Bundel van de Stukken B&W aan raad van 30 januari 2015

0 Statenvoorstel Laatste tranche gelden Innovatiedriehoek

- Brief aan de Raad
- Bijlage - Statenvoorstel

0 Werkdruk Alifa/Vluchtelingenwerk

- Brief aan de raad

0 Brief inzake advies stuurgroep Heroriëntatie Twentse Samenwerking

- AG1 - Brief aan de Raad def
- Advies Stuurgroep Samenwerking doen we zelf

0 Gewijzigd vaststellen bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1"

- Zienswijze
- Plankaart
- Regels/regelgeving
- Regels/regelgeving
- Toelichting
- Nota
- Overzicht aanpassingen
- E1 - Raadsvoorstel.

0 Beantwoording vragen dhr. Van Lagen inzake overlast zuidwijken (vernielingen Smileyveld) ex artikel 38 Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad.

- Vragen ex artikel 38 RvO

0 Regiovisie 'Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling in Twente'

- Beleidsplan
- F4 - Raadsvoorstel.

0 Onteigening Zuid Esmarkerrondweg

- C1 - Raadsvoorstel.
- Zakelijke beschrijving onteigening fietspad Zuid Esmarkerrondweg
- Grondoverdrachtstekening nummer 2942
- Plankaart Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost
- Plankaart Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost met te onteigenen strook
- Plankaart Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost met ontwerp fietspad
- Plankaart Bestemmingsplan Eschmarke Zuidwest
- Plankaart Bestemmingsplan Eschmarke Zuidwest met te onteigenen strook
- Plankaart Bestemmingsplan Eschmarke Zuidwest met ontwerp fietspad
- Grondplantekening
- Doorsnedes ontwerp fietspad
- Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost
- Bestemmingsplan Esmarke Zuidwest
- Lijst te onteigenen percelen
- Lijst belanghebbenden

Toelichting Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost

Toelichting Bestemmingsplan Eschmarke Zuid West 2010

POSTADRES
Postbus 20
7500 AA Enschede

BEZOEKADRES
Langestraat 24

TELEFOON
14 0 53

Aan: De gemeenteraad

DATUM	ONS KENMERK	BEHANDELD DOOR
30 januari 2015	1500009131	E.A. Smit

UW BRIEF VAN	UW KENMERK	DOORKIESNUMMER
---	---	(053) 481 81 12

ONDERWERP
Statenvoorstel 4e en laatste investeringstranche Innovatiedriehoek Twente

Geachte leden van de Raad,

Voor de stedelijke commissie van 2 februari a.s. is het statenvoorstel inzake de 4e en laatste investeringstranche innovatiedriehoek geagendeerd. In het planningsoverleg maandag jl is aan uw Raad nadere informatie hierover toegezegd.

In onze beantwoording op de art.38 vragen van de fractie D66 over de innovatiedriehoek d.d. 12 januari 2014 hebben wij aangegeven dat in januari er een nader statenvoorstel zou komen over de innovatiedriehoek. Dit is onlangs aan provinciale staten aangeboden en staat geagendeerd voor bespreking in februari 2015. Het statenvoorstel treft u hierbij aan.

In het voorstel wordt aan Provinciale Staten gevraagd voor het programma Innovatiedriehoek Twente o.a. €; 9,5 mln ter beschikking te stellen voor uitvoering fase 2 Masterplan Kennispark Twente, een ontwikkeling die ook nauw aansluit op de plannen van de Commissie van wijzen inzake Technology Base Twente. Uw Raad heeft in 2009 met de vaststelling van het Masterplan Kennispark de kaders geformuleerd voor de ontwikkeling van het gebied. Met het programma Innovatiedriehoek Twente draagt de provincie Overijssel actief bij aan het versterken van het regionale vestigingsklimaat en aan de gewenste groei van de werkgelegenheid in Enschede.

Fase 2 van het Masterplan Kennispark, zoals opgenomen in het voorstel aan Provinciale Staten, bestaat uit de verdere uitbouw van de Gallery (fase 2) en de transformatie (in meerdere opzichten) van het BTC gebouw, inclusief gebouwd parkeren. Deze investering staat niet op zichzelf maar maakt onderdeel uit van een pakket maatregelen uit het masterplan om de infrastructuur op en rondom het Kennispark te verbeteren en daarmee ook de kwaliteit van de openbare ruimte. De investering om dat mogelijk te maken is € 4,5 mln. De overige € 5 mln is bestemd voor de doorontwikkeling Gallery fase 2.
Voor verdere informatie verwijzen wij u naar het Statenvoorstel.

Afhankelijk van de besluitvorming door Provinciale Staten zullen wij – zoals eerder aangegeven in onze beantwoording op de door de D66-fractie gestelde vragen, – u informeren over de te ondernemen stappen en met nadere voorstellen komen.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de Secretaris, de Burgemeester,

(M.J.M. Meijs) (mr. G.J. de Graaf)

Bijlage: Statenvoorstel nr.PS/2015/1 4e en laatste investeringstranche Innovatiedriehoek Twente

Statenvoorstel nr. PS/2015/1

4e en laatste investeringstranche Innovatiedriehoek Twente

Datum	GS-kenmerk	Inlichtingen bij
20.01.2015	2014/0351564	dhr. C.J. Timmer, telefoon 038 499 87 77 e-mail CJ.Timmer@overijssel.nl

Aan Provinciale Staten

Onderwerp
4e en laatste investeringstranche Innovatiedriehoek Twente;
3e wijziging van de Kerntakenbegroting 2015.

Bijlagen
I. Ontwerpbesluit nr. PS/2015/1(bijgevoegd)
II. Fiche HTSP Twente (te raadplegen via www.overijssel.nl/sis onder het bovengenoemde PS-kenmerk en ligt ter inzage bij de receptie van het Provinciehuis)
III. Fiche Kennispark Twente; uitvoering fase 2 Masterplan (te raadplegen via www.overijssel.nl/sis onder het bovengenoemde PS-kenmerk en ligt ter inzage bij de receptie van het Provinciehuis)
IV. Masterplan Kennispark Twente (te raadplegen via www.overijssel.nl/sis onder het bovengenoemde PS-kenmerk en ligt ter inzage bij de receptie van het Provinciehuis)
V. Budgettaire gevolgen 3e wijziging van de Kerntakenbegroting 2015 (bijgevoegd)

Samenvatting van het voorgestelde besluit

Op 12 juli 2012 stemde u in met de kaders voor en de eerste investering uit het programma Innovatiedriehoek Twente. Vervolgens stemde u op 17 april 2013 (SPV Stork), 3 juli 2013 (2e investeringstranche) en 2 juli 2014 (3e investeringstranche) in met vervolginvesteringen. Het programma Innovatiedriehoek Twente is een samenhangend geheel van projecten die bijdragen aan de versterking van het vestigingsklimaat in Twente. Het gaat hierbij om investeringen in de ruimtelijk-economische condities voor innovatieve bedrijvigheid, bereikbaarheid en ontsluiting en ruimtelijke kwaliteit.

Aan Provinciale Staten wordt voor het programma Innovatiedriehoek Twente (t.b.v. investeringsprestatie 9.0.9) gevraagd het nog resterende bedrag van € 12,5 miljoen beschikbaar te stellen, voor de volgende projecten en programma's:
1. Kennispark Twente: Uitvoering fase 2 Masterplan Kennispark Twente: € 9,5 miljoen
2. Hart van Zuid: High Tech Systems Park Twente: € 3,0 miljoen

Dit onder de voorwaarde dat met de betrokken partijen overeenstemming komt over hun bijdrage aan de uitwerking van het rapport van de Commissie Wientjes.

Leeswijzer

Dit statenvoorstel betreft opgave 57 uit de Kracht van Overijssel – de Innovatiedriehoek Twente – en investeringsprestaties 9.0.9 uit de kerntakenbegroting.

provincie Overijssel

Samen met de steden Enschede en Hengelo en met de 14 Twentse gemeenten vertegenwoordigd door Regio Twente, is deze opgave verkend en heeft een eerste uitwerking van investeringsvoorstellen plaatsgevonden. Bij de begroting 2012 is door uw Staten een bedrag van € 250.000 beschikbaar gesteld voor de voorbereidingskosten. Op 12 juli 2012 (PS/2012/318) heeft u de kaders voor de uitvoering van het programma vastgesteld en ingestemd met het beschikbaar stellen van middelen (€ 21,85 miljoen) voor de eerste projecten (Laan Hart van Zuid, Auke Vleerstraat 2e fase en de verbindingszone).

Een tweede voorstel ad € 21,1 miljoen (verplaatsing van Stork in Hart van Zuid) heeft u behandeld op 17 april 2013 (PS/2013/184). Op 3 juli 2013 behandelde u de 2e investeringstranche (PS/2013/417). Via een geamendeerd besluit (Terlouw c.s., Schrappen projecten van verkenning- naar planvormingfase), stemde u in met een volgende tranche projecten (Auke Vleerstraat (laatste fase); verbinding voor langzaam verkeer Kennispark Twente; Brug Twentekanaal en Fase 1 WTC Twente (totaal € 13,65 miljoen))

De 3e investeringstranche (PS/2014/360) behandelde u op 2 juli 2014. U stemde toen in met een tweetal projecten en een deelprogramma (Sanderink Technology Centre, Aansluiting A1 – N737, Programma Innovatie Zichtbaar in Gebiedsontwikkeling (totaal € 26,65 miljoen))

In totaal is inmiddels € 83,5 miljoen door u beschikbaar gesteld.

Dit voorstel heeft betrekking op een volgende en tevens laatste tranche van projecten. Het statenvoorstel is als volgt opgebouwd:
1. Ambities en achtergronden van het programma
2. Kader, doelstellingen en provinciale rol en criteria voor afweging
3. Investeringsvoorstellen
4. Vervolg

Via uw besluit voteert u de resterende middelen ad € 12,5 miljoen vanuit de Reserve Kracht van Overijssel naar de bestemmingsreserve Uitvoering Kracht van Overijssel. Na besluitvorming in PS neemt ons college de uitvoering ter hand. Dat gebeurt uiteraard in nauwe samenwerking met de twee betrokken steden.

Inleiding en probleemstelling

Op 2 juli 2014 besloten uw Staten over de 3e investeringtranche (PS/2014/360) van het programma Innovatiedriehoek Twente. Bij de behandeling van het statenvoorstel is aangegeven dat na deze investeringstranche nog een laatste tranche aan uw Staten zou worden voorgelegd. Wij hebben hiermee gewacht totdat de Commissie van Wijzen haar rapport had uitgebracht en wij met de partners in het programma hebben kunnen overleggen over de invulling van de middelen.

<u>Ambities en achtergronden van het programma</u>

De centrale ambitie voor het programma is het versterken van de economie van Twente door het verbeteren van het regionale vestigingsklimaat voor innovatieve bedrijvigheid en kennisinstellingen binnen de Innovatiedriehoek Twente, mede met het oog op welzijn en welvaart van de inwoners in de regio. Het gaat hierbij om investeringen in de ruimtelijke economische condities voor innovatieve bedrijvigheid, bereikbaarheid en ontsluiting en ruimtelijke kwaliteit.

Op mondiaal niveau is er al enige jaren een trend zichtbaar waarbij economische groei en groei van werkgelegenheid vooral plaatsvinden wanneer het lukt kennis om te zetten in nieuwe producten en nieuwe diensten. Vernieuwing van de regionale economie is noodzakelijk om op mondiaal niveau te kunnen blijven concurreren. Op het gebied van Advanced Materials and Manufacturing heeft Twente een sterke positie, in Nederland én Europa. Twente bewijst al jarenlang dat het succesvol is om de verbindingen te leggen tussen onderzoek en onderwijs (Universiteit Twente, Saxion en ROC van Twente) en bedrijfsleven. De vertaling van nieuwe technologieën in economisch en maatschappelijk rendement vormt de kracht van de Twentse economie en het maakt de regio tot dé innovatiemotor van Overijssel.

Voor de verdere ontwikkeling van deze innovatiemotor zijn onderscheidende toplocaties nodig, die onderling goed verbonden zijn. In Twente zijn dit XL Businesspark, High Systems Park Twente, Kennispark Twente en mogelijk Technology Base Twente (het bedrijventerrein bij Luchthaven Twente).

Belangrijk is ook de mate waarin Twente zich internationaal en nationaal weet te verbinden met andere kennisregio's: (inter)nationale bereikbaarheid over de weg, het spoor en via luchtverbindingen.

Met het programma Innovatiedriehoek Twente wordt actief bijgedragen aan het versterken van het regionale vestigingsklimaat. Hiermee scheppen we de ruimte voor kennisvalorisatie en dragen we bij aan economische groei en werkgelegenheid in Overijssel. Juist bij dit voorwaardenscheppende (ruimtelijk) beleid heeft de overheid een duidelijke rol, zoals PS eerder hebben aangegeven in het Uitvoeringskader Kerntaak Regionale Economie (februari 2012).

De drie gebiedsontwikkelingen (Kennispark Twente, Hart van Zuid/CS Twente/WTC en de gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente en omgeving) vullen elkaar aan: op die manier ontstaat een compleet vestigingsklimaat met complementaire (werk)locaties. De ontwikkelingen worden ook integraal en in samenhang uitgevoerd. Op die manier ontstaat efficiencywinst en zullen ze elkaar versterken: de som is meer dan de delen.
Met de combinatie van ontwikkelingen wordt gewerkt aan een beter en aantrekkelijker vestigingsklimaat voor innovatieve bedrijvigheid en kennisinstellingen.

Overwegingen

Voorstel investeringen
In overleg met gemeenten Enschede en Hengelo en de Regio Twente stellen wij de volgende twee projecten voor.

Gebiedsontwikkeling	Project / Programma	Bijdrage provincie (€ miljoen)
Kennispark Twente	Uitvoering fase 2 Masterplan Kennispark	9,50
Hart van Zuid	High Tech Systems Park Twente	3,00
Totaal		12,50

Wij zijn van mening dat deze investeringen aansluiten op het door de Commissie van Wijzen opgestelde advies voor Twente. Met deze voorstellen wordt geïnvesteerd op de AMM-agenda. In dit voorstel zit het dilemma dat de besluitvorming in uw Staten vooruit loopt op de uitwerking van het rapport van de commissie Wientjes, maar dat de betrokken partijen nu behoefte hebben aan committent van de provincie Overijssel, zodat zij hun projecten verder kunnen brengen. Voor HTSP Twente zal dit inhouden dat van de betrokken partijen (Hengelo en Thales) committent wordt gevraagd op de uitwerking van dit rapport. In het dictum is hiertoe een voorwaarde opgenomen. De bijdrage aan de dan opgestelde agenda zal door ons worden getoetst zodra de definitieve uitwerking van de projecten aan ons ter besluitvorming wordt voorgelegd.

Onderstaand wordt een korte beschrijving van de projecten gegeven. Als bijlage 2 en 3 zijn uitgewerkte fiches opgenomen, waarin wordt ingegaan op de bijdrage aan de doelstellingen van het programma. Hiervoor is gekozen om de leesbaarheid van het voorstel te bevorderen.

Uitvoering fase 2 Masterplan Kennispark Twente
Op 30 oktober 2008 heeft de Stuurgroep Kennispark Twente het Masterplan Gebiedsontwikkeling vastgesteld, via de portefeuillehouder zijn wij vertegenwoordigd in deze stuurgroep. Begin 2009 stemde ook de Raad van de gemeente Enschede en het College van Bestuur van de Universiteit Twente in met het plan (het Masterplan is voor de volledigheid als bijlage aan het voorstel toegevoegd). Sinds 2009 hebben wij samen met de partners ingezet op de realisatie van het plan en het grootste deel van fase 1 is uitgevoerd:
- De Laan van Innovatie is gerealiseerd (bijdragen gerealiseerd via FES en &Overijssel!).
- De eerste fase van de Gallery is gerealiseerd (bijdragen gerealiseerd via FES en &Overijssel!).
- Het plein voor het station Drienerlo heeft een kwaliteitsimpuls gekregen (bijdragen gerealiseerd via FES en &Overijssel!).
- De ontsluiting van Kennispark Twente via de Auke Vleerstraat is aangepakt (bijdrage vanuit de middelen Programma Innovatiedriehoek).
- Het Innovatiepad wordt aangelegd, dit is de verbinding voor langzaam verkeer tussen Station Drienerlo en de onderwijsgebouwen van de UT.

Nu deze zaken zijn afgerond kan een start worden gemaakt met de uitvoering van fase 2. In overleg met de gemeente Enschede en Kennispark Twente is daartoe gekozen voor de volgende 2 projecten, die in samenhang worden uitgevoerd:
1. Realisatie fase 2 The Gallery
2. Transformatie BTC-gebouw

Met de uitvoering van deze twee projecten is een totale investering van maximaal € 9,5 miljoen vanuit het programma Innovatiedriehoek gemoeid.

1. *Realisatie fase 2 The Gallery*
   The Gallery is een bedrijfsverzamelgebouw voor innovatieve bedrijven dat is ontstaan door de transformatie van het oude gebouw van de faculteit Chemische Technologie op de campus van de Universiteit Twente. The Gallery ligt op de scheiding tussen het terrein van de Universiteit Twente en het Business & Sciencepark en heeft een boegbeeldfunctie. Het gebouw wordt in twee fases ontwikkeld. Fase 1 bestaat uit ruim 10.000 m^2 voor innovatieve bedrijvigheid. In fase 2 wordt hieraan 30.000 m^2 toegevoegd. Deze ruimte zal goeddeels gebruikt worden voor de huisvesting van de huurders van het huidige BTC-gebouw. Het pand is nu half afgebouwd (overigens conform de oorspronkelijke planning) en vervult daarmee nog niet de beoogde boegbeeldfunctie. In de 2^e fase zal er nadrukkelijk aandacht zijn voor de toepassing van nieuwe innovaties om de boegbeeldfunctie extra te benadrukken en huurders te voorzien van een slim gebouw op het gebied van onder andere energie, comfort, veiligheid en informatieuitwisseling. Hiermee wordt indirect ook een bijdrage gegeven aan de ontwikkeling van de innovatiekracht van de bouwsector.

   De bijdrage van de provincie Overijssel zal risicodragend worden ingezet, in de vorm van een participatie of een lening. De wijze waarop hieraan invulling wordt gegeven is op dit moment nog onderwerp van bespreking. Hierover moet nog met de partijen worden onderhandeld. Er is een aantal mogelijkheden, waarbij de middelen via een eigen deelneming onder HFO, of via een storting in de herstructureringsmaatschappij Overijssel (HMO) het meest voor de hand liggen.

   Het is echter van belang nu zicht te hebben op de bereidheid van de provincie Overijssel om in dit project deel te nemen. Daarmee kan het project in gang worden gezet en kan vlot overgegaan worden tot realisatie. Mocht onze inzet leiden tot het oprichten van een separate B.V. onder de HFO, dan zal dit conform de geldende afspraken vooraf ter instemming aan uw Staten worden voorgelegd. Indien wordt gekozen voor een andere invulling dan zullen wij uw Staten hierover per brief informeren.

2. *Het uit de markt nemen van de BTC-locatie*
   Het uit de markt nemen van het BTC-gebouw is noodzakelijk stap voor de succesvolle ontwikkeling van The Gallery. Het BTC-gebouw is een bedrijfsverzamelgebouw op het Business & Sciencepark. BTC is de oudste business incubator van Nederland en is gevestigd op Kennispark Twente. De doelgroep bestaat uit kennisintensieve bedrijven en organisaties die gespecialiseerd zijn in 'hightech' of hoogwaardige zakelijke dienstverlening.

   Sinds 1982 hebben zich al ruim zevenhonderd bedrijven gevestigd in het BTC-gebouw en de overige gebouwen die onder beheer van BTC-Twente staan. Het gebouw voldoet niet meer aan de eisen van de huidige tijd. De huidige huurders wordt daarom voorgesteld over te stappen naar The Gallery. Zij worden dan gehuisvest in Fase II. Het BTC-gebouw zal vervolgens worden gesloopt om ruimte te maken voor een parkeergebouw. Hiermee wordt een verouderd kantoorpand, uit de kantorenvoorraad genomen. Door deze constructie is er een zekere stroom huurmiddelen voor Fase II en zal het voor Kennispark Twente beter mogelijk zijn een externe financier voor de ontwikkeling van Fase II van de Gallery aan te trekken.

   Dit parkeergebouw past binnen de opgave van fase 2 van het masterplan Kennispark Twente om het voormalige B&S Park te transformeren naar een innovatiecampus en sluit aan op de visie op ruimtelijke kwaliteit. Het parkeergebouw wordt naar verwachting door de gemeente Enschede gerealiseerd. Bij het realiseren van het gebouw zullen de principes van het innovatiegericht aanbesteden worden toegepast voor zowel het uitvoeren van de transformatie (denk aan nieuwe gevelconcepten), als voor de voorzieningen bij de parkeergarage (nieuwe concepten voor het vervoer van de garage naar de plek van bestemming c.q. bestemmingen in het omliggende gebied en de binnensteden van Enschede en Hengelo). Beide voorbeelden sluiten aan bij de AMM-agenda die door de commissie Wientjes is voorgesteld.

   Een deel van het parkeergebouw zal gebruikt worden door de huurders van een nieuw pand dat wordt gerealiseerd op de strook grond die is vrijgekomen door de sloop van het viaduct in de Hengelosestraat.

De ontwikkelaar heeft de ambitie hiervan het meest duurzame kantoorgebouw van Europa te maken. Door de parkeergarage wordt voorkomen, dat voor het pand geïnvesteerd moet worden in ondergronds parkeren. Bij het pand komen ook geen parkeerplaatsen op het maaiveld. De ontwikkelaar zal bijdragen in de kosten voor realisatie van de parkeergarage. Ook bezoekers van the Gallery zullen gebruik maken van het parkeer gebouw, aangezien er bij de realisatie van de 2e fase, geen ruimte is voor parkeerplaatsen voor bezoekers.

De provinciale bijdrage zal zijn in de vorm van een subsidie aan de gemeente Enschede en zal gebruikt worden voor de koop van het pand en voor de kosten van de transformatie. De provincie neemt niet deel in de exploitatie van het parkeergebouw. Deze exploitatie zal worden verzorgd door de nog op te richten parkmanagementorganisatie voor Kennispark Twente.

Met de huidige aandeelhouders zal worden overlegd over het herinvesteren van hun middelen. We gaan ervan uit dat een deel van de aandeelhouders de middelen zal herinvesteren. Indien dit niet gebeurt zullen wij onze inzet heroverwegen.

De totale kosten voor de realisatie van de tweede fase van The Gallery en het uit de markt halen van het BTC-gebouw worden geschat op € 2 miljoen.

The Gallery zal plaats bieden voor 2000 arbeidsplaatsen bij een 80% bezettingsgraad. Fase I is nu bijna volledig bezet. Een aantal van de daar gevestigde bedrijven kent een zeer snelle groeicurve en verwacht in 2015 nog ruim 200 extra arbeidsplaatsen te zullen scheppen.

High Tech Systems Park Twente

High Tech Systems Park Twente (HTSP Twente) bevindt zich op het bedrijventerrein Twente Kanaal Zuid in Hengelo, meer precies op een deel van het Thales-terrein. Het totale Thales-terrein had een omvang van ca. 40 ha. Door nieuwbouw heeft Thales haar activiteiten op een kleiner oppervlakte weten te concentreren en is er 20 ha. ruimte ontstaan. Thales heeft het plan opgevat dit deel van het gebied te laten herontwikkelen tot een hoogwaardig bedrijventerrein gericht op fabrikanten van complexe systemen of delen daarvan. Thales heeft hier toe in samenspraak met ons, de gemeente Hengelo, Kennispark Twente en Oost NV een plan ontwikkeld. Dit plan voorziet in een terrein dat voorziet in meer dan alleen hectares bouwgrond. Het gaat daarbij om:

- het delen van de openbare ruimte;
- het aanleggen van een innovatief energienet (Smart-grid gekoppeld aan een warmte-koude net, koppeling op Warmtenet Hengelo);
- het delen van voorzieningen (restauratieve voorziening, laboratoria);
- het delen van personeel (specifieke schaarse vaardigheden, denk aan softwarearchitecten);
- Parkmanagement (mogelijk in combinatie met Kennispark Twente en Technology Base Twente);
- gezamenlijke business development en innovatieprojecten.

Op 11 december 2013 stemde u in met een bijdrage van € 20,1 miljoen aan het werkprogramma van de Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente (PS/2013/846). HTSP Twente is onderdeel van de ontwikkelagenda en via het werkprogramma is € 1,4 miljoen bestemd voor het realiseren van het verbeteren van de ontsluiting van HTSP Twente via de Haaksbergerstraat. Dit project wordt uitgevoerd door de gemeente Hengelo en is in ontwikkeling.

Inmiddels is bekend geworden dat een tweetal bedrijven de meerwaarde van het terrein ziet en zich wil vestigen op HTSP Twente.

Thales wil investeren in de ontwikkeling van HTSP Twente, bovenop de investering die men al in de nieuwbouw heeft gedaan, maar vindt de betrokkenheid van de overheid daarbij van groot belang. Voor de ontwikkeling van HTSP Twente wordt een B.V. opgericht en Thales verzoekt ons om een risicodragende bijdrage (groot € 3 miljoen) in de ontwikkeling van het bedrijventerrein, via een deelneming in de nog op te richten BV. Buiten de inbreng van het Shared Facility Centre, brengt Thales de grond in de BV. Hiervan wordt de waarde bepaald op basis van een taxatie door een onafhankelijk taxateur. De totale kosten voor de verdere ontwikkeling van HTSP Twente worden geschat op € 6 miljoen.

Wij vinden het van belang om bij deze ontwikkeling betrokken te zijn. Niet alleen maken we met onze bijdrage de weg vrij voor de definitieve goedkeuring van de concerndirectie van Thales in Parijs, waarmee de weg wordt vrijgemaakt voor de revitalisering van 20 ha. verouderd bedrijventerrein.

Ook houdt onze betrokkenheid in dat we in staat zijn om invloed uit te oefenen op de daadwerkelijke invulling van het park. Op deze manier wordt het terrein ontwikkeld op een wijze die bijdraagt aan het realiseren van de AMM-ambitie van Twente en complementair is aan de andere toplocaties Kennispark Twente, XL-Businesspark Twente en Technology Base Twente.

Wij stellen voor de bijdrage ad € 3 miljoen beschikbaar te stellen via de Herstructureringsmaatschappij Bedrijventerreinen Overijssel (HMO). HMO is een geschikt instrument om onze betrokkenheid vorm te geven. Thales stelt de mogelijk betrokkenheid van HMO zeer op prijs vanwege de kennis en ervaring die HMO heeft opgedaan met de ontwikkeling van andere terreinen in Overijssel. Aangezien een deel van de bedrijven uit de directe omgeving afkomstig zal zijn, kan HMO ook ondersteuning bieden bij de ontwikkeling van de dan vrijkomende locaties. Op basis van haar kennis en ervaring kan HMO een leidende rol spelen bij het aanscherpen van het profiel, het vasthouden van het profiel en het vormgeven van de acquisitie voor HTSP Twente.

De opgave is aanvullend op de opgave van de HMO. De aanpak van HMO is succesvol, maar HMO moet nog een deel van de met uw Staten afgesproken prestaties te realiseren. De nog resterende middelen heeft HMO nodig om opgaven elders in de provincie Overijssel te kunnen realiseren. HMO heeft daarmee geen eigen middelen om in de ontwikkeling van HTSP Twente te investeren. Wij stellen voor daarom van het programma Innovatiedriehoek een extra storting in HMO te doen. HMO krijgt vervolgens van ons de opdracht om:

- Tegen marktconforme condities deel te nemen in de ontwikkeling van HTSP Twente.
- Er op toe te zien / aan bij te dragen dat de ontwikkeling van HTSP Twente past binnen het voor Twente ontwikkelde economische programma.
- Er op toe te zien / bij te dragen dat de ontwikkeling van HTSP Twente complementair is aan de verder ontwikkeling van Kennispark Twente, XL Businesspark en Technology Base Twente.

Via een brief zullen wij u informeren over de wijze waarop HMO deelneemt aan de ontwikkeling van HTSP Twente.

Bij Thales werken op dit moment ruim 1800 medewerkers. HTSP Twente biedt ruimte voor 2500 extra arbeidsplaatsen. Dit zal deels nieuwe werkgelegenheid betreffen, deels betreft het behoud van werkgelegenheid voor Twente. Een aantal Twentse High Tech bedrijven zal de komende jaren op zoek moeten naar een nieuwe locatie. Vertrekken uit Twente is daarbij vaak een serieuze optie. HTSP Twente biedt voor High Tech bedrijven een aantrekkelijk milieu om in Twente gevestigd te blijven.

Aansluiting op de criteria
In de onderstaande tabel wordt kort weergegeven hoe de projecten scoren op de door u vast gestelde criteria.

	Fase 2 Uitvoering Masterplan Kennispark Twente	**High Tech Systems Park Twente**
Ruimtelijk faciliteren	**++**	**++**
Verbeteren bereikbaarheid	**+**	**0**
Ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid	**+**	**++**
Hefboomwerking	**++**	**+**
Werkgelegenheidsontwikkeling	**++**	**++**

Stand van zaken financiën
In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de stand van zaken ten aanzien van de besteding van de middelen van in totaal door u gereserveerde middelen voor de uitvoering van het programma Innovatiedriehoek Twente.

	Beschikbaar (€ miljoen)	Besteed (€ miljoen)
Programma Innovatiedriehoek	96,00	
Voorbereidingskosten (2012 – 2013)		0,25
Investeringen tranche 1		21,85
SPV verplaatsing Stork		21,10
Investeringen tranche 2		13,65
Investeringen tranche 3		26,50
Programmakosten 2014		0,15
Investeringen tranche 4		12,50
Saldo	***0***	

Risico's en risicoafdekking
Risicobeheersing vindt plaats binnen elk afzonderlijk project. Met dit Statenvoorstel wordt vooraf voor elk project de financiële bijdrage bepaald: de bijdrage staat vast. Dat wil zeggen dat eventuele financiële consequenties (oplopende kosten) niet voor rekening komen van de provincie, maar dat gemeenten en Regio zelf moeten optimaliseren in de uitvoering. Voor de verstrekte deelnemingen in de ontwikkeling van HTSP Twente en de ontwikkeling van The Gallery is het risico voor 100% procent afgedekt, door een voorziening te vormen voor hetzelfde bedrag. Wanneer verdere invulling is gegeven aan de bijdragen t.b.v. HTSP en The Gallery zullen de Voorzieningen HTSP Twente en The Gallery worden ingesteld. Hierover zullen wij u per brief informeren.

Gevolgen Wet HOF
HTSP Twente en The Gallery
Gelet op de wijze van het beschikbaar stellen van de middelen treed bij de betaalbaarstellingen van de termijnen geen EMU-effect op. De subsidie wordt verstrekt en administratief verwerkt als een lening of een AGIO-storting. Dit is een financiële transactie die binnen het EMU-stelsel niet leidt tot een EMU-effect. Ook toevoegingen aan deze voorziening leiden niet tot EMU-effecten. Daarentegen bestaat bij een eventuele afwaardering en het daarvoor aanwenden van de voorziening de verwachting dat, dat zal leiden tot een EMU-belasting.

Overige
Onze bijdrage aan de transformatie van het BTC-gebouw heeft voor de jaren 2015 en 2016 een negatief effect op het EMU-saldo.

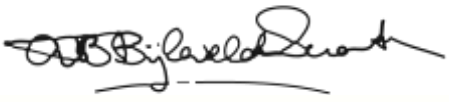
Conclusie
Met het programma Innovatiedriehoek Twente investeert de Provincie Overijssel samen met de gemeenten Enschede en Hengelo en de Regio Twente in de ruimtelijk-economische condities voor innovatieve bedrijvigheid, bereikbaarheid en ontsluiting en ruimtelijke kwaliteit. Deze investeringen dragen bij aan het versterken van het vestigingsklimaat voor het innovatieve bedrijfsleven. Een klimaat dat bijdraagt aan de verdere ontwikkeling van Twente tot een Europese technologische topregio.

Door de combinatie van ontwikkelingen zal een verbeterd vestigingsklimaat voor innovatieve en internationaal georiënteerde bedrijvigheid ontstaan. Dat draagt indirect bij aan welvaart en welzijn van alle bewoners van Twente. Met de investeringen in High Tech Systems Park Twente en Kennispark Twente geven we een aanvullende impuls aan het vestigingsklimaat.

Voorstel
Gelet op het voorgaande stellen wij u voor het besluit te nemen, als in concept in bijlage I verwoord.

Gedeputeerde Staten van Overijssel,

voorzitter,



secretaris,



Bijlage I

Ontwerpbesluit nr. PS/2015/1

Provinciale Staten van Overijssel,

gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten d.d. 20 januari 2015 - kenmerk 2014/0351564
overwegende:
1. Dat de voorgestelde projecten aansluiten bij de door de Commissie van Wijzen gedane aanbevelingen
2. Maar dat de voorgestelde besluiten wel vooruit lopen op de uitwerking van deze aanbevelingen
3. Dat besluitvorming nu gewenst is, om een snelle realisatie van de projecten mogelijk te maken
4. Dat het feitelijk doorgaan van de provinciale bijdrage afhankelijk moet worden gesteld van het committent van de betrokken partijen aan deze uitwerking.
5. Ten bate van de afdekking van het risico voor de deelnemingen in de ontwikkeling van zowel High Tech Systems Park Twente, als The Gallery een voorziening zal worden ingesteld.

besluiten:

1. Voor het programma Innovatiedriehoek Twente (t.b.v. investeringsprestatie 9.0.9) een bedrag van € 12,5 miljoen voor:
    a. Uitvoering fase II Mastersplan Kennispark Twente (€ 9,5 miljoen)
    b. High Tech Systems Park Twente (€ 3 miljoen)

   vanuit de reserve Kracht van Overijssel naar de bestemmingsreserve Uitvoering Kracht van Overijssel over te hevelen, conform bijgevoegde begrotingswijziging (bijlage V)

2. Dat de feitelijke bijdrage afhankelijk wordt gesteld aan de bijdrage van de projecten aan de uitwerking van het advies van de Commissie van Wijzen.

3. In te stemmen met de volgende bestuurlijke mijlpalen:
    a. Schriftelijke terugkoppeling over de passendheid van de projecten binnen de uitwerking van het advies van de commissie van wijzen.
    b. Schriftelijke terugkoppeling over de daadwerkelijke invulling van de rol en positie van HMO in de ontwikkeling van HTSP Twente.
    c. Schriftelijke terugkoppeling over de daadwerkelijke invulling van de risicodragende bijdrage aan de ontwikkeling van de 2e fase van The Gallery.

Zwolle,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

griffier,

High Tech Systems Park Twente

Projectbeschrijving
Op 2 juni 2014 opende de Minister van Economische Zaken het nieuwe kantoor van Thales Nederland in Hengelo. De oude panden op het Thales-terrein voldeden niet meer aan de eisen van de huidige tijd en door zich te concentreren op een kleiner deel van het terrein wordt de samenwerking binnen de Thales-organisatie verbeterd en wordt efficiëncywinst geboekt. Het nieuwe complex bevat onder andere het Thales Nederland hoofdkantoor met 800 flexibele werkplekken, warehouse- en productiefaciliteiten alsmede een vrij toegankelijk Shared Facility Centre.

Doordat Thales zich concentreert op een kleiner oppervlak, ontstaat er op het complex ruimte voor nieuwe ontwikkelingen. Het gaat hier om ongeveer 20 hectare. Dit wordt herontwikkeld. Hiervoor is door Tahels in overleg met de Kennispark Twente, gemeente Hengelo, provincie Overijssel en Oost NV een plan in hoofdlijnen opgesteld. Het plan voorziet in de ontwikkeling van High Tech Systems Park Twente, een terrein gericht op bedrijven bedrijven die systemen of delen van high tech systemen leveren. Basisgedachte is dat de campus een unieke, parkachtige setting biedt voor de kantoren en centrale voorzieningen. De campus straalt hierbij vooral openheid en gastvrijheid uit. In het ontwerp is het aanwezig landschap het uitgangspunt.

Het plan voorziet niet alleen in het realiseren van vierkante meters, maar richt zich vooral ook op zaken als:

- het aanleggen van een innovatief energienet (Smart-grid gekoppeld aan een warmte-koude net, koppeling op Warmtenet Hengelo);
- het delen van voorzieningen (restauratieve voorziening, laboratoria);
- het delen van personeel (specifieke schaarse vaardigheden, denk aan softwarearchitecten);
- Parkmanagement (mogelijk in combinatie met Kennispark Twente en Technology Base Twente);
- gezamenlijke business development en innovatieprojecten.

Voor de ontwikkeling van het park wordt een aparte BV opgezet waarin Thales grond en het Shared Facility Centre in. Tahels heeft de overheid gevraagd te participeren in deze BV.



Bijdrage aan de verbetering van het vestigingsklimaat
High Tech Systems Park Twente richt zich op een specifieke doelgroep, maakbedrijven van complexe systemen in de High Tech Sector. Het gehele programma is er op gericht deze bedrijven optimnaal te faciliteren. Door de gekozen programmering, die in overleg met de betrokken partners nog verder wordt aangescherpt, is HTSP Twente additioneel aan de andere toplocaties in Twente; XL Businesspark Twente, Kennispark Twente en Technology Base Twente. De intentie is om de ontwikkeling van HTSP Twente plaats te laten vinden in goede afstemming met de ontwikkeling van de andere toplocaties, zodat een optimaal vestigingsklimaat ontstaat voor Advanced Material en Manufacturing in Twente.

Eerste vestiger op het terrein is Thales, op de aansluitende loactie is Norma gevestogd. Begin december 2014 werd bekend dat een tweetal bedrijven een intentieverklaring heeft getekend voor de vestiging op HTSP Twente. Het betreft:

- Opra. OPRA turbines ontwerpt en produceert radiale gasturbines op basis van een eigen gepatenteerde technologie. Het van oorsprong Noorse familiebedrijf heeft zich in 1991 in Twente gevestigd. OPRA turbines heeft 80 medewerkers met 20 nationaliteiten. Door HTSP Twente blijft OPRA behouden voor Twente.
- PM Group. PM Group is een wereldwijde speler op het gebied van ontwerp, ontwikkeling en fabricage van hoogprecisie lagersystemen, nano-positioneringssystemen, echatronische systemen, precisie plaatmetaal

systemen, brede machineoplossingen, geavanceerde coatings en geavanceerde oplossingen voor luchtvaart en militaire doeleinden. De hoofdvestiging van de PM Group is in Nederland, maar van daaruit opereert het bedrijf in alle grote continenten over de gehele wereld. Bij de PM groep werken in Nederland 240 medewerkers.



Bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid
Het inrichtingsplan voor de campus zet in op een verbeelding van het Twentse landschap. Hierbij worden een oorspronkelijke boerderij 'De Zegger' en waterpartij in de vorm van een Twentse beek opgenomen als belangrijke en beeldbepalende elementen. Groene dragers zijn de aanwezige monumentale bomen en historische bomenlaan vanaf de Zegger. Het landschap levert bovendien belangrijke uitgangspunten voor de materialisering van de gebouwen, waarbij graniet, hout, beton en staal een belangrijke rol spelen.

Hiermee moet een omgeving ontstaat die aantrekkelijk is voor de toekomstige werknemers van Thales en de de andere bedrijven die zich op HTSP Twente gaan vestigen. Het Shared Facility Centre speelt in deze een belangrijke rol; het is vrij toegankelijk en vormt een meeting place, een brandpunt van activiteiten en een podium voor de uitwisseling van kennis. Ook toekomstige ontwikkelingen kunnen profiteren van deze voorziening. De paden, zitplekken en bruggen van de campus maken van hieruit aangename verbindingen en rondgangen mogelijk.

Onderdeel van het plan is de ontwikkeling van een Smartgrid, gekoppeld aan de een warmte-koude net, mede gevoed door Warmtenet Hengelo. Hiermee wordt niet alleen voorzien in een duurzame energievoorziening voor de bedrijven die zich op HTSP Twente vestigen, het biedt ook de mogelijkheid voor innovaties en businessdevelopment op dit soort netwerken.



Planning
De realisatie van HTSP is feitelijk al gestart met de start van de nieuwbouw van Thales. Thales is inmiddels ook gestart met het slopen van de verouderde panden.

Financiën en organisatie
Met de ontwikkeling van de oude Thales-locaties tot HTSP Twente is een totaal bedrag van ongeveer € xx miljoen gemoeid. Een belangrijk deel van deze investering betreft de nieuwbouw van de panden die door Thales zelf worden gebruikt.

De resterende gronden en het Shared Service Centre worden door Thales ingebracht in een speciaal daar toe op te richten BV. De waarde van de inbreng wordt bepaalt door een taxateur. Thales heeft de provincie Overijssel gevraagd voor € 3 miljoen deel te nemen in deze BV.
Door de BV wordt een grondexploitatie opgesteld, deze vormt de basis van de businesscase die door Thales Nederland is opgesteld voor het verkrijgen van de definitieve goedkeuring door de concerndirectie van Thales in Parijs.

De wijze waarop de deelneming wordt ingevuld is nog onderdeel van discussie. Door de provincie Overijssel zal de Hestructureringsmaatschappij Bedrijventerreinen Overijssel worden ingeschakeld om invulling te geven aan deze deelneming. HMO zal ook bepalen hoe en tegen welke condities de deelnemingen zal worden vormgegeven.

KENNISPARK – investeren in het innovatieve en duurzame vestigingsklimaat
Fiche december 2014

INLEIDING

In 2009 schreven de samenwerkende partners in het masterplan Kennispark dat "*Kennispark Twente een ontmoetingsplek van Europese allure (moet) worden waar kennis, techniek en innovatieve ondernemingen over en weer inspiratie vinden in en gebruik maken van elkaars kennis en faciliteiten*".

In de eerste fase van de transformatie van de twee gebieden B&S Park en campus UT tot Innovatiecampus Kennispark zijn de eerste stappen genomen. Met de reconstructie van Hengelosestraat en de verdubbeling van de Auke Vleerstraat is in de bereikbaarheid en in de ruimtelijke kwaliteit geïnvesteerd. Het stationsgebied heeft een nieuw, spraakmakend plein gekregen en door het aanleggen van het Innovatiepad zullen ook in de komende jaren nog belangrijke stappen worden gezet om het B&S Park op te waarderen.

KERNBOODSCHAP

In 2013 bleek dat de investeringen van de founding partners van Kennispark Twente (Universiteit Twente, Saxion, Provincie Overijssel en Gemeente Enschede) hun vruchten al afwerpen. De Universiteit Twente werd winnaar in de tweede Elsevier/ScienceWorks Valorisatie Ranking, vooral vanwege de indrukwekkende omvang van Kennispark Twente (verder Kennispark) en de ondersteuning van startende ondernemingen. Bovendien won Kennispark in 2013 de Award voor Beste Bedrijventerrein van Nederland. Het aantal arbeidsplaatsen groeit gestaag en zo kwamen in 2012/2013 bedrijven met veel groeipotentie zoals Apollo Vredestein en Demcon, naar Kennispark. The Gallery fase 1 is nu 1,5 jaar open en kent inmiddels een bezettingsgraad van boven de 90%. De verwachting is dat het gebouw medio 2015 helemaal gevuld zal zijn. De opening door Koning Willem Alexander in april heeft de aantrekkingskracht alleen maar vergroot. Langs de Hengelosestraat gaat Raedthuys een heel duurzaam en innovatief complex realiseren dat als nationaal voorbeeld van duurzame ontwikkeling kan gelden. En de eerste fase Gallery op het UT terrein is het boegbeeld van het Kennispark geworden, een plek waar innovatie voelbaar aanwezig is.

The Gallery is het boegbeeld voor Kennispark geworden, Het gebouw vervult belangrijke ambities, het creëert een ontmoetingsplek voor innovatieve, ondernemende en creatieve mensen. De eerste fase is 90% gevuld en heeft een grote aantrekkingskracht de herontwikkeling van het leegstaande deel van het oude Langezijds geeft een belangrijke bijdrage impuls aan de verdere ontwikkeling van werkgelegenheid en innovatiekracht in de Regio Twente..

In 2011 heeft het atelier Overijssel in opdracht van Kennispark aanbevelingen opgesteld hoe de ruimtelijke kwaliteit verder ontwikkeld kan worden. Hiervoor zou geïnvesteerd moeten worden in "ontmoeting, presentatie en verbindingen" zowel in de openbare ruimte als in het voorzieningenniveau.

De transformatie van het Kennispark is op de juiste weg, maar vooral het voormalige B&S Park heeft nog lang niet de uitstraling van een levendige innovatiecampus. Innovatie en ondernemerschap zijn nog niet voldoende zichtbaar in de ruimtelijke kwaliteit. Via innovatiegericht inkopen gaan we daar de komende periode fors op inzetten. Onder andere The Gallery fase 2, het parkeergebouw en het innovatiepad moeten plekken worden waar innovaties zichtbaar worden toegepast. Hiermee wordt Innovatiedriehoek een 'living-lab' voor innovaties in de openbare ruimte.
De ruimtelijke verschillen tussen de UT campus en het B&S Park zijn nog steeds groot. Dat ligt sterk aan de oorspronkelijke opzet van het B&S Park. Via het programma Innovatie Zichtbaar in de Gebiedsontwikkeling gaan we daar de komende periode fors op inzetten.

Deze principes van dit programma worden ook gehanteerd bij de uitvoering van de eerder onder dit programma ingebrachte Innovatiepad (een verbinding voor langzaam verkeer van het station Kennispark, naar the Gallery) en de projecten die via dit voorstel worden ingebracht; The Gallery fase 2 en het parkeergebouw. Hiermee wordt Innovatiedriehoek een 'living-lab' voor innovaties in de openbare ruimte. Het Innovatiepad, dwars door het B&S Park, is de eerste aanzet om de ruimtelijke opzet van het voormalige B&S Park te transformeren en te komen tot een 'Common Green'. Om de verblijfs- en belevingskwaliteit te verhogen en te verduurzamen moet worden geïnvesteerd in extra groen, duurzame en innovatieve materialen en meer samenhang in de inrichting. Om de schaarse ruimte efficiënter en meer inspirerend in te kunnen richten moet vooral het maaiveldparkeren anders worden vormgeven. Hier zit de grootste potentie. Hier ligt tevens ook de kans om de mobiliteit binnen het Kennispark te verduurzamen.

BEOOGD DOEL

De verdere projecten op het Kennispark zijn steeds sterker met elkaar verweven, er is een steeds grotere afhankelijkheid tussen de projecten en die kunnen dan ook niet los van elkaar worden gezien. Dit is ook het geval met de twee projecten die nu voorliggen.
De investeringen zullen economisch en ruimtelijk een waardevol rendement hebben.
Fase 1 van the Gallery is gestart met een groep investeerders, die de start mogelijk hebben gemaakt, maar die gezien de ontwikkelingen van Kennispark Twente niet meer passen bij het beoogde profiel. Kennispark is daarom op zoek naar een andere aandeelhouder, een aandeelhouder die ervaring heeft met het beheer van vergelijkbare vastgoedontwikkelingen.
De bijdrage van de provincie Overijssel wordt gebruikt om Eigen Vermogen (EV) in te brengen in the Gallery. Hiermee kunnen de bestaande aandeelhouders worden uitgekocht en kan een nieuwe aandeelhouder worden gezocht voor het gehele gebouw. Daarbij kan gefaseerd gestart worden met fase 2. Daarbij zorgen de oud-huurders van BTC zorgt voor huuropbrengsten, Dit gevoegd bij de eerder genoemde inbreng van EV, biedt voldoende zekerheid om te starten met de bouw.

De doorontwikkeling van het boegbeeld Gallery levert een investering van momenteel berekend € 15 miljoen. Dat betekend werk door werk en zal vooral door veel nieuw volume nieuwe spin-off mogelijk maken en dus arbeidsplaatsen creëren. Door de mogelijke financiering worden al nieuwe investeerders aangetrokken, bijvoorbeeld Job Elders / Cottonwood.

Door de herontwikkeling van het BTC gebouw wordt een sterk verouderd kantoorvolume uit de markt gehaald dat concurrerend is met de Gallery.

Door te investeren in het oude BTC-gebouw ontstaat een perfecte parkeerlocatie in het hart van het Kennispark. Een dergelijke investering is vergelijkbaar met situaties met investering die op de High Tech Campus in Eindhoven zijn gedaan.
De huidige bewoners van het BTC-gebouw zal worden voorgesteld te verhuizen naar the Gallery fase 2.

Het parkeergebouw is vooral een investering in de ruimtelijke kwaliteit van het vestigingsklimaat. Door parkeren te clusteren kan de ruimte rondom bedrijven beter aansluiten op de visie van het common green en het Innovatiecampus. Science en kantoren in het groen, daarmee werkt deze ontwikkeling de aanbevelingen van het Oversticht uit door te "Werken aan de ruimtelijke kwaliteit." Indirect bevordert het parkeergebouw dus wel de verdere economische groei van het Kennispark, maar zal ook een belangrijke bijdrage leveren voor het doel om parkmanagement in te voeren. Een hoogwaardig ingericht gebied is een voorwaarde voor het succesvol introduceren van parkmanagement.

Innovaties
De Gallery fase 2 staat voor grotere uitdagingen. Deze fase transformeert het oude gedeelte van het voormalige UT gebouw en hierin zitten grotere problemen zoals asbestsanering. Maar deze fase zou ook nog duurzamer, energiezuiniger willen zijn. Hiervoor zijn veelvoudig gesprek over innovatieve toepassingen van bijvoorbeeld composieten in de gevelrenovatie die veel positieve effecten hebben. Innovatieve materialen maar ook een vernieuwende aanpak qua beheer en bijvoorbeeld van het reserveren van parkeerplaatsen zijn opties voor het parkeergebouw. Bij iedere ontwikkeling op het Kennispark zoek je naar toepassingen die ook een positief effect hebben op het geheel, bijvoorbeeld door energie op te wekken of andere voordelige toepassingen.


Schets herontwikkeling BTC locatie en Innovatiepad

ONDERBOUWING

Het 'Masterplan Gebiedsontwikkeling Kennispark Twente' is het kader voor de ontwikkelingen in het gebied aangeduid als 'Kennispark Twente' (Campus UT, B&S Park, Twente Village).
Door provincie Overijssel, gemeente Enschede en Universiteit Twente is een samenwerkingsovereenkomst opgesteld met als doel het realiseren van het in het Masterplan voorziene economisch programma en de gebiedsontwikkelingen. De Stichting Kennispark Twente is opdrachtgever voor de projecten van het Masterplan. Het Masterplan bestrijkt een looptijd van 19 jaar en kent vier fases. De eerste fase is inmiddels afgerond.
De tweede fase (2012 – 2015) omvat vier projecten:

- Ontwikkeling Langezijds/Gallery fase 2
- Ontwikkeling Oostzijde Common Green
- Ontwikkeling Hogekamp
- Ontwikkeling Calslaan (start)

Het gaat in totaal om 50.000 m2 bvo en om 1.000 extra parkeerplaatsen.

Project Gallery Fase 2
Het project dat nu conform planning in ontwikkeling wordt genomen, is de ontwikkeling van Gallery Fase 2: 20.000 m2 bvo, inclusief parkeerplaatsen.

The Gallery fase 1 is nu 1,5 jaar open en kent, zoals eerder vermeld, inmiddels een bezettingsgraad van boven de 90%. De verwachting is dat het gebouw medio 2015 helemaal gevuld zal zijn. Ondanks dit succes zal de start van de 2^{e} fase weer een uitdaging op zich zijn. Dit wordt veroorzaakt door 2 aspecten, die ook bij de start van de 1 fase een uitdaging vormden:

1. Het spanningsveld rond het financieren van vastgoed dat niet verhuurd is. Er is in deze tijd geen bank te vinden die zich verbindt aan een dergelijk projecten als er geen huurders zijn gecontracteerd en geen beleggers zijn die het pand overnemen. Het binden van huurders als niet gestart kan worden met de bouw en dus de opleverdatum niet bekend is, lukt niet. En daarmee stapt geen belegger in het pand. In de 1e fase is deze impasse doorbroken door gelijktijdig het Eigen Vermogen (EV) te vinden, de financiering van de bank te verkrijgen en publiek commitment te tonen door een grote huurder te contracteren;het Center for Medical Imaging (nu is hier het Design Centre gevestigd).
   In grote lijnen ging het om de inbreng van EV van 7 partners van € 3,5 miljoen en een financiering van € 9,0 miljoen van de bank. Het middengebied, dat voor het gehele gebouw dienst doet, maar ook als centrale voorziening op het Kennispark, is niet meegerekend in deze bedragen. Hiervoor is een subsidie van het Rijk verkregen (FES)
2. De mogelijke concurrentie tussen fase 1 en fase 2. Immers, fase 2 zou huurders kunnen gaan losweken uit fase 1. Op het eerste gezicht geen probleem, als het hele gebouw bij dezelfde eigenaar in handen is. En daar manifesteert zich de tweede uitdaging. Fase 2 is bijna twee keer zo groot als fase1 (Middengebied buiten beschouwing gelaten). Dus als de eigenaar van fase 1 ook wil investeren in fase 2, zal zij ca. € 7 miljoen additioneel EV moeten investeren. Dat komt neer op een investering van een miljoen per partij. Inmiddels is vast komen te staan dat niet elke partij die het risico heeft genomen om The Gallery te starten dit wil of kan.
   De uitdaging voor fase 2 van The Gallery is dus om op zoek te gaan naar een nieuwe aandelen structuur waarbij fase 1 en 2 in één hand komen. Dat vraagt dan bijna automatisch om een nieuwe samenstelling. Een partij die ervaring heeft met grotere incubators en bedrijfsverzamelgebouwen in een innovatieve omgeving en met acquisitie van bedrijven uit die doelgroep kan een geschikte aanvulling zijn. Inmiddels zijn er verkennende besprekingen gevoerd met dergelijke partijen en wordt met een partij de Business case verder uitgewerkt.

Er is een aantal ontwikkelingen van belang voor het succes van de ontwikkeling van fase 2 the Gallery:

1. Keuze herontwikkeling BTC-gebouw en locatie

Er is in het gebied al een bedrijfsverzamelgebouw/ incubator: het BTC. Omdat het BTC-gebouw ingrijpend gerenoveerd zou moeten worden om aan de hedendaagse eisen mbt een incubatorvoorziening te voldoen, en de kavel waarop het gebouw gesitueerd is, een belemmering vormt voor het aanleggen van het Innovatiepad, dat Station en Onderwijs &Onderzoeks-plein van de campus met elkaar verbindt, is het aantrekkelijk om de incubatorfunctie van het BTC-gebouw te verplaatsen naar Gallery Fase 2.

Door de verhuizing van BTC naar fase 2 van the Gallery ontstaat nog een aantal voordelen.

- Het wordt mogelijk om op de huidige locatie van het BTC een parkeergebouw te ontwikkelen voor het hele gebied. Diverse eerdere studies van onder andere Haskoning voor het Mobiliteitsplan geven aan dat deze plek centraal in het gebied daar erg geschikt voor is. Het ligt centraal tussen Stadion, Station, UT, Gallery en midden in het Kennispark.
- Bijkomend voordeel van deze ontwikkeling is dat er een groot kantoorvolume uit de markt wordt genomen dat in hetzelfde marktsegment opereert maar sterk is verouderd. Dat vermindert de ongewenste concurrentie in het gebied en draagt daarmee bij aan een gezond evenwicht in het aanbod aan ruimte. Het parkeergebouw kan een goede basis vormen voor de groei van een sterke parkmanagement activiteit.

Uiteraard is het nodig om BTC te compenseren voor de sloop van haar huidige pand. Hier is een rol weg gelegd voor de gemeente en provincie. Door het pand aan te kopen kan BTC verhuizen en verder investeren in the Gallery. De locatie komt vrij om te investeren in een duurzame parkeeroplossing die op termijn zeker zijn waarde behoud. Bijkomend kan the Gallery, net als het door Raedthuis nieuwe te ontwikkelen pand,ook gebruik maken van deze nieuwe parkeerruimte waardoor het zelf minder bezoekers parkeren hoeft te realiseren, hetgeen weer bijdraagt aan de groene ruimte om het gebouw.

2. Beeldkwaliteit

Voor het gebied Campus heeft de UT een beeldkwaliteitsplan opgesteld. Dit beeldkwaliteitplan wordt gebruikt voor het beheer van het landschap (campus), de verdere ontwikkeling van de infrastructuur (verbindingen) en als toetsingskader voor onderhoud en nieuwbouw van gebouwen (architectuur).

Het B&S Park is opgenomen in de algemene welstandsnota van Enschede. Een beeldkwaliteitsplan vergelijkbaar met het plan van de UT ontbreekt. 2011 heeft Het Oversticht een rapport opgesteld met richtlijnen en aanbevelingen voor de ruimtelijke kwaliteit. Uitgangspunt is het door vertalen van de landschappelijke kwaliteiten van de Campus naar het B&S Park waardoor er meer eenheid in het gebied komt. Dit kan bereikt worden door meer en ruimer opgezette groene structuren in het B&S Park waardoor de verblijfsruimte toeneemt en een hogere kwaliteit krijgt. Hiervoor is het nodig de verdere ontwikkeling van het gebouw-gebonden parkeren te beperken.

3. Parkeerstudie

Op de UT-campus is een beweging ingezet om het parkeren te concentreren op een aantal grote parkeerconcentratie op loopafstand van de bebouwingsclusters. De grote parkeervelden zijn vaak iets hoger dan maaiveld aangelegd. De geparkeerde auto's staan daarmee enigszins boven het landschap, wat niet bijdraagt aan de ruimtelijke kernkwaliteit van de campus.

De oude parkeerterreinen, aangelegd volgens de richtlijnen van het masterplan van Van Tijen, zijn juist op een iets verdiept maaiveld aangelegd. Omdat de parkeerterreinen door lage beukhagen zijn omgeven zijn de geparkeerde auto's vrijwel aan het zicht onttrokken.

Op het B&S park parkeren de auto's van het daar gevestigde bedrijf op eigen terrein. Dit beperkt de mogelijkheden voor een intensiever gebruik van de ruimte en levert een rommelig beeld. Sommige parkeerterreinen staan overvol, op andere terreinen is er soms ruimte over. De auto's worden er dan vrij willekeurig geparkeerd, wat het rommelige beeld versterkt. Er kan een toenemende parkeerdruk geconstateerd worden op de openbare ruimte. Bij een verdere invulling en intensivering van het B&S-park zal deze tot parkeerproblemen gaan leiden, indien er geen maatregelen getroffen worden. In het Masterplan is voorzien dat het parkeren op maaiveld in het B&S park wordt beperkt. Er is geen parkeergelegenheid in de openbare ruimte. Het realiseren van gebouwde parkeervoorzieningen is een onderdeel van de bouwopgave. Om de parkeerdruk op het B&S park te verminderen wordt een transformatie voorgestaan van maaiveld parkeren naar parkeren in een aantal parkeergebouwen. Hierdoor kan de ruimtelijke kwaliteit van het B&S park worden vergroot en ontstaat de ruimte voor herstructurering en intensivering.

Er is gesproken met verschillende ondernemers, UT en FC Twente over hun bereidheid parkeerplaatsen te huren in de te bouwen parkeervoorziening. De voorgestelde omvang van de parkeervoorziening is afgestemd op onder meer die behoefte, waarbij rekening wordt gehouden met eenvoudige uitbreidbaarheid van de voorziening in geval van toenemende behoefte. Bij de Gallery Fase 2 is geen ruimte meer voor extra parkeerplaatsen, de afstand van de Gallery Fase 2 tot de BTC-locatie is gering.

FINANCIERING

Gallery fase 2

De provincie wordt gevraagd middelen beschikbaar te stellen als EV voor fase 2 van the Gallery. Daarmee kan financiering worden aangetrokken voor fase 2 en kan de realisatie worden gestart.. Dit maakt ook de weg vrijvoor het aanpassen van de aandelenstructuur Dit zou op de volgende wijze kunnen.
Het bedrag wordt gebruikt om de zittende aandeelhouders (behoudens UT en BTC) uit te kopen . Kennispark, UT en BTC zoeken gezamenlijk een nieuwe aandeelhouder(s) voor fase 1 en 2. Het restant van het EV wordt gebruikt om met de eerste helft van Fase 2 te starten. Zodra de nieuwe aandeelhouder aan boord is ontstaat de nieuwe aandelenstructuur. Het EV dat vrijkomt bij deze overdracht aan deze aandeelhouder kan worden ingezet om ook het laatste deel van Fase 2 te starten.
De inbreng van de provincie bestaat dan uit inbreng eigen vermogen in 2 tranches, die drie keer ingezet kan worden, waarmee fase 2 geheel wordt vlot getrokken. Een dergelijke aanpak past bij het beleid van revolverende inzet van middelen. Tevens zal BTC geheel verhuizen naar the Gallery met al haar huurders, dit geeft meteen de nodige vulling voor de tweede fase.

Uit de markt nemen BTC-gebouw

De provincie wordt gevraagd middelen beschikbaar te stellen om het huidige BTC-gebouw uit de markt te nemen.. Op deze locatie wordt een parkeergebouw gerealiseerd van ca. 400 plaatsen, bestaande uit bijvoorbeeld 4 bovengrondse parkeerlagen. Een deel van de parkeerplaatsen wordt verhuurd aan bedrijven en partijen in het gebied (Raedthuysgroep, nieuwe bedrijfslocaties BTC-gebied, bestaande en nieuwe bedrijven in de directe omgeving, Spiegel UT, FC Twente).

De onrendabel top is door een onafhankelijk advies indicatief berekend. Hierbij zijn verschillende varianten opgesteld waarbij de volgende uitgangspunten en variabelen zijn meegenomen:

- Uitgangspunten
  1. Exploitatie geacht wordt ‘neutraal’ te zijn.
  2. De bouwkosten van de garage zal in alle varianten nodig zijn en gelijk blijven.
  3. Voor het goed functioneren van de parkeergarage zijn de investeringen in deze onderdelen in alle varianten noodzakelijk.

- Variabelen
  1. Optionele aspecten: Een parkeergebouw op een prominente plek in het Kennispark zou innovatieve en duurzame uitstraling en systemen moeten hebben. Bij de berekening is uitgegaan extra investeringen om dit bereiken.
  2. Herontwikkeling: In de uitgewerkte variabelen is gerekend met geen, 50% en 100% van de herontwikkeling. Omdat op de locatie ook ruimte voor nieuwbouw ontstaat gaat de aanvraag er van uit dat 50% dan 100% van de kosten zijn genomen in de onrendabele top.
  3. Verwerving: De verwervingskosten zijn niet meegenomen in de berekening. Doordat de parkeergarage een mogelijke restwaarde heeft, dan wel in de loop der jaren verkocht kan worden, komen deze opbrengsten ook ten gunste van de nieuwe eigenaar. Voordeel hiermee is dat de verwervingskosten en de mogelijke restwaarde buiten de discussie blijft van de subsidie aanvraag.

Planning
Als de provincie het besluit heeft genomen om de investeringen in de tweede fase van het masterplan Kennispark door het aangevraagde bedrag te ondersteunen, zal de Gemeente Enschede voor de herontwikkeling van de parkeergarage de definitiefase gaan opstarten. Hiervoor is naar verwachting ten minste 6 maanden noodzakelijk.

TWENTE KENNISPARK

Masterplan Gebiedsontwikkeling

Kennispark Twente









Masterplan Gebiedsontwikkeling

Kennispark Twente

Status
Op 30 oktober 2008 heeft de Stuurgroep Kennispark Twente dit Masterplan Gebiedsontwikkeling vastgesteld.
De Stuurgroep heeft dit ambitieuze plan aangeboden aan de Colleges en Raden van de gemeente Enschede en Universiteit Twente. Zij hebben begin 2009 ingestemd met dit plan.

Juni 2009

TWENTE KENNISPARK

Colofon

Kennispark Twente.

Redactie: Espresse Publishing, Lelystad

Enschede juni 2009

Opgesteld door

BG SV

bureau voor
STEDEBOUW

In opdracht van

TWENTE KENNISPARK

Inhoudsopgave

1 Inleiding 7

2 Opgave 11

3 Masterplan 13

Bijlage 50



Empowering Innovation & Entrepreneurship

De Universiteit Twente, de Netwerkstad Twente en de provincie Overijssel willen op het Kennispark Twente door het creëren van een inspirerende ontmoetingsplaats voor ondernemende en creatieve mensen werk maken van kennis. Door de bestaande en nog te ontwikkelen kennis beter te benutten én door het actief stimuleren van de oprichting en ontwikkeling van innovatieve bedrijven zetten de initiatiefnemers Twente als innovatieve regio sterker op de kaart.

Door gebiedsontwikkeling op basis van een krachtig nieuw ruimtelijk concept biedt Kennispark Twente kennisintensieve bedrijven een aantrekkelijk vestigingsklimaat.
Een goede regionale innovatiestructuur en de inzet op kennisvalorisatie geeft Kennispark Twente de voor deze bedrijven noodzakelijke dynamiek. Op Kennispark ontstaan in de periode tussen 2005 en 2025 circa 10.000 nieuwe banen.

Leeswijzer

In dit Masterplan Kennispark Twente wordt na een inleidend hoofdstuk en het uitwerken van de stedenbouwkundige opgave het masterplan op hoofdlijnen beschreven. In het onderdeel “Bouwstenen” wordt ingegaan op de verschillende elementen die onderdeel zijn van het masterplan. Tenslotte wordt in de bijlage verslag gedaan van de voor het opstellen van het masterplan uitgevoerde verkenning.

Inleiding

“***Europa moet de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie in de wereld worden, waarbij een duurzame economische groei leidt tot meer en betere banen en een hechtere sociale samenhang.***”

Deze doelstelling heet de Lissabon-strategie. Nederland onderschrijft deze strategie en ambieert een vooraanstaande positie in de kenniseconomie. Ingezet wordt op meer en beter (high-tech) ondernemerschap, een krachtige ontwikkeling van de industrie en het ontwikkelen van een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor kennisintensieve bedrijven en kenniswerkers.

De kracht en de potentie van Twente is één van de trekkers van deze ontwikkeling. Het Innovatie Platform Twente zet met kracht op nieuwe, kansrijke initiatieven. Kennispark Twente draagt bij aan de uitvoering van de Innovatieroute.

De kenniseconomie vraagt om andere manieren van samenwerken, om open innovatiesystemen, om gedeelde voorzieningen, om ontmoeting en om inspiratie. Dit stelt eisen aan de wijze waarop de fysieke omgeving wordt vormgegeven. Ontmoeting, samenwerking, vertrouwen en interesse worden gedragen en ondersteund waar de omgeving de juiste verbindingen legt, ontmoetingen stimuleert en samenwerking faciliteert.

In Kennispark Twente is de realisatie van het economisch programma gekoppeld aan een programma voor gebiedsontwikkeling dat de gewenste ontwikkeling mogelijk maakt en stimuleert. Twente schaart zich daarmee in de reeks van toonaangevende kennisregio’s zoals Cambridge, Leuven en Eindhoven.

De combinatie van het economisch programma met de gebiedsontwikkeling levert de basisvoorwaarde voor Kennispark: een inspirerend vestigingsklimaat. Dit vereist keuzen en initiatieven. Het masterplan richt zich op de ruimtelijke opgave Kennispark. Het biedt een richting, een visie en de route waarlangs het beoogde vestigingsklimaat kan worden gerealiseerd.

Ambitie

De Universiteit Twente, de gemeente Enschede en de provincie Overijssel willen de campus van de Universiteit Twente en het Business and Sciencepark (B&S park) laten uitgroeien tot het Kennispark Twente. De partijen werken samen in de stichting Kennispark Twente, die opdrachtgever is voor dit Masterplan Kennispark.

Kennispark Twente moet kunnen uitgroeien tot een hoogwaardig kennisknooppunt, met een bijzondere mix van kennisintensieve economische functies én academische netwerken, gericht op persoonlijke ontwikkeling, uitdaging en groei.
Kennispark is ook een concept waarmee de Universiteit Twente haar profiel als ondernemende universiteit verder versterkt en de regio Twente laat zien een interessante vestigingsplaats te zijn voor kennisinnoverende bedrijvigheid.

Kennispark Twente wil een ontmoetingsplek zijn van Europese allure waar kennis, techniek en innovatieve ondernemingen over en weer inspiratie vinden in en gebruik maken van elkaars kennis en faciliteiten.



Een omgeving waar het talent op de campus of in de op Kennispark gevestigde bedrijven, volop kansen vindt tot ontplooiing. Kennispark Twente is ook een groeiproces waarin de gewenste ontwikkelingen op de campus en in de directe omgeving daarvan vanuit een breed gedragen visie steeds meer vorm en inhoud krijgt. Het Masterplan Kennispark laat zien op welke wijze de Universiteit Twente, de gemeente Enschede en de provincie Overijssel gezamenlijk richting willen geven aan de ruimtelijke ontwikkeling van Kennispark Twente.

Anders dan in het plan van Van Tijen (1960) en Hoogstad (2004), omvat het Masterplan Kennispark een gebied dat groter is dan alleen de campus van de Universiteit Twente. Het aan de overzijde van de Hengelosestraat gelegen Business and Sciencepark is onderdeel van het masterplan. Alhoewel de Kanaalzone bewust niet in het gebied van het Kennispark is getrokken dienen ook de ruimtelijke en functionele relaties met de in de Kanaalzone gelegen leisurefuncties - met onder meer de Grolsch Veste, Go Planet en de nieuwe kunstijsbaan- in het achterhoofd gehouden te worden bij de ontwikkeling van het Kennispark.

Partijen willen laten zien wat ze waard zijn: de UT wil als òndernemende universiteit de betekenis van de universiteit als kennisinstituut versterken. De gemeente wil laten zien dat zij concreet invulling geeft aan de ambities zoals weergegeven in de beleidsnotitie ‘Enschede Werkt’ en de Provincie Overijssel wil laten zien dat haar regionale stimuleringsbeleid vruchten afwerpt. Voor het bedrijfsleven biedt het Kennispark een uitstekende kans om te doen aan kennisinnovatie en productvernieuwing en biedt het de mogelijkheid om zich te huisvesten nabij de Universiteit. De initiatiefnemers willen met dit masterplan de innovatieve en creatieve ondernemers van binnen en buiten de regio uitdagen om aan deze ambitie mede gestalte te geven.

Het Masterplan Gebiedsontwikkeling Kennispark Twente is opgesteld door BGSV Bureau voor Stedebouw, in opdracht van de Stuurgroep Kennispark Twente. Op verschillende momenten in het planproces is input gekregen om het plan dat nu voor u ligt tot stand te kunnen laten komen.
De projectgroep Gebiedsontwikkeling Kennispark Twente bestond uit Ben Koopman, Frits Dinkla en Marien Florijn. De superviserend architect van de UT en de Stadsstedenbouwer van de gemeente Enschede hebben geparticipeerd in het proces en onderschrijven het plan.

Ter onderbouwing van onderdelen van dit masterplan is door Stec (bedrijfsprofielen), Akro Consult (financiële haalbaarheid) en Haskoning (mobiliteit en parkeren) onderzoek gedaan. Ook zijn de bestaande en gewenste voorzieningen binnen Kennispark verkend.

Het concept-masterplan, versie van maart 2008, heeft ter visie gelegen en de daarop binnen gekomen reacties zijn meegenomen in het definitieve masterplan.

Kern:

Het ruimtelijk accommoderen van circa 200.000 m2 kennisgerelateerde, innovatieve bedrijvigheid in diverse, aantrekkelijke vestigingsmilieus.

Het creëren van een goed bereikbare en aantrekkelijke werkomgeving met mogelijkheden voor ontmoeting, ontspanning en uitwisseling van kennis en kunde.

Een masterplan op hoofdlijnen, een raamwerk dat lijnen uitzet voor de komende decennia, waarbinnen flexibel kan worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen.



Opgave 2

Voor Kennispark Twente zijn de volgende kerndoelen geformuleerd:
- het creëren van een ontmoetingsplaats voor innovatieve, ondernemende en creatieve mensen;
- het versterken van de innovatiekracht van de regio Twente;
- het versterken van de synergie tussen kennis en kunde.

Het economische programma voor Kennispark Twente in de komende 20-25 jaar is stevig.
De initiatiefnemers willen op Kennispark ruimte bieden voor de realisatie van circa 200.000 m2 bvo voor de vestiging van innovatieve bedrijven, waarvan een substantieel gedeelte op het campusterrein een plek krijgt (gedachte op voorhand is circa 120.000 m2 bvo)en de rest wordt gerealiseerd op het B&S park. Daarnaast moet het masterplan de ruimte bieden om 50.000 m2 als strategische reserve toe te voegen aan het gebied.

Het masterplan geeft op hoofdlijnen aan hoe dit bouwprogramma op Kennispark kan worden gerealiseerd. Door de nieuwe bedrijven op Kennispark neemt het aantal arbeidsplaatsen tot 2025 toe met circa 10.000. De daarmee samenhangende toename van het aantal verkeersbewegingen van en naar Kennispark vraagt om een goede bereikbaarheid van Kennispark met het openbaar vervoer, de fiets en de auto.
Voor de gebiedsontwikkeling van Kennispark Twente zijn deze kerndoelen geformuleerd:
- het gebied van Kennispark als één ruimtelijk geheel herkenbaar maken;
- het creëren van een uniek vestigingsmilieu dat ondernemers uitdaagt om zich op Kennispark te vestigen.

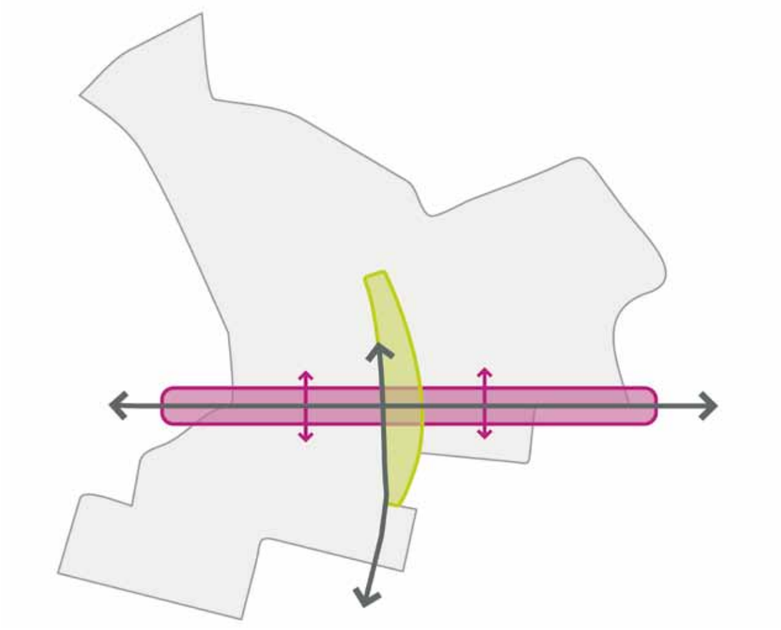
De opgave is om de campus van de Universiteit Twente en het Business & Sciencepark ruimtelijk en functioneel op een zodanige wijze met elkaar te verbinden dat deze gebieden zich tot één samenhangend en herkenbaar geheel te kunnen ontwikkelen: Kennispark Twente.

In het masterplan hebben de deelnemende partijen een gemeenschappelijke en samenhangende visie neergelegd ten aanzien van de ruimtelijke ontwikkeling van het gebied.

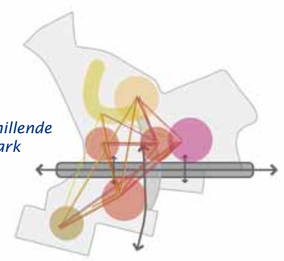
Het masterplan biedt daarmee een stevige en toekomstvaste basis voor een gefaseerde ontwikkeling van Kennispark.

De fysieke opgave voor het Masterplan Kennispark omvat de volgende onderdelen:
- richting geven aan de ontwikkeling van de ruimtelijke hoofdstructuur van Kennispark;
- het creëren van ruimtelijke samenhang tussen onderzoeks- en onderwijsfuncties en economische functies in het gebied;
- het ruimtelijk verankeren van het voorzieningenprogramma voor het Kennispark;
- aangeven op welke wijze de voor de economische vestigingsmilieu's vereiste ruimtelijke kwaliteit kan worden gerealiseerd;
- het ruimtelijk en programmatisch vastleggen van het in Kennispark te realiseren bouwprogramma;
- het waarborgen van de bereikbaarheid van Kennispark met de auto, het openbaar vervoer en voor fietsers en voetgangers;
- richting geven aan de gefaseerde (her)ontwikkeling van delen van het Business and Sciencepark (B&S park) en van de campus van de UT als onderdeel van Kennispark.

De ontwikkeling die met het Masterplan Kennispark wordt ingezet, moet zichzelf versterken.
Om Kennispark tot een succes te maken moet het concept robuust en flexibel zijn en zo verleidend zijn dat het plan haar eigen dynamiek kan ontwikkelen.
Door aan de in het Masterplan Kennispark vastgelegde visie met enkele heldere en inspirerende ingrepen gestalte te geven wordt het vliegwiel daartoe in beweging gezet. Om dit vliegwiel in beweging te houden moet de ontwikkeling in balans zijn. Niet alleen het ruimtelijk principe moet deugen, ook de wijze waarop de bepalende elementen van het programma worden gerealiseerd: alles moet kloppen, variërend van de kwaliteit van de ruimte, van de architectuur, van de aangeboden voorzieningen tot het aanbieden van een breed leisure-programma. Daarmee biedt Kennispark een omgeving die aantrekkelijk is zowel voor de academische wereld als voor de bedrijven die aan de ambities van Kennispark in belangrijke mate gestalte moeten geven.



Krachtige centrale assen als dragers van Kennispark



Interactie tussen de verschillende deelgebieden van Kennispark

Twee werelden met elkaar verbinden

In de huidige situatie omvat het Kennispark twee werelden met een eigen identiteit, vorm en dynamiek. Deze werelden zijn van elkaar gescheiden door het lange en brede talud van de Hengelosestraat. De campus van de Universiteit Twente heeft het karakter van een groen landschap. De gebouwen van de universiteit staan in dit groene landschap. Het Business and Sciencepark is een stedelijk gebied met enkele groene accenten. Het eigen karakter van deze onderdelen van Kennispark is uitgangspunt in dit masterplan.
Om deze werelden met elkaar te verbinden en dit gebied een nieuwe identiteit als Kennispark Twente te geven, bepleit het masterplan de ontwikkeling van twee krachtige centrale hoofdassen die de ruimtelijke structuur van Kennispark dragen (de Hengeloselaan en de common green). De campus en het B&S park moeten vanuit deze twee assen beter met elkaar verbonden worden. Door de nu zo verschillende werelden vanuit één centraal principe te ontwikkelen en daardoor de gebieden beter met elkaar te verbinden ontstaat synergie.

Centrale as 1: de Hengeloselaan

De eerste hoofdas ontstaat langs de Hengelosestraat. De Hengelosestraat is een belangrijke verbindingsweg tussen Enschede en Hengelo. Ter hoogte van Kennispark heeft de Hengelosestraat een hoge ligging, waardoor de Auke Vleerstraat ongelijkvloers kan worden gekruist.

De transformatie van de Hengelosestraat naar Hengeloselaan, waarbij het bestaande viaduct in de Hengelosestraat wordt afgebroken, is één van de belangrijkste ruimtelijke ingrepen die het masterplan voorstelt. Naar onze overtuiging sluit dit voorstel aan bij de strategie voor het verbeteren van de bereikbaarheid van de stad, waarbij het verbeteren van de bereikbaarheid van het centrum en van Enschede-West centraal staat.
De gemeenteraad heeft besloten de Auke Vleerstraat te verbreden vanaf de Westerval tot aan de Hengelosestraat. Dit project zal in fases in de komende jaren worden uitgevoerd en eindigt op de kruising Hengelosestraat/Auke Vleerstraat in het Kennispark. Door deze aanzienlijke investering in de infrastructuur wordt de bereikbaarheid van Enschede-West enorm verbeterd en krijgt het Kennispark een goede verbinding met de A35. De Hengeloselaan kan worden gezien als het sluitstuk daarvan.

Het viaduct en het huidige talud vormen een barrière in de beoogde verdergaande interactie en samenwerking tussen kennis en bedrijvigheid (tussen de campus en het B&S-park) en beperken de kwaliteit van het gebied voor de ontwikkeling van moderne kennisintensieve netwerken. Om de visuele, functionele en fysieke barrière tussen het campusterrein en het B&S park op te heffen stelt het masterplan voor om de Hengelosestraat weer naar maaiveld te brengen.



Masterplan Gebiedsontwikkeling
Kennispark Twente

Masterplan Kennispark Twente

Kernpunten

Van twee werelden één maken
- twee krachtige hoofdassen
- Hengeloselaan als etalage Kennispark
- nieuwe verbindingen tussen campus en B&S park
- common green als schakel

Van Hengelosestraat naar Hengeloselaan
- Hengelosestraat op maaiveld
- van barrière naar schakel
- nieuwe verbindingen tussen campus en B&S park
- logischere kruising Hengelosestraat/Auke Vleerstraat

Bereikbaarheid verbeteren
- verbreding Auke Vleerstraat
- invoeren van een parkeerbeleid
- goed openbaar vervoer
- fijnmazig netwerk creëren voor fietsers en voetgangers

Common Green
- centrale ontvangst campus
- hoofdontsluiting auto, fietsers en voetgangers
- ontmoetingsruimte en publieksvoorzieningen
- drie eigen sferen

Campus
- Drienerlolaan centrale oprijlaan
- bebouwing clusteren bij de twee centra
- huidige groene ruimtes beschermen
- parkeren zorgvuldig inpassen

Business and Sciencepark
- Capitool hoofdontsluiting autoverkeer
- gridstructuur versterken
- laanbeplanting als oriëntatie
- stationsplein krijgt verblijfskwaliteit

bestaande bebouwing
nieuw programma UT
nieuw programma Kennispark
water
bos
common green
ontmoetingsplek
Hengeloselaan
laan
kennispark gerelateerde voorzieningen
hoofdweg
ontsluitingsweg Kennispark
lokale ontsluitingsweg
station Kennispark
HOV + halte
kennisparkshuttle + halte
voet- en fietspaden
parkeren

De toekomstige verkeersintensiteit en de reconstructie van Auke Vleerstraat maken sowieso een aanpassing nodig van de bestaande aansluiting op de Hengelosestraat. Indien het viaduct blijft liggen zullen er -mede als gevolg van de toevoeging van de 10.000 arbeidsplaatsen- met verkeerslichten geregelde kruisingen ontstaan aan beide zijden van het viaduct. Door het viaduct te verwijderen kan een 'logischere' kruising worden gemaakt.

Door de Hengeloselaan ontstaat een fraai groen omzoomde laan met aan beide zijden van de laan aantrekkelijke vestigingmilieus voor bedrijven en instellingen die bijdragen aan het doel van Kennispark: werk maken van kennis. Een dergelijke functionele "etalage" langs één van de hoofdassen draagt bij aan de overtuigingskracht van Kennispark en versterkt het vestigingsklimaat. Tevens kan daarmee worden voorkomen dat op het campusterrein 'groene' plekken moeten worden opgeofferd voor de bebouwingsopgave vanuit het Kennispark.

De huidige visuele belemmering als gevolg van het viaduct wordt opgeheven, de 'snelweg' verdwijnt en er kunnen meer verbindingen ontstaan voor het langzaam verkeer tussen de campus en het B&S-park. Daarnaast kunnen door de verwijdering van het talud aan weerszijden van de laan bedrijfslocaties ontstaan. In het profiel van de Hengeloselaan kan het tracé van de HOV Enschede-Hengelo goed worden ingepast.
De transformatie van de Hengelosestraat is ook belangrijk voor de realisatie en kwaliteit van de tweede as van Kennispark langs de Auke Vleerstraat (common green).

Centrale as 2: de common green

Langs de oostzijde van de Auke Vleerstraat en de Drienerlolaan introduceert het Masterplan Kennispark de common green. Deze as, haaks op de Hengeloselaan, vormt de levensader van de verblijfskwaliteit van het Kennispark. Aan de zijde van de campus vormt de common green nu reeds de centrale, groene hoofdentree van de Universiteit. De ambitie van dit plan is deze uitstraling eveneens te creëren aan de overzijde van de Hengeloselaan aan de zijde van het B&S-park. Als hart van het Kennispark zou de zone ten noorden van het te handhaven buurtgroen aan de Bruggenmorsweg-Auke Vleerstraat getransformeerd moeten worden naar bebouwing met spraakmakende architectuur in een groene context. Deze as heeft een ontsluitende functie, zowel voor het autoverkeer als voor voetgangers en fietsers, maar biedt daarnaast ook veel ruimte voor verblijf en ontmoeten.

De common green heeft van noord naar zuid drie verschillende sferen. In het noordelijk deel is de common green de groene entree van de Universiteit Twente. Het zuidelijk deel is een stedelijke plaza waar de gebouwen op de begane grond een publieksfunctie hebben. Hier is ruimte voor de realisatie van een deel van het voorzieningenprogramma van Kennispark.
De twee hoofdassen van Kennispark kruisen elkaar in het middelste deel van de common green. Deze ruimte heeft een verkeersfunctie voor zowel het autoverkeer, het openbaar vervoer als het langzaam verkeer. Ook de inrichting van de openbare ruimte als de vorm en hoogte van de bebouwing moet op het punt waar de assen elkaar kruisen van een zodanig niveau zijn dat deze dit centrale punt van het Kennispark markeren.

Rondom de common green moeten de voorzieningen terecht komen die van het Kennispark meer maken dan alleen een verzameling onderwijsgebouwen, onderzoekslaboratoria en bedrijfsgebouwen. Op de common green moet ruimte komen voor initiatieven vanuit de horeca (restaurant, café's, initiatieven vanuit de detailhandel (winkels, boekenshop), initiatieven vanuit leisure (fitness, expositieruimtes), ondersteunden functies (copy-shop, bank). De common green moet ervoor zorgen dat het Kennispark ook een aangenaam verblijfsklimaat oplevert kantoor en een plek wordt waarheen mensen vanuit de hele regio naar toe zouden willen gaan. Op deze plek zouden ook zo nu en dan evenementen georganiseerd kunnen worden met kennisinnovatie als thema.
Voor het zuidelijk gedeelte van de common green is ingrijpen in bestaand vastgoed noodzakelijk. De inschatting is dat de ambities deels in bestaand vastgoed gerealiseerd kunnen worden, maar deels alleen tot volle wasdom kunnen komen als bebouwing gesloopt wordt. Hierbij dient in de tijd gekeken te worden naar een moment waarop dat opportuun is.

Nieuw landmark bij kruising van de centrale assen

Het punt waarop de twee centrale assen elkaar kruisen biedt een uitgelezen mogelijkheid om met aan nieuw landmark het hart van het Kennispark te visualiseren. Dit landmark zou de filosofie van het Kennispark ('kennisuitwisseling, verbinden, high tech en Twents') moeten verbeelden en kunnen fungeren als beeldmerk voor het Kennispark. Tevens zou het landmark de twee werelden daadwerkelijk met elkaar moeten verbinden.

Inpassing Campus in concept Kennispark

De inzet van het huidige masterplan van Hoogstad is een beweging om de bebouwing te clusteren in twee centra: het Onderwijs- en Onderzoekscentrum en het Woon- en Leefcentrum. De overige gebieden op de campus moeten vooral groen blijven. Deze beweging wordt doorgezet in het Kennispark. Voor de campus ligt het accent op het geleiden van de ontwikkeling van het terrein langs enkele heldere lijnen en het concentreren van nieuwe gebouwen in de bestaande gebouwenclusters.

Common green

De common green is de riante entree van de campus, maar biedt tegelijkertijd ook de voor Kennispark zo belangrijke verblijfs- en ontmoetingsfunctie. Door de common green worden de huidige verblijfsgebieden (pleinen, atria) van de campus goed aan elkaar geschakeld. Door nieuwe voorzieningen aan de common green te realiseren, wordt deze ruimtelijk en functioneel versterkt.
De common green verbindt tevens de gebouwen in de O&O-centrum met de woon- en leefgemeenschap. Voor voetgangers en fietsers ontstaan korte en aantrekkelijke routes tussen de belangrijkste gebouwenclusters op de campus. De nieuwe verbindingen op de campus geven de hier gevestigde bedrijven, onderwijsvoorzieningen en andere gebouwen een eigen plek (adres).

Bereikbaarheid

Er wordt een duidelijker hiërarchie aangebracht in de interne ontsluitingsstructuur voor het autoverkeer. De Drienerlolaan is de oprijlaan van de Universiteit Twente en de hoofdontsluiting van de verschillende gebouwenclusters. Het parkeren op de campus wordt geconcentreerd op goed in het landschap ingepaste parkeerterreinen en in enkele parkeergarages of parkeergebouwen bij de gebouwenclusters.

Beeldkwaliteit

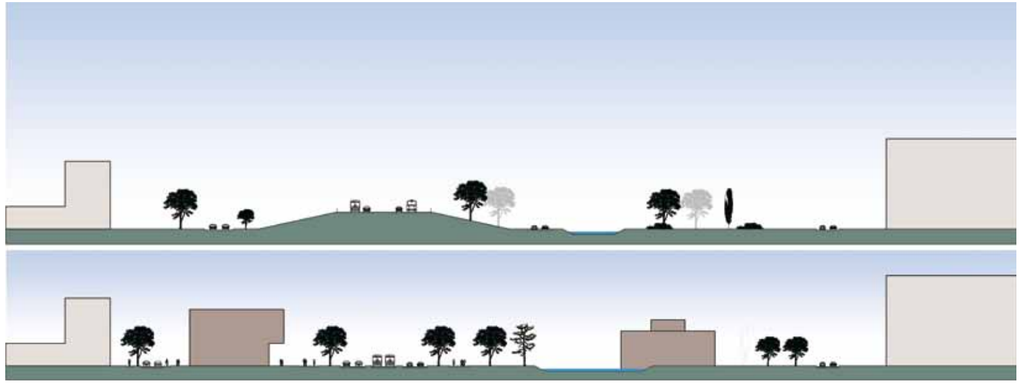
Het bouwprogramma op de campus intensiveert het O&O cluster en de woon-en leefgemeenschap. De gebouwen staan in het orthogonale grid dat in eerdere plannen van Van Tijen en Hoogstad is gekozen. De overige bebouwing in het landschap staat niet in het orthogonale grid. Dit geldt ook voor de nieuwe bebouwing aan de rand van de common green.

Door te investeren in ruimtelijke kwaliteit kunnen de bedrijfslocaties gerealiseerd worden in een voor de beoogde doelgroepen aantrekkelijk groene campusachtige omgeving. Om de relatie tussen binnen- en buitenruimte te versterken zijn gevels van deze gebouwen waar mogelijk transparant. Water en groen kunnen zich in deze gevels spiegelen. Alle gebouwen respecteren het primaat van het landschap en zijn bescheiden, zowel in bouwmassa als architectuur.
Op de campus worden enkele oude beeklopen hersteld. De langs de Hengelosetraat al aanwezige waterloop wordt verbreed en van grasbermen voorzien. Het is een onderdeel van het beeldmerk van de campus aan de nieuwe Hengeloselaan.

Inpassing Business and Sciencepark in het concept Kennispark

Voor het Business and Sciencepark (B&S park) ligt in het masterplan het accent op het versterken van de interne ontsluitingsstructuur en het consequent doorzetten van de gridstructuur. Om als onderdeel van Kennispark voldoende aantrekkingskracht te hebben voor kennisintensieve bedrijven is een kwaliteitsimpuls nodig, zowel in de openbare ruimte als ook op sommige gedeelten in de uitstraling van de bedrijven en de bedrijfsbebouwing.

Hengelosestraat (boven), Hengeloselaan (onder)



Door het afgraven van het brede talud van de Hengelosestraat en het laten vervallen van de parallelwegen aan de noord en zuidzijde van het viaduct komt op een belangrijke plek ruimte vrij voor het toevoegen van bouwvolume. De Hengeloselaan ontwikkelt zich tot een lange etalage waar Kennispark zich kan laten zien.

Transformatie Hengeloselaan

Kernpunten

ruimtelijke kwaliteit
- door het naar maaiveld brengen van de Hengelosestraat wordt de fysieke en de visuele barrière ten oosten en westen van het viaduct bij de Auke Vleerstraat opgeheven, c.q. aanzienlijk verminderd;
- wanneer de Hengelosestraat op maaiveld ligt kan het langzaam verkeer deze weg op meer dan één plek kruisen waardoor het ontsluitende netwerk van Kennispark sterker wordt;
- met de ontwikkeling van Kennispark wordt dit gebied ervaren als onderdeel van de bebouwde kom van Enschede, het laanprofiel maakt de inrichting van het gebied geschikt voor alle gebruikers van deze openbare ruimte;
- de huidige route van de Auke Vleerstraat naar de Hengelosestraat en omgekeerd loopt nu via parallelwegen en is daardoor onoverzichtelijk en desoriënterend; deze wordt opgeheven.
- de sociale veiligheid neemt toe omdat er geen gescheiden verkeersruimten meer zijn en waardoor alle soorten weggebruikers van één ruimte gebruik maken.

inpassing HOV
- de haltes van de bus en de HOV Enschede-Hengelo zijn op straatniveau en daarmee beter zichtbaar en bereikbaar, ze nodigen zo meer uit om het ov te gebruiken in plaats van de auto;

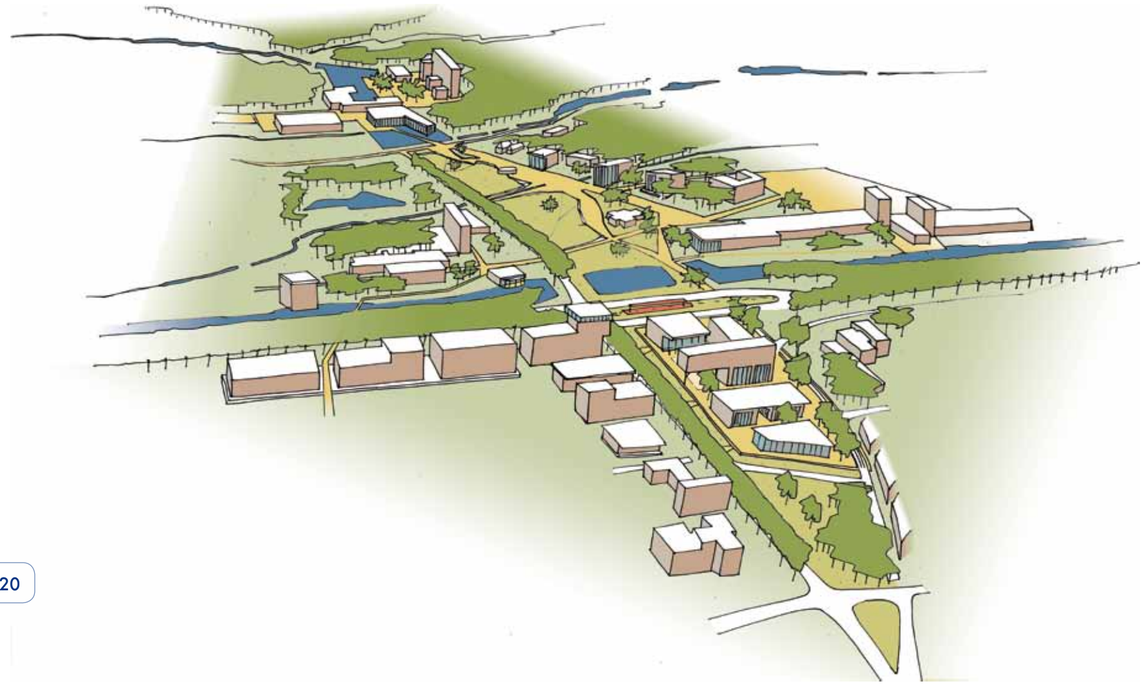
gebiedsontwikkeling
- de Hengeloselaan krijgt ter hoogte van Kennispark een aanmerkelijk kleiner ruimtegebruik dan de huidige Hengelosestraat met talud en parallelwegen aan weerszijden van het viaduct;
- door het kleinere ruimtegebruik komt langs de Hengeloselaan ruimte vrij die als bebouwingsoppervlak en etalage van grote betekenis is voor het Kennispark: Kennispark krijgt een uitstraling en adres aan de Hengeloselaan;
- in de vrijkomende ruimte langs de Hengeloselaan kan een aanzienlijk deel van de bouwopgave voor Kennispark worden gerealiseerd, daarmee kunnen andere (groene) plekken worden gespaard.





Hengeloselaan

Impressie van de twee centrale assen



Common Green
Ook aan de zijde van het B&S-park moet de common green het riante visitekaartje worden van het Kennispark. Langs dit gedeelte van de common green liggen bedrijfsgebouwen in het groen met op de begane grond publieksfuncties waaronder de zo belangrijke verblijfs- en ontmoetingsfunctie. De common green moet het hart van het Kennispark worden waaraan alle verblijfsgebieden liggen.

Bereikbaarheid
Het Capitool is de hoofdontsluiting voor het autoverkeer van en naar het B&S park. Het is de enige weg die rechtstreeks is aangesloten op zowel de Hengeloselaan als de Auke Vleerstraat. De verdubbeling van het huidige profiel van de Auke Vleerstraat naar 2x2 rijbanen, waartoe reeds is besloten, is ook van belang voor de ontsluiting van Kennispark. Er is door de gemeente al eveneens besloten een nieuwe ontsluitingsweg te realiseren naar het leisurecomplex tussen de rioolwaterzuiveringsinstallatie en het Twentekanaal (de zogenaamde derde ontsluiting). Deze nieuwe weg sluit juist ten noorden van de brug over het kanaal aan op de Auke Vleerstraat. Via de bestaande tunnel onder de spoorlijn bij de Elsbeekweg biedt deze weg een extra ontsluitingsroute naar het B&S park.

Binnen het B&S park wordt de in aanzet aanwezige orthogonale wegenstructuur consequent doorgezet. Deze ontsluitingsstructuur maakt alle gebouwen in het B&S park optimaal bereikbaar. Door het aanbrengen van laanbeplanting langs het centrale carré van het B&S park krijgt de ontsluitingsstructuur een ook voor bezoekers, heldere hiërarchie en logica.

Centraal in het B&S park wordt voor voetgangers en fietsers een allee gerealiseerd van noord naar zuid. Via deze allee is de Hengelosestraat en de campus straks ook uitstekend aangesloten op de geplande Fietssnelweg Twente, die langs het spoor zal gaan lopen.

Beeldkwaliteit
Alle kavels hebben een of soms zelfs meerdere zijden aan de wegenstructuur, wat bijdraagt aan de presentatie van de hier gevestigde bedrijven. Het betekent ook dat verschillende kanten van een gebouw vanaf de straat zichtbaar zijn en dat aan deze gevels de vereiste kwaliteit moet worden gegeven.
Het parkeren op maaiveld wordt in het B&S park beperkt. Er is geen parkeergelegenheid in de openbare ruimte. Het realiseren van gebouwde parkeervoorzieningen is een onderdeel van de bouwopgave. Langs de Auke Vleerstraat ontstaat een bebouwingswand met een hoogwaardige uitstraling.
Door het toevoegen van bebouwing aan het plein bij het NS-station en een herinrichting van de buitenruimte krijgt het halfronde plein voor het NS-station Drienerlo Kennispark een hogere verblijfskwaliteit.



Sfeerbeeld Common Green Noordzijde



Sfeerbeeld Common Green Zuidzijde

Functionele sturing
Om in het B&S park het voor het Kennispark vereiste vestigingsmilieu te kunnen realiseren is het van belang dat in de gebouwen op het B&S park alleen functies worden ondergebracht die in het door Stec-groep voor Kennispark opgestelde profiel passen. Alleen dan kan het B&S-park bijdragen aan de ambitie van het Kennispark en wordt de kwaliteit van het vestigingsklimaat versterkt.

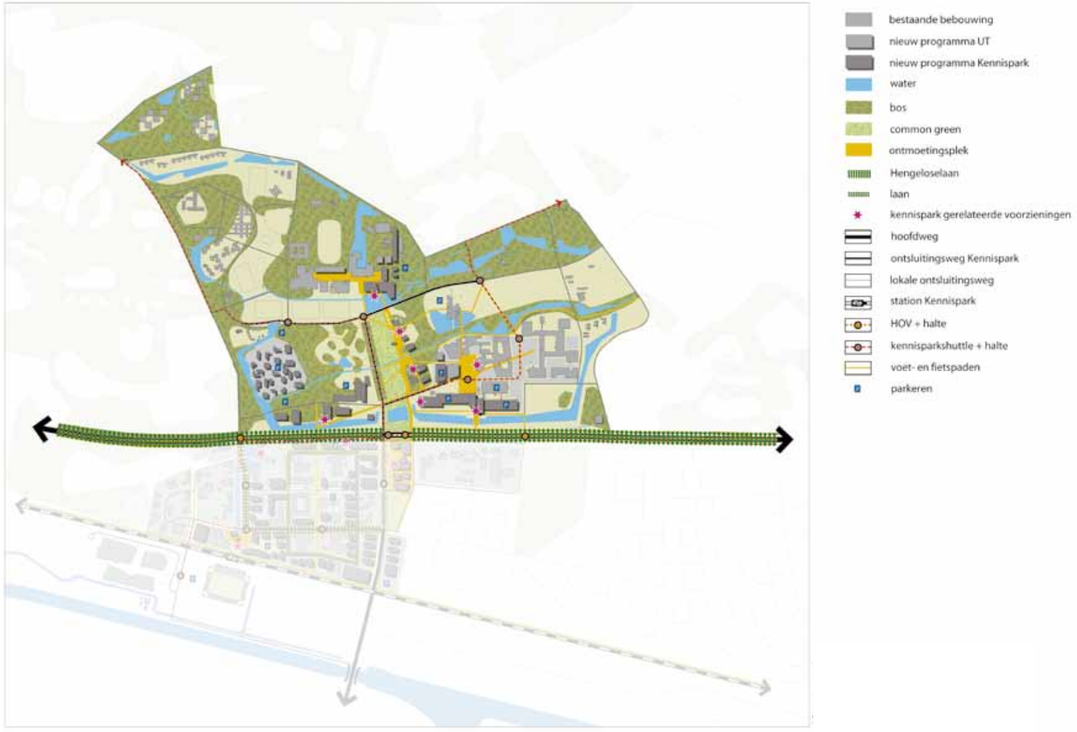
Oorlogsmonument
Direct ten zuidwesten van de Hengelosestraat nabij de kruising met de Auke Vleerstraat is in het talud van het viaduct een oorlogsmonument gesitueerd. Dit monument zal gehandhaafd worden. Wellicht zal het gedenkteken iets verplaatst moeten worden.

Bedrijven die bijdragen aan de ambitie Kennispark

Kennispark wil ruimte bieden aan hoogwaardig technologische bedrijven die zich richten op kennisgebonden dienstverlening en ontwikkeling van producten of productieprocessen (R&D).
Het gaat daarbij om bijvoorbeeld onderzoek, productie of verkoop van kennisintensieve producten zoals computerapplicaties, computertechnologie, electronica, kunststoffen, (bio)medische technologie, milieu- en procestechnologie en electronische, mechanische engineering (mechatronica) en micro- of nano-technologie.

Kennispark wil ook ruimte bieden aan bedrijven in de zakelijke en semi-publieke dienstverlening die de kern van hoogwaardige technologische bedrijven ondersteunen (business to business).

Campus



- bestaande bebouwing
- nieuw programma UT
- nieuw programma Kennispark
- water
- bos
- common green
- ontmoetingsplek
- Hengeloselaan
- laan
- kennispark gerelateerde voorzieningen
- hoofdweg
- ontsluitingsweg Kennispark
- lokale ontsluitingsweg
- station Kennispark
- HOV + halte
- kennisparkshuttle + halte
- voet- en fietspaden
- parkeren

Business and Sciencepark



- bestaande bebouwing
- nieuw programma UT
- nieuw programma Kennispark
- water
- bos
- common green
- ontmoetingsplek
- Hengeloselaan
- laan
- kennispark gerelateerde voorzieningen
- hoofdweg
- ontsluitingsweg Kennispark
- lokale ontsluitingsweg
- station Kennispark
- HOV + halte
- kennisparkshuttle + halte
- voet- en fietspaden
- parkeren

Ruimtelijk Programma Kennispark x 1000 m² bvo



Bouwstenen

Programma

Type bedrijven
De Universiteit Twente is een ondernemende universiteit die haar studenten alle mogelijkheden biedt om zich te ontwikkelen tot academisch ondernemer. In de periode tussen 1976 en 2005 zijn er vanuit de Universiteit Twente veel innovatieve bedrijven gestart waarvan er eind 2005 ruim 550 nog bestaan. Kennispark Twente wil deze starters en doorstarters de ruimte geven om zich op of in de directe omgeving van de campus in de markt te bewijzen en waar ook meer volgroeide bedrijven zich graag vestigen.
Daarnaast willen de gemeente en Netwerkstad de weg van het bedrijfsleven in de richting van de universiteit vergemakkelijken en een beter klimaat creëren voor kennisuitwisseling vanuit het bedrijfsleven in de richting van de kennis en kunde vanuit de universiteit en andersom. Hiervoor zullen de juiste gelegenheden georganiseerd moeten worden, maar daarnaast moet er voldoende ruimte zijn voor het bedrijfsleven om zich te vestigen rond de kennis van de Universiteit Twente. Daarmee wil Kennispark Twente een inspirerende en uitdagende ontmoetingsplaats zijn van academische kennis en ondernemende kunde. Waar niet alleen ruimte is voor werken, maar waar ook volop voorzieningen zijn om je te vermaken. Het moet een bijzondere mix zijn van onderwijs, onderzoek, ondernemen en ontspannen. Stec Groep heeft onderzoek gedaan naar de bedrijfsprofielen en vestigingsfactoren in relatie tot de ontwikkeling van Kennispark Twente. Stec Groep adviseert om op Kennispark meerdere fysieke vestigingsmilieus te realiseren en te zorgen voor een langdurige, gerichte marketing en acquisitie op basis van een herkenbaar profiel.

Stec Groep onderscheidt de volgende doelgroepen:
Starters
De directe spin-off vanuit de verschillende instituten en studierichtingen van de Universiteit Twente. Het gaat om 15 tot 20 starters per jaar.

Doorstarters
Starters die willen doorgroeien vanuit vestigingen op de campus of daarbuiten (terugkeerders).
Het gaat om circa 5 tot 10 bedrijven per jaar met een omvang van 10 tot 25 medewerkers.

Research & Development
Technologie ondernemingen die een link met hebben met specialismen van de UT. Deze bedrijven kunnen het Kennispark als launching customer wel op de kaart zetten. Het gaat om enkele nieuwe bedrijven per jaar in Nederland, met 10 tot 30 medewerkers.

Hoogwaardige productie
Regionale en lokale productie- en assemblagebedrijven met relatief complexe, innovatieve (lichte) productieprocessen. Het zijn combinaties van kantoor- en productieruimte voor electronica, fijnmechanica, of de bouw van prototypes. Deze bedrijven hebben 10 tot 50 medewerkers.

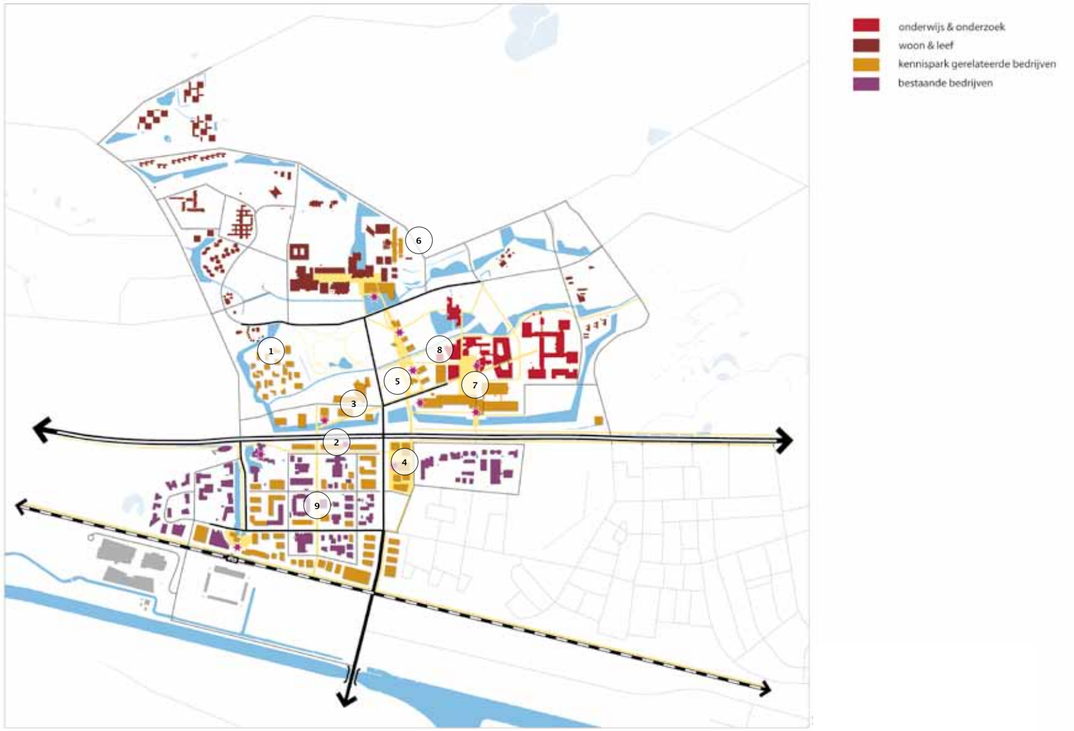
Technologische dienstverleners
Dit zijn dienstverleners die toeleverend zijn aan bedrijven die op en rond het Kennispark zijn gevestigd en een link hebben met technologie. Een relatief grote doelgroep, maar Kennispark heeft hier stevige concurrentie. Het gaat ook om bedrijven met een minder directe relatie met de op de UT beschikbare kennis.

Kennisinstituten en onderzoeksinstellingen
Het aantal instituten dat zich op onderzoek en ontwikkeling in een specifiek werkveld richt is klein. Een ruimtebehoefte van 2.500 m2 en meer.

Centra voor onderwijs en training
Het gaat om bedrijven die trainingen of trainingsfaciliteiten leveren. Deze trainingscentra hebben vaak een breder profiel. Naast deze centra is behoefte aan verblijfsaccommodatie. (horeca, congres).

Stec adviseert om binnen Kennispark een strategische ruimtereservering beschikbaar te hebben om topbedrijven naar Kennispark te kunnen halen.

Functionele zonering Kennispark



Functionele zonering

De reeds bestaande clustering van functies op de campus (Onderwijs en Onderzoek, Woon- en Leefgemeenschap) en de mix van business en science-bedrijven op het Business & Sciencepark is uitgangspunt voor de verdere ontwikkeling van Kennispark.

Omdat de hoofdfunctie van de clusters wordt dooraderd met andere functies ontstaat een interessante mix van functies. Startende bedrijven kunnen zich vestigen in de Woon- en Leefcluster, hightech facilities kunnen worden ondergebracht in de Onderwijs- en Onderzoekscluster en een technische diensverleningsbedrijf kan huisvesting vinden op het B&S-park.

Op een aantal plekken binnen Kennispark worden voorzieningen toegevoegd die bijdragen aan de ambities van Kennispark. De interactie tussen de verschillende functionele deelgebieden van Kennispark wordt gedragen door een verbeterd netwerk van aantrekkelijke verbindingen voor voetgangers en fietsers tussen campus en B&S park. De verblijfsgebieden van Kennispark zijn aan deze routes gekoppeld.

Programma Kennispark (indicatief)

15.000 m2	Starters
25.000 m2	Doorstarters
20.000 m2	Research & Development
50.000 m2	Hoogwaardige productie
70.000 m2	Technologische dienstverleners
10.000 m2	Kennis- en onderzoeksinstellingen
10.000 m2	Publiek-Private centra voor technisch onderwijs en training

Verschillende vestigingsmilieus

In het masterplan zijn verschillende locaties aangewezen voor de vestiging van kennisgerelateerde bedrijvigheid. De diversiteit aan locatiekenmerken geeft aanleiding voor specifieke vestigingsmilieus:

1. Calslaan

Deze locatie is thans in gebruik als huisvestingslocatie voor studenten. Deze functie zal deels bij het woon- en leefcluster worden ondergebracht. Tevens zal een gedeelte blijven voortbestaan als studentenhuisvesting. De locatie kenmerkt zich door zijn lommerrijke omgeving en is vanwege de groene omgeving zeer geschikt om kleine individuele kavels in het bos uit te geven. Deze kavels zijn zeer geschikt voor kleine onderzoekslaboratoria (R&D), hoogwaardige productie en/of kleine kantoor-, en bedrijfsbebouwing. De architectuur dient een high-tech uistraling te krijgen.

2. Hengeloselaan zuid

Door de verwijdering van het viaduct ontstaat de mogelijkheid aan de zuidzijde van de Hengelosestraat een nieuw front te creëren voor de bestaande bebouwing. Deze bebouwingszone staat op een uitstekende zichtlocatie voor middelhoge bebouwing en is de etalage van het Kennispark aan de Hengeloselaan.

3. Hengeloselaan noord

In de zone rond de docentenwoningen op de Drienerbeeklaan en het gebouw de Spiegel kan een vestigingsmilieu gecreëerd dat een mix in zich heeft van uitstralingsmogelijkheden aan de noordzijde van de Hengeloselaan en de groene kwaliteiten van het gebied. Deze locatie leent zich zowel voor een trainingscentrum, bebouwing met dienstverlenende functies op een zichtlocatie als ook hoogwaardige productie. Deels zou deze locatie kunnen worden ingezet als strategische reserve. Gezien vanaf de nieuwe Hengeloselaan staat de bebouwing aan een brede waterpartij tegen de achtergrond van het bos.

4. Common Green B&Spark

De common green is één van de twee centrale assen van het Kennispark. De common green op het B&S-park vormt de tegenhanger van het open en landschappelijke noordelijke deel van de common green. Op de common green zuid staan de spraakmakende gebouwen dicht op elkaar rondom groene plaza's en hebben de gebouwen publieksfuncties op de begane grond.



Calslaan



Common Green B&S Park



Common Green Campus

5. Common Green campus

Aan de zijde van de campus is de common green de ruimtelijke schakel tussen het O&O-gebied en het woon- en leefcentrum. Daarnaast vormt deze ruimte de groene entree van de campus en het hart van het Kennispark. Deze locatie vraagt om drukke en levendige routes met bijbehorende voorzieningen en faciliteiten. De ruimte vraagt ook zorgvuldig ingepaste bebouwing die het bijzondere karakter van dit gebied ondersteunen en verstevigen.

6. Hogekamp

Het gebouw Hogekamp valt binnenkort vrij als gevolg de realisatie van het gebouw Carré in het O&O-centrum. De toekomst van het gebouw Hogekamp is onduidelijk, maar mede vanwege het nabij gelegen huidige Nano-lab (Mesa+) en de nabijheid van het woon-, en leefcluster heeft de locatie Hogekamp potentie in het kader van Kennispark. Een invulling van de locatie met studentenwoningen of short stay facilities voor buitenlandse studenten valt echter ook niet uit te sluiten. Nader onderzocht moet worden of er een nieuwe invulling van de locatie te creëren valt binnen het casco van het huidige gebouw of dat sloop/nieuwbouw een aantrekkelijkere optie is. Tevens zal bekeken moeten worden van welke functionele invulling daarbij uitgegaan zal worden, maar daarbij zal een deel van de ruimte gereserveerd worden voor functies vanuit het Kennispark, bijvoorbeeld voor starters.

7. Langezijds

Langezijds is een bestaand onderwijsgebouw dat van binnen volledig zal worden gestript en opgebouwd zal worden als flexibel in te delen bedrijfsverzamelgebouw onder het motto ‘de chemie van Twente’. Voor de herontwikkeling van dit gebouw is door de UT een samenwerkingsovereenkomst gesloten met een aantal marktpartijen die de transformatie van het gebouw zullen uitvoeren en exploiteren. Hierdoor ontstaat een bijzonder gebouw met een hoger gedeelte in het midden van het gebouw dat de etalage van het Kennispark vormt aan de nieuwe Hengeloselaan.

Aan de andere zijde van het gebouw is een sterke relatie met het O&O plein en de daaraan gelegen onderwijs-, en onderzoeksfuncties.

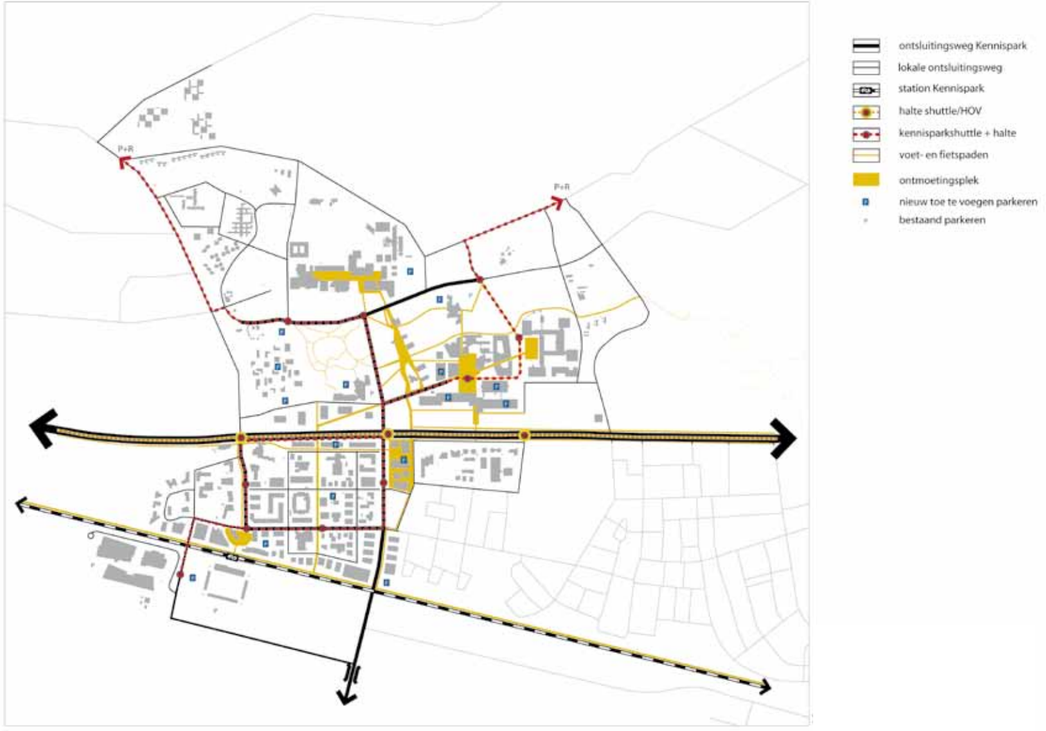
8. Hallenweg Noord

Dit gebied is de ruimtelijke schakel tussen het Onderwijs-, en Onderzoekscentrum, de common green en het Woon-, en Leefcluster. Het gebied heeft om die reden een enorme potentie zowel als uitbreidingslocatie voor de uitbreiding van de universiteit, voor de bedrijven van het Kennispark als ook de voorzieningen van het Kennispark. Er is ruimte voor grootschalige bebouwing direct ten westen van het O&O plein en kleinschalige bebouwing langs de Common Green. Bijzondere functies uit het programma voor het Kennispark, zoals een onderzoeksinstelling of trainingscentrum, passen uitstekend op deze locatie. Bij de uitwerking van deze locatie is speciale aandacht noodzakelijk voor de oplossing van het parkeren. Deze dient bij voorkeur ondergronds plaats te vinden. Overigens komt deze locatie in de laatste plannen van de Universiteit nadrukkelijkker in beeld als locatie voor een eventuele groei van onderwijs en onderzoek vanuit de UT.

9. B&S park

Op het B&S-park is sprake van twee opgaven. Voor de korte termijn geldt dat er nog voldoende aanbod is voor nieuwe bedrijven in de vorm van bouwrijpe kavels, met name in het gebied rondom het station. Voor de langere termijn wordt een herstructureringsopgave voorgestaan om de randen van het B&S-park meer uitstraling te geven en passend te maken bij de ambities van het Kennispark. Dit geldt voor de Hengeloselaan, de Auke Vleerstraat en het Capitool. Intern op het B&S-park zou de openbare ruimte meer structuur moeten krijgen door het bestaande orthogonale grid als basis leidend te laten zijn voor de herstructrering en verdere invulling van het gebied met bedrijven.

Bereikbaarheid auto en openbaar vervoer inclusief Kennispark Shuttle



Bereikbaarheid

Door de bouwopgave en het bieden van ruimte aan nieuwe economische functies zal het aantal arbeidsplaatsen op Kennispark met circa 10.000 kunnen toenemen. De daarmee samenhangende groei van het aantal verkeersbewegingen vraagt om het verbeteren van de bereikbaarheid van Kennispark voor het autoverkeer, het openbaar vervoer, maar ook voor voetgangers en fietsers.

Hoofdontsluiting auto

Voor de toekomstige ontsluiting van het Kennispark zijn majeure ingrepen in de verkeersstructuur noodzakelijk, zoals verdubbeling Auke Vleerstraat, opwaardering van het Capitool, aanleg van de HOV Enschede-Hengelo en realisering van goede kruispunten van de verlaagde Hengelosestraat met het onderliggend wegennet.

Hengeloselaan

Nadat het viaduct van de Hengelosetraat is afgebroken en het talud is afgegraven krijgt deze voor het autoverkeer belangrijke verbinding tussen Enschede en Hengelo als Hengeloselaan opnieuw vorm. De twee hoofdassen van Kennispark worden gevormd door de Hengeloselaan en de Auke Vleerstraat. Deze wegen zijn belangrijke schakels in het ontsluitende wegennet op regionaal niveau. Kennispark is via de Auke Vleerstraat en de Westerval goed en direct te bereiken vanaf rijksweg A35. Mede voor de bereikbaarheid van het Kennispark wordt de Auke Vleerstraat op het gedeelte vanaf de Westerval tot aan de Hengeloselaan verdubbeld.

Ontsluiting Campusterrein

De Drienerlolaan is de hoofdontsluiting van de campus van de UT voor het autoverkeer. Vanaf de hoofdentree via de Drienerlolaan zijn de verschillende gebouwenclusters op de campus bereikbaar via vertakkingen in het ontsluitende wegennet van de campus (de zogenaamde ‘dubbele vork’).

Naast de Drienerlolaan heeft de campus twee andere aansluitingen op de Hengelosestraat: de bestaande aansluiting bij de Bosweg en het Capitool en een aansluiting bij de Zomerdijksweg-Olieslagweg. In het kader van dit masterplan is gekozen voor aansluiting van de Bosweg op de Hengelosestraat. Daarmee wordt een extra toegangsroute gecreëerd voor de campus en omliggende gebieden en wordt bestemmingsverkeer van de woonwijk Driene (en mogelijk sluipverkeer) langs de campus geleid.

Wat betreft de aansluiting van de Zomerdijksweg is in het kader van het Masterplan gekozen voor een aansluiting voor langzaam verkeer. Hierdoor wordt geen potentiële sluiproute voor autoverkeer geïntroduceerd in het oostelijk gedeelte van de campus. De bereikbaarheid van het vernieuwde Langezijds gebouw kan worden afgehandeld via de hoofdentree van het campusterrein. Vanuit de ontwikkelaars van het gebouw Langezijds is het signaal gekomen dat de extra ontsluiting bij de Zomerdijksweg voor hen niet per se noodzakelijk is.

De effecten van deze keuzen zullen verder in beeld worden gebracht, mede in relatie tot het knippen van de Langenkampweg en het risico van sluiproutes.

Ontsluiting B&S park

Het Capitool is de centrale rondlopende ontsluitingsweg voor het Business and Sciencepark (B&S Park). Het Capitool sluit aan op de hoofdontsluiting via de Hengeloselaan en de Auke Vleerstraat.
Het lokaal ontsluitende wegennet van het B&S park is op een aantal punten verbonden met het Capitool. Het bestaande wegennet van het B&S park wordt omgevormd en uitgebouwd tot een orthogonale structuur. De logica daarvan wordt versterkt door het aanbrengen van een laanbeplanting langs het centrale carré van het B&S park. Verder zal het plein rond het NS-station worden heringericht tot een meer door bebouwing vorm gegeven ruimte en zal er een meer logische route gecreëerd worden van/naar de Kanaalzone.



Common Green



Hengeloselaan

Ontsluiting openbaar vervoer

Kennispark is met het openbaar vervoer te bereiken via het NS-station Kennispark-Drienerlo. De HOV verbinding tussen Enschede en Hengelo over de Hengeloselaan krijgt meerdere haltes op de Hengeloselaan ter hoogte van Kennispark. Er komt een halte nabij het gebouw Langezijds, een centrale halte in het hart van het Kennispark op de kruising Auke Vleerstraat/Hengelosestraat en een halte op de kruising Bosweg/Capitool. Door de aanleg van een goed gelokaliseerde en geoutileerde HOV-verbinding in combinatie met de concentratie van ruimtelijke ontwikkelingen in het Kennispark kan het HOV een prominente rol spelen in het opvangen van de verwachte groeiende stroom reizigers en uitgroeien tot een hoog frequente openbaar vervoersverbinding. Daarnaast blijft de lokale buslijn 1 eveneens door het gebied lopen.
Tot slot zal mogelijkerwijs op termijn -mede in samenhang met de gedachte oplossing van het parkeren- de Kennispark Shuttle het station, de parkeervoorzieningen met de verschillende bestemmingsgebieden van het B&S park en de campus verbinden. De ambitie is om met deze shuttle de verschillende parkeerterreinen op het Kennispark en de Kanaalzone, alsmede een aantal langs de rijksweg A1 te realiseren P&R-terreinen, aan elkaar te schakelen met een frequent rijdende specifieke bus (of people-mover).

Ontsluiting fietsers en voetgangers

In het Kennispark moeten goede voorzieningen voor fietsers en voetgangers komen. Om het gebruik van deze verkeersmodaliteit te vergroten dient een fijnmazig netwerk gecreëerd te worden van routes. Hierbij wordt gedacht aan hoofdfietsroutes in de oost-westverbinding langs de spoorlijn (de 'Fiets-snelweg'), langs de Hengeloselaan en via de Horst Lindelaan/Langenkampweg/campus/Bosweg. In de noord-zuidas wordt gedacht aan de volgende hoofdfietsroutes: Bosweg/Capitool/Kanaalzone, campus/common green/Auke Vleerstraat en Achterhorst/Zomerdijksweg/Olieslagweg. Deze hoofdfietsroutes dienen door goede doorsteken voor de fietsers met elkaar verbonden te worden om het netwerk te completeren. Tot slot zijn ook nieuwe stallingsmogelijkheden voor fietsen noodzakelijk op zowel de campus als op het B&S-park (o.a. NS-station).

Voor het langzaam verkeer moet het mogelijk worden om op meerdere plekken de Hengeloselaan te kruisen. Mede in verband met de verkeersveiligheid moet nog uitgezocht worden aan welke voorwaarden de oversteek van de Hengelosestraat kan plaats vinden. Daarnaast dient de zichtbaarheid van de verbindingen voor de voetganger op het B&S-park aanmerkelijk vergroot te worden door heldere voetpaden te realiseren. Deze zijn vooral gedacht langs de hoofdwegen (Capitool) en daarnaast komt er een centrale allee op het B&S-park om een aantrekkelijke wandelverbinding te creëren tussen het NS-station en de campus. Op de campus ligt de hoofdontsluiting voor voetgangers langs de oostelijke zijde van de common green, maar daarnaast moeten ook op de campus aantrekkelijke doorsteken komen om het wandelen door het Kennispark zo aantrekkelijk mogelijk te maken.

Nieuw toe te voegen parkeerplaatsen Kennispark



Parkeren

In het Masterplan Gebiedsontwikkeling Kennispark Twente wordt uitgegaan van een gefaseerde groei naar de oppervlakte van circa. 200.000 m2 bvo in de periode 2005-2025. Dit betekent een toename van het aantal arbeidsplaatsen op het Kennispark met 10.000 ten opzichte van 2005.
Door de vestiging van nieuwe bedrijven kan niet worden volstaan met het bestaande aanbod aan parkeerplaatsen. Op basis van de huidige door de gemeente Enschede gehanteerde parkeernormen wordt ervan uitgegaan dat voor de realisatie van Kennispark een uitbreiding met ruim 4.500 parkeerplaatsen nodig is. Op dit moment is in het Kennispark sprake van circa 4.500 parkeerplaatsen. Op termijn dient het aantal parkeerplaatsen derhalve verdubbeld te worden.

Huidige parkeersituatie

Op het campusterrein wordt thans volledig op maaiveld geparkeerd. De parkeerterreinen liggen verspreid in de directe nabijheid van de bebouwing. In het kader van het Masterplan van Hoogstad is een beweging ingezet om het parkeren te concentreren op een beperkt aantal parkeerterreinen op loopafstand van de bebouwingsclusters. De ruimtelijke inpassing van deze terreinen is niet overal geslaagd. De hoeveelheid parkeren op maaiveld heeft vanuit kwalitatief oogpunt het maximum bereikt.
Op het B&S park vindt het parkeren nu volledig op eigen terrein op maaiveld plaats. Nu de leegstand op de kantoorgebouwen begint terug te lopen levert dit parkeerdruk op.

Toekomstige parkeersituatie

Om het parkeren op termijn te faciliteren dient een keuze gemaakt te worden tussen het maximaal ruimte bieden aan de auto en het parkeren direct voor de deur of het vergroten van het aandeel van het openbaar vervoer en de realisering van minder parkeerplaatsen. Hierop dient een strategie ontwikkeld te worden. Op de afwegingen in het kader van die strategie wordt in het opgestelde mobiliteitsplan van Haskoning uitgebreid ingegaan. Eén van de mogelijkheden om het aantal parkeerplaatsen in het Kennispark te verminderen dan wel te reguleren is de invoering van de 'Kennispark-shuttle'. Deze bus rijdt vanaf een te creëren P+R-terrein langs de A-1 nabij de afslag Hengelo via de Bosweg naar het Kennispark en de Kanaalzone en de bus eindigt bij een te creëren P+R-terrein langs de Weerselosestraat. Door deze bus kan het grote areaal aan parkeerplaatsen in de Kanaalzone, die er voor een deel van de tijd en met name tijdens kantooruren 'braak' bij liggen, worden benut voor het Kennispark. De bedoeling is overigens ook om het gebruik andersom (dus benutten parkeerruimte op het Kennispark tijdens speelmomenten van FC Twente) ook mogelijk moet zijn. Indien de 'shuttle-bus' en de HOV-verbinding een succes worden (toename openbaar vervoergebruik met 5%), heeft Haskoning in het onderzoek becijferd dat dan circa 1.900 parkeerplaatsen minder noodzakelijk zouden kunnen zijn op het Kennispark. Dit levert een ander beeld op van het toe te voegen aantal parkeerplaatsen (2.600 parkeerplaatsen toevoegen op het Kennispark in plaats van 4.500).

Parkeerstrategie

Op het campusterrein worden voor de toe te voegen parkeerplaatsen vooral gebouwde voorzieningen gerealiseerd, zodat er een mix ontstaat van gebouwde parkeervoorzieningen en maaiveld parkeren. Dit geldt zowel voor de parkeervraag van de UT als voor de vraag vanuit de nieuwe bedrijven op de Campus. Ook zal geprobeerd worden de parkeeroplossing in te passen in de gebouwen. Bij het gebouw Langezijds komt een parkeerstraat op de begane grond van het gebouw.

Om de parkeerdruk op het B&S park te verminderen wordt een transformatie voorgestaan van maaiveld parkeren naar parkeren in een aantal parkeergebouwen. Hierdoor kan de ruimtelijke kwaliteit van het B&S park worden vergroot en ontstaat de ruimte voor herstructurering en intensivering. De parkeerplaatsen in de Kanaalzone die daar sowieso liggen vanwege de recreatieve functies kunnen hierbij ingezet worden als buffer.

Te maken keuzes

De uiteindelijke parkeeroplossing zal moeten meegroeien met de realisatie van het aantal arbeidsplaatsen. Essentieel is daarbij nu een aantal strategische beleidskeuzes voor te bereiden. De gebouwde parkeervoorzieningen kosten immers relatief veel geld en zullen op termijn alleen tot stand komen als er een integraal parkeerbeleid voor het Kennispark (en de Kanaalzone) bestaat, die partijen in de richting van de parkeerambitie 'gaat duwen'. Hierin zullen de push and pullfactoren voor de parkeerdruk alsmede de bereikbaarheid en daarmee mede het imago van het Kennispark moeten worden (aan) gestuurd.

Voorzieningen Kennispark



Voorzieningen

Kennispark vereist een breed en hoogwaardig aanbod van voorzieningen op het gebied van onderwijs, onderzoek, ondernemen en ontspanning. Deze voorzieningen dragen bij aan het beoogde vestigingsklimaat en de levendigheid, waardoor het voor bedrijven interessant is om zich op Kennispark te vestigen.

Daarbij wordt een onderscheid worden gemaakt tussen kennisgerelateerde voorzieningen en facilitaire voorzieningen.

Kennisgerelateerde voorzieningen zijn in belangrijke mate te vinden op de campus. Het gaat om de onderwijs- en onderzoeksvoorzieningen, maar ook om technische voorzieningen als laboratoria, cleanrooms en incubators.
De ontwikkeling hiervan is in volle gang en concentreert zich in het onderzoeks- en onderwijscluster. Ook voorzieningen als expositieruimte en congresruimte vallen hieronder. De ambitie is om dit in de ontwikkeling van Langezijds mee te nemen.

Facilitaire voorzieningen zijn voorzieningen die de primaire functies ondersteunen. Daarbij kan gedacht worden aan algemene dienstverlening (business-to-business) zoals banken, copyshops, vertaalbureaus, accountants, venture capitals, uitzendbureaus en dergelijke. Naarmate Kennispark meer gestalte krijgt zullen dit type voorzieningen zich ook graag in dit gebied vestigen.

Het masterplan stelt voor nieuwe publieksgerichte voorzieningen zoveel mogelijk te koppelen aan de common green, pleinen en atria die met elkaar de ontmoetingsruimte van Kennispark vormen. Hierbij kan gedacht worden aan een invulling met horeca, detailhandel en een betere benutting van de sportfaciliteiten. De voorzieningen nodigen uit tot ontmoetingen (vergroten van de botsingskans tussen de verschillende gebruikers), maar geven ook vorm en betekenis aan de common green van Kennispark. Door publieksgerichte voorzieningen op de begane grond van de gebouwen in of aan de common green op te nemen wint de ontmoetingsruimte aan betekenis en wordt het Kennispark concept versterkt.

Wanneer de op Kennispark gevestigde bedrijven gebruik maken van de hier aangeboden diensten voor lunches en andere afspraken hoeven zij deze voorzieningen niet in het eigen huis aan te bieden. Daarmee kunnen deze bedrijven niet alleen kosten besparen, maar ook hun klanten in een uitstekend bereikbare (parkeergarage, HOV station) en aantrekkelijke omgeving ontvangen.

Uitgangspunt is dat alle voorzieningen op Kennispark in beginsel toegankelijk zijn voor alle mensen die op Kennispark studeren, werken of er te gast zijn. Hierdoor kan ook de beleving van het Kennispark als één geheel worden vergroot en gegroeid worden naar één identiteit.

Voorzieningen
Kennispark

bereikbaarheid
- openbaar vervoer
- parkeren
- breedband internet
- telefooncentrale

ontmoeten
- horeca
- sport
- congrescentra
- aula
- pleinen en atria

services
- laboratoria
- expositieruimte
- zakelijke dienstverlening
- bibliotheek

huisvesting
- woonruimte
- bedrijfsruimte
- broedplaatsen
- hotel



Landschap

De Universiteit Twente is gevestigd op het oude landgoed Drienerlo. Dit landschap heeft grote cultuurhistorische waarde. Door de bij de eerdere masterplannen van Van Tijen en Hoogstad gemaakte keuzes is de cultuurhistorische betekenis van dit landschap grotendeels behouden gebleven. Dit landschap wordt gekenmerkt door een dekzandgebied met een onregelmatig reliëf die doorsneden wordt door beeklopen. Hakhoutwallen, es-complexen en weidelanden zorgen voor een afwisseling in beeld.

Wateropgave

Het gebied werd oorspronkelijk doorsneden door verschillende beken waaronder de Roombeek, Bolhaarsbeek en Drienerbeek. In het huidige landschap zijn een deel van de beeklopen verlegd of wordt het water ondergronds via duikers afgevoerd. Daarnaast zijn een deel van de beken vergroot en vertonen zich nu als parkvijvers.

Belangrijk uitgangspunt voor het landschap is het vergroten van de karakteristieke eigenschappen van het bekenstelsel. Deze beken zijn nu soms ingeklemd tussen bomen en struiken en vallen door de smalle beekoevers nauwelijks op. In andere delen van het terrein heeft de beek meer vrij spel gekregen en is de beek door de aanwezige meanders en flauwe oevers zichtbaarder aanwezig.

In opdracht van Waterschap Regge & Dinkel en de gemeente Enschede wordt gewerkt aan een vergroting van de waterberging in dit gebied. Daarbij is het de bedoeling de beken natuurlijker en duurzamer in te richten met meer ruimte voor flexibele waterberging. In dit verband is het de bedoeling in geheel Enschede de Roombeek in ere te herstellen en deze ook over het campusterrein duidelijker als beek vorm te geven.

Daarnaast moet in verband met de uitbreiding van het verharde oppervlak in het plangebied extra ruimte worden gecreëerd voor het bergen van water.
Het smallere profiel van de Hengeloselaan biedt ruimte voor de realisatie van deze wateropgave aan de noordzijde van deze laan. Daarmee ontstaat een bijzondere zichtlocatie waar de architectuur zich in de Roombeek spiegelen kan. Om de common green beter toegankelijk te maken wordt voorgesteld het bestaande langgerekte waterelement te verwijderen. In plaats daarvan wordt de Drienerbeek (die het vervolg is van de Roombeek) doorgetrokken en aangesloten op de deels historische en nog aanwezige beekstructuren aan de overzijde van de common green. Nabij het woon en leefcomplex wordt het water van de Bolhaarsbeek ondergronds via duikers afgevoerd. Op termijn is het mogelijk de Bolhaarsbeek hier weer zichtbaar te maken.

Creëren van nieuwe niveauverschillen

Bij het afgraven van het talud van de Hengelosestraat komt grond vrij. Een deel daarvan kan binnen Kennispark worden gebruikt om noordzijde van de common green een wat meer glooiende vorm te geven. Door het variabel ophogen - met maximaal één meter - wordt de grote lengtemaat van de common green verzacht en ontstaan vanzelfsprekende nieuwe verblijfsplekken. Langs de randen van de common green ontstaan op die wijze aanleidingen om de overgangen naar het plein op een bijzondere wijze vorm te geven, bijvoorbeeld door het plaatsen van trapelementen die ook als een langgerekte bank dienst kan doen.







Hengeloselaan

Milieu

De in dit masterplan beschreven ruimtelijke ontwikkelingen kunnen een impact hebben op het woon-, en leefmilieu in het Kennispark. De mogelijk nadelige gevolgen dienen zo veel mogelijk voorkomen te worden bij de uitwerking van het masterplan. Verder dienen er eventuele mitigrerende en compenserende maatregelen getroffen te worden. Het gaat hierbij om de volgende milieu-effecten:

Hoogbouw

Ten Noorden van het Kennispark ligt de luchthaven Twente. Gekoppeld aan de luchthaven zijn er in het Kennispark (en de rest van Enschede) beperkingen voor hoogbouw. Momenteel gelden er rondom luchthaven Twente een drietal systemen (IHCS-normering, ILS-normering en radarverstoringsgebied) die beperkend zijn voor de hoogbouw in Enschede (en omgeving). Samenvattend betekent dit dat de gebouwen in het Kennispark een maximale hoogte van 45 meter kunnen hebben om geen verstoring te geven in één van de drie systemen ten behoeve van de luchthaven.

Geluid

Het geluidbeleid voor verkeer sluit aan op de vigerende wet en regelgeving, waarbij de voorkeursgrenswaarde (in dit geval 48 dB) als uitgangpunt wordt gehanteerd. De verandering van Hengelosestraat naar Hengeloselaan betekent in akoestisch opzicht een verandering waarvan de gevolgen akoestisch onderzocht dienen te worden. Daar waar de omstandigheden achteruitgaan is het mogelijk dat akoestische maatregelen nodig zijn. Mogelijke maatregelen zijn onder andere: geluidsarme verharding, afstand houden tussen geluidgevoelige bebouwing en de weg, in sommige gevallen kan isolatie nodig zijn.

Luchtkwaliteit

De Hengelosestraat is één van de drie wegen waar in 2006 sprake was van een overschrijding van de normen voor luchtkwaliteit in Enschede. Van een overschrijding was echter geen sprake op de hoogte van het Kennispark. Bovendien is gebleken dat vanaf 2010 geen sprake meer is van overschrijdingen van de normen voor luchtkwaliteit in Enschede.

Externe veiligheid

Het externe veiligheidsbeleid van de gemeente Enschede is er op gericht - voor zover mogelijk - bestaande knelpunten weg te nemen. Bovendien is het beleid er op gericht nieuwe knelpunten te voorkomen. Dit betekent dat (nieuw)bouwplannen niet mogelijk zijn wanneer hierdoor meer personen per hectare binnen het invloedsgebied aanwezig zijn dan volgens de oriëntatiewaarde zijn toegestaan. In het Kennispark vestigen zich innovatieve bedrijven waar de nieuwste technieken gebruikt kunnen gaan worden. Daarnaast bevinden zich in het Kennispark veel mensen, wat een risico kan betekenen.
Diverse technieken kunnen veiligheidsrisico's met zich meebrengen. Die technieken die onder speciale regelingen vallen in verband met veiligheid kunnen zich in het Kennispark niet zomaar vestigen zonder een integrale afweging van de risico's. Technieken die gevaar met zich meebrengen zullen zo min mogelijk worden gebruikt en in ieder geval niet een zodanige omvang hebben dat de veiligheid van de in het plangebied aanwezige personen wordt bedreigd.

Duurzaamheid en innovatie

De ambitie van Enschede is om klimaatneutraal te zijn in 2020. Dat vergt een geweldige inspanning van velen. Om enige kans van slagen te hebben dient dus nu, in de huidige nieuwbouw, zoveel mogelijk rekening te worden gehouden met deze ambitie.

Parkmanagement

Parkmanagement is een integrale aanpak om de kwaliteit van nieuwe bedrijventerreinen op lange termijn te handhaven of van bestaande terreinen te handhaven of verbeteren. Bij parkmanagement kan worden gestuurd op vorm, voorzieningen en beheer van het terrein. Door middel van sturing op deze drie kwaliteitsaspecten is het mogelijk een continue verbetering van de economische, ruimtelijke, sociale- en milieukwaliteit te verkrijgen en te behouden voor de lange termijn. Mogelijke constructies ten aanzien van parkmanagement waaraan voor het Kennispark gedacht kan worden zijn: verplichte deelname aan een parkmanagement organisatie bij vestiging in het Kennispark.
Er wordt dan een basispakket aangeboden aan toekomstige

bedrijven in het Kennispark. Het basispakket bevat de duurzaamheidopties die als essentieel worden gezien. Verder zijn in het basispakket zaken opgenomen die voor alle bedrijven waarde hebben zoals bijvoorbeeld gezamenlijke energie inkoop. Ook de gemeente en de UT kunnen overwegen het groenonderhoud onder te brengen in de parkmanagement organisatie. Het basispakket kan worden aangevuld met optionele activiteiten die een meerwaarde voor het bedrijf kunnen hebben.

Energie uit de ondergrond

Met behulp van bodemenergie kunnen gebouwen en processen op een energiezuinige manier van verwarming en/of koeling kunnen worden voorzien. De techniek van verwarming en koeling van een gebouw met warmtepompen in combinatie met energieopslag heeft een gunstiger energetisch rendement dan een conventioneel systeem en biedt daarom aanmerkelijke milieuvoordelen. De mogelijkheid tot koeling is bovendien een extra dimensie. Er treedt een aanzienlijke besparing op van de hoeveelheid primaire (fossiele) energie, waarbij tevens de uitstoot van het broeikasgas CO_2 en de verzurende en eutrofiërende gassen SO_2 en NOx wordt beperkt.

In mate waarin energieopslag in de bodem economisch rendabel te maken valt is afhankelijk van de bodemgesteldheid. De gemeente Enschede heeft kansenkaarten voor bodemenergie laten opstellen. Uit deze kaart blijkt dat het Kennispark voor open systemen matig geschikt is. Voor gesloten waterpompen is het gebied geschikt. De kaart geeft echter een eerste globale indicatie, situationeel onderzoek kan de geschiktheid van de bodem nader bepalen.

Energieopslag wordt in toenemende mate gecombineerd met warmtepompen en asfaltcollectoren. Tevens vormt energieopslag een alternatief voor het onttrekken en lozen van grondwater op het oppervlaktewater ten behoeve van koeling. Afhankelijk van het type bedrijven dat zich zal gaan vestigen, kan met name de optie van koeling door middel van warmtepompen interessant zijn.

De UT is aangesloten op het warmtenet van Enschede. De mogelijkheid is aanwezig om daarop aan te sluiten. De mogelijkheid tot koeling ontbreekt in dat systeem. Het innovatieve karakter van warmte-koude opslag zo mogelijk in combinatie met het gebruik van oppervlaktewater als energiebuffer biedt voor een duurzame ontwikkeling in het Kennispark absoluut mogelijkheden.

Zonne-energie

De hoeveelheid energie die de zon naar de aarde stuurt is ruim voldoende om te voorzien in de mondiale behoefte aan energie. Zelfs in een gematigd klimaat als het Nederlandse levert één dag zon meer energie dan een heel jaar binnenlands energieverbruik. Toch wordt er nog relatief weinig gebruik van gemaakt in Nederland.
Zonne-energie is op een passieve (zonder tussenkomst van allerlei apparaten) en actieve (d.m.v. zonnecollectoren en fotovoltaïsche panelen) manier te gebruiken. Op welke wijze ook, in alle gevallen geldt dat gebouwen zo optimaal mogelijk op de zon georiënteerd dienen te zijn. Om de mogelijkheden voor het gebruik van zonne-energie niet te beperken is het dan ook van belang voor een goede zongerichte verkaveling te zorgen. Hierbij geldt dan tevens dat de fotovoltaïsche cellen steeds efficiënter en goedkoper worden.
Met name bij moderne kantoorgebouwen kunnen de fotovoltaïsche cellen zorgen voor een high tech uitstraling en kunnen ze uitstekend worden geïntegreerd worden in het ontwerp.

Duurzame gebouwen als "statement"

Het Kennispark, waar hoog technologische en onderzoekgerelateerde bedrijven zich zullen vestigen, is bij uitstek geschikt voor toepassing van innovatieve duurzame oplossingen. Een proeftuin waarin nieuwe technieken om het energiegebruik te minimaliseren, maar ook op het gebied van klimaatregeling en ventilatie, daglichttoetreding, groene daken, duurzame materialen, etcetera, zich kunnen bewijzen. Een energieneutraal gebouw als "statement" geeft status aan het Kennispark, heeft PR-waarde en maakt kennis zichtbaar voor het publiek!

Ontwikkelingsstrategie

Integrale gebiedsontwikkeling

Kennispark Twente is een project van en voor de gebiedspartners. Het project heeft het in zich om een voorbeeld te worden van een geslaagde creatie van kennis en economie en ruimtelijke kwaliteit. Alle gebiedspartners spelen een belangrijke rol om de ambitie van het Kennispark Twente te verwezenlijken.

Daarbij gaat het om de volgende publieke partners:
- Universiteit Twente
- Gemeente Enschede
- Provincie Overijssel
- Netwerkstad Twente
- Waterschap Regge en Dinkel

Ook zullen private partijen als projectontwikkelaars, beleggers, woningbouwcorporaties en eigenaren moeten participeren in de realisering van het Kennispark. Alleen als alle partijen zich bereid tonen te participeren is het mogelijk om de ambities waar te maken. Hierbij zullen investeringen vanuit de publieke partijen in de eerste fase(n) de investeringen vanuit de markt in de volgende fase(n) moeten uitlokken, opdat het vliegwiel in beweging kan worden gebracht.

Daarmee is de ontwikkeling van het Kennispark Twente bij uitstek een opgave die past bij de uitgangspunten van gebiedsontwikkeling. De opgaven in het gebied zijn groot en divers en laten zich alleen oplossen door een integrale inhoudelijke en procesmatige benadering, waarbij de economische opgave, de onderwijs- en onderzoeksopgave, de voorzieningen, maar ook de ruimtelijke kwaliteits- en bijvoorbeeld wateropgave en het vraagstuk rond ontsluiting en mobiliteit gezamenlijk ter hand moeten worden genomen. Daarnaast is het ambitieniveau van het project hoog en is de tijdshorizon lang. De ontwikkeling van Kennispark Twente kan alleen een succes worden als de gebiedspartners gezamenlijk de schouders er onder zetten. Het is daartoe nodig dat er een gedeelde inhoudelijke koers en richting wordt bepaald voor het gebied via het masterplan, dat partijen over deelbelangen heenkijken en samen werken aan de uitvoering.
Wel geldt hierbij als belangrijke kanttekening dat het masterplan gefaseerd uitgevoerd zal gaan worden en een fase alleen gestart zal worden als er voldoende zicht is op dekking van alle investeringen in die fase door zowel de publieke als de private partijen. Op deze wijze kan worden ingespeeld op veranderingen in de markt en wordt voorkomen dat onverantwoorde investeringen worden uitgevoerd.

Het masterplan is een visie op de ontwikkeling van het gebied voor de komende circa twintig jaar.
Het is een visie op hoofdlijnen op:
- de ruimtelijke hoofdstructuur
- de ontsluitingen en bereikbaarheid
- het parkeren en openbaar vervoer
- de toe te voegen economische functies
- de voorzieningen
- de ingrepen in de ruimtelijke kwaliteit
- de te creëren ruimtelijke samenhang tussen onderzoeks- en onderwijsfuncties en economische functies

Het heeft het karakter van een strategisch plan dat de koers uitzet, wervend is en perspectief biedt. Het is daarmee een globaal plan, dat uitgewerkt moet worden en in een bestemmingsplan moet worden verankerd. Na de vaststelling van het masterplan zal worden gewerkt aan uitwerkingen. Dat gaan we doen in 4 verschillende fases en in verschillende deelplannen in de periode vanaf heden tot 2025-2030.

De ontwikkelingen spelen zich af in een al bestaand stedelijk gebied. Kennispark brengt een transformatie teweeg van het UT terrein en het B&S park. De bestaande imago's van beide terreinen moet worden omgebogen naar een nieuw imago voor het Kennispark.
Nieuwe gebouwen en buitenruimte met spraakmakende architectuur en inrichting laten het Kennispark fysiek zien. De nieuwe bebouwing moet op strategische plekken worden ingezet zodat het Kennispark een gezicht krijgt: dit geldt met name voor de Hengeloselaan en de verbrede Auke Vleerstraat waaraan het nieuwe Kennispark prominent zichtbaar moet gaan worden.
Het snel op maaiveld brengen van de Hengelosestraat is in dit

verband belangrijk voor de zichtbaarheid van Kennispark.
In het Kennispark worden diverse vestigingsmilieus gecreëerd. Meerdere doelgroepen krijgen zo hun specifieke plek binnen het Kennispark.

In iedere fase is het belangrijk om het toekennen van de dan beschikbare bouwlocaties goed te overwegen. Het is van belang voor de identiteit van het Kennispark dat de juiste bedrijven op de juiste plek terecht komen. Verder dienen de juiste voorzieningen op de juiste plek te komen in het Kennispark en zich goed verhouden tot de voorzieningen elders in de stad en de regio. Dit zijn de programmatische 'ankers' voor het succesvol koppelen van een identiteit aan het gebied, waarbinnen het ontmoeten en verblijven van creatieve en ondernemende mensen mogelijk is.

In de ontwikkelingsstrategie speelt de factor tijd een nadrukkelijke rol. Er wordt over een lang tijdsbestek gebouwd. Maar al direct vanaf de 1e fase moet het Kennispark concept op de kaart staan. Het is belangrijk om met de eerste fase het imago voor Kennispark stevig neer te zetten. Deze eerste ontwikkeling dient als katalysator voor de hele ontwikkeling van Kennispark. De verwijdering van het viaduct en de herontwikkeling van Langezijds zijn daarin belangrijke eerste stappen.

Langezijds en de aanleg van de Hengeloselaan dienen als motor voor de verdere ontwikkelingen van het Kennispark. Door het realiseren van Langezijds vindt er een doorstroming van bedrijven plaats vanuit het BTC gebouw op het B&S park. Daarnaast kunnen door de aanleg van de nieuwe Hengeloselaan de werelden van de campus en het B&S-park daadwerkelijk naar elkaar toegroeien. Langezijds wordt dan een prominente etalage aan de Hengeloselaan. Tussen het B&S park en de Hengelosestraat komt ruimte vrij voor nieuwe gebouwen. Een plint met stedelijke gebouwen vormt hier mede het gezicht van Kennispark. Parallel hieraan vindt de verdere invulling van de uit te geven kavels op het B&S park plaats met kennisgerelateerde bedrijven.
Het is cruciaal voor het succes van Kennispark dat een goede en stevige start kan worden gemaakt met fase 1.

Financiering van de opgave
Parallel aan de inhoudelijke uitwerking van de gebiedsopgave en de organisatie van de samenwerking is gewerkt aan het onderzoeken van de financiële haalbaarheid van de opgave en een financieel dekkend plan voor de eerste fase. In de rapportage van Akro Consult over de financiële haalbaarheid wordt daar uitgebreider op ingegaan. Belangrijk uitgangspunt voor partijen blijft dat de kosten (o.a. in de vorm van aanleg van openbare ruimte en infrastructuur) en opbrengsten (o.a. in de vorm van grondopbrengsten) van een fase sluitend moeten zijn alvorens de uitvoeringswerkzaamheden in die fase kunnen starten.
Voor een aantal onderdelen -met name de transformatie van vastgoed en bebouwing en het oplossen van het parkeren- worden hierbij nadrukkelijk ook inspanningen verwacht vanuit de markt om het geheel financieel haalbaar te houden. Verder is het van belang om slim mogelijk beschikbare budgetten te matchen en te bundelen in tijd en opgave. Daarnaast blijft het nodig om externe financiering, bijvoorbeeld in het kader van subsidies, te vinden. We denken daarbij aan bijdragen van universiteit, gemeente, regio, provincie, rijk en EU. Om het geheel financieel mogelijk te maken behoort naast een heldere financieringsstrategie voor de deelplannen ook een goede lobbystrategie in de richting van zowel private als publieke partijen.

Samenwerkingsovereenkomst
Succes vereist samenwerking. Een belangrijke conditie voor succes is voortzetting van de huidige integrale aanpak van gebiedsontwikkeling door de bestaande samenwerkingsvorm in de vorm van de Stichting Kennispark daarvoor te gebruiken. Één organisatie dient de gebiedsontwikkeling van het Kennispark te coördineren en af te stemmen.

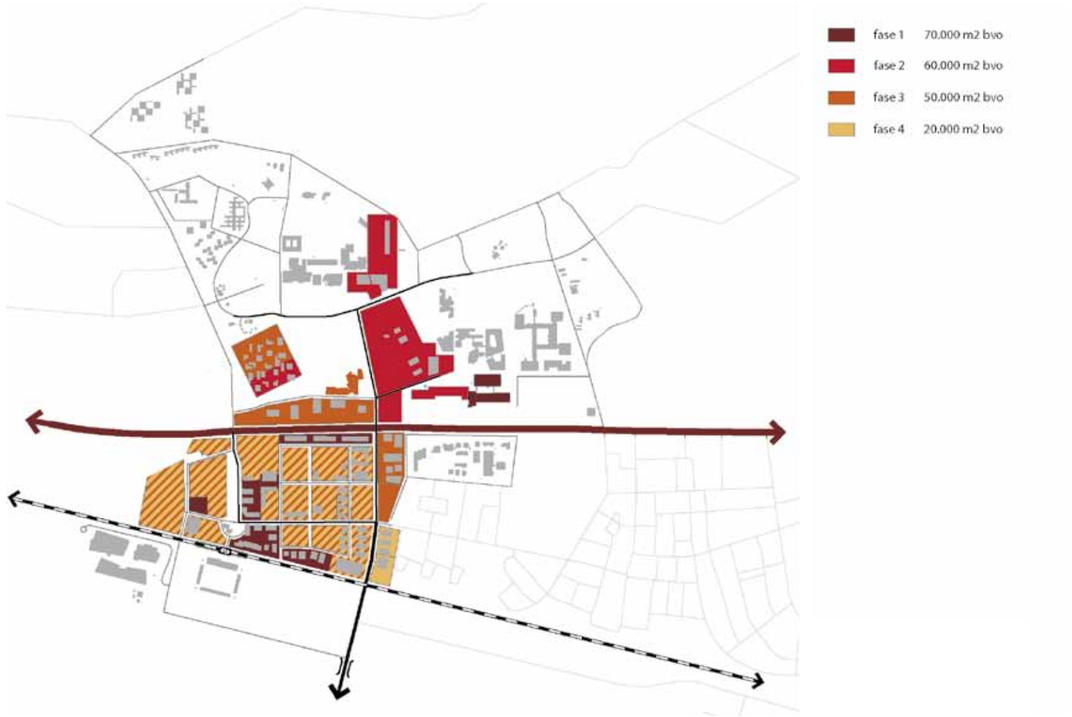
Voor de volgende fase van voorbereiding is een projectmanager nodig, die onder verantwoordelijkheid van de directeur Kennispark vanuit de Stichting Kennispark met specifieke inzet van externe deskundigheid verder bouwt aan de gebiedsontwikkeling. De projectmanager maakt voor de voorbereiding en uitvoering van de deelprojecten gebruik van projectleiders van de gemeente, de UT of derde partijen. Projectleiders zijn dan eindverantwoordelijk voor de realisering van het deelproject binnen de afgesproken kaders van het masterplan en de financiën. De sturing vindt plaats door de Stuurgroep Kennispark Twente.

Vanuit de gedeelde visie op de ontwikkeling van het gebied leggen de partners de gemeente Enschede, de Universiteit Twente en de Provincie Overijssel de intenties en afspraken vast in een samenwerkingsovereenkomst.

Daarin wordt beschreven:
- wijze van gezamenlijke realisatie van het masterplan;
- financiële uitgangspunten;
- de verdeling van de financiële lusten en lasten en de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het financiële resultaat;
- de wijze waarop de risico's worden beheerst en verdeeld;
- hoe de organisatie van de uitvoering wordt vormgegeven.

Activiteiten
Na de besluitvorming over het masterplan kan in de loop van 2009 een begin worden gemaakt met de volgende fase in het project. Ten behoeve van de start van deze fase worden de volgende activiteiten ter hand genomen:
- het masterplan wordt verder uitgewerkt in deelplannen;
- de financiele haalbaarheidsanalyse wordt verder uitgewerkt in een grondexploitatie;
- de dekking voor de eerste fase wordt definitief geregeld in samenhang met een verfijning van de gemaakte kostenraming voor fase 1;
- de voorbereiding voor uitvoering van de plannen voor fase 1 wordt met voortvarendheid opgepakt;
- de organisatie van de samenwerking en de inzet van de partners wordt definitief vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst;
- een projectorganisatie wordt gebouwd voor het vervolg;
- het bestemmingsplan wordt aangepast;
- het parkeerbeleid voor het Kennispark dient verder vorm gegeven te worden;
- specifieke inzet op het gebied van communicatie is nodig om burgers, ondernemers en anderen te blijven infomeren om verder draagvlak te verwerven.

Fasering Kennispark inclusief bouwopgave campus



Fasering

Het Masterplan Kennispark Twente wordt in vier fasen uitgevoerd. Voor het succes van Kennispark is het van belang dat er een goede en stevige start kan worden gemaakt met de uitvoering van fase 1.

fase 1
2009-2011
circa 70.000 m2 bvo

In deze fase wordt fase 1 van het gebouw Langezijds gerenoveerd. In deze fase wordt ook de transformatie van Hengelosestraat naar Hengeloselaan gerealiseerd en kan gestart worden met de bouw langs de zuidzijde van de Hengeloselaan. Ook worden in deze fase de nog beschikbare kavels op het B&S-park uitgegeven. De meeste kavels zijn beschikbaar in de omgeving van het NS-station Kennispark-Drienerlo en op de strategische reserve van het B&S park.

fase 2
2012-2015
circa 50.000 m2 bvo

In deze fase worden na de transformatie van de Hengelosestraat vooral de locaties aan de oostzijde van het campusterrein ontwikkeld: de common green als verblijfslocatie voor het Kennispark en entree van de campus. Verder wordt de tweede fase van de herontwikkeling van het gebouw Langezijds uitgevoerd. Als derde locatie zal in deze fase de locatie Hogekamp nabij het Woon- en Leefcentrum tot ontwikkeling worden gebracht en tot slot zal begonnen worden met de eerste fase van de herontwikkeling van de locatie Calslaan.

fase 3
2016-2023
circa 60.000 m2 bvo

In deze fase worden vooral de locaties aan de westzijde van het campusterrein ontwikkeld alsmede wordt begonnen met de herontwikkeling van het noordelijk gedeelte van het B&S-park. Hierbij zal de tweede fase van de herontwikkeling van de Calslaan worden uitgevoerd en zal tevens de nabij gelegen locatie Spiegel worden ontwikkeld in combinatie met de locatie Hengeloselaan-noord (Drienerbeeklaan). Aan de andere zijde van de Hengelosestraat zal het zuidelijk gedeelte van de common green aan de zijde van het B&S-park ter hand worden genomen en wordt begonnen met de herstructurering van het B&S-park, mede in relatie met de verdubbeling van de Auke Vleerstraat.

fase 4
2023-2027
circa 20.000 m2 bvo

In deze fase worden vooral de locaties in het zuidelijk gedeelte van het B&S-park tot ontwikkeling gebracht. Hierbij zal de woonbebouwing langs de Sterrenstraat omgevormd worden tot een front met bedrijfsbebouwing en zal de herstructurering van het B&S-park verder worden vorm gegeven. Afhankelijk van de marktsituatie in die tijd (rond 2025) kan bij de herstructurering van het B&S-park wellicht een groter volume worden gerealiseerd dan waarvan nu is uitgegaan.

Bijlage



Verkenning

Beeldkwaliteit

Kennispark Twente bestaat nu uit twee werelden met een eigen identiteit, vorm en dynamiek, van elkaar gescheiden door het lange talud van het viaduct in de Hengelosestraat.

Campus

De campus heeft de kenmerken van een landgoed met riante open ruimten in een groene bomenrijke setting. Het voormalige landgoed Drienerlo heeft een unieke ecologische structuur. De aanwezige beukenbossen en de bodemopbouw, die de kenmerken bevat van de oorspronkelijke bekenstructuur zijn daarvan de basis. Deze bekenstructuur is nog grotendeels herkenbaar in de ligging van de waterpartijen op de campus. Het landschap van de campus heeft een bijzondere gelaagdheid. Oorspronkelijk een agrarisch landschap, dan een buitenplaats, de realisatie van de UT op basis van het masterplan van Tijen en tenslotte de verdere invulling op basis van het masterplan van Hoogstad.

De campus presenteert zich aan de Hengelosestraat met enkele gebouwen en de brede groene entree. De open ruimte rond de oprijlaan van de campus heeft een ruime maat en een grote landschappelijke kwaliteit, maar wordt vrij extensief gebruikt. De campus heeft een ruim aanbod van sportvoorzieningen op het terrein, maar deze worden beperkt benut. De ruimtelijke kwaliteit van de campus wordt gedragen door het parklandschap waarin de gebouwen van de universiteit in buurtschappen geclusterd in het landschap zijn geplaatst.

Het masterplan van Van Tijen (1960) ging uit van geclusterde bebouwing, ingebed in de open plekken in het landschap van de campus, waarbij studenten en wetenschappers elkaar wandelend in het park konden ontmoeten. Verspreid in het landschap staan in het plan van Van Tijen ook enkele losstaande gebouwen. In het masterplan van Hoogstad is deze clustering versterkt. De ontmoetingsruimte is verplaatst naar het hart van de bebouwingsclusters.



Op basis van het masterplan van Hoogstad (2004) is op de campus een onderwijs- en onderzoekscentrum (O&O) in ontwikkeling met een sterke clustering van gebouwen. De gebouwen zijn straks met elkaar verbonden door deels overdekte looproutes die naar het centraal gelegen Onderwijs en Onderzoeksplein leiden. Op deze plek zijn de gemeenschappelijke voorzieningen van het O&O centrum gerealiseerd. Ook wordt op de campus een woon- en leefcentrum gerealiseerd, inclusief de daarbij behorende voorzieningen.
De gebouwen van het O&O complex en de woon- en leefgemeenschap staan in een orthogonaal grid en hebben een kenmerkende architectuur. Langs de rand van het bosgebied, de Hengelosestraat en aan de oostzijde van groene entree van de campus staan enkele losstaande gebouwen die niet binnen het orthogonale grid staan.

Business en Sciencepark

Het Business en Sciencepark (B&S park) aan de zuidzijde van de Hengelosestraat, heeft een veel stedelijkere uitstraling en is onderdeel van de stedelijke wand langs de zuidzijde van de Hengelosestraat. Het B&S park heeft een orthogonaal stratenpatroon dat niet overal consequent is uitgewerkt. Het knooppunt bij het station Drienerlo is te groot gedimensioneerd en is ruimtelijk onvoldoende begrensd.
Door de grote diversiteit aan bedrijfsgebouwen met een sterk verschillende maat, hoogte, oriëntatie en architectuur heeft het B&S park onvoldoende ruimtelijke samenhang. De bebouwing langs de hoofdassen heeft onvoldoende stedelijkheid.
Bij de Auke Vleerstraat grenst het B&S park aan de wijk Twekkelerveld. Het B&S park is een onderdeel van het stedelijk gebied van Enschede. Het gebied toont zich als een haast willekeurige mix van gebouwen in relatief lage dichtheid, zonder een herkenbaar gemeenschappelijk profiel. Het onderscheidt zich eigenlijk alleen van het gebruikelijke kantorenpark door de naamplaten bij de gebouwen die iets laten zien van het type bedrijven dat er is gevestigd. De gebouwen hebben overwegend een weinig spectaculaire, utilitaire architectuur. Ook in de openbare ruimte is weinig te beleven.

Hengelosestraat

De Hengelosestraat die tussen campus en het B&S park ligt is de verbindingsweg tussen Hengelo en Enschede. Deze weg heeft over het grootste deel een laanprofiel, passend bij het karakter van een stedelijke uitvalsweg met landgoederen, parken en stedelijke bebouwing erlangs. Ter hoogte van de campus en de aansluiting op de Auke Vleerstraat heeft de Hengelosestraat een ruim bemeten 2x2 baans autowegprofiel, waarvan in beide richtingen één baan alleen door de lijnbussen wordt gebruikt. Het ruime profiel ter plekke en de hellingen nodigen uit tot te snel rijden. Langs het talud liggen de lange parallelwegen van de Hengelosestraat. Het totale ruimtegebruik ten behoeve van de infrastructuur kan daarom fors genoemd worden.

De Auke Vleerstraat eindigt bij het viaduct op de Hengelosestraat. Dit viaduct maakt het mogelijk om de Hengelosestraat ongelijkvloers te passeren. In het verlengde van de Auke Vleerstraat ligt aan de andere zijde van het viaduct de hoofdingang van de campus. Hoewel het viaduct de campus met het B&S park verbindt is het door de breedte en de vele kolommen die het wegdek dragen een donkere, vervelende ruimte.

Om de afslaande bewegingen van de parallelwegen veilig af te kunnen wikkelen, zijn aan weerszijden van het viaduct een rotonde en een kruispunt aangelegd. Deze knooppunten zijn nodig voor het verkeer, maar ze versterken de ruimtelijke barrièrewerking van het viaduct. Het geeft ook een minder goed overzichtelijke situatie. In de toekomst zullen deze kruispunten ter weerszijden van het viaduct vergroot moeten worden om de toekomstige verkeersintensiteiten te kunnen verwerken.
Dit geldt voor het verkeer vanaf de Auke Vleerstraat naar de campus, maar ook voor het afslaande verkeer (van de Auke Vleerstraat naar de Hengelosestraat v.v.). Voordat dit verkeer toegang krijgt tot de hoofdroute moet het eerst over meer dan 750 meter de parallelwegen volgen.
De Hengelosestraat is door functie, maat en vorm een stevige barrière tussen de campus en het B&S park. De Hengelosestraat scheidt deze werelden letterlijk en figuurlijk, zowel fysiek als visueel.

Bereikbaarheid Kennispark

Auto

Het Kennispark ligt aan twee belangrijke verkeersassen, de Hengelosestraat en de Auke Vleerstraat. De Hengelosestraat is de oude verbinding tussen Enschede en Hengelo en is ook nu nog een belangrijke verbinding voor het verkeer tussen deze steden. De Auke Vleerstraat is een belangrijke tangent in het wegennet van Enschede. Deze wegen zijn in het hart van Kennispark op elkaar aangesloten.
Het autoverkeer vanaf de Auke Vleerstraat kan ter hoogte van de Hengelosestraat via de parallelwegen aan weerszijden van het talud richting Hengelo of in de richting van de binnenring rond het centrum van Enschede rijden.
Het Capitool verbindt de Hengelosestraat met het gebied rond het station Enschede-Drienerlo. Ook de Kanaalzone ten zuiden van de spoorlijn Enschede-Hengelo zijn via deze weg en het Colosseum met de Hengelosestraat verbonden.

De hoofdentree van de campus ligt in het verlengde van de Auke Vleerstraat, direct ten noorden van het viaduct in de Hengelosestraat. Via de rotonde aan de noordzijde van het viaduct en de kruising aan de zuidzijde kan het verkeer van en naar de campus naar de Hengelosestraat of de Auke Vleerstraat rijden.
Het B&S park is via het Capitool met de Auke Vleerstraat verbonden en is ter hoogte van het kruispunt ten westen van het viaduct op de Hengelosestraat aangesloten. Om van het B&S park naar de campus te komen moet de Hengelosestraat worden overgestoken. Dat kan op dit moment alleen ter hoogte van het viaduct ter hoogte van de Auke Vleerstraat.
De verbinding naar de Kanaalzone loopt langs het Colosseum via een tunnel onder het spoor naar de ruime parkeervoorziening direct naast het voetbalstadion. De verbinding met de Kanaalzone vanaf de Auke Vleerstraat via het Capitool loopt via het Forum en het Pantheon. Het Capitool geeft zowel vanaf de Hengelosestraat als de Auke Vleerstraat toegang tot het B&S park. In de spits wordt deze route ook gebruikt door het doorgaande autoverkeer tussen Enschede West en Hengelo.

Parkeren

Parkeren vindt in het gehele gebied op maaiveld plaats. De ruimtedruk is nog niet zo groot dat op dit moment oplossingen met dubbel grondgebruik worden toegepast. Op de campus is een beweging ingezet om het parkeren te concentreren op een aantal grote parkeerconcentratie op loopafstand van de bebouwingsclusters. De grote parkeervelden zijn vaak iets hoger dan maaiveld aangelegd. De geparkeerde auto's staan daarmee enigszins boven het landschap, wat niet bijdraagt aan de ruimtelijke kernkwaliteit van de campus.
De oude parkeerterreinen, aangelegd volgens de richtlijnen van het masterplan van Van Tijen, zijn juist op een iets verdiept maaiveld aangelegd. Omdat de parkeerterreinen door lage beukhagen zijn omgeven zijn de geparkeerde auto's vrijwel aan het zicht onttrokken.
Op het B&S park parkeren de auto's van het daar gevestigde bedrijf op eigen terrein. Dit beperkt de mogelijkheden voor een intensiever gebruik van de ruimte en levert een rommelig beeld. Sommige parkeerterreinen staan overvol, op andere terreinen is er juist ruimte over. De auto's worden er dan vrij willekeurig geparkeerd, wat het rommelige beeld versterkt. Er kan een toenemende parkeerdruk geconstateerd worden op de openbare ruimte. Bij een verdere invulling en intensivering van het B&S-park zal deze tot parkeerproblemen gaan leiden, indien er geen maatregelen getroffen worden.
Ten zuiden van de spoorlijn zijn bij het voetbalstadion en Go Planet parkeerterreinen aangelegd met een groot aantal parkeerplaatsen. Dit terrein wordt alleen bij voetbalwedstrijden en ook 's avonds goed benut.

Openbaar vervoer

Het B&S park en de campus zijn met de bus te bereiken vanaf de stations Enschede of Hengelo.
Vanaf station Enschede met de buslijn 1 richting Universiteit en vanaf station Hengelo met de buslijn 9 of 18 richting Enschede-Centraal. Het station Enschede Drienerlo ligt direct aan het B&S park. Vanaf dit station is zowel de campus als het B&S park lopend te bereiken.

Het is ongeveer 10 minuten lopen vanaf het station naar de hoofdentree van de Universiteit Twente bij de Auke Vleerstraat, maar de route is slecht gemarkeerd en daarmee onduidelijk voor nieuwe bezoekers.
Het station Enschede Drienerlo is ook met de bus (lijn 1) verbonden met de campus.

Fiets
Fietsers vanuit Hengelo en Enschede kiezen doorgaans niet voor een route via de Hengelosestraat, maar gebruiken parallelle wegen op enige afstand. Via de Jupiterstraat is het B&S park vanuit de stad goed bereikbaar. De campus is goed ontsloten via de fietspaden door het groen aan de noordzijde van de Hengelosestraat en de Langenkampweg. Vanuit Hengelo rijden fietsers ter hoogte van het Capitool het B&S park in of naar de campus via de parallelweg noord. Ter hoogte van de Auke Vleerstraat zijn de campus en het B&S park via de onderdoorgang onder het viaduct bereikbaar.

Vanaf station Enschede Drienerlo is de westelijke entree van de campus via de Bosweg goed bereikbaar evenals de centrale entree via de Steenriet en de Auke Vleerstraat. De Kanaalzone is bereikbaar via een fietstunnel onder het station.

Ontwikkelingen in plangebied en omgeving

Campus
Op de campus wordt gebouwd op basis van het masterplan van Hoogstad. Hierin zijn voor de verschillende functies de te ontwikkelen locaties vastgelegd. De studentenwoningen en de daarbij behorende voorzieningen zoals supermarkt, huisartsenpost, bibliotheek en ontspanningsruimten zijn gereed.

Het O&O complex wordt verder uitgebouwd. De bouwplannen voor de laatste grote gebouwen liggen op de tekentafels. De voorbereidingen voor de inrichting van het O&O plein zijn in volle gang.
In het O&O cluster is het eerste gebouw waarin de ambitie van Kennispark fysiek gestalte kan krijgen in ontwikkeling. Voor Langezijds is een programma van eisen opgesteld voor de transformatie van het bestaande gebouw tot een bedrijfsverzamelgebouw voor innovatieve bedrijven. Tevens is hiervoor recentelijk een samenwerkingsovereenkomst getekend tussen de UT en een aantal private partijen. Op dit moment wordt gewerkt aan een bouwaanvraag. Het nieuwe Langezijds wordt een visitekaartje van Kennispark, een eerste etalage aan de Hengelosestraat.

Business en Sciencepark
Voor het gebied direct naast het station Enschede-Drienerlo is in 2001 het concept B&S Valley gelanceerd. Het gaat om 15 gebouwen rond een als vallei ingerichte openbare ruimte. De vallei gaat bij het station over in een verhoogd stedelijk plein waaronder een halfverdiepte parkeergarage is aangelegd. Het plan is nog niet gerealiseerd. Ook de Novation Tower, waarvoor een bouwvergunning is verleend, is nog niet in aanbouw.
De gekozen opzet van B&S Valley sluit niet goed aan op het grid van het B&S park. Vanwege het belang van deze locatie in Kennispark zal het concept zo aangepast worden dat de lijnen uit het B&S park alsnog op een logische wijze worden opgepakt op deze locatie.

Bereikbaarheid
Voor zowel het openbaar vervoer als de auto zijn enkele voor dit masterplan relevante ontwikkelingen in gang gezet. Het aantal rijbanen op de Auke Vleerstraat wordt verdubbeld. Hiermee zal de filegevoeligheid van deze route naar Kennispark vanaf de A35 fors verminderen. Er wordt gewerkt aan een snelle busverbinding tussen Hengelo en Enschede over de Hengelosestraat. Met halteplaatsen ter hoogte van Kennispark worden de campus en het noordelijk deel van B&S park straks nog beter op het regionale ov-netwerk aangesloten.

Omgeving
De capaciteit van het voetbalstadion is vergroot. Het stadion is gedeeltelijk van een tweede ring voorzien. Hierdoor is uitbreiding van de capaciteit van het stadion gerealiseerd van circa 13.500 plaatsen in de richting van circa 25.000 plaatsen.

Naast het stadion is een uitbreiding van het bestaande leisure-complex gerealiseerd. Naast de bestaande megabioscoop en Go Planet is inmiddels een overdekte ijsbaan gerealiseerd. De ontsluiting van dit gebied via de Elsbeekweg en Colosseum heeft onvoldoende capaciteit, zeker wanneer het stadion een grotere capaciteit heeft en het leisure-complex verder gestalte krijgt. Een nieuwe weg vanaf de Auke Vleerstraat net ten noorden van de brug over het Twentekanaal geeft het gebied een volwaardige derde ontsluiting.

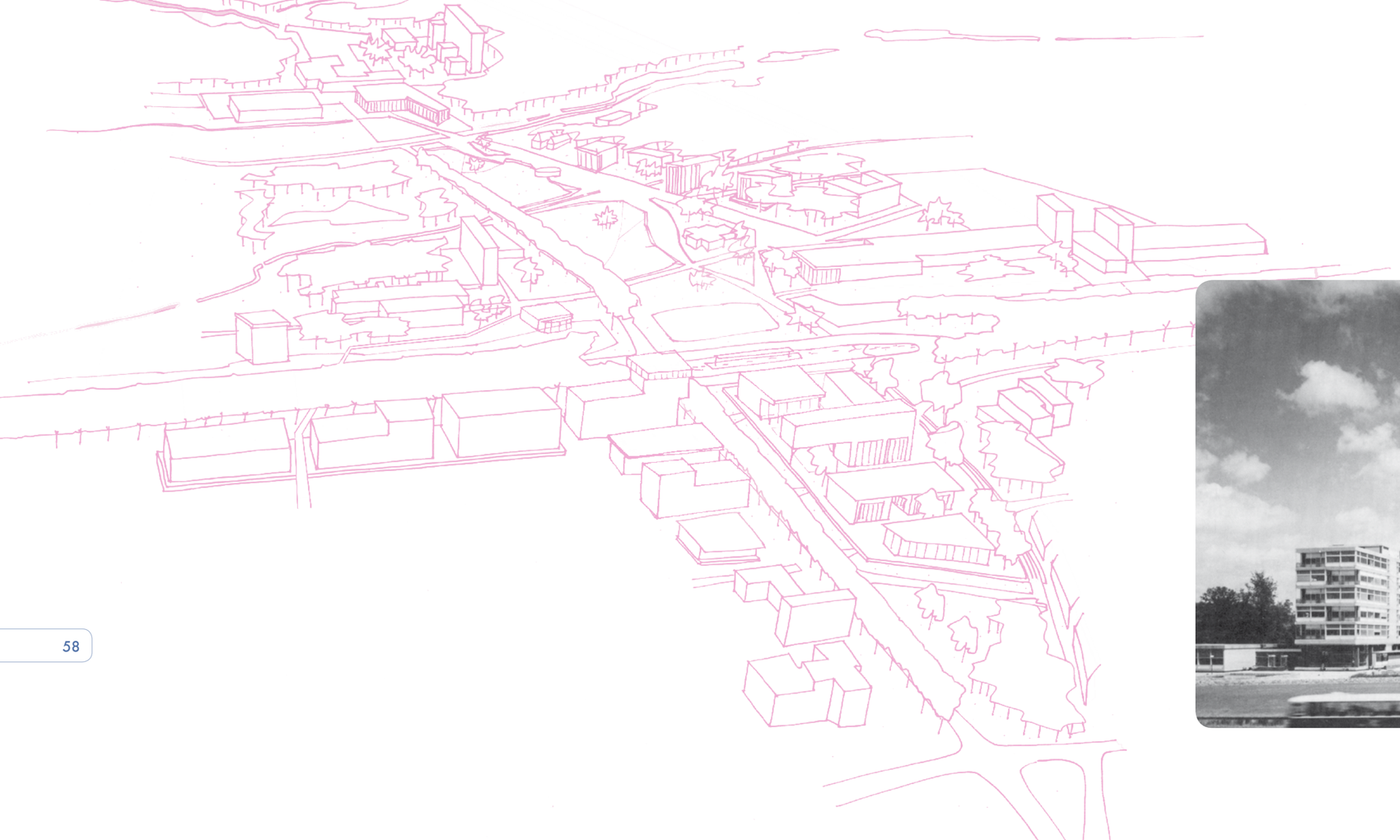
Facts and figures

Universiteit Twente 2008
8245 studenten
2804 medewerkers
5 faculteiten
1870 publicaties
13 octrooien
6 speerpuntinstituten
campus 150 ha

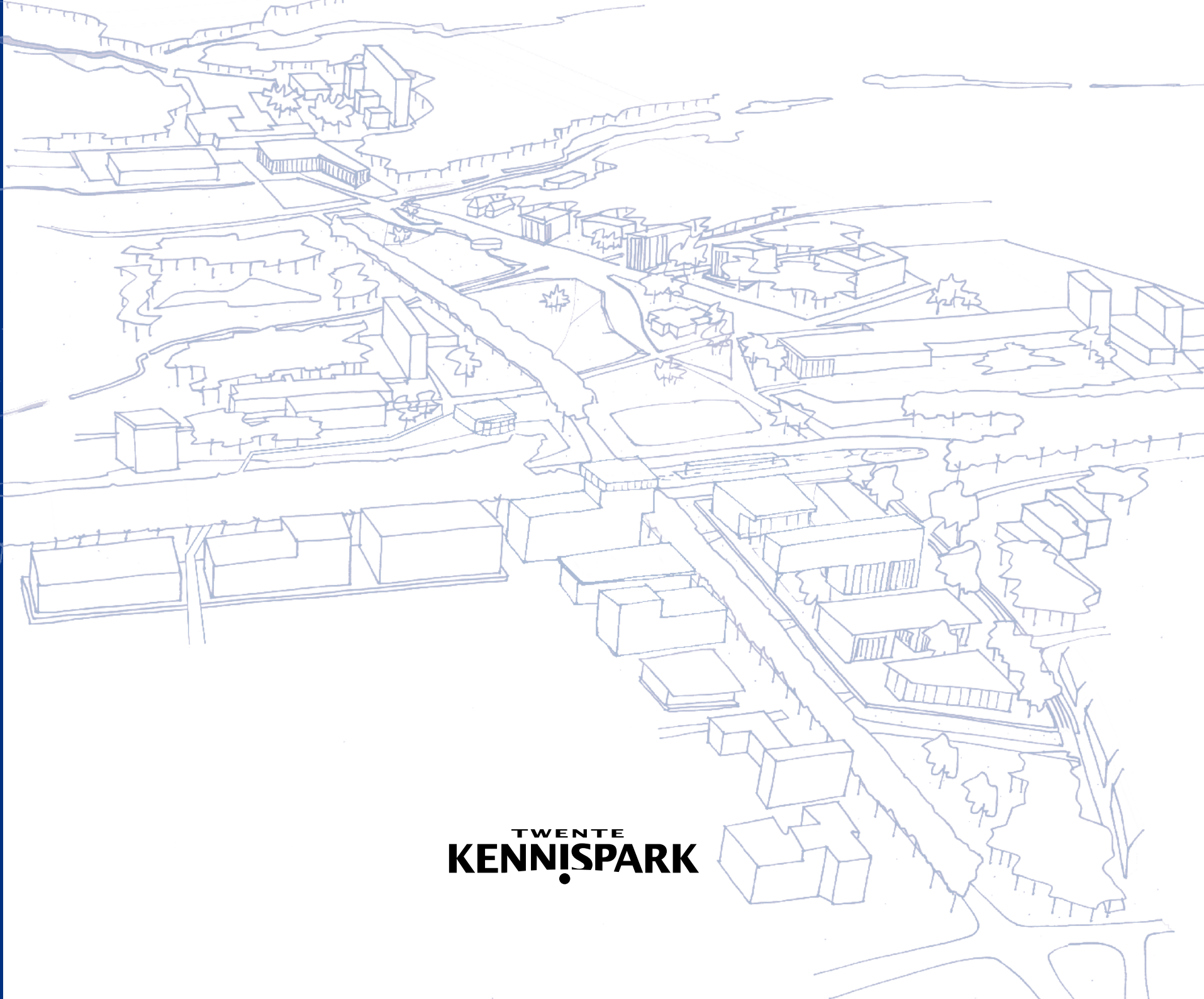
B&S park
28 ha bruto, 19,5 ha uitgeefbaar (72%)
4,65 ha nog uit te geven

Arbeidsplaatsen
In 2008 waren er op het Kennispark Twente 8353 mensen werkzaam. Daarvan werkten er 2804 bij de verschillende UT-instellingen. Op het B&S park werkten 5549 personen in 335 bedrijven.

Uitgifte kavels
In 2008 is de uitgifte van kantoor- en bedrijfsruimte op het Business & Science Park flink gestegen ten opzichte van de afgelopen jaren. Het aanbod aan beschikbare ruimte is inmiddels bijna gehalveerd van 26.703 naar 13.494 m2. Ongeveer 40% van de uitgifte had betrekking op bedrijven met een ‘science’ karakter.






TWENTE
KENNISPARK

Bijlage V: overzicht budgettaire gevolgen van de 3e wijziging van de Kerntakenbegroting 2015

Laatste investeringstranche Innovatiedriehoek Twente

(bedragen x € 1.000)

Volg-nummer	Kern-taak	Beleids-doel	Investerings-prestatie	I/S	Omschrijving	2015			2016			2017			2018		
						Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
	20				Financiering en algemene dekkingsmiddelen												
				I	- programmakosten (Reserve Kracht van Overijssel)		12.500	12.500									
			9.0.9	I	- programmakosten (Reserve uitvoering Kracht van Overijssel)	12.500		12.500-									
					Totaal structurele exploitatiewijzigingen												
					Totaal incidentele exploitatiewijzigingen	12.500	12.500										
					Totaal exploitatiewijzigingen	12.500	12.500										
					Geraamd EMU-saldo vorige wijziging			169.580-			40.062-			23.783-			17.354-
					Mutaties EMU-saldo deze wijziging	-	-										
					Nieuw geraamd EMU-saldo (geraamd saldo -/- lasten + baten)			169.580-			40.062-			23.783-			17.354-

LEGENDA

nr. kerntaak
1 Duurzame ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, waaronder waterbeheer
2 Milieu en energie
3 Inrichting landelijk gebied
4 Regionale bereikbaarheid, regionaal OV
5 Regionale economie
6 Culturele infrastructuur en monumentenzorg
7 Kwaliteit openbaar bestuur
8 Sociale infrastructuur, jeugdzorg en overige niet-kerntaken
9 Gebiedsontwikkelingen
geen kerntaak, wel gegroepeerd
20 Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Lasten: - = verlaging + = verhoging
Baten: - = verlaging + = verhoging
Saldo: - = financiële ruimte neemt af + = financiële ruimte neemt toe = baten -/- lasten

I/S: betreft incidentele lasten & baten (I) of structurele lasten & baten (S) conform uitgangspunten Kerntakenbegroting 2014, paragraaf 4.4.2

POSTADRES
Postbus 20
7500 AA Enschede

BEZOEKADRES
Hengelosestraat 51

Aan de Gemeenteraad

TELEFOON
14 0 53

DATUM	ONS KENMERK	BEHANDELD DOOR
26 januari 2015	1500006407	H. Grooten
UW BRIEF VAN	UW KENMERK	DOORKIESNUMMER
		(053) 481 79 43

ONDERWERP
Werkdruk Alifa/Vluchtelingenwerk

Geachte leden van de Raad,

Aanleiding

Tijdens het debat met uw stedelijke commissie van 12 januari jl. hebben wij u toegezegd de werkdruk binnen Vluchtelingenwerk opnieuw in ogenschouw te nemen en u daarover te berichten. Hieronder treft u onze bevindingen aan. De conclusies die wij daaruit getrokken hebben, willen wij met u delen.

Verhoogde werkdruk

De situatie is nu, dat Alifa voor het onderdeel Vluchtelingenwerk jaarlijks subsidie ontvangt voor 16 uur per week. Tot op heden was dat toereikend omdat het project perspectief apart werd gesubsidieerd door de gemeente. Binnen het project perspectief konden niet alle dossiers worden afgerond zodat deze over zijn gegaan naar Vluchtelingenwerk regulier. We zien en verwachten daarnaast een extra instroom van asielzoekers en statushouders met een Syrisch-orthodoxe achtergrond. Deels verblijven deze mensen bij familie deels hebben ze in het geval van statushouders eigen huisvesting in Enschede.

Dat vergt extra inzet van Vluchtelingenwerk op o.a. het terrein van gezinshereniging. Van onze kant als gemeente vragen wij ook extra inzet van Vluchtelingenwerk in het LTO (zie hieronder onder punt 2).

Wij willen dan ook toe naar een oplossing die tegemoet komt aan de te verwachten extra vragen vanuit de gemeente en het veld en in staat om de extra piekbelasting op te vangen.

Hoofdtaken

Onderstaand een opsomming van de hoofdtaken die Alifa/Vluchtelingenwerk verricht ten behoeve van asielzoekers.

1. Spreekuur
   Het project Perspectief is weliswaar afgerond, maar voor een grote groep jongeren is het proces nog niet afgerond (ca. 15 man). Een aantal zit nog in procedure vanwege medische beperkingen; van een aantal andere jongeren wordt nog bezien welke mogelijkheden er resteren dan wel hoe terugkeer naar het land van herkomst te realiseren. Ook poppen regelmatig nieuwe uitgeprocedeerden op uit de opvang door particulieren die een beroep doen op Alifa waar het gaat om ondersteuning en procedure. Al met al doet een groep van ca. 60 personen nu een beroep op Alifa/ Vluchtelingenwerk voor ondersteuning in hun procedure.
2. Lokaal taakveld overleg (LTO)
   Betrokkenheid bij het lokaal taakveld overleg. Dit is een periodiek ketenoverleg tussen de gemeente en de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT+V), Vreemdelingenpolitie (VP), IND en Alifa/Vluchtelingenwerk.
   Alifa/Vluchtelingenwerk kent alle ins en outs van de asielzoekers. Doel van het overleg is gezamenlijk vast te stellen of alle mogelijkheden tot verblijf zijn benut en terugkeer noodzakelijk is, dan wel sprake is van schrijnende omstandigheden, waarbij een beroep op de discretionaire bevoegdheid van de staatssecretaris kan worden gedaan. Sterke betrokkenheid en een juiste afhandeling in LTO-verband kan een beroep op bed-bad-brood in de toekomst voorkomen.

3. Er heeft zich al een groep Syriërs in Enschede gevestigd. Gezien de omstandigheden in hun land van herkomst wordt Alifa/Vluchtelingenwerk veelvuldig geraadpleegd en gevraagd om bemiddeling bij vraagstukken van gezinshereniging en het over laten komen van familie uit Syrië. Met de komst van meer Syriërs als statushouders – of ze nu vanuit een AZC rechtstreeks Enschede binnen komen of getrapt via een andere plaats – zal de druk op Vluchtelingenwerk toenemen.
4. Beoordeling opvang in de maatschappelijke opvang.
   Voorwaarde voor zo'n opvang is de beoordeling of een procedure kansrijk is en iemand in de opvang – Leger des Heils – kan blijven op kosten gemeente. De beoordeling of sprake is van een kansrijke procedure ligt bij Alifa/ Vluchtelingenwerk.
5. Ondersteuning advocatuur
   Veelal verleent Alifa/Vluchtelingenwerk hand- en spandiensten aan de advocatuur om een procedure voor de rechtbank te kunnen doorvoeren.

Loodsenproject

Het loodsenproject is niet meegenomen in bovengenoemd subsidiebedrag. Alifa wordt hiervoor apart gefinancierd. Wij krijgen van het ministerie van Veiligheid en Justitie voor elke volwassen statushouder die zich in Enschede gaat vestigen € 1.000 voor maatschappelijke begeleiding, mits die gelden ook op die wijze worden besteed.

Het COA registreert alle nieuwe statushouders op grond waarvan de subsidie wordt vastgesteld. Dit bedrag wordt één-op-één doorgegeven aan Alifa. Door middel van het loodsenproject worden de statushouders wegwijs gemaakt in de stad en met procedures zoals deze gelden in Nederland. Statushouders kunnen bij vragen en probleemsituaties het eerste jaar terugvallen op de loods die hem of haar ook verwijzen naar professionele hulpverlening.

Begrippenkader

Voor alle duidelijkheid hieronder een definiëring van het gehanteerde begrippenkader.

a. Vluchteling: iemand die vanwege zijn geloof, ras, seksuele geaardheid zijn land van herkomst is ontvlucht en zich – in dit geval in Nederland – aanmeldt voor verblijf in een ander land;
b. Asielzoeker: vluchteling zonder verblijfsstatus, nog in procedure om een verblijfsstatus te verkrijgen;
c. Statushouder: toegelaten vluchteling/ vluchteling met verblijfsstatus;
d. Uitgeprocedeerde: vluchteling zonder verblijfsstatus die de procedure doorlopen heeft en afgewezen is.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de Secretaris, de Burgemeester,

(M.J.M. Meijs) (mr. G.J. de Graaf)

POSTADRES
Postbus 20
7500 AA Enschede

BEZOEKADRES
Langestraat 24

TELEFOON
14 0 53

Aan: de gemeenteraad

DATUM	ONS KENMERK	BEHANDELD DOOR
26 januari 2015	1500006229	E.A. Smit
UW BRIEF VAN	**UW KENMERK**	**DOORKIESNUMMER**
---	---	(053) 481 81 12

ONDERWERP
Advies Concept rapport stuurgroep Heroriëntatie Twentse samenwerking

Geachte leden van de Raad,

Op 5 december 2014 is aan uw Raad het concept advies ‘’Samenwerken doen we zelf’’ toegezonden, van de stuurgroep heroriëntatie gemeentelijke samenwerking. De stuurgroep stelt raden en colleges van de veertien Twentse gemeenten in de gelegenheid zich hierover uit te spreken. Wij hebben het concept rapport besproken in ons college en zetten ons standpunt in onze brief hieronder uiteen. U kunt dit als advies agenderen voor bespreking in de stedelijke commissie d.d. 2 februari waarna eventueel in de vergadering van 16 februari een standpunt van de Raad kan worden gevraagd.
Ons standpunt hebben wij ook toegezonden aan de stuurgroep en de colleges van de overige gemeenten.

<u>Aanleiding</u>
Eerder is aan het dagelijks bestuur van de Regio Twente in samenspraak met alle gemeenten gevraagd zich te heroriënteren op de toekomstige samenwerking. Nadat in 2013 een aantal hoofdlijnen is bepaald is in 2014 een stuurgroep ingesteld met het verzoek een *eerste contour van samenwerking* verder uit te werken tot concrete voorstellen voor hernieuwde samenwerking. Deze stuurgroep onder leiding van burgemeester Robben (Wierden) heeft op 1 december het conceptadvies opgeleverd. Dit wordt nu besproken in de verschillende gemeenten. Na een gezamenlijke bespreking van de veertien gemeenten op 19 februari zal de stuurgroep een definitief advies uitbrengen waarna verdere besluitvorming kan plaatsvinden.

De concept nota “*Samenwerken doen we zelf*” is gebaseerd op notitie ‘*eerste contour vernieuwde regionale samenwerking’* van het dagelijks bestuur van Regio Twente, die begin 2014 aan de regioraad is aangeboden. Over deze contour hebben wij u op 4 februari vorig jaar geadviseerd. De centrale gedachte in de eerste contour en ook in voorliggend concept advies is volgens de stuurgroep, de samenwerking weer echt iets van de gemeenten zelf te maken en de sturing weer terug te geven aan de gemeenteraden en de colleges van b&w.

De stuurgroep heeft de centrale gedachte uitgewerkt op drie niveaus:
- *Samenwerkende gemeenteraden*
- *Samenwerkende portefeuillehouders* en ;
- *Samenwerkende ambtelijke organisaties (Twentebedrijf)*

In algemene zin is onze opvatting over het concept –advies als volgt:

1.
Wij onderschrijven dat in de nieuwe samenwerking, zeggenschap, invloed en controle voldoende zichtbaar moeten zijn geborgd. Dit mag echter de slagvaardigheid niet teniet doen. Uiteraard ondersteunen wij ook de oproep, gemeenteraden op de verschillende momenten bij de samenwerking te betrekken. Het concept advies bevat echter aannames, als zou de Regio, het algemeen bestuur, voor de meeste raadsleden op (te) grote afstand staan. Dit is sterk gemeente afhankelijk naar onze mening. Er zijn voldoende instrumenten beschikbaar, zowel formeel (kaderstelling en controle) als informeel om de raden in positie te brengen. Het traject van de investeringsagenda (Agenda van Twente), met bijbehorend besluitvormingstraject over de toekomst van Twence, is met nauwe betrokkenheid van alle gemeenteraden, in de Regioraad succesvol verlopen. Ook de reguliere besprekingen in de Regio, biedt gemeenten voldoende mogelijkheid te acteren en de voorstellen te agenderen binnen hun eigen vergadercyclus. Zo voorzien wij de agenda van de Regioraad altijd met een advies aan uw Raad en haalt uw vertegenwoordiger mandaat op in de Raad, voert bespreking over in te dienen moties of amendementen enz.

2.
In de afgelopen jaren heeft de Regio Twente succesvol als WGR + regio gefunctioneerd. Het gevoel van gemeenschappelijkheid als regio is sterk. De kracht van dit *regionale kapitaal* is duidelijk gebleken als het wordt gerelateerd aan ontwikkelingen in andere regio's en in verbinding met onze partners. Dat moet zo blijven naar onze mening.
Met het verdwijnen van de plusstatus heeft de stuurgroep een nieuwe vorm uitgewerkt zonder de voordelen van de WGR nog eens nadrukkelijk tegen het licht te houden en de expliciete vraag aan de gemeenten voor te leggen of zij tot opheffing van de gemeenschappelijke regeling zouden willen overgaan. Nadrukkelijk heeft de wetgever het mogelijk gemaakt – gezien de kracht van de samenwerking van deze stedelijke regio's, waaronder Twente - de gemeenschappelijke regeling na het verlies van de status van plusregio voor te zetten.

3.
In het advies lopen rollen en verantwoordelijkheden te sterk door elkaar. Het naast elkaar laten bestaan van een ''coördinerend' WGR bestuur, naast bespreking op kerndomeinen aan de hand van wisselende bestuursopdrachten, kan leiden tot meer bestuurlijke drukte, een van de knelpunten uit de historie van de Twentse samenwerking. Zowel qua voorgestelde politiek bestuurlijke besluitvormingsprocessen als managerial sturing (Twentebedrijf) ligt een naar onze mening (te) gecompliceerd stelsel voor.

4.
De bottom-up benadering spreekt ons aan. De informele structuur daarentegen heeft naar onze mening in zich dat er doorzettingsmacht ontbreekt. De besluitvorming krijgt hiermee het karakter van permanent voortschuivende onderhandelingssituaties wat ten koste gaat van de effectiviteit. Het college is het niet eens met het centraal stellen van de vermeende drang naar autonomie en het samenwerken naar behoefte. Samenwerking is naar onze mening noodzaak. Dit zou het beginpunt moeten zijn bij de inrichting het samenwerkingsmodel. Het model heeft te sterk in zich de afwezigheid van voldoende gezag, om eenmaal een in gang gezet proces of keuze ook door te kunnen zetten ‘’in the end’’. Dit geldt des te sterker als de verschillende gemeenten zich bij hun onderlinge positiebepalingen kunnen beroepen op hun eigen autonomie. Het voorstel is in onze ogen meer ingegeven door het opheffen van zwaktes dan het inzetten op doorzettingsmacht.

5.
De focus wordt in het concept advies terecht gelegd bij de relatie tussen gemeenteraden en colleges. De gemeenteraad bij de kaderstelling van regionale opgaven nadrukkelijker in beeld brengen sluit prima aan bij de wijzigingen die onlangs zijn doorgevoerd in de Wet Gemeenschappelijke regelingen. Het voorliggend advies biedt hiervoor goede instrumenten. Het Twenteplaza Traject is een voorbeeld van informele momenten die naar onze mening prima passen om de ervaren afstand tot de regio te verkleinen.

Meer specifiek geven wij de volgende overwegingen mee op de verschillende onderdelen:

Samenwerkende gemeenteraden
1.
Gemeenteraden ervaren soms een te grote afstand tot de Regio en hebben hierdoor een remmende invloed hebben op regionale ontwikkelingen. Omdat ze hier veelal pas over spreken als de regionale besluitvorming al is voortgeschreden, is het moeilijk lokale en regionale belangen met elkaar te verbinden. In plaats daarvan worden ze nu tegen elkaar afgewogen, waarbij het lokale belang meestal de voorkeur krijgt. Dit is op te lossen door regionale bijeenkomsten, werkconferenties en het in een vroeg stadium betrekken bij het opstellen van een samenwerkingsagenda. De Regio en dat kan in de vorm van een Twenteberaad, wordt een politieke arena: een niveau waarop raadsleden politieke belangen afwegen en nadenken over het realiseren van politieke doelen. Ook zou met een adviescommissie voor regionale thema’s kunnen worden werkt waarin naast raadsleden ook vertegenwoordigers van belangrijke partners zitting kunnen nemen.

Echter het beslechten van verschillen dient in de samenwerking sterk verankerd te zijn. Zolang gemeenteraden indirect betrokken zijn bij regionale opgaven en er geen regionaal orgaan is dat de democratische controle uitoefent, bestaat het gevaar dat regionale ontwikkelingen in gemeenten kunnen worden afgeremd of weggestemd. Dit gaat ten koste van de doorzettingsmacht die op regionaal niveau noodzakelijk is en blijft. Een sterk georganiseerd regionaal bestuur (vertegenwoordigd door gemeenten) is ook nodig in het samenspel met diverse actoren. Daarin voorziet het huidig concept advies onvoldoende.

2.
Voor het richting geven aan de samenwerkingsagenda wordt voorgesteld dit aan het begin van een raadsperiode te doen. Zeker als nieuwe, net aangetreden raadsleden zal het een moeilijke opgave zijn al gelijk richting te geven aan een regionale agenda. Wellicht is het een suggestie de agendasetting in het midden van een raadsperiode te doen.

Portefeuillehouders in the lead

1.
De sterke positie van portefeuillehouders in het concept advies, maakt de positie van B&W onderbelicht. Immers de portefeuillehouders treden op als vertegenwoordiger van de gemeente nadat deze een standpunt opgehaald heeft in het college. Ook in verantwoording is het college, primair verantwoording schuldig aan de Raad. En als de portefeuillehouders – zoals in het voorstel is aangegeven – het dagelijks bestuur vormen leggen zij ook verantwoording af aan het algemeen bestuur. Dit is in het advies naar onze mening op de achtergrond geraakt.

2.
Enschede blijft in het voorstel van de stuurgroep, voorzitter. Dit onderschrijven wij. Het is wel van belang bij de uitwerking diens inhoudelijke rol tenminste gelijk te laten zijn als in de huidige situatie. Als boegbeeld dient de voorzitter de coördinatie op verschillende domeinen te bewaken en de regio te vertegenwoordigen naar buiten toe.

Samenwerkende ambtelijke organisaties

1.
Eerder heeft Enschede de voorkeur uitgesproken voor sturing op de uitvoering door colleges en gemeentesecretarissen. Wel lijkt de besturing/governance van het Twentebedrijf zeer complex te worden met tal van actoren. Tot hoever is dit vanuit management-optiek nog beheersbaar? Dit geldt zowel voor de functionarissen zelf, portefeuillehouders, colleges, Algemeen en Dagelijks Bestuur en organisaties die worden gefaciliteerd door het Twentebedrijf.

Conclusie
Samenvattend hebben wij de indruk dat de behoefte aan lokale autonomie, minder positieve ervaringen met gemeenschappelijke regelingen, zwaarder hebben gewogen in het concept advies dan de noodzaak aan doorzettingskracht te behouden bij de majeure ontwikkelingsopgaven Twente. Het advies heeft het risico in zich van een zeer complexe inrichting van een nieuw samenwerkingsmodel. Een belangrijke doelstelling, te weten het terugdringen van de bestuurlijke drukte, lijkt met dit advies dan ook niet zomaar te worden gehaald.

In onze ogen dient er een samenwerkingsvorm te worden gekozen, die voorziet in de fundering van de democratische legitimatie, een actieve rol voor de gemeenteraden en tegelijk in voldoende doorzettingsmacht van een sterk georganiseerd regionaal WGR – bestuur, zoals dat ook de afgelopen jaren heeft gefunctioneerd. Dit pleit ervoor het huidige samenwerkingsmodel door te ontwikkelen en afhankelijk van de noodzaak (vorm volgt inhoud) aan te passen.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de Secretaris, de Burgemeester,

(M.J.M. Meijs) (mr. G.J. de Graaf)

Stuurgroep
Heroriëntatie Twentse samenwerking

Samenwerken doen we zelf

concept
1 december 2014

Samenstelling Stuurgroep Heroriëntatie
Henk Robben
Hans Gerritsen
Jon Hermans-Vloedbeld
Sander Schelberg
Theo Schouten
Hans Brokers, namens griffierskring
Arie van Eck, namens secretarissenkring

Ondersteuning:
Trudy Vos
Henk Bolhaar
Jan Herman de Baas

INHOUDSOPGAVE

1. **Bestuurlijke samenvatting** 4
2. **Inleiding** 6
3. **Ambitie voor de Twentse overheid** 9
4. **Samenwerkende gemeenteraden** 12
5. **Samenwerkende portefeuillehouders** 16
6. **Samenwerkende ambtelijke organisaties** 21

1. BESTUURLIJKE SAMENVATTING

Samenwerken doen we zelf. Dat hoeft ons niet te worden opgelegd. Alle 14 gemeenten voelen zich verbonden met Twente. We zien hoe ieder van ons daaraan een steentje bijdraagt. Onze gezamenlijke ambitie is om de regio sociaaleconomisch verder te brengen. We voelen hier een grote urgentie. Tegelijkertijd willen we de kwaliteiten van Twente bewaren als ons gezamenlijk erfgoed.
De ontwikkeling van Twente wordt in de eerste plaats gemaakt door de inwoners, de bedrijven en de maatschappelijke organisaties zelf. Als overheden dragen wij bij door onze kerntaken uit te voeren voor de leefbaarheid, de bereikbaarheid en het investeringsklimaat in Twente.
De belangrijkste bijdragen leveren we als individuele gemeenten. Diversiteit is een kernkwaliteit van Twente. Individuele successen dragen altijd bij aan dit geheel. Als het nodig is slaan we de handen ineen en kiezen we voor onderlinge samenwerking. We doen dit als we onze doelen daarmee beter kunnen bereiken en als we concrete voordelen realiseren in kostenbesparing, kwaliteit en de vermindering van kwetsbaarheid.

Als stuurgroep is ons gevraagd om voor de vernieuwde samenwerking in de post-Wgr-plus fase een uitwerking te maken die kan rekenen op draagvlak bij de 14 gemeenteraden. We baseren ons daarbij op de notitie *'Eerste contour vernieuwde regionale samenwerking'*, die in februari 2014 door het Dagelijks Bestuur van Regio Twente is aangeboden aan de regioraad en doorgezonden aan de gemeenteraden.
De centrale gedachte daarin is om de samenwerking weer echt iets van de gemeenten zelf te maken en de sturing weer terug te geven aan de gemeenteraden en de colleges van B&W. In die zin bouwt de notitie voort op het rapport van de Commissie Kerckhaert, die in 2010 de formule introduceerde van *'coalitions of the willing'* en het Communiqué van Zenderen, waarbij de 14 colleges zich begin 2013 hebben uitgesproken voor *'bestuurlijk noaberschap'* in de gemeentelijke bedrijfsvoering.

Conform onze opdracht hebben we dit uitgewerkt op drie niveaus van samenwerking.

- Samenwerkende gemeenteraden

Beslissingen over de agenda van de samenwerking en de richting van gezamenlijke activiteiten horen thuis in de individuele gemeenteraden van de 14 Twentse gemeenten. We stellen voor dat de agenda van de samenwerking iedere bestuursperiode aan de 14 gemeenteraden zelf wordt voorgelegd, met jaarlijks een programma met bestuursopdrachten. We stellen voor dat deze voorstellen worden voorbesproken in een informerende en adviserende conferentie van de gemeenteraden onderling ('Twenteberaad').

- Samenwerkende portefeuillehouders

Het leeuwendeel van de samenwerking betreft uitvoering van taken op het niveau van de college van B&W. Dit is onderlinge samenwerking, op initiatief en onder regie van de portefeuillehouders op de betreffende terreinen.
We stellen voor dat die portefeuillehouders hierin samen het voortouw nemen en onderling voortrekkers aanwijzen die het mandaat krijgen om een bepaalde bestuursopdracht uit te werken.
De portefeuillehouders leggen rechtstreeks verantwoording af in hun eigen gemeenteraden.
Een formeel Wgr-bestuur met rechtspersoonlijkheid blijft nodig voor sommige taken, zoals de GGD. Maar wij stellen voor dat dit gevormd wordt door het bijeenbrengen van de trekkende portefeuillehouders, één uit iedere gemeente. Zo'n bestuur ziet zichzelf niet als spil van de samenwerking, maar heeft vooral een coördinerende taak tussen de verschillende portefeuilles.

- Samenwerkende ambtelijke organisaties

Er bestaat al een levendige ambtelijke samenwerking. Op tal van terreinen vindt ambtelijke uitwisseling plaats in het organisatie-netwerk van de Twentse gemeenten. Soms is informeel poolen de beste vorm. Soms worden taken ondergebracht bij buurgemeenten (‘hosten’). In een aantal gevallen wordt ambtelijke capaciteit gebundeld in gezamenlijke organisatievormen. Dit betreft nu al vele honderden fte en er zijn nog nieuwe initiatieven onderweg.
We stellen voor om het bundelen van ambtelijke capaciteit mogelijk te maken zonder de sturing op de inhoud van die activiteiten te verleggen. Dat kan als we werken vanuit het concept van een faciliterende organisatie die geen taken overneemt maar capaciteit levert aan verschillende besturen en samenwerkingsvormen (‘Twentebedrijf’). De gemeentesecretarissen sturen dit aan als onderdeel van hun normale taak in de bedrijfsvoering en leggen daarover verantwoording af aan hun eigen college.

Met een dergelijke uitwerking zetten we een logische vervolgstap in de Twentse samenwerking. Minder bestuurlijke drukte. Geen regionaal bestuur, maar onderlinge samenwerking tussen autonome gemeenten. Niet het besturen van een regio, maar het regelen van de samenwerking. Lokaal initiatief en lokale besluitvorming staan voorop, met rechtstreekse intergemeentelijke afstemming op alle niveaus: gemeenteraden, dagelijks bestuurders en ambtelijk management.

Geschiedenis Twentse samenwerking

Twente kent een lange samenwerkingstraditie. In de zeventiger jaren van de vorige eeuw werd een bestuurlijk ‘Gewest Twente’ gevormd. In de jaren tachtig werd daarbinnen overleg georganiseerd in vier gemeentekringen. In de jaren negentig woedde er landelijk een discussie over stadsprovincies. De toenmalige regioraad Twente sprak zich zelfs uit voor een provincie Twente. Uiteindelijk kwamen de stadsprovincies er niet. In plaats daarvan werden zeven stedelijke regio’s in 1994 aangewezen als ‘Kaderwetgebied’: niet provincievrij, maar wel met bestuurlijke bevoegdheden op regionaal niveau. In 2006 werd de Kaderwet opgevolgd door de Wgr-plus. Hiermee ontstond een regionaal bestuur met een aantal van de gemeenten en het Rijk ge(de)centraliseerde bevoegdheden (verkeer en vervoer) en een aantal terreinen met van bovenaf verplichte intergemeentelijke samenwerking (o.a. ruimtelijke structuurvisie, programmering woningbouw en bedrijventerreinen en grondbeleid).
Daarnaast is in aparte wetten verplichte samenwerking opgelegd op de terreinen publieke gezondheid (GGD) en veiligheid (VRT).

In 2015 wordt de Wgr-plus weer ingetrokken. Daarmee gaan de mobiliteitstaken en budgetten naar de provincie. Voor de plustaken vervalt ook de verplichting van intergemeentelijke samenwerking. Gemeenten kunnen weer zelf bepalen of en hoe ze samenwerken.
De 14 gemeenten werken samen op het gebied van veiligheid, publieke gezondheid, RUD, de decentralisaties sociaal domein, economische zaken (‘Innovatiesprong’), milieu/ afval/ duurzaamheid, toerisme/ recreatie, mobiliteit, arbeidsmarkt, belangenbehartiging en in de bedrijfsvoering (Shared Services Netwerk Twente). Daarnaast vindt samenwerking enerzijds plaats tussen buurgemeenten en op sub regionale schaal (Netwerkstad, WT4, Noaberkracht) en op bovenregionale schaal (Euregio, Stadsbank, Overijssel, Oost Nederland). Minstens zo wezenlijk is de samenwerking met ondernemend en onderwijzend/onderzoekend Twente, maatschappelijke instellingen en collega-overheden zoals provincie, waterschap en rijk.

Met het vervallen van de ‘plus’ uit de Wgr zal de intergemeentelijke samenwerking dus niet stoppen. Maar er is wel ruimte voor een bezinning op de manier van samenwerken. Die kans wordt opgepakt in het kader van deze Heroriëntatie Twentse samenwerking. Doel is om meer overzicht en efficiency te krijgen in de besturing van de samenwerking en vooral om de samenwerking weer iets van en tussen de gemeenten zelf te laten zijn.

.

2. INLEIDING

Opdracht tot heroriëntatie

Op 10 oktober 2012 heeft de regioraad opdracht gegeven om na te denken over de toekomst van de samenwerking in Twente. Eén van de aanleidingen daarvoor was het vervallen van de Wgr-plus status, naar verwachting vanaf 1-1-2015. (De Wgr-plus was een nationale wet die vanaf 2006 in zeven stedelijke regio's samenwerking verplicht stelde voor met name verkeer en vervoer, ruimtelijk-economische planning en grondbeleid.)

Een andere aanleiding was dat er over de reguliere taakvervulling van de huidige organisatie Regio Twente behoorlijke tevredenheid bestaat, maar dat er anderzijds terughoudendheid is om nieuwe taken op te pakken in het verband van de Wgr-plus regio. We zien samenwerking op een toenemend aantal onderwerpen. Tegelijkertijd is er de neiging om daarvoor aparte organisatievormen te kiezen, denk aan de RUD of Samen 14.
Dat is natuurlijk niet zonder reden. Kennelijk wordt de bestaande Wgr dan niet als aantrekkelijke of passende bestuursvorm gezien. Het is zaak om hier lering uit te trekken en de samenwerking verder te ontwikkelen op een wijze die beter bij ons past.

Een belangrijke basis hiervoor is de gedachtevorming van de Commissie Kerckhaert, die in 2010 de formule van *'coalitions of the willing'* formuleerde. Het uitgangspunt is niet van bovenaf verplichte samenwerking, maar vrijwillige samenwerking door de partners zelf. Dit uitgangspunt is verder uitgewerkt in het Communiqué van Zenderen uit 2013, waarin gesproken wordt over *'bestuurlijk noaberschap'* en de bestuursovereenkomst SSNT (shared service netwerk Twente). Wij zien de huidige opdracht in het verlengde van deze gedachteontwikkeling.

Casus: coalition of the willing
Een coalition of the willing besluit tot een samenwerking om kostenvoordeel te behalen. Voorbeeld: GBT.

Verloop:
Na een inventarisatie onder de Twentse gemeenten over de bereidheid om samen te werken op het gebied van de belastingen is In 2009 het GBT gestart als samenwerkingsverband op het gebied van gemeentelijke belastingen tussen de gemeenten Borne, Enschede en Hengelo. Het gaat hier om een openbaar lichaam als bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen. Door samen te werken wordt de kwetsbaarheid verminderd, worden kosten bespaard en wordt kennis gebundeld.
In de loop der jaren zijn ook de gemeenten Almelo, Haaksbergen, Losser en Oldenzaal aangesloten.

DB-Notitie: Eerste contour

De opdracht werd gegeven aan het dagelijks bestuur (DB) van Regio Twente. Het DB heeft daarvoor breed contact gezocht met collegeleden en raadsleden, onder meer via de zogenaamde 'Twente Plaza'-bijeenkomsten. Uiteindelijk heeft de opdracht geleid tot de notitie *'Eerste contour vernieuwde regionale samenwerking'*. Deze notitie is in de regioraad besproken op 15 januari 2014 (informele vergadering) en 12 februari 2014 (reguliere vergadering).
De regioraad heeft deze notitie vervolgens als resultaat van de heroriëntatie aangeboden aan de 14 nieuwe gemeenteraden. Dit omdat de bevoegdheid om te beslissen over de toekomst van de samenwerking niet ligt bij de regioraad, maar bij de gemeenteraden.

In de notitie *'Eerste contour'* is een aantal suggesties gedaan voor een doorontwikkeling op drie niveaus.
- Samenwerking en verantwoording op raadsniveau: door raadsleden beter te informeren en vroegtijdig de gelegenheid te geven om in periodieke bijeenkomsten onderling ideeën uit te wisselen en eventueel kaders voor te ontwikkelen voorstellen mee te geven aan de portefeuillehouders. Daarbij blijven het politieke primaat en de democratische legitimatie uiteraard bij de 14 individuele gemeenteraden.
- Samenwerking op collegeniveau: door portefeuillehouders van de 14 gemeenten 'in-the-lead' te brengen en het DB primair te zien als een orgaan dat coördineert tussen de portefeuillehouders-overleggen. Daardoor ontleent het DB zijn mandaat aan de instemming van de portefeuillehouders-overleggen, in plaats van andersom.
- Ambtelijke samenwerking: door rechtstreekse onderlinge uitwisseling te organiseren en voor het bundelen van gezamenlijke capaciteit één neutraal faciliterend Twentebedrijf te vormen. Vanuit het Twentse organisatienetwerk kunnen diverse samenwerkingsinitiatieven op een efficiënte wijze worden bediend. Overdracht van bevoegdheden is niet aan de orde (behalve waar dit wettelijk is voorgeschreven, zoals bij de GGD en VRT). De inhoudelijke sturing blijft onaangetast.

Verdere uitwerking: stuurgroep Heroriëntatie

Het DB van Regio Twente zag zichzelf niet als het aangewezen orgaan om op dit onderwerp een concreet voorstel voor de gemeenteraden te ontwikkelen. Daarom heeft de Regiovoorzitter, de heer Den Oudsten, het initiatief genomen om vanuit de 14 gemeentebesturen een stuurgroep in te stellen voor de verdere uitwerking van de notitie. In deze stuurgroep zijn vier burgemeesters gevraagd vanuit de verschillende Twentse sub regio's: dhr. Robben (voorzitter), mw. Hermans (later vervangen door dhr. Schelberg), dhr. Gerritsen en dhr. Schouten. De stuurgroep is aangevuld met een vertegenwoordiger van de griffierskring, dhr. Brokers, en een vertegenwoordiger van de secretarissenkring, dhr. Van Eck. De stuurgroep wordt ambtelijk ondersteund door mw. Vos (Regio Twente), dhr. Bolhaar (Regio Twente) en dhr. De Baas (extern adviseur).

Als stuurgroep hebben wij onze opdracht als volgt opgevat:

> *Het uitwerken van de notitie 'Eerste contour' tot concrete voorstellen voor de doorontwikkeling van de Twentse samenwerking, die kunnen rekenen op draagvlak bij de 14 gemeenteraden.*

Wij gaan er vanuit dat wat goed is in de Twentse samenwerking, behouden blijft. Wij willen echter ook leren van de recente ervaringen met samenwerking buiten de formele kaders. We hebben gezien dat samenwerking meer draagvlak heeft naarmate het meer 'eigen' voelt. De kunst is om daarvan te leren. Het gaat er om die eigenheid centraal te stellen.

Tegelijkertijd moet het totaal van samenwerkingsvormen overzichtelijk blijven en de overhead van besturing en ondersteuning zo laag mogelijk. We zoeken dus een optimaal evenwicht tussen eigenheid, governance en efficiency.

Uit de besprekingen in diverse verbanden hebben wij opgemaakt dat denkrichtingen uit de DB-notitie steun ontmoeten, maar dat er met name twijfels leven over het voorstel voor een ‘Twenteraad’. Bij sommigen was de indruk ontstaan dat er aan gedacht werd om op regionaal niveau een eigenstandig politiek orgaan te vormen. Dat is nooit zo bedoeld. Dit zou immers haaks staan op de centrale denklijn om de regionale sturing consequent vorm te geven vanuit de 14 gemeenten zelf en dus juist minder top-down te maken.
Als stuurgroep hebben wij daarom bij de verdere uitwerking van de voorstellen juist op dit punt een andere insteek gekozen. Ons uitgangspunt is dat de samenwerking primair een praktische samenwerking is tussen de dagelijks besturen en de ambtelijke organisaties. De politieke aansturing en verantwoording blijft gekoppeld aan de individuele gemeenteraden van de 14 autonome gemeenten. Die verantwoordingsrelatie is de levensader van onze democratische legitimatie.
Als rode draad in de heroriëntatie van de Twentse samenwerking zien wij het afstappen van het idee van regionaal bestuur, zoals dat ten grondslag lag aan de Wgr-plus. In plaats daarvan komt de rechtstreekse onderlinge samen - werking tussen 14 autonome gemeenten zelf. In onderling overleg, maar onder lokale regie.

Vervolg

Zoals aangekondigd in onze brief aan de gemeenteraden en colleges (d.d. 4 juli 2014) willen wij onze uitwerking graag bespreken met vertegenwoordigers van de verschillende geledingen. Na verwerking van de uitkomsten van die gesprekken zullen wij een ontwerp-raadsvoorstel opstellen. Aan de hand daarvan kunnen de 14 gemeenteraden besluiten nemen over de hoofdlijnen van de toekomstige ontwikkeling van de Twentse samenwerking. Conform onze opdracht zullen wij het ontwerp-raadsvoorstel aanbieden aan de voorzitter van Regio Twente.

De voorstellen raken primair de bevoegdheden van de colleges, aangezien de samenwerking vooral op uitvoerend en ambtelijk niveau plaatsvindt. Wij vinden evenwel dat de koers van de regionale samenwerking een strategisch vraagstuk is, waarover besluitvorming op raadsniveau onontbeerlijk is.

3. AMBITIE VOOR DE TWENTSE OVERHEID

´Er ligt tussen Dinkel en Regge een land, ons schone en nijvere Twente…´

Twente wordt gekenmerkt door zijn aards karakter, een moderne geest en een ondernemende pioniersmentaliteit. Een authentieke regio met de mentaliteit om dingen van de grond te krijgen. Twente is bijzonder, een regio om trots op te zijn.

Wat Twente uitdagend maakt, is de kans om te experimenteren, zegt de student.
Wat Twente heerlijk maakt, is de ruimte om je heen, zegt het jonge gezin.
Wat Twente interessant maakt, is de daadkracht, zegt de ondernemer.
Wat Twente ideaal maakt, is de ligging, zegt de transporteur.
Wat Twente mooi maakt, is het landschap, zegt de recreant.
Wat Twente bijzonder maakt, is de balans tussen een krachtig stedelijke kern in een prachtig landelijk gebied, zegt de inwoner.
Wat Twente boeiend maakt, is de efficiency, zegt de Brusselse subsidiegever.
Wat Twente prettig maakt, is het hoog opgeleide talent, zegt de multinational.
Wat Twente aantrekkelijk maakt, is het hightech klimaat, zegt de investeerder.
Wat Twente sterk maakt, is de innovatiekracht, zegt het kabinet in Den Haag.
Wat Twente nuttig maakt, is de maakindustrie, zeggen de werknemers.

Twente is Twente! Een regio waar ruimte is voor kennisontwikkeling en innovatief ondernemerschap, maar ook rust en ruimte om gezond te leven, te werken en te recreëren.
Kansen die niet vanzelf verzilverd worden. Twente vraagt de volle inzet van ons allen!

Twente is Twente

Twente is een stedelijke regio in een groene omgeving met 625.000 inwoners. Twente wordt nationaal en internationaal gezien als een sterk merk. Twente heeft een eigen identiteit, een cultuur die zich kenmerkt door *noaberschap* en een DNA dat van oudsher bepaald is door de maakindustrie en verbindingskracht als voedingsbodem. Twente heeft een aantrekkelijk woonklimaat. Woningmarkt en economie; stedelijke en landelijke functies: ze zijn met elkaar verweven en vullen elkaar aan. Die diversiteit is een pluspunt voor heel Twente. De inwoners wonen, werken en recreëren bij voorkeur in de eigen regio, waarbij de voorzieningen en het werk vooral zijn geconcentreerd in het stedelijk gebied.

Gemeenten voor Twente

Als 14 Twentse gemeenten werken we in de eerste plaats aan het versterken van de kwaliteit van ons eigen gebied. Ieder voor zich dragen we daarmee bij aan de gezamenlijke kwaliteit van Twente. Die kwaliteiten zijn als het ware ons ‘familiekapitaal’. Ieder individueel succes is goed voor Twente en dus voor ons allemaal.
Waar het nodig of handig is, trekken de 14 gemeenten gezamenlijk op. We zoeken krachtenbundeling waar dat efficiencyvoordelen heeft. We zetten samen de schouders onder het versterken van de sociaaleconomische structuur in Twente.
Hierin trekken wij samen op met ondernemend, onderwijzend en onderzoekend Twente, met maatschappelijke partners en met collega-overheden, zoals provincie, waterschap en het rijk. Ons doel is daarbij om Twente op lokaal en regionaal niveau te vitaliseren en onze inwoners een gezonde, veilige en een sociaaleconomisch aantrekkelijke leefomgeving te bieden.
De voornaamste bijdrage van overheden is om de eigen kerntaken zo goed mogelijk uit te voeren in het belang van de leefomgeving, de bereikbaarheid en het investeringsklimaat in het gebied. Daarnaast kan de overheid een faciliterende rol spelen in het verbinden van marktpartijen onderling en met bovenregionale overheden.

Wat hiervoor nodig is, bepalen we iedere periode opnieuw. Zo doen gemeenteraden dat aan het begin van een raadsperiode ook voor hun eigen gemeente. Wat de gemeenten zelf kunnen, dat doen ze zelf. Waar gezamenlijke inzet nodig is, wordt dat gezamenlijk opgepakt.
Wij stellen voor dat de nieuwe gemeenteraden telkens in het eerste jaar van hun bestuursperiode onderling afstemmen over de juiste agenda voor de regionale samenwerking. De stuurgroep zal begin 2015 initiatief nemen om dat debat voor de eerste keer te faciliteren.

Toekomst voor onze inwoners

Een vitaal en aantrekkelijk Twente met een bestendige werkgelegenheid vraagt dat we als 14 gemeenten - samen met onze maatschappelijke partners - een aantal ambities realiseren:

Versterken sociaal economische structuur van Twente

Twente is één arbeidsmarktgebied, waarbij de grenzen tussen gemeenten steeds meer vervagen. Stedelijke en landelijke gemeenten vormen een samenhangend gebied, waarbinnen zich het leeuwendeel afspeelt van onze dagelijkse bewegingen voor wonen, werken en recreëren (‘*daily urban system’)*.
De werkgelegenheid en het Bruto Regionaal Product blijven nog achter bij het landelijke gemiddelde. Er liggen wel goede kansen op de middellange termijn in Twente, gezien het karakter van de bedrijvigheid (innovatieve maakindustrie) in combinatie met de uitstekende kennisinfrastructuur.
Voor de korte termijn - en voor de lager opgeleiden – biedt dat echter te weinig perspectief. De gemeenten staan samen met de provincie aan de lat om een optimaal vestigings- en ondernemingsklimaat te realiseren en nieuwe initiatieven mogelijk te maken. Ook trekken zij samen op in het behartigen van de Twentse belangen.
Als overheden kunnen we dit niet alleen: Ondernemend Twente versterkt de werkgelegenheid. Onderwijzend en onderzoekend Twente leveren talent en toepassing van kennis (‘valorisatie’). Overheden faciliteren. We zoeken hierbij samenwerking met de provincie en het Kabinet.

Bestaand en toekomstig takenpakket zo goed en efficiënt mogelijk uitvoeren

Op een aantal onderwerpen is Twente verplicht samen te werken: veiligheid, publieke gezondheid, regionale uitvoeringsdienst vergunningverlening en handhaving en de decentralisaties. Daarnaast zijn er onderwerpen waarop we vrijwillig samenwerken om daarmee een schaalvoordeel te behalen of expertise delen. De Twentse gemeenten hebben de ambitie dit in te richten met oog voor kwaliteit, kostenbesparing en vermindering van kwetsbaarheid.

Zorg voor het karakter van het gebied Twente.

We dragen ook gezamenlijk zorg voor het Twents erfgoed. De eigen cultuur van *noaberschap* en *aanpakken*. Maar ook het fraaie Twentse coulisselandschap, met schitterend gekleurde bossen, historische boerderijen en weilanden omringd door houtwallen. Langs allerlei routes kunnen toeristen en recreanten genieten van het Twentse landschap en de steden en dorpen. In onze steden vinden zij (hoogwaardige) voorzieningen op het gebied van sport, cultuur, uitgaan en winkelen. Ook deze kracht wil Twente in stand houden en waar mogelijk uitbouwen voor haar inwoners en bezoekers.

Drijfveer voor onderlinge samenwerking

Deze ambities zijn de drijfveer in de bijdragen die we als individuele gemeenten leveren aan de ontwikkeling van Twente. Deze ambitie is ook de leidraad voor het inrichten van onze samenwerking, qua inhoud, qua structuur en qua werkwijze.
Dit betekent dat wij de volgende onderwerpen zien als het kerndomein voor de intergemeentelijke samenwerking:

- *Sociaaleconomische ontwikkeling (inclusief recreatie en toerisme)*
- *Externe profilering*
- *Mobiliteit*
- *Regionale veiligheid*
- *Publieke gezondheid*
- *Sociaal domein (decentralisaties jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning)*
- *Vergunningverlening/ handhaving*

Samenwerking in de *backoffice bedrijfsvoering* is aan de orde als de individuele gemeenten daarmee voordelen kunnen realiseren in termen van kosten, kwaliteit of vermindering van kwetsbaarheid.
We gaan uit van ‘subsidiariteit’: het lokale domein staat voorop, het regionale domein komt aan de orde als de lokale invulling niet voldoet. Als domein voor lokale invulling beschouwen wij in ieder geval: de lokale politieke gemeenschap; de leefbaarheid en leefomgeving; dienstverlening en beheer en organisatie.

Samen doen we wat nodig is voor deze ambities. Samenwerken en verbinden voor een vitaal Twente! We delegeren dat niet aan een regionaal bestuur, maar we doen het zelf, individueel en in onderlinge samenwerking.

4. SAMENWERKENDE GEMEENTERADEN

In de huidige Wgr-plus regio is de besluitvorming voorbehouden aan het Algemeen bestuur (AB). Hierin is per deelnemende gemeente één raadslid en één collegelid afgevaardigd. De terugkoppeling tussen het AB en de gemeenteraden verloopt wisselend. Voor de meeste raadsleden staat het AB op grote afstand. De besluiten van het AB zijn echter bindend voor de lokale raden. Als het AB financiële besluiten neemt, dan moeten die als 'verplichte uitgaven' worden opgenomen in de lokale begrotingen. Deze verhoudingen zijn niet wenselijk als je redeneert vanuit vrijwillige onderlinge samenwerking tussen de 14 gemeenten zelf. Daarom willen we de besluitvorming over de samenwerking terugbrengen naar de 14 gemeenteraden zelf.

Praktisch betekent dit, dat de 14 gemeenten voorstellen krijgen over het domein van de samenwerking en de bestuursopdrachten waarmee die onderwerpen worden uitgewerkt. De gemeenteraden kunnen hiermee op hoofdlijnen de kaders van de samenwerking bepalen.
In de voorbereiding van die voorstellen zoeken we naar informele onderlinge afstemming tussen gemeenteraadsleden.

Het vastgestelde programma met bestuursopdrachten wordt uitgevoerd door de verschillende portefeuillehouders, die daarvoor ook onderling samenwerken (zie paragraaf 'Samenwerkende portefeuillehouders') en die daarbij ambtelijke ondersteuning krijgen (zie paragraaf 'Samenwerkende ambtelijke organisaties').

Afscheid van regioraad als Algemeen Bestuur

In de structuur van huidige Wgr-plus regio zijn raadsleden en collegeleden vertegenwoordigd in de regioraad, zijnde het Algemeen Bestuur van de Wgr-regeling. Dit vloeit voort uit het feit dat er een aantal raadsbevoegdheden was overgedragen. Als we kijken naar de onderwerpen die feitelijk in het Algemeen Bestuur aan de orde komen, dan is betrokkenheid van raadsleden bij die agendapunten niet vanzelfsprekend. Zeker niet tegen de achtergrond van de gedualiseerde verhoudingen op de gemeentehuizen zelf. Het leeuwendeel van de samenwerking betreft collegebevoegdheden en bedrijfsvoering. Dit kan prima worden bestuurd door de colleges van B&W, die daarover ieder voor zich verantwoording afleggen in hun eigen gemeenteraad.

Na afschaffing van de Wgr-plus vervalt de verplichte overdracht van raadsbevoegdheden. Op dit moment ziet het er niet naar uit dat er op vrijwillige basis raadsbevoegdheden worden overgedragen aan een nieuw Wgr-bestuur. Dit betekent dat het alleen collegebevoegdheden gaat betreffen en dus een zogenaamde 'collegeregeling' volstaat. Dat wil zeggen dat er geen raadsleden in het Wgr-bestuur zitten, maar alleen collegeleden. We kunnen dan afscheid nemen van de huidige regioraad.

Wij zien voor het bestuur van de toekomstige samenwerking vooral een faciliterende rol. De beweging komt niet uit het Wgr-bestuur, maar uit de samenwerking tussen de gemeenten zelf, tussen gemeenteraden of portefeuillehouders of op ambtelijk niveau. Er zal wel behoefte zijn aan zekere coördinatie en aan de (inter)nationale vertegenwoordiging van Twente. Die behoefte kan worden ingevuld door de portefeuillehouders onderling, die daarvoor laag frequent bijeenkomen. In onze visie vervullen die 14 coördinerende portefeuillehouders ook de formele rol van Algemeen Bestuur van een nieuwe Wgr-structuur. Maar dat is vooral een praktische werkvorm, alleen al om de verantwoordelijkheid voor organisatie en geldstromen goed te beleggen. De inhoud komt vanuit de gemeenten en wordt afgestemd tussen de portefeuillehouders.

Sturen op de kaders voor samenwerking

Hoewel de praktische samenwerking op die manier op collegeniveau kan worden geregeld, zien wij daarnaast wel behoefte aan een uitwisseling op het niveau van de gemeenteraden. Het gaat dan om het bepalen van de politiek-bestuurlijke hoofdlijnen van de samenwerking in Twents verband t.b.v. het realiseren van de Twentse ambities (agenda Twentse samenwerking):
- Op welke onderwerpen willen we samenwerken?
- Hoe regelen we het bestuur en de organisatie daarvan? *(in feite de discussie die we nu voeren)*
- Welke kaders willen de gezamenlijke gemeenteraden op voorhand meegeven aan de voorbereiding van bepaalde dossiers en/of de uitvoering op collegeniveau?

Het antwoord op deze vragen moet worden gegeven door de gemeenteraden. Dit vraagt besluitvorming in de raden van alle gemeenten die in een bepaald samenwerkingsdossier participeren. Iedere individuele gemeenteraad is daarin autonoom. Het is wel zinvol om als gemeenteraden onderling informatie uit te wisselen over ieders lokale omstandigheden, belangen en standpunten.
Het is in ieders belang dat er op grote dossiers vroegtijdig in het besluitvormingsproces bepaalde richtingen, aandachtspunten of randvoorwaarden worden meegeven. Al is het maar om te voorkomen dat gemeenteraden achteraf worden geconfronteerd met ver uitgewerkte voorstellen, die in die fase nog moeilijk zijn bij te sturen. Vroegtijdige signalering heeft, ook als die informeel is, grote waarde voor de portefeuillehouders die de voorstellen voor de gemeenteraden moeten ontwikkelen.

Daarom stellen wij voor dat de raadsleden van de 14 gemeenten elkaar ontmoeten voor het bepalen van de agenda van de Twentse samenwerking voor de betreffende raadsperiode. Een logisch moment daarvoor is het eerste jaar van iedere nieuwe raadsperiode. Die agenda wordt dan jaarlijks uitgewerkt in een jaarprogramma met een voor dat jaar geactualiseerde set bestuursopdrachten. Besluitvorming daarover vindt plaats in de 14 gemeenteraden.

Programma-conferenties begin 2015

Om een hiermee een start te maken worden de gemeenteraden uitgenodigd voor twee bijeenkomsten begin 2015, waarin alle raadsleden mee kunnen discussiëren over de agenda van de Twentse samenwerking. Die agenda bepaalt het domein van de samenwerking en de bestuursopdrachten die de Twentse colleges voor de huidige periode meekrijgen.

Ons voorstel is een *eerste opiniërende conferentie*, waarin richtingen kunnen worden meegegeven voor het domein van de samenwerking: Wat is de gezamenlijke Twentse agenda? Daarna volgt een *tweede adviserende conferentie*, waarin concrete bestuursopdrachten voorliggen die door de portefeuillehouders overleggen zijn voorbereid, rekening houdend met de bijdragen van raadsleden tijdens de eerste opiniërende conferentie.
Ons voorstel is om het programma met bestuursopdrachten niet in een regiobestuur vast te stellen en vervolgens als ‘verplichte uitgaven’ rond te sturen. Ons voorstel is om dit programma met bestuursopdrachten rechtstreeks aan de 14 gemeenteraden voor te leggen.
Daarbij is ook de tweede adviserende conferentie dus niet besluitvormend. Maar hij is wel richtinggevend. Er kunnen richtinggevende resoluties worden ingediend en er kunnen amendementen op de bestuursopdrachten worden ingebracht. De uitspraken die zo worden gedaan gelden als *pre-adviezen* ten behoeve van de behandeling in de individuele raden.

Door deze werkwijze kunnen we ervaring opdoen met afstemming op raadsniveau, zonder dat we formele structuren nodig hebben, formele afvaardigingen of stemverhoudingen. Het gaat over concrete voorstellen, er is ruimte voor onderlinge afstemming, maar de uiteindelijke besluitvorming blijft eenvoudig en herkenbaar bij de lokale raden. Voordeel is dat die raden niet meer worden geconfronteerd met voor hen onbekende voorstellen, die alleen door portefeuillehouders onderling zijn afgestemd.

We denken aan een open setting waaraan alle raadsleden kunnen bijdragen, zonder dat het zo vrijblijvend wordt als de Twente Plaza's van vorig jaar. Ervaringen elders in het land laten zien dat dit goed kan werken. De precieze uitwerking hiervan bespreken wij graag nader met een vertegenwoordiging van de Twentse gemeenteraden.

Mogelijk vervolg als Twenteberaad

Als de ervaringen met deze conferenties positief zijn, dan kan, bijvoorbeeld twee keer per jaar, een vervolg georganiseerd worden. Een dergelijk 'Twenteberaad' zou primair een informerende functie hebben. Raadsleden kunnen zelf onderwerpen agenderen. Er kan kennis worden uitgewisseld over onderwerpen die alle gemeenteraden raken. Er kan ook informatie worden gegeven over de voortgang in de bestuursopdrachten. Naast informatieve agendapunten zouden raadsleden ook initiatief kunnen nemen om gedurende de raadsperiode een aanscherping van bepaalde bestuursopdrachten te agenderen. Dit zou dan dezelfde behandelingsvorm kunnen krijgen als hierboven beschreven. In die gevallen krijgt het beraad ook een richtinggevende functie. De aangegeven richtingen worden door de met het onderwerp belaste portefeuillehouders vertaald in de uiteindelijke collegevoorstellen. Ze kunnen ook als pre-advies worden meegenomen door de lokale gemeenteraden.

Wij stellen voor de Twentse griffiers te belasten met de organisatie van de twee genoemde conferenties en het eventuele vervolg als 'Twenteberaad'.

Wij zien geen noodzaak om vorm, samenstelling of procedures van zo'n 'Twenteberaad' op dit moment al vast te leggen. Ook niet als we regelmatig een Twenteberaad gaan houden. In zo'n Twenteberaad hoeft immers niet gestemd te worden. De formele besluitvorming over de bestuursopdrachten vindt immers plaats in de individuele gemeenteraden.
De inbreng vanuit diverse gemeenteraden wordt als richtinggevend meegenomen bij de uitwerking van de uiteindelijke voorstellen. Eventueel kunnen daarvoor resoluties worden geformuleerd. De voorbespreking in een Twenteberaad is niet bindend, maar ook niet vrijblijvend. In feite zoals dit ook in de eigen gemeenteraden gebeurt met inbreng in commissievergaderingen, raadscarroussels etc. De portefeuillehouders nemen de signalen mee in de uitwerking van voorstellen. Ze weten dat dit ook van hen wordt verwacht.

Wij denken dat via een dergelijke inhoudelijke afstemming ook op raadsniveau een goede invulling ontstaat van het leidende principe van de heroriëntatie van de Twente samenwerking: Breng de samenwerking weer terug naar de kern, samenwerking van de 14 autonome gemeenten zelf.

Samenwerking in andere regio's - Eindhoven

De Metropoolregio Eindhoven omvat 21 gemeenten in Zuid-oost Brabant. De Metropoolregio richt zich vooral op de ruimtelijk-economische ontwikkeling van de regio, inclusief regionale investerings- en stimuleringsfondsen, mobiliteit(sfonds) en regionaal ruimtelijk beleid. Iedere vier jaar wordt een Regionale Agenda opgesteld, met enkele tientallen projecten. Dit programma wordt jaarlijks bijgesteld.

In de besturing van de samenwerking staat het *Regionaal Platform* centraal. Alle leden van alle 21 colleges van B&W zijn lid van het Regionaal Platform.

Regionaal Platform kan afhankelijk van een opgave en type vraag *bestuurlijke werkplaatsen* en *bestuurlijke gesprekstafels* instellen. Hierin vindt afstemming en uitwerking van concrete beleidsthema's plaats. Het *Regionaal Platform* kiest een bestuurlijk trekker en stelt de opdracht vast. De bestuurlijk trekker is verantwoordelijk voor het functioneren van de *werkplaats* of *gesprekstafel* en informeert het *Regionale Platform* over de voortgang.
In de *bestuurlijke werkplaats* gaat het om het doen, het ontwikkelen door kleine groep bestuurders eventueel samen met bedrijfsleven en kennisinstellingen. De *werkplaats* levert vanuit hun specialisme een bijdrage aan de oplossing van actuele beleidsopgaven.
Een *bestuurlijke gesprekstafel* richt zich op kennisdeling en het afstemmen van voornamelijk lokale en sub regionale vragen.

De werkplaatsen en gesprekstafels adviseren het regiobestuur. Het Dagelijks Bestuur is procesverantwoordelijk en bestaat uit vier leden. Daaronder is de burgemeester van Eindhoven die als voorzitter het externe boegbeeld is. Het Regionaal Platform vervult ook de formele rol van Algemeen Bestuur van de Wgr. Als Algemeen Bestuur stellen zij de Regionale Agenda vast, maar pas na consultatie van de 21 gemeenteraden (wensen en bedenkingen - procedure).

Rol raden

De Metropoolregio organiseert twee maal per jaar een bijeenkomst voor raadsleden, waarin de ontwikkeling van de regio centraal staat. Aan de orde komen de regionale opgaven voor de komende periode en de resultaten van de afgelopen periode. Hierdoor worden de raden in een vroegtijdig stadium betrokken bij de Regionale Agenda. Daarnaast worden kaderstellende documenten en andere majeure dossiers voor een reactie aan de raden voorgelegd.

Vergelijking

***Parallellen**: De projectgerichte regionale agenda. Het inzetten van trekkende portefeuillehouders. Het voorop stellen van onderling overleg, met achteraf formele besluitvorming.*
***Verschillen**: De Metropool-regeling omvat geen concrete intergemeentelijke samenwerking (taken zoals GGD zijn deels opgenomen in een aparte Wgr-regelingen). De gemeenteraden hebben geen besluitvormende rol. Het regiobestuur wordt gevormd door alle leden van de 21 colleges van B&W.*

5. SAMENWERKENDE PORTEFEUILLEHOUDERS

Op het niveau van de colleges betekent de kerngedachte van onderlinge samenwerking dat het overleg tussen portefeuillehouders de grondslag vormt. Portefeuillehouders overleggen zijn niet meer een afgeleide van het Wgr-bestuur, dat 'zo goed is om ruggenspraak te houden'. De portefeuillehouders vormen juist, in overleg met hun lokale raden, het startpunt van de samenwerking. Zij bepalen of en hoe ze het Wgr-bestuur willen inzetten.

Deze omkering in de verhoudingen leidt tot onderstaande overwegingen voor de inrichting en werkwijze van de portefeuillehouders overleggen.

Functies van portefeuillehouder overleggen

Een portefeuillehouders overleg kan verschillende functies hebben:

- Collegiale uitwisseling
Het is de autonomie van portefeuillehouders zelf om naar behoefte bijeen te komen voor collegiale uitwisseling, raadpleging en het bespreken van nieuwe ontwikkelingen. Deze behoefte speelt een belangrijke rol in een aantal bestaande portefeuillehouders overleggen, zoals bijvoorbeeld Economie; Milieu-Afval-Duurzaamheid; Sociaal Domein. Deze uitwisselingsfunctie is in principe vrij in te richten. Er is geen beperking in de te bespreken onderwerpen. Er is geen formele regeling nodig voor instelling en werkwijze. Er is ook geen formeel bindende kracht of formele adviestaak. Er hoeft ook geen formele verbinding te zijn naar het bestuur van de Wgr-regio.
Uiteraard heeft de gedachtewisseling zijn doorwerking wanneer portefeuillehouders inspiratie uit dit overleg meenemen in hun eigen werkzaamheden en de bespreking in hun eigen college. In voorkomende gevallen kunnen hierover onderling ook afspraken worden gemaakt.

Casus: Afspraken over onderwerp x
Portefeuillehouders x geven te kennen graag onderling af te stemmen en te onderzoeken of gezamenlijk optrekken meerwaarde heeft.

Verloop:

1. Een portefeuillehouder neemt initiatief en verzoekt Twentebedrijf een bijeenkomst van de portefeuillehouders tijdens een Twentedag te beleggen.
2. Portefeuillehouders komen bijeen en beslissen dat het (mogelijk) interessant is elkaar regelmatig te informeren en op onderdelen samen op te trekken:
   - Het elkaar informeren wordt ingepland op de Twentedag – afspraken worden gefaciliteerd door Twentebedrijf vastgelegd.
   - Het samen optrekken om bepaald resultaat te boeken wordt opgenomen in een bestuursopdracht (vast format) die in alle gemeenten wordt besproken (besluitvormend, raad of college afhankelijk van het onderwerp).
     In de bestuursopdracht staat wie wat gaat doen en welke randvoorwaarden er zijn: doel/budget/planning/monitoring/terugkoppeling/ kartrekker/welke organisatie ondersteunt (een gemeente of het Twentebedrijf).
     Voor zover het een collegetaak betreft behoeft dit geen Twenteberaad-conferentie. Wel kan de voortgang daar informerend aan de orde komen.
3. Voortrekker voert bestuursopdracht uit als regionaal portefeuillehouder met mandaat namens het portefeuillehouders overleg. Hij/ zij zorgt actief voor consultatie en betrokkenheid bij alle relevante partijen en bestuurlijke niveaus.
4. Het eindresultaat/ voorstel wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de lokale gemeentebesturen (raad of college afhankelijk van het onderwerp).
5. Indien besloten wordt tot structurele gezamenlijke taakuitvoering, dan wordt dat georganiseerd onder regie van de secretarissenkring, met inzet van het Twentebedrijf als er ambtelijke capaciteit gebundeld wordt.

- Adviesfunctie/ bestuurscommissie

Er zijn ook portefeuillehouders overleggen die een formele adviesrol hebben bij taken die in Wgr-verband worden behartigd. Voorstellen op die terreinen worden vooraf besproken in die portefeuillehouders overleggen. De opvattingen in die portefeuillehouders overleggen zijn bepalend voor de inhoudelijke kleuring van voorstellen, ook als die later formeel worden afgedaan door het bestuur van de Wgr-regio.

In sommige gevallen zijn er zelfs bestuursbevoegdheden gedelegeerd aan portefeuillehouders-overleggen, die we dan *bestuurscommissies* noemen. Voorbeelden zijn publieke gezondheid (GGD), de decentralisaties sociaal (OZJT) en het arbeidsmarktbeleid.

Casus: Decentralisatie jeugdzorg/AWBZ-WMO

De gemeenten hebben intensief samengewerkt en zijn tot een goed model gekomen om de decentralisatie tijdig te realiseren. Daarbij zijn raden via de eigen portefeuillehouder geïnformeerd en hebben zij besluiten genomen over de wijze waarop de regionaal in te richten taken geregeld moeten worden. De samenwerking is gestart vanuit Samen 14: 14 portefeuillehouders in de lead.

Verloop van deze decentralisatie in het nieuwe door ons voorgestelde samenwerkingsmodel:

1 Tijdens de opiniërende Twenteberaadconferentie in het najaar volgend op gemeenteraadsverkiezingen waarop de contouren van de samenwerkingsagenda voor 4 jaar vorm krijgt wordt voorkeur uitgesproken samen op te trekken waar het gaat om de decentralisatie. Eventueel wordt op voorhand richting meegegeven.

2 Portefeuillehouders werken gezamenlijk aan de uitwerking en concrete voorstellen in de vorm van bestuursopdrachten en een bijbehorend raadsvoorstel.

3 Het pre-adviserend Twenteberaad wordt benut om een en ander toe te lichten en kennis te nemen van de landelijke ontwikkelingen. Via moties/resoluties worden desgewenst nadere kaders meegegeven.

4 De portefeuillehouders vervolmaken het raadsvoorstel. De bestuursopdrachten worden in alle raden vastgesteld en de portefeuillehouders kunnen aan de slag. Ze verantwoorden zich via de eigen gemeenteraad.

5 Op het moment dat gekozen wordt voor een regionaal op te richten OZJT (bundelen) kan e.e.a. volgens de daarvoor bestemde afspraken geconcretiseerd worden. Oftewel het Twentebedrijf (secretarissen regie / uitvoering onder leiding van directeur landingsbaan/gastheerorganisatie) krijgt opdracht e.e.a. binnen afgesproken kaders (budget/taken/uitgangspunten/monitoring) op te zetten. Er is geen discussie nodig over waar de taak onder te brengen.

6 Verantwoording vindt plaats via jaarlijkse terugblik en via terugkoppeling in de eigen raad.

7 Rol DB/AB: DB/AB zijn systeemverantwoordelijk. Zij vormen het bestuur van dat wat afgesproken wordt onder te brengen bij de rechtspersoon die zij vertegenwoordigen. Zij bemoeien zich niet met de inhoud –dat doen de portefeuillehouders – maar zorgen er voor dat afspraken effectief en efficiënt uitgevoerd worden.

In de voorgestelde opzet zijn de formele bevoegdheden van de Wgr niet langer het uitgangspunt voor de indeling van portefeuille overleggen. Het bespreken van voorstellen en andere aangelegenheden vanuit de Wgr is immers slechts één van de functies van het bijeenkomen van portefeuillehouders.

We stellen voor om de portefeuille overleggen efficiënt te groepen rond hoofdthema's van de agenda van Twente. Het is immers ondoelmatig om voor ieder beleidsterrein aparte overleggen te organiseren.
Er is juist behoefte aan vermindering van de 'bestuurlijke drukte', dat wil zeggen: overleg dat niet op een efficiënte manier tot werkelijke resultaten leidt. Juist daarom leggen we het accent bij het directe overleg tussen de portefeuillehouders, die immers rechtstreeks het mandaat van hun gemeenten vertegenwoordigen.

In de nieuwe filosofie past het beter om enkele brede portefeuillehouders overleggen te organiseren als algemene ontmoetingsplek waarbij advisering in Wgr-verband op de agenda staat, eventueel besluitvorming (zoals voor de GGD) en daarnaast ook andere onderwerpen van intercollegiale uitwisseling. Hierbij dient steeds helder te worden gemarkeerd welke status de bespreking van een bepaald agendapunt heeft.
In deze opzet zetten DB en AB een flinke stap terug, zowel in taak als in vergaderfrequentie.

We zijn ons bewust dat besturen interactie is met de samenleving. De meeste beleidsdoelen kunnen alleen worden gerealiseerd door een gezamenlijke inspanning in vitale coalities van overheden, ondernemingen, onderwijs en onderzoek. Dit betekent dat ook onze overlegstructuren open moeten staan voor andere overheden zoals de provincie, departementen en waterschappen en tevens voor maatschappelijke partners. Dit betekent niet dat zij lid zijn van onze overlegorganen. Een vitale coalitie met maatschappelijke partners ontstaat niet door hen in te voegen in onze formele structuren. Overleg met partners vraagt een vorm en timing op de maat die ook de partners past.

Keuze en indeling van portefeuillehouders overleggen

Het is belangrijk om focus te organiseren in het bestuurlijk overleg, ook om onnodige bestuurlijke drukte te vermijden. Daarom zou het goed zijn om de bestaande portefeuillehouders overleggen nog eens tegen het licht te houden. De inhoud van de gezamenlijke agenda is hierbij bepalend. Deze wordt iedere raadsperiode opnieuw bepaald.
Uitgaande van de huidige kernthema's in de regionale samenwerking is er behoefte aan een portefeuillehouders overleg op de volgende terreinen:

- *Economie*
  (inclusief de huidige pho's Economie, Arbeidsmarkt en Vrije Tijd, Recreatie en Toerisme en aandeelhouderschap Twence)
- *Sociaal domein*
  (inclusief de huidige pho's Sociale Zaken en Samen 14/ OZJT)
- *Fysieke ontwikkeling*
  (inclusief het huidige pho Mobiliteit en Milieu, Afval, Duurzaamheid en RUD)
- *Publieke Gezondheid*
- *Lobby/ Profilering, Bestuur en Veiligheid*
  (inclusief VRT, waarin immers de burgemeesters zitten)
- *Bedrijfsvoering/ Middelen*
  (inclusief het huidige pho Financiën en de portefeuillehouders P&O)

Trekkerschap

Overleggen met 14 portefeuillehouders zijn onmisbaar in Twente en nuttig voor het uitwisselen van een rijkdom aan ideeën. Als we gezamenlijk bepaalde acties willen oppakken dan is het wel nodig om taken en verantwoordelijkheden onderling te verdelen. Ieder van de genoemde portefeuillehouders overleggen kan voor haar taken en projecten zelf een trekker benoemen.
Zo'n trekker treedt dan op als bestuurlijk opdrachtgever voor de betreffende klussen. De bestuursopdrachten uit het jaarprogramma geven daarvoor het mandaat.
Dit betekent dat het formuleren van bestuursopdrachten in de nieuwe opzet meer aandacht vraagt dan tot nu toe. Een goede bestuursopdracht bevat de bestuurlijke vraagstelling, het gewenste resultaat, een tijdsplanning, een toedeling van middelen en capaciteit en een rolverdeling met taken en mandaten. Alleen zo ontstaat helderheid over de ruimte waarmee portefeuillehouders op pad kunnen. Er hoeft dan niet voortdurend te worden bijgestuurd door een DB van de regio.

Als stuurgroep zijn we er voorstander van dat iedere Twentse gemeente een aandeel neemt in het trekkerschap op bepaalde domeinen. Dit is cruciaal voor het verdelen van de werklast, maar zeker ook voor het realiseren van betrokkenheid bij de intergemeentelijke samenwerking. De 14 regionale trekkers kunnen in hun eigen gemeente ook een cruciale rol spelen in de verantwoording naar de individuele gemeenteraden.

Voor een goede verdeling van de voortrekkersrollen kan er vierjaarlijks een voordracht opgesteld worden. Het mandaat om in een bepaald dossier het dagelijkse voortouw te nemen blijft echter afkomstig uit het betreffende portefeuillehouders overleg. Het gaat in principe om een rol als bestuurlijk opdrachtgever in de dagelijkse besturing van het betreffende taakveld.

Coördinerend Wgr-bestuur

In de vernieuwde samenwerking is de samenstelling van een Wgr-bestuur het uitvloeisel van de taakverdeling op portefeuillehouders niveau, in plaats van andersom. Dit kan vorm krijgen door de voortrekkers uit de portefeuillehouders overleggen bijeen te brengen in een coördinerend Wgr-bestuur nieuwe stijl.
In de nieuwe opzet is het wezenlijk dat alle 14 gemeenten hierin een vertegenwoordiger hebben. In de portefeuillehouders overleggen zal hier rekening mee gehouden moeten worden bij het aanwijzen van de voortrekkers.
Wij gaan er daarbij van uit dat het in ieders belang is dat de burgemeester van de grootste gemeente als extra lid in de rol van voorzitter van het Wgr-bestuur blijft optreden als boegbeeld van de regio en de intergemeentelijke samenwerking.

De taak van zo'n bestuur is primair om te zorgen voor afstemming tussen de verschillende portefeuillehouders overleggen. Het is dus vooral een coördinerend bestuur. Dankzij de voorgestelde personele unies kan het bestuur onderling uitwisselen welke ontwikkelingen op portefeuillehouders niveau gaande zijn. Waar daar aanleiding toe is kunnen afspraken worden gemaakt over coördinatie van activiteiten.
Dit bestuur zorgt ook voor agendering voor een 'Twente Beraad' en voor vertegenwoordigende taken, zoals in de lobby namens de gehele regio.

Ook in de nieuwe fase zal er juridisch gezien behoefte zijn aan een formele Wgr-structuur. Er zullen immers taken, bevoegdheden en budgetten blijven die een correcte juridische besturing vereisen in een formele Wgr-regeling. Denk alleen al aan de GGD. Dit betekent dat er volgens de letter van de Wgr dus ook een Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur moet zijn.

Daar is ook niets op tegen, zolang dit *coördinerend bestuur* niet zelf de ‘lead’ gaat overnemen, maar zich richt op de afstemming tussen de portefeuillehouders overleggen. De formele taken als Wgr-bestuur kunnen erbij worden gedaan. De coördinerende lijn is de hoofdzaak, de formele lijn is bijkomend.
Zo’n verhouding past uitstekend in de filosofie dat het primair gaat om intergemeentelijke samenwerking. Dat is waar we onze structuur en werkwijze op baseren. De formele Wgr-structuur is daarin slechts één van de bruikbare werkvormen in het bredere geheel van die samenwerking, die ook andere vormen kent.

Als nadere uitwerking stellen wij voor dat 14 voortrekkers uit de portefeuillehouders overleggen het AB vormen, met daarnaast een uit hun midden aangewezen klein DB van bijvoorbeeld drie personen. Het accent tussen AB en DB zou daarmee omgewisseld worden. De primaire functie van coördinerend bestuur wordt vervuld door de 14 trekkers/ AB-leden. Dit zou kunnen in een frequentie van bijvoorbeeld één vergadering per acht weken. Het kleine DB vervult alleen praktische coördinatie op dagelijks niveau

.

6. SAMENWERKENDE AMBTELIJKE ORGANISATIES

Organisatienetwerk Twente

Wij zijn ons bewust van de omvang van de ambtelijke samenwerking zoals die nu al in Twente bestaat. Het betreft omvangrijke uitvoerende activiteiten, van de GGD en de Veiligheidsregio tot het Gemeentelijk Belastingkantoor, recreatieparken en de RUD. Daarnaast is er beleidsmatige afstemming op diverse terreinen en uitwisseling van expertise. Hiervoor is een basis gelegd in het Communiqué van Zenderen, dat begin 2013 door de 14 colleges van B&W is uitgevaardigd. Hieruit is het Shared Service Netwerk Twente ontstaan (SSNT).
Ook op sub-regionale schaal wordt er veel samengewerkt. Dit gaat van pooling in de Netwerkstad en WT4, bundeling in de Noaberkracht-gemeenten tot onderlinge hosting zoals door Losser bij Enschede en bijvoorbeeld Tubbergen, dat de sociale diensttaken bij Almelo heeft ondergebracht.

In totaal werken bijna 1000 van onze medewerkers direct of indirect in samenwerkings-constructies. We zien bovendien een aantal onderwerpen die op dit moment nog zoekt naar een goede inbedding. Zo is recent een afspraak gemaakt over het OZJT (decentralisaties sociaal domein). Een aantal gemeenten spreekt nu over samenvoeging van hun ondersteunende bedrijfsfuncties (IBO: intergemeentelijke bedrijfsvoering organisatie). Daarnaast lopen er initiatieven voor toekomstige beleidsmatige samenwerking in de post-Wgr-plus fase, zie bijvoorbeeld het recente initiatief van de portefeuillehouders Economie/ Arbeidsmarkt als het gaat om arbeidsmarktbeleid. De SSNT-samenwerking (*'Werken voor Twentse overheid'* en *'Informatiehuishouding zonder belemmeringen'*) is ook in een volgende fase gekomen.

Twentebedrijf, van en vóór gemeenten

De omvang van de samenwerking heeft een niveau bereikt dat vraagt om professionele aansturing en efficiënte organisatie, met zo min mogelijk bestuurlijke en ambtelijke drukte. De samenwerking is op dit moment versnipperd georganiseerd en die versnippering dreigt nog toe te nemen. Wij zijn er van overtuigd dat variatieruimte onmisbaar is voor succes in ambtelijke samenwerking. Tegelijkertijd moeten we er alert op zijn dat in bedrijfsmatig opzicht geen overdreven drukte ontstaat. Efficiencyvoordelen worden dan weer teniet gedaan. Er ontbreekt ook een heldere besturing op het geheel. Op deze punten is verbetering nodig. Omdat delen van de samenwerking binnen de huidige Regio Twente vallen en andere delen niet is de regie en afstemming van het geheel op dit moment nergens belegd.

Het huidige model van de Wgr-plus regio Twente blijkt niet de juiste formule om besturing en efficiency goed te beleggen. Die formule gaat namelijk uit van overdracht van taken en bevoegdheden aan een regionaal bestuur met eigen regionale bestuursorganen. Dat is vaak een reden om bepaalde samenwerking juist niet bij Regio Twente onder te brengen. Gemeenten zoeken namelijk wel schaalvoordelen en extra expertise, maar *zonder* overdracht van de sturing. De formule van een Twentebedrijf kan in dit dilemma een passende oplossing zijn.

Het concept van een Twentebedrijf is uitgewerkt door de secretarissenkring. Zij gaan uit van een moderne managementbenadering, waarbij het leveren van organisatorische capaciteit los gezien kan worden van de beleidsinhoudelijke aansturing. Bestaande samenwerkingsvormen blijven qua bestuurlijke aansturing intact, terwijl er een organisatorische bundeling plaats vindt van de ondersteunende ambtelijke capaciteit.

De beleidsinhoudelijke verantwoordelijkheden, de lokale bevoegdheden en de budgetten blijven waar ze zijn.
Alleen de ambtelijke ondersteuning wordt geleverd vanuit een gezamenlijk gedeeld efficiënt, kwalitatief en flexibel Twentebedrijf. In dit licht zien wij de ontwikkeling van een Twentebedrijf als een passende vervolgstap in de heroriëntatie van onze samenwerking: verder in de samenwerking, maar de aansturing zoveel mogelijk terugbrengen naar het lokale niveau.

Twentebedrijf, als onderdeel van het organisatienetwerk

Niet alle samenwerking past in een Twentebedrijf. Ook in de ambtelijke samenwerking is een gedifferentieerde aanpak op maat nodig. Op dit moment kennen we in Twente al vormen van *hosten* (de taak wordt uitgevoerd door een buurgemeente), *poolen* (kennis en capaciteit uitwisselen op informele of projectmatige basis) en *bundelen* (de formatie voor een bepaalde taak overhevelen naar een nieuw te vormen gezamenlijke organisatie, zoals op dit moment de Wgr-organisatie Regio Twente).
Verschillende onderwerpen stellen ieder hun eigen eisen aan de vorm van samenwerking, dat is ook afhankelijk van de redenen om samen te werken:

- Als de nabijheid van een taak voorop staat (‘beste lokaal passende oplossing') dan ligt het voor de hand om een taak zelf te blijven uitoefenen. Als je daarvoor de schaal mist, kun je er voor kiezen om informeel expertise uit te wisselen: het zogenaamde *poolen*.
- Als de inhoudelijke kwaliteit van een taak de hoogste prioriteit heeft (‘beste product’), dan ligt het voor de hand om de taak onder te brengen bij een buur die op een grotere schaal kan organiseren, zodat het expertiseniveau geoptimaliseerd wordt. Dat kan via het zogenaamde *hosten*.
- Als voor een bepaalde taak de kosten het belangrijkste criterium zijn (‘beste kostenplaatje’), dan ligt het voor de hand om die taak te verzelfstandigen in een gespecialiseerde doelorganisatie, die strakke efficiency nastreeft op zekere afstand van de eigenaren (die immers altijd om kostbaar maatwerk vragen). Het overhevelen van een taak naar een gezamenlijke (daarvoor opgerichte) organisatie wordt aangeduid met de term *bundelen*.

Professionals zijn vaak geneigd om de kwaliteit van de taakuitoefening prioriteit te geven. Vanuit management optiek staat kostenbesparing vaak voorop. Vanuit bestuurlijke optiek is nabijheid vaak belangrijk, vooral als er beleidsvrijheid is en de taak bijdraagt aan het lokale politieke profiel. Waar dat niet aan de orde is, geven ook politici vaak de hoogste prioriteit aan kostenbesparing.

Het spreekt ons aan om deze verschillende vormen door te ontwikkelen en bewuster te sturen op de keuze van een bepaalde vorm bij een bepaald onderwerp, afhankelijk van wat met de samenwerking wordt beoogd: primair kostenreductie, primair kwaliteitswinst of primair behoud van nabijheid.
Als het *bundelen* van ambtelijke capaciteit doelmatig is, dan organiseren we dat in het Twentebedrijf. Daarnaast blijft uitwisselen van expertise bestaan (*poolen, zoals via het Shared Services Netwerk Twente, SSNT*) en het uitbesteden van taken bij buurgemeenten (*hosten*). Die vormen behouden hun eigen plek als onderdeel van het bredere organisatienetwerk Twente.

Bestuurlijke kaders

Op dit moment zijn de voorstellen van de secretarissenkring nog in bewerking. Vanuit onze gedachtewisseling hebben wij daaraan op voorhand een aantal bestuurlijke uitgangspunten meegegeven:

- Sluit in prioritering aan bij de inhoudelijke missie, zoals in de inleidende paragraaf hierboven aangeduid en zoals te zijner tijd door de gemeenteraden in bestuursopdrachten wordt uitgewerkt. Zorg voor concrete bestuursopdrachten waarin de bestuurlijke sturing goed verankerd is.

- Bouw voort op bestaande samenwerkingen en bewezen goede praktijken. Streef naar een organische aanpak, waarin nieuwe onderwerpen naar behoefte een goede plek kunnen vinden in het grotere kader.

- Zorg voor een transparante kostentoedeling, waarin de kosten van deelnemende partners herkenbaar door die partners worden gedragen. Zorg ook voor een soepele regeling voor toetreden en uittreden, zodat deelname aan samenwerking niet wordt ontmoedigd door torenhoge uittredingsvergoedingen.

- Let op de ‘transactiekosten’: samenwerking is geen doel op zich, het moet renderen. Dat vraagt een slanke en slagvaardige aansturing, waarbij partners vanuit een gezamenlijk commitment mandaat durven geven voor de uitvoering van bepaalde dossiers.

- Zet het Twentebedrijf steeds in als er in een samenwerking van de 14 ambtelijke capaciteit gebundeld wordt. Voorkom zo dat er meerdere faciliterende organisaties naast elkaar ontstaan met de onoverzichtelijkheid en dubbele overhead van dien.

- Biedt ook ruimte voor ondersteuning van samenwerking door minder dan 14 gemeenten, zoals het Gemeentelijke Belastingkantoor of de uitwisseling in verband van WT4 en NWS. Of in de toekomst mogelijk de intergemeentelijke bedrijfsvoering organisatie IBO van Almelo, Borne, Enschede en Losser.
- Het faciliteren van dit soort verbanden vanuit een Twentebedrijf is natuurlijk niet verplicht, maar het kan goed zijn wanneer een Twentebedrijf goede facilitering tegen een concurrerend tarief kan aanbieden.
  Facilitering vanuit een Twentebedrijf vraagt wederzijds goedvinden: van de gemeenten die bepaalde capaciteit willen onderbrengen én natuurlijk ook van de 14 gemeenten die gezamenlijk het Twentebedrijf hebben opgericht.

- Zorg voor een heldere management aansturing, zodat de directie van het Twentebedrijf beslissingen in de bedrijfsvoering slagvaardig kan nemen.

- Geef de secretarissenkring een leidende rol vanuit het mandaat dat iedere secretaris heeft voor het regelen van de (onderlinge) bedrijfsvoering. Zorg voor een heldere opdrachtverlening en scherp toezicht vanuit de secretarissenkring op het functioneren van het Twentebedrijf.

- Zorg daarbij voor een heldere verantwoordingsstructuur waarin de secretarissen rekenschap afleggen aan de verantwoordelijke bestuurders.

Samenwerking in andere regio's – Drechtsteden

De regio Drechtsteden is een intensieve samenwerking van 6 gemeenten tussen de Biesbosch en Rotterdam. Het gaat om Dordrecht, Zwijndrecht, Papendrecht, Sliedrecht, Hendrik-Ido Ambacht en Alblasserdam, in totaal 260.000 inwoners. De zes gemeenten hebben allemaal een stedelijk karakter, bepaald door de ligging aan de grote rivieren, de binnenvaart en de maritieme industrie.

De regio is indertijd niet aangewezen als WGR-plus regio, maar had wel de ambitie om op een vergelijkbare manier te werken. Er zijn op vrijwillige basis beleidsbevoegdheden overdragen, die zelfs verder gaan dan in de WGR-pluswet. Er zijn inmiddels zo'n 20 regionale beleidsnota's op vrijwel alle beleidsterreinen. In het algemeen hebben die wel een richtinggevend coördinerend karakter.
Er wordt ook concreet samengewerkt in de beleidsuitvoering. Zo is er een gezamenlijk belastingkantoor en een gezamenlijke sociale dienst. Voor dit laatste zijn ook alle bevoegdheden gedelegeerd aan de regio, inclusief het sociaal beleid. De beleidswensen van de 6 gemeenteraden bleken namelijk vrijwel identiek.

De regio kent een WGR-vorm met sinds 2006 een Drechtstedenbestuur met 10 collegeleden. Die zijn voorzitter van portefeuille overleggen op de domeinen Sociaal, Fysiek en Economie. Ze treden op als regionaal portefeuillehouder op mandaat van het Drechtstedenbestuur.
Er is een Drechtraad met ruim 40 leden. Alle fracties uit alle gemeenteraden zijn hierin met één lid vertegenwoordigd. Als er gestemd moet worden, dan gebeurt dat met gewichten gebaseerd op zeteltal en inwonertal. De Drechtraad komt in principe tien keer per jaar bijeen aan het slot van de Drechtstedendinsdag, waar dan eerder op de avond ook informele afstemming tussen raadsleden plaatsvindt.

Er wordt intensief ambtelijk samengewerkt. Ongeveer 1/3 van de ambtelijke organisaties is samengevoegd in de Wgr-organisatie. Zo zijn sinds 2006 alle bedrijfsvoeringstaken van de 6 gemeenten ondergebracht in een gezamenlijk shared servicecentrum Drechtsteden (SCD). Er is maar één gedeeld ICT-netwerk, één telefooncentrale en alle post komt op dezelfde plek binnen. Er is één personeelsafdeling, één financiële afdeling en één afdeling communicatie. De SCD verzorgt zo de backoffice voor de dienstverlening in de lokale gemeentehuizen. De burgers merken daar niets van, zodat de SCD ook na 8 jaar voor de burgers nog steeds onbekend is.
De laatste jaren is er een verdere taakuitbreiding, met onder meer een gemeenschappelijk Klantcontactcentrum en een gezamenlijk Acquisitiekantoor.

Vergelijking
***Parallellen**: Naast de sociaaleconomische agenda ook concrete ambtelijke samenwerking (maar omvang ambtelijke samenwerking is in de Drechtsteden aanzienlijk groter).*
Regelmatig informerend en richtinggevend overleg tussen raadsleden ('Drechtstedendinsdag'). Bindende besluitvorming op raadsniveau, maar in de Drechtraad en niet de gemeenteraden.
***Verschillen**: Aanmerkelijke overdracht van beleidsbevoegdheden aan de Drechtraad. Drechtraad komt frequent bijeen in formele setting. Iedere fractie heeft één lid.*
Dagelijks bestuur (DSB) heeft voortouw in uitvoering. Portefeuillehouder overleggen adviseren aan DSB. De gezamenlijke ambtelijke organisatie wordt aangestuurd door DSB. Rol gemeentesecretarissen groter dan in huidig Twente, maar minder groot dan in stuurgroep voorstel.
Gebied is qua schaal en karakter meer vergelijkbaar met Netwerkstad dan met hele regio Twente.

gasunie
transport services

De gemeenteraad van Enschede
Postbus 20
7500 AA ENSCHEDE

besq47

Gemeente Enschede | 3 | A/B
Reg.nr.
Ingekomen 03 DEC. 2014
Afdeling BP/SO
Behandeltermijn
Attentie Afd

Gasunie Transport Services B.V.
Postbus 181
9700 AD Groningen
Concourslaan 17
T (050) 521 22 55
E ro_oost@gasunie.nl
Handelsregister Groningen 02084889
www.gasunietransportservices.com

Datum
2 december 2014

Doorkiesnummer
06 - 2484 9196 kopie: RG

Ons kenmerk
PJO-14-04045

Uw kenmerk

Onderwerp
Zienswijze ontwerpbestemmingsplan Hogeland zuid, Varvik en Diekman, herziening 1

Geachte leden van de Raad,

Uit een publicatie in de Nederlandse Staatscourant van 19 november 2014, nr. 32818, blijkt dat het bovengenoemde ontwerpbestemmingsplan door u ter inzage is gelegd. Dit ontwerp geeft ons aanleiding tot het indienen van de volgende zienswijze.

Belang
In het plangebied liggen twee gastransportleidingen van Zebra Gasnetwerk B.V., die bij ons in beheer zijn.

Planregels
Aanvullen werkzaamheden
De nu opgenomen werken, geen bouwwerken zijnde of werkzaamheden zijn onvoldoende om een veilig en bedrijfszeker gastransport te waarborgen en gevaar voor personen en goederen in de directe omgeving van de leidingen te beperken.

Wij verzoeken u om artikel 4.6a aan te vullen met de volgende werkzaamheden:
- het **rooien** van diepwortelende beplanting en bomen.

Geen beoordelingsvrijheid
Wij verzoeken u om artikel 4 lid 5.2a op het volgende punt aan te passen:
- het woord 'onevenredig' te schrappen;

Het huidige artikel 4 lid 5.2a biedt een beoordelingsvrijheid[1] die niet door artikel 14 derde lid Bevb wordt geboden. Hierin is bepaald dat de veiligheid van de in de belemmeringenstrook gelegen buisleiding niet mag worden geschaad.

Toelichting
In § 5.1.5 'Externe veiligheid' van de toelichting wordt weliswaar aangegeven dat binnen het plangebied twee gastransportleidingen liggen, maar er is slechts één aanduiding gegeven. Wij verzoeken u in de toelichting de twee leidingen als volgt te benoemen: K-583 en K-590.

[1] Zie uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (zaaknummer 201200554/1/R4) van 20 juni 2012, rechtsoverweging 2.5.3.

Tot slot

Voordat wordt overgegaan tot vaststelling van het onderhavige plan, verzoeken wij u ons de beoogde wijzigingen voor te leggen. Indien gewenst kunt u voor een nadere toelichting contact opnemen met Geke Nikkels, e-mail: g.nikkels.wevers@gasunie.nl.

Met vriendelijke groet,

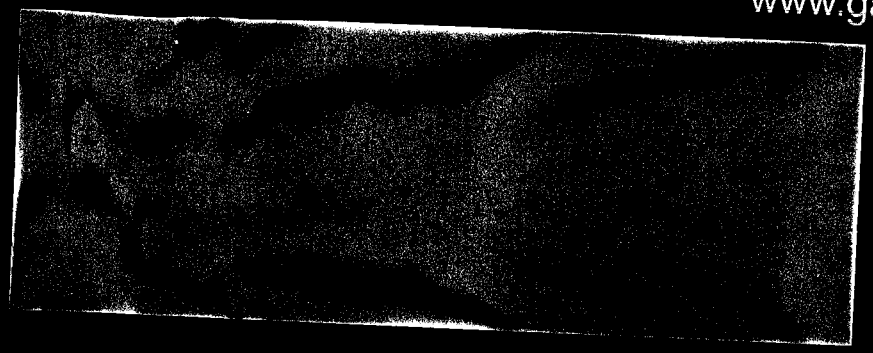
i.o.

G.W (Gerben) Janssen
Medewerker Juridische Zaken

Gasunie
transport services

Bezoek ook
onze website:

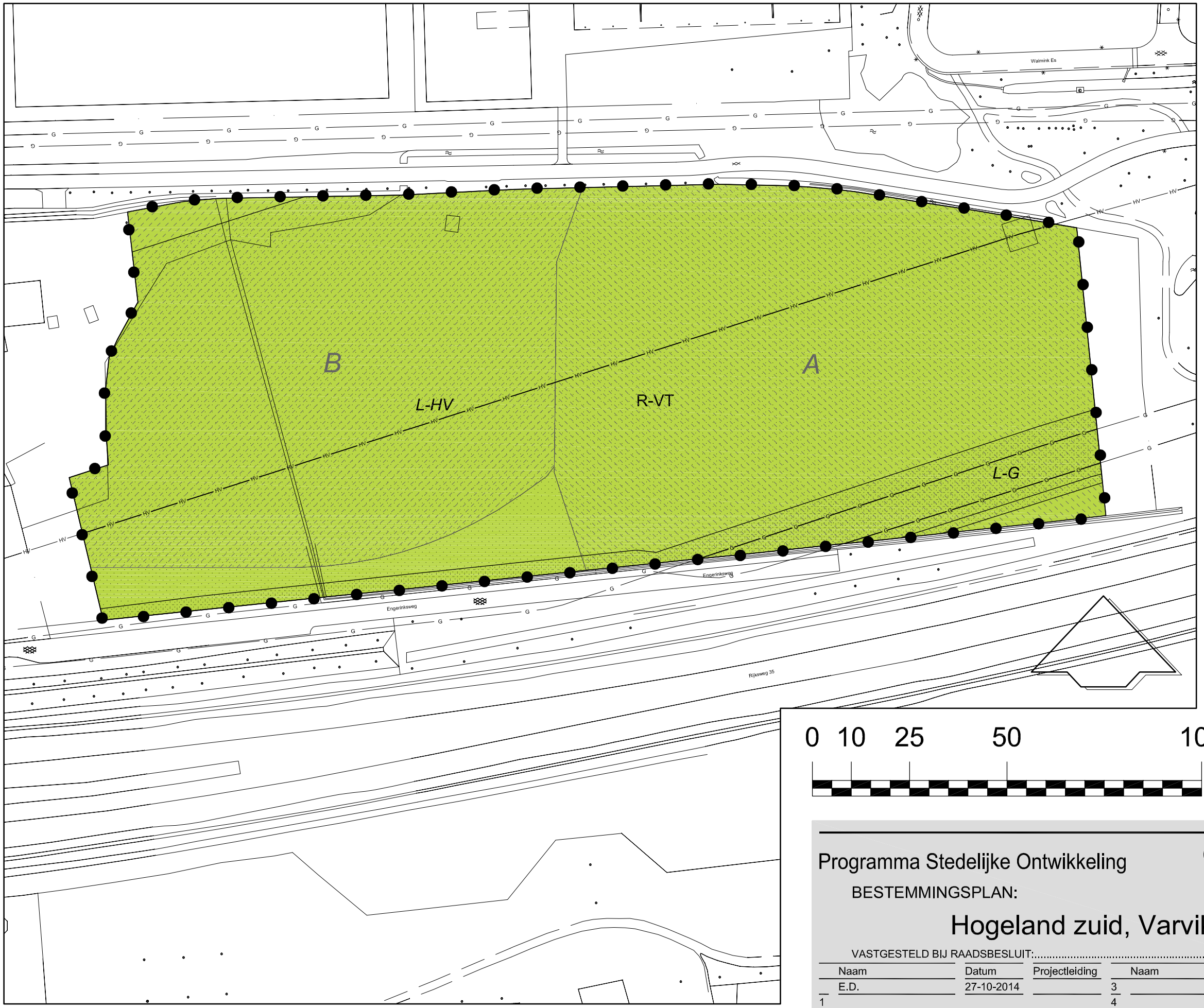
www.gasunie.nl

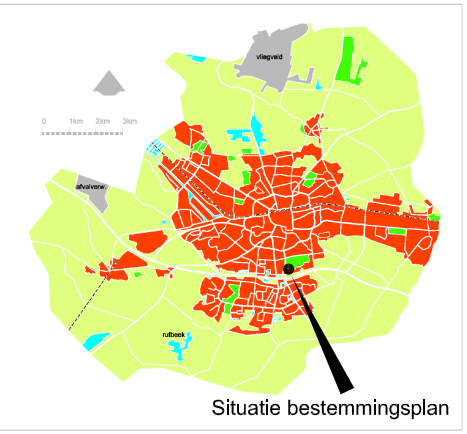


DEVENTER
02.12.14
Postbus 162
7400 AD

TNT | post
€ 00056 ct
FR 815307
Nederland

Postbus181 - 9700AD Groningen - The Netherlands





Plangebied

Hogeland zuid, Varvik en Diekman H1

Enkelbestemmingen

R-VT — Recreatie - Volkstuin

Dubbelbestemmingen

L-G — Leiding - Gas

L-HV — Leiding - Hoogspanningsverbinding

Gebiedsaanduidingen

A — overige zone - archeologisch onderzoeksgebied a

B — overige zone - archeologisch onderzoeksgebied b

Figuren

hartlijn leiding - gas

hartlijn leiding - hoogspanningsverbinding

0 10 25 50 100

Programma Stedelijke Ontwikkeling

Gemeente Enschede

BESTEMMINGSPLAN:

Hogeland zuid, Varvik en Diekman H1

VASTGESTELD BIJ RAADSBESLUIT:..... SO/BP

	Naam	Datum	Projectleiding		Naam	Datum	Projectleiding	Formaat	Schaal
	E.D.	27-10-2014		3				A3	1:1000
1				4				Tekeningnummer	
2				5				BP00082	

TEKENING LOCATIE: S:_STADSDEEL OOST\ZUID\HOGELAND ZUID, VARVIK EN DIEKMAN H1_BP12\ACAD\HOGELAND ZUID, VARVIK EN DIEKMAN H1_BP12.DWG

Gemeente Enschede

Regels

Bestemmingsplan

Hogeland Zuid, Varvik En Diekman - Herziening 1

Status: Vastgesteld

enschede.nl

Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1

Inhoudsopgave

Regels **3**

Hoofdstuk 1 Inleidende regels **4**
Artikel 1 Begrippen 4
Artikel 2 Wijze van meten 8

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels **9**
Artikel 3 Recreatie - Volkstuin 9
Artikel 4 Leiding - Gas 11
Artikel 5 Leiding - Hoogspanningsverbinding 13

Hoofdstuk 3 Algemene regels **14**
Artikel 6 Anti-dubbeltelregel 14
Artikel 7 Algemene bouwregels 15
Artikel 8 Algemene aanduidingsregels 16
Artikel 9 Algemene afwijkingsregels 17
Artikel 10 Algemene wijzigingsregels 18
Artikel 11 Algemene procedureregels 19
Artikel 12 Overige regels 20

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels **21**
Artikel 13 Overgangsrecht 21
Artikel 14 Slotregel 23

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

het bestemmingsplan Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1 met identificatienummer NL.IMRO.0153.BP00082-0002 van de gemeente Enschede.

1.2 bestemmingsplan:

De geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen.

1.3 aanduiding:

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels van het plan regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden.

1.4 aanduidingsgrens:

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

1.5 achtererfgebied:

erf aan de achterkant en de niet naar openbaar toegankelijk gebied gekeerde zijkant, op meer dan 1 m van de voorkant, van het hoofdgebouw.

1.6 bebouwing:

één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

1.7 bestaande bebouwing:

één of meer gebouwen en/of bouwwerken, geen gebouwen zijnde, die op het tijdstip van de inwerkingtreding van dit plan volgens het geldende recht aanwezig of in uitvoering zijn dan wel na dat tijdstip zijn of mogen worden opgericht krachtens een omgevingsvergunning die vóór dat tijdstip is aangevraagd.

1.8 bestemmingsgrens:

de grens van een bestemmingsvlak.

1.9 bestemmingsvlak:

een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming.

1.10 bijbehorend bouwwerk:

uitbreiding van een hoofdgebouw dan wel functioneel met een zich op hetzelfde perceel bevindend hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aangebouwd gebouw, of ander bouwwerk, met een dak.

1.11 bouwen:

Het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen, veranderen of vergroten van een bouwwerk.

1.12 bouwgrens:

de grens van een bouwvlak.

1.13 bouwvlak:

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten.

1.14 bouwwerk:

elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal die hetzij direct hetzij indirect met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

1.15 dak:

iedere bovenbeëindiging van een gebouw.

1.16 detailhandel:

het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder de uitstalling ten verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan personen, die deze goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit, met uitzondering van afhaalzaken.

1.17 erf:

al dan niet bebouwd perceel, of een gedeelte daarvan, dat direct is gelegen bij een hoofdgebouw en dat in feitelijk opzicht is ingericht ten dienste van het gebruik van dat gebouw, voor zover het plan die inrichting niet verbiedt.

1.18 gebouw:

elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

1.19 hobbytuinbouw

het telen van gewassen voor eigen gebruik of genot.

1.20 hoofdgebouw:

een gebouw, of een gedeelte daarvan, dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de geldende of toekomstige bestemming van een perceel en, indien meer gebouwen op het perceel op het perceel aanwezig zijn, gelet op die bestemming het belangrijkst is.

1.21 kelder:

het beneden peil gelegen gedeelte van een gebouw.

1.22 nutsvoorzieningen:

gebouwde dan wel ongebouwde en/of ondergrondse infrastructurele voorzieningen, met uitzondering van hoogspanningsverbindingen en hoge druk aardgastransportleidingen, ten behoeve van algemene nutsdoeleinden zoals de watervoorziening, afval, energievoorziening, warmte-koude opslag of het (tele)communicatie-verkeer.

1.23 omgevingsvergunning:

omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

1.24 onderbouw:

een gedeelte van een gebouw dat wordt afgedekt door een vloer, waarvan de bovenkant minder dan 1,5 meter boven peil is gelegen.

1.25 seksinrichting:

de voor het publiek toegankelijke, besloten ruimte waarin bedrijfsmatig, of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht. Onder een seksinrichting wordt in ieder geval verstaan: een sekstheater, een parenclub of een prostitutiebedrijf waaronder tevens begrepen een erotische massagesalon, al dan niet in combinatie met elkaar.

1.26 slopen:

geheel of gedeeltelijk afbreken.

1.27 straatmeubilair:

de op of bij de weg behorende bouwwerken, zoals bouwwerken voor bewegwijzering, beveiliging en regeling van het verkeer, verkeersborden, brandkranen, lichtmasten, parkeermeters, stadsplattegronden, zitbanken, bloem- en plantenbakken, papier-, glas- en andere inzamelbakken, kunstobjecten, gedenktekens, draagconstructies voor reclame alsmede telefooncellen, toiletgebouwtjes, abri's en andere, hiermee gelijk te stellen bouwwerken.

1.28 verblijfsrecreatie

Een vorm van recreatie waarbij de recreant voor een bepaalde tijd, maar tenminste een nacht in het recreatiegebied of de toeristische plaats verblijft. Het gebied is daartoe ingericht met faciliteiten, zoals bed and breakfast-gelegenheden en kampeerterreinen.

1.29 volkstuinencomplex

Terrein bestaande uit afzonderlijke volkstuinen voor particuliere sier- en groenteteelt die niet bij de eigen woning zijn gelegen.

1.30 woning:

een gebouw of een deel van een woongebouw, dat door zijn indeling en inrichting uitsluitend bedoeld is voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden.

1.31 woongebouw:

een gebouw , dat meerdere naast elkaar en/of geheel of gedeeltelijk boven elkaar gelegen woningen omvat en dat qua uiterlijke verschijningsvorm als een eenheid beschouwd kan worden.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 de goothoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel.

2.2 de bouwhoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een overig bouwwerk met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

2.3 de oppervlakte van een bouwwerk:

tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.4 peil:

a. voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang direct aan een weg grenst: de hoogte van die weg ter plaatse van de hoofdtoegang;
b. voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse van de hoofdtoegang bij voltooiing van de bouw;
c. voor een bouwwerk, geen gebouw zijnde: de hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse bij voltooiing van de bouw.

2.5 ondergeschikte bouwdelen:

bij de toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwdelen, zoals plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, schoorstenen, gevel- en kroonlijsten, luifels, erkers, balkons en overstekende daken buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding van bouw-, c.q. bestemmingsgrenzen niet meer dan 1 meter bedraagt.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Recreatie - Volkstuin

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor "Recreatie-Volkstuin" aangewezen gronden zijn bestemd voor:

1. een volkstuinencomplex met de daarbij behorende:
a. bouwwerken;
b. volkstuinen en hobbytuinbouw;
c. in- en uitritten;
d. terreinen;
e. groenstroken, waterpartijen, -lopen, -bergingen, wadi's, infiltratiestroken en andere voorzieningen in het kader van de waterbeheersing;
f. overige voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen en (openbare) nutsvoorzieningen
g. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, erven en andere werken.
2. de verkoop van op het volkstuinencomplex geteelde producten, met dien verstande dat verkoop van deze producten is toegestaan in of nabij de centrale voorziening.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Algemeen

Op de voor "Recreatie - Volkstuin" aangewezen gronden mogen uitsluitend gebouwen en bouwwerken in overeenstemming met het bepaalde in lid 3.1 worden gebouwd.

3.2.2 Gebouwen en bergingen

Op de voor "Recreatie - Volkstuin" aangewezen gronden mogen uitsluitend een centrale voorziening, bergingen en planten- en boogkassen worden gebouwd, met dien verstande dat:

a. Binnen de bestemming "Recreatie-Volkstuin" is maximaal 1 centrale voorziening, bestaande uit gezamenlijke bergingen en/of (geïntegreerde) sanitaire voorzieningen toegestaan, met een maximum goothoogte van 3 meter, een maximum bouwhoogte van 4 meter en een maximum oppervlakte van niet meer dan 60m²;
b. de bouw van bergingen, planten- en/of boogkassen is uitsluitend toegestaan bij volkstuinen met een oppervlakte van ten minste 100 m²; per volkstuin is maximaal 5 m² aan deze vorm van bebouwing toegestaan en de bouwhoogte mag per bouwwerk maximaal 1,8 meter bedragen;
c. voor niet-permanente boogkassen voor seizoensverlengde teelt van gewassen geldt een maximum bouwhoogte van 1,8 meter.

3.2.3 Overige bouwwerken

Voor het bouwen van niet eerder genoemde overige bouwwerken , geen gebouwen zijnde, gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggenmasten en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
c. de maximum bouwhoogte van andere, niet eerder genoemde, overige bouwwerken bedraagt 2,50 meter.

3.2.4 Nutsvoorzieningen

Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte van een bouwwerk mag maximaal 3 meter bedragen.
c. de maximum bouwhoogte van een bouwwerk bedraagt 5 meter.

3.2.5 Bestaande bebouwing

a. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 3.2.1, 3.2.2en/of 3.2.4 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot;

3.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. 3.2.3, onder b, voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter.

3.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. het gebruik van gronden en bouwwerken voor verblijfsrecreatie of bewoning;
b. het gebruik van gronden ten behoeve van het opslaan en/of het stallen van auto's, motoren, boten en caravans.

Artikel 4 Leiding - Gas

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Gas' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

a. de aanleg, de instandhouding en bescherming van in totaal twee hogedruk aardgastransportleidingen, met daarbij behorende bouwwerken, waarbij ter plaatse van de figuur "hartlijn leiding - gas" de volgende leidingen zijn toegestaan:
   1. twee aardgastransportleidingen met een maximale diameter van 24 inch.
b. het doen gebruiken van de onder a. genoemde hogedruk gastransportleidingen voor het transporteren van (aard)gas onder:

1. 80 bar voor de leidingen van 24 inch.

a. De exacte ligging van de gastransportleidingen is weergegeven op de kaart in bijlage 1 bij deze regels.

4.2 Bouwregels

a. In afwijking van het bepaalde bij de andere bestemming(en) mag niet worden gebouwd, anders dan ten behoeve van deze dubbelbestemming;
b. Voor het het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, geldt een bouwhoogte van maximaal 3 meter;
c. Voor het bouwen van nutsvoorzieningen geldt per bouwwerk een goothoogte van maximaal 3 meter en een oppervlakte van 25 m².

4.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in artikel 4.2, onder a en toestaan dat in de andere daar voorkomende bestemming(en) genoemde bebouwing wordt gebouwd, mits:

a. de veiligheid met betrekking tot de gasleiding niet wordt geschaad en geen kwetsbare object worden toegelaten;
b. ter zake daarvan vooraf toegestaan schriftelijk advies wordt ingewonnen van de betreffende leidingbeheerder(s).

4.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

a. het gebruik van onbebouwde gronden als opslag, stort- of bergplaats, voor zover dit tot gevolg heeft dat de betreffende leiding niet eenvoudig bereikbaar is voor de betreffende leidingbeheerder(s).

4.5 Afwijken van de gebruiksregels

4.5.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in artikel 4.4 onder a, ten behoeve van het gebruik van onbebouwde gronden als opslag-, stort- of bergplaats, voor zover dit tot gevolg heeft dat de leiding niet eenvoudig bereikbaar is voor de betreffende leidingbeheerder(s).

4.5.2 Nadere voorwaarde

De in het vorige lid genoemde omgevingsvergunning kan slechts worden verleend, indien:

a. hierdoor geen blijvend afbreuk wordt gedaan aan de belangen van en de veiligheidssituatie rond de betreffende leiding;
b. ter zake vooraf schriftelijk advies is ingewonnen van de betreffende leidingbeheerder(s).

4.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren, die de veiligheid kunnen schaden of de continuïteit van de energievoorziening in gevaar kunnen brengen:
    1. het aanbrengen van diepwortelende beplanting en/of bomen;
    2. het rooien van diepwortelende beplanting en/of bomen;
    3. het wijzigen van het maaiveldniveau door ontgronding of ophoging;
    4. het verrichten van graafwerkzaamheden anders dan normaal spit- en ploegwerk en niet zijnde graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten;
    5. het aanbrengen van verhardingen;
    6. het aanleggen en verharden van wegen en paden, en het aanleggen of aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
    7. het indrijven van voorwerpen in de grond;
    8. diepploegen;
    9. het permanent opslaan van goederen, waaronder ook begrepen het opslaan van afvalstoffen;
    10. het aanleggen van waterlopen of het verruimen, vergraven of dempen van bestaande waterlopen;
    11. het plaatsen van onroerende objecten zoals lichtmasten, wegwijzers en ander straatmeubilair.
b. Het in onder a bedoelde verbod geldt niet voor werken, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden die het normale onderhoud, gebruik en beheer van de gasleiding betreffen, of die reeds is uitvoering zijn op het tijdstip waarop het plan rechtskracht verkrijgt.
c. De werken en werkzaamheden als bedoeld onder a zijn slechts toelaatbaar, indien de veiligheid met betrekking tot de gasleiding niet wordt geschaad en geen kwetsbare objecten worden toegelaten .
d. Alvorens te beslissen omtrent een vergunning als bedoeld onder a, wordt schriftelijk advies ingewonnen van de betreffende leidingbeheerder.

Artikel 5 Leiding - Hoogspanningsverbinding

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Hoogspanningsverbinding' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

a. de aanleg, de instandhouding en bescherming van een ter plaatse van de figuur 'hartlijn leiding - hoogspanningsverbinding' aanwezige bovengrondse hoogspanningsverbindinge tot maximaal 380 kV, met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

5.2 Bouwregels

a. In afwijking van het bepaalde bij de andere bestemming(en) mag niet worden gebouwd, anders dan ten behoeve van deze dubbelbestemming;
b. Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van de elektriciteitsvoorziening geldt een bouwhoogte van maximaal 60 meter;
c. Voor het bouwen van nutsvoorzieningen geldt per bouwwerk een goothoogte van maximaal 3 meter en een oppervlakte van 25 m².

5.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in artikel 5.2, onder a en toestaan dat in de andere daar voorkomende bestemming(en) genoemde bebouwing wordt gebouwd, mits:

a. geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het doelmatig functioneren van de bovengrondse hoogspanningsverbinding, en: vooraf schriftelijk advies wordt ingewonnen van de betreffende leidingbeheerder.

5.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren, die de veiligheid kunnen schaden of de continuïteit van de energievoorziening in gevaar kunnen brengen:
    1. het aanbrengen van hoogopgaande beplanting en/of bomen;
    2. het aanbrengen van bovengrondse constructies, installaties of apparatuur;
    3. het opslaan van materialen of stoffen, die onder bepaalde omstandigheden gevaar van brand of explosie kunnen opleveren;
    4. het ophogen en egaliseren, bodemverlaging of afgraven of anderszins wijzigen in maaiveld- en weghoogte.
b. Het onder a bedoelde verbod geldt niet voor werken, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden die het normale onderhoud, gebruik en beheer van de hoogspanningsverbinding betreffen, of die reeds is uitvoering zijn op het tijdstip waarop het plan rechtskracht verkrijgt.
c. De werken en werkzaamheden als bedoeld onder a zijn slechts toelaatbaar, indien door die werken en werkzaamheden, dan wel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen geen onevenredige aantasting van de belangen van de hoogspanningsverbinding en/of energievoorziening ontstaat of kan ontstaan.
d. Alvorens te beslissen omtrent een vergunning als bedoeld onder a, wordt vooraf schriftelijk advies ingewonnen van de betreffende leidingbeheerder(s).

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 6 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 7 Algemene bouwregels

7.1 Onderkelderen van gebouwen

Daar waar ingevolge het bepaalde in deze planregels het bouwen of verbouwen van gebouwen is toegestaan, is het tevens mogelijk deze gebouwen en het daarbij behorende erf geheel of gedeeltelijk te onderkelderen of van een onderbouw te voorzien, met dien verstande dat:

1. de bovenkant van de vloer van de kelder of onderbouw maximaal 3 meter onder het peil mag zijn gelegen;
2. onderkelderen slechts is toegestaan tussen de boven het peil gelegen buitenwerkse gevelvlakken van het gebouw.

7.2 Afwijken van de bouwregels

a. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 7.1:
   1. voor het onderkelderen van gebouwen met kelders of onderbouwen waarvan de bovenkant van de vloer tot maximaal 5 meter onder het peil is gelegen;
   2. voor het onderkelderen van gebouwen met kelders of onderbouwen in het achtererfgebied tot maximaal 3 meter vanuit de boven het peil gelegen buitenwerkse gevelvlakken van het gebouw
b. De onder a genoemde omgevingsvergunning wordt uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat:
   1. geen sprake is van een permanente verlaging van de grondwaterstand;
   2. geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het woon- en leefklimaat, het straat- en bebouwingsbeeld, de sociale veiligheid en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 8 Algemene aanduidingsregels

8.1 Overige zones

8.1.1 archeologisch onderzoeksgebied a

a. Ter plaatse van de aanduiding "archeologisch onderzoeksgebied a" mogen, in afwijking van het bepaalde elders in de regels van dit plan, geen bouwwerken worden gebouwd en/of werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden worden uitgevoerd die een bodemverstoring veroorzaken dieper dan 50 cm onder het maaiveld en met een bodemverstoringsoppervlakte van meer dan 250 m².
b. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde onder a voor de bouw van bouwwerken en/of uitvoering van werken, geen bouwwerken zijnde en/of werkzaamheden ten behoeve van de daar voorkomende bestemming(en), indien uit archeologisch vooronderzoek blijkt dat ter plaatse geen archeologische waarden aanwezig zijn dan wel indien daardoor geen onevenredige aantasting plaats vindt van de aanwezige archeologische waarden.
c. Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door:
    1. de aanduiding "archeologisch onderzoeksgebied a" geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betreffende locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn;
    2. aan gronden de dubbelbestemming "Waarde - Archeologie" toe te kennen ter bescherming van de aanwezige archeologische waarden, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betreffende locatie archeologische waarden aanwezig zijn waarvoor op grond van de Monumentenwet 1988 in het bestemmingsplan een beschermende bestemmingsregeling dient te worden opgenomen.

8.1.2 archeologisch onderzoeksgebied b

a. Ter plaatse van de aanduiding "archeologisch onderzoeksgebied b" mogen, in afwijking van het bepaalde elders in de regels van dit plan, geen bouwwerken worden gebouwd en/of werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden worden uitgevoerd die een bodemverstoring veroorzaken dieper dan 50 cm onder het maaiveld en met een bodemverstoringsoppervlakte meer dan 2.500 m².
b. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde onder a voor de bouw van bouwwerken of uitvoering van werken, geen bouwwerken zijnde en/of werkzaamheden ten behoeve van de daar voorkomende bestemming(en), indien uit archeologisch vooronderzoek blijkt dat ter plaatse geen archeologische waarden aanwezig zijn dan wel indien daardoor geen onevenredige aantasting plaats vindt van de aanwezige archeologische waarden.
c. Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door:
    1. de aanduiding "archeologisch onderzoeksgebied b" geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betreffende locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn;
    2. aan gronden de dubbelbestemming "Waarde - Archeologie" toe te kennen ter bescherming van de aanwezige archeologische waarden, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betreffende locatie archeologische waarden aanwezig zijn waarvoor op grond van de Monumentenwet 1988 in het bestemmingsplan een beschermende bestemmingsregeling dient te worden opgenomen.

Artikel 9 Algemene afwijkingsregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van de regels van dit plan:

a. voor het afwijken van de in het plan voorgeschreven maten, afmetingen en percentages met ten hoogste 10%;
b. voor het in geringe mate aanpassen van het beloop of het profiel van wegen of de aansluiting van wegen onderling, indien de verkeersveiligheid en/of verkeersintensiteit daartoe aanleiding geeft;
c. voor het uitvoeren van een bouwplan, indien op grond van de definitieve uitmeting of in verband met de verkaveling of situering blijkt dat aanpassing van het bestemmingsplan noodzakelijk zou zijn en de afwijking van zodanig ondergeschikte aard blijft, dat de structuur van het bestemmingsplan niet wordt aangetast;
d. voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot een bouwhoogte van maximaal 10 meter, met uitzondering van erf- en perceelsafscheidingen.

De in dit artikel genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- het woon- en leeklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 10 Algemene wijzigingsregels

Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen:

a. voor een wijziging in de situering van bestemmingsgrenzen en bouwvlakken, indien bij de uitvoering van het plan mocht blijken, dat verschuivingen in verband met ingekomen bouwplannen wenselijk of noodzakelijk zijn, mits de bestemmingsgrenzen of bouwgrenzen niet meer dan 5 meter worden verschoven;
b. voor het wijzigen van de voorgeschreven maten, afmetingen en percentages met ten hoogste 20%;

De in dit artikel genoemde wijzigingsbevoegdheden worden uitsluitend toegepast onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaats vindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 11 Algemene procedureregels

11.1 Procedureregels wijziging en nadere uitwerking

Bij toepassing van een wijzigingsbevoegdheid of verplichting tot uitwerking, zoals bedoeld in deze regels, gelden de procedureregels zoals voorgeschreven in artikel 3.9a, lid 1 van de Wet ruimtelijke ordening, met dien verstande dat:

a. indien het een besluit op aanvraag betreft, burgemeester en wethouders de aanvrager zo nodig in de gelegenheid stellen te reageren op de naar voren gebrachte zienswijzen;
b. indien tegen het ontwerp-besluit zienswijzen naar voren zijn gebracht, het besluit tot het al dan niet vaststellen van de wijziging of uitwerking met redenen wordt omkleed;
c. burgemeester en wethouders het besluit tot het al dan niet vaststellen van de wijziging of uitwerking bekend maken aan de aanvrager en eventuele indieners van zienswijzen.

Artikel 12 Overige regels

12.1 Parkeren en laden en lossen

a. Indien de omvang of de bestemming van een gebouw daartoe aanleiding geeft, dient, onverminderd het bepaalde elders in de regels van dit plan, ten behoeve van het parkeren of stallen van auto's in voldoende mate ruimte zijn aangebracht in, op of onder het gebouw, dan wel op het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort.
b. Indien de bestemming van een gebouw aanleiding geeft tot een te verwachten behoefte aan ruimte voor het laden of lossen van goederen, moet, onverminderd het bepaalde elders in de regels van dit plan, in deze behoefte in voldoende mate zijn voorzien aan, in of onder dat gebouw, dan wel op het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort.
c. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde onder a en b:
    1. indien het voldoen aan die bepalingen door bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit; of
    2. voor zover op andere wijze in de nodige parkeer- of stallingruimte, dan wel laad- of losruimte wordt voorzien.

12.2 Geluidzoneringplichtige inrichtingen

In afwijking van het bepaalde elders in de regels van dit bestemmingsplan zijn op de in dit plan begrepen gronden geluidzoneringsplichtige inrichtingen als bedoeld in artikel 2.1, derde lid van het Besluit omgevingsrecht niet toegestaan.

Hoofdstuk 4 Overgangs-en slotregels

Artikel 13 Overgangsrecht

13.1 Overgangsrecht bouwwerken

13.1.1 Overgangsbepaling

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

13.1.2 Afwijken

Burgemeester en wethouders kunnen eenmalig in afwijking van het bepaalde in lid 13.1.1 een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in het eerste lid met maximaal 10%.

13.1.3 Uitzondering op het overgangsrecht bouwwerken

Lid 13.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

13.2 Overgangsrecht gebruik

13.2.1 Overgangsbepaling

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

13.2.2 Strijdig gebruik

Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in lid 13.2.1, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

13.2.3 Verboden gebruik

Indien het gebruik, bedoeld in lid 13.2.1, na de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

13.2.4 Uitzondering op het overgangsrecht gebruik

Lid 13.2.1 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 14 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels van het bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1".

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© Januari 2015, gemeente Enschede

enschede.nl

Gemeente Enschede

Bijlagen Regels

Bestemmingsplan

Hogeland Zuid, Varvik En Diekman - Herziening 1

Status: Vastgesteld

enschede.nl

Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1

Inhoudsopgave

Bijlagen regels **3**

Bijlage 1 **Kaartbijlage aardgasleidingen** **4**

Bijlagen regels

Bijlage 1 Kaartbijlage aardgasleidingen

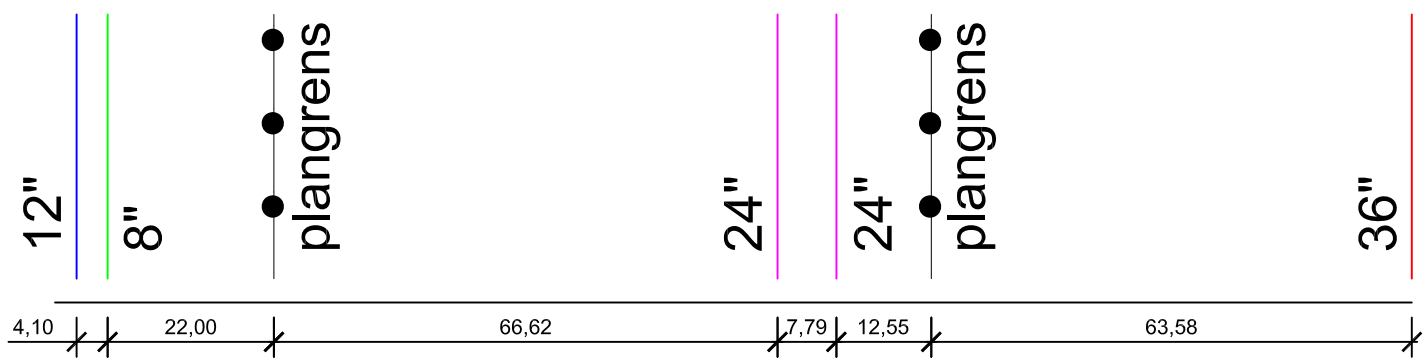
BESTEMMINGSPLANNEN

bestemmingsplangebied

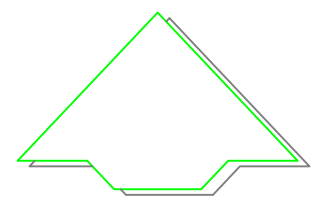
A

A'

SITUATIE (schaal 1:5000)



DOORSNEDE A-A' (schaal 1:1000)



Programma Stedelijke Ontwikkeling

Gemeente Enschede

Kaartbijlage aardgasleidingen

SO/BP

	Naam	Datum	Projectleiding		Naam	Datum	Projectleiding	Formaat	Schaal
	E.D.	07-04-2014		3				A3	1:5000
1				4				Tekeningnummer	
2				5					

TEKENING LOCATIE: S:_STADSDEEL OOST\ZUID\HOGELAND ZUID, VARVIK EN DIEKMAN H1_BP12\ACAD\KAARTBIJLAGE AARDGASLEIDINGEN.DWG

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© Januari 2015, gemeente Enschede

enschede.nl

Gemeente Enschede

Toelichting

Bestemmingsplan

Hogeland Zuid, Varvik En Diekman - Herziening 1

Status: Vastgesteld

enschede.nl

Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1

Inhoudsopgave

Toelichting **3**

Hoofdstuk 1 Inleiding **3**
1.1 Aanleiding bestemmingsplan 3
1.2 Ligging en begrenzing plangebied 3
1.3 Geldende juridische regelingen 4
1.4 Wettelijk kader 4
1.5 Adviezen, vooroverleg en procedure 5

Hoofdstuk 2 Planologisch beleidskader **7**
2.1 Ruimtelijk beleid en regels van het Rijk 7
2.2 Ruimtelijk beleid en regels van de provincie Overijssel 7
2.3 Gemeentelijk ruimtelijk relevant strategisch beleid 9

Hoofdstuk 3 Gebiedsbeschrijving **12**
3.1 Ruimtelijke en functionele structuur 12
3.2 Cultuurhistorie 12

Hoofdstuk 4 Gewenste ontwikkeling plangebied **14**
4.1 Planbeschrijving 14
4.2 Ontwikkelingsmogelijkheden bestaande bebouwing 15
4.3 Duurzaamheid 15

Hoofdstuk 5 Omgevingsaspecten **17**
5.1 Milieu 17
5.2 Water 22
5.3 Natuur 24

Hoofdstuk 6 Juridische planopzet **27**
6.1 Algemeen 27
6.2 Indeling planregels 27
6.3 Beschrijving van het plan 29
6.4 Handhaving 29

Hoofdstuk 7 Economische uitvoerbaarheid **30**

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding bestemmingsplan

Het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" heeft als doel de bestemming van de binnen het plan gelegen gronden en de bouw- en gebruiksmogelijkheden daarvan vast te leggen.

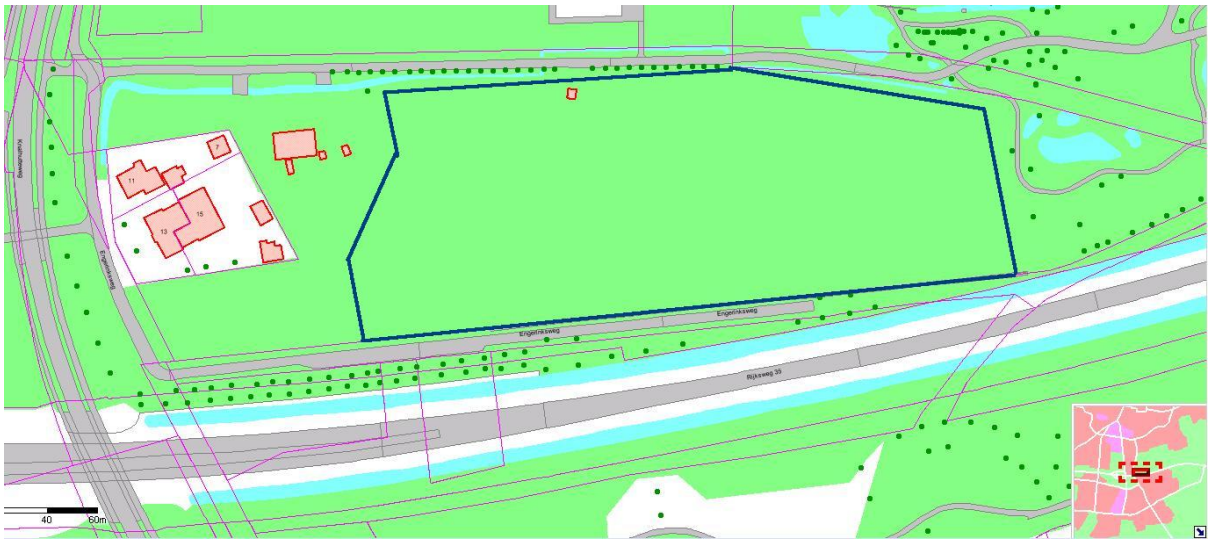
Het voorliggende bestemmingsplan beoogt voor het plangebied "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1" een actuele planologisch-juridische regeling te geven. Het plan beschermt bestaande waardevolle ruimtelijke structuren en legt hoofdzakelijk het bestaande gebruik ter plaatse vast. Het bestemmingsplan maakt op beperkte schaal nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk.

In dit bestemmingsplan is het nieuwe beleid ten aanzien van volkstuinen vertaald. De gronden met de bestemming "Recreatie - Volkstuin" zijn bedoeld voor hobbytuinbouw. Dit bestemingsplan maakt het mogelijk om een centrale berging, en kleine bergingen en wat grotere planten- en boogkassen op de volkstuinen zelf te realiseren binnen deze bestemming.

In het thans geldende bestemmingsplan (Hogeland Zuid, Varvik en Diekman), zoals dat geldt voor dit gebied, is het nieuwe volkstuinenbeleid nog niet in zijn geheel opgenomen. Om het volkstuinencomplex ook de bouwmogelijkheden te bieden, zoals opgenomen in het volkstuinenbeleid, is deze herziening van het bestemmingsplan opgesteld.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

Het gebied waarop het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" betrekking heeft wordt globaal begrensd door het fietspad tussen de Kuipersdijk en de Walmink Es in het noorden, de Engerinksweg in het zuiden en de Engerinksweg/N35 in het westen en ligt in het stadsdeel Oost.



Afbeelding 1.2.1. Kaart plangebied

1.3 Geldende juridische regelingen

Het gebied "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman, Herziening 1" valt onder het bestemmingsplan “Hogeland Zuid, Varvik en Diekman", dat op 24 juni 2013 is vastgesteld door de gemeenteraad van Enschede.

1.4 Wettelijk kader

Het wettelijk kader van een bestemmingsplan is de Wet ruimtelijke ordening (hierna Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (hierna Bro).

Wet ruimtelijke ordening

De Wro schrijft voor dat de gemeenteraad "voor het gehele grondgebied van de gemeente een of meer bestemmingsplannen vaststelt, waarbij ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening de bestemming van de in dat plan begrepen grond wordt aangewezen en met het oog op die bestemming regels worden gegeven".

Besluit ruimtelijke ordening

In het Bro is geregeld hoe een bestemmingsplan en andere ruimtelijke plannen er uit moeten zien, wat vastgelegd moet worden en wat meegewogen moet worden De toelichting moet daarom vermelden wat de uitkomsten zijn van onderzoeken over ecologie/flora/fauna, hoe het is gesteld met de waterhuishouding, of de Wet milieubeheer van toepassing is voor bijvoorbeeld een Milieueffectapport (MER), of sprake is van archeologie/cultuurhistorie, welke milieukwaliteitseisen wat betreft lucht, bodem, geluid bij het plan betrokken zijn en welk beleid van gemeente, provincie en Rijk een rol speelt.

Een bestemmingsplan is daarom een juridisch ruimtelijk beleidsdocument, waarin de bestemming van de gronden met inbegrip van de daarop van toepassing zijnde gebruiks- en bouwregels en de daarop aanwezige bebouwing worden vastgelegd, maar waarin ook ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden zijn opgenomen.

Deze toelichting is daarom een verplicht document (artikel 3.1.2 t/m 3.1.7 en artikel 3.2.1 t/m 3.2.4 Bro).

Digitalisering

Alle ruimtelijke plannen moeten voor iedereen digitaal beschikbaar en raadpleegbaar zijn. Daarvoor is een landelijke voorziening in het leven geroepen. Er moet gewerkt worden via landelijk vastgestelde regels (artikel 1.2.1 en 1.2.2 Bro, nader uitgewerkt in de ministeriële Regeling standaarden ruimtelijke ordening).

Kosten

In de wet is bepaald dat de kosten voor het maken van een bestemmingsplan verhaald kunnen worden op de aanvrager. Die kosten worden vastgesteld in een exploitatieplan, maar ze kunnen ook op een andere wijze verhaald worden bijvoorbeeld door het sluiten van een overeenkomst (afdeling 6.4 Wro).

1.5 Adviezen, vooroverleg en procedure

Adviezen

Voorafgaand aan het in procedure brengen van een bestemmingsplan vragen burgemeester en wethouders aan het binnen het plangebied werkzame erkende wijkorgaan advies uit te brengen over het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan. Dit is geen wettelijke procedurestap maar een binnen de gemeente Enschede gehanteerde werkwijze die is vastgelegd in de Regeling Wijkorganen 2008 en nader uitgewerkt in de notitie Wijkorganen en Adviesafspraken.

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" is het erkende wijkorgaan Wijkraad Zuid-Oost Enschede actief.

De Wijkraad Zuid-Oost Enschede is gevraagd advies uit te brengen. Per mail heeft de Wijkraad Zuid-Oost Enschede op 12 mei 2014 aangegeven dat er tegen dit bestemmingsplan geen bezwaren bestaan.

Vooroverleg

In het Bro is voorgeschreven (artikel 3.1.1) dat burgemeester en wethouders voorafgaand aan het in procedure brengen van een nieuw bestemmingsplan overleg moeten plegen met de besturen van eventueel betrokken andere gemeenten, het waterschap, de provincie en met die diensten van het Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn. Van het wettelijke vooroverleg met Rijk en provincie kan in de praktijk in veel gevallen worden afgezien. De provincie Overijssel en het Rijk hebben beleid vastgesteld, waarin is bepaald dat zij een bestemmingsplan alleen nog voor vooroverleg willen ontvangen, indien dat bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt die raken aan bepaalde ruimtelijke belangen van de provincie of het Rijk.

In het kader van het geen vooroverleg bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" heeft geen vooroverleg plaatsgevonden.

Het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" maakt geen ontwikkelingen mogelijk waarbij ruimtelijke belangen van andere gemeenten, het waterschap Vechtstromen, de provincie Overijssel of het Rijk in het geding zijn. Daarom is voor dit bestemmingsplan afgezien van het plegen van vooroverleg. Wel is het ontwerpbestemmingsplan ter kennisname toegezonden aan het waterschap Vechtstromen.

Procedure

Vooraankondiging

Burgemeester en wethouders moeten burgers en anderen informeren over het voornemen een bestemmingsplan voor te bereiden op verzoek van een derde of uit eigen beweging. Dat voornemen wordt gepubliceerd in het gemeentelijk huis-aan-huisblad en op internet. In Enschede wordt geen gelegenheid

geboden om zienswijzen hieromtrent naar voren te brengen (artikel 1.3.1 Bro).

In dit geval is het voornemen om een nieuw bestemmingsplan genaamd: **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" in voorbereiding te nemen op 16 april 2014 gepubliceerd in het gemeentelijk blad "Huis aan Huis" en op de website van de gemeente Enschede.

Terinzagelegging ontwerpplan

In de Wro staat dat op de procedure van een bestemmingsplan de uniforme openbare voorbereidingsprocedure uit afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is. Dit betekent dat het ontwerp van een bestemmingsplan gedurende een periode van zes weken ter inzage moet worden gelegd. Deze terinzagelegging biedt iedereen de mogelijkheid om gedurende die periode zienswijzen naar voren te brengen bij de gemeenteraad. Die terinzagelegging wordt gepubliceerd in de Nederlandsche Staatscourant en in het gemeentelijk blad "Huis aan Huis" en langs "elektronische weg", dus internet.

De aankondiging van de terinzagelegging van dit ontwerp-bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" en de mogelijkheid om tijdens die periode een zienswijze naar voren te brengen is op 19 november 2014 gepubliceerd in "Huis aan Huis", in de Staatscourant, op de website van de gemeente Enschede en op de website www.officielebekendmakingen.nl.

Het ontwerp-bestemmingsplan heeft ter visie gelegen van 20 november 2014 tot en met 31 december 2014.

Zienswijzen

Tijdens de periode dat het bestemmingsplan ter inzage heeft gelegen, kon een ieder bij de gemeenteraad een zienswijze indienen over het bestemmingsplan. Met betrekking tot het ontwerp-bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" is één zienswijze ontvangen.

Van de ingekomen zienswijze, en de gemeentelijke beantwoording daarvan, is een verslag gemaakt dat als bijlage bij het vaststellingsbesluit van het bestemmingsplan is gevoegd.

Gewijzigde vaststelling

De ingediende zienswijze heeft aanleiding gegeven om wijzigingen aan te brengen in het bestemmingsplan. Daarnaast zijn ambtshalve wijzigingen aangebracht. Een overzicht van alle wijzigingen die door de Raad bij de vaststelling van het bestemmingsplan zijn aangebracht staan vermeld in het "Overzicht aanpassingen bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1".

De naar voren gebrachte zienswijzen heeft geleid tot een voorstel aan de gemeenteraad tot gewijzigde vaststelling van het bestemmingsplan.

Rechtsbescherming

Na vaststelling van het bestemmingsplan door de gemeenteraad staat voor belanghebbenden nog de mogelijkheid open om bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State beroep in te stellen tegen het bestemmingsplan.

Hoofdstuk 2 Planologisch beleidskader

2.1 Ruimtelijk beleid en regels van het Rijk

2.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

Het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid op rijksniveau staat in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De structuurvisie is sinds maart 2012 van kracht en vormt de kapstok voor bestaand en nieuw rijksbeleid met ruimtelijke consequenties.

In de SVIR beschrijft de Rijksoverheid haar visie op de ruimtelijke en mobiliteitsopgaven voor Nederland in de richting van het jaar 2040. Eén van de kernbegrippen in de SVIR is decentralisatie. Het kabinet wil beslissingen over ruimtelijke ontwikkelingen dichter bij burgers en bedrijven brengen. Provincies en gemeenten krijgen letterlijk de ruimte om maatwerk te leveren voor regionale opgaven.

Het kabinet heeft dertien nationale (gelijkwaardige) belangen opgesteld. Dit zijn concrete belangen waarvoor het Rijk verantwoordelijk is en waarop het resultaten wil boeken.

2.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening en Besluit ruimtelijke ordening

De basis van juridische borging van de realisatie van de nationale belangen ligt in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en het Besluit ruimtelijke ordening.

Het Barro is in werking sinds 2011 en bevat onderwerpen die van rijksbelang zijn, zoals defensie, de ecologische hoofdstructuur, de elektriciteitsvoorziening en toekomstige uitbreiding van het hoofd(spoor)wegennet. Per onderwerp bevat het Barro regels waaraan bestemmingsplannen moeten voldoen. Binnen drie jaar moet het onderwerp zijn opgenomen in een bestemmingsplan.

2.1.3 Toetsing bestemmingsplan aan beleid en regels van het Rijk

De voorgenomen ontwikkeling past binnen het beleid en de regels, zoals deze zijn gesteld door het Rijk.

2.2 Ruimtelijk beleid en regels van de provincie Overijssel

2.2.1 Omgevingsvisie Overijssel

Het ruimtelijk beleid van de provincie Overijssel staat vooral in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening die Provinciale Staten van Overijssel op 1 juli 2009 hebben vastgesteld en geactualiseerd bij besluit van 3 juli 2013. De Omgevingsvisie is een integrale visie waarin de beleidsambities en doelstellingen staan die van provinciaal belang zijn voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van Overijssel. Het uitgangspunt is gericht op het jaar 2030. De visie biedt kaders in de vorm van ontwikkelingsperspectieven voor de groene omgeving en stedelijke omgeving. Daarbinnen krijgen gemeenten, waterschappen, maatschappelijke organisaties en andere initiatiefnemers mogelijkheden om ruimtelijke ontwikkelingen te realiseren.

De hoofdambitie van de visie is een toekomst vaste groei van welvaart en welzijn met een verantwoord beslag op de beschikbare natuurlijke hulpbronnen en voorraden. In het beleid van de provincie staan daarom de zorg voor ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid centraal. De provincie wil ruimtelijke kwaliteit realiseren door vooral in te zetten op het beschermen van bestaande kwaliteiten en deze te verbinden met nieuwe ontwikkelingen. Het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving staat voorop, in combinatie met een goed vestigingsklimaat, een goede woonomgeving en een fraai buitengebied. De essentiële gebiedskenmerken zijn daarbij het uitgangspunt.

Om deze ambities waar te kunnen maken bevat de Omgevingsvisie een uitvoeringsmodel. De filosofie van dit model is dat de provincie samen met partners een gezamenlijke visie of doel deelt en dat vervolgens elke partij in de eigen verantwoordelijkheidssfeer in actie komt. Het uitvoeringsmodel heeft drie niveaus: generieke beleidskeuzes, ontwikkelperspectieven en gebiedskenmerken. Aan de hand van deze niveaus wordt duidelijk of een ruimtelijke ontwikkeling mogelijk is en of er behoefte aan is, waar het past in de ontwikkelingsvisie en hoe de ontwikkeling uitgevoerd kan worden.

Uitvoeringsmodel Omgevingsvisie

In onderstaande afbeelding staat de “vishaak” van het uitvoeringsmodel en de niveaus daarin toegelicht.



Generieke beleidskeuzes

Generieke beleidskeuzes vloeien voort uit beleid van EU, Rijk of provincie. Het zijn keuzes die bepalen of een ontwikkeling nodig is of mogelijk. De generieke beleidskeuzes zijn veelal normstellend.

Een voorbeeld van een generieke beleidskeuze is dat gemeenten hun ruimtelijke ontwikkelingsplannen moeten afstemmen met hun buurgemeenten, om te voorkomen dat inefficiënte concurrentie tussen gemeenten ontstaat. Een ander voorbeeld is de 'SER-ladder', die inhoudt dat eerst bestaande bebouwing en herstructureringsmogelijkheden worden benut, voordat er uitbreiding kan plaatsvinden.

Ontwikkelingsperspectieven

Na de toetsing aan de generieke beleidskeuzes komen de ontwikkelingsperspectieven aan de orde. In de Omgevingsvisie staan zes ontwikkelperspectieven beschreven voor de groene en stedelijke omgeving. De ontwikkelperspectieven zijn flexibel voor de toekomst en geven richting aan wat waar ontwikkeld zou kunnen worden.

Gebiedskenmerken

Tot slot zijn de gebiedskenmerken van belang, die bestaan uit vier lagen (natuurlijke laag, laag van het agrarisch cultuurlandschap, stedelijke laag en lust- en leisure-laag). Voor elke laag gelden specifieke kwaliteitsvoorwaarden en -opgaven voor ruimtelijke ontwikkelingen. Het is de vraag 'hoe' een ontwikkeling invulling krijgt.

Omdat dit bestemmingsplan conserverend van aard is en er sprake is van enkele kleinschalige ruimtelijke ontwikkelingen, is het niet nodig om in het kader van dit bestemmingsplan nader in te gaan op de generieke beleidskeuzes, de ontwikkelingsperspectieven en de gebiedskenmerken die van toepassing zijn op het plangebied.

2.2.2 Omgevingsverordening Overijssel

De hoofdlijnen van de Omgevingsvisie zijn juridisch geborgd in de Omgevingsverordening. Het gaat om de onderwerpen uit de visie die de provincie zo belangrijk vindt dat deze dwingend worden opgelegd.

In de verordening staan algemene regels op het gebied van de ruimtelijke ordening, mobiliteit, milieu, water en bodem. De verordening als juridisch instrument om de doorwerking van provinciaal beleid af te dwingen, is beperkt tot die onderdelen van het beleid waarvoor de inzet van algemene regels noodzakelijk is om provinciale belangen veilig te stellen of om uitvoering te geven aan wettelijke verplichtingen. De Omgevingsverordening geeft regels aan gemeenten die bij het maken van bestemmingsplannen in acht genomen moeten worden.

2.2.3 Toetsing bestemmingsplan aan beleid en regels van de provincie Overijssel

Gelet op het conserverende karakter en de kleinschalige ontwikkelingen van het bestemmingsplan heeft de Omgevingsvisie Overijssel 2009 geen directe doorwerking op de beheerregeling van het plangebied

Geconcludeerd kan worden dat de in dit voorliggende bestemmingsplan besloten ruimtelijke ontwikkeling in overeenstemming is met het in de Omgevingsvisie Overijssel 2009 verwoorde en in de Omgevingsverordening verankerde provinciaal ruimtelijk beleid.

2.3 Gemeentelijk ruimtelijk relevant strategisch beleid

Deze paragraaf bevat een korte beschrijving van het algemene ruimtelijke relevante beleid van de gemeente Enschede. De inhoud van deze toelichting is zodanig opgebouwd dat eerst algemene informatie aan de orde komt en vervolgens onderwerpen die specifiek aan dit bestemmingsplan zijn toegeschreven. Het sectorale beleid wordt daarom verderop in deze toelichting behandeld.

2.3.1 Toekomstvisie Enschede 2020 en uitwerkingsvisies

De gemeenteraad heeft op 17 december 2007 de Toekomstvisie Enschede 2020 vastgesteld, waarin de hoofdlijnen en doelstellingen voor het gemeentelijke beleid tot 2020 staan. Het document geeft richting aan het beleid, dat nader uitgewerkt wordt in andere beleidsstukken.

De ruimtelijk relevante aspecten van de hoofdlijnen en beleidsdoelstellingen in de Toekomstvisie zijn uitgewerkt in de Herijking van de Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie, die op 22 juni 2009 door de gemeenteraad is vastgesteld. Integraal onderdeel hiervan is een visie op de binnenstad (Binnenstadsvisie) en mobiliteit (Mobiliteitsvisie). Vervolgens is de inhoud van het document Herijking RO-Visie, binnenstadsvisie inclusief mobiliteitsvisie is ruimtelijk vertaald in de Structuurvisie Enschede, die in één van de volgende paragrafen aan de orde komt.

2.3.2 Stedelijke Koers

Onder de noemer "Stedelijke Koers" heeft de gemeenteraad op 24 september 2012 ingestemd met een andere koers voor Enschede. Dat was nodig omdat vraag en aanbod in de vastgoedmarkt op het gebied van wonen, bedrijventerreinen en kantoren flink uit balans zijn. De maatschappij is veranderd. Het aantal projecten, de ambities en de plannen in Enschede die werden voorbereid en uitgevoerd pasten niet meer bij de huidige en toekomstige vraag. Om dit terug te brengen naar een realistisch aanbod heeft de gemeenteraad gekozen voor de plannen en projecten die het meest waardevol zijn voor de toekomst van Enschede en die de economie van Enschede en de regio zoveel mogelijk stimuleren. De financiële uitwerking hiervan vond plaats tijdens de behandeling van de Programmabegroting op 12 november 2012.

In Enschede zullen niet alleen minder woningen worden gebouwd, maar ook andere soorten: minder appartementen en meer woningen met een tuin. De prognose voor de verkoop van grond voor bedrijventerreinen wordt naar beneden bijgesteld. Voor de kantorensector wordt naast verlagen van het aantal te bouwen kantoren ook gekeken naar hergebruik van bestaande kantoren, omdat er sprake is van leegstand.

2.3.3 Structuurvisies

De Wro verplicht iedere gemeente om voor het hele grondgebied één of meer structuurvisies vast te stellen voor een goede ruimtelijke ordening. Een soortgelijke verplichting geldt ook voor de provincies en het Rijk.

In een gemeentelijke structuurvisie staan de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling van dat gebied en de hoofdzaken van het ruimtelijk beleid. De structuurvisie bevat ook een uitvoeringsparagraaf waarin de raad aangeeft via welke instrumenten en bevoegdheden de voorgenomen ontwikkeling gerealiseerd zal kunnen worden.

Structuurvisie Enschede

De gemeenteraad van Enschede heeft op 26 september 2011 de Structuurvisie vastgesteld. Hierin is het bestaande ruimtelijk beleid uit de hieronder genoemde gemeentelijke nota's opgenomen en met elkaar in relatie gebracht.

- Groenstructuur Actieplan, bevat de belangrijkste gemeentelijke ambities op het gebied van behouden en versterken van parken en groenstructuren;
- Beleidskader kleine windturbines, hierin zijn mogelijke locaties voor kleine windturbines aangewezen;
- Mobiliteitsplan 2004-2015, bevat de gemeentelijke ambities voor de verkeerscirculatie en bereikbaarheid van de stad. Hieruit zijn de belangrijkste verkeersprojecten voor auto, openbaar vervoer en fiets in de Structuurvisie opgenomen;
- Nieuwe Energie voor Enschede, bevat de gemeentelijke duurzaamheidsambities voor nieuwe ontwikkelingen, herstructurering en renovatie. Hierbij staat de reductie van CO_2 centraal.
- Gids Buitenkans, bevat op basis van landschapstypologieën en -plekken het kwalitatieve kader voor ontwikkelingen in het buitengebied;
- Hotelnota, hierin zijn de ontwikkellocaties voor hotels aangewezen;
- Structuurvisie Luchthaven Twente en omgeving, bevat het ruimtelijke ontwikkelingskader voor de herontwikkeling van het terrein van de voormalige militaire vliegbasis Twente;
- Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie 2001, bevat belangrijke gemeentelijke ontwikkellocaties en infrastructuurprojecten. Hieruit zijn de nog actuele projecten en locaties in de Structuurvisie opgenomen;
- Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie en Binnenstadsvisie 2009, bevat het actuele integrale kader voor ruimtelijke ontwikkeling, verkeer, economie en de ontwikkeling van de binnenstad;
- Ontwikkelingskader Horeca 2005-2015, hierin zijn de horecaconcentratiegebieden en horeca-ontwikkellocaties aangewezen.

Met uitzondering van de Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie 2001 zijn de individuele beleidsnota's nog steeds van kracht omdat deze meer bevatten dan wat is opgenomen in de Structuurvisie.

In de Structuurvisie gaat het om de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen voor de toekomst op het gebied van wonen, groen, economie, verkeer, milieu en gebiedsontwikkeling.

Het doel van de Structuurvisie is het in samenhang presenteren van de hoofdlijnen van sectoraal of gebiedsgericht beleid. Het gaat om de hoofdlijnen van ruimtelijk beleid op de lange termijn, zodat er op projectniveau voldoende flexibiliteit is om in te kunnen spelen op veranderingen.

De Structuurvisie is continu in ontwikkeling. Bij nieuwe gebiedsontwikkelingen en nieuw stedelijk beleid wordt de Structuurvisie aangevuld of nader uitgewerkt, zodat het een actueel strategisch en integraal kader vormt.

Sectorale en gebiedsgerichte structuurvisies

In aanvulling op de eerder genoemde integrale Structuurvisie, heeft de gemeenteraad van Enschede ook drie sectorale structuurvisies vastgesteld. Hierin worden specifieke onderwerpen geregeld.

Woonvisie

Op 12 maart 2012 is de Woonvisie Enschede 2025 vastgesteld. De Woonvisie vormt een nadere uitwerking van de Structuurvisie, specifiek toegespitst op de gemeentelijke beleidsdoelstellingen ten aanzien van het wonen.

Detailhandelsstructuurvisie

Op 23 januari 2012 is de Detailhandelsstructuurvisie Enschede 2012 vastgesteld. In deze sectorale structuurvisie staan de hoofdlijnen van het gemeentelijk detailhandelsbeleid voor de komende vier jaar. Na een technische aanpassing in de besluitvorming op 12 november 2012 is dit formeel een structuurvisie zoals bedoeld in artikel 2.1 van de Wro.

Watervisie

Op 27 mei 2013 is de Watervisie 2013-2025 vastgesteld. Deze sectorale structuurvisie richt zich op het samen met partners in de waterketen aanpakken van waterknelpunten in Enschede op het gebied van hemelwateroverlast, grondwateroverlast, grondwaterverontreiniging en waterkwaliteit. De watervisie heeft twee sporen, het oplossen van knelpunten en het realiseren van een zestal waterambities.

De op te lossen knelpunten zijn:

- Overbelasting van het rioolstelsel.
- Grondwateroverlast.
- Problemen met waterkwaliteit.

De Enschedese waterambities zijn:

- Daar waar het kan is het regenwaterwater afgekoppeld van het gemengde riool.
- De beleving van de groene en blauwe kwaliteit van Enschede versterken door water zichtbaar te maken.
- Water in de buitenruimte wordt zoveel mogelijk benut voor het opvangen van extreme regenbuien en om bij warme perioden de stad te verkoelen.
- De watergerelateerde component van de (woon)lasten blijft beheersbaar.
- Enschedeers gaan bewuster met water om en zijn meer betrokken bij de watervoorzieningen in de stad.
- De waterpartners zorgen samen voor een goede waterkwaliteit en – kwantiteit in Enschede.

2.3.4 Toetsing bestemmingsplan aan het gemeentelijk ruimtelijk relevant strategisch beleid

In de strategische beleidsdocumenten Toekomstvisie, Stedelijke Koers en de diverse structuurvisies zijn voor het plangebied van het bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1" geen specifieke beleidsdoelstellingen of ontwikkelingsrichtingen benoemd.

Het bestemmingsplan past binnen de beleidskaders van de gemeente Enschede.

Hoofdstuk 3 Gebiedsbeschrijving

In dit hoofdstuk wordt een beknopte algemene beschrijving van de huidige situatie in het plangebied gegeven. Daarbij zal voornamelijk worden ingegaan op de huidige ruimtelijke structuur met een beschrijving van de ruimtelijke kenmerken en buurtkarakteristieken. Doel is het aanreiken van een kader waaraan ontwikkelingen kunnen worden getoetst.

3.1 Ruimtelijke en functionele structuur

Het plangebied is gelegen tussen de sportparken en de N35. Het huidige terrein, ingeklemd door groen, kent is thans al als volkstuinencomplex in gebruik. Het karakter van dit gebied zal niet wijzigen met dit bestemmingsplan.

Buiten het plangebied kunnen nieuwe ontwikkelingen plaatsvinden. Deze worden mogelijk gemaakt op basis van de hudige bestemmingsplannen of voor deze ontwikkelingen zal een aparte procedure worden doorlopen. Deze ontwikkelingen hebben geen invloed op het plangebied uit dit bestemmingsplan.

3.2 Cultuurhistorie

Deze paragraaf geeft een korte beschrijving van de archeologische verwachtingen binnen het plangebied op grond van de Archeologische Verwachtingenkaart en een beschrijving van eventueel in het plangebied aanwezige archeologische vindplaatsen en/of monumenten.

Archeologisch erfgoed in het plangebied

In het plangebied, en de directe omgeving van het plangebied, komen geen archeologische vindplaatsen en monumenten voor.

Uit de Archeologische Verwachtingskaart van de gemeente Enschede blijkt dat het plangebied deels is gelegen in onderzoeksgebied B. Dit gebied kent een middelhoge tot hoge verwachtingswaarde voor wat betreft archeologie. Voor elke verstoringslocatie met een oppervlak groter dan 2500 m2, waarbij dieper dan 50 cm wordt verstoord, geldt een onderzoeksplicht. Op de verbeelding behorende bij het bestemmingsplan is dit gebied met een gebiedsaanduiding aangegeven. Het oostelijk gedeelte van het plangebied word aangeduid als onderzoeksgebied A. In dit type archeologisch gebied worden bewoningsresten verwacht van de eerste erven van Enschede. Het betreft gebieden met oude erven of verdwenen oude erven. Op de verbeelding zijn deze gebieden eveneens aangegeven met een gebiedsaanduiding. Voor elke verstoringslocatie met een oppervlak groter dan 250 m2, waarbij dieper dan 50 cm wordt verstoord geldt een onderzoeksplicht.

De aanwezigheid van mogelijke archeologische waarden is daarmee voldoende geborgd. Vanuit het oogpunt van archeologie zijn er dan ook geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

De rerealiseren bebouwing is overigens niet van een omvang dat de criteria van de onderzoeksplicht, zoals hierboven genoemd, gehaald zal worden.

Monumenten in het plangebied

In het plangebied, en de directe omgeving van het plangebied, komen geen gebouwen voor die zijn aangewezen als rijksmonument of gemeentelijk monument.

Beschermwaardige bomen in het plangebied

In het plangebied, en de directe omgeving van het plangebied, komen geen beschermenswaardige bomen voor.

Overige cultuurhistorisch waardevolle elementen en structuren in het plangebied

In het plangebied, en de directe omgeving van het plangebied, komen geen cultuurhistorische waardevolle gebouwen, objecten en structuren voor.

Hoofdstuk 4 Gewenste ontwikkeling plangebied

In dit hoofdstuk worden de ruimtelijke ontwikkelingen (projecten en nieuwe initiatieven) beschreven die in de komende tien jaar in het plangebied gerealiseerd zullen worden en waarvoor in dit bestemmingsplan een passende bestemmingsregeling is opgenomen. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk een samenvatting gegeven van het toekomstbeeld voor het plangebied, zoals dat is beschreven in de Structuurvisie en/of andere ruimtelijk relevante gemeentelijke beleidsnota's.

4.1 Planbeschrijving

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" zijn geen grote(re) (her)ontwikkelingslocaties gelegen.

In het bestemmingsplan een aantal kleinere ontwikkelingen mogelijk gemaakt, namelijk de bouw van onder andere kleine bergingen, kassen en boogkassen. De genoemde ruimtelijke ontwikkelingen worden in het resterende deel van deze paragraaf beschreven.

4.1.1 Ontwikkelingen binnen plangebied

De ontwikkelingen in het plangebied passen in het beleid voor volkstuinen, zoals dat door de gemeenteraad is vastgesteld. Tevens biedt het bestemmingsplan de mogelijkheid om maximaal één centrale voorziening voor het complex te realiseren. In de regels van dit bestemmingsplan is opgenomen aan welke maten deze centrale voorziening moet voldoen. Hieronder wordt specifiek op deze maten ingegaan.

Grootschalige ontwikkelingen zijn op deze locatie niet mogelijk.

Nota Volkstuinen

Ten aanzien van bebouwing op het complex is in de regels het volgende opgenomen:

- voor berging en plantenkassen: bij een volkstuin van minimaal 100 m2 is een berging en/of een plantenkas toegestaan, waarbij maximaal 5 m² aan deze vorm van bebouwing is toegestaan en met een hoogte van maximaal 1,80 is meter. Een berging en een plantenkas zijn dus toegestaan, mits de totale oppervlakte niet meer dan 5 m² bedraagt;
- voor niet-permanente boogkassen geldt een maximale bouwhoogte 1,80 meter;
- voor gezamenlijke berging/sanitaire voorziening: bij een complex groter dan 5000 m2 is een gebouw met een oppervlakte van maximaal 150 m2 toegestaan, met een goothoogte van 3 meter en een bouwhoogte 6 meter;
- er zijn geen individuele schuilmogelijkheid mogelijk.
- nutsvoorzieningen zijn toegestaan met een oppervlakte maximaal van 25 m2 een goothoogte van 3 meter en een bouwhoogte van 5 meter.

Aangezien op dit complex al een bestaande centrale voorziening aanwezig is, is ook in dit bestemmingsplan een mogelijkheid voor een centrale voorziening opgenomen.

Het complex is echter kleiner dan 5000 m2, vandaar dat er specifiek voor deze locatie is gekozen voor een voorziening met een maximale goothoogte van 3 meter en een oppervlakte van 60 m2. Dit om één goede centrale voorziening op het complex te behouden, te vernieuwen en/of te realiseren. Het voordeel is dat één geconcentreerde, gezamenlijke voorziening bijdraagt aan de ruimtelijke uitstraling van het gehele complex.

In of nabij de centrale voorziening is de verkoop van op het volkstuinencomplex geteelde producten toegestaan. Het toestaan is met name bedoeld om verenigingen de mogelijkheid te bieden om gezamenlijke activiteiten te ontplooien.

De welstandscategorie die voor het plangebied van toepassing is, is de welstandscategorie 'vrije landelijke

bebouwing'. De welstandscategorie wordt in het kader van dit bestemmingsplan niet gewijzigd.

4.2 Ontwikkelingsmogelijkheden bestaande bebouwing

De bestaande bebouwing, voor zover aanwezig binnen het plangebied, mag worden gehandhaafd of vernieuwd, mits deze voldoen aan de in de regels van dit bestemmingsplan opgenomen eisen (hoogte, oppervlakte).

Het gaat in dit gebied specifiek om de reeds aanwezige centrale berging. Deze centrale berging mag worden gehandhaafd of vernieuwd.

4.3 Duurzaamheid

De afgelopen jaren heeft de gemeenteraad van Enschede op verschillende momenten uitgesproken dat haar duurzaamheidsambities verder reiken, dan waartoe wettelijke voorschriften de gemeente verplichten. Nota's waarin die ambities tot uitdrukking komen betreffen de nota Nieuwe energie voor Enschede en de Woonvisie Enschede 2025. In deze paragraaf wordt eerst kort ingegaan op het wettelijk kader en wordt vervolgens ingegaan op de Enschedese energie- en klimaatambities, althans voorzover tot uitdrukking komend in genoemde nota's.

Wettelijk kader

De minimaal in acht te nemen energetische maatregelen bij nieuw- en verbouw zijn beschreven in het Bouwbesluit. Het Bouwbesluit schrijft bij nieuwbouw een minimale isolatiewaarde voor de schil van een gebouw (buitenmuren, vloer en dak) en voor deuren, ramen en kozijnen voor. Bij verbouw gelden deze eisen uitsluitend voor dat deel dat wordt verbouwd. Daarnaast stelt het Bouwbesluit bij nieuwbouw eisen aan de energieprestatie van gebouwen met een bepaalde functie, die wordt uitgedrukt in de vorm van een zogenaamde energieprestatiecoëfficiënt. Op grond van artikel 122 Woningwet is het niet toegestaan om bij privaatrechtelijke overeenkomst bouwvoorschriften op te leggen die al publiekrechtelijk zijn geregeld. Om die reden is het niet mogelijk om bij de kaveluitgifte in de koopovereenkomst te bepalen dat bij de bebouwing van de bouwkavels, in afwijking van het Bouwbesluit, andere energieprestatienormen gelden.

Landelijke energieprestatieafspraken

Om energiezuinigheid bij nieuwbouwontwikkelingen de komende jaren een impuls te geven, is in het voorjaar van 2008 het zogenaamde Lente-akkoord gesloten tussen de toenmalige minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu en bouwende en ontwikkelende partijen (Bouwend Nederland, NEPROM en NVB). Belangrijkste onderdeel van dit akkoord is de afspraak dat in de periode tot 2020 de energieprestatiecoëfficiënt als volgt zal worden aangescherpt:

I. de energieprestatie-eis voor nieuwe woongebouwen wordt met ingang van 1 januari 2011 verlaagd met 25% (is gebeurd) en in 2015 met 50% .
II. de energieprestatie-eis voor utiliteitsgebouwen wordt in 2017 met 50% verlaagd.

De bij dit akkoord betrokken partijen hebben bovendien het streven uitgesproken vanaf 2020 te bouwen met een energieprestatiecoëfficiënt van 0. Bij een energieprestatiecoëfficiënt van 0 wordt bij een langjarig gemiddelde geen energie verbruikt voor de elementaire energiebehoeften van een gebouw, zijnde verwarming, warm tapwater, ventilatie en verlichting.

Energie- en klimaatambities gemeente Enschede

Nieuwe energie voor Enschede

Op 16 november 2009 heeft de gemeenteraad van Enschede de nota Nieuwe energie voor Enschede vastgesteld. In de nota Nieuwe Energie voor Enschede heeft de gemeente Enschede zich het volgende ten doel gesteld op het gebied van energie en klimaat:

I. in 2020 hebben we in Enschede 30 procent CO_2 bespaard ten opzichte van 1990;
II. in 2020 voorziet duurzame geproduceerde energie in minimaal 20 procent van de behoefte aan energie;
III. in 2015 is de gemeentelijke organisatie klimaatneutraal;
IV. In 2020 zijn alle scholen in Enschede klimaatneutraal.

Woonvisie Enschede 2025

In de op 12 maart 2012 door de gemeenteraad vastgestelde Woonvisie Enschede 2025 is duurzaamheid een van de vier centrale thema's. Rondom dit thema zijn in deze visie de volgende uitgangspunten geformuleerd voor de op te stellen uitvoeringsagenda:

I. Inwoners (huurders en eigenaren) krijgen de mogelijkheid om tegen betaling de energiecomponent van de woonlast beheersbaar te houden;
II. Gemeente, marktpartijen en corporaties onderzoeken en stimuleren de mogelijkheden voor decentrale energieopwekking in Enschede;
III. Vanaf 2015 streven we er naar dat in Enschede alleen nog energieneutrale nieuwbouw wordt gerealiseerd;
IV. Via de MIO (majeure inversteringsopgave) Duurzaam Wonen en Werkgelegenheid worden vragers en aanbieders op het gebied van duurzaamheid gekoppeld.
V. Voor woningeigenaren met onvoldoende financiële draagkracht voor noodzakelijke ingrepen aan de woning, wordt door marktpartijen en financiers een financieel instrumentarium ontwikkeld;
VI. De gemeente geeft het goede voorbeeld met het verduurzamen van haar eigen gebouwen.

Duurzaamheid binnen het plangebied van het bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1"

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zal, afhankelijk van de opgave en de locatie, bezien moeten worden welke duurzame energiebronnen aangeboord worden. Dit kan er toe leiden dat in het ene geval ingezet wordt op een zongerichte verkaveling, terwijl in het andere geval gekoerst wordt op het gebruik van bodem- en/of windenergie, c.q. aansluiting op het warmtenet.

Ook de aanpassing aan de klimaatverandering is in hoge mate een ruimtelijk vraagstuk. Meer warme zomers en een toenemende kans op extreme weersituaties vragen bij een verdere ontwikkeling van de stad om het vergroten van afvoer- en absorptievermogen in stedelijke watersystemen en het voorkomen van 'hitte-eilanden' en hittestress.

Voor dit bestemmingsplan zijn, gelet op de geringe omvang van de bouwwerken, geen specifieke bepalingen ten aanzien van duurzaamheid opgenomen.

Hoofdstuk 5 Omgevingsaspecten

Op grond van artikel 3.1.6 van het Bro wordt in het kader van de voorbereiding van een bestemmingsplan nagegaan of dat plan uitvoerbaar is. In dat kader moet elk bestemmingsplan worden getoetst aan een aantal omgevingsaspecten. Het vaststellen van een bestemmingsplan kan namelijk gevolgen hebben voor de belangen van natuur en milieu en voor de waterhuishouding. In dit hoofdstuk wordt de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" getoetst aan de belangen van milieu, natuur en waterhuishouding.

5.1 Milieu

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op de milieuaspecten bodemkwaliteit, geluid, luchtkwaliteit en externe veiligheid. Daarnaast wordt in deze paragraaf verslag gedaan van de uitkomsten van de bedrijven- en milieu-inventarisatie en de toepassing van milieuzonering.

5.1.1 Milieueffectrapportage

Bij ruimtelijke plannen en besluiten die mogelijk gevolgen kunnen hebben voor het milieu dient te worden beoordeeld of ten behoeve van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling een milieueffectrapportage moet worden opgesteld. Een milieueffectrapportage (m.e.r.) is bedoeld om milieubelangen bij verschillende ruimtelijke procedures een volwaardige plaats bij de besluitvorming te geven. Het wettelijk kader voor de m.e.r. is hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer (Wm) en het daarbij behorende Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.). In het Besluit m.e.r. is geregeld voor welke plannen en besluiten daadwerkelijk een m.e.r.-procedure doorlopen moet worden.

Bij het toetsen van plannen en besluiten aan het Besluit m.e.r. zijn er drie mogelijkheden:

1. m.e.r.-plicht: voor (onderdelen van) het plan of besluit is het uitvoeren van een m.e.r.-verplicht;
2. m.e.r.-beoordelingsplicht: voor (onderdelen van) het plan of besluit moet eerst worden beoordeeld of het uitvoeren van een m.e.r. verplicht is;
3. vormvrije m.e.r.-beoordeling: het plan of het besluit omvat een m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteit, maar deze activiteit ligt (ruim) beneden de in daarvoor in het Besluit m.e.r. opgenomen indicatieve drempelwaarden. Het bevoegd gezag moet dan een vormvrije m.e.r.-beoordeling uitvoeren om na te gaan of die activiteit mogelijk aanzienlijke milieugevolgen zou kunnen hebben. Als uit die vormvrije m.e.r.-beoordeling blijkt dat aanzienlijke milieugevolgen op voorhand niet kunnen worden uitgesloten, moet er alsnog een verplichte m.e.r.-beoordeling worden uitgevoerd.

Voor activiteiten die niet in het Besluit m.e.r. zijn genoemd, geldt geen m.e.r.-plicht of (vormvrije) m.e.r.-beoordelingsplicht.

Het Besluit m.e.r. en het plangebied "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1"

a. Het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" maakt geen ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk waarop het Besluit m.e.r. van toepassing is. Een nadere toetsing aan het Besluit m.e.r. kan dan ook achterwege blijven.

conclusie toetsing Besluit m.e.r.

Op grond van het voorgaande kan worden geconcludeerd dat het niet noodzakelijk is om een m.e.r.-beoordeling uit te voeren of een milieueffectrapportage op te stellen.

5.1.2 Bodemkwaliteit

Bodemkwaliteit algemeen

Bij de toetsing of een bestemmingsplan uitvoerbaar is, moet worden nagegaan of er mogelijk sprake is van

bodemverontreiniging. Bij functiewijzigingen en nieuwe ontwikkelingen dient daarom te worden bekeken of de bodemkwaliteit past binnen het toekomstige gebruik van de bodem en of deze optimaal op elkaar kunnen worden afgestemd. Het bodembeleid in Nederland zit in een hervormingsfase. Er is sprake van een overgang van het saneren van vervuilde bodems naar het duurzaam beheren en bewust gebruiken van de bodem en de ondergrond. Het beleid richt zich niet uitsluitend meer op het wegnemen van risico's, maar de nadruk is komen te liggen op creatief, innovatief en integraal beheer en gebruik van de bodem en ondergrond. Het oude beginsel van niet bouwen op een vervuilde bodem is hiermee verlaten. Bouwen op een ernstig verontreinigde bodem is onder voorwaarden mogelijk, mits er geen risico's zijn voor de gezondheid. Functiegericht saneren is dan voldoende.

Bodemkwaliteit en het bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1"

Het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1"** is deels conserverend van aard. Hiermee wordt bedoeld dat ten aanzien van dit plan overwegend de bestaande situatie is vastgelegd. Er worden slechts kleinschalige ontwikkelingen toegestaan. Voor het plangebied, is een onderzoek naar de bodemgesteldheid achterwege gebleven, omdat de resultaten van een dergelijk onderzoek de (financiële) uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet beïnvloeden.

Het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" beoogt het planologisch mogelijk te maken dat enkele kleinschalige bouwwerken op het volkstuinencomplex gerealiseerd kunnen worden**.**

Conclusie bodemkwaliteit

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat de bodemkwaliteit geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.1.3 Geluid

In artikel 3.3.1 van het Bro is bepaald dat in een bestemmingsplan moet worden aangegeven waar geluidgevoelige gebouwen en terreinen zijn gesitueerd ten opzichte van wegen, spoorwegen en industrieterreinen met een onderzoekszone als bedoeld in de Wet geluidhinder (Wgh). Wanneer het bestemmingsplan binnen deze onderzoekszones de realisatie van nieuwe geluidgevoelige gebouwen of terreinen mogelijk maakt, moet door middel van een akoestisch onderzoek worden nagegaan of de geluidsbelasting binnen de wettelijke normen blijft. De geluidsbelasting mag de in de Wgh genoemde grenswaarden niet overschrijden. Daarbij moet ook de doeltreffendheid worden onderzocht van de in aanmerking komende maatregelen ter voorkoming van in de toekomst optredende geluidsbelasting van de geluidgevoelige gebouwen en terreinen.

Wegverkeerslawaai

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" zijn geen op grond van de Wet geluidhinder gezoneerde wegen aanwezig. Het plangebied is wel gelegen binnen de onderzoekszone van de volgende gezoneerde weg(en) A35/N35**.**

Binnen de onderzoekszone zijn geen geluidgevoelige gebouwen of terreinen aanwezig. En het bestemmingsplan maakt het ook niet mogelijk dat nieuwe geluidgevoelige bebouwing gerealiseerd kan worden.

Railverkeerslawaai

Het plangebied van het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1"** is niet gelegen aan of in de nabijheid van een op grond van de Wet geluidhinder gezoneerde spoorlijn.

Industrielawaai

Het plangebied van het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1"** is niet gelegen in de nabijheid van een op grond van de Wet geluidhinder gezoneerd industrieterrein. Bovendien voorziet het

bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1" niet in bestemmingen waarop geluidzoneringsplichtige inrichtingen als bedoeld in bijlage I van het Besluit omgevingsrecht ('grote lawaaimakers') gevestigd kunnen worden.

Luchtvaartlawaai

Het plangebied van het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" is niet gelegen in de nabijheid van het (voormalige) vliegveld Twente en ook niet binnen de geluidszone van het vliegveld.

Conclusie geluid

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat het aspect geluid geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.1.4 Luchtkwaliteit

Het wettelijk stelsel voor luchtkwaliteitseisen is geregeld in hoofdstuk 5, titel 5.2 van de Wm en onderliggende algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen. Luchtkwaliteitseisen vormen geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkelingen indien:

a. er geen sprake is van feitelijke of dreigende overschrijding van de grenswaarde;
b. een project, al dan niet per saldo, niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit;
c. een project 'niet in betekenende mate' bijdraagt aan de luchtverontreiniging;
d. een project is opgenomen in een regionaal programma van maatregelen of in het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL).

Besluit en Regeling niet in betekenende mate bijdragen (NIBM)

Het Besluit niet in betekenende mate bijdragen (Besluit NIBM) staat bouwprojecten toe wanneer de bijdrage aan de luchtkwaliteit van het betreffende project niet in betekenende mate is. 'Niet in betekenende mate' is in het besluit gedefinieerd als 3% van de in de Wet milieubeheer opgenomen grenswaarden. Daarbij gaat het uitsluitend om stikstofdioxide (NO_2) en fijn stof (PM_{10}, er vindt geen toetsing plaats aan andere in de wet genoemde luchtverontreinigde stoffen.

In de Regeling Niet in betekenende mate bijdragen (Regeling NIBM) is een lijst met categorieën en gevallen van ruimtelijke ontwikkelingen (inrichtingen, kantoor- en woningbouwlocaties) opgenomen waaran de realisatie in ieder geval niet in betekenende mate bijdraagt aan de luchtverontreiniging. Enkele voorbeelden zijn:

- de realisatie van 1.500 woningen met één enkele ontsluitingsweg;
- de realisatie van 3.000 woningen met twee ontsluitingswegen;
- de realisatie van 100.000 m^2 bruto vloeroppervlak kantoorruimte met één enkele ontsluitingsweg.

Wanneer een ruimtelijke ontwikkeling niet is genoemd in de categorieën van gevallen als bedoeld in de Regeling NIBM kan deze nog steeds niet in betekenende mate bijdragen. Aangetoond moet dan worden dat de bijdrage aan NO_2 en PM_{10} minder is dan de grenswaarde van 3%.

Besluit gevoelige bestemmingen

Het Besluit gevoelige bestemmingen beoogt mensen die extra gevoelig zijn voor een matige luchtkwaliteit aanvullend te beschermen. In het besluit zijn zones opgenomen die voor 'gevoelige bestemmingen' minimaal dienen te worden aangehouden ten opzichte van rijkswegen en provinciale wegen. Onder 'gevoelige bestemmingen' worden in het besluit begrepen: scholen, kinderdagverblijven, verzorgings-, verpleeg- en bejaardentehuizen. Woningen en ziekenhuizen of klinieken zijn nadrukkelijk geen gevoelige bestemmingen als bedoeld in dit besluit.

Bij rijkswegen geldt voor gevoelige bestemmingen een zone van 300 meter en bij provinciale wegen geldt een zone van 50 meter. Indien gevoelige bestemmingen als bedoeld in het besluit binnen deze zones moeten

worden gerealiseerd is een toetsing aan de wettelijke grenswaarden voor luchtverontreinigende stoffen noodzakelijk.

Luchtkwaliteit en het plangebied "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1"

Het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" is deels conserverend van aard. Hiermee wordt bedoeld dat ten aanzien van dit plan overwegend de bestaande situatie is vastgelegd. Vaak betekent dit ook dat de in dit plan geprojecteerde bestemmingen niet wezenlijk afwijken van die in het geldende bestemmingsplan. Er worden slechts enkele kleinschalige ontwikkelingen toegestaan. Voor het plangebied is een onderzoek naar de luchtkwaliteit achterwege gebleven, omdat de resultaten van een dergelijk onderzoek de (financiële) uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet beïnvloeden.

Ontwikkellocaties

Voor de in dit plan voorkomende ontwikkellocaties is beoordeeld of deze niet in betekenende mate bijdragen aan de luchtverontreiniging en of er sprake is van de beoogde realisatie van gevoelige bestemmingen als bedoeld in het Besluit gevoelige bestemmingen binnen onderzoekszones langs rijkswegen of provinciale wegen.

De kleinschalige ontwikkelingen die het plan mogelijk maakt op het volkstuinencomplex, dragen niet bij aan een verslechtering van de luchtkwaliteit in het gebied.

Conclusie luchtkwaliteit

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat de luchtkwaliteit geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.1.5 Externe veiligheid

Bij externe veiligheid gaat het om het beheersen van de veiligheid van personen in de omgeving van activiteiten met gevaarlijke stoffen. Ook de risico's die zijn verbonden aan het gebruik van luchthavens vallen onder externe veiligheid. De risico's waar burgers aan worden blootgesteld door de aanwezigheid van risicovolle inrichtingen of transportroutes van gevaarlijke stoffen in hun leefomgeving dienen tot een aanvaardbaar minimum te worden beperkt. Daarom heeft de overheid regels opgesteld voor inrichtingen en transportroutes van gevaarlijke stoffen die onaanvaardbaar grote risico's opleveren voor personen die zich bevinden in woningen, scholen en bejaardencentra die in de directe omgeving hiervan liggen. Kort samengevat heeft dit tot gevolg dat er veiligheidsafstanden moeten worden aangehouden tussen risicovolle activiteiten en kwetsbare objecten zoals woningen en dergelijke.

Bij externe veiligheid wordt onderscheid gemaakt tussen plaatsgebonden risico en groepsrisico. Het plaatsgebonden risico mag in principe nergens groter zijn dan een kans van 1 op 1 miljoen (ofwel 10^{-6}).

Het groepsrisico legt een relatie tussen de kans op een ramp en het aantal mogelijke slachtoffers. De contour is daarom niet bepalend, maar het aantal mensen dat zich gedurende een bepaalde periode binnen een bepaalde afstand (effectafstand) van een risicovolle activiteit ophoudt. Voor het groepsrisico geldt dat de actuele hoogte van het groepsrisico en de bijdrage aan het groepsrisico van ruimtelijke ontwikkelingen verantwoord moeten worden.

De wet- en regelgeving met betrekking tot externe veiligheid kan grofweg in twee categorieën worden ingedeeld: regelgeving met betrekking tot risicovolle activiteiten bij inrichtingen en regelgeving met betrekking tot het transport van gevaarlijke stoffen.

Risicovolle activiteiten bij inrichtingen

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) is het wettelijk kader voor risicovolle activiteiten bij inrichtingen. Binnen het plangebied van het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" of in de directe nabijheid daarvan, zijn geen bedrijven of inrichtingen aanwezig waarop het Bevi

van toepassing is.

Transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen

Voor het transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen is het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) het wettelijk kader. Binnen het plangebied van het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" of in de directe nabijheid daarvan zijn 4 buisleidingen aanwezig waarop het Bevb van toepassing is. Binnen het plangebied zijn dit twee 24" leidingen, te weten de leidingen K-583 en K-590 van Zebra Gasnetwerk B.V., M&R Enschede-Duitse grens van NUON. Direct ten noorden van het gebied zijn twee leidingen van de Gasunie gelegen, N528-57 van 9" en N528-50 van 14". De leidingen kennen ter plaatse geen plaatsgebonden risicocontour. Gezien het huidige en toekomstige extensieve gebruik van het terrein mag verondersteld worden dat het gebruik geen significante effecten heeft op het groepsrisico. De leidingen vormen geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van dit plan.

Transport van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor en het water

Voor het transport van gevaarlijke stoffen over de weg, per spoor of over het water zijn de Wet vervoer gevaarlijke stoffen en de Circulaire Vervoer Gevaarlijke Stoffen het wettelijk kader. Momenteel is nieuwe wet- en regelgeving in voorbereiding voor het transport van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor en het water. De basis van die nieuwe regelgeving wordt gevormd door het Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen. Het Basisnet kent 3 vervoersmodaliteiten: Basisnet Water, Basisnet Spoor en Basisnet Weg.

Basisnet Weg

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1** zijn geen wegen aanwezig die in het Basisnet zijn aangewezen als transportroute voor gevaarlijke stoffen over de weg. Ten zuiden van het gebied is de A35 gelegen, dit is een aangewezen transportroute voor gevaarlijke stoffen (door de gemeente in regionaal verband aangewezen). De weg kent geen plaatsgebonden risicocontour en het plasbrandaandachtsgebied reikt niet over het plangebied. Gezien het huidige en toekomstige extensieve gebruik van het terrein mag verondersteld worden dat het gebruik geen significante effecten heeft op het groepsrisico. De A35 vormt dan ook geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van dit plan.

Basisnet Water

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" of in de directe nabijheid daarvan zijn geen waterwegen aanwezig die in het Basisnet zijn aangewezen als transportroute voor gevaarlijke stoffen over water

Basisnet Spoor

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" of in de directe nabijheid daarvan is geen spoorweg aanwezig die in het Basisnet is aangewezen als transportroute voor gevaarlijke stoffen over het spoor.

Gebruik van luchthavens

De aanwezigheid van vliegvelden en grote luchthavens in de omgeving is van belang in het kader van de externe veiligheid omdat de kans op het neerstorten van vliegtuigen in de buurt van een vliegveld of luchthaven groter is dan elders. Een luchtvaartongeval is daar dus te voorzien en het is denkbaar dat daarbij (woon)bebouwing wordt getroffen. Een vliegtuig of helikopter kan overal neerstorten, de gevolgen kunnen dus in beginsel op elke plek optreden. Het risico is echter het grootst nabij een vliegveld of luchthaven, met name bij het opstijgen en landen.

Het plangebied van het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" is hemelsbreed op ruim 7000 meter van het (voormalige) vliegveld Twente gelegen. Dit betekent dat de kans,

vanwege de ligging ten opzichte van de baan, op een luchtvaartongeluk in het plangebied (zeer) klein is.

Conclusie externe veiligheid

Op basis van het bovenstaande en het gegeven dat het plan geen (nieuwe) kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten mogelijk maakt kan worden geconcludeerd dat de externe veiligheid geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het plan.

5.1.6 Milieuhinder van bedrijven en inrichtingen

Bedrijven- en milieuinventarisatie en milieuzonering

In het kader van het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" heeft een inventarisatie plaatsgevonden van bestaande en toekomstige bedrijvigheid in en rondom het plangebied, die van invloed kan zijn op het woon- en leefklimaat in het plangebied. Er is onderzoek gedaan naar de potentiële milieubelasting van deze inrichtingen (bedrijven en voorzieningen). De milieubelasting en de bijbehorende hindercontouren worden bepaald door verschillende ruimtelijk relevante milieuaspecten, zoals geur, stof, geluid en gevaar.

In en direct nabij het plangebied van **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" bevinden zich geen bedrijven. Op ruime afstand is een scholengemeenschap voor voortgezet onderwijs gevestigd. De aanwezigheid van deze scholengemeenschap vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van dit plan.

Onderzoeksresultaten

De algemene conclusie van de bedrijven- en milieu-inventarisatie is dat er geen bedrijven en voorzieningen in het plangebied van het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" aanwezig zijn, die milieuhinder veroorzaken die van invloed is op de wijze van bestemmen van functies op aangrenzende gronden binnen het plangebied of knelpunten opleveren voor de omgeving buiten het plangebied. Daarnaast is een volkstuinencomplex geen gevoelige functie.

Conclusie milieuhinder bedrijven en inrichtingen

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat er uit oogpunt van milieuhinder van bedrijven en voorzieningen geen belemmering is voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.2 Water

Op grond van artikel 3.1.6 van het Bro wordt in een bestemmingsplan een beschrijving opgenomen van de wijze waarop in het plan rekening is gehouden met de waterhuishouding.

De gemeente Enschede zamelt al het stedelijk afvalwater in dat vrijkomt binnen het grondgebied van de gemeente en transporteert het naar de rioolwaterzuivering. Daar waar geen gescheidenriolering aanwezig is wordt het afvalwater samen met het hemelwater aangeleverd. De watervisie (2013) geeft aan waar voor een gescheiden en waar voor een gemengd systeem is gekozen. Op de locaties waar een nu een gemengd systeem is en straks een gescheiden systeem komt is voorzien in de aanleg van een (stads)beek. Op deze locaties dient na renovaties en herinrichting het afvalwater gescheiden van het hemelwater aangeboden worden aangeboden en het hemelwater geborgen worden om te snelle, en wateroverlast benedenstrooms, afvoer te voorkomen.

Bij een toename van verhard oppervlak komt meer hemelwater versneld tot afvoer, hierop is het oppervlaktewatersysteem niet berekend. Het extra afstromend hemelwater moet op eigen terrein worden verwerkt. Indien dit aantoonbaar niet mogelijk is, mag het hemelwater vertraagd worden afgevoerd naar een aanwezige greppel, oppervlaktewater of ander afwateringssysteem in de nabije omgeving. Hiervoor is het nodig het hemelwater tijdelijk op eigen terrein te bergen, zodat het vertraagd kan worden afgevoerd naar

voorzieningen in de openbare ruimte. De tijdelijke bergingsopgave bedraagt in het bestaand stedelijk gebied 20 millimeter, oftewel 20 liter per vierkante meter verhard oppervlak. In het buitengebied bedraagt de tijdelijke bergingsopgave 40 millimeter.

Hemelwater

Uitgangspunt in het gemeentelijk beleid voor de waterhuishouding is dat in bestaand stedelijk gebied hemelwater zo min mogelijk wordt afgevoerd via de riolering en in het buitengebied hemelwater niet wordt afgevoerd via de riolering. Bij een toename van verhard oppervlak komt meer hemelwater versneld tot afvoer, hierop is het oppervlaktewatersysteem niet berekend. Het extra afstromend hemelwater moet op eigen terrein worden verwerkt. Indien dit aantoonbaar niet mogelijk is, mag het hemelwater vertraagd worden afgevoerd naar een aanwezige greppel, oppervlaktewater of ander afwateringssysteem in de nabije omgeving. Hiervoor is het nodig het hemelwater tijdelijk op eigen terrein te bergen, zodat het vertraagd kan worden afgevoerd naar voorzieningen in de openbare ruimte. De tijdelijke bergingsopgave bedraagt in het bestaand stedelijk gebied 20 millimeter, oftewel 20 liter per vierkante meter verhard oppervlak. In het buitengebied bedraagt de tijdelijke bergingsopgave 40 millimeter.

Afvalwater

Uitgangspunt in het gemeentelijk beleid voor de waterhuishouding is dat het afvalwater gescheiden van het hemelwater wordt aangeboden en afgevoerd. De gemeente zorgt er voor dat het afvalwater vanaf de perceelsgrens en dit wordt getransporteerd naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie van het waterschap Vechtstromen.

Grondwater

Uitgangspunt in het gemeentelijk beleid voor de waterhuishouding is dat perceeleigenaren zelf verantwoordelijk zijn voor het grondwater op hun perceel. De gemeente zorgt in voorkomende gevallen in de openbare ruimte voor passende maatregelen indien er in een gebied sprake is van structureel nadelige gevolgen voor de grondwaterstand en de te treffen maatregelen niet tot de zorg van de provincie of het waterschap behoren.

De grondwaterstanden zijn in dit plangebied erg hoog en er is wateroverlast doordat het water niet weg kan via greppels. Doordat de gemeente de greppels beter schoonhoudt is dit euvel verbeterd. Op het complex is men ook voornemens maatregelen ter verbetering te treffen. Deze herziening geeft de mogelijkheid om gebouwen etc aan te brengen. Dit leidt tot extra verharding met een afwatering. De geplande verbeteringen in de waterhuishouding zijn dan des te belangrijker om uit te voeren.

Waterhuishouding en het bestemmingsplan “Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1”

Het bestemmingsplan **“Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**” is deels conserverend van aard. Hiermee wordt bedoeld dat ten aanzien van dit plan overwegend de bestaande situatie is vastgelegd. Slechts enkele kleinschalige ontwikkelingen worden toegestaan. De in dit plan geprojecteerde bestemmingen wijken niet wezenlijk af van die in het geldende bestemmingsplan.

Conclusie

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat de waterhuishouding geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.3 Natuur

5.3.1 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 wordt de aanwijzing en bescherming van de Europese 'Natura 2000' gebieden geregeld. Op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 dienen voor alle Natura 2000 gebieden instandhoudingsdoelstellingen en een beheerplan te worden vastgesteld. De instandhoudingsdoelstellingen hebben betrekking op de kwaliteit van natuurlijke habitats en habitats van soorten in een Natura 2000 gebied en op activiteiten die significant verstorende effecten kunnen hebben op voor een Natura 2000 gebied aangewezen soorten. Bestaand gebruik mag worden voortgezet, mits niet conflicterend met de instandhoudingsdoelstellingen en als zodanig vastgelegd in het beheerplan. Voor alle andere activiteiten is een Natuurbeschermingswetvergunning van het bevoegd gezag noodzakelijk. Bij elke ruimtelijke ontwikkeling moet worden getoetst of die activiteiten mogelijk significant negatieve gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000 gebied. Indien dat op voorhand niet kan worden uitgesloten dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd en een plan-milieu effect rapportage (plan-MER) te worden opgesteld. Wanneer significant negatieve effecten inderdaad niet uitgesloten kunnen worden dient voor de betreffende activiteiten een Natuurbeschermingswetvergunning te worden aangevraagd.

De Natuurbeschermingswet 1998 en het plangebied "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1"

Het plangebied van het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" is niet gelegen binnen of nabij een gebied dat is aangewezen als Natura 2000 gebied of beschermd natuurmonument of in de nabijheid daarvan. Het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied is op ca. 3,5 km ten zuidoosten van het plangebied gelegen.

Voor activiteiten die mogelijk significant negatieve gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000 gebied dient een passende beoordeling en een plan-milieu effect rapportage (plan-MER) te worden uitgevoerd om te bepalen of en zo ja er daadwerkelijk sprake is van significant negatieve effecten voor kwalificerende soorten. Indien significant negatieve effecten inderdaad niet uitgesloten kunnen worden dient voor de betreffende activiteiten een Natuurbeschermingswetvergunning te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag, zijnde Gedeputeerde Staten van Overijssel.

Gelet op het feit dat het bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1" deels conserverend van aard is, en er slechts kleinschalige nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen (onder andere de mogelijkheid voor een centale berging en het plaatsen van (boog)kassen) mogelijk worden gemaakt, kan een verdere toetsing aan de Natuurbeschermingswet achterwege blijven.

Conclusie Natuurbeschermingswet 1998

Op grond van het voorgaande kan met aan voldoende zekerheid grenzende stelligheid worden geconcludeerd dat de Natuurbeschermingswet 1998 op voorhand geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.3.2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van de meest kwetsbare planten- en diersoorten die in Nederland voorkomen. Het gaat daarbij niet om de bescherming van individuele planten of dieren maar om waarborgen om te voorkomen dat het voortbestaan van soorten planten of dieren niet in gevaar komt. Hiertoe zijn in deze wet een aantal verbodsbepalingen opgenomen, zoals het verbod op het doden of verontrusten van dieren of het verbod op het plukken van planten. Daarbij is het “nee, tenzij” principe het uitgangspunt, er mag geen schade worden toegebracht aan beschermde dieren of planten tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan.

Indien een voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling mogelijk negatieve gevolgen heeft voor in dat gebied voorkomende beschermde soorten dienen passende preventieve of mitigerende maatregelen te worden getroffen en/of dient het plan te worden aangepast om eventuele negatieve gevolgen zoveel mogelijk te voorkomen. Indien door maatregelen en eventueel planaanpassing negatieve gevolgen voor eventueel aanwezige beschermde soorten niet of niet volledig kan worden voorkomen dient ontheffing van de betreffende verbodsbepalingen te worden gevraagd bij de staatssecretaris van Economische zaken, Landbouw en Innovatie. De ontheffingsregeling is geregeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet en nader uitgewerkt in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

De Flora- en faunawet en het plangebied “Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1”

Het plangebied van het bestemmingsplan “Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1” bestaat in zijn geheel uit een volkstuinencomplex. En maakt het mogelijk dat het huidige beheergebouw, ten behoeve van het beheer van de volkstuinen, kan worden vernieuwd of vervangen. Gelet op de aard en het intensieve gebruik van het plangebied zijn ter plaatse geen vaste rust- of verblijfplaatsen van (strikt) beschermde soorten te verwachten. Mogelijk maakt het plangebied wel deel uit van de functionele leefomgeving van enkele beschermde soorten. Het gebruik en de functie van het plangebied blijven echter ongewijzigd, waardoor er geen sprake zal zijn van eventuele aantasting van de functionele leefomgeving van soorten. Een verdere toetsing aan de Flora- en faunawet kan achterwege blijven.

Conclusie Flora- en faunawet

Op grond van het voorgaande kan met aan voldoende zekerheid grenzende stelligheid worden geconcludeerd dat de Flora- en faunawet op voorhand geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.3.3 Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een samenhangend netwerk van natuurgebieden en landbouwgebieden met veel natuurwaarden. De EHS heeft als doel het behouden, beschermen en versterken van de rijkdom aan plant- en diersoorten (biodiversiteit). De EHS beoogt een bijdrage te leveren aan het realiseren en in stand houden van een (inter-)nationaal vitaal stelsel van natuurgebieden. De EHS valt niet onder de werking van de gebiedsbescherming, zoals geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998 of de soortenbescherming, zoals geregeld in de Flora- en faunawet. De EHS is een ruimtelijk rijksbelang dat door provincies en gemeenten dient te worden vertaald in ruimtelijke plannen, zoals structuurvisies en bestemmingsplannen.

De EHS en het plangebied “Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1”

Het plangebied van het bestemmingsplan **“Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**” is niet gelegen binnen of nabij een gebied dat onderdeel uitmaakt van de EHS.

Conclusie EHS

Op grond van het voorgaande kan met aan voldoende zekerheid grenzende stelligheid worden geconcludeerd

dat de EHS geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

Hoofdstuk 6 Juridische planopzet

6.1 Algemeen

Type bestemmingsplan

De Wro en het Bro maken het mogelijk een bestemmingsplan op verschillende manieren vorm te geven. Grofweg kan gekozen worden uit de volgende planvormen:

a. een traditioneel gedetailleerd bestemmingsplan. Een dergelijk plan legt het beoogde gebruik van gronden en opstallen en de bebouwingsmogelijkheden van de in het plan opgenomen gronden gedetailleerd vast. De methodiek wordt wel ingezet om bestaande situaties te conserveren, maar wordt ook gebruikt om beoogde nieuwe ontwikkelingen nauwgezet te sturen;
b. een globaal bestemmingsplan dat nader moet worden uitgewerkt. In een dergelijk bestemmingsplan worden een of meerdere bestemmingen opgenomen, die later moeten worden uitgewerkt. Wordt veelal toegepast in gevallen waar de ontwikkeling van een gebied op hoofdlijnen bekend is, maar waar de concrete invulling nog moet volgen;
c. Een globaal eindplan. In deze planvorm wordt het ruimtelijk en functioneel streefbeeld in globale zin vastgelegd;
d. Een mix van bovenstaande planvormen afhankelijk van de specifieke problemen.

Naast dit onderscheid, dat is gebaseerd op de techniek van bestemmen, wordt verschil gemaakt tussen ontwikkelingsgerichte en beheergerichte bestemmingsplannen. Bij de keuze voor een bepaalde systematiek van bestemmingsregeling speelt een rol wat met het plan wordt beoogd: beheren of ontwikkelen. Daarnaast speelt een rol of er in een gebied sprake is van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

In het bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1" is gekozen voor optie a. Het bestemmingsplan is overwegend conserverend van aard, en de nieuw te realiseren ontwikkelingen zijn zo nauwkeurig mogelijk opgenomen in de regels van dit plan.

Wijze van bestemmen

Het uitgangspunt van een bestemmingsplan is om een passende bestemming toe te kennen aan de gronden in het plangebied. De bestemming bepaalt welke gebruiksdoelen of functies op grond van een goede ruimtelijke ordening zijn toegestaan.

Bij de keuze voor een bepaalde bestemming is de (gewenste) hoofdfunctie doorslaggevend. Als het ruimtelijk relevant is of als een bepaalde functie de omgeving beïnvloedt of daar eisen aan stelt, wordt gekozen voor een specifieke bestemming met eigen regels bouwen en gebruik.

Het is mogelijk om binnen de hoofdgroepen bestemmingen specifieker te maken door bijvoorbeeld ondergeschikte functies in de bestemmingsomschrijving op te nemen. Voor bijzondere ondergeschikte functies, die niet onder de algemene bestemmingsomschrijving vallen en niet conflicteren met de bestemming, wordt gekozen voor een afzonderlijke functieaanduiding.

In paragraaf 7.3 van deze plantoelichting wordt nader inhoudelijk ingegaan op de wijze van bestemmen waarvoor in het bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1" is gekozen.

6.2 Indeling planregels

Het juridisch bindend gedeelte van het bestemmingsplan bestaat uit de regels en de bijbehorende verbeelding waarop de diverse bestemmingen zijn aangegeven. De regels en de verbeelding dienen in samenhang te worden bekeken.

De regels zijn onderverdeeld in vier hoofdstukken:

a. Hoofdstuk 1 - Inleidende regels;
b. Hoofdstuk 2 - Bestemmingsregels;
c. Hoofdstuk 3 - Algemene regels;
d. Hoofdstuk 4 - Overgangs- en slotregels.

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Dit hoofdstuk bevat inleidende regels. Deze regels gelden voor het gehele plangebied van het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**". In Artikel 1 Begrippen zijn definities van de in de regels gebruikte begrippen opgenomen. Hiermee wordt een eenduidige interpretatie van de begrippen vastgelegd. Artikel 2 Wijze van meten geeft bepalingen hoe onder meer de hoogtes van gebouwen en de inhoud van gebouwen gemeten moeten worden en hoe bepaalde eisen betreffende de maatvoering begrepen moeten worden.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Hoofdstuk 2 geeft een omschrijving - de juridische vertaling - van de verschillende in het plangebied voorkomende en op de verbeelding opgenomen bestemmingen. Bij de indeling van de bestemmingsregels wordt conform de StandaardVergelijkeBestemmingsplannen 2012 een vaste volgorde aangehouden. De regels van een bestemming worden als volgt opgebouwd en benoemd:

a. bestemmingsomschrijving (omschrijving van de toegestane functies en gebruiksdoelen);
b. bouwregels (regels waaraan de bebouwing dient te voldoen);
c. nadere eisen (regels op grond waarvan nadere eisen aan bouwwerken en de situering daarvan kunnen worden gesteld);
d. afwijken van de bouwregels (regels op grond waarvan in concrete situaties onder bepaalde voorwaarden kan worden afgeweken van de bouwregels);
e. specifieke gebruiksregels (regels die aangeven welk specifiek gebruik verboden is);
f. afwijken van de gebruiksregels (regels op grond waarvan in concrete situaties onder bepaalde voorwaarden kan worden afgeweken van de gebruiksregels);
g. omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden (regels waarbij wordt geregeld wanneer en onder welke omstandigheden een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden noodzakelijk is);
h. omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk (regels waarbij wordt geregeld wanneer en onder welke omstandigheden er een omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk noodzakelijk is);
i. wijzigingsbevoegdheid (regels die aangeven in welke gevallen en onder welke voorwaarden onderdelen van het plan gewijzigd kunnen worden).

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Hoofdstuk 3 bevat de algemene regels, bestaande uit:

I. de anti-dubbeltelregel;
II. de algemene bouwregels;
III. de algemene aanduidingsregels;
IV. de algemene afwijkingsregels;
V. de algemene wijzigingsregels;
VI. de algemene procedureregels en;
VII. de overige regels.

Daarnaast zijn regels opgenomen ten aanzien van archeologie. In deze regels is opgenomen welke voorwaarden er gelden voor het bouwen in een archeologisch onderzoeksgebied.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

In hoofdstuk 4 zijn regels opgenomen met betrekking tot het overgangsrecht voor bouwwerken en gebruik van

gronden. Deze artikelen bevatten regels die als doel hebben de rechtstoestand tijdens de overgang naar een nieuw bestemmingsplan vast te leggen. De "Slotregel" geeft de naam van het bestemmingsplan aan.

6.3 Beschrijving van het plan

De gronden begrepen in het bestemmingsplan **"Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1**" zijn bestemd voor **"Recreatie - Volkstuin".**

Bestemming: "Recreatie - Volkstuin"

Binnen het plangebied bevindt zich een volkstuincomplex. De voor Recreatie - Volkstuin aangewezen gronden zijn bestemd voor hobbytuinbouw.

Op het volkstuincomplex is één centrale voorziening toestaan ten behoeve van het volkstuinencomplex. De functie van het centrale gebouw is onder meer het tegengaan van verrommeling. Ook kunnen nieuwe functies in en nabij de centrale voorziening, zoals verkoop van eigen producten, worden toegestaan.

6.3.1 Dubbelbestemmingen

In het bestemmingsplan is een aantal dubbelbestemmingen opgenomen:

Bestemming: "Leiding - Gas"
De gronden die zijn aangewezen als "Leiding-Gas" zijn, behalve voor de ander daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor gasleidingen.

Bestemming: "Leiding - Hoogspanningsverbinding"

De gronden die zijn aangewezen voor "Hoogspanningsverbinding" zijn, behalve voor de ander daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor bovengrondse hoogspanningsverbindingen.

6.4 Handhaving

Bestemmingsplannen zijn bindend voor iedereen: burgers, ondernemers en de overheid zelf. Het is een juridisch kader voor burgers en ondernemers waaruit kan worden afgeleid wat de eigen bouw- en gebruiksmogelijkheden zijn, maar ook wat de planologische mogelijkheden in juridische zin zijn op percelen in de directe omgeving. Aan de andere kant kan de gemeentelijke overheid naleving van bestemmingsplannen afdwingen als er sprake is van gebruik en/of bebouwing die niet in het bestemmingsplan passen.

In het kader van de bedrijven- en milieuinventarisatie is voorafgaand aan het in procedure brengen van het bestemmingsplan onderzocht in hoeverre de functies die in het plangebied voorkomen in overeenstemming zijn met het geldende bestemmingsplan en bij geconstateerde afwijkingen eventueel gelegaliseerd kunnen worden. Afwijkingen zijn in het kader van dit plan niet geconstateerd.

Hoofdstuk 7 Economische uitvoerbaarheid

Het hoofddoel van dit bestemmingsplan is enkele kleinschalige ontwikkelingen op het volkstuinencomplex mogelijk te maken, en daarnaast deel de bestaande situatie juridisch vast te leggen. Het plan heeft, op een aantal wijzigingen na, deels een conserverend karakter. Het accent ligt dan ook voornamelijk op het beheer van de bestaande situatie.

In het voorliggende plan zijn een aantal kleine ontwikkelingen mogelijk. Het gaat daarbij om beperkte bouwmogelijkheden op het volkstuinencomplex. Dit vloeit voort uit het beleid voor volkstuinen. Het plangebied heeft met de implementatie van dit beleid weer een actueel juridisch-planologisch regime.

Het bouwen op het complex betreft hier verder een particulier initiatief, waarvan de uitvoering niet afhankelijk is van financiële bijdragen van de gemeente Enschede. Voor de gemeente zijn aan de plannen van de initiatiefnemer geen kosten verbonden. Voor eventuele planontwikkelingskosten en eventuele fysieke ingrepen in dit gebied zal zonodig een kostenverhaalovereenkomst met de initiatiefnemer worden gesloten.

In verband met het feit dat de gemeente binnen het plangebied geen ontwikkelingen met financiële consequenties initieert, is bij dit plan geen exploitatieopzet gevoegd. Gelet op het bovenstaande kan worden gesteld dat het kostenverhaal voldoende anderszins is verzekerd en de economische uitvoerbaarheid van het voorliggende bestemmingsplan voldoende is aangetoond.

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© Januari 2015, gemeente Enschede

enschede.nl

Nota Samenvatting en beantwoording zienswijzen

Bestemmingsplan “Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1”

Gemeente Enschede
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Afdeling Bestemmingsplannen
Januari 2015

SAMENVATTING EN BEANTWOORDING ZIENSWIJZEN MET BETREKKING TOT HET ONTWERP-BESTEMMINGSPLAN “HOGELAND ZUID, VARVIK EN DIEKMAN - HERZIENING 1”

Het ontwerp-bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman, Herziening 1" heeft van 20 november 2014 tot en met 31 december 2014 ter inzage gelegen.

Dit bestemmingsplan heeft betrekking op het gebied dat globaal begrensd door het fietspad tussen de Kuipersdijk en de Walmink Es in het noorden, de Engerinksweg in het zuiden en de Engerinksweg/N35 in het westen en is gelegen in het stadsdeel Oost.

Met dit bestemmingsplan wordt aan het plangebied een actuele juridisch-planologische regeling gegeven, waarbij grotendeels het bestaande gebruik van de gronden en de gebouwen in dit gebied wordt vastgelegd. Daarnaast wordt de mogelijkheid tot het realiseren van nieuwe bebouwing, conform het nieuwe volkstuinenbeleid, geboden. Om het volkstuinencomplex ook de bouwmogelijkheden te bieden, zoals opgenomen in het volkstuinenbeleid, is deze herziening van het bestemmingsplan opgesteld.

Tijdens de tervisielegging van het ontwerp-bestemmingsplan is er één zienswijze ontvangen. Deze zienswijze is tijdig ingediend en derhalve ontvankelijk.

In de vergadering van de Stadsdeelcommissie Oost van 20 februari 2015 zijn de indieners van de zienswijzen in de gelegenheid gesteld een mondelinge toelichting te geven op hun zienswijze.

1. **Gasunie Transport Services B.V., Postbus 162, 7400 AD Deventer**
   Brief d.d. 2 december 2014, ingeboekt op 3 december 2014.

Samenvatting reactie:

Aanvullen werkzaamheden
De nu opgenomen werken, geen bouwwerken zijnde of werkzaamheden in de planregels zijn onvoldoende om een veilig en bedrijfszeker gastransport te waarborgen en gevaar voor personen en goederen in de directe omgeving van de leiding te beperken.
Verzocht wordt om het artikel 4.6, sub a,. aan te vullen met het rooien van diepwortelende beplanting en bomen.

Geen beoordelingsvrijheid
Het huidige artikel 4.5 lid 2 sub a biedt een beoordelingsvrijheid, die niet wordt geboden door artikel 14 lid 3 van het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb). In het Bevb is opgenomen dat de veiligheid van de in de belemmeringenstrook gelegen buisleiding niet mag worden geschaad. Verzocht wordt om het woord 'evenredig' te schrappen in artikel 4.5 lid 2 sub a.

Aanduiding gasleidingen
Verzocht wordt om in de toelichting de aanduiding van de 2 gasleidingen op te nemen.

Gemeentelijk commentaar:
- In artikel 4.6 sub a wordt toegevoegd: 'het rooien van diepwortelende beplanting en bomen';
- In artikel 4.5 lid 2 sub a wordt het woord 'onevenredig' geschrapt';
- In de toelichting worden de 2 gasleidingen als volgt benoemt: K-583 en K-590.

Deze zienswijze heeft geleid tot het aanbrengen van wijzigingen in het ontwerp-bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1".

Overzicht aanpassingen

Bestemmingsplan “Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1”

Gemeente Enschede
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Afdeling Bestemmingsplannen
Januari 2015

Overzicht aanpassingen bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman, Herziening 1"

Bij de vaststelling door de gemeenteraad is het bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman, Herziening 1" ten opzichte van het ontwerp-bestemmingsplan zoals dat ter inzage heeft gelegen op de volgende onderdelen gewijzigd:

Aanpassing verbeelding:
De verbeelding wordt niet gewijzigd.

Aanpassing regels:

1. *Artikel 4 Leiding – Gas*
   In Artikel 4.6 sub a wordt toegevoegd: 'het rooien van diepwortelende beplanting en bomen';
2. *Artikel 10 Leiding – Gas*
   In artikel 4.5 lid 2 sub a wordt het woord 'onevenredig' geschrapt.

Aanpassingen toelichting:

1. Paragraaf 1.5. Procedure is aangepast overeenkomstig de actuele situatie;
2. In Paragraaf 5.1, onderdeel externe veiligheid, is de aanduiding van de twee gasleidingen, die zijn gelegen binnen het plangebied, opgenomen.

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- E

Onderwerp	Vaststellen bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1"		
Portefeuillehouder	Jeroen Hatenboer agendaletter (E))		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	26 januari 2015
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1500003201

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. Het vaststellen van de Nota "Samenvatting en beantwoording zienswijzen bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1" en degenen die een zienswijze omtrent dit plan aan de raad kenbaar hebben gemaakt hiervan in kennis te stellen en mede te delen dat de ingediende zienswijzen wel aanleiding geven tot aanpassing van het bestemmingsplan.
2. Het gewijzigd vaststellen van het bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1", overeenkomstig de bij dit plan behorende verbeelding, regels, toelichting en ondergrond conform NL.IMRO.0153.BP00082-0003.
3. Het niet vaststellen van een exploitatieplan als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening ten behoeve van het onder 1/2 genoemde bestemmingsplan.
4. Gedeputeerde Staten van Overijssel te verzoeken om in te stemmen met eerdere bekendmaking.

Inleiding
Op grond van artikel 3.1, 1e lid van de Wet ruimtelijke ordening stelt de gemeenteraad voor het gehele grondgebied van de gemeente een of meer bestemmingsplannen vast. Daarbij wordt ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening de bestemming van de in het plan begrepen gronden aangewezen en worden met het oog op die bestemming regels voor het gebruik van de grond en het daarop realiseren van bouwwerken en voorzieningen gegeven. Het vaststellen van een bestemmingsplan of een herziening daarvan is een exclusieve bevoegdheid van de gemeenteraad.

Aanleiding en situering bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1"
In het thans geldende bestemmingsplan (Hogeland Zuid, Varvik en Diekman), zoals dat geldt voor dit gebied, is het nieuwe volkstuinenbeleid nog niet in zijn geheel opgenomen. De gronden met de bestemming "Recreatie - Volkstuin" zijn bedoeld voor hobbytuinbouw. Dit bestemmingsplan maakt het mogelijk om een centrale berging, en kleine bergingen en wat grotere planten- en boogkassen op de volkstuinen zelf te realiseren binnen deze bestemming.

Het gebied, waarop het bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1" betrekking heeft, wordt globaal begrensd door het fietspad tussen de Kuipersdijk en de Walmink Es in het noorden, de Engerinksweg in het zuiden en de Engerinksweg/N35 in het westen en is gelegen in het stadsdeel Oost.

Beoogd resultaat
Om het volkstuinencomplex ook de bouwmogelijkheden te bieden, zoals opgenomen in het volkstuinenbeleid, is deze herziening van het bestemmingsplan opgesteld.

Met het bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1" krijgt het plangebied een actuele en passende juridische regeling, gericht op het beheer en het behoud van de bestaande situatie ter plaatse.

Argumenten
In dit bestemmingsplan is het nieuwe beleid ten aanzien van volkstuinen vertaald. Om het volkstuinencomplex ook de bouwmogelijkheden te bieden, zoals opgenomen in het volkstuinenbeleid, is deze herziening van het bestemmingsplan opgesteld.

SO-Bestemmingsplannen-. W. Burger Telefoon: (053) 481 55 21

Kanttekeningen
Geen

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
Het vaststellen van het bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1" draagt hooguit op indirecte wijze bij aan het realiseren van de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen. Het volkstuinencomplex is gelegen in bestaand stedelijk gebied.

Kosten, opbrengsten, dekking
Artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) verplicht de gemeenteraad om gelijktijdig met de vaststelling van een bestemmingsplan een exploitatieplan vast te stellen, indien in het bestemmingsplan gronden zijn opgenomen waarop een bouwplan als bedoeld in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) kan worden gerealiseerd. In artikel 6.12 Wro is echter ook bepaald dat de gemeenteraad bij de vaststelling van een bestemmingsplan kan besluiten geen exploitatieplan vast te stellen indien het gemeentelijk kostenverhaal anderszins is verzekerd en aan de daarvoor geldende voorwaarden wordt voldaan.

Het bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1" voorziet niet in de realisatie van bouwplannen als bedoeld in artikel 6.2.1 Bro. Dat betekent dat er geen verplichting is voor uw Raad om een exploitatieplan vast te stellen.

Het bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1" is economisch uitvoerbaar.

Communicatie
Communicatie vindt plaats op de door de Wet ruimtelijke ordening en de Algemene wet bestuursrecht voorgeschreven wijze. Indieners van zienswijzen en eigenaren van percelen in het plangebied worden persoonlijk per brief geïnformeerd.

Vervolg
Bij gewijzigde vaststelling van een bestemmingsplan schrijft de Wet ruimtelijke ordening voor dat bekendmaking niet zoals gebruikelijk binnen 2 weken maar pas na 6 weken mag plaatsvinden. Dit is om gedeputeerde staten in de gelegenheid te stellen om eventueel via een reactieve aanwijzing hun ongenoegen te uiten over de door de gemeenteraad gewijzigd vastgestelde onderdelen van het bestemmingsplan. Deze termijn van 6 weken kan worden verkort tot de reguliere 2 weken indien gedeputeerde staten instemmen met het verzoek van de gemeente om het bestemmingsplan eerder bekend te mogen maken.

Bijlagen

1. Verbeelding bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1" met tekeningnr. BP00082"
2. Planregels bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1", inclusief bijlagen
3. Toelichting bestemmingsplan "Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1"
4. Nota "Samenvatting en beantwoording zienswijzen bestemmingsplan " Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1"
5. De ingediende zienswijze
6. Overzicht aanpassingen bestemmingsplan ""Hogeland Zuid, Varvik en Diekman - Herziening 1"

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	mr. G.J. de Graaf

Gemeente Enschede

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	mr. G. J. de Graaf

SO-Bestemmingsplannen-. W. Burger Telefoon: (053) 481 55 21

Corsanummer: 1500004502

Op 8 januari 2015 zijn bij de raadsgriffie vragen binnen gekomen van de heer Mart van Lagen van de fractie CDA gericht aan de voorzitter van de Raad op grond van ex artikel 38 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de Raad. Het college van Burgemeester en Wethouders beantwoordt de vragen als volgt.

Betreffende beantwoording schriftelijke vragen van de heer Mart van Lagen (CDA) inzake Overlast Zuidwijken.

Inleiding:

Vorig jaar is de nieuwe aanpak in stadsdeel Zuid rondom de jeugdproblematiek geëvalueerd. Deze nieuwe aanpak bleek succesvol. Het aantal hinderlijke jeugdgroepen was gedaald van 12 naar 6 groepen en er waren geen criminele groepen meer. Verder was het schoolverzuim en schooluitval gedaald en was het aantal jongeren dat was geregistreerd voor overlast of criminaliteit verminderd. Wij krijgen echter nu signalen van bewoners uit deze wijk dat er grote overlast is bij Sport en Spelpark Stroinkslanden. Daarnaast heeft deze week de krant Tubantia aandacht aan deze problematiek besteed.
Het zou gaan om een groepje van ongeveer 12 jongeren die voor grote overlast zorgt. De buurtbewoners zijn erg bang dat alles gesloopt wordt wat al 11 jaar zeer succesvol werkt. De CDA-fractie is van mening dat wij dit niet kunnen toestaan en vinden dan de vele duizenden euro's die zijn geïnvesteerd niet door enkele raddraaiers kunnen laten afbreken.

Naar aanleiding van deze signalen willen wij het college de volgende vragen stellen:

Vraag 1:
Kunt u een verklaring geven voor het feit dat na een succesvolle introductie van de Pilot Project aanpak jongerenproblematiek in Zuid toch weer grote problemen optreden m.b.t. jongeren?

Antwoord:
Een succesvolle aanpak van de jongerenproblematiek in Zuid, betekent helaas nog niet dat er zich geen incidenten voor doen met jongeren. Het betekent wel dat we een integrale aanpak afstemmen om de problemen adequaat aan te pakken.

Vraag 2:
Is er door de gemeente contact gelegd met de betrokkenen naar aanleiding van deze gebeurtenissen?

Antwoord:
Ja, tijdens de kerstvakantie is het signaal bij de gemeente terecht gekomen (facebook bericht) en is er direct contact geweest met de BTS, de wijkagent en met de beheerder van het Smileyveld. De bewoners hadden toen al maatregelen genomen om verdere vernielingen zoveel mogelijk te voorkomen (weghalen losse banken, etc). Daarbij is afgesproken om in januari met elkaar om tafel te gaan zitten om afspraken te maken hoe dit in de toekomst voorkomen kan worden. Een eerste overleg hierover heeft plaatsgevonden op woensdag 14 januari j.l.

Vraag 3:
Welke mogelijkheden ziet u om deze problematiek op te lossen?

Antwoord:
Een gezamenlijk plan opstellen met bewoners, BTS, politie, Alifa en alle andere partijen die bij het Smileyveld betrokken zijn. Hierin zal aandacht zijn voor o.a. vandalismeproof materiaal plaatsen, (camera)toezicht en sociale toezicht door bewoners. Tevens zal het incident besproken worden in de weegtafel om te achterhalen of en welke jongeren hierbij betrokken zijn geweest en welke aanpak hierbij het beste past (o.a. strafrechtelijk, bezoek politie/wijkcoach, inzet Alifa op de groep).

Vraag 4:
Heeft u enig idee in welke hoek u de daders moet zoeken?

Antwoord:
Bij de politie is aangifte gedaan van de vernielingen en een getuige heeft een verklaring afgelegd voor een mogelijke dader. De politie is gestart met het onderzoek en verhoor van de mogelijke dader.

Vraag 5:
Is er een beeld dat dit ook op andere locaties plaats vindt?

Antwoord:
Op dit moment zijn er geen andere locaties waar dit herhaaldelijk voorkomt. Tijdens oud en nieuw zijn er verschillende vernielingen geweest op verschillende locaties. Dit zijn echter incidenten.

Enschede, 26 januari 2015

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de Secretaris, de Burgemeester,

(M.J.M. Meijs) (mr. G.J. de Graaf)



Regiovisie
Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling in Twente

Enschede, 11 november 2014
PB/14/1917/rghgkm



Inhoudsopgave

Voorwoord 3

Samenvatting 5

1. Achtergrond 6
1.1 Ontwikkelingen in het sociaal domein 7
1.2 Aanpalende wet- en regelgeving 8
1.3 Ontwikkelingen in het veiligheidsdomein 8
1.4 Startfoto gemeenten regio Twente 9
1.5 Financiële middelen 10

2. Definities 11

3. Uitgangspunten 15

4. Doelen en ambities 19

5. Lokale - en regionale taken 21

6. Financiële afspraken 26

Bijlage 1. Afkortingen 27
Bijlage 2. Ketenpartners 28
Bijlage 3. Regie in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling 29
Bijlage 4. Financiële afspraken centrumgemeente en andere gemeenten in de regio 31
Bijlage 5. Omvang huiselijk geweld en kindermishandeling 32



Voorwoord

Voor u ligt de regionale visie van de veertien gemeenten in Twente op de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze visie is opgesteld in nauwe samenwerking met relevante ketenpartners[1] op dit gebied. Dat op zich is al een positief gegeven. We weten elkaar in Twente op relevante terreinen goed te vinden. Samen14 is daar een voorbeeld van en ook deze regiovisie getuigt van de na te streven regionale samenwerking tegen de achtergrond van optimale lokale verantwoordelijkheden en regievoering.

De komende jaren worden we als gemeenten in toenemender mate verantwoordelijk voor het bieden van ondersteuning aan kwetsbare burgers. Denk hierbij onder andere aan de decentralisatie van AWBZ-functies naar de Wmo en de invoering van de nieuwe jeugdwet. Parallel hieraan werken we aan de verbetering van het stelsel voor aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling. Hierin zijn niet alleen centrumgemeenten, maar alle gemeenten verantwoordelijk voor een geïntegreerde aanpak op dit gebied. Het is dan ook noodzakelijk de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling in te bedden in beleid dat we lokaal ontwikkelen, gericht op samenhang in de uitvoering binnen het sociaal domein. Tegelijk vraagt de schaal waarop de ondersteuning is georganiseerd nadrukkelijk om regionale afstemming en samenwerking. Onze gezamenlijke visie leidt er toe dat alle betrokkenen, zowel lokaal als regionaal, hun verantwoordelijkheid kunnen nemen voor de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling. De hardnekkigheid van huiselijk geweld en kindermishandeling vraagt daarbij om een zo doeltreffend mogelijke aanpak, terwijl de bezuinigingsopgave ons uitdaagt om beschikbare middelen zo doelmatig mogelijk in te zetten.

Huiselijk geweld en kindermishandeling hebben een (te) grote impact op het leven van betrokkenen en op de samenleving. Waar we kunnen moeten we deze onveilige situaties herkennen, stoppen, normaliseren én voorkomen.

Dhr. P.E.J. den Oudsten
Burgemeester van Enschede voorzitter van de stuurgroep Huiselijk Geweld, namens de portefeuillehouders van de veertien gemeenten in Twente.

[1] Zie bijlage 2.

Leeswijzer

Deze regionale visie aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling is als volgt opgebouwd. Eerst wordt de achtergrond van onze regiovisie beschreven. Vervolgens definiëren we relevante begrippen. Aansluitend bespreken we onze inhoudelijke uitgangspunten en beschrijven we onze doelen en ambities. Vervolgens lichten we toe hoe we de onderverdeling in regionale en lokale taken en verantwoordelijkheden zien.

Samenvatting

Gemeenten zijn verplicht om hun aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties voor 1 januari 2015 vast te leggen in een regionale visie voor de periode 2015 – 2018. Het gaat hierbij om zowel partnermishandeling, ouderenmishandeling als kindermishandeling. In Twente kiezen we voor de term: “Aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling” om daarmee ook in de naamgeving de focus op kinderen te houden.

De regiovisie Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling sluit aan bij andere ontwikkelingen in het sociale domein, zoals de Wmo 2015 en het samenvoegen van de huidige AMK en SHG tot Veilig Thuis Twente. De regiovisie beschrijft de doelen en ambities, is ondersteunend aan het lokale beleid en geeft de grote lijnen aan voor de zaken die regionaal opgepakt worden voor alle veertien gemeenten. De visie beschrijft ook een expertise- en opschalingsmodel voor zaken die de lokale situatie te boven gaan en/of regionaal efficiënter georganiseerd kunnen worden.

De taken op het gebied van de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling bestaan in principe uit de reeks: preventie/signaleren; analyse en interventie; en herstel en nazorg. Zoals in het voorwoord benoemd: waar we kunnen moeten we deze onveilige situaties herkennen, stoppen, normaliseren én voorkomen

Voor een dekkende en sluitende aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is een adequate verdeling tussen lokale en regionale taken van belang. Voor die aanpak en verdeling hanteren we in Twente een aantal uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn ook richtinggevend bij de daadwerkelijke inrichting en vormgeving van lokale en regionale taken.

Het betreft de volgende uitgangspunten:
- Veiligheid voorop en die van kinderen in het bijzonder
- Systeemgericht
- Snel handelen
- Outreachend
- Primaat lokaal
- Intersectorale samenwerking
- Focus op eigen kracht en sociaal netwerk

Belangrijk bij de verdeling van de lokale en regionale taken is het uitgangspunt ‘primaat lokaal’. Dat betekent dat alleen zaken die de lokale situatie te boven gaan en/of regionaal efficiënter georganiseerd kunnen worden, regionaal worden opgepakt. Casemanagement is altijd een lokale verantwoordelijkheid. Taken met een duidelijk regionale component zijn:
- Afstemming met strafrechtketen - justitie/veiligheidshuis
- Opvang in situaties van acuut veiligheidsrisico
- Opschalen naar de aanpak Code ROOD
- Vormgeving en gebruik maken van Veilig Thuis Twente (het advies en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling)

1. Achtergrond

Savanna
De politie trof het levenloze lichaam van de driejarige Savanna in september 2004 bij toeval aan in de kofferbak van haar moeders auto. De verdachten reden in Holten een weg in waar geen verkeer was toegestaan en werden aangehouden. Behalve het lijkje vond de politie ook een schep in de auto. Volgens het Openbaar Ministerie (OM) wilden de moeder en haar vriend Savanna in het bos begraven. Op de achterbank van de wagen zat een vier maanden oude baby.

Savanna bleek in de woning van de moeder om het leven te zijn gebracht. Tegenover de politie verklaarden de moeder en haar vriend dat ze het kind soms lastig vonden en haar dan onder de koude douche zetten. De directe buren hadden hiervan al eerder melding gemaakt. Aan de dood van het meisje gingen volgens het OM maanden van mishandeling, vernedering en uithongering vooraf. Toen ze overleed, woog ze nog maar tien kilo.

Deze casus kennen we vanwege de landelijke publiciteit allemaal maar er zijn jammer genoeg ook meer dan voldoende regionale voorbeelden:

- Twee jonge kinderen die aangetroffen worden in een woning na melding van wapenbezit. In de woning worden wapens en verdovende middelen aangetroffen. Het tijdstip van het bezoek aan de woning is 23.30 uur, de kinderen lopen op dat moment rond in de woonkamer waar ze, naar later blijkt getuige zijn geweest van drugshandel en wapenruil.
- Een moeder vlucht met haar kinderen de straat op en wordt elders buiten de regio ondergebracht nadat ze met haar kinderen gedwongen getuige was van een “voorbeeld afranseling”, iets wat haar ook te wachten zou staan wanneer ze weer eens niet onmiddellijk deed wat haar gezegd werd.
- Een jongeman, frequent gebruiker van GHB die oma onder dreiging met geweld dwingt geld te pinnen en valse verklaringen af te leggen aan de politie.
- Een vrouw die drie jaar lang haar twee dochters alle contact met de buitenwereld verbiedt.
- Een oma die meldt dat het niet goed gaat met haar kleinkinderen van 7 maanden, 3 en 4 jaar oud. Na afgedwongen contact treffen politie en jeugdzorg een zorgwekkende situatie aan. Een kleine illustratie: de slaapkamer bestaat uit een kale ruimte met in de hoek een vuile kapotte matras, geen lakens en kussens, wel een kapotte slaapzak en een hoop met voornamelijk oude en vieze kleding. De inhoud van de koelkast maakte het beeld er niet positiever op.
- Een zoon die consequent en langdurig dreigementen uit en treiteracties onderneemt richting ouders, grootouders en verdere familie.

Een andere ook landelijk bekende zaak die in Twente speelde is het gezinsdrama aan de Utrechtlaan in Enschede.

Gezinsdrama Enschede

In een flatwoning aan de Utrechtlaan in Enschede zijn vier mensen doodgeschoten. Het gaat om een jongen van 9, twee vrouwen van 18 en 35 en een man van 33. De man is waarschijnlijk de dader. De man was de ex-vriend van de bewoonster. Er waren ook twee andere vrouwen en twee kinderen in het huis tijdens de schietpartij.

De politie kreeg om donderdagavond om 11 uur een melding dat er een man met een vuurwapen rondliep. Bij aankomst hoorde de politie schoten en kon de twee vrouwen en kinderen in veiligheid brengen. Binnen trof de politie vier doden aan waaronder de vermoedelijke dader.

Deze casus is de directe aanleiding geweest om de Code ROOD werkwijze te introduceren.

Geschat wordt dat jaarlijks landelijk circa 200.000 personen slachtoffer worden van (evident) huiselijk geweld, terwijl ruim 118.000 kinderen worden blootgesteld aan een vorm van kindermishandeling (Factsheet Huiselijk geweld. Movisie, 2013). Huiselijk geweld[2] en kindermishandeling veroorzaken veel persoonlijk leed en de gevolgen ervan werken een leven lang door. Het voorkomen, stoppen en terugdringen van huiselijk geweld en kindermishandeling is dan ook van groot belang. Als gemeenten krijgen we hierin vanaf 1 januari 2015 een veel grotere verantwoordelijkheid, waar we – gezien de impact van huiselijk geweld en kindermishandeling – niet lichtvaardig mee om mogen gaan. In dit hoofdstuk lichten we de achtergrond van deze nieuwe taken toe.

1.1 Ontwikkelingen in het sociaal domein

Al langer bestaat de wens om tot één aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling te komen. De aanpak van kindermishandeling en de aanpak van huiselijk geweld hebben ieder een eigen geschiedenis. In beide gevallen bestaat een heel stelsel van betrokken organisaties en zijn afspraken gemaakt tussen deze organisaties over de bestrijding van huiselijk geweld en kindermishandeling. Huiselijk geweld en kindermishandeling hebben veel met elkaar te maken. In specifieke zin gaat het dan bijvoorbeeld om kinderen die getuige zijn van partnergeweld. In algemene zin betreft het de noodzaak transgenerationele overdracht van kindermishandeling en huiselijk geweld te doorbreken, duurzame veiligheid te creëren, ontwrichting van mensenlevens te voorkomen en tegen te gaan, hoge maatschappelijke kosten terug te dringen, et cetera.

In 2011 is besloten dat *alle* gemeenten verantwoordelijk worden voor een sluitende aanpak op het gebied van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling. Dit heeft niet alleen te maken met de nauwe samenhang tussen kindermishandeling en huiselijk geweld, maar ook met de

[2] Definities zijn opgenomen in hoofdstuk 2.

toename van gemeentelijke verantwoordelijkheden in het sociaal domein: de decentralisatie van diverse AWBZ-functies naar de Wmo, maatregelen op het gebied van beschermd wonen, vrouwenopvang, inloop GGZ, de invoering van de nieuwe Jeugdwet en de Participatiewet, et cetera. Die toegenomen lokale verantwoordelijkheid gecombineerd met de verwevenheid van huiselijk geweld en kindermishandeling leiden logischerwijs tot een meer integraal en meer lokaal georiënteerde aanpak.

Van ons als gemeenten wordt verwacht dat wij samenhang aanbrengen tussen de toename van taken en verantwoordelijkheden in het sociaal domein en de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling. Elke gemeente moet lokaal een sluitende aanpak en een samenhangend netwerk van relevante ketenpartners op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling realiseren. Het gaat daarbij onder meer om het voorkomen, signaleren, ingrijpen, stabiliseren, normaliseren, veiligheid creëren en nazorg bieden op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Als gemeenten krijgen we vanaf 1 januari 2015 specifiek de opdracht om een bovenlokaal advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling te organiseren. Het gaat hierbij om een samenvoeging van het huidige Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) en het huidige Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG). Dit betekent concreet dat we gezamenlijk de organisatie Veilig Thuis Twente (VTT) oprichten (zie ook hoofdstuk 5 van deze regiovisie).

1.2 Aanpalende wet- en regelgeving

De aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld wordt in belangrijke mate ingekaderd door de Wet maatschappelijke ondersteuning en de nieuwe Jeugdwet. Eerder zijn op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling (in 2013) en de Wet tijdelijk huisverbod (in 2009) van kracht geworden.

De Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling verplicht alle organisaties en individuele beroepsbeoefenaren in de sectoren gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg en justitie met een meldcode te werken. De meldcode bevat een stappenplan dat beschrijft wat een professional moet doen bij (vermoedens van) kindermishandeling of huiselijk geweld.

De Wet tijdelijk huisverbod regelt dat een pleger van huiselijk geweld of kindermishandeling (of een ernstig vermoeden daarvan) in beginsel tien dagen zijn of haar woning niet meer in mag en in die periode ook geen contact mag opnemen met de partner of de kinderen. Deze maatregel biedt de mogelijkheid benodigde hulpverlening op gang te brengen en escalatie te voorkomen. Het huisverbod wordt uitgereikt/opgelegd door burgemeesters.

1.3 Ontwikkelingen in het veiligheidsdomein

In het veiligheidsdomein en in het sociale domein zijn twee aan elkaar tegengestelde ontwikkelingen gaande. Het uitgangspunt bij decentralisaties is dat gemeenten de regie op jeugd, zorg en werk voeren. Dat wordt zo dicht mogelijk bij de burger georganiseerd. In het kader van deze decentralisaties in het sociale domein, is landelijk ook besloten om de regie op de Veiligheidshuizen van het ministerie van Veiligheid en Justitie over te dragen naar de gemeenten, inclusief de landelijke financiële middelen. Gemeenten krijgen zo meer mogelijkheid om integrale regie te voeren op de sociale veiligheid, jeugd, zorg en participatie.

Tegelijkertijd is er sprake van centralisatie en schaalvergroting binnen het veiligheidsdomein. Gemeenten hebben te maken met het Openbaar Ministerie, Politie, Reclassering, Raad voor de Kinderbescherming en Dienst Justitiële Instellingen. Zij worden aangestuurd door het Ministerie van Veiligheid en Justitie en zijn georganiseerd op een grotere schaal (met de komst van de landelijk politie functioneert de politie Twente onder de eenheid Oost die de provincies Gelderland en Overijssel omvat, ook de arrondissementele herindeling van het OM betekende een zelfde twee provincies bestrijkend werkgebied). Juist door deze complexe en tegenstrijdige ontwikkelingen is het van belang dat er een goede verbinding is en blijft tussen het sociale domein en het veiligheidsdomein. De opgebouwde samenwerking tussen strafrecht en zorg, tussen justitie/politie en gemeenten willen we daarbij zoveel mogelijk in stand houden. De positieve Twentse ervaringen rond samenwerking bij THV (Tijdelijk HuisVerbod) zaken en met taakaccenthouders bij de politie rond huiselijk geweld en jeugd willen we waar mogelijk in stand houden.

Daarnaast is in de strafrechtketen sprake van een verschuiving door de invoering van ZSM[3]. Waar de Veiligheidshuizen zich richten op de gezamenlijke aanpak van complexe problematiek, werken binnen ZSM (justitie)partners nauw samen om veelvoorkomende criminaliteit (relatief eenvoudige misdrijven) snel en simpel af te doen. De invoering van ZSM vraagt extra aandacht voor het spanningsveld tussen snel en simpel afdoen en de aandacht voor optimaal maatwerk bij de afstemming tussen zorg- en strafinterventies bij ingewikkelde casuïstiek.

1.4 Startfoto gemeenten regio Twente

In Twente waren er in 2013 ruim 3.800 geregistreerde incidenten met huiselijk geweld. In datzelfde jaar waren er ruim 7.500 mensen slachtoffer van huiselijk geweld in Twente, circa de helft daarvan betreft de kinderen. Dit aantal slachtoffers is gebaseerd op registraties van betrokken hulpverleningsinstellingen. Bij de politie komen in 2013 ruim 900 unieke personen minstens één keer als slachtoffer voor in de registratie; circa 800 personen als pleger/verdachte en zijn er in totaal ruim 8.000 unieke personen (verdachten/plegers, slachtoffers, betrokkenen, getuigen, e.d.) betrokken bij huiselijk geweld. In 2013 zijn 301 verdachten/plegers van huiselijk geweld ingestroomd bij het Openbaar Ministerie (Monitor 2014 Huiselijk geweld Twente. Intraval, 2014).

In 2013 is 166 keer een huisverbod opgelegd in Twente. De meeste daarvan in Enschede en Almelo. Deze twee steden vertegenwoordigen 60% van het totaal aantal huisverboden in de regio (Intraval, 2014). Bijlage 5 bevat meer informatie over (trends in) de omvang van het huiselijk geweld en kindermishandeling in de regio Twente.

In deze paragraaf of in de genoemde bijlage 5 is er voor elke individuele gemeente ruimte om de startfoto lokale kleuring te geven met eigen cijfers en gegevens.

>>>>ruimte om naast regionale cijfers ook een gemeentespecifieke startfoto op te nemen<<<<<

[3] ZSM staat voor ‘Zo Slim, Simpel, Samen, Selectief en Samenlevingsgericht Mogelijk ‘ en is een selectie- en afdoeningstafel voor eenvoudige misdrijven waar snel simpele interventies worden opgelegd. Deze afdoening vindt plaats binnen 6 uur of 3 dagen.

1.5 Financiële middelen

De afgelopen jaren zijn de rijksmiddelen die aan centrumgemeenten voor huiselijk geweld en vrouwenopvang beschikbaar werden gesteld meerdere malen verhoogd om nieuwe ontwikkelingen of uitbreiding van voorzieningen of aanpak te faciliteren. We zien daarbij een verschuiving van uitbreiding van de voorzieningen voor opvang naar meer aandacht voor de voorkant van huiselijk geweld en voor de ketenaanpak. Denk daarbij onder andere aan nieuwe (doel)groepen, zoals kindermishandeling en ouderenmishandeling, maar ook eergerelateerd geweld, slachtoffers loverboys, mensenhandel en mannen als slachtoffer. Ook de invoering van het Steunpunt Huiselijk Geweld, het huisverbod en de meldcode zijn zaken die financieel vanuit het Rijk gestimuleerd en gefaciliteerd werden. Het Rijk financiert direct een aantal voorzieningen in het land en verder is de verdeling over de centrumgemeenten deels historisch gegroeid en deels op basis van het inwonertal.

In het rapport van de Commissie de Jong is gepleit voor een nieuw verdeelsysteem op basis van objectieve criteria. In 2013 zijn hier stappen in gezet die uiteindelijk moeten leiden tot een nieuw verdeelmodel. Een belangrijk onderdeel hiervan is de verdeelsystematiek voor circa 95% van het landelijk budget, dat over de centrumgemeenten zal worden herverdeeld. In de op dit moment bekende berekeningen is Enschede (de centrumgemeente voor de regio Twente) voordeelgemeente, dan zouden we er niet op achteruitgaan maar omdat we op een aantal gebieden samenwerken met centrumgemeente Zwolle (o.a. crisisopvang) en Zwolle wel nadeelgemeente is moeten we ons nog niet rijk rekenen.

Vanuit de decentralisatie uitkering Vrouwenopvang is voor onze regio € 3.3 miljoen beschikbaar voor activiteiten in kader van reguliere vrouwenopvang en aanpak huiselijk geweld. Percentagegewijs is de totale uitkering als volgt verdeeld:

70 % Vrouwenopvang
8 % Reclassering
4 % Preventie activiteiten
12 % Veilig Thuis Twente
3 % Maatschappelijk werk instellingen voor aanpak huiselijk geweld
3 % Diversen waaronder activering, innovatie, beleidsondersteuning

Daarnaast zetten alle gemeenten in de regio vanuit lokale middelen geld in voor de aanpak. Dit betreft inzet voor bijvoorbeeld huisverboden, ketencoördinatie, preventie, scholing en specifieke hulpverlening. Verder wordt Veilig Thuis Twente naast de bijdrage vanuit de centrumgemeente middelen door de gemeenten gefinancierd middels een afdracht aan de Organisatie voor Zorg en Jeugd Twente (OZJT).

2. Definities - begrippenaanduiding

De begrippenaanduiding als het gaat om huiselijk geweld en kindermishandeling is niet uniform. Het is daarom belangrijk te definiëren wat we als veertien gemeenten in Twente onder de meest relevante begrippen verstaan. Dit is tenslotte mede bepalend voor waar we ons, in onze aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling op richten. We benoemen ook een aantal specifieke aandachtsgebieden die door zowel gemeenten als relevante ketenpartners worden onderkend als belangrijk wanneer het gaat om huiselijk geweld en kindermishandeling. Bij het definiëren van begrippen volgen we zoveel mogelijk de landelijke definities (zie ook: Handreiking regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling, 2013).

Huiselijk geweld/ geweld in huiselijke kring

Het gaat hier om geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd, bijvoorbeeld (ex-)partners, familieleden en huisvrienden. Het woord 'huiselijk' verwijst niet naar de plaats van het delict, maar naar de relatie tussen pleger en slachtoffer (het kan binnenshuis en buitenshuis plaatsvinden). Het kan daarbij gaan om lichamelijk, psychisch of seksueel geweld. Het kan de vorm aannemen van (ex-)partnergeweld, eergerelateerd geweld, kindermishandeling, geweld tegen (een) ouder(s), ouderen-mishandeling, et cetera.

Geweld in afhankelijkheidsrelaties

Het gaat hier allereerst om vormen van geweld waarbij afhankelijkheidsrelaties bestaan tussen slachtoffer(s) en pleger(s). Afhankelijkheidsrelaties zijn relaties die zich kenmerken door een ongelijkwaardige verdeling van economische en sociale middelen. Naast huiselijk geweld gaat het ook om geweld binnen professionele relaties in bijvoorbeeld de zorg.

De 14 gemeenten in Twente richten zich in deze regiovisie vooral op de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling en minder op geweld in afhankelijkheidsrelaties in brede zin (zoals bijvoorbeeld in het onderwijs en in de ouderenzorg).

Kindermishandeling

Het gaat hier om vormen van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die ouders en/of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in relatie van afhankelijkheid of onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. Het gaat hierbij om seksuele, fysieke, emotionele en/of psychische mishandeling, om fysieke, emotionele en/of psychische verwaarlozing en om getuige zijn van huiselijk geweld.

Denk hierbij aan een gebrek aan verzorging door ouders die geestelijk beperkt zijn, pedagogische vaardigheden ontberen, psychische problemen hebben, verslavings-problemen hebben, maar ook aan emotionele verwaarlozing van kinderen, aan seksueel grensoverschrijdend gedrag, aan slachtoffers van vechtscheidingen, aan fysieke, emotionele en/of psychische mishandeling die zich voordoet als kinderen ernstige gedragsproblemen hebben, et cetera. Er kan sprake zijn van pedagogische onmacht bij de ouders, maar ook van bewust machtsmisbruik.

Kindermishandeling ontstaat vaak als gevolg van een opeenstapeling van problemen waar weinig ondersteuning tegenover staat. Dit laat zich goed illustreren in de vorm van een balansmodel. Uit onderzoek is een aantal risicofactoren bekend dat de kans op

kindermishandeling vergroot. Het gaat daarbij om de kenmerken van ouders, van kinderen en van de omgeving. Voorbeelden van risicofactoren bij ouders zijn psychiatrische problemen, verstandelijke beperking, verslaving, problematische partnerrelatie of een ouder die zelf als kind mishandeld is. Daarnaast blijken sommige kinderen kwetsbaarder voor mishandeling te zijn dan andere kinderen. Het gaat dan bijvoorbeeld om kinderen die prematuur geboren zijn, kinderen met een handicap of kinderen met gedragsproblemen. Tot slot kunnen omgevingsfactoren de kans op mishandeling vergroten, zoals armoede, sociaal isolement of een eenoudergezin.

Daarnaast is uit onderzoek een aantal factoren bekend dat tegenwicht kan bieden aan deze risicofactoren (dit zijn beschermende factoren). Het netwerk van de opvoeder waarop hij terug kan vallen, is een belangrijke beschermende factor. Als een ouder heeft geleerd om te gaan met eigen ervaringen, open staat voor begeleiding en de emoties van zijn kind herkent, beschermt dit het kind tegen mishandeling. Daarnaast zijn er eigenschappen van het kind zelf die het kunnen beschermen tegen de gevolgen van mishandeling, zoals goede sociale vaardigheden en hoge intelligentie.

In gezinnen waar kindermishandeling speelt, zijn teveel risicofactoren, waar te weinig beschermende factoren tegenwicht tegen bieden. De balans tussen draaglast en draag-kracht slaat als het ware door.

De gevolgen van kindermishandeling kunnen zich zowel op korte als op lange termijn voordoen. De lichamelijke gevolgen variëren van blauwe plekken, snijwonden en botbreuken tot een vertraagde motorische ontwikkeling, groeiachterstand tot blijvende handicaps. Bij zware lichamelijke mishandeling of verwaarlozing kan het kind zelfs aan de gevolgen overlijden. Uit onderzoek is inmiddels ook bekend dat kindermishandeling gevolgen heeft op de ontwikkeling van de hersenen en op het DNA. Kindermishandeling (ook in de vorm van getuige zijn van huiselijk geweld) kan bovendien leiden tot verschillende psychische problemen, zoals angst en depressie. Sociale problemen uiten zich bijvoorbeeld in teruggetrokken of juist agressief gedrag. De gevolgen van kindermishandeling kunnen voortduren tot ver in volwassenheid.

Aandachtsgebieden

In het kader van beleidsprioritering bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling onderscheiden we de volgende aandachtsgebieden:

- Kindermishandeling
- Ouderenmishandeling
- Eergerelateerd geweld
- Partnermishandeling

Hoewel niet vallend binnen de definitie van huiselijk geweld/ geweld in huiselijke kring worden ook de volgende aandachtsgebieden meegenomen in deze regiovisie:

- Mensenhandel
- Loverboys

Als gemeenten gaan we periodiek na in hoeverre dit overzicht van aandachtsgebieden aanpassing behoeft. Het niet (expliciet) benoemen van aandachtsgebieden heeft namelijk het risico dat ze onder de ‘radar’ verdwijnen.

Kindermishandeling

Zie de bovenstaande definitie. Hoewel in de Wet op de Jeugdzorg niet expliciet genoemd, wordt vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis) ook tot kindermishandeling gerekend (zie Regio Aanpak Veilig Thuis, 2013).

Ouderenmishandeling

Het gaat hier om slachtoffers ouder dan 65 jaar. Onder ouderenmishandeling wordt verstaan al het handelen of het nalaten van handelen van degenen die in een persoonlijke of professionele relatie met de oudere staan, waardoor de oudere (herhaaldelijk) lichamelijk en/of psychische en/of materiële schade lijdt, of vermoedelijk lijden zal en waarbij van de kant van de oudere sprake is van (gedeeltelijke) afhankelijkheid. De mishandeling van ouderen is onder te verdelen in lichamelijke mishandeling, psychische en verbale mishandeling, uitbuiting en verwaarlozing. In het geval van (overbelaste) mantelzorgers kan sprake zijn van niet-opzettelijke mishandeling van ouderen. Het betreft hier 'ontspoorde mantelzorg'.

Door de dubbele vergrijzing zullen er steeds meer mensen zijn die afhankelijk zijn van de zorg van anderen. Hierdoor groeit het beroep op mantelzorg en daarmee ook het risico op overbelasting en ontspoorde zorg.

Eergerelateerd geweld

Eergerelateerd geweld is elke vorm van geestelijk en/of lichamelijk geweld gepleegd vanuit een collectieve mentaliteit in een reactie op een (dreiging van) schending van de eer van een man of vrouw en daarmee van zijn of haar familie waarvan de buitenwereld op de hoogte is of dreigt te raken.

Partnergeweld

Partnergeweld is evident huiselijk geweld dat is gepleegd door de partner of ex-partner van het slachtoffer. Het merendeel (60-65%) van huiselijk geweld betreft (ex-)partnergeweld. Geweld in partnerrelaties kent meestal een geleidelijke opbouw, waarbij het begin van de relatie wordt gekenmerkt met controlerend gedrag, jaloezie, extreme aandacht en zeer snelle relatievorming. De grens van wat acceptabel is binnen een relatie verschuift geleidelijk, waarbij in een conflictsituatie geweld snel aan de oppervlakte komt. Langzaam komen beide partners vast te zitten in een patroon van machtsuitoefening waarin gewelddadig gedrag zich afwisselt met perioden van relatief rustig gedrag. Angst en schaamte spelen een grote rol, waarbij het slachtoffer zich schaamt voor hetgeen hem of haar is overkomen, de pleger zich schaamt voor diens daden en beide angstig zijn voor de gevolgen indien het huiselijk geweld bij de buitenwereld bekend wordt. Juist deze angst en schaamte maken dat het geweld versterkt wordt en in stand gehouden blijft.

Mensenhandel

Onder mensenhandel wordt verstaan werven, vervoeren, overbrengen, opnemen of huisvesten van een persoon, met gebruik van dwang (in brede zin), met het doel die persoon uit te buiten. Deze uitbuiting kan zich in de prostitutie afspelen, maar ook in andere economische sectoren. Het gaat dan om zulke slechte arbeidsvoorwaarden en werk-omstandigheden, dat mensenrechten in het geding zijn. Uitbuiting kan ook in de vorm van gedwongen bedelarij.

Loverboys

Loverboys zijn mensenhandelaren die vrouwen en/of mannen doelbewust emotioneel afhankelijk maken door (de belofte van) het aangaan van een liefdesrelatie en hen vervolgens - via dwang, (dreiging met) geweld of afpersing, fraude, misleiding, misbruik vanuit feitelijke omstandigheden voortvloeiend overwicht, misbruik van een kwetsbare positie van vrouwen en/of mannen - uit te buiten, veelal in de prostitutie.

3. Uitgangspunten

Om tot een goede aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling te komen is een adequate verdeling tussen lokale en regionale taken van belang. Bij het maken van keuzes of taken lokaal of regionaal worden belegd, hanteren we als veertien gemeenten in Twente een aantal uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn ook richtinggevend bij de daadwerkelijke inrichting en vormgeving van lokale en regionale taken. De uitgangspunten zijn afgeleid uit de reeds afgesloten convenanten, lopende pilots/initiatieven en landelijke handreikingen/visiedocumenten[4].

Het betreft de volgende uitgangspunten:

- Veiligheid voorop
- Systeemgericht
- Snel handelen
- Outreachend
- Primaat lokaal
- Intersectorale samenwerking
- Focus op eigen kracht en sociaal netwerk

Veiligheid voorop en die van kinderen in het bijzonder

De kern van de regiovisie is het duurzaam borgen van de veiligheid van betrokkenen bij huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit is primair een overheidsverantwoordelijkheid. Het gaat om het waarborgen van de (fysieke en emotionele) veiligheid en de ontwikkelingskansen van burgers die hiertoe zelf niet in staat zijn. Het doel is huiselijk geweld en kindermishandeling te stoppen. Dit vraagt om systematische aandacht voor preventie en aanpak. Als het zich voordoet moeten kindermishandeling en huiselijk geweld zo snel als mogelijk worden gesignaleerd. In voorkomende gevallen moet de gemeente er op toe zien dat een adequate risicotaxatie wordt uitgevoerd en dat een plan wordt opgesteld waarin wordt vastgesteld wat nodig is voor duurzaam herstel van de veiligheid. Het opstellen van een veiligheidsplan vereist specifieke deskundigheid; zo is het bijvoorbeeld van belang om bij een risicotaxatie de uitspraken van betrokkenen te verifiëren (“vertrouwen is goed, controle is beter”). Gezien het belang van (voldoende beschikbaarheid van) deze deskundigheid, wordt deze deskundigheid (deels) regionaal georganiseerd. Als de veiligheid in de thuissituatie niet direct is te herstellen, moeten betrokkenen in veiligheid worden gebracht, moet een tijdelijk huisverbod worden opgelegd en/of moeten kinderbeschermingsmaatregelen worden genomen. In alle fasen van de aanpak van huiselijk geweld waarbij er kinderen betrokken zijn, staat het belang van de kinderen en hun veiligheid voorop.

Systeemgericht

Als er sprake is van huiselijk geweld of kindermishandeling moet systeemgericht te werk worden gegaan. Het rigide onderscheid tussen slachtoffers en plegers is steeds meer naar de achtergrond verdwenen. Uit onderzoek blijkt dat er een significante samenhang is tussen slachtoffer zijn en pleger zijn (2/3 van de plegers is ook slachtoffer, 1/3 van de slachtoffers is ook pleger).

[4] Het gaat hierbij om het convenant ‘samenwerken aan opvang en zorg’, het convenant ‘aanpak eergerelateerd geweld/huiselijk geweld’, het protocol ‘netwerk mensenhandel Twente, de aanpak/werkwijze ‘code rood’ en de aanpak/werkwijze ‘multidisciplinair centrum kindermishandeling’.

Bij systeemgericht werken wordt er vanuit gegaan dat de dynamiek van geweld plaatsvindt tussen mensen die samen een systeem vormen en elkaar daarbij negatief beïnvloeden. Om deze patronen te doorbreken is aandacht nodig voor alle systeemleden die in aanraking komen met het huiselijk geweld of kindermishandeling.

Snel handelend

Als er sprake is van een melding van huiselijk geweld of kindermishandeling moet er snel worden gehandeld, niet alleen om veiligheid van betrokkenen te kunnen waarborgen, maar bijvoorbeeld ook om te voorkomen dat situaties escaleren. Dit betekent dat professionals eenvoudig signalen moeten kunnen delen. Er moet worden ingeschat wat de ernst van situatie en veiligheidsdreiging voor mogelijke slachtoffers is. Vervolgens moet worden ingeschat welke veiligheidsmaatregelen (eventueel) moeten worden genomen en welke (specialistische) zorg en ondersteuning op welk moment moet worden ingezet, passend bij de aard en de intensiteit van de kindermishandeling of het huiselijk geweld. De inzet van de hulpverlening moet in principe direct beschikbaar zijn en waar nodig ook gelijktijdig geboden worden. Wachtlijsten en wachttijden zijn uitermate ongewenst.

Outreachend

Om huiselijk geweld en kindermishandeling te voorkomen en/of om het systeem ontvankelijk te maken voor hulpverlening is ongevraagd en dwingend ingrijpen soms gewenst en noodzakelijk. Dit vraagt een outreachende benadering. Dit betekent dat actief ingezet wordt op het leggen van face-to-face contacten met mogelijke slachtoffers, plegers en eventuele omstanders van huiselijk geweld en kindermishandeling, het onderzoeken van signalen en het motiveren/verwijzen van doelgroepen naar vormen van hulpverlening. Dit is des te belangrijker omdat betrokkenen bij huiselijk geweld en kindermishandeling uit angst of schaamte niet altijd uit zichzelf gemakkelijk hulp zoeken en/of accepteren.

Primaat lokaal

Huiselijk geweld en kindermishandeling vinden plaats waar mensen wonen, in steden, wijken en dorpen. Vaak is er sprake van problemen op meerdere leefgebieden in het sociaal domein. Een goede aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling sluit aan op de leefwereld van mensen en vindt zoveel mogelijk plaats binnen de lokale infrastructuur. Dit sluit goed aan op keuzes die de veertien gemeenten in Twente maken als het gaat om nieuwe taken en verantwoordelijkheden in het sociaal domein.

De gemeenten hebben er voor gekozen om de toegang tot de zorg en ondersteuning voor burgers lokaal te beleggen, ook voor vormen van zorg en ondersteuning die samen worden ingekocht en/of regionaal georganiseerd zijn (Decentralisatie van AWBZ-functies naar de Wmo: een kwestie van slim samenwerken, 2014 en Notitie Samenwerking aan Jeugdzorg in Twente, 2013). De veertien gemeenten in Twente willen zoveel mogelijk lokaal kunnen beoordelen of de inzet van bepaalde vormen van zorg en ondersteuning aan de orde is. Deze beoordeling organiseert iedere gemeente op eigen wijze. De gemeenten beslissen zelf welk aanbod aan zorg- en ondersteuningsvormen zij lokaal beschikbaar willen hebben, gezien de behoeften van hun burgers.

Het is dan ook van belang dat de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling integraal onderdeel uitmaakt van de lokale infrastructuur. Vaak is dit overigens al daadwerkelijk praktijk en blijkt dat dit werkt (denk aan de lokale procesmanagers die verantwoordelijk zijn voor het werk rond het tijdelijk huisverbod en dat inbedden in het totaal

van de lokale aanpak). Dit stelt kwaliteitseisen aan de lokale (zorg) ketens en eisen aan de lokale deskundigheid.

Als de veiligheidssituatie hiertoe aanleiding geeft kan, of beter moet een beroep worden gedaan op regionaal beschikbare expertise of regionaal beschikbare koppelingen naar met name de strafrechtketen. Het gaat hierbij om zowel advies en consultatie als om brede toegang tot alle beschikbare informatie uit zowel de straf- als de zorgketen. Zowel het Veiligheidshuis Twente als Veilig Thuis Twente speelt hierin een rol. Bij specifieke ernstige veiligheidsrisico's kan ook in onderling overleg de regie op bepaalde casuïstiek overgenomen worden. Altijd tijdelijk en altijd met medeweten van de lokale structuur. Opschalen om aanvullende expertise te betrekken betekent dus niet zonder meer dat daarmee ook de verantwoordelijkheid 'opschaalt'.

Intersectorale samenwerking

Bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is een grote diversiteit aan organisaties betrokken. Het gaat onder meer om partijen in de justitieketen (politie, Openbaar Ministerie, reclassering, Raad voor de Kinderbescherming, et cetera) en in de zorgketen (gemeenten, aanbieders van zorg en welzijn, zoals maatschappelijke en vrouwenopvang, verslavingszorg, jeugdzorg, geestelijke gezondheidszorg, maatschappelijk werk, de GGD, ziekenhuizen, slachtofferhulp, et cetera). De betrokkenheid van deze organisaties is vastgelegd in een convenant. De afspraken in het convenant zijn leidend voor alle ondertekenaars van het convenant.[5] (In 2015 zal dit convenant, met oog op alle ontwikkelingen die gaande zijn geactualiseerd worden.)

Vaak komen meldingen binnen bij de politie. Via justitie kan een systeem van drang en dwang worden gecreëerd dat ondersteunend is aan en versterkend uitwerkt op zorg en ondersteuning. Afstemming met justitie vindt onder meer plaats in het Veiligheidshuis. De politie heeft ook een eigen verantwoordelijkheid bij meldingen.

Deze grote diversiteit aan betrokken organisaties vraagt intersectorale samenwerking en een heldere en niet vrijblijvende verdeling van taken en verantwoordelijkheden; er moeten 100% sluitende afspraken zijn tussen de organisaties. Ook op het vlak van het vergaren en delen van informatie zijn die sluitende afspraken zeker met het oog op privacy onontbeerlijk. De regievoering binnen de keten van huiselijk geweld en kindermishandeling is cruciaal in de aanpak en vraagt om een adequate definiëring. De beleidsadviseur is verantwoordelijk voor het vormgeven van het beleid. De procesmanager is er verantwoordelijk voor dat de zorg- en hulpverlening wordt opgestart. Een casemanager onderhoudt contact met het gezin/huishouden en stemt de activiteiten van de diverse betrokkenen op elkaar af. De medewerker die casusregie voert volgt de casus; bij op- en afschaling vindt er een 'warme overdracht' van informatie plaats. In bijlage 3 zijn deze drie rollen nader uitgewerkt.

Wanneer de aanpak via de zorg- en hulpverlening onvoldoende effect sorteert, wordt ondersteuning gezocht via justitie (drang en dwang).

Focus op eigen kracht en sociaal netwerk

Bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is het van belang dat wordt gekeken naar (het activeren van) de mogelijkheden van de direct betrokkenen en hun

[5] In het convenant "Aanpak Huiselijk Geweld" is afgesproken dat de partijen integraal samenwerken, waarbij elke organisatie zich inspant om de convenant afspraken te realiseren en de doelstelling te bereiken.

omgeving, als de veiligheid dat toestaat. Het effect van de aanpak wordt groter als van betrokkenen een – naar draagkracht en draaglast passende - bijdrage wordt gevraagd. Samen met de sociale omgeving kunnen maatregelen worden genomen om de veiligheid, ook op langere termijn, te waarborgen, bijvoorbeeld doordat mensen een oogje in het zeil kunnen houden of doordat sociaal isolement doorbroken wordt. Zowel de direct betrokkenen als de sociale omgeving moeten een beroep kunnen doen op professionals voor het vragen van advies en/of het ontvangen van ondersteuning. Deze professionals moeten integraal onderdeel uitmaken van lokale infrastructuren in steden, wijken en dorpen. In Twente is hierin onder andere ervaring met de VERVE-systematiek opgedaan[6].

[6] Bij VERVE (Veiligheid En Regie Voor Elk) is het uitgangspunt dat burgers en hun eigen netwerk zelf de regie voeren over het oplossen van hun problemen. Professionals ondersteunen de burgers daarbij. De veiligheid van het kind staat hierbij voorop. Indien de veiligheid van het kind niet voldoende is gewaarborgd in het plan van de cliënt en het netwerk, dan grijpt de professional in.

4. Doelen en ambities

Om tot een effectieve en efficiënte aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling te komen is het van belang om doelen te formuleren. Deze doelen geven aan wat we als gemeenten in Twente belangrijk vinden en wat we maatschappelijk gezien ambiëren als het gaat om concreet te bereiken resultaten. Naast de regionale en algemene doelen kunnen dit ook lokaal geformuleerde doelen zijn. In deze paragraaf is daarom ook ruimte voor de afzonderlijke gemeente om eigen specifieke doelen op te nemen.

Kennisdelen, agenderen en (gerichte) preventie

Preventie van huiselijk geweld en kindermishandeling, bewustwording dat huiselijk geweld en kindermishandeling in al haar vormen niet acceptabel is en vroegsignalering van problemen, vergen blijvende aandacht. De inzet op deze terreinen moet specifieker worden. Daarnaast moet deze inzet meer gericht zijn op doelgroepen met een hoger risico op het vóórkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling en op wijken, buurten of organisaties waar dit meer voorkomt. Hierbij is het van belang om de expertise op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling op lokaal niveau te verstevigen. Met name mag er meer focus op de veiligheid gelegd worden.

De regiogemeenten en de samenwerkingspartners organiseren elk jaar een regionale conferentie over huiselijk geweld en kindermishandeling waarmee het onderwerp in al zijn verschijningsvormen (of het nu kinder- of ouderenmishandeling is) onder de aandacht blijft.

Deze conferentie biedt professionals uit de eerste en tweede lijn deskundigheidsbevordering aan, waardoor zij hun kennis over huiselijk geweld en kindermishandeling op peil houden. Ook Veilig Thuis Twente heeft een taak m.b.t. kennisoverdracht over het (vroeg) signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling, aan professionals in de eerste en tweede lijn. Hierbij wordt de relatie gelegd met de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

De gemeenten participeren in de academische werkplaats Jeugd in Twente.

(Vroeg)signaleren

De gemeenten vragen alle schooldirecties, peuterspeelzalen, maatschappelijke organisaties en de kinderopvang extra aandacht te besteden aan het herkennen van zorgsignalen van vermoedelijke kindermishandeling en huiselijk geweld en aan de invoering en naleving van de (wettelijke) Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

De gemeenten doen een beroep op de fysieke en geestelijke gezondheidszorgorganisaties om de kindcheck, zoals die is omschreven in de Wet meldcode, zorgvuldig toe te passen.

Analyse en interventie

In 2015 willen we op regionaal niveau in samenwerking met Veilig Thuis Twente starten met het maken van een analyse van de belangrijkste risicogroepen voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Die analyse moet uitmonden in een strategie voor het benaderen van deze risicogroepen.

Na iedere melding wordt binnen vierentwintig, liefst binnen twaalf uur de triage uitgevoerd met de focus op veiligheid. Deze meldingen worden geregistreerd waardoor op basis van o.a. recidivecijfers het huiselijk geweld beter kan worden ingeschat. Waar nodig wordt er

direct actie ondernomen en wordt er een veiligheidsplan opgesteld, waarvan de uitvoering direct begint.

Begin 2015 zijn er duidelijke werkafspraken over de taakverdeling van en de afstemming tussen de verschillende betrokken partijen (waaronder Veilig Thuis Twente, Veiligheidshuis Twente, politie en justitie).

Interventies zijn bij voorkeur outreachend of bestaan uit ambulante begeleiding, gericht op het zo vroeg mogelijk stoppen van het geweld en/of de verwaarlozing (focus op veiligheid). Opvang is voor noodsituaties en moet in het belang van de vrouwen en kinderen zo kort mogelijk duren.

Er is een crisisdienst beschikbaar om snel en adequaat te reageren op meldingen buiten kantooruren.

Herstel en nazorg

Het is van belang dat er lokaal na de interventie aandacht blijft voor zowel slachtoffer als pleger om de situatie zo te bestendigen dat de kans op herhaling zo klein mogelijk is en dat er wordt ingezet op duurzame veiligheid. Indien mogelijk wordt daarbij het sociale netwerk rondom het gezinssysteem betrokken. Daarnaast moet er bij interventies overdracht plaatsvinden naar de lokale zorgstructuur (het wijkteam of andere soortgelijke lokale ondersteuningsstructuren).

Monitoring

Om te kunnen beoordelen of de beoogde doelen (zoals meer meldingen en minder recidive) worden gerealiseerd houden gemeenten een registratie bij. In Twents verband wordt een basisset met gegevens vastgesteld die elke gemeente en Veilig Thuis Twente registreert. Periodiek worden deze databestanden op regioniveau samengevoegd en geanalyseerd.

Inzicht in de cijfers van huiselijk geweld en kindermishandeling kunnen leiden tot aanpassingen van werkprocessen. Het biedt tevens mogelijkheden om beleid bij te sturen. Daarnaast komt er aandacht voor de inhoudelijke monitoring van met name de tijdelijk huisverboden.

De huidige monitor huiselijk geweld, die jaarlijks door Intraval wordt opgesteld, zal in 2015 aangepast worden aan de vanaf die datum geldende werkwijze via onder andere Veilig Thuis Twente.

Het realiseren van de doelen is afhankelijk van de gezamenlijke inzet van gemeenten en andere organisaties. Het commitment van deze partijen wordt geborgd in convenanten.

>>>>ruimte om naast regionale doelen en ambities ook gemeentespecifieke doelen en ambities op te nemen<<<<<

5. Lokale - en regionale taken

Om tot een doeltreffende en doelmatige aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling te komen is het van belang dat duidelijk is welke taken lokaal worden opgepakt en welke taken een regionale aangelegenheid zijn. Ook is het belangrijk dat helder is hoe regionale taken aansluiten op lokale aanpakken. In deze regiovisie voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling onderscheiden we als gemeenten drie categorieën taken:

- Preventie en signalering.
- Planvorming en regievoering.
- Opvang en hulpverlening.

Uitgaande van het uitganspunt ‘het primaat ligt lokaal’ kiezen we voor de volgende verdeling tussen lokale en regionale taken. Hieronder wordt deze verdeling kort toegelicht.

Regionaal	Lokaal (subregionaal)
Afstemming met justitie	Preventie
Overleg in veiligheidshuis	Signalering
Analyse cliëntsysteem, triage en maken veiligheids- en zorgplan	
Regelen/bieden van opvang	Bieden van hulp/opvang/(na)zorg
Veilig Thuis Twente (expertfunctie)	Veilig Thuis Twente (overig)
Procesregie bij de meest complexe casuïstiek (waaronder Code ROOD) altijd in onderlinge afstemming met procesregie lokaal.	Procesregie (overig)
	Casusregie

Preventie/ signalering

Alle gemeenten zijn verantwoordelijk voor preventief beleid. Lokale infrastructuren spelen een cruciale rol. Voor een goede preventie is tijdig signaleren van groot belang. Hoe eerder huiselijk geweld of kindermishandeling wordt gesignaleerd, hoe sneller kan worden ingegrepen. Met de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is er een belangrijke stap gezet voor het signaleren door organisaties die professioneel te maken krijgen met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Organisaties moeten op een systematische manier stappen zetten om tot een juiste afweging te komen over een eventuele melding. We willen hierin het lokale veld (zoals scholen, verenigingen en dergelijke) faciliteren en stimuleren. Professionals moeten beschikken over de juiste expertise om huiselijk geweld en kindermishandeling te kunnen signaleren. De signalen komen lokaal en regionaal binnen. Geborgd moet zijn dat beschikbare informatie adequaat wordt gebundeld.

Professionals in de ketens van veiligheid, zorg en hulpverlening moeten goed op de hoogte zijn van elkaars organisaties, werkwijzen en mogelijkheden. Er moet een klimaat zijn waarin er geen onnodige drempel bestaat om elkaar te informeren en waarin het normaal is om advies te vragen en waar nodig op te schalen.

Sommige mensen lopen meer risico, door de situatie waarin zij verkeren. Gerichte preventie (secundair en tertiair) bij risicogroepen/-factoren wordt aanvullend op algemene primaire preventie ingezet. Professionals moeten deskundig zijn om vroegtijdig te signaleren en het gesprek aan te gaan over huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarbij is het niet alleen van belang, maar ook een vereiste om met de betrokken kinderen te spreken. Als het gaat

om preventie-activiteiten voor specifieke groepen (secundair/tertiair) ligt (sub)regionale samenwerking voor de hand, bijvoorbeeld onder regie van/aangejaagd door de centrumgemeente.

Analyse cliëntsysteem/triage/opstellen veiligheids- en zorgplan

Een snelle en adequate analyse en het opstellen van een veiligheids- en zorgplan met aandacht voor alle leden van het systeem is van groot belang. Het veiligheidsaspect vereist specifieke deskundigheid. De ernst van huiselijk geweld of de kindermishandeling moet worden ingeschat, evenals de complexiteit van de kans op escalatie. Er moet worden beoordeeld of de bedreigde betrokkenen in veiligheid moeten worden gebracht, hoe escalatie kan worden voorkomen en hoe de veiligheid kan worden hersteld. Door triage (het aanbrengen van scheiding tussen complexe en minder complexe problematiek) kan worden voorkomen dat er onnodig te zware of te lichte middelen worden ingezet. Ook kan de hulpverlening van het begin af aan zeer gericht en met inzet van de juiste professionals worden gestart. Dit vergt (toegang tot) expertise op lokaal niveau.

De experts op het gebied van huiselijk geweld en/of kindermishandeling zijn gespecialiseerde en ervaren deskundigen die zich beroepsmatig bezig houden met de aanpak en opvang van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Zij zijn in staat een veiligheidsplan op te stellen, indien noodzakelijk in nauwe samenspraak met justitie, politie (zie onderstaand) en met professionals uit de lokale infrastructuur. Zij zijn ook in staat triage uit te voeren. Het betreft onder meer experts van Veilig Thuis Twente en het Veiligheidshuis Twente. Vanaf 1 januari 2015 moet geborgd zijn dat de experts een plaats hebben in / aansluiten op de lokale infrastructuur, zodat andere professionals met hen kunnen overleggen en als het nodig is kunnen opschalen.

Afstemming met justitie / overleg in veiligheidshuis

Na een melding van huiselijk geweld en/of kindermishandeling onderneemt de politie vaak als eerste actie. De politie is als eerste ter plaatse, neemt de informatie op, spreekt betrokkenen, verwijst slachtoffers, kijkt of er aanhouding moet plaatsvinden of een tijdelijk huisverbod moet worden opgelegd. De politie informeert ook Veilig Thuis Twente. Waar nodig worden incidenten ingebracht in het Veiligheidshuis Twente. Daar vindt op casusniveau afstemming met justitie en hulpverlening plaats. Zo wordt er een integrale aanpak gerealiseerd, waarbij zorg, drang, dwang en straf met elkaar verbonden worden.

Afstemming op het gebied van beleid vindt plaats in andere gremia, zoals de Stuurgroep en/of Regiegroep Huiselijk Geweld.

Veiligheidshuis

In het Veiligheidshuis Twente werken partners uit de strafrecht- en zorgketen samen. Doel is het terugdringen van overlast, huiselijk geweld en criminaliteit. De partners signaleren problemen, bedenken oplossingen en voeren die samen uit. Werkprocessen worden op elkaar afgestemd, zodat strafrecht en zorg elkaar aanvullen.

Het Veiligheidshuis Twente werkt als 'hulp in de uitvoering'. Het primaat ligt bij de lokale zorg- en veiligheidsstructuur, daar vindt de uitvoering plaats. Hulp in de uitvoering wil zeggen dat er al uitvoering en dus bemoeienis is met een casus vanuit de lokale zorg- of veiligheidsstructuur of het Openbaar Ministerie. Vanuit het Veiligheidshuis kan hulp worden toegevoegd, dit houdt in: adviseren, actief deelnemen in - of organiseren van (casus) overleggen of het (tijdelijk) overnemen van de regie in casuïstiek.

In alle drie gevallen is de onderlinge afstemming tussen de twee procesmanagers, die van het Veiligheidshuis en die van de lokale structuur essentieel. Zij bepalen samen welke rol op welk moment opgepakt wordt. Zij bepalen ook samen wie op de lijst met geprioriteerde personen komt, dat zijn de personen waar de hulp in uitvoering door het Veiligheidshuis het hardst nodig is. De capaciteit van het Veiligheidshuis is afgestemd op de complexe casuïstiek.

De kern van het 'hulp in de uitvoering' zijn, vormt de verbinding die het Veiligheidshuis heeft met de strafrechtketen. Om dat blijvend waar te kunnen maken is de aanwezigheid van Politie en Openbaar Ministerie in het Veiligheidshuis een voorwaarde.

Code ROOD

Bij acute situaties en ernstige dreiging van escalatie in huiselijk geweld zaken en bij gevallen van 'intimate terrorism'[7] kan gebruik gemaakt worden van het werkproces Code ROOD. Code ROOD is net als de diensten van het Veiligheidshuis Twente een vorm van 'hulp in de uitvoering' voor de lokale zorg- en veiligheidsstructuur. De lokale structuur is dus altijd betrokken, zij brengen de casus in, nemen deel aan de overleggen en krijgen na stabilisatie van de situatie de casus ook weer terug. De overname van de procesregie door de procesmanagers Code ROOD is dus altijd van tijdelijke aard en altijd afgestemd met de lokale structuur.

Het Code ROOD overleg komt onder leiding van de twee vaste procesmanagers wekelijks bij elkaar en zo nodig vaker. Deelnemers aan dit overleg zijn: de gemeente, de forensische GGZ (de Tender), de verslavingszorg (Tactus), Reclassering, Politie, Openbaar Ministerie en Bureau Jeugdzorg. Elke organisatie draagt vanuit de eigen expertise bij aan een zo adequaat mogelijk plan van aanpak gericht op veiligheid op korte en lange termijn.

Code ROOD casuïstiek kent altijd aspecten van openbare orde en veiligheid en valt daarom binnen het verantwoordelijkheidsgebied van de burgemeester van de betrokken gemeente. Dit betekent dat er alleen met medeweten en instemming van de lokale procesmanager en burgemeester een casus ingebracht kan worden. De lokale procesmanager zorgt voor communicatie en afstemming met de betrokken burgemeester.

Bieden van opvang/hulp/(na)zorg

Elke gemeente is verantwoordelijk voor het bieden van opvang aan burgers die dat nodig hebben[8]. Regionaal is afgesproken dat vooralsnog gelabelde opvangplekken voor slachtoffers van huiselijk geweld via de constructie van de decentralisatie uitkering Vrouwenopvang /aanpak huiselijk geweld gehandhaafd blijven. In Twente wordt dit ingevuld door de afspraken met Kadera[9].

[7] Onder intimate terrorism wordt verstaan ernstige vormen van structureel huiselijk geweld waarbij de pleger het slachtoffer structureel fysiek en/of psychisch mishandelt, sociaal en economisch isoleert en een zodanige macht uitoefent dat het slachtoffer op geen enkele wijze in staat is zich daaraan te onttrekken.

[8] Voor de maatschappelijke opvang en de vrouwenopvang is tussen VNG en Rijk afgesproken om de huidige materiële situatie, dus de constructie met de centrumgemeenten, in ieder geval voorlopig te handhaven. De middelen voor opvang worden dus uitgekeerd aan de centrumgemeenten.

[9] Kadera is de regionale expertiseorganisatie in het kader van opvang, begeleiding en zorg voor slachtoffers van huiselijk geweld.

Uitganspunt is hulpverlening en zorg zoveel mogelijk lokaal in de eigen infrastructuur en het eigen netwerk vorm te geven. Dus waar mensen in hun eigen omgeving (woning) kunnen blijven daar ook de hulp en begeleiding organiseren. De Wet tijdelijk huisverbod heeft hierin nieuwe mogelijkheden gegeven. Waar veiligheidsrisico's dat vereisen is er opvang beschikbaar via Kadera,

Veilig Thuis Twente

Vanaf 2015 moet elke regio beschikken over een Veilig Thuis-organisatie. Deze opgave is vastgelegd binnen de Wmo. Veilig Thuis brengt de achtergronden van AMK (advies- en meldpunt kindermishandeling) en SHG (steunpunt huiselijk geweld) samen waardoor de kenniscomponent van de ene partner gekoppeld wordt aan de uitvoerende ervaringscapaciteit van de andere partner. Veilig Thuis Twente (VTT) zal opereren onder verantwoordelijkheid van de OZJT en wordt ondergebracht bij een nieuw op te richten organisatie.

Uitgangspunt bij de organisatie en vorming van Veilig Thuis Twente is om de Twentse gemeenten zoveel mogelijk te faciliteren om de zaken rond de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling lokaal goed te kunnen regelen. De verantwoordelijkheid voor het casemanagement ligt lokaal. In de lokale uitvoering kan een beroep worden gedaan op de expertise van VTT, zeker waar het het kind-perspectief betreft.

Veilig Thuis Twente heeft een wettelijke taak op het gebied van melding, advies en voorlichting. Dit betreft: verstrekken van advies en ondersteuning, fungeren als meldpunt, onderzoeken van meldingen, beoordelen van vervolgstappen, zo nodig inschakelen van passende hulp (omdat het primaat lokaal is, speelt dit met name bij crisissituaties buiten kantooruren), zo nodig in kennis stellen Raad voor de Kinderbescherming[10], terug rapporteren aan de melder. VTT heeft als taak en verantwoordelijkheid om hiertoe persoonsgegevens op de juiste wijze te delen en te verwerken.

Naast de wettelijke taken bespreekt VTT ook de zaak- en zorgmeldingen met de politie, conform het handelingsprotocol "Veilig Thuis". Binnen VTT worden ook de preventie en deskundigheidsbevorderingsactiviteiten aan professionals in het lokale sociale domein ondergebracht.

VTT heeft ook een regionale expertfunctie. Dan gaat het om hoogwaardige expertise die aansluit bij de preventie en deskundigheidsbevorderingsrol van VTT en ingezet kan worden bij onderzoek en kan dienen als vraagbaak en informatiecentrum voor de Twentse gemeenten bij de meest extreme / ingewikkelde situaties.

VVT zal functioneren als crisisdienst voor huiselijk geweld, vermoedens van kindermishandeling en andere spoedeisende situaties rondom jeugdigen.

Veilig Thuis Twente hanteert het landelijke handelingsprotocol "Veilig Thuis" als uitgangspunt voor de eigen werkprocessen. Het handelingsprotocol vormt de professionele standaard voor het werk van Veilig Thuis Twente. Bij de praktische vormgeving van samenwerkingsafspraken zal samen met het lokale veld worden gezocht naar werkwijzen die aansluiten bij de lokale situatie en die waarborgen geven voor een adequate en

[10] Indien een verzoek tot onderzoek bij de Raad voor de Kinderbescherming wordt ingediend, wordt het college van burgemeester en wethouders daarvan in kennis gesteld. De Raad voor de Kinderbescherming kan ook een verzoek tot onderzoek ontvangen vanuit de lokale (zorg en veiligheids) structuur.

slagvaardige omgang met de onveilige situaties waarvoor Veilig Thuis Twente in het leven geroepen is.

In 2013 is het project MCK-Twente gestart. In dit Multidisciplinair Centrum Kindermishandeling stemmen de medische, hulpverlenende en justitiële ketens hun activiteiten rondom een specifieke casus op elkaar af. Hierbij hanteren de ketens gezamenlijk één plan.

De werkwijze MCK willen we voortzetten waarbij we er naar streven dit onder de vlag van VTT of het Veiligheidshuis Twente te doen. De werkprocessen daarvoor worden nog nader uitgewerkt.

Procesregie/casusregie

Een van de voorwaarden voor een succesvolle aanpak van huiselijk geweld is adequaat beleggen van procesregie en casusregie. Een procesmanager zorgt er voor dat na een melding interventies tot stand komen. Ook bewaakt de procesmanager de afspraken tussen alle betrokken partijen. De procesregie ligt in principe lokaal.

Als het nodig is wijst een procesmanager een casemanager aan. De gemeenten kiezen er voor om de casusregie zo snel mogelijk aan te wijzen na een melding. De casemanager is zoveel als mogelijk van het begin tot aan het einde van het traject de contactpersoon met het gezin en/of het huishouden. De casemanager volgt de ontwikkelingen in de casus en biedt aanwijzingen aan betrokken professionals. Na het opstellen van een veiligheidsplan, dat wordt opgesteld door een specialist, liefst zoveel mogelijk in overleg en afstemming met de lokale context, wordt de casusregie bij een professional/organisatie/team belegd dat hulp en zorg biedt in de wijk of het dorp waar het gezin en/of huishouden woont. De lokale context krijgt dus vanaf het begin de regie over een casus. Randvoorwaarde hiervoor is de beschikbaarheid van voldoende expertise. De casemanager draagt zorg voor het monitoren van de casus tijdens en na afloop van het traject.

Bij een tijdelijk huisverbod sluit bij het laatste afstemmingsoverleg een wijkcoach (of andere uitvoerende medewerker van een lokaal sociaal team, afhankelijk van de lokale situatie) aan om middels een warme overdracht het THV-plan van aanpak aan te laten sluiten bij de lokale aanpak van het gezinssysteem.

6. Financiële afspraken

Financiële middelen voor de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling lopen grotendeels via de centrumgemeente voor vrouwenopvang, door middel van een decentralisatie-uitkering. Het is van belang regionaal de financiële spelregels voor het omgaan met deze middelen te bepalen. Deze decentralisatie-uitkering maakt onderdeel uit van het gemeentefonds en behoort tot de algemene middelen van de gemeenten. Er worden door het Rijk voorwaarden gesteld bij de decentralisatie-uitkering. In een eerder stadium hebben de centrumgemeenten maatschappelijke opvang/vrouwenopvang en andere gemeenten in de regio samen spelregels opgesteld over de wijze waarop wordt omgegaan met financiële middelen die lopen via de centrumgemeenten (zie Convenant Samenwerken aan opvang en zorg, 2012). Voorgesteld wordt om voor de periode waarvoor de regiovisie aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling geldt deze spelregels te continueren, tenzij er gegronde redenen zijn om hier vanaf te wijken. De spelregels zijn opgenomen in bijlage 4.

Voor Veilig Thuis Twente en het Veiligheidshuis Twente gelden aparte financieringsconstructies. Voor VTT wordt nog een deel van de decentralisatieuitkering gebruikt. Het Veiligheidshuis en het andere (grootste) deel van VTT wordt gefinancierd door de veertien gemeenten naar rato van (hoofdzakelijk) het inwoneraantal van die gemeente.

Bijlage 1. Afkortingen

AWBZ	-	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
GGZ	-	Geestelijke gezondheidszorg
BJZ	-	Bureau Jeugdzorg
AMK	-	Advies- en meldpunt kindermishandeling
SHG	-	Steunpunt huiselijk geweld
AMHK	-	Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling
Wmo	-	Wet maatschappelijke ondersteuning
GGD	-	Gemeenschappelijke gezondheidsdienst
OZJT	-	Organisatie voor Zorg en Jeugd Twente
VTT	-	Veilig Thuis Twente
VHT	-	Veiligheidshuis Twente

Bijlage 2. Ketenpartners

De volgende ketenpartners hebben een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van de regiovisie aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling:

- Politie
- Organisaties voor maatschappelijke dienstverlening/Steunpunt huiselijk geweld
- Kadera Vrouwenopvang/aanpak huiselijk geweld
- Mediant
- Dimence
- GGD
- Bureau Jeugdzorg Overijssel/ Advies en Meldpunt Kindermishandeling
- JusTact
- De Tender
- Raad voor de Kinderbescherming
- Veiligheidshuis Twente
- De veertien Twentse gemeenten

Deze ketenpartners hebben gezamenlijk hun bijdrage geleverd binnen de Regiegroep Huiselijk Geweld. Daarnaast hebben zij ieder afzonderlijk kunnen reageren op een conceptversie van de regiovisie.

Bijlage 3. Regie in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling

Beleidsregie

Elke gemeente is verantwoordelijk voor het lokale beleid voor huiselijk geweld en kindermishandeling. De regionale beleidsregie bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling ligt bij de centrumgemeente. De centrumgemeente heeft de volgende verantwoordelijkheden:

- Samen met regiogemeenten beleid formuleren, zorgen dat het vraagstuk van huiselijk geweld en kindermishandeling maatschappelijk wordt geduid, dat de voorwaarden worden benoemd voor een succesvolle aanpak, en dat de partijen worden benoemd die de succesvolle aanpak gezamenlijk moeten realiseren.
- Zorgen dat er samen met de regiogemeenten een regioaanpak voor huiselijk geweld en kindermishandeling wordt (door)ontwikkeld, die past bij de schaal, de cultuur en de bestaande samenwerkingsverbanden in de regio.
- Zorgen dat de afspraken met gemeenten en met de uitvoerende organisaties zijn vastgelegd in een convenant. De afspraken in het convenant zijn leidend voor alle ondertekenaars van het convenant.
- De (bestuurders van) de regiogemeenten en de uitvoerende organisaties periodiek uitnodigen voor een overleg, waar – op strategisch niveau – de gemaakte afspraken tegen het licht worden gehouden.
- Contact houden met de andere partijen die te maken hebben met de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling (zoals de zorgverzekeraar en het Openbaar Ministerie), maar ook met bovengemeentelijke instellingen. Daarnaast is de centrumgemeente verantwoordelijk voor afstemming met andere bestuurslagen, bijvoorbeeld de rijksoverheid.
- Er voor zorgen dat er in elke gemeente een adequaat functionerende procesmanager is aangewezen en zorgen dat de procesmanager in staat is om zijn verantwoordelijkheden waar te maken. De gemeente moet die randvoorwaarden (mede) creëren.

Procesregie

In elke gemeente is er een procesmanager. De procesmanager is verantwoordelijk voor:

- Het op basis van de geldende regionale afspraken realiseren van een sluitende aanpak door, onder andere, het vormgeven van (systeemgerichte) hulpverlening;
- Het bewaken van processen, onder andere door het monitoren van het samenwerkingsproces in de keten en het bewaken van afspraken die op ketenniveau gemaakt zijn;
- Waar nodig, het aanspreken van de ketenpartners op het nakomen van de gemaakte afspraken met betrekking tot de regionale aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling;
- Het optimaliseren van de ketenaanpak door signaleren van hiaten en voorstellen voor verbetering van de aanpak aan gemeenten;
- Goede afstemming en samenwerking met strafrechtelijke keten en het Veiligheidshuis.

De procesmanager heeft geen contact met gezinsleden aan wie zorg- en hulpverlening na een incident met huiselijk geweld of kindermishandeling wordt geboden. De procesmanager heeft contact met de gemeente als opdrachtgever en met de professionele organisaties in de huiselijk geweld- en kindermishandelingketen en in andere ketens.

Casusregie

Casusregie is de samenwerking op operationeel niveau rond een gezin/systeem. Een casemanager is nodig bij complexe casussen met meervoudige problematiek. Als er kinderen in het gezin aanwezig zijn, is dat een extra reden om een casemanager in te zetten of één van de reeds actieve hulpverleners de rol van casemanager te geven. Dat geldt ook als hulpverlening – zonder casemanager – in een eerder stadium één of meerdere keren is vastgelopen. Er zijn ook situaties waarin er wel hulpverlening moet worden opgestart, maar waarin de hulpverlening niet een eigen regisseur nodig heeft. In die gevallen is het verstandig om iemand 'eigenaar' van de casus te laten zijn. Dat kan bijvoorbeeld een maatschappelijk werker zijn, of iemand uit de verslavingszorg of de GGZ, die dan verantwoordelijk is voor het verloop van het hulpverleningstraject en voor de rapportage over de casus.

De casemanager heeft tot taak er voor te zorgen dat het veiligheidsplan en het hulpverleningstraject volgens plan worden uitgevoerd. De casemanager volgt het hele hulpverleningstraject van begin tot eind en is vaste contactpersoon voor het gezin of familiesysteem en bemiddelt zo nodig tussen gezin en hulpverlening.

Taken van een casemanager:

- contact met en aanspreekpunt zijn voor alle betrokken gezinsleden
- maken van een analyse van zowel individuele factoren van de verschillende gezinsleden en de relationeel-dynamische factoren
- inzet van andere relevante hulpverleners aan de hand van een systeemgericht plan van aanpak in samenspraak met het gezin.

De casusregie vindt bij voorkeur lokaal, zo dicht mogelijk bij het gezin en haar sociale netwerk plaats. Indien er sprake is van een verhoogd veiligheidsrisico moet er worden opgeschaald. De situatie vraagt dan om een krachtige snelle aanpak door experts die een nauwe samenwerking hebben met politie en justitie. Het plan moet als de veiligheid er om vraagt direct tot uitvoer kunnen worden gebracht. In de triage wordt bepaald of er sprake is van verhoogd risico.

Bijlage 4. Financiële afspraken centrumgemeente en andere gemeenten in de regio

Enschede als centrumgemeente en alle andere gemeenten hebben een verantwoordelijkheid voor huiselijk geweld en mindermishandeling. Daarom is een goede afstemming over de taakverdeling vereist.

1. De gemeenten gaan op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling uit van de taakverdeling en de spelregels die in deze regiovisie zijn opgenomen. Deze taakverdeling is mede gebaseerd op de Subsidieverordening opvang en begeleiding van kwetsbare burgers van de gemeente Enschede en Almelo.
2. De regiogemeenten voeren de taken uit die tot hun verantwoordelijkheden behoren op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning en dit convenant.
3. De centrumgemeente Enschede en Almelo verbindt zich de taken die specifiek tot haar verantwoordelijkheid behoren op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning en dit convenant uit te voeren.
4. De voorzieningen voor huiselijk geweld en kindermishandeling die vanuit de decentralisatie-uitkering worden gefinancierd zijn landelijk toegankelijk, overeenkomstig de daarvoor geldende voorwaarden. Centrumgemeenten maken op landelijk niveau afspraken over regiobinding en over voorwaarden waaronder cliënten worden opgenomen.
5. Verblijf in de opvang is in principe tijdelijk. De centrumgemeenten zijn verantwoordelijk voor de kosten van de opvang. De gemeente van herkomst is verantwoordelijk voor de kosten van verblijf, zijnde de eigen bijdrage van de cliënt in de opvang, voor ten hoogste te daarvoor geldende normen van de Wet Werk en Bijstand. Deze betaling is van toepassing de eerst periode van drie maanden, echter nooit langer dan de werkelijke periode van verblijf. Gemeenten kunnen desgewenst deze kosten langer voor hun rekening nemen.

De gemeenten die deze regiovisie onderschrijven vinden het essentieel dat uitkeringen uit het gemeentefonds die bestemd zijn voor huiselijk geweld en kindermishandling, ook besteed worden aan deze taken. Dit betekent dat wanneer de afgesproken prestaties zijn gerealiseerd en er nog gelden resteren, worden deze gelden besteed aan huiselijk geweld en kindermishandling. Als de uitkeringen uit het gemeentefonds verhoogd of verlaagd worden, worden er meer of minder middelen besteed aan huiselijk geweld.

Met betrekking tot de uitvoering gelden de volgende afspraken (afgeleid uit het convenant samenwerken aan opvang en zorg Twente):

- Het budget dat centrumgemeente Enschede ontvangt voor maatschappelijke opvang en vrouwenopvang/huiselijk geweld, komt geheel ten goede aan maatschappelijke opvang en vrouwenopvang/huiselijk geweld in de regio, met dien verstande dat van dit budget maximaal 5% aan coördinerende ambtelijke capaciteit, een vast bedrag aan verslavingspreventie en tenminste 0,5% aan nieuwe ontwikkelingen besteed wordt. De financiële bijdrage van centrumgemeente Enschede komt in totaal niet uit boven de hoogte van het budget dat de gemeenten van het rijk ontvangen voor maatschappelijke opvang en vrouwenopvang/huiselijk geweld.
- Het budget wordt besteed aan de uit te voeren taken door centrumgemeente Enschede zoals in de regiovisie opgenomen.
- Centrumgemeente Enschede overlegt in beginsel met regiogemeenten over de wijze waarop de taak wordt uitgevoerd en gefinancierd.
- De regiogemeenten dragen de kosten voor de aan hen toebehorende taken op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Bijlage 5. Omvang huiselijk geweld en kindermishandeling

Landelijke cijfers

Huiselijk geweld
Van alle vrouwen en mannen tussen de achttien en zeventig jaar is 45% ooit slachtoffer geweest van huiselijk geweld, als kind, partner of ouder. Bekeken voor een periode van de afgelopen vijf jaar is ruim 9% van de Nederlandse bevolking slachtoffer van huiselijk geweld. In bijna 75% van de gevallen van ernstig huiselijk geweld gaat het om lichamelijk geweld (65%) en seksueel geweld (8%). Geschat wordt dat er jaarlijks in Nederland minstens 200.000 personen slachtoffer worden van evident huiselijk geweld[11] dat wordt gepleegd door ongeveer 100.000 à 110.000 verdachten. Van de plegers is 87% man en 13% vrouw. Bij de slachtoffers van evident huiselijk geweld is ongeveer 60% vrouw en 40% man. Ruim een derde van de slachtoffers geeft aan ook pleger te zijn. (Van Dijk, Flight, Oppenhuis & Duesmann, 1997; Van der Veen & Bogaerts, 2010).

Ieder jaar worden:
- 160.000 vrouwen het slachtoffer van een lichte vorm van of lichamelijk en/of seksueel geweld,
- 30.000 vrouwen het slachtoffer van ernstig lichamelijk en/of seksueel geweld,
- 7.000 vrouwen het slachtoffer van zeer ernstig geweld.

Uit politieregistraties (landelijk) blijkt dat in circa 60% van de gevallen waar sprake is van geweld tussen ouders of verzorgers er kinderen tot 18 jaar in het gezin zijn. In circa 25 % van de incidenten zijn kinderen aanwezig bij het gewelddadige conflict en daadwerkelijk getuige (Nieuwenhuis, 2008)

Geschat wordt dat minstens één op de twintig ouderen te maken heeft met een vorm van mishandeling (Movisie, 2009). Bij veel mantelzorgers van ouderen (circa één derde deel) blijkt de zorg, vaak door overbelasting en/of goed bedoeld maar ondeskundig handelen, zodanig uit de hand te lopen dat er sprake is van mishandeling. De verwachting is dat ouderenmishandeling toeneemt. Door dubbele vergrijzing (meer ouderen en hogere leeftijd) zullen er steeds meer mensen zijn die afhankelijk zijn van de zorg van anderen. Hierdoor zou ook het beroep op mantelzorg groeien en het risico op ontspoorde zorg toenemen.

Kindermishandeling
Uit recent onderzoek blijkt dat in 2010 ruim 118.000 kinderen en jongeren van 0 tot 18 jaar in Nederland (ruim 3 procent van het totaal) blootgesteld waren aan een vorm van kindermishandeling (Alink et. al, 2012). In 2012 is ruim 65.300 maal contact opgenomen met een Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) over een vermoeden van kindermishandeling. Sinds 2004 is het totale aantal eerste contacten bij het AMK bijna verdubbeld (Jeugdzorg Nederland, 2013).

Uit onderzoek van Bakker en anderen (2009) blijkt dat 20% van de Nederlandse vrouwen en 4% van de Nederlandse mannen een vorm van seksueel geweld (exclusief kwetsende opmerkingen) heeft ervaren vóór het 16e levensjaar. Van Alink et al. (2012) schatten het

[11] Onder evident huiselijk geweld vallen alle vormen van seksueel geweld en ernstige vormen van lichamelijk geweld. Andere vormen van huiselijk geweld worden aangemerkt als evident huiselijk geweld als ze zich minstens tien maal hadden voorgedaan in een periode van vijf jaar.

aantal gevallen van seksueel kindermisbuik op 2.939 per jaar (0,8 per duizend kinderen), dit zijn overwegend slachtoffers van misbruik buiten het gezin.

Bij huiselijk geweldincidenten is er in 58% sprake van een gezinssituatie met kinderen jonger dan 18 jaar. Daarbij gaat het veelal om jonge kinderen. Bij ruim een kwart van de incidenten zijn kinderen daadwerkelijk getuige geweest van het geweld. Naar schatting groeien jaarlijks minimaal 60.000 kinderen op in een gezin waar sprake is van huiselijk geweld. Hiervan zijn ongeveer 25.500 kinderen daadwerkelijk getuige van het geweld (Ferwerda, 2007; Nieuwenhuis, 2008). Euser, Alink, IJzendoorn en Bakermans-Kranenburg (2013) komen tot een totale prevalentieschatting van 44.533 kinderen die getuige zijn geweest van huiselijk geweld, dat is 12 per 1.000 kinderen.

Literatuur:

Alink, L., IJzendoorn, R. van, Bakermans-Kranenburg, M.J., Pannebakker, F., Vogels, T., & Euser, S. (2012). *Kindermishandeling in Nederland Anno 2010: De Tweede Nationale Prevalentiestudie mishandeling van kinderen en jeugdigen (NPM-2010)* (Tweede editie). Leiden: Casimir.

Bakker, F., Graaf, H., de Haas, S., Kedde, H., Kruijer, H., & Wijsen, C. (2009). *Seksuele gezondheid in Nederland.* Utrecht: Rutgers Nisso Groep.

Dijk, T. van, Flight, S., Oppenhuis, S., & Duesmann, B. (1997). *Huiselijk geweld: aard, omvang en hulpverlening*. Den Haag. Ministerie van Justitie.

Euser, S., Alink, L., IJzendoorn, R. van, & Bakermans-Kranenburg, M. (2013). *De Prevalentie van Huiselijk Geweld in Nederland in 2010*. Leiden: Centrum voor Gezinsstudies, Universiteit Leiden.

Ferwerda, H. (2007). *Met de deur in huis. Omvang, aard achtergronden en aanpak van huiselijk geweld in 2006 op basis van landelijke politiecijfers*. Arnhem/Dordrecht: Advies- en onderzoeksgroep Beke.

Jeugdzorg Nederland (2013). *Advies- en Meldpunten Kindermishandeling (AMK): Overzicht 2012*. Utrecht: Jeugdzorg Nederland.

MOVISIE (2009). *Factsheet Ouderenmishandeling*. Utrecht: MOVISIE.

Nieuwenhuis, A. (2008). *Huiselijk geweld op het netvlies gebrand. Een onderzoek naar kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld.* (Doctoraalscriptie, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Vrije Universiteit). Amsterdam : Vrije Universiteit.

Veen, H.C.J. van der, & Bogaerts, S. (2010). *Huiselijk geweld in Nederland: overkoepelend synthese-rapport van het vangst-hervangst-, slachtoffer- en daderonderzoek 2007- 2010*. Den Haag, WODC.

Regionale cijfers

Op grond van de landelijke cijfers kunnen we een inschatting maken van de prevalentie in de regio Twente. Naar schatting zijn dan tussen de 6.200 en 7.800 mensen slachtoffer van huiselijk geweld in Twente en worden circa 4.500 kinderen blootgesteld aan een vorm van kindermishandeling; het NJi schat het aantal in Twente op 3.900 - 4.600 kinderen. Voor een (klein) deel zal er sprake zijn van overlap tussen beide categorieën.

Monitor Huiselijk geweld Twente

Onderzoeks- en adviesbureau Intraval voert jaarlijks de monitor huiselijk geweld Twente uit. Onderstaande tekst is ontleend aan de monitor 2014.

Incidenten



Figuur 1. Geregistreerde incidenten (voor 2009 gaat het om geëxtrapoleerde jaarcijfers.)

In figuur 1 staan de aantallen geregistreerde incidenten van huiselijk geweld weergegeven.

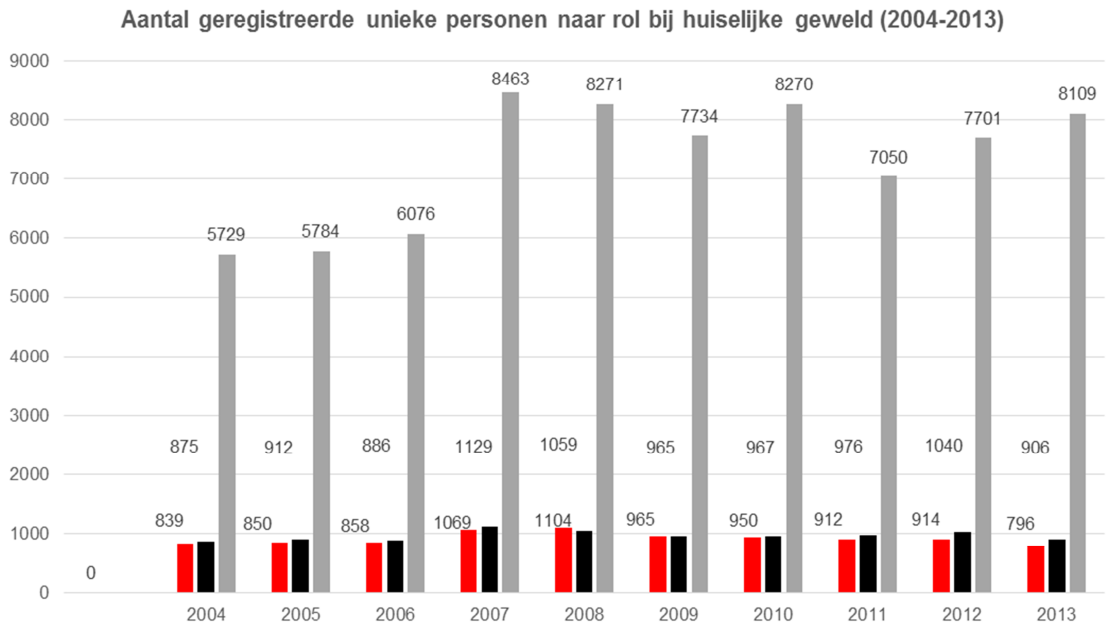
- In de periode 2004 tot en met 2013 is het aantal geregistreerde incidenten van huiselijk geweld gestegen van 3.081 in 2004 naar 3831 in 2013.
- In 2013 is het aantal geregistreerde incidenten per 1000 inwoners het hoogste in Almelo, gevolgd door Enschede en Hengelo, terwijl het aantal in Dinkelland en Tubbergen het laagste is.

Unieke personen

Uit figuur 2 blijkt dat er tussen 2004 en 2013 bij de regiopolitie Twente sprak is van een toename van het totaal aantal geregistreerde unieke personen dat een rol heeft gespeeld bij huiselijk geweld (in 2007, 2009 en 2010 lag het aantal overigens nog hoger). Het gaat daarbij om onder meer verdachten, slachtoffers, betrokkenen en getuigen.

- In alle tien jaren is het merendeel van de geregistreerde verdachten tussen 25 en 45 jaar. Dit percentage neemt af van 62% in 2004 naar 55% in 2013. De meerderheid van de verdachten is man.

- Ook van de unieke personen die in het peiljaar minstens één keer voorkomen als slachtoffer is het grootste deel (in alle jaren rond de 50%) tussen 25 en 45 jaar. In alle jaren zijn de meeste slachtoffers vrouw.



Figuur 2. Geregistreerde unieke personen[12]

Unieke personen die in het peiljaar minstens één keer voorkomen als verdachte
Unieke personen die in het peiljaar minstens één keer voorkomen als slachtoffer
Totaal unieke personen in het peiljaar (verdachten, slachtoffers, betrokkenen, getuigen e.d.)

Verdachten

De gegevens van politie, justitie, reclasseringsinstellingen en De Tender geven inzicht in de verdachten van huiselijk geweld en hun recidive.

- Het aantal unieke personen dat ten minste één keer staat geregistreerd als verdachte is tussen 2004 en 2013 gedaald. In 2004 zijn dit er 839, terwijl het in 2013 om 769 gaat (zie onderstaande tabel).
- Het percentage verdachten dat in één jaar niet vaker dan één keer voorkomt in de registraties is tussen 2004 en 2010 gestegen van 58% naar 64%. In 2012 en 2013 is het weer gedaald naar respectievelijk 53% en 51%.
- Ook wat betreft vijf keer of vaker recidiveren binnen een jaar is er sprake van een lichte stijging ten opzichte van de voorgaande jaren. In 2012 en 2013 ligt dit percentage op respectievelijk 9% en 8%, terwijl het in de voorgaande jaren voornamelijk rond de 4-5%.

[12] Er is enige overlap tussen de unieke verdachten en de unieke slachtoffers doordat een persoon, die bijvoorbeeld de ene keer als verdachte bij een incident is betrokken en de andere keer als slachtoffer, bij beide meetelt.
Voor 2009 gaat het om geëxtrapoleerde jaarcijfers.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	N= 839	N= 850	N= 858	N= 1069	N= 1104	N= 965	N= 965	N= 912	N= 914	N= 769
1 keer	58	63	60	57	55	86	64	58	53	51
2 keer	22	20	23	22	24	12	19	22	22	22
3 keer	10	10	9	10	10	2	9	10	9	12
4 keer	5	3	3	4	6	1	14	6	7	7
5 keer	2	2	3	3	3	0	1	2	3	3
> 5 keer	3	2	2	5	4	0	3	2	6	5
Totaal	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

Tabel 1. Aantal keer voorkomen van unieke verdachten huiselijk geweld in politiebestand (2004-2013), in %[13]

- In totaal staan er in de periode 2004 tot en met 2013 6.968 unieke personen als verdachte geregistreerd. Een tiende (886 personen; 13%) komt in twee verschillende jaren voor, terwijl 5% (345 personen) in drie of meer verschillende jaren voorkomen. Niemand staat in alle jaren geregistreerd als verdachte.

Justitie

- Het aantal bij het OM ingestroomde verdachten van huiselijk geweld in de periode 2005 en 2009 is afgenomen (tabel 2.) Tussen 2009 en 2012 is het aantal toegenomen, in 2012 ligt het aantal met 400 het hoogst sinds de start van de monitor. In 2013 is het aantal echter weer gedaald naar 301.
- Het aantal huiselijk geweldzaken dat door het OM of de rechter is afgedaan is in de periode 2004 tot 2008 toegenomen. In 2009 en 2010 is dit aantal gedaald, waarna het in 2011 en 2012 weer is toegenomen. Ook hier geldt dat het aantal in 2013 weer gedaald is.

	Peiljaar									
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N
Aantal unieke verdachten in het peiljaar is ingestroomd bij het OM	204	252	248	242	231	214	216	336	400	301
Aantal zaken dat in het peiljaar is afgedaan door het OM	212	256	274	308	325	270	203	354	427	310
Aantal zaken dat in het peiljaar is afgedaan door de rechter	85	172	197	194	234	163	155	232	206	160

Tabel 2. Aantal unieke verdachten huiselijk geweld dat is ingestroomd bij het OM (2004-2013)

Reclassering

Vanaf 2008 wordt in de registratiegegevens van de reclasseringsinstellingen bijgehouden of er sprake is van een huiselijk geweldzaak. Doordat (nog) niet structureel wordt geregistreerd op huiselijk geweld gaat het bij de vermelde aantallen om een ondergrens.

- Reclassering Nederland heeft in 2013 (minimaal) 123 cliënten waarvoor een (voorlichtings- of advies) rapport is aangevraagd voor het OM in verband met een huiselijk geweldzaak. Tussen 2008 en 2011 varieerde dit aantal van 71 tot 187.

[13] Voor 2009 gaat het om geëxtrapoleerde jaarcijfers.

- In 2013 blijkt Tactus (minimaal) 66 cliënten te hebben waarvoor een (voorlichtings- of advies)rapport is aangevraagd in verband met een huiselijk geweldzaak. In de voorgaande jaren varieerde dit aantal tussen 18 en 50 cliënten.
- In 2013 komen 136 unieke personen (merendeel man) vanwege huiselijk geweld voor in de registraties van de reclasseringsafdeling van het Leger de Heils. In 2010 en 2011 lag het aantal beduiden lager, namelijk 0- 51 en 57 cliënten.
- Alle drie de reclasseringsinstellingen geven als mogelijke verklaring voor de stijging dat door de medewerkers beter wordt geregistreerd op huiselijk geweld.

De Tender
De Tender is een poli- en dagkliniek voor forensische psychiatrie en psychotherapie voor Overijssel en Oost-Gelderland.

- Het aantal verdachten uit het politiebestand huiselijk geweld dat bekend is bij de Tender is tussen 2004 en 2013 gestegen van 36 naar 108.
- In 2013 ligt het percentage vrouwelijke verachten dat bekend is bij de Tender op 4% terwijl het in de voorgaande jaren varieerde van 0% in 2011 tot 13% in 2008 en 2009.

Huisverbod
Sinds maart 2009 is in de Twentse gemeenten de Wet tijdelijk huisverbod in werking gestreden. Het huisverbod is bedoeld om huiselijk geweld verder terug te dringen.
In totaal zijn in de periode maart 2009 tot en met december 2009 147 huisverboden opgelegd in Twente, in heel 2013 zijn dat er 166. In 2010, 2011 en 2012 lagen deze aantallen met respectievelijk 227, 201 en 189 hoger.

- De gemeenten Enschede en Almelo hebben in 2013 in absolute cijfers de meeste huisverboden: respectievelijk 71 en 29.
- In 2013 hebben de gemeenten Almelo en Enschede ook verhoudingsgewijs per 1.000 inwoners de meeste huisverboden: 0,4 per 1.000 inwoners, gevolgd door Hengelo (0,30), terwijl Borne (0,0) de minste heeft.

Slachtoffers
Aan de hand van de gegevens van Team Vroeghulp Enschede, Teams Vroeghulp Almelo, CarintReggeland, Bureau Jeugdzorg Overijssel (BJZO), SHG, Kadera en Mediant kan een beeld worden gegeven van de slachtoffers van huiselijk geweld. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen kinderen, volwassenen en ouderen. In de aangeleverde bestanden staan in 2013 in totaal 7.512 unieke slachtoffers geregistreerd (zie onderstaande tabel). Dit aantal is aanzienlijk hoger dan in 2012 (4.532), 2011 (2.841) en 2010 (2.590). Deze stijging is grotendeels toe te schrijven aan het toegenomen aantal geregistreerde personen bij het SHG. Deze stijging heeft weer te maken met de overgang van het SHG van Kadera naar de drie instellingen voor maatschappelijk werk in Twente in juli 2012. Met deze overgang is een intensievere samenwerking met de politie BJZO tot stand gekomen, waardoor meer en beter wordt geregistreerd en gesignaleerd.

	2010		2011		2012		2013	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Kinderen (0-18 jaar)	1281	50	1558	55	2020	45	3435	46
Volwassenen (18-65 jaar)	1248	48	1209	43	2384	52	3921	52
Ouderen (65+)	61	2	74	3	125	3	153	2
Totaal	**2590**	**100**	**2841**	**100**	**4532**	**100**	**7512**	**100**

Tabel 3. Totaal aantal unieke slachtoffers in 2010 - 2013

In 2010 en 2011 gaat het bij (ruim) de helft van de geregistreerde slachtoffers om kinderen (50% in 2010 en 55% in 2011). In 2012 en 2013 is het percentage kinderen onder de slachtoffers gedaald naar respectievelijk 45% en 46%.

Instellingen

- Zowel bij Team Vroeghulp Enschede als bij Teams Vroeghulp Almelo is er sprake van een toename in het aantal personen dat bij de teams in beeld is geweest. Deze toename wordt veroorzaakt door de overgang van SHG van Kadera naar de drie instellingen voor maatschappelijk werk. Door deze overgang zijn het SHG en de outreachende en systeemgerichte hulpverlening van de instellingen voor maatschappelijk werk nauwer met elkaar verbonden.
- Zowel in 2013 als in 2010, 2011 en 2012 zijn door BJZO gegevens verstrekt over het aantal meldingen dat bij het AMK is gedaan over kinderen die getuige waren van huiselijk geweld. In 2013 zijn hierover 204 meldingen gedaan, in 2010, 2011 en 2012 lagen deze aantallen op respectievelijk 198, 203 en 180. In 2013 zijn eveneens gegevens aangeleverd over AMK-meldingen waarin sprake is van lichamelijke mishandeling, pedagogische verwaarlozing, psychisch geweld en seksueel misbruik. In totaal gaat het om 641 meldingen, waarbij 1.346 kinderen betrokken zijn. Bij de helft van deze meldingen (50%) gaat het om pedagogische verwaarlozing.
- In 2013 zijn in totaal 2.585 meldingen binnengekomen bij het SHG, waarbij in totaal ruim 7.800 personen (de rol bij huiselijk geweld is niet altijd bekend c.q. geregistreerd) betrokken zijn. Het grootste deel (82%) van de meldingen komt binnen via overleg met de politie en BJZo.

Meer informatie is te vinden in de Monitor 2014 Huiselijk geweld Twente.

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- F/B

Onderwerp	Regiovisie 'Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling in Twente'		
Portefeuillehouder	Jurgen van Houdt (Agendaletter F)		
Programma	Maatschappelijke Ondersteuning	Aangeboden aan Raad	26 januari 2015
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1500003813

Wij stellen u voor te besluiten om:
1. de regiovisie 'Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling in Twente' vast te stellen.

Vooraf
Met uitvoeringspartners en de gemeenten in Twente is een gezamenlijke visie op de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling opgesteld. Deze visie heeft het akkoord van de regionale Stuurgroep Huiselijk Geweld en de Bestuurlijke Agendacommissie OZJT (voorheen BCO Samen14) en wordt nu ter vaststelling aan de 14 Twentse gemeenten aangeboden. Het college kiest er, gezien de importantie van het onderwerp, voor een debat met de gemeenteraad te voeren over deze regiovisie.

Inleiding
Voor de aanpak van huiselijk geweld moeten alle regio's een op elkaar afgestemde visie op die aanpak vaststellen voor de periode 2015 - 2018. In Twente is centrumgemeente Enschede daarbij de regievoerder.
De regiovisie 'Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling in Twente' is in nauw overleg met partners uit het werkveld en gemeenten in Twente opgesteld. De kern van de regiovisie is dat huiselijk geweld en kindermishandeling een grote en veelal blijvende impact hebben op het leven van betrokkenen en op de samenleving. Waar we kunnen moeten we deze onveilige situaties tijdig herkennen, stoppen, normaliseren én duurzaam voorkomen.

De uitgangspunten van de regiovisie:
- Nadrukkelijk oog voor de positie van kinderen; in de titel is daarom ook sprake van huiselijk geweld én kindermishandeling;
- Veiligheid voorop; met name die van kinderen en anderen in kwetsbare / afhankelijke posities, denk daarbij bijvoorbeeld ook aan ouderen;
- Systeemgericht; vrijwel altijd ligt er een ingewikkelde verbondenheid binnen een relatie of gezinssysteem ten grondslag aan dit geweld, waarbij onderscheid tussen de rol van pleger en slachtoffer soms nauwelijks te maken is;
- Snel handelen; wanneer de veiligheid in het geding is moet er snel gehandeld kunnen worden, wat betekent dat zowel relevante informatie als (specialistische) hulp snel beschikbaar moet zijn
- Outreachend; directe, actieve en face to face contacten, ook wanneer daar niet door betrokkenen om gevraagd wordt, zijn nodig om hulp op gang te brengen, zeker waar het (nog) niet gewoon is om gemakkelijk met deze zaken op de proppen te komen;
- Primaat lokaal; het geweld vindt plaats in de directe leefomgeving van betrokkenen en heeft vaak ook een verband met de totale leefsituatie van betrokkenen, dat maakt dat interventies die afgestemd zijn op en rekening houden met die totale omstandigheden het meeste perspectief bieden. Het casemanagement rond deze casuïstiek ligt dan ook primair lokaal, dat is ook conform de werkwijze van het Veiligheidshuis Twente en conform wat in de vormgeving van Veilig Thuis Twente is vastgelegd;
- Intersectoraal samenwerken; optimaal rendement wordt bereikt wanneer zorg en straf / drang en dwang aan elkaar gekoppeld worden;
- Focus op eigen kracht en sociaal netwerk; wanneer de directe gevaar dreiging weggenomen is en de situatie genormaliseerd is wordt er, net als bij andere onderwerpen binnen het sociale domein, ook in deze aanpak gezocht naar de steun en kracht van de mensen in de omgeving van slachtoffers en plegers om de herstelde veilige situatie te bestendigen en te versterken.

De regiovisie sluit aan bij / is nauw verbonden met andere ontwikkelingen in het sociale domein. Zo heeft zij een directe koppeling met de lokaal en regionaal vastgestelde kaders rond Wmo en Jeugdwet en de daaruit voortvloeiende vormgeving van het advies en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling onder de naam Veilig Thuis Twente.

De regiovisie biedt ruimte voor lokale accenten in ambities en doelen mits deze niet in tegenspraak zijn met de eerder genoemde uitgangspunten.

Beoogd resultaat

1. Een basis voor gecoördineerde aanpak en voortzetting van de ingezette activiteiten op regionale en lokale schaal op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling;
2. Ruimte voor lokale accenten per gemeente op basis van de zich in die gemeente voordoende problematiek;
3. Voldoen aan de wettelijke verplichting van een vastgestelde regiovisie voor de periode 2015 – 2018.

Argumenten

1.1 Met de regiovisie zijn de kaders voor optimale samenwerking in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling in de hele regio duidelijk en wordt er eenduidig gebruik gemaakt van de regionaal beschikbare expertise en hulpstructuren, waarvan de vorming van Veilig Thuis Twente de belangrijkste exponent is.
1.2 De regiovisie biedt de kaders om de reeds ingezette activiteiten in het kader van de aanpak voort te zetten en te verbeteren. Denk hierbij onder andere aan de aanpak code Rood, het werken met de meldcode, de inzet van de tijdelijke huisverboden en de voortzetting van de activiteiten van het steunpunt huiselijk geweld en het advies en meldpunt kindermishandeling in Veilig Thuis Twente.
2.1 Per gemeente kan de problematiek van huiselijk geweld en kindermishandeling zich anders manifesteren, daarom biedt de regiovisie ruimte om lokale accenten te leggen mits deze niet strijdig zijn met de vastgestelde visie.
3.1 We voldoen aan de wettelijke verplichting om, onderliggend aan onze activiteiten een binnen de regio afgestemde visie op de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling te hebben. De regiovisie sluit aan bij de eerder vastgestelde uitgangspunten en kaders rond Wmo en Jeugdwet die onder andere ten grondslag hebben gelegen aan de vormgeving van VTT.

Kanttekeningen

1.1 De transities brengen met zich mee dat er veranderingen optreden in de werkwijze en werkprocessen bij gemeenten en partners in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. De rol van de gemeenten in het kader van regie en continuïteit van zorg en begeleiding is sterker geworden. 2015 zal uit moeten wijzen of de nagestreefde resultaten ook direct al ingeboekt kunnen worden.
2.1 Extra inzet, op basis van lokaal toegevoegde andere accenten en dus andere activiteiten hebben vooralsnog geen dekking. Een uitbreiding van activiteiten zal dus altijd gepaard moeten gaan van het vinden van extra middelen.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen

Niet van toepassing.

Kosten, opbrengsten, dekking

Voor de huidige activiteiten is dekking in de diverse begrotingen opgenomen. Vanuit de decentralisatie uitkering Vrouwenopvang is voor onze regio € 3.3 miljoen beschikbaar voor activiteiten in het kader van reguliere vrouwenopvang en aanpak huiselijk geweld.
Percentagegewijs is de verdeling van dat bedrag als volgt:

70 %	Vrouwenopvang
8 %	Reclassering
4 %	Preventie activiteiten
12 %	Veilig Thuis Twente
3 %	Maatschappelijk werk instellingen voor aanpak huiselijk geweld
3 %	Diversen waaronder activering, innovatie, beleidsondersteuning

Veilig Thuis Twente (VTT) wordt naast de bijdrage vanuit de decentralisatie uitkering (zie boven) door de gemeenten gefinancierd middels een afdracht aan de Organisatie voor Zorg en Jeugd Twente (OZJT).
De totale begroting van VTT omvat een bedrag van € 3.492.219. Vanuit de Decentralisatie Uitkering Vrouwenopvang (DU/VO), die de centrumgemeente Enschede ontvangt voor aanpak huiselijk geweld, wordt hiervan € 398.834 gedekt. Het resterende bedrag, € 3.093.385 wordt verdeeld over de 14 gemeenten op basis van inwonersaantal. Dit betekent 4,95 per inwoner.

Voor Enschede komt de bijdrage daarmee op € 773.346 gedekt vanuit de middelen jeugdhulp. De bijdrage van € 398.834 is gedekt vanuit de DU/VO en is opgenomen in de begroting van de centrumgemeente middelen onderdeel VO.

Wanneer de activiteiten in het kader van de aanpak uitgebreid worden zal er ook navenant naar financiële middelen gezocht moeten worden.

Communicatie
De regiovisie is beschikbaar voor publicatie en wordt opgenomen op de website van de gemeente Enschede. Daarnaast wordt de regiovisie ter beschikking gesteld aan de partners die betrokken zijn bij de uitwerking en een rol spelen in de aanpak.

Vervolg
Na vaststelling van de regiovisie zal deze periodiek, bij het begin van een volgend kalenderjaar geëvalueerd worden, waarvan de eerste keer in het 1e kwartaal 2016. Wanneer aan de orde worden bijstellingen met uw raad gedeeld en waar nodig ter vaststelling voorgelegd.

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	mr. G.J. de Graaf

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

---

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	mr. G.J. de Graaf

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- C

Onderwerp	Onteigening Zuid Esmarkerrondweg		
Portefeuillehouder	Hans van Agteren agendaletter (C))		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	26 februari 2015
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1500002980

Wij stellen u voor te besluiten om:

de Kroon te verzoeken tot onteigening ten name van de Gemeente Enschede van percelen grond welke deel uitmaken van de kadastrale percelen gemeente Lonneker sectie O nummers 11509 en 11516.

Inleiding
In zijn vergadering van 15 maart 2013 heeft de gemeenteraad van Enschede besloten tot het vaststellen van het voorlopig ontwerp voor de aanleg van een fietspad langs de Zuid Esmarkerrondweg. Ook heeft de raad toen besloten voor de voorbereiding en uitvoering van dit fietspad een krediet van € 1.960.000,-- beschikbaar te stellen en de gemeentebegroting 2013 hiervoor te wijzigen. De kosten passen binnen de begroting van verkeersinfrastructuur en beleid van het Programma Stedelijke Ontwikkeling, voor zover deze niet worden gedekt uit subsidiegelden van Regio Twente.

De realisatie van een fietspad langs de Zuid Esmarkerrondweg is als prioriteit opgenomen in het Coalitieakkoord (2014-2018). De aanleg van dit fietspad past daarnaast in de door de raad op 23 januari 2013 vastgestelde Fietsvisie, waarin de ambitie uitgesproken wordt het fietsgebruik en de veiligheid van de fietser te bevorderen.

Met de aanleg van een fietspad langs de Zuid Esmarkerrondweg verbetert de bereikbaarheid per fiets in het zuidoostelijk deel van Enschede. Naarmate het fietspad bijdraagt aan een groter gebruik van de fiets, ontstaat daardoor meer ruimte voor bezoekers en werkenden die gebonden zijn aan het gebruik van de auto. Daarnaast is de verkeersveiligheid ook een belangrijk argument voor aanleg van het fietspad. De Zuid Esmarkerrondweg staat op dit moment bekend als een onveilige weg voor fietsverkeer. Dit komt door de smalle rijbaan van de Zuid Esmarkerrondweg, scherpe bochten en hoge verkeersintensiteit en de snelheidslimiet van 60 km/u in relatie tot de geringe snelheid van fietsers. Daarnaast draagt het fietspad bij aan een betere ontsluiting van het buitengebied in Enschede-Zuid voor recreatief en toeristisch gebruik.

Beide gedeelten van de bovengenoemde kadastrale percelen zijn in eigendom van de heer J.G. Altena, Heutinkhoekweg 12 te 7534 DP Enschede, en zijn gezamenlijk circa 5.172 m² groot. De heer J.G. Altena is in 2013 overleden, waarna het minnelijk overleg over de verwerving door de gemeente van deze perceelsgedeelten is voortgezet met de erfgenamen van de heer Altena.

Ter uitvoering van de verplichting uit de Onteigeningswet tot het voeren van minnelijk overleg met de eigenaar van de te verwerven/onteigenen grond heeft de gemeente formeel en per brief d.d. 12 juni 2014 (kenmerk: 1400161790) en d.d. 19 december 2014 (ons kenmerk: 1400337592), de erven van de heer J.G. Altena een bedrag geboden. Dit bedrag geldt als een volledige schadeloosstelling volgens de Onteigeningswet voor de verwerving van een deel (ter gezamenlijke grootte van circa 5.172 vierkante

meter) van de percelen kadastraal bekend gemeente Lonneker sectie O nummers 11509 en 11516. Beide biedingen van de gemeente zijn niet aanvaard door de erven Altena.

Daarmee hebben de minnelijke onderhandelingen met (de erven) Altena tot nu toe niet geleid tot de verwerving van de genoemde gedeelten van de kadastrale percelen door de Gemeente. Daarom is besloten de onteigeningsprocedure op te starten. Dit laat onverlet dat de Gemeente in overleg is en blijft met de erven Altena over de verwerving van de gronden, ook tijdens de procedure tot onteigening.

Beoogd resultaat
De raad besluit aan De Kroon te verzoeken delen van de kadastrale percelen gemeente Lonneker sectie O nummers 11509 en 11516 te onteigenen ten name van de gemeente Enschede, ten behoeve van de realisatie van een fietspad met berm en afwateringsgreppel naast de Zuid Esmarkerrondweg..

Argumenten
1.1
Het publiek belang is gediend door deze onteigening door een vergroting van de toegankelijkheid, bereikbaarheid van het betreffende gebied ten behoeve van personen in het algemeen c.q. fietsers in het bijzonder. Daarnaast dient de realisatie van het fietspad de vergroting van de verkeersveiligheid voor de verkeersdeelnemers en met name de fietsers op de Zuid Esmarkerrondweg. Er wordt geen individueel of particulier belang gediend door middel van deze onteigening.

1.2
Sinds 2012 voerde de gemeente overleg met de heer J.G. Altena om de voor de aanleg van het fietspad benodigde gronden te verwerven. Na diens overlijden in 2013 is dit overleg voortgezet met zijn erfgenamen. Het overleg nadien heeft niet geleid tot overeenstemming tussen de gemeente en de erven Altena over de verwerving van de genoemde gronden door de gemeente.

1.3
Daarmee hebben de minnelijke onderhandelingen met (de erven) Altena tot nu toe niet geleid tot de verwerving van de genoemde gedeelten van de kadastrale percelen door de Gemeente. Daarom is besloten de onteigeningsprocedure op te starten. Dit laat onverlet dat de Gemeente in overleg is en blijft met de erven Altena over de verwerving van de gronden, ook tijdens de procedure tot onteigening.

1.4
De gronden waarop de onteigening betrekking heeft zijn noodzakelijk om het fietspad, de berm en de bijbehorende afwateringsgreppel langs de Zuid Esmarkerrondweg te kunnen realiseren. Indien de gronden van de erven Altena niet kunnen worden verworven door de gemeente, kan het fietspad langs de Zuid Esmarkerrondweg niet als mogelijk gemaakt door het bestemmingsplan “Buitengebied Zuid-Oost” en het bestemmingsplan “Eschmarke Zuidwest” worden gerealiseerd.

1.5
De erven Altena hebben geen beroep op zelfrealisatie gedaan. Daarnaast betreft het hier de realisatie van complexe, infrastructurele werken, welke werken volgens de Kroon niet voor zelfrealisatie in aanmerking komen.

1.6
Betreffende de overige percelen die benodigd zijn voor de realisatie van fase 1 van het fietspad en berm met afwateringsgreppel is overeenstemming met de gemeente.

1.7
Ten aanzien van de realisatie van het fietspad, berm en afwateringsgreppel langs de Zuid Esmarkerrondweg is sprake van urgentie.
Deze urgentie bestaat daarin dat:

- De gemeente heeft tot dusver aanzienlijke financiële inspanningen gepleegd ten aanzien van de verwerving van alle benodigde percelen voor de aanleg van het fietspad, berm en afwateringsgreppel.

- De realisatie van het fietspad langs de Zuid Esmarkerrondweg heeft reeds prioriteit in het vorige coalitieakkoord van het College van B&W gekregen. Uitvoering van dit punt is daarom thans dringend gewenst.
- Het fietspad met bijbehorende voorzieningen moet zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk in 2016 worden aangelegd. De aanbestedingsprocedure daarvoor zal in 2015 gevoerd te worden. Met uitzondering van de te onteigenen gronden, bestaat overeenstemming over de verwerving van de benodigde gronden.

Kanttekeningen
Geen

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
Dit besluit van de raad levert geen bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente.

Kosten, opbrengsten, dekking
In zijn vergadering van 15 maart 2013 heeft de gemeenteraad van Enschede besloten tot het vaststellen van het voorlopig ontwerp voor de aanleg van een fietspad langs de Zuid Esmarkerrondweg. Ook heeft de raad toen besloten voor de voorbereiding en uitvoering van dit fietspad een krediet van € 1.960.000,-- beschikbaar te stellen en de gemeentebegroting 2013 hiervoor te wijzigen. De kosten passen binnen de begroting van verkeersinfrastructuur en beleid van het Programma Stedelijke Ontwikkeling, voor zover deze niet worden gedekt uit subsidiegelden van Regio Twente.

Communicatie
Openbaar

Vervolg
Het verzoekbesluit tot onteigening wordt door de raad aangeboden aan De Kroon ter verdere behandeling.

Bijlagen
1. Bestuursvoorstel B&W
2. Zakelijke beschrijving onteigeningsplan Fietspad Zuid Esmarkerrondweg
3. tekening
4. tekening
5. tekening

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	mr. G.J. de Graaf

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

---

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	mr. G.J. de Graaf

ZAKELIJKE BESCHRIJVING

Onteigeningsplan "Fietspad Zuid Esmarkerrondweg"

De gronden waarop het verzoeksbesluit tot onteigening betrekking heeft zijn gedeelten van de percelen kadastraal bekend gemeente Lonneker sectie O nummer 11509 en 11516. Deze percelen zijn als grondplannummer 1 respectievelijk grondplannummer 2 aangegeven op de bij het verzoekbesluit gevoegde tekeningen.

Beide gedeelten van deze kadastrale percelen zijn in eigendom van de heer J.G. Altena, Heutinkhoekweg 12 te 7534 DP Enschede, en zijn gezamenlijk circa 5.172 m² groot. De heer J.G. Altena is in 2013 overleden, waarna het minnelijk overleg over de verwerving door de gemeente van deze perceelsgedeelten is voortgezet door de erfgenamen van de heer Altena.

De genoemde gedeeltelijke kadastrale percelen zijn noodzakelijk voor de realisatie van een fietspad en de daaraan verbonden berm en afwateringsgreppel naast de Zuid Esmarkerrondweg.

Realisatie Fietspad Zuid Esmarkerrondweg

In zijn vergadering van 15 maart 2013 heeft de gemeenteraad van Enschede besloten tot het vaststellen van het voorlopig ontwerp voor de aanleg van een fietspad langs de Zuid Esmarkerrondweg. Ook heeft de raad toen besloten voor de voorbereiding en uitvoering van dit fietspad een krediet van € 1.960.000,-- beschikbaar te stellen en de gemeentebegroting 2013 hiervoor te wijzigen.
De kosten passen binnen de begroting van verkeersinfrastructuur en beleid van het Programma Stedelijke Ontwikkeling, voor zover deze niet worden gedekt uit subsidiegelden van Regio Twente.

De realisatie van een fietspad langs de Zuid Esmarkerrondweg is als prioriteit opgenomen in het Coalitieakkoord (2014-2018). De aanleg van dit fietspad past daarnaast in de door de raad in 2012 vastgestelde Fietsvisie, waarin de ambitie uitgesproken wordt het fietsgebruik en de veiligheid van de fietser te bevorderen.

Met de aanleg van een fietspad langs de Zuid Esmarkerrondweg verbetert de bereikbaarheid per fiets in het zuidoostelijk deel van Enschede. Naarmate het fietspad bijdraagt aan een groter gebruik van de fiets, ontstaat daardoor meer ruimte voor bezoekers en werkenden die gebonden zijn aan het gebruik van de auto. Daarnaast is de verkeersveiligheid ook een belangrijk argument voor aanleg van het fietspad. De Zuid Esmarkerrondweg staat op dit moment bekend als een onveilige weg voor fietsverkeer. Dit komt door de smalle rijbaan van de Zuid Esmarkerrondweg, scherpe bochten en hoge verkeersintensiteit en de snelheidslimiet van 60 km/u in relatie tot de geringe snelheid van fietsers. Daarnaast draagt het fietspad bij aan een betere ontsluiting van het buitengebied in Enschede-Zuid voor recreatief en toeristisch gebruik.

De kernpunten van het aan te leggen fietspad zijn:

- Over de gehele lengte een twee-richtingen fietspad aan de westzijde van de weg,
- Breedte grotendeels 3 meter, op intensief gebruikte delen 3,5 meter,
- Zo veel mogelijk behoud van houtwallen en bomen,
- Het bestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost" als ook het bestemmingsplan "Eschmarke Zuidwest" heeft ter plaatse als bestemming agrarisch met

waarden respectievelijk verkeersdoeleinden en voorziet daarmee in de aanleg van het fietspad,
- Over de gehele lengte van het fietspad een afscheiding tussen weg en fietspad.

Om de afwatering van het fietspad effectief te realiseren en daarmee het fietspad optimaal aan zijn functie te kunnen laten beantwoorden is een afwateringsgreppel c.q. sloot naast het fietspad noodzakelijk. Vandaar dat ook de grond benodigd voor de aanleg van deze greppel in de onteigening wordt betrokken.

De grond benodigd voor de greppel valt onder het bestemmingsplan Buiengebied Zuidoost en heeft als bestemming "Agrarisch met waarden", welke bestemming niet in de weg staat aan de realisatie van een greppel als hierboven omschreven.

De plannen voor de aanleg van dit fietspad kennen een breed maatschappelijk draagvlak. Met alle grondeigenaren is overleg gevoerd, met overgrote meerderheid stemmen zij in met het voorliggende plan. Naast Rijkswaterstaat zijn ook de Fietsersbond, de Buurtkring Zuid Esmarkerrondweg, de Buurtkring Esmarke, het Landschap Overijssel, Stawel, de Natuur- en Milieuraad Enschede, de Wijkraad Zuid-Oost en de Wijkraad Esmarke-Zuid geconsulteerd.

Ruimtelijk ontwikkelings- of volkshuisvestingbelang
Deze onteigening geschiedt ten name van de gemeente Enschede. De te onteigenen percelen vallen in twee bestemmingsplannen, te weten het bestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost" en het bestemmingsplan "Eschmarke Zuidwest".

De onteigening geschiedt voor wat betreft het fietspad, berm en afwateringsgreppel in het gebied aangegeven met grondplannummer 1 op basis van Artikel 77 lid 1 sub 1 Onteigeningswet en ten behoeve van de noodzakelijke realisatie van de bestemmingen "Agrarisch met waarden" en "Verkeer", volgens het bestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost" en Eschmarke-Zuidwest".

De onteigening geschiedt voor wat betreft het fietspad, berm en afwateringsgreppel in het gebied aangegeven met grondplannummer 2 op basis van Artikel 77 lid 1 sub 1 Onteigeningswet en ten behoeve van de noodzakelijke realisatie van de bestemmingen "Agrarisch met waarden" en "Verkeer", volgens het bestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost".

Het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost is onherroepelijk sedert 2 augustus 2013, het bestemmingsplan Eschmarke Zuidwest is onherroepelijk sedert 2 oktober 2014.

Publiek belang
Bij de beoordeling van een verzoeksbesluit is vereist dat een publiek belang van de gemeente bij de onteigening aanwezig is. Onteigening kan alleen plaatsvinden in het publiek belang. De gemeenschap moet gebaat zijn bij de voorzieningen waarvoor onteigend wordt.

Het publiek belang is gediend door deze onteigening door een vergroting van de toegankelijkheid, bereikbaarheid van het betreffende gebied ten behoeve van personen in het algemeen c.q. fietsers in het bijzonder. Daarnaast dient de realisatie van het fietspad de vergroting van de verkeersveiligheid voor de verkeersdeelnemers en met name de fietsers op de Zuid Esmarkerrondweg.

Zoals hierboven al omschreven wordt geen individueel of particulier belang gediend door middel van deze onteigening.

Noodzaak
De benodigde grond is niet langs minnelijke weg te verwerven

Sinds 2012 voerde de gemeente overleg met de heer J.G. Altena om de voor de aanleg van het fietspad benodigde gronden te verwerven. Na diens overlijden in 2013 is dit overleg voortgezet met zijn erfgenamen. Het overleg nadien heeft niet geleid tot overeenstemming tussen de gemeente en de erven Altena over de verwerving van de genoemde gronden door de gemeente.

Ter uitvoering van de verplichting uit de Onteigeningswet tot het voeren van minnelijk overleg met de eigenaar van de te verwerven/onteigenen grond heeft de gemeente formeel en per brief d.d. 12 juni 2014 (kenmerk: 1400161790) de erven van de heer J.G. Altena een bedrag geboden. Dit bedrag geldt als een volledige schadeloosstelling volgens de Onteigeningswet voor de verwerving van een deel van de percelen (ter gezamenlijke grootte van circa 5.172 vierkante meter) kadastraal bekend gemeente Lonneker sectie O nummers 11509 en 11516. Dit aanbod is niet aanvaard door de erven Altena.

Ook heeft de gemeente opnieuw, formeel en per brief d.d. 19 december 2014 (ons kenmerk: 1400337592), de erven van de heer J.G. Altena een bedrag geboden. Dit bedrag geldt als een volledige schadeloosstelling volgens de Onteigeningswet voor de verwerving van een deel (ter gezamenlijke grootte van circa 5.172 vierkante meter) van de percelen kadastraal bekend gemeente Lonneker sectie O nummers 11509 en 11516. Ook dit aanbod is niet aanvaard door de erven Altena.

Daarmee hebben de minnelijke onderhandelingen met (de erven) Altena tot nu toe niet geleid tot de verwerving van de genoemde gedeelten van de kadastrale percelen door de Gemeente. Daarom is besloten de onteigeningsprocedure op te starten. Dit laat onverlet dat de Gemeente in overleg is en blijft met de erven Altena over de verwerving van de gronden, ook tijdens de procedure tot onteigening.

Uitvoering van het bestemmingsplan dient plaats te vinden in de vorm waaraan de gemeente het meest behoefte heeft.
De gronden waarop de onteigening betrekking heeft zijn noodzakelijk om het fietspad de berm en de bijbehorende afwateringsgreppel langs de Zuid Esmarkerrondweg te kunnen realiseren.

Indien de gronden van de erven Altena niet kunnen worden verworven door de gemeente, kan het fietspad langs de Zuid Esmarkerrondweg niet als mogelijk gemaakt door het bestemmingsplan “Buitengebied Zuid-Oost” en het bestemmingsplan “Eschmarke Zuidwest” worden gerealiseerd.

Uitvoering van het bestemmingsplan “Buitengebied Zuid-Oost” respectievelijk het bestemmingsplan “Eschmarke Zuidwest” en de realisatie van het fietspad en afwateringsgreppel is op geen andere manier mogelijk, dan met de verwerving van de percelen van de erven Altena. De percelen van de erven Altena beslaan immers een groot gedeelte van het nieuwe fietspad met bijbehorende afwateringsgreppel.

De erven Altena hebben geen beroep op zelfrealisatie gedaan. Daarnaast betreft het hier de realisatie van complexe, infrastructurele werken, welke werken volgens de Kroon niet voor zelfrealisatie in aanmerking komen.

Voor de wijze van uitvoering wordt verwezen naar het tekeningen die bij het verzoeksbesluit zijn gevoegd.

Urgentie

Ten aanzien van de realisatie van het fietspad, berm en afwateringsgreppel langs de Zuid Esmarkerrondweg is sprake van urgentie. Deze urgentie bestaat daarin dat:

- De gemeente heeft tot dusver aanzienlijke financiële inspanningen gepleegd ten aanzien van de verwerving van alle benodigde percelen voor de aanleg van het fietspad, berm en afwateringsgreppel.
- De realisatie van het fietspad langs de Zuid Esmarkerrondweg heeft reeds prioriteit in het vorige coalitieakkoord van het College van B&W gekregen. Uitvoering van dit punt is daarom thans dringend gewenst.
- Het College wenst het fietspad met bijbehorende voorzieningen zo spoedig mogelijk, doch gezien de subsidievoorwaarden, uiterlijk in 2016 aan te leggen. De aanbestedingsprocedure daarvoor zal in 2015 gevoerd te worden. Met uitzondering van de te onteigenen gronden, bestaat overeenstemming over de verwerving van de benodigde gronden.

Onteigening vindt plaats ten name van de Gemeente Enschede

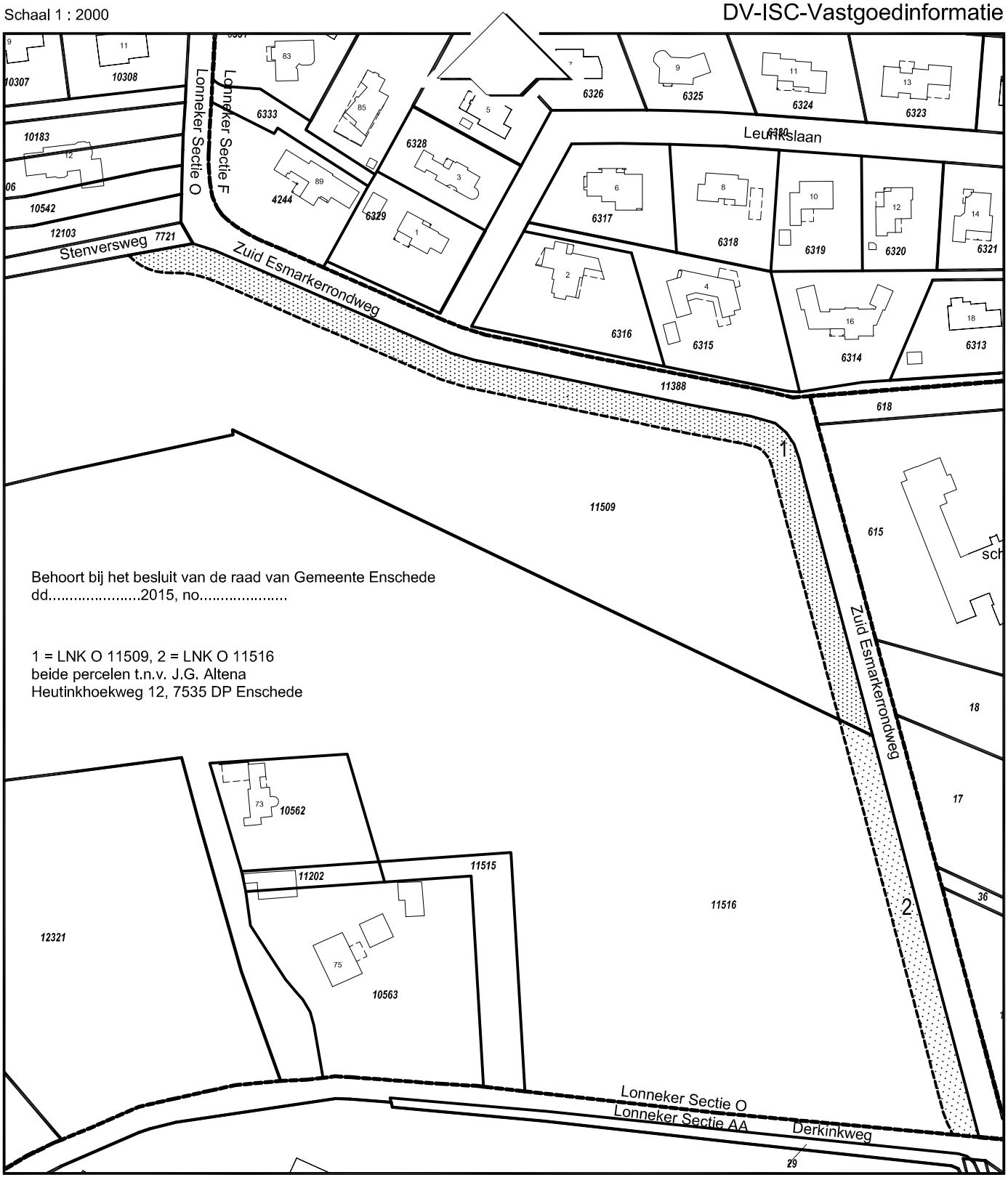
De onteigening van de gedeelten van de kadastrale percelen gemeente Lonneker sectie O nummers 11509 en 11516 geschiedt ten name van de Gemeente Enschede, gevestigd aan de Langestraat 24 te 7511 HC Enschede (Postbus 20, 7500 AA Enschede).

Grondoverdrachtstekening

Gemeente Enschede

Schaal 1 : 2000

DV-ISC-Vastgoedinformatie



LEGENDA:

- bebouwing
- perceelsgrens
- kavelgrens
- sectiegrens
- *1234* perceelnummer
- 56 huisnummer
- 3 kavelnummer



Oppervlakten	:	1	± 3594 m²
		2	± 1578 m²

Kad. gemeente : Lonneker

Sectie : O

Datum : 20 januari 2015

Tekeningnummer : 2942

Stenversweg

Zuid Esmarkerrondweg

Leurikslaan

Derkinkweg

B

AW-L

BO

W

V

N

school

Plangebied Buitengebied - Zuidoost

Plangebied

Bestemmingen

bestemmingen

- AW-L — Agrarisch met waarden - Agrarische functie met landschapswaarden
- BO — Bos
- M — Maatschappelijk
- N — Natuur
- V — Verkeer
- W — Wonen

Aanduidingen

gebiedsaanduidingen

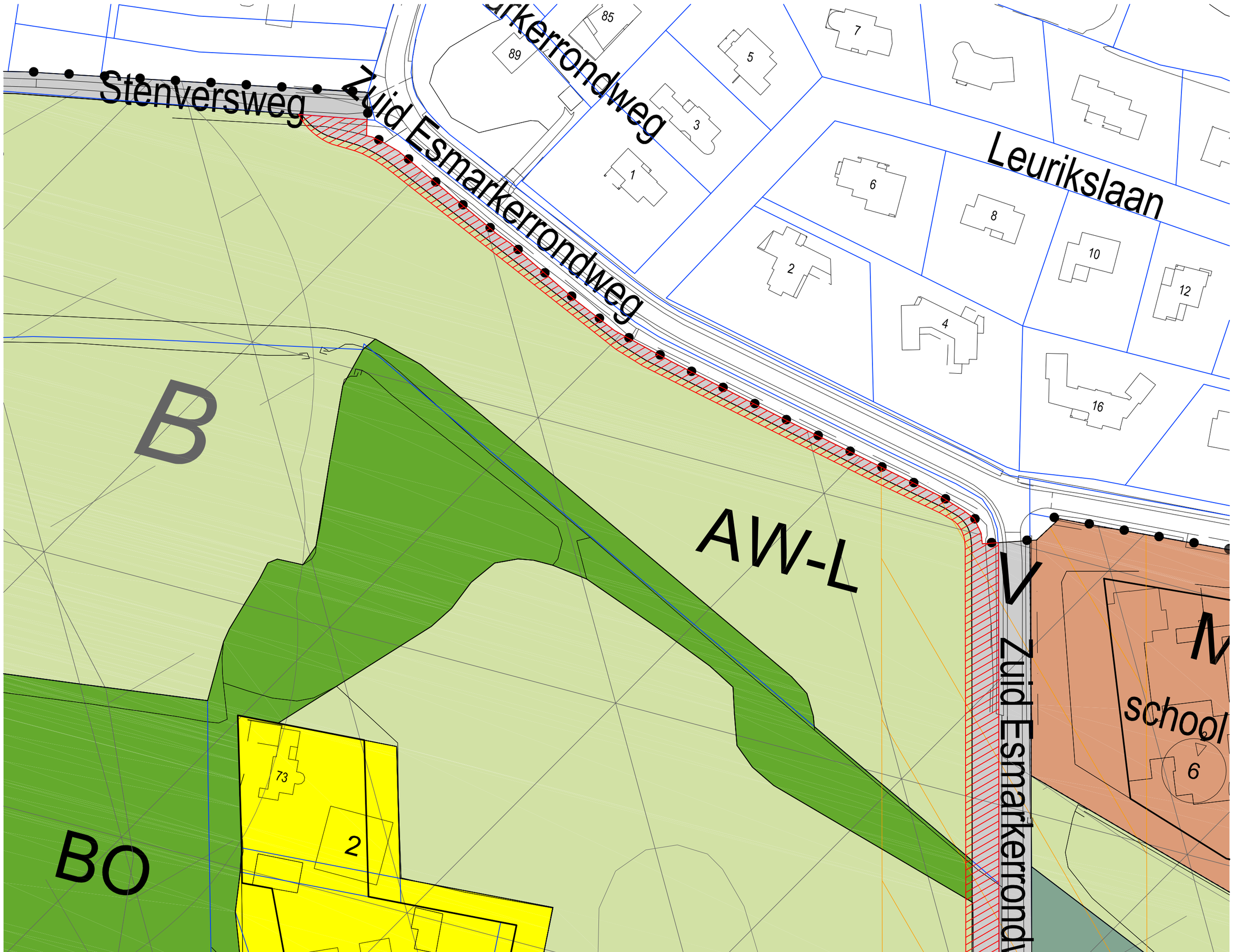
- geluidzone - weg
- B — overig - archeologisch onderzoeksgebied B
- overig - stadsrandzone

0 10 25 50 100

Behoort bij het besluit van de Raad van de
Gemeente Enschede dd.....
No. .....
De Griffier,

Onteigening ten behoeve van fietspad Zuid Esmarkerrondweg

kaart bestemmingsplan Buitengebied - zuidoost



Plangebied Buitengebied - Zuidoost

Plangebied

Bestemmingen
bestemmingen

- AW-L — Agrarisch met waarden - Agrarische functie met landschapswaarden
- BO — Bos
- M — Maatschappelijk
- N — Natuur
- V — Verkeer
- W — Wonen

Aanduidingen
gebiedsaanduidingen

- geluidzone - weg
- B — overig - archeologisch onderzoeksgebied B
- overig - stadsrandzone
- te onteigenen gebied binnen het bestemmingsplan Buitengebied - Zuidoost

0 10 25 50 100

Behoort bij het besluit van de Raad van de
Gemeente Enschede dd.....
No. .....
De Griffier,

Onteigening ten behoeve van fietspad Zuid Esmarkerrondweg

kaart bestemmingsplan Buitengebied - zuidoost
met te onteigenen gebied

Zuid Esmarkerrondweg

Leurikslaan

Derkinkweg

B

AW-L

BO

W

V

N

school

Plangebied Buitengebied - Zuidoost

Plangebied

Bestemmingen
bestemmingen

- AW-L — Agrarisch met waarden - Agrarische functie met landschapswaarden
- BO — Bos
- M — Maatschappelijk
- N — Natuur
- V — Verkeer
- W — Wonen

Aanduidingen
gebiedsaanduidingen

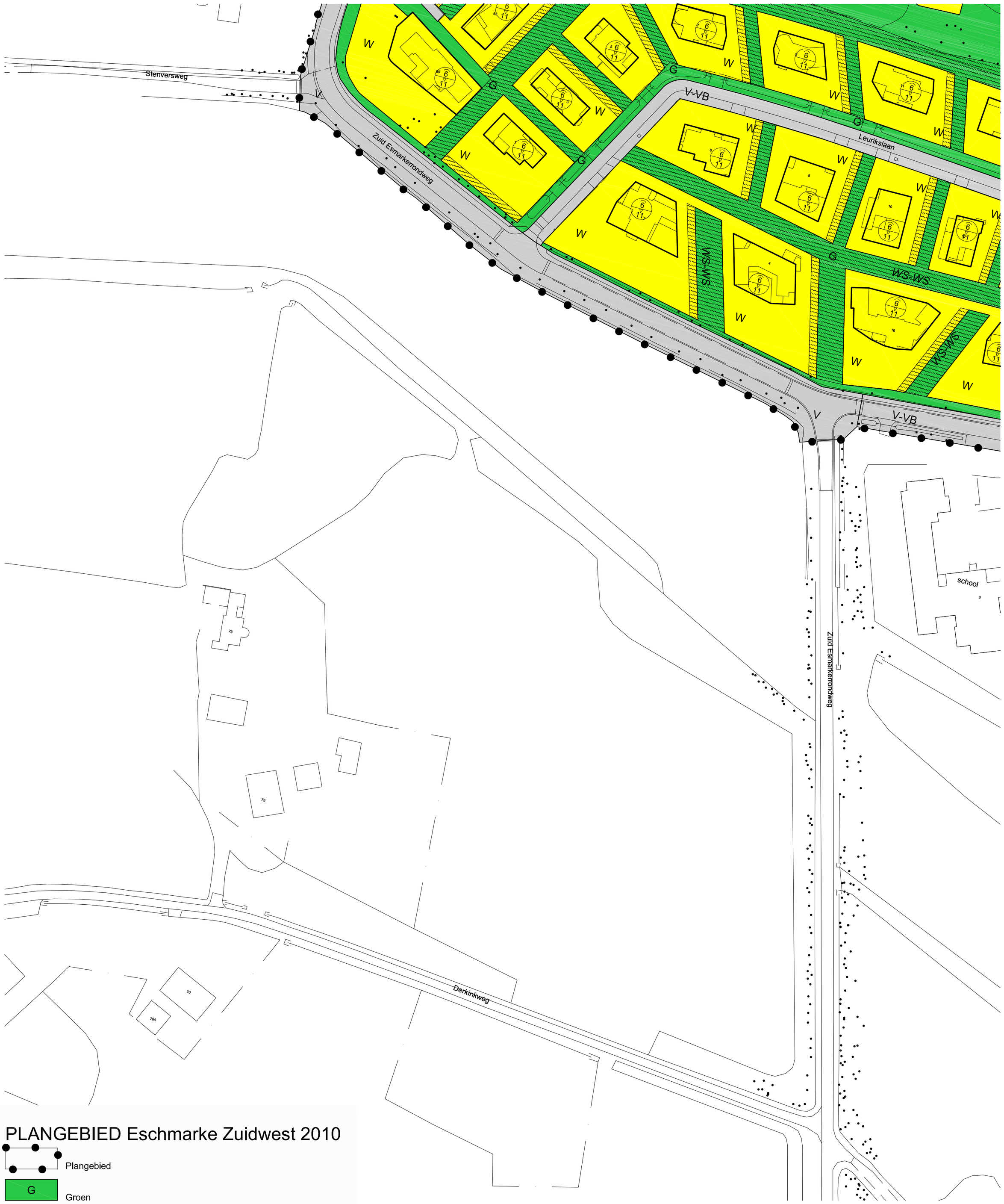
- geluidzone - weg
- B — overig - archeologisch onderzoeksgebied B
- overig - stadsrandzone

0 10 25 50 100

Behoort bij het besluit van de Raad van de
Gemeente Enschede dd.....
No. .....
De Griffier,

Onteigening ten behoeve van fietspad Zuid Esmarkerrondweg

kaart bestemmingsplan Buitengebied - zuidoost



Behoort bij het besluit van de Raad van de
Gemeente Enschede dd.....
No. .....
De Griffier,

Onteigening ten behoeve van fietspad Zuid Esmarkerrondweg

kaart bestemmingsplan Eschmarke Zuidwest 2010

Stenversweg

Zuid Esmarkerrondweg

Leurikslaan

Zuid Esmarkerrondweg

Derkinkweg

school

V

V-VB

W

G

WS-WS

PLANGEBIED Eschmarke Zuidwest 2010

Plangebied

G — Groen

V — Verkeer

V-VB — Verkeer, Verblijfsgebied

W — Wonen

DUBBEL BESTEMMINGEN

WS-WS — Waterstaat - Waterloop met een waterhuishoudkundige en/of waterstaatkundige functie

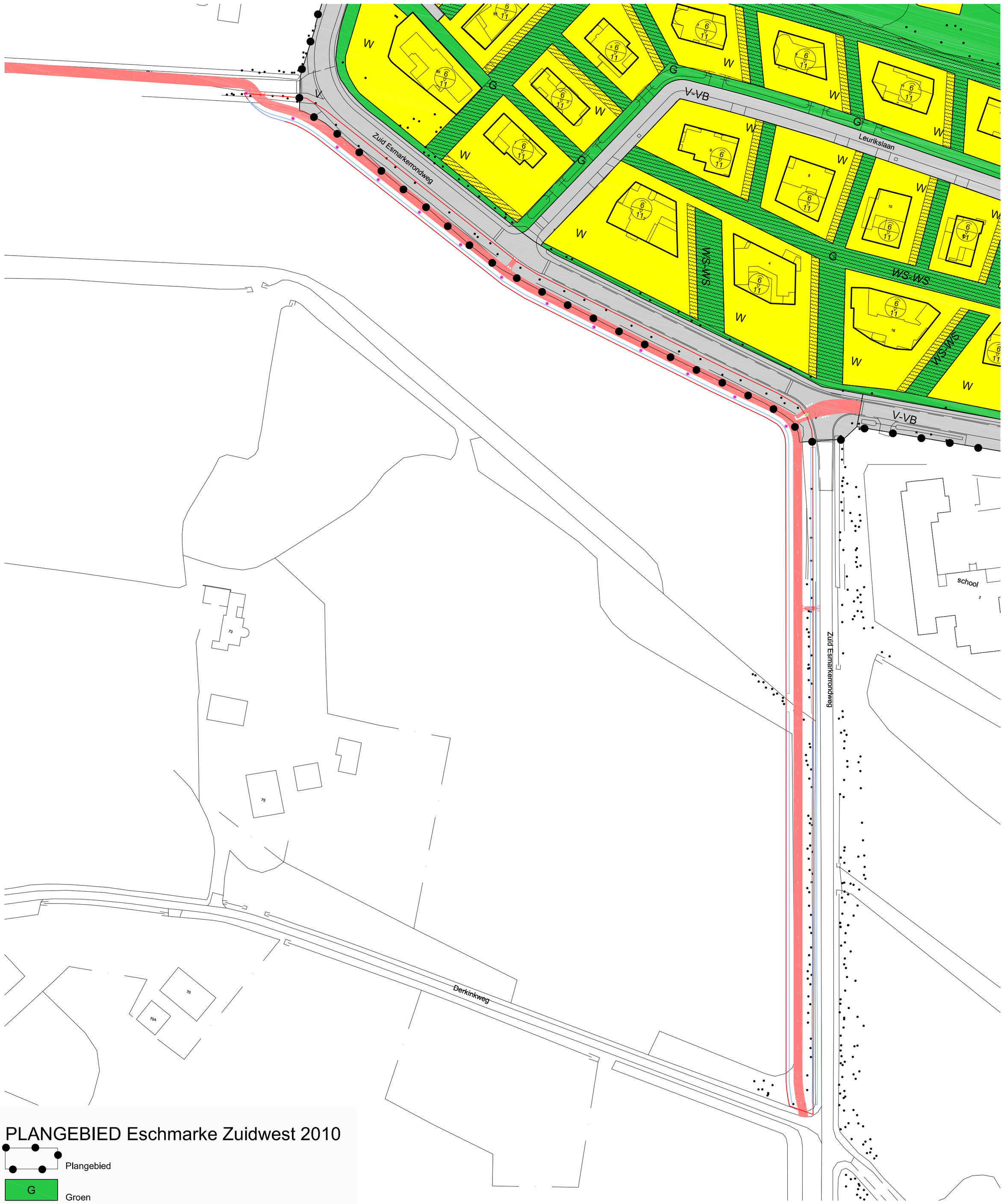
te onteigenen gebied binnen het bestemmingsplan Eschmarke Zuidwest 2010

0 10 25 50 100

Behoort bij het besluit van de Raad van de
Gemeente Enschede dd.....
No. .....
De Griffier,

Onteigening ten behoeve van fietspad Zuid Esmarkerrondweg

kaart bestemmingsplan Eschmarke Zuidwest 2010
met te onteigenen gebied



PLANGEBIED Eschmarke Zuidwest 2010

- Plangebied
- G — Groen
- V — Verkeer
- V-VB — Verkeer, Verblijfsgebied
- W — Wonen

DUBBEL BESTEMMINGEN

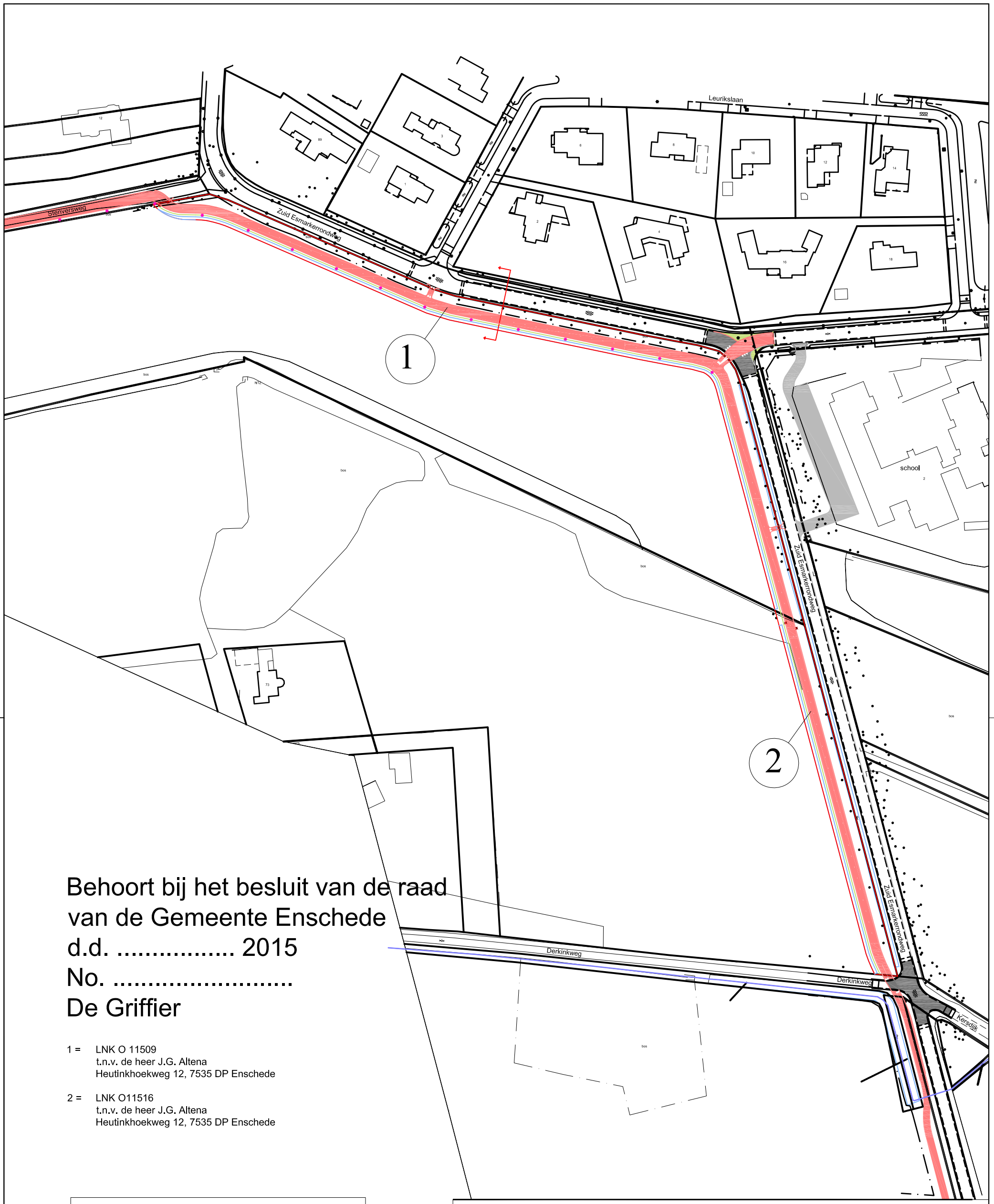
- WS-WS — Waterstaat - Waterloop met een waterhuishoudkundige en/of waterstaatkundige functie

0 10 25 50 100

Behoort bij het besluit van de Raad van de
Gemeente Enschede dd.....
No. .....
De Griffier,

Onteigening ten behoeve van fietspad Zuid Esmarkerrondweg

kaart bestemmingsplan Eschmarke Zuidwest 2010



Behoort bij het besluit van de raad
van de Gemeente Enschede
d.d. 2015
No. .....
De Griffier

1 = LNK O 11509
t.n.v. de heer J.G. Altena
Heutinkhoekweg 12, 7535 DP Enschede

2 = LNK O11516
t.n.v. de heer J.G. Altena
Heutinkhoekweg 12, 7535 DP Enschede

Aan te kopen gronden
Watergang
Fietspad

Perceel 1	3.594 m2
Perceel 2	1.578 m2
Totaal	5.172 m2

Stedelijke Ontwikkeling

Gemeente Enschede

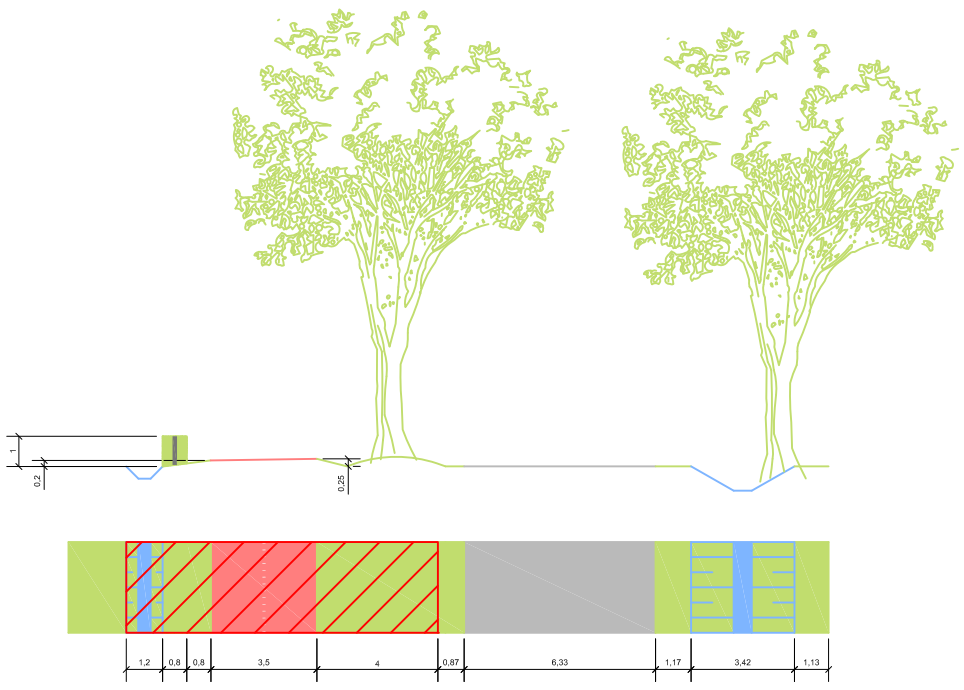
Onteigening ten behoeve van fietspad

Zuid Esmarkerrondweg — Ontwerp

	Naam	Datum	Projectleiding		Naam	Datum	Projectleiding	Formaat	Schaal
	C.t.B	24-11-2014		4				A3	1:1500
1	C.t.B	10-12-2014		5					
2	C.t.B	20-01-2015		6				Tekeningnummer	
3				7					

Plotdatum: 20-jan-15 Last saved by: Braackc;10 december 2014

S:_stadsdeel Oost\Zuid Esmarkerrondweg\Tekeningen\Autocad\Onteigening Altena\Ontwerptekening Zonder Perceelnummers.dwg



Behoort bij het besluit van de raad
van de Gemeente Enschede
d.d. 2015
No. .....
De Griffier

Aan te kopen gronden
Watergang
Fietspad

Stedelijke Ontwikkeling

Gemeente Enschede

Onteigening ten behoeve van fietspad

Zuid Esmarkerrondweg (doorsnede)

Ontwerp

	Naam	Datum	Projectleiding		Naam	Datum	Projectleiding	Formaat	Schaal
	C.t.B	13-01-2015		4				A3	1: 250
1	C.t.B	20-01-2015		5					
2				6				Tekeningnummer	
3				7					

Plotdatum: 20-jan-15 Last saved by: Braackc;13 januari 2015

S:_stadsdeel Oost\Zuid Esmarkerrondweg\Tekeningen\Autocad\Onteigening Altena\Doorsnedes.dwg

Gemeente Enschede

Regels

Bestemmingsplan

Buitengebied Zuidoost

Status: Onherroepelijk

enschede.nl

Buitengebied Zuidoost

Inhoudsopgave

Regels **5**

Hoofdstuk 1 Inleidende regels **6**
Artikel 1 Begrippen 6
Artikel 2 Wijze van meten 16

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels **18**
Artikel 3 Agrarisch 18
Artikel 4 Agrarisch - Tuinbouw 24
Artikel 5 Agrarisch met waarden - Agrarische functie met ecologische waarde 28
Artikel 6 Agrarisch met waarden - Agrarische functie met landschapswaarde 33
Artikel 7 Bedrijf 39
Artikel 8 Bedrijf - Agrarisch loonbedrijf 43
Artikel 9 Bedrijf - Verkooppunt motorbrandstoffen met LPG 48
Artikel 10 Bedrijf - afsluiterlocatie 50
Artikel 11 Bos 51
Artikel 12 Cultuur en ontspanning - Molen 54
Artikel 13 Detailhandel - Tuincentrum 56
Artikel 14 Groen 59
Artikel 15 Groen - Landgoedpark 61
Artikel 16 Horeca 65
Artikel 17 Maatschappelijk 69
Artikel 18 Maatschappelijk - Crematorium 72
Artikel 19 Natuur 74
Artikel 20 Recreatie - Dagrecreatie 77
Artikel 21 Recreatie - Kampeerterrein 80
Artikel 22 Recreatie - Verblijfsrecreatie 83
Artikel 23 Recreatie - Volkstuin 85
Artikel 24 Sport - Hondensport 87
Artikel 25 Sport - Manege 89
Artikel 26 Verkeer 93
Artikel 27 Verkeer - Zandweg 94
Artikel 28 Water 95
Artikel 29 Water - Waterloop 96
Artikel 30 Wonen 97
Artikel 31 Wonen - Landelijk wonen 103
Artikel 32 Leiding - Gas 106
Artikel 33 Leiding - Hoogspanningsverbinding 108
Artikel 34 Waarde - Archeologie 110
Artikel 35 Waarde - Cultuurhistorie 112
Artikel 36 Waterstaat - Intrekgebied 113

Hoofdstuk 3 Algemene regels **114**
Artikel 37 Antidubbeltelregel 114
Artikel 38 Algemene bouwregels 115
Artikel 39 Algemene aanduidingsregels 116
Artikel 40 Algemene afwijkingsregels 122
Artikel 41 Algemene wijzigingsregels 123
Artikel 42 Algemene procedureregels 124
Artikel 43 Wettelijke regels 125

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels **126**
Artikel 44 Overgangsrecht 126
Artikel 45 Slotregel 127

Bijlagen **129**

Bijlage 1	Lijst van bedrijfstypen	130
Bijlage 2	Lijst van toegestane bedrijfsactiviteiten	141
Bijlage 3	Kaart landschapstypen en koesteransichten	143
Bijlage 4	Risicoleidingen gas	151

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 aanduiding

Een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden.

1.2 aanduidingsgrens

De grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

1.3 achtererfgebied

Erf aan de achterkant en de niet naar openbaar toegankelijk gebied gekeerde zijkant, op meer dan 1 m van de voorkant, van het hoofdgebouw.

1.4 agrarisch loonbedrijf

Een binnen de agrarische sector werkzaam bedrijf dat beschikt over gespecialiseerde machines en vakmensen die tegen betaling ter beschikking worden gesteld.

1.5 as van de weg

Voor wegen die bestaan uit twee rijstroken: het midden van de weg. Voor wegen die bestaan uit drie of meer rijstroken, de lijn die in dit plan als as van de weg in het wegprofiel is opgenomen.

1.6 basisassortiment

Zaden, bloembollen, snijbloemen, éénjarige planten, vaste planten, kamerplanten, bomen en heesters, coniferen, kerstbomen, gewasbescherming, grondproducten, meststoffen, potterie, plantenbakken, tuingereedschap (niet-motorisch), motorisch (tuin)gereedschap, vijvermaterialen, barbecue-artikelen, tuinmeubelen, kussens en parasols, beelden en ornamenten, artikelen t.b.v. kerst en "oud- en nieuw" (versiering en vuurwerk), pasen, halloween en pinksteren, buiten- / tuinverlichting en elektra, tuinhout, blokhutten / kasjes / serres, bestrating, droog- / zijdenbloemen.

1.7 bebouwing

Eén of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

1.8 bed and breakfast

Een kleinschalige overnachtingsaccommodatie, gericht op een (zakelijk) toeristisch en veelal kortdurend verblijf met het serveren van ontbijt. Een bed & breakfast is gevestigd in een woning of een daarbij behorend gebouw en wordt gerund door de bewoners van de betreffende woning.

1.9 bedrijfswoning

Een woning in of bij een bedrijfsgebouw of op een (bedrijven-)terrein bedoeld voor (het huishouden van) een persoon wiens huisvesting daar, gelet op de bestemming van het gebouw of het terrein noodzakelijk is.

1.10 beheergebouw

een gebouw ten behoeve van opslag van materieel en materiaal, met ondermeer een werkplaats, voor het onderhoud van een landgoed.

1.11 beperkt kwetsbaar object

De objecten als bedoeld in artikel 1, lid 1, sub a van het Besluit externe veiligheid inrichtingen, zijnde:

a. verspreid liggende woningen van derden met een dichtheid van maximaal twee woningen per hectare, en dienst- en bedrijfswoningen van derden;
b. kantoorgebouwen, voorzover zij niet als kwetsbaar object kunnen worden aangemerkt;
c. hotels en restaurants, voorzover zij niet als kwetsbaar object kunnen worden aangemerkt;
d. winkels, voorzover zij niet als kwetsbaar object kunnen worden aangemerkt;
e. sporthallen, zwembaden en speeltuinen;
f. sport- en kampeerterreinen en terreinen bestemd voor recreatieve doeleinden, voorzover zij niet als kwetsbaar object kunnen worden aangemerkt;
g. bedrijfsgebouwen, voorzover zij niet als kwetsbaar object kunnen worden aangemerkt;
h. objecten die met de onder a tot en met e en g genoemde gelijkgesteld kunnen worden uit hoofde van de gemiddelde tijd per dag gedurende welke personen daar verblijven, het aantal personen dat daarin doorgaans aanwezig is en de mogelijkheden voor zelfredzaamheid bij een ongeval, voorzover die objecten geen kwetsbare objecten zijn, en
i. objecten met een hoge infrastructurele waarde, zoals een telefoon- of electriciteitscentrale of een gebouw met vluchtleidingsapparatuur, voorzover die objecten wegens de aard van de gevaarlijke stoffen die bij een ongeval kunnen vrijkomen, bescherming verdienen tegen de gevolgen van dat ongeval.

1.12 beroep of bedrijf aan huis

Een beroep of bedrijf, dat in of bij een woning wordt uitgeoefend, waarvan de ruimtelijke uitwerking of uitstraling met de woonfunctie verenigbaar is en waarbij de woning in overwegende mate (minimaal 50%) de woonfunctie behoudt en degene die het beroep of het bedrijf uitoefent ook bewoner van de woning is.

1.13 bestemmingsgrens

De grens van een bestemmingsvlak.

1.14 bestemmingsvlak

Een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming.

1.15 bijbehorend bouwwerk

Uitbreiding van een hoofdgebouw dan wel functioneel met een zich op hetzelfde perceel bevindend hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aangebouwd gebouw, of ander bouwwerk, met een dak.

1.16 co-vergistingsinstallatie

een co-vergistingsinstallatie die valt onder SBI-code (2008) 35, B1: co-vergisting, verbranding en vergassing van mest, slib, GFT en reststromen voedingsindustrie.

1.17 bomenteeltbedrijf

Een grondgebonden agrarisch bedrijf dat specifiek is gericht op het telen van houtige gewassen en planten voor tuinen en groenvoorzieningen en / of een grondgebonden agrarisch bedrijf dat is gericht op het telen van steenfruit (zoals kers, pruim, perzik) en grootfruit (zoals appel, peer, pruim, kers, hazelaar, walnoot).

1.18 bouwen

Plaatsen, geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen, veranderen of vergroten van een bouwwerk.

1.19 bouwgrens

De grens van een bouwvlak.

1.20 bouwlaag

Het doorlopende gedeelte van een gebouw dat door op gelijke of vrijwel gelijke hoogte liggende vloeren of balklagen wordt begrensd.

1.21 bouwperceel

Een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten.

1.22 bouwperceelgrens

Een grens van een bouwperceel.

1.23 bouwvlak

Een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten.

1.24 bouwwerk

Elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct hetzij indirect met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

1.25 buitenzijde gevel van een gebouw gebouw of bijbehorend bouwwerk

Het gedeelte van het gebouw of bijbehorend bouwwerk dat, voorzover van wanden voorzien, van buitenaf zichtbaar is. Voor gebouwen en bijbehorende bouwwerken die niet of niet aan alle zijden door wanden omsloten worden, wordt de loodrechte projectie van de dakrand op het maaiveld als buitenzijde van de gevel aangemerkt.

1.26 caravan

Aanhangwagen van een auto ingericht om tijdelijk in te verblijven en te overnachten.

1.27 dagrecreatie

Vrijetijdsbesteding buitenshuis zonder overnachting.

1.28 detailhandel

Het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder de uitstalling ten verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan personen, die deze goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit, met uitzondering van afhaalzaken.

1.29 dienstverlening

Diensten verricht door een bedrijf of instelling dat in hoofdzaak baliewerkzaamheden verricht of andere diensten verleent, gericht op het publiek, zoals stomerijen, wasserettes, kapsalons, pedicures, schoonheidsinstituten, reis- en uitzendbureau's, belwinkels en internetcafe's, met uitzonderingen van seksinrichtingen.

1.30 dierbenodigdheden

Artikelen en producten die in het dagelijkse levensonderhoud van gangbare huisdieren voorzien.

1.31 erf

Al dan niet bebouwd perceel, of een gedeelte daarvan, dat direct is gelegen bij een hoofdgebouw en dat in feitelijk opzicht is ingericht ten dienste van het gebruik van dat gebouw, en, voor zover een bestemmingsplan of een beheersverordening van toepassing is, deze die inrichting niet verbieden.

1.32 evenement

Georganiseerde gebeurtenis, (openlucht-)manifestatie, (thema-)dag of week, die niet rechtstreeks terug te voeren is op de aan de grond toegekende bestemming.

1.33 extensieve recreatie

Ondergeschikt medegebruik van grond, gericht op ontspanning, waarvoor weinig voorzieningen nodig zijn en waaraan weinig mensen tegelijkertijd en op dezelfde plek deelnemen, zoals fietsen en wandelen.

1.34 functieaanduiding

Een specifieke functie die is aangegeven met een aanduidingsvlak op de verbeelding.

1.35 gebouw

Elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

1.36 gebruiksgerichte paardenhouderij

Bedrijf met een niet-publieksgericht karakter, dat in hoofdzaak is gericht op het africhten, het opleiden en het trainen, alsmede het opvangen en stallen van paarden en/of pony's in de vorm van een paardenpension, al dan niet in combinatie met elkaar.

1.37 gebruiksvloeroppervlakte

De totale vloeroppervlakte van die delen van een gebouw met eenzelfde gebruiksbestemming.

1.38 geluidgevoelige objecten

Woningen, onderwijsgebouwen, met uitzondering van gymnastieklokalen, ziekenhuizen en verpleeghuizen, verzorgingstehuizen, psychiatrische inrichtingen, medische centra, poliklinieken en medische kleuterdagverblijven, en geluidsgevoelige terreinen.

1.39 geluidsgevoelige terreinen

Terreinen, die behoren bij andere gezondheidszorggebouwen dan algemene, categorale en academische ziekenhuizen alsmede verpleeghuizen, voor zover deze bestemd zijn of worden gebruikt voor de in die gebouwen verleende zorg, of woonwagenstandplaatsen.

1.40 geluidzoneringsplichtige inrichting

Een inrichting waarvoor, op grond van de Wet geluidhinder, bij de vaststelling van een bestemmingsplan of herziening daarvan, een zone moet worden vastgesteld waarbuiten de geluidsbelasting vanwege dat terrein de waarde van 50 dB(A) niet te boven mag gaan.

1.41 grondgebonden agrarisch bedrijf

Een agrarische bedrijfsvoering die hoofdzakelijk niet in gebouwen plaatsvindt, waarbij het gebruik van agrarische gronden noodzakelijk is voor het functioneren van het bedrijf, zoals een melkrundveehouderijbedrijf, een akkerbouwbedrijf, waaronder het telen van kleinfruit (zoals aardbei, bosbes, rode bes, witte bes, zwarte bes, kruisbes, braam, framboos), een produktiegerichte paardenhouderij, biologische bedrijven, waarbij dieren worden gehouden overeenkomstig de regels die krachtens artikel 2 van de bestaande Landbouwkwaliteitswet zijn gesteld ten aanzien van de biologische produktiemethoden, en naar de aard daarmee gelijk te stellen agrarische bedrijven.

1.42 groothandel

Het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen de uitstalling ter verkoop, en/of leveren van goederen aan wederverkopers, dan wel aan instellingen of personen ter aanwending in een andere bedrijfsactiviteit.

1.43 horecabedrijf

Een bedrijf, dat in zijn algemeenheid is gericht op het verstrekken van dranken en/of etenswaren voor gebruik ter plaatse en/of het bedrijfsmatig verstrekken van nachtverblijf en/of het exploiteren van zaalaccommodatie, discotheek, feestzaal en partyboerderij; met een horecabedrijf wordt een afhaalzaak gelijkgesteld.

1.44 hoofdgebouw

Gebouw, of gedeelte daarvan, dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de geldende of toekomstige bestemming van een perceel en, indien meer gebouwen op het perceel aanwezig zijn, gelet op die bestemming het belangrijkst is.

1.45 hotel

Een service verlenend etablissement met een commercieel oogmerk waar iemand tegen betaling kan overnachten.

1.46 intensieve kwekerij

Een agrarisch bedrijf met een in hoofdzaak niet-grondgebonden agrarische bedrijfsvoering in de vorm van het telen van gewassen, zoals een paddenstoelenkwekerij, een wormen en/of madenkwekerij, een viskwekerij, een witlofkwekerij of een combinatie van deze bedrijfsvormen, alsmede naar de aard daarmee gelijk te stellen bedrijfsvormen met (nagenoeg) geen gebruik van daglicht.

1.47 intensieve veehouderij

Een agrarisch bedrijf met een niet-grondgebonden agrarische bedrijfsvoering dat wordt gebruikt voor veehouderij volgens de Wet milieubeheer en waar geen melkrundvee (1), schapen, paarden, of dieren 'biologisch' (2) worden gehouden en waar geen dieren worden gehouden uitsluitend of in hoofdzaak ten behoeve van natuurbeheer.

N.B. (1) Melk rundvee: melkvee met bijbehorend vrouwelijk jongvee, dat overwegend wordt gehouden voor de melkproductie, met inbegrip van dieren die in de mestperiode worden gemolken, tijdens de lactatie worden gemest dan wel zijn drooggezet en worden afgemest en vrouwelijk vleesvee onder de 2 jaar met bijbehorend vrouwelijk jongvee, dat op een met melkvee vergelijkbare manier wordt gehouden voor de vleesproductie en het voortbrengen en zogen van kalveren.

N.B. (2) Het betreft dieren die worden gehouden overeenkomstig de regels die krachtens artikel 2 van de bestaande Landbouwkwaliteitswet zijn gesteld ten aanzien van de biologische produktiemethoden.

1.48 kampeermiddel

Tent, tentwagen, kampeerauto of caravan dan wel enig ander onderkomen of enig ander voertuig of gewezen voertuig of gedeelte daarvan, voor zover deze onderkomens of voertuigen geheel of ten dele blijvend zijn bestemd of opgericht dan wel worden of kunnen worden gebruikt voor recreatief nachtverblijf.

1.49 kampeerterrein

Terrein of plaats, geheel of gedeeltelijk ingericht, en blijkens die inrichting bestemd, om daarop gelegenheid te geven tot het plaatsen of geplaatst houden van kampeermiddelen ten behoeve van recreatief nachtverblijf.

1.50 kantoor

Een gebouw of een gedeelte daarvan, dat door zijn indeling en inrichting bedoeld is om uitsluitend of in hoofdzaak te worden gebruikt voor de uitoefening van administratieve werkzaamheden en werkzaamheden, die verband houden met het doen functioneren van (semi-) overheidsinstellingen, het bank- en verzekeringswezen en naar de aard daarmee gelijk te stellen overige zakelijke dienstverlening.

1.51 kelder

Een kelder is het onder het maaiveld gelegen gedeelte van een gebouw.

1.52 kwetsbare objecten

De objecten als bedoeld in artikel 1, lid 1, sub m van het Besluit externe veiligheid inrichtingen, zijnde:

a. woningen, niet zijnde beperkt kwetsbare objecten;
b. gebouwen bestemd voor het verblijf, al dan niet gedurende een gedeelte van de dag, van minderjarigen, ouderen, zieken of gehandicapten, zoals:
1. ziekenhuizen, bejaardenhuizen en verpleeghuizen;
2. scholen, of
3. gebouwen of gedeelten daarvan, bestemd voor de dagopvang van minderjarigen.
c. gebouwen waarin doorgaans grote aantallen personen gedurende een groot gedeelte van de dag aanwezig zijn, zoals:
1. kantoorgebouwen en hotels met een bruto vloeroppervlak van meer dan 1500 m² per object, of
2. complexen waarin meer dan 5 winkels zijn gevestigd en waarvan het gezamenlijk bruto vloeroppervlak meer dan 1000 m² bedraagt, en
3. winkels met een totaal bruto vloeroppervlak van meer dan 2000 m² per winkel, voorzover in die complexen of in die winkels een supermarkt, hypermarkt of warenhuis is gevestigd, en
d. kampeer- en andere recreatieterreinen bestemd voor het verblijf van meer dan 50 personen gedurende meerdere aaneengesloten dagen.

1.53 landgoed

Een onroerende zaak als bedoeld in artikel 1, onder a, van de Natuurschoonwet 1928 jo artikel 2 van het Rangschikkingsbesluit Natuurschoonwet 1928.

1.54 levende have

Kleine huisdieren en vijverfauna.

1.55 manege

Bedrijf met een publieksgericht karakter, dat is gericht op het bieden van gelegenheid tot het berijden van paarden en pony's (waaronder het lesgeven, de verhuur of het organiseren van wedstrijden en/of andere hippische evenementen).

1.56 mantelzorg

Vorm van inwoning die gecombineerd wordt met met het bieden van zorg aan iemand die hulpbehoevend is op het fysieke, psychische en/of sociale vlak, op vrijwillige basis en buiten organisatorisch verband.

1.57 mini-camping

Een kleinschalige camping bij of in de nabijheid van een (voormalig) agrarisch bedrijf, met een capaciteit van maximaal 25 toeristische standplaatsen.

1.58 omgevingsvergunning

Vergunning als bedoeld in artikel 2.1 of 2.2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, zoals deze luidde ten tijde van de tervisielegging van het ontwerp van dit plan.

1.59 ondersteunende horeca

Horeca welke een functionele relatie en een ondersteunende functie heeft met de in de doeleindenomschrijving genoemde hoofdfunctie, inclusief toiletten, keukengedeelte en eventuele speelruimte.

1.60 openbaar toegankelijk gebied

Weg als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, van de Wegenverkeerswet 1994, alsmede pleinen, parken, plantsoenen, openbaar water en ander openbaar gebied dat voor publiek algemeen toegankelijk is, met uitzondering van wegen uitsluitend bedoeld voor de ontsluiting van percelen door langzaam verkeer.

1.61 openbare nutsvoorziening

Gebouwde dan wel ongebouwde voorzieningen ten behoeve van algemene nutsdoeleinden zoals de watervoorziening, afval, energievoorziening of het (tele)communicatie-verkeer.

1.62 permanente bewoning

Bewoning door een persoon of groepen van personen van een ruimte/gebouw als hoofdverblijf, c.q. vaste woon- of verblijfplaats.

1.63 plan

Het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost van de gemeente Enschede.

1.64 productiegerichte paardenhouderij

Tot de productiegerichte paardenhouderij worden gerekend:

1. fokbedrijven (bedrijf met als doel het fokken en afzetten van veulens),
2. opfokbedrijven (bedrijf dat gespecialiseerd is in de opfok van jonge paarden),
3. merrie- en hengstenhouderijen (bedrijf dat zich richt op de inzet van meerdere merries voor de fokkerij, respectievelijk de inzet van een of meerdere hengsten voor de fokkerij middels natuurlijke dekking of kunstmatige inseminatie) en
4. paardenmelkerijen (bedrijf dat zich richt op het afzetten van melk en/of melkproducten van merries aanwezig op het bedrijf).

1.65 randassortiment

Producten en artikelen die niet behoren tot het basisassortiment, zoals cadeau en sfeer / interieurdecoratie, dierbenodigdheden, tuinkleding en accessoires, zwembaden, tuinspeelgoed, barbecues, buitenkeukens en verlichting.

1.66 recreatiewoning

Een gebouw dat periodiek dient voor recreatieve bewoning door personen die hun hoofdverblijf elders hebben.

1.67 risicovolle inrichting

Een inrichting, bij welke ingevolge het Besluit externe veiligheid inrichtingen een grenswaarde of richtwaarde voor het risico c.q. een risico-afstand moet worden aangehouden bij het in het bestemmingsplan toelaten van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten.

1.68 ruimtelijke kwaliteit

Het resultaat van menselijk handelen en natuurlijke processen dat de ruimte geschikt maakt en houdt voor wat voor mens, plant en dier belangrijk is.

1.69 seksinrichting

De voor het publiek toegankelijke, besloten ruimte waarin bedrijfsmatig, of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht. Onder een seksinrichting worden in ieder geval verstaan: een sekstheater, een parenclub of een prostitutiebedrijf, waaronder tevens begrepen een erotische massagesalon, al dan niet in combinatie met elkaar.

1.70 slopen

Geheel of gedeeltelijk afbreken.

1.71 stacaravan

Een kampeermiddel met de verschijningsvorm van een caravan die, mede gelet op de afmetingen, kennelijk niet bestemd is om regelmatig en op normale wijze op de verkeerswegen –ook over grotere afstanden– als een aanhangsel van een auto te worden voortbewogen.

1.72 stadsrand

Een gebied, direct rondom de stedelijke bebouwing welke op de verbeelding is aangegeven als Overig-Stadsrandzone, ook wel genoemd Groene zoom.

1.73 trekkershut

Een gelegenheid van beperkte omvang ten behoeve van een kortstondig recreatief verblijf voor passanten.

1.74 tuinbouwbedrijf

Bedrijf dat is gericht op het telen van tuinbouwgewassen.

1.75 tuincentrum

Een al dan niet overdekte verkoopruimte waar artikelen ter verkoop aan de consument worden uitgestald, waarbij het basisassortiment bestaat uit artikelen voor de inrichting en het onderhoud van particuliere tuinen of daarmee rechtstreeks samenhangende artikelen, zoals tuinplanten, zaai- en pootgoed, tuinmest, teelaarde, tuingereedschap, tuinhout, tegels, sierstenen, tuinhuisjes, tuinkleding en accessoires, materialen voor de aanleg van vijvers- en fonteinen, kamerplanten, snijbloemen en potterie, en het randassortiment bestaat uit cadeau- en sfeerartikelen, interieurdecoratie, dierbenodigdheden, levende have, zwembaden, tuinspeelgoed, barbecues, buitenkeukens en verlichting.

1.76 verblijfsrecreatie

Verblijfsrecreatie is een vorm van recreatie waarbij de recreant voor een bepaalde tijd, maar tenminste een nacht in het recreatiegebied of de toeristische plaats verblijft. Het gebied is daartoe ingericht met faciliteiten, zoals bed and breakfast-gelegenheden en kampeerterreinen.

1.77 volkstuinencomplex

Terrein bestaande uit afzonderlijke volkstuinen voor particuliere sier- en groenteteelt die niet bij de eigen woning liggen.

1.78 voorerfgebied

Erf dat geen onderdeel is van het achtererfgebied.

1.79 waardevolle schuur

Een waardevolle schuur is een gebouw, dat aantoonbaar tenminste 5 jaar voor bedrijfsdoeleinden in gebruik is geweest, en tenminste voldoet aan de volgende criteria:

a. de schuur is gebouwd vóór 1945;
b. de schuur is in Twentsche stijl gebouwd of heeft een belangrijke cultuurhistorische betekenis.

Als monument aangewezen voormalige bedrijfsgebouwen worden in ieder geval als waardevol aangemerkt.

1.80 warmte-koude-opslag

Het opslaan van warmte en/of koude in de bodem waarbij gebruik wordt gemaakt van de temperatuur van het grondwater om gebouwen te verwarmen in de winter en/of af te koelen in de zomer.

1.81 wellness

Vorm van gezondheidstoerisme waarbij plaatsen of gebieden worden bezocht buiten het eigen woongebied ter bevordering van de mentale of fysieke gezondheid, zoals complexen met sauna's, zwembaden en beautysalons.

1.82 winkel

Een gebouw of een gedeelte daarvan dat door zijn indeling en inrichting bedoeld is als ruimte voor detailhandel, eventueel met bijbehorende kantoorruimte, en/of ambacht en/of magazijn.

1.83 winkelverkoopvloeroppervlakte

De in een winkel voorkomende, voor de uitstalling en de verkoop van detailhandelsartikelen bedoelde, oppervlakte (zowel binnen als buiten); dit is de voor het publiek zichtbare en toegankelijke vloeroppervlakte.

1.84 woning

Een complex van ruimten, uitsluitend bedoeld voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden.

1.85 wooneenheid

Een gebouw, dat één of meer woningen bevat en dat qua uiterlijke verschijningsvorm als een eenheid beschouwd kan worden.

1.86 woonwagen

Voor bewoning bestemd gebouw dat in zijn geheel of in delen kan worden verplaatst en op een daartoe bestemd perceel is geplaatst.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 het meten van een bouwvlak

vanaf het hart van de grens van het bouwvlak tot aan het hart van de grens van het bouwvlak.

2.2 minimaal/maximaal bebouwingspercentage

a. uit te werken bestemmingen: het aangegeven bebouwingspercentage moet worden berekend over het gehele bestemmingsvlak, met inbegrip van de buiten de bouwgrens gelegen gronden;
b. eindbestemmingen: het aangegeven bebouwingspercentage moet worden berekend over het gehele bouwperceel, met inbegrip van de buiten de bouwgrens gelegen gronden.

2.3 de dakhelling

Langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak.

2.4 de goothoogte van een bouwwerk

Vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel.

2.5 de inhoud van een bouwwerk

Tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

2.6 de bouwhoogte van een bouwwerk

Vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

2.7 de bouwhoogte van een stacaravan

Vanaf de onderkant van de vloer tot aan het hoogste punt van een stacaravan, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

2.8 de oppervlakte van een bouwwerk

Tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.9 peil

a. voor een gebouw, waarvan de dichtstbijzijnde naar de weg gekeerde gevel op minder dan 15 meter van de weg is gelegen: de hoogte van die weg ter plaatse van het gebouw;
b. voor een gebouw, waarvan de dichtstbijzijnde naar de weg gekeerde gevel op meer dan 15 meter van de weg is gelegen: de hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse van de hoofdtoegang bij voltooiing van de bouw;
c. voor een bouwwerk, geen gebouw zijnde: de hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse bij voltooiing van de bouw.

2.10 de hoogte van een windturbine

Vanaf het peil tot aan de (wieken)as van de windturbine.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Agrarisch

3.1 Bestemmingsomschrijving

3.1.1 Basisbestemming

De voor Agrarisch aangewezen gronden zijn bestemd voor het weiden van vee en de exploitatie van een grondgebonden agrarisch bedrijf, alsmede het behoud van landschapselementen, met daaraan ondergeschikt:

a. indien en voorzover bestaande opstallen binnen een bouwvlak hiervoor ten tijde van de vaststelling van het plan niet wederrechtelijk in gebruik waren, voor intensieve veehouderij,
b. het herstel en de ontwikkeling van de landschappelijke, natuurlijke, geomorfologische en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in de koesteransichten die zijn opgesteld voor de verschillende landschapstypen en als bijlage 3 onderdeel uitmaken van deze regels;
c. agrarisch natuurbeheer,
d. de winning van zout, voor zover daarvoor een concessie is gegeven;
e. extensieve recreatie;
f. ondergrondse infrastructurele voorzieningen (hoogspanningsverbindingen en hoge druk aardgastransportleidingen uitgezonderd);
g. sloten, beken en daarmee gelijk te stellen waterlopen en andere voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding, waaronder begrepen voorzieningen ten behoeve van het vasthouden en bergen van water;
h. het wonen, indien en voorzover op grond van lid 3.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan;
i. mantelzorg, indien en voorzover op grond van lid 3.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan;
j. de verkoop van op het betreffende agrarisch bedrijf geteelde, gefokte en/of verwerkte producten, met dien verstande dat het bruto-verkoopvloeroppervlak niet meer dan 100 m² mag bedragen;
k. de uitoefening van een beroep of de exploitatie van een bedrijf voorkomend in de categorieën 1 of 2 van de hoofdgroep Bedrijven van bijlage 1, waarbij de activiteiten plaats moeten vinden binnen een bestaand (eventueel daarvoor geschikt te maken) agrarisch bedrijfsgebouw. Per agrarisch bedrijf mag maximaal 300 m² bedrijfsvloeroppervlakte voor de nevenactiviteiten in gebruik zijn. Per agrarisch bedrijf mag maximaal 150 m^2 voor bed and breakfast in gebruik zijn. Deze oppervlakte telt mee in de totale oppervlakte die voor nevenactiviteiten in gebruik mag zijn;
l. kleinschalige dagrecreatieve activiteiten op het gebied van cultuur en educatie, het bieden van dagbesteding aan specifieke doelgroepen uit de zorgsector, het opvangen en stallen van paarden en/of pony's in de vorm van een paardenpension en de stalling van caravans en campers en boten, met dien verstande dat:
    1. de activiteiten plaats moeten vinden binnen een bestaand (eventueel daarvoor geschikt te maken) agrarisch bedrijfsgebouw;
    2. maximaal 300 m^2 bedrijfsvloeroppervlakte is toegestaan, waarbij alle nevenactiviteiten meetellen.
    3. een horecabedrijf niet is toegestaan;
    4. er geen overnachtingen mogen plaatsvinden, behalve daar waar bed and breakfast is toegestaan.
m. (co-)vergisting van mest in een gesloten co-vergistingsinstallatie, met dien verstande dat co-vergisting alleen is toegestaan, als daarbij eigen geproduceerde mest wordt verwerkt en eigen of van derden afkomstige co-substraten worden toegevoegd en het digestaat (de co-vergiste mest) op de tot het bedrijf behorende gronden wordt gebruikt. Het digestaat moet voor minstens 50% uit dierlijke mest bestaan en nuttig toegepast worden;
n. ~~de opwekking van hernieuwbare energie door de plaatsing van windturbines, uitsluitend voor zover gelegen op een afstand van meer dan 30 meter ten opzichte van de bestemming 'Leiding - Gas';~~ (Bij amendement d.d. 27 mei 2013 vastgesteld.)
o. bouwwerken;
p. erven;
q. terreinen en

r. voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, voorzieningen ten behoeve van warmte-koude-opslag, groenvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

3.1.2 Toegestaan medegebruik ter plaatse van functie-aanduidingen

a. Ter plaatse van de aanduiding 'bomenteelt' zijn de gronden tevens bestemd voor de exploitatie van een bomenteeltbedrijf.
b. Ter plaatse van de aanduiding 'caravanstalling' zijn de gronden tevens bestemd voor de stalling van caravans, met een grondoppervlakte groter dan 300 m2 .
c. Ter plaatse van de aanduiding 'verenigingsleven' zijn de gronden tevens bestemd voor de bouw en instandhouding van een verenigingsgebouw.
d. Ter plaatse van de aanduiding 'intensieve veehouderij' zijn de gronden tevens bestemd voor de exploitatie van een intensieve veehouderij.
e. Ter plaatse van de aanduiding 'kampeerterrein' zijn de gronden tevens bestemd voor de exploitatie van een mini-camping gedurende de periode 15 maart tot en met 31 oktober.
f. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - paardenpension' zijn de gronden tevens bestemd voor de exploitatie van een gebruiksgerichte paardenhouderij.
g. Ter plaatse van de aanduiding 'recreatiewoning' zijn de gronden tevens bestemd voor verblijfsrecreatie.
h. Ter plaatse van de aanduiding 'verblijfsrecreatie' zijn de gronden tevens bestemd voor verblijfsrecreatie.
i. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch – schuur' zijn de gronden tevens bestemd voor de instandhouding van een schuur die mag worden gebruikt voor agrarische doeleinden.
j. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch – stalhouderij' zijn de gronden, tevens bestemd voor de exploitatie van een bedrijf dat gericht is op het aanbieden van tochten per paard en wagen, met daaraan ondergeschikt de stalling van paarden en koetsen en de verstrekking van maaltijden.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Algemeen

a. Op de voor Agrarisch aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 3.1.
b. Etagebouw of splitsing van een bestaand gebouw in etages ten behoeve van een (pluim-)veehouderij is niet toegestaan.
c. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 3.2.2, 3.2.3 en 3.2.4 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

3.2.2 Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde

a. Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mogen uitsluitend worden gebouwd binnen een op de kaart aangegeven bouwvlak .
b. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functieaanduiding 'kampeerterrein' tevens zijn bestemd voor de exploitatie van een mini-camping, één sanitaire voorziening worden gebouwd, waarvan de oppervlakte maximaal 60 m², de goothoogte maximaal 3 meter en de bouwhoogte maximaal 4,5 meter mag bedragen. Op gronden die zijn voorzien van de functie-aanduiding 'kampeerterrein' mogen geen sta-caravans worden geplaatst.
c. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functieaanduiding 'recreatiewoning' tevens zijn bestemd voor verblijfsrecreatie, een recreatiewoning aanwezig zijn, waarvan de inhoud ten hoogste 250 m³ mag bedragen, inclusief bijbehorend bouwwerk en kelder. De goothoogte maximaal 3,5 meter en de bouwhoogte maximaal 5 meter mag bedragen. De afstand van het bouwwerk tot de recreatiewoning mag niet meer dan 5 meter bedragen.
d. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functieaanduiding 'verblijfsrecreatie' tevens zijn bestemd voor verblijfsrecreatie, één of meer recreatieverblijven aanwezig zijn, waarvan de gebruiksvloeroppervlakte maximaal 65 m² per recreatieverblijf mag bedragen, de goothoogte maximaal 3,5 meter en de bouwhoogte maximaal 5 meter mag bedragen, of zoveel meer als die oppervlakte of (goot-)hoogte bedroeg ten tijde van de terinzagelegging van het ontwerp van dit plan. Bij

een recreatieverblijf zijn geen bijbehorende bouwwerken toegestaan.

e. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functieaanduiding 'specifieke vorm van agrarisch – schuur' tevens zijn bestemd voor de instandhouding van een schuur, een schuur aanwezig zijn waarvan de oppervlakte mag niet groter zijn dan de functieaanduiding, de goothoogte maximaal 3,5 meter en de bouwhoogte maximaal 6 meter mag bedragen. De schuur mag niet worden verplaatst.
f. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functieaanduiding 'verenigingsleven' tevens zijn bestemd voor de bouw en instandhouding van een verenigingsgebouw, een gebouw worden gerealiseerd met een inhoud van maximaal 1100 m³, een maximale goothoogte van 5 meter en een maximale bouwhoogte van 7 meter.
g. Per bouwvlak is één bedrijfswoning toegestaan. Indien ten tijde van de tervisielegging meer bedrijfswoningen aanwezig zijn is dit toegestaan. Bedrijfswoningen dienen vrijstaand te worden gebouwd. De inhoud van een bedrijfswoning mag ten hoogste 900 m³, de goothoogte maximaal 6 en de bouwhoogte maximaal 10 meter bedragen, met dien verstande dat bij het bepalen van de inhoud van de bedrijfswoning, de in de bedrijfswoning aanwezige ruimten die ten dienste staan van het bedrijf onverkort meetellen. Voor bestaande bedrijfswoningen, die onderdeel uitmaken van een (groter) hoofdgebouw, geldt dat zij mogen worden gehandhaafd, vernieuwd en vergroot, met dien verstaande dat voor die bedrijfwoningen een afwijkende maximale inhoudsmaat van toepassing is van 750 m³.
h. De goothoogte van een agrarisch bedrijfsgebouw mag maximaal 6 meter en de bouwhoogte maximaal 12 meter bedragen. De toegestane maximale bouwhoogte van een voor agrarische doeleinden te gebruiken bijbehorend bouwwerk, geen gebouw zijnde, bedraagt 6 meter en 12 meter voor een voedersilo.
i. Per bouwvlak mogen bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken worden gebouwd. Voor bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken geldt dat de gezamenlijke oppervlakte maximaal 100 m² per wooneenheid mag bedragen, dat de toegestane maximale goothoogte 3 meter en de maximale bouwhoogte 6 meter mag bedragen.
j. De bouw van een rijhal is uitsluitend toegestaan ten behoeve van de exploitatie van een productiegerichte paardenhouderij. De toegestane maximale oppervlakte van een rijhal bedraagt 1.000 m².

3.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in de leden 3.2.2 en 3.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte maximaal 5 meter bedragen.

3.2.4 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

a. ~~Windturbines,~~ Sleufsilo's, voer- en mestsilo's, mestopslagplaatsen en kuilvoerplaten zijn uitsluitend toegestaan binnen een bouwvlak. ~~Het maximum aantal windturbines per bouwvlak bedraagt twee.~~ (Bij amendement d.d. 27 mei 2013 vastgesteld.)
b. De maximaal toegestane bouwhoogte ~~van windturbines bedraagt 20 meter en die~~ van voersilo's bedraagt 12 meter. Voor mestbassins ten behoeve van energieopwekking door middel van (co-)vergisting geldt een maximale bouwhoogte van 12 meter. Voor erfafscheidingen, sleufsilo's, mestopslagplaatsen en kuilvoerplaten geldt een maximale bouwhoogte van 2 meter. (Bij amendement d.d. 27 mei 2013 vastgesteld.)
c. De bouw van boogkassen is niet toegestaan.
d. Voor niet eerder genoemde bouwwerken geldt binnen het bouwvlak een maximale bouwhoogte van 6 meter en daarbuiten een maximale bouwhoogte van 3 meter.

3.3 Nadere eisen

a. Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en afmetingen van de bebouwing met betrekking tot:
    1. de situering, de oppervlakte, de (goot)hoogte van bebouwing;
    2. de aard, bouwhoogte en de situering van erfafscheidingen.
b. De in dit lid genoemde nadere eisen mogen uitsluitend worden gesteld indien dit voortvloeit uit het in bijlage 3 van deze planregels opgenomen kader.

3.4 Afwijken van de bouwregels

3.4.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. 3.2.2, onder a, voor de bouw van een zouthuisje, met een bouwhoogte van maximaal 3 meter en een oppervlakte van maximaal 20 m2;
b. 3.2.2, onder g, voor de bouw van een tweede vrijstaande bedrijfswoning met een inhoud van maximaal 900 m³ (inpandige bedrijfsruimten inbegrepen), een maximale goothoogte van 6 en een maximale bouwhoogte van 10 meter, met dien verstande, dat het besluit tot afwijking uitsluitend wordt verleend, indien:
    1. het gaat om een agrarisch bedrijf, dat in hoofdzaak is gericht op het houden van vee;
    2. de arbeidsbehoefte van het bedrijf tenminste twee volwaardige arbeidskrachten bedraagt;
    3. de tweede bedrijfswoning noodzakelijk is uit een oogpunt van doelmatige agrarische bedrijfsvoering en het agrarisch bedrijf zicht heeft op een duurzame voortzetting (voldoende toekomstperspectief heeft);
    4. met toepassing van het bepaalde onder c en d van dit lid niet in de behoefte aan aanvullende woonruimte bij het bedrijf kan worden voorzien.
c. 3.2.2, onder g, voor het vergroten van een bedrijfswoning tot ten hoogste de inhoud van het oorspronkelijk hoofdgebouw, waarvan de woning een onderdeel vormt, met dien verstande dat de bestaande karakteristiek van het hoofdgebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, hierbij moet worden gehandhaafd.
d. 3.2.2, onder g, voor het inpandig splitsen van een bestaande bedrijfswoning in twee bedrijfswoningen, indien dit hoofdgebouw een inhoudsmaat heeft van meer dan 1000 m³, met dien verstande dat de inhoud hierbij niet mag worden vergroot en dat de bestaande karakteristiek van het hoofdgebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, moet worden gehandhaafd.
e. 3.2.4 voor het bouwen van sleufsilo's, mest- en voederplaten buiten het bouwvlak tot een oppervlakte van maximaal 2500 m².
f. 3.2.4 voor de bouw van boogkassen met een oppervlakte van maximaal 250 m² per agrarisch bedrijf.

3.4.2 Nadere voorwaarden

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 3.4.1 sub b tot en met f worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

3.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. het gebruik van gebouwen, voor zover het gebouwen of delen van gebouwen betreft, die op grond van het bepaalde in lid 3.1 voor de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis mogen worden gebruikt, voor zover dit medegebruik betrekking heeft op een oppervlakte groter dan het gebruik van meer dan 49 procent van de som van de gebruiksvloeroppervlakte van de woning en de daarbij behorende bijbehorende bouwwerken, met een maximum van 300 m²;
b. het gebruik van gebouwen, voorzover het gebouwen of delen van gebouwen betreft, die op grond van het bepaalde in lid 3.1 voor de uitoefening van een bed and breakfast mogen worden gebruikt, voor zover dit medegebruik betrekking heeft op een oppervlakte groter dan het gebruik van meer dan 49 procent van de

som van de gebruiksvloeroppervlakte van de woning en de daarbij behorende bijbehorende bouwwerken, met een maximum van 150 m²;
c. het permanent bewonen van een opstal met de functie-aanduiding 'recreatiewoning' of 'verblijfsrecreatie';
d. het permanent bewonen van een bed and breakfast accommodatie.
e. het opslaan van zand, stenen en naar aard daarmee gelijk te stellen materialen buiten het bouwvlak gedurende langer dan zes maanden per jaar;
f. het gebruik van grond als volkstuin;
g. het winnen van zand.
h. het houden van een evenement, zonder te hebben voldaan aan het bepaalde in de Algemene Plaatselijke Verordening.

3.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
   1. het rooien en verwijderen/afgraven van houtwallen, c.q. het rooien van singels;
   2. het ontginnen, bodemverlagen, afgraven, ophogen en egaliseren van gronden;
   3. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
   4. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheid en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, buiten een bouwvlak en met een oppervlakte van meer dan 50 m2;
b. Voor gronden die zijn gelegen op een afstand van minder dan 50 meter vanaf gronden met de bestemming Agrarisch met waarden - Agrarische functie met ecologische waarde, Bos, of Natuur geldt dat het verboden is om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
   1. het verrichten van onderzoeks- en exploitatieboringen ten behoeve van de winning van delfstoffen, water en andere bodemschatten;
   2. het graven en/of dempen van sloten en het door afwateren, ontwateren of afdammen wijzigen van de grondwaterstand;
   3. het leggen van drainagebuizen.
c. De onder a en b van dit lid bedoelde verboden zijn niet van toepassing op werken of werkzaamheden, die het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen of die reeds in uitvoering waren op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan.
d. De omgevingsvergunning als bedoeld onder a van dit lid wordt geweigerd, indien door de uitvoering van de aldaar genoemde werken of werkzaamheden, danwel door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de aanwezige landschapselementen in onevenredige mate worden of kunnen worden aangetast.
e. De omgevingsvergunning als bedoeld onder b van dit lid wordt geweigerd, indien door de uitvoering van de aldaar genoemde werken of werkzaamheden, danwel door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de natuurlijke waarden van de in de bestemmingsomschrijvingen van de onder b genoemde bestemmingen in onevenredige mate worden of kunnen worden aangetast.

3.7 Wijzigingsbevoegdheid

3.7.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het plan te wijzigen:

a. ten behoeve van dag- of verblijfsrecreatie, bedrijven uit de categorie 1 voorkomend binnen de hoofdrubrieken Bedrijven, Maatschappelijk, Horeca, Cultuur en ontspanning en Dienstverlening van de bij deze planregels behorende lijst van bedrijfstypen (bijlage 1) in een bestaand, eventueel daarvoor geschikt te maken, voormalig bedrijfsgebouw binnen een bouwvlak, met dien verstande dat:
   1. het betreffende gebouw tenminste vijf jaar (niet wederrechtelijk) in gebruik is geweest voor bedrijfsdoeleinden;
   2. de functiewijziging ook met vervangende nieuwbouw gepaard kan gaan, indien het bestaande

bedrijfsgebouw om bouwtechnische redenen niet geschikt (te maken) is voor het beoogde doel;
3. de functiewijziging betrekking kan hebben op maximaal 300 m² gebruiksvloeroppervlakte;
4. voor plannen die voorzien in de realisatie van recreatieverblijven geldt, in afwijking van het bepaalde onder a, sub 3, van dit lid, dat er maximaal 3 recreatieverblijven mogen worden gerealiseerd en elk recreatieverblijf een gebruiksvloeroppervlakte heeft van niet meer dan 65 m²;
5. burgemeester en wethouders bevoegd zijn, de vestiging van andere dan de in de aanhef van dit lid bedoelde bedrijven toe te staan, mits die bedrijven naar hun aard vergelijkbaar zijn met de binnen de genoemde hoofdrubrieken toegestane bedrijven uit categorie 1 en die bedrijven, gelet op hun invloed op hun omgeving, daarmee gelijk kunnen worden gesteld;
6. de exploitatie van een hotel, café/bar, c.q. de exploitatie van een partycentrum niet is toegestaan.

b. door het wijzigen van de bestemming Agrarisch in de bestemming Wonen na beëindiging van de bedrijfsvoering van een agrarisch bedrijf, met dien verstande dat:
1. de wijziging zich niet kan uitstrekken tot een groter gebied dan het bestaande erf;
2. de wijziging er niet toe kan strekken dat het aantal wooneenheden op het erf toeneemt.

c. door het wijzigen van de bestemming Agrarisch in de bestemming Bos of Natuur na beëindiging van de bedrijfsvoering van een agrarisch bedrijf.

d. door het toevoegen van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch – mestverwerking' binnen een bestaand agrarisch bouwvlak, met als doel de volgende vormen van (co-)vergisting van mest mogelijk te maken:

- de (co-)vergistingsinstallatie verwerkt eigen geproduceerde mest en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt, of naar derden afgevoerd. Het digestaat dient voor minstens 50% uit dierlijke mest te bestaan en nuttig toegepast te worden.
- de (co-)vergistingsinstallatie verwerkt aangevoerde mest geproduceerd door derden en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt. Het digestaat dient voor minstens 50% uit dierlijke mest te bestaan en nuttig toegepast te worden.

e. ten behoeve van de vestiging van een bomenteeltbedrijf;

f. ten behoeve van de vestiging van een intensieve kwekerij, indien en voorzover de vestigingslocatie binnen een bestaand bouwvlak is gelegen;

g. ten behoeve van de vestiging van een gebruiksgerichte paardenhouderij, indien en voorzover de vestigingslocatie binnen een bestaand bouwvlak is gelegen;

h. door het verwijderen van de kaart van een functie-aanduiding, indien de betreffende activiteit ter plaatse gedurende tenminste een half jaar is beëindigd en er geen redenen zijn om aan te nemen dat de activiteit op korte termijn wordt voortgezet.

3.7.2 Nadere voorwaarden

Aan de wijzigingsbevoegdheid als bedoeld in lid 3.7.1 sub a tot en met g worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;

b. het parkeren dient binnen het eigen erf plaats te vinden;

c. de (bedrijfs)activiteiten moet vanuit milieuoogpunt toelaatbaar zijn;

d. de wijziging mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

Artikel 4 Agrarisch - Tuinbouw

4.1 Bestemmingsomschrijving

4.1.1 Basisbestemming

De voor Agrarisch - Tuinbouw aangewezen gronden zijn bestemd voor een tuinbouwbedrijf, alsmede het behoud van landschapselementen, met daaraan ondergeschikt:

a. het herstel en de ontwikkeling van de landschappelijke, natuurlijke, geomorfologische en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in de koesteransichten die zijn opgesteld voor de verschillende landschapstypen en als bijlage 3 onderdeel uitmaken van deze regels;
b. agrarisch natuurbeheer,
c. openbare nutsvoorzieningen,
d. de winning van zout, voor zover daarvoor een concessie is gegeven;
e. ondergrondse infrastructurele voorzieningen (hoogspanningsverbindingen en hoge druk aardgastransportleidingen uitgezonderd),
f. extensieve recreatie,
g. sloten, beken en daarmee gelijk te stellen waterlopen en andere voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding, waaronder begrepen voorzieningen ten behoeve van het vasthouden en bergen van water,
h. het wonen, indien en voorzover op grond van lid 4.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan,
i. mantelzorg, indien en voorzover op grond van lid 4.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan,
j. de verkoop van op het betreffende agrarisch bedrijf geteelde, gefokte en/of verwerkte producten, met dien verstande dat het bruto-verkoopvloeroppervlak niet meer dan 100 m² mag bedragen,
k. de uitoefening van een beroep of de exploitatie van een bedrijf voorkomend in de categorieën 1 of 2 van de hoofdgroep Bedrijven van bijlage 1, waarbij de activiteiten plaats moeten vinden binnen een bestaand (eventueel daarvoor geschikt te maken) agrarisch bedrijfsgebouw. Per agrarisch bedrijf mag maximaal 300 m² bedrijfsvloeroppervlakte voor de nevenactiviteiten in gebruik zijn. Per agrarisch bedrijf mag maximaal 150 m^2 voor bed and breakfast in gebruik zijn. Deze oppervlakte telt mee in de totale oppervlakte die voor nevenactiviteiten in gebruik mag zijn,
l. kleinschalige dagrecreatieve activiteiten op het gebied van cultuur en educatie, het bieden van dagbesteding aan specifieke doelgroepen uit de zorgsector, met dien verstande dat:
    1. de activiteiten plaats moeten vinden binnen een bestaand (eventueel daarvoor geschikt te maken) agrarisch bedrijfsgebouw,
    2. per agrarisch bedrijf maximaal 300 m² bedrijfsvloeroppervlakte voor de nevenactiviteiten in gebruik mag zijn,
    3. een zelfstandig horecabedrijf niet is toegestaan,
    4. er geen overnachtingen mogen plaatsvinden, behalve daar waar bed and breakfast is toegestaan.
m. bouwwerken,
n. erven,
o. terreinen en
p. voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, voorzieningen ten behoeve van warmte-koude-opslag, groenvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

4.1.2 Toegestaan medegebruik ter plaatse van functie-aanduidingen

Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie – visvijver' zijn de gronden tevens bestemd voor de instandhouding en exploitatie van een visvijver, met de daarbij behorende voorzieningen, zoals een receptie, bergruimte en een horecabedrijf, als genoemd in de categorie 1 van de bij deze regels behorende bijlage 1, alsmede een verkooppunt voor vis en visgerei, met dien verstande dat de oppervlakte daarvan niet meer dan 25 m² mag bedragen.

4.2 Bouwregels

4.2.1 Algemeen

a. Op de voor Agrarisch - Tuinbouw aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 4.1.
b. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 4.2.2, 4.2.3 en 4.2.4 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

4.2.2 Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde

a. Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde, mogen uitsluitend worden gebouwd binnen een op de kaart aangegeven bouwvlak.
b. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functieaanduiding 'specifieke vorm van recreatie – visvijver' tevens zijn bestemd voor de instandhouding en exploitatie van een visvijver een (of meer) gebouw(en) worden gerealiseerd, met een (gezamenlijke) oppervlakte van maximaal 100 vierkante meter, een maximale goothoogte van 3 meter en een bouwhoogte van 5 meter. Binnen de voor 'specifieke vorm van recreatie – visvijver' aangewezen gronden, mogen bijbehorende bouwwerken worden opgericht, met dien verstande dat de gezamenlijke oppervlakte daarvan niet meer mag bedragen dan 50 m², de goothoogte niet meer dan 3 en de bouwhoogte niet meer dan 5 meter mag bedragen.
c. Per bouwvlak is de bouw van één bedrijfswoning toegestaan. Indien ten tijde van de tervisielegging meer bedrijfswoningen aanwezig zijn is dit toegestaan. Bedrijfswoningen dienen vrijstaand te worden gebouwd. De inhoud van een bedrijfswoning mag ten hoogste 900 m³, de goothoogte maximaal 6 en de bouwhoogte maximaal 10 meter bedragen, met dien verstande dat bij het bepalen van de inhoud van de bedrijfswoning, de in de bedrijfswoning aanwezige ruimten die ten dienste staan van het bedrijf onverkort meetellen. Voor bestaande bedrijfswoningen, die onderdeel uitmaken van een (groter) hoofdgebouw, geldt dat zij mogen worden gehandhaafd, vernieuwd en vergroot, met dien verstaande dat voor die bedrijfwoningen een afwijkende maximale inhoudsmaat van toepassing is van 750 m³.
d. De goothoogte van een agrarisch bedrijfsgebouw mag maximaal 6 meter en de bouwhoogte maximaal 12 meter bedragen. De toegestane maximale bouwhoogte van een voor agrarische doeleinden te gebruiken bijbehorend bouwwerk, geen gebouw zijnde, bedraagt 6 meter.
e. Per bouwvlak mogen bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken worden gebouwd. Voor bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken geldt dat de gezamenlijke oppervlakte maximaal 100 m² per wooneenheid mag bedragen, dat de toegestane maximale goothoogte 3 meter en de maximale bouwhoogte 6 meter mag bedragen.

4.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in de leden 4.2.2 en 4.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

4.2.4 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

Voor overige, niet eerder genoemde, andere bouwwerken geldt binnen het bouwvlak en binnen de voor 'specifieke vorm van agrarisch –visvijver' een maximale bouwhoogte van 6 meter en daarbuiten een maximale bouwhoogte van 3 meter.

4.3 Nadere eisen

a. Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en afmetingen van de bebouwing met betrekking tot:
    1. de situering, de oppervlakte, de (goot)hoogte van bebouwing;

2. de aard, bouwhoogte en de situering van erfafscheidingen.

b. De in dit lid genoemde nadere eisen mogen uitsluitend worden gesteld indien dit voortvloeit uit het in bijlage 3 van deze planregels opgenomen kader.

4.4 Afwijken van de bouwregels

4.4.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. 4.2.2, onder a, voor de bouw van een zouthuisje, met een bouwhoogte van maximaal 3 meter en een oppervlakte van maximaal 20 m2;

b. 4.2.2, onder c, voor het vergroten van een bedrijfswoning tot ten hoogste de inhoud van het oorspronkelijk hoofdgebouw, waarvan de woning een onderdeel vormt, met dien verstande dat de bestaande karakteristiek van het hoofdgebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, moet worden gehandhaafd.

c. 4.2.2, onder c, voor het inpandig splitsen van een bestaande bedrijfswoning in twee bedrijfswoningen, indien dit hoofdgebouw een inhoudsmaat heeft van meer dan 1000 m³, met dien verstande dat de inhoud hierbij niet mag worden vergroot en dat de bestaande karakteristiek van het hoofdgebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, moet worden gehandhaafd.

4.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. de opslag van zand, stenen en naar aard daarmee gelijk te stellen materialen buiten het bouwvlak, gedurende een aaneengesloten periode van meer dan zes maanden per jaar;

b. het winnen van zand.

c. het houden van een evenement, zonder te hebben voldaan aan het bepaalde in de Algemene Plaatselijke Verordening.

4.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
   1. het rooien en verwijderen/afgraven van houtwallen, c.q. het rooien van singels;
   2. het ontginnen, bodemverlagen, afgraven, ophogen en egaliseren van gronden
   3. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
   4. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheid en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, buiten een bouwvlak en met een oppervlakte van meer dan 50 m2;

b. Voor gronden die zijn gelegen op een afstand van minder dan 50 meter vanaf gronden met de bestemming Agrarisch met waarden - Agrarische functie met ecologische waarde, Bos, of Natuur geldt dat het verboden is om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
   1. het verrichten van onderzoeks- en exploitatieboringen ten behoeve van de winning van delfstoffen, water en andere bodemschatten;
   2. het graven en/of dempen van sloten en het door afwateren, ontwateren of afdammen wijzigen van de grondwaterstand;
   3. het leggen van drainagebuizen.

c. De onder a en b van dit lid bedoelde verboden zijn niet van toepassing op werken of werkzaamheden, die het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen of die reeds in uitvoering waren op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan.

d. De omgevingsvergunning als bedoeld onder a van dit lid wordt geweigerd, indien door de uitvoering van de aldaar genoemde werken of werkzaamheden, danwel door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de aanwezige landschapselementen in onevenredige mate worden of kunnen worden aangetast.

e. De omgevingsvergunning als bedoeld onder b van dit lid wordt geweigerd, indien door de uitvoering van de aldaar genoemde werken of werkzaamheden, danwel door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de natuurlijke waarden van de in de bestemmingsomschrijvingen van de onder b genoemde

bestemmingen in onevenredige mate worden of kunnen worden aangetast.

4.7 Wijzigingsbevoegdheid

4.7.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het plan te wijzigen:

a. ten behoeve van dag- of verblijfsrecreatie, bedrijven uit de categorie 1 voorkomend binnen de hoofdrubrieken Bedrijven, Maatschappelijk, Horeca, Cultuur en ontspanning en Dienstverlening van de bij deze planregels behorende lijst van bedrijfstypen (bijlage 1) in een bestaand, eventueel daarvoor geschikt te maken, voormalig bedrijfsgebouw binnen een bouwvlak, met dien verstande dat:
    1. het betreffende gebouw tenminste vijf jaar (niet wederrechtelijk) in gebruik is geweest voor bedrijfsdoeleinden;
    2. de functiewijziging ook met vervangende nieuwbouw gepaard kan gaan, indien het bestaande bedrijfsgebouw om bouwtechnische redenen niet geschikt (te maken) is voor het beoogde doel;
    3. de functiewijziging betrekking kan hebben op maximaal 300 m² gebruiksvloeroppervlakte;
    4. voor plannen die voorzien in de realisatie van recreatieverblijven geldt, in afwijking van het bepaalde onder a, sub 3, van dit lid dat er maximaal 3 recreatieverblijven mogen worden gerealiseerd en elk recreatieverblijf een gebruiksvloeroppervlakte heeft van niet meer dan 65 m²;
    5. burgemeester en wethouders bevoegd zijn, de vestiging van andere dan de in de aanhef van dit lid bedoelde bedrijven toe te staan, mits die bedrijven naar hun aard vergelijkbaar zijn met de binnen de genoemde hoofdrubrieken toegestane bedrijven uit categorie 1 en die bedrijven, gelet op hun invloed op hun omgeving, daarmee gelijk kunnen worden gesteld;
    6. de exploitatie van een hotel, café/bar, c.q. de exploitatie van een partycentrum niet is toegestaan.
b. door het wijzigen van de bestemming Agrarisch - Tuinbouw in de bestemming Wonen na beëindiging van de bedrijfsvoering van een agrarisch bedrijf, met dien verstande dat:
    1. de wijziging zich niet kan uitstrekken tot een groter gebied dan het bestaande erf;
    2. de wijziging er niet toe kan strekken dat het aantal wooneenheden op het erf toeneemt;
c. door het wijzigen van de bestemming Agrarisch - Tuinbouw in de bestemming Bos of Natuur na beëindiging van de bedrijfsvoering van een agrarisch bedrijf.
d. door het verwijderen van de kaart van een functie-aanduiding, indien de betreffende activiteit ter plaatse gedurende tenminste een half jaar is beëindigd en er geen redenen zijn om aan te nemen dat de activiteit op korte termijn wordt voortgezet.

4.7.2 Nadere voorwaarden

Aan de wijzigingsbevoegdheid als bedoeld in lid 4.7.1 sub a tot en met c worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. het parkeren dient binnen het eigen erf plaats te vinden;
c. de (bedrijfs)activiteiten moet vanuit milieuoogpunt toelaatbaar zijn;
d. de wijziging mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

Artikel 5 Agrarisch met waarden - Agrarische functie met ecologische waarde

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Agrarisch met waarden - Agrarische functie met ecologische waarde aangewezen gronden zijn bestemd voor het weiden van vee en de exploitatie van een grondgebonden agrarisch bedrijf, alsmede voor de bescherming, instandhouding en verbetering van de landschappelijke, geomorfologische, natuurlijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in de koesteransichten die zijn opgesteld voor de verschillende landschapstypen en als bijlage 3 onderdeel uitmaken van deze regels, met daaraan ondergeschikt:

a. indien en voorzover de bestaande opstallen hiervoor ten tijde van de vaststelling van het plan niet wederrechtelijk in gebruik waren, voor intensieve veehouderij,
b. agrarisch natuurbeheer,
c. extensieve recreatie,
d. de winning van zout, voor zover daarvoor een concessie is gegeven;
e. ondergrondse infrastructurele voorzieningen (hoogspanningsverbindingen en hoge druk aardgastransportleidingen uitgezonderd),
f. sloten, beken en daarmee gelijk te stellen waterlopen, alsmede andere voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding, waaronder begrepen voorzieningen ten behoeve van het vasthouden en van bergen,
g. het wonen, indien en voorzover op grond van lid 5.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan,
h. mantelzorg, indien en voorzover op grond van lid 5.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan,
i. de verkoop van op het betreffende agrarisch bedrijf geteelde, gefokte en/of verwerkte producten, met dien verstande dat het bruto-verkoopvloeroppervlak niet meer dan 100 m² mag bedragen,
j. de uitoefening van een beroep of de exploitatie van een bedrijf voorkomend in de categorieën 1 of 2 van de hoofdgroep Bedrijven van bijlage 1, waarbij de activiteiten plaats moeten vinden binnen een bestaand (eventueel daarvoor geschikt te maken) agrarisch bedrijfsgebouw. Per agrarisch bedrijf mag maximaal 300 m² bedrijfsvloeroppervlakte voor de nevenactiviteiten in gebruik zijn. Per agrarisch bedrijf mag maximaal 150 m^2 voor bed and breakfast in gebruik zijn. Deze oppervlakte telt mee in de totale oppervlakte die voor nevenactiviteiten in gebruik mag zijn,
k. kleinschalige dagrecreatieve activiteiten op het gebied van cultuur en educatie, het bieden van dagbesteding aan specifieke doelgroepen uit de zorgsector, het opvangen en stallen van paarden en/of pony's in de vorm van een paardenpension en de stalling van caravans en campers en boten, met dien verstande dat:
    1. de activiteiten plaats moeten vinden binnen een bestaand (eventueel daarvoor geschikt te maken) agrarisch bedrijfsgebouw,
    2. maximaal 300 m^2 bedrijfsvloeroppervlakte is toegestaan, waarbij alle nevenactiviteiten meetellen.
    3. een horecabedrijf niet is toegestaan,
    4. er geen overnachtingen mogen plaatsvinden, behalve daar waar bed and breakfast is toegestaan.
l. (co-)vergisting van mest in een gesloten co-vergistingsinstallatie, met dien verstande dat co-vergisting alleen is toegestaan, als daarbij eigen geproduceerde mest wordt verwerkt en eigen of van derden afkomstige co-substraten worden toegevoegd en het digestaat (de co-vergiste mest) op de tot het bedrijf behorende gronden wordt gebruikt. Het digestaat moet voor minstens 50% uit dierlijke mest bestaan en nuttig toegepast worden,
m. bouwwerken,
n. erven,
o. terreinen en
p. voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, voorzieningen ten behoeve van warmte-koude-opslag, groenvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

5.2 Bouwregels

5.2.1 Algemeen

a. Op de voor Agrarisch met waarden - Agrarische functie met ecologische waarde aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 5.1.
b. Etagebouw of splitsing van een bestaand gebouw in etages ten behoeve van een (pluim-)veehouderij is niet toegestaan.
c. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 5.2.2, 5.2.3 en 5.2.4 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

5.2.2 Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde

a. Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde, mogen uitsluitend worden gebouwd binnen een op de kaart aangegeven bouwvlak.
b. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functieaanduiding 'kampeerterrein' tevens zijn bestemd voor de exploitatie van een mini-camping, één sanitaire voorziening worden gebouwd, waarvan de oppervlakte maximaal 60 m², de goothoogte maximaal 3 meter en de maximale bouwhoogte 4,5 meter mag bedragen. Op gronden die zijn voorzien van de functie-aanduiding 'kampeerterrein' mogen geen sta-caravans worden geplaatst.
c. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functieaanduiding 'specifieke vorm van agrarisch – schuur' tevens zijn bestemd voor de instandhouding van een schuur, een schuur aanwezig zijn waarvan de oppervlakte mag niet groter zijn dan de functieaanduiding, de goothoogte maximaal 3,5 meter en de bouwhoogte maximaal 6 meter mag bedragen. De schuur mag niet worden verplaatst.
d. Per bouwvlak is de bouw van één bedrijfswoning toegestaan. Indien ten tijde van de tervisielegging meer bedrijfswoningen aanwezig zijn is dit toegestaan. Bedrijfswoningen dienen vrijstaand te worden gebouwd. De inhoud van een bedrijfswoning mag ten hoogste 900 m³, de goothoogte maximaal 6 en de bouwhoogte maximaal 10 meter bedragen, met dien verstande dat bij het bepalen van de inhoud van de bedrijfswoning, de in de bedrijfswoning aanwezige ruimten die ten dienste staan van het bedrijf onverkort meetellen. Voor bestaande bedrijfswoningen, die onderdeel uitmaken van een (groter) hoofdgebouw, geldt dat zij mogen worden gehandhaafd, vernieuwd en vergroot, met dien verstaande dat voor die bedrijfwoningen een afwijkende maximale inhoudsmaat van toepassing is van 750 m³.
e. De goothoogte van een agrarisch bedrijfsgebouw mag maximaal 6 meter en de bouwhoogte maximaal 12 meter bedragen. De toegestane maximale bouwhoogte van een voor agrarische doeleinden te gebruiken bijbehorend bouwwerk, geen gebouw zijnde, bedraagt 6 meter.
f. Per bouwvlak mogen bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken worden gebouwd. Voor bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken geldt dat de gezamenlijke oppervlakte maximaal 100 m² per wooneenheid mag bedragen, dat de toegestane maximale goothoogte 3 meter en de maximale bouwhoogte 6 meter mag bedragen.
g. De bouw van een rijhal is uitsluitend toegestaan ten behoeve van de exploitatie van een productiegerichte paardenhouderij. De toegestane maximale oppervlakte van een rijhal bedraagt 1.000 m².

5.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in de leden 5.2.2 en 5.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

5.2.4 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

a. Sleufsilo's, voer- en mestsilo's mestopslagplaatsen en kuilvoerplaten zijn uitsluitend toegestaan binnen

een bouwvlak. De maximaal toegestane bouwhoogte van voersilo's bedraagt 12 meter. Voor mestbassins ten behoeve van energieopwekking door middel van (co-)vergisting geldt een maximale bouwhoogte van 12 meter. Voor erfafscheidingen, sleufsilo's, mestopslagplaatsen en kuilvoerplaten geldt een maximale bouwhoogte van 2 meter.

b. De bouw van boogkassen is niet toegestaan.
c. Voor niet eerder genoemde bouwwerken geldt binnen het bouwvlak een maximale bouwhoogte van 6 meter en daarbuiten een maximale bouwhoogte van 3 meter.

5.3 Nadere eisen

a. Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en afmetingen van de bebouwing met betrekking tot:
    1. de situering, de oppervlakte, de (goot)hoogte van bebouwing;
    2. de aard, bouwhoogte en de situering van erfafscheidingen.
b. De in dit lid genoemde nadere eisen mogen uitsluitend worden gesteld indien dit voortvloeit uit het in bijlage 3 van deze planregels opgenomen kader.

5.4 Afwijken van de bouwregels

5.4.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. 5.2.2, onder a, voor de bouw van een zouthuisje, met een bouwhoogte van maximaal 3 meter en een oppervlakte van maximaal 20 m2;
b. 5.2.2, onder d, voor de bouw van een tweede vrijstaande bedrijfswoning met een inhoud van maximaal 900 m³ (inpandige bedrijfsruimten inbegrepen), een maximale goothoogte van 6 en een maximale bouwhoogte van 10 meter, met dien verstande, dat de besluit tot afwijking uitsluitend wordt genomen, indien:
    1. het gaat om een agrarisch bedrijf, dat in hoofdzaak is gericht op het houden van vee;
    2. de arbeidsbehoefte van het bedrijf tenminste twee volwaardige arbeidskrachten (vak) bedraagt;
    3. de tweede bedrijfswoning noodzakelijk is uit een oogpunt van doelmatige agrarische bedrijfsvoering en het agrarisch bedrijf zicht heeft op een duurzame voortzetting (voldoende toekomstperspectief heeft');
    4. met toepassing van het bepaalde onder c en d van dit lid niet in de behoefte aan aanvullende woonruimte bij het bedrijf kan worden voorzien.
c. 5.2.2, onder d, voor het vergroten van een bedrijfswoning tot ten hoogste de inhoud van het oorspronkelijk hoofdgebouw, waarvan de woning een onderdeel vormt, met dien verstande dat de bestaande karakteristiek van het hoofdgebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, moet worden gehandhaafd.
d. 5.2.2, onder d, voor het inpandig splitsen van een bestaande bedrijfswoning in twee bedrijfswoningen, indien dit hoofdgebouw een inhoudsmaat heeft van meer dan 1000 m³, met dien verstande dat de inhoud hierbij niet mag worden vergroot en dat de bestaande karakteristiek van het hoofdgebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, moet worden gehandhaafd.
e. 5.2.4 voor het bouwen van sleufsilo's, mest- en voederplaten buiten het bouwvlak tot een oppervlakte van maximaal 2500 m² onder de voorwaarde dat deze aansluitend aan het bouwvlak worden aangelegd.
f. 5.2.4 voor de bouw van boogkassen met een oppervlakte van maximaal 250 m² per agrarisch bedrijf.

5.4.2 Nadere voorwaarden

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 5.4.1 sub b, e en f worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening

Overijssel.

5.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. het permanent bewonen van een opstal met de functie-aanduiding 'recreatiewoning' of 'verblijfsrecreatie';
b. het gebruik van gebouwen, voorzover het gebouwen of delen van gebouwen betreft, die op grond van het bepaalde in lid 3.1 voor de uitoefening van een bed and breakfast mogen worden gebruikt, voor zover dit medegebruik betrekking heeft op een oppervlakte groter dan het gebruik van meer dan 49 procent van de som van de gebruiksvloeroppervlakte van de woning en de daarbij behorende bijbehorende bouwwerken, met een maximum van 150 m²;
c. het permanent bewonen van een bed and breakfast accommodatie.
d. het buiten het bouwvlak opslaan van zand, stenen en naar aard daarmee gelijk te stellen materialen gedurende een aaneengesloten periode van meer dan dan zes maanden per jaar;
e. het gebruik van grond als volkstuin;
f. het winnen van zand.
g. het houden van een evenement, zonder te hebben voldaan aan het bepaalde in de Algemene Plaatselijke Verordening.

5.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
    1. het rooien en verwijderen/afgraven van houtwallen, c.q. het rooien van singels;
    2. het ontginnen, bodemverlagen, afgraven, ophogen en egaliseren van gronden;
    3. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
    4. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheid en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, buiten een bouwvlak en met een oppervlakte van meer dan 50 m2;
    5. het verrichten van onderzoeks- en exploitatieboringen ten behoeve van de winning van delfstoffen, water en andere bodemschatten;
    6. het graven en/of dempen van sloten en het door afwateren, ontwateren of afdammen wijzigen van de grondwaterstand;
    7. het leggen van drainagebuizen.
b. De onder a genoemde verboden zijn niet van toepassing op werken of werkzaamheden, die het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen of die reeds in uitvoering waren op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan.
c. De omgevingsvergunning wordt geweigerd, indien door de uitvoering van de aldaar genoemde werken of werkzaamheden, danwel door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de aanwezige landschappelijke, geomorfologische, natuurlijke en cultuurhistorische waarden in onevenredige mate worden of kunnen worden aangetast.

5.7 Wijzigingsbevoegdheid

5.7.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het plan te wijzigen:

a. ten behoeve van dag- of verblijfsrecreatie, bedrijven uit de categorie 1 voorkomend binnen de hoofdrubrieken Bedrijven, Maatschappelijk, Horeca, Cultuur en ontspanning en Dienstverlening van de bij deze planregels behorende lijst van bedrijfstypen (bijlage 1) in een bestaand, eventueel daarvoor geschikt te maken, voormalig bedrijfsgebouw binnen een bouwvlak, met dien verstande dat:
    1. het betreffende gebouw tenminste vijf jaar (niet wederrechtelijk) in gebruik is geweest voor bedrijfsdoeleinden;
    2. de functiewijziging ook met vervangende nieuwbouw gepaard kan gaan, indien het bestaande bedrijfsgebouw om bouwtechnische redenen niet geschikt (te maken) is voor het beoogde doel;

3. de functiewijziging betrekking kan hebben op maximaal 300 m² gebruiksvloeroppervlakte;
4. voor plannen die voorzien in de realisatie van recreatieverblijven geldt, in afwijking van het bepaalde onder a, sub 3, van dit lid dat er maximaal 3 recreatieverblijven mogen worden gerealiseerd en elk recreatieverblijf een gebruiksvloeroppervlakte heeft van niet meer dan 65 m²;
5. burgemeester en wethouders bevoegd zijn, de vestiging van andere dan de in de aanhef van dit lid bedoelde bedrijven toe te staan, mits die bedrijven naar hun aard vergelijkbaar zijn met de binnen de genoemde hoofdrubrieken toegestane bedrijven uit categorie 1 en die bedrijven, gelet op hun invloed op hun omgeving, daarmee gelijk kunnen worden gesteld;
6. de exploitatie van een hotel, café/bar, c.q. de exploitatie van een partycentrum niet is toegestaan.

b. door het wijzigen van de bestemming Agrarisch met waarden - Agrarische functie met ecologische waarde in de bestemming Wonen na beëindiging van de bedrijfsvoering van een agrarisch bedrijf, met dien verstande dat:
1. de wijziging zich niet kan uitstrekken tot een groter gebied dan het bestaande erf;
2. de wijziging er niet toe kan strekken dat het aantal wooneenheden op het erf toeneemt.

c. door het wijzigen van de bestemming Agrarisch met waarden - Agrarische functie met ecologische waarde in de bestemming Bos of Natuur na beëindiging van de bedrijfsvoering van een agrarisch bedrijf.

d. door het toevoegen van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch – mestverwerking' binnen een bestaand agrarisch bouwvlak, met als doel de volgende vormen van (co-)vergisting van mest mogelijk te maken:

- de (co-)vergistingsinstallatie verwerkt eigen geproduceerde mest en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt, of naar derden afgevoerd. Het digestaat dient voor minstens 50% uit dierlijke mest te bestaan en nuttig toegepast te worden.
- de (co-)vergistingsinstallatie verwerkt aangevoerde mest geproduceerd door derden en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt. Het digestaat dient voor minstens 50% uit dierlijke mest te bestaan en nuttig toegepast te worden.

e. ten behoeve van de vestiging van een bomenteeltbedrijf;

f. ten behoeve van de vestiging van een intensieve kwekerij, indien en voorzover de vestigingslocatie binnen een bestaand bouwvlak is gelegen;

g. ten behoeve van de vestiging van een gebruiksgerichte paardenhouderij, indien en voorzover de vestigingslocatie binnen een bestaand bouwvlak is gelegen;

h. door het verwijderen van de kaart van een functie-aanduiding, indien de betreffende activiteit ter plaatse gedurende tenminste een half jaar is beëindigd en er geen redenen zijn om aan te nemen dat de activiteit op korte termijn wordt voortgezet.

5.7.2 Nadere voorwaarden

Aan de wijzigingsbevoegdheid als bedoeld in lid 5.7.1 sub a tot en met g worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;

b. het parkeren dient binnen het eigen erf plaats te vinden;

c. de (bedrijfs)activiteiten moet vanuit milieuoogpunt toelaatbaar zijn;

d. de wijziging mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

Artikel 6 Agrarisch met waarden - Agrarische functie met landschapswaarde

6.1 Bestemmingsomschrijving

6.1.1 Basisbestemming

De voor Agrarisch met waarden - Agrarische functie met landschapswaarde aangewezen gronden zijn bestemd voor het weiden van vee en de exploitatie van een grondgebonden agrarisch bedrijf, alsmede voor het behoud, herstel en verbetering van de aanwezige landschappelijke, geomorfologische en cultuurhistorische waarde, zoals opgenomen in de koesteransichten die zijn opgesteld voor de verschillende landschapstypen en als bijlage 3 onderdeel uitmaken van deze regels, met daaraan ondergeschikt:

a. indien en voorzover de bestaande opstallen binnen een bouwvlak hiervoor ten tijde van de vaststelling van het plan niet wederrechtelijk in gebruik waren, voor intensieve veehouderij,
b. agrarisch natuurbeheer,
c. de winning van zout, voor zover daarvoor een concessie is gegeven;
d. ondergrondse infrastructurele voorzieningen (hoogspanningsverbindingen en hoge druk aardgastransportleidingen uitgezonderd),
e. extensieve recreatie,
f. sloten, beken en daarmee gelijk te stellen waterlopen, alsmede andere voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding, waaronder begrepen voorzieningen ten behoeve van het vasthouden en bergen van water,
g. het wonen, indien en voorzover op grond van lid 6.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan,
h. mantelzorg, indien en voorzover op grond van lid 6.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan,
i. de verkoop van op het betreffende agrarisch bedrijf geteelde, gefokte en/of verwerkte producten, met dien verstande dat het bruto-verkoopvloeroppervlak niet meer dan 100 m² mag bedragen,
j. de uitoefening van een beroep of de exploitatie van een bedrijf voorkomend in de categorieën 1 of 2 van de hoofdgroep Bedrijven van bijlage 1, waarbij de activiteiten plaats moeten vinden binnen een bestaand (eventueel daarvoor geschikt te maken) agrarisch bedrijfsgebouw. Per agrarisch bedrijf mag maximaal 300 m² bedrijfsvloeroppervlakte voor de nevenactiviteiten in gebruik zijn. Per agrarisch bedrijf mag maximaal 150 m^2 voor bed and breakfast in gebruik zijn. Deze oppervlakte telt mee in de totale oppervlakte die voor nevenactiviteiten in gebruik mag zijn,
k. kleinschalige dagrecreatieve activiteiten op het gebied van cultuur en educatie, het bieden van dagbesteding aan specifieke doelgroepen uit de zorgsector, het opvangen en stallen van paarden en/of pony's in de vorm van een paardenpension en de stalling van caravans en campers en boten, met dien verstande dat:
    1. de activiteiten plaats moeten vinden binnen een bestaand (eventueel daarvoor geschikt te maken) agrarisch bedrijfsgebouw,
    2. maximaal 300 m^2 bedrijfsvloeroppervlakte is toegestaan, waarbij alle nevenactiviteiten meetellen.
    3. een horecabedrijf niet is toegestaan,
    4. er geen overnachtingen mogen plaatsvinden, behalve daar waar bed and breakfast is toegestaan.
l. (co-)vergisting van mest in een gesloten co-vergistingsinstallatie, met dien verstande dat co-vergisting alleen is toegestaan, als daarbij eigen geproduceerde mest wordt verwerkt en eigen of van derden afkomstige co-substraten worden toegevoegd en het digestaat (de co-vergiste mest) op de tot het bedrijf behorende gronden wordt gebruikt. Het digestaat moet voor minstens 50% uit dierlijke mest bestaan en nuttig toegepast worden,
m. bouwwerken,
n. erven,
o. terreinen en
p. voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, voorzieningen ten behoeve van warmte-koude-opslag, groenvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

6.1.2 Toegestaan medegebruik ter plaatse van functie-aanduidingen

a. Ter plaatse van de aanduiding 'bomenteelt' zijn de gronden tevens bestemd voor de exploitatie van een boomteeltbedrijf.
b. Ter plaatse van de aanduiding 'intensieve veehouderij' zijn de gronden tevens bestemd voor de exploitatie van een intensieve veehouderij.
c. Ter plaatse van de aanduiding 'kampeerterrein' zijn de gronden tevens bestemd voor de exploitatie van een mini-camping gedurende de periode 15 maart tot en met 31 oktober.
d. Ter plaatse van de aanduiding 'caravanstalling' zijn de gronden tevens bestemd voor de stalling van caravans.
e. Ter plaatse van de aanduiding 'recreatiewoning' zijn de gronden tevens bestemd voor verblijfsrecreatie, met dien verstande dat de exploitatie van een hotel niet is toegestaan.
f. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch – schuur' zijn de gronden tevens bestemd voor de instandhouding van een schuur die mag worden gebruikt voor agrarische doeleinden.
g. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van cultuur en ontspanning- bijzonder gebouw**'** zijn de gronden, voorzover de aanduiding betrekking heeft op een terrein aan de Bonekampweg 125 en de Helmerstraat 203 tevens bestemd voor de instandhouding van een theehuis.
h. Ter plaatse van de aanduiding 'zend- en ontvangstinstallatie' zijn de gronden tevens bestemd voor de instandhouding van een zend- en ontvangstinstallatie.

6.2 Bouwregels

6.2.1 Algemeen

a. Op de voor Agrarisch met waarden - Agrarische functie met landschapswaarde aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 6.1.
b. Etagebouw of splitsing van een bestaand gebouw in etages ten behoeve van een (pluim-)veehouderij is niet toegestaan.
c. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 6.2.2, 6.2.3 en 6.2.4 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

6.2.2 Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde

a. Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde, mogen uitsluitend worden gebouwd binnen een op de kaart aangegeven bouwvlak.
b. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functieaanduiding 'kampeerterrein' tevens zijn bestemd voor de exploitatie van een mini-camping, één sanitaire voorziening worden gebouwd, waarvan de oppervlakte maximaal 60 m², de goothoogte maximaal 3 meter en de bouwhoogte maximaal 4,5 meter mag bedragen. Op gronden die zijn voorzien van de functie-aanduiding 'kampeerterrein' mogen geen sta-caravans worden geplaatst.
c. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functieaanduiding 'recreatiewoning' tevens zijn bestemd voor verblijfsrecreatie, een recreatiewoning aanwezig zijn, waarvan de inhoud ten hoogste 250 m³ mag bedragen, inclusief bijbehorend bouwwerk en kelder. De goothoogte maximaal 3,5 meter en de bouwhoogte maximaal 5 meter mag bedragen. De afstand van het bouwwerk tot de recreatiewoning mag niet meer dan 5 meter bedragen.
d. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functieaanduiding 'specifieke vorm van agrarisch – schuur' tevens zijn bestemd voor de instandhouding van een schuur, een schuur aanwezig zijn waarvan de oppervlakte niet groter mag zijn dan de functieaanduiding, de goothoogte maximaal 3,5 meter en de bouwhoogte maximaal 6 meter mag bedragen. De schuur mag niet worden verplaatst.
e. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functieaanduiding 'specifieke vorm van cultuur en ontspanning – bijzonder gebouw' tevens zijn bestemd voor de instandhouding van een theehuis, een theehuis aanwezig zijn, waarvan de inhoud niet mag worden vergroot en waarvan de hoofdvorm van het gebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, niet mag worden gewijzigd.
f. Per bouwvlak is de bouw van één bedrijfswoning toegestaan. Indien ten tijde van de tervisielegging van

dit plan meer bedrijfswoningen aanwezig zijn is dit toegestaan. Ten behoeve van het agrarisch bedrijf op het adres Haaksbergerstraat 843 is het na verplaatsing en vestiging op deze locatie toegestaan twee bedrijfswoningen aanwezig te hebben. Bedrijfswoningen dienen vrijstaand te worden gebouwd. De inhoud van een bedrijfswoning mag ten hoogste 900 m³, de goothoogte maximaal 6 en de bouwhoogte maximaal 10 meter bedragen, met dien verstande dat bij het bepalen van de inhoud van de bedrijfswoning, de in de bedrijfswoning aanwezige ruimten die ten dienste staan van het bedrijf onverkort meetellen. Voor bestaande bedrijfswoningen, die onderdeel uitmaken van een (groter) hoofdgebouw, geldt dat zij mogen worden gehandhaafd, vernieuwd en vergroot, met dien verstaande dat voor die bedrijfwoningen een afwijkende maximale inhoudsmaat van toepassing is van 750 m³.

g. De goothoogte van een agrarisch bedrijfsgebouw mag maximaal 6 meter en de bouwhoogte maximaal 12 meter bedragen. De toegestane maximale bouwhoogte van een voor agrarische doeleinden te gebruiken bijbehorend bouwwerk, geen gebouw zijnde, bedraagt 6 meter.
h. Per bouwvlak mogen bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken worden gebouwd. Voor bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken geldt dat de gezamenlijke oppervlakte maximaal 100 m² per wooneenheid mag bedragen, dat de toegestane maximale goothoogte 3 meter en de maximale bouwhoogte 6 meter mag bedragen.
i. De bouw van een rijhal is uitsluitend toegestaan ten behoeve van de exploitatie van een productiegerichte paardenhouderij. De toegestane maximale oppervlakte van een rijhal bedraagt 1.000 m².
j. Ter plaatse van de specifieke bouwaanduiding met volgnummer g op de verbeelding mag één schuur gebouwd worden, dan wel aanwezig zijn, mits voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:
    1. De bestaande schuren op het adres Usselerveenweg 25 worden afgebroken.
k. (Aanvulling naar aanleiding van behandeling in de Stedelijke Commissie van 22 april 2013) Ter plaatse van de specifieke bouwaanduiding met volgnummer h op de verbeelding mag één schuur gebouwd worden, dan wel aanwezig zijn, mits voldaan wordt aan de volgende voorwaarde:

1. de bestaande gebouwen en bouwwerken op het perceel kadastraal Lonneker, sectie G, nummer 3944 worden afgebroken;
2. de schuur mag geen grotere oppervlakte hebben dan 150 m2.

6.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in de leden 6.2.2 en 6.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

6.2.4 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

a. Op gronden die middels de functieaanduiding 'zend- en ontvangstinstallatie' tevens zijn bestemd voor de instandhouding van een zend- en ontvangstinstallatie, mag een zend- en ontvangstinstallatie worden gebouwd met een bouwhoogte van maximaal 40 meter.
b. Sleufsilo's, voer- en mestsilo's mestopslagplaatsen en kuilvoerplaten zijn uitsluitend toegestaan binnen een bouwvlak. De maximaal toegestane bouwhoogte van voersilo's bedraagt 12 meter. Voor mestbassins ten behoeve van energieopwekking door middel van (co-)vergisting geldt een maximale bouwhoogte van 12 meter. Voor erfafscheidingen, sleufsilo's, mestopslagplaatsen en kuilvoerplaten geldt een maximale bouwhoogte van 2 meter.
c. De bouw van boogkassen is niet toegestaan.
d. Voor niet eerder genoemde bouwwerken geldt binnen het bouwvlak een maximale bouwhoogte van 6 meter en daarbuiten een maximale bouwhoogte van 3 meter.

6.3 Nadere eisen

a. Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en afmetingen van de bebouwing met betrekking tot:
    1. de situering, de oppervlakte, de (goot)hoogte van bebouwing;
    2. de aard, bouwhoogte en de situering van erfafscheidingen.
b. De in dit lid genoemde nadere eisen mogen uitsluitend worden gesteld indien dit voortvloeit uit het in bijlage 3 van deze planregels opgenomen kader.

6.4 Afwijken van de bouwregels

6.4.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. 6.2.2, onder a, voor de bouw van een zouthuisje, met een bouwhoogte van maximaal 3 meter en een oppervlakte van maximaal 20 m2;
b. 6.2.2, onder f, voor de bouw van een tweede vrijstaande bedrijfswoning met een inhoud van maximaal 900 m³ (inpandige bedrijfsruimten inbegrepen), een maximale goothoogte van 6 en een maximale bouwhoogte van 10 meter, met dien verstande, dat de het afwijkingsbesluit uitsluitend wordt genomen, indien:
    1. het gaat om een agrarisch bedrijf, dat in hoofdzaak is gericht op het houden van vee;
    2. de arbeidsbehoefte van het bedrijf tenminste twee volwaardige arbeidskrachten (vak) bedraagt;
    3. de tweede bedrijfswoning noodzakelijk is uit een oogpunt van doelmatige agrarische bedrijfsvoering en het agrarisch bedrijf zicht heeft op een duurzame voortzetting (voldoende toekomstperspectief heeft);
    4. met toepassing van het bepaalde onder c en d van dit lid niet in de behoefte aan aanvullende woonruimte bij het bedrijf kan worden voorzien.
c. 6.2.2, onder f, voor het vergroten van een bedrijfswoning tot ten hoogste de inhoud van het oorspronkelijk hoofdgebouw, waarvan de woning een onderdeel vormt, met dien verstande dat de bestaande karakteristiek van het hoofdgebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, moet worden gehandhaafd.
d. 6.2.2, onder f, voor het inpandig splitsen van een bestaande bedrijfswoning in twee bedrijfswoningen, indien dit hoofdgebouw een inhoudsmaat heeft van meer dan 1000 m³, met dien verstande dat de inhoud hierbij niet mag worden vergroot en dat de bestaande karakteristiek van het hoofdgebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, moet worden gehandhaafd.
e. 6.2.4 voor het bouwen van sleufsilo's, mest- en voederplaten buiten het bouwvlak tot een oppervlakte van maximaal 2500 m² onder de voorwaarde dat deze aansluitend aan het bouwvlak worden aangelegd.
f. 6.2.4 voor de bouw van boogkassen met een oppervlakte van maximaal 250 m² per agrarisch bedrijf.

6.4.2 Nadere voorwaarde

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 6.4.1 sub b, e en f worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

6.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. het permanent bewonen van een opstal met de functie-aanduiding 'recreatiewoning', 'specifieke vorm van agrarisch - bijzonder gebouw' of 'verblijfsrecreatie';
b. het gebruik van gebouwen, voorzover het gebouwen of delen van gebouwen betreft, die op grond van het bepaalde in lid 3.1 voor de uitoefening van een bed and breakfast mogen worden gebruikt, voor zover dit medegebruik betrekking heeft op een oppervlakte groter dan het gebruik van meer dan 49 procent van de som van de gebruiksvloeroppervlakte van de woning en de daarbij behorende bijbehorende bouwwerken, met een maximum van 150 m²;
c. het permanent bewonen van een bed and breakfast accommodatie.
d. het buiten het bouwvlak opslaan van zand, stenen en naar aard daarmee gelijk te stellen materialen langer dan zes maanden per jaar;
e. het gebruik van grond als volkstuin;
f. het winnen van zand.

g. het houden van een evenement, zonder te hebben voldaan aan het bepaalde in de Algemene Plaatselijke Verordening.

6.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
   1. het rooien en verwijderen/afgraven van houtwallen, c.q. het rooien van singels;
   2. het ontginnen, bodemverlagen, afgraven, ophogen en egaliseren van gronden
   3. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
   4. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheid en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, buiten een bouwvlak en met een oppervlakte van meer dan 50 m2;
b. Voor gronden die zijn gelegen op een afstand van minder dan 50 meter vanaf gronden met de bestemming Agrarisch met waarden - Agrarische functie met ecologische waarde, Bos, of Natuur geldt dat het verboden is om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
   1. het verrichten van onderzoeks- en exploitatieboringen ten behoeve van de winning van delfstoffen, water en andere bodemschatten;
   2. het graven en/of dempen van sloten en het door afwateren, ontwateren of afdammen wijzigen van de grondwaterstand;
   3. het leggen van drainagebuizen.
c. De onder a en b van dit lid bedoelde verboden zijn niet van toepassing op werken of werkzaamheden, die het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen of die reeds in uitvoering waren op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan.
d. De omgevingsvergunning als bedoeld onder a van dit lid wordt geweigerd, indien door de uitvoering van de aldaar genoemde werken of werkzaamheden, danwel door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de aanwezige landschappelijke, geomorfologische en cultuurhistorische waarde in onevenredige mate worden of kunnen worden aangetast.
e. De omgevingsvergunning als bedoeld onder b van dit lid wordt geweigerd, indien door de uitvoering van de aldaar genoemde werken of werkzaamheden, danwel door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de natuurlijke waarden van de in de bestemmingsomschrijvingen van de onder b genoemde bestemmingen in onevenredige mate worden of kunnen worden aangetast.

6.7 Wijzigingsbevoegdheid

6.7.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het plan te wijzigen:

a. ten behoeve van dag- of verblijfsrecreatie, bedrijven uit de categorie 1 voorkomend binnen de hoofdrubrieken Bedrijven, Maatschappelijk, Horeca, Cultuur en ontspanning en Dienstverlening van de bij deze planregels behorende lijst van bedrijfstypen (bijlage 1) in een bestaand, eventueel daarvoor geschikt te maken, voormalig bedrijfsgebouw binnen een bouwvlak, met dien verstande dat:
   1. het betreffende gebouw tenminste vijf jaar (niet wederrechtelijk) in gebruik is geweest voor bedrijfsdoeleinden;
   2. de functiewijziging ook met vervangende nieuwbouw gepaard kan gaan, indien het bestaande bedrijfsgebouw om bouwtechnische redenen niet geschikt (te maken) is voor het beoogde doel;
   3. de functiewijziging betrekking kan hebben op maximaal 300 m² gebruiksvloeroppervlakte;
   4. voor plannen die voorzien in de realisatie van recreatieverblijven geldt, in afwijking van het bepaalde onder a, sub 3, van dit lid dat er maximaal 3 recreatieverblijven mogen worden gerealiseerd en elk recreatieverblijf een gebruiksvloeroppervlakte heeft van niet meer dan 65 m²;
   5. burgemeester en wethouders bevoegd zijn, de vestiging van andere dan de in de aanhef van dit lid bedoelde bedrijven toe te staan, mits die bedrijven naar hun aard vergelijkbaar zijn met de binnen de genoemde hoofdrubrieken toegestane bedrijven uit categorie 1 en die bedrijven, gelet op hun invloed

op hun omgeving, daarmee gelijk kunnen worden gesteld;
6. de exploitatie van een hotel, café/bar, c.q. de exploitatie van een partycentrum niet is toegestaan.

b. door het wijzigen van de bestemming Agrarisch met waarden - Agrarische functie met landschapswaarde in de bestemming Wonen na beëindiging van de bedrijfsvoering van een agrarisch bedrijf, met dien verstande dat:
   1. de wijziging zich niet kan uitstrekken tot een groter gebied dan het bestaande erf;
   2. de wijziging er niet toe kan strekken dat het aantal wooneenheden op het erf toeneemt.
c. door het wijzigen van de bestemming Agrarisch met waarden - Agrarische functie met landschapswaarde in de bestemming Bos of Natuur na beëindiging van de bedrijfsvoering van een agrarisch bedrijf.
d. door het toevoegen van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch – mestverwerking' binnen een bestaand agrarisch bouwvlak, met als doel de volgende vormen van (co-)vergisting van mest mogelijk te maken:

- de (co-)vergistingsinstallatie verwerkt eigen geproduceerde mest en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt, of naar derden afgevoerd. Het digestaat dient voor minstens 50% uit dierlijke mest te bestaan en nuttig toegepast te worden.
- de (co-)vergistingsinstallatie verwerkt aangevoerde mest geproduceerd door derden en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt. Het digestaat dient voor minstens 50% uit dierlijke mest te bestaan en nuttig toegepast te worden.

e. ten behoeve van de vestiging van een bomenteeltbedrijf;
f. ten behoeve van de vestiging van een intensieve kwekerij, indien en voorzover de vestigingslocatie binnen een bestaand bouwvlak is gelegen;
g. ten behoeve van de vestiging van een gebruiksgerichte paardenhouderij, indien en voorzover de vestigingslocatie binnen een bestaand bouwvlak is gelegen;
h. door het verwijderen van de kaart van een functie-aanduiding, indien de betreffende activiteit ter plaatse gedurende tenminste een half jaar is beëindigd en er geen redenen zijn om aan te nemen dat de activiteit op korte termijn wordt voortgezet.

6.7.2 Nadere voorwaarden

Aan de wijzigingsbevoegdheid als bedoeld in lid 6.7.1 sub a tot en met g worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. het parkeren dient binnen het eigen erf plaats te vinden;
c. de (bedrijfs)activiteiten moet vanuit milieuoogpunt toelaatbaar zijn;
d. de wijziging mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

Artikel 7 Bedrijf

7.1 Bestemmingsomschrijving

7.1.1 Basisbestemming

De voor Bedrijf aangewezen gronden zijn bestemd voor:

bedrijven, die zijn genoemd in de categorieën 1 en 2 uit de hoofdgroep Bedrijven van de bij deze regels behorende lijst van bedrijfstypen (bijlage 1), met uitzondering van: garagebedrijven, risicovolle bedrijven, vuurwerkbedrijven, geluidzoneringsplichtige bedrijven en benzineservicestations,

met daaraan ondergeschikt:

a. kantoorruimte als integraal onderdeel van de bedrijfsactiviteiten, tot een bruto-vloeroppervlak per bedrijf van maximaal 30 % van het bruto-vloeroppervlak van de gebouwen op een bouwperceel,
b. het wonen, indien en voorzover op grond van lid 7.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan,
c. mantelzorg, indien en voorzover op grond van lid 7.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan,

met de daarbij behorende

d. bouwwerken,
e. erven,
f. terreinen en
g. voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, voorzieningen ten behoeve van warmte-koude-opslag, groenvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

7.1.2 Toegestaan medegebruik ter plaatse van functie-aanduidingen

Ter plaatse van de aanduiding “specifieke vorm van bedrijf – Bedrijf zoals vermeld in bijlage 2 van de planregels” zijn de gronden tevens bestemd voor bedrijven overeenkomstig de bedrijfsactiviteiten, zoals die zijn omschreven onder het corresponderende cijfer van de bij deze regels behorende bijlage 2.

Ter plaatse van de functieaanduiding "bedrijfswoning uitgesloten" is geen bedrijfswoning toegestaan.

7.2 Bouwregels

7.2.1 Algemeen

a. Op de voor 'Bedrijf' aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 7.1.
b. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 7.2.2, 7.2.3 en 7.2.4 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

7.2.2 Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde

a. Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde, mogen uitsluitend worden gebouwd binnen een op de kaart aangegeven bouwvlak of binnen de begrenzing van een functieaanduiding.
b. Ter plaatse van de aanduiding “maximale bouwhoogte” mag bij de bouw van gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde, de aangegeven bouwhoogte niet worden overschreden.
c. Ter plaatse van de aanduiding “maximum bebouwingspercentage' mag bij de bouw van gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde, het aangegeven bebouwingspercentage niet worden

overschreden.

d. Per bouwvlak is de bouw van één bedrijfswoning toegestaan. Indien ten tijde van de tervisielegging meer bedrijfswoningen aanwezig zijn is dit toegestaan . Bedrijfswoningen dienen vrijstaand te worden gebouwd. De inhoud van een bedrijfswoning mag ten hoogste 900 m³ en de goothoogte maximaal 6 meter bedragen, met dien verstande dat bij het bepalen van de inhoud van de bedrijfswoning, de in de bedrijfswoning aanwezige ruimten die ten dienste staan van het bedrijf onverkort meetellen. Voor bestaande bedrijfswoningen, die onderdeel uitmaken van een (groter) hoofdgebouw, geldt dat zij mogen worden gehandhaafd, vernieuwd en vergroot, met dien verstaande dat voor die bedrijfwoningen een afwijkende maximale inhoudsmaat van toepassing is van 750 m³. Voor bedrijfswoningen geldt, in afwijking van het bepaalde onder b van dit lid, een maximale bouwhoogte van 10 meter.
e. Per bouwvlak mogen bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken worden gebouwd. Voor bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken geldt dat de gezamenlijke oppervlakte maximaal 100 m² per wooneenheid mag bedragen, dat de toegestane maximale goothoogte 3 meter en -in afwijking van het bepaalde onder b van dit lid- de maximale bouwhoogte 6 meter mag bedragen.

7.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in de leden 7.2.2 en 7.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

7.2.4 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

Voor het bouwen van overige, niet eerder genoemde, bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 8 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van overige, niet eerder genoemde bouwwerken, mag maximaal 5 meter bedragen.

7.3 Afwijken van de bouwregels

7.3.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. 7.2.1, onder a, voor de bouw van gebouwen ten behoeve van de vestiging van een bedrijf dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand bedrijf in een bedrijf dat niet is genoemd in de hoofdrubriek Bedrijven van bijlage 1 van deze regels dan wel is genoemd in één of ten hoogste twee categorieën hoger van die hoofdgroep, mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 7.1 op die locatie toegestane bedrijven;
b. 7.2.2, onder d, voor het vergroten van een bedrijfswoning tot ten hoogste de inhoud van het oorspronkelijk hoofdgebouw, waarvan de woning een onderdeel vormt, met dien verstande dat de bestaande karakteristiek van het hoofdgebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, moet worden gehandhaafd.
c. 7.2.2, onder d, voor het inpandig splitsen van een bestaande bedrijfswoning in twee bedrijfswoningen, indien dit hoofdgebouw een inhoudsmaat heeft van meer dan 1000 m³, met dien verstande dat de inhoud hierbij niet mag worden vergroot en dat de bestaande karakteristiek van het hoofdgebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, moet worden gehandhaafd.
d. 7.2.4, onder a, voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
e. 7.2.4, onder c, voor een bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 7 meter.

7.3.2 Nadere voorwaarden

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 7.3.1 sub a worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

7.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. opslag op onbebouwde gronden ten dienste van bedrijven;
b. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van detailhandel, horeca, zelfstandige kantoren en een seksinrichting.

7.5 Afwijken van de gebruiksregels

7.5.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. 7.1, onder a, ten behoeve van de vestiging van een bedrijf dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand bedrijf in een bedrijf dat niet is genoemd in de hoofdrubriek Bedrijven van bijlage 1 van deze regels dan wel is genoemd in één of ten hoogste twee categorieën hoger van die hoofdrubriek, mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 7.1, onder a, op die locatie toegestane bedrijven.
b. 7.4, onder a, ten behoeve van de opslag van bedrijfsmaterialen, indien de verplichting bedrijfsmaterialen inpandig op te slaan, met het oog op de aard van de bedrijfsvoering onevenredig bezwarend is.

7.5.2 Nadere voorwaarde

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 7.5.1 sub a en b worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. het parkeren dient binnen het eigen erf plaats te vinden;
c. de (bedrijfs)activiteiten moet vanuit milieuoogpunt toelaatbaar zijn;
d. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

7.6 Wijzigingsbevoegdheid

7.6.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door:

a. ten behoeve van dag- of verblijfsrecreatie, bedrijven uit de categorie 1 voorkomend binnen de hoofdrubrieken Bedrijven, Maatschappelijk, Horeca, Cultuur en ontspanning en Dienstverlening van de bij deze planregels behorende lijst van bedrijfstypen (bijlage 1) in een bestaand, eventueel daarvoor geschikt te maken, voormalig bedrijfsgebouw binnen een bouwvlak, met dien verstande dat:
    1. het betreffende gebouw tenminste vijf jaar (niet wederrechtelijk) in gebruik is geweest voor bedrijfsdoeleinden;
    2. de functiewijziging ook met vervangende nieuwbouw gepaard kan gaan, indien het bestaande bedrijfsgebouw om bouwtechnische redenen niet geschikt (te maken) is voor het beoogde doel;

3. de functiewijziging betrekking kan hebben op maximaal 300 m² gebruiksvloeroppervlakte;
4. burgemeester en wethouders bevoegd zijn, de vestiging van andere dan de in de aanhef van dit lid bedoelde bedrijven toe te staan, mits die bedrijven naar hun aard vergelijkbaar zijn met de binnen de genoemde hoofdrubrieken toegestane bedrijven uit categorie 1 en die bedrijven, gelet op hun invloed op hun omgeving, daarmee gelijk kunnen worden gesteld;
5. de exploitatie van een hotel, café/bar, c.q. de exploitatie van een partycentrum niet is toegestaan.

b. het verwijderen van de aanduiding “specifieke vorm van bedrijf - vermelding volgnummer” en het verwijderen daarvan van de bij deze regels behorende bijlage 2, indien het bedrijf met de betreffende activiteit ter plaatse gedurende tenminste een half jaar is beëindigd en er geen redenen zijn om aan te nemen dat de activiteit op korte termijn wordt voortgezet;
c. door het wijzigen van de bestemming Bedrijf in de bestemming Wonen na beëindiging van de bedrijfsvoering van het bedrijf, met dien verstande dat:
    1. de wijziging zich niet kan uitstrekken tot een groter gebied dan het bestaande erf;
    2. de wijziging er niet toe kan strekken dat het aantal wooneenheden op het erf toeneemt.

7.6.2 Nadere voorwaarden

Aan de wijzigingsbevoegdheid als bedoeld in lid 7.6.1 sub a en c worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. het parkeren dient binnen het eigen erf plaats te vinden;
c. de (bedrijfs)activiteiten moet vanuit milieuoogpunt toelaatbaar zijn;
d. de wijziging mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

Artikel 8 Bedrijf - Agrarisch loonbedrijf

8.1 Bestemmingsomschrijving

8.1.1 Basisbestemming

De voor Bedrijf - Agrarisch loonbedrijf aangewezen gronden zijn bestemd voor de exploitatie van een agrarisch bedrijf als bedoeld in categorie 2 uit de hoofdrubriek Agrarische bedrijven van de bij deze planregels behorende lijst van bedrijfstypen (bijlage 1) en voor de gronden met de kadastrale bekend gemeente Lonneker, sectie E, nummer 7739 voor een Agrarisch bedrijf welke gericht is op het verlenen van (agrarische) diensten grotendeels buiten de eigen inrichting en het opslaan en overslaan, bewerken en verwerken en ondergeschikt verhandelen van stoffen en produkten die afkomstig zijn uit het buitengebied en veelal van agrarisch loonwerk en landschapsonderhoud en grondverzet zoals grond, zand, hout, steenachtig materialen en groenafval,

met daaraan ondergeschikt:

a. kantoorruimte, als integraal onderdeel van de bedrijfsactiviteiten, tot een bruto-vloeroppervlak per bedrijf van maximaal 30 % van het bruto-vloeroppervlak van de gebouwen op een bouwperceel,
b. het wonen, indien en voorzover op grond van lid 8.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan,
c. mantelzorg, indien en voorzover op grond van lid 8.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan,
d. de uitoefening van een beroep of de exploitatie van een bedrijf voorkomend in de categorieën 1 of 2 van de hoofdgroep Bedrijven van bijlage 1, waarbij de activiteiten plaats moeten vinden binnen een bestaand (eventueel daarvoor geschikt te maken) bedrijfsgebouw. Per agrarisch loonbedrijf mag maximaal 150 m^2 voor bed and breakfast in gebruik zijn. Deze oppervlakte telt mee in de totale oppervlakte die voor nevenactiviteiten in gebruik mag zijn,
e. de stalling van caravans en campers en boten, met dien verstande dat:
1. de activiteiten plaats moeten vinden binnen een bestaand (eventueel daarvoor geschikt te maken) bedrijfsgebouw,
2. maximaal 300 m2 bedrijfsvloeroppervlakte is toegestaan, waarbij alle nevenactiviteiten meetellen.
3. een horecabedrijf niet is toegestaan,
    a. er geen overnachtingen mogen plaatsvinden.

met de daarbij behorende

f. bouwwerken,
g. erven,
h. terreinen en
i. voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, voorzieningen ten behoeve van warmte-koude-opslag, groenvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

8.1.2 Toegestaan medegebruik ter plaatse van functie-aanduidingen

a. Ter plaatse van de aanduiding “bedrijf tot en met categorie 3.1” zijn de gronden tevens bestemd voor de exploitatie van agrarisch loonbedrijf, als bedoeld in categorie 3.1 uit de hoofdrubriek Agrarische bedrijven van de bij deze planregels behorende lijst van bedrijfstypen (bijlage 1).
b. Ter plaatse van de aanduiding "bedrijf tot en met categorie 3.2" zijn de gronden tevens bestemd voor de exploitatie van agrarisch loonbedrijf, als bedoeld in categorie 3.2 uit de hoofdrubriek Agrarische bedrijven van de bij deze planregels behorende lijst van bedrijfstypen (bijlage 1).
c. Ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van bedrijf - bosbouw" zijn de gronden tevens bestemd voor de exploitatie van een bosbouwbedrijf.
d. Ter plaatse van de aanduiding "bedrijfwoning" zijn de gronden bestemd voor een bedrijfswoning.

8.2 Bouwregels

8.2.1 Algemeen

a. Op de voor “Bedrijf - Agrarisch loonbedrijf” aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 8.1.
b. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 8.2.2, 8.2.3 en 8.2.4 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

8.2.2 Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde

a. Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde, mogen uitsluitend worden gebouwd binnen een op de kaart aangegeven bouwvlak of binnen de begrenzing van een functieaanduiding.
b. Ter plaatse van de aanduiding “maximale bouwhoogte” mag bij de bouw van gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde, de aangegeven bouwhoogte niet worden overschreden.
c. Ter plaatse van de aanduiding “maximum bebouwingspercentage' mag bij de bouw van gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde, het aangegeven bebouwingspercentage niet worden overschreden.
d. Per bouwvlak is, tenzij door middel van een aanduiding anders is aangegeven, de bouw van één bedrijfswoning toegestaan. Bedrijfswoningen dienen vrijstaand te worden gebouwd. De inhoud van een bedrijfswoning mag ten hoogste 900 m³ en de goothoogte maximaal 6 meter bedragen, met dien verstande dat bij het bepalen van de inhoud van de bedrijfswoning, de in de bedrijfswoning aanwezige ruimten die ten dienste staan van het bedrijf onverkort meetellen. Voor bestaande bedrijfswoningen, die onderdeel uitmaken van een (groter) hoofdgebouw, geldt dat zij mogen worden gehandhaafd, vernieuwd en vergroot, met dien verstaande dat voor die bedrijfwoningen een afwijkende maximale inhoudsmaat van toepassing is van 750 m³. Voor bedrijfswoningen geldt, in afwijking van het bepaalde onder b van dit lid, een maximale bouwhoogte van 10 meter.
e. Binnen het gebied met de aanduiding 'bedrijfswoning" mogen bij een bedrijfswoning behorende bijbehorende bouwwerken worden gebouwd. Voor bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken geldt dat de gezamenlijke oppervlakte maximaal 100 m² per wooneenheid mag bedragen, dat de toegestane maximale goothoogte 3 meter en -in afwijking van het bepaalde onder b van dit lid- de maximale bouwhoogte 6 meter mag bedragen.

8.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in de leden 8.2.2 en 8.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en bouwhoogte 5 meter bedragen.

8.2.4 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

Voor het bouwen van overige, niet eerder genoemde, bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 8 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van overige, niet eerder genoemde bouwwerken, mag maximaal 5 meter bedragen.

8.3 Afwijken van de bouwregels

8.3.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. 8.2.2, onder a, voor de bouw van gebouwen ten behoeve van de vestiging van een bedrijf dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand bedrijf in een bedrijf dat niet is genoemd in de hoofdrubriek Bedrijven van bijlage 1 van deze regels dan wel is genoemd in één of ten hoogste twee categorieën hoger van die hoofdgroep, mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid **8.1.1**, op die locatie toegestane bedrijven;
b. 8.2.2, onder d, voor het vergroten van een bedrijfswoning tot ten hoogste de inhoud van het oorspronkelijk hoofdgebouw, waarvan de woning een onderdeel vormt, met dien verstande dat de bestaande karakteristiek van het hoofdgebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, hierbij moet worden gehandhaafd.
c. 8.1.2, onder d, voor het inpandig splitsen van een bestaande bedrijfswoning in twee bedrijfswoningen, indien dit hoofdgebouw een inhoudsmaat heeft van meer dan 1000 m³, met dien verstande dat de inhoud hierbij niet mag worden vergroot en dat de bestaande karakteristiek van het hoofdgebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, moet worden gehandhaafd.
d. 8.2.2, onder e, voor een gezamenlijk oppervlak van bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak tot maximaal 75 m², mits het bebouwingspercentage niet meer bedraagt dan 50%;
e. 8.2.4, onder a, voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
f. 8.2.4, onder c, voor een bouwhoogte van overige bouwwerken tot maximaal 7 meter.

8.3.2 Nadere voorwaarde

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 8.3.1 sub a tot en met d worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

8.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. opslag op onbebouwde gronden ten dienste van bedrijven;
b. de stoffen en produkten van het agrarisch bedrijf mogen niet worden opgeslagen buiten de bebouwingsgrenzen. De maximum opslaghoogte bedraagt 5 meter en de totale opslagcapaciteit van alle stoffen en produkten mag maximale 1000 m3 bedragen,
c. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van detailhandel, zelfstandige kantoren en een seksinrichting.
d. het gebruik van gebouwen, voorzover het gebouwen of delen van gebouwen betreft, die op grond van het bepaalde in lid 8.1 voor de uitoefening van een bed and breakfast mogen worden gebruikt, voor zover dit medegebruik betrekking heeft op een oppervlakte groter dan het gebruik van meer dan 49 procent van de som van de gebruiksvloeroppervlakte van de woning en de daarbij behorende bijbehorende bouwwerken, met een maximum van 150 m²;
e. het permanent bewonen van een bed and breakfast accommodatie.

8.5 Afwijken van de gebruiksregels

8.5.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. 8.1.1, ten behoeve van de vestiging van een bedrijf dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand bedrijf in een bedrijf dat niet is genoemd in de hoofdgroep Agrarische bedrijven van bijlage 1 van deze regels dan wel is genoemd in één of ten hoogste twee categorieën hoger van die hoofdrubriek, mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 8.1.1, op die locatie toegestane bedrijven.
b. 8.4, onder a, ten behoeve van de opslag van bedrijfsmaterialen, indien de verplichting bedrijfsmaterialen inpandig op te slaan, met het oog op de aard van de bedrijfsvoering onevenredig bezwarend is.

8.5.2 Nadere voorwaarde

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 8.5.1 sub a en b worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. het parkeren dient binnen het eigen erf plaats te vinden;
c. de (bedrijfs)activiteiten moet vanuit milieuoogpunt toelaatbaar zijn;
d. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

8.6 Wijzigingsbevoegdheid

8.6.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen:

a. ten behoeve van dag- of verblijfsrecreatie, bedrijven uit de categorie 1 voorkomend binnen de hoofdrubrieken Bedrijven, Maatschappelijk, Horeca, Cultuur en ontspanning en Dienstverlening van de bij deze planregels behorende Staat van bedrijfstypen (bijlage 1) in een bestaand, eventueel daarvoor geschikt te maken, voormalig bedrijfsgebouw binnen een bouwvlak, met dien verstande dat:
    1. het betreffende gebouw tenminste vijf jaar (niet wederrechtelijk) in gebruik is geweest voor bedrijfsdoeleinden;
    2. de functiewijziging ook met vervangende nieuwbouw gepaard kan gaan, indien het bestaande bedrijfsgebouw om bouwtechnische redenen niet geschikt (te maken) is voor het beoogde doel;
    3. de functiewijziging betrekking kan hebben op maximaal 300 m² gebruiksvloeroppervlakte;
    4. burgemeester en wethouders bevoegd zijn, de vestiging van andere dan de in de aanhef van dit lid bedoelde bedrijven toe te staan, mits die bedrijven naar hun aard vergelijkbaar zijn met de binnen de genoemde hoofdrubrieken toegestane bedrijven uit categorie 1 en die bedrijven, gelet op hun invloed op hun omgeving, daarmee gelijk kunnen worden gesteld;
    5. de exploitatie van een hotel, café/bar, c.q. de exploitatie van een partycentrum niet is toegestaan.
b. het verwijderen van de aanduiding “specifieke vorm van bedrijf - vermelding volgnummer” en het verwijderen daarvan van de bij deze regels behorende bijlage 2 indien het bedrijf met de betreffende activiteit ter plaatse gedurende tenminste een half jaar is beëindigd en er geen redenen zijn om aan te nemen dat de activiteit op korte termijn wordt voortgezet;
c. door het wijzigen van de bestemming Bedrijf - Agrarisch loonbedrijf in de bestemming Wonen na beëindiging van de bedrijfsvoering van een agrarisch loonbedrijf, met dien verstande dat:
    1. de wijziging zich niet kan uitstrekken tot een groter gebied dan het bestaande erf;
    2. de wijziging er niet toe kan strekken dat het aantal wooneenheden op het erf toeneemt.

8.6.2 Nadere voorwaarden

Aan de wijzigingsbevoegdheid als bedoeld in lid 8.6.1 sub a worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. het parkeren dient binnen het eigen erf plaats te vinden;
c. de (bedrijfs)activiteiten moet vanuit milieuoogpunt toelaatbaar zijn;
d. de wijziging mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

Artikel 9 Bedrijf - Verkooppunt motorbrandstoffen met LPG

9.1 Bestemmingsomschrijving

9.1.1 Basisbestemming

De voor Bedrijf - Verkooppunt motorbrandstoffen met LPG aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. een verkooppunt voor motorbrandstoffen voor het wegverkeer, met dien verstande dat de doorzet van LPG ten hoogste 1000 m^3 per jaar mag bedragen,
b. daaraan ondergeschikte detailhandel in aanverwante goederen met de daarbij behorende
1. bouwwerken,
2. erven en terreinen en
3. voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, voorzieningen ten behoeve van warmte-koude-opslag, groenvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

9.2 Bouwregels

9.2.1 Algemeen

a. Op de voor Bedrijf - Verkooppunt motorbrandstoffen met LPG aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 9.1.
b. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 9.2.2, 9.2.3 en 9.2.4 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

9.2.2 Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde

a. Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde, mogen uitsluitend worden gebouwd binnen een op de kaart aangegeven bouwvlak of binnen de begrenzing van een functieaanduiding.
b. Ter plaatse van de aanduiding “maximale bouwhoogte” mag de aangegeven bouwhoogte bij de bouw van gebouwen en bijbehorende bouwwerken niet worden overschreden.

9.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in de leden 9.2.2 en 9.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

9.2.4 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

Voor het bouwen van overige, niet eerder genoemde, bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 8 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van overige, niet eerder genoemde bouwwerken, mag maximaal 5 meter bedragen.

9.3 Afwijken van de bouwregels

9.3.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. 9.2.2, onder d, voor een gezamenlijk oppervlak van bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak tot maximaal 75 m², mits het bebouwingspercentage niet meer bedraagt dan 50%;
b. 9.2.4, onder a, voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
c. 9.2.4, onder c, voor een bouwhoogte van overige bouwwerken tot maximaal 7 meter.

9.3.2 Nadere voorwaarde

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 9.3.1 sub a worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

9.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. opslag op onbebouwde gronden ten dienste van bedrijven
b. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van bewoning, zelfstandige kantoren en een seksinrichting.

Artikel 10 Bedrijf - afsluiterlocatie

10.1 Bestemmingsomschrijving

10.1.1 Basisbestemming

De voor "Bedrijf - afsluiterlocatie" aangewezen gronden zijn bestemd voor een afsluitvoorziening en bijbehorende gebouwen en bouwwerken en daarbij behorende: ondergrondse hogedruk aardgastransportleidingen; groenvoorzieningen; parkeervoorzieningen voor bevoegden en waterlopen.

10.2 Bouwregels

10.2.1 Algemeen

Voor het bouwen van gebouwen geldt de volgende regel:

de totale oppervlakte en de bouwhoogte van gebouwen mogen niet meer dan respectievelijk 10 m2 en 3 m bedragen.

10.2.2 Bouwwerken

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, geldt de volgende regel:

de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag niet meer dan 3 m bedragen.

Artikel 11 Bos

11.1 Bestemmingsomschrijving

11.1.1 Basisbestemming

De voor Bos aangewezen gronden zijn bestemd voor de houtproductie en voor de bescherming, instandhouding en verbetering van de landschappelijke, cultuurhistorische, geomorfologische en natuurlijke waarden, met daaraan ondergeschikt:

a. extensieve recreatie,
b. openbare nutsvoorzieningen,
c. ondergrondse infrastructurele voorzieningen (hoogspanningsverbindingen en hoge druk aardgastransportleidingen uitgezonderd),
d. sloten, beken en daarmee gelijk te stellen waterlopen en andere waterhuishoudkundige voorzieningen.

11.1.2 Toegestaan medegebruik ter plaatse van functie-aanduidingen

a. Ter plaatse van de aanduiding 'recreatiewoning' zijn de gronden tevens bestemd voor verblijfsrecreatie.
b. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie-stacaravan' zijn de gronden tevens bestemd voor verblijfsrecreatie.
c. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - schuur' zijn de gronden tevens bestemd voor de instandhouding van een schuur die mag worden gebruikt voor agrarische doeleinden, die niet strijdig zijn met de basisbestemmingsomschrijving.
d. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - schuilgelegenheid' zijn de gronden tevens bestemd voor de instandhouding van een schuilhut.
e. Ter plaatse van de aanduiding 'verenigingsleven' zijn de gronden tevens bestemd voor de instandhouding en de bouw van een verenigingsgebouw.
f. Ter plaatse van de aanduiding 'dagrecreatie' zijn de gronden tevens bestemd voor dagrecreatie.
g. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van cultuur en ontspanning - bijzonder gebouw' zijn de gronden bestemd voor een gebouw voor kleinschalige culturele activiteiten.

11.2 Bouwregels

11.2.1 Algemeen

a. Op de voor 'Bos' aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 11.1 binnen de begrenzing van een functieaanduiding.
b. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 11.2.2, 11.2.3 en 11.2.4, mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

11.2.2 Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde

a. Op de voor 'Bos' aangewezen gronden mogen geen gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde worden gebouwd.
b. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functieaanduiding 'recreatiewoning' tevens zijn bestemd voor verblijfsrecreatie, een recreatiewoning aanwezig zijn, waarvan de inhoud ten hoogste 250 m³ mag bedragen, inclusief bijbehorend bouwwerk en kelder. De goothoogte maximaal 3,5 meter en de bouwhoogte maximaal 5 meter mag bedragen. De afstand van het bouwwerk tot de recreatiewoning mag niet meer dan 5 meter bedragen.Ter plaatse van de specifieke bouwaanduiding met volgnummer e op de verbeelding mag één recreatiewoning gebouwd worden, dan wel aanwezig zijn, mits voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:
    1. Het bijgebouw bij de nabijgelegen theekoepel met de aanduiding "specifieke vorm van cultuur en ontspanning - bijzonder gebouw" is afgebroken.
    2. Door middel van een rapport wordt aangetoond dat er sprake is van een goede landschappelijke inpassing en handhaving en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.
c. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functieaanduiding

'specifieke vorm van recreatie - stacaravan' tevens zijn bestemd voor de instandhouding van een stacaravan, een stacaravan aanwezig zijn waarvan de oppervlakte maximaal 60 m2 en de bouwhoogte maximaal 3,50 meter mag bedragen, gemeten vanaf de onderkant van de vloer. De stacaravan mag niet worden verplaatst. Bijbehorende bouwwerken ten behoeve van stacaravans zijn niet toegestaan.

d. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functieaanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - schuur' tevens zijn bestemd voor de instandhouding van een schuur, een schuur aanwezig zijn waarvan de oppervlakte mag niet groter zijn dan de functieaanduiding, de goothoogte maximaal 3,5 meter en de bouwhoogte maximaal 6 meter mag bedragen. De schuur mag niet worden verplaatst.
e. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functieaanduiding 'specifieke vorm van recreatie - schuilgelegenheid' tevens zijn bestemd voor de instandhouding van een schuilhut, een schuilhut aanwezig zijn, waarvan de inhoud niet mag worden vergroot en waarvan de hoofdvorm van het gebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, niet mag worden gewijzigd.
f. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functie-aanduiding 'verenigingsleven' zijn bestemd voor de instandhouding en de bouw van een verenigingsgebouw, waarvan de oppervlakte niet groter mag zijn dan de functieaanduiding, de goothoogte maximaal 3,5 meter en de bouwhoogte maximaal 6 meter mag bedragen.
g. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functie-aanduiding "specifieke vorm van cultuur en ontspanning -bijzonder gebouw" zijn bestemd voor de instandhouding van een gebouw voor cultuur en ontspanning, een dergelijk gebouw in stand worden gehouden, waarvan de oppervlakte mag niet groter zijn dan de functieaanduiding, de goothoogte maximaal 3,5 meter en de bouwhoogte maximaal 6 meter mag bedragen. Het gebouw mag niet worden verplaatst.

11.2.3 Nutsvoorziening

In afwijking van het bepaalde in de leden 11.2.2 en 11.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

11.2.4 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

Voor overige, niet eerder genoemde, bouwwerken geldt een maximale bouwhoogte van 2 meter.

11.3 Afwijken van de bouwregels

11.3.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. 11.2.2 voor de bouw van een brandtoren met een bouwhoogte van maximaal 20 meter, mits deze uit een oogpunt van brandpreventie of brandbestrijding noodzakelijk is;
b. 11.2.2 voor een hoogzit met een bouwhoogte van maximaal 10 meter ten behoeve van de uitoefening van de jacht.

11.3.2 Nadere voorwaarde

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 11.3.1 sub a en b wordt de volgende voorwaarde gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels.

11.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. het permanent bewonen van een opstal met de functie-aanduiding 'recreatiewoning', 'specifieke vorm van recreatie - schuilhut' of 'verblijfsrecreatie', 'specifieke vorm van recreatie - stacaravan', 'specifieke vorm van agrarisch - schuur', 'specifieke vorm van recreatie - schuilgelegenheid', functie-aanduiding 'verenigingsleven', 'specifieke vorm van cultuur en ontspanning -bijzonder gebouw'.
b. de opslag van mest, hooibalen, zand, stenen of andere goederen op onbebouwde gronden.
c. het houden van een evenement, zonder te hebben voldaan aan het bepaalde in de Algemene Plaatselijke Verordening.

11.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
    1. het rooien en verwijderen/afgraven van bosbodem en houtwallen, c.q. het rooien van singels;
    2. het ontginnen, bodemverlagen, afgraven, ophogen en egaliseren van gronden
    3. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
    4. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheid en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, met een oppervlakte van meer dan 50 m2;
    5. het verrichten van onderzoeks- en exploitatieboringen ten behoeve van de winning van delfstoffen, water en andere bodemschatten;
    6. het graven en/of dempen van sloten en het door afwateren, ontwateren of afdammen wijzigen van de grondwaterstand;
    7. het leggen van drainagebuizen.
b. De onder a bedoelde verboden zijn niet van toepassing op werken of werkzaamheden, die het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen of die reeds in uitvoering waren op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan.
c. De omgevingsvergunning wordt geweigerd, indien door de uitvoering van de aldaar genoemde werken of werkzaamheden, danwel door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische, geomorfologische en natuurlijke waarden in onevenredige mate worden of kunnen worden aangetast.

Artikel 12 Cultuur en ontspanning - Molen

12.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Cultuur en ontspanning - Molen aangewezen gronden zijn bestemd voor de instandhouding van een molen, met daaraan ondergeschikt:

a. dagrecreatie,
b. educatieve en cultuurhistorische doeleinden,
c. detailhandel,

met de hierbij behorende:

d. bouwwerken,
e. erven, terreinen en
f. voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, voorzieningen ten behoeve van warmte-koude-opslag, groenvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.
g. niet-belastende evenementen categorie D, waarvoor van 07.00 tot 19.00 uur een toelaatbaar gemiddeld geluidsniveau geldt van maximaal 80 dB(A), gemeten op 1 meter van de geluidsbron en van 19.00 tot 22.00 uur een toelaatbaar gemiddeld geluidsniveau van 75 dB(A), gemeten op 1 meter van de geluidsbron; het evenement mag maximaal duren tot 22.00 uur. Het aantal evenementen categorie D is niet gelimiteerd.

12.2 Bouwregels

12.2.1 Algemeen

Op de voor Cultuur en ontspanning - Molen aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 12.1.

12.2.2 Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde

a. Bestaande gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde mogen worden vervangen, of geheel of gedeeltelijk worden vernieuwd. Hierbij mag geen verhoging van het gebouw plaatsvinden.
b. Bijbehorende bouwwerken zijn toegestaan tot een oppervlakte van 50 m². De maximaal toegestane bouwhoogte van een bijbehorend bouwwerk bedraagt 4,5 meter.

12.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in 12.2.2 en 12.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

12.2.4 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

Voor het bouwen van overige, niet eerder genoemde, bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 8 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 5 meter bedragen.

12.3 Afwijken van de bouwregels

12.3.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 12.2.4, onder c, voor een bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 7 meter.

12.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. het gebruik van gronden en bouwwerken voor horecadoeleinden.
b. het houden van een evenement, zonder te hebben voldaan aan het bepaalde in de Algemene Plaatselijke Verordening.
c. belastende evenementen, te onderscheiden in de categorieën A, B en C, met een maximum van 7 evenementen per jaar, verdeeld over het hele buitengebied van Enschede, mits de daarvoor benodigde evenementenvergunning is verleend. Voor een evenement categorie A geldt een toelaatbaar gemiddeld geluidsniveau van maximaal 90 dB(A), gemeten op 20 meter van de geluidsbron, en mag maximaal duren tot 01.00 uur. Voor een evenement categorie B geldt een toelaatbaar gemiddeld geluidsniveau van maximaal 90 dB(A), gemeten op 20 meter van de geluidsbron, en mag maximaal duren tot 24.00 uur. Voor een evenement categorie C geldt een toelaatbaar gemiddeld geluidsniveau van maximaal 90 dB(A), gemeten op 20 meter van de geluidsbron, en mag maximaal duren tot 23.00 uur.

12.5 Afwijken van de gebruiksregels

12.5.1 Omschrijving bevoegdheid

a. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 12.4, voor een ondergeschikt medegebruik door een horecabedrijf dat genoemd is in de categorie 1 uit de hoofdgroep Horeca van de bij deze regels behorende lijst van bedrijfstypen (bijlage 1).

Artikel 13 Detailhandel - Tuincentrum

13.1 Bestemmingsomschrijving

13.1.1 Basisbestemming

De voor Detailhandel - Tuincentrum aangewezen gronden zijn bestemd voor de exploitatie van een tuincentrum, met daaraan ondergeschikt:

a. detailhandel met de eis dat de oppervlakte ten behoeve van detailhandel in het randassortiment met inbegrip van de gangpaden, exclusief levende have, ten hoogste 20% het percentage mag bedragen van het bruto de winkelverkoopvloeroppervlakte.
   Ten behoeve van detailhandel in levende have mag de oppervlakte, met inbegrip van de gangpaden, mag ten hoogste 2% van de winkelverkoopvloeroppervlakte bedragen.
b. ondersteunende horeca met de eis dat de afmetingen maximaal 3% van de winkelverkoopvloeroppervlakte mag bedragen (inclusief keuken).
c. het wonen, indien en voorzover op grond van lid 13.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan,
d. mantelzorg, indien en voorzover op grond van lid 13.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan,

met de daarbij behorende,

e. bouwwerken,
f. erven,
g. terreinen en
h. voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, voorzieningen ten behoeve van warmte-koude-opslag, groenvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

13.2 Bouwregels

13.2.1 Algemeen

a. Op de voor Detailhandel - Tuincentrum aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 13.1.
b. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 13.2.2, 13.2.3 en 13.2.4, mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

13.2.2 Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde

a. Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde mogen uitsluitend worden gebouwd binnen een op de kaart aangegeven bouwvlak.
b. Ter plaatse van de aanduiding “maximale bouwhoogte” mag bij de bouw van gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde de aangegeven bouwhoogte niet worden overschreden.
c. Ter plaatse van de aanduiding “maximum bebouwingspercentage' mag bij de bouw van gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde het aangegeven bebouwingspercentage niet worden overschreden.
d. Per bouwvlak is, tenzij door middel van een aanduiding anders is aangegeven, de bouw van één bedrijfswoning toegestaan, tenzij er ten tijde van de tervisielegging van dit bestemmingsplan meerdere bedrijfswoningen aanwezig zijn.
e. Bedrijfswoningen dienen vrij van de bedrijfsgebouwen te worden gebouwd. De inhoud van een bedrijfswoning mag ten hoogste 900 m³ en de goothoogte maximaal 6 bedragen, met dien verstande dat bij het bepalen van de inhoud van de bedrijfswoning, de in de bedrijfswoning aanwezige ruimten die ten dienste staan van het bedrijf onverkort meetellen. Voor bestaande bedrijfswoningen, die onderdeel

uitmaken van een (groter) hoofdgebouw, geldt dat zij mogen worden gehandhaafd, vernieuwd en vergroot, met dien verstaande dat voor die bedrijfwoningen een afwijkende maximale inhoudsmaat van toepassing is van 750 m³. Voor bedrijfswoningen geldt, in afwijking van het bepaalde onder b van dit lid, een maximale bouwhoogte van 10 meter.

f. Bedrijfswoningen die door middel van een functieaanduiding worden aangeduid mogen niet worden verplaatst buiten het vlak van de functieaanduiding.
g. Binnen het gebied met de aanduiding 'bedrijfswoning' mogen bij een bedrijfswoning behorende bijbehorende bouwwerken worden gebouwd. Voor bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken geldt dat de gezamenlijke oppervlakte maximaal 100 m² per wooneenheid mag bedragen, dat de toegestane maximale goothoogte 3 meter en - in afwijking van het bepaalde onder b van dit lid- de maximale bouwhoogte 6 meter mag bedragen.

13.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in de leden 13.2.2 en 13.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

13.2.4 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

Voor het bouwen van overige, niet eerder genoemde, bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 8 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 5 meter bedragen.

13.3 Afwijken van de bouwregels

13.3.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. 13.2.2, onder d, voor het inpandig splitsen van een bestaande bedrijfswoning in twee bedrijfswoningen, indien dit hoofdgebouw een inhoudsmaat heeft van meer dan 1000 m³, met dien verstande dat de inhoud hierbij niet mag worden vergroot en dat de bestaande karakteristiek van het hoofdgebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, moet worden gehandhaafd.
b. 13.2.4, onder a, voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
c. 13.2.4, onder c, voor een bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 7 meter.

13.3.2 Nadere voorwaarde

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 13.3.1 sub a wordt de volgende voorwaarde gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels.

13.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. het op meer dan 20 % van de winkelverkoopvloeroppervlakte uitstallen van het randassortiment;

b. het voor meer dan 3 % gebruiken van de winkelverkoopvloeroppervlakte voor horecadoeleinden;
c. het voor meer dan 2 % van de winkelverkoopvloeroppervlakte gebruiken voor levende have;
d. voor zover het gebouwen, of delen van gebouwen betreft, die op grond van het bepaalde in lid 13.1 voor de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis mogen worden gebruikt, voorzover dit medegebruik betrekking heeft op een oppervlakte groter dan het gebruik van meer dan 49 procent van de som van de gebruiksvloeroppervlakte van de woning en de daarbij behorende bijbehorende bouwwerken, met een maximum van 150 m²;
e. het gebruiken van gebouwen, behalve de bedrijfswoning(en), voor woondoeleinden;
f. de exploitatie van een seksinrichting.

Artikel 14 Groen

14.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Groen aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. groenstroken, plantsoenen, waterpartijen, -lopen, -bergingen, wadi's, infiltratiestroken en andere voorzieningen in het kader van de waterbeheersing;
b. landschappelijke waarden;
c. in- en uitritten, wandel- en fietspaden;
d. openbare nutsvoorzieningen;
e. ondergrondse infrastructurele voorzieningen (hoogspanningsverbindingen en hoge druk aardgastransportleidingen uitgezonderd);
f. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde, straatmeubilair en andere werken.

14.2 Bouwregels

14.2.1 Algemeen

a. Op de voor Groen aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 14.1.
b. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 14.2.2, 14.2.3 en 14.2.3, mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

14.2.2 Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde

a. Gebouwen zijn niet toegestaan.
b. Bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zijn slechts toegestaan ten dienste van de onder 14.1 genoemde bestemmingsomschrijving. De bouwhoogte mag maximaal 5 meter bedragen.

14.2.3 Nutsvoorzieningen

Voor het bouwen van nutsvoorzieningen geldt, in afwijking van het bepaalde in 14.2.2 en 14.2.4, de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

14.2.4 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

Voor het bouwen van overige, niet eerder genoemde, bouwwerken geen gebouwen zijnde gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggenmasten en lichtmasten bedraagt maximaal 8 meter;
c. de bouwhoogte van overige bouwwerken bedraagt maximaal 3 meter.

14.3 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. opslag op onbebouwde gronden;
b. een gebruik als parkeerterrein.

Artikel 15 Groen - Landgoedpark

15.1 Bestemmingsomschrijving

15.1.1 Basisbestemming

De voor Groen - Landgoedpark aangewezen gronden zijn bestemd voor de instandhouding van een landgoedpark en - voorzover gelegen binnen een bouwvlak - de instandhouding van een landhuis, het wonen, alsmede voor de bescherming, instandhouding en verbetering van de landschappelijke, cultuurhistorische, geomorfologische en natuurlijke waarden, met daaraan ondergeschikt:

a. mantelzorg
b. extensieve recreatie,
c. sloten, beken en daarmee gelijk te stellen waterlopen en andere voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding, waaronder begrepen voorzieningen ten behoeve van het vasthouden en bergen van water,
d. de uitoefening van een beroep of de exploitatie van een bedrijf voorkomend in de categorieën 1 of 2 van de hoofdgroep Bedrijven van bijlage 1, kleinschalige dagrecreatieve activiteiten op het gebied van cultuur en educatie, het bieden van dagbesteding aan specifieke doelgroepen uit de zorgsector, het verstrekken van logies en ontbijt aan reizigers, met dien verstande dat:
    1. de activiteiten plaats moeten vinden binnen een bestaand (eventueel daarvoor geschikt te maken) bedrijfsgebouw,
    2. per landgoed maximaal 300 m² bedrijfsvloeroppervlakte voor de nevenactiviteiten in gebruik mag zijn.
e. ondergrondse infrastructurele voorzieningen (hoogspanningsverbindingen en hoge druk aardgastransportleidingen uitgezonderd);

met de daarbij behorende

f. bouwwerken,
g. erven,
h. terreinen en
i. voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, voorzieningen ten behoeve van warmte-koude-opslag, groenvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

15.1.2 Toegestaan medegebruik ter plaatse van functie-aanduidingen

a. Ter plaatse van de aanduiding 'wonen' zijn de gronden tevens bestemd voor:
    1. het wonen, met dien verstande dat binnen het gebied met de functie-aanduiding 'wonen', maximaal 1 wooneenheid (met daarin maximaal één woning) aanwezig mag zijn, tenzij door middel van een aanduiding in het plan anders is aangegeven,
    2. aan het wonen ondergeschikt medegebruik ten behoeve van een beroep of bedrijf aan huis.
    3. mantelzorg.
b. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch – schuur' zijn de gronden tevens bestemd voor de instandhouding van een schuur die mag worden gebruikt voor agrarische doeleinden.
c. Ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van groen - beheergebouw" zijn de gronden tevens bestemd voor de instandhouding of de bouw van een beheergebouw.

15.2 Bouwregels

15.2.1 Algemeen

a. Op de voor Groen - Landgoedpark aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 15.1.
b. Binnen het bouwvlak mag een landhuis aanwezig zijn dan wel worden gebouwd. De hoofdvorm van het landhuis, bepaald door bouw- en goothoogte en dakvorm zoals ten tijde van de tervisielegging van het bestemmingsplan, mag niet worden gewijzigd.

c. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 15.2.2, 15.2.3 en 15.2.4, mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

15.2.2 Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde

a. Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde mogen uitsluitend worden gebouwd binnen het bouwvlak. De toegestane maximale bouwhoogte voor gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouwde zijnde, bedraagt 8 meter.
b. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid, mogen op gronden die middels de functieaanduiding 'wonen' tevens zijn bestemd voor het wonen, een of - in het geval dit door middel van een aanduiding in het plan is aangegeven - meer wooneenheden worden gebouwd, met dien verstande dat:
    1. de inhoud van een wooneenheid maximaal 750 m³ bedraagt of zoveel meer als ten tijde van de tervisielegging, de maximale goothoogte 6 meter en de maximale bouwhoogte 10 meter bedraagt,
    2. bij een wooneenheid bijbehorende bouwwerken mogen worden gebouwd, waarvan de gezamenlijke oppervlakte maximaal 100 m² per wooneenheid mag bedragen. Voor bijbehorende bouwwerken geldt een maximale goothoogte van 3 meter en een maximale bouwhoogte van 6 meter.
c. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functieaanduiding 'specifieke vorm van agrarisch – schuur' tevens zijn bestemd voor de instandhouding van een schuur, een schuur aanwezig zijn waarvan de oppervlakte mag niet groter zijn dan de functieaanduiding, de goothoogte maximaal 3,5 meter en de bouwhoogte maximaal 8 meter mag bedragen. De schuur mag niet worden verplaatst.
d. Op gronden waar middels de functieaanduiding 'specifieke vorm van groen - beheergebouw' een beheergebouw is toegestaan gelden de volgende bouwregels. De oppervlakte mag maximaal 250 m2 bedragen, tenzij het bouw- of functieaanduidingsvlak een kleinere oppervlakte toelaat. De goothoogte mag maximaal 3,5 meter en de hoogte mag maximaal 8 meter bedragen of zoveel meer als dat er bij recht is toegestaan.

15.2.3 Nutsvoorzieningen

Voor het bouwen van nutsvoorzieningen geldt, in afwijking van het bepaalde in 15.2.2 en 15.2.4, de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

15.2.4 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

De (bouw)hoogte van overige, niet eerder genoemde, bouwwerken mag ten hoogste bedragen:

a. 6 meter voor palen en masten;
b. 1 meter voor erf- en terreinafscheidingen;
c. 2,50 meter voor niet eerder genoemde overige bouwwerken.

15.3 Afwijken van de bouwregels

15.3.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. 15.2.2, onder a, voor het bouwen van bij een landhuis behorende bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak, met dien verstande dat maximaal 150 m² aan bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak kan worden toegestaan.
b. 15.2.2, onder b, voor het vergroten van een wooneenheid tot ten hoogste de inhoud van het oorspronkelijk hoofdgebouw, waarvan het woonhuis een onderdeel vormt, met dien verstande dat de bestaande karakteristiek van het hoofdgebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, hierbij moet

worden gehandhaafd.

c. 15.2.2, onder b, voor het inpandig splitsen van een bestaande wooneenheid in twee woningen, indien dit hoofdgebouw een inhoudsmaat heeft van meer dan 1000 m³, met dien verstande dat de inhoud hierbij niet mag worden vergroot en dat de bestaande karakteristiek van het hoofdgebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, moet worden gehandhaafd.
d. 15.2.4, onder b, voor erf- en terreinafscheidingen tot een maximale hoogte van 2 meter.

15.3.2 Nadere voorwaarde

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 15.3.1 sub a tot en met c worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

15.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. het permanent bewonen van een bed and breakfast accommodatie.
b. de exploitatie van een winkel, horecabedrijf, of seksinrichting.
c. opslag op onbebouwde gronden ten dienste van bedrijven.
d. het houden van een evenement, zonder te hebben voldaan aan het bepaalde in de Algemene Plaatselijke Verordening.

15.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
    1. het rooien en verwijderen/afgraven van bosbodem en houtwallen, c.q. het rooien van singels
    2. het ontginnen, bodemverlagen, afgraven, ophogen en egaliseren van gronden;
    3. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
    4. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheid en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, met een oppervlakte van meer dan 50 m2, het verrichten van onderzoeks- en exploitatieboringen ten behoeve van de winning van delfstoffen, water en andere bodemschatten;
    5. het graven en/of dempen van sloten en het door afwateren, ontwateren of afdammen wijzigen van de grondwaterstand;
    6. het leggen van drainagebuizen.
b. De onder a van dit lid bedoelde verboden zijn niet van toepassing op werken of werkzaamheden, die het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen of die reeds in uitvoering waren op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan.
c. De omgevingsvergunning wordt geweigerd, indien door de uitvoering van de aldaar genoemde werken of werkzaamheden, danwel door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de aanwezige landschapselementen en/of de aanwezige archeologische, c.q. cultuurhistorische waarden in onevenredige mate worden of kunnen worden aangetast.

15.6 Wijzigingsbevoegdheid

15.6.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het plan te wijzigen:

a. ten behoeve van dag- of verblijfsrecreatie, bedrijven uit de categorie 1 voorkomend binnen de hoofdrubrieken Bedrijven, Maatschappelijk, Cultuur en ontspanning en Dienstverlening van de bij deze planregels behorende lijst van bedrijfstypen (bijlage 1) in een bestaand, eventueel daarvoor geschikt te maken, voormalig gebouw, met dien verstande dat:
    1. het betreffende gebouw tenminste vijf jaar (niet wederrechtelijk) in gebruik is geweest;
    2. de functiewijziging ook met vervangende nieuwbouw gepaard kan gaan, indien het bestaande gebouw om bouwtechnische redenen niet geschikt (te maken) is voor het beoogde doel;
    3. de functiewijziging betrekking kan hebben op maximaal 300 m² gebruiksvloeroppervlakte;
    4. burgemeester en wethouders bevoegd zijn, de vestiging van andere dan de in de aanhef van dit lid bedoelde bedrijven toe te staan, mits die bedrijven naar hun aard vergelijkbaar zijn met de binnen de genoemde hoofdrubrieken toegestane bedrijven uit categorie 1 en die bedrijven, gelet op hun invloed op hun omgeving, daarmee gelijk kunnen worden gesteld;
    5. de exploitatie van een hotel, café/bar, c.q. de exploitatie van een partycentrum niet is toegestaan.
b. ten behoeve van het wonen in een bestaand, eventueel daarvoor geschikt te maken, waardevol voormalig gebouw binnen een bouwvlak, met dien verstande dat:
    1. een woonfunctie slechts wordt toegekend, indien het gebouw een inhoud heeft van minimaal 450 m³;
    2. de karakteristieke waarde van het gebouw door de nieuwe functie niet mag worden aangetast;
    3. de inhoud van het gebouw niet mag worden vergroot.

15.6.2 Nadere voorwaarden

Aan de wijzigingsbevoegdheid als bedoeld in lid 15.6.1 sub a en b worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. het parkeren dient binnen het eigen erf plaats te vinden;
c. de (bedrijfs)activiteiten moet vanuit milieuoogpunt toelaatbaar zijn;
d. de wijziging mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

Artikel 16 Horeca

16.1 Bestemmingsomschrijving

16.1.1 Basisbestemming

De voor Horeca aangewezen gronden zijn bestemd voor bedrijven, die zijn genoemd in categorie 1 uit de Hoofdgroep Horeca van de bij deze regels behorende lijst van bedrijfstypen (bijlage 1), met daaraan ondergeschikt:

a. kantoorruimte als integraal onderdeel van de bedrijfsactiviteiten, tot een bruto-vloeroppervlak per bedrijf van maximaal 30 % van het bruto-vloeroppervlak van de gebouwen op een bouwperceel,
b. het wonen, indien en voorzover op grond van lid 16.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan,
c. mantelzorg, indien en voorzover op grond van lid 16.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan,

met de daarbij behorende

d. bouwwerken,
e. erven,
f. terreinen en
g. voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, voorzieningen ten behoeve van warmte-koude-opslag, groenvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

16.1.2 Toegestaan medegebruik ter plaatse van functie-aanduidingen

a. Ter plaatse van de aanduiding 'speeltuin' zijn de gronden tevens bestemd voor de exploitatie van een speeltuin.
b. Ter plaatse van de aanduiding 'wellness' zijn de gronden tevens bestemd voor wellness.
c. Ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning' zijn de gronden tevens bestemd voor een bedrijfswoning.

16.2 Bouwregels

16.2.1 Algemeen

a. Op de voor Horeca aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 16.1.
b. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 16.2.2, 16.2.3 en 16.2.4 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

16.2.2 Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde

a. Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde mogen uitsluitend worden gebouwd binnen een op de kaart aangegeven bouwvlak.
b. Ter plaatse van de aanduiding “maximale bouwhoogte” mag bij de bouw van gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde de aangegeven bouwhoogte niet worden overschreden.
c. Ter plaatse van de aanduiding “maximum bebouwingspercentage' mag bij de bouw van gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde het aangegeven bebouwingspercentage niet worden overschreden.
d. Per bouwvlak is, tenzij door middel van een aanduiding anders is aangegeven, de bouw van één bedrijfswoning toegestaan. Bedrijfswoningen dienen vrijstaand te worden gebouwd. De inhoud van een bedrijfswoning mag ten hoogste 900 m³ en de goothoogte maximaal 6 meter bedragen, met dien verstande dat bij het bepalen van de inhoud van de bedrijfswoning, de in de bedrijfswoning aanwezige ruimten die ten dienste staan van het bedrijf onverkort meetellen. Voor bestaande bedrijfswoningen, die onderdeel uitmaken van een (groter) hoofdgebouw, geldt dat zij mogen worden gehandhaafd, vernieuwd en vergroot, met dien verstaande dat voor die bedrijfwoningen een afwijkende maximale inhoudsmaat

van toepassing is van 750 m³. Voor bedrijfswoningen geldt, in afwijking van het bepaalde onder b van dit lid, een maximale bouwhoogte van 10 meter.

e. Per bouwvlak mogen bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken worden gebouwd. Voor bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken geldt dat de gezamenlijke oppervlakte maximaal 100 m² per wooneenheid mag bedragen, dat de toegestane maximale goothoogte 3 meter en -in afwijking van het bepaalde onder b van dit lid- de maximale bouwhoogte 6 meter mag bedragen.

16.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in de leden 16.2.2 en 16.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

16.2.4 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

Voor het bouwen van overige, niet eerder genoemde, bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 8 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van niet eerder genoemde overige bouwwerken mag maximaal 5 meter bedragen.

16.3 Afwijken van de bouwregels

16.3.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. 16.2.1, onder a, voor de bouw van gebouwen ten behoeve van de vestiging van een bedrijf dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand bedrijf in een bedrijf dat niet is genoemd in de Hoofdgroep Horeca van bijlage 1 van deze regels dan wel is genoemd in één of ten hoogste twee categorieën hoger van die Hoofdgroep, mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 16.1 op die locatie toegestane bedrijven;
b. 16.2.2, onder a, voor een gezamenlijk oppervlak van bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak tot maximaal 75 m², mits het bebouwingspercentage niet meer bedraagt dan 50%, met dien verstande dat de bouwhoogte niet meer dan 3 meter bedraagt;
c. 16.2.2, onder d, voor het inpandig splitsen van een bestaande bedrijfswoning in twee woningen, indien dit hoofdgebouw een inhoudsmaat heeft van meer dan 1000 m³, met dien verstande dat de inhoud hierbij niet mag worden vergroot en dat de bestaande karakteristiek van het hoofdgebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, moet worden gehandhaafd.
d. 16.2.4, onder a, voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
e. 16.2.4, onder c, voor een bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 8 meter.

16.3.2 Nadere voorwaarden

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 16.3.1 sub a tot en met c worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. het parkeren dient binnen het eigen erf plaats te vinden;
c. de (bedrijfs)activiteiten moet vanuit milieuoogpunt toelaatbaar zijn;
d. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en

begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

16.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. opslag op onbebouwde gronden ten dienste van bedrijven;
b. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een winkel of een seksinrichting.

16.5 Afwijken van de gebruiksregels

16.5.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 16.1, onder a, ten behoeve van de vestiging dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand horecabedrijf in een horecabedrijf dat niet is genoemd in de Hoofdgroep Bedrijven van bijlage 1 van deze regels dan wel is genoemd in één categorie hoger van die Hoofdgroep, mits dat horecabedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 16.1, onder a, op die locatie toegestane horecabedrijven.

16.5.2 Nadere omschrijving

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 16.5.1 worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. het parkeren dient binnen het eigen erf plaats te vinden;
c. de (bedrijfs)activiteiten moet vanuit milieuoogpunt toelaatbaar zijn;
d. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

16.6 Wijzigingsbevoegdheid

16.6.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door het wijzigen van de bestemming Horeca in de bestemming Wonen na beëindiging van de bedrijfsvoering van het bedrijf, met dien verstande dat:

a. de wijziging zich niet kan uitstrekken tot een groter gebied dan het bestaande erf;
b. de wijziging er niet toe kan strekken dat het aantal wooneenheden op het erf toeneemt.

16.6.2 Nadere voorwaarde

Aan de wijzigingsbevoegdheid als bedoeld in lid 16.6.1 wordt de volgende voorwaarde gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;

Artikel 17 Maatschappelijk

17.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Maatschappelijk aangewezen gronden zijn bestemd voor maatschappelijke voorzieningen, die zijn genoemd in de categorieën 1 en 2 uit de Hoofdgroep Maatschappelijk van de bij deze regels behorende lijst van bedrijfstypen (bijlage 1), met de daarbij behorende:

a. ondersteunende horeca en ondersteunende detailhandel,
b. bouwwerken,
c. erven,
d. terreinen en
e. voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, voorzieningen ten behoeve van warmte-koude-opslag, groenvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

17.2 Bouwregels

17.2.1 Algemeen

a. Op de voor 'Maatschappelijk' aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 17.1.
b. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 17.2.2, 17.2.3 en 17.2.4, mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

17.2.2 Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde

a. Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde mogen uitsluitend worden gebouwd binnen een op de kaart aangegeven bouwvlak.
b. Ter plaatse van de aanduiding 'maximum bebouwingspercentage' mag bij de bouw van gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde het aangegeven bebouwingspercentage niet worden overschreden.
c. Ter plaatse van de aanduiding 'maximale bouwhoogte' mag bij de bouw van gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde de aangegeven bouwhoogte niet worden overschreden.

17.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in de leden 17.2.2 en 17.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

17.2.4 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

Voor overige, niet eerder genoemde, bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 8 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 5 meter bedragen.

17.3 Afwijken van de bouwregels

17.3.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. 17.2.1, onder a, voor de bouw van gebouwen ten behoeve van de vestiging dan wel wijziging of aanpassing van een bestaande maatschappelijke voorziening in een maatschappelijke voorziening, die niet is genoemd in bijlage 1 van deze regels, mits die maatschappelijke voorziening, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 17.1, onder a, op die locatie toegestane maatschappelijke voorzieningen;
b. 17.2.4, onder a, voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
c. 17.2.4 onder c, voor een bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 8 meter.

17.3.2 Nadere voorwaarde

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 17.3.1 sub a worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. het parkeren dient binnen het eigen erf plaats te vinden;
c. de (bedrijfs)activiteiten moet vanuit milieuoogpunt toelaatbaar zijn;
d. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

17.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend opslag op onbebouwde gronden.

17.5 Afwijken van de gebruiksregels

17.5.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 17.1, onder a, ten behoeve van de vestiging dan wel wijziging of aanpassing van een bestaande maatschappelijke voorziening in een maatschappelijke voorziening, die niet is genoemd in de Hoofdgroep Maatschappelijk van de lijst van bedrijfstypen (bijlage 1) van deze regels, mits die maatschappelijke voorziening, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 17.1, onder a, op die locatie toegestane maatschappelijke voorzieningen.

17.5.2 Nadere voorwaarden

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 17.5.1 worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. het parkeren dient binnen het eigen erf plaats te vinden;
c. de (bedrijfs)activiteiten moet vanuit milieuoogpunt toelaatbaar zijn;
d. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en

begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

Artikel 18 Maatschappelijk - Crematorium

18.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Maatschappelijk - Crematorium aangewezen gronden zijn bestemd voor de instandhouding van een crematorium met bijbehorende strooivelden, met de daarbij behorende:

a. ondersteunende horeca en ondersteunende detailhandel,
b. bouwwerken,
c. erven,
d. terreinen en
e. voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, voorzieningen ten behoeve van warmte-koude-opslag, groenvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

18.2 Bouwregels

18.2.1 Algemeen

a. Op de voor Maatschappelijk - Crematorium aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 18.1
b. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 18.2.2, 18.2.3 en 18.2.4, mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

18.2.2 Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde

a. Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde mogen uitsluitend worden gebouwd binnen een op de kaart aangegeven bouwvlak.
b. Ter plaatse van de aanduiding 'maximale bouwhoogte' mag bij de bouw van gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde, de aangegeven bouwhoogte niet worden overschreden.

18.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in de leden 18.2.2 en 18.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

18.2.4 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

Voor overige, niet eerder genoemde, bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 8 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 5 meter bedragen.

18.3 Afwijken van de bouwregels

18.3.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. 18.2.4, onder a, voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
b. 18.2.4 onder c, voor een bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 7 meter.

Artikel 19 Natuur

19.1 Bestemmingsomschrijving

19.1.1 Basisbestemming

De voor Natuur aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. de bescherming, instandhouding en verbetering van de landschappelijke, cultuurhistorische, geomorfologische en natuurlijke waarden;
b. sloten, beken en daarmee gelijk te stellen waterlopen en andere voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding, waaronder begrepen voorzieningen ten behoeve van het vasthouden en bergen van water.

Extensieve recreatie is toegestaan, voorzover de onder a genoemde waarden hierdoor niet onevenredig worden geschaad.

19.1.2 Toegestaan medegebruik ter plaatse van functie-aanduidingen

a. Ter plaatse van de aanduiding 'recreatiewoning' zijn de gronden tevens bestemd voor verblijfsrecreatie.
b. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie-stacaravan' zijn de gronden tevens bestemd voor verblijfsrecreatie.
c. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch-schuur' zijn de gronden tevens bestemd voor de instandhouding van een schuur die mag worden gebruikt voor agrarische doeleinden.

19.2 Bouwregels

19.2.1 Algemeen

a. Op de voor 'Natuur' aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 19.1.
b. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 19.2.2 en 19.2.3 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

19.2.2 Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde

a. Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde zijn niet toegestaan.
b. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functieaanduiding 'recreatiewoning' tevens zijn bestemd voor verblijfsrecreatie, een recreatiewoning aanwezig zijn, waarvan de inhoud ten hoogste 250 m³ mag bedragen, inclusief bijbehorend bouwwerk en kelder. De goothoogte maximaal 3,5 meter en de bouwhoogte maximaal 5 meter mag bedragen. De afstand van het bouwwerk tot de recreatiewoning mag niet meer dan 5 meter bedragen.
c. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functieaanduiding 'specifieke vorm van recreatie-stacarvan' tevens zijn bestemd voor verblijfsrecreatie, een stacaravan in stand worden gehouden. Stacaravans mogen geheel of gedeeltelijk worden vernieuwd, maar niet worden vergroot. Bij stacaravans zijn geen bijbehorende bouwwerken toegestaan.
d. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functieaanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - schuur' tevens zijn bestemd voor de instandhouding van een schuur, een schuur aanwezig zijn waarvan de oppervlakte mag niet groter zijn dan de functieaanduiding, de goothoogte maximaal 3,5 meter en de bouwhoogte maximaal 6 meter mag bedragen. De schuur mag niet worden verplaatst.

19.2.3 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

De bouwhoogte van overige, niet eerder genoemde, bouwwerken mag ten hoogste 2 meter bedragen.

19.3 Afwijken van de bouwregels

19.3.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 19.2.2 ten behoeve van:

a. de bouw van een brandtoren met een bouwhoogte van maximaal 20 meter, mits deze uit een oogpunt van brandpreventie of brandbestrijding noodzakelijk is.
b. een hoogzit met een bouwhoogte van maximaal 10 meter ten behoeve van de uitoefening van de jacht en een eenvoudige berging voor voeder van wild, mits deze noodzakelijk zijn voor de instandhouding van het wild; de inhoud van de berging mag ten hoogste 25 m³ en de bouwhoogte maximaal 2,5 meter bedragen.

19.3.2 Nadere voorwaarden

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 19.3.1 sub a en b wordt de volgende voorwaarde gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels.

19.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. het permanent bewonen van een opstal met de functie-aanduiding 'recreatiewoning' of 'specifieke vorm van recreatie-stacaravan';
b. het opslaan van mest, hooibalen en/of andere agrarische producten;
c. het opslaan van zand, stenen en naar aard daarmee gelijk te stellen materialen.

19.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
    1. het rooien en verwijderen/afgraven van bosbodem en houtwallen, c.q. het rooien van singels;
    2. het ontginnen, bodemverlagen, afgraven, ophogen en egaliseren van gronden
    3. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
    4. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheid en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen met een oppervlakte van meer dan 50 m2;
    5. het verrichten van onderzoeks- en exploitatieboringen ten behoeve van de winning van delfstoffen, water en andere bodemschatten;
    6. het graven en/of dempen van sloten en het door afwateren, ontwateren of afdammen wijzigen van de grondwaterstand;
    7. het leggen van drainagebuizen.
b. De onder a bedoelde verboden zijn niet van toepassing op werken en werkzaamheden, die het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen of die reeds in uitvoering waren op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan.
c. De onder a bedoelde omgevingsvergunning wordt geweigerd, indien door de uitvoering van de aldaar

genoemde werken of werkzaamheden, danwel door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke waarden in onevenredige mate worden of kunnen worden aangetast.

d. Aan de omgevingsvergunning kan de voorwaarde worden verbonden, dat er wordt herplant.

Artikel 20 Recreatie - Dagrecreatie

20.1 Bestemmingsomschrijving

20.1.1 Basisbestemming

De voor Recreatie - Dagrecreatie aangewezen gronden zijn bestemd voor dagrecreatie, met daaraan ondergeschikt:

a. wegen, voet- en fietspaden,
b. ondergrondse infrastructurele voorzieningen (hoogspanningsverbindingen en hoge druk aardgastransportleidingen uitgezonderd);
c. evenementen,

met de daarbij behorende:

d. bouwwerken,
e. terreinen en
f. voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, toiletgebouwen, kiosken, groenvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

20.1.2 Toegestaan medegebruik ter plaatse van functie-aanduidingen

a. Ter plaatse van de aanduiding 'skibaan' zijn de gronden tevens bestemd voor de instandhouding van een skibaan met een hoogte van maximaal 30 meter.
b. Ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van water- waterskibaan" zijn de gronden bestemd voor de instandhouding van een gebouw ten behoeve van de waterskibaan en daarbij behorende horeca.
c. Ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning' zijn de gronden tevens bestemd voor de bouw en instandhouding van een bedrijfswoning, met dien verstande dat binnen het gebied waarvoor de aanduiding is opgenomen, maximaal 1 bedrijfswoning is toegestaan. Indien er op de plankaart twee aanduidingen "bedrijfswoning" zijn weergegeven binnen een gebied zijn twee dienstwoningen toegestaan. De adressen van de bedrijfswoningen zijn Jacobsrietweg 180, Jacobsrietweg 184 en Blikkersmaatweg 17.
d. Ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning' zijn de gronden tevens bestemd voor mantelzorg.
e. Ter plaatse van de aanduiding 'horeca' zijn de gronden tevens bestemd voor horecabedrijven, die zijn genoemd in de categorie 1 uit de Hoofdgroep Horeca van de bij deze regels behorende lijst van bedrijfstypen (bijlage 1), met uitzondering van een hotel.

20.2 Bouwregels

20.2.1 Algemeen

a. Op de voor 'Recreatie - Dagrecreatie' aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 20.1.
b. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 20.2.2, 20.2.3 en 20.2.4 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

20.2.2 Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde

a. Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde mogen uitsluitend worden gebouwd binnen een op de kaart aangegeven bouwvlak.
b. Buiten het bouwvlak mogen maximaal drie kiosken worden gebouwd met een maximale oppervlakte van 35 m2 en een maximale bouwhoogte van 3 meter.

c. Ter plaatse van de aanduiding 'maximale bouwhoogte' mag bij de bouw van gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde de aangegeven bouwhoogte niet worden overschreden.
d. Bedrijfswoningen dienen vrijstaand te worden gebouwd. De inhoud van een bedrijfswoning mag ten hoogste 900 m³ en de goothoogte maximaal 6 meter bedragen, met dien verstande dat bij het bepalen van de inhoud van de bedrijfswoning, de in de bedrijfswoning aanwezige ruimten die ten dienste staan van het bedrijf onverkort meetellen. Voor bestaande bedrijfswoningen, die onderdeel uitmaken van een (groter) hoofdgebouw, geldt dat zij mogen worden gehandhaafd, vernieuwd en vergroot, met dien verstaande dat voor die bedrijfwoningen een afwijkende maximale inhoudsmaat van toepassing is van 750 m³. Voor bedrijfswoningen geldt, in afwijking van het bepaalde onder b van dit lid, een maximale bouwhoogte van 10 meter.
e. Per bouwvlak mogen bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken worden gebouwd. Voor bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken geldt dat de gezamenlijke oppervlakte maximaal 100 m² per wooneenheid mag bedragen, dat de toegestane maximale goothoogte 3 meter en -in afwijking van het bepaalde onder b van dit lid- de maximale bouwhoogte 6 meter mag bedragen.

20.2.3 Nutsvoorzieiningen

In afwijking van het bepaalde in 20.2.2 en 20.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

20.2.4 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

Voor overige, niet eerder genoemde, bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. voor de bouw van een skilift, ter plaatse van de aanduiding 'skibaan', geldt een maximale bouwhoogte van 5 meter;
b. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 8 meter bedragen;
d. de bouwhoogte van niet eerder genoemde overige bouwwerken mag maximaal 5 meter bedragen.

20.3 Afwijken van de bouwregels

20.3.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. 20.2.2, onder a, voor de bouw van een schuilhut, met dien verstande dat:
    1. er binnen het bestemmingsvlak maximaal 2 schuilhutten aanwezig mogen zijn,
    2. de oppervlakte van een schuilhut maximaal 15 m² bedraagt;
    3. de goothoogte niet meer dan 3 meter bedraagt.
b. 20.2.2, onder c, voor het inpandig splitsen van een bestaande bedrijfswoning in twee woningen, indien dit hoofdgebouw een inhoudsmaat heeft van meer dan 1000 m³, met dien verstande dat de inhoud hierbij niet mag worden vergroot en dat de bestaande karakteristiek van het hoofdgebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, moet worden gehandhaafd.

20.3.2 Nadere voorwaarden

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 20.3.1 sub b worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en

begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

20.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van verblijfsrecreatie.

Artikel 21 Recreatie - Kampeerterrein

21.1 Bestemmingsomschrijving

21.1.1 Basisbestemming

De voor Recreatie - Kampeerterrein aangewezen gronden zijn bestemd voor het bedrijfsmatig gelegenheid bieden van recreatief verblijf in kampeermiddelen en trekkershutten met de daarbij behorende voorzieningen, zoals een kantoor, receptie, kampwinkel, café-restaurant, bergings- en sanitaire gebouwen, speelterreinen, waterpartijen en een zwembad, met daaraan ondergeschikt:

a. het wonen, indien en voorzover op grond van lid 21.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan,
b. mantelzorg, indien en voorzover op grond van lid 21.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan,
c. het herstel en de ontwikkeling van landschappelijke waarden,
d. ondergrondse infrastructurele voorzieningen (hoogspanningsverbindingen en hoge druk aardgastransportleidingen uitgezonderd);

met de daarbij behorende

e. bouwwerken,
f. erven,
g. terreinen
h. wegen en voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, voorzieningen ten behoeve van warmte-koude-opslag, groenvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

De gronden die zijn gelegen binnen een afstand van 5 meter vanaf de bestemmingsgrens zijn bestemd voor groenvoorziening.

21.2 Bouwregels

21.2.1 Algemeen

a. Op de voor Recreatie - Kampeerterrein aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 21.1.
b. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 21.2.2, 21.2.3, 21.2.4 en 21.2.5 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

21.2.2 Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde

a. De bedrijfswoning, de kampwinkel, het kantoor, de receptie en de kantine (café / restaurant) mogen uitsluitend worden gebouwd binnen een op de kaart aangegeven bouwvlak. Binnen en buiten het bouwvlak mogen gebouwen ten behoeve van opslag en onderhoud, alsmede sanitaire gebouwen en beperkte recreatieve gebouwtjes (bijvoorbeeld een jongerenhonk) worden gebouwd. Stacaravans en trekkershutten worden hiertoe niet gerekend.
b. De totale omvang van deze gebouwen in en buiten het bouwblok, exclusief de dienstwoning, mag maximaal 1000 m2 bedragen. Voor het kampeerterrein aan de Keppelerdijk 200 is deze totale omvang maximaal 2000 m2.
c. Ter plaatse van de aanduiding 'maximale bouwhoogte' mag bij de bouw van gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde de aangegeven bouwhoogte niet worden overschreden. Voor gebouwen buiten het bouwblok mag de maximale bouwhoogte 3.50 meter bedragen. Dit geldt niet voor stacaravans en trekkershutten.
d. Per bestemmingsvlak is de bouw van één bedrijfswoning toegestaan, of zoveel meer als dat er in de verbeelding is opgenomen. Bedrijfswoningen dienen vrijstaand te worden gebouwd. De inhoud van een bedrijfswoning mag ten hoogste 900 m³ bedragen, met dien verstande dat bij het bepalen van de inhoud

van de bedrijfswoning, de in de bedrijfswoning aanwezige ruimten die ten dienste staan van het bedrijf onverkort meetellen. Voor bestaande bedrijfswoningen, die onderdeel uitmaken van een (groter) hoofdgebouw, geldt dat zij mogen worden gehandhaafd, vernieuwd en vergroot, met dien verstande dat voor die bedrijfwoningen een afwijkende maximale inhoudsmaat van toepassing is van 750 m³. Voor bedrijfswoningen geldt, in afwijking van het bepaalde onder b van dit lid, een maximale goothoogte van 6 meter en een maximale bouwhoogte van 10 meter.

e. Per bouwvlak mogen bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken worden gebouwd. Voor bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken geldt dat de gezamenlijke oppervlakte maximaal 100 m² per wooneenheid mag bedragen en dat -in afwijking van het bepaalde onder c van dit lid- de toegestane maximale bouwhoogte 6 meter mag bedragen met een maximale goothoogte van 3 meter.

21.2.3 Kampeermiddelen

Voor stacaravans gelden, in afwijking van het bepaalde onder 21.2.2, de volgende bouwregels:

a. de oppervlakte van een stacaravan mag maximaal 60 m² bedragen;
b. de onderlinge afstand tussen stacaravans dient minimaal 5 meter te bedragen;
c. de bouwhoogte van een stacaravan mag niet meer dan 3,5 meter bedragen, gemeten vanaf de onderkant van de vloer.

Voor trekkershutten gelden, in afwijking van het bepaalde onder 21.2.2., de volgende bouwregels:

a. de totaaloppervlakte aan trekkershutten mag maximaal 300 m2 bedragen,
b. de goothoogte van een trekkershut mag maximaal 3 meter bedragen,
c. de bouwhoogte mag van een trekkershut mag maximaal 4 meter bedragen,

of zoveel meer als dat de afmetingen zijn ten tijde van tervisielegging van het ontwerp van dit bestemmingsplan.

21.2.4 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in 21.2.2 en 21.2.5 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

21.2.5 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

Voor overige, niet eerder genoemde, bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 8 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van niet eerder genoemde overige bouwwerken mag maximaal 5 meter bedragen.

21.3 Afwijken van de bouwregels

21.3.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. 21.2.2, onder d, voor het vergroten van een bedrijfswoning tot ten hoogste de inhoud van het oorspronkelijk hoofdgebouw, waarvan de woning een onderdeel vormt, met dien verstande dat de bestaande karakteristiek van het hoofdgebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, hierbij moet worden gehandhaafd.
b. 21.2.2, onder d, voor het inpandig splitsen van een bestaande bedrijfswoning in twee woningen, indien dit hoofdgebouw een inhoudsmaat heeft van meer dan 1000 m³, met dien verstande dat de inhoud hierbij niet mag worden vergroot en dat de bestaande karakteristiek van het hoofdgebouw, bepaald door de

bouw- en goothoogte en dakvorm, moet worden gehandhaafd.
c. 21.2.5, onder a, voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
d. 21.2.5, onder c, voor een bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 7 meter.

21.3.2 Nadere voorwaarden

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 21.3.1 sub a en b worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

21.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. het permanent bewonen van stacaravans;
b. opslag op onbebouwde gronden ten dienste van bedrijven;
c. de exploitatie van een seksinrichting.

Artikel 22 Recreatie - Verblijfsrecreatie

22.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Recreatie - Verblijfsrecreatie aangewezen gronden zijn bestemd voor het bedrijfsmatig gelegenheid bieden voor verblijfsrecreatie in een complex van recreatiebungalows, met de daarbij behorende voorzieningen, zoals een restaurant, een kinderdagverblijf, een receptie, met daaraan ondergeschikt:

a. het wonen, indien en voorzover op grond van lid 22.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan,
b. mantelzorg, indien en voorzover op grond van lid 22.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan,
c. ondergrondse infrastructurele voorzieningen (hoogspanningsverbindingen en hoge druk aardgastransportleidingen uitgezonderd);
d. evenementen,

met de daarbij behorende:

e. bouwwerken,
f. erven,
g. terreinen en
h. voorzieningen, zoals wegen, voet- en fietspaden, parkeervoorzieningen, voorzieningen ten behoeve van warmte-koude-opslag, groen- en speelvoorzieningen

22.2 Bouwregels

22.2.1 Algemeen

Op de voor Recreatie - Verblijfsrecreatie aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 22.1.

22.2.2 Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde

a. Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde mogen uitsluitend worden gebouwd binnen een op de kaart aangegeven bouwvlak.
b. Op de voor Recreatie - Verblijfsrecreatie aangewezen gronden mogen maximaal 290 recreatiewoningen worden gebouwd, met dien verstande dat de oppervlakte van een recreatiewoning maximaal 75 m² en de bouwhoogte maximaal 3,5 meter mag bedragen.
c. Van 6 procent van het aantal gebouwde recreatiewoningen mag, in afwijking van het bepaalde onder b van dit lid, de maximale oppervlakte 85 m² en de bouwhoogte maximaal 7 meter, bij een goothoogte van 3,5 meter bedragen.
d. Voor de centrale voorzieningen (gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde) geldt een maximale bouwhoogte van 10 meter.
e. Binnen het bestemmingsvlak is de bouw van twee vrijstaande bedrijfswoningen toegestaan. Bedrijfswoningen dienen vrijstaand te worden gebouwd. De inhoud van een bedrijfswoning mag ten hoogste 900 m³, de goothoogte maximaal 6 en de bouwhoogte maximaal 10 meter bedragen, met dien verstande dat bij het bepalen van de inhoud van de bedrijfswoning, de in de bedrijfswoning aanwezige ruimten die ten dienste staan van het bedrijf onverkort meetellen.
f. Voor bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken geldt dat de gezamenlijke oppervlakte maximaal 100 m² per wooneenheid mag bedragen, dat -in afwijking van het bepaalde onder b en c van dit lid- de toegestane maximale goothoogte 3 meter en de maximale bouwhoogte 6 meter mag bedragen.

22.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in 22.2.2 en 22.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

22.2.4 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

Voor overige, niet eerder genoemde, bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 8 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van niet eerder genoemde overige bouwwerken mag maximaal 5 meter bedragen.

22.3 Afwijken van de bouwregels

22.3.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. 22.2.4, onder c, voor het bouwen van antennes en zendmasten tot een hoogte van 20 meter.

22.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. het permanent bewonen van een opstal met de functie-aanduiding 'recreatiewoning' of 'verblijfsrecreatie'.
b. opslag op onbebouwde gronden ten dienste van bedrijven.
c. de exploitatie van een seksinrichting.

Artikel 23 Recreatie - Volkstuin

23.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Recreatie - Volkstuin aangewezen gronden zijn bestemd voor:

1. een volkstuinencomplex met de daarbij behorende
a. bouwwerken,
b. volkstuintjes
c. terreinen en
d. voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.
2. de verkoop van op het volkstuinencomplex geteelde producten, met dien verstande dat verkoop van deze producten is toegestaan bij de centrale voorziening.

23.2 Bouwregels

23.2.1 Algemeen

a. Op de voor Recreatie - Volkstuin aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 23.1.
b. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in lid 23.2.2 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

23.2.2 Gebouwen en overige bouwwerken

a. Op de voor 'Recreatie-Volkstuinen' aangewezen gronden mogen uitsluitend bergingen, planten- en boogkassen worden gebouwd, met dien verstande dat:
    1. de bouw van bergingen en plantenkassen alleen is toegestaan bij een volkstuin met een oppervlakte van minimaal 100 m² en dat de bebouwing niet meer bedraagt dan maximaal 5 m2 en de bouwhoogte maximaal 1,8 meter bedraagt,
    2. voor niet-permanente boogkassen voor seizoensverlengende teelt van gewassen een maximale bouwhoogte geldt van 1,8 meter.
b. De bouwhoogte van andere, niet eerder genoemde, overige bouwwerken mag niet meer dan 2,50 m bedragen.

23.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in 23.2.2 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

23.3 Afwijken van de bouwregels

23.3.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 23.2.2, onder a, voor de bouw van een centrale voorziening, bestaande uit een gezamenlijke berging en/of sanitaire voorziening, met dien verstande dat:

a. de oppervlakte van het volkstuinencomplex, ten behoeve waarvan de voorziening wordt gebouwd, meer

dan 5.000 m² bedraagt;
b. per volkstuinencomplex maximaal 1 gebouw met centrale voorzieningen aanwezig is;
c. de oppervlakte niet meer dan 150m² , de goothoogte niet meer dan 3 meter en de bouwhoogte niet meer dan 6 meter bedraagt.

23.3.2 Nadere voorwaarden

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 23.3.1 worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. het parkeren dient binnen het eigen erf plaats te vinden;
c. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

23.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend het gebruik van gronden en bouwwerken voor verblijfsrecreatie of bewoning.

Artikel 24 Sport - Hondensport

24.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Sport - Hondensport aangewezen gronden zijn bestemd voor de hondensport en voor het behoud, herstel en verbetering van de aanwezige landschappelijke, natuurlijke, geomorfologische en cultuurhistorische waarde, met daaraan ondergeschikt,

a. ondergrondse infrastructurele voorzieningen (hoogspanningsverbindingen en hoge druk aardgastransportleidingen uitgezonderd);
b. sloten, beken en daarmee gelijk te stellen waterlopen, alsmede andere voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding, waaronder begrepen voorzieningen ten behoeve van het vasthouden en bergen van water,

met de daarbij behorende

c. bouwwerken,
d. erven,
e. terreinen en
f. voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, voorzieningen ten behoeve van warmte-koude-opslag, groenvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

24.2 Bouwregels

24.2.1 Algemeen

a. Op de voor Sport - Hondensport aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 24.1.
b. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 24.2.2, 24.2.3 en 24.2.4, mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

24.2.2 Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde

De bouw van gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde is niet toegestaan.

24.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in 24.2.2 en 24.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

24.2.4 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

Voor het bouwen van overige, niet eerder genoemde, bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van palen, masten en kunstobjecten mag maximaal 8 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van niet eerder genoemde overige bouwwerken mag maximaal 2,50 meter bedragen.

24.3 Afwijken van de bouwregels

24.3.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 24.2.2 voor de bouw van een gebouw dat gebruikt kan worden als berging en/of schuilgelegenheid, met dien verstande dat:

a. per bestemmingsvlak maximaal 1 gebouw aanwezig mag zijn;
b. de oppervlakte niet meer dan 30 m², de goothoogte niet meer dan 3 meter en de bouwhoogte niet meer dan 5 meter mag bedragen.

24.3.2 Nadere voorwaarde

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 24.3.1 worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

24.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
    1. het ontginnen, bodemverlagen, afgraven, ophogen en egaliseren van gronden
    2. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
    3. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheid en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, met een oppervlakte van meer dan 50 m2;
    4. het verrichten van onderzoeks- en exploitatieboringen ten behoeve van de winning van delfstoffen, water en andere bodemschatten;
    5. het graven en/of dempen van sloten en het door afwateren, ontwateren of afdammen wijzigen van de grondwaterstand;
    6. het leggen van drainagebuizen.
b. De onder a van dit lid genoemde verboden zijn niet van toepassing op werken of werkzaamheden, die het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen of die reeds in uitvoering waren op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan.
c. De omgevingsvergunning wordt geweigerd, indien door de uitvoering van de aldaar genoemde werken of werkzaamheden, danwel door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de aanwezige landschapselementen en/of natuurlijke -, geomorfologische - en cultuurhistorische waarden in onevenredige mate worden of kunnen worden aangetast.

Artikel 25 Sport - Manege

25.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Sport - Manege aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. het bedrijfsmatig exploiteren van een manege, alsmede het behoud van landschapselementen,

met daaraan ondergeschikt,

b. het opvangen en stallen van paarden en/of pony's in de vorm van een paardenpension,
c. een kantine,
d. het herstel en de ontwikkeling van de landschappelijke, natuurlijke, geomorfologische en cultuurhistorische waarden,
e. het wonen, indien en voorzover op grond van lid 25.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan,
f. mantelzorg, indien en voorzover op grond van lid 25.2.2 van deze planregels de bouw van een bedrijfswoning is toegestaan,

met de bijbehorende:

1. bouwwerken en gebouwen,
2. wegen en paden;
3. erven en terreinen en
4. voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, voorzieningen ten behoeve van warmte-koude-opslag, groenvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

g. de uitoefening van een beroep of de exploitatie van een bedrijf voorkomend in de categorieën 1 of 2 van de hoofdgroep Bedrijven van de lijst van bedrijfstypen (bijlage 1), waarbij de activiteiten plaats moeten vinden binnen een bestaand (eventueel daarvoor geschikt te maken) bedrijfsgebouw. Ten behoeve van deze nevenactiviteit mag maximaal 300 m² bedrijfsvloeroppervlakte in gebruik zijn. Ten behoeve van bed and breakfast mag maximaal 150 m^2 in gebruik zijn. Deze oppervlakte telt mee in de totale oppervlakte die voor nevenactiviteiten in gebruik mag zijn.

25.1.1 Toegestaan medegebruik ter plaatse van functie-aanduidingen

(Aanvulling naar aanleiding van behandeling in de Stedelijke Commissie van 22 april 2013) Ter plaatse van de aanduiding 'agrarisch - loonbedrijf' mogen de gronden gebruikt worden voor een agrarisch bedrijf dat beschikt over gespecialiseerde machines en diensten ten behoeve van de agrarische sector.

25.2 Bouwregels

25.2.1 Algemeen

a. Op de voor 'Sport - Manege' aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 25.1.
b. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 25.2.2, 25.2.3 en 25.2.4, mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

25.2.2 Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde

a. Gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde mogen uitsluitend worden gebouwd binnen een op de kaart aangegeven bouwvlak.
b. Ter plaatse van de aanduiding 'maximale bouwhoogte' mag bij de bouw van gebouwen en bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde de aangegeven bouwhoogte niet worden overschreden.
c. Per bestemmingsvlak is de bouw van één kantine toegestaan; de oppervlakte daarvan mag - inclusief bijbehorende voorzieningen zoals een keuken, vergaderruimte en een theorielokaal - ten hoogste 100 m2 bedragen;
d. Per bouwvlak is de bouw van één bedrijfswoning toegestaan. Bedrijfswoningen dienen vrijstaand te

worden gebouwd. De inhoud van een bedrijfswoning mag ten hoogste 900 m³ bedragen, met dien verstande dat bij het bepalen van de inhoud van de bedrijfswoning, de in de bedrijfswoning aanwezige ruimten die ten dienste staan van het bedrijf onverkort meetellen. Voor bestaande bedrijfswoningen, die onderdeel uitmaken van een (groter) hoofdgebouw, geldt dat zij mogen worden gehandhaafd, vernieuwd en vergroot, met dien verstaande dat voor die bedrijfwoningen een afwijkende maximale inhoudsmaat van toepassing is van 750 m³. Voor bedrijfswoningen geldt, in afwijking van het bepaalde onder b van dit lid, een maximale goothoogte van 6 meter en een maximale bouwhoogte van 10 meter.

e. Per bouwvlak mogen bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken worden gebouwd, waarvan de gezamenlijke oppervlakte maximaal 100 m² per wooneenheid mag bedragen. De toegestane maximale goothoogte van een bijbehorend bouwwerk bedraagt -in afwijking van het bepaalde onder b van dit lid- 3 meter en de maximale bouwhoogte bedraagt 6 meter.

25.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in 25.2.2 en 25.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

25.2.4 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

Voor het bouwen van overige, niet eerder genoemde, bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van palen, masten en kunstobjecten mag maximaal 8 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van niet eerder genoemde overige bouwwerken mag maximaal 2,50 meter bedragen.

25.3 Nadere eisen

a. Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:
   1. de situering, de oppervlakte, de hoogte van bebouwing;
   2. de aard, bouwhoogte en de situering van erfafscheidingen.
b. De in dit lid genoemde nadere eisen mogen uitsluitend worden gesteld indien dit voortvloeit uit het in bijlage 3 van deze planregels opgenomen kader.

25.4 Afwijken van de bouwregels

25.4.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. 25.2.2, onder e, wat betreft de oppervlakte van een kantine tot een maximum van 200 m2, met dien verstande dat:
   1. de vergroting alleen wordt toegestaan bij maneges waar twee rijhallen aanwezig zijn van minimaal 20m x 40m;
   2. er per bestemmingsvlak één kantine aanwezig mag zijn.
b. 25.2.2, onder d, voor het vergroten van een bedrijfswoning tot ten hoogste de inhoud van het oorspronkelijk hoofdgebouw, waarvan de woning een onderdeel vormt, met dien verstande dat de bestaande karakteristiek van het hoofdgebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, hierbij moet worden gehandhaafd.
c. 25.2.2, onder d, voor het inpandig splitsen van een bestaande bedrijfswoning in twee woningen, indien dit hoofdgebouw een inhoudsmaat heeft van meer dan 1000 m³, met dien verstande dat de inhoud hierbij niet mag worden vergroot en dat de bestaande karakteristiek van het hoofdgebouw, bepaald door de bouw- en goothoogte en dakvorm, moet worden gehandhaafd.

25.4.2 Nadere voorwaarde

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 25.4.1 worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

25.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. de exploitatie van een winkel, horecabedrijf.
b. opslag op onbebouwde gronden ten dienste van bedrijven.
c. het gebruik van gebouwen, voorzover het gebouwen of delen van gebouwen betreft, die op grond van het bepaalde in lid 3.1 voor de uitoefening van een bed and breakfast mogen worden gebruikt, voor zover dit medegebruik betrekking heeft op een oppervlakte groter dan het gebruik van meer dan 49 procent van de som van de gebruiksvloeroppervlakte van de woning en de daarbij behorende bijbehorende bouwwerken, met een maximum van 150 m²;
d. het permanent bewonen van een bed and breakfast accommodatie.

25.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
    1. het rooien en verwijderen/afgraven van houtwallen, c.q. het rooien van singels;
    2. het ontginnen, bodemverlagen, afgraven, ophogen en egaliseren van gronden
    3. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
    4. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheid en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, buiten een bouwvlak en met een oppervlakte van meer dan 50 m2;
b. Voor gronden die zijn gelegen op een afstand van minder dan 50 meter vanaf gronden met de bestemming Agrarisch met waarden - Agrarische functie met ecologische waarde, Bos, of Natuur geldt dat het verboden is om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
    1. het verrichten van onderzoeks- en exploitatieboringen ten behoeve van de winning van delfstoffen, water en andere bodemschatten;
    2. het graven en/of dempen van sloten en het door afwateren, ontwateren of afdammen wijzigen van de grondwaterstand;
    3. het leggen van drainagebuizen.
c. De onder a en b van dit lid bedoelde verboden zijn niet van toepassing op werken of werkzaamheden, die het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen of die reeds in uitvoering waren op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan.
d. De omgevingsvergunning als bedoeld onder a van dit lid wordt geweigerd, indien door de uitvoering van de aldaar genoemde werken of werkzaamheden, danwel door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de aanwezige landschapselementen in onevenredige mate worden of kunnen worden aangetast.
e. De omgevingsvergunning als bedoeld onder b van dit lid wordt geweigerd, indien door de uitvoering van de aldaar genoemde werken of werkzaamheden, danwel door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de natuurlijke waarden van de in de bestemmingsomschrijvingen van de onder b genoemde bestemmingen in onevenredige mate worden of kunnen worden aangetast.

25.7 Wijzigingsbevoegdheid

25.7.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en Wethouders zijn bevoegd met toepassing van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het plan te wijzigen:

a. ten behoeve van dag- of verblijfsrecreatie, bedrijven uit de categorie 1 voorkomend binnen de hoofdrubrieken Bedrijven, Maatschappelijk, Horeca, Cultuur en ontspanning en Dienstverlening van de bij deze planregels behorende lijst van bedrijfstypen (bijlage 1) in een bestaand, eventueel daarvoor geschikt te maken, voormalig bedrijfsgebouw binnen een bouwvlak, met dien verstande dat:
    1. het betreffende gebouw tenminste vijf jaar (niet wederrechtelijk) in gebruik is geweest voor bedrijfsdoeleinden;
    2. de functiewijziging ook met vervangende nieuwbouw gepaard kan gaan, indien het bestaande bedrijfsgebouw om bouwtechnische redenen niet geschikt (te maken) is voor het beoogde doel;
    3. de functiewijziging betrekking kan hebben op maximaal 300 m² gebruiksvloeroppervlakte;
    4. voor plannen die voorzien in de realisatie van recreatieverblijven geldt, in afwijking van het bepaalde onder a, sub 3, van dit lid dat er maximaal 3 recreatieverblijven mogen worden gerealiseerd en elk recreatieverblijf een gebruiksvloeroppervlakte heeft van niet meer dan 65 m²;
    5. burgemeester en wethouders bevoegd zijn, de vestiging van andere dan de in de aanhef van dit lid bedoelde bedrijven toe te staan, mits die bedrijven naar hun aard vergelijkbaar zijn met de binnen de genoemde hoofdrubrieken toegestane bedrijven uit categorie 1 en die bedrijven, gelet op hun invloed op hun omgeving, daarmee gelijk kunnen worden gesteld;
    6. de exploitatie van een hotel, café/bar, c.q. de exploitatie van een partycentrum niet is toegestaan.
b. ten behoeve van het wonen in een bestaand, eventueel daarvoor geschikt te maken, waardevol voormalig bedrijfsgebouw binnen een bouwvlak, met dien verstande dat:
    1. een woonfunctie slechts wordt toegekend, indien het gebouw een inhoud heeft van minimaal 450 m³;
    2. de karakteristieke waarde van het gebouw door de nieuwe functie niet mag worden aangetast;
    3. de inhoud van het gebouw niet mag worden vergroot.
c. door het veranderen van de vorm van een bestaand bouwvlak, met dien verstande dat bouwgrenzen met niet meer dan 20 meter mogen worden opgeschoven;
d. door het wijzigen van de bestemming Sport - Manege in de bestemming Wonen na beëindiging van de bedrijfsvoering van het bedrijf, met dien verstande dat:
    1. de wijziging zich niet kan uitstrekken tot een groter gebied dan het bestaande erf;
    2. de wijziging er niet toe kan strekken dat het aantal wooneenheden op het erf toeneemt.

25.7.2 Nadere voorwaarden

Aan de wijzigingsbevoegdheid als bedoeld in lid 25.7.1 sub a tot en met d worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. het parkeren dient binnen het eigen erf plaats te vinden;
c. de (bedrijfs)activiteiten moet vanuit milieuoogpunt toelaatbaar zijn;
d. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

Artikel 26 Verkeer

26.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Verkeer aangewezen gronden zijn bestemd voor wegen, voet- en fietspaden en parkeervoorzieningen, met daaraan ondergeschikt,

a. waterlopen en waterpartijen;
b. busbanen en bussluizen;
c. faunapassages;

met de daarbij behorende:

1. bouwwerken, als straatmeubilair, bruggen en viaducten,
2. terreinen en
3. voorzieningen, zoals groenvoorzieningen, parkeervoorzieningen, openbare nutsvoorzieningen en geluidwerende voorzieningen.

De voor Verkeer bestemde wegen bestaan uit 2 rijstroken, tenzij door middel van een dwarsprofiel anders in het plan aangegeven.

26.2 Bouwregels

26.2.1 Algemeen

a. Op de voor Verkeer aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 26.1.
b. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 26.2.2 en 26.2.3, mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

26.2.2 Bouwwerken

a. De bouwhoogte van bouwwerken voor bewegwijzering, beveiliging en regeling van het verkeer, kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
b. De bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 15 meter bedragen.

26.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in lid 26.2.2 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

26.3 Specifieke gebruiksregels

Voorzover voor binnen het plan opgenomen wegen een dwarsprofiel is opgenomen, dient deze bij de inrichting van het verkeersgebied in acht te worden genomen.

Artikel 27 Verkeer - Zandweg

27.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Verkeer - Zandweg aangewezen gronden zijn bestemd voor onverharde wegen en paden, met daarbij behorende andere-bouwwerken en voorzieningen als groen- en waterhuishoudkundige voorzieningen, alsmede voor openbare nutsvoorzieningen.

27.2 Bouwregels

27.2.1 Algemeen

a. Op de voor Verkeer - Zandweg aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 27.1.
b. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 27.2.2 en 27.2.3, mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

27.2.2 Bouwwerken

De bouwhoogte van bouwwerken mag maximaal 5 meter bedragen.

27.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in lid 27.2.2 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

27.3 Specifieke gebruiksregels

De voor Verkeer - Zandweg aangewezen gronden mogen niet worden verhard, met dien verstande dat zij halfverhard mogen zijn, indien zij reeds halfverhard waren op het tijdstip van terinzagelegging van het ontwerp van dit plan.

Artikel 28 Water

28.1 Bestemmingsomschrijving

28.1.1 Basisbestemming

De voor Water aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. waterhuishouding;
b. waterbeheer en waterberging;
c. verkeer te water;
d. extensieve recreatie;
e. bescherming van landschaps- en natuurwaarden;
f. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde, andere werken en voorzieningen, zoals bruggen, dammen en/of duikers, oeverbeschoeiingen, aanlegsteigers en groenvoorzieningen.

28.1.2 Toegestaan medegebruik ter plaatse van functie-aanduidingen

a. Ter plaatse van de aanduiding 'brug' zijn de gronden tevens bestemd voor de bouw van een brug.
b. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van water - waterskibaan' mogen voorzieningen aanwezig zijn voor de exploitatie van een waterskibaan.
c. Ter plaatse van de aanduiding 'recreatie' zijn de gronden tevens bestemd voor dagrecreatie.
d. ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van water - podium" is het toegestaan een podium aanwezig te hebben ten behoeve van culturele en expressionele optredens.

28.2 Bouwregels

28.2.1 Algemeen

a. Op de voor Water aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 28.1.
b. Ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van water - podium" is het toegestaan een podium in het water te realiseren met een oppervlakte van maximaal 200 m2 en een maximale hoogte van 8 meter gemeten vanaf het platform.
c. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in lid 28.2.2 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

28.2.2 Bouwwerken

a. De bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 10 meter bedragen.
b. De lengte van de aanlegsteigers vanaf de wal in het water mag maximaal 5 meter bedragen.

28.3 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend: het afgemeerd houden van vaartuigen die zijn bestemd voor het wonen of het uitoefenen van bedrijfsmatige activiteiten.

Artikel 29 Water - Waterloop

29.1 Bestemmingsomschrijving

29.1.1 Basisbestemming

De voor Water - Waterloop aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. waterhuishouding;
b. waterbeheer en waterberging;
c. bescherming van landschaps- en natuurwaarden;
d. extensieve recreatie;
e. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde, andere werken en voorzieningen, zoals bruggen, dammen en/of duikers, overbeschoeiingen, aanlegsteigers en groenvoorzieningen.

29.2 Bouwregels

29.2.1 Algemeen

a. Op de voor Water - Waterloop aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 29.1.
b. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in lid 29.2.2 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

29.2.2 Bouwwerken

De bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 10 meter bedragen.

29.3 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend het afgemeerd houden van vaartuigen die zijn bestemd voor het wonen of het uitoefenen van bedrijfsmatige activiteiten.

Artikel 30 Wonen

30.1 Bestemmingsomschrijving

30.1.1 Basisbestemming

De voor Wonen aangewezen gronden zijn bestemd voor het wonen, met daaraan ondergeschikt:

a. de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis met een maximum oppervlakte van 150 m2,
b. bed and breakfast met een maximum oppervlakte van 150 m2.
c. mantelzorg,

met de daarbij behorende:

d. bouwwerken,
e. erven,
f. terreinen en
g. voorzieningen, zoals speelvoorzieningen, parkeervoorzieningen, voorzieningen ten behoeve van warmte-koude-opslag, groenvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

30.1.2 Toegestaan medegebruik ter plaatse van functie-aanduidingen

a. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van wonen - agrarische woning' zijn de gronden tevens bestemd voor het instandhouden van bedrijfsgebouwen, die bij de tervisielegging van het ontwerp van het plan in gebruik waren voor agrarische doeleinden.
b. Ter plaatse van de aanduiding 'atelier' zijn de gronden tevens bestemd voor de exploitatie van een atelier.
c. Ter plaatse van de aanduiding 'caravanstalling' zijn de gronden tevens bestemd voor de exploitatie van een caravanstalling.
d. Ter plaatse van de aanduiding 'recreatiewoning' zijn de gronden tevens bestemd voor verblijfsrecreatie, met dien verstande dat de exploitatie van een hotel niet is toegestaan.
e. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van maatschappelijk - dierenverzorging' mag een bedrijf worden geëxploiteerd, dat gericht is op de verzorging van dieren'.
f. Ter plaatse van de aanduiding 'verblijfsrecreatie' zijn de gronden tevens bestemd voor verblijfsrecreatie, met dien verstande dat de exploitatie van een hotel niet is toegestaan.
g. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - schuur' zijn de gronden tevens bestemd voor de instandhouding van een schuur, waarvan de oppervlakte mag niet groter zijn dan de functieaanduiding, de goothoogte maximaal 3,5 meter en de bouwhoogte maximaal 6 meter mag bedragen. De schuur mag niet worden verplaatst.
h. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van groen - beheergebouw' zijn de gronden tevens bestemd voor de instandhouding van een beheergebouw, waarvan de oppervlakte mag niet groter zijn dan de functieaanduiding, de goothoogte maximaal 3,50 meter en de bouwhoogte maximaal 8 meter mag bedragen. Het beheergebouw mag niet worden verplaatst.
i. Ter plaatse van de aanduiding "karakteristiek" is wonen toegestaan.

30.2 Bouwregels

30.2.1 Algemeen

a. Op de voor Wonen aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 30.1.
b. Nieuwbouw ten behoeve van de uitoefening van een bed and breakfast is niet toegestaan.
c. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 30.2.2 en 30.2.4, mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

30.2.2 Hoofdgebouwen en bijbehorende bouwwerken

a. Hoofdgebouwen en bijbehorende bouwwerken mogen uitsluitend worden gebouwd binnen een op de

verbeelding aangegeven bouwvlak.

b. Binnen een bouwvlak mag maximaal één wooneenheid met daarin maximaal één woning aanwezig zijn, tenzij door middel van een aanduiding anders is aangegeven.
c. De inhoud van een wooneenheid mag maximaal 750 m³ bedragen. De goothoogte van een wooneenheid mag ten hoogste 6 meter en de bouwhoogte mag ten hoogste 10 meter bedragen.
d. Wooneenheden mogen niet worden verplaatst.
e. In afwijking van het bepaalde onder a van dit lid mag op gronden die middels de functieaanduiding 'recreatiewoning' tevens zijn bestemd voor verblijfsrecreatie, een recreatiewoning aanwezig zijn, waarvan de inhoud ten hoogste 250 m³ mag bedragen, inclusief bijbehorend bouwwerk en kelder. De goothoogte maximaal 3,5 meter en de bouwhoogte maximaal 5 meter mag bedragen. De afstand van het bouwwerk tot de recreatiewoning mag niet meer dan 5 meter bedragen.
f. Ter plaatse van de specifieke bouwaanduiding met volgnummer a op de verbeelding (Holterhofweg 216, 218 en 220) mogen drie wooneenheden met maximaal één woning per wooneenheid gebouwd worden, mits voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:
    1. De bedrijfsbebouwing moet zijn gesaneerd van het terrein.
    2. De drie wooneenheden hebben gezamenlijk een maximale inhoud van 2250 m^3. De twee noordelijk gelegen wooneenheden aan de Holterhofweg hebben ieder een maximale inhoud van 600 m^3. De zuidelijk gelegen nabij de Grote Boermarkeweg mag een maximale inhoud hebben van 1050 m^3 .
    3. Door middel van een rapport wordt aangetoond dat er sprake is van een goede landschappelijke inpassing.
g. Ter plaatse van de specifieke bouwaanduiding met volgnummer b op de verbeelding (Wallenbeekweg 20) mogen twee wooneenheden met maximaal één woning per wooneenheid gebouwd worden, dan wel aanwezig zijn, mits voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:
    1. De agrarische activiteiten op het adres Wallenbeekweg 20 zijn beëindigd;
    2. De pachtovereenkomst tussen pachter en verpachter, die rust op de betreffende percelen aan de Wallenbeekweg 20 te Enschede, is door de bevoegde pachtrechter beëindigd dan wel ontbonden.
    3. Milieuvergunningen in relatie tot het uitoefenen van het agrarisch bedrijf ter plaatse zijn ingetrokken, dan wel van rechtswege opgehouden te bestaan.
    4. Een in het kader van de Rood voor Rood regeling opgestelde exploitatieovereenkomst is gesloten tussen de aanvrager en de gemeente Enschede.
    5. In het kader van de Rood voor Rood regeling zijn de daarvoor in aanmerking gekomen gebouwen op het perceel op de locatie Wallenbeekweg 20, kadastraal bekend gemeente Lonneker, sectie E, nummer 8493 en op de locatie Harberinksweg 561, kadastraal bekend gemeente Lonneker, sectie U, nummers 3535 en 3536 inclusief de daarbij behorende erfverharding, putten en funderingen gesaneerd.
    6. Door middel van een rapport wordt aangetoond dat er sprake is van een goede landschappelijke inpassing en handhaving en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.
h. Ter plaatse van de specifieke bouwaanduiding met volgnummer c op de verbeelding (Wallenbeekweg 20) mag één wooneenheid met daarin maximaal één woning gebouwd worden, dan wel aanwezig zijn, mits voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:
    1. De agrarische activiteiten op het adres Wallenbeekweg 20 zijn beëindigd.
    2. De pachtovereenkomst tussen pachter en verpachter, die rust op de betreffende percelen aan de Wallenbeekweg 20 te Enschede, is door de bevoegde pachtrechter beëindigd dan wel ontbonden.
    3. Milieuvergunningen in relatie tot het uitoefenen van het agrarisch bedrijf ter plaatse zijn ingetrokken, dan wel van rechtswege opgehouden te bestaan.
    4. De inhoud van de nieuwe wooneenheid en bijbehorend bijgebouw mag het volume van de huidige schuren niet overschrijden. Door middel van een rapport wordt aangetoond dat er sprake is van een goede landschappelijke inpassing en handhaving en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.
i. Ter plaatse van de specifieke bouwaanduiding met volgnummer d op de verbeelding (Telgendijk 77) mag een schuur worden gebouwd, mits voldaan wordt aan de volgende voorwaarden: de bestaande bebouwing op het functievlak (specifieke vorm van agrarisch - schuur) moet zijn afgebroken. De oppervlakte van de schuur mag maximaal 125 m2 bedragen en de hoogte maximaal 5,5 meter.
j. Ter plaatse van de specifieke bouwaanduiding met volgnummer f mag één wooneenheid met daarin maximaal één woning gebouwd worden, mits voldaan wordt aan de volgende voorwaarde:
    1. de oude woning op het adres Oude Buurserdijk 62, kadastraal bekend gemeente Lonneker, sectie I, nummer 2862, dient te zijn afgebroken en verwijderd.
k. Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden de volgende bouwregels:
    1. de gezamenlijke oppervlakte aan bijbehorende bouwwerken mag, bij een omvang van het bestemmingsvlak tot 250 m², maximaal 75 m² en bij een bestemmingsvlak met een omvang vanaf 250 m², niet meer dan 30 % van de omvang van het bestemmingsvlak, met een maximum van 100

m² bedragen per wooneenheid;
2. de bouw van bijbehorende bouwwerken is uitsluitend toegestaan in het achtererfgebied;
3. de maximale goothoogte voor bijbehorende bouwwerken bedraagt 3 meter;
4. de maximale bouwhoogte voor bijbehorende bouwwerken bedraagt 6 meter ;
5. bijbehorende bouwwerken mogen niet worden samengevoegd of verplaatst, indien de totale oppervlakte aan bijbehorende bouwwerken op het bouwperceel groter is dan de oppervlakte die ingevolge het bepaalde onder g, sub 1 van dit lid is toegestaan.

l. Ter plaatse van de aanduiding "karakteristiek" mag de bestaande bebouwing, niet worden gewijzigd.

30.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in de leden 30.2.2 en 30.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

30.2.4 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

De (bouw)hoogte van overige, niet eerder genoemde, bouwwerken mag ten hoogste bedragen:

a. 6 meter voor palen en masten;
b. 2 meter voor erf- en terreinafscheidingen, voorzover achter de voorgevelrooilijn gelegen en 1 in de overige gevallen;
c. 2,50 meter voor alle overige bouwwerken.

30.3 Afwijken van de bouwregels

30.3.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 30.2.2 ten behoeve van:

a. het vergroten van de inhoud van een voormalige agrarische bedrijfswoning met de inhoud van de in hetzelfde gebouw aanwezige voormalige agrarische bedrijfsruimte, met dien verstande dat de gezamenlijke inhoud van de wooneenheid en het bedrijfsgedeelte niet mag worden vergroot, het aantal woningen niet mag toenemen en de karakteristiek van het gebouw, bepaald door bouwhoogte, goothoogte, gevelindeling en dakvorm niet in onevenredige mate mag worden aangetast.
b. de inpandige splitsing van een wooneenheid in twee woningen, indien de inhoud van dit hoofdgebouw tenminste 1000 m³ bedraagt, met dien verstande dat door splitsing van de wooneenheid de karakteristiek van het gebouw, bepaald door bouwhoogte, goothoogte, gevelindeling en dakvorm niet in onevenredige mate mag worden aangetast.
c. het verplaatsen van wooneenheden binnen het bouwvlak.
d. de bouw van bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak;
e. de bouw van bijbehorende bouwwerken in het voortuingebied;
f. het verplaatsen of samenvoegen van bijbehorende bouwwerken, in het geval de totale oppervlakte aan bijbehorende bouwwerken op het bestemmingsvlak groter is dan de oppervlakte die ingevolge het bepaalde in 30.2.2 is toegestaan, met dien verstande dat maximaal 50 procent van het aantal gesloopte m² aan bijbehorende bouwwerken mag worden teruggebouwd;
g. het vergroten van een agrarisch bedrijfsgebouw binnen een gebied met de aanduiding 'agrarische woning', met dien verstande dat per bouwvlak een eenmalige uitbreiding kan worden toegestaan met maximaal 100 m², onder de voorwaarde dat de bouw en ingebruikname van deze dierverblijven geen nadelige invloed heeft op de Natura2000-gebieden Aamsveen, Lonnekermeer, Oldenzaalse landgoederen, Dinkelland, Buurserzand en Haaksbergerveen en het Witteveen;
h. het wijzigen van een bestaande, waardevolle schuur, ter plaatse van de aanduiding "karakteristiek".

30.3.2 Nadere voorwaarde

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 30.3.1 sub c tot en met h worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. het parkeren dient binnen het eigen erf plaats te vinden;
c. de (bedrijfs)activiteiten moet vanuit milieuoogpunt toelaatbaar zijn;
d. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel;
e. met betrekking tot de aanduiding "karakteristiek" mag er geen onevenredige aantasting plaatsvinden van het gebouw.

30.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. voor zover het gebouwen, of delen van gebouwen betreft, die op grond van het bepaalde in lid 30.1 voor de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis mogen worden gebruikt, een medegebruik voorzover dit betrekking heeft op een oppervlakte groter dan het gebruik van meer dan 49 procent van de som van de gebruiksvloeroppervlakte van de woning en de daarbij behorende bijbehorende bouwwerken, met een maximum van 150 m²;
b. de uitoefening van een bedrijf als bedoeld in categorie 2 of hoger van de bij deze regels behorende lijst van bedrijfstypen (bijlage 1).
c. voorzover de gronden in dit plan zijn voorzien van de functie-aanduiding 'atelier' , geldt, in afwijking van het bepaalde onder b van dit lid, dat geen activiteiten zijn toegestaan als bedoeld in categorie 3 of hoger van de bij deze regels behorende lijst van bedrijfstypen (bijlage 1).
d. het permanent bewonen van een opstal met de functie-aanduiding 'recreatiewoning' of 'verblijfsrecreatie'.
e. het permanent bewonen van een bed and breakfast accommodatie.
f. de exploitatie van een winkel, horecabedrijf, of seksinrichting.

30.5 Afwijken van de gebruiksregels

30.5.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 30.4, ten behoeve van de vestiging van een bedrijf dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand bedrijf in een bedrijf dat niet is genoemd in de hoofdrubriek Bedrijven van bijlage 1 van deze regels, mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 30.4 op die locatie toegestane bedrijven;
b. lid 30.4, ten behoeve van de uitoefening van een bedrijf aan huis, dat is genoemd in categorie 2 van de bij deze regels behorende lijst van bedrijfstypen (bijlage 1).

30.5.2 Nadere voorwaarden

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 30.5.1 sub a en b worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. het parkeren dient binnen het eigen erf plaats te vinden;

c. de (bedrijfs)activiteiten moet vanuit milieuoogpunt toelaatbaar zijn;
d. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

30.6 Wijzigingsbevoegdheid

30.6.1 Omschrijving

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het plan te wijzigen:

a. ten behoeve van dag- of verblijfsrecreatie, bedrijven uit de categorie 1 voorkomend binnen de hoofdrubrieken Bedrijven, Maatschappelijk, Horeca, Cultuur en Ontspanning en Dienstverlening van de bij deze planregels behorende lijst van bedrijfstypen (bijlage 1) in een bestaand, eventueel daarvoor geschikt te maken, voormalig gebouw binnen een bouwvlak, met dien verstande dat:
    1. het betreffende gebouw tenminste vijf jaar (niet wederrechtelijk) in gebruik is geweest voor bedrijfsdoeleinden;
    2. de functiewijziging ook met vervangende nieuwbouw gepaard kan gaan, indien het bestaande bedrijfsgebouw om bouwtechnische redenen niet geschikt (te maken) is voor het beoogde doel, onder de voorwaarde dat maximaal 50 procent van het aantal gesloopte vierkante meters kan worden teruggebouwd met een maximum van 150 m²;
    3. voor plannen die voorzien in de realisatie van recreatieverblijven (boerenappartementen) geldt dat er maximaal 3 recreatieverblijven mogen worden gerealiseerd en elk recreatieverblijf een gebruiksvloeroppervlakte heeft van niet meer dan 65 m²;
    4. burgemeester en wethouders bevoegd zijn, de vestiging van andere dan de in de aanhef van dit lid bedoelde bedrijven toe te staan, mits die bedrijven naar hun aard vergelijkbaar zijn met de binnen de genoemde hoofdrubrieken toegestane bedrijven uit categorie 1 en die bedrijven, gelet op hun invloed op hun omgeving, daarmee gelijk kunnen worden gesteld;
    5. de exploitatie van een hotel, café/bar, c.q. de exploitatie van een partycentrum niet is toegestaan.
b. ten behoeve van het wonen in een bestaand, eventueel daarvoor geschikt te maken, waardevol voormalig bedrijfsgebouw, met dien verstande dat:
    1. een woonfunctie slechts wordt toegekend, indien het gebouw een inhoud heeft van minimaal 450 m³;
    2. de karakteristieke waarde van het gebouw door de nieuwe functie niet mag worden aangetast;
    3. de inhoud van het gebouw niet mag worden vergroot;
    4. overige op het erf voorkomende voormalige bedrijfsgebouwen moeten worden afgebroken, tenzij zij van belang zijn voor het behoud van het karakter van het erf.
c. door het toekennen van een functieaanduiding op de verbeelding aan een bestaand gebouw, die genoemd zijn in 30.1.2 onder b (atelier), c (caravanstalling, groter dan 150 m2) en e (specifieke vorm van maatschappelijk - dierenverzorging);
d. door het verwijderen van de kaart van een functie-aanduiding, indien de betreffende activiteit ter plaatse gedurende tenminste een half jaar is beëindigd en er geen redenen zijn om aan te nemen dat de activiteit op korte termijn wordt voortgezet;
e. door het veranderen van de vorm van een bestaand bouwvlak, met dien verstande dat bouwgrenzen met niet meer dan 20 meter mogen worden verschoven.

30.6.2 Nadere voorwaarden

Aan de wijzigingsbevoegdheid als bedoeld in lid 30.6.1 sub a, b c en e worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. het parkeren dient binnen het eigen erf plaats te vinden;
c. de (bedrijfs)activiteiten moet vanuit milieuoogpunt toelaatbaar zijn;
d. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en

begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

Artikel 31 Wonen - Landelijk wonen

31.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Wonen - Landelijk wonen aangewezen gronden zijn bestemd voor het wonen in een bosrijke omgeving, alsmede voor bos en de bescherming, instandhouding en verbetering van de daarbij behorende landschappelijke waarden, met daaraan ondergeschikt:

a. de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis met een maximum oppervlakte van 150 m2,
b. bed and breakfast, met een maximum oppervlakte van 150 m^2.
c. mantelzorg,
d. de winning van zout, voor zover daarvoor een concessie is gegeven;

met de daarbij behorende:

e. bouwwerken,
f. erven,
g. terreinen en
h. voorzieningen, zoals speelvoorzieningen, parkeervoorzieningen, voorzieningen ten behoeve van warmte-koude-opslag, groenvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

31.2 Bouwregels

31.2.1 Algemeen

a. Op de voor Wonen - Landelijk wonen aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 31.1.
b. Nieuwbouw ten behoeve van de uitoefening van een bed and breakfast is niet toegestaan.
c. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 31.2.2 en 31.2.4, mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

31.2.2 Hoofdgebouwen en bijbehorende bouwwerken

a. Hoofdgebouwen en bijbehorende bouwwerken mogen uitsluitend worden gebouwd binnen een op de kaart aangegeven bouwvlak.
b. Binnen een bouwvlak mag maximaal één wooneenheid met daarin maximaal één woning aanwezig zijn, tenzij door middel van een aanduiding anders is aangegeven.
c. De inhoud van een wooneenheid mag maximaal 750 m³ bedragen. De goothoogte van een wooneenheid mag ten hoogste 6 meter en de bouwhoogte mag ten hoogste 10 meter bedragen.
d. Wooneenheden mogen niet worden verplaatst.
e. Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden de volgende bouwregels:
    1. de gezamenlijke oppervlakte aan bijbehorende bouwwerken mag, bij een omvang van het bestemmingsvlak tot 250 m², maximaal 75 m² en bij een bestemmingsvlak met een omvang vanaf 250 m², niet meer dan 30 % van de omvang van het bestemmingsvlak, met een maximum van 100 m² bedragen per wooneenheid;
    2. de bouw van bijbehorende bouwwerken is uitsluitend toegestaan in het achtererfgebied;
    3. de maximale goothoogte voor bijbehorende bouwwerken bedraagt 3 meter;
    4. de maximale bouwhoogte voor bijbehorende bouwwerken bedraagt 6 meter;
    5. bijbehorende bouwwerken mogen niet worden samengevoegd of verplaatst, indien de totale oppervlakte aan bijbehorende bouwwerken op het bouwperceel groter is dan de oppervlakte die ingevolge het bepaalde onder e, sub 1 van dit lid is toegestaan.

31.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in de leden 31.2.2 en 31.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter en de bouwhoogte 5 meter bedragen.

31.2.4 Overige, niet eerder genoemde, bouwwerken

De (bouw)hoogte van overige, niet eerder genoemde, bouwwerken mag ten hoogste bedragen:

a. 6 meter voor palen en masten;
b. 2 meter voor erf- en terreinafscheidingen, voorzover achter de voorgevelrooilijn gelegen en 1 in de overige gevallen;
c. 2,50 meter voor alle overige bouwwerken.

31.3 Afwijken van de bouwregels

31.3.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 31.2.2 ten behoeve van:

a. de bouw van een zouthuisje, met een bouwhoogte van maximaal 3 meter en een oppervlakte van maximaal 20 m2;
b. het verplaatsen van niet-aaneen gebouwde wooneenheden binnen het bouwvlak.
c. de bouw van bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak;
d. de bouw van bijbehorende bouwwerken in het voortuingebied;
e. het verplaatsen of samenvoeging van bijbehorende bouwwerken, in het geval de totale oppervlakte aan bijbehorende bouwwerken op het bouwperceel groter is dan de oppervlakte die ingevolge het bepaalde in 31.2.2 is toegestaan, met dien verstande dat maximaal 50 procent van het aantal gesloopte m² aan bijbehorende bouwwerken mag worden teruggebouwd.

31.3.2 Nadere voorwaarden

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 31.3.1 sub b tot en met e worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. het parkeren dient binnen het eigen erf plaats te vinden;
c. de (bedrijfs)activiteiten moet vanuit milieuoogpunt toelaatbaar zijn;
d. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

31.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. voor zover het gebouwen, of delen van gebouwen betreft, die op grond van het bepaalde in lid 31.1 voor de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis mogen worden gebruikt, voorzover dit medegebruik betrekking heeft op een oppervlakte groter dan het gebruik van meer dan 49 procent van de som van de gebruiksvloeroppervlakte van de woning en de daarbij behorende bijbehorende bouwwerken, met een

maximum van 150 m²;
b. de uitoefening van een bedrijf als bedoeld in categorie 2 of hoger van de bij deze regels behorende lijst van bedrijfstypen (bijlage 1).
c. het permanent bewonen van een bed and breakfast accommodatie.
d. de exploitatie van een winkel, horecabedrijf, of seksinrichting.

31.5 Afwijken van de gebruiksregels

31.5.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 31.4, ten behoeve van de vestiging van een bedrijf dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand bedrijf in een bedrijf dat niet is genoemd in bijlage 1 van deze regels, mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 31.4 op die locatie toegestane bedrijven;
b. lid 31.4, ten behoeve van de uitoefening van een bedrijf aan huis, dat is genoemd in categorie 2 van de bij deze regels behorende lijst van bedrijfstypen (bijlage 1).

31.5.2 Nadere voorwaarden

Aan de afwijkingsbevoegdheid als bedoeld in lid 31.5.1 sub a en b worden de volgende voorwaarden gesteld:

a. de inpassing in het landschap moet op zorgvuldige wijze plaatsvinden; bij de beoordeling van het effect van ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit is het landschapstype waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt en het hiervoor opgestelde koesteransicht richtinggevend. De landschapstypenkaart en bijbehorende koesteransichten maken als bijlage 3 onderdeel uit van deze regels;
b. het parkeren dient binnen het eigen erf plaats te vinden;
c. de (bedrijfs)activiteiten moet vanuit milieuoogpunt toelaatbaar zijn;
d. de afwijking mag niet toegepast worden binnen de Ecologische Hoofstructuur (EHS), zoals bepaald en begrensd in respectievelijk de artikelen 2.7.1 sub a en 2.7.2 onder 1 van de Omgevingsverordening Overijssel.

31.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
    1. het rooien en verwijderen/afgraven van bosbodem en houtwallen, c.q. het rooien van singels;
    2. het ontginnen, bodemverlagen, afgraven, ophogen en egaliseren van gronden;
    3. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
    4. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheid en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, met een oppervlakte van meer dan 50 m2;
    5. het verrichten van onderzoeks- en exploitatieboringen ten behoeve van de winning van delfstoffen, water en andere bodemschatten;
    6. het graven en/of dempen van sloten en het door afwateren, ontwateren of afdammen wijzigen van de grondwaterstand;
    7. het leggen van drainagebuizen.
b. De onder a van dit lid genoemde verboden zijn niet van toepassing op werken of werkzaamheden, die het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen of die reeds in uitvoering waren op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan.
c. De omgevingsvergunning wordt geweigerd, indien door de uitvoering van de aldaar genoemde werken of werkzaamheden, danwel door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de aanwezige landschapselementen en/of natuurlijke -, geomorfologische - en cultuurhistorische waarden in onevenredige mate worden of kunnen worden aangetast.

Artikel 32 Leiding - Gas

32.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding -Gas' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

a. de aanleg, instandhouding en bescherming van in totaal vier hogedruk gastransportleidingen, met daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde, waarbij ter plaatse van de figuur "hartlijn leiding - gas" de volgende leidingen zijn toegestaan:
    1. een gastransportleiding met een maximale diameter van 6 inch;
    2. een gastransportleiding met een maximale diameter van 8 inch;
    3. een gastransportleiding met een maximale diameter van 12 inch;
    4. een gastransportleiding met een maximale diameter van 24 inch;
    5. een gastransportleiding met een maximale diameter van 36 inch.
b. het doen gebruiken van de onder a. genoemde hogedruk gastransportleidingen voor het transporteren van (aard)gas onder:
    1. 40 bar voor de leidingen van 6, 8 en 12 inch;
    2. 80 bar voor de leidingen van 24 en 36 inch.
c. de exacte ligging van de gastransportleidingen is weergegeven op de bijlage 4 behorende bij deze regels.

32.2 Bouwregels

a. In afwijking van het bepaalde bij de andere bestemming(en) mag niet worden gebouwd, anders dan ten behoeve van deze dubbelbestemming,
b. ten behoeve van onderhoud of vervanging is toegestaan de buisleidingen te vervangen in dezelfde diameter en dezelfde gasdruk. Tevens zijn toegestaan een kleinere diameter en lagere gasdruk. Het groepsrisico dient gelijk te zijn of minder te worden.
c. Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, geldt een bouwhoogte van maximaal 3 meter;
d. Voor het bouwen van nutsvoorzieningen geldt per bouwwerk een goothoogte van maximaal 3 meter, een bouwhoogte van maximaal 5 meter en een oppervlakte van maximaal 25 m².

32.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 32.2, onder a en toestaan dat ten behoeve van de andere daar voorkomende bestemming(en) wordt gebouwd, mits de functionaliteit van de leiding niet nadelig wordt beïnvloedt en de realisatie van het bouwwerk vanuit een oogpunt van externe veiligheid aanvaardbaar is.

De beheerder van de aardgasleiding wordt in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het voornemen een afwijking toe te staan.

32.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning op een strook grond met een breedte van 5 meter, ter weerszijden van de in het plan aangegeven lijn 'leiding - gas', de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren, die de veiligheid kunnen schaden of de continuïteit van de energievoorziening in gevaar kunnen brengen:
    1. het aanbrengen van diepwortelende beplanting en/of bomen;

2. het wijzigen van het maaiveldniveau door ontgronding of ophoging;
3. het verrichten van graafwerkzaamheden anders dan normaal spit- en ploegwerk;
4. het aanbrengen van gesloten verhardingen;
5. het aanleggen en verharden van wegen en paden, het aanleggen of aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
6. het indrijven van voorwerpen in de grond;
7. diepploegen;
8. het permanent opslaan van goederen, waaronder ook begrepen het opslaan van afvalstoffen;
9. het aanleggen van waterlopen of het verruimen, vergraven of dempen van bestaande waterlopen;
10. het plaatsen van onroerende objecten zoals lichtmasten, wegwijzers en ander straatmeubilair.

b. Het in onder a bedoelde verbod geldt niet voor werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden die het normale onderhoud, gebruik en beheer van de gasleiding betreffen, of die reeds is uitvoering zijn op het tijdstip waarop het plan rechtskracht verkrijgt.
c. De werken en werkzaamheden als bedoeld onder a zijn slechts toelaatbaar, indien door die werken en werkzaamheden, dan wel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen geen onevenredige aantasting van de belangen van de gasleiding en/of energievoorziening ontstaat of kan ontstaan.
d. Alvorens te beslissen omtrent een vergunning als bedoeld onder a, wordt het advies ingewonnen van de betreffende leidingbeheerder(s).

32.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

het gebruik van onbebouwde gronden als opslag, stort- of bergplaats, voor zover dit tot gevolg heeft dat de leiding niet eenvoudig bereikbaar is voor de betreffende leidingbeheerder(s).

32.6 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in artikel 32.5 ten behoeve van het gebruik van onbebouwde gronden als opslag-, stort- of bergplaats, voor zover dit niet tot gevolg heeft dat de leiding niet eenvoudig bereikbaar is voor de betreffende leidingbeheerder(s).

Artikel 33 Leiding - Hoogspanningsverbinding

33.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding-Hoogspanningsverbinding' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de aanleg, de instandhouding en bescherming van bovengrondse hoogspanningsverbindingen met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

33.2 Bouwregels

a. In afwijking van het bepaalde bij de andere bestemmingen mogen op gronden met deze dubbelbestemming geen woningen, scholen, crèches en kinderopvangplaatsen worden gebouwd.
b. Daar waar het bestemmingsvlak "Leiding - Hoogspanningsverbinding" in het plan een breedte heeft van 290 meter, geldt - in afwijking van het bepaalde bij de andere bestemmingen - voor een strook grond met een breedte van 30 meter ter weerszijden van de in het plan opgenomen aanduiding 'Leiding - Hoogspanningsverbinding', een verbod voor het oprichten van bouwwerken.
c. Daar waar het bestemmingsvlak "Leiding - Hoogspanningsverbinding" in het plan een breedte heeft van 100 meter, geldt - in afwijking van het bepaalde bij de andere bestemmingen - voor een strook grond met een breedte van 15 meter ter weerszijden van de in het plan opgenomen aanduiding "Leiding - Hoogspanningsverbinding", een verbod voor het oprichten van bouwwerken.
d. Van de onder b en c van dit lid beschreven verboden is uitgezonderd:
    1. de oprichting van bouwwerken ten behoeve van de elektriciteitsvoorziening, waarvoor een maximale bouwhoogte geldt van 50 meter;
    2. het bouwen van nutsvoorzieningen, waarvoor een maximale goothoogte van 3 meter, een maximale bouwhoogte van 5 meter en een oppervlakte (per bouwwerk) van maximaal 25 m² geldt.

33.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 33.2, zodat kan worden gebouwd ten behoeve van de andere daar voorkomende bestemming(en), mits dit vanuit een oogpunt van de volksgezondheid, c.q. het doelmatig functioneren van de bovengrondse hoogspanningsverbinding geen bezwaren ontmoet en er vooraf advies wordt ingewonnen bij de beheerder van de leiding.

33.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Daar waar het bestemmingsvlak "Leiding - Hoogspanningsverbinding" in het plan een breedte heeft van 290 meter, is het binnen een strook van 30 meter ter weerszijden van de in het plan opgenomen aanduiding "Leiding - Hoogspanningsverbinding" niet toegestaan om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren, die de veiligheid kunnen schaden of de continuïteit van de energievoorziening in gevaar kunnen brengen:
    1. het aanbrengen van hoogopgaande beplanting en/of bomen;
    2. het aanbrengen van bovengrondse constructies, installaties of apparatuur;
    3. het opslaan van materialen of stoffen, die onder bepaalde omstandigheden gevaar van brand of explosie kunnen opleveren;
    4. het ophogen en egaliseren, bodemverlaging of afgraven of anderszins wijzigen in maaiveld- en weghoogte.
b. Daar waar het bestemmingsvlak "Leiding - Hoogspanningsverbinding" in het plan een breedte heeft van 100 meter, is het binnen een strook van 15 meter ter weerszijden van de in het plan opgenomen aanduiding "Leiding - Hoogspanningsverbinding" niet toegestaan om zonder of in afwijking van een door

burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren, die de veiligheid kunnen schaden of de continuïteit van de energievoorziening in gevaar kunnen brengen:
   1. het aanbrengen van hoogopgaande beplanting en/of bomen;
   2. het aanbrengen van bovengrondse constructies, installaties of apparatuur;
   3. het opslaan van materialen of stoffen, die onder bepaalde omstandigheden gevaar van brand of explosie kunnen opleveren;
   4. het ophogen en egaliseren, bodemverlaging of afgraven of anderszins wijzigen in maaiveld- en weghoogte.

c. De onder a en b bedoelde verboden gelden niet voor werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden die het normale onderhoud, gebruik en beheer van de grond betreffen, of die reeds is uitvoering zijn op het tijdstip waarop het plan rechtskracht verkrijgt.
d. De werken en werkzaamheden als bedoeld onder a zijn slechts toelaatbaar, indien door die werken en werkzaamheden, dan wel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen geen onevenredige aantasting van de belangen van de hoogspanningsverbinding en/of energievoorziening ontstaat of kan ontstaan.
e. Alvorens te beslissen omtrent een vergunning als bedoeld onder a, wordt het advies ingewonnen van de betreffende leidingbeheerder.

Artikel 34 Waarde - Archeologie

34.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor Waarde - Archeologie aangewezen gronden zijn mede bestemd voor de bescherming van archeologische waarden.
b. Voorzover het bepaalde onder a van dit lid strijdig is met -de realisatie van- andere in dit plan aan die gronden toegekende bestemmingen, prevaleert het bepaalde onder a van dit lid.

34.2 Bouwregels

a. Op de voor Waarde - Archeologie aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 34.1 .
b. Voor een aanvraag om een omgevingsvergunning die betrekking heeft op het bouwen of vergroten van bouwwerken op de voor Waarde - Archeologie aangewezen gronden, dient door de aanvrager een archeologisch rapport te worden overgelegd waarin naar het oordeel van burgemeester en wethouders:
    1. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag worden verstoord in voldoende mate zijn vastgelegd, en
    2. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd, dan wel
    3. in voldoende mate is aangegeven dat de archeologische waarden van de gronden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad, dan wel niet (meer) aanwezig zijn.
c. Indien uit het onder a. van dit lid genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:
    1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem worden behouden;
    2. de verplichting tot het doen van opgravingen;
    3. de verplichting om de activiteit die tot bodemverstoring leidt te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.
d. Het bepaalde onder b van dit lid is niet van toepassing op het vergroten en/of veranderen van bestaande gebouwen, c.q. andere bouwwerken op de bestaande fundering.

34.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden op of in de gronden met de dubbelbestemming Waarde - Archeologie om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, voor zover geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:
    1. het ophogen van de bodem;
    2. het verlagen van het grondwaterpeil, tenzij dit een maatregel is van het bevoegde waterschap;
    3. wanneer de hieronder genoemde werken of werkzaamheden dieper reiken dan 40 cm onder het maaiveld:

        - het verlagen van de bodem of het afgraven van gronden waarvoor geen ontgrondingvergunning is vereist;
        - het uitvoeren van grondwerkzaamheden, waartoe ook gerekend wordt woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, aanleggen van drainage en ontginnen;
        - het aanleggen, verbreden of verharden van wegen, paden of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
        - het aanleggen van ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatie- of andere leidingen en daarmee verhand houdende constructies;
        - het aanbrengen van constructies die verband houden met bovengrondse leidingen;
        - het graven, verbreden en dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
        - het uitvoeren van heiwerkzaamheden of het op andere wijze indrijven van objecten in de bodem;
        - het tot stand brengen en/of in exploitatie brengen van boor- en pompputten;

- het aanleggen van bouwland of het scheuren van grasland;
- het aanleggen van bos of boomgaard;
- het rooien van bos of boomgaard waarbij de stobben worden verwijderd;

4. alle overige werken of werkzaamheden die de archeologische waarden in het terrein kunnen aantasten.

b. Alvorens een omgevingsvergunning als bedoeld onder a. van dit lid wordt verleend, dient door de aanvrager een archeologisch rapport te worden overgelegd waarin naar het oordeel van burgemeester en wethouders:
   1. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag worden verstoord in voldoende mate zijn vastgelegd, en
   2. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd, dan wel
   3. in voldoende mate is aangegeven dat de archeologische waarden van de gronden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad, dan wel niet (meer) aanwezig zijn.

c. Indien uit het onder b. van dit lid genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:
   1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem worden behouden;
   2. de verplichting tot het doen van opgravingen;
   3. de verplichting om de activiteit die tot bodemverstoring leidt te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

d. Het in a van dit lid genoemde verbod geldt niet:
   1. voor werken, geen bouwwerken zijnde of werkzaamheden, die het normale onderhoud, gebruik en beheer van de gronden betreffen, of die reeds in uitvoering zijn op het tijdstip waarop het plan rechtskracht verkrijgt;
   2. voor werken of werkzaamheden waarbij de bodem op een diepte van minder dan 40 centimeter onder het maaiveld wordt geroerd.

34.4 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door de bestemming Waarde - Archeologie geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betreffende locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn.

Artikel 35 Waarde - Cultuurhistorie

35.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Waarde - Cultuurhistorie aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud van de karakteristieke openheid, de bodemgesteldheid en archeologische waarden en het reliëf van essen.

35.2 Bouwregels

In afwijking van het bepaalde elders in deze planregels mag op gronden met de dubbelbestemming Waarde - Cultuurhistorie niet worden gebouwd.

35.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 35.2 en toestaan dat in de andere daar voorkomende bestemming(en) genoemde bebouwing wordt gebouwd, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de archeologische waarden en aan de karakteristiek van de es (openheid) geen onevenredige afbreuk wordt gedaan.

35.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden op of in de gronden met de dubbelbestemming Waarde - Cultuurhistorie om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, voor zover geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
    1. het ophogen van de bodem;
    2. het verlagen van de bodem of het afgraven van gronden waarvoor geen ontgrondingvergunning is vereist;
    3. het uitvoeren van grondwerkzaamheden dieper dan 40 cm, waartoe ook gerekend wordt woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, aanleggen van drainage en ontginnen;
    4. het verlagen van het waterpeil;
    5. het aanleggen, verbreden of verharden van wegen, paden of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
    6. het aanleggen van ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatie- of andere leidingen en daarmee verhand houdende constructies;
    7. het aanbrengen van constructies die verband houden met bovengrondse leidingen;
    8. het graven, verbreden en dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
    9. alle overige werkzaamheden die de cultuurhistorische waarden in het terrein kunnen aantasten;
    10. het planten van bomen of struiken.
b. Het onder a bedoelde verbod geldt niet voor werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden die het normale onderhoud, gebruik en beheer van de gronden betreffen, of die reeds is uitvoering zijn op het tijdstip waarop het plan rechtskracht verkrijgt.
c. De vergunning mag slechts worden verleend, indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de archeologische waarden en de karakteristieken van de es (openheid).

Artikel 36 Waterstaat - Intrekgebied

36.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor Waterstaat - Intrekgebied aangewezen gronden zijn bestemd voor de bescherming van het grondwater met het oog op de openbare drinkwatervoorziening.
b. De elders in dit plan aan deze gronden toegekende bestemmingen blijven echter onverminderd van kracht.

36.2 Specifieke gebruiksbepaling

Binnen de voor Waterstaat - Intrekgebied aangewezen gronden is het niet toegestaan -door middel van in dit plan opgenomen flexibiliteitsbepalingen- wijzigingen aan te brengen in het toegestane gebruik van gronden, voorzover het vormen van gebruik betreft die niet harmoniëren met de functie voor de drinkwatervoorziening.

36.3 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en wethouders zijn -bij de toepassing van flexibiliteitsbepalingen elders in dit plan, waarmee het toegestane gebruik van gronden als bedoeld in lid 36.1, onder b, van deze planregels, wordt verruimd ten behoeve van nieuwe grotere of grootschalige risicovolle functies- bevoegd af te wijken van het verbod als bedoeld in lid 36.2, indien:

a. er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang waarvoor redelijke alternatieven ontbreken;
b. de risico's op verontreiniging van het grondwater worden verminderd en de grondwaterkwaliteit verbeterd.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 37 Antidubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 38 Algemene bouwregels

38.1 Kelders

a. Voorzover het bepaalde in de artikelen 35 en 39 zich daartegen niet verzet, is -daar waar ingevolge het bepaalde in Hoofdstuk 2 van dit plan het bouwen of verbouwen van een wooneenheid is toegelaten- het toegestaan deze wooneenheid te onderkelderen, met dien verstande dat:
   1. de bovenkant van de vloer van de kelder maximaal 3 meter onder het peil mag zijn gelegen;
   2. onderkelderen slechts is toegestaan tussen de boven het maaiveld gelegen buitenwerkse gevelvlakken van het gebouw.

b. Voor sta-caravans en gebouwen met de functie-aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch, schuur' en 'verblijfsrecreatie' geldt, in afwijking van het bepaalde onder a van dit lid, dat onderkelderen niet is toegestaan.

c. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd om af te wijken van het bepaalde onder b van dit artikel, ten behoeve van de bouw van een mestkelder onder een schuur, indien dit met het oog op de agrarische functie van dit gebouw noodzakelijk is en voor zover het bepaalde in artikel 35 en 39 zich daartegen niet verzet.

Artikel 39 Algemene aanduidingsregels

39.1 Archeologische verwachtingszones

39.1.1 Archeologisch onderzoeksgebied A

a. De voor 'Overig - Archeologisch onderzoeksgebied A' aangewezen gronden zijn mede bestemd voor de bescherming van archeologische waarden.
b. Voorzover het bepaalde onder a van dit lid strijdig is met -de realisatie van- andere in dit plan aan die gronden toegekende bestemmingen, prevaleert het bepaalde onder a van dit lid.

39.1.2 Bouwregels

a. Op de voor 'Overig - Archeologisch onderzoeksgebied A' aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 39.1.1.
b. Voor een aanvraag om een omgevingsvergunning die betrekking heeft op het bouwen of vergroten van bouwwerken op de voor 'Overig - Archeologisch onderzoeksgebied A' aangewezen gronden, dient door de aanvrager een archeologisch rapport te worden overgelegd waarin naar het oordeel van burgemeester en wethouders:
    1. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag worden verstoord in voldoende mate zijn vastgelegd, en
    2. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd, dan wel
    3. in voldoende mate is aangegeven dat de archeologische waarden van de gronden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad, dan wel niet (meer) aanwezig zijn.
c. Indien uit het onder a. van dit lid genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de vergunning:
    1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem worden behouden;
    2. de verplichting tot het doen van opgravingen;
    3. de verplichting om de activiteit die tot bodemverstoring leidt te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.
d. Het bepaalde onder b van dit lid is niet van toepassing op:
    1. het vergroten en/of veranderen van bestaande gebouwen, dan wel andere bouwwerken op de bestaande fundering;
    2. de oprichting van gebouwen en andere bouwwerken met een oppervlakte kleiner dan 250 m².
    3. voor werken of werkzaamheden waarbij de bodem op een diepte van minder dan 50 centimeter onder het maaiveld wordt geroerd.

39.1.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden op of in de voor 'Overig - Archeologisch onderzoeksgebied A' aangewezen gronden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van burgemeester en wethouders de volgende werken, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:
    1. het aanleggen, verbreden of verharden van wegen, paden of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
    2. het aanleggen van ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatie- of andere leidingen en daarmee verband houdende constructies;
    3. het graven, verbreden en dempen van sloten, vijvers en andere wateren,
    4. het rooien van bos of boomgaarden, waarbij de stobben worden verwijderd.
b. Alvorens een omgevingsvergunning als bedoeld onder a. van dit lid wordt verleend, dient door de aanvrager een archeologisch rapport te worden overgelegd waarin naar het oordeel van burgemeester en wethouders:

1. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag worden verstoord in voldoende mate zijn vastgelegd, en
2. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd, dan wel
3. in voldoende mate is aangegeven dat de archeologische waarden van de gronden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad, dan wel niet (meer) aanwezig zijn.

c. Indien uit het onder b. van dit lid genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:
   1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem worden behouden;
   2. de verplichting tot het doen van opgravingen;
   3. de verplichting om de activiteit die tot bodemverstoring leidt te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

d. Het onder a van dit lid genoemde verbod geldt niet:
   1. voor werken, geen bouwwerken zijnde of werkzaamheden, die het normale onderhoud, gebruik en beheer van de gronden betreffen, of die reeds in uitvoering zijn op het tijdstip waarop het plan rechtskracht verkrijgt;
   2. voor projecten met een oppervlakte van kleiner dan 250 m²,
   3. voor werken of werkzaamheden waarbij de bodem op een diepte van minder dan 50 centimeter onder het maaiveld wordt geroerd.

39.1.4 Archeologisch onderzoeksgebied B

a. De voor 'Overig - Archeologisch onderzoeksgebied B' aangewezen gronden zijn mede bestemd voor de bescherming van archeologische waarden.
b. Voorzover het bepaalde onder a van dit lid strijdig is met -de realisatie van- andere in dit plan aan die gronden toegekende bestemmingen, prevaleert het bepaalde onder a van dit lid.

39.1.5 Bouwregels

a. Op de voor 'Overig - Archeologisch onderzoeksgebied B' aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 39.1.1.
b. Voor een aanvraag om een omgevingsvergunning die betrekking heeft op het bouwen of vergroten van bouwwerken op de voor 'Overig - Archeologisch onderzoeksgebied B' aangewezen gronden, dient door de aanvrager een archeologisch rapport te worden overgelegd waarin naar het oordeel van burgemeester en wethouders:
   1. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag worden verstoord in voldoende mate zijn vastgelegd, en
   2. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd, dan wel
   3. in voldoende mate is aangegeven dat de archeologische waarden van de gronden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad, dan wel niet (meer) aanwezig zijn.

c. Indien uit het onder a. van dit lid genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de bouwvergunning zullen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de vergunning:
   1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem worden behouden;
   2. de verplichting tot het doen van opgravingen;
   3. de verplichting om de activiteit die tot bodemverstoring leidt te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

d. Het bepaalde onder b van dit lid is niet van toepassing op:
   1. het vergroten en/of veranderen van bestaande gebouwen, c.q. andere bouwwerken op de bestaande fundering;
   2. de oprichting van gebouwen en andere bouwwerken met een oppervlakte kleiner dan 500 m².

39.1.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden op of in de voor 'Overig - Archeologisch onderzoeksgebied B' aangewezen gronden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van burgemeester en wethouders de volgende werken, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:
   1. het aanleggen, verbreden of verharden van wegen, paden of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
   2. het aanleggen van ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatie- of andere leidingen en daarmee verband houdende constructies;
   3. het graven, verbreden en dempen van sloten, vijvers en andere wateren,
   4. het rooien van bos of boomgaarden, waarbij de stobben worden verwijderd.

b. Alvorens een omgevingsvergunning als bedoeld onder a. van dit lid wordt verleend, dient door de aanvrager een archeologisch rapport te worden overgelegd waarin naar het oordeel van burgemeester en wethouders:
   1. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag worden verstoord in voldoende mate zijn vastgelegd, en
   2. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd, dan wel
   3. in voldoende mate is aangegeven dat de archeologische waarden van de gronden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad, dan wel niet (meer) aanwezig zijn.

c. Indien uit het onder b. van dit lid genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:
   1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem worden behouden;
   2. de verplichting tot het doen van opgravingen;
   3. de verplichting om de activiteit die tot bodemverstoring leidt te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

d. Het onder a van dit lid genoemde verbod geldt niet:
   1. voor werken, geen bouwwerken zijnde of werkzaamheden, die het normale onderhoud, gebruik en beheer van de gronden betreffen, of die reeds in uitvoering zijn op het tijdstip waarop het plan rechtskracht verkrijgt;
   2. voor projecten met een oppervlakte van kleiner dan 500 m²,
   3. voor werken of werkzaamheden waarbij de bodem op een diepte van minder dan 50 centimeter onder het maaiveld wordt geroerd.

39.2 Externe veiligheidszones

39.2.1 Veiligheidszone Bevi

a. In afwijking van het bepaalde in hoofdstuk 2 van deze planregels zijn ter plaatse van de aanduiding “veiligheidszone bevi” geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten toegestaan;

b. Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door:
   1. het wijzigen van de veiligheidszone, indien uit nader onderzoek is gebleken dat de omvang van de plaatsgebonden risicocontour $PR10^{-6}$ als gevolg van nieuwe technische inzichten, verandering van wetgeving, nieuwe rekenmodellen of een wijziging in die risicovolle inrichting is gewijzigd en zich binnen de gewijzigde zone geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten bevinden;
   2. het opheffen van de veiligheidszone, indien uit nader onderzoek is gebleken dat de ter plaatse gelegen risicovolle inrichting buiten werking is gesteld of het plaatsgebonden risico is opgeheven.

39.2.2 Veiligheidszone LPG

a. In afwijking van het bepaalde in hoofdstuk 2 van deze planregels zijn ter plaatse van de aanduiding “veiligheidszone LPG" geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten toegestaan.

b. Binnen de "veiligheidszone LPG" mag de situering van het LPG-vulpunt, het LPG-gasreservoir en de

LPG-afleverzuil niet worden gewijzigd.

c. Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door:
   1. het wijzigen van de veiligheidszone, indien uit nader onderzoek is gebleken dat de omvang van de plaatsgebonden risicocontour $PR10^{-6}$ als gevolg van nieuwe technische inzichten, verandering van wetgeving, nieuwe rekenmodellen of een wijziging in de LPG-installatie is gewijzigd en zich binnen de gewijzigde zone geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten bevinden;
   2. het opheffen van de veiligheidszone, indien uit nader onderzoek is gebleken dat de ter plaatse gelegen LPG-installatie buiten werking is gesteld of het plaatsgebonden risico is opgeheven.

39.3 Geluidzones

39.3.1 Geluidzone weg

a. In afwijking van het bepaalde in hoofdstuk 2 van deze planregels mogen ter plaatse van de aanduiding 'geluidzone weg' geen woningen of andere geluidgevoelige objecten worden gebouwd.
b. Voor wegen die in het plan niet zijn voorzien van de aanduiding 'geluidzone weg' geldt, in afwijking van het bepaalde in hoofdstuk 2 van deze planregels, dat binnen een afstand van 20 meter vanuit de as van de geen woningen of andere geluidgevoelige objecten mogen worden gebouwd.
c. Het onder a en b genoemde bouwverbod geldt niet:
   1. voor het vernieuwen, veranderen of vergroten van woningen of andere geluidgevoelige objecten overeenkomstig de regels van dit plan, mits daarbij de afstand tot de weg niet wordt verkleind, de bouwhoogte van het gebouw niet toeneemt, het aantal woningen of andere geluidgevoelige objecten niet toeneemt en wordt voldaan aan de van toepassing zijnde eisen voor de karakteristieke geluidwering uit het Bouwbesluit;
   2. indien burgemeester en wethouders ten behoeve van de bouw van de woningen of andere geluidgevoelige objecten een hogere grenswaarde hebben vastgesteld en wordt voldaan aan de van toepassing zijnde eisen voor de karakteristieke geluidwering uit het Bouwbesluit;
   3. indien door middel van akoestisch onderzoek wordt aangetoond dat door het treffen van een maatregel, zoals het aanbrengen van geluidreducerend asfalt of de plaatsing van een geluidscherm, een situatie kan worden gecreëerd, waardoor de geluidsbelasting op de gevels van de woning of het andere geluidsgevoelige object ten hoogste 48 dB (voorkeurgrenswaarde) bedraagt;
   4. indien de naar de weg gekeerde zijde van de woning of van het andere geluidgevoelige object voldoet aan de voorwaarden, zoals vermeld in artikel 1b, lid 5 van de Wet geluidhinder en door middel van akoestisch onderzoek is aangetoond, dat minimaal sprake is van één geluidluwe gevel (geluidsbelasting minder dan 48 dB).

39.3.2 Geluidzone spoor

a. In afwijking van het bepaalde in hoofdstuk 2 van deze planregels mogen ter plaatse van de aanduiding "geluidzone spoor" geen woningen of andere geluidgevoelige objecten worden gebouwd.
b. Het onder a genoemde bouwverbod geldt niet:
   1. voor het vernieuwen, veranderen of vergroten van woningen of andere geluidgevoelige overeenkomstig de regels van dit plan, mits daarbij de afstand tot de spoorweg niet wordt verkleind, de bouwhoogte van het gebouw niet toeneemt, het aantal woningen of andere geluidgevoelige objecten niet toeneemt en wordt voldaan aan de van toepassing zijnde eisen voor de karakteristieke geluidwering uit het Bouwbesluit;
   2. indien burgemeester en wethouders ten behoeve van de bouw van de woningen of andere geluidgevoelige objecten een hogere grenswaarde hebben vastgesteld en wordt voldaan aan de van toepassing zijnde eisen voor de karakteristieke geluidwering uit het Bouwbesluit;
   3. indien door middel van akoestisch onderzoek wordt aangetoond dat door het treffen van een bronmaatregel een situatie kan worden gecreëerd, waardoor de geluidsbelasting op de gevels van de woning ten hoogste 55 dB of op de gevels van het andere geluidgevoelige object ten hoogste 53 dB (voorkeurgrenswaarde) bedraagt;
   4. indien de naar de spoorweg gekeerde zijde van de woning of van het andere geluidgevoelige object voldoet aan de voorwaarden, zoals vermeld in artikel 1b, lid 5 van de Wet geluidhinder en door middel van akoestisch onderzoek is aangetoond, dat minimaal sprake is van één geluidluwe gevel (geluidsbelasting minder dan 55 dB voor woningen en 53 dB voor andere geluidgevoelige objecten).

39.3.3 Geluidzone industrie

a. In afwijking van het bepaalde in hoofdstuk 2 van deze planregels mogen ter plaatse van de aanduiding "geluidzone industrie" geen woningen of andere geluidgevoelige objecten worden gebouwd.
b. Het onder a genoemde bouwverbod geldt niet:
    1. voor het vernieuwen, veranderen of vergroten van woningen of andere geluidgevoelige objecten overeenkomstig de regels van dit plan, mits daarbij de afstand tot het industrieterrein niet wordt verkleind, de bouwhoogte van het gebouw niet toeneemt, het aantal woningen of andere geluidgevoelige objecten niet toeneemt en wordt voldaan aan de van toepassing zijnde eisen voor de karakteristieke geluidwering uit het Bouwbesluit;
    2. indien burgemeester en wethouders ten behoeve van de bouw van de woningen of andere geluidgevoelige objecten een hogere grenswaarde hebben vastgesteld en wordt voldaan aan de van toepassing zijnde eisen voor de karakteristieke geluidwering uit het Bouwbesluit;
    3. indien door middel van akoestisch onderzoek wordt aangetoond dat door het treffen van een bronmaatregel een situatie kan worden gecreëerd, waardoor de geluidsbelasting op de gevels van de woning of het andere geluidgevoelige object ten hoogste 50 dB(A) (voorkeurgrenswaarde) bedraagt;
    4. Indien de naar het industrieterrein gekeerde zijde van de woning of van het andere geluidgevoelige object voldoet aan de voorwaarden, zoals vermeld in artikel 1b, lid 5 van de Wet geluidhinder en door middel van akoestisch onderzoek is aangetoond, dat minimaal sprake is van één geluidluwe gevel (geluidsbelasting minder dan 50 dB(A).
c. Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door:
    1. het wijzigen van de geluidzone, waarbij aangetoond dient te worden dat de geluidsbelasting in het gebied dat ophoudt deel uit te maken van de geluidzone lager is dan 50 dB(A);
    2. het opheffen van de geluidzone, met dien verstande dat opheffing uitsluitend kan plaatsvinden wanneer de bestemming van het betrokken terrein zodanig is gewijzigd dat het geen zoneplichtig industrieterrein meer is.

39.4 Molenbiotoop

39.4.1 Vrijwaringszone molenbiotoop

a. Ter plaatse van de aanduiding "Vrijwaringszone - molenbiotoop" gelden, in afwijking van het bepaalde in hoofdstuk 2 van deze planregels, de volgende regels met betrekking tot de toegestane bouwhoogte van bouwwerken:
    1. tot een afstand van 100 meter vanaf de voet van de molen mogen bouwwerken niet hoger zijn dan 0,70m.
    2. vanaf een afstand van 100 meter vanaf de voet van de molen tot een afstand van 400 meter vanaf de voet van de molen wordt de toegestane bouwhoogte van bouwwerken bepaald door de volgende formule: (1:140) * A + 2,64 meter, waarbij de A staat voor de afstand van het bouwwerk tot de voet van de molen.
b. Burgemeester en wethouders kunnen afwijken van het bepaalde onder a in dit lid voor de realisatie van bouwwerken met een grotere bouwhoogte. Bij het besluit omtrent afwijking dient het belang dat met de aanvraag is gemoeid te worden afgewogen tegen de waarde van de molen als landschapsbepalend element en het functioneren van de molen als werktuig. Alvorens bij een omgevingsvergunning een besluit omtrent afwijking te nemen, wordt advies gevraagd aan de beheerder van de molen.
c. Het is verboden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders binnen een afstand van 400 meter vanaf de voet van de Wissinksmolen aan de Haaksbergerstraat de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
    1. het aanleggen van bovengrondse constructies, installaties of apparatuur;
    2. het ophogen van gronden;
    3. het beplanten met bomen, heesters en andere opgaande begroeiing.
d. De onder c van dit lid genoemde verboden zijn niet van toepassing op werken of werkzaamheden binnen het kader van het op de bestemming van die gronden gerichte normale onderhoud en beheer of die reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan, dan wel welke

voortvloeien uit het normale gebruik overeenkomstig de bestemming.

e. De onder c van dit lid bedoelde omgevingsvergunning wordt geweigerd, indien door de uitvoering van de aldaar genoemde werken of werkzaamheden, danwel door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen, het huidige en/of toekomstige functioneren van de molen als werktuig door windbelemmering en/of de waarde van de molen als landschapsbepalend element in onevenredige mate in gevaar worden of kunnen worden gebracht.

39.5 Overig - Stadsrandzone

39.5.1 Aanduidingsomschrijving

De voor “Overig-Stadsrandzone" aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

a. het versterken van de belevingswaarde,
b. het versterken van de landschappelijke waarde,
c. het beter inrichten van de stadsrand voor recreatief gebruik, natuur en water,
d. een goed beheer van de stadsrand,
e. het ontwikkelen, bevorderen en toelaten van passende functies, zoals natuureducatie, kunst, cultuur, landart, lichte vormen van horeca en plattelandswinkel.

39.5.2 Bouwregels

a. Op de voor "Overig-Stadsrandzone" aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 39.5.1 en de daar voorkomende bestemmingen.
b. Het toevoegen van nieuwbouw is alleen toegestaan indien de onderliggende bestemmingen de bouw toestaat.

39.5.3 Nadere eisen

a. Voor een aanvraag om omgevingsvergunning die betrekking heeft op het bouwen en/of vergroten van bouwwerken buiten een bouwvlak op de voor "Overig-Stadsrandzone" aangewezen gronden, dient door de aanvrager een rapport aangaande een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit te worden overgelegd, waarbij de landschappelijke inpassing kan worden aangetoond.

39.5.4 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 39.5.2 onder a, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

a. Aangetoond moet worden middels een rapport dat voldaan wordt aan een goede landschappelijke inpassing en dat een extra bijdrage wordt geleverd aan de ruimtelijke kwaliteit.
b. Een overeenkomst moet worden gesloten, waarin de nieuwe functie conform het vastgestelde beleid met betrekking tot de stadsrandzone wordt vastgelegd.
c. Indien er sprake is van detailhandel in eigen producten, mag de bruto vloeroppervlakte maximaal 100 m2 bedragen.
d. Indien er sprake is van kleinschalige horeca, mag de bruto vloeroppervlakte niet meer bedragen dan maximaal 150 m2, mits dit geen negatieve effecten heeft op het woon- en leefklimaat.
e. Het is niet toegestaan nieuwe wegen aan te leggen of bestaande wegen te verharden ten behoeve van de nieuwe functie.
f. Het is niet toegestaan nieuwe verlichting aan te brengen langs de aanvoerroutes naar de nieuwe functie.
g. Nieuwbouw is uitsluitend mogelijk als wordt voldaan aan de onder a tot en met f genoemde criteria, mits verzoeker in eigendom of langdurige pacht beschikt over een perceel van tenminste 1000m2, volledig gelegen binnen de gronden met de bestemming "Overig-Stadsrandzone", en mits eenzelfde hoeveelheid m2 aan bebouwing in het buitengebied wordt afgebroken, met dien verstande dat dit geen karakteristieke bebouwing mag zijn of bebouwing die van belang is voor het karakter van een erf.

Artikel 40 Algemene afwijkingsregels

40.1 Omschrijving bevoegdheid

Indien niet op grond van een andere bepaling van deze regels afgeweken kan worden, kunnen burgemeester en wethouders bij een omgevingsvergunning afwijken van de bepalingen van dit plan:

a. voor het bouwen van een beheersgebouw op een landgoed van tenminste 10 ha met een oppervlakte van maximaal 100 m² en een maximale bouwhoogte van 8 meter, indien daarvoor een duidelijke noodzaak aanwezig is en geen van de op het landgoed aanwezige schuren hiervoor geschikt (te maken) is en beschikbaar is;
b. voor het bouwen van een beheersgebouw op een landgoed van tenminste 20 ha met een oppervlakte van maximaal 250 m² en een maximale bouwhoogte van 8 meter, indien daarvoor een duidelijke noodzaak aanwezig is en geen van de op het landgoed aanwezige schuren hiervoor geschikt (te maken) is en beschikbaar is;
c. voor het afwijken van de in het plan voorgeschreven maten, afmetingen en percentages met ten hoogste 10%, met dien verstande dat geen afwijkingen zijn toegestaan ten aanzien van in het plan opgenomen:
    1. maximum inhoudsmaten van bedrijfswoningen, wooneenheden en recreatiewoningen;
    2. de maximaal toegestane oppervlakte aan bijbehorende bouwwerken bij woningen.
d. voor de bouw van gebouwen ten behoeve van het openbaar vervoer of het wegverkeer, zoals wachthuisjes, alsmede telefooncellen en toiletgebouwtjes met dien verstande dat de inhoud per bouwwerk maximaal 50 m³ bedraagt en de bouwhoogte maximaal 4 meter bedraagt;
e. voor wat betreft geringe afwijkingen ten opzichte van bouwgrenzen, indien bij de uitvoering van het plan mocht blijken dat in verband met ingekomen bouwplannen het wenselijk of noodzakelijk is de bouwgrenzen te overschrijden, mits die afwijking niet meer bedraagt dan 3 meter;
f. voor het bouwen van overige antennes, zend- en sirenemasten tot een bouwhoogte van maximaal 15 meter;
g. voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot een bouwhoogte van maximaal 10 meter, met uitzondering van erf- en perceelsafscheidingen.

40.2 Nadere voorwaarden

Bij de beoordeling van een verzoek om bij een omgevingsvergunning een afwijking als bedoeld in lid 40.1 toe te staan wordt het in bijlage 3 van deze planregels opgenomen schema toegepast.

Artikel 41 Algemene wijzigingsregels

41.1 Omschrijving bevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen:

a. voor het aanpassen van de lijst van bedrijfstypen (bijlage 1) van deze regels ten behoeve van het verschuiven van soorten bedrijven en/of voorzieningen naar een lagere of hogere categorie, indien dit uit een oogpunt van milieuhygiëne dan wel als gevolg van technische ontwikkelingen wenselijk of noodzakelijk is;
b. voor het wijzigen van de lijst van bedrijfstypen (bijlage 1) van deze regels door het aanvullen met nieuwe bedrijven of voorzieningen en/of het verwijderen van bestaande bedrijven of voorzieningen. Indien bedrijven of voorzieningen in de lijst worden opgenomen, worden zij gerangschikt onder die categorie, waarmee zij, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving het meest vergelijkbaar zijn;
c. voor een wijziging in de situering van bestemmingsgrenzen en bouwvlakken, indien bij de uitvoering van het plan mocht blijken, dat verschuivingen in verband met ingekomen bouwplannen wenselijk of noodzakelijk zijn, mits de bestemmingsgrenzen of bouwgrenzen niet meer dan 5 meter worden verschoven;
d. voor het wijzigen van de voorgeschreven maten, afmetingen en percentages met ten hoogste 20%;
e. voor het binnen een bestemmingsvlak verplaatsen van objecten met de functie-aanduiding 'specifieke vorm van [..] - schuur', 'specifieke vorm van [..] - sta-caravan', 'recreatiewoning', 'verblijfsrecreatie' en 'bijzonder gebouw' over een afstand van maximaal 200 meter met dien verstande dat de bebouwingsregels van genoemde bouwwerken, zoals die ingevolge deze planregels gelden, onverminderd van toepassing blijven;
f. voor het bouwen van vrijstaande antenne-installaties met een maximale bouwhoogte van 50 meter;
g. voor het bouwen van zend- en sirenemasten met een maximale bouwhoogte van 50 meter.

41.2 Nadere voorwaarden

Bij de beoordeling van een verzoek om bij een omgevingsvergunning een afwijking als bedoeld in lid 41.1 toe te staan wordt het in bijlage 3 van deze planregels opgenomen schema toegepast.

Artikel 42 Algemene procedureregels

42.1 Procedureregels wijziging

Bij toepassing van een wijzigingsbevoegdheid, zoals bedoeld in deze regels, gelden de procedureregels zoals voorgeschreven in artikel 3.9a, lid 1 van de Wet ruimtelijke ordening, met dien verstande dat:

a. indien het een besluit op aanvraag betreft, burgemeester en wethouders de aanvrager zo nodig in de gelegenheid stellen te reageren op de naar voren gebrachte zienswijzen;
b. indien tegen het ontwerp-besluit zienswijzen naar voren zijn gebracht, het besluit tot het al dan niet vaststellen van de wijziging of uitwerking met redenen wordt omkleed;
c. burgemeester en wethouders het besluit tot het al dan niet vaststellen van de wijziging of uitwerking bekend maken aan de aanvrager en eventuele indieners van zienswijzen.

Artikel 43 Wettelijke regels

Indien en voor zover in deze regels wordt verwezen naar wettelijke regelingen c.q. verordeningen en dergelijke dienen deze regelingen te worden gelezen zoals ze luidden op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan.

Hoofdstuk 4 Overgangs-en slotregels

Artikel 44 Overgangsrecht

44.1 Overgangsrecht bouwwerken

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, danwel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

44.2 Afwijking

Burgemeester en wethouders kunnen, in afwijking van lid 44.1, eenmalig een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van het in dat lid bedoelde bouwwerk met maximaal 10%.

44.3 Uitzondering op het overgangsrecht bouwwerken

Lid 44.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

44.4 Overgangsrecht gebruik

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

44.5 Strijdig gebruik

Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in lid 44.4, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

44.6 Verboden gebruik

Indien het gebruik, bedoeld in het lid 44.4, na de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

44.7 Uitzondering op het overgangsrecht gebruik

Lid 44.4 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

44.8 Hardheidsclausule

Voor zover van toepassing van het overgangsrecht bouwwerken of gebruik leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard jegens een of meer personen kunnen burgemeester en wethouders ten behoeve van die persoon of personen dat overgangsrecht buiten toepassing laten.

Artikel 45 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als: Regels van het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost.

Bijlagen

Bijlage 1 Lijst van bedrijfstypen

BIJLAGE 1.1 - LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
		HOOFDGROEP AGRARISCHE BEDRIJVEN										
01	-	LANDBOUW EN DIENSTVERLENING T.B.V. DE LANDBOUW										
0111, 0113		Akkerbouw en fruitteelt (bedrijfsgebouwen)	10	10	30 C	10	30	2	1 G	1	B	L
0112	0	Tuinbouw:										
0112	1	- bedrijfsgebouwen	10	10	30 C	10	30	2	1 G	1	B	L
0112	2	- kassen zonder verwarming	10	10	30 C	10	30	2	1 G	1	B	L
0112	3	- kassen met gasverwarming	10	10	30 C	10	30	2	1 G	1	B	L
0112	4	- champignonkwekerijen (algemeen)	30	10	30 C	10	30	2	1 G	1	B	
0112	5	- champignonkwekerijen met mestfermentatie	100	10	30 C	10	100	3.2	1 G	1	B	
0112	6	- bloembollendroog- en prepareerbedrijven	30	10	30 C	10	30	2	1 G	1	B	
0112	7	- witlofkwekerijen (algemeen)	30	10	30 C	10	30	2	1 G			
0121		Fokken en houden van rundvee	100	30	30 C	0	100	3.2	1 G	1		
0122	0	Fokken en houden van overige graasdieren:										
0122	1	- paardenfokkerijen	50	30	30 C	0	50	3.1	1 G	1		
0122	2	- overige graasdieren	50	30	30 C	0	50	3.1	1 G	1		
0123		Fokken en houden van varkens	200	30	50 C	0	200 D	4.1	1 G	1		
0124	0	Fokken en houden van pluimvee:										
0124	1	- legkippen	200	30	50 C	0	200 D	4.1	1 G	1		
0124	2	- opfokkippen en mestkuikens	200	30	50 C	0	200	4.1	1 G	1		
0124	3	- eenden en ganzen	200	50	50 C	0	200	4.1	1 G	1		
0124	4	- overig pluimvee	100	30	50 C	0	100 D	3.2	1 G	1		
0125	0	Fokken en houden van overige dieren:										
0125	1	- nertsen en vossen	200	30	30 C	0	200	4.1	1 G	1		
0125	2	- konijnen	100	30	30 C	0	100	3.2	1 G	1		
0125	3	- huisdieren	30	0	50 C	10	50	3.1	1 G	1		
0125	4	- maden, wormen e.d.	100	0	30 C	10	100	3.2	1 G	1		
0125	5	- bijen	10	0	30 C	10	30	2	1 G	1		
0125	6	- overige dieren	30	10	30 C	0	30 D	2	1 G	1		
014	0	Dienstverlening t.b.v. de landbouw:										
014	1	- algemeen (o.a. loonbedrijven): b.o. > 500 m²	30	10	50	10	50 D	3.1	2 G	1		
014	2	- algemeen (o.a. loonbedrijven): b.o.<= 500 m²	30	10	30	10	30	2	1 G	1		
014	3	- plantsoenendiensten en hoveniersbedrijven: b.o. > 500 m²	30	10	50	10	50	3.1	2 G	1		
014	4	- plantsoenendiensten en hoveniersbedrijven: b.o. <= 500 m²	30	10	30	10	30	2	1 G	1		
0142		KI-stations	30	10	30 C	0	30	2	1 G	1		
02	-											
02	-	BOSBOUW EN DIENSTVERLENING T.B.V. BOSBOUW										
020		Bosbouwbedrijven	10	10	50	0	50	3.1	1 G	1		
05	-											
05	-	VISSERIJ- EN VISTEELTBEDRIJVEN										
0501.1		Zeevisserijbedrijven	100	0	100 C	50 R	100	3.2	2 G	2		
0501.2		Binnenvisserijbedrijven	50	0	50 C	10	50	3.1	1 G	1		
0502	0	Vis- en schaaldierkwekerijen										
0502	1	- oester-, mossel- en schelpenteeltbedrijven	100	30	50 C	0	100	3.2	1 G	1		
0502	2	- visteeltbedrijven	50	0	50 C	0	50	3.1	1 G	1		
		HOOFDGROEP BEDRIJVEN										
10	-	TURFWINNING										
103		Turfwinningbedrijven	50	50	100 C	10	100	3.2	2 G	2		
11	-											
11	-	AARDOLIE- EN AARDGASWINNING										
111	0	Aardolie- en aardgaswinning:										
111	1	- aardoliewinputten	100	0	200 C	200 R	200	4.1	1 G	2	B	L
111	2	- aardgaswinning incl. gasbeh.inst.: < 10.000.000 N m3/d	30	0	500 C	200 R	500	5.1	1 G	1	B	
111	3	- aardgaswinning incl. gasbeh.inst.: >= 10.000.000 N m3/d	50	0	700 C Z	200 R	700	5.2	1 G	1	B	
14	-											
14	-	WINNING VAN ZAND, GRIND, KLEI, ZOUT, E.D.										
1421	0	Steen-, grit- en krijtmalerijen (open lucht):										
1421	1	- algemeen	10	100	200	10	200 D	4.1	2 G	1		
1421	2	- steenbrekerijen	10	200	700 Z	10	700	5.2	2 G	2		
144		Zoutwinningbedrijven	50	10	100 C	30	100	3.2	2 G	1	B	
145		Mergel- en overige delfstoffenwinningbedrijven	10	200	500 C	50	500	5.1	3 G	3		
15	-											
15	-	VERVAARDIGING VAN VOEDINGSMIDDELEN EN DRANKEN										
151	0	Slachterijen en overige vleesverwerking:										
151	1	- slachterijen en pluimveeslachterijen	100	0	100 C	50 R	100 D	3.2	2 G	1		
151	2	- vetsmelterijen	700	0	100 C	30	700	5.2	2 G	2		
151	3	- bewerkingsinrichting van darmen en vleesafval	300	0	100 C	50 R	300	4.2	2 G	2		
151	4	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. > 1000 m²	100	0	100 C	50 R	100	3.2	2 G	2		
151	5	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. <= 1000 m²	50	0	50 C	30	50	3.1	1 G	1		
151	6	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. <= 200 m²	30	0	50	10	50	3.1	1 G	1		
151	7	- loonslachterijen	50	0	50	10	50	3.1	1 G	1		
151	8	- vervaardiging van snacks en vervaardiging van kant-en-klaar-maaltijden met p.o. < 2.000 m²	50	0	50	10	50	3.1	2 G	1		
152	0	Visverwerkingsbedrijven:										
152	1	- drogen	700	100	200 C	30	700	5.2	2 G	2		
152	2	- conserveren	200	0	100 C	30	200	4.1	2 G	2		
152	3	- roken	300	0	50 C	0	300	4.2	1 G	2		
152	4	- verwerken anderszins: p.o.> 1000 m²	300	10	50 C	30	300 D	4.2	2 G	2		
152	5	- verwerken anderszins: p.o. <= 1000 m²	100	10	50	30	100	3.2	1 G	1		
152	6	- verwerken anderszins: p.o. <= 300 m²	50	10	30	10	50	3.1	1 G	1		

BIJLAGE 1.1 - LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
1531	0	Aardappelprodukten fabrieken:										
1531	1	- vervaardiging van aardappelproducten	300	30	200 C	50 R	300	4.2	2 G	2		
1531	2	- vervaardiging van snacks met p.o. < 2.000 m²	50	10	50	50 R	50	3.1	1 G	1		
1532, 1533	0	Groente- en fruitconservenfabrieken:										
1532, 1533	1	- jam	50	10	100 C	10	100	3.2	1 G	1		
1532, 1533	2	- groente algemeen	50	10	100 C	10	100	3.2	2 G	2		
1532, 1533	3	- met koolsoorten	100	10	100 C	10	100	3.2	2 G	2		
1532, 1533	4	- met drogerijen	300	10	200 C	30	300	4.2	2 G	2		
1532, 1533	5	- met uienconservering (zoutinleggerij)	300	10	100 C	10	300	4.2	2 G	2		
1541	0	Vervaardiging van ruwe plantaardige en dierlijke oliën en vetten:										
1541	1	- p.c. < 250.000 t/j	200	30	100 C	30 R	200	4.1	3 G	2	B	
1541	2	- p.c. >= 250.000 t/j	300	50	300 C Z	50 R	300	4.2	3 G	3	B	
1542	0	Raffinage van plantaardige en dierlijke oliën en vetten:										
1542	1	- p.c. < 250.000 t/j	200	10	100 C	100 R	200	4.1	3 G	2	B	
1542	2	- p.c. >= 250.000 t/j	300	10	300 C Z	200 R	300	4.2	3 G	3	B	
1543	0	Margarinefabrieken:										
1543	1	- p.c. < 250.000 t/j	100	10	200 C	30 R	200	4.1	3 G	2		
1543	2	- p.c. >= 250.000 t/j	200	10	300 C Z	50 R	300	4.2	3 G	3	B	
1551	0	Zuivelprodukten fabrieken:										
1551	1	- gedroogde produkten, p.c. >= 1,5 t/u	200	100	500 C Z	50 R	500	5.1	3 G	2		
1551	2	- geconcentreerde produkten, verdamp. cap. >=20 t/u	200	30	500 C Z	50 R	500	5.1	3 G	2		
1551	3	- melkprodukten fabrieken v.c. < 55.000 t/j	50	0	100 C	50 R	100	3.2	2 G	1		
1551	4	- melkprodukten fabrieken v.c. >= 55.000 t/j	100	0	300 C Z	50 R	300	4.2	3 G	2		
1551	5	- overige zuivelprodukten fabrieken	50	50	300 C	50 R	300	4.2	3 G	2		
1552	1	Consumptie-ijsfabrieken: p.o. > 200 m²	50	0	100 C	50 R	100	3.2	2 G	2		
1552	2	- consumptie-ijsfabrieken: p.o. <= 200 m²	10	0	30	0	30	2	1 G	1		
1561	0	Meelfabrieken:										
1561	1	- p.c. >= 500 t/u	200	100	300 C Z	100 R	300	4.2	2 G	2		
1561	2	- p.c. < 500 t/u	100	50	200 C	50 R	200	4.1	2 G	2		
1561		Grutterswarenfabrieken	50	100	200 C	50	200 D	4.1	2 G	2		
1562	0	Zetmeelfabrieken:										
1562	1	- p.c. < 10 t/u	200	50	200 C	30 R	200	4.1	1 G	2		
1562	2	- p.c. >= 10 t/u	300	100	300 C Z	50 R	300	4.2	2 G	3		
1571	0	Veevoerfabrieken:										
1571	1	- destructiebedrijven	700	30	200 C	50	700 D	5.2	3 G	3		
1571	2	- beender-, veren-, vis-, en vleesmeelfabriek	700	100	100 C	30 R	700 D	5.2	3 G	3		
1571	3	- drogerijen (gras, pulp, groenvoeder, veevoeder) cap. < 10 t/u water	300	100	200 C	30	300	4.2	2 G	2		
1571	4	- drogerijen (gras, pulp, groenvoeder, veevoeder) cap. >= 10 t/u water	700	200	300 C Z	50	700	5.2	3 G	3		
1571	5	- mengvoeder, p.c. < 100 t/u	200	50	200 C	30	200	4.1	3 G	3		
1571	6	- mengvoeder, p.c. >= 100 t/u	300	100	300 C Z	50 R	300	4.2	3 G	3		
1572		Vervaardiging van voer voor huisdieren	200	100	200 C	30	200	4.1	2 G	2		
1581	0	Broodfabrieken, brood- en banketbakkerijen:										
1581	1	- v.c. < 2500 kg meel/week	30	10	30 C	10	30	2	1 G	1		
1581	2	- v.c. >= 2500 kg meel/week	100	30	100 C	30	100	3.2	2 G	2		
1582		Banket, biscuit- en koekfabrieken	100	10	100 C	30	100	3.2	2 G	2		
1583	0	Suikerfabrieken:										
1583	1	- v.c. < 2.500 t/j	500	100	300 C	100 R	500	5.1	2 G	2	B	
1583	2	- v.c. >= 2.500 t/j	1000	200	700 C Z	200 R	1000	5.3	3 G	3	B	
1584	0	Verwerking cacaobonen en vervaardiging chocolade- en suikerwerk:										
1584	1	- Cacao- en chocoladefabrieken: p.o. > 2.000 m²	500	50	100	50 R	500	5.1	2 G	3		
1584	2	- cacao- en chocoladefabrieken vervaardigen van chocoladewerken met p.o. < 2.000 m²	100	30	50	30	100	3.2	2 G	2		
1584	3	- cacao- en chocoladefabrieken vervaardigen van chocoladewerken met p.o. <= 200 m²	30	10	30	10	30	2	1 G	1		
1584	4	- Suikerwerkfabrieken met suiker branden	300	30	50	30 R	300	4.2	2 G	2		
1584	5	- Suikerwerkfabrieken zonder suiker branden: p.o. > 200 m²	100	30	50	30 R	100	3.2	2 G	2		
1584	6	- suikerwerkfabrieken zonder suiker branden: p.o. <= 200 m²	30	10	30	10	30	2	1 G	1		
1585		Deegwarenfabrieken	50	30	10	10	50	3.1	2 G	2		
1586	0	Koffiebranderijen en theepakkerijen:										
1586	1	- koffiebranderijen	500	30	200 C	10	500 D	5.1	2 G	1		
1586	2	- theepakkerijen	100	10	30	10	100	3.2	2 G	1		
1587		Vervaardiging van azijn, specerijen en kruiden	200	30	50	10	200	4.1	2 G	1		
1589		Vervaardiging van overige voedingsmiddelen	200	30	50	30	200 D	4.1	2 G	2		
1589.1		Bakkerijgrondstoffenfabrieken	200	50	50	50 R	200	4.1	2 G	2		
1589.2	0	Soep- en soeparomafabrieken:										
1589.2	1	- zonder poederdrogen	100	10	50	10	100	3.2	2 G	2		
1589.2	2	- met poederdrogen	300	50	50	50 R	300	4.2	2 G	2		
1589.2		Bakmeel- en puddingpoederfabrieken	200	50	50	30	200	4.1	2 G	2		
1591		Destilleerderijen en likeurstokerijen	300	30	200 C	30	300	4.2	2 G	2		
1592	0	Vervaardiging van ethylalcohol door gisting:										
1592	1	- p.c. < 5.000 t/j	200	30	200 C	30 R	200	4.1	1 G	2		
1592	2	- p.c. >= 5.000 t/j	300	50	300 C	50 R	300	4.2	2 G	3	B	
1593 t/m 1595		Vervaardiging van wijn, cider e.d.	10	0	30 C	0	30	2	1 G	1		
1596		Bierbrouwerijen	300	30	100 C	50 R	300	4.2	2 G	2		
1597		Mouterijen	300	50	100 C	30	300	4.2	2 G	2		
1598		Mineraalwater- en frisdrankfabrieken	10	0	100	50 R	100	3.2	3 G	2		
16	-											
16	-	VERWERKING VAN TABAK										
160		Tabakverwerkende industrie	200	30	50 C	30	200	4.1	2 G	1		
17	-											
17	-	VERVAARDIGING VAN TEXTIEL										
171		Bewerken en spinnen van textielvezels	10	50	100	30	100	3.2	2 G	1		
172	0	Weven van textiel:										
172	1	- aantal weefgetouwen < 50	10	10	100	0	100	3.2	2 G	1		
172	2	- aantal weefgetouwen >= 50	10	30	300 Z	50	300	4.2	3 G	2		
173		Textielveredelingsbedrijven	50	0	50	10	50	3.1	2 G	2	B	
174, 175		Vervaardiging van textielwaren	10	0	50	10	50	3.1	1 G	1		
1751		Tapijt-, kokos- en vloermattenfabrieken	100	30	200	10	200	4.1	2 G	2	B	L
176, 177		Vervaardiging van gebreide en gehaakte stoffen en artikelen	0	10	50	10	50	3.1	1 G	2		

BIJLAGE 1.1 - LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
18	-											
18	-	VERVAARDIGING VAN KLEDING; BEREIDEN EN VERVEN VAN BONT										
181		Vervaardiging kleding van leer	30	0	50	0	50	3.1	1 G	1		
182		Vervaardiging van kleding en -toebehoren (excl. van leer)	10	10	30	10	30	2	2 G	2		
183		Bereiden en verven van bont; vervaardiging van artikelen van bont	50	10	10	10	50	3.1	1 G	1	B	L
19	-											
19	-	VERVAARDIGING VAN LEER EN LEDERWAREN (EXCL. KLEDING)										
191		Lederfabrieken	300	30	100	10	300	4.2	2 G	2	B	L
192		Lederwarenfabrieken (excl. kleding en schoeisel)	50	10	30	10	50 D	3.1	2 G	2		
193		Schoenenfabrieken	50	10	50	10	50	3.1	2 G	1		
20	-	HOUTINDUSTRIE EN VERVAARDIGING ARTIKELEN VAN HOUT, RIET, KURK E.D.										
2010.1		Houtzagerijen	0	50	100	50 R	100	3.2	2 G	2		
2010.2	0	Houtconserveringsbedrijven:										
2010.2	1	- met creosootolie	200	30	50	10	200	4.1	2 G	2	B	L
2010.2	2	- met zoutoplossingen	10	30	50	10	50	3.1	2 G	1	B	
202		Fineer- en plaatmaterialenfabrieken	100	30	100	10	100	3.2	3 G	2	B	
203, 204, 205	0	Timmerwerkfabrieken, vervaardiging overige artikelen van hout	0	30	100	0	100	3.2	2 G	2		
203, 204, 205	1	Timmerwerkfabrieken, vervaardiging overige artikelen van hout, p.o. < 200 m2	0	30	50	0	50	3.1	1 G	1		
205		Kurkwaren-, riet- en vlechtwerkfabrieken	10	10	30	0	30	2	1 G	1		
21	-											
21	-	VERVAARDIGING VAN PAPIER, KARTON EN PAPIER- EN KARTONWAREN										
2111		Vervaardiging van pulp	200	100	200 C	50 R	200	4.1	3 G	2		
2112	0	Papier- en kartonfabrieken:										
2112	1	- p.c. < 3 t/u	50	30	50 C	30 R	50	3.1	1 G	2		
2112	2	- p.c. 3 - 15 t/u	100	50	200 C Z	50 R	200	4.1	2 G	2		
2112	3	- p.c. >= 15 t/u	200	100	300 C Z	100 R	300	4.2	3 G	2		
212		Papier- en kartonwarenfabrieken	30	30	100 C	30 R	100	3.2	2 G	2		
2121.2	0	Golfkartonfabrieken:										
2121.2	1	- p.c. < 3 t/u	30	30	100 C	30 R	100	3.2	2 G	2		
2121.2	2	- p.c. >= 3 t/u	50	30	200 C Z	30 R	200	4.1	2 G	2		
22	-											
22	-	UITGEVERIJEN, DRUKKERIJEN EN REPRODUKTIE VAN OPGENOMEN MEDIA										
2221		Drukkerijen van dagbladen	30	0	100 C	10	100	3.2	3 G	2	B	L
2222		Drukkerijen (vlak- en rotatie-diepdrukkerijen)	30	0	100	10	100	3.2	3 G	2	B	
2222.6		Kleine drukkerijen en kopieerinrichtingen	10	0	30	0	30	2	1 P	1	B	
2223	A	Grafische afwerking	0	0	10	0	10	1	1 G	1		
2223	B	Binderijen	30	0	30	0	30	2	2 G	1		
2224		Grafische reproduktie en zetten	30	0	10	10	30	2	2 G	1	B	
2225		Overige grafische aktiviteiten	30	0	30	10	30 D	2	2 G	1	B	
223		Reproduktiebedrijven opgenomen media	0	0	10	0	10	1	1 G	1		
23	-											
23	-	AARDOLIE-/STEENKOOLVERWERK. IND.; BEWERKING SPLIJT-/KWEEKSTOFFEN										
231		Cokesfabrieken	1000	700	1000 C Z	100 R	1000	5.3	2 G	3	B	L
2320.1		Aardolieraffinaderijen	1500	100	1500 C Z	1500 R	1500	6	3 G	3	B	L
2320.2	A	Smeeroliën- en vettenfabrieken	50	0	100	30 R	100	3.2	2 G	2	B	L
2320.2	B	Recyclingbedrijven voor afgewerkte olie	300	0	100	50 R	300	4.2	2 G	2	B	L
2320.2	C	Aardolieproduktenfabrieken n.e.g.	300	0	200	50 R	300 D	4.2	2 G	2	B	L
233		Splijt- en kweekstoffenbewerkingsbedrijven	10	10	100	1500	1500 D	6	1 G	2	B	
24	-											
24	-	VERVAARDIGING VAN CHEMISCHE PRODUKTEN										
2411	0	Vervaardiging van industriële gassen:										
2411	1	- luchtscheidingsinstallatie v.c. >= 10 t/d lucht	10	0	700 C Z	100 R	700	5.2	3 G	3		
2411	2	- overige gassenfabrieken, niet explosief	100	0	500 C	100 R	500	5.1	3 G	3		L
2411	3	- overige gassenfabrieken, explosief	100	0	500 C	300 R	500	5.1	3 G	3		L
2412		Kleur- en verfstoffenfabrieken	200	0	200 C	200 R	200 D	4.1	3 G	3	B	L
2413	0	Anorg. chemische grondstoffenfabrieken:										
2413	1	- niet vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	100	30	300 C	300 R	300 D	4.2	2 G	3	B	L
2413	2	- vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	300	50	500 C	700 R	700 D	5.2	3 G	3	B	L
2414.1	A0	Organ. chemische grondstoffenfabrieken:										
2414.1	A1	- niet vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	300	10	200 C	300 R	300 D	4.2	2 G	3	B	L
2414.1	A2	- vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	1000	30	500 C	700 R	1000 D	5.3	2 G	2	B	L
2414.1	B0	Methanolfabrieken:										
2414.1	B1	- p.c. < 100.000 t/j	100	0	200 C	100 R	200	4.1	2 G	2	B	
2414.1	B2	- p.c. >= 100.000 t/j	200	0	300 C Z	200 R	300	4.2	3 G	3	B	
2414.2	0	Vetzuren en alkanolenfabrieken (niet synth.):										
2414.2	1	- p.c. < 50.000 t/j	300	0	200 C	100 R	300	4.2	2 G	2	B	L
2414.2	2	- p.c. >= 50.000 t/j	500	0	300 C Z	200 R	500	5.1	3 G	3	B	L
2415		Kunstmeststoffenfabrieken	500	300	500 C	500 R	500	5.1	3 G	3	B	L
2416		Kunstharsenfabrieken e.d.	700	30	300 C	500 R	700	5.2	3 G	3	B	L
242	0	Landbouwchemicaliënfabrieken:										
242	1	- fabricage	300	50	100 C	1000 R	1000	5.3	3 G	3	B	L
242	2	- formulering en afvullen	100	10	30 C	500 R	500 D	5.1	2 G	2	B	
243		Verf, lak en vernisfabrieken	300	30	200 C	300 R	300 D	4.2	3 G	2	B	L
2441	0	Farmaceutische grondstoffenfabrieken:										
2441	1	- p.c. < 1.000 t/j	200	10	200 C	300 R	300	4.2	1 G	2	B	L
2441	2	- p.c. >= 1.000 t/j	300	10	300 C	500 R	500	5.1	2 G	2	B	L
2442	0	Farmaceutische produktenfabrieken:										
2442	1	- formulering en afvullen geneesmiddelen	50	10	50	50 R	50	3.1	2 G	1	B	L
2442	2	- verbandmiddelenfabrieken	10	10	30	10	30	2	2 G	1		
2451		Zeep-, was- en reinigingsmiddelenfabrieken	300	100	200 C	100 R	300	4.2	3 G	2	B	
2452		Parfumerie- en cosmeticafabrieken	300	30	50 C	50 R	300	4.2	2 G	2		
2461		Kruit-, vuurwerk-, en springstoffenfabrieken	30	10	50	1000 V	1000	5.3	1 G	2	B	
2462	0	Lijm- en plakmiddelenfabrieken:										
2462	1	- zonder dierlijke grondstoffen	100	10	100	50	100	3.2	3 G	2	B	L
2462	2	- met dierlijke grondstoffen	500	30	100	50	500	5.1	3 G	2	B	
2464		Fotochemische produktenfabrieken	50	10	100	50 R	100	3.2	3 G	2	B	L
2466	A	Chemische kantoorbenodigdhedenfabrieken	50	10	50	50 R	50	3.1	3 G	2	B	
2466	B	Overige chemische produktenfabrieken n.e.g.	200	30	100 C	200 R	200 D	4.1	2 G	2	B	L
247		Kunstmatige synthetische garen- en vezelfabrieken	300	30	300 C	200 R	300	4.2	3 G	3	B	L
25	-											

BIJLAGE 1.1 - LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
25	-	VERVAARDIGING VAN PRODUKTEN VAN RUBBER EN KUNSTSTOF										
2511		Rubberbandenfabrieken	300	50	300 C	100 R	300	4.2	2 G	2	B	
2512	0	Loopvlakvernieuwingsbedrijven:										
2512	1	- vloeropp. < 100 m2	50	10	30	30	50	3.1	1 G	1		
2512	2	- vloeropp. >= 100 m2	200	50	100	50 R	200	4.1	2 G	2	B	
2513		Rubber-artikelenfabrieken	100	10	50	50 R	100 D	3.2	1 G	2		
252	0	Kunststofverwerkende bedrijven:										
252	1	- zonder fenolharsen	200	50	100	100 R	200	4.1	2 G	2		
252	2	- met fenolharsen	300	50	100	200 R	300	4.2	2 G	2	B	L
252	3	- productie van verpakkingsmateriaal en assemblage van kunststofbouwmaterialen	50	30	50	30	50	3.1	2 G	1		
26	-											
26	-	VERVAARDIGING VAN GLAS, AARDEWERK, CEMENT-, KALK- EN GIPSPRODUKTEN										
261	0	Glasfabrieken:										
261	1	- glas en glasprodukten, p.c. < 5.000 t/j	30	30	100	30	100	3.2	1 G	1		L
261	2	- glas en glasprodukten, p.c. >= 5.000 t/j	30	100	300 C Z	50 R	300	4.2	2 G	2		L
261	3	- glaswol en glasvezels, p.c.< 5.000 t/j	300	100	100	30	300	4.2	1 G	1		L
261	4	- glaswol en glasvezels, p.c. >= 5.000 t/j	500	200	300 C Z	50 R	500	5.1	2 G	2		L
2615		Glasbewerkingsbedrijven	10	30	50	10	50	3.1	1 G	1		
262, 263	0	Aardewerkfabrieken:										
262, 263	1	- vermogen elektrische ovens totaal < 40 kW	10	10	30	10	30	2	1 G	1		L
262, 263	2	- vermogen elektrische ovens totaal >= 40 kW	30	50	100	30	100	3.2	2 G	2		L
264	A	Baksteen en baksteenelementenfabrieken	30	200	200	30	200	4.1	2 G	2		L
264	B	Dakpannenfabrieken	50	200	200	100 R	200	4.1	2 G	2		
2651	0	Cementfabrieken:										
2651	1	- p.c. < 100.000 t/j	10	300	500 C	30 R	500	5.1	2 G	2		
2651	2	- p.c. >= 100.000 t/j	30	500	1000 C Z	50 R	1000	5.3	3 G	3	B	
2652	0	Kalkfabrieken:										
2652	1	- p.c. < 100.000 t/j	30	200	200	30 R	200	4.1	2 G	2		
2652	2	- p.c. >= 100.000 t/j	50	500	300 Z	50 R	500	5.1	3 G	3		
2653	0	Gipsfabrieken:										
2653	1	- p.c. < 100.000 t/j	30	200	200	30 R	200	4.1	2 G	2		
2653	2	- p.c. >= 100.000 t/j	50	500	300 Z	50 R	500	5.1	3 G	3	B	
2661.1	0	Betonwarenfabrieken:										
2661.1	1	- zonder persen, triltafels en bekistingtrille	10	100	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
2661.1	2	- met persen, triltafels of bekistingtrillers, p.c. < 100 t/d	10	100	300	30	300	4.2	2 G	2	B	
2661.1	3	- met persen, triltafels of bekistingtrillers, p.c. >= 100 t/d	30	200	700 Z	30	700	5.2	3 G	3	B	
2661.2	0	Kalkzandsteenfabrieken:										
2661.2	1	- p.c. < 100.000 t/j	10	50	100	30	100	3.2	2 G	2		
2661.2	2	- p.c. >= 100.000 t/j	30	200	300 Z	30	300	4.2	3 G	3		
2662		Mineraalgebonden bouwplatenfabrieken	50	50	100	30	100	3.2	2 G	2		
2663, 2664	0	Betonmortelcentrales:										
2663, 2664	1	- p.c. < 100 t/u	10	50	100	100 R	100	3.2	3 G	2		
2663, 2664	2	- p.c. >= 100 t/u	30	200	300 Z	50 R	300	4.2	3 G	3		
2665, 2666	0	Vervaardiging van produkten van beton, (vezel)cement en gips:										
2665, 2666	1	- p.c. < 100 t/d	10	50	100	50 R	100	3.2	2 G	2		
2665, 2666	2	- p.c. >= 100 t/d	30	200	300 Z	200 R	300	4.2	3 G	2	B	
267	0	Natuursteenbewerkingsbedrijven:										
267	1	- zonder breken, zeven en drogen: p.o. > 2.000 m²	10	30	100	0	100 D	3.2	1 G	2		
267	2	- zonder breken, zeven en drogen: p.o. <= 2.000 m²	10	30	50	0	50	3.1	1 G	1		
267	3	- met breken, zeven of drogen, v.c. < 100.000 t/j	10	100	300	10	300	4.2	1 G	2		
267	4	- met breken, zeven of drogen, v.c. >= 100.000 t/j	30	200	700 Z	10	700	5.2	2 G	3		
2681		Slijp- en polijstmiddelen fabrieken	10	30	50	10	50 D	3.1	1 G	2		
2682	A0	Bitumineuze materialenfabrieken:										
2682	A1	- p.c. < 100 t/u	300	100	100	30	300	4.2	3 G	2	B	L
2682	A2	- p.c. >= 100 t/u	500	200	200 Z	50	500	5.1	3 G	3	B	L
2682	B0	Isolatiematerialenfabrieken (excl. glaswol):										
2682	B1	- steenwol, p.c. >= 5.000 t/j	100	200	300 C Z	30	300	4.2	2 G	2		
2682	B2	- overige isolatiematerialen	200	100	100 C	50	200	4.1	2 G	2		
2682	C	Minerale produktenfabrieken n.e.g.	50	50	100	50	100 D	3.2	2 G	2		
2682	D0	Asfaltcentrales: p.c.< 100 ton/uur	100	50	200	30	200	4.1	3 G	2	B	L
2682	D1	- asfaltcentrales, p.c. >= 100 ton/uur	200	100	300 Z	50	300	4.2	3 G	2	B	L
27	-											
27	-	VERVAARDIGING VAN METALEN										
271	0	Ruwijzer- en staalfabrieken:										
271	1	- p.c. < 1.000 t/j	700	500	700	200 R	700	5.2	2 G	2	B	
271	2	- p.c. >= 1.000 t/j	1500	1000	1500 C Z	300 R	1500	6	3 G	3	B	L
272	0	IJzeren- en stalenbuizenfabrieken:										
272	1	- p.o. < 2.000 m2	30	30	500	30	500	5.1	2 G	2	B	
272	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	100	1000 Z	50 R	1000	5.3	3 G	2	B	
273	0	Draadtrekkerijen, koudbandwalserijen en profielzetterijen:										
273	1	- p.o. < 2.000 m2	30	30	300	30	300	4.2	2 G	2		
273	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	50	700 Z	50 R	700	5.2	3 G	3	B	
274	A0	Non-ferro-metaalfabrieken:										
274	A1	- p.c. < 1.000 t/j	100	100	300	30 R	300	4.2	1 G	2	B	
274	A2	- p.c. >= 1.000 t/j	200	300	700 Z	50 R	700	5.2	2 G	3	B	
274	B0	Non-ferro-metaalwalserijen, -trekkerijen e.d.:										
274	B1	- p.o. < 2.000 m2	50	50	500	50 R	500	5.1	2 G	2	B	
274	B2	- p.o. >= 2.000 m2	200	100	1000 Z	100 R	1000	5.3	3 G	3	B	
2751, 2752	0	IJzer- en staalgieterijen/ -smelterijen:										
2751, 2752	1	- p.c. < 4.000 t/j	100	50	300 C	30 R	300	4.2	1 G	2	B	
2751, 2752	2	- p.c. >= 4.000 t/j	200	100	500 C Z	50 R	500	5.1	2 G	3	B	L
2753, 2754	0	Non-ferro-metaalgieterijen/ -smelterijen:										
2753, 2754	1	- p.c. < 4.000 t/j	100	50	300 C	30 R	300	4.2	1 G	2	B	
2753, 2754	2	- p.c. >= 4.000 t/j	200	100	500 C Z	50 R	500	5.1	2 G	3	B	L
28	-											
28	-	VERVAARD. VAN PRODUKTEN VAN METAAL (EXCL. MACH./TRANSPORTMIDD.)										
281	0	Constructiewerkplaatsen:										
281	1	- gesloten gebouw	30	30	100	30	100	3.2	2 G	2	B	

BIJLAGE 1.1 - LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
281	1a	- gesloten gebouw, p.o. < 200 m2	30	30	50	10	50	3.1	1 G	1		
281	2	- in open lucht, p.o. < 2.000 m2	30	50	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
281	3	- in open lucht, p.o. >= 2.000 m2	50	200	300 Z	30	300	4.2	3 G	3	B	
2821	0	Tank- en reservoirbouwbedrijven:										
2821	1	- p.o. < 2.000 m2	30	50	300	30 R	300	4.2	2 G	2	B	
2821	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	100	500 Z	50 R	500	5.1	3 G	3	B	
2822, 2830		Vervaardiging van verwarmingsketels, radiatoren en stoomketels	30	30	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
284	A	Stamp-, pers-, dieptrek- en forceerbedrijven	10	30	200	30	200	4.1	1 G	2	B	
284	B	Smederijen, lasinrichtingen, bankwerkerijen e.d.	50	30	100	30	100 D	3.2	2 G	2	B	
284	B1	Smederijen, lasinrichtingen, bankwerkerijen e.d., p.o. < 200 m2	30	30	50	10	50 D	3.1	1 G	2	B	
2851	0	Metaaloppervlaktebehandelingsbedrijven:										
2851	1	- algemeen	50	50	100	50	100	3.2	2 G	2	B	L
2851	10	- stralen	30	200	200	30	200 D	4.1	2 G	2	B	L
2851	11	- metaalharden	30	50	100	50	100 D	3.2	1 G	2	B	
2851	12	- lakspuiten en moffelen	100	30	100	50 R	100 D	3.2	2 G	2	B	L
2851	2	- scoperen (opspuiten van zink)	50	50	100	30 R	100 D	3.2	2 G	2	B	L
2851	3	- thermisch verzinken	100	50	100	50	100	3.2	2 G	2	B	L
2851	4	- thermisch vertinnen	100	50	100	50	100	3.2	2 G	2	B	L
2851	5	- mechanische oppervlaktebehandeling (slijpen, polijsten)	30	50	100	30	100	3.2	2 G	2	B	
2851	6	- anodiseren, eloxeren	50	10	100	30	100	3.2	2 G	2	B	
2851	7	- chemische oppervlaktebehandeling	50	10	100	30	100	3.2	2 G	2	B	
2851	8	- emailleren	100	50	100	50 R	100	3.2	1 G	1	B	L
2851	9	- galvaniseren (vernikkelen, verchromen, verzinken, verkoperen ed)	30	30	100	50	100	3.2	2 G	2	B	
2852	1	Overige metaalbewerkende industrie	10	30	100	30	100 D	3.2	1 G	2	B	
2852	2	Overige metaalbewerkende industrie, inpandig, p.o. <200m2	10	30	50	10	50 D	3.1	1 G	2	B	
287	A0	Grofsmederijen, anker- en kettingfabrieken:										
287	A1	- p.o. < 2.000 m2	30	50	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
287	A2	- p.o. >= 2.000 m2	50	100	500 Z	30	500	5.1	3 G	3	B	
287	B	Overige metaalwarenfabrieken n.e.g.	30	30	100	30	100	3.2	2 G	2	B	
287	B	Overige metaalwarenfabrieken n.e.g.; inpandig, p.o. <200 m2	30	30	50	10	50	3.1	1 G	2	B	
29	-											
29	-	VERVAARDIGING VAN MACHINES EN APPARATEN										
29	0	Machine- en apparatenfabrieken:										
29	1	- p.o. < 2.000 m2	30	30	100	30	100 D	3.2	2 G	1	B	
29	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	30	200	30	200 D	4.1	3 G	2	B	
29	3	- met proefdraaien verbrandingsmotoren >= 1 MW	50	30	300 Z	30	300 D	4.2	3 G	2	B	
30	-	VERVAARDIGING VAN KANTOORMACHINES EN COMPUTERS										
30	-											
30	A	Kantoormachines- en computerfabrieken	30	10	30	10	30	2	1 G	1		
31	-	VERVAARDIGING VAN OVER. ELEKTR. MACHINES, APPARATEN EN BENODIGDH.										
311		Elektromotoren- en generatorenfabrieken	200	30	30	50	200	4.1	1 G	2	B	L
312		Schakel- en installatiemateriaalfabrieken	200	10	30	50	200	4.1	1 G	2	B	L
313		Elektrische draad- en kabelfabrieken	100	10	200	100 R	200 D	4.1	2 G	2		L
314		Accumulatoren- en batterijenfabrieken	100	30	100	50	100	3.2	2 G	2	B	L
315		Lampenfabrieken	200	30	30	300 R	300	4.2	2 G	2	B	L
316		Elektrotechnische industrie n.e.g.	30	10	30	10	30	2	1 G	1		
3162		Koolelektrodenfabrieken	1500	300	1000 C Z	200 R	1500	6	2 G	3	B	L
32	-											
32	-	VERVAARDIGING VAN AUDIO-, VIDEO-, TELECOM-APPARATEN EN -BENODIGDH.										
321 t/m 323		Vervaardiging van audio-, video- en telecom-apparatuur e.d.	30	0	50	30	50 D	3.1	2 G	1	B	
3210		Fabrieken voor gedrukte bedrading	50	10	50	30	50	3.1	1 G	2	B	
33	-											
33	-	VERVAARDIGING VAN MEDISCHE EN OPTISCHE APPARATEN EN INSTRUMENTEN										
33	A	Fabrieken voor medische en optische apparaten en instrumenten e.d.	30	0	30	0	30	2	1 G	1		
34	-											
34		VERVAARDIGING VAN AUTO'S, AANHANGWAGENS EN OPLEGGERS										
341	0	Autofabrieken en assemblagebedrijven										
341	1	- p.o. < 10.000 m2	100	10	200 C	30 R	200 D	4.1	3 G	2	B	
341	2	- p.o. >= 10.000 m2	200	30	300 Z	50 R	300	4.2	3 G	2	B	L
3420.1		Carrosseriefabrieken	100	10	200	30 R	200	4.1	2 G	2	B	
3420.2		Aanhangwagen- en opleggerfabrieken	30	10	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
343		Auto-onderdelenfabrieken	30	10	100	30 R	100	3.2	2 G	2		
35	-											
35	-	VERVAARDIGING VAN TRANSPORTMIDDELEN (EXCL. AUTO'S, AANHANGWAGENS)										
351	0	Scheepsbouw- en reparatiebedrijven:										
351	1	- houten schepen	30	30	50	10	50	3.1	2 G	1	B	
351	2	- kunststof schepen	100	50	100	50 R	100	3.2	2 G	1	B	
351	3	- metalen schepen < 25 m	50	100	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
351	4	- metalen schepen >= 25m en/of proefdraaien motoren >= 1 MW	100	100	500 C Z	50	500	5.1	2 G	3	B	
3511		Scheepsloperijen	100	200	700	100 R	700	5.2	2 G	3	B	
352	0	Wagonbouw- en spoorwegwerkplaatsen:										
352	1	- algemeen	50	30	100	30	100	3.2	2 G	2	B	
352	2	- met proefdraaien van verbrandingsmotoren >= 1 MW	50	30	300 Z	30 R	300	4.2	2 G	2	B	
353	0	Vliegtuigbouw en -reparatiebedrijven:										
353	1	- zonder proefdraaien motoren	50	30	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
353	2	- met proefdraaien motoren	100	30	1000 Z	100 R	1000	5.3	2 G	2	B	
354		Rijwiel- en motorrijwielfabrieken	30	10	100	30 R	100	3.2	2 G	2	B	
355		Transportmiddelenindustrie n.e.g.	30	30	100	30	100 D	3.2	2 G	2	B	
36	-											
36	-	VERVAARDIGING VAN MEUBELS EN OVERIGE GOEDEREN N.E.G.										
361	1	Meubelfabrieken	50	50	100	30	100 D	3.2	2 G	2	B	
361	2	Meubelstoffeerderijen b.o. < 200 m2	0	10	10	0	10	1	1 P	1		
362		Fabricage van munten, sieraden e.d.	30	10	10	10	30	2	1 G	1	B	
363		Muziekinstrumentenfabrieken	30	10	30	10	30	2	2 G	2		
364		Sportartikelenfabrieken	30	10	50	30	50	3.1	2 G	2		
365		Speelgoedartikelenfabrieken	30	10	50	30	50	3.1	2 G	2		
3661.1		Sociale werkvoorziening	0	30	30	0	30	2	1 P	1		

BIJLAGE 1.1 - LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
3661.2		Vervaardiging van overige goederen n.e.g.	30	10	50	30	50 D	3.1	2 G	2		
37	-											
37	-	VOORBEREIDING TOT RECYCLING										
371		Metaal- en autoschredders	30	100	500 Z	30	500	5.1	2 G	3	B	
372	A0	Puinbrekerijen en -malerijen:										
372	A1	- v.c. < 100.000 t/j	30	100	300	10	300	4.2	2 G	2		
372	A2	- v.c. >= 100.000 t/j	30	200	700	10	700	5.2	3 G	3		
372	B	Rubberregeneratiebedrijven	300	50	100	50 R	300	4.2	2 G	2		
372	C	Afvalscheidingsinstallaties	200	200	300 C	50	300	4.2	3 G	2	B	
40	-											
40	-	PRODUKTIE EN DISTRIBUTIE VAN STROOM, AARDGAS, STOOM EN WARM WATER										
40	A0	Elektriciteitsproduktiebedrijven (electrisch vermogen >= 50 MWe)										
40	A1	- kolengestookt (incl. meestook biomassa), thermisch vermogen > 75 MWth	100	700	700 C Z	200	700	5.2	2 G	3	B	L
40	A2	- oliegestookt, thermisch vermogen > 75 MWth	100	100	500 C Z	100	500	5.1	2 G	3	B	L
40	A3	- gasgestookt (incl. bijstook biomassa), thermisch vermogen > 75 MWth,in	100	100	500 C Z	100 R	500	5.1	1 G	3		
40	A4	- kerncentrales met koeltorens	10	10	500 C	1500	1500 D	6	1 P	3		
40	A5	- warmte-kracht-installaties (gas), thermisch vermogen > 75 MWth	30	30	500 C Z	100 R	500	5.1	1 G	2		
40	B0	bio-energieinstallaties electrisch vermogen < 50 MWe:										
40	B1	- covergisting, verbranding en vergassing van mest, slib, GFT en reststromen voedingsindustrie	100	50	100	30 R	100	3.2	2 G	1		L
40	B2	- vergisting, verbranding en vergassing van overige biomassa	50	50	100	30 R	100	3.2	2 G	1		L
40	C0	Elektriciteitsdistributiebedrijven, met transformatorvermogen:										
40	C1	- < 10 MVA	0	0	30 C	10	30	2	1 P	1	B	
40	C2	- 10 - 100 MVA	0	0	50 C	30	50	3.1	1 P	1	B	
40	C3	- 100 - 200 MVA	0	0	100 C	50	100	3.2	1 P	2	B	
40	C4	- 200 - 1000 MVA	0	0	300 C Z	50	300	4.2	1 P	2	B	
40	C5	- >= 1000 MVA	0	0	500 C Z	50	500	5.1	1 P	2	B	
40	D0	Gasdistributiebedrijven:										
40	D1	- gascompressorstations vermogen < 100 MW	0	0	300 C	100	300	4.2	1 P	1		
40	D2	- gascompressorstations vermogen >= 100 MW	0	0	500 C	200 R	500	5.1	1 P	2		
40	D3	- gas: reduceer-, compressor-, meet- en regelinst. Cat. A	0	0	10 C	10	10	1	1 P	1		
40	D4	- gasdrukregel- en meetruimten (kasten en gebouwen), cat. B en C	0	0	30 C	10	30	2	1 P	1		
40	D5	- gasontvang- en -verdeelstations, cat. D	0	0	50 C	50 R	50	3.1	1 P	1		
40	E0	Warmtevoorzieningsinstallaties, gasgestookt:										
40	E1	- stadsverwarming	30	10	100 C	50	100	3.2	1 P	2		
40	E2	- blokverwarming	10	0	30 C	10	30	2	1 P	1		
40	F0	windmolens:										
40	F1	- wiekdiameter 20 m	0	0	100 C	30	100	3.2	1 P	2		
40	F2	- wiekdiameter 30 m	0	0	200 C	50	200	4.1	1 P	2		
40	F3	- wiekdiameter 50 m	0	0	300 C	50	300	4.2	1 P	3		
41	-											
41	-	WINNING EN DISTRIBUTIE VAN WATER										
41	A0	Waterwinning-/ bereiding- bedrijven:										
41	A1	- met chloorgas	50	0	50 C	1000 R	1000 D	5.3	1 G	2		L
41	A2	- bereiding met chloorbleekloog e.d. en/of straling	10	0	50 C	30	50	3.1	1 G	2		
41	B0	Waterdistributiebedrijven met pompvermogen:										
41	B1	- < 1 MW	0	0	30 C	10	30	2	1 P	1		
41	B2	- 1 - 15 MW	0	0	100 C	10	100	3.2	1 P	1		
41	B3	- >= 15 MW	0	0	300 C	10	300	4.2	1 P	2		
45	-											
45	-	BOUWNIJVERHEID										
45	0	Bouwbedrijven algemeen: b.o. > 2.000 m²	10	30	100	10	100	3.2	2 G	2	B	
45	1	- bouwbedrijven algemeen: b.o. <= 2.000 m²	10	30	50	10	50	3.1	2 G	1	B	
45	2	Aannemersbedrijven met werkplaats: b.o. > 1000 m²	10	30	50	10	50	3.1	2 G	1	B	
45	3	- aannemersbedrijven met werkplaats: b.o.< 1000 m²	0	10	30	10	30	2	1 G	1	B	
50	-	REPARATIE VAN AUTO'S, MOTORFIETSEN; BENZINESERVICESTATIONS										
501, 502, 504		Reparatie- en servicebedrijven	10	0	30	10	30	2	2 P	1	B	
502		Groothandel in vrachtauto's (incl. import)	10	10	100	10	100	3.2	2 G	1		
5020.4	A	Autoplaatwerkerijen	10	30	100	10	100	3.2	1 G	1		
5020.4	B	Autobeklederijen	0	0	10	10	10	1	1 G	1		
5020.4	C	Autospuitinrichtingen	50	30	30	30 R	50	3.1	1 G	1	B	L
5020.5		Autowasserijen	10	0	30	0	30	2	3 P	1		
505	0	Benzineservicestations:										
505	1	- met LPG > 1000 m3/jr	30	0	30	200 R	200	4.1	3 P	1	B	
505	2	- met LPG < 1000 m3/jr	30	0	30	50 R	50	3.1	3 P	1	B	
505	3	- zonder LPG	30	0	30	10	30	2	3 P	1	B	
51	-											
51	-	GROOTHANDEL EN HANDELSBEMIDDELING										
5121	0	Grth in akkerbouwprodukten en veevoeders	30	30	50	30 R	50	3.1	2 G	2		
5121	1	Grth in akkerbouwprodukten en veevoeders met een verwerkingscapaciteit van 500 ton/uur of meer	100	100	300 Z	50 R	300	4.2	2 G	2		
5122		Grth in bloemen en planten	10	10	30	0	30	2	2 G	1		
5123		Grth in levende dieren	50	10	100 C	0	100	3.2	2 G	1		
5124		Grth in huiden, vellen en leder	50	0	30	0	50	3.1	2 G	1		
5125, 5131		Grth in ruwe tabak, groenten, fruit en consumptie-aardappelen	30	10	30	50 R	50	3.1	2 G	1		
5132, 5133		Grth in vlees, vleeswaren, zuivelprodukten, eieren, spijsoliën	10	0	30	50 R	50	3.1	2 G	1		
5134		Grth in dranken	0	0	30	0	30	2	2 G	1		
5135		Grth in tabaksprodukten	10	0	30	0	30	2	2 G	1		
5136		Grth in suiker, chocolade en suikerwerk	10	10	30	0	30	2	2 G	1		
5137		Grth in koffie, thee, cacao en specerijen	30	10	30	0	30	2	2 G	1		
5138, 5139		Grth in overige voedings- en genotmiddelen	10	10	30	10	30	2	2 G	1		
514		Grth in overige consumentenartikelen	10	10	30	10	30	2	2 G	1		
5148.7	0	Grth in vuurwerk en munitie:										
5148.7	1	- consumentenvuurwerk, verpakt, opslag < 10 ton	10	0	30	10 V	30	2	2 G	1		
5148.7	2	- consumentenvuurwerk, verpakt, opslag 10 tot 50 ton	10	0	30	50 V	50	3.1	2 G	1		
5148.7	3	- professioneel vuurwerk, netto expl. massa per bewaarplaats < 750 kg (en > 25 kg theatervuurwerk)	10	0	30	500 V	500	5.1	2 G	1		
5148.7	4	- professioneel vuurwerk, netto expl. massa per bewaarplaats 750 kg tot 6 ton	10	0	30	1000 V	1000	5.3	2 G	1		
5148.7	5	- munitie	0	0	30	30	30	2	2 G	1		

BIJLAGE 1.1 - LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
5151.1	0	Grth in vaste brandstoffen:										
5151.1	1	- klein, lokaal verzorgingsgebied	10	50	50	30	50	3.1	2 P	2		
5151.1	2	- kolenterminal, opslag opp. >= 2.000 m2	50	500	500 Z	100	500	5.1	3 G	3	B	
5151.2	0	Grth in vloeibare en gasvormige brandstoffen:										
5151.2	1	- vloeistoffen, o.c. < 100.000 m3	50	0	50	200 R	200 D	4.1	2 G	2	B	L
5151.2	2	- vloeistoffen, o.c. >= 100.000 m3	100	0	50	500 R	500 D	5.1	2 G	2	B	L
5151.2	3	- tot vloeistof verdichte gassen	50	0	50	300 R	300 D	4.2	2 G	2		
5151.3		Grth minerale olieprodukten (excl. brandstoffen)	100	0	30	50	100	3.2	2 G	2	B	
5152.1	0	Grth in metaalertsen:										
5152.1	1	- opslag opp. < 2.000 m2	30	300	300	10	300	4.2	3 G	3	B	
5152.1	2	- opslag opp. >= 2.000 m2	50	500	700 Z	10	700	5.2	3 G	3	B	
5152.2 /.3		Grth in metalen en -halffabrikaten	0	10	100	10	100	3.2	2 G	2		
5153	0	Grth in hout en bouwmaterialen:										
5153	1	- algemeen: b.o. > 2000 m²	0	10	50	10	50	3.1	2 G	2		
5153	2	- algemeen: b.o. <= 2000 m²	0	10	30	10	30	2	1 G	1		
5153.4	4	zand en grind:										
5153.4	5	- algemeen: b.o. > 200 m²	0	30	100	0	100	3.2	2 G	2		
5153.4	6	- algemeen: b.o. <= 200 m²	0	10	30	0	30	2	1 G	1		
5154	0	Grth in ijzer- en metaalwaren en verwarmingsapparatuur:										
5154	1	- algemeen: b.o. > 2.000 m²	0	0	50	10	50	3.1	2 G	2		
5154	2	- algemeen: b.o. < = 2.000 m²	0	0	30	0	30	2	1 G	1		
5155.1		Grth in chemische produkten	50	10	30	100 R	100 D	3.2	2 G	2	B	
5155.2		Grth in kunstmeststoffen	30	30	30	30 R	30	2	1 G	1		
5156		Grth in overige intermediaire goederen	10	10	30	10	30	2	2 G	2		
5157	0	Autosloperijen: b.o. > 1000 m²	10	30	100	30	100	3.2	2 G	2	B	
5157	1	- autosloperijen: b.o. <= 1000 m²	10	10	50	10	50	3.1	2 G	2	B	
5157.2/3	0	Overige groothandel in afval en schroot: b.o. > 1000 m²	10	30	100	10	100 D	3.2	2 G	2	B	
5157.2/3	1	- overige groothandel in afval en schroot: b.o. <= 1000 m²	10	10	50	10	50	3.1	2 G	2	B	
5162	0	Grth in machines en apparaten:										
5162	1	- machines voor de bouwnijverheid	0	10	100	10	100	3.2	2 G	2		
5162	2	- overige	0	10	50	0	50	3.1	2 G	1		
517		Overige grth (bedrijfsmeubels, emballage, vakbenodigdheden e.d.	0	0	30	0	30	2	2 G	1		
52	-	REPARATIE T.B.V. PARTICULIEREN										
527		Reparatie t.b.v. particulieren (excl. auto's en motorfietsen)	0	0	10	10	10	1	1 P	1		
55	-	LOGIES-, MAALTIJDEN- EN DRANKENVERSTREKKING										
5552		Cateringbedrijven	10	0	30 C	10	30	2	1 G/P	1		
60	-											
60	-	VERVOER OVER LAND										
6021.1		Bus-, tram- en metroremises	0	10	100 C	0	100 D	3.2	2 P	2		
6022		Taxibedrijven	0	0	30 C	0	30	2	2 P	1		
6023		Touringcarbedrijven	10	0	100 C	0	100	3.2	2 G	1		
6024	0	Goederenwegvervoerbedrijven (zonder schoonmaken tanks): b.o. > 1000 m²	0	0	100 C	30	100	3.2	3 G	1		
6024	1	- Goederenwegvervoerbedrijven (zonder schoonmaken tanks) b.o. <= 1000 m²	0	0	50 C	30	50	3.1	2 G	1		
603		Pomp- en compressorstations van pijpleidingen	0	0	30 C	10	30 D	2	1 P	1	B	
63	-											
63	-	DIENSTVERLENING T.B.V. HET VERVOER										
6311.1	0	Laad-, los- en overslagbedrijven t.b.v. zeeschepen:										
6311.1	1	- containers	0	10	500 C	100 R	500	5.1	3 G	3		
6311.1	2	- stukgoederen	0	30	300 C	100 R	300 D	4.2	3 G	3	B	
6311.1	3	- ertsen, mineralen e.d., opslagopp. >= 2.000 m2	50	700	1000 C Z	50	1000	5.3	3 G	3	B	
6311.1	4	- granen of meelsoorten, v.c. >= 500 t/u	100	500	500 C Z	100 R	500	5.1	3 G	3		
6311.1	5	- steenkool, opslagopp. >= 2.000 m2	50	700	700 C Z	100	700	5.2	3 G	3	B	
6311.1	6	- olie, LPG, e.d.	300	0	100 C	1000 R	1000	5.3	2 G	3	B	L
6311.1	7	- tankercleaning	300	10	100 C	200 R	300	4.2	1 G	2	B	
6311.2	0	Laad-, los- en overslagbedrijven t.b.v. binnenvaart:										
6311.2	1	- containers	0	10	300	50 R	300	4.2	2 G	2		
6311.2	10	- tankercleaning	300	10	100	200 R	300	4.2	1 G	2	B	
6311.2	2	- stukgoederen	0	10	100	50 R	100 D	3.2	2 G	2	B	
6311.2	3	- ertsen, mineralen, e.d., opslagopp. < 2.000 m²	30	200	300	30	300	4.2	2 G	2	B	
6311.2	4	- ersten, mineralen, e.d., opslagopp. >= 2.000 m²	50	500	700 Z	50	700	5.2	3 G	3	B	
6311.2	5	- granen of meelsoorten , v.c. < 500 t/u	50	300	200	50 R	300	4.2	2 G	2		
6311.2	6	- granen of meelsoorten, v.c. >= 500 t/u	100	500	300 Z	100 R	500	5.1	3 G	3		
6311.2	7	- steenkool, opslagopp. < 2.000 m2	50	300	300	50	300	4.2	2 G	2	B	
6311.2	8	- steenkool, opslagopp. >= 2.000 m2	50	500	500 Z	100	500	5.1	3 G	3	B	
6311.2	9	- olie, LPG, e.d.	100	0	50	700 R	700	5.2	2 G	3	B	L
6312		Veem- en pakhuisbedrijven, koelhuizen	30	10	50 C	50 R	50 D	3.1	2 G	2		
6321	2	Stalling van vrachtwagens (met koelinstallaties)	10	0	100 C	30	100	3.2	2 G	1		
64	-											
64	-	POST EN TELECOMMUNICATIE										
641		Post- en koeriersdiensten	0	0	30 C	0	30	2	2 P	1		
642	A	Telecommunicatiebedrijven	0	0	10 C	0	10	1	1 P	1		
642	B0	zendinstallaties:										
642	B1	- LG en MG, zendervermogen < 100 kW (bij groter vermogen: onderzoek!)	0	0	0 C	100	100	3.2	1 P	2		
642	B2	- FM en TV	0	0	0 C	10	10	1	1 P	2		
642	B3	- GSM en UMTS-steunzenders	0	0	0 C	10	10	1	1 P	2		
71	-											
71	-	VERHUUR VAN TRANSPORTMIDDELEN, MACHINES, ANDERE ROERENDE GOEDEREN										
711		Personenautoverhuurbedrijven	10	0	30	10	30	2	2 P	1		
712		Verhuurbedrijven voor transportmiddelen (excl. personenauto's)	10	0	50	10	50 D	3.1	2 G	1		
713		Verhuurbedrijven voor machines en werktuigen	10	0	50	10	50 D	3.1	2 G	1	B	
714		Verhuurbedrijven voor roerende goederen n.e.g.	10	10	30	10	30 D	2	2 G	2		
72	-											
72	-	COMPUTERSERVICE- EN INFORMATIETECHNOLOGIE										
72	A	Computerservice- en informatietechnologie-bureau's e.d.	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
72	B	Switchhouses	0	0	30 C	0	30	2	1 P	1		
73	-											

BIJLAGE 1.1 - LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
73	-	SPEUR- EN ONTWIKKELINGSWERK										
731		Natuurwetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk	30	10	30	30 R	30	2	1 P	1		
732		Maatschappij- en geesteswetenschappelijk onderzoek	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
74	-											
74	-	OVERIGE ZAKELIJKE DIENSTVERLENING										
747		Reinigingsbedrijven voor gebouwen	50	10	30	30	50 D	3.1	1 P	1	B	
7481.3		Foto- en filmontwikkelcentrales	10	0	30 C	10	30	2	2 G	1	B	
7484.3		Veilingen voor landbouw- en visserijprodukten	50	30	200 C	50 R	200	4.1	3 G	2		
7484.4		Veilingen voor huisraad, kunst e.d.	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
75	-											
75	-	OPENBAAR BESTUUR, OVERHEIDSDIENSTEN, SOCIALE VERZEKERINGEN										
7525		Brandweerkazernes	0	0	50 C	0	50	3.1	1 G	1		
90	-											
90	-	MILIEUDIENSTVERLENING										
9001	A0	RWZI's en gierverwerkingsinricht., met afdekking voorbezinktanks:										
9001	A1	- < 100.000 i.e.	200	10	100 C	10	200	4.1	2 G	1		
9001	A2	- 100.000 - 300.000 i.e.	300	10	200 C Z	10	300	4.2	2 G	1		
9001	A3	- >= 300.000 i.e.	500	10	300 C Z	10	500	5.1	3 G	2		
9001	B	rioolgemalen	30	0	10 C	0	30	2	1 P	1		
9002.1	A	Vuilophaal-, straatreinigingsbedrijven e.d.	50	30	50	10	50	3.1	2 G	1		
9002.1	B	Gemeentewerven (afval-inzameldepots)	30	30	50	30 R	50	3.1	2 G	1	B	
9002.1	C	Vuiloverslagstations	200	200	300	30	300	4.2	3 G	3	B	
9002.2	A0	Afvalverwerkingsbedrijven:										
9002.2	A1	- mestverwerking/korrelfabrieken	500	10	100 C	10	500	5.1	3 G	3		
9002.2	A2	- kabelbranderijen	100	50	30	10	100	3.2	1 G	1	B	L
9002.2	A3	- verwerking radio-actief afval	0	10	200 C	1500	1500	6	1 G	1		
9002.2	A4	- pathogeen afvalverbranding (voor ziekenhuizen)	50	10	30	10	50	3.1	1 G	2		L
9002.2	A5	- oplosmiddelterugwinning	100	0	10	30 R	100 D	3.2	1 G	2	B	L
9002.2	A6	- afvalverbrandingsinrichtingen, thermisch vermogen > 75 MW	300	200	300 C Z	50	300 D	4.2	3 G	3	B	L
9002.2	A7	- verwerking fotochemisch en galvano-afval	10	10	30	30 R	30	2	1 G	1	B	L
9002.2	B	Vuilstortplaatsen	300	200	300	10	300	4.2	3 G	3	B	
9002.2	C0	Composteerbedrijven:										
9002.2	C1	- niet-belucht v.c. < 5.000 ton/jr	300	100	50	10	300	4.2	2 G	2	B	
9002.2	C2	- niet-belucht v.c. 5.000 tot 20.000 ton/jr	700	300	100	30	700	5.2	2 G	2	B	
9002.2	C3	- belucht v.c. < 20.000 ton/jr	100	100	100	10	100	3.2	2 G	2	B	
9002.2	C4	- belucht v.c. > 20.000 ton/jr	200	200	100	30	200	4.1	3 G	2	B	
9002.2	C5	- GFT in gesloten gebouw	200	50	100	100 R	200	4.1	3 G	1	B	L
92	-											
92	-	CULTUUR, SPORT EN RECREATIE										
921, 922		Studio's (film, TV, radio, geluid)	0	0	30 C	10	30	2	2 G	1		
93	-											
93	-	OVERIGE DIENSTVERLENING										
9301.1	A	Wasserijen en strijkinrichtingen	30	0	50 C	30	50	3.1	2 G	1		
9301.1	B	Tapijtreinigingsbedrijven	30	0	50	30	50	3.1	2 G	1		L
9301.2		Chemische wasserijen en ververijen	30	0	30	30 R	30	2	2 G	1	B	L
9301.3	A	Wasverzendinrichtingen	0	0	30	0	30	2	1 G	1		
		HOOFDGROEP CULTUUR EN ONTSPANNING										
9213		Bioscopen	0	0	30 C	0	30	2	3 P	1		
9232		Theaters, schouwburgen, concertgebouwen, evenementenhallen	0	0	30 C	0	30	2	3 P	1		
9233		Recreatiecentra, vaste kermis e.d.	30	10	300	10	300 D	4.2	3 P	3		
9234		Muziek- en balletscholen	0	0	30	0	30	2	2 P	1		
9234.1		Dansscholen	0	0	30 C	0	30	2	2 P	1		
9251, 9252		Musea, ateliers, e.d.	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
9253.1		Dierentuinen	100	10	50 C	0	100	3.2	3 P	1		
9261.2	B	Bowlingcentra	0	0	30 C	0	30	2	2 P	1		
9271		Casino's	10	0	30 C	0	30	2	3 P	1		
9272.1		Amusementshallen	0	0	30 C	0	30	2	2 P	1		
9304		Badhuizen en sauna-baden	10	0	30 C	0	30	2	1 P	1		
		HOOFDGROEP DETAILHANDEL										
501, 502, 504		Handel in auto's en motorfietsen	10	0	30	10	30	2	2 P	1	B	
503, 504		Handel in auto- en motorfietsonderdelen en -accessoires	0	0	30	10	30	2	1 P	1		
52	A	Detailhandel voor zover n.e.g.	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
5211/2,5246/9		Supermarkten, warenhuizen	0	0	10	10	10	1	2 P	1		
5222, 5223		Detailhandel vlees, wild, gevogelte, met roken, koken, bakken	10	0	10	10	10	1	1 P	1		
5224		Detailhandel brood en banket met bakken voor eigen winkel	10	10	10 C	10	10	1	1 P	1		
5231, 5232		Drogisterijen	0	0	0	10	10	1	1 P	1		
5246/9		Bouwmarkten, tuincentra, hypermarkten	0	0	30	10	30	2	3 P	1		
5249		Detailhandel in vuurwerk tot 10 ton verpakt	0	0	10	10 V	10	1	1 P	1		
5261		Postorderbedrijven	0	0	50	0	50	3.1	2 G	1		
		HOOFDGROEP DIENSTVERLENING										
74	A	Zakelijke dienstverlening	0	0	10	0	10 D	1	2 P	1		
9301.3	B	Wasserettes, wassalons	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
9302		Kappersbedrijven en schoonheidsinstituten	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
9305	B	Persoonlijke dienstverlening n.e.g.	0	0	10 C	0	10 D	1	1 P	1		

BIJLAGE 1.1 - LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
		HOOFDGROEP HORECA										
5511, 5512		Hotels en pensions met keuken, conferentie-oorden en congrescentra	10	0	10	10	10	1	2 P	1		
553		Restaurants, cafetaria's, snackbars, ijssalons met eigen ijsbereiding, viskramen e.d.	10	0	10 C	10	10	1	2 P	1		
554	1	Café's, bars	0	0	10 C	10	10	1	2 P	1		
554	2	Discotheken, muziekcafé's	0	0	30 C	10	30 D	2	2 P	1		
		HOOFDGROEP KANTOREN										
221		Uitgeverijen (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
511		Handelsbemiddeling (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
61, 62	A	Vervoersbedrijven (uitsluitend kantoren)	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
6322, 6323		Overige dienstverlening t.b.v. vervoer (kantoren)	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
633		Reisorganisaties (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
634		Expediteurs, cargadoors (kantoren)	0	0	10	0	10 D	1	1 P	1		
70	A	Verhuur van en handel in onroerend goed (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
65, 66, 67	A	Banken, verzekeringsbedrijven, beurzen	0	0	10 C	0	10	1	1 P	1		
75	A	Openbaar bestuur (kantoren)	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
9111		Bedrijfs- en werknemersorganisaties (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
		HOOFDGROEP MAATSCHAPPELIJK										
5231, 5232		Apotheken	0	0	0	10	10	1	1 P	1		
75	-	OPENBAAR BESTUUR, OVERHEIDSDIENSTEN, SOCIALE VERZEKERINGEN										
75	A	Openbaar bestuur	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
7522		Defensie-inrichtingen	30	30	200 C	100	200 D	4.1	3 G	1	B	
80	-											
80	-	ONDERWIJS										
801, 802		Scholen voor basis- en algemeen voortgezet onderwijs	0	0	30	0	30	2	1 P	1		
803, 804		Scholen voor beroeps-, hoger en overig onderwijs	10	0	30	10	30 D	2	2 P	1		
85	-											
85	-	GEZONDHEIDS- EN WELZIJNSZORG										
8511		Ziekenhuizen	10	0	30 C	10	30	2	3 P	2		
8512, 8513		Artsenpraktijken, klinieken en dagverblijven	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
8514, 8515		Consultatiebureaus	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
853	1	Verpleeghuizen	10	0	30 C	0	30	2	1 P	1		
853	2	Kinderopvang	0	0	30	0	30	2	2 P	1		
91	-											
91	-	DIVERSE ORGANISATIES										
9131		Kerkgebouwen e.d.	0	0	30	0	30	2	2 P	1		
9133.1	A	Buurt- en clubhuizen	0	0	30 C	0	30 D	2	2 P	1		
92	-											
92	-	CULTUUR, SPORT EN RECREATIE										
9251, 9252		Bibliotheken	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
93	-											
93	-	OVERIGE DIENSTVERLENING										
9303	0	Begrafenisondernemingen:										
9303	1	- uitvaartcentra	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
9303	2	- begraafplaatsen	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
9303	3	- crematoria	100	10	30	10	100	3.2	2 P	2		L
9305	A	Dierenasiels en -pensions	30	0	100 C	0	100	3.2	1 P	1		
		HOOFDGROEP RECREATIE										
552		Kampeerterreinen, vakantiecentra, e.d. (met keuken)	30	0	50 C	30	50	3.1	2 P	1		
9262	G	Jachthavens met diverse voorzieningen	10	10	50 C	30	50	3.1	3 P	1	B	
		HOOFDGROEP SPORT										
5551		Kantines	10	0	10 C	10	10 D	1	1 P	1		
9133.1	B	Hondendressuurterreinen	0	0	50	0	50	3.1	1 P	1		
9261.1	0	Zwembaden:										
9261.1	1	- overdekt	10	0	50 C	10	50	3.1	3 P	1		
9261.1	2	- niet overdekt	30	0	200	10	200	4.1	3 P	1		
9261.2	A	Sporthallen	0	0	50 C	0	50	3.1	2 P	1		
9261.2	C	Overdekte kunstijsbanen	0	0	100 C	50 R	100	3.2	2 P	1		
9261.2	D	Stadions en open-lucht-ijsbanen	0	0	300 C	50 R	300	4.2	3 P	2		
9261.2	E	Maneges	50	30	30	0	50	3.1	2 P	1		
9261.2	F	Tennisbanen (met verlichting)	0	0	50 C	0	50	3.1	2 P	2		
9261.2	G	Veldsportcomplex (met verlichting)	0	0	50 C	0	50	3.1	2 P	2		
9261.2	H	Golfbanen	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
9261.2	I	Kunstskibanen	0	0	30 C	50 R	50	3.1	2 P	2		
9262	0	Schietinrichtingen:										

BIJLAGE 1.1 - LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
9262	1	- binnenbanen: geweer- en pistoolbanen	0	0	200 C	10	200	4.1	2 P	1		
9262	10	- buitenbanen met voorzieningen: pistoolbanen	10	0	1000	200	1000	5.3	1 P	1		
9262	11	- buitenbanen met voorzieningen: boogbanen	0	0	30	30	30	2	1 P	1		
9262	2	- binnenbanen: boogbanen	0	0	10 C	10	10	1	1 P	1		
9262	3	- vrije buitenbanen: kleiduiven	0	0	200	300	300	4.2	2 P	1		L
9262	4	- vrije buitenbanen: schietbomen	0	0	500	1500	1500	6	1 P	1		
9262	5	- vrije buitenbanen: geweerbanen	10	0	1500	1500	1500	6	2 P	1		
9262	6	- vrije buitenbanen: pistoolbanen	10	0	1500	1500	1500	6	2 P	1		
9262	7	- vrije buitenbanen: boogbanen	0	0	10	200	200	4.1	1 P	1		
9262	8	- buitenbanen met voorzieningen: schietbomen	10	0	300	500	500	5.1	2 P	1		
9262	9	- buitenbanen met voorzieningen: geweerbanen	10	0	1000	1500	1500	6	2 P	1		
9262	B	Skelter- en kartbanen, < 8 uur/week in gebruik	50	30	500 C	30	500	5.1	2 P	1	B	
9262	C	Skelter- en kartbanen, >=8 uur/week in gebruik	50	50	1000 C Z	30	1000	5.3	2 P	1	B	
9262	D	Autocircuits, motorcrossterreinen e.d., < 8 uur/week in gebruik	100	50	700	50	700	5.2	3 P	1	B	
9262	E	Autocircuits, motorcrossterreinen e.d., >=8 uur/week in gebruik	100	100	1500 Z	50	1500	6	3 P	1	B	
9262	F	Sportscholen, gymnastiekzalen	0	0	30 C	0	30	2	2 P	1		
9272.2		Modelvliegtuig-velden	10	0	300	100	300	4.2	1 P	1		
9304		Fitnesscentra	10	0	30 C	0	30	2	1 P	1		
		HOOFDGROEP VERKEER										
601	0	Spoorwegen:										
601	1	- stations	0	0	100 C	50 R	100 D	3.2	3 P	2		
601	2	- rangeerterreinen, overslagstations (zonder rangeerheuvel)	30	30	300 C	300 R	300 D	4.2	3 G	2		
6021.1		Bus-, tram- en metrostations	0	10	100 C	0	100 D	3.2	2 P	2		
6321	1	Autoparkeerterreinen, parkeergarages	10	0	30 C	0	30	2	3 P	1		L
6323	A	Luchthavens	200	50	1500 C	500 R	1500 D	6	3 P	3	B	L
6323	B	Helikopterlandplaatsen	0	50	500	50	500	5.1	1 P	2		

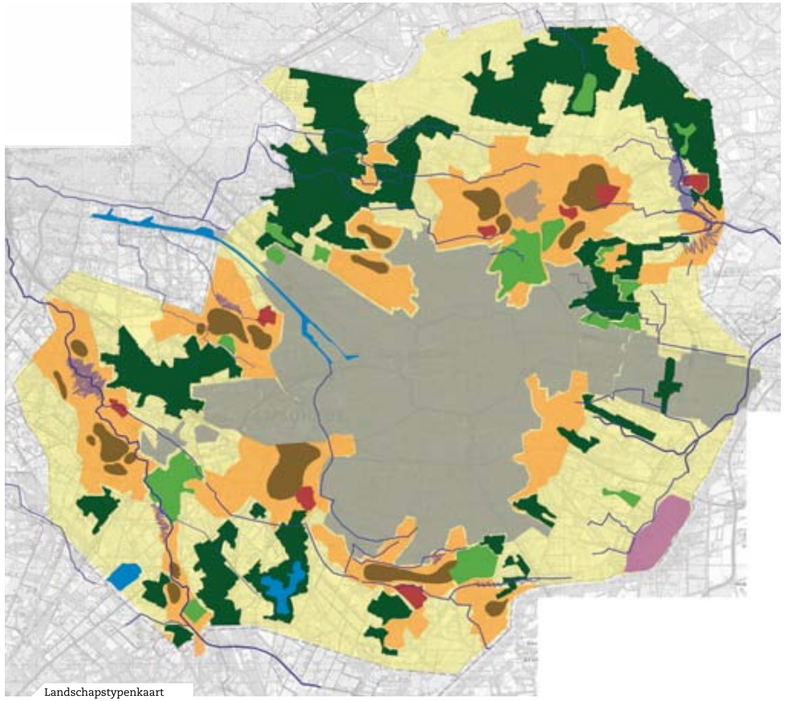
Bijlage 2 Lijst van toegestane bedrijfsactiviteiten

Bijlage 2 Lijst van toegestane bedrijfsactiviteiten > cat. 2

Zoals bedoeld in artikel 7.1.2. van de planregels, behorende bij het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost.

Volgnummer In het plan	Adres	Bestemd voor activiteiten uit categorie	Tevens bestemd voor:	Cat. Volgens Lijst van Bedrijfstypen	Potentiële milieubelas-ting; minimale af-stand in meters tot woonbebou-wing
1	Eggelmors-weg 35-37	2	Aannemers-bedrijf met werkplaats, bo>1000m2	Cat. 3.1	50 meter

Bijlage 3 Kaart landschapstypen en koesteransichten



Landschapstypenkaart
Behorend bij paragraaf 3.4

3.4. Landschapstypenkaart en koesteransichten

In het buitengebied vinden we in verschillende gebieden vergelijkbare onderdelen van het landschap terug. Dit zijn gebieden met dezelfde kenmerken en een duidelijke eigen identiteit. Wij noemen dit landschapstypen. Na analyse van de beeldstructuurkaarten en met behulp van de “cultuurhistorische atlas” zijn de landschapstypen benoemd en op een nieuwe kaart gezet. Deze landschaps-typenkaart vormt zo weer de basis voor de ansichten die allemaal een landschapstype of een onderdeel daarvan verbeelden.

De onderscheiden landschapstypen zijn:
- Oude hoevenlandschap met daarin de essen en oude erven.
- Landgoederen, te onderscheiden in buitenplaatsen, boerenlandgoed en boslandschap.
- Veldontginningen.
- Beken en matenlandschap.
- Hoogveenlandschap.

De kaart met landschapstypen en de koesteransichten dienen gebruikt te worden bij kleinere initiatieven die vooral het boerenerf en de directe omgeving aangaan. Initiatieven die een groter deel van het land inrichten, zoals bij nieuwe landgoederen, worden beoordeeld aan de hand van de landschapsvisie en ontwikkelansichten. (zie paragraaf 3.5)

Bij raadpleging van de koesteransichten dient men te bedenken dat de werkelijkheid meestal complexer is. Een indeling doet de werkelijkheid soms tekort. De beeldstructuurkaart kan dan extra informatie bieden, bijvoorbeeld in het grensgebied met een buurgemeente of daar waar twee landschapstypen samen komen.Ansichten vormen geen dictaat, maar zijn richtingaanwijzers voor ruimtelijke kwaliteit. Ze bieden ruimtelijke ingrediënten voor maatwerk. De ansichten zijn bedoeld als bron van inspiratie en als toetsingsinstrument bij de beoordeling van effecten van plannen op de ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied. Behalve ansichten bevat deze gids ook beelden van de inrichting van het buitengebied op gedetailleerd niveau. Vele kleine zaken als verlichting, verharding, bermkanten, bebording etc. kunnen nogal bepalend zijn voor de uitstraling van een boerenerf en daarmee voor de karakteristiek van het landelijk gebied. We geven daarom, verspreid door de gids, voorbeelden van details die ons inziens wel in het landelijk gebied passen en voorbeelden van zaken die daar niet passen. Tenslotte illustreren we met beelden dat koesteren niet betekent dat alles bij het oude moet blijven. Met inachtneming van de kenmerken van het landschapstype is vernieuwing van het landschap met respect voor het bestaande mogelijk.

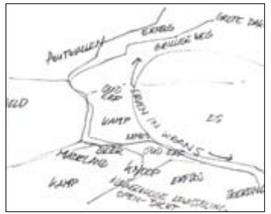
De koesteransichten

De koesteransichten geven in woord en beeld de karakteristieken van de verschillende landschapstypen weer. Daarmee definiëren ze zo goed mogelijk de landschappelijke identiteit. We noemen ze koesteransichten, omdat ze ingaan op de te koesteren aspecten van het huidig landschap. Op de ansichten is te zien wat de specifieke kenmerken van het landschapstype zijn. Een korte opsomming van de kenmerken, diverse schetsen, foto’s en vogelvluchten geven helderheid over de identiteit van het landschap. Er zijn bovendien twee symbolen opgenomen, die aangeven van welke ontwikkelingen we ‘blij’ dan wel ‘triest’ worden. De koesteransichten vallen uiteen in algemene ansichten per landschapstype en daarbij behorende specifiekere ansichten over bebouwing als onderdeel van het landschapstype. Daarnaast is er voor burgerwoningen een aparte ansicht opgenomen. Burgerwoningen zijn niet gebonden aan een landschapstype.

We onderscheiden de volgende ansichten:
1 Oude Hoevenlandschap
2 Oude Hoevenlandschap - Oude erven
3 Landgoederen
4 Landgoederen - buitenplaatsen
5 Landgoederen - buitenplaatsen en bebouwing
6 Landgoederen - boerenlandgoed
7 Landgoederen - boslandschap
8 Veldontginning - algemeen en nieuwe erven
9 Beken en matenlanden
10 Hoogveenlandschap
11 Burgerwoningen

Ansicht 1 - Oude Hoevenlandschap







Het oude hoevenlandschap, of ook wel kampen/essenlanschap genoemd, is het oudste landschapstype.

De dragers zijn essen, kampen, oude erven (al dan niet geclusterd) en weidegronden langs beken.

De oude erven zijn zeer bepalende onderdelen en hebben een eigen ansicht gekregen.

Voorbeelden van essen zijn Lonneker, Usselo / Helmerzijde, Brunink, Eschmarke, Hogeland



Landschap kort beschreven

- Behalve op de essen: kleinschalige grillige verkaveling, deels omzoomd door houtwallen
- Essen zijn opvallende grote ruimten in het landschap
- Wegen veelal krom, kronkelend, zich voegend naar de erven, soms over erf
- Beek kronkelend door het landschap
- Kampen (eenmansessen) aanwezig
- Bouwland hogerop, weiland bij de beek
- Afwisseling van coulissen (houtwal en lanen) en open ruimtes
- Microrelief door essen & kampen, soms in de vorm van steilrand



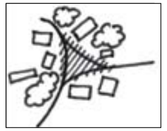
Landschap & bebouwing

- Oudste erven aan de rand van de es
- Erven geclusterd (knooperf) in krans rond een es, langs een beek of soms solitair
- Essen en kampen liggen hoger dan erven
- Dakvlakken over de es heen zichtbaar, wijkend achter de kim van de es of kamp
- Erven tegen een achtergrond van groen (bv. erfbos)
- Stap van openbaar naar prive via open tuinelement: boomgaard moestuin, haag of boomgroepen
- Het erf niet afgescheiden van de omgeving, een zichtbaar knooperf
- Erven binnen een cluster verbonden door groene elementen



Es

- Bolle, hoge ligging
- Zeer oud waardevol esdek
- Onbeplant, m.u.v. een enkele zeer oude boom
- Soms gedeeltelijk, soms geheel omgrensd door een rand van oude boerderijen, erfbossen en houtwallen
- Onregelmatige blokverkaveling, weinig verharde wegen
- Grote dakvlakken wijkend achter de kim van de es of de kamp
- Ontbreken van permanente perceelsscheidingen op es









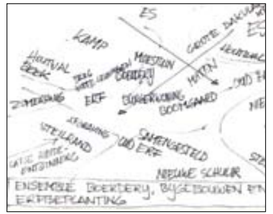
- Herstel oude groenstructuren
- Plekgewijs randen essen/kampen verdichten
- Verbetering historische erfinrichting / beplanting
- Verrassende doorkijkjes
- Verbetering toegang en beleving
- Beheer & onderhoud van landschapselementen
- Veiligstelling oude karakteristieke bebouwing
- Kamp / es met graan
- Inheemse boomsoort en korte gewassen
- Steilranden
- Versterken manifestering es door groen kant eromheen

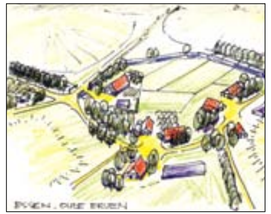


- Grote volumes bos & grote open ruimtes
- Egalisering / vergraven es
- Rechttrekken percelen
- Lange rechte lijnen
- Stedelijke bouwvorm; niet ontworpen voor de plek
- Overdadige versiering
- Grote bouwvolumes naast het hoofdgebouw
- Verwijderen coulissenstructuur
- Kanaliseren beken
- Bomen, kwekerij, bebouwing of waterpartij op es
- Afsluiting van wegen over erven

Ansicht 2 - Oude Hoevenlandschap - Oude erven







Drie karakteristieke typen:

- *Eserven in krans rondom een grote es.*
- *Ervencluster (knooperven) nabij een es of kamp.*
- *Incidenteel solitaire oude erven bij oude kamp in jongere veldontginning op stuwwal.*



Kenmerken

- Een samenhangend ensemble van boerderij (woonhuis en schuren) en erfbeplanting
- Grote museale kwaliteit; monumentale bomen & oude gebouwen
- Nonchalante groepering van gebouwen
- Voorkant van de bebouwing van de weg af richting landerijen (kamp)
- Erfbos met eikenbomen



Bebouwing en erf

- Verschil in voor- en achtererf
- Geschiedenis afleesbaar in architectuur van de bebouwing
- Rode, soms grijze, grote dakgevels met witte daklijsten (en houten topgevels)
- Weinig afgebakende priveruimte
- Detaillering cultuurhistorisch
- Functionele erfinrichting, weinig versiering
- Boomgaard, moestuin, hagen, eikenbos en een enkele solitair zijn kenmerkend
- Hoofdhuis en kop van de schuur kennen ornamentiek







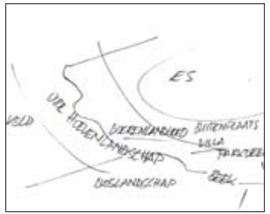
- Verbetering erfinrichting
- Historische kwaliteit verbeteren
- Gebruik inheems boomsoorten
- Versterking erfbeplanting
- Uitbouw erfbeplanting horend bij bebouwing (groene voet)



- Afgebakende prive-tuinen
- Afscheiding door hekken / hoge hagen
- Grote gazons
- Exoten als gekozen boomsoort
- Veel bouwkundige versiering
- Overdadig hekwerk, verlichting
- Buiten de schaal van het erf raken
- Verkleining tot burgererf

Ansicht 3 - Landgoederen







Voorbeelden in Enschede:
- Landgoed 't Welna
- Landgoed 't Hoge Boekel
- Landgoed Smalenbroek
- Landgoed Groot Stokhorst
- Landgoed Brunink



Korte beschrijving
- Een landgoed is in eerste instantie een economische eenheid, ruimtelijk gezien divers zowel binnen een landgoed als tussen de verschillende landgoederen
- Typerende onderdelen zijn soms samen terug te vinden

Landgoederen zijn als nieuwe identiteit op onontgonnen gebied gelegd of hebben zich bij hun ontstaan al gevoegd naar het agrarische cultuur-landschap.



We onderscheiden:
- Buitenplaats (parkdeel + villa)
- Boslandschap (bosbouw deel)
- Boerenlandgoed (soms villa) vooral agrarisch gebruik in ontworpen / esthetische setting

Een landgoed kan dus kenmerken in zich dragen van alle drie ruimtelijke eenheden









Duurzame instandhouding van het bos, het park en de landgoedbebouwing



Aantasting authentieke kenmerken landgoederen

Ansicht 4 - Landgoederen- Buitenplaatsen







Buitenplaatsen zijn onderdeel van de ansicht Landgoederen. Enkele voorbeelden zijn:
- Het Stroot
- Het Zonnebeek
- Welna



Landschap kort beschreven
- Buitenplaats - esthetisch ontworpen ruimtelijke eenheid van landschap en gebouwen
- Het gebouw is een onderdeel van de ruimtelijke compositie
- Gekenmerkt door verschillen in voedselrijkdom en vochtigheid
- Ruimtelijke sequenties (kleinere en grotere samenhangende ruimtes) in een ontworpen ruimtelijke compositie
- Onderdeel van groter geheel, landgoed met boscomplexen, lanenstructuren en agrarische gronden
- Beperkte toegang van het privedeel, wel hoge beleefbaarheid
- Beleefbaarheid park en huis door zichtlijnen vanuit omgeving
- Doorgaande wandelroutes
- Onderdeel van grotere landschapsstructuur met stelsel van lanen en bossen, boomgroepen en solitairen
- Vastgehecht in z'n omgeving via de lanen en het bos
- De boomkeuze bestaat soms ook uit exoten





Bebouwing
- Hoofdmoot is groen, bebouwing ondersteunt het groen
- Samenhang en hierarchie in de bebouwing; hoofdbebouwing aanwezig
- Bebouwing in groene lobben of kamers
- Landhuis gecomponeerd als decorstuk in de ruimteopbouw en heeft een hoge architectonische kwaliteit
- Huis met een aangelegd park, esthetisch ontworpen
- Herkenbare vormentaal (bv Engelse landschapsstijl)
- Beken vaak onderdeel van tuinontwerp
- Waterpartij aanwezig
- Ontworpen ensemble van gebouw en open ruimte





- Verbetering toegankelijkheid en beleving
- Verbetering ecologische waarde
- Verbeteren van de zichtlijnen voor de omgeving
- Vorm van beheer welke gericht is op behoud v.h. park



- Stedelijke bouwvormen, niet ontworpen voor de speciefieke plek
- Nieuwe gebouwen die het hoofdgebouw overstemmen
- Bebouwing die de ruimtelijke opzet van het park verstoort, doorbreking van ensemble
- Bebouwing die het landgoed opdeelt in stukken en niet ruimtelijk continu laat
- Aantasting historisch parkontwerp

Ansicht 5 - Landgoederen - Buitenplaatsen en bebouwing








Algemeen

- Ruimtelijk ensemble van gebouwen en buitenruimte met een samenhangend ruimtelijk stelsel van hoofdruimten en subruimten
- Park, bestaande uit boomgroepen, lanen, open ruimten, vijvers, bruggen en parkdetails.
- Locatie nieuwbouw dient logisch voort te komen uit het ruimtelijke ensemble; "alsof het er ooit gestaan heeft"
- Locatie nieuwbouw vooral in rand van het park
- Nieuwbouw aanzienlijk kleiner dan hoofdgebouw



Behoud eenheid

- Behoud eenheid parkgedeelte met omringend boslandschap
- Geen opdelingen in ruimte, 1 beheerder
- Garantie openbaar wandelpadenstelsel



Ontsluiting en zichtlijnen

- Ruimtelijke en functionele relatie met het hoofdgebouw
- Zelfde ontsluitingspatroon als het hoofdgebouw, via hoofdontsluiting is nieuwe bebouwing ontsloten
- Niet meer parkeerplaatsen dan bij het hoofdgebouw
- Zichtrelaties met het hoofdgebouw

Bij uitbreiding hoofdgebouw

- Schaal, verhouding en kleurstelling moeten zo zijn dat het hoofdgebouw bovengeschikt blijft
- Uitbreiding laat hoofdgebouw in zijn waarde en heeft vormverwantschap
- Bouwvolume uitbreiding ondergeschikt aan volume hoofdgebouw
- Architectuur op niveau van het hoofdgebouw





Typen bebouwing bij nieuwbouw:


Tuinmanswoning


Portierswoning


Prieelwoning


Belvedèrewoning


Folly


Koetshuis



- Gebouw verbetert ruimtelijke kwaliteit buitenplaats
- Herstel ontbrekende bouwsteen van het ruimtelijke ensemble
- Aansluiting op bestaande hoofdontsluiting
- Herstel parkontwerp
- In aandachttrekkende zin ondergeschikt aan hoofdgebouw
- Geen tuin



- Ruimtelijk afgebakende tuin
- Exoten
- Slechte architectuur, opvallende kleurstelling
- Ontsluiting, los van hoofdgebouw

Ansicht 6 - Landgoederen- Boerenlandgoed





Boerenlandgoederen zijn onderdeel van de ansicht Landgoederen.
Enkele voorbeelden zijn:

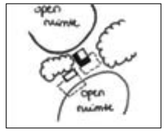
- Het Brunink
- De Kuper
- Hof Espelo



Landschap kort beschreven

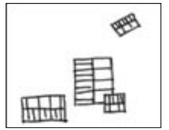
- Landgoed in agrarische setting en gebruik, voegt zich naar agrarisch cultuurlandschap
- Veelal verwantschap met oude hoevenlandschap
- Grotere eenheden bos dan in louter agrarisch hoevenlandschap
- 19e eeuwse verkaveling nog aanwezig; intimiteit/kleinschaligheid van voor de ruilverkavelingen
- Er is een hoofdlaan aanwezig
- Goede toegankelijkheid
- Het erf middelpunt van een samenstel van agrarische gebruiksruimtes, een soort spin in een web
- Situering vd bebouwing doet mee in het ontwerp vh boerenlandgoed
- Open ruimtes en bebouwing vormen ensembles
- Ecologisch waardevol door afwisseling en diversiteit
- Enkele ontworpen landschapselementen, bv. lanen of boomgroepen





Bebouwing & erf

- Bebouwing heeft een agrarische uitstraling
- Geen siertuin maar een gebruikstuin; ondergeschikt aan open ruimtes binnen het landgoed
- Zware boomgroep centraal in de open ruimte
- Boomgaard & erfbos meestal aanwezig
- Bebouwingscluster staat aan het einde van de toegangslaan
- Een ensemble van gebouwen vormt de kern van het landgoed
- Verwantschap in bebouwing (dakvorm, kleur ed)
- Er is 1 hoofdmassa aanwezig met vazalgebouwen





- Verbeteren ecologische waarde
- Verbeteren toegankelijkheid / beleving
- Combinatie van landbouw en natuur
- Beheer gericht op landbouw en kwaliteit



- Stedelijke bouwvormen
- Bouwvormen die het hoofdgebouw overstemmen
- 'Catalogusstallen'
- Ruimtelijke continuiteit doorbreken
- Nieuwbouw los van het ensemble

Ansicht 7 - Landgoederen - Boslandschap







Boslandschappen zijn onderdeel van de ansicht Landgoederen. Enkele voorbeelden zijn:

- Haagse Bos
- Lonnekerberg



Landschap kort beschreven

- Jonge ontginningen op voormalig woeste / heidegronden
- Bboslandschap met incidentele bebouwing aangelegd door textielfabrikanten i.v.m. jachtbosbouw
- Bossen in groot grondbezit, textielplantages
- Monoculturen, bosbouwkundig belang
- Door ouderdom en rust ecologisch waardevol
- Lange lijnen, bospaden en wegen hebben rechtlijnig patroon
- Bebouwing is divers, voorbeelden: jachthutten, beheerderswoningen, enkele villa's, experimentele architectuurvormen



- Bosvilla is een bouwsteen



Bebouwing & erf

- Open ruimte in het bos
- Naar binnen gerichte plek, geen relatie met open landschap
- Open ruimte heeft funtionele kenmerken, geen parkaanleg
- Bebouwing ligt los van de wegenstructuur
- Enkele bouwmassa, geen gebouwenklomp
- Meestal een poort op afstand van het huis
- Enkele subruimtes in het bos welke utilitair zijn ingevuld
- Ondergeschikte privetuin t.o.v. de functionele ruimtes
- Enkele solitatire bomen aanwezig





- Ecologische waarde verbeteren
- Natuur verbeteren en versterken
- Levendige bosbeelden
- Wandelmogelijkheden
- Voorzichtig bosbeheer



- Toename van verkeer
- Licht- en geluidtoename
- Toename van bebouwing
- Ontwatering
- Maat- en schaalbeleving verkleinen
- Grote kapvlaktes

Ansicht 8 - Veldontginning- Algemeen en nieuwe erven







Veldontginningen komen in twee verschillende types voor:

- Natte veldontginning
- Veldontginning op stuwwal



Landschap kort beschreven

- Rechte wegen, meestal bosrand of wegbeplanting in blikveld aanwezig
- Ingericht t.b.v. agrarisch gebruik
- Open karakter, rationele verkaveling, blokvormig / langwerpig
- Bossen blokvormig met strakke randen
- Zichtrelatie tussen huis en landschap, eenvoudig ontwerp
- Erfbeplanting is schakel tussen landschap en huis
- Vormgegeven overgang tussen privaat en publieke ruimte (tuin - haag / bosje / bosgroep - landelijk gebied)
- Vergezichten; voornamelijk gras en bouwland, soms heiderestanten
- Weinig bebouwing, los in de ruimte, gebouwen tasten openheid niet aan, grote ruimtematen
- Bebouwing ligt aan ontginningswegen





Bebouwing en erf

- Kleine laan vanaf weg naar woonhuis
- Toegangslaan van beperkte wegbreedte met inheemse bomen
- Visuele relatie tussen huis en ontginningsweg
- Jonge erven; regelmatig patroon van beplanting (erfbos - houtsingel - laan / boomgaard)
- Samenhang tussen de rationele verkaveling en de vorm van het erf
- Voorzijde woonhuis is op de weg georienteerd
- Vorm van het erf is recht, rechte erfgrenzen
- Setting van gebouwen is rechtlijniger (dan bij essen of oude hoeven)
- Zware boomgroep binnenin of naast erf bij oude erven
- Detaillering: sober, beperkte verhardingen, greppels en gras
- Tuin is een geleidelijke overgang: natuurlijke 'rand', scheiding dmv een haag/ heg
- Boerderij niet verstopt achter de tuin, grote dakvlakken zichtbaar vanuit landschap
- Grote keur aan boerderijtypen: oud - nieuw





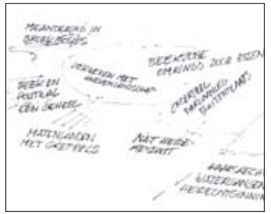
- Losse houtsingels en bomenrijen in lengterichting verkaveling
- Ecologische dooradering door beken en randenbeheer
- Verbetering erfinrichting / beplanting



- Schaalverkleining
- Grote volumes bos zonder open ruimtes
- Versiering met hekken etc. op erven
- Stedelijke detaillering
- Kronkelige vormen

Ansicht 9 - Beken en matenlanden







Beek neemt gedaante aan van passerend landschapstype:

- Zwaar beplant in oude hoevenlandschap
- Open of begeleid door productiebos in heideveen-ontginningen
- Beplante rand van es
- Recht kanaaltje door boslandschap en in veldontginning



Beken kort beschreven

- Gradientrijke situaties
- Beek vaak diepliggend, begeleid door hoge houtwal
- Soms broekbosjes aan de beek
- Beek vormt een ecologische verbindingszone



Bovenloop

- Wellen, bronnen en herkenbare beekdalen

In Oude Hoevenlandschap

- Beek kronkelend maar niet vrij meanderend
- Percelen voegen zich naar de beek
- Beken veelal op perceelsrand
- Soms zwaar beplant
- Soms langs houtwal



Matenlanden kort beschreven

- Voormalige natte hooilanden
- Kleinschalige structuur
- Nat
- Aan beek



In Veldontginning

- Rechte lange stromen
- Diepere ontwatering
- Soms beplant

In Boslandschap

- Natuurlijke oevers
- Verloop is samenhangend met ontginning; soms recht, soms meanderend
- Heringericht --> meanderend



- Beeksysteem benadering
- Waterkwaliteiten verbeteren
- Oevers ecologisch beheren
- Versterken beleefbaarheid beek
- Water vasthouden in natuurgebieden
- Oorspronkelijke loop herstellen



- Dieper ontwateren
- Verontreinigen
- Rechttrekken
- Ingrepen zonder cultuurhistorisch besef

Ansicht 10 - Hoogveenlandschap







Hoogveenlandschap komt voor in het Aamsveen aan de natte stuwwalflank

- Kenmerkende natuurlijke begroeiing op oude veenrestanten



Landschap kort beschreven

- Ontginningspatroon zeer duidelijk in wegen en paden
- Zeer natte delen
- Veel natuurwaarden
- Afwisseling van open ruimtes en bos
- Rust, ruimte en 's nachts onverlicht
- Resten van oude veenontginningspatronen
- Rechte wegen
- Beekdal Glanerbeek herkenbaar door aanwezige weidjes













- Verbetering natuurwaarden
- Beleving + educatie



- Verstoring van de rust, stilte en duisternis
- Ingrepen in de waterhuishouding

Ansicht 11 - Burgerwoningen








Algemeen voorkomen

- Grote diversiteit van villa tot arbeiderswoning
- Rijtjes van 2 tot 6 tweekappers uit jaren dertig
- Solitaire tolhuizen, oude stationswoningen, cafe's, winkels e.d.
- Kleine tuindorpenachtige lintjes, soms ingehaald door de stad
- "Pensioenwoningen" van nabijgelegen boerenerf
- Permanente bewoond geraakte recreatiewoningen in bos
- Nieuwe landhuizen



Typerend:

- Burgerwoningen zijn "te gast" in het landschap
- Kleine clusters, meestal lintjes tot solitair staand
- Meestal op heideontginning, aan rand hoevenlandschap
- Geen trottoir, geen officiële parkeerplaatsen aan de weg
- Losse bebouwingsstructuur, geen "stadse" rijtjeswoningen
- Meestal 1 bouwlaag, recreatiewoningen overwegend 1 soms 2 bouwlagen
- Landschap bovengeschikt, verscholen in het groen



Bebouwing en tuin

- Lintjes: Sterke scheiding voor-en achter
- Eenvoudige voortuin, doorlopen van bermgreppel
- Diepe achtertuin, eenvoudige voortuin
- Doorzetting laan aan weg
- Hagen van beperkte hoogte
- Lint kent eenheid in verscheidenheid, woningen overheersen elkaar niet
- Bij (vm) recreatiewoningen ontbreekt in principe de tuin, woning staat vrij in het bos
- Bladerdak loopt door, bos is bovengeschikt
- Villa's hebben een parkachtige tuin, deeluitmakend van de landschapsstructuur



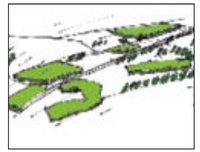


- Doorgaande landschappelijke lijnen handhaven bijv. laan, grasberm, greppel
- Verscholen in het landschap
- Inheems beplantingssortiment
- Instandhouding bladerdak bij woningen in het bos
- Bij (vm) recreatiewoningen een "bostuin", onderdeel bos
- Hagen en grote bomen die het gebouw inkaderen maar niet verstoppen



- Verstoring landschappelijke continuïteit, onderbreking zichtlijnen
- Onderbreking laan en bos
- Tuinen die omgeving beïnvloeden
- Uitzonderlijke schaal van enkele woning tussen de rest
- Disharmonie met andere huizen
- Overwoekering door bijgebouwen
- Veel verlichting, opzichtige buitenreclame
- Bij (vm) recreatiewoningen een open tuin in het bos

Kansen & mogelijkheden binnen koester-ansichten

nieuwe landgoederen, versterken kleinschaligheid




ontginningslandschap aangekleed



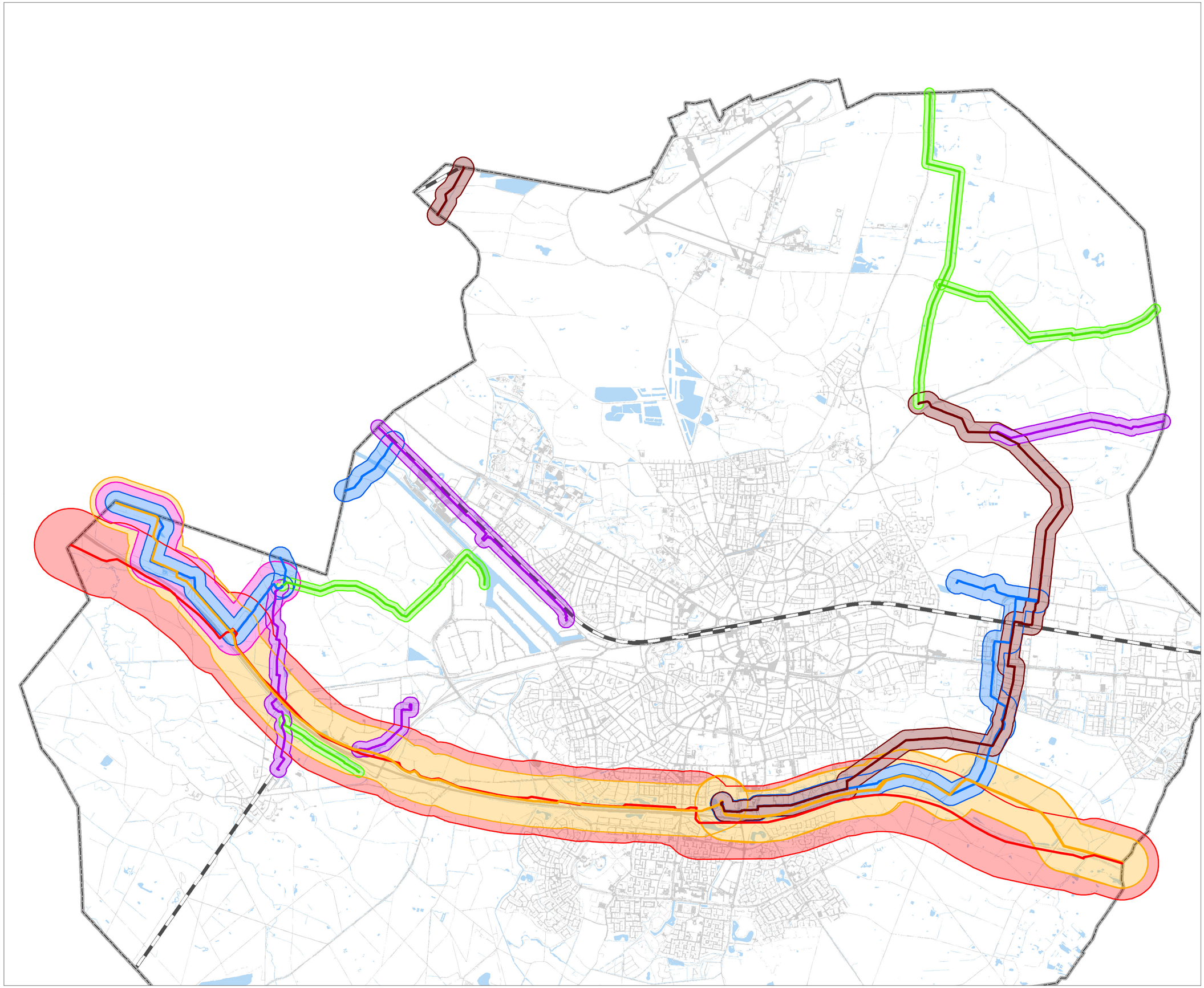

versterken oude hoevenlandschap




versterken veldontginningslandschap



Bijlage 4 Risicoleidingen gas



Legenda

- 4 INCH
- 6 INCH
- 8 INCH
- 12 INCH
- 18 INCH
- 24 INCH
- 36 INCH - Rijksinpassingsplan
- 4 INCH - 65 m
- 6 INCH - 95 m
- 8 INCH - 130 m
- 12 INCH - 140 m
- 18 INCH - 260 m
- 24 INCH - 330 m
- 36 INCH - 470 m
- spoorlijn
- wegen
- water
- gemeentegrens

bronnen:

Gem. Enschede
Vastgoedinformatie
Bestemmingsplannen
Gasunie

Formaat A3
Schaal 1:45.000
0 500 1.000 Meter

N



Risicoleidingen

(Gasunie 10 mei 2012 + wijziging 15 maart 2013)

15 maart 2013

Gemeente Enschede
DV-ISC-Vastgoedinformatie

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© Januari 2015, gemeente Enschede

enschede.nl

Gemeente Enschede

Regels

Bestemmingsplan

Eschmarke Zuid West 2010

Status: Onherroepelijk

enschede.nl

Eschmarke Zuid West 2010

Inhoudsopgave

Regels **3**

Hoofdstuk 1 Inleidende regels **4**
Artikel 1 Begrippen 4
Artikel 2 Wijze van meten 11

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels **13**
Artikel 3 Centrum 13
Artikel 4 Groen 16
Artikel 5 Groen - Landgoedpark 17
Artikel 6 Groen - Park 19
Artikel 7 Horeca 20
Artikel 8 Maatschappelijk 22
Artikel 9 Natuur 25
Artikel 10 Sport 27
Artikel 11 Verkeer 29
Artikel 12 Verkeer - Openbaar Vervoer 30
Artikel 13 Verkeer - Verblijfsgebied 31
Artikel 14 Water 32
Artikel 15 Wonen 33
Artikel 16 Leiding - Gas 37
Artikel 17 Leiding - Hoogspanningsverbinding 38
Artikel 18 Waterstaat - Waterloop met een waterhuishoudkundige en/of waterstaatkundige functie 39

Hoofdstuk 3 Algemene regels **40**
Artikel 19 Antidubbeltelregel 40
Artikel 20 Algemene bouwregels 41
Artikel 21 Algemene gebruiksregels 42
Artikel 22 Algemene aanduidingsregels 43
Artikel 23 Algemene afwijkingsregels 44
Artikel 24 Algemene wijzigingsregels 45
Artikel 25 Algemene procedureregels 46
Artikel 26 Overige regels 47

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels **48**
Artikel 27 Overgangsrecht 48
Artikel 28 Slotregel 50

Bijlagen **51**
Bijlage 1 Lijst van bedrijfstypen 52
Bijlage 2 Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging 67

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010" van de gemeente Enschede.

1.2 bestemmingsplan:

de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO.0153.20102122- met de bijbehorende regels en bijlagen .

1.3 aanduiding:

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels van het plan regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden.

1.4 aanduidingsgrens:

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

1.5 afhaalzaak:

een bedrijf waar in hoofdzaak kant en klare maaltijden en kleine etenswaren, alsmede alcoholvrije dranken en consumptie-ijs, worden verkocht voor consumptie anders dan ter plaatse.

1.6 andere geluidsgevoelige gebouwen:

onderwijsgebouwen - met uitzondering van delen van het gebouw die niet zijn bestemd voor geluidsgevoelige onderwijsactiviteiten -, ziekenhuizen, verpleeghuizen, verzorgingstehuizen, psychiatrische inrichtingen, medische centra, poliklinieken en medische kleuterdagverblijven.

1.7 antennedrager:

antennemast of andere constructie bedoeld voor de bevestiging van een antenne.

1.8 antenne-installatie:

installatie bestaande uit één antenne, een antennedrager, de bedrading en de al dan niet in een of meer techniekkasten opgenomen apparatuur, met de daarbij behorende bevestigingsconstructie en hekwerk.

1.9 bebouwing:

één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

1.10 bebouwingspercentage:

een op de verbeelding van het plan of in de regels aangegeven percentage, dat de grootte aangeeft van het deel van een bouwperceel, dat ten minste moet of ten hoogste mag worden bebouwd.

1.11 bedrijfswoning:

een woning in of bij een (bedrijfs)gebouw of op een (bedrijven)terrein kennelijk slechts bedoeld voor (het huishouden van) een persoon wiens huisvesting daar, gelet op de bestemming van het gebouwen of het terrein, noodzakelijk is.

1.12 beroep of bedrijf aan huis:

een beroep of bedrijf, dat in of bij een woning wordt uitgeoefend, waarvan de ruimtelijke uitwerking of uitstraling met de woonfunctie verenigbaar is en waarbij de woning in overwegende mate de woonfunctie behoudt en degene die het beroep of het bedrijf uitoefent ook bewoner van de woning is.

1.13 bestaande bebouwing:

één of meer gebouwen en/of bouwwerken, geen gebouwen zijnde, die op het tijdstip van de inwerkingtreding van dit plan volgens het geldende recht aanwezig of in uitvoering zijn dan wel na dat tijdstip zijn of mogen worden opgericht krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen die vóór dat tijdstip is aangevraagd.

1.14 bestemmingsgrens:

de grens van een bestemmingsvlak.

1.15 bestemmingsvlak:

een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming.

1.16 bijbehorend bouwwerk:

een functioneel met een zich op hetzelfde perceel bevindend hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aangebouwd op de grond staand gebouwen of ander bouwwerk met een dak.

1.17 bouwen:

het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen van een standplaats.

1.18 bouwgrens:

de grens van een bouwvlak.

1.19 bouwlaag:

het doorlopende gedeelte van een gebouw dat door op gelijke of vrijwel gelijke hoogte liggende vloeren of balklagen wordt begrensd, zulks met inbegrip van de begane grond en met uitsluiting van onderbouw of kelder en zolder.

1.20 bouwperceel:

een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten.

1.21 bouwperceelgrens:

een grens van een bouwperceel.

1.22 bouwvlak:

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten.

1.23 bouwwerk:

elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct hetzij indirect met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

1.24 dak:

iedere bovenbeëindiging van een gebouw.

1.25 detailhandel:

het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder de uitstalling ten verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan personen, die deze goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit, met uitzondering van afhaalzaken.

1.26 dienstverlening:

het bedrijfsmatig verlenen van diensten, waarbij het publiek rechtstreeks (al dan niet via een balie) te woord wordt gestaan en geholpen, zoals een uitzendbureau, reisbureau, kapsalon, wasserette, schoonheidsinstituut, pedicure, belwinkel en internetcafé, met uitzondering van seksinrichtingen.

1.27 erf:

al dan niet bebouwd perceel, of een gedeelte daarvan, dat direct is gelegen bij een hoofdgebouw en dat in feitelijk opzicht is ingericht ten dienste van het gebruik van dat gebouw, voor zover het plan die inrichting niet verbiedt.

1.28 garagebedrijf:

een bedrijf dat uitsluitend of in hoofdzaak is bedoeld voor de verkoop van motorvoertuigen en het onderhoud en/of de reparatie van motorvoertuigen.

1.29 garageboxen:

een zelfstandig, van bijbehorende bouwwerken te onderscheiden, complex van minimaal twee aaneengesloten gebouwen, kennelijk bestemd voor de stalling van (motor)voertuigen.

1.30 gebouw:

elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

1.31 grenswaarde:

grenswaarde, als bedoeld in artikel 5.1, lid 3 van de Wet milieubeheer en zoals uitgewerkt in het Besluit externe veiligheid inrichtingen ten aanzien van het niveau van het plaatsgebonden risico (PR).

1.32 groepsrisico:

cumulatieve kansen per jaar dat tenminste 10, 100 of 1000 personen overlijden als rechtstreeks gevolg van hun aanwezigheid in het invloedsgebied van een inrichting en een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof, gevaarlijke afvalstof of bestrijdingsmiddel betrokken is.

1.33 hogere grenswaarde:

een bij een bestemmingsplan in acht te nemen maximale waarde voor de geluidsbelasting van woningen, andere geluidsgevoelige gebouwen en geluidsgevoelige terreinen, die hoger is dan de voorkeurgrenswaarde en die in een concreet geval kan worden vastgesteld op grond van de Wet geluidhinder en/of het Besluit geluidhinder.

1.34 hoofdgebouw:

het gebouw op een perceel dat gelet op de bestemming als meest belangrijk is aan te merken.

1.35 horecabedrijf:

een bedrijf, dat in zijn algemeenheid is gericht op het verstrekken van dranken en/of etenswaren voor gebruik ter plaatse en/of het bedrijfsmatig verstrekken van nachtverblijf, waaronder bed & breakfast, en/of het exploiteren van zaalaccommodatie, discotheek, feestzaal en partyboerderij; met een horecabedrijf wordt een afhaalzaak gelijkgesteld.

1.36 invloedsgebied:

gebied waarin, volgens bij regeling van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer gestelde regels, personen worden meegeteld voor de berekening van het groepsrisico.

1.37 kantoor:

een gebouw of een gedeelte daarvan, dat door zijn indeling en inrichting bedoeld is om uitsluitend of in hoofdzaak te worden gebruikt voor de uitoefening van administratieve werkzaamheden en werkzaamheden, die verband houden met het doen functioneren van (semi-) overheidsinstellingen, het bank- en verzekeringswezen en naar de aard daarmee gelijk te stellen overige zakelijke dienstverlening.

1.38 maatschappelijke voorzieningen

educatieve, sociaal-medische, sociaal-culturele, levensbeschouwelijke voorzieningen en voorzieningen ten behoeve van openbare dienstverlening alsmede naar de aard daarmee gelijk te stellen voorzieningen, zoals de in bijlage 1 van deze regels onder de hoofdgroep 'Maatschappelijk' genoemde voorzieningen.

1.39 nutsvoorzieningen:

gebouwde dan wel ongebouwde voorzieningen ten behoeve van algemene nutsdoeleinden zoals de watervoorziening, afval, energievoorziening of het (tele)communicatie-verkeer, zoals de in bijlage 1 van deze regels onder de hoofdgroep 'Bedrijven' genoemde voorzieningen.

1.40 onderbouw:

een gedeelte van een gebouw dat wordt afgedekt door een vloer, waarvan de bovenkant minder dan 1,5 meter boven peil is gelegen.

1.41 perceelsgrens:

de grens van een (bouw)perceel.

1.42 plaatsgebonden risico:

risico op een plaats buiten een inrichting, uitgedrukt als de kans per jaar dat een persoon, die onafgebroken en onbeschermd op die plaats zou verblijven, overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof, gevaarlijke afvalstof of bestrijdingsmiddel betrokken is.

1.43 plaatsgebonden risicocontour PR 10-5:

de risicocontour zoals uitgewerkt in het Besluit externe veiligheid inrichtingen die aangeeft waar er een bepaalde effectkans van één op honderdduizend is op een incident met één of meer dodelijke slachtoffers.

1.44 plaatsgebonden risicocontour PR 10-6:

de risicocontour zoals uitgewerkt in het Besluit externe veiligheid inrichtingen die aangeeft waar er een bepaalde effectkans van één op een miljoen is op een incident met één of meer dodelijke slachtoffers; deze contour geldt voor kwetsbare objecten als grenswaarde en voor beperkt kwetsbare objecten als richtwaarde.

1.45 prostitutie:

het zich beschikbaar stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met een ander tegen vergoeding.

1.46 richtwaarde:

richtwaarde als bedoeld in artikel 5.1, lid 3 van de Wet milieubeheer en zoals uitgewerkt in het Besluit externe veiligheid inrichtingen ten aanzien van het niveau van het plaatsgebonden risico (PR) .

1.47 risicovolle inrichting:

een inrichting, bij welke ingevolge het Besluit externe veiligheid inrichtingen een grenswaarde of richtwaarde voor het risico c.q. een risico-afstand moet worden aangehouden bij het in het bestemmingsplan toelaten van kwetsbare objecten of beperkt kwetsbare objecten.

1.48 seksinrichting:

de voor het publiek toegankelijke, besloten ruimte waarin bedrijfsmatig, of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht. Onder een seksinrichting wordt in ieder geval verstaan: een sekstheater, een parenclub of een prostitutiebedrijf waaronder tevens begrepen een erotische massagesalon, al dan niet in combinatie met elkaar.

1.49 sportvoorzieningen:

gebouwde en/of ongebouwde voorzieningen ten behoeve van sport en sportieve recreatie, zoals de in bijlage 1 van deze regels onder de hoofdgroep 'Sport' genoemde voorzieningen.

1.50 standplaats:

een kavel, bestemd voor het plaatsen van een woonwagen, waarop voorzieningen aanwezig zijn die op het leidingnet van de openbare nutsbedrijven, andere instellingen of van gemeenten kunnen worden aangesloten.

1.51 straatmeubilair:

de op of bij de weg behorende bouwwerken, zoals verkeersgeleiders, verkeersborden, brandkranen, lichtmasten, parkeermeters, stadsplattegronden, zitbanken, bloem- en plantenbakken, papier-, glas- en andere inzamelbakken, kunstobjecten, gedenktekens, draagconstructies voor reclame alsmede telefooncellen, abri's en andere, hiermee gelijk te stellen bouwwerken.

1.52 tuincentrum:

een al dan niet overdekte verkoopruimte waar artikelen bedrijfsmatig te koop worden aangeboden, waarbij het hoofdassortiment bestaat uit artikelen voor de inrichting en het onderhoud van particuliere tuinen of daarmee rechtstreeks samenhangende artikelen, zoals tuinplanten, zaai- en pootgoed, tuinmest, teelaarde, tuingereedschap, tuinhout, tegels, sierstenen, tuinhuisjes, materialen voor de aanleg van vijvers- en fonteinen, alsmede kamerplanten, snijbloemen en potterie en het nevenassortiment uit dierbenodigdheden en -voeders, huis- en hobbydieren, sfeerartikelen, tuinmeubelen, tuinkleding en -schoeisel, met uitzondering van modische, sport- of vrijetijdskleding en zwembadmaterialen.

1.53 voorgevelrooilijn:

de evenwijdig aan de as van de weg gelegen lijn, die zoveel mogelijk aansluit bij de ligging van - een deel van de - voorgevels van de bestaande bebouwing.

1.54 voorkeursgrenswaarde:

de bij een bestemmingsplan in acht te nemen maximale waarde voor de geluidsbelasting van woningen, andere geluidsgevoelige gebouwen en geluidsgevoelige terreinen, zoals deze rechtstreeks kan worden afgeleid uit de Wet geluidhinder en/of het Besluit geluidhinder.

1.55 vuurwerkbedrijf:

inrichting waar professioneel vuurwerk en/of meer dan 10.000 kg consumentenvuurwerk aanwezig is.

1.56 winkel:

een gebouw of een gedeelte daarvan dat door zijn indeling en inrichting bedoeld is als ruimte voor detailhandel , eventueel met bijbehorende kantoorruimte, en/of ambacht en/of magazijn.

1.57 woning:

een gebouw of een gedeelte daarvan, dat door zijn indeling en inrichting uitsluitend bedoeld is voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden.

1.58 woongebouw:

een gebouw , dat meerdere naast elkaar en/of geheel of gedeeltelijk boven elkaar gelegen woningen omvat en dat qua uiterlijke verschijningsvorm als een eenheid beschouwd kan worden.

1.59 woonhuis:

een gebouw , dat één woning omvat, dan wel twee of meer naast elkaar en/of gedeeltelijk boven elkaar gelegen woningen omvat, en dat qua uiterlijke verschijningsvorm als een eenheid kan worden beschouwd.

1.60 woonzorgcomplex:

een woongebouw, waarin de hoofdfunctie wonen wordt gecombineerd met zorg- en welzijnsvoorzieningen en waarbij tevens ter ondersteuning van deze functies kleinschalige, ondergeschikte detailhandel, dienstverlening en/of horeca kan voorkomen.

1.61 zakelijke dienstverlening

het bedrijfsmatig verlenen van administratieve diensten aan of ten behoeve van bedrijven en/of personen, zoals administratie-, advocaten-, advies- en ingenieursbureaus met een beperkt publieksgerichte functie.

1.62 zendmast:

een bouwwerk, geen gebouw zijnde, waarop antenne-installaties worden geplaatst.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 de dakhelling:

langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak.

2.2 de goothoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel.

2.3 de inhoud van een bouwwerk:

tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

2.4 de bouwhoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

2.5 de oppervlakte van een bouwwerk:

tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.6 de hoogte van een windturbine:

vanaf het peil tot aan de (wieken)as van de windturbine.

2.7 de afstand tot de perceelsgrens

de kortste afstand van enig punt van een gebouw tot de perceelsscheiding van het bouwperceel.

2.8 de afstand tussen gebouwen

de kortste afstand tussen de buitenwerkse gevelvlakken van de gebouwen .

2.9 peil

a. voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang direct aan een weg grenst: de hoogte van die weg ter plaatse van de hoofdtoegang;
b. voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse van de hoofdtoegang bij voltooiing van de bouw;
c. voor een bouwwerk, geen gebouw zijnde: de hoogt van het afgewerkte terrein ter plaatse bij voltooiing van de bouw.

2.10 minimaal/maximaal bebouwingspercentage

a. uit te werken bestemmingen: het aangegeven bebouwingspercentage moet worden berekend over het gehele bestemmingsvlak, met inbegrip van de buiten de bouwgrens gelegen gronden;
b. eindbestemmingen: het aangegeven bebouwingspercentage moet worden berekend over het gehele

bouwperceel, met inbegrip van de buiten de bouwgrens gelegen gronden.

Voor de berekening blijven bouwwerken gelegen beneden peil buiten beschouwing.

2.11 bruto vloeroppervlak van een gebouw (b.v.o.)

omvat de totale en buitenwerks gemeten oppervlakte van alle bouwlagen die een gebouw telt, met inbegrip van beneden peil gelegen bouwdelen en bij dat gebouw behorende magazijnen, werkplaatsen en overige dienstruimten, met uitsluiting van gebouwde parkeervoorzieningen.

2.12 verkoopvloeroppervlak van een gebouw (v.v.o.)

de overdekte verkoopruimten die toegankelijk zijn voor het publiek alsmede de ruimten die direct samenhangen met de winkelverkoop, zoals etalages, vitrines, toonbanken, schapruimte, paskamers en kassaruimten.

2.13 ondergeschikte bouwonderdelen

bij de toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwonderdelen, zoals plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, schoorstenen, gevel- en kroonlijsten, luifels, balkons en overstekende daken buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding niet meer dan 1 meter bedraagt.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Centrum

3.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor “Centrum” aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. detailhandel, met dien verstande dat deze functie uitsluitend is toegestaan op de begane grond;
   2. dienstverlening, met dien verstande dat deze functie uitsluitend is toegestaan op de begane grond;
   3. horeca, met dien verstande dat deze functie uitsluitend is toegestaan op de begane grond en beperkt is tot horecabedrijven die zijn genoemd in categorie A van de bij deze regels behorende Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 2);
   4. maatschappelijke voorzieningen, met dien verstande dat deze functie uitsluitend is toegestaan op de begane grond en beperkt is tot maatschappelijke voorzieningen die zijn genoemd in categorie A van de bij deze regels behorende Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 2);
   5. het wonen, al dan niet in combinatie met een beroep of bedrijf aan huis, met dien verstande dat deze functie uitsluitend is toegestaan op de verdiepingen;
   6. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, erven, terreinen en voorzieningen, zoals bergingen, trappenhuizen, ontsluitingswegen, parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en nutsvoorzieningen.

b. In afwijking van het bepaalde onder a is de vestiging van risicovolle inrichtingen uitgesloten.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Algemeen

Op de voor “Centrum” aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 3.1.

3.2.2 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende bepalingen:

a. hoofdgebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
b. ter plaatse van de aanduiding “maximale bouwhoogte” mag de bouwhoogte niet worden overschreden;

3.2.3 Overige bouwwerken

Voor het bouwen van niet eerder genoemde overige bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 5 meter bedragen.

3.2.4 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in de leden 3.2.2, en 3.2.3 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

3.2.5 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 3.2.1, 3.2.2, , 3.2.3, en/of 3.2.4 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

3.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 3.2.3, onder a, voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
b. lid 3.2.3, onder c, voor een bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 7 meter;

De in dit lid genoemde ontheffingen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de woonsituatie;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

3.4 Specifieke gebruiksregels

a. De uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis in samenhang met wonen is uitsluitend toegestaan, indien:

    1. het vloeroppervlak ten behoeve van de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis niet groter is dan 30 m²;
    2. bedrijfsmatige activiteiten beperkt zijn tot bedrijven die zijn genoemd in categorie 1 van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1);
    3. geen sprake is van verkeersaantrekkende activiteiten, die kunnen leiden tot een nadelige beïnvloeding van de normale afwikkeling van het verkeer dan wel tot een onevenredige parkeerdruk op de openbare ruimte;
    4. geen sprake is van detailhandel en/of horeca;

b. geen onevenredige aantasting plaats vindt van de woonsituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.
c. Tot een gebruik strijdig met deze bestemming als bedoeld in artikel 2.1. van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en artikel 7.2 van de Wet ruimtelijke ordening wordt in ieder geval gerekend:
    1. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting;
    2. het gebruik van vrijstaande bijbehorende bouwwerken voor iedere vorm van bewoning.

3.5 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 3.4, onder a sub 1, ten behoeve van de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis tot een maximaal vloeroppervlak van 49% van het totale vloeroppervlak van de woning met bijbehorende;
b. lid 3.4, onder a sub 2, ten behoeve van de uitoefening van een bedrijf aan huis, dat niet is genoemd in de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1) danwel is genoemd in categorie 2 van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1), mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting,

naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met een bedrijf dat is genoemd in categorie 1.

De in dit lid genoemde ontheffingen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de woonsituatie;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 4 Groen

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor “Groen” aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. groenstroken, plantsoenen, waterpartijen, -lopen, -bergingen, wadi's, infiltratiestroken en andere voorzieningen in het kader van de waterbeheersing;
b. in- en uitritten;
c. voet- en fietspaden;
d. speelvoorzieningen
e. nutsvoorzieningen;
f. bij deze doeleinden behorende gebouwen, bouwwerken geen gebouwen zijnde, straatmeubilair en andere werken.

4.2 Bouwregels

a. Op de voor “Groen” aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken worden gebouwd ten dienste van deze bestemming, zoals straatmeubilair, nutsvoorzieningen en speelvoorzieningen;
b. Voor het bouwen van gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde gelden de volgende bepalingen:
1. de hoogte van terreinafscheidingen mag niet meer dan 2 meter bedragen;
2. de bouwhoogte van speelvoorzieningen mag maximaal 4 meter bedragen;
3. de oppervlakte van speelvoorzieningen mag per bouwwerk maximaal 20 m² bedragen;
4. de goothoogte van nutsvoorzieningen mag maximaal 3 meter bedragen;
5. de oppervlakte van nutsvoorzieningen mag per bouwwerk maximaal 25 m² bedragen;
6. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggenmasten en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
7. de bouwhoogte van overige bouwwerken mag maximaal 5 meter bedragen.

Artikel 5 Groen - Landgoedpark

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor “Groen-Landgoedpark" aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. de bescherming, instandhouding, ontwikkeling en verbetering van de landschappelijke en natuurlijke waarden;
b. groenstroken, plantsoenen, waterpartijen, -lopen, -bergingen, wadi's, infiltratiestroken en andere voorzieningen in het kader van de waterbeheersing;
c. in- en uitritten van en naar woningen;
d. bij deze doeleinden behorende bouwwerken geen gebouwen zijnde en andere werken.

5.2 Bouwregels

5.2.1 Algemeen

a. Op de voor “Groen-Landgoedpark" aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in 5.1.;
b. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 5.2.2. en 5.2.3. mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

5.2.2 Gebouwen

Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.

5.2.3 Gebouwen, geen bouwwerken zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende bepalingen:

a. de hoogte van terreinafscheidingen mag niet meer dan 2 meter bedragen;
b. de hoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 3 meter bedragen;
c. de bouw van ecotunnels, faunapassages en andere bouwwerken in overeenstemming met het bepaalde in lid 5.1. is toegestaan

5.2.4 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:

a. het behoud, het herstel en/of de ontwikkeling van de landschappelijke en/of natuurwetenschappelijke en/of cultuurhistorische waarden van de gronden;
b. de verkeersveiligheid;
c. de gebruiksmogelilkheden van aangrenzende gronden.

5.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 5.2.3. onder a. voor een hoogte van terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
b. lid 5.2.3. onder b, voor een hoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 5

meter;

De in dit lid genoemde omgevingsvergunning wordt slechts verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting zal plaatsvinden van de landschappelijke en natuurlijke waarden van het gebied waarop de bestemming "Groen - Landgoedpark" van toepassing is.

5.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden om op de voor "Groen- Landgoedpark" bestemde gronden zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
   1. het ontginnen, bodemverlagen, afgraven, ophogen en egaliseren van gronden
   2. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
   3. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheid en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen met een oppervlakte van meer dan 50 m2;
   4. het verrichten van onderzoeks- en exploitatieboringen ten behoeve van de winning van delfstoffen, water en andere bodemschatten;
   5. het graven en/of dempen van sloten en het door afwateren, ontwateren of afdammen wijzigen van de grondwaterstand;
   6. het aanbrengen van drainage;
   7. het aanleggen van voorzieningen ten behoeve van het recreatief medegebruik en/of het educatief medegebruik.
b. De onder a bedoelde verboden zijn niet van toepassing op werken en werkzaamheden, die het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen of die reeds in uitvoering waren op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan.
c. De onder a. bedoelde omgevingsvergunning wordt geweigerd, indien door de uitvoering van de aldaar genoemde werken of werkzaamheden, danwel door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de landschappelijke, cultuurhistorische, archeologische en natuurlijke waarden in onevenredige mate worden of kunnen worden aangetast.

Artikel 6 Groen - Park

6.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor “Groen-Park” aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. een park met groenstroken, waterpartijen, -lopen, -bergingen, wadi's, infiltratiestroken en andere voorzieningen in het kader van de waterbeheersing;
   2. in- en uitritten;
   3. wandel- en fietspaden;
   4. speelvoorzieningen;
   5. recreatief medegebruik;
   6. parkeervoorzieningen;
   7. nutsvoorzieningen;
   8. bij deze doeleinden behorende gebouwen, bouwwerken geen gebouwen zijnde, straatmeubilair en andere werken.

6.2 Bouwregels

a. Op de voor “Groen - Park” aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken worden gebouwd ten dienste van deze bestemming, zoals straatmeubilair, nutsvoorzieningen en speelvoorzieningen;
b. Voor het bouwen van gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde gelden de volgende bepalingen:
1. de hoogte van terreinafscheidingen mag niet meer dan 2 meter bedragen;
2. de bouwhoogte van speelvoorzieningen mag maximaal 4 meter bedragen;
3. de oppervlakte van speelvoorzieningen mag per bouwwerk maximaal 20 m² bedragen;
4. de goothoogte van nutsvoorzieningen mag maximaal 3 meter bedragen;
5. de oppervlakte van nutsvoorzieningen mag per bouwwerk maximaal 25 m² bedragen;
6. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggenmasten en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
7. de bouwhoogte van overige bouwwerken mag maximaal 5 meter bedragen.

Artikel 7 Horeca

7.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor “Horeca” aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. horecabedrijven, die zijn genoemd in categorie 1 uit de hoofdgroep Horeca van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1);
   2. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, erven, terreinen en voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en nutsvoorzieningen.

7.2 Bouwregels

7.2.1 Algemeen

Op de voor “Horeca” aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 7.1.

7.2.2 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende bepalingen:

a. hoofdgebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
b. ter plaatse van de aanduiding “maximale bouwhoogte” mag de bouwhoogte niet worden overschreden;

7.2.3 Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. bijbehorende bouwwerken mogen binnen het bouwvlak worden gebouwd;
b. bijbehorende bouwwerken mogen buiten het bouwvlak uitsluitend achter de voorgevelrooilijn worden gebouwd tot maximaal 50 m²;
c. de bouwhoogte van bijbehorende bouwwerken mag maximaal 4,5 meter bedragen.

7.2.4 Overige bouwwerken

Voor het bouwen van niet eerder genoemde overige bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 5 meter bedragen.

7.2.5 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in de leden 7.2.2 en 7.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

7.2.6 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 7.2.1, 7.2.2, 7.2.3, 7.2.4 en/of 7.2.5 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

7.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 7.2.1, voor de bouw van gebouwen ten behoeve van de vestiging van een horecabedrijf dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand horecabedrijf in een horecabedrijf dat niet is genoemd in bijlage 1 van deze regels, mits dat horecabedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 7.1, onder 1, op die locatie toegestane horecabedrijven;
b. lid 7.2.3, onder b, voor een gezamenlijk oppervlak van bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak tot maximaal 75 m², mits het bebouwingspercentage niet meer bedraagt dan 50%;
c. lid 7.2.4, onder a, voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
d. lid 7.2.4, onder c, voor een bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 7 meter;
e. lid 7.2.6, voor het vervangen en/of uitbreiden van bestaande gebouwen die zijn gesitueerd buiten het bouwvlak met een vergroting die niet meer bedraagt dan 15% van de oppervlakte van die gebouwen onder de voorwaarden dat:
    1. de uitbreiding van het gebouw uitsluitend op de begane grond wordt gerealiseerd;
    2. de goot- en bouwhoogte niet toenemen.

De in dit lid genoemde afwijkingen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de woonsituatie;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

7.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting.

7.5 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 7.1, onder a, ten behoeve van de vestiging van een horecabedrijf dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand horecabedrijf in een horecabedrijf, dat niet is genoemd in de hoofdgroep Bedrijven van bijlage 1 van deze regels, mits dat horecabedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 7.1, onder a, op die locatie toegestane horecabedrijven.

Artikel 8 Maatschappelijk

8.1 Bestemmingsomschrijving

8.1.1 Basisbestemming

De voor “Maatschappelijk” aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. maatschappelijke voorzieningen, die zijn genoemd in de categorieën 1 en 2 uit de hoofdgroep Maatschappelijk van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1);
b. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, erven, terreinen en voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en nutsvoorzieningen.

8.1.2 Toegestaan medegebruik ter plaatse van functie-aanduidingen

Ter plaatse van de aanduiding "kantoor" zijn de gronden tevens bestemd voor de vestiging van kantoren en overige zakelijke dienstverlening.

8.2 Bouwregels

8.2.1 Algemeen

Op de voor “Maatschappelijk” aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 8.1.

8.2.2 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende bepalingen:

a. hoofdgebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
b. ter plaatse van de aanduiding “maximale bouwhoogte” mag de bouwhoogte niet worden overschreden;

8.2.3 Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. bijbehorende bouwwerken mogen binnen het bouwvlak worden gebouwd;
b. bijbehorende bouwwerken mogen buiten het bouwvlak uitsluitend achter de voorgevelrooilijn worden gebouwd tot maximaal 50 m²;
c. de bouwhoogte van bijbehorende bouwwerken mag maximaal 4,5 meter bedragen.

8.2.4 Overige bouwwerken

Voor het bouwen van niet eerder genoemde overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 5 meter bedragen;

8.2.5 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in de leden 8.2.2 en 8.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

8.2.6 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 8.2.1, 8.2.2, 8.2.3, 8.2.4 en/of 8.2.5 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

8.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 8.2.1, voor de bouw van gebouwen ten behoeve van de vestiging van een maatschappelijke voorziening dan wel wijziging of aanpassing van een bestaande maatschappelijke voorziening in een maatschappelijke voorziening, die niet is genoemd in bijlage 1 van deze regels, mits die maatschappelijke voorziening, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 8.1, onder a, op die locatie toegestane maatschappelijke voorzieningen;
b. lid 8.2.3, onder b, voor een gezamenlijk oppervlak van bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak tot maximaal 75 m², mits het bebouwingspercentage niet meer bedraagt dan 50%;
c. lid 8.2.4, onder a, voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
d. lid 8.2.4, onder c, voor een bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 7 meter;
e. lid 8.2.6, voor het vervangen en/of uitbreiden van bestaande gebouwen die zijn gesitueerd buiten het bouwvlak met een vergroting die niet meer bedraagt dan 15% van de oppervlakte van die gebouwen onder de voorwaarden dat:
    1. de uitbreiding van het gebouw uitsluitend op de begane grond wordt gerealiseerd;
    2. de goot- en bouwhoogte niet toenemen.

De in dit lid genoemde afwijkingen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de woonsituatie;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

8.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting.

8.5 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 8.1, onder a, ten behoeve van de vestiging van een maatschappelijke voorziening dan wel wijziging of aanpassing van een bestaande maatschappelijke voorziening in een maatschappelijke voorziening, die niet is genoemd in de hoofdgroep Maatschappelijk van bijlage 1 van deze regels, mits die maatschappelijke voorziening, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 8.1, onder a, op die locatie toegestane maatschappelijke voorzieningen.

Artikel 9 Natuur

9.1 Bestemmingsomschrijving

9.1.1 Basisbestemming

a. De voor "Natuur" aangewezen gronden zijn bestemd voor:
1. de bescherming, instandhouding en verbetering van de landschappelijke, cultuurhistorische, geomorfologische en natuurlijke waarden;
2. ecologische verbindingszone;
3. sloten, beken en daarmee gelijk te stellen waterlopen en andere voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding, waaronder begrepen voorzieningen ten behoeve van het vasthouden en bergen van water.

b. Op de voor "Natuur" aangewezen gronden zijn ondergeschikt aan de onder a. omschreven doeleinden tevens toegestaan:
1. extensief recreatief medegebruik en educatief medegebruik;
2. wandel- en fietspaden;

9.2 Bouwregels

9.2.1 Algemeen

a. Op de voor 'Natuur' aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 9.1.
b. Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 9.2.2 en 9.2.3 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan.

9.2.2 Gebouwen

Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.

9.2.3 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende bepalingen:

a. de hoogte van terreinafscheidingen mag niet meer dan 2 meter bedragen;
b. de hoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 3 meter bedragen;
c. de bouw van ecotunnels, faunapassages en andere bouwwerken ten behoeve van de ecologische verbindingszone is toegestaan

9.2.4 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in de leden 10.2.2. en 10.2.3. gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m^2 bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

9.2.5 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:

a. het behoud, het herstel en/of de ontwikkeling van de landschappelijke en/of natuurwetenschappelijke en/of cultuurhistorische waarden van de gronden;
b. de verkeersveiligheid;
c. de gebruiksmogelilijkheden van aangrenzende gronden.

9.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 10.2.3. onder a. voor een hoogte van terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
b. lid 10.2.3. onder b, voor een hoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 5 meter;

De in dit lid genoemde omgevingsvergunning wordt slechts verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting zal plaatsvinden van de natuurwetenschappelijke, cultuur- historische en landschappelijke waarden van het gebied waarop de bestemming "Natuur" van toepassing is.

9.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden om op de voor "Natuur" bestemde gronden zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
    1. het ontginnen, bodemverlagen, afgraven, ophogen en egaliseren van gronden
    2. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
    3. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheid en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen met een oppervlakte van meer dan 50 m2;
    4. het verrichten van onderzoeks- en exploitatieboringen ten behoeve van de winning van delfstoffen, water en andere bodemschatten;
    5. het graven en/of dempen van sloten en het door afwateren, ontwateren of afdammen wijzigen van de grondwaterstand;
    6. het aanbrengen van drainage;
    7. het aanleggen van voorzieningen ten behoeve van het recreatief medegebruik en/of het educatief medegebruik.
b. De onder a bedoelde verboden zijn niet van toepassing op werken en werkzaamheden, die het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen of die reeds in uitvoering waren op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan.
c. De onder a. bedoelde omgevingsvergunning wordt geweigerd, indien door de uitvoering van de aldaar genoemde werken of werkzaamheden, danwel door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de landschappelijke, cultuurhistorische, archeologische en natuurlijke waarden in onevenredige mate worden of kunnen worden aangetast.

Artikel 10 Sport

10.1 Bestemmingsomschrijving

1. De voor “Sport” aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. sportvoorzieningen, die zijn genoemd in de categorieën 1 en 2 uit de hoofdgroep Sport van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1);
b. niet zelfstandige horeca in de vorm van een kantine;
c. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, terreinen en voorzieningen, zoals kleedruimtes, ontsluitingswegen, parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en nutsvoorzieningen.

10.2 Bouwregels

10.2.1 Algemeen

Op de voor “Sport” aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 10.1.

10.2.2 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende bepalingen:

a. hoofdgebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
b. ter plaatse van de aanduiding “maximale bouwhoogte” mag de bouwhoogte niet worden overschreden;
c. ter plaatse van de aanduiding “maximale goot- en bouwhoogte” mag de goot- en bouwhoogte niet worden overschreden.

10.2.3 Overige bouwwerken

Voor het bouwen van niet eerder genoemde overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van kunstobjecten en vlaggenmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van lichtmasten mag maximaal 18 meter bedragen;
d. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 8 meter bedragen.

10.2.4 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in de leden 10.2.2 en 10.2.3 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

10.2.5 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 10.2.1, 10.2.2, 10.2.3 en/of 10.2.4 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

10.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 10.2.1, voor de bouw van gebouwen ten behoeve van de vestiging van een sportvoorziening dan wel

wijziging of aanpassing van een bestaande sportvoorziening in een sportvoorziening, die niet is genoemd in bijlage van deze regels dan wel is genoemd in één categorie hoger, mits die sportvoorziening, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 10.1, onder a, op die locatie toegestane sportvoorzieningen;

b. lid 10.2.3, onder a, voor een bouwhoogte van terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
c. lid 10.2.5, voor het vervangen en/of uitbreiden van bestaande gebouwen die zijn gesitueerd buiten het bouwvlak met een vergroting die niet meer bedraagt dan 15% van de oppervlakte van die gebouwen onder de voorwaarden dat:
    1. de uitbreiding van het gebouw uitsluitend op de begane grond wordt gerealiseerd;
    2. de goot- en bouwhoogte niet toenemen.

De afwijkingen zoals genoemd in artikel 11.3. worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de woonsituatie;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 11 Verkeer

11.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor “Verkeer” aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. wegen;
   2. voet- en fietspaden;
   3. parkeervoorzieningen;
   4. groenvoorzieningen;
   5. waterpartijen, -lopen, -bergingen, wadi's, infiltratiestroken en andere voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding;
   6. geluidwerende voorzieningen;
   7. nutsvoorzieningen;
   8. bij deze doeleinden behorende gebouwen, bouwwerken geen gebouwen zijnde, straatmeubilair en andere werken.

11.2 Bouwregels

11.2.1 Algemeen

Op de voor “Verkeer” aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 11.1.

11.2.2 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

a. De bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
b. De bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 5 meter bedragen.

11.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in lid 11.2.2 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

11.2.4 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 11.2.1, 11.2.2 en/of 11.2.3 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

Artikel 12 Verkeer - Openbaar Vervoer

12.1 Bestemmingsomschrijving

De voor "Verkeer - Openbaar Vervoer" aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. (de aanleg en instandhouding van) een weg ten behoeve van het openbaar vervoer;
b. voet- en fietspaden;
c. groenstroken;
d. nutsvoorzieningen;
e. bij deze bestemming behorende bouwwerken en andere werken.

12.2 Bouwregels

12.2.1 Algemeen

Op de voor "Verkeer - Openbaar Vervoer" aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voorzover dit in overeenstemming is met het bepaalde in artikel 10.1.

12.2.2 Gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde

a. De bouwhoogte van bouwwerken voor bewegwijzering, beveiliging en regeling van het verkeer alsmede lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
b. De bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 5 meter bedragen.

12.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in lid 11.2.2 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

12.2.4 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 12.2.1, 12.2.2 en/of 12.2.3 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

Artikel 13 Verkeer - Verblijfsgebied

13.1 Bestemmingsomschrijving

De voor “Verkeer-Verblijfsgebied” aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. erftoegangswegen;
b. woonerven;
c. pleinen;
d. voet- en fietspaden;
e. parkeervoorzieningen;
f. groenvoorzieningen;
g. waterpartijen, -lopen, -bergingen, wadi's, infiltratiestroken en andere voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding;
h. speelvoorzieningen;
i. straatmeubilair;
j. nutsvoorzieningen
k. verkeersvoorzieningen;
l. bij deze doeleinden behorende bouwwerken en andere werken.

13.2 Bouwregels

13.2.1 Algemeen

Op de voor “Verkeer-Verblijfsgebied” aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in artikel 13.1.

13.2.2 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

a. De bouwhoogte van bouwwerken voor bewegwijzering en beveiliging van het verkeer, kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
b. De bouwhoogte van speelvoorzieningen mag maximaal 4 meter bedragen;
c. De oppervlakte van speelvoorzieningen mag per bouwwerk maximaal 20 m² bedragen;
d. De bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 5 meter bedragen.

13.2.3 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in artikel 13.2.2 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

13.2.4 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 13.2.1, 13.2.2 en/of 13.2.3 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

Artikel 14 Water

14.1 Bestemmingsomschrijving

De voor “Water” aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. waterhuishouding;
b. waterbeheer en waterberging;
c. bescherming van landschaps- en natuurwaarden;
d. recreatief medegebruik;
e. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde, andere werken en voorzieningen, zoals bruggen, dammen en/of duikers, oeverbeschoeiingen, aanlegsteigers en groenvoorzieningen.

14.2 Bouwregels

14.2.1 Algemeen

Op de voor “Water” aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 14.1.

14.2.2 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

a. De bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 5 meter bedragen.
b. De lengte van de aanlegsteigers vanaf de wal in het water mag maximaal 5 meter bedragen.

14.3 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met de bestemming wordt in ieder geval gerekend het gebruik van deze gronden ten behoeve van ligplaatsen voor woon- en bedrijfsschepen.

Artikel 15 Wonen

15.1 Bestemmingsomschrijving

15.1.1 Basisbestemming

De voor “Wonen” aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. het wonen in de vorm van woningen, al dan niet in combinatie met een beroep of bedrijf aan huis;
b. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, erven, tuinen en voorzieningen, zoals woningen, bergingen, trappenhuizen, in- en uitritten, parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en nutsvoorzieningen;
c. geluidwerende voorzieningen.

15.1.2 Toegestaan medegebruik ter plaatse van functie-aanduidingen

a. Ter plaatse van de aanduiding "maatschappelijk" zijn de gronden tevens bestemd voor de vestiging van een kinderdagverblijf;
b. Ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - schuur" zijn de gronden tevens bestemd voor de instandhouding van een schuur die mag worden gebruikt voor agrarisch doeleinden.

15.2 Bouwregels

15.2.1 Algemeen

1. Op de voor "Wonen" aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 15.1.
2. Voor zover van toepassing dient bij het realiseren van bebouwing op gronden met de bestemming "Wonen" het bepaalde in artikel 18 "Waterstaat - Waterloop met een waterhuishoudkundige en/of waterstaatkundige functie" in acht te worden genomen.

15.2.2 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende bepalingen:

a. hoofdgebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
b. hoofdgebouwen dienen in de voorgevelrooilijn te worden gebouwd;
c. ter plaatse van de aanduiding “maximale bouwhoogte” mag de bouwhoogte niet worden overschreden;
d. ter plaatse van de aanduiding "maximale goot- en bouwhoogte" mag de goot- en bouwhoogte niet worden overschreden;
e. ter plaatse van de aanduiding “maximum aantal wooneenheden" mag het aantal woningen niet worden overschreden;
f. ter plaatse van de aanduiding "vrij" gelden de volgende regels:

1. Hoofdgebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
2. Uitsluitend de bouw van vrijstaande woningen is toegestaan;
3. De te realiseren hoofdgebouwen dienen te worden afgedekt met een kap met een dakhelling van minimaal 20 graden;
4. Indien wordt overgegaan tot het realiseren van een hoofdgebouw met een breedte van maximaal 6,5 meter geldt een bouwhoogte van maximaal 11,0 meter. Voor deze hoofdgebouwen geldt een maximale goothoogte van 8,0 meter;
5. Indien wordt overgegaan tot het realiseren van een hoofdgebouw met een breedte van tussen 6,5 meter en 8,0 meter geldt een bouwhoogte van maximaal 11,0 meter. Voor deze hoofdgebouwen geldt een maximale goothoogte van 7,0 meter;
6. Indien wordt overgegaan tot het realiseren van een hoofdgebouw met een breedte van tussen 8,0 meter en 12,0 meter geldt een bouwhoogte van maximaal 10,0 m. Voor deze hoofdgebouwen geldt een maximale goothoogte van 6,0 meter;
7. Per bouwkavel mag maximaal één erftoegang worden gerealiseerd met een maximale breedte van 5,0 meter. Voor de kavels die ontsluiten op de parallelweg van de Gronausestraat mag maximaal één erftoegang per twee bouwkavels worden gerealiseerd met een maximale breedte van 5,0 meter.

15.2.3 Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. bijbehorende bouwwerken mogen zowel binnen als buiten het bouwvlak worden gebouwd, met dien verstande dat achter de voorgevelrooilijn buiten het bouwvlak maximaal 30 m² aan bijbehorende bouwwerken is toegestaan;
b. de bouwhoogte van bijbehorende bouwwerken mag maximaal 4,5 meter bedragen;
c. vóór de voorgevelrooilijn is de bouw van een erker of portaal aan de voorgevel van een woning mogelijk onder de volgende voorwaarden:
    1. de breedte mag maximaal 2/3 van de gevellengte bedragen;
    2. de diepte mag maximaal 1,5 meter bedragen;
    3. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen;
    4. de bouwhoogte mag maximaal 4,5 meter bedragen;
    5. de afstand tot de zijdelingse perceelsgrens bedraagt minimaal 1 meter, tenzij er sprake is van twee aan elkaar gekoppelde erkers bij twee aaneengesloten woningen.
d. vóór de voorgevelrooilijn is de bouw van een carport of overkapping mogelijk onder de volgende voorwaarden:
    1. de voorgevelrooilijn mag met ten hoogste 3 meter worden overschreden;
    2. minimaal 50% van de oppervlakte van de carport of overkapping dient achter de voorgevelrooilijn te worden geplaatst;
    3. de carport of overkapping dient minimaal 2 meter van het openbaar gebied te worden geplaatst;
    4. de bouwhoogte mag maximaal 3 meter bedragen.
e. ter plaatse van de aanduiding "vrij" is het bepaalde onder a tot en met d van toepassing maar dient, als wordt overgegaan tot het realiseren van bijbehorende bouwwerken bij de hoofdgebouwen, de afstand tot de voorgevelrooilijn minimaal 5 meter te bedragen en de afstand tot de zijdelingse erfscheiding minimaal 1,0 meter. De bijbehorende bouwwerken dienen in één bouwlaag te worden gebouwd en mogen worden afgedekt met een kap. De maximale goothoogte bedraagt 3,5 meter en de maximale bouwhoogte bedraagt 6,0 meter.

15.2.4 Overige bouwwerken

Voor het bouwen van niet eerder genoemde overige bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en perceelafscheidingen, voor zover gelegen vóór de voorgevelrooilijn, mag maximaal 1 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van erf- en perceelafscheidingen, voor zover gelegen achter de voorgevelrooilijn, mag maximaal 2 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van vlaggenmasten mag maximaal 6 meter bedragen;
d. de bouwhoogte van andere overige bouwwerken, voor zover gelegen achter de voorgevelrooilijn, mag maximaal 5 meter bedragen.
e. de bouwhoogte van de op grond van de Wet geluidhinder en/of het Besluit geluidhinder noodzakelijke geluidwerende voorzieningen mag maximaal 3 meter bedragen.

15.2.5 Nutsvoorzieningen

In afwijking van het bepaalde in de leden 15.2.2, 15.2.3 en 15.2.4 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

15.2.6 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 15.2.1, 15.2.2, 15.2.3, 15.2.4, en/of 15.2.5 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

15.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 15.2.1, voor de bouw van gebouwen ten behoeve van de vestiging van een bedrijf dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand bedrijf in een bedrijf dat niet is genoemd in bijlage 1 van deze regels, mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 15.2.1, onder d, op die locatie toegestane bedrijven;
b. lid 15.2.3, onder a, voor een gezamenlijk oppervlak van bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak tot maximaal 50 m², mits het bebouwingspercentage niet meer bedraagt dan 50%;
c. lid 15.2.4, onder b, voor een bouwhoogte van erf- en perceelafscheidingen tot maximaal 3 meter;
d. lid 15.2.4, onder d, voor een bouwhoogte van andere overige bouwwerken tot maximaal 7 meter;
e. lid 15.2.6, voor het vervangen en/of uitbreiden van bestaande gebouwen die zijn gesitueerd buiten het bouwvlak met een vergroting die niet meer bedraagt dan 15% van de oppervlakte van die gebouwen onder de voorwaarden dat:
    1. de uitbreiding van het gebouw uitsluitend op de begane grond wordt gerealiseerd;
    2. de goot- en bouwhoogte niet toenemen.

De in dit lid genoemde ontheffingen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de woonsituatie;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

15.4 Specifieke gebruiksregels

a. De uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis in samenhang met wonen is uitsluitend toegestaan, indien:
    1. het vloeroppervlak ten behoeve van de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis niet groter is dan 30 m²;
    2. bedrijfsmatige activiteiten beperkt zijn tot bedrijven die zijn genoemd in categorie 1 van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1);
    3. geen sprake is van verkeersaantrekkende activiteiten, die kunnen leiden tot een nadelige beïnvloeding van de normale afwikkeling van het verkeer dan wel tot een onevenredige parkeerdruk op de openbare ruimte;
    4. geen sprake is van detailhandel en/of horeca;
    5. geen onevenredige aantasting plaats vindt van de woonsituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.
b. Tot een gebruik strijdig met deze bestemming als bedoeld in artikel 7.10 van de Wet ruimtelijke ordening wordt in ieder geval gerekend:
    1. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting.
    2. het gebruik van vrijstaande bijbehorende bouwwerken voor bewoning.

15.5 Afwijken van de gebruiksregels

1. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 15.1, onder d, ten behoeve van de vestiging van een bedrijf dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand bedrijf in een bedrijf dat niet is genoemd in bijlage 1 van deze regels, mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 15.1, onder d, op die locatie toegestane bedrijven;
b. lid 15.4, onder a, ten behoeve van de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis tot een maximaal

vloeroppervlak van 49% van het totale vloeroppervlak van de woning met bijbehorende bouwwerken;

c. lid 15.4, onder a, ten ten behoeve van de uitoefening van een bedrijf aan huis, dat niet is genoemd in de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1) danwel is genoemd in categorie 2 van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1), mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met een bedrijf dat is genoemd in categorie 1.

2. De in dit lid genoemde ontheffingen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de woonsituatie;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden

15.6 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door:

1. het toevoegen van een bouwvlak en/of het veranderen van de vorm van een bestaand bouwvlak, indien dit ruimtelijk aanvaardbaar is, met dien verstande dat:

a. voldaan wordt aan het bepaalde in artikel 22 (algemene aanduidingsregels);
b. de woningen moeten worden gebouwd binnen het bouwvlak;
c. de woningen gebouwd moeten worden in de voorgevelrooilijn;
d. de woningen moeten voldoen aan de op de verbeelding opgenomen aanduidingen;
e. in voldoende parkeergelegenheid wordt voorzien;
f. omliggende bedrijven en voorzieningen niet onevenredig in hun bedrijfsvoering worden geschaad en ter plaatse een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gewaarborgd;
g. voor het overige het bepaalde in artikel 15 ten aanzien van de bestemming “Wonen” van overeenkomstige toepassing is.

2. Een wijzigingsplan, als bedoeld onder 1, kan niet eerder worden vastgesteld dan nadat:

a. is aangetoond dat de kwaliteit van de bodem geschikt is voor de woonfunctie en dat noodzakelijke bodemsaneringen technisch en financieel kunnen worden uitgevoerd;
b. in overleg met het bevoegd gezag door middel van een archeologisch vooronderzoek inzicht wordt gegeven over de aanwezigheid van archeologische waarden;
c. is aangetoond dat een duurzame waterhuishouding gewaarborgd kan worden;
d. is aangetoond dat de nieuwe ruimtelijke ontwikkeling niet leidt tot een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde voor de luchtkwaliteit, of per saldo niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit of deze slechts in niet in betekenende mate bijdraagt aan de luchtverontreiniging;
e. is onderzocht of realisatie van het plan leidt tot verstoring en/of vernietiging/ doding van door de Flora- en faunawet beschermde planten- en diersoorten en, indien het laatste het geval is, of er ten behoeve van dit plan voor deze handeling een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet kan worden verleend;
f. is aangetoond dat het plan financieel uitvoerbaar is.

Burgemeester en wethouders kunnen uitsluitend toepassing geven aan de in dit lid genoemde wijzigingsbevoegdheden, indien hierdoor geen onevenredige aantasting plaats vindt van:

- de woonsituatie;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 16 Leiding - Gas

16.1 Bestemmingsomschrijving

De voor "Leiding -Gas" aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de aanleg, de instandhouding en bescherming van gasleidingen met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

16.2 Bouwregels

a. In afwijking van het bepaalde bij de andere bestemming(en) mag niet worden gebouwd, anders dan ten behoeve van deze dubbelbestemming;
b. Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, geldt een bouwhoogte van maximaal 3 meter;
c. Voor het bouwen van nutsvoorzieningen geldt per bouwwerk een goothoogte van maximaal 3 meter en een oppervlakte van 25 m².

16.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in artikel 16.2, onder a en toestaan dat in de andere daar voorkomende bestemming(en) genoemde bebouwing wordt gebouwd, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het doelmatig functioneren van de gasleiding en vooraf advies wordt ingewonnen van de betreffende leidingbeheerder.

16.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden op de voor “Leiding – Gas” bestemde gronden, zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren, die de veiligheid kunnen schaden of de continuïteit van de energievoorziening in gevaar kunnen brengen:
    1. het aanbrengen van diepwortelende beplanting en/of bomen;
    2. het wijzigen van het maaiveldniveau door ontgronding of ophoging;
    3. het verrichten van graafwerkzaamheden anders dan normaal spit- en ploegwerk;
    4. het aanbrengen van gesloten verhardingen;
    5. het indrijven van voorwerpen in de grond;
    6. het permanent opslaan van goederen.
b. Het in onder a bedoelde verbod geldt niet voor werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden die het normale onderhoud, gebruik en beheer van de gasleiding betreffen, of die reeds is uitvoering zijn op het tijdstip waarop het plan rechtskracht verkrijgt.
c. De werken en werkzaamheden als bedoeld onder a zijn slechts toelaatbaar, indien door die werken en werkzaamheden, dan wel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen geen onevenredige aantasting van de belangen van de gasleiding en/of energievoorziening ontstaat of kan ontstaan.
d. Alvorens te beslissen omtrent een vergunning als bedoeld onder a, wordt het advies ingewonnen van de betreffende leidingbeheerder.

Artikel 17 Leiding - Hoogspanningsverbinding

17.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding-Hoogspanningsverbinding' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de aanleg, de instandhouding en bescherming van bovengrondse hoogspanningsverbindingen met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

17.2 Bouwregels

a. In afwijking van het bepaalde bij de andere bestemming(en) mag niet worden gebouwd, anders dan ten behoeve van deze dubbelbestemming;
b. Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van de elektriciteitsvoorziening geldt een bouwhoogte van maximaal 50 meter;
c. Voor het bouwen van nutsvoorzieningen geldt per bouwwerk een goothoogte van maximaal 3 meter en een oppervlakte van 25 m².

17.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in artikel 17.2, onder a en toestaan dat in de andere daar voorkomende bestemming(en) genoemde bebouwing wordt gebouwd, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het doelmatig functioneren van de bovengrondse hoogspanningsverbinding en vooraf advies wordt ingewonnen van de betreffende leidingbeheerder.

17.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden op de voor “Leiding – Hoogspanningsverbinding” bestemde gronden, zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren, die de veiligheid kunnen schaden of de continuïteit van de energievoorziening in gevaar kunnen brengen:
    1. het aanbrengen van hoogopgaande beplanting en/of bomen;
    2. het aanbrengen van bovengrondse constructies, installaties of apparatuur;
    3. het opslaan van materialen of stoffen, die onder bepaalde omstandigheden gevaar van brand of explosie kunnen opleveren;
    4. het ophogen en egaliseren, bodemverlaging of afgraven of anderszins wijzigen in maaiveld- en weghoogte.
b. Het onder a bedoelde verbod geldt niet voor werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden die het normale onderhoud, gebruik en beheer van de hoogspanningsverbinding betreffen, of die reeds is uitvoering zijn op het tijdstip waarop het plan rechtskracht verkrijgt.
c. De werken en werkzaamheden als bedoeld onder a zijn slechts toelaatbaar, indien door die werken en werkzaamheden, dan wel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen geen onevenredige aantasting van de belangen van de hoogspanningsverbinding en/of energievoorziening ontstaat of kan ontstaan.
d. Alvorens te beslissen omtrent een vergunning als bedoeld onder a, wordt het advies ingewonnen van de betreffende leidingbeheerder.

Artikel 18 Waterstaat - Waterloop met een waterhuishoudkundige en/of waterstaatkundige functie

18.1 Bestemmingsomschrijving

De voor "Waterstaat - Waterloop met een waterhuishoudkundige en/of waterstaatkundige functie" aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de aanleg, de instandhouding, bescherming en verbetering van watergangen en/of -partijen, voorzieningen in het kader van de ecologie en waterbeheersing zoals kavelgreppels.

18.2 Bouwregels

1. In afwijking van het bepaalde bij de andere bestemming(en) mag op gronden met de dubbelbestemming "Waterstaat - Waterloop met een waterhuishoudkundige en/of waterstaatkundige functie" niet worden gebouwd.
2. Bij het realiseren van bebouwing op de onderliggende bestemmingen dient de afstand tot gronden met de dubbelbestemming "Waterstaat - Waterloop met een waterhuishoudkundige en/of waterstaatkundige functie" minimaal 2,5 m. te bedragen.

18.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden om op de voor "Waterstaat - Waterloop met een waterhuishoudkundige en/of waterstaatkundige functie" bestemde gronden zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
    1. het ontginnen, bodemverlagen, afgraven, ophogen en egaliseren van gronden
    2. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
    3. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheid en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen met een oppervlakte van meer dan 50 m2;
    4. het verrichten van onderzoeks- en exploitatieboringen ten behoeve van de winning van delfstoffen, water en andere bodemschatten;
    5. het graven en/of dempen van sloten en het door afwateren, ontwateren of afdammen wijzigen van de grondwaterstand;
    6. het aanbrengen van drainage;
    7. het aanleggen van voorzieningen ten behoeve van het recreatief medegebruik en/of het educatief medegebruik.
b. De onder a bedoelde verboden zijn niet van toepassing op werken en werkzaamheden, die het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen of die reeds in uitvoering waren op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan.
c. De onder a. bedoelde omgevingsvergunning wordt geweigerd, indien door de uitvoering van de aldaar genoemde werken of werkzaamheden, danwel door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de landschappelijke, cultuurhistorische, archeologische en natuurlijke waarden in onevenredige mate worden of kunnen worden aangetast.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 19 Antidubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 20 Algemene bouwregels

Daar waar ingevolge het bepaalde in deze planregels het bouwen of verbouwen van gebouwen is toegestaan – is het tevens mogelijk deze gebouwen te onderkelderen, met dien verstande dat:

- de bovenkant van de vloer van de kelder maximaal 3 meter onder het peil mag zijn gelegen;
- onderkelderen slechts is toegestaan tussen de boven het peil gelegen buitenwerkse gevelvlakken van het gebouw.

Artikel 21 Algemene gebruiksregels

21.1 Algemeen gebruiksverbod

Het algemeen gebruiksverbod is bij wet geregeld in artikel 2.1. van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en in artikel 7.2 van de Wet ruimtelijke ordening.

Artikel 22 Algemene aanduidingsregels

22.1 Veiligheidszones

22.1.1 veiligheidszone - leiding

a. Ter plaatse van de aanduiding “veiligheidszone - leiding" zijn op gronden gelegen binnen deze zone geen kwetsbare objecten of beperkt kwetsbare objecten toegestaan;
b. Het onder a genoemde verbod geldt niet voor kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten die op het tijdstip van inwerkingtreding van dit bestemmingsplan rechtens aanwezig zijn en die gelegen zijn buiten de plaatsgebonden risicocontour PR10-5 (grenswaarde bestaande situaties);
c. Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door:
    1. het wijzigen van de veiligheidszone, indien uit nader onderzoek is gebleken dat de omvang van de plaatsgebonden risicocontour PR10-6 (grenswaarde nieuwe situaties) beperkter is geworden als gevolg van nieuwe technische inzichten, verandering van wetgeving, nieuwe rekenmodellen of maatregelen aan de leiding en zich binnen de gewijzigde zone geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten bevinden;
    2. het opheffen van de veiligheidszone, indien de betreffende leiding buiten gebruik is gesteld of het plaatsgebonden risico is opgeheven.

Artikel 23 Algemene afwijkingsregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van de regels van dit plan:

a. voor het afwijken van de in het plan voorgeschreven maten, afmetingen en percentages met ten hoogste 10%;
b. voor de bouw van gebouwen ten behoeve van het openbaar vervoer of het wegverkeer, zoals wachthuisjes, alsmede telefooncellen en toiletgebouwtjes met dien verstande dat de inhoud per bouwwerk maximaal 50 m³ bedraagt en de bouwhoogte maximaal 4 meter bedraagt;
c. voor wat betreft geringe afwijkingen ten opzichte van bouwgrenzen, indien bij de uitvoering van het plan mocht blijken dat in verband met ingekomen bouwplannen het wenselijk of noodzakelijk is de bouwgrenzen te overschrijden, mits die afwijking niet meer bedraagt dan 3 meter;
d. voor de bouw van antenne-installaties ten behoeve van mobiele telecommunicatie op of aan een bouwwerk, mits de bouwhoogte van de antenne, met antennedrager, gemeten vanaf de voet, niet meer bedraagt dan 5 meter;
e. voor het bouwen van overige antennes, zend- en sirenemasten tot een bouwhoogte van maximaal 15 meter;
f. voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot een bouwhoogte van maximaal 10 meter, met uitzondering van erf- en perceelsafscheidingen.

De in dit lid genoemde afwijkingen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de woonsituatie;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 24 Algemene wijzigingsregels

Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen:

a. voor het aanpassen van de Lijst van bedrijfstypen (bijlage 1) van deze regels ten behoeve van het verschuiven van soorten bedrijven en/of voorzieningen naar een lagere of hogere categorie, indien dit uit een oogpunt van milieuhygiëne dan wel als gevolg van technische ontwikkelingen wenselijk of noodzakelijk is;
b. voor het wijzigen van de Lijst van bedrijfstypen (bijlage 1) van deze regels door het aanvullen met nieuwe bedrijven of voorzieningen en/of het verwijderen van bestaande bedrijven of voorzieningen. Indien bedrijven of voorzieningen in de lijst worden opgenomen, worden zij gerangschikt onder die categorie, waarmee zij, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving het meest vergelijkbaar zijn;
c. voor een wijziging in de situering van bestemmingsgrenzen en bouwvlakken, indien bij de uitvoering van het plan mocht blijken, dat verschuivingen in verband met ingekomen bouwplannen wenselijk of noodzakelijk zijn, mits de bestemmingsgrenzen of bouwgrenzen niet meer dan 5 meter worden verschoven;
d. voor het wijzigen van de voorgeschreven maten, afmetingen en percentages met ten hoogste 20%;
e. voor het bouwen van vrijstaande antenne-installaties ten behoeve van mobiele telecommunicatie met een maximale bouwhoogte van 50 meter;
f. voor het bouwen van zend- en sirenemasten met een maximale bouwhoogte van 50 meter.

De in dit lid genoemde wijzigingsbevoegdheden worden uitsluitend toegepast onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaats vindt van:

- de woonsituatie;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 25 Algemene procedureregels

25.1 Procedureregels Wijziging

Bij toepassing van een wijzigingsbevoegdheid, zoals bedoeld in deze regels, gelden de procedureregels zoals voorgeschreven in artikel 3.9a, lid 1 van de Wet ruimtelijke ordening, met dien verstande dat:

a. indien het een besluit op aanvraag betreft, burgemeester en wethouders de aanvrager zo nodig in de gelegenheid stellen te reageren op de naar voren gebrachte zienswijzen;
b. indien tegen het ontwerp-besluit zienswijzen naar voren zijn gebracht, het besluit tot het al dan niet vaststellen van de wijziging of uitwerking met redenen wordt omkleed;
c. burgemeester en wethouders het besluit tot het al dan niet vaststellen van de wijziging bekend maken aan de aanvrager en eventuele indieners van zienswijzen.

Artikel 26 Overige regels

26.1 Parkeren en laden en lossen

a. Indien de omvang of de bestemming van een gebouw daartoe aanleiding geeft, dient, onverminderd het bepaalde elders in de regels van dit plan, ten behoeve van het parkeren of stallen van auto's in voldoende mate ruimte zijn aangebracht in, op of onder het gebouw, dan wel op of onder het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort.
b. De onder a. bedoelde ruimte voor het parkeren van auto's moet afmetingen hebben die zijn afgestemd op gangbare personenauto's. Aan deze eis wordt geacht te zijn voldaan:

    1. indien de afmetingen van bedoelde parkeerruimten tenminste 1,8 meter bij 5 meter en ten hoogste 3,25 meter bij 6 meter bedragen;
    2. indien de afmetingen van een gereserveerde parkeerruimte voor een gehandicapte - voorzover die ruimte niet in de lengterichting aan een trottoir grenst – tenminste 3,50 meter bij 5 meter bedragen;
    3. indien de afmetingen van bedoelde parkeerruimten bij langsparkeren een breedte hebben van minimaal 1,95 meter en maximaal 2,20 meter en een lengte hebben van minimaal 5,50 meter, met dien verstande dat op de koppen een afwijkende lengtemaat geldt van minimaal 7 meter;
    4. indien de afmetingen van bedoelde parkeerruimten bij haaksparkeren tenminste 2,30 meter bij 5 meter bedragen;

c. Indien de bestemming van een gebouw aanleiding geeft tot een te verwachten behoefte aan ruimte voor het laden of lossen van goederen, moet, onverminderd het bepaalde elders in de regels van dit plan, in deze behoefte in voldoende mate zijn voorzien aan, in of onder dat gebouw, dan wel op of onder het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort.
d. Burgemeester en Wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde onder a, b en c:
    1. indien het voldoen aan die bepalingen door bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit; of
    2. voor zover op andere wijze in de nodige parkeer- of stallingruimte, dan wel laad- of losruimte wordt voorzien.

Hoofdstuk 4 Overgangs-en slotregels

Artikel 27 Overgangsrecht

27.1 Overgangsrecht bouwwerken

27.1.1 Overgangsbepaling

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, danwel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

27.1.2 Afwijking

Burgemeester en wethouders kunnen eenmalig afwijken van het bepaalde in lid 27.1.1 voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in dat lid met maximaal 10 %.

27.1.3 Uitzondering op het overgangsrecht bouwwerken

Lid 27.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

27.2 Overgangsrecht gebruik

27.2.1 Overgangsbepaling

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

27.2.2 Strijdig gebruik

Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in lid 27.2.1, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

27.2.3 Verboden gebruik

Indien het gebruik, bedoeld in lid 27.2.1, na de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

27.2.4 Uitzondering op het overgangsrecht gebruik

Lid 27.2.1 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 28 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels van het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010".

Bijlagen

Bijlage 1 Lijst van bedrijfstypen

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES			
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	E AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
			HOOFDGROEP AGRARISCHE BEDRIJVEN										
01	01	-	LANDBOUW EN DIENSTVERLENING T.B.V. DE LANDBOUW										
0111, 0113	011, 012, 013		Akkerbouw en fruitteelt (bedrijfsgebouwen)	10	10	30 C	10	30	2	1 G	1	B	L
0112	011, 012, 013, 0	0	Tuinbouw:										
0112	011, 012, 013	1	- bedrijfsgebouwen	10	10	30 C	10	30	2	1 G	1	B	L
0112	011, 012, 013	2	- kassen zonder verwarming	10	10	30 C	10	30	2	1 G	1	B	L
0112	011, 012, 013	3	- kassen met gasverwarming	10	10	30 C	10	30	2	1 G	1	B	L
0112	0113	4	- champignonkwekerijen (algemeen)	30	10	30 C	10	30	2	1 G	1	B	
0112	0113	5	- champignonkwekerijen met mestfermentatie	100	10	30 C	10	100	3.2	1 G	1	B	
0112	0163	6	- bloembollendroog- en prepareerbedrijven	30	10	30 C	10	30	2	1 G	1	B	
0112	011	7	- witlofkwekerijen (algemeen)	30	10	30 C	10	30	2	1 G			
0121	0141, 0142		Fokken en houden van rundvee	100	30	30 C	0	100	3.2	1 G	1		
0122	0143, 0145	0	Fokken en houden van overige graasdieren:										
0122	0143	1	- paardenfokkerijen	50	30	30 C	0	50	3.1	1 G	1		
0122	0145	2	- overige graasdieren	50	30	30 C	0	50	3.1	1 G	1		
0123	0146		Fokken en houden van varkens	200	30	50 C	0	200 D	4.1	1 G	1		
0124	0147	0	Fokken en houden van pluimvee:										
0124	0147	1	- legkippen	200	30	50 C	0	200 D	4.1	1 G	1		
0124	0147	2	- opfokkippen en mestkuikens	200	30	50 C	0	200	4.1	1 G	1		
0124	0147	3	- eenden en ganzen	200	50	50 C	0	200	4.1	1 G	1		
0124	0147	4	- overig pluimvee	100	30	50 C	0	100 D	3.2	1 G	1		
0125	0149	0	Fokken en houden van overige dieren:										
0125	0149	1	- nertsen en vossen	200	30	30 C	0	200	4.1	1 G	1		
0125	0149	2	- konijnen	100	30	30 C	0	100	3.2	1 G	1		
0125	0149	3	- huisdieren	30	0	50 C	10	50	3.1	1 G	1		
0125	0149	4	- maden, wormen e.d.	100	0	30 C	10	100	3.2	1 G	1		
0125	0149	5	- bijen	10	0	30 C	10	30	2	1 G	1		
0125	0149	6	- overige dieren	30	10	30 C	0	30 D	2	1 G	1		
0130	0150		Akker-en/of tuinbouw in combinatie met het fokken en houden van dieren (niet intensief)	100	30	30 C	0	100	3.2	1 G	1		
014	016	0	Dienstverlening t.b.v. de landbouw:										
014	016	1	- algemeen (o.a. loonbedrijven): b.o. > 500 m²	30	10	50	10	50 D	3.1	2 G	1		
014	016	2	- algemeen (o.a. loonbedrijven): b.o.<= 500 m²	30	10	30	10	30	2	1 G	1		
014	016	3	- plantsoenendiensten en hoveniersbedrijven: b.o. > 500 m²	30	10	50	10	50	3.1	2 G	1		
014	016	4	- plantsoenendiensten en hoveniersbedrijven: b.o. <= 500 m²	30	10	30	10	30	2	1 G	1		
0142	0162		KI-stations	30	10	30 C	0	30	2	1 G	1		
02	02	-											
02	02	-	BOSBOUW EN DIENSTVERLENING T.B.V. BOSBOUW										
020	021, 022, 024		Bosbouwbedrijven	10	10	50	0	50	3.1	1 G	1		
05	03	-											
05	03	-	VISSERIJ- EN VISTEELTBEDRIJVEN										
0501.1	0311		Zeevisserijbedrijven	100	0	100 C	50 R	100	3.2	2 G	2		
0501.2	0312		Binnenvisserijbedrijven	50	0	50 C	10	50	3.1	1 G	1		
0502	032	0	Vis- en schaaldierkwekerijen										
0502	032	1	- oester-, mossel- en schelpenteeltbedrijven	100	30	50 C	0	100	3.2	1 G	1		
0502	032	2	- visteeltbedrijven	50	0	50 C	0	50	3.1	1 G	1		

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	E AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
			HOOFDGROEP BEDRIJVEN										
10	08	-	TURFWINNING										
103	089		Turfwinningbedrijven	50	50	100 C	10	100	3.2	2 G	2		
11	06	-											
11	06	-	AARDOLIE- EN AARDGASWINNING										
111	061, 062	0	Aardolie- en aardgaswinning:										
111	061	1	- aardoliewinputten	100	0	200 C	200 R	200	4.1	1 G	2	B	L
111	062	2	- aardgaswinning incl. gasbeh.inst.: < 10.000.000 N m3/d	30	0	500 C	200 R	500	5.1	1 G	1	B	
111	062	3	- aardgaswinning incl. gasbeh.inst.: >= 10.000.000 N m3/d	50	0	700 C Z	200 R	700	5.2	1 G	1	B	
14	08	-											
14	08	-	WINNING VAN ZAND, GRIND, KLEI, ZOUT, E.D.										
1421	0812	0	Steen-, grit- en krijtmalerijen (open lucht):										
1421	0812	1	- algemeen	10	100	200	10	200 D	4.1	2 G	1		
1421	0812	2	- steenbrekerijen	10	200	700 Z	10	700	5.2	2 G	2		
144	0893		Zoutwinningbedrijven	50	10	100 C	30	100	3.2	2 G	1	B	
145	0899		Mergel- en overige delfstoffenwinningbedrijven	10	200	500 C	50	500	5.1	3 G	3		
15	10, 11	-											
15	10, 11	-	VERVAARDIGING VAN VOEDINGSMIDDELEN EN DRANKEN										
151	101, 102	0	Slachterijen en overige vleesverwerking:										
151	101, 102	1	- slachterijen en pluimveeslachterijen	100	0	100 C	50 R	100 D	3.2	2 G	1		
151	101	2	- vetsmelterijen	700	0	100 C	30	700	5.2	2 G	2		
151	101	3	- bewerkingsinrichting van darmen en vleesafval	300	0	100 C	50 R	300	4.2	2 G	2		
151	101	4	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. > 1000 m²	100	0	100 C	50 R	100	3.2	2 G	2		
151	101	5	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. <= 1000 m²	50	0	50 C	30	50	3.1	1 G	1		
151	101	6	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. <= 200 m²	30	0	50	10	50	3.1	1 G	1		
151	101, 102	7	- loonslachterijen	50	0	50	10	50	3.1	1 G	1		
151	108	8	- vervaardiging van snacks en vervaardiging van kant-en-klaar-maaltijden met p.o. < 2.000 m²	50	0	50	10	50	3.1	2 G	1		
152	102	0	Visverwerkingsbedrijven:										
152	102	1	- drogen	700	100	200 C	30	700	5.2	2 G	2		
152	102	2	- conserveren	200	0	100 C	30	200	4.1	2 G	2		
152	102	3	- roken	300	0	50 C	0	300	4.2	1 G	2		
152	102	4	- verwerken anderszins: p.o.> 1000 m²	300	10	50 C	30	300 D	4.2	2 G	2		
152	102	5	- verwerken anderszins: p.o. <= 1000 m²	100	10	50	30	100	3.2	1 G	1		
152	102	6	- verwerken anderszins: p.o. <= 300 m²	50	10	30	10	50	3.1	1 G	1		
1531	1031	0	Aardappelprodukten fabrieken:										
1531	1031	1	- vervaardiging van aardappelproducten	300	30	200 C	50 R	300	4.2	2 G	2		
1531	1031	2	- vervaardiging van snacks met p.o. < 2.000 m²	50	10	50	50 R	50	3.1	1 G	1		
1532, 1533	1032, 1039	0	Groente- en fruitconservenfabrieken:										
1532, 1533	1032, 1039	1	- jam	50	10	100 C	10	100	3.2	1 G	1		
1532, 1533	1032, 1039	2	- groente algemeen	50	10	100 C	10	100	3.2	2 G	2		
1532, 1533	1032, 1039	3	- met koolsoorten	100	10	100 C	10	100	3.2	2 G	2		
1532, 1533	1032, 1039	4	- met drogerijen	300	10	200 C	30	300	4.2	2 G	2		
1532, 1533	1032, 1039	5	- met uienconservering (zoutinleggerij)	300	10	100 C	10	300	4.2	2 G	2		
1541	104101	0	Vervaardiging van ruwe plantaardige en dierlijke oliën en vetten:										
1541	104101	1	- p.c. < 250.000 t/j	200	30	100 C	30 R	200	4.1	3 G	2	B	
1541	104101	2	- p.c. >= 250.000 t/j	300	50	300 C Z	50 R	300	4.2	3 G	3	B	
1542	104102	0	Raffinage van plantaardige en dierlijke oliën en vetten:										
1542	104102	1	- p.c. < 250.000 t/j	200	10	100 C	100 R	200	4.1	3 G	2	B	
1542	104102	2	- p.c. >= 250.000 t/j	300	10	300 C Z	200 R	300	4.2	3 G	3	B	
1543	1042	0	Margarinefabrieken:										
1543	1042	1	- p.c. < 250.000 t/j	100	10	200 C	30 R	200	4.1	3 G	2		
1543	1042	2	- p.c. >= 250.000 t/j	200	10	300 C Z	50 R	300	4.2	3 G	3	B	
1551	1051	0	Zuivelprodukten fabrieken:										
1551	1051	1	- gedroogde produkten, p.c. >= 1,5 t/u	200	100	500 C Z	50 R	500	5.1	3 G	2		
1551	1051	2	- geconcentreerde produkten, verdamp. cap. >=20 t/u	200	30	500 C Z	50 R	500	5.1	3 G	2		
1551	1051	3	- melkprodukten fabrieken v.c. < 55.000 t/j	50	0	100 C	50 R	100	3.2	2 G	1		
1551	1051	4	- melkprodukten fabrieken v.c. >= 55.000 t/j	100	0	300 C Z	50 R	300	4.2	3 G	2		
1551	1051	5	- overige zuivelprodukten fabrieken	50	50	300 C	50 R	300	4.2	3 G	2		
1552	1052	1	Consumptie-ijsfabrieken: p.o. > 200 m²	50	0	100 C	50 R	100	3.2	2 G	2		
1552	1052	2	- consumptie-ijsfabrieken: p.o. <= 200 m²	10	0	30	0	30	2	1 G	1		
1561	1061	0	Meelfabrieken:										
1561	1061	1	- p.c. >= 500 t/u	200	100	300 C Z	100 R	300	4.2	2 G	2		
1561	1061	2	- p.c. < 500 t/u	100	50	200 C	50 R	200	4.1	2 G	2		
1561	1061		Grutterswarenfabrieken	50	100	200 C	50	200 D	4.1	2 G	2		
1562	1062	0	Zetmeelfabrieken:										
1562	1062	1	- p.c. < 10 t/u	200	50	200 C	30 R	200	4.1	1 G	2		
1562	1062	2	- p.c. >= 10 t/u	300	100	300 C Z	50 R	300	4.2	2 G	3		
1571	1091	0	Veevoerfabrieken:										
1571	1091	1	- destructiebedrijven	700	30	200 C	50	700 D	5.2	3 G	3		
1571	1091	2	- beender-, veren-, vis-, en vleesmeelfabriek	700	100	100 C	30 R	700 D	5.2	3 G	3		
1571	1091	3	- drogerijen (gras, pulp, groenvoeder, veevoeder) cap. < 10 t/u water	300	100	200 C	30	300	4.2	2 G	2		
1571	1091	4	- drogerijen (gras, pulp, groenvoeder, veevoeder) cap. >= 10 t/u water	700	200	300 C Z	50	700	5.2	3 G	3		
1571	1091	5	- mengvoeder, p.c. < 100 t/u	200	50	200 C	30	200	4.1	3 G	3		
1571	1091	6	- mengvoeder, p.c. >= 100 t/u	300	100	300 C Z	50 R	300	4.2	3 G	3		
1572	1092		Vervaardiging van voer voor huisdieren	200	100	200 C	30	200	4.1	2 G	2		
1581	1071	0	Broodfabrieken, brood- en banketbakkerijen:										
1581	1071	1	- v.c. < 7500 kg meel/week, bij gebruik van charge-ovens	30	10	30 C	10	30	2	1 G	1		
1581	1071	2	- v.c. >= 7500 kg meel/week	100	30	100 C	30	100	3.2	2 G	2		
1582	1072		Banket, biscuit- en koekfabrieken	100	10	100 C	30	100	3.2	2 G	2		
1583	1081	0	Suikerfabrieken:										
1583	1081	1	- v.c. < 2.500 t/j	500	100	300 C	100 R	500	5.1	2 G	2	B	
1583	1081	2	- v.c. >= 2.500 t/j	1000	200	700 C Z	200 R	1000	5.3	3 G	3	B	

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
1584	10821	0	Verwerking cacaobonen en vervaardiging chocolade- en suikerwerk:										
1584	10821	1	- Cacao- en chocoladefabrieken: p.o. > 2.000 m²	500	50	100	50 R	500	5.1	2 G	3		
1584	10821	2	- cacao- en chocoladefabrieken vervaardigen van chocoladewerken met p.o. < 2.000 m²	100	30	50	30	100	3.2	2 G	2		
1584	10821	3	- cacao- en chocoladefabrieken vervaardigen van chocoladewerken met p.o. <= 200 m²	30	10	30	10	30	2	1 G	1		
1584	10821	4	- Suikerwerkfabrieken met suiker branden	300	30	50	30 R	300	4.2	2 G	2		
1584	10821	5	- Suikerwerkfabrieken zonder suiker branden: p.o. > 200 m²	100	30	50	30 R	100	3.2	2 G	2		
1584	10821	6	- suikerwerkfabrieken zonder suiker branden: p.o. <= 200 m²	30	10	30	10	30	2	1 G	1		
1585	1073		Deegwarenfabrieken	50	30	10	10	50	3.1	2 G	2		
1586	1083	0	Koffiebranderijen en theepakkerijen:										
1586	1083	1	- koffiebranderijen	500	30	200 C	10	500 D	5.1	2 G	1		
1586	1083	2	- theepakkerijen	100	10	30	10	100	3.2	2 G	1		
1587	108401		Vervaardiging van azijn, specerijen en kruiden	200	30	50	10	200	4.1	2 G	1		
1589	1089		Vervaardiging van overige voedingsmiddelen	200	30	50	30	200 D	4.1	2 G	2		
1589.1	1089		Bakkerijgrondstoffenfabrieken	200	50	50	50 R	200	4.1	2 G	2		
1589.2	1089	0	Soep- en soeparomafabrieken:										
1589.2	1089	1	- zonder poederdrogen	100	10	50	10	100	3.2	2 G	2		
1589.2	1089	2	- met poederdrogen	300	50	50	50 R	300	4.2	2 G	2		
1589.2	1089		Bakmeel- en puddingpoederfabrieken	200	50	50	30	200	4.1	2 G	2		
1591	110101		Destilleerderijen en likeurstokerijen	300	30	200 C	30	300	4.2	2 G	2		
1592	110102	0	Vervaardiging van ethylalcohol door gisting:										
1592	110102	1	- p.c. < 5.000 t/j	200	30	200 C	30 R	200	4.1	1 G	2		
1592	110102	2	- p.c. >= 5.000 t/j	300	50	300 C	50 R	300	4.2	2 G	3	B	
1593 t/m 1595	1102 t/m 1104		Vervaardiging van wijn, cider e.d.	10	0	30 C	0	30	2	1 G	1		
1596	1105		Bierbrouwerijen	300	30	100 C	50 R	300	4.2	2 G	2		
1597	1106		Mouterijen	300	50	100 C	30	300	4.2	2 G	2		
1598	1107		Mineraalwater- en frisdrankfabrieken	10	0	100	50 R	100	3.2	3 G	2		
16	12	-											
16	12	-	VERWERKING VAN TABAK										
160	120		Tabakverwerkende industrie	200	30	50 C	30	200	4.1	2 G	1		
17	13	-											
17	13	-	VERVAARDIGING VAN TEXTIEL										
171	131		Bewerken en spinnen van textielvezels	10	50	100	30	100	3.2	2 G	1		
172	132	0	Weven van textiel:										
172	132	1	- aantal weefgetouwen < 50	10	10	100	0	100	3.2	2 G	1		
172	132	2	- aantal weefgetouwen >= 50	10	30	300 Z	50	300	4.2	3 G	2		
173	133		Textielveredelingsbedrijven	50	0	50	10	50	3.1	2 G	2	B	
174, 175	139		Vervaardiging van textielwaren	10	0	50	10	50	3.1	1 G	1		
1751	1393		Tapijt-, kokos- en vloermattenfabrieken	100	30	200	10	200	4.1	2 G	2	B	L
176, 177	139, 143		Vervaardiging van gebreide en gehaakte stoffen en artikelen	0	10	50	10	50	3.1	1 G	2		
18	14	-											
18	14	-	VERVAARDIGING VAN KLEDING; BEREIDEN EN VERVEN VAN BONT										
181	141		Vervaardiging kleding van leer	30	0	50	0	50	3.1	1 G	1		
182	141		Vervaardiging van kleding en -toebehoren (excl. van leer)	10	10	30	10	30	2	2 G	2		
183	142, 151		Bereiden en verven van bont; vervaardiging van artikelen van bont	50	10	10	10	50	3.1	1 G	1	B	L
19	19	-											
19	15	-	VERVAARDIGING VAN LEER EN LEDERWAREN (EXCL. KLEDING)										
191	151,152		Lederfabrieken	300	30	100	10	300	4.2	2 G	2	B	L
192	151		Lederwarenfabrieken (excl. kleding en schoeisel)	50	10	30	10	50 D	3.1	2 G	2		
193	152		Schoenenfabrieken	50	10	50	10	50	3.1	2 G	1		
20		-											
20	16	-	HOUTINDUSTRIE EN VERVAARDIGING ARTIKELEN VAN HOUT, RIET, KURK E.D.										
2010.1	16101		Houtzagerijen	0	50	100	50 R	100	3.2	2 G	2		
2010.2	16102	0	Houtconserveringsbedrijven:										
2010.2	16102	1	- met creosootolie	200	30	50	10	200	4.1	2 G	2	B	L
2010.2	16102	2	- met zoutoplossingen	10	30	50	10	50	3.1	2 G	1	B	
202	1621		Fineer- en plaatmaterialenfabrieken	100	30	100	10	100	3.2	3 G	2	B	
203, 204, 205	162	0	Timmerwerkfabrieken, vervaardiging overige artikelen van hout	0	30	100	0	100	3.2	2 G	2		
203, 204, 205	162	1	Timmerwerkfabrieken, vervaardiging overige artikelen van hout, p.o. < 200 m2	0	30	50	0	50	3.1	1 G	1		
205	162902		Kurkwaren-, riet- en vlechtwerkfabrieken	10	10	30	0	30	2	1 G	1		
21	17	-											
21	17	-	VERVAARDIGING VAN PAPIER, KARTON EN PAPIER- EN KARTONWAREN										
2111	1711		Vervaardiging van pulp	200	100	200 C	50 R	200	4.1	3 G	2		
2112	1712	0	Papier- en kartonfabrieken:										
2112	1712	1	- p.c. < 3 t/u	50	30	50 C	30 R	50	3.1	1 G	2		
2112	1712	2	- p.c. 3 - 15 t/u	100	50	200 C Z	50 R	200	4.1	2 G	2		
2112	1712	3	- p.c. >= 15 t/u	200	100	300 C Z	100 R	300	4.2	3 G	2		
212	172		Papier- en kartonwarenfabrieken	30	30	100 C	30 R	100	3.2	2 G	2		
2121.2	17212	0	Golfkartonfabrieken:										
2121.2	17212	1	- p.c. < 3 t/u	30	30	100 C	30 R	100	3.2	2 G	2		
2121.2	17212	2	- p.c. >= 3 t/u	50	30	200 C Z	30 R	200	4.1	2 G	2		
22	58	-											
22	58	-	UITGEVERIJEN, DRUKKERIJEN EN REPRODUKTIE VAN OPGENOMEN MEDIA										
2221	1811		Drukkerijen van dagbladen	30	0	100 C	10	100	3.2	3 G	2	B	L
2222	1812		Drukkerijen (vlak- en rotatie-diepdrukkerijen)	30	0	100	10	100	3.2	3 G	2	B	
2222.6	18129		Kleine drukkerijen en kopieerinrichtingen	10	0	30	0	30	2	1 P	1	B	
2223	1814	A	Grafische afwerking	0	0	10	0	10	1	1 G	1		
2223	1814	B	Binderijen	30	0	30	0	30	2	2 G	1		
2224	1813		Grafische reproduktie en zetten	30	0	10	10	30	2	2 G	1	B	
2225	1814		Overige grafische aktiviteiten	30	0	30	10	30 D	2	2 G	1	B	
223	182		Reproduktiebedrijven opgenomen media	0	0	10	0	10	1	1 G	1		

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	E AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
23	19	-											
23	19	-	AARDOLIE-/STEENKOOLVERWERK. IND.; BEWERKING SPLIJT-/KWEEKSTOFFEN										
231	191		Cokesfabrieken	1000	700	1000 C Z	100 R	1000	5.3	2 G	3	B	L
2320.1	19201		Aardolieraffinaderijen	1500	100	1500 C Z	1500 R	1500	6	3 G	3	B	L
2320.2	19202	A	Smeeroliën- en vettenfabrieken	50	0	100	30 R	100	3.2	2 G	2	B	L
2320.2	19202	B	Recyclingbedrijven voor afgewerkte olie	300	0	100	50 R	300	4.2	2 G	2	B	L
2320.2	19202	C	Aardolieproduktenfabrieken n.e.g.	300	0	200	50 R	300 D	4.2	2 G	2	B	L
233	201, 212, 244		Splijt- en kweekstoffenbewerkingsbedrijven	10	10	100	1500	1500 D	6	1 G	2	B	
24	20	-											
24	20	-	VERVAARDIGING VAN CHEMISCHE PRODUKTEN										
2411	2011	0	Vervaardiging van industriële gassen:										
2411	2011	1	- luchtscheidingsinstallatie v.c. >= 10 t/d lucht	10	0	700 C Z	100 R	700	5.2	3 G	3		
2411	2011	2	- overige gassenfabrieken, niet explosief	100	0	500 C	100 R	500	5.1	3 G	3		L
2411	2011	3	- overige gassenfabrieken, explosief	100	0	500 C	300 R	500	5.1	3 G	3		L
2412	2012		Kleur- en verfstoffenfabrieken	200	0	200 C	200 R	200 D	4.1	3 G	3	B	L
2413	2012	0	Anorg. chemische grondstoffenfabrieken:										
2413	2012	1	- niet vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	100	30	300 C	300 R	300 D	4.2	2 G	3	B	L
2413	2012	2	- vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	300	50	500 C	700 R	700 D	5.2	3 G	3	B	L
2414.1	20141	A0	Organ. chemische grondstoffenfabrieken:										
2414.1	20141	A1	- niet vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	300	10	200 C	300 R	300 D	4.2	2 G	3	B	L
2414.1	20141	A2	- vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	1000	30	500 C	700 R	1000 D	5.3	2 G	2	B	L
2414.1	20141	B0	Methanolfabrieken:										
2414.1	20141	B1	- p.c. < 100.000 t/j	100	0	200 C	100 R	200	4.1	2 G	2	B	
2414.1	20141	B2	- p.c. >= 100.000 t/j	200	0	300 C Z	200 R	300	4.2	3 G	3	B	
2414.2	20149	0	Vetzuren en alkanolenfabrieken (niet synth.):										
2414.2	20149	1	- p.c. < 50.000 t/j	300	0	200 C	100 R	300	4.2	2 G	2	B	L
2414.2	20149	2	- p.c. >= 50.000 t/j	500	0	300 C Z	200 R	500	5.1	3 G	3	B	L
2415	2015		Kunstmeststoffenfabrieken	500	300	500 C	500 R	500	5.1	3 G	3	B	L
2416	2016		Kunstharsenfabrieken e.d.	700	30	300 C	500 R	700	5.2	3 G	3	B	L
242	202	0	Landbouwchemicaliënfabrieken:										
242	202	1	- fabricage	300	50	100 C	1000 R	1000	5.3	3 G	3	B	L
242	202	2	- formulering en afvullen	100	10	30 C	500 R	500 D	5.1	2 G	2	B	
243	203		Verf, lak en vernisfabrieken	300	30	200 C	300 R	300 D	4.2	3 G	2	B	L
2441	2110	0	Farmaceutische grondstoffenfabrieken:										
2441	2110	1	- p.c. < 1.000 t/j	200	10	200 C	300 R	300	4.2	1 G	2	B	L
2441	2110	2	- p.c. >= 1.000 t/j	300	10	300 C	500 R	500	5.1	2 G	2	B	L
2442	2120	0	Farmaceutische produktenfabrieken:										
2442	2120	1	- formulering en afvullen geneesmiddelen	50	10	50	50 R	50	3.1	2 G	1	B	L
2442	2120	2	- verbandmiddelenfabrieken	10	10	30	10	30	2	2 G	1		
2451	2041		Zeep-, was- en reinigingsmiddelenfabrieken	300	100	200 C	100 R	300	4.2	3 G	2	B	
2452	2042		Parfumerie- en cosmeticafabrieken	300	30	50 C	50 R	300	4.2	2 G	2		
2461	2051		Kruit-, vuurwerk-, en springstoffenfabrieken	30	10	50	1000 V	1000	5.3	1 G	2	B	
2462	2052	0	Lijm- en plakmiddelenfabrieken:										
2462	2052	1	- zonder dierlijke grondstoffen	100	10	100	50	100	3.2	3 G	2	B	L
2462	2052	2	- met dierlijke grondstoffen	500	30	100	50	500	5.1	3 G	2	B	
2464	205902		Fotochemische produktenfabrieken	50	10	100	50 R	100	3.2	3 G	2	B	L
2466	205903	A	Chemische kantoorbenodigdhedenfabrieken	50	10	50	50 R	50	3.1	3 G	2	B	
2466	205903	B	Overige chemische produktenfabrieken n.e.g.	200	30	100 C	200 R	200 D	4.1	2 G	2	B	L
247	2060		Kunstmatige synthetische garen- en vezelfabrieken	300	30	300 C	200 R	300	4.2	3 G	3	B	L
25	22	-											
25	22	-	VERVAARDIGING VAN PRODUKTEN VAN RUBBER EN KUNSTSTOF										
2511	221101		Rubberbandenfabrieken	300	50	300 C	100 R	300	4.2	2 G	2	B	
2512	221102	0	Loopvlakvernieuwingsbedrijven:										
2512	221102	1	- vloeropp. < 100 m2	50	10	30	30	50	3.1	1 G	1		
2512	221102	2	- vloeropp. >= 100 m2	200	50	100	50 R	200	4.1	2 G	2	B	
2513	2219		Rubber-artikelenfabrieken	100	10	50	50 R	100 D	3.2	1 G	2		
252	222	0	Kunststofverwerkende bedrijven:										
252	222	1	- zonder fenolharsen	200	50	100	100 R	200	4.1	2 G	2		
252	222	2	- met fenolharsen	300	50	100	200 R	300	4.2	2 G	2	B	L
252	222	3	- productie van verpakkingsmateriaal en assemblage van kunststofbouwmaterialen	50	30	50	30	50	3.1	2 G	1		
26	23	-											
26	23	-	VERVAARDIGING VAN GLAS, AARDEWERK, CEMENT-, KALK- EN GIPSPRODUKTEN										
261	231	0	Glasfabrieken:										
261	231	1	- glas en glasprodukten, p.c. < 5.000 t/j	30	30	100	30	100	3.2	1 G	1		L
261	231	2	- glas en glasprodukten, p.c. >= 5.000 t/j	30	100	300 C Z	50 R	300	4.2	2 G	2		L
261	231	3	- glaswol en glasvezels, p.c.< 5.000 t/j	300	100	100	30	300	4.2	1 G	1		L
261	231	4	- glaswol en glasvezels, p.c. >= 5.000 t/j	500	200	300 C Z	50 R	500	5.1	2 G	2		L
2615	231		Glasbewerkingsbedrijven	10	30	50	10	50	3.1	1 G	1		
262, 263	232, 234	0	Aardewerkfabrieken:										
262, 263	232, 234	1	- vermogen elektrische ovens totaal < 40 kW	10	10	30	10	30	2	1 G	1		L
262, 263	232, 234	2	- vermogen elektrische ovens totaal >= 40 kW	30	50	100	30	100	3.2	2 G	2		L
264	233	A	Baksteen en baksteenelementenfabrieken	30	200	200	30	200	4.1	2 G	2		L
264	233	B	Dakpannenfabrieken	50	200	200	100 R	200	4.1	2 G	2		
2651	2351	0	Cementfabrieken:										
2651	2351	1	- p.c. < 100.000 t/j	10	300	500 C	30 R	500	5.1	2 G	2		
2651	2351	2	- p.c. >= 100.000 t/j	30	500	1000 C Z	50 R	1000	5.3	3 G	3	B	
2652	235201	0	Kalkfabrieken:										
2652	235201	1	- p.c. < 100.000 t/j	30	200	200	30 R	200	4.1	2 G	2		
2652	235201	2	- p.c. >= 100.000 t/j	50	500	300 Z	50 R	500	5.1	3 G	3		
2653	235202	0	Gipsfabrieken:										
2653	235202	1	- p.c. < 100.000 t/j	30	200	200	30 R	200	4.1	2 G	2		
2653	235202	2	- p.c. >= 100.000 t/j	50	500	300 Z	50 R	500	5.1	3 G	3	B	
2661.1	23611	0	Betonwarenfabrieken:										

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	E AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
2661.1	23611	1	- zonder persen, triltafels en bekistingtrille	10	100	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
2661.1	23611	2	- met persen, triltafels of bekistingtrillers, p.c. < 100 t/d	10	100	300	30	300	4.2	2 G	2	B	
2661.1	23611	3	- met persen, triltafels of bekistingtrillers, p.c. >= 100 t/d	30	200	700 Z	30	700	5.2	3 G	3	B	
2661.2	23612	0	Kalkzandsteenfabrieken:										
2661.2	23612	1	- p.c. < 100.000 t/j	10	50	100	30	100	3.2	2 G	2		
2661.2	23612	2	- p.c. >= 100.000 t/j	30	200	300 Z	30	300	4.2	3 G	3		
2662	2362		Mineraalgebonden bouwplatenfabrieken	50	50	100	30	100	3.2	2 G	2		
2663, 2664	2363, 2364	0	Betonmortelcentrales:										
2663, 2664	2363, 2364	1	- p.c. < 100 t/u	10	50	100	10	100	3.2	3 G	2		
2663, 2664	2363, 2364	2	- p.c. >= 100 t/u	30	200	300 Z	10	300	4.2	3 G	3		
2665, 2666	2365, 2369	0	Vervaardiging van produkten van beton, (vezel)cement en gips:										
2665, 2666	2365, 2369	1	- p.c. < 100 t/d	10	50	100	50 R	100	3.2	2 G	2		
2665, 2666	2365, 2369	2	- p.c. >= 100 t/d	30	200	300 Z	200 R	300	4.2	3 G	2	B	
267	237	0	Natuursteenbewerkingsbedrijven:										
267	237	1	- zonder breken, zeven en drogen: p.o. > 2.000 m²	10	30	100	0	100 D	3.2	1 G	2		
267	237	2	- zonder breken, zeven en drogen: p.o. <= 2.000 m²	10	30	50	0	50	3.1	1 G	1		
267	237	3	- met breken, zeven of drogen, v.c. < 100.000 t/j	10	100	300	10	300	4.2	1 G	2		
267	237	4	- met breken, zeven of drogen, v.c. >= 100.000 t/j	30	200	700 Z	10	700	5.2	2 G	3		
2681	2391		Slijp- en polijstmiddelen fabrieken	10	30	50	10	50 D	3.1	1 G	2		
2682	2399	A0	Bitumineuze materialenfabrieken:										
2682	2399	A1	- p.c. < 100 t/u	300	100	100	30	300	4.2	3 G	2	B	L
2682	2399	A2	- p.c. >= 100 t/u	500	200	200 Z	50	500	5.1	3 G	3	B	L
2682	2399	B0	Isolatiematerialenfabrieken (excl. glaswol):										
2682	2399	B1	- steenwol, p.c. >= 5.000 t/j	100	200	300 C Z	30	300	4.2	2 G	2		
2682	2399	B2	- overige isolatiematerialen	200	100	100 C	50	200	4.1	2 G	2		
2682	2399	C	Minerale produktenfabrieken n.e.g.	50	50	100	50	100 D	3.2	2 G	2		
2682	2399	D0	Asfaltcentrales: p.c.< 100 ton/uur	100	50	200	30	200	4.1	3 G	2	B	L
2682	2399	D1	- asfaltcentrales, p.c. >= 100 ton/uur	200	100	300 Z	50	300	4.2	3 G	2	B	L
27	24	-											
27	24	-	VERVAARDIGING VAN METALEN										
271	241	0	Ruwijzer- en staalfabrieken:										
271	241	1	- p.c. < 1.000 t/j	700	500	700	200 R	700	5.2	2 G	2	B	
271	241	2	- p.c. >= 1.000 t/j	1500	1000	1500 C Z	300 R	1500	6	3 G	3	B	L
272	245	0	IJzeren- en stalenbuizenfabrieken:										
272	245	1	- p.o. < 2.000 m2	30	30	500	30	500	5.1	2 G	2	B	
272	245	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	100	1000 Z	50 R	1000	5.3	3 G	2	B	
273	243	0	Draadtrekkerijen, koudbandwalserijen en profielzetterijen:										
273	243	1	- p.o. < 2.000 m2	30	30	300	30	300	4.2	2 G	2		
273	243	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	50	700 Z	50 R	700	5.2	3 G	3	B	
274	244	A0	Non-ferro-metaalfabrieken:										
274	244	A1	- p.c. < 1.000 t/j	100	100	300	30 R	300	4.2	1 G	2	B	
274	244	A2	- p.c. >= 1.000 t/j	200	300	700 Z	50 R	700	5.2	2 G	3	B	
274	244	B0	Non-ferro-metaalwalserijen, -trekkerijen e.d.:										
274	244	B1	- p.o. < 2.000 m2	50	50	500	50 R	500	5.1	2 G	2	B	
274	244	B2	- p.o. >= 2.000 m2	200	100	1000 Z	100 R	1000	5.3	3 G	3	B	
2751, 2752	2451, 2452	0	IJzer- en staalgieterijen/ -smelterijen:										
2751, 2752	2451, 2452	1	- p.c. < 4.000 t/j	100	50	300 C	30 R	300	4.2	1 G	2	B	
2751, 2752	2451, 2452	2	- p.c. >= 4.000 t/j	200	100	500 C Z	50 R	500	5.1	2 G	3	B	L
2753, 2754	2453, 2454	0	Non-ferro-metaalgieterijen/ -smelterijen:										
2753, 2754	2453, 2454	1	- p.c. < 4.000 t/j	100	50	300 C	30 R	300	4.2	1 G	2	B	
2753, 2754	2453, 2454	2	- p.c. >= 4.000 t/j	200	100	500 C Z	50 R	500	5.1	2 G	3	B	L
28	25	-											
28	25, 31	-	VERVAARD. EN REPARATIE VAN PRODUKTEN VAN METAAL (EXCL. MACH./TRANSPORTMIDD.)										
281	251, 331	0	Constructiewerkplaatsen										
281	251, 331	1	- gesloten gebouw	30	30	100	30	100	3.2	2 G	2	B	
281	251, 331	1a	- gesloten gebouw, p.o. < 200 m2	30	30	50	10	50	3.1	1 G	1		
281	251, 331	2	- in open lucht, p.o. < 2.000 m2	30	50	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
281	251, 331	3	- in open lucht, p.o. >= 2.000 m2	50	200	300 Z	30	300	4.2	3 G	3	B	
2821	2529, 3311	0	Tank- en reservoirbouwbedrijven:										
2821	2529, 3311	1	- p.o. < 2.000 m2	30	50	300	30 R	300	4.2	2 G	2	B	
2821	2529, 3311	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	100	500 Z	50 R	500	5.1	3 G	3	B	
2822, 2830	2521, 2530, 3311		Vervaardiging van verwarmingsketels, radiatoren en stoomketels	30	30	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
284	255, 331	A	Stamp-, pers-, dieptrek- en forceerbedrijven	10	30	200	30	200	4.1	1 G	2	B	
284	255, 331	B	Smederijen, lasinrichtingen, bankwerkerijen e.d.	50	30	100	30	100 D	3.2	2 G	2	B	
284	255, 331	B1	Smederijen, lasinrichtingen, bankwerkerijen e.d., p.o. < 200 m2	30	30	50	10	50 D	3.1	1 G	2	B	
2851	2561, 3311	0	Metaaloppervlaktebehandelingsbedrijven:										
2851	2561, 3311	1	- algemeen	50	50	100	50	100	3.2	2 G	2	B	L
2851	2561, 3311	10	- stralen	30	200	200	30	200 D	4.1	2 G	2	B	L
2851	2561, 3311	11	- metaalharden	30	50	100	50	100 D	3.2	1 G	2	B	
2851	2561, 3311	12	- lakspuiten en moffelen	100	30	100	50 R	100 D	3.2	2 G	2	B	L
2851	2561, 3311	2	- scoperen (opspuiten van zink)	50	50	100	30 R	100 D	3.2	2 G	2	B	L
2851	2561, 3311	3	- thermisch verzinken	100	50	100	50	100	3.2	2 G	2	B	L
2851	2561, 3311	4	- thermisch vertinnen	100	50	100	50	100	3.2	2 G	2	B	L
2851	2561, 3311	5	- mechanische oppervlaktebehandeling (slijpen, polijsten)	30	50	100	30	100	3.2	2 G	2	B	
2851	2561, 3311	6	- anodiseren, eloxeren	50	10	100	30	100	3.2	2 G	2	B	
2851	2561, 3311	7	- chemische oppervlaktebehandeling	50	10	100	30	100	3.2	2 G	2	B	
2851	2561, 3311	8	- emailleren	100	50	100	50 R	100	3.2	1 G	1	B	L
2851	2561, 3311	9	- galvaniseren (vernikkelen, verchromen, verzinken, verkoperen ed)	30	30	100	50	100	3.2	2 G	2	B	
2852	2562, 3311	1	Overige metaalbewerkende industrie	10	30	100	30	100 D	3.2	1 G	2	B	
2852	2562, 3311	2	Overige metaalbewerkende industrie, inpandig, p.o. <200m2	10	30	50	10	50 D	3.1	1 G	2	B	
287	259, 331	A0	Grofsmederijen, anker- en kettingfabrieken:										
287	259, 331	A1	- p.o. < 2.000 m2	30	50	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
287	259, 331	A2	- p.o. >= 2.000 m2	50	100	500 Z	30	500	5.1	3 G	3	B	
287	259, 331	B	Overige metaalwarenfabrieken n.e.g.	30	30	100	30	100	3.2	2 G	2	B	
287	259, 331	B	Overige metaalwarenfabrieken n.e.g.; inpandig, p.o. <200 m2	30	30	50	10	50	3.1	1 G	2	B	
29	27, 28, 33	-											

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	E AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
29	27, 28, 33	-	VERVAARDIGING VAN MACHINES EN APPARATEN										
29	27, 28, 33	0	Machine- en apparatenfabrieken incl. reparatie:										
29	27, 28, 33	1	- p.o. < 2.000 m2	30	30	100	30	100 D	3.2	2 G	1	B	
29	27, 28, 33	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	30	200	30	200 D	4.1	3 G	2	B	
29	28, 33	3	- met proefdraaien verbrandingsmotoren >= 1 MW	50	30	300 Z	30	300 D	4.2	3 G	2	B	
30	26, 28, 33	-											
30	26, 28, 33	-	VERVAARDIGING VAN KANTOORMACHINES EN COMPUTERS										
30	26, 28, 33	A	Kantoormachines- en computerfabrieken incl. reparatie	30	10	30	10	30	2	1 G	1		
31	26, 27, 33	-											
31	26, 27, 33	-	VERVAARDIGING VAN OVER. ELEKTR. MACHINES, APPARATEN EN BENODIGDH.										
311	271, 331		Elektromotoren- en generatorenfabrieken incl. reparatie	200	30	30	50	200	4.1	1 G	2	B	L
312	271, 273		Schakel- en installatiemateriaalfabrieken	200	10	30	50	200	4.1	1 G	2	B	L
313	273		Elektrische draad- en kabelfabrieken	100	10	200	100 R	200 D	4.1	2 G	2		L
314	272		Accumulatoren- en batterijenfabrieken	100	30	100	50	100	3.2	2 G	2	B	L
315	274		Lampenfabrieken	200	30	30	300 R	300	4.2	2 G	2	B	L
316	293		Elektrotechnische industrie n.e.g.	30	10	30	10	30	2	1 G	1		
3162	2790		Koolelektrodenfabrieken	1500	300	1000 C Z	200 R	1500	6	2 G	3	B	L
32	26, 33	-											
32	26, 33	-	VERVAARDIGING VAN AUDIO-, VIDEO-, TELECOM-APPARATEN EN -BENODIGDH.										
321 t/m 323	261, 263, 264, 331		Vervaardiging van audio-, video- en telecom-apparatuur e.d. incl. reparatie	30	0	50	30	50 D	3.1	2 G	1	B	
3210	2612		Fabrieken voor gedrukte bedrading	50	10	50	30	50	3.1	1 G	2	B	
33	26, 32, 33	-											
33	26, 32, 33	-	VERVAARDIGING VAN MEDISCHE EN OPTISCHE APPARATEN EN INSTRUMENTEN										
33	26, 32, 33	A	Fabrieken voor medische en optische apparaten en instrumenten e.d. incl. reparatie	30	0	30	0	30	2	1 G	1		
34	29	-											
34	29		VERVAARDIGING VAN AUTO'S, AANHANGWAGENS EN OPLEGGERS										
341	291	0	Autofabrieken en assemblagebedrijven										
341	291	1	- p.o. < 10.000 m2	100	10	200 C	30 R	200 D	4.1	3 G	2	B	
341	291	2	- p.o. >= 10.000 m2	200	30	300 Z	50 R	300	4.2	3 G	2	B	L
3420.1	29201		Carrosseriefabrieken	100	10	200	30 R	200	4.1	2 G	2	B	
3420.2	29202		Aanhangwagen- en opleggerfabrieken	30	10	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
343	293		Auto-onderdelenfabrieken	30	10	100	30 R	100	3.2	2 G	2		
35	30	-											
35	30	-	VERVAARDIGING VAN TRANSPORTMIDDELEN (EXCL. AUTO'S, AANHANGWAGENS)										
351	301, 3315	0	Scheepsbouw- en reparatiebedrijven:										
351	301, 3315	1	- houten schepen	30	30	50	10	50	3.1	2 G	1	B	
351	301, 3315	2	- kunststof schepen	100	50	100	50 R	100	3.2	2 G	1	B	
351	301, 3315	3	- metalen schepen < 25 m	50	100	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
351	301, 3315	4	- metalen schepen >= 25m en/of proefdraaien motoren >= 1 MW	100	100	500 C Z	50	500	5.1	2 G	3	B	
3511	3831		Scheepssloperijen	100	200	700	100 R	700	5.2	2 G	3	B	
352	302, 317	0	Wagonbouw- en spoorwegwerkplaatsen:										
352	302, 317	1	- algemeen	50	30	100	30	100	3.2	2 G	2	B	
352	302, 317	2	- met proefdraaien van verbrandingsmotoren >= 1 MW	50	30	300 Z	30 R	300	4.2	2 G	2	B	
353	303, 3316	0	Vliegtuigbouw en -reparatiebedrijven:										
353	303, 3316	1	- zonder proefdraaien motoren	50	30	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
353	303, 3316	2	- met proefdraaien motoren	100	30	1000 Z	100 R	1000	5.3	2 G	2	B	
354	309		Rijwiel- en motorrijwielfabrieken	30	10	100	30 R	100	3.2	2 G	2	B	
355	3099		Transportmiddelenindustrie n.e.g.	30	30	100	30	100 D	3.2	2 G	2	B	
36	31	-											
36	31	-	VERVAARDIGING VAN MEUBELS EN OVERIGE GOEDEREN N.E.G.										
361	310	1	Meubelfabrieken	50	50	100	30	100 D	3.2	2 G	2	B	
361	9524	2	Meubelstoffeerderijen b.o. < 200 m2	0	10	10	0	10	1	1 P	1		
362	321		Fabricage van munten, sieraden e.d.	30	10	10	10	30	2	1 G	1	B	
363	322		Muziekinstrumentenfabrieken	30	10	30	10	30	2	2 G	2		
364	323		Sportartikelenfabrieken	30	10	50	30	50	3.1	2 G	2		
365	324		Speelgoedartikelenfabrieken	30	10	50	30	50	3.1	2 G	2		
3663.1	32991		Sociale werkvoorziening	0	30	30	0	30	2	1 P	1		
3663.2	32999		Vervaardiging van overige goederen n.e.g.	30	10	50	30	50 D	3.1	2 G	2		
37	38	-											

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	E AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
37	38	-	VOORBEREIDING TOT RECYCLING										
371	383201		Metaal- en autoschredders	30	100	500 Z	30	500	5.1	2 G	3	B	
372	383202	A0	Puinbrekerijen en -malerijen:										
372	383202	A1	- v.c. < 100.000 t/j	30	100	300	10	300	4.2	2 G	2		
372	383202	A2	- v.c. >= 100.000 t/j	30	200	700	10	700	5.2	3 G	3		
372	383202	B	Rubberregeneratiebedrijven	300	50	100	50 R	300	4.2	2 G	2		
372	383202	C	Afvalscheidingsinstallaties	200	200	300 C	50	300	4.2	3 G	2	B	
40	35	-											
40	35	-	PRODUKTIE EN DISTRIB. VAN STROOM, AARDGAS, STOOM EN WARM WATER										
40	35	A0	Elektriciteitsproduktiebedrijven (electrisch vermogen >= 50 MWe)										
40	35	A1	- kolengestookt (incl. meestook biomassa), thermisch vermogen > 75 MWth	100	700	700 C Z	200	700	5.2	2 G	3	B	L
40	35	A2	- oliegestookt, thermisch vermogen > 75 MWth	100	100	500 C Z	100	500	5.1	2 G	3	B	L
40	35	A3	- gasgestookt (incl. bijstook biomassa), thermisch vermogen > 75 MWth,in	100	100	500 C Z	100 R	500	5.1	1 G	3		
40	35	A4	- kerncentrales met koeltorens	10	10	500 C	1500	1500 D	6	1 P	3		
40	35	A5	- warmte-kracht-installaties (gas), thermisch vermogen > 75 MWth	30	30	500 C Z	100 R	500	5.1	1 G	2		
40	35	B0	bio-energieinstallaties electrisch vermogen < 50 MWe:										
40	35	B1	- covergisting, verbranding en vergassing van mest, slib, GFT en reststromen voedingsindustrie	100	50	100	30 R	100	3.2	2 G	1		L
40	35	B2	- vergisting, verbranding en vergassing van overige biomassa	50	50	100	30 R	100	3.2	2 G	1		L
40	35	C0	Elektriciteitsdistributiebedrijven, met transformatorvermogen:										
40	35	C1	- < 10 MVA	0	0	30 C	10	30	2	1 P	1	B	
40	35	C2	- 10 - 100 MVA	0	0	50 C	30	50	3.1	1 P	1	B	
40	35	C3	- 100 - 200 MVA	0	0	100 C	50	100	3.2	1 P	2	B	
40	35	C4	- 200 - 1000 MVA	0	0	300 C Z	50	300	4.2	1 P	2	B	
40	35	C5	- >= 1000 MVA	0	0	500 C Z	50	500	5.1	1 P	2	B	
40	35	D0	Gasdistributiebedrijven:										
40	35	D1	- gascompressorstations vermogen < 100 MW	0	0	300 C	100	300	4.2	1 P	1		
40	35	D2	- gascompressorstations vermogen >= 100 MW	0	0	500 C	200 R	500	5.1	1 P	2		
40	35	D3	- gas: reduceer-, compressor-, meet- en regelinst. Cat. A	0	0	10 C	10	10	1	1 P	1		
40	35	D4	- gasdrukregel- en meetruimten (kasten en gebouwen), cat. B en C	0	0	30 C	10	30	2	1 P	1		
40	35	D5	- gasontvang- en -verdeelstations, cat. D	0	0	50 C	50 R	50	3.1	1 P	1		
40	35	E0	Warmtevoorzieningsinstallaties, gasgestookt:										
40	35	E1	- stadsverwarming	30	10	100 C	50	100	3.2	1 P	2		
40	35	E2	- blokverwarming	10	0	30 C	10	30	2	1 P	1		
40	35	F0	windmolens:										
40	35	F1	- wiekdiameter 20 m	0	0	100 C	30	100	3.2	1 P	2		
40	35	F2	- wiekdiameter 30 m	0	0	200 C	50	200	4.1	1 P	2		
40	35	F3	- wiekdiameter 50 m	0	0	300 C	50	300	4.2	1 P	3		
41	36	-											
41	36	-	WINNING EN DITRIBUTIE VAN WATER										
41	36	A0	Waterwinning-/ bereiding- bedrijven:										
41	36	A1	- met chloorgas	50	0	50 C	1000 R	1000 D	5.3	1 G	2		L
41	36	A2	- bereiding met chloorbleekloog e.d. en/of straling	10	0	50 C	30	50	3.1	1 G	2		
41	36	B0	Waterdistributiebedrijven met pompvermogen:										
41	36	B1	- < 1 MW	0	0	30 C	10	30	2	1 P	1		
41	36	B2	- 1 - 15 MW	0	0	100 C	10	100	3.2	1 P	1		
41	36	B3	- >= 15 MW	0	0	300 C	10	300	4.2	1 P	2		
45	41, 42, 43	-											
45	41, 42, 43	-	BOUWNIJVERHEID										
45	41, 42, 43	0	Bouwbedrijven algemeen: b.o. > 2.000 m²	10	30	100	10	100	3.2	2 G	2	B	
45	41, 42, 43	1	- bouwbedrijven algemeen: b.o. <= 2.000 m²	10	30	50	10	50	3.1	2 G	1	B	
45	41, 42, 43	2	Aannemersbedrijven met werkplaats: b.o. > 1000 m²	10	30	50	10	50	3.1	2 G	1	B	
45	41, 42, 43	3	- aannemersbedrijven met werkplaats: b.o.< 1000 m²	0	10	30	10	30	2	1 G	1	B	
50	45, 47	-											
50	45, 47	-	HANDEL/REPARATIE VAN AUTO'S, MOTORFIETSEN; BENZINESERVICESTATIONS										
501, 502, 504	451, 452, 454		Reparatie- en servicebedrijven	10	0	30	10	30	2	2 P	1	B	
501	451		Handel in vrachtauto's (incl. import en reparatie)	10	10	100	10	100	3.2	2 G	1		
5020.4	45204	A	Autoplaatwerkerijen	10	30	100	10	100	3.2	1 G	1		
5020.4	45204	B	Autobeklederijen	0	0	10	10	10	1	1 G	1		
5020.4	45204	C	Autospuitinrichtingen	50	30	30	30 R	50	3.1	1 G	1	B	L
5020.5	45205		Autowasserijen	10	0	30	0	30	2	3 P	1		
505	473	0	Benzineservisestations:										
505	473	1	- met LPG > 1000 m3/jr	30	0	30	200 R	200	4.1	3 P	1	B	
505	473	2	- met LPG < 1000 m3/jr	30	0	30	50 R	50	3.1	3 P	1	B	
505	473	3	- zonder LPG	30	0	30	10	30	2	3 P	1	B	
51	46	-											
51	46	-	GROOTHANDEL EN HANDELSBEMIDDELING										
5121	4621	0	Grth in akkerbouwprodukten en veevoeders	30	30	50	30 R	50	3.1	2 G	2		
5121	4621	1	Grth in akkerbouwprodukten en veevoeders met een verwerkingscapaciteit van 500 ton/uur of meer	100	100	300 Z	50 R	300	4.2	2 G	2		
5122	4622		Grth in bloemen en planten	10	10	30	0	30	2	2 G	1		
5123	4623		Grth in levende dieren	50	10	100 C	0	100	3.2	2 G	1		
5124	4624		Grth in huiden, vellen en leder	50	0	30	0	50	3.1	2 G	1		
5125, 5131	46217, 4631		Grth in ruwe tabak, groenten, fruit en consumptie-aardappelen	30	10	30	50 R	50	3.1	2 G	1		
5132, 5133	4632, 4633		Grth in vlees, vleeswaren, zuivelprodukten, eieren, spijsoliën	10	0	30	50 R	50	3.1	2 G	1		
5134	4634		Grth in dranken	0	0	30	0	30	2	2 G	1		
5135	4635		Grth in tabaksprodukten	10	0	30	0	30	2	2 G	1		
5136	4636		Grth in suiker, chocolade en suikerwerk	10	10	30	0	30	2	2 G	1		
5137	4637		Grth in koffie, thee, cacao en specerijen	30	10	30	0	30	2	2 G	1		
5138, 5139	4638, 4639		Grth in overige voedings- en genotmiddelen	10	10	30	10	30	2	2 G	1		
514	464, 46733		Grth in overige consumentenartikelen	10	10	30	10	30	2	2 G	1		
5148.7	46499	0	Grth in vuurwerk en munitie:										
5148.7	46499	1	- consumentenvuurwerk, verpakt, opslag < 10 ton	10	0	30	10 V	30	2	2 G	1		

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	E AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
5148.7	46499	2	- consumentenvuurwerk, verpakt, opslag 10 tot 50 ton	10	0	30	50 V	50	3.1	2 G	1		
5148.7	46499	3	- professioneel vuurwerk, netto expl. massa per bewaarplaats < 750 kg (en > 25 kg theatervuurwerk)	10	0	30	500 V	500	5.1	2 G	1		
5148.7	46499	4	- professioneel vuurwerk, netto expl. massa per bewaarplaats 750 kg tot 6 ton	10	0	30	1000 V	1000	5.3	2 G	1		
5148.7	46499	5	- munitie	0	0	30	30	30	2	2 G	1		
5151.1	46711	0	Grth in vaste brandstoffen:										
5151.1	46711	1	- klein, lokaal verzorgingsgebied	10	50	50	30	50	3.1	2 P	2		
5151.1	46711	2	- kolenterminal, opslag opp. >= 2.000 m2	50	500	500 Z	100	500	5.1	3 G	3	B	
5151.2	46712	0	Grth in vloeibare en gasvormige brandstoffen:										
5151.2	46712	1	- vloeistoffen, o.c. < 100.000 m3	50	0	50	200 R	200 D	4.1	2 G	2	B	L
5151.2	46712	2	- vloeistoffen, o.c. >= 100.000 m3	100	0	50	500 R	500 D	5.1	2 G	2	B	L
5151.2	46712	3	- tot vloeistof verdichte gassen	50	0	50	300 R	300 D	4.2	2 G	2		
5151.3	46713		Grth minerale olieprodukten (excl. brandstoffen)	100	0	30	50	100	3.2	2 G	2	B	
5152.1	46721	0	Grth in metaalertsen:										
5152.1	46721	1	- opslag opp. < 2.000 m2	30	300	300	10	300	4.2	3 G	3	B	
5152.1	46721	2	- opslag opp. >= 2.000 m2	50	500	700 Z	10	700	5.2	3 G	3	B	
5152.2 /.3	46722, 46723		Grth in metalen en -halffabrikaten	0	10	100	10	100	3.2	2 G	2		
5153	4673	0	Grth in hout en bouwmaterialen:										
5153	4673	1	- algemeen: b.o. > 2000 m²	0	10	50	10	50	3.1	2 G	2		
5153	4673	2	- algemeen: b.o. <= 2000 m²	0	10	30	10	30	2	1 G	1		
5153.4	46735	4	zand en grind:										
5153.4	46735	5	- algemeen: b.o. > 200 m²	0	30	100	0	100	3.2	2 G	2		
5153.4	46735	6	- algemeen: b.o. <= 200 m²	0	10	30	0	30	2	1 G	1		
5154	4674	0	Grth in ijzer- en metaalwaren en verwarmingsapparatuur:										
5154	4674	1	- algemeen: b.o. > 2.000 m²	0	0	50	10	50	3.1	2 G	2		
5154	4674	2	- algemeen: b.o. < = 2.000 m²	0	0	30	0	30	2	1 G	1		
5155.1	46751		Grth in chemische produkten	50	10	30	100 R	100 D	3.2	2 G	2	B	
5155.2	46752		Grth in kunstmeststoffen	30	30	30	30 R	30	2	1 G	1		
5156	4676		Grth in overige intermediaire goederen	10	10	30	10	30	2	2 G	2		
5157	4677	0	Autosloperijen: b.o. > 1000 m²	10	30	100	30	100	3.2	2 G	2	B	
5157	4677	1	- autosloperijen: b.o. <= 1000 m²	10	10	50	10	50	3.1	2 G	2	B	
5157.2/3	4677	0	Overige groothandel in afval en schroot: b.o. > 1000 m²	10	30	100	10	100 D	3.2	2 G	2	B	
5157.2/3	4677	1	- overige groothandel in afval en schroot: b.o. <= 1000 m²	10	10	50	10	50	3.1	2 G	2	B	
518	466	0	Grth in machines en apparaten:										
518	466	1	- machines voor de bouwnijverheid	0	10	100	10	100	3.2	2 G	2		
518	466	2	- overige	0	10	50	0	50	3.1	2 G	1		
519	466, 469		Overige grth (bedrijfsmeubels, emballage, vakbenodigdheden e.d.	0	0	30	0	30	2	2 G	1		
52	47	-											
52	47	-	REPARATIE T.B.V. PARTICULIEREN										
527	952		Reparatie t.b.v. particulieren (excl. auto's en motorfietsen)	0	0	10	10	10	1	1 P	1		
55	55	-											
55	55	-	LOGIES-, MAALTIJDEN- EN DRANKENVERSTREKKING										
5552	562		Cateringbedrijven	10	0	30 C	10	30	2	1 G/P	1		
60	49	-											
60	49	-	VERVOER OVER LAND										
6021.1	493		Bus-, tram- en metroremises	0	10	100 C	0	100 D	3.2	2 P	2		
6022	493		Taxibedrijven	0	0	30 C	0	30	2	2 P	1		
6023	493		Touringcarbedrijven	10	0	100 C	0	100	3.2	2 G	1		
6024	494	0	Goederenwegvervoerbedrijven (zonder schoonmaken tanks): b.o. > 1000 m²	0	0	100 C	30	100	3.2	3 G	1		
6024	494	1	- Goederenwegvervoerbedrijven (zonder schoonmaken tanks) b.o. <= 1000 m²	0	0	50 C	30	50	3.1	2 G	1		
603	495		Pomp- en compressorstations van pijpleidingen	0	0	30 C	10	30 D	2	1 P	1	B	
63	52	-											
63	52	-	DIENSTVERLENING T.B.V. HET VERVOER										
6311.1	52241	0	Laad-, los- en overslagbedrijven t.b.v. zeeschepen:										
6311.1	52241	1	- containers	0	10	500 C	100 R	500	5.1	3 G	3		
6311.1	52241	2	- stukgoederen	0	30	300 C	100 R	300 D	4.2	3 G	3	B	
6311.1	52241	3	- ertsen, mineralen e.d., opslagopp. >= 2.000 m2	50	700	1000 C Z	50	1000	5.3	3 G	3	B	
6311.1	52241	4	- granen of meelsoorten, v.c. >= 500 t/u	100	500	500 C Z	100 R	500	5.1	3 G	3		
6311.1	52241	5	- steenkool, opslagopp. >= 2.000 m2	50	700	700 C Z	100	700	5.2	3 G	3	B	
6311.1	52241	6	- olie, LPG, e.d.	300	0	100 C	1000 R	1000	5.3	2 G	3	B	L
6311.1	52241	7	- tankercleaning	300	10	100 C	200 R	300	4.2	1 G	2	B	
6311.2	52242	0	Laad-, los- en overslagbedrijven t.b.v. binnenvaart:										
6311.2	52242	1	- containers	0	10	300	50 R	300	4.2	2 G	2		
6311.2	52242	10	- tankercleaning	300	10	100	200 R	300	4.2	1 G	2	B	
6311.2	52242	2	- stukgoederen	0	10	100	50 R	100 D	3.2	2 G	2	B	
6311.2	52242	3	- ertsen, mineralen, e.d., opslagopp. < 2.000 m²	30	200	300	30	300	4.2	2 G	2	B	
6311.2	52242	4	- ersten, mineralen, e.d., opslagopp. >= 2.000 m²	50	500	700 Z	50	700	5.2	3 G	3	B	
6311.2	52242	5	- granen of meelsoorten , v.c. < 500 t/u	50	300	200	50 R	300	4.2	2 G	2		
6311.2	52242	6	- granen of meelsoorten, v.c. >= 500 t/u	100	500	300 Z	100 R	500	5.1	3 G	3		
6311.2	52242	7	- steenkool, opslagopp. < 2.000 m2	50	300	300	50	300	4.2	2 G	2	B	
6311.2	52242	8	- steenkool, opslagopp. >= 2.000 m2	50	500	500 Z	100	500	5.1	3 G	3	B	
6311.2	52242	9	- olie, LPG, e.d.	100	0	50	700 R	700	5.2	2 G	3	B	L
6312	52102, 52109	A	Distributiecentra, pak- en koelhuizen	30	10	50 C	50 R	50 D	3.1	2 G	2		
6312	52109	B	Opslaggebouwen (verhuur opslagruimte)	0	0	30 C	10	30	2	2 G	1		
6321	5221	2	Stalling van vrachtwagens (met koelinstallaties)	10	0	100 C	30	100	3.2	2 G	1		
64	64	-											
64	53	-	POST EN TELECOMMUNICATIE										
641	531, 532		Post- en koeriersdiensten	0	0	30 C	0	30	2	2 P	1		
642	61	A	Telecommunicatiebedrijven	0	0	10 C	0	10	1	1 P	1		
642	61	B0	zendinstallaties:										
642	61	B1	- LG en MG, zendervermogen < 100 kW (bij groter vermogen: onderzoek!)	0	0	0 C	100	100	3.2	1 P	2		
642	61	B2	- FM en TV	0	0	0 C	10	10	1	1 P	2		

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	E AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
642	61	B3	- GSM en UMTS-steunzenders (indien bouwvergunningplichtig)	0	0	0 C	10	10	1	1 P	2		
71	77	-											
71	77	-	VERHUUR VAN TRANSPORTMIDDELEN, MACHINES, ANDERE ROERENDE GOEDEREN										
711	7711		Personenautoverhuurbedrijven	10	0	30	10	30	2	2 P	1		
712	7712, 7739		Verhuurbedrijven voor transportmiddelen (excl. personenauto's)	10	0	50	10	50 D	3.1	2 G	1		
713	773		Verhuurbedrijven voor machines en werktuigen	10	0	50	10	50 D	3.1	2 G	1	B	
714	772		Verhuurbedrijven voor roerende goederen n.e.g.	10	10	30	10	30 D	2	2 G	2		
72	62	-											
72	62	-	COMPUTERSERVICE- EN INFORMATIETECHNOLOGIE										
72	62	A	Computerservice- en informatietechnologie-bureau's e.d.	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
72	58, 63	B	Datacentra	0	0	30 C	0	30	2	1 P	1		
73	72	-											
73	72	-	SPEUR- EN ONTWIKKELINGSWERK										
731	721		Natuurwetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk	30	10	30	30 R	30	2	1 P	1		
732	722		Maatschappij- en geesteswetenschappelijk onderzoek	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
74	63, 69tm71, 73, 74, 77, 78, 80tm82	-											
74	63, 69tm71, 73, 74, 77, 78, 80tm82	-	OVERIGE ZAKELIJKE DIENSTVERLENING										
747	812		Reinigingsbedrijven voor gebouwen	50	10	30	30	50 D	3.1	1 P	1	B	
7481.3	74203		Foto- en filmontwikkelcentrales	10	0	30 C	10	30	2	2 G	1	B	
7484.3	82991		Veilingen voor landbouw- en visserijprodukten	50	30	200 C	50 R	200	4.1	3 G	2		
75	84	-											
75	84	-	OPENBAAR BESTUUR, OVERHEIDSDIENSTEN, SOCIALE VERZEKERINGEN										
7525	8425		Brandweerkazernes	0	0	50 C	0	50	3.1	1 G	1		
90	37, 38, 39	-											

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	E AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
90	37, 38, 39	-	MILIEUDIENSTVERLENING										
9001	3700	A0	RWZI's en gierverwerkingsinricht., met afdekking voorbezinktanks:										
9001	3700	A1	- < 100.000 i.e.	200	10	100 C	10	200	4.1	2 G	1		
9001	3700	A2	- 100.000 - 300.000 i.e.	300	10	200 C Z	10	300	4.2	2 G	1		
9001	3700	A3	- >= 300.000 i.e.	500	10	300 C Z	10	500	5.1	3 G	2		
9001	3700	B	rioolgemalen	30	0	10 C	0	30	2	1 P	1		
9002.1	381	A	Vuilophaal-, straatreinigingsbedrijven e.d.	50	30	50	10	50	3.1	2 G	1		
9002.1	381	B	Gemeentewerven (afval-inzameldepots)	30	30	50	30 R	50	3.1	2 G	1	B	
9002.1	381	C	Vuiloverslagstations	200	200	300	30	300	4.2	3 G	3	B	
9002.2	382	A0	Afvalverwerkingsbedrijven:										
9002.2	382	A1	- mestverwerking/korrelfabrieken	500	10	100 C	10	500	5.1	3 G	3		
9002.2	382	A2	- kabelbranderijen	100	50	30	10	100	3.2	1 G	1	B	L
9002.2	382	A3	- verwerking radio-actief afval	0	10	200 C	1500	1500	6	1 G	1		
9002.2	382	A4	- pathogeen afvalverbranding (voor ziekenhuizen)	50	10	30	10	50	3.1	1 G	2		L
9002.2	382	A5	- oplosmiddelterugwinning	100	0	10	30 R	100 D	3.2	1 G	2	B	L
9002.2	382	A6	- afvalverbrandingsinrichtingen, thermisch vermogen > 75 MW	300	200	300 C Z	50	300 D	4.2	3 G	3	B	L
9002.2	382	A7	- verwerking fotochemisch en galvano-afval	10	10	30	30 R	30	2	1 G	1	B	L
9002.2	382	B	Vuilstortplaatsen	300	200	300	10	300	4.2	3 G	3	B	
9002.2	382	C0	Composteerbedrijven:										
9002.2	382	C1	- niet-belucht v.c. < 5.000 ton/jr	300	100	50	10	300	4.2	2 G	2	B	
9002.2	382	C2	- niet-belucht v.c. 5.000 tot 20.000 ton/jr	700	300	100	30	700	5.2	2 G	2	B	
9002.2	382	C3	- belucht v.c. < 20.000 ton/jr	100	100	100	10	100	3.2	2 G	2	B	
9002.2	382	C4	- belucht v.c. > 20.000 ton/jr	200	200	100	30	200	4.1	3 G	2	B	
9002.2	382	C5	- GFT in gesloten gebouw	200	50	100	100 R	200	4.1	3 G	1	B	L
92	59	-											
92	59	-	CULTUUR, SPORT EN RECREATIE										
921, 922	591, 592, 601, 602		Studio's (film, TV, radio, geluid)	0	0	30 C	10	30	2	2 G	1		
93	93	-											
93	96	-	OVERIGE DIENSTVERLENING										
9301.1	96011	A	Wasserijen en strijkinrichtingen	30	0	50 C	30	50	3.1	2 G	1		
9301.1	96011	B	Tapijtreinigingsbedrijven	30	0	50	30	50	3.1	2 G	1		L
9301.2	96012		Chemische wasserijen en ververijen	30	0	30	30 R	30	2	2 G	1	B	L
9301.3	96013	A	Wasverzendinrichtingen	0	0	30	0	30	2	1 G	1		

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	E AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
			HOOFDGROEP CULTUUR EN ONTSPANNING										
9213	5914		Bioscopen	0	0	30 C	0	30	2	3 P	1		
9232	9004		Theaters, schouwburgen, concertgebouwen, evenementenhallen	0	0	30 C	0	30	2	3 P	1		
9233	9321		Recreatiecentra, vaste kermis e.d.	30	10	300	10	300 D	4.2	3 P	3		
9234	8552		Muziek- en balletscholen	0	0	30	0	30	2	2 P	1		
9234.1	85521		Dansscholen	0	0	30 C	0	30	2	2 P	1		
9251, 9252	9101, 9102		Bibliotheken, musea, ateliers, e.d.	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
9253.1	91041		Dierentuinen	100	10	50 C	0	100	3.2	3 P	1		
9253.1	91041		Kinderboerderijen	30	10	30 C	0	30	2	1 P	1		
926	931	B	Bowlingcentra	0	0	30 C	0	30	2	2 P	1		
9271	9200		Casino's	10	0	30 C	0	30	2	3 P	1		
9272.1	92009		Amusementshallen	0	0	30 C	0	30	2	2 P	1		
9304	9313, 9604		Badhuizen en sauna-baden	10	0	30 C	0	30	2	1 P	1		
			HOOFDGROEP DETAILHANDEL										
501, 502, 504	451, 452, 454		Handel in auto's en motorfietsen+D493	10	0	30	10	30	2	2 P	1	B	
503, 504	453		Handel in auto- en motorfietsonderdelen en -accessoires	0	0	30	10	30	2	1 P	1		
52	47	A	Detailhandel voor zover n.e.g.	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
5211/2,5246/9	471		Supermarkten, warenhuizen	0	0	10	10	10	1	2 P	1		
5222, 5223	4722, 4723		Detailhandel vlees, wild, gevogelte, met roken, koken, bakken	10	0	10	10	10	1	1 P	1		
5224	4724		Detailhandel brood en banket met bakken voor eigen winkel	10	10	10 C	10	10	1	1 P	1		
5231, 5232	4773, 4774		Drogisterijen	0	0	0	10	10	1	1 P	1		
5246/9	4752		Bouwmarkten, tuincentra, hypermarkten	0	0	30	10	30	2	3 P	1		
5249	4778		Detailhandel in vuurwerk tot 10 ton verpakt	0	0	10	10 V	10	1	1 P	1		
5261	4791		Postorderbedrijven	0	0	50	0	50	3.1	2 G	1		
7484.4	82992		Veilingen voor huisraad, kunst e.d.	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
			HOOFDGROEP DIENSTVERLENING										
633	791		Reisorganisaties	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
70	41, 68	A	Verhuur van en handel in onroerend goed	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
74	63, 69tm71, 73, 74, 77, 78, 80tm82	A	Overige zakelijke dienstverlening	0	0	10	0	10 D	1	2 P	1		
9301.3	96013	B	Wasserettes, wassalons	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
9302	9602		Kappersbedrijven en schoonheidsinstituten	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
9305	9609	B	Persoonlijke dienstverlening n.e.g.	0	0	10 C	0	10 D	1	1 P	1		
			HOOFDGROEP HORECA										
5511, 5512	5510		Hotels en pensions met keuken, conferentie-oorden en congrescentra	10	0	10	10	10	1	2 P	1		
553	561		Restaurants, cafetaria's, snackbars, ijssalons met eigen ijsbereiding, viskramen e.d.	10	0	10 C	10	10	1	2 P	1		
554	563	1	Café's, bars	0	0	10 C	10	10	1	2 P	1		
554	563	2	Discotheken, muziekcafé's	0	0	30 C	10	30 D	2	2 P	1		

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	E AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
			HOOFDGROEP KANTOREN										
221	581		Uitgeverijen (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
511	461		Handelsbemiddeling (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
61, 62	50, 51	A	Vervoersbedrijven (uitsluitend kantoren)	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
6322, 6323	5222		Overige dienstverlening t.b.v. vervoer (kantoren)	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
633	791		Reisorganisaties (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
634	5229		Expediteurs, cargadoors (kantoren)	0	0	10	0	10 D	1	1 P	1		
70	41, 68	A	Verhuur van en handel in onroerend goed (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
65, 66, 67	64, 65, 66	A	Banken, verzekeringsbedrijven, beurzen	0	0	10 C	0	10	1	1 P	1		
75	84	A	Openbaar bestuur (kantoren)	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
9111	941, 942		Bedrijfs- en werknemersorganisaties (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
74	63, 69tm71, 73, 74, 77, 78, 80tm82	A	Overige zakelijke dienstverlening: kantoren	0	0	10	0	10 D	1	2 P	1		
			HOOFDGROEP MAATSCHAPPELIJK										
5231, 5232	4773, 4774		Apotheken	0	0	0	10	10	1	1 P	1		
75	84	-	OPENBAAR BESTUUR, OVERHEIDSDIENSTEN, SOCIALE VERZEKERINGEN										
75	84	A	Openbaar bestuur	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
7522	8422		Defensie-inrichtingen	30	30	200 C	100	200 D	4.1	3 G	1	B	
80	85	-											
80	85	-	ONDERWIJS										
801, 802	852, 8531		Scholen voor basis- en algemeen voortgezet onderwijs	0	0	30	0	30	2	1 P	1		
803, 804	8532, 854, 855		Scholen voor beroeps-, hoger en overig onderwijs	10	0	30	10	30 D	2	2 P	1		
85	86	-											
85	86	-	GEZONDHEIDS- EN WELZIJNSZORG										
8511	8610		Ziekenhuizen	10	0	30 C	10	30	2	3 P	2		
8512, 8513	8621, 8622, 8623		Artsenpraktijken, klinieken en dagverblijven	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
8514, 8515	8691, 8692		Consultatiebureaus	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
853	871	1	Verpleeghuizen	10	0	30 C	0	30	2	1 P	1		
853	8891	2	Kinderopvang	0	0	30	0	30	2	2 P	1		
91	94	-											
91	94	-	DIVERSE ORGANISATIES										
9131	9491		Kerkgebouwen e.d.	0	0	30	0	30	2	2 P	1		
9133.1	94991	A	Buurt- en clubhuizen	0	0	30 C	0	30 D	2	2 P	1		
92	59	-											
92	59	-	CULTUUR, SPORT EN RECREATIE										
9251, 9252	9101, 9102		Bibliotheken	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
93	93	-											
93	96	-	OVERIGE DIENSTVERLENING										
9303	9603	0	Begrafenisondernemingen:										
9303	9603	1	- uitvaartcentra	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
9303	96031	2	- begraafplaatsen	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
9303	96032	3	- crematoria	100	10	30	10	100	3.2	2 P	2		L
9305	9609	A	Dierenasiels en -pensions	30	0	100 C	0	100	3.2	1 P	1		
			HOOFDGROEP RECREATIE										
552	553, 552		Kampeerterreinen, vakantiecentra, e.d. (met keuken)	30	0	50 C	30	50	3.1	2 P	1		
926	932	G	Jachthavens met diverse voorzieningen	10	10	50 C	30	50	3.1	3 P	1	B	

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	E AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
			HOOFDGROEP SPORT										
5551	5629		Kantines	10	0	10 C	10	10 D	1	1 P	1		
9133.1	94991	B	Hondendressuurterreinen	0	0	50	0	50	3.1	1 P	1		
926	931	0	Zwembaden:										
926	931	1	- overdekt	10	0	50 C	10	50	3.1	3 P	1		
926	931	2	- niet overdekt	30	0	200	10	200	4.1	3 P	1		
926	931	A	Sporthallen	0	0	50 C	0	50	3.1	2 P	1		
926	931	C	Overdekte kunstijsbanen	0	0	100 C	50 R	100	3.2	2 P	1		
926	931	D	Stadions en open-lucht-ijsbanen	0	0	300 C	50 R	300	4.2	3 P	2		
926	931	E	Maneges	50	30	30	0	50	3.1	2 P	1		
926	931	F	Tennisbanen (met verlichting)	0	0	50 C	0	50	3.1	2 P	2		
926	931	G	Veldsportcomplex (met verlichting)	0	0	50 C	0	50	3.1	2 P	2		
926	931	H	Golfbanen	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
926	931	I	Kunstskibanen	0	0	30 C	50 R	50	3.1	2 P	2		
926	931	0	Schietinrichtingen:										
926	931	1	- binnenbanen: geweer- en pistoolbanen	0	0	200 C	10	200	4.1	2 P	1		
926	931	10	- buitenbanen met voorzieningen: pistoolbanen	10	0	1000	200	1000	5.3	1 P	1		
926	931	11	- buitenbanen met voorzieningen: boogbanen	0	0	30	30	30	2	1 P	1		
926	931	2	- binnenbanen: boogbanen	0	0	10 C	10	10	1	1 P	1		
926	931	3	- vrije buitenbanen: kleiduiven	0	0	200	300	300	4.2	2 P	1		L
926	931	4	- vrije buitenbanen: schietbomen	0	0	500	1500	1500	6	1 P	1		
926	931	5	- vrije buitenbanen: geweerbanen	10	0	1500	1500	1500	6	2 P	1		
926	931	6	- vrije buitenbanen: pistoolbanen	10	0	1500	1500	1500	6	2 P	1		
926	931	7	- vrije buitenbanen: boogbanen	0	0	10	200	200	4.1	1 P	1		
926	931	8	- buitenbanen met voorzieningen: schietbomen	10	0	300	500	500	5.1	2 P	1		
926	931	9	- buitenbanen met voorzieningen: geweerbanen	10	0	1000	1500	1500	6	2 P	1		
926	931	A	Skelter- en kartbanen, in een hal	10	0	50	10	50	3.1	2 P	1		
926	931	B	Skelter- en kartbanen, open lucht, < 8 uur/week in gebruik	50	30	500	30	500	5.1	2 P	1	B	
926	931	C	Skelter- en kartbanen, open lucht, >=8 uur/week in gebruik	50	50	1000 Z	30	1000	5.3	2 P	1	B	
926	931	D	Autocircuits, motorcrossterreinen e.d., < 8 uur/week in gebruik	100	50	700	50	700	5.2	3 P	1	B	
926	931	E	Autocircuits, motorcrossterreinen e.d., >=8 uur/week in gebruik	100	100	1500 Z	50	1500	6	3 P	1	B	
926	931	F	Sportscholen, gymnastiekzalen	0	0	30 C	0	30	2	2 P	1		
9272.4	93299		Modelvliegtuig-velden	10	0	300	100	300	4.2	1 P	1		
9304	9313, 9604		Fitnesscentra	10	0	30 C	0	30	2	1 P	1		

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	E AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
			HOOFDGROEP VERKEER										
601	491, 492	0	Spoorwegen:										
601	491, 492	1	- stations	0	0	100 C	50 R	100 D	3.2	3 P	2		
601	491, 492	2	- rangeerterreinen, overslagstations (zonder rangeerheuvel)	30	30	300 C	300 R	300 D	4.2	3 G	2		
6021.1	493		Bus-, tram- en metrostations	0	10	100 C	0	100 D	3.2	2 P	2		
6321	5221	1	Autoparkeerterreinen, parkeergarages	10	0	30 C	0	30	2	3 P	1		L
6323	5223	A	Luchthavens	200	50	1500 C	500 R	1500 D	6	3 P	3	B	L
6323	5223	B	Helikopterlandplaatsen	0	50	500	50	500	5.1	1 P	2		

Bijlage 2 Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging

Staat van Bedrijfsactiviteiten - functiemenging

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008		OMSCHRIJVING	
-		nummer		CATEGORIE
01	01	-	LANDBOUW EN DIENSTVERLENING T.B.V. DE LANDBOUW	
014	016	0	Dienstverlening t.b.v. de landbouw:	
014	016	2	- algemeen (o.a. loonbedrijven), b.o < 500 m²	B
014	016	4	- plantsoenendiensten en hoveniersbedrijven, b.o. < 500 m²	B
0142	0162		KI-stations	B
15	10, 11	-		
15	10, 11	-	VERVAARDIGING VAN VOEDINGSMIDDELEN EN DRANKEN	
151	101, 102	0	Slachterijen en overige vleesverwerking:	
151	101	6	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken, p.o. < 200 m²	B
1552	1052	2	Consumptie-ijsfabrieken, p.o. < 200 m²	B
1581	1071	1	Broodfabrieken, brood- en banketbakkerijen, charge-ovens, v.c.< 7.500 kg meel/week	B
1584	10821	0	Verwerking cacaobonen en vervaardiging chocolade- en suikerwerk:	
1584	10821	3	- Cacao- en chocoladefabrieken- vervaardigen van chocoladewerken met p.o. < 200 m²	B
1584	10821	6	- Suikerwerkfabrieken zonder suiker branden, p.o. < 200 m²	B
1593 t/m 1595	1102 t/m 1104		Vervaardiging van wijn, cider e.d.	B
17	13	-		
17	13	-	VERVAARDIGING VAN TEXTIEL	
174, 175	139		Vervaardiging van textielwaren	B
176, 177	139, 143		Vervaardiging van gebreide en gehaakte stoffen en artikelen	B
18	14	-		
18	14	-	VERVAARDIGING VAN KLEDING; BEREIDEN EN VERVEN VAN BONT	
181	141		Vervaardiging kleding van leer	B
182	141		Vervaardiging van kleding en -toebehoren (excl. van leer)	C
20	16	-		
20	16	-	HOUTINDUSTRIE EN VERVAARDIGING ARTIKELEN VAN HOUT, RIET, KURK E.D.	
203, 204, 205	162	1	Timmerwerkfabrieken, vervaardiging overige artikelen van hout, p.o. < 200 m2	B
205	162902		Kurkwaren-, riet- en vlechtwerkfabrieken	B
22	18	-		
22	18	-	UITGEVERIJEN, DRUKKERIJEN EN REPRODUKTIE VAN OPGENOMEN MEDIA	
221	581		Uitgeverijen (kantoren)	A
2222.6	18129		Kleine drukkerijen en kopieerinrichtingen	B
2223	1814	A	Grafische afwerking	A
2223	1814	B	Binderijen	B
2224	1813		Grafische reproduktie en zetten	B
2225	1814		Overige grafische aktiviteiten	B
223	182		Reproduktiebedrijven opgenomen media	A
26	23	-		
26	23	-	VERVAARDIGING VAN GLAS, AARDEWERK, CEMENT-, KALK- EN GIPSPRODUKTEN	
2615	231		Glasbewerkingsbedrijven	B
262, 263	232, 234	0	Aardewerkfabrieken:	
262, 263	232, 234	1	- vermogen elektrische ovens totaal < 40 kW	B
267	237	0	Natuursteenbewerkingsbedrijven:	
267	237	2	- zonder breken, zeven en drogen p.o. < 2.000 m²	B
2681	2391		Slijp- en polijstmiddelen fabrieken	B
28	25	-		
28	25	-	VERVAARDIGING EN REPARATIE VAN PRODUKTEN VAN METAAL (EXCL. MACHINES/TRANSPORTMIDDELEN)	
281	251, 331	1a	- gesloten gebouw, p.o. < 200 m2	B
284	255, 331	B1	Smederijen, lasinrichtingen, bankwerkerijen e.d., p.o. < 200 m2	B
2852	2562, 3311	2	Overige metaalbewerkende industrie, inpandig, p.o. <200m2	B
287	259, 331	B	Overige metaalwarenfabrieken n.e.g.; inpandig, p.o. <200 m2	B
30	26, 28, 33	-		
30	26, 28, 33	-	VERVAARDIGING VAN KANTOORMACHINES EN COMPUTERS	
30	26, 28, 33	A	Kantoormachines- en computerfabrieken incl. reparatie	B
33	26, 32, 33	-		
33	26, 32, 33	-	VERVAARDIGING VAN MEDISCHE EN OPTISCHE APPARATEN EN INSTRUMENTEN	
33	26, 32, 33	A	Fabrieken voor medische en optische apparaten en instrumenten e.d. incl. reparatie	B
36	31	-		
36	31	-	VERVAARDIGING VAN MEUBELS EN OVERIGE GOEDEREN N.E.G.	
361	9524	2	Meubelstoffeerderijen b.o. < 200 m2	A
362	321		Fabricage van munten, sieraden e.d.	B
363	322		Muziekinstrumentenfabrieken	B
3663.1	32991		Sociale werkvoorziening	B
40	35	-		
40	35	-	PRODUKTIE EN DISTRIBUTIE VAN STROOM, AARDGAS, STOOM EN WARM WATER	
40	35	C0	Elektriciteitsdistributiebedrijven, met transformatorvermogen:	
40	35	C1	- < 10 MVA	B
40	35	D0	Gasdistributiebedrijven:	
40	35	D3	- gas: reduceer-, compressor-, meet- en regelinst. Cat. A	A
40	35	D4	- gasdrukregel- en meetruimten (kasten en gebouwen), cat. B en C	B
40	35	E0	Warmtevoorzieningsinstallaties, gasgestookt:	
40	35	E2	- blokverwarming	B
41	36	-		

Staat van Bedrijfsactiviteiten - functiemenging

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008		OMSCHRIJVING	
-		nummer		CATEGORIE
41	36	-	WINNING EN DISTRIBUTIE VAN WATER	
41	36	B0	Waterdistributiebedrijven met pompvermogen:	
41	36	B1	- < 1 MW	B
45	41, 42, 43	-		
45	41, 42, 43	-	BOUWNIJVERHEID	
45	41, 42, 43	3	Aannemersbedrijven met werkplaats, b.o. < 1000 m^2	B
50	45, 47	-		
50	45, 47	-	HANDEL/REPARATIE VAN AUTO'S, MOTORFIETSEN; BENZINESERVICESTATIONS	
501, 502, 504	451, 452, 454		Handel in auto's en motorfietsen, reparatie- en servicebedrijven	B
5020.4	45204	B	Autobeklederijen	A
5020.5	45205		Autowasserijen	B
503, 504	453		Handel in auto- en motorfietsonderdelen en -accessoires	B
51	46	-		
51	46	-	GROOTHANDEL EN HANDELSBEMIDDELING	
511	461		Handelsbemiddeling (kantoren)	A
5134	4634		Grth in dranken	C
5135	4635		Grth in tabaksprodukten	C
5136	4636		Grth in suiker, chocolade en suikerwerk	C
5137	4637		Grth in koffie, thee, cacao en specerijen	C
514	464, 46733		Grth in overige consumentenartikelen	C
5148.7	46499	0	Grth in vuurwerk en munitie:	
5148.7	46499	1	- consumentenvuurwerk, verpakt, opslag < 10 ton	C
5153	4673	0	Grth in hout en bouwmaterialen:	
5153	5153	1	- algemeen	C
5153	4673	2	- indien b.o. =< 2000 m2	B
5153.4	5153.4	4	zand en grind:	
5153.4	46735	6	- indien b.o. =< 200 m²	B
5154	4674	0	Grth in ijzer- en metaalwaren en verwarmingsapparatuur:	
5154	5154	1	- algemeen	C
5154	4674	2	- indien b.o. =<2.000 m²	B
5156	4676		Grth in overige intermediaire goederen	C
518	466	2	Grth in machines en apparaten, exclusief machines voor de bouwnijverheid	C
519	466, 469		Overige grth (bedrijfsmeubels, emballage, vakbenodigdheden e.d.	C
52	47	-		
52	47	-	DETAILHANDEL EN REPARATIE T.B.V. PARTICULIEREN	
52	47	A	Detailhandel voor zover n.e.g.	A
5211/2,5246/9	471		Supermarkten, warenhuizen	B
5222, 5223	4722, 4723		Detailhandel vlees, wild, gevogelte, met roken, koken, bakken	A
5224	4724		Detailhandel brood en banket met bakken voor eigen winkel	A
5231, 5232	4773, 4774		Apotheken en drogisterijen	A
5249	4778		Detailhandel in vuurwerk tot 10 ton verpakt	A
527	952		Reparatie t.b.v. particulieren (excl. auto's en motorfietsen)	A
55	55	-		
55	55	-	LOGIES-, MAALTIJDEN- EN DRANKENVERSTREKKING	
5511, 5512	5510		Hotels en pensions met keuken, conferentie-oorden en congrescentra	A
553	561		Restaurants, cafetaria's, snackbars, ijssalons met eigen ijsbereiding, viskramen e.d.	A
554	563	1	Café's, bars	A
554	563	2	Discotheken, muziekcafé's	B
5551	5629		Kantines	A
5552	562		Cateringbedrijven	B
60	49	-		
60	49	-	VERVOER OVER LAND	
6022	493		Taxibedrijven	B
6024	494	1	Goederenwegvervoerbedrijven (zonder schoonmaken tanks), b.o. =< 1.000 m²	C
603	495		Pomp- en compressorstations van pijpleidingen	B
61, 62	50, 51	-		
61, 62	50, 51	-	VERVOER OVER WATER / DOOR DE LUCHT	
61, 62	50, 51	A	Vervoersbedrijven (uitsluitend kantoren)	A
63	52	-		
63	52	-	DIENSTVERLENING T.B.V. HET VERVOER	
6321	5221	1	Autoparkeerterreinen, parkeergarages	C
6322, 6323	5222		Overige dienstverlening t.b.v. vervoer (kantoren)	A
633	791		Reisorganisaties	A
634	5229		Expediteurs, cargadoors (kantoren)	A
64	53	-		
64	53	-	POST EN TELECOMMUNICATIE	
641	531, 532		Post- en koeriersdiensten	C
642	61	A	Telecommunicatiebedrijven	A
642	61	B0	zendinstallaties:	
642	61	B2	- FM en TV	B
65, 66, 67	64, 65, 66	-		
65, 66, 67	64, 65, 66	-	FINANCIELE INSTELLINGEN EN VERZEKERINGSWEZEN	
65, 66, 67	64, 65, 66	A	Banken, verzekeringsbedrijven, beurzen	B

Staat van Bedrijfsactiviteiten - functiemenging

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008		OMSCHRIJVING	
-		nummer		CATEGORIE
70	41, 68	-		
70	41, 68	-	VERHUUR VAN EN HANDEL IN ONROEREND GOED	
70	41, 68	A	Verhuur van en handel in onroerend goed	**A**
71	71	-		
71	77	-	VERHUUR VAN TRANSPORTMIDDELEN, MACHINES, ANDERE ROERENDE GOEDEREN	
711	7711		Personenautoverhuurbedrijven	**B**
712	7712, 7739		Verhuurbedrijven voor transportmiddelen (excl. personenauto's)	**C**
713	773		Verhuurbedrijven voor machines en werktuigen	**C**
714	772		Verhuurbedrijven voor roerende goederen n.e.g.	**C**
72	62	-		
72	62	-	COMPUTERSERVICE- EN INFORMATIETECHNOLOGIE	
72	62	A	Computerservice- en informatietechnologie-bureau's e.d.	**A**
72	58, 63	B	Datacentra	**B**
73	72	-		
73	72	-	SPEUR- EN ONTWIKKELINGSWERK	
732	722		Maatschappij- en geesteswetenschappelijk onderzoek	**A**
74	74	-		
74	63, 69t/m71, 73, 74, 77, 78, 80t/m82	-	OVERIGE ZAKELIJKE DIENSTVERLENING	
74	63, 69t/m71, 73, 74, 77, 78, 80t/m82	A	Overige zakelijke dienstverlening: kantoren	**A**
7481.3	74203		Foto- en filmontwikkelcentrales	**C**
7484.4	82992		Veilingen voor huisraad, kunst e.d.	**A**
75	84	-		
75	84	-	OPENBAAR BESTUUR, OVERHEIDSDIENSTEN, SOCIALE VERZEKERINGEN	
75	84	A	Openbaar bestuur (kantoren e.d.)	**A**
7525	8425		Brandweerkazernes	**C**
80	85	-		
80	85	-	ONDERWIJS	
801, 802	852, 8531		Scholen voor basis- en algemeen voortgezet onderwijs	**B**
803, 804	8532, 854, 855		Scholen voor beroeps-, hoger en overig onderwijs	**B**
85	86	-		
85	86	-	GEZONDHEIDS- EN WELZIJNSZORG	
8512, 8513	8621, 8622, 8623		Artsenpraktijken, klinieken en dagverblijven	**A**
8514, 8515	8691, 8692		Consultatiebureaus	**A**
853	871	1	Verpleeghuizen	**B**
853	8891	2	Kinderopvang	**B**
90	37, 38, 39	-		
90	37, 38, 39	-	MILIEUDIENSTVERLENING	
9001	3700	B	rioolgemalen	**B**
91	94	-		
91	94	-	DIVERSE ORGANISATIES	
9111	941, 942		Bedrijfs- en werknemersorganisaties (kantoren)	**A**
9131	9491		Kerkgebouwen e.d.	**B**
9133.1	94991	A	Buurt- en clubhuizen	**B**
92	59	-		
92	59	-	CULTUUR, SPORT EN RECREATIE	
9251, 9252	9101, 9102		ateliers, e.d.	**A**
9213	5914		Bioscopen	**C**
9232	9004		Theaters, schouwburgen, concertgebouwen, evenementenhallen	**C**
9234	8552		Muziek- en balletscholen	**B**
9234.1	85521		Dansscholen	**B**
9251, 9252	9101, 9102		Bibliotheken, musea, ateliers, e.d.	**A**
926	931	0	Zwembaden: overdekt	**C**
926	931	A	Sporthallen	**B**
926	931	B	Bowlingcentra	**B**
926	931	0	Schietinrichtingen:	
926	931	2	- binnenbanen: boogbanen	**A**
926	931	F	Sportscholen, gymnastiekzalen	**B**
9271	9200		Casino's	**C**
9272.1	92009		Amusementshallen	**B**
93	96	-		
93	96	-	OVERIGE DIENSTVERLENING	
9301.3	96013	A	Wasverzendinrichtingen	**B**
9301.3	96013	B	Wasserettes, wassalons	**A**
9302	9602		Kappersbedrijven en schoonheidsinstituten	**A**
9303	9603	0	Begrafenisondernemingen: uitvaartcentra	**A**
9304	9313, 9604		Fitnesscentra, badhuizen en sauna-baden	**B**
9305	9609	B	Persoonlijke dienstverlening n.e.g.	**A**

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© Januari 2015, gemeente Enschede

enschede.nl

ONTEIGENINGSPLAN ZUID ESMARKERRONDWEG FIETSPAD

LIJST VAN TE ONTEIGENEN ONROERENDE ZAKEN

VERZOEKENDE INSTANTIE: GEMEENTE ENSCHEDE

				Van de onroerende zaak, kadastraal bekend, gemeente Lonneker				
Grondplan nr.	**Te onteigenen grootte**			**Als**	**Ter grootte van**			**Sectie en nr.**	**Ten name van**
	ha	**a**	**ca**		**ha**	**a**	**ca**		
1		35	92	Fietspad, berm, greppel	2	62	35	O nummer 11509	De heer J.G. Altena, Heutinkhoekweg 12, 7535 DP Enschede
2		15	77	Fietspad, berm, greppel	6	28	78	O nummer 11516	De heer J.G. Altena, Heutinkhoekweg 12, 7535 DP Enschede

Grondplannr(s)	Naam	t.a.v.	Adres
1	Johan Gerrit Altena		Heutinkhoekweg 12

Postcode + Woonplaats	Geachte	Naam (eventuele) vertegenwoordiger
7535 DP Enschede		Mevrouw A.H. Rietman Heutinkhoekweg 12 7535 DP Enschede De heer J.J. Altena Piet Heinstraat 11 7511 JE Enschede De heer R. Altena Atletenstraat 139 7535 AT Enschede

Soort van (vermoedelijk) belang

erfgenaam/eigenaar

erfgenaam/eigenaar

erfgenaam/eigenaar

Naam vertegenwoordiger t.a.v. Adres Postcode + Woonplaats

Vertegenwoordiger van:

Gemeente Enschede

Toelichting

Bestemmingsplan

Buitengebied Zuidoost

Status: Onherroepelijk

enschede.nl

Buitengebied Zuidoost

Inhoudsopgave

Toelichting 5

Hoofdstuk 1 Inleiding 5
1.1 Inleiding 5
1.2 Vervanging oud bestemmingsplan 6
1.3 Ligging en begrenzing van het plangebied 6
1.4 Opzet bestemmingsplan 7
1.5 Leeswijzer 8

Hoofdstuk 2 Gebiedsbeschrijving 9
2.1 Geschiedenis van het gebied 9
2.2 Grondgebruik 12
2.3 Karakteristieken en structuur 13

Hoofdstuk 3 Visie op het buitengebied 40
3.1 Inleiding 40
3.2 Ambities voor het buitengebied 41
3.3 Vertaling ambities in bestemmingsplan 42

Hoofdstuk 4 Beleiduitgangspunten 46
4.1 Planologische beleidskaders 46
4.2 Uitgangspunten voor dit bestemmingsplan 64

Hoofdstuk 5 Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen 101
5.1 Gemeentelijke projecten 101
5.2 Landinrichting 102
5.3 Verzoeken van derden 103

Hoofdstuk 6 Milieu-aspecten 106
6.1 Milieu-aspecten 106
6.2 Natuurwetgeving en ecologie 124
6.3 Waterparagraaf 131

Hoofdstuk 7 Juridische planopzet 134
7.1 Algemeen 134
7.2 Planregels 141
7.3 Kwaliteit van de fysieke omgeving 157
7.4 Handhaving 158

Hoofdstuk 8 Uitvoerbaarheid 160

Hoofdstuk 9 Participatie 161
9.1 Adviezen 161
9.2 Vooroverleg 161
9.3 Tervisielegging 162

Bijlagen 163
Bijlage 1 Vooroverleg 164
Bijlage 2 Resultaten voortoets 181
Bijlage 3 Bedrijveninventarisatie 211
Bijlage 4 Planmer 242
Bijlage 5 Bijlage 4.1 van Mer Advies richtlijnen 337
Bijlage 6 Bijlage 4.2 Mer Beleid 354
Bijlage 7 Bijlage 4.3 Mer Luchtkwaliteit 378
Bijlage 8 Bijlage 4.4 Mer Passende beoordeling 420
Bijlage 9 Mer adviescommissie mer 463
Bijlage 10 Aanvulling PlanMER 476
Bijlage 11 Beslisboom veldschuren 489

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Inleiding

Het buitengebied van Enschede kenmerkt zich door een afwisselend landschap met grote landschappelijke, historische en ecologische waarden. Het is een typisch Twents verwevingslandschap: een mix van landbouw, bosbouw en natuur op een stuwwal bepaalt het aanzien. De aanwezigheid van de vele landgoederen en hun hoge esthetische kwaliteiten voegen daar een extra Enschedese dimensie aan toe.



Afbeelding 1.1: Wallenbeekweg

Nieuwe (economische) ontwikkelingen in het buitengebied worden gezien als mogelijkheden, die moeten leiden tot economische draagkracht, maar ook tot een grotere publieke rijkdom in de vorm van natuurschoon, cultuurhistorie, rust, duisternis, biodiversiteit en toegankelijkheid. De gemeente Enschede heeft daarom de ambitie om de economische draagkracht van het buitengebied te versterken en hiermee de huidige waarden en identiteiten van het buitengebied te bewaren en te versterken.



Afbeelding 1.2: Landhuis Hoge Boekel

De genoemde gemeentelijke ambities vormen het uitgangspunt voor dit bestemmingsplan en zijn hierin doorvertaald. Wanneer (economische) ontwikkelingsmogelijkheden worden geboden in dit bestemmingsplan, wordt een tegenprestatie gevraagd in de vorm van het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit. De wijze waarop de gemeentelijke ambities zijn doorvertaald in dit bestemmingsplan, is meer in detail beschreven in hoofdstuk 3.

1.2 Vervanging oud bestemmingsplan

Welke activiteiten en functies zijn toegestaan in het buitengebied van de gemeente Enschede is tot nu toe vastgelegd in het bestemmingsplan Buitengebied 1996. Dit bestemmingsplan is op 8 september 1997 door de raad van de gemeente Enschede vastgesteld en op 7 april 1998 goedgekeurd. Dit besluit van Gedeputeerde Staten is vervolgens op 19 maart 1999 in werking getreden, en -na een uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 24 oktober 2001- onherroepelijk geworden.

Actualisatie van het bestemmingsplan 1996 is noodzakelijk in verband met de totstandkoming van nieuwe regelgeving en de verwezenlijking van nieuw beleid van gemeente, Rijk en provincie. Vanuit praktische overwegingen is de actualisatie opgeknipt in twee delen: een bestemmingsplan voor het Zuidoostelijke deel van het buitengebied en een bestemmingsplan voor het Noordwestelijke deel van het buitengebied.

Het voorliggende bestemmingsplan geeft betrekking op het Noordwestelijk deel van het buitengebied.

1.3 Ligging en begrenzing van het plangebied

De gemeente Enschede is ingedeeld in stadsdelen. Het gebied waarop het bestemmingsplan 'Buitengebied Zuidoost' betrekking heeft, is gelegen in de stadsdelen Oost en Zuid. Het plangebied is op onderstaande tekening weergegeven.



Afbeelding 1.3: Begrenzing van het plangebied

Het gebied wordt aan de westzijde begrensd door de Haaksbergerstraat, aan de noordzijde door de Lossersestraat, aan de oostzijde door gemeente- en landsgrens met Losser en Gronau, en aan de zuidzijde door de gemeentegrens met Haaksbergen.

1.4 Opzet bestemmingsplan

Dit bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding (plankaart), regels en deze toelichting:

- In de toelichting worden de overwegingen gegeven die hebben geleid tot het geven van een bepaalde bestemming aan een stuk grond;
- In de regels wordt per bestemming een omschrijving gegeven van de toegestane functies van de gronden en de zich daarop bevindende gebouwen en bouwwerken;
- Op de verbeelding worden de verschillende bestemmingen van de gronden aangegeven. De verbeelding is in overeenstemming met de verplichte landelijke standaarden voor digitaal uitwisselbare en vergelijkbare bestemmingsplannen (IMRO2008, SVBP2008 en STRI2008).

De verbeelding en de regels vormen gezamenlijk het juridische deel van het bestemmingsplan. In samenhang met elkaar gelezen, wordt duidelijk voor welke doeleinden gronden mogen worden gebruikt en of, en zo ja, onder welke voorwaarden mag worden gebouwd. Wat er in de regels en op de verbeelding staat, is voor iedereen (burgers, bedrijven, instellingen en overheden) juridisch bindend.

1.5 Leeswijzer

De bestemmingsplantoelichting is als volgt opgebouwd:

- In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van de bestaande kenmerken van het plangebied.
- Hoofdstuk 3 gaat in op visie van de gemeente Enschede op het buitengebied en de beleidskeuzes die zijn gemaakt.
- Het beleid voor buitengebied is beschreven in hoofdstuk 4. Het gaat daarbij om beleid van zowel het Rijk, de provincie, het waterschap als de gemeente zelf.
- Hoofdstuk 5 beschrijft de nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.
- Hoofdstuk 6 geeft aan op welke wijze met de diverse omgevingsaspecten (milieu, ecologie, water) rekening is gehouden.
- Hoofdstuk 7 bevat een verantwoording van de juridische opzet. Hierbij wordt onder andere aandacht besteed aan de planmethodiek en worden de in het plan voorkomende bestemmingen kort beschreven.
- Hoofdstuk 8 gaat in op de economische uitvoerbaarheid.
- Hoofdstuk 9 gaat in op de participatie.

Om de leesbaarheid en toegankelijkheid van de bestemmingsplantoelichting te vergroten, is de meer gedetailleerde informatie opgenomen in de bijlagen van deze toelichting.

Hoofdstuk 2 Gebiedsbeschrijving

In dit hoofdstuk wordt een algemene beschrijving van het plangebied gegeven. Daarbij zal voornamelijk worden ingegaan op hoe het landschap is ontstaan, dus de huidige structuur met een beschrijving van de voorkomende landschapppen.

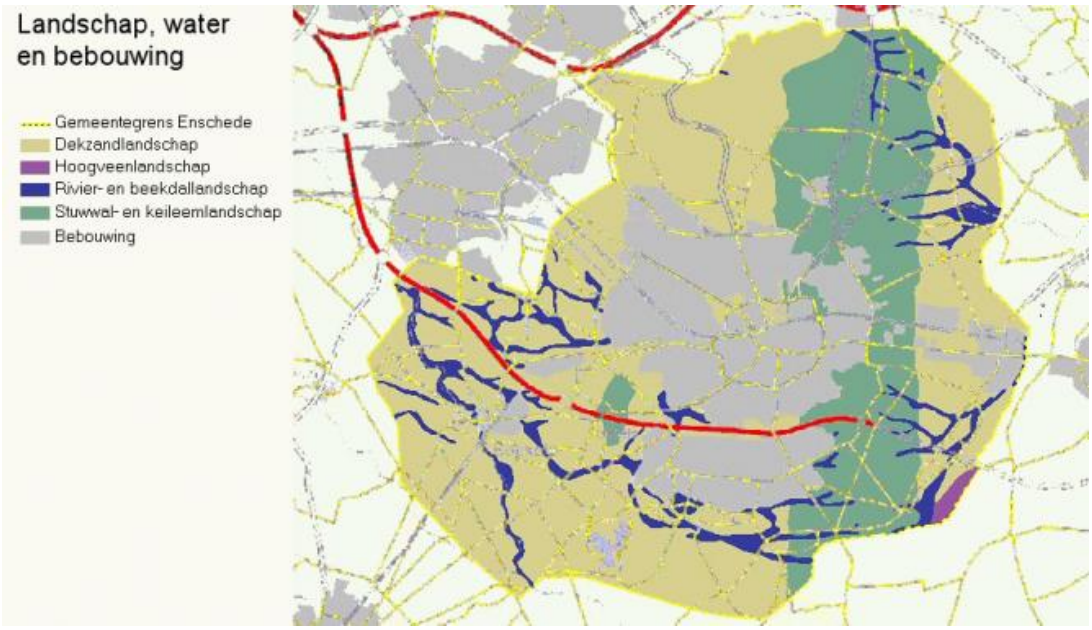
2.1 Geschiedenis van het gebied

2.1.1 Ontstaanswijze

Voor het ontstaan van het Twentse landschap zijn de twee laatste ijstijden van belang geweest. Tijdens de voorlaatste ijstijd werd Twente onder ijs bedekt. Grote massa's landijs kwamen vanuit Scandinavië naar het zuiden. IJstongen stuwden onder andere het door rivieren afgezette materiaal op. Hierdoor ontstonden de stuwwallen, waarvan een reeks in Twente ligt.

Tijdens de daarop volgende ijstijd werd ons land niet door het ijs bereikt. De beddingen van de rivieren lagen droog, de zeespiegel daalde en begroeiing was nauwelijks mogelijk. Grote delen van het land (zo ook Twente) werden bedekt met een laag dekzand van wisselende dikte.

De stuwwallen zijn voor een groot deel bepalend geweest voor de hydrologische gesteldheid van Twente. Door de stuwwallen is een afwateringssysteem ontstaan dat in drie beeksystemen is te verdelen. Voor het gebied rondom Enschede is een tweetal daarvan van belang, de Regge en de Dinkel. De gemeente Enschede ligt op de meest oostelijk gelegen stuwwal van Twente.



De oostzijde van de bebouwde kom ligt op de stuwwal. De rug van de stuwwal vormt de waterscheiding van de beeksystemen. Vanaf dit hoogste punt lopen beekdalen in een vrij dicht patroon naar lagere gebieden, aan de oostzijde richting Dinkel, aan de westzijde in de richting van de Regge. Aan de oostzijde zijn de beekdalen kort en recht. Ze lopen van west naar oost.

De beekdalen aan de westzijde zijn zeer langgerekt en hebben een meer meanderend patroon, met een zuidoost-noordwestelijke richting. Grondmorene welvingen, hoge grondmorene ruggen en een aantal dekzandruggen komen verspreid door het gehele gebied voor. Deze zijn voor de ontginningsgeschiedenis van belang gebleken. In het zuidoostelijk deel liggen veenrestruggen (Aamsveen), onderdeel van een groter gebied aan Duitse zijde.

2.1.2 Occupatie en bodemvorming

De historie van het grondgebruik en daarmee de verschijningsvorm van het landschap hangt sterk samen met de ondergrond.

Van oudsher is het gebied rondom Enschede in gebruik als agrarisch gebied. De vestigingen met bijbehorende oude ontginningen dateren uit de Middeleeuwen. Men vestigde zich alleen daar, waar het mogelijk was bouwlanden en weidegrond op korte afstand van elkaar te hebben liggen. In de omgeving van Enschede was de grondwaterstand vrij hoog.

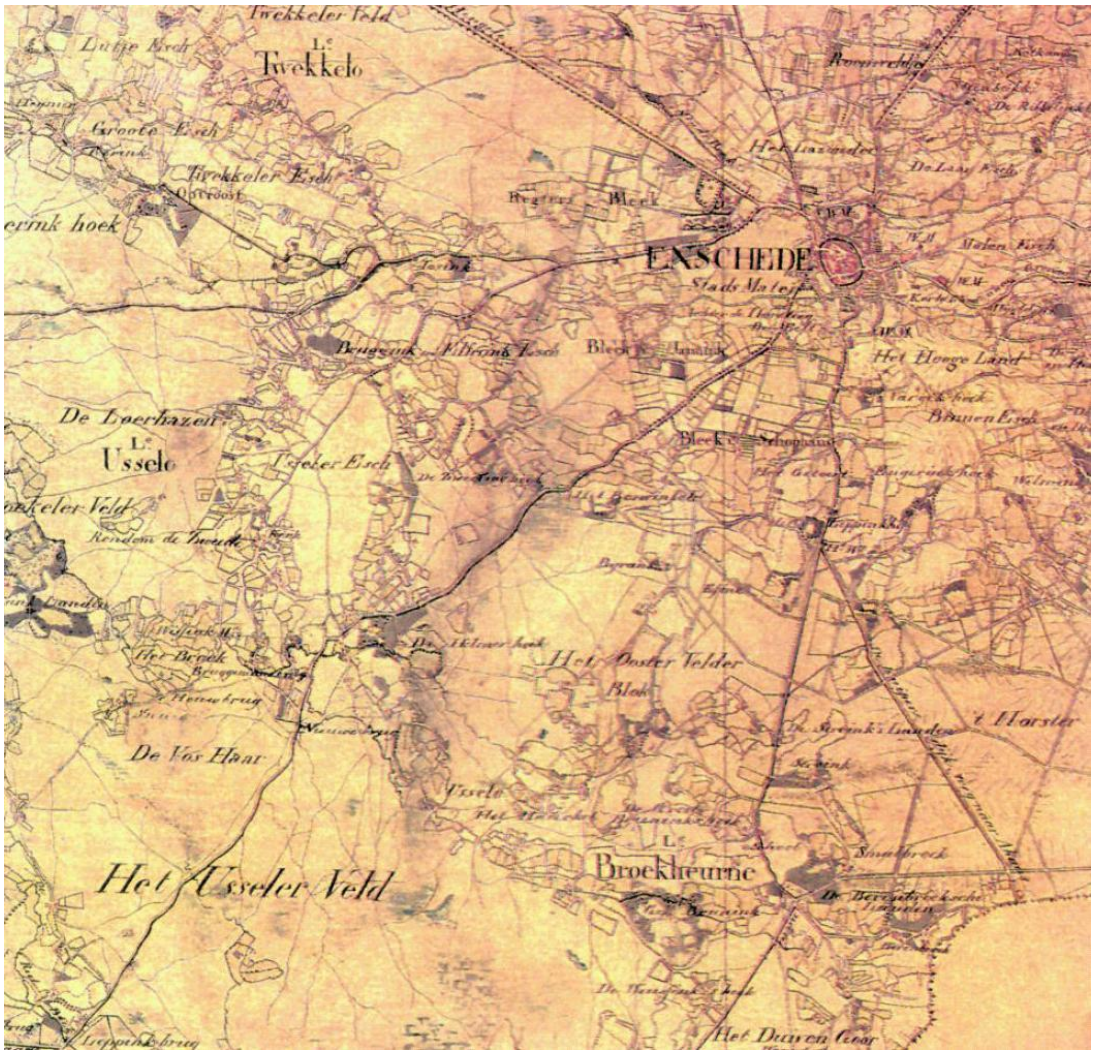
De relatief drogere terreinen, de dekzandruggen en - koppen of de gunstige plekken op de stuwwalhelling werden als bouwland gekozen. De bouwlanden waren van oorsprong arme zandgronden en dus onvruchtbaar. Door middel van bemesting verbeterde men de grond. Mest werd verkregen door vermenging van stalmest en heideplaggen. De plaggen werden gestoken op de zogenaamde woeste gronden.

De bouwlanden kregen door dit mengsel een humushoudende bovenlaag. Door de eeuwenlange bemesting zijn de bouwlanden opgehoogd tot het huidige niveau van de essen. De vestigingen breidden zich rondom de bouwlanden uit.

Daar waar slechts kleine kopjes en ruggen voorkwamen vestigde zich slechts één boer. Hier ontstonden de zogenaamde kampen of eenmansesjes. Waar grote aaneengesloten hoge gronden voorkwamen ontstonden grote essen (Usseler es, Twekkeler es). De essen waren open; rondom lag een dichte rand van bebouwing en beplanting. De erven van de boerderijen werden beplant met geriefhoutbosjes. De bouwlanden werden omzoomd door houtwallen.

Voor weidegronden gebruikte men de lage vochtige terreinen langs de beken. De kavelgrenzen van de weilanden werden met houtwallen en -singels beplant. Ook graasde het vee in nabijgelegen bossen.

De boerderijen werden met elkaar verbonden door kronkelig verlopende wegen. De woeste gronden lagen tussen de vestigingen en in cultuur gebrachte gronden. Rondom Enschede bestonden de woeste gronden voornamelijk uit velden en venen.



Op de kaart van 1850 is te zien hoe deze grondgebruiksvormen waren verdeeld. De bouwlanden en heidevelden vormden relatief open gebieden. De dorpen en verspreide hoeven met om de weilanden houtwallen, waren daarentegen besloten gebieden.

Vanaf 1829 werden de marke-gronden verkocht respectievelijk verdeeld. Na de uitvinding van kunstmest was het steken van plaggen voor bemesting niet meer nodig. De woeste gronden werden ontgonnen tot bouw- en grasland. Er werden lange rechte wegen aangelegd, die de nieuw ontgonnen gronden ontsloten. Langs deze wegen kwamen nieuwe agrarische bedrijven. Dit was eveneens de tijd dat rijke koop- en handelslieden, hoofdzakelijk textielfabrikanten, buitenplaatsen lieten aanleggen. Grote delen van de woeste gronden werden gebruikt voor de aanleg van deze buitenplaatsen en landgoederen.

2.1.3 Ecologische ontwikkeling

In de loop van 150 jaar is veel in de opbouw van het landschap veranderd en daarmee ook in de soort en kwaliteit van de biotopen. Op historische kaarten is te zien dat met uitzondering van de gronden rondom de boerderijen er weinig opgaande beplanting voorkwam. Het overgrote deel van het gebied bestond uit heide, een pioniervegetatie die door de gebruiksvorm in stand werd gehouden.

Op de natte delen kwam hier en daar broekbos voor. De bouwlanden waren open. Rondom de essen en op de perceelsgrenzen van de weilanden kwamen bosjes en houtwallen voor. Grote boscomplexen werden pas aangeplant na de ontginning van de heide. De heide-restanten die na de ontginning overbleven, zijn door het ontbreken van beheer grotendeels dichtgegroeid. In het cultuurlandschap zijn onder invloed van achterblijvend beheer, schaalvergroting, produktieverhoging en veranderd grondgebruik de landschapselementen in aantal

en kwaliteit drastisch afgenomen.

De dichte houtwallenstructuur, die van groot belang is voor kleine zoogdieren en veel vogels, is niet meer aanwezig.

Een belangrijke achteruitgang van de ecologische kwaliteit is veroorzaakt door vervuiling van het milieu, verlaging van de grondwaterstand, verbreking van verbindingen en versnippering van biotopen door de aanleg van wegen en andere infrastructurele werken, kanaliseren van beken en andere beekverbeterings-maatregelen, aanleg van recreatieterreinen, verstoring door recreatie etc.

Er is in de laatste jaren een aantal maatregelen getroffen ter verbetering van ecologische kwaliteiten. Met name het poelenproject heeft goede resultaten geboekt. Belangrijke natuurterreinen zijn in eigendom gekomen bij overheden of stichtingen (onder andere Stichting Overijssels Landschap), die zorgdragen voor de instandhouding en verbetering van de kwaliteit van dergelijke terreinen.

2.1.4 Functionele ontwikkeling

Zoals uit de beschrijving van de occupatie is gebleken was voor 1850 landbouw de enige aanwezige functie in het overgrote deel van Nederland. Met de opkomst van de industrie, mobiliteit en mede door de landbouwcrisis aan het eind van de 19e eeuw kwam er een grote trek van het platteland naar de stad op gang. De stad breidde zich daartoe uit, waardoor het areaal landbouwgrond sterk werd teruggedrongen.

Om diverse redenen werden op de ontgonnen heidegronden bossen aangelegd: houtproduktie, werkverschaffing, welstand van grootgrondbezitters.

De naoorlogse verstedelijking heeft de gebruiksfunctie en -vormen van het landschap in belangrijke mate beïnvloed. Naast de agrariër en landgoedeigenaar ging ook de stedeling het buitengebied bevolken.

Door verdergaande verstedelijking, woningnood en suburbanisatie nam de trek naar buiten sterker toe. Was het niet mogelijk buiten de stad te wonen, dan zocht menigeen toch een tijdelijk verblijf in de vorm van zomerhuisjes, welke zowel in de vorm van complexen als losstaande huisjes in het buitengebied terecht kwamen. Naast zomerhuisjescomplexen zijn er andere grootschalige recreatieve voorzieningen in het buitengebied gekomen, waardoor de agrarische functie is teruggedrongen. Veel bezochte plekken zijn het Rutbeek als watersport- en recreatiegebied, de volkstuincomplexen en de toegankelijke landgoederen.

Andere nieuwe elementen die aan het landschap zijn toegevoegd betreffen infrastructurele werken, zoals snelwegen, spoorlijnen en hoogspanningslijnen.

Een groot deel van de spoorlijnen is buiten gebruik of opgeheven. Overblijfselen daarvan zijn nog zichtbaar. Grote gebieden zijn uit cultuur genomen vanwege stedelijke uitbreidingen, de situering van respectievelijk het vliegveld met bijbehorende functies, de Boeldershoek, recreatiegebied Rutbeek en de Universiteit Twente.

2.2 Grondgebruik

Het buitengebied van Enschede is nog steeds voornamelijk als agrarisch gebied in gebruik. Dit gebruik is de laatste decennia wel sterk veranderd. Door het landbouwbeleid van de Europese Unie werden veel boeren genoodzaakt tot schaalvergroting. De productie moest worden verhoogd om het inkomen op peil te houden. Met name op de bedrijven waar weinig mogelijkheden voor uitbreiding aanwezig waren, ging men tot intensivering over. Rondom Enschede heeft deze ontwikkeling slechts op zeer bescheiden wijze plaatsgevonden.

De laatste jaren neemt het aantal bedrijven dat werkzaam is in de agrarische sector gestaag af. Zo telde Enschede op 1 januari 2006 nog 280 bedrijfsvestigingen in de sector 'landbouw, bosbouw en visserij'. Een jaar later waren dat er nog 270 bedrijven werkzaam in die sector, terwijl dat aantal op 1 januari 2008 verder was teruggelopen tot 265 (Bron: CBS).

Verwacht wordt dat het aantal agrarische bedrijven in Enschede de komende jaren verder zal afnemen[1], maar dat dit er niet toe zal leiden dat er veel landbouwgrond op de markt zal worden gebracht. Er is namelijk nog veel grond nodig voor extensivering van de overblijvende bedrijven, voor realisering van de ecologische hoofdstructuur en voor stedelijke functies, zoals de Usseleres, het Vaneker, het Brunink, Rutbeek-Oost en

Glanerbrug-Noord.

Een gevolg van de afname van het aantal agrarische bedrijven is dat er meer agrarische bedrijfsgebouwen vrijkomen. Dat kan van grote invloed zijn op de kwaliteit van het buitengebied. De circa 400 boerenerven dragen in belangrijke mate bij aan het beeld van het buitengebied. Overal in het buitengebied worden die boererven ervaren. Verloedering of onoordeelkundig omgaan met de boerenerven zal de identiteit en daarmee de aantrekkelijkheid van het buitengebied aantasten. En het wordt daarmee ook een probleem van de stad. Het maakt Enschede minder aantrekkelijk als woon- en recreatiegemeente.

Ook de hoeveelheid cultuurgrond binnen de gemeente is volgens het CBS in de periode 1993-2005 verminderd, van 5.645 ha tot 4.323 ha. Een afname van 1.322 ha (de totale oppervlakte van het buitengebied bedraagt 10.000 ha).

In werkelijkheid zal de afname waarschijnlijk minder groot zijn, aangezien landbouwgronden die in gebruik blijven bij hobbyboeren, landbouwgronden die onder de Natuurschoonwet worden gebracht en landbouwgronden, die aan andere bedrijven in gebruik worden gegegeven - zonder ze te verkopen of te verpachten - door het CBS niet als landbouwgrond worden aangemerkt, terwijl ze feitelijk daarvoor wel worden gebruikt.

2.3 Karakteristieken en structuur

2.3.1 Bodem

De bodemvorming is mede beïnvloed door de occupatie, met name door de ontginningswijze en de bewerking van de grond. Daarnaast zijn uiteraard de biotische en abiotische factoren van invloed geweest.

De bodem rondom Enschede bestaat voor het overgrote deel uit zand. Het zand, afgezet op de keileem van de stuwwal, is zeer wisselend van dikte. De keileem komt op een aantal plaatsen op zeer geringe diepte voor (binnen 40 cm). De beekdalen bestaan uit vochtige zandgronden. In de zuidoost-hoek van Enschede ligt tegen de Duitse grens het Aamsveen. Het veenpakket is gedeeltelijk afgegraven. Omdat het veen niet dieper dan het grondwaterpeil is afgegraven, is in het Aamsveen geen open water aanwezig. Langs de rand van het Aamsveen komen moerige gronden voor. De diverse bodemtypen zijn beschreven aan de hand van de Bodemkaart van Nederland 1:50.000 (Stiboka, Wageningen). Per type zijn kort de belangrijkste kenmerken vermeld.

Keileem.

De 'zeer ondiepe keileem' komt voor ten oosten van Enschede; zowel in de dalen, als op flanken en de hoogste delen. De gronden worden gekenmerkt door een hoge grondwaterstand. De fluctuatie van het grondwater is groter dan in zandgronden met een dergelijke hoge grondwaterstand. Het keileem heeft een gering waterbergend vermogen.

Zandgronden.

De zandgronden zijn onderverdeeld in eerdgronden en podzolgronden.

Eerdgronden.

Van de eerdgronden komen in Enschede enkeerd-, beekeerd- en gooreerdgronden voor. De enkeerdgronden hebben hun classificatie voornamelijk aan het agrarisch gebruik te danken. Het zijn zandgronden met een dikke cultuurlaag, akkers die eeuwenlang opgehoogd zijn met een mengsel van heideplaggen en mest. Ze liggen in het algemeen op dekzandruggen en dekzandkoppen en zijn vaak scherp begrensd (essen).

Beekeerdgronden zijn overwegend doorlopende laagten tussen hoger gelegen podzol- en enkeerdgronden. De beekeerdgronden zijn te beschrijven als (lemig) fijnzand. Ze hebben een humushoudende bovenlaag van 15 tot 25 cm.

De gooreerdgronden komen verspreid voor, voornamelijk in erosiedalen in de stuwwal. Deze gronden zijn vaak zeer heterogeen van samenstelling, doordat in de uitgeschuurde dalen opnieuw materiaal is afgezet. De bodem bestaat uit zandgronden met een zwarte minerale eerdlaag. De ondergrond bestaat soms uit grof zand, soms uit zeer oude klei.

Podzolgronden.

In de podzolgronden zijn veldpodzolgronden en laarpodzolgronden te onderscheiden. De veldpodzolgronden komen verspreid over het gehele gebied voor en nemen een groot oppervlak in beslag. Ze worden voornamelijk aangetroffen in de jonge ontginningen, de bossen en heidevelden. Soms komt keileem ondiep voor en vormt de oude klei een stagnerende laag, waardoor het grondwaterpeil hoog is.

Met name langs de oude bouwlanden komen laarpodzolgronden voor. Het zijn oude ontginningen die op kleine dekzandruggen (eenmans esjes) liggen. De humushoudende bovenlaag (30-50 cm) is grotendeels ontstaan door ophoging met plaggenmest.

Veengronden.

Het Aamsveen omvat een klein deel van het grotendeels in Duitsland gelegen veengebied. In het gebied komt in de niet verveende gedeelten een veenpakket van meer dan 3 m voor. In de afgegraven gedeelten ligt een laag van 40-120 cm veen. Aan de rand van het Aamsveen ligt het zand ondieper, waardoor daar nu moerige podzolgronden worden aangetroffen. Dit zijn gronden met een moerige bovengrond op een zandige ondergrond. De moerige grond in dit gebied is niet vergraven. De moerige bovenlaag is vaak goed veraard.

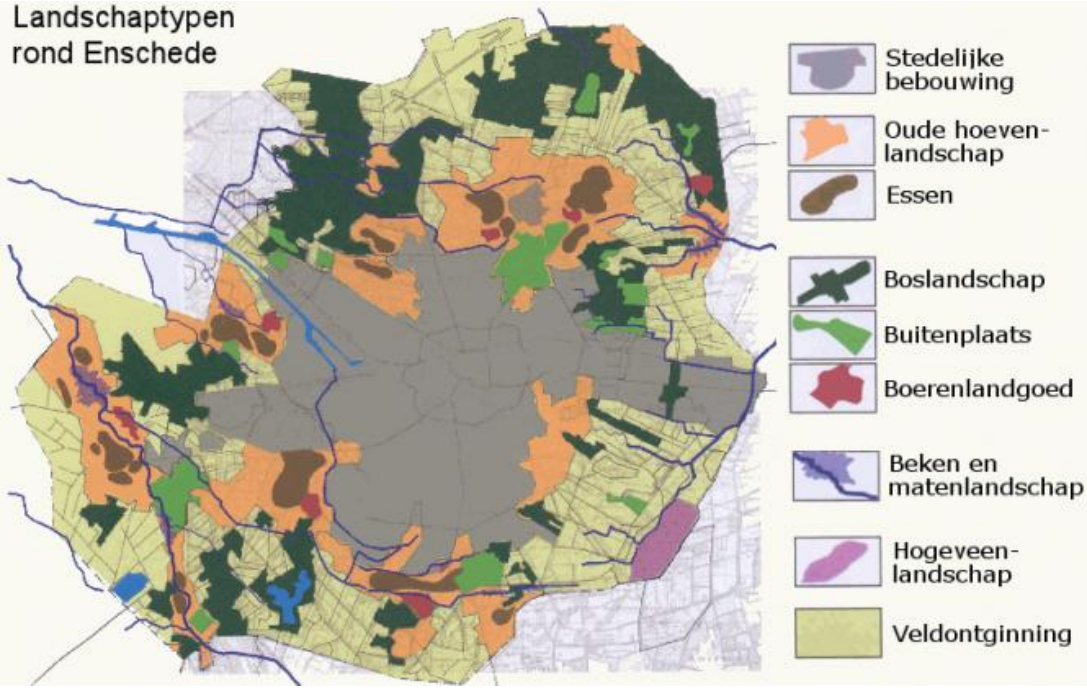
Overige gronden.

Ten zuiden van Enschede, aan de oostzijde van het Rutbeek, is een groot gebied met een laag huisvuil opgehoogd. Deze laag is meestal 20-40 cm dik. Daarna is het huisvuil bedekt met een laagje grond van ongeveer 20 cm.

2.3.2 Landschap

De vorm van het landschap weerspiegelt haar ontstaansgeschiedenis. In het plangebied worden de volgende landschapstypen aangetroffen:

a. Oude hoevenlandschap met daarin de essen en oude erven.
b. Landgoederen, te onderscheiden in buitenplaatsen, boerenlandgoed en boslandschap.
c. Veldontginningen.
d. Beken en matenlandschap.
e. Hoogveenlandschap.



Oude hoevenlandschap

Het oude hoevenlandschap, ook wel kampen- of essenlanschap genoemd, is het oudste landschapstype. De dragers zijn essen, kampen, oude erven (al dan niet geclusterd) en weidegronden langs beken. De oude erven zijn zeer bepalende onderdelen in deze landschapstypen.

Een es is een hoog gelegen akker, te vinden op de zandgronden van Noord-, Oost-, Midden- en Zuid-Nederland. Kenmerken van een es betreffen:

- Bolle, hoge ligging.
- Zeer oud waardevol esdek.
- Onbeplante open plek, m.u.v. een enkele zeer oude boom.
- Soms gedeeltelijk, soms geheel omgrensd door een rand van oude boerderijen, erfbossen en houtwallen.
- Onregelmatige blokverkaveling, weinig verharde wegen.
- Grote dakvlakken wijkend achter de kim van de es of de kamp.
- Ontbreken van permanente perceelscheidingen op es.

Naast de grotere dekzandruggen (met essen) waren er ook vele kleinere verhogingen (dekzandkoppen) in het landschap die in cultuur gebracht werden: de kampen. Dit zijn kleine akkers met daar omheen graslanden voor het vee. Er ontstonden kleinschalige 'eilanden' in de woeste gronden. Voorbeelden van kampen zijn Broekheurner Heege, De Zweede (Boekelo) en Penninkskotten (Haagse Bos). Om de landbouwgewassen te beschermen tegen vee en wind werden rondom essen en kampen veekeringen aangelegd in de vorm van houtwallen of singels.

Landgoederen

Een landgoed is een grote bezitting op het platteland, deels gebruikt voor (productie) bos of agrarisch gebruik, deels voor buitenverblijf. Een buitenplaats kan deel uitmaken van een landgoed.

Een landgoed is in eerste instantie een economische eenheid, ruimtelijk gezien divers zowel binnen een landgoed als tussen de verschillende landgoederen. Typerende onderdelen zijn soms samen terug te vinden. Landgoederen zijn als nieuwe identiteit op onontgonnen gebied gelegd of hebben zich bij hun ontstaan al gevoegd naar het agrarische cultuurlandschap.

In de 17e en 18e eeuw lieten veel rijke burgers een buitenplaats of spieker op het platteland bouwen, meestal voor hun recreatie. Het kwam vaak voor dat zo'n buitenverblijf zich deels had ontwikkeld uit een aan een

boerderij vastgebouwde heren- of jachtkamer. Rond het huis werd vaak een park aangelegd. Het park en het huis vormden zowel visueel als functioneel een eenheid, die een speciale plek in het landschap innam.

Een landgoed kan kenmerken in zich dragen van alle drie hieronder genoemde ruimtelijke eenheden:

1. Buitenplaats: ensemble van park en villa met eventuele bijgebouwen. Voorbeelden: Het Stroot, Het zonnebeek, Welna.
2. Boerenlandgoed: agrarisch gebruik van boerderij of villa met erf, omliggende weide en bosgronden. Ontworpen in esthetische setting. Boslandschap (bosbouw deel). Voorbeelden: Het Brunink, De Kuper , Hof Esperlo.
3. Boslandschap: bossen en bospaden met incidentele bebouwing. Voorbeelden: Haagse bos, Lonnekerberg

Veldontginning

Veldontginningen komen in twee verschillende types voor:

a. Natte veldontginning.
b. Veldontginning op stuwwal.

Korte beschrijving van het landschap

- Rechte wegen, meestal bosrand of wegbeplanting in blikveld aanwezig.
- Ingericht t.b.v. agrarisch gebruik.
- Open karakter, rationele verkaveling, blokvormig / langwerpig.
- Bossen blokvormig met strakke randen.
- Zichtrelatie tussen huis en landschap, eenvoudig ontwerp.
- Erfbeplanting is schakel tussen landschap en huis.
- Vormgegeven overgang tussen privaat en publieke ruimte (tuin, haag, bosje, bosgroep - landelijk gebied).
- Vergezichten; voornamelijk gras en bouwland, soms heiderestanten.
- Weinig bebouwing, los in de ruimte, gebouwen tasten openheid niet aan, grote ruimtematen.
- Bebouwing ligt aan ontginningswegen.

Beken- en matenlanden

Beek neemt gedaante aan van passerend landschapstype:

a. Zwaar beplant in oude hoevenlandschap.
b. Open of begeleid door productiebos in heideveenontginningen.
c. Beplante rand van es.
d. Recht kanaaltje door boslandschap en in veldontginning.

Beken kort beschreven:

- Gradientrijke situaties.
- Beek vaak diepliggend, begeleid door hoge houtwal.
- Soms broekbosjes aan de beek.
- Beek vormt een ecologische verbindingszone.

Matenlanden kort beschreven:

- Voormalige natte hooilanden.
- Kleinschalige structuur.
- Nat.
- Aan beek.

Bovenloop:

- Wellen, bronnen en herkenbare beekdalen.

In Oude Hoevenlandschap:

- Beek kronkelend maar niet vrij meanderend.
- Percelen voegen zich naar de beek.
- Beken veelal op perceelsrand.
- Soms zwaar beplant.
- Soms langs houtwal.

In Veldontginning:

- Rechte lange stromen.
- Diepere ontwatering.
- Soms beplant.

In Boslandschap:

- Natuurlijke oevers.
- Verloop is samenhangend met ontginning; soms recht, soms meanderend.
- Heringericht --> meanderend.

Hoogveenlandschap

Hoogveenlandschap komt voor in het Aamsveen aande natte stuwwalflank. Kenmerkend voor het hoogveenlandschap zijn de natuurlijke begroeiing op oude veenrestanten.

Landschap kort beschreven:

a. Ontginningspatroon zeer duidelijk in wegen en paden.
b. Zeer natte delen.
c. Veel natuurwaarden.
d. Afwisseling van open ruimtes en bos.
e. Rust, ruimte en 's nachts onverlicht.
f. Resten van oude veenontginningspatronen.
g. Rechte wegen.
h. Beekdal Glanerbeek herkenbaar door aanwezige weidjes.

2.3.3 Cultuurhistorie

2.3.3.1 Monumenten

In het plangebied hebben enkele bijzonder markante gebouwen en terreinen een monumentale status verkregen. In deze paragraaf worden de in het plangebied voorkomende rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten kort beschreven.

In het plangebied zijn de volgende Rijksmonumenten aanwezig:

Zwerfsteen

Zwerfsteen die de scheiding markeert tussen de Lutter-, Losser- en Lonnekermarke, aan de voet van een driestammige eik. (coordinaten X 262.986 Y 476.664)



*Boerderijcomplex 'Het Berenbroek' boerderij, schuur, erf en theehuisje (*Berenbroeksweg 38-40) .

Mooi temidden van hoog opgaand oud geboomte gelegen oosttwents boerderijcomplex, bestaande uit een boerderij met bovenkamer (gedateerd 1771 en 1797), een wat het gebintstelsel betreft wellicht nog tweede helft 18e-eeuwse grote schuur, een ten dele met veldkeitjes bestraat erf, en een vermoedelijk eerste kwart 20e-eeuws theehuisje, van algemeen architectuurhistorisch belang wegens de verzorgde traditionele oosttwentse bouwwijze, samenstelling en mate van compleetheid, en van algemeen cultuurhistorisch belang door de aanwezigheid van een theehuisje, dat de zo karakteristieke begin 20e-eeuwse ontwikkeling van niet-permanent tot permanent te bewonen Twentse fabrikanten-buitenplaats markeert.



Koepel 'De Bonekamp'

Koepel 'De Boonekamp' (Bonekampweg 125)

Koepel "De Boonekamp", genoemd naar erve De Bonenkamp, is in 1919 gebouwd in opdracht van Herman van Heek. Oorspronkelijk hoorde de koepel bij het landgoed De Hoge Boekel. De koepel is uitgevoerd in neo-Louis XIV stijl en is geïnspireerd op een koepel aan de Vecht. De koepel ligt op de overgang van bos- naar landbouwgrond, aan de Boonenkampweg.

Omschrijving:

Gepleisterde, octogonale theekoepel op bakstenen plint met hardstenen stoep, onder met zink bedekt helmdak, bekroond met een vergulde vaas. De entree met stoep bestaat uit een dubbele tienruits glasdeur met in het bovenlicht een rijk bewerkt snijraam, gevat in een profiellijst bekroond met schelpmotief. In de daklijst staat "Boonekamp" geschreven. De gevel recht achter de entree is blind. In de overige gevels dertigruits schuifvensters met vijftienruits bovenlichten. In het interieur een houten lambrizering en gestucte lijsten en profielen. Op de vloer een zwart-wit marmeren vloer. In de kooflijst onder het plafond een tekst van Vondel: "die in een liefelyke streek / by het ruischen van een klare beek / zyn landhuis sticht en akkerwoning / wat is dat een gezegend koning! / Vondel".

Koepel van cultuurhistorisch, architectuurhistorisch en stedebouwkundig belang vanwege:

a. de oorspronkelijke functie en relatie met landgoed De Hoge Boekel;
b. de bouwstijl en de detaillering;
c. de beeldbepalende ligging aan een weiland, tegen de bosrand;
d. de in- en uitwendige gaafheid.

Zwerfkei.

Zwerfkei die de scheiding tussen Usselermarke en Buursermarke markeert (Broekheurnerheegde ong.). (vindplaats X 256.444 Y 464.871)



Boerderijcomplex 'Groot Brunink'

Boerderijcomplex 'Groot Brunink', boerderij en woninkje (Bruninkslaan 24-26).

"Groot Brunink". Imposant Twents boerderijcomplex, gelegen in een zeer fraaie omgeving. De boerderij zelf, de bovenkamer en het losstaande woninkje worden alle gedekt door zadeldaken tussen gevels met houten geveltopbeschieting. Vensters met roedenverdeling en luiken. Schuren gedekt door zadeldaken. Jaarankers in achtergevel, 1849.



Grote schuur (Derkinkweg 65).

Boerderijencomplex erve 'Het Heutink', boerderij, schuurtje, grote schuur (Derkinkweg 65).

Erve "Het Heutink". Fraai gelegen en aanzienlijk Twents boerderijcomplex, bestaande uit de boerderij, gedekt door een zadeldak tussen houten topgevels, waarvan die aan de achterzijde overkraagt op consoles met datering (1771), een schuurtje onder zadeldak waarin restanten van vakwerk; aan de achterzijde op het erf een grote schuur.

Zwerfsteen (Grens gem. Enschede, Oldenzaal, Weerselo ong.)

Zwerfsteen op grens marken Deurningen, Berghuizen en Lonneker; tevens grens gemeenten Enschede, Oldenzaal en Weerselo(vindplaats X 259.519 Y 478.398).



Boerderij Helmerhoekweg 45

Erve 'Het Slim', boerderij en put (Helmerhoekweg 45)

Op het Twentse hallehuistype geinspireerde maar eigentijds vormgegeven boerderij van het hallehuistype, in 1930 in opdracht van de firma N.J. Menko gebouwd naar een ontwerp van de architect Jan Jans. Het interieur is gewijzigd. Het erf met een oudere boerderij kwam in de 19e eeuw in het bezit van de familie Menko, die een tuinkoepel in 1860 en later de jongere boerderij liet bouwen. (Oudere boerderij en tuinkoepel rijksmonument nr. 15298).

Omschrijving:

Boerderij van het hallehuistype, opgetrokken in bruine baksteen onder een steil zadeldak met rode Hollandse pannen gedekt. De overstekende kap is geknikt en wordt ter hoogte van de knik ondersteund door ronde balkjes. Vergelijkbare balkjes ondersteunen het voorschot van de voor- en achtergevel.

In de voorgevel op de begane grond bevinden zich een deur onder bovenlicht en viier negenruits schuifvensters die net als de buitenste twee kleine vierkante venstertjes zijn voorzien van luiken. Boven de kleine venstertjes wordt de daklijst voortgezet in een horizontale witte lijst. Op de verdieping drie dubbele zesruits vensters en onder het voorschot drie roosvensters met x-vormige roedenverdeling.

De zijgevels zijn ter hoogte van het woonhuisgedeelte iets opgehoogd en voorzien van dubbele vierruits vensters. In het bedrijfsgedeelte recht gesloten stalvensters en -deuren.

De baander bevindt zich in de achtergevel iets links van het midden. De deuren zijn gevat binnen een recht gesloten houten lijst en hebben aan de bovenzijde de vorm van een afgeknotte rondboog. Links van de baander en rechts ervan zijn twee staldeuren onder een horizontale lijst die net als aan de voorgevel een voortzetting van de daklijst is. In de geveltop onder het voorschot vijf roosvensters met x-vormige roedenverdeling als in de voorgevel.

Waardering:

Boerderij van het hallehuistype van cultuur- architectuurhistorisch en stedebouwkundig belang vanwege:

a. de bouwstijl van de boerderij die kenmerkend is voor het boerderij-oeuvre van de architect Jan Jans die zich liet inspireren door het traditionele Twentse hallehuistype;
b. de uitwendige gaafheid;
c. de relatie met de familie Menko en het belang voor de ontwikkeling van de buitenplaats De Helmer;
d. de waarde als onderdeel van het erf De Helmer met de oude boerderij en de theekoepel.



Boerderij Helmerstraat 201

Boerderij (Helmerstraat 201)

Erve "Het Slim". Boerderij van vakwerk in achter- en zijgevels. Bentheimerstenen put met haal.



Boerderij, Helmerstraat 203

Boerderij 'De Helmer' en bijbehorende theekoepel (Helmerstraat 203)

De Helmer. Forse boerderij met vakwerk achter- en zijgevel. Bovenkamer met restanten van vakwerk. Schuiframen met roedenverdeling, bovenlicht. 19e eeuwse gepleisterde tuinkoepel.



Wissinkmolen, Helmerstraat 410

Windkorenmolen 'De Wissinkmolen' (Helmerstraat 410)

Windkorenmolen "De Wissinkmolen". Open houten standaardmolen (1802).



De Hoge Boekel

Buitenplaats 'De Hoge Boekel': landhuis, toegangshek en tuinaanleg (Hoge Boekelerweg 255)

Historische buitenplaats "De Hoge Boekel" met landhuis en toegangshek in neo-classicistische trant met Lodewijk XIV-detaillering en tuinaanleg. Het huis en het hek zijn tussen 1925 en 1927 gebouwd in opdracht van de textielfabrikant Herman van Heek naar een ontwerp van de gebroeders J.J., M.A. en J. Van Nieukerken uit Den Haag. Het landgoed kwam in de negentiende eeuw in bezit van de familie Van Heek en is in die tijd beplant met naald- en loofbos. Nadat omstreeks 1918 onder leiding van de tuinarchitect P.H. Wattez de tuin was aangelegd, kregen de architecten Van Nieukerken de opdracht om ter vervanging van de oude villa uit ca. 1900 een nieuw huis te ontwerpen. In overeenstemming met de wens van de opdrachtgever ontwierpen zij een symmetrisch huis met twee grote torens naar voorbeeld van kastelen als Weldam, Twickel en Almelo. Om economische redenen zijn in het gerealiseerde ontwerp de torens achterwege gelaten. Het terrein van de buitenplaats heeft ruwweg een driehoekige hoofdvorm en ligt ten noorden van de Hoge Boekelerweg. Het huis is gelegen iets ten westen van het zwaartepunt van de driehoek. Het ligt aanmerkelijk hoger dan het omliggende terrein als een spin in een web van diagonale assen. De voorgevel van het huis is naar het zuidoosten georiënteerd, naar de Hoge Boekelerweg. Het toegangshek staat aan het begin van de oprijlaan aan de Hoge Boekelerweg.

Aan de Driehoeksweg bij de Oldenzaalsestraat bevindt zich een in onbruik geraakte tweede ingang tot het landgoed. De restanten van het eenvoudige houten hek tussen gemetselde pijlers en een gedeelte van de kilometerslange eikenlaan zijn nog aanwezig.

Aan de zuid- en oostzijde vormt een in- en uitzwenkend gemetseld keermuurtje met balustrade van gedraaide natuurstenen balusters de erfscheiding met de tuin.

Het beeldhouwwerk in en aan het huis en van het hek is vervaardigd door J. Vreugde uit Haarlem. Het smeedwerk van het hek is verzorgd door Dingelmans uit Amsterdam. Afgezien van de zolderverdieping verkeert het rijk uitgevoerde interieur in geheel originele staat.

Buitenplaats met landhuis, tuinaanleg en toegangshek van cultuur-, architectuur-, tuinhistorisch en stedebouwkundig belang vanwege:

a. de oorspronkelijke functie van permanent te bewonen buitenplaats, de laatste fase in de typologische ontwikkeling van de Twentse fabrikantenbuitenplaatsen;
b. de bijzondere op de vormgeving van Twentse kastelen geïnspireerde neo-classicistische bouwstijl met Lodewijk XIV-detaillering;
c. de hoge mate van gaafheid van de onderdelen van de buitenplaats;
d. de ensemblewaarde van de gebouwde omderdelen in samenhang met de tuinaanleg van P. Wattez, met name de zorgvuldige aansluiting van huis en tuin waarbij gestreefd is naar een eenheid in stijl van huis en tuin en gebruik is gemaakt van zichtlijnen en symmetrie-assen.



'De Hölterhof'

Landhuis 'De Hölterhof' (Huize Holterhoflaan 8 voorheen Holterhofweg 325).

Landhuis De Hölterhof is rijksmonument en is gebouwd in 1913 in opdracht van N.G. (Gijs) Jannink naar ontwerp in Engelse landhuisstijl van S. de Clerq uit Den Haag. De typologie van het huis is duidelijk geïnspireerd op de vlinderplattegronden die de Engelse architect Voysey toepaste. Het huis ligt in het Aamsveen. De Hölterhof is gebouwd als zomerhuis op de plaats van een theehuisje uit 1909 (verplaatst naar de tuin). Vanaf 1929 is het permanent bewoond en daartoe uitgebreid met twee vleugels en een traptoren. Ter gelegenheid van de oprichting schreef J.J. van Deinse, o.a. schrijver van het Twents volkslied, een gedicht dat in de gevel is opgenomen: "Waor 't heet bleuit zo mooi / en 't ven lig zo wied / daor is't goed wonen / in de zomertied". Naast de entree een gevelsteen met: "Mieneke Jannink Jansje Jannink Hendrik Jannink Wim Jannink 1 december 1913".

In de jaren zestig is het pand aangepast aan een horeca-functie, met o.a. een instellingskeuken. Een in 1962 aangebouwde zaal en een in 1982 aangebouwde bibliotheek vallen buiten de bescherming.

De tuinaanleg rond het huis naar ontwerp van T.J. Dinn en P. Wattez is voor de bescherming van ondergeschikt belang.

Landhuis De Hölterhof is van cultuur- en architectuurhistorisch belang:

a. als karakteristiek voorbeeld van een buitenverblijf van Twentse fabrikanten dat later permanent bewoond werd;
b. vanwege de gave interieuronderdelen.

Zwerfsteen, (landgoed Christinalust ong.)

Zwerfsteen die de scheiding tussen de Usseler- en Twekkelermarke markeert (vindplaats X 252.580 Y 471.067).

Slagersmatenpaal (Leppeweg ong.)

Markering van de scheiding tussen Usselermarke en Buursermarke (vindplaats X 253.562 Y 465.726).



Schuur Lossersestraat 170

Boerderij 'De Roosker' en vakwerkschuur (Lossersestraat 170)

"De Roosker". Boerderij onder zadeldak met houten topschilden; vakwerkschuur. Bovenkamer met zadeldak tussen bakstenen puntgevels, vensters met kalf- en roedenverdeling, gevelsteen 1774.

Berktepaal (Moorvenweg ong.)

Markerkering van de scheiding tussen de Usselermarke en Buurmarke (vindplaats X 255.556 Y 465.143) .

Paal in wei (Oude Haaksbergerdijk 310)

Scheiding tussen Usselermarke en Buursermarke (vindplaats X 252.662 Y 465.708).

Zwerfsteen (Penninkskotten en Stookappeweg ong.)

Scheiding tussen Losser- en Lonnekermarke (vindplaats X 263.018 Y 473.613).



Boerderij Schukkinkweg 15

Van de vele boerderijen die in Twente naar ontwerp van J. Jans gebouwd zijn, valt deze boerderij van het hallehuistype op door monumentaliteit en eenvoud. de boerderij in zorgvuldige baksteenarchitectuur is in 1929 gerealiseerd in opdracht van Kromhoff. Op dezelfde plaats stond een oudere boerderij die afgebrand is. Hiervan getuigt het glas-in-lood venster achter in het hoofdvertrek: Hof to schuckinc anno 1350/ Tot asch werd 't oude huis/ een stal bleef ons tot woning/ de winter was streng koning/ het bouwen werd een kruis/ niet eeuwig duurde 't lijden/ verblijdt u met de blijden/ in dit ons nieuwe huis/ 1929.

In de jaren '50 is een serreaanbouw gerealiseerd eveneens naar ontwerp van J. Jans. Het woonhuisgedeelte is in tweeën gesplitst, er is een extra trappenhuis aangebracht en een moderne badkamer. Aan de overzijde van de Schukkingweg staat een bijbehorende houten schuur (monnr.: 15312).

Boerderij van architectuurhistorisch en stedebouwkundig belang:

- als hoogtepunt binnen het boerderij-oeuvre van J. Jans;
- als voorbeeld van agrarische bouwkunst uit de jaren twintig in traditionalistische stijl;
- door de markante situering aan de Schukkinkweg mede in relatie met de bijbehorende houten schuur (monnr.: 15312).



Slaghekkeweg 18

Tuin van landhuis De Boekel (Slaghekkeweg 18)

Omstreeks 1901 is in opdracht van dhr. H. ter Kuile door Karel Muller een zomerhuis gebouwd. In de eerste wereldoorlog (1914-1918) werd hierbij de tuin aangelegd door de tuinarchitect Louis van der Swaelmen (1883-1929). Van deze tuin is het rechthoekige deel ten oosten van het huis beschermd.

Van der Swaelmen is in Nederland weinig bekend, maar in België waar hij werkte als architect, stedebouwkundige en landschapsarchitect, kreeg hij in de jaren twintig enige faam wegens zijn vooraanstaande rol in de tuinstad-beweging aldaar. In verband met de eerste wereldoorlog werd hij geëvacueerd en in de omgeving van Enschede ondergebracht. De familie Ter Kuile kwam met hem in contact via lezingen over tuinarchitectuur die hij gaf. In opdracht van de familie heeft hij gedurende de oorlogsjaren de tuin bij het huis ontworpen. Er zijn geen andere tuinen van Van der Swaelmen in Nederland bekend. In Belgie heeft hij meer tuinen aangelegd. Van de tuin zijn geen ontwerptekeningen bekend. Door uitbreiding van het huis is het terras nu kleiner dan oorspronkelijk het geval was. Het beschermde deel van de tuin vormt een onderdeel van een complex van huis met bijgebouwen en omliggend terrein. Al deze overige elementen, inclusief het (gewijzigde) huis, zijn voor bescherming van rijkswege van ondergeschikt belang.

De beschermde langwerpige zijtuin bestaat uit verschillende delen: het terras, de binnentuin met een gazon en bassin omgeven door bloemborders en de moestuin. Dit geheel is vrijwel symmetrisch aangelegd langs een hoofdas die aansluit op de terrasdeuren in het risalerende deel van de oostgevel van het huis. Oorspronkelijk was dit een open veranda.



Smalenbroekweg 15-17

Boerderijcomplex 'Het Smalenbroek' (Smalenbroeksweg 15-17)

Bijzonder mooi op het bosrijke landgoed het Smalenbroek gelegen, in zijn huidige vorm overwegend 18e-eeuws (jaartalsteen 1762) en later (XIX-XX), doch in aanleg vermoedelijk ouder boerderijcomplex, bestaande uit een grote boerderij met in XXa uitgebreide aangebouwde bovenkamer, grote in aanleg eveneens nog 18e-eeuwse schuur en stookhok (XIX B). Van 1894 tot 1981 is het Smalenbroek, dat als erf reeds in 1346 wordt genoemd, bezit geweest van de Enschedese fabrikantenfamilie Ter Kuile. Eerste eigenaar M.E. ter Kuile gaf omstreeks de eeuwwisseling opdracht tot bebossing (Nederlandse Heidemij) en de aanleg van een park met vijver in landschappelijke stijl (P.H. Wattez, ca. 1900); in XXa liet hij het aangebouwde bovenhuis uitbreiden. In tegenstelling tot de voor Twente karakteristieke 19e-eeuwse buitenplaatsontwikkeling, bestaande uit de trits boerderij met herenkamer of theekoepel, en (fabrikanten)villa in parkachtige aanleg, heeft het Smalenbroek, tot de bouw van het huidige landhuis in 1958, nooit een apart woonhuis gekend. (Sinds 1981 is het landgoed in handen van de Stichting Het Overijsselsche Landschap).

Rijksgrenssteen (Twistveenweg, hoek Weustinkhoekweg ong, vindplaats. X 257.810 Y 464.734)



Zonnebeekweg 110

Buitenplaats Zonnebeek (Zonnebeekweg 110)

Historische buitenplaats Zonnebeek is in 1906-08 gesticht door J.B.(Bernhard) van Heek. Het complex is gelegen ten zuidwesten van Enschede, ten zuiden van de Rutbeek en ten westen van de Zonnebeekweg, met zicht op de heide van het Usselerveld. Aan de westzijde grenst de buitenplaats met een haag aan een hoger gelegen es of kamp in het Goorse veld, aan de zuidzijde wordt de grens gevormd door een onverharde weg.

Landhuis Zonnebeek is gebouwd in 1906 naar ontwerp van G. Beltman. Edwina Burr Ewing, de vrouw van J.B. van Heek, was afkomstig uit Nashville Tenessee, reden waarom Beltman zich voor zijn ontwerp heeft laten inspireren door de architectuur van die streek. Enkele elementen uit het ontwerp, zoals het fronton en de portiek, zijn regelmatig terugkerende elementen geworden in de classicistische ontwerpstijl van bureau Beltman. In 1911 is het balkon in de westgevel dichtgezet en is een serre aangebouwd. Op de zolderverdieping is een appartement gebouwd voor de huidige beheerder.

De tuinaanleg in een eveneens op Amerikaanse voorbeelden geinspireerde landschapsstijl, met daarbinnen een door muren en hagen afgesloten boomgaard/moestuin/bloementuin is omstreeks 1908 aangelegd en toegeschreven aan P.H. Wattez. De tuin is in 1972 hersteld volgens een plan van architectenbureau T.H. Koning. Dit betrof voornamelijk het inboeten van bomen.

In de tuin liggen verschillende objecten te midden van monumentale solitairen. Ten zuidwesten van het landhuis liggen, met eigen oprijlaan aan de weg, koetshuis, garage en kapschuur, eveneens naar ontwerp van G. Beltman, uit 1906. In 1908 is een deel van de stal van het koetshuis verbouwd tot woonhuis. De verbouwing van de noordelijke garage met stallen tot kantooruimte is van recente datum. In de noordoost-hoek, schuin achter het landhuis, ligt de ommuurde moestuin met schuur en staat de theekoepel. Voordat het huis werd gebouwd, stond de koepel bij het ven aan de overzijde van de Zonnebeekweg. In de zuidoost-hoek een schaapskooi met duiventil. Het hek, met op de pijlers "Zonnebeek", geeft toegang tot het landgoed.

Tussen koets- en landhuis staat aan de oprijlaan een put uit 1747, die herinnert aan het boerenerf dat hier lag, onder een afdak uit 1906. De Van Heeks zijn kinderloos gebleven, in 1946 is hun bezit in de stichting Edwina van Heek ondergebracht en zijn landgoed en gebouwen deels in een museale toestand gefixeerd. Het interieur is intact gebleven.

Buitenplaats Zonnebeek met bijgebouwen en tuinaanleg is van cultuur-, architectuur-, tuinhistorisch en

stedebouwkundig belang:

- als voorbeeld van een zeer gave en complete Twentse fabrikantenbuitenplaats,
- vanwege de kwaliteit van de bebouwing en tuinaanleg, met name van het landhuis naar ontwerp van G. Beltman en van de tuin, toegeschreven aan P.H. Wattez,
- vanwege de functionele en ruimtelijke relatie van de bebouwing onderling in een tuinaanleg waarin aanwezige landschappelijke waarden worden geincorporeerd in een bij het huis aansluitend tuinontwerp,
- vanwege de gaafheid van het complex en de onderdelen,
- vanwege de beeldbepalende situering in het landschap.

De gemeentelijke monumenten in dit gebied betreffen:





Arendsweg 95-108

Station met woning, Douanewoning, en café (Arendsweg 95 ,98- 108)

Station Broekheurne is gebouwd aan het eind van de 19e eeuw. Het complex bestaat uit een overlaadstation,

douanewoning, station met woning en café. De objecten zijn gelegen aan de voormalige spoorlijn tussen Enschede en Ahaus. Alle complexonderdelen hebben hun voormalige functie verloren en zijn aangepast aan een woonfunctie.

Het overlaadstation is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond in baksteen, over een bouwlaag, onder een met mastiek gedekt plat dak. Aan de voorzijde bevindt zich het laadperron, met twee later toegevoegde vensters.

De douanewoning is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond in gepleisterde baksteen op plint, onder een met Hollandse pannen gedekt zadeldak. De zijgevel aan de straatkant bevat zes samengestelde vensters, onder strek, met houten kozijnen, roedeverdeling en bovenlicht. Over alle gevels zijn, ter hoogte van de onder- en bovendorpel van de vensters, donkere banden in het pleisterwerk aangebracht. In de voorgevel bevindt zich aan de linkerzijde een samengesteld venster met houten kozijnen, roedeverdeling en bovenlicht. In de middenas bevindt zich direct onder het dak een dubbel venster.

Aan de voorzijde is een garage aangebouwd onder een lessenaarsdak gedekt met Hollandse pannen. In de voorgevel van de garage bevinden zich houten garagedeuren.

Voor het station bevindt zich een dwarsgeplaatst woongedeelte. Het woongedeelte is opgetrokken in gepleisterde baksteen, over twee bouwlagen, onder een met pannen gedekt zadeldak. In de gevels bevinden zich rechthoekige vensters met houten kozijnen. Aan de straatzijde staat voor de entree een trap die is overdekt met een lessenaarsdak en dichtgemaakt met vensters.

Het station is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond in baksteen onder een overstekend zadeldak. In de gevel aan de straatkant bevinden zich rechthoekige vensters met houten kozijnen onder strek met natuurstenen aanzet en sluitstenen. Ter hoogte van de onderdorpels van de vensters loopt over de gehele gevel een gemetselde rand.

Het café is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond in baksteen, over twee bouwlagen, onder een met muldenpannen gedekt mansardedak met windveren. Op de begane grond bevinden zich op de kopse gevel rechthoekige t-vensters onder strek, met houten kozijnen en bovenlicht. Tevens bevindt zich in de middenas de entree met houten voordeur. Op de verdieping zijn drie rechthoekige vensters aangebracht onder strek, met houten kozijnen en bovenlicht. Direct onder het dak bevinden zich twee kleine vensters. In de middenas bevindt zich een opgaande middenrisaliet onder een met pannen gedekt zadeldak.

Het station Broekheurne is van algemeen belang vanwege de architectuur- en cultuurhistorische waarden die tot uitdrukking komen in:

- de voormalige functie van station met bijbehorende woning, douanewoning, overlaadstation en café,
- de gaafheid van de hoofdvorm van de complexonderdelen,
- de hoge ensemblewaarde,
- de situering van het ensemble aan de rand van de gemeente Enschede.



Schoolgebouw Groot Bruninkstraat 9

School (Groot Bruninkstraat 9)

Gebouwd in 1882 naar een ontwerp van stadsarchitect G. Niermans voor Broekheurne. De school is markant gelegen aan de rand van een aantal weilanden.

De school is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond in baksteen op een geschilderde plint, onder een met muldenpannen gedekt zadeldak. De voorgevel bestaat uit drie samengestelde vensterpartijen met bovenlichten op een hardstenen onderdorpel. Boven de middelste partij staat in een bovendorpel de naam van de school: “School H. Gem. Lonneker”. In de linkerzijgevel bevindt zich de entree naar de hal van de school, de tegels op de vloeren en de plafonds (dan wel afgetimmerd) zijn nog in originele staat. De rechterzijgevel heeft in de nok een entree naar een klein balkon. De achterzijde heeft een tweetal risalieten waarin een aantal blinde vensters zitten.

De school is van algemeen belang vanwege de architectuur- en cultuurhistorische waarden die tot uitdrukking komen in:

- de bijzondere ligging, aan de rand van een aantal weilanden,
- de betekenis van de school voor de Broekheurne,
- de vrijwel oorspronkelijke staat van exterieur en interieur,
- de betekenis als representatief voorbeeld van een ontwerp van de architect G. Niermans.



Boerderij Helmerstraat 410

Boerderij en schuur (Helmerstraat 410)

Het belang van deze boerderij is gelegen in de relatie tot het beschermde monument Wissinksmolen (naar de boerderij genoemd). De boerderij dateert van oorsprong uit de 17e eeuw. In 1801/02 is de boerderij uitgebreid met een woonhuis en een zijvleugel. In de constructie en de samenstelling van de gebinten is de oude bouw terug te vinden en de aanbouw-geschiedenis volledig 'terug te lezen'. De zolder boven de zij-aanbouw (1801) van dicht aaneensluitende delen was bestemd als graanopslag. Opklapbaar luik en delen van de lagering voor het hijsrad zijn nog aanwezig. De voorgevel is opgetrokken uit baksteen op een plint van Bentheimer zandsteen, met een houten topgevel (kraalschroten). De achtergevel (zeer recent) is oopgetrokken uit baksteen. De houten geveltop is gemaakt van oude eiken delen.

De zijgevels zijn opgetrokken uit baksteen op plint van Bentheimer zandsteen. Twee gevelstenen in de voorgevel geven aan: 1801 en 1817. Verder is er sprake van een originele vensterverdeling, typerend voor de streek Usselo, Boekelo, Twekkelo. Bij de boerderij behoort een zeer grote, geheel houten schuur met zwaar eiken gebintwerk. Deze dateert uit de 18e eeuw. Hij is opgebouwd uit secundair gebruikt materiaal en is zeer gaaf van constructie. De grote dubbele inrijdeur draait onder met pen in steen en aan de bovenkant in een

ijzeren strop.

In de nabijheid van de boerderij ligt de voormalige bakkerij, thans een woonhuis. Dit gebouw bestaat uit vakwerk met baksteenvulling en een houten topgevel. De vakwerkconstructie is hier en daar doorbroken ten behoeve van latere vensters. Dit woonhuis behoort niet tot het erf.



Molenschuurtje bij Wissinksmolen (Helmerstraat bij 410)

Het molenschuurtje hoort historisch bij de Wissinksmolen. Het maakt deel uit van een beschermd monument en boerderij, schuur en bakhuis.

Erve 't Kromhof, kleine boerderij en tweekapsboerderij (Heutinkstraat 600)

"Erve 't Kromhof" is gebouwd in het begin van de 19e eeuw. Erve 't Kromhof wordt reeds in 1280 genoemd in belastinglijsten en bestaat uit een kleine boerderij (1815), tegenwoordig in gebruik als schuur, en een tweekapsboerderij (1848), met voorhuis uit 1950

De tweekapsboerderij is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond, in baksteen, onder twee met Hollandse pannen gedekte zadeldaken. De rechterzijgevel heeft vier vensters met roedeverdeling, de laatste is kleiner dan de eerste drie. In het midden is een teruggelegen rondboogentree met aanzetstenen. Deze wordt aan de rechterzijde geflankeerd door twee kleine rondboogvensters met roedeverdeling. In het dakvlak van het voorhuis bevindt zich een dakkapel.

De tweekapsboerderij heeft twee achtergevels, beide met beschoten geveltoppen met stervormige vensters. Ook hebben beide achtergevels een inrijdeur onder een rondboog met aanzetstenen. De inrijdeuren worden geflankeerd door rondboogvensters met roedeverdeling. Langs de dakranden bevinden zich gegolfde windveren. Op de nokken staat een makelaar.

De kleine boerderij is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond, in baksteen, onder een met eternietpannen gedekt zadeldak met knik. De voorgevel bevat een beschoten geveltop. Daaronder de voormalige entree met houten deur en een rechthoekig venster met houten kozijnen. De inrijdeuren in de voorgevel zijn een latere toevoeging.

De Tweekapsboerderij en boerderij op erf " 't Kromhof" zijn van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, situationele en cultuurhistorische waarden die tot uitdrukking komen in:

- de markante ligging aan de rand van de stad,
- de gaafheid van de hoofdvorm van de twee boerderijen,
- de ensemblewaarde van de boerderijen.

Landhuis 'De Heide' (Hoge Boekelerweg 266)

Landhuis 'De Heide', is gebouwd in 1895 in opdracht van de heer Ter Kuile in de zogenaamde Chalet-stijl. Van oorsprong was het landhuis een theehuis in de vorm van een achtzijdige koepel. Aan de voorzijde van het landhuis is deze vorm nog terug te vinden. In 1952 werd het landhuis verbouwd naar een ontwerp van J.G. Klein Breteler.

Het landhuis is opgetrokken vanuit een meervormige plattegrond, in baksteen, onder een met Tuile du Nord pannen gedekt zadeldak met wolfseinden. De vensters hebben gedeeltelijk glas-in-lood en worden geflankeerd door groene, houten luiken met een zandloper-motief in de kleuren wit en rood. De voorgevel (zuidgevel) heeft op de begane grond een natuurstenen vierhoekige erker (onderdeel voormalig theehuis) met een dubbele entree en een rondboog bovenlicht. Daarboven bevindt zich een balkon met balustrade op pilasters. Twee balkondeuren geven toegang tot het balkon. Onder het wolfseind bevindt zich de geveltop met vakwerk en een samengesteld venster. Aan de rechterzijde is een later aangebouwde serre aanwezig. Daarachter zit een bouwdeel onder een afgewolfd zadeldak. De linkerzijgevel heeft aan de linkerzijde een doorlopend dakschild, met daaronder een entree met een rondboogbovenlicht en zijlichten en een stoep. Naast de entree bevinden zich twee vensters. In het dakvlak bevindt zich een vijfzijdige dakkapel onder een tentdakje. Geheel rechts, waar het dakschild korter is, bevindt zich een veranda met een hoekkolom met een dubbele entree met een samengesteld rondboogbovenlicht.

De achtergevel heeft een lager bouwdeel onder een zadeldak met wolfseinde.

Het landhuis “de Heide” is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, cultuurhistorische en stedenbouwkundige waarden die tot uitdrukking komen in:

- de gaafheid van het hoofdvolume en de detaillering,
- de betekenis van het landhuis als onderdeel van het oeuvre van J.G. Klein Breteler,
- de typologie; op chalet- stijl geïnspireerde landhuis uit eind negentiende eeuw,
- de ligging aan de Hoge Boekelerweg.



Kwekkeboomweg 30-32

Boerderij 'Kwekkeboom' (Kwekkeboomweg 30-32)

Het belang van deze landschappelijk zeer fraai gelegen boerderij is gelegen in de traditionele opzet, de constructie, het materiaalgebruik en de aanwezigheid van de tegenwoordig steeds zeldzamer wordende bovenkamer. Het is in eerste aanleg een 18e eeuwse boerderij, opgetrokken uit baksteen.

Het zadeldak is met pannen gedekt en heeft houten topgevels. De voorgevel is gebouwd op een plint van Bentheimer zandsteen. De vensters hebben een roedenverdeling. Op de luiken is een X-motief geschilderd. De achtergevel heeft een rondbogige inrijdeur, omlijst met zandstenen sluitstenen, afgewisseld met baksteen.

De zijgevels zijn gemoderniseerd. Tegen de voorgevel is een bovenkamer gebouwd met toegangsdeur, roedenvensters, pannendak en houten topgevel.

Landhuis 'De Boekel' (Slaghekkeweg 18)

Landhuis 'De Boekel' is gebouwd in 1901 in opdracht van de heer Ter Kuile. Het ontwerp is afkomstig van Karel Muller. Later, in 1956, is het landhuis in opdracht van de familie M. Ter Kuile-Scholten verbouwd naar een ontwerp in de zogenaamde chalet- stijl van de Larense (NH) architect P.C. van Uchelen. De tuin van de ontwerper Van der Swalmen is beschermd als Rijksmonument.

Bij het pand hoort een garage.

Het landhuis is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond, over één bouwlaag, in gepleisterde baksteen, onder een met Hollandse pannen gedekt zadeldak. De voorgevel (zuidgevel) heeft op de begane grond twee samengestelde vensters met roedeverdeling en luiken, en daarboven bovenlichten. Op de verdieping bevinden zich twee vensters met luiken. De bovenlichten hebben roedeverdeling. De gevel heeft een vakwerk bovenbouw en een uitkragende, beschoten top op consoles. De rechterzijgevel (oostgevel) heeft op de begane grond geheel links een later aangebouwde serre met een dubbele entree naar een terras en daarnaast een veranda op standvinken (door P.C. van Uchelen). De vensters zijn hier van staal. Het geheel bevindt zich onder het doorgetrokken dakschild. Geheel rechts bevindt zich in de originele gevel een venster met roedeverdeling. In het dakschild bevinden zich links twee dakkapellen met vensters met roedeverdeling. Geheel rechts bevindt zich een inpandig balkon met een grote entree met vensters, met in de bovenlichten roedeverdeling. De linkerzijgevel (westgevel) heeft geheel links en rechts entreepartijen met bovenlichten met roedeverdeling onder een doorlopend dakschild op consoles. Tussen de entrees bevinden zich enkele vensters met roedeverdeling. In het dakschild bevinden zich drie dakkapellen met vensters met roedeverdeling. De achtergevel (noordgevel) heeft op de begane grond twee samengestelde vensters met roedeverdeling en luiken, met daarboven bovenlichten. De achtergevel heeft eveneens een vakwerk bovenbouw en een uitkragende beschoten top op consoles.

Bij het pand hoort een verdiepingloze garage onder een zadeldak met Tuile du Nord gedekt. Links bevindt zich een topgevel met beschoten top en inrijdeuren onder lessenaarsdak op schoren.

Het landhuis 'de Boekel' is van algemeen belang vanwege de architectuur- en cultuurhistorische waarden die tot uitdrukking komen in:

- de betekenis van het landhuis als onderdeel van het oeuvre van de architect P.C. van Uchelen,
- de op de chaletstijl geïnspireerde bouwstijl,
- de ensemblewaarde van het landhuis met de tuin.





Boerdeij Wilminkweg 60

Boerderij (Wilminkweg 60)

De boerderij is gebouwd rond 1900. De asymmetrische boerderij is gelegen aan de Wilminkweg.

De boerderij is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond, uit baksteen op een natuursteenplint, onder een met pannen gedekt zadeldak. De voorgevel heeft in het midden drie vensters met bovenlichten en een entree. Geheel rechts en links in de voorgevel bevinden zich kleine vensters. De beschoten nok heeft twee kleine vensters met roedeverdeling. De achtergevel heeft een asymmetrische kap. Geheel rechts bevindt zich een staldeur onder een rondboog met aanzet- en sluitstenen. Daarnaast een entree met baanderdeuren onder een rondboog met aanzet- en sluitstenen. De entree wordt geflankeerd door twee rondboogvensters met stalen roedeverdeling.

Geheel links bevindt zich een kleinere entree met baanderdeuren onder een rondboog met aanzet -en sluitstenen die eveneens geflankeerd wordt door twee rondboogvensters met stalen roedeverdeling. In de nok bevindt zich een houten beschot waaronder een muizentand.

De boerderij is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, cultuurhistorische en stedenbouwkundige waarden die tot uitdrukking komen in:

- de gaafheid van het hoofdvolume en de detaillering van de boerderij,
- de beeldbepalende ligging aan de Wilminksweg,
- het type; een hallehuisboerderij uit het begin van de twintigste eeuw.



Boerderij Wooldrikshoekweg 99

Boerderij 'Het Schurink' (Wooldrikshoekweg 99)

Het belang van deze Twentse boerderij is gelegen in haar traditionele opzet, constructie en materiaalgebruik en de aanwezigheid van een tegenwoordig steeds zeldzamer wordende bovenkamer.

Het is een geheel in baksteen gebouwd huis op een plint van Bentheimer zandsteen. Het zadeldak is gedekt met oud-Hollandse pannen en heeft houten topgevels. In de voorgevel bevinden zich 20e-eeuwse, licht getoogde vensters en een deur onder een fries met muizetandjes. Tegen de voorgevel is een bovenkamer met deur aangebouwd. Vensters en bovenlicht hebben een roedenverdeling. De muurankers vormen het jaartal 1822. De achtergevel heeft een rechthoekige inrijdeur. De boerderij heeft inwendig een fraai eiken gebintwerk. Op het erf bevindt zich nog het aandrijfmechanisme van een rosmolen.

2.3.3.2 Karakteristieke schuur

In het kader van het beleid omtrent de voormalige agrarische bedrijfsgebouwen (VAB) is het mogelijk om van een waardevolle schuur, gelegen op een boerenerf, een woonfunctie te geven.

De woonfunctie is mogelijk voor zover daardoor de karakteristieke waarde van die waardevolle schuur en van het erf niet worden aangetast. Het gehele waardevolle gebouw mag worden gebruikt voor de woonfunctie. De schuur moet gebouwd zijn voor 1945 en in Twentsche stijl gebouwd zijn of een belangrijke cultureel historische betekenis hebben. Om te voorkomen dat deze waardevolle schuren de bestemming "Wonen" krijgen en nadien worden afgebroken, is ervoor gekozen om de aanduiding "Karakteristiek" op te nemen in de planregels.

De planregels zijn zodanig aangepast dat de waardevolle schuur niet mag worden afgebroken of kan worden aangetast door uitbreiding. Door deze aanduiding op te nemen geven wij invulling aan de doelstelling van de Gids Buitenkans om waardevolle schuren te behouden door er wonen toe te staan.

De volgende vier adressen hebben de aanduiding "Karakteristiek" gekregen:

- Morsweg 55;
- Lammerinkweg nabij 102;
- Zuid Esmarkerrondweg 461 - 462;
- Twistveenweg nabij 60.

2.3.3.3 Archeologisch erfgoed

In 1992 ondertekenden twintig Europese staten, waaronder Nederland, het Verdrag van Malta, of – zoals het officieel heet – het 'Europees Verdrag betreffende de bescherming van het archeologische erfgoed'. Het verdrag werd in 1998 door een goedkeuringswet bekrachtigd. Per 1 september 2007 is de Wet op de Archeologische Monumentenzorg inwerking getreden. De wet kent de volgende uitgangspunten:

a. De inbedding van de archeologie in ruimtelijke plannen.
b. Het behouden en beschermen van waardevolle archeologie in de bodem.
c. Verplicht archeologisch onderzoek bij bodemverstoring.
d. De bodemverstoorder betaalt de kosten van archeologisch onderzoek.

Op 28 januari 2008 heeft de gemeenteraad het archeologiebeleid van de Gemeente Enschede vastgesteld. Hiermee heeft de Gemeente Enschede de archeologie geregeld in bestemmingsplannen en vergunningen.

De Gemeente Enschede is het bevoegd gezag voor het nemen van selectiebesluiten over waardevolle archeologie.

Zie overzicht normen bij diverse archeologische-onderzoeks-gebiedstypen.

Relatie bodem-archeologische verwachtingen.

Het buitengebied fase 1 ligt tussen de Oldenzaalsestraat en de Haaksbergerstraat ten oosten en ten zuidenvan de stuwwal. De geologie, de geomorfologie en de aard van de bodem zijn zeer bepalend voor de archeologische verwachtingswaarde en de trefkans dat bewoningssporen en resten van nederzettingen uit de diverse perioden worden aangetroffen. Het natuurlijke landschap bestaat uit de stuwwal met vaak (nu droge) beekdalen en dekzandgebied. De stuwwal en het dekzand zorgen voor veel reliëfverschil. Dit is op diverse plekken is dit in het landschap waar te nemen. Aan de voet van de stuwwal zijn enkeerdgronden ontstaan op de overgang tussen de stuwwal en het lager gelegen dekzandlandschap. Deze oude bouwlanden waren geschikt om huizen te bouwen. Men had er minder last van periodiek hoge waterstanden. De combinatie van de natuurlijke vruchtbaarheid en vochttoestand bepalen het bodemtype en daarmee of het in het verleden een geschikte locatie was om te wonen.

Zie: Ecologisch bodemdiagram en grafiek relatie relatieve hoogteligging en bodemtype in Enschede

Archeologische (verwachtings)waarden en onderzoeksplicht

Op de Archeologische Verwachtingskaart van Enschede heeft het buitengebied zowel hoge, als middelhoge en lage archeologische verwachtingswaarden. Een deel van het gebied is enigszins verstoord. In het gebied bevinden zich een aantal landweren, (verdwenen) watermolens en meerdere (verdwenen) oude erven. De gebieden met middelhoge tot hoge archeologische verwachtingswaarden hebben een archeologische onderzoeksplicht. In het buitengebied gebied liggen drie archeologische monumenten die planologisch worden beschermd. De twee bij het Rutbeek zijn Wettelijk beschermde Rijksmonumenten.

In gebieden die zijn vrijgesteld van verplicht archeologisch onderzoek kunnen toch toevalsvondsten worden aangetroffen. In die gevallen geldt op grond van de wet de meldingsplicht. In dat geval zijn de kosten voor archeologisch onderzoek voor de Gemeente Enschede.

Vorming van de bodem; waarom ligt Enschede op een stuwwal met op de flanken dalen?

De twee ijstijden tussen 180.000 en 10.000 jaar geleden zijn de belangrijkste perioden waarin het landschap grootschalig veranderde. Door de eerste ijstijd zijn stuwwallen ontstaan. De grond werd als schubben dakpansgewijs op elkaar gestapeld door het drukkende ijs. De grond bestaat uit oudere afzettingen uit diverse gebieden. De samenstelling van het zand is kenmerkend voor een bepaalde laag. De hoogste delen van de stuwwal worden gevormd door grove zanden van de formatie van Enschede. Op een gegeven moment was de ijsmassa zo groot dat een ijslob door de opgestuwde wal tussen Oldenzaal en Ootmarsum is gebroken. Er ontstonden kleinere stuwwallen. Zo verplaatste het ijs een deel van de stuwwal naar het gebied tussen Oldenzaal en Enschede. Ook de Usseleres is een brokstuk van deze stuwwal. Een andere ijsstroom heeft de stuwwal vervolgens bedekt met een laag keileem. Keileem laat bijna geen water door.

In de tweede ijstijd toen het landschap uit toendra en poolwoestijn bestond, is zand afgezet.

Een korte warme periode tijdens de ijstijd, ongeveer 13.000 jaar geleden, zorgde er voor dat het landschap weer begroeid raakte. Dit leverde de Laag van Usselo op. Deze laag is in de bodem terug te vinden als een humeus niveau met houtskool. Bij het Rutbeek is deze laag op twee plekken te vinden. Dit zijn terreinen van zeer hoge archeologische waarden, archeologische monumenten die worden beschermd.

Tijdens de laatste periode van de ijstijd kwam tijdens het warmere zomerseizoen smeltwater vrij. De ondergrond was toen nog permanent bevroren(permafrost) en verhinderde het wegzakken in de ondergrond van het water. Op de flanken van de stuwwal ontstonden diverse dalen waardoor dit water werd afgevoerd. Het meegevoerde materiaal vormde waaiervormige grofzandige smeltwaterafzettingen.

Archeologische perioden

Menselijke bewoning in de Steentijden (Paleolithicum tot Midden Neolithicum)

Het landschap rond Enschede met de stuwwal en dekzandruggen, doorsneden met beken was een ideaal leefgebied voor jagers-verzamelaars uit de steentijd. Er zijn diverse vuistbijlen gevonden. Dit soort vondsten bevinden zich vaak in de directe omgeving van een waterloop en een verhoging in het landschap. Ook bezochten de jagers-verzamelaars plaatsen waar vuursteen aan de oppervlakte voorkwam. Ze voeden zich met planten en dieren die in de natuur voor kwamen.

Foto afslagen van vuursteen, vuistbijl en “een kamp”

Menselijke bewoning vanaf het late Neolithicum: landbouwers

Toen de mens niet meer met de dieren meetrokken en zich steeds meer op het zelf verbouwen van voedsel gingen richten, veranderde het levenspatroon drastisch. Vooral vanaf de Bronstijd en later, ging de mens zich vestigen en maakte men een technologische evolutie door. Men ging koper en brons bewerken en in de Ijzertijd kwam daar de bewerking van ijzer bij. In de Romijnse tijd was het mogelijk handel te drijven. Dit blijkt uit sporen zoals scherven die gevonden zijn in ongestoorde lagen in de bodem.

Vanaf de Vroege Middeleeuwen zijn de bouwlanden stelselmatig bemest met plaggen. Als gevolg van deze bemesting met plaggen en stalmest, is in de loop van de eeuwen een dik humeus esdek ontstaan. Deze gronden waren in gebruik als akker. Bewoningssporen van voor de Vroege Middeleeuwen worden door het dikke esdek beschermt. Hierdoor hebben deze relatief hoger gelegen gebieden archeologische verwachtingswaarden voor bewoningssporen en nederzettingen vanaf de steentijd. In het buitengebied liggen meerdere essen en kleine essen.

Zie Archeologische verwachtingskaart, foto's van nederzetting, van archeologisch onderzoek en urnen.

Markesysteem

De oude kern van Enschede was omgeven door buitengebied met later het ontstaan van de dorpen. De oudste bekende benaming van bijvoorbeeld Lonneker is Loningheri (omstreeks 850 na Christus). Na de terugval van bevolkingsaantallen in de Romeinse tijd was er weer een toename in heel Nederland vanaf het jaar 1000. Uit de Late Middeleeuwen dateren de eerste bekende hoeven in Enschede. De hiermee gepaard gaande schaalvergroting in de landbouw maakte het beheer van de woeste gronden noodzakelijk waardoor het markesysteem zijn intrede deed. De woeste gronden in de marken hadden een belangrijke economische betekenis vanwege de producten: bouwhout, plaggen voor bemesting, turf en schadden en voedsel voor schapen en varkens. Schadden zijn zoden van veenachtige heidegrond die gedroogd als brandstof werd gebruikt. Er waren vijf marken waaruit in 1811 de gemeente Lonneker ontstond. Na het afstaan van een deel van gebied aan Hengelo (in 1881) en Enschede (in 1884) werden de gemeenten Enschede en Lonneker in 1934 samengevoegd.

Rond 1475 worden de namen van veel erven genoemd. De boeren werkten voor grootgrondbezitters. Markerichters spraken recht en inden belasting. Het Markerichterschap lag op enkele oude erven. Erfmarkerichters waren bijvoorbeeld de heren van Solms-Ottenheim, het O.L. Vrouwengilde te Oldenzaal en later o.a G.A. Hofmeyer op 't Espelo.

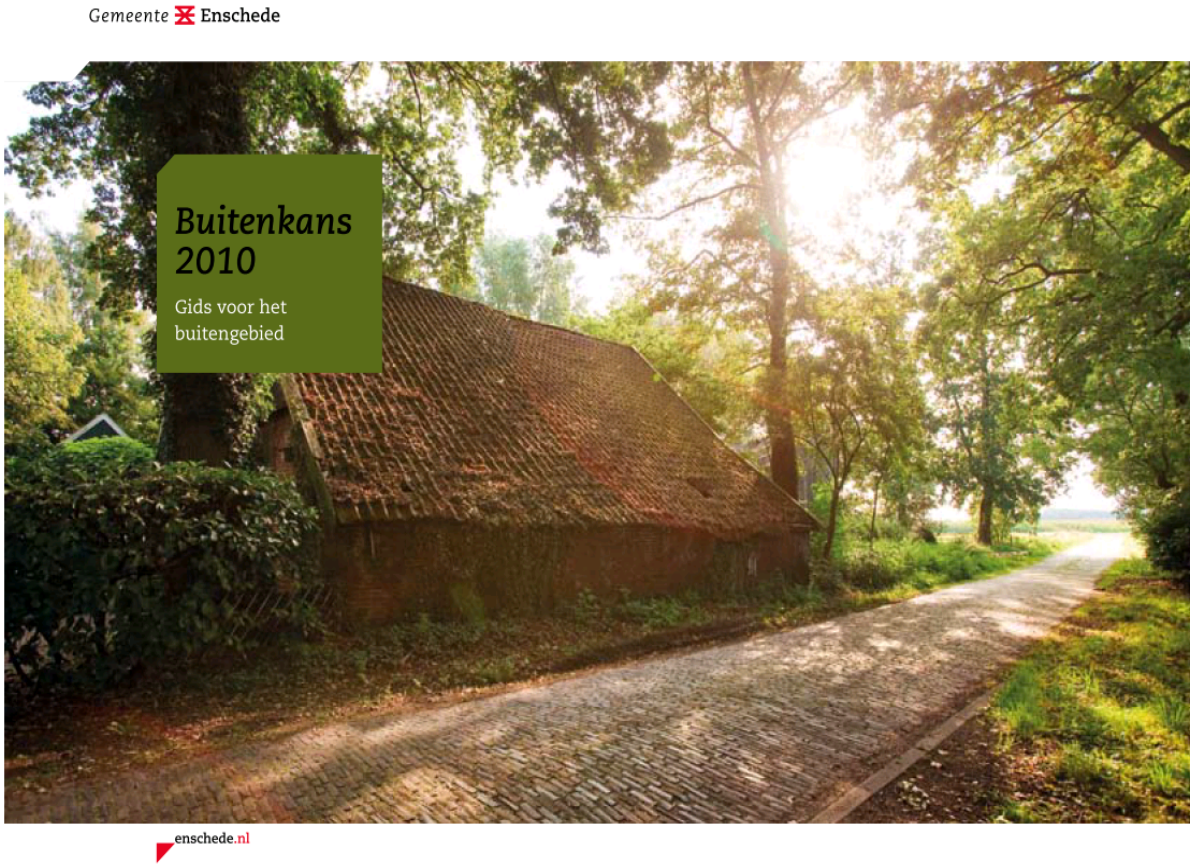
Hoofdstuk 3 Visie op het buitengebied

3.1 Inleiding

Het Enschedese buitengebied is de laatste jaren in toenemende mate onder de aandacht gekomen. Landbouwbedrijven verdwijnen, bebouwing komt vrij en er wordt gezocht naar economische vernieuwing. De gemeente krijgt veel aanvragen voor de realisering van nieuwe initiatieven. Tevens heerst er bezorgdheid om de mogelijke teloorgang van de waarden van het buitengebied.

Door de toenemende dynamiek kan niet meer worden volstaan met het terughoudende beleid zoals dat in het bestemmingsplan Buitengebied 1996 is neergelegd. Door de provincie en het rijk zijn de deuren naar meer mogelijkheden voor het platteland opengezet. Ook de gemeente Enschede ziet het bieden van nieuwe mogelijkheden als een impuls voor het buitengebied, waarbij tegelijkertijd gewaakt moet worden over de landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden.

In 2005 is naar aanleiding van geschetste ontwikkelingen in het buitengebied de nota Verkenning Toekomst Buitengebied opgesteld. De nota Buitenkans, gids voor het buitengebied is de vervolgstap daarop. De nota Buitenkans is enkel malen geactualiseerd en op 18 oktober 2010 vastgesteld door de gemeenteraad.



Afbeelding 3.1: Nota Buitenkans, Gids voor het buitengebied

Deze nota is opgesteld om sturing en uitvoering te geven aan de ambities van de gemeente Enschede en tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. De gids is tot stand gekomen in samenwerking met diverse organisaties, initiatiefnemers en groeperingen en geeft sturing aan de nieuwe ontwikkelingen in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied. Ruimtelijke kwaliteit is daarbij leidend.

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de gemeentelijke ambitie voor het buitengebied die ten grondslag

ligt aan dit bestemmingsplan.

3.2 Ambities voor het buitengebied

Inleiding

Het buitengebied van Enschede kenmerkt zich door een afwisselend landschap met grote landschappelijke, historische en ecologische waarden. De gemeente Enschede wil de huidige waarden en identiteiten van het buitengebied bewaren en deze richtinggevend laten zijn bij ontwikkelingen en initiatieven. Of anders gezegd: het Enschedese buitengebied moet:

- Kwalitatief hoogwaardig zijn in de zin van landschappelijke identiteit en diversiteit, beleefbaar cultureel erfgoed en grote ecologische waarden.
- Vitaal en leefbaar zijn met voldoende perspectieven voor de landbouw en andere economische activiteiten.
- Beleefbaar en toegankelijk zijn voor de Enschedese stedeling en andere bezoekers.
- Een gebied zijn waar men rust, ruimte, stilte en duisternis kan ervaren.

Het begrip ruimtelijke kwaliteit

Ruimtelijke kwaliteit heeft te maken met de landschappelijke verschijningsvorm, ecologie, rust en beleving. Het buitengebied van Enschede kenmerkt zich door afwisseling van kleinschalige agrarische gebieden met essen, grootschalige agrarische veldontginningen, bossen, beken en buiten plaatsen. Het huidige landschap is ontstaan in een lange periode van agrarische ontwikkeling en ontginning en daarnaast door landgoedontwikkeling door voornamelijk textielfabrikanten.

In het buitengebied waren de ontwikkelingen minder dynamisch en intens dan in het stedelijk deel van Enschede. Mede daardoor zijn de verschillende landschappelijke identiteiten nog te herkennen, die samenhangen met de verschillende wijzen van ontginning en gebruik van gebieden. Maar zoals overal in Nederland, is het onderscheid tussen de verschillende land schapstypen wel kleiner geworden en daarmee het landschap uniformer.

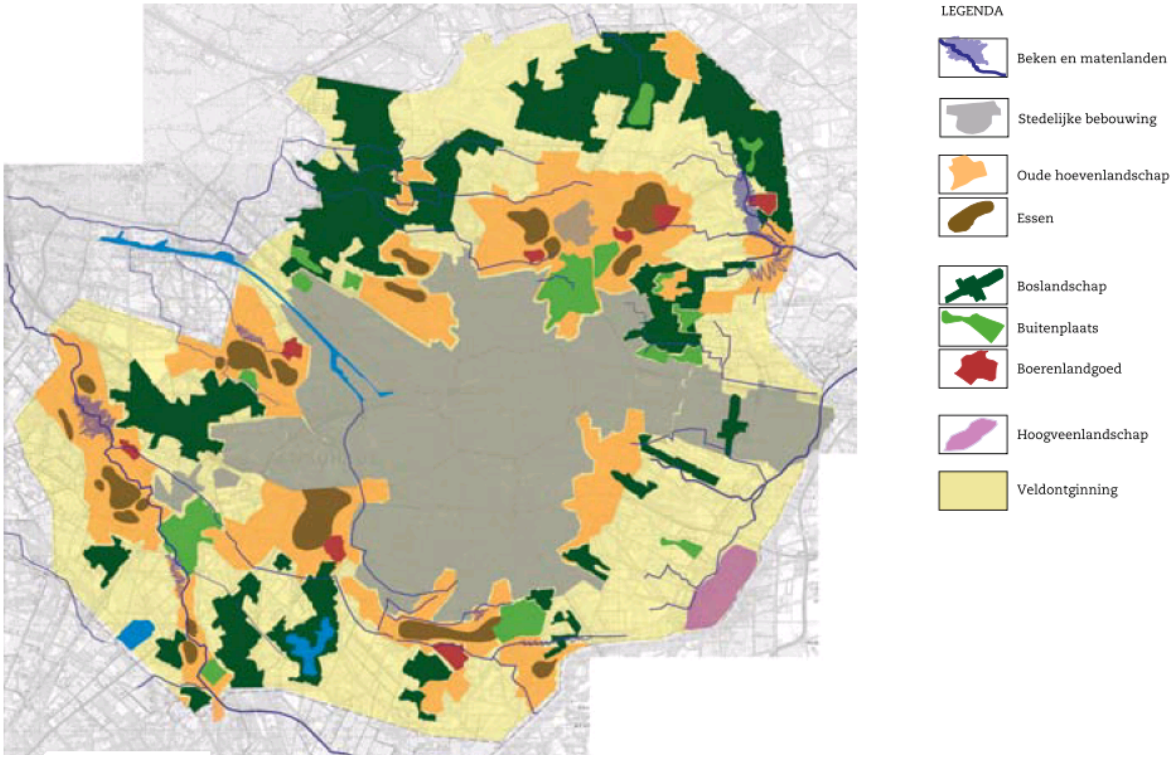
Deze uniformering van het landschap wil de gemeente Enschede keren, door juist de verschillende identiteiten te verhelderen en daarmee de verschillen in het landschap te benadrukken. Dat staat aan de basis van de gemeentelijke visie op het landschap en daarmee aan de visie op ruimtelijke kwaliteit. Het landschap zoals de gemeente Enschede dat voor ogen heeft, is herkenbaar en tegelijkertijd afwisselend, herbergt veel ecologische waarden en weerspiegelt zijn geschiedenis.

Landschapstypen

In het buitengebied komen verschillende gebieden met vergelijkbare landschappen voor. Dit zijn gebieden met dezelfde kenmerken en een duidelijke eigen identiteit. Dit worden landschapstypen genoemd. De onderscheiden landschapstypen in Enschede zijn:

- Oude hoevenlandschap met daarin de essen en oude erven;
- Landgoederen, te onderscheiden in buitenplaatsen, boerenlandgoed en boslandschap;
- Veldontginningen;
- Beken en matenlandschap;
- Hoogveenlandschap.

De verschillende landschapstypen zijn opgenomen op de landschapstypenkaart (zie afbeelding 3.2). Per landschap zijn de landschappelijke kenmerken in kaart gebracht en is aangegeven welke ontwikkelingen wel en welke niet bijdragen aan het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit. In paragraaf 3.3 wordt hier nader op ingegaan.



Afbeelding 3.2: Landschapstypenkaart

3.3 Vertaling ambities in bestemmingsplan

Inleiding

Bij het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied van Enschede wordt onderscheid gemaakt tussen ontwikkelingen op microschaal (erf en directe omgeving) en ontwikkelingen op macro schaal (nieuwe landgoederen rood voor groen e.d.).

Microschaal - Koesteransichten

Voor ontwikkelingen op microschaal zijn per landschaptype zogenaamde "koesteransichten" opgesteld. De koesteransichten geven in woord en beeld de karakteristieken van de verschillende landschapstypen weer. Daarmee definiëren ze zo goed mogelijk de landschappelijke identiteit. Het worden koesteransichten genoemd, omdat ze ingaan op de te koesteren aspecten van het huidig landschap. Op de koesteransichten is te zien wat de specifieke kenmerken van het landschapstype zijn (zie afbeelding 3.3). Naast koesteransichten per landschapstype is er voor burgerwoningen een aparte ansicht opgenomen, omdat burgerwoningen niet gebonden aan een landschapstype.

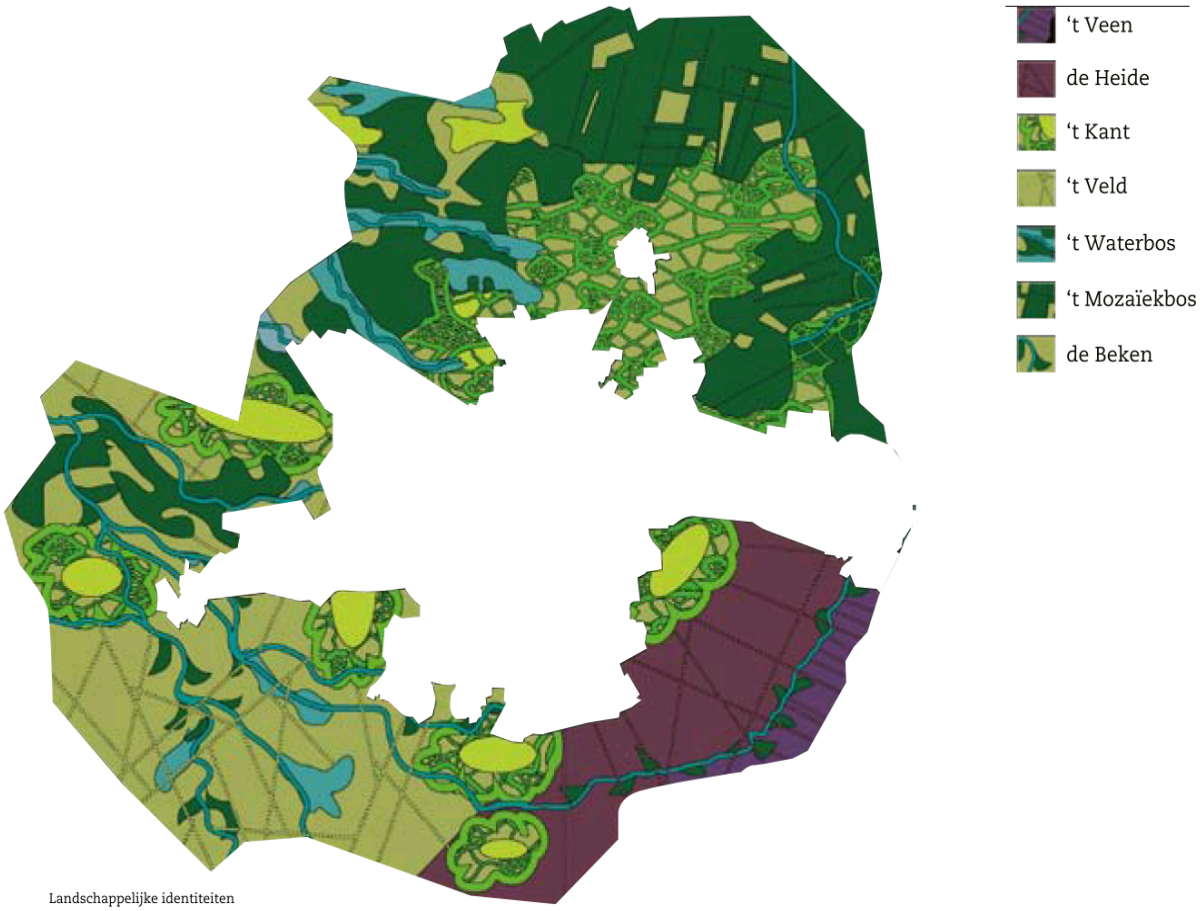


Afbeelding 3.3: Voorbeeld Koersansicht - Oude Hoevenlandschap

Bij raadpleging van de koesteransichten moet in ogenschouw genomen worden dat de werkelijkheid meestal complexer is. Een indeling doet de werkelijkheid soms tekort. De Koesteransichten vormen dan ook geen dictaat, maar zijn richtingaanwijzers voor ruimtelijke kwaliteit. Ze bieden ruimtelijke ingrediënten voor maatwerk. De ansichten zijn bedoeld als bron van inspiratie en als toetsingsinstrument bij de beoordeling van effecten op de ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied. In dit bestemmingsplan worden ontwikkelingen op microschaal planologisch mogelijk gemaakt zowel "bij recht" als via flexibiliteitesbepalingen (afwijkings- en wijzigingsbevoegheden).

Macroschaal - Ontwikkelansichten

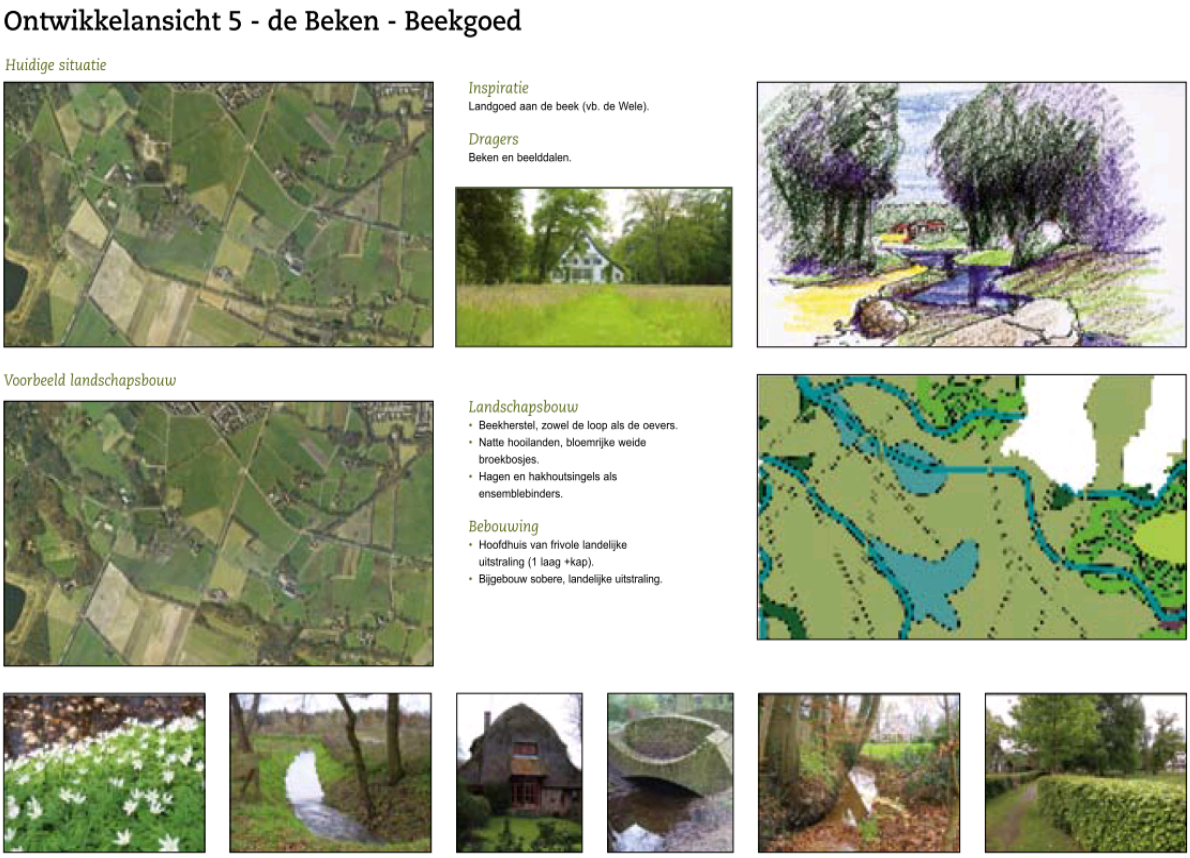
Bij het aanleggen van nieuwe landgoederen en bij rood voor groen in de stadsrand verandert er veel meer in het landschap dan bij de plannen die het erf en directe omgeving betreffen. Voor deze plannen is daarom een landschappelijk perspectief ontwikkeld, dat verder gaat dan het behoud van de bestaande identiteiten. Dit landschappelijk perspectief is tot stand gekomen door op een hoger schaalniveau de identiteit van het landschap vast te stellen. Deze staan aangegeven op de kaart landschappelijke identiteiten (zie afbeelding 3.4).



Afbeelding 3.4: Kaart landschappelijke identiteiten

Inspiratiebron voor deze identiteiten is het Enschedese culturele erfgoed. De nieuwe identiteiten borduren voort op de bestaande landgoederen en buitenplaatsen, op de kenmerken van het oude kleinschalige kampen- en essenlandschap en grijpt deels terug op het woeste land van voor de grote veldontginningen. Ook beken en het huidige boerenland zijn inspiratiebron voor een nieuwe identiteit. Het nieuwe landschappelijke patroon is minder fijnmazig en de verschillende identiteiten zijn sterk en herkenbaar. Op basis van de kaart landschappelijke identiteiten is een landschapsvisie gemaakt en zijn (per identiteit) zogenaamde "ontwikkelansichten" opgesteld (zie afbeelding 3.5).

De ontwikkelansichten geven de transformatie van het landschap door middel van landschapsbouw weer en bevatten de voornaamste uitgangspunten voor de bebouwing en de methode landschapsbouw. Ook voor de ontwikkelansichten geldt net als bij de koesteransichten dat abstractie soms de werkelijkheid tekort doet. Daar waar bijvoorbeeld kleinere plekken binnen een identiteit een bijzondere historische of archeologische waarde hebben, dient deze gerespecteerd te worden en geïntegreerd te worden in het nieuwe ontwerp. Samenvattend kan gesteld worden dat de ontwikkelansichten zijn richtinggevend voor landschappelijke ontwikkelingen op macroschaal.



Afbeelding 3.5: Voorbeeld Ontwikkelansicht - De Beken - Beekgoed

Ruimtelijke ontwikkelingen op macroschaal zoals bijvoorbeeld nieuwe landgoederen en rood voor groen in de stadsranden, worden niet mogelijk gemaakt via dit bestemmingsplan. Hiervoor is een aparte bestemmingsplanherziening nodig. De reden hiervoor is dat het aanleggen van bijvoorbeeld nieuwe landgoederen veel meer impact heeft op het landschap dan plannen die uitsluitend het erf en directe omgeving betreffen. Via een aparte planherziening kan meer maatwerk geleverd worden en kunnen extra randvoorwaarden gesteld worden om de gewenste verbetering van de ruimtelijke kwaliteit te waarborgen.

Borging ruimtelijke kwaliteitsambities

Met de vaststelling van de Buitenkans, Gids voor het buitengebied heeft de gemeenteraad beoogd meer mogelijk te maken in het buitengebied en tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. Direct door het toekennen van bestemmingen en het sturen op de bouwmogelijkheden. Maar ook door middel van de in dit plan opgenomen flexibiliteitsbepalingen. Voor de ontwikkelingen die in dit bestemmingsplan mogelijk gemaakt worden via een afwijkings- of wijzigingbevoegdheid, zijn de koesteransichten als afwegingskader in de regels opgenomen. Hierdoor is het aspect ruimtelijke kwaliteit richtinggevend voor de vraag of meegewerkt kan worden aan een initiatief. De koesteransichten voor de verschillende landschapstypen maken als bijlage 3 onderdeel uit van de regels.

Hoofdstuk 4 Beleiduitgangspunten

Dit hoofdstuk beschrijft, voor zover relevant, de beleidskaders van het Rijk, de provincie Overijssel en de gemeente Enschede voor het buitengebied. Vervolgens worden themagewijs de uitgangspunten voor dit bestemmingsplan beschreven.

4.1 Planologische beleidskaders

In deze paragraaf worden de planologische kaders behandeld. Aan de orde komen plannen, nota's en andere beleidsstukken die op Rijks-, provinciaal of gemeentelijk niveau tot stand zijn gekomen en die direct of indirect van belang zijn voor het bestemmingsplan 'Buitengebied Zuidoost'.

4.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) van kracht geworden. In de SVIR geeft de Rijksoverheid haar visie op de ruimtelijke en mobiliteitsopgaven voor Nederland richting 2040 en op de manier waarop zij hiermee om zal gaan. Eén van de kernbegrippen in de SVIR is decentralisatie. Het kabinet wil beslissingen over ruimtelijke ontwikkelingen dichter bij burgers en bedrijven brengen en provincies en gemeenten letterlijk de ruimte geven om maatwerk te leveren voor regionale opgaven.

Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig

Dit motto dat deze structuurvisie vertegenwoordigd, is vertaald naar drie concrete doelstellingen:

1. Concurrentiekracht verbeteren;
2. Bereikbaarheid verbeteren;
3. Leefbare en veilige leefomgeving met unieke en cultuurhistorische waarden

Deze drie doelstellingen worden hieronder nader toegelicht:

Ad. 1: Concurrentiekracht verbeteren

De economische ontwikkeling zal steeds meer geconcentreerd worden in stedelijke regio's. In 2040 moet Nederland behoren tot de top 10 meest concurrerende economieën ter wereld met een kwalitatief hoogwaardig vestigingsklimaat voor bedrijven en kenniswerkers door een goede ruimtelijk economische structuur. Goede bereikbaarheid en (logistieke) verbindingen zijn hierbij van belang. Het Rijk richt zich op een aantal innovatieve economische sectoren in stedelijke regio's die op Europees en mondiaal niveau van belang zijn. In de regio Twente is de ontwikkeling van Nanotechnologie van rijksbelang.

Ad. 2: Bereikbaarheid verbeteren

De mobiliteit van personen- en goederenvervoer blijft de komende decennia groeien. Om de bereikbaarheid op peil te houden, moet het mobiliteitssysteem:

- Robuust en samenhangend zijn, onder andere door knooppuntenontwikkeling.
- Meer keuzemogelijkheden bieden.
- Voldoende capaciteit bieden voor zowel de middellange (2028) als lange (2040) termijn.

Ad. 3: Leefbare en veilige leefomgeving met unieke en cultuurhistorische waarden

Het Rijk wil met haar beleid inspelen op ontwikkelingen die van individualisering, ontgroening en vergrijzing. De toenemende regionale verschillen hebben consequenties voor de verstedelijking in Nederland. Voor de lange termijn heeft het Rijk als doel gesteld dat in 2040 de woon- en werklocaties in steden en dorpen aansluiten op de (kwalitatieve) vraag en dat locaties voor transformatie en herstructurering zoveel mogelijk

worden benut.

Op het gebied van leefbaarheid en veiligheid is de ambitie dat Nederland in 2040 zijn inwoners een veilige en gezonde leefomgeving biedt, met een goede milieukwaliteit, zowel in stedelijk als landelijk gebied. Met betrekking tot cultuurhistorie en natuurlijke waarden heeft het Rijk zich tot doel gesteld deze in stand te houden.

Nationale belangen

De drie doelstellingen die het motto van de SVIR vertegenwoordigen, zijn terug te vinden in dertien nationale (gelijkwaardige) belangen. Dit zijn concrete belangen waarvoor het Rijk verantwoordelijk is en waarop het Rijk resultaten wil boeken.

1. Een excellent ruimtelijk- economische structuur van Nederland door een aantrekkelijk vestigingsklimaat in en goede internationale bereikbaarheid van de stedelijke regio's met een concentratie van topsectoren;
2. Ruimte voor het hoofdnetwerk voor (duurzame) energievoorziening en de energietransitie;
3. Ruimte voor het hoofdnetwerk voor vervoer van (gevaarlijke) stoffen via buisleidingen;
4. Efficiënt gebruik van de ondergrond;
5. Een robuust hoofdnet van wegen, spoorwegen en vaarwegen rondom en tussen de belangrijkste stedelijke regio's, inclusief de achterlandverbindingen;
6. Betere benutting van de capaciteit van het bestaande mobiliteitssysteem;
7. Het instandhouden van het hoofdnet van wegen, spoorwegen en vaarwegen om het functioneren van het mobiliteitssysteem te waarborgen;
8. Verbeteren van de milieukwaliteit (lucht, bodem, water) en bescherming tegen geluidsoverlast en externe veiligheidsrisico's;
9. Ruimte voor waterveiligheid, een duurzame zoetwatervoorziening en kaders voor klimaatbestendige stedelijke (her)ontwikkeling;
10. Ruimte voor behoud en versterking van (inter)nationale unieke cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten;
11. Ruimte voor een nationaal netwerk van natuur voor het overleven en ontwikkelen van flora- en faunasoorten;
12. Ruimte voor militaire terreinen en activiteiten;
13. Zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke en infrastructurele besluiten

Deze nationale belangen moeten worden gerealiseerd en juridisch geborgd. Voor de realisatie van de nationale belangen zijn vier instrumenten voorhanden:

- Kaders (gebiedsgerichte of thematische uitwerkingen van de SVIR, relevante wetgeving).
- Bestuurlijke prestatieafspraken (bijvoorbeeld met provincies en gemeenten).
- Financieel (bijvoorbeeld infrastructuurfonds).
- Kennis (bijvoorbeeld inzetten College van Rijksadviseurs bij ruimtelijke ontwikkelingen).

In de realisatieparagraaf van het SVIR is per nationaal belang aan de hand van de hierboven genoemde instrumenten aangegeven hoe het belang gerealiseerd zal worden.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

De basis van juridische borging van de realisatie van de nationale belangen ligt in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Het Barro geeft juridische kaders voor borging van het ruimtelijke rijksbeleid, het Bro is het juridisch kader voor de processen van ruimtelijke belangenafweging en besluitvorming bij verschillende overheden. In 2012 wordt de ladder van duurzame verstedelijking (SER-ladder) opgenomen in het Bro.

Het Barro is in werking getreden op 30 december 2011. In het Barro wordt een aantal onderwerpen die van rijksbelang zijn concreet benoemd. Per onderwerp worden vervolgens regels gegeven, waaraan bestemmingsplannen moeten voldoen. Het Barro bevat eveneens de verplichting dat binnen drie jaar het onderwerp opgenomen moet zijn in een bestemmingsplan. De volgende zes onderwerpen zijn opgenomen in het Barro:

- Mainport ontwikkeling Rotterdam
- Kustfundament
- Grote rivieren

- Waddenzee en Waddengebied
- Defensie
- Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde

Deze lijst zal op een nader te noemen tijdstip worden aangevuld met nieuwe onderwerpen.

Wat betekent de structuurvisie voor het bestemmingsplan?

De algemene koers van de structuurvisie is gedeeltelijk al doorvertaald in provinciaal beleid. De structuurvisie is redelijk abstract en gaat voor onder andere de ruimte voor behoud en versterking van (inter)nationale unieke cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten en de Ruimte voor een nationaal netwerk van natuur voor het overleven en ontwikkelen van flora- en faunasoorten.

Concreet is de structuurvisie daarin niet. Voor het nieuwe bestemmingsplan heeft de structuurvisie dan ook geen directe gevolgen.

4.1.2 Provinciale beleidskaders

Met de komst van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening mag de provincie een provinciale ruimtelijke verordening opstellen.

Eén van de instrumenten om het beleid uit de Omgevingsvisie te laten doorwerken is de verordening. Meer dan in voorgaande verordeningen is het uitgangspunt van de Omgevingsverordening dat er niet meer geregeld wordt dan nodig is voor het belang zoals dat in de Omgevingsvisie is verwoord. Gemeenten krijgen zoveel mogelijk ruimte om daaraan een nadere invulling te geven. Wat elders geregeld wordt - bijvoorbeeld door het Rijk - wordt niet nog eens dubbel geregeld in deze verordening. Daarmee voorkomt de provincie extra regeldruk.
De verordening is een nieuw instrument dat algemene regels bevat voor gebieden, specifieke delen van gebieden, of gebiedsgerichte thema's. Deze algemene regels, vastgesteld door vastgesteld door Provinciale Staten, houden eisen in die door de provincie worden gesteld aan de inhoud van bestemmingsplannen. Wanneer de gemeente de inhoud van haar bestemmingsplan niet in overeenstemming brengt met de verordening, dan schuift de verordening het bestemmingsplan aan de kant.

Het ruimtelijk beleid van de provincie Overijssel komt vooral tot uitdrukking in de op 1 juli 2009 door Provinciale Staten vastgestelde Omgevingsvisie en Omgevingsverordening.

4.1.2.1 Omgevingsvisie

In de Omgevingsvisie wordt een visie geschetst op de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving in de provincie Overijssel met als horizon 2030. Hierin wordt aangegeven welke beleidsambities en doelstellingen van provinciaal belang zijn, waaraan een uitvoerings- programma is gekoppeld.

Voorheen moest de provincie de bestemmingsplannen van gemeente goedkeuren. Met de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) is die goedkeuringsbevoegdheid verdwenen. In de omgevingsvisie benoemt de provincie haar provinciale belangen en geeft ze aan hoe ze maatschappelijke opgaven samen met hun partners gaat realiseren. De Omgevingsvisie is een structuurvisie onder de nieuwe Wro.

De Omgevingsvisie is een integrale visie, waarin de provincie verschillende beleidsonder- werpen op elkaar afstemt. Voor de provincie is het de uitdaging om een toekomstperspectief te ontwikkelen, waarmee ruimte wordt geboden aan economische ontwikkeling en tegelijkertijd de kwaliteit van het Overijsselse landschap wordt versterkt. De provincie voelt zich verantwoordelijk voor de daadwerkelijke realisering van de Omgevingsvisie. De Wro en de Waterwet geeft de provincie de beschikking over een aantal instrumenten om hun beleid vorm te geven. Het accent ligt daarbij op sturen vooraf. De provincie gaat uit van de gedachte "decentraal wat kan, centraal wat moet". Ze wil bestuurlijke partners op een zo laag mogelijk schaalniveau ruimte bieden om op eigen gezag te handelen.

De leidende thema's die in de Omgevingsvisie aan bod komen zijn thema's waar de provincie zich al jaren mee bezig houdt. In de Omgevingsvisie zijn deze thema's ingevuld aan de hand van twee elementen die leidend zijn voor alle beleidskeuzes die de provincie maakt: duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit.

Onder duurzaamheid wordt verstaan: 'Duurzame ontwikkeling voorziet in de behoefte van de huidige generatie, zonder voor toekomstige generaties de mogelijkheden in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien'. De keuze voor duurzaamheid uit zich bijvoorbeeld in de grote aandacht voor zuinig ruimtegebruik, de wateropgave en de provinciale bijdrage aan reductie van broeikasgassen. Over ruimtelijke kwaliteit wordt in de ontwerpvisie aangegeven: 'De essentie van handelen met ruimtelijk kwaliteit is dat het leidt tot een omgeving die mooi is, klopt, iets toevoegt, en een tijd mee kan; er is uitgehaald wat er in zit'. Kortom, ruimtelijke kwaliteit definieert de provincie als datgene wat de ruimte geschikt maakt en houdt wat voor mens, plant en dier belangrijk is.

De ambitie van de provincie is om de kwaliteitsontwikkeling in gang te zetten, waarbij elk project, elke ontwikkeling iets bijdraagt aan de kwaliteit van de leefomgeving. Ruimtelijke kwaliteit wordt daarmee een vanzelfsprekend resultaat van handelen. De provincie wil de ruimtelijke kwaliteit vooral versterken door essentiële gebiedskenmerken te verbinden aan nieuwe ontwikkelingen.

Voor de beoordeling van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zijn drie onderdelen in het bijzonder van belang in de Omgevingsvisie, namelijk:

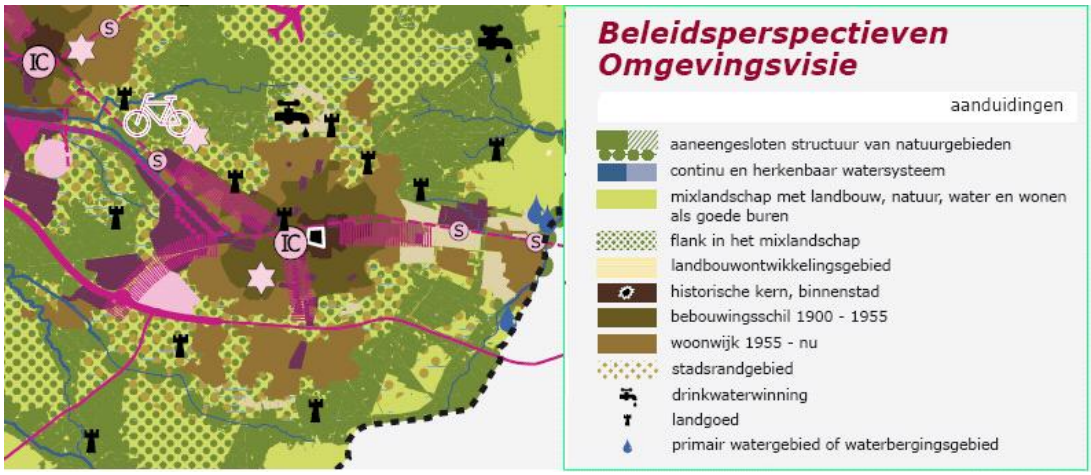
Generieke beleidskeuzen

Generieke beleidskeuzen vloeien voort uit keuzes van EU, Rijk of provincie. Het zijn keuzes die bepalend zijn of ontwikkelingen nodig dan wel mogelijk zijn. Belangrijke beleidskeuzen in de Omgevingsvisie betreffen:

- Een continu en beleefbaar watersysteem als dragende structuur van Overijssel: we verbinden de wateropgave meer met natuuropgaven en we gaan voor realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur in 2018.
- Door meer aandacht voor herstructurering zetten we in op een breed spectrum aan woon-, werk- en mixmilieu's: dorpen en steden worden gestimuleerd hun eigen kleur te ontwikkelen.
- Investeren in een hoofdinfrastructuur voor wegverkeer, trein, fiets en vervoer over water, waarbij veiligheid en doorstroming centraal staan. Wij vinden dat ontwikkelingen die mobiliteit meebrengen (wegaansluitingen, stations, havens) alleen gelokaliseerd mogen zijn rond de aanwezige infrastructuur.
- Zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik bij bebouwing door de zogenaamde 'SER-ladder' als regel voor Overijssel in te voeren. Deze methode gaat ervan uit dat je eerst het gebruik van de ruimte optimaliseert, dan de mogelijkheid van meervoudig ruimtegebruik onderzoekt en dan pas de mogelijkheid om het ruimtegebruik uit te breiden bekijkt. Hierbij vinden wij afstemming tussen gemeenten over woningbouwprogramma's en bedrijfslocaties noodzakelijk.
- Ruimtelijke plannen ontwikkelen aan de hand van gebiedskenmerken en keuzes voor duurzaamheid.
- Ontwikkelingsmogelijkheden voor landbouw zeker stellen, maar wel met behoud en versterking van ruimtelijke kwaliteit. Verder vinden wij dat ontwikkelingen in de groene ruimte alleen mogelijk moeten zijn als de sociaaleconomische structuur en de ruimtelijke kwaliteit worden versterkt.
- Forse reductie van de uitstoot aan broeikasgassen door een energiepact af te sluiten met partners en door ruimtelijke mogelijkheden te creëren voor duurzame energie.

Ontwikkelingsperspectieven

De provinciale gedachten over de ruimtelijk kwaliteit en duurzaamheid en de ambities die daaruit voortvloeien hebben geleid tot een zestal ontwikkelingsperspectieven. Ontwikkelingsperspectieven geven richting aan wat waar ontwikkeld zou kunnen worden. De provincie maakt onderscheid tussen ontwikkelingsperspectieven voor de Groene omgeving (het grondgebied buiten steden, dorpen en hoofdinfrastructuur) en de Stedelijke omgeving (de steden, dorpen en hoofdstructuur).



fragment van de beleidspectievenkaart Omgevingsvisie van Provincie Overijssel.

Gebiedskenmerken

De in de omgevingsvisie beschreven gebiedskenmerken geven inzicht in de kenmerken van verschillende gebieden en wat in die gebiedskenmerken van provinciaal belang is voor hoe een ontwikkeling invulling krijgt. De kwaliteitsopgaven en –voorwaarden op basis van gebiedskenmerken kunnen te maken hebben met landschappelijke inpassing, infrastructuur, milieuaspecten, bodemaspecten, cultuurhistorie, toeristische en recreatieve aantrekkingskracht, natuur, water, etc. De gebiedskenmeren zijn soms normstellend, maar meestal richtinggevend of inspirerend.

De volgende gebiedskenmerken zijn van toepassing op het plangebied Enschede Zuidoost.

Natuurlijke laag - Stuwwallen

De ambitie van de provincie is er op gericht het eigen karakter van de afzonderlijke stuwwallen te behouden en te versterken. De inzet is het relief daarbij ruimtelijk beeldbepalend te laten zijn. Dit resultaat moet worden bereikt via in bestemmingsplannen op te nemen bestemmingen en/of planregels.

Natuurlijke laag - Brongebieden

De ambitie is de bronnen als kleine beginpunten van het watersysteem weer te laten stromen en de gebiedjes eromheen weer te koesteren. De potentieel bijzondere natuurwaarden, de eeuwenoude betekenis van deze plekken, kunnen op terughoudende wijze weer beleefbaar worden gemaakt.

Voorgeschreven is dat bestemmingsplannen bestemmingen en/of planregels moeten bevatten, gericht op instandhouding van de kwel, het watersysteem, de waterkwaliteit en de natuurkwaliteit.

Natuurlijke laag - Beekdalen en natte laagtes

De ambitie van de provincie is de beekdalen als functioneel en ruimtelijk dragende structuren van het landschap betekenis te geven. Ruimte voor water en continuiteit van het systeem zijn leidend. Tevens is de ambitie afwenteling van wateroverlast op stroomafwaarts gelegen gebieden te voorkomen door het beeksysteem als eenheid te beschouwen en het vasthouden van water te bevorderen. Tot slot zijn beekdalen belangrijke verbindingen voor mens, plant en dier.

Voorgeschreven is dat bestemmingsplannen bestemmingen en/of planregels moeten bevatten, gericht op instandhouding van het watersysteem, de waterkwaliteit en voldoende ruimte voor water en natuurlijke dynamiek. Het waterpeil dient niet dieper te zijn dan voor graslandgebruik noodzakelijk is.

Natuurlijke laag - Hoogveengebieden

De ambitie van de provincie is de hoogveenreservaten in stand te houden en op een aantal plekken het hoogveen opnieuw tot groei te brengen. Het open natte karakter is hierbij een belangrijke kwaliteit. De inzet is deze gebieden, die nu ruimtelijk nogal op zich zelf staan, deel te maken van de afgegraven equivalent, zodat er een samenhangend en leesbaar landschap in de hoogveengebieden ontstaat en een overgang naar heide en schaalgraslanden eromheen.

Voorgeschreven is dat bestemmingsplannen bestemmingen en/of planregels moeten bevatten, gericht op instandhouding van levend hoogveen, de waterkwaliteit, waterkwantiteit en de natuurkwaliteit. De overige delen van de hoogveengebieden dienen een beschermende bestemming te krijgen, gericht op behoud van het nog resterende veenpakket. Het waterpeil dient hierop afgestemd te zijn.

Laag van het agrarische cultuurlandschap - Maten- en flierenlandschap.

De ambitie van de provincie is dit landschapstype weer herkenbaar te maken en de samenhang met de esdorpen en erven weer betekenis te geven. De nog gave delen verdienen een intensief op cultuurhistorische waarden gerichte inrichting en beheer. Voor de andere delen is het aanzetten van de randen, het beleefbaar maken van het waterrijke karakter, de continuïteit van het landschap het uitgangspunt. Nieuwe dragers als biomassateelt, (es)dorpontwikkeling in de nabijheid, water(voorraad)berging, particulier natuurbeheer zijn voor dit landschap aan de orde.

Voorgeschreven is dat bestemmingsplannen bestemmingen en/of planregels moeten bevatten die deze ambitie ondersteunt. De norm van de provincie is dat het waterpeil in het Maten en flierenlandschap niet dieper dient te zijn dan voor graslandgebruik noodzakelijk is. De Maten, flieren en beken dienen een beschermende bestemming te krijgen, gericht op instandhouding van het onbebouwde karakter, de continuïteit van de beekloop, voldoende ruimte voor water en het lineaire landschap met open kamers en coulissen.

Laag van het agrarisch cultuurlandschap - Jonge heide- en broekontginningslandschap.

De ambitie van de provincie is om de ruimtelijke kwaliteit van deze gebieden een stevige impuls te geven en soms een transformatie wanneer daar aanleiding toe is. De dragende structuren worden gevormd door landschappelijk raamwerken van lanen, bosstroken en waterlopen, die de rechtlijnige ontginningsstructuren versterken. Binnen deze raamwerken is ruimte voor de verdere ontwikkeling van bestaande erven en soms de vestiging van nieuwe erven, mits deze een stevige landschappelijke jas krijgen.

De norm van de provincie is dat de ontginningslandschappen, die in agrarisch gebruik zijn, een beschermende bestemming dienen te krijgen, gericht op de instandhouding van de dragende lineaire structuren van lanen, bosstroken en waterlopen en ontginningslinten met erven en van de kenmerkende grote ruimtematen.

Stedelijke laag - verspreide bebouwing.

De ambitie van de provincie is om levende erven te realiseren. Dit zijn erven die opnieuw verbonden met het landschap een alternatief woon/werkmilieu vormen. De erven die vrijkomen worden steeds groter, met zoveel bebouwing en opstallen dat ze voor individuele burgers vaak te groot zullen zijn. Sloop van de stallen is in bepaalde situaties een optie, maar soms worden de erven hierdoor zo klein dat ze als het ware verdampen. Deze robuuste erfensembles kunnen door het bieden van ruimte voor extra (vervangende) bebouwing een alternatief bieden voor - een deel van - de woningbouw en bedrijvenopgave elders, mits dit bijdraagt aan de lokale/regionale sociaal-economische ontwikkeling. Door voort te bouwen op de karakteristieken en kwaliteiten van de vaak eeuwenoude erven, ligt hier een kans om unieke, echt Overijsselse woon/werk-, recreatie- en zorgmilieus te ontwikkelen; sterk verbonden met de historie, het omliggende landschap en met veel ruimte voor individuele invulling en expressie. Cultuurhistorisch waardevolle bebouwing wordt als identiteitsdrager van erftransformaties benut. Gebiedsgewijze aanpak van herstel erven en bebouwing volgens het Streekeigen huis en erf" concept.

De norm van de provincie is dat in het buitengebied geen nieuwe woonerven worden ontwikkeld, tenzij dit na toepassing van de criteria voor zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik noodzakelijk is voor het in stand houden of verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit. In het buitengebied worden geen nieuwe landbouwerven ontwikkeld, tenzij dit noodzakelijk is vanwege het ontbreken van ontwikkelingsmogelijkheden op de bestaande locatie al dan niet als gevolg van de realisering van publieke belangen. Nieuw landbouwerven dragen bij aan de

ruimtelijke kwaliteit op de nieuwe vestigingsplaats.

Stedelijke laag - informele trage netwerk.

De ambitie van de provincie is om het verplaatsgedrag van auto naar de fiets te verschuiven. Een andere ambitie is het opheffen van de discontinuiteiten in het padennetwerk. Een schaalniveau hoger: het fiets- en wandelpadennetwerk wordt op niveau van de regio gintegreerd tot een compleet systeem. Verbinden van kernen met het buitengebied, ommetjes, gericht op het beleefbaar maken van de directe leefomgeving en het landschap. Erfgoed langs het informele trage netwerk wordt benut om de toeristische aantrekkelijkheid van gebieden te vergroten.

De norm van de provincie is dat de informele routes en routenetwerken dienen in beeld gebracht te worden en een beschermende bestemming te krijgen, gericht op de instandhouding van de continuiteit van deze routes (vaarwegen, kleine paadjes, zandpaden, kerkepaden, fiets- en wandelpaden en -routes, etc.). Bij ruimtelijke ontwikkelingen nabij doorgaande zandwegen, wandel- en fietsroutes worden discontinuiteiten in het netwerk van paden en vaarroutes vermeden of teniet gedaan.

Lust- en leisurelaag - Landgoederen en buitenplaatsen.

De ambitie van de provincie is het instandhouden en het herstel van bestaande landgoederen. De groen raamwerken, de parkbossen, de tuinen, open ruimtes met solitaire bomen worden daarbij als deel van het culturele erfgoed beschouwd. Ze bieden ruimte voor nieuwe functionele toevoegingen, zoals recreatieve functies, publieke voorziening, eventueel woningen, als deze de kwaliteit vesterken. Bij dit alles mag een natuur-gericht beheer niet ten koste gaan van monumentaliteit.

De norm van de provincie is het behoud en herstel van het monumentale en historische karakter van bebouwing, tuinen, parken en het landgoederenlandschap.

Lust- en leisurelaag - Stads- en dorpsranden.

De ambitie van de provincie is om de ontwikkeling van woon-, werk-, en recreatiemilieus in de stads- en dorpsrand te verbinden aan hun omgevin met landschappelijke structuren en routes.

Stimuleer integrale projecten waarin stedelijke programma's en landschappelijke raamwerk samen op worden gerealiseerd. Tegengaan van verrommeling in de randzones. Bijdragen aan aantrekkelijke mix woon-, werk en recreatiemillieus.

De norm van de provincie is het behoud, herstel en aanleg van landschappelijke recreatieve routes tussen stad/dorp en land, gekoppeld aan ontwikkeling.

Lust- en leisurelaag - bakens in de tijd.

De ambitie van de provincie is om verbindingen en verbanden te creeeren tussen bestaande bakens die onderdeel van een groter geheel zijn, maar nu verloren of geisoleerd in het landschap liggen. Voeg bakens van deze tijd toe. Behoud monumenten, karakteristieke gebouwen en cultuurhistorische waarden door ze bewust in te zetten in gebiedsontwikkeling. Maak de bakens meer zichtbaar en ontwikkel recreatieve routes langs deze bakens met uitleg over de ontstaansgeschiedenis.

De norm van deze provincie is om de bakens in de tijd te inventairseren. Behoud de bakens en benut en versterk ze met bijvoorbeeld met inrichtingsmaatregelen.

4.1.2.2 Omgevingsverordening

De Omgevingsverordening richt zich net zo breed als de Omgevingsvisie Overijssel op de fysieke leefomgeving in de provincie Overijssel. Dit betekent dat regels worden gegeven op het gebied van de ruimtelijke ordening, maar ook op het gebied van mobiliteit, milieu, water en bodem. Omgevingsverordening Overijssel 2009 heeft de status van:

- Ruimtelijke verordening in de zin van artikel 4.1. Wet ruimtelijke ordening

- Milieuverordening in de zin van artikel 1.2. Wet milieubeheer
- Waterverordening in de zin van de Waterwet
- Verkeersverordening in de zin van artikel 57. van de Wegenwet en artikel 2A. van de Wegenverkeerswet.

Hoofdstuk 2 van de verordening is aan de ruimtelijke ordening gewijd.

4.1.3 Gemeentelijk beleid

Sinds de inwerkingtreding van de Wet ruimtelijke ordening, per 1 juli 2008, geldt er een verplichting voor de gemeente om ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening voor de gehele provincie één of meer structuurvisies vast te stellen. Sectoraal beleid kan ook in de vorm van een structuurvisie worden vastgesteld.

4.1.3.1 Structuurvisie Enschede

Op grond van artikel 2.1 van de Wet ruimtelijke ordening stelt de gemeenteraad ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening voor het gehele grondgebied van de gemeente een of meer structuurvisies vast. De structuurvisie bevat de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling van dat gebied alsmede de hoofdzaken van het door de gemeente te voeren ruimtelijk beleid. De structuurvisie gaat tevens in op de wijze waarop de raad zich voorstelt die voorgenomen ontwikkeling te doen verwezenlijken.

De gemeenteraad van Enschede heeft op 26 september 2011 de Structuurvisie vastgesteld, waarin het belangrijkste bestaande ruimtelijk beleid uit diverse nota's is opgenomen en met elkaar in relatie is gebracht. Het gaat hier om de ruimtelijke ontwikkelingen voor de toekomst op het gebied van wonen, groen, economie, verkeer, milieu en gebiedsontwikkeling. De structuurvisie bevat hiermee de kern van hoofdonderwerpen op stedelijk niveau.

Deze structuurvisie is een beleidsdocument dat continue in ontwikkeling is. De stad ontwikkelt zich en het ruimtelijk beleid groeit hierin mee. Het is de ambitie om in de toekomst meer ruimtelijk beleid of stedelijke ontwikkelingen op te nemen in de structuurvisie. Ook zal het bestaande beleid regelmatig worden herijkt. Hiermee is de structuurvisie dynamisch en kan altijd inspelen op actuele thema's. Bij nieuwe gebiedsontwikkelingen en nieuw stedelijk beleid zal de structuurvisie worden aangevuld om zo mee te kunnen gaan in de dynamiek van stedelijke ontwikkeling en zo een actueel kader te vormen voor burgers en bedrijven. Daarom is gekozen voor een volledig digitale structuurvisie, waarbij sectorale en gebiedsgerichte uitwerkingen snel geïntegreerd kunnen worden. De structuurvisie beoogt geen sectorale of gebiedsgerichte beleidsstukken te vervangen, maar de hoofdlijnen van al dit beleid in samenhang te presenteren. Hiermee wordt de hoofdlijn van het langjarig ruimtelijk beleid vastgelegd en blijft er op projectniveau flexibliteit om op veranderingen te kunnen anticiperen. Hierdoor is de structuurvisie geen op zichzelf staand document, maar bevat het beleid voor gebieden en lijnen met verwijzingen naar de achterliggende beleidsstukken waarmee de bredere context en beleid duidelijk worden.

4.1.3.2 Buitenkans, Gids voor het buitengebied

Het Enschedese buitengebied is de laatste jaren in toenemende mate onder de aandacht gekomen. Na jarenlang in relatief rustig vaarwater zijn huidige vorm te hebben gekregen, is de afgelopen vijf jaar steeds duidelijker gebleken, dat er behoefte is aan meer bewegingsvrijheid. Landbouwbedrijven verdwijnen, bebouwing komt vrij en er wordt gezocht naar economische vernieuwing.

De gemeente krijgt veel aanvragen voor de realisering van nieuwe initiatieven. Tevens heerst er bezorgdheid om de mogelijke teloorgang van de waarden van het buitengebied. De Enschedeër houdt van het landschap om hem heen.

In 2005 is naar aanleiding van de toenemende dynamiek in het buitengebied de nota "Verkenning Toekomst Buitengebied" geschreven. Buitenkans, gids voor het buitengebied, is de vervolgstap daarop. Er kan niet meer worden volstaan met het terughoudende beleid zoals dat in het bestemmingsplan Buitengebied 1996 is neergelegd. Door de provincie en het rijk zijn de deuren naar meer mogelijkheden voor het platteland

opengezet. Ook wij zien het bieden van nieuwe mogelijkheden als een impuls voor het buitengebied, waarbij we tegelijkertijd wel moeten waken over de landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden.

In de "Verkenning Buitengebied" is al aangegeven, dat ontwikkelingen kansen voor het buitengebied kunnen zijn, kansen die moeten leiden tot economische draagkracht, maar ook tot een grotere publieke rijkdom in de vorm van natuurschoon, cultuurhistorie, rust, duisternis, biodiversiteit en de toegankelijkheid. Met Buitenkans, gids voor het buitengebied, kunnen deze ambities vorm krijgen.

Het buitengebied van Enschede kenmerkt zich door een afwisselend landschap met grote landschappelijke, historische en ecologische waarden. Het is een typisch Twents verwevingslandschap: een mix van landbouw, bosbouw en natuur op een voor Nederland relatief reliëfrijke ondergrond - de stuwwal - bepaalt het aanzien. De aanwezigheid van de vele landgoederen en hun hoge esthetische kwaliteiten voegen daar een extra Enschedese dimensie aan toe. Wij willen de huidige waarden en identiteiten bewaren en deze richtinggevend laten zijn bij ontwikkelingen en initiatieven. Of, anders gezegd: het Enschedese buitengebied moet:

- Kwalitatief hoogwaardig zijn in de zin van landschappelijke identiteit en diversiteit, beleefbaar cultureel erfgoed en grote ecologische waarden.
- Vitaal en leefbaar zijn met voldoende perspectieven voor de landbouw en andere economische activiteiten.
- Beleefbaar en toegankelijk zijn voor de Enschedese stedeling en andere bezoekers.
- Een gebied zijn waar men rust, ruimte, stilte en duisternis kan ervaren.

Buitenkans, gids voor het buitengebied, is opgesteld om uitvoering te kunnen geven aan bovengenoemde ambitie om meer mogelijk te maken in het buitengebied en tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. De gids is het instrument om sturing te geven aan nieuwe ontwikkelingen. Ruimtelijke kwaliteit is daarbij leidend.

4.1.3.3 Woonvisie Enschede

In aanvulling op de eerder genoemde integrale Structuurvisie, heeft de gemeenteraad van Enschede ook twee sectorale structuurvisies vastgesteld. Hierin worden specifieke onderwerpen geregeld. Op 12 maart 2012 is de Woonvisie Enschede 2025 vastgesteld. De Woonvisie vormt een nadere uitwerking van de Structuurvisie, specifiek toegespitst op de gemeentelijke beleidsdoelstellingen ten aanzien van het wonen.

4.1.3.4 Duurzaamheid

'Duurzame ontwikkeling' is het kernbegrip in het rapport 'Our Common Future', dat in 1987 werd uitgebracht door de VN-Commissie Brundtland. Dit rapport staat ook wel bekend als het Brundtland-rapport, genoemd naar de Noorse ex-premier Gro Harlem Brundtland, die voorzitter was van deze commissie. Brundtland legde een duidelijke verbinding tussen economische groei, milieuvraagstukken en armoede- en ontwikkelingsproblematiek. Het rapport stelt dat armoede een belemmering vormt voor duurzaam gebruik van de natuurlijke omgeving en dat integratie van natuurbehoud en economische ontwikkeling nodig is voor duurzame ontwikkeling.

In de in voorbereiding zijnde structuurvisie Enschede 2011 wordt, in navolging van de VN-Commissie Brundtland, onder een duurzame ontwikkeling een ontwikkeling verstaan, waarbij in de behoeften van de huidige generatie wordt voorzien, zonder voor toekomstige generaties de mogelijkheden in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien.

In de structuurvisie Enschede 2011 worden de volgende volgende facetten van duurzaamheid onderscheiden:

Energie- en klimaatbeleid

Het energie- en klimaatbeleid van de gemeente Enschede is zowel gericht op het voorkomen van (mitigatie) als op het aanpassen aan (adaptie) de gevolgen van klimaatverandering. In de op 16 november 2009 door de gemeenteraad vastgestelde beleidsnota Nieuwe energie voor Enschede heeft de gemeenteraad de ambitie uitgesproken om de CO_2-uitstoot in Enschede in 2020 met 30 procent te hebben gereduceerd ten opzichte van het niveau in 1990. Bovendien is aangegeven dat gestreefd wordt naar een aandeel duurzame energie van 20 procent in het totale energiegebruik in 2020.

Met deze ambitieuze opgaven wordt ingezet op vermindering van de snelheid en omvang van de klimaatverandering door het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen.

De beoogde energietransitie verloopt langs de volgende sporen:

Thema	Omschrijving
Bestaande gebouwde omgeving	We blijven intensiveren op energiebesparing in de bestaande woningvoorraad (zowel met particuliere eigenaren als met corporaties). We gaan bovendien door met de combinatie van energiebesparingsprojecten, binnenluchtkwaliteit, voorlichting en gedragsverandering gericht op klimaatneutrale en frisse scholen.
Duurzame gebiedsontwikkeling	Duurzaamheid is een sturend thema bij de (actualisatie van) gebiedsontwikkeling.
Duurzame energieopwekking	Actief initiëren, faciliteren en participeren bij innovatieve opwekking van duurzame (hernieuwbare) energie in de stad en de regio (wind, zon, bio-energie, bodem).
Communicatie en participatie	De huidige campagne 'Doe groen. Dat scheelt' wordt intensief gericht op de burger met als doel de burger bewust energiebesparend te gaan laten handelen. De website zal worden vernieuwd en innovatieve, social media technieken worden ontwikkeld.
Gemeentelijke organisatie	In de eigen organisatie sturen op duurzaam inkopen, duurzaam eigen vervoer, energiebesparing eigen gebouwen en duurzame energie op eigen gebouwen.
Verkeer en vervoer	In de “Mobiliteitsvisie Enschede” is ruime aandacht voor duurzaamheid. Onderwerpen: gebruik van energiezuiniger bussen; (eigen) auto's die op aardgas rijden en elektrisch vervoer; verschuivingen in het gebruik van vervoerswijzen (de zogenaamde “modal split”) naar energiezuiniger vervoer: Stimuleren OV- en fietsgebruik;
Industrie en bedrijvigheid	Onderwerpen: Stimuleren van bedrijvigheid op het snijvlak van innovatie en duurzaamheid Een gemeentelijk samenwerkingsconvenant over duurzaamheid met bedrijven, KvK e.a.. Ook gaan we onze mogelijkheden tot handhaving van de landelijke afspraken en regelgeving uitnutten.

Bij toekomstige gebiedsontwikkelingen wordt de trias energetica als ontwerpprincipe genomen. De trias energetica is een door de Novem ontwikkeld driestappenplan bedoeld voor bedrijven, huishoudens, overheden, om stap voor stap klimaatneutraal te worden. De stappen betreffen:

14. Beperk het energieverbruik door verspilling tegen te gaan.
15. Gebruik duurzame energiebronnen, zoals wind-, water-, en zonne-energie.
16. Zet fossiele brandstoffen zo efficiënt mogelijk in om aan de resterende energiebehoefte te voldoen

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zal, afhankelijk van de opgave en de locatie, bezien moeten worden welke duurzame energiebronnen aangeboord worden. Dit kan er toe leiden dat in het ene geval ingezet wordt op een zongerichte verkaveling, terwijl in het andere geval gekoerst wordt op het gebruik van bodem- en/of windenergie, c.q. aansluiting op het warmtenet.

In het werkprogramma 'Schoon en zuinig' heeft het Rijk de ambitie uitgesproken dat nieuwe woningen vanaf 2020 energieneutraal zijn.

Ook de aanpassing aan de klimaatverandering is in hoge mate een ruimtelijk vraagstuk. Meer warme zomers en een toenemende kans op extreme weersituaties vragen bij een verdere ontwikkeling van de stad om het vergroten van afvoer- en absorptievermogen in stedelijke watersystemen en het voorkomen van 'hitte-eilanden' en hittestress.

Behoud van bioversiteit

Wilde soorten dieren en planten kunnen het best worden behouden door ze in hun natuurlijke leefgebieden te beschermen (in situ-bescherming). Voor een aanzienlijk aantal soorten is de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de aanwijzing van natura 2000 gebieden een belangrijk middel voor bescherming.

Wilde planten en dieren houden zich echter niet aan de grenzen van de ehs. Ook het stedelijk gebied is rijk aan wilde dieren en planten. Behoud van biodiversiteit vergt een inspanning ook in de ruimte buiten de EHS. De inzet van de gemeente is er op gericht deze wetgeving doelmatig en efficient uit te voeren en biodiversiteit ook te borgen door groenbeheer en -inrichting mede te richten op behoud en ontwikkeling van ecologische waarden.

Kwaliteit van bodem, water en lucht

De bodem, het water en de lucht zijn van eminent belang voor mens, plant en dier. De Rijksoverheid beschermt de kwaliteit van bodem, water en lucht door middel van regelgeving, die in het ene geval wel en in het andere geval geen ruimte voor lokale afwegingen laat. De gemeente Enschede is voornemens, daar waar regelgeving van hogere overheden dit mogelijk maakt, hieromtrent nader beleid te formuleren in de vorm van milieustreefbeelden.

Zuinig en zorgvuldig gebruik van grondstoffen, energie, land en water

Bevolkingsgroei en economische ontwikkeling leiden tot een steeds een grotere vraag naar grondstoffen, energie, land en water. Veel van deze natuurlijke hulpbronnen zijn eindig; voor andere geldt dat een beperkte toegankelijkheid van deze hulpbronnen aanstaande is.

Niet alle schaarsten zijn even zorgwekkend. Vaak zijn alternatieven

beschikbaar en biedt recycling nog 'ruimte'. Het voorgaande vraagt niettemin om een zuinig gebruik van grondstoffen.

Om van een integrale duurzame ruimtelijke ontwikkeling te kunnen spreken, dient bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen aan al deze deelthema's aandacht te worden besteed. Het voorgaande laat onverlet dat binnen het duurzaamheidsbeleid aan het energie- en klimaatbeleid bijzondere betekenis toe komt. Uitgangspunt is dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in ieder geval bijdragen aan de gemeentelijke energie- en klimaatsdoelstellingen.

4.1.3.5 Watervisie

De Watervisie met als ondertitel 'de blauwe aders terug in de stad' heeft drie doelstellingen:

a. water leidend bij de ruimtelijke inrichting
b. samenwerking tussen de 'waterpartners', inclusief burgers
c. water weer in de belevingswereld van de bewoners.

Principes bij de uitvoering daarvan zijn (deze zijn afgeleid uit de richtlijnen van de rijksoverheid):

1. vasthouden, bergen, afvoeren. Regenwater zoveel mogelijk laten infiltreren in het gebied waar het valt, dus in de wijk zelf.
2. herstellen van de 'nierwerking'. Het scheiden van schone– (hemelwater) en vuile (afvalwater) waterstromen
3. een doelmatige waterketen. Het minimaliseren van de kosten van de waterketen en van de negatieve effecten op het milieu
4. beleving van water. Vergroten van de kwaliteit van de ruimtelijke inrichting door water een rol te laten spelen in de leefomgeving

Zoeklocatie voor het terugbrengen van de waterlopen (de 'blauwe aders') is ten eerste het wijkpark Twekkelerveld dat evenwijdig aan de spoorlijn ligt en een afvoer heeft vanaf de wijk Velve–Lindenhof naar het Dinkelsysteem in het oosten. Ten tweede de reconstructie van de Roombeek; een afvoer

vanaf het centrum naar het havengebied en ten derde een afvoer vanaf het centrum en vanaf Enschede–Zuid naar de Rijksweg A35. De ambitie is om de aders bovengronds te laten lopen.

Omdat het waterbergend vermogen van het stedelijk gebied onvoldoende is, moet het buitengebied van Enschede extra bergingsruimte leveren in zogenaamde retentiegebieden aan de rand van de stad,. Dit kan bijvoorbeeld op het terrein van de Universiteit Twente en het middengebied tussen Hengelo en Enschede.

4.1.3.6 Evenementenvergunningenbeleid

Evenementen zijn belangrijk voor de stad. Ze trekken toeristen en bezoekers aan, versterken het imago van de stad, geven impulsen aan de economie en versterken de saamhorigheid in buurten en wijken. Bovendien geven zij een positieve uitstraling en aantrekkingskracht aan een stad. Enschede hecht daar veel waarde aan. Tevens kunnen evenementen een brug slaan tussen diverse culturen.

Juist de combinatie van verschillende evenementen, naar soort en schaalgrootte, zorgt voor een grote aantrekkingskracht.

In Enschede wordt een grote variatie aan evenementen op onder andere cultureel, sportief en muzikaal gebied georganiseerd, die van groot maatschappelijk belang zijn voor de gemeente Enschede en haar profilering als bruisende (muziek)stad. Evenementen dienen als podium voor kunst en cultuur waar veel partijen waarde aan hechten. De stad komt hierdoor tot zijn recht. Voorbeelden van grote, jaarlijks terugkerende evenementen zijn de Batavierenrace, de Enschede Marathon, de Military Boekelo, het introductieconcert van de Saxion Hogeschool Enschede en de Universiteit Twente en het circusfestival. Daarnaast vinden kleinere evenementen plaats, zoals wijk- en buurtfeesten.

Voor het economische belang is het belangrijk om te zorgen dat bezoekers zo lang mogelijk in Enschede verblijven. Aantrekkelijke evenementen kunnen bijdragen aan verlenging van de verblijfsduur én het stimuleren van het herhalingsbezoek.

Evenementen hebben echter ook een keerzijde. Voor bewoners en ondernemers kunnen evenementen juist overlast veroorzaken. Overlast die betrekking kan hebben op geluidhinder, de bereikbaarheid van de woning of het bedrijf, het tijdelijk verdwijnen van parkeerplaatsen, wegafzettingen, verkeersopstoppingen of vervuiling van de openbare ruimte.

Degene die zich minder betrokken voelt bij een evenement, zal eerder de acceptatiegrens van overlast

bereiken. De acceptatie neemt af naarmate het evenement langer duurt en er meer geluid wordt geproduceerd. Voor alle partijen is het daarom belangrijk dat er eenduidig beleid wordt gehanteerd en er heldere regels worden gesteld.

Iedere organisator van een evenement dient dan ook een evenementenvergunning aan te vragen. Aan deze vergunning worden voorwaarden verbonden om overlast zoveel mogelijk te beperken. Voorbeelden van deze voorwaarden zijn, het toegestane geluidsniveau tijdens het evenement, de begin- en eindtijden, het vrijhouden van een doorgang voor nood- en hulpdiensten en het schoonmaken van het terrein waarop het evenement heeft plaatsgevonden.

Aantal en duur evenementen

Er is in Enschede gekozen voor een beperkt aantal evenementenlocaties. Per locatie is een maximum aantal evenementen vastgelegd, waarbij bovendien een koppeling is gelegd met de evenementencategorie.
In het buitengebied is het Militaryterrein Boekelo aangewezen als locatie. Voor dit terrein geldt dat de Military zelf 4 dagen duurt plus er zijn 5 dagen beschikbaar voor aansluitende evenementen op de Military. In totaal zijn er 9 dagen beschikbaar voor dit evenement.
Buiten de Military mogen er in het buitengebied in totaal maximaal 7 grotere evenementen plaatsvinden. Het gaat daarbij om bestaande jaarlijks wederkerende evenementen. Voor sommige van deze evenementen is het aantal dagen op een maximum vastgesteld:

a. Volksfeest Penninkskotten max. 3 dagen,
b. Popfeesten Usselo max. 3 dagen,
c. Concours hippique (Twentse Ros) max. 4 dagen,
d. Vloddercross max. 1 dag,
e. Oktoberfeesten ('t Sybrook) max. 2 dagen.

Het Rutbeekterrein bevindt zich weliswaar in het buitengebied maar wordt niet gerekend tot een evenementenlocatie in de zin van het evenementenvergunningenbeleid, maar als een inrichting volgens de Wet milieubeheer. Voor deze locatie wordt voor een evenement vergunning verleend op grond van de Wet milieubeheer en niet op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV).

Geluid

Tijdens evenementen wordt vrijwel altijd gebruik gemaakt van al dan niet versterkte muziek. Geluidhinder zal dan ook tot op zekere hoogte onvermijdelijk zijn. Om overlast zo veel mogelijk te beperken zijn er maximaal toelaatbare geluidsniveaus vastgelegd. In deze nota gaat het alleen om geluidhinder van elektrische versterkte muziek en omroepinstallaties. Het gebruiken van hoorns bij evenementen vormt hier een uitzondering op en wordt dan ook niet getoetst, danwel gemeten. Er wordt gesproken over equivalente geluidsniveaus (Laeq), dat een gemiddeld geluidsniveau over een bepaalde periode weergeeft.

In een evenementenvergunning staat welk geluidsniveau is toegestaan. Ook wordt in de vergunning aangegeven welke meet- en controlemethode wordt toegepast.

Het evenementenvergunningenbeleid geeft met betrekking tot het geluidsniveau aan dat voor de categorieën A, B en C het geluidsniveau is bepaald op 90 dB(A) gemeten op 20 meter van de bron. Voor categorie D geldt dat tot 19.00 uur een max. geluidsniveau is toegestaan van 80 dB(A) en na 19.00 uur een geluidsniveau van 75 dB(A) gemeten op 1 meter van de bron.

In het buitengebied is geen ontheffing mogelijk voor een gemiddeld geluidsniveau van 95 dB(A).

Kort samengevat geldt voor evenementen in het buitengebied het volgende:

In het buitengebied mogen maximaal 7 belastende evenementen gehouden worden. Dit zijn categorie A, B of C evenementen.

- Voor een evenement categorie A geldt een toelaatbaar gemiddeld geluidsniveau van maximaal 90 dB(A), gemeten op 20 meter van de geluidsbron, en mag maximaal duren tot 01.00 uur.
- Voor een evenement categorie B geldt een toelaatbaar gemiddeld geluidsniveau van maximaal 90 dB(A), gemeten op 20 meter van de geluidsbron, en mag maximaal duren tot 24.00 uur.
- Voor een evenement categorie C geldt een toelaatbaar gemiddeld geluidsniveau van maximaal 90 dB(A), gemeten op 20 meter van de geluidsbron, en mag maximaal duren tot 23.00 uur.

Voor een niet-belastend evenement categorie D geldt van 07.00 tot 19.00 uur een toelaatbaar gemiddeld geluidsniveau van maximaal 80 dB(A), gemeten op 1 meter van de geluidsbron en van 19.00 tot 22.00 uur een toelaatbaar gemiddeld geluidsniveau van 75 dB(A), gemeten op 1 meter van de geluidsbron; het evenement

mag maximaal duren tot 22.00 uur. Het aantal evenementen categorie D is niet gelimiteerd.

Los van de toegestane 7 belastende evenementen vindt in het buitengebied jaarlijks de Military Boekelo plaats. Voor dit evenement is in het beleid specifiek opgenomen dat dit wordt gerekend tot een evenement categorie B, dat het toelaatbaar gemiddeld geluidsniveau maximaal 90 dB(A) mag zijn, gemeten op 20 meter van de geluidsbron, dat de eindtijd uiterlijk 24.00 uur mag zijn en dat het evenement maximaal 9 dagen mag duren, waarvan 4 voor de Military en 5 voor een mogelijk nieuw evenement aansluitend op de military.

Voor de voorwaarden aan het melden of aanvragen van een evenement en de regeling omtrent toezicht en handhaving wordt verwezen naar de beleidsnota “Beleid voor evenementenvergunningen”, die op 25 mei 2010 door het college van burgemeester en wethouders is vastgesteld.

4.1.3.7 Ontwikkelingskader Horeca 2005-2015

Doel van dit ontwikkelingskader is:

1. Versterking van de binnenstad als Euregionaal uitgaanscentrum
2. Bundeling van horecabedrijvigheid in een aantal krachtige clusters. De nadruk ligt daarbij op delen van de binnenstad, op Roombeek en het buitengebied rond Boekelo–Rutbeek
3. Beperking van eventuele overlast voor aanpalende functies
4. Verruiming van de sluitingstijden, met name in de binnenstad
5. Stroomlijning van gemeentelijke dienstverlening voor horeca–ondernemers.

4.1.3.8 Cultuur en technologie

Het Cultuur– en Technologieprogramma (2003) houdt direct verband met de Euregionale concurrentiepositie van Enschede. Een hoogwaardige kenniseconomie en cultureel aanbod versterken elkaar.

De culturele– en technologische ontwikkelingen, instellingen en bedrijvigheid moeten geconcentreerd worden in de volgende gebieden: Stationsomgeving, H.J. van Heekplein, de Oude Markt en het Stadserf De Cultuurzone: het Muziekplein en de Bamshoeve, met elkaar verbonden via een cultuurlint De buitengebieden Boekelo, Drienerlo en het recreatiepark Rutbeek.

4.1.3.9 Koers- en actieprogramma vrijetijdseconomie Enschede

Enschede zet zich in om zich versterkt te ontwikkelen als toeristische bestemming. Op die manier komen er meer bezoekers, meer bestedingen en meer arbeidsplaatsen in de sector. In het Koers- en actieprogramma vrijetijdseconomie Enschede 'Enschede als belevenis' wordt de koers uitgezet en deze ambitie vertaalt in haalbare doelen en hieraan gekoppelde concrete acties.

Met zijn hernieuwde koers zet Enschede in op een jaarlijkse groei van het aantal arbeidsplaatsen met 150 vanaf 2010, bovenop de landelijke trend en ten opzichte van 2007. Dat betekent dat het aantal bezoekers aan Enschede al vanaf 2008 moet gaan groeien. Pas bij een stabiele groei van de bezoekersaantallen zullen ondernemers structureel nieuwe arbeidsplaatsen creëren. In 2015 moeten er ten opzichte van nu dus 750 directe arbeidsplaatsen meer zijn, nadat een correctie voor de landelijke trend heeft plaatsgevonden. De groei van 150 betreft de sector vrijetijdseconomie in heel Enschede inclusief de sector detailhandel in de binnenstad.

Daarnaast zet Enschede in op het creëren van werkgelegenheid door middel van activeringstrajecten voor langdurig werklozen die bovendien een bijdrage leveren aan de gastvrijheid en service in de stad.

Door gecoördineerd en tegelijkertijd in te zetten op drie fronten kan Enschede succes boeken. Deze fronten zijn de Toeristische Marketing (verkopen), het Evenementenbeleid (vieren) en de uitbreiding en versterking van het aanbod (Versterken). Verkopen, vieren en versterken vullen elkaar aan. Toeristische voorzieningen en evenementen bedienen dezelfde doelgroepen, het liefst op dezelfde locatie. Evenementen worden goed gepromoot, maar zijn zelf ook weer een promotiemiddel voor het bezoek aan de stad Enschede.

4.1.3.10 Permanente bewoning van zomerwoningen in Enschede

De minister van VROM heeft gemeenten verzocht aan te geven op welke manier zij denken om te gaan met gevallen van onrechtmatige bewoning van zomerwoningen. Dit is voor de gemeente Enschede aanleiding geweest de nota Permanente bewoning van zomerwoningen in Enschede vast te stellen.

Enschede kent 107 zomerwoningen. Op basis van inschrijvingen in de GBA is het de verwachting dat een deel hiervan, in strijd met het Bestemmingsplan buitengebied 1996, permanent bewoond wordt.

Op een deel van de zomerwoningen rust een objectgebonden overgangsrecht waarbij de eigenaren het recht hebben opgebouwd de zomerwoning permanent te bewonen. Bewoners die zich drie maanden voor de datum van onherroepelijk worden van het bestemmingsplan in de GBA hebben ingeschreven op het adres van de zomerwoning kunnen daar permanent blijven wonen. Deze peildatum is 24 juli 2001.

Wat betreft de zomerwoningen kan het totaal van 107 in drieën gedeeld worden:

a. Categorie A: 43 waarop een objectgebonden overgangsrecht rust; permanente bewoning toegestaan
b. Categorie B: 21 met inschrijving in GBA ná 24 juli 2001; handhaafbaar optreden is mogelijk
c. Categorie C: 43 woningen waarop geen inschrijving bekend is en de mate en aard van bewoning evenmin. Situatie dient in kaart gebracht te worden.

Rijks- en Provinciaal beleid

De minister stelt een beleidsverruiming voor die gemeenten de mogelijkheid biedt om aan zomerwoningen die permanent bewoond worden een woonbestemming toe te kennen, mits zij niet in kwetsbare natuurgebieden staan. Als alternatief kunnen bewoners die een zomerwoning reeds voor 31 oktober 2003 bewoonden in de naaste toekomst bij de gemeente een persoonsgebonden vrijstelling (omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan) vragen. Bij de resterende zomerwoningen dient de permanente bewoning door handhavend optreden te worden beëindigd.

De provincie hanteert als uitgangspunt bij het bestemmen de toekenning of instandhouding van een recreatiebestemming, met waar nodig een persoonsgebonden overgangsrecht voor hen die de woning reeds gedurende langere tijd permanent bewonen. Ook zij staat handhavend optreden voor.

Handhaving

De gemeente dient permanente bewoning aan te tonen. Tot op heden vereist de rechter dat frequente controles ter plekke gedurende langere tijd plaatsvinden, ondersteund met administratief bewijs, zoals inschrijvingen in de GBA, gegevens van de Belastingdienst, kentekenregistraties, etc. Dit is erg arbeidsintensief en tijdrovend en brengt hoge kosten met zich mee. In de door de raad vastgestelde nota “Professioneel Handhaven” wordt aan handhaving van permanente bewoning van zomerwoningen geen hoge prioriteit toegekend.

Hoe te handelen

Diverse handelswijzen zijn denkbaar, al naar gelang het type zomerwoning. De gemeente wil in haar uiteindelijke handelswijze aan drie belangen tegemoet komen:

- in stand houden van de kwaliteit van het buitengebied
- respecteren van opgebouwde rechten
- creëren van een realistische handhavingslast.

Een belangrijk deel van de zomerwoningen in Enschede liggen in de provinciaal ecologische hoofdstructuur: 63 van de 107. De omvang/inhoud van de woningen is naar onze mening van grotere invloed op de kwaliteit van het buitengebied dan het feit dat zij permanent bewoond worden. De gemeente kan daarom permanente bewoning van zomerwoningen toestaan, mits de inhoud van de woningen beperkt wordt tot de huidige 200 m^3 die bij een zomerwoning hoort.

Ambtelijk overleg met de Provincie Overijssel en de VROM-inspectie directie Oost heeft geleid tot de volgende oplossing:

- Zomerwoningen in categorie A houden in het nieuwe bestemmingsplan hun recreatieve bestemming en zullen onder de werking van het overgangsrecht blijven vallen;
- Bewoners die permanent wonen in zomerwoningen in de categorieën B en C krijgen de mogelijkheid een persoonsgebonden vrijstelling aan te vragen, mits zij voldoen aan de eisen die daarvoor gelden;
- Tegen permanente bewoning van de resterende woningen wordt handhavend opgetreden.

Toekomstige situaties voorkomen

Belangrijk is in de toekomst te voorkomen dat mensen permanent in een zomerwoning gaan wonen. Bij de actualisatie van het Bestemmingsplan buitengebied zal hier aandacht aan worden besteed. Verder is een goede communicatie naar toekomstige eigenaren van belang. Voor eenieder moet duidelijk zijn wat het beleid van de gemeent is en dat hierop handhaving zal plaatsvinden.

Een belangrijk signaleringsmoment is de inschrijving in de GBA. De gemeente kan een dergelijke inschrijving niet weigeren, maar zal de betrokkenen wel per brief op de hoogte brengen dat permanente bewoning niet is toegestaan. De afdeling Handhaving wordt op de hoogte gebracht en kan vervolgens actie ondernemen.

De bouw van nieuwe zomerwoningen is volgens provinciaal en gemeentelijk beleid niet aan de orde. Het Streekplan en het Toetsingskader Buitengebied bieden die mogelijkheid niet. Ook de Gids Buitengebied, die in ontwikkeling is, biedt in de toekomst slechts beperkte mogelijkheden. De gids hanteert op dit vlak twee belangrijke uitgangspunten: de ruimtelijke kwaliteit moet verbeteren en de hoeveelheid bebouwing mag niet toenemen.

4.1.3.11 Archeologiebeleid gemeente Enschede

In 1992 hebben de Ministers van de Europese Gemeenschap op Malta het Verdrag van Valletta ondertekend. De Europese landen spraken met het ondertekenen van dit verdrag met elkaar af dat archeologie voortaan een afgewogen onderdeel is van ruimtelijke ontwikkelingen. De wijze waarop hieraan invulling wordt gegeven staat iedere gemeente in principe vrij. De omgang met archeologie wordt nu vaak net zo meegewogen als andere omgevingscondities zoals milieu, waterhuishouding en woningbouw. Een uitgangspunt in het verdrag is dat degene die de grond verstoort ook verantwoordelijk is voor een goede omgang met het erfgoed in de bodem, en daarvoor ook de kosten betaalt. Andere belangrijke uitgangspunten zijn dat archeologische resten bij voorkeur in situ, dat wil zeggen in de grond, bewaard moeten blijven, dat het erfgoed ingezet moet worden om de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving te verbeteren en dat maatschappelijk draagvlak voor archeologie onmisbaar is.

De Wet op de Archeologische Monumentenzog (Wamz)

De Nederlandse regering heeft sinds 1 september 2007 het Verdrag van Valletta juridisch verankerd in de Wamz, de Wet op de archeologische monumentenzorg. Archeologie is sindsdien een onderdeel van het besluitvormingsproces in de Ruimtelijke Ordening. Hiervoor zijn ook de Woningwet, de Ontgrondingenwet en de Wet op de bodemkwaliteit aangepast. De verankering van het Verdrag van Valletta in de wet betekent voor u als potentiële verstoorder van de bodem dat u verantwoordelijk bent voor veilig stellen van eventuele archeologische resten. De Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) verplicht gemeentes om in haar bestemmingsplannen op te nemen hoe er bij bodemverstoring met de resten van het verleden in de bodem moet worden omgegaan. Dat is bindend voor zowel de burger als de overheid.

De wet kent de volgende uitgangspunten:

- De inbedding van de archeologie in ruimtelijke plannen.
- Het behouden en beschermen van waardevolle archeologie in de bodem.
- Verplicht archeologisch onderzoek bij bodemverstoring.
- De bodemverstoorder betaalt de kosten van archeologisch onderzoek.

Archeologiebeleid in Enschede

Op 28 januari 2008 heeft de gemeenteraad het archeologiebeleid vastgesteld. De Gemeente Enschede is daarmee bevoegd gezag geworden voor het nemen van besluiten over archeologie. In het archeologiebeleid staat wat de eisen zijn die wij als gemeente stellen wanneer u de bodem verstoort bij bouw, sloop, aanleggen van leidingen etc en bij het ontwikkelen van een gebied. Het archeologiebeleid schept duidelijkheid en helpt de kosten voor archeologisch onderzoek te beheersen

De gemeente maakt bewuste keuzes op het gebied van haar erfgoed. Daarom heeft de gemeente een selectieagenda opgesteld. Dit houdt in dat wij alle archeologische perioden en thema's niet even belangrijk vinden. Behoudenswaardige archeologie uit bepaalde perioden en thema's, mogen na afronden van het archeologisch vooronderzoek verloren gaan.

Archeologische perioden en thema's

De (bewonings)geschiedenis in een zich steeds veranderend landschap van de steentijd tot nu is in te delen in tien archeologische perioden(300.000 v. Chr. –heden). Voor alle perioden zijn diverse kennisthema's van belang. Archeologisch onderzoek richt zich op de bodemlagen, de soorten nederzettingen, economie en landgebruik (bestaanswijze), locatiekeuze voor diverse functies, sociaal politieke organisatie (verhoudingen en netwerking, status, hiërarchie), religie en cultus (godsdienstbeleving, rituelen etc) en tenslotte processen(mechanismen en ontwikkelingen in de bovengenoemde thema's).

Het proces van de Archeologische Monumenten Zorg (AMZ)

In Nederland is al snel na 1992, dus ruim vóór de implementatie van het verdrag in de wet, bedacht hóe we dan zorg zouden moeten dragen voor het erfgoed als we het dreigen te verstoren. In het proces van de Archeologische Monumenten Zorg (AMZ) staat beschreven welke processen en formele procedures gevolgd dienen te worden voor een goede erfgoedzorg. De AMZ valt daarbij uiteen in grofweg twee fases; een inventariserende en waarderende fase en een fase waarin de beheersmaatregel wordt uitgevoerd. De te doorlopen stappen zijn steeds afhankelijk van de uitkomsten van de voorgaande stappen.

Vorming van de bodem; waarom ligt Enschede op een stuwwal met op de flanken dalen?

De twee ijstijden tussen 180.000 en 10.000 jaar geleden zijn de belangrijkste perioden waarin het landschap grootschalig veranderde. Door de eerste ijstijd zijn stuwwallen ontstaan. De grond werd als schubben dakpansgewijs op elkaar gestapeld door het drukkende ijs. Met deze oudere afzettingen uit diverse gebieden werd Twente, dat toen een bekken was, opgevuld. Het resultaat is een geologische spekkoek van lagen.

De samenstelling van het zand is kenmerkend voor een bepaalde laag. De hoogste delen van de stuwwal worden gevormd door grove zanden van de formatie van Enschede. Op een gegeven moment was de ijsmassa zo groot dat een ijslob door de opgestuwde wal tussen Oldenzaal en Ootmarsum is gebroken. Er ontstonden kleinere stuwwallen. Zo verplaatste het ijs een deel van de stuwwal naar het gebied tussen Oldenzaal en Enschede. Ook in de bodem van de Usseleres is een brokstuk van deze stuwwal. Een andere ijsstroom heeft de stuwwal vervolgens bedekt met een laag keileem. Keileem laat bijna geen water door.

In de tweede ijstijd toen het landschap uit toendra en poolwoestijn bestond, is zand afgezet.

Een korte warme periode tijdens de ijstijd, ongeveer 13.000 jaar geleden, zorgde er voor dat het landschap weer begroeid raakte. Dit leverde de Laag van Usselo op. Deze laag is in de bodem terug te vinden als een humeus niveau met houtskool. Bij het Rutbeek is deze laag op twee plekken te vinden. Dit zijn terreinen van zeer hoge archeologische waarden, archeologische monumenten die worden beschermd.

Tijdens de laatste periode van de ijstijd kwam tijdens het warmere zomerseizoen smeltwater vrij. De ondergrond was toen nog permanent bevroren(permafrost) en verhinderde het wegzakken in de ondergrond van het water. Op de flanken van de stuwwal ontstonden diverse dalen waardoor dit water werd afgevoerd. Het meegevoerde materiaal vormde waaiervormige grofzandige smeltwaterafzettingen.

Onder de bodem vanaf de ijstijden liggen diepere oudere lagen. Deze zijn ontstaan door klimaatveranderingen, zeespiegelschommelingen en spanningen in de aardkorst. Zo ontstond bijvoorbeeld de zoutlaag door indamping van de zee in de geologische periode het Trias.

Relatie bodem-archeologische verwachtingen.

Het buitengebied fase 1 ligt tussen de Oldenzaalsestraat en de Haaksbergerstraat ten oosten en ten zuidenvan de stuwwal. De geologie, de geomorfologie en de aard van de bodem zijn zeer bepalend voor de archeologische verwachtingswaarde en de trefkans dat bewoningssporen en resten van nederzettingen uit de diverse perioden worden aangetroffen. Het natuurlijke landschap bestaat uit de stuwwal met vaak (nu droge) beekdalen en dekzandgebied. De stuwwal en het dekzand zorgen voor veel reliëfverschil. Dit is op diverse plekken is dit in het landschap waar te nemen. Aan de voet van de stuwwal zijn enkeerdgronden ontstaan op de overgang tussen de stuwwal en het lager gelegen dekzandlandschap. Deze oude bouwlanden waren geschikt om huizen te bouwen. Men had er minder last van periodiek hoge waterstanden. De combinatie van de natuurlijke vruchtbaarheid en vochttoestand bepalen het bodemtype en daarmee of het in het verleden een geschikte locatie was om te wonen.

Menselijke bewoning in de Steentijden (Paleolithicum tot Midden Neolithicum)

Het landschap rond Enschede met de stuwwal en dekzandruggen, doorsneden met beken was een ideaal leefgebied voor jagers-verzamelaars uit de steentijd. Er zijn diverse vuistbijlen gevonden. Dit soort vondsten bevinden zich vaak in de directe omgeving van een waterloop en een verhoging in het landschap. Ook bezochten de jager-verzamelaars plaatsen waar vuursteen aan de oppervlakte voorkwam. Ze voeden zich met planten en dieren die in de natuur voor kwamen.

Menselijke bewoning vanaf het late Neolithicum: landbouwers

Toen de mens niet meer met de dieren meetrokken en zich steeds meer op het zelf verbouwen van voedsel gingen richten, veranderde het levenspatroon drastisch. Vooral vanaf de Bronstijd en later, ging de mens zich vestigen en maakte men een technologische evolutie door. Men ging koper en brons bewerken en in de IJzertijd kwam daar de bewerking van ijzer bij. In de Romeinse tijd was het mogelijk handel te drijven. Dit blijkt uit sporen zoals scherven die gevonden zijn in ongestoorde lagen in de bodem.

Vanaf de Vroege Middeleeuwen zijn de bouwlanden stelselmatig bemest met plaggen. Als gevolg van deze bemesting met plaggen en stalmest, is in de loop van de eeuwen een dik humeus esdek ontstaan. Deze gronden waren in gebruik als akker. Bewoningssporen van voor de Vroege Middeleeuwen worden door het dikke esdek beschermt. Hierdoor hebben deze relatief hoger gelegen gebieden archeologische verwachtingswaarden voor bewoningssporen en nederzettingen vanaf de steentijd. In het buitengebied liggen meerdere essen en kleine essen.

Markesysteem (ivm dorpen in het buitengebied; relatie Enschede-dorpen)

De oude kern van Enschede was omgeven door buitengebied met later het ontstaan van de dorpen. De oudste bekende benaming van bijvoorbeeld Lonneker is Loningheri (omstreeks 850 na Christus). Na de terugval van bevolkingsaantallen in de Romeinse tijd was er weer een toename in heel Nederland vanaf het jaar 1000. Uit de Late Middeleeuwen dateren de eerste bekende hoeven in Enschede. De hiermee gepaard gaande schaalvergroting in de landbouw maakte het beheer van de woeste gronden noodzakelijk waardoor het markesysteem zijn intrede deed. De woeste gronden in de marken hadden een belangrijke economische betekenis vanwege de producten: bouwhout, plaggen voor bemesting, turf en schadden en voedsel voor schapen en varkens. Schadden zijn zoden van veenachtige heidegrond die gedroogd als brandstof werd gebruikt. Er waren vijf marken waaruit in 1811 de gemeente Lonneker ontstond. Na het afstaan van een deel van gebied aan Hengelo (in 1881) en Enschede (in 1884) werden de gemeenten Enschede en Lonneker in 1934 samengevoegd.

Rond 1475 worden de namen van veel erven genoemd. De boeren werkten voor grootgrondbezitters. Markerichters spraken recht en inden belasting. Het Markerichterschap lag op enkele oude erven. Erfmarkerichters waren bijvoorbeeld de heren van Solms-Ottenheim, het O.L. Vrouwengilde te Oldenzaal en later o.a G.A. Hofmeyer op 't Espelo.

Archeologische (verwachtings)waarden en onderzoeksplicht

Op de Archeologische Verwachtingskaart van Enschede heeft het buitengebied zowel hoge, als middelhoge en lage archeologische verwachtingswaarden. Een deel van het gebied is enigszins verstoord. In het gebied bevinden zich een aantal landweren, (verdwenen) watermolens en meerdere (verdwenen) oude erven. De

gebieden met middelhoge tot hoge archeologische verwachtingswaarden en gebieden met archeologischewaarden (monumenten) hebben een archeologische onderzoeksplicht.

In het buitengebied fase 1 liggen de volgende drie archeologische monumenten die planologisch worden beschermd:

Nummer 2839: het betreft een terrein van hoge archeologische waarde ten zuiden van Glanerbrug. Op het terrein zijn sinds het begin van de 20e eeuw al meerdere fragmenten aardewerk gevonden. Ook heeft RAAP (rapportnummer 1250) hier een onderzoek verricht. Er bevinden zich enkele vindplaatsen uit de Late Bronstijd en Vroege IJzertijd in het gebied en resten van een laat middeleeuwse motte. Ook de grachten van de motte lopen nog door het gebied. Voor het gebied gelden de voorwaarden zoals gesteld in het archeologisch beleid van de gemeente Enschede.

Nummers 492/493: beide liggen naast elkaar en betreffen beschermde archeologische Rijksmonumenten ten oosten van het Rutbeek. Hier is dus de Monumentenwet 1988 van kracht. Het betreft een ontginningslint uit de Middeleeuwen en resten van bewoning uit de Steentijd. Met name van belang is dat het hier vuurstenen werktuigen betreft uit het Paleolithicum, de oudste periode uit de Steentijd en van de bewoning in Nederland/Enschede. Sinds het begin van de 20e eeuw zijn hier al meer dan 10.000 stuks vuursteen gevonden.

Het benutten van het cultuur historisch kapitaal

Archeologisch onderzoek draagt bij aan onze kennis van de geschiedenis.Steeds meer inwoners van Enschede verdiepen zich in de historie, zorgen voor publicaties, educatieve activiteiten en praten mee over ruimtelijke plannen. Onze stad wint daardoor aan kwaliteit. Ook kwaliteit in de geest van het beleven van onze lange geschiedenis in onze leefomgeving.

Wij zien graag – en dit stimuleren wij ook – dat ontwerpers kwaliteit toevoegen aan ruimtelijke ontwerpen door het beleven van het verleden op te nemen in het ontwerp.

typen archeologisch gebied bij vergunningen en herziening:

Archeologisch waardevol gebied (Beschermde rijksmonumenten en Archeologisch waardevol gebied A)

Archeologisch onderzoeksgebied (archeologisch onderzoeksgebied A (oude erven) en archeologisch onderzoeksgebied B (gebieden met middelhoge en hoge archeologische verwachtingswaarden, al of niet met enige mate van verstoring)

Gebied met lage archeologische verwachting)

Gebieden die archeologisch zijn onderzocht en daarna zijn vrijgesteld van verplicht archeologisch onderzoek

In gebieden die zijn vrijgesteld van verplicht archeologisch onderzoek kunnen toch toevalsvondsten worden aangetroffen. In die gevallen geldt op grond van de wet de meldingsplicht. In dat geval zijn de kosten voor archeologisch onderzoek voor de Gemeente Enschede.

4.2 Uitgangspunten voor dit bestemmingsplan

4.2.1 Buitenkans ,gids voor het buitengebied

Buitenkans, gids voor het buitengebied is op 22 juni 2008 door de gemeenteraad vastgesteld en onder andere gewijzigd op 18 oktober 2010.

De Gids biedt ruimte voor het ontwikkelen van initiatieven in het buitengebied. Uitgangspunt van de Gids is de economische draagkracht van het buitengebied te versterken en tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. We zoeken maatwerk oplossingen, binnen een helder gemeentelijk kader. Daarvoor is aandacht voor het proces met initiatiefnemers van cruciaal belang, evenals een goed proces binnen de organisatie. Het

loket buitengebied dat met dit doel in het leven is geroepen, vervult hierin een wezenlijke rol. In de afgelopen jaren zijn daar vele initiatieven en ideeën langs gekomen.

Die belangstelling, de daaruit volgende gesprekken en de uitvoering van initiatieven heeft ons ervaring doen opdoen met het werken met de Gids. Van die ervaring kunnen en willen we leren. Een eerste evaluatie heeft in 2010 tot een aantal kleine, vooral technische, aanpassingen van de Gids geleid (de 2e versie van de Gids Buitenkans). In het betreffende raadsvoorstel heeft het College aangegeven over 2 jaar opnieuw te willen evalueren met specifieke aandacht voor de vraag of het beleid uit de gids ook daadwerkelijk resultaat heeft opgeleverd. In 2011 is een ambtelijke voorzet gemaakt voor deze komende evaluatieronde. Daarin staan een twintigtal aandachtspunten .

Naast deze beleidsevaluatie vraagt de actualiteit om actie op een viertal onderwerpen waarover regelmatig discussie ontstaat tussen de gemeente enerzijds en de gebruikers van het buitengebied anderzijds.

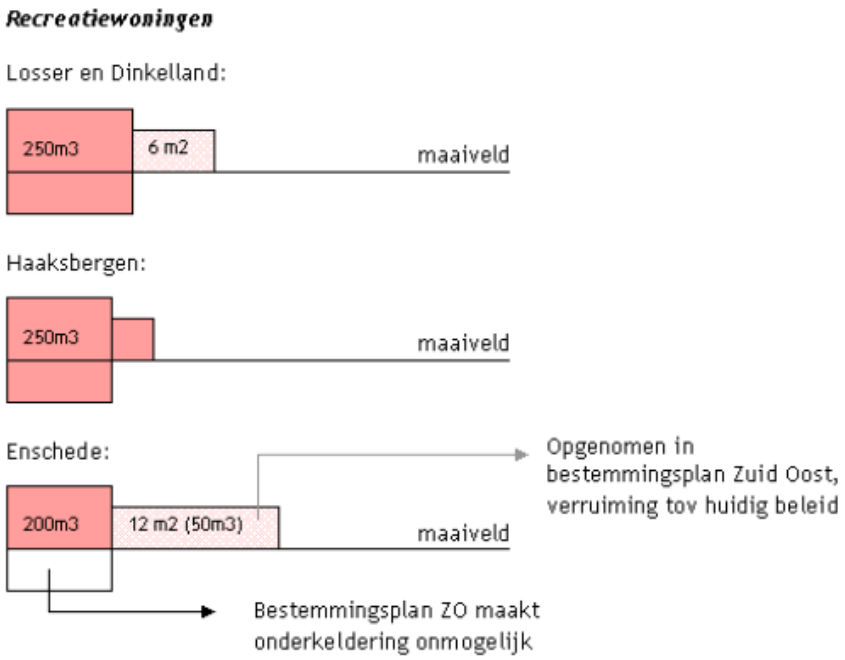
1. hoe brengen we de inhoud van recreatiewoningen meer in lijn met dat van de regiogemeenten?
2. hoe gaan we om met Bed & Breakfast en boerenappartementen?
3. welke status verlenen we aan de veldschuren?

Ad 1. Recreatiewoningen

Feiten:

- een recreatiewoning is een gebouw dat periodiek dient voor recreatieve bewoning door personen die hun hoofdverblijf elders hebben;
- Enschede kent circa 100 recreatiewoningen, waarvan er 62 permanent worden bewoond. Rond de 60 van de 100 zomerwoningen vallen onder het objectgebonden overgangsrecht;
- het grootste deel van de permanent bewoonde recreatiewoningen zal in de toekomst geen toeristische functie (meer) vervullen;
- de maximum inhoud is nu 200m3, inclusief bijgebouwen;
- eigenaren verzoeken om verruiming van de inhoud van deze recreatiewoningen;
- de meeste recreatiewoningen liggen binnen de EHS;
- de toeristische trend is een verschuiving van zomerwoning naar Bed & Breakfast en boerenappartement.

De buren:



Argumenten voor:

- voorspelbaarheid neemt toe, omdat het beleid in lijn is met dat van de buurgemeenten (allemaal 250 m3);
- comfort voor gebruikers neemt toe;
- de uitbreiding is dusdanig klein dat de schade voor het groen gering is.

Argumenten tegen:

- (geringe) toevoeging van rood in waardevolle groene omgeving, vaak in de EHS;
- het (onrechtmatig) permanent bewonen van een recreatiewoning wordt aantrekkelijker wanneer de leeftuimte wordt vergroot.

Regeling in het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost:

Naar aanleiding van de zienswijzen en onderzoek naar de regels bij de buurgemeenten is het verstandig om de regelgeving minder stringent te maken. Wij sluiten aan op het model van de gemeente Haaksbergen. Dit betekent dat onderkeldering mogelijk is, mits de totale inhoud inclusief bijgebouwen niet groter wordt dan 250 m3. De inhoud van recreatiewoning wordt dan vergroot naar 250 m3 inclusief bijgebouwen en kelder. Deze inhoudsmaat zal ook worden opgenomen in het bestemmingsplan Buitengebied Noordwest.

Ad 2. Bed & Breakfast, boerenappartementen en short stay

Feiten:

- Bed & Breakfast is een kleinschalige overnachtingsaccommodatie, gericht op het bieden van de mogelijkheid tot een toeristisch en veelal kortdurend verblijf met het serveren van ontbijt;
- een Bed & Breakfast is gevestigd in een woonhuis of bijgebouw en wordt gerund door de eigenaren van het betreffende huis;
- een Bed & Breakfast is dusdanig kleinschalig dat de kans op overlast voor de omgeving en de kans op onevenredige toename van parkeerdruk gering is;
- de Bed & Breakfast sector in Nederland is de laatste jaren sterk gegroeid, ook in Enschede. De bezettingsgraad is in 2011 /2012 in Enschede teruggelopen i.v.m. de recessie (vooral afname zakelijk toerisme). Enschede beschikt momenteel over circa 10 Bed & Breakfasts / boerenappartementen in het buitengebied.

Wij hebben het beleid en de planregels van de gemeente Losser, Haaksbergen en Hengelo bekeken.

Losser

De gemeente Losser staat in haar bestemmingsplan Bed & Breakfast toe in het hoofdverblijf en in vrijliggende bestaande bebouwing op het erf. Er wordt geen maximum grootte aan het Bed & Breakfast verbonden, maar de functie moet altijd ondergeschikt zijn aan het wonen. Onder een Bed & Breakfast-voorziening wordt niet verstaan overnachting, noodzakelijk in verband met het verrichten van tijdelijke of seizoensgebonden werkzaamheden en/of arbeid of permanente kamerverhuur. Een Bed & Breakfast mag een naastgelegen bedrijf niet hinderen in zijn uitbreidingsmogelijkheden. Losser kent naast Bed & Breakfast ook 'boerderijkamers' en 'appartementen' in voormalige boerderijen. In totaal mag er max 6 x 50m2 aan boerderijkamers op een erf worden toegestaan.

Haaksbergen

Haaksbergen maakt in haar ontwerp bestemmingsplan Buitengebied onderscheid tussen Bed & Breakfast, boerderijappartementen en boerderijkamers.

- Een Bed & Breakfast mag maximaal 4 bedden verhuren en wordt gezien als een bedrijf aan huis (maximaal 30% van het bruto vloeroppervlak tot 50m2). Een Bed & Breakfast zit in de woning of in een aan de woning aangebouwd bijgebouw.
- Een boerderijappartement is zelfstandige eenheid (incl keuken en sanitair) waarvan de oppervlakte maximaal 75m2 mag bedragen en meerder appartement samen maximaal 300m2.
- Een Boerderijkamer is geen zelfstandige eenheid, omdat er sprake is van een gemeenschappelijke ruimte voor keuken en sanitair. Een boerderijkamer mag maximaal 50m2 bedragen en meerder boerderijkamers samen maximaal 300m2.
- Een boerderijappartement of –kamer worden gerealiseerd binnen bestaande bebouwing, tenzij dit niet mogelijk is, in dat geval wordt herbouw overwogen.

Hengelo

Hengelo staat binnen de bestemming 'wonen' B&B toe in het bestaande hoofdgebouw tot maximaal twee kamers. In de bestemming 'agrarisch' zijn een B&B of appartementen toegestaan als nevenactiviteit. De gebruiksoppervlakte mag maximaal 250 m2 bedragen en er mogen maximaal 5 appartementen ontstaan van 50m2 per stuk. Er mag geen beperking ontstaan in de ontwikkelmogelijkheden van aangrenzende bedrijven.

Regeling in het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost:

In het ontwerp-bestemmingsplan hebben we met betrekking tot de regels voor Bed & Breakfast en boerenappartementen (functieaanduiding verblijfsrecreatie) geen zienswijzen ontvangen. Bij de informatiezittingen hebben wij geluiden opgevangen dat de bewoners van het buitengebied blij zijn met de verruiming van de mogelijkheden. In tegenstelling tot de gemeentes Losser en Haaksbergen maken wij geen onderscheid tussen het al dan niet hebben van een keuken of sanitair.

We handhaven de lijn dat er in principe niet nieuw gebouwd mag worden ten behoeve van Bed & Breakfast en boerenappartementen. Mocht een bestaand voormalig bedrijfsgebouw daarvoor niet geschikt zijn, dan kan via een wijzigingsprocedure nieuwbouw worden toegestaan.

In de regels is opgenomen dat bij recht een Bed & Breakfast van maximaal 150 m2 is toegestaan. Dit komt voor bij de meeste bestemmingen waarin het wonen is opgenomen.

De planregels voorzien daarnaast in een wijzigingsbevoegdheid die ervoor zorgt dat de functiewijziging wel met vervangende nieuwbouw gepaard kan gaan, indien het bestaande bedrijfsgebouw om bouwtechnische redenen niet geschikt (te maken) is voor het beoogde doel, onder de voorwaarde dat maximaal 50 procent van het aantal gesloopte vierkante meters kan worden teruggebouwd met een maximum van 150 m²;
voor plannen die voorzien in de realisatie van recreatieverblijven (boerenappartementen) geldt dat er maximaal 3 recreatieverblijven mogen worden gerealiseerd en elk recreatieverblijf een gebruiksvloeroppervlakte heeft van niet meer dan 65 m².

Short stay

Feiten:

- De markt van short stay die zich richt op expats (werknemers uit het buitenland) is beperkt. De UT overweegt voor deze markt een speciale voorziening te creëren op haar terrein.
- De vraag van andere doelgroepen voor short stay lijkt op het eerste gezicht beperkt. Makelaars ontvangen hiervoor weinig aanvragen. Toch wonen in Enschede regelmatig mensen tijdelijk in een vakantieverblijf in het buitengebied. De contacten zijn vaak via-via gelegd en lopen dus niet via de makelaar.
- Een ruimte die voor langere tijd wordt verhuurd wordt vaak tegen een gereduceerd tarief verhuurd.
- Iedereen die een overnachting aanbiedt wordt door het Wetboek van Strafrecht verplicht een nachtregister bij te houden waarin de naam, de datum van aankomst en het type identiteitsbewijs van de gast worden geregistreerd. Er hoeft voor short stay dus geen aparte administratie te worden bijgehouden.

Onze omliggende gemeenten hebben geen beleid of regelgeving voor short stay geformuleerd. Alle bestemmingsplannen staan alleen kortblijvend toeristisch verblijf toe in de B&B's, boerenappartementen en boerderijkamers, waarbij er altijd sprake moet zijn van een hoofdverblijf elders.

Regeling in het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost:

In het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost zijn geen regels opgenomen met betrekking tot short stay. Dit wil niet zeggen dat wij in ons buitengebied geen short stay willen toestaan. Onder short stay zou je kunnen verstaan "het aanbieden van een ruimte voor tijdelijke bewoning aan één huishouden voor een aaneensluitende periode van maximaal zes maanden".

Short stay is per definitie kortdurend en tijdelijk van aard, bijvoorbeeld maximaal 6 maanden. Immers de toeristische functie moet de boventoon blijven voeren. Deze aanvulling op het toeristisch verblijf is onder andere bedoeld voor mensen die op grote afstand van Enschede wonen en hier tijdelijk werk hebben, voor mensen die vanwege een echtscheiding wachten op een nieuwe woning of voor mensen die hun huidige woning hebben verkocht en wachten op het gereedkomen van hun nieuwe woning.

Gekozen wordt om short stay niet te regelen in de planregels, omdat dit de handhaafbaarheid van de regels direct zal aantasten. Bij de actualisering van de Gids Buitenkans zal het thema short stay vermeld worden.

Ad 3. Veldschuren

Feiten:

een Veldschuur is een schuur die niet in een bouwblok valt van een woonbestemming en/of een agrarisch bouwblok;

in het geldende bestemmingsplan Buitengebied staan de meeste veldschuren niet op de bestemmingsplankaart opgenomen. Zij vallen onder het overgangsrecht;

in het overgangsrecht mag maximaal 50% van de schuur worden vervangen. De schuur mag niet in zijn geheel worden vervangen door nieuwbouw. In de praktijk levert dit overgangsrecht regelmatig discussie op tussen gemeente en eigenaren;

de meeste veldschuren hebben hun functie voor het agrarisch bedrijf verloren en worden niet gebruikt. Het deel dat wel gebruikt wordt dient vaak als schuilstal;

de Raad van State stelt verplicht dat alle objecten die een functie vervullen en waarvan de verwachting is dat ze er over 10 jaar nog staan worden opgenomen, wanneer een bestemmingsplan wordt vernieuwd. Dit geldt niet voor de objecten waarvan de eigenaren al zijn aangeschreven of waarvoor het voornemen bestaat ze aan te schrijven (wraking);

in het kader van de nieuwe bestemmingsplannen Buitengebied Zuidoost en Noordwest zijn alle veldschuren geïnventariseerd op functionaliteit (worden ze gebruikt) en staat van onderhoud. In het noordwestelijk deel van

het buitengebied gaat het om 222 veldschuren, waarvan er circa 60 tot 100 gebruikt worden, redelijk onderhouden zijn en in gebruik zijn. De rest heeft geen functie meer. Er is en wordt zorgvuldig gecommuniceerd met betrokkenen via informatieavonden in het kader van de nieuwe bestemmingsplannen.

Wij hebben het beleid en de planregels van de gemeente Losser, Haaksbergen en Hengelo bekeken.

Losser

De gemeente Losser heeft een inventarisatie laten maken van haar veldschuren. Het zijn er circa 20 in totaal. Op basis van een waarderingssysteem is bepaald in hoeverre ze karakteristiek zijn. De karakteristieke waarden moeten bij nieuwbouw altijd terugkomen. Alle veldschuren zijn positief bestemd in het nieuwe bestemmingsplan en mogen naar bestaande omvang worden nieuwgebouwd.

Haaksbergen

De gemeente Haaksbergen heeft ook alle bestaande veldschuren (circa 50 stuks) positief bestemd. Alles wat op het moment van de inventarisatie bestond mag naar aard en omvang geheel vernieuwd worden.

Regeling in het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost:

Om inzichtelijk te maken wanneer een schuur positief bestemd wordt in het bestemmingsplan is er een bijlage opgenomen in de toelichting. Deze bijlage is een beslisboom veldschuren voor eigenaren en gemeentelijke toetsers. Dit schema geeft inzicht in welke vragen beantwoord moeten worden om tot een juiste beslissing te komen om te bestemmen.

4.2.2 Duurzaamheid

Bij een duurzame ruimtelijke ontwikkeling van de stad onderscheiden we de volgende volgende facetten van duurzaamheid:

- Energie- en klimaatbeleid.
- Behoud van bioversiteit.
- Kwaliteit van bodem, water en lucht.
- Zuinig en zorgvuldig gebruik van grondstoffen, energie, land en water.

Uitgangspunt is dat dit bestemmingsplan een bijdrage levert aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente Enschede. Omdat dit bestemmingsplan primair gericht is op het beheer en niet op ontwikkeling en de gemeente in deze dus niet opereert als gebiedsontwikkelaar, bestaat het leveren van die bijdrage in dit geval uit het rekening houden met die duurzaamheidsdoelstellingen en het scheppen van een zo goed mogelijke voorwaarden voor 'duurzame ruimtelijke ontwikkelingen'.

Energie- en klimaatbeleid

Uitgangspunt bij de opstelling van het plan is geweest dat het voorliggende plan in principe geen belemmering mag vormen bij de opwekking van hernieuwbare energie door particulieren en bedrijven. Concreet brengt dit met zich dat:

a. de toepassing van warmte/koude-opslag, met uitzondering van de gronden die zijn gelegen binnen de boringsvrije zone Kotkamp Schreurserve, is toegestaan;
b. de plaatsing van pv-cellen of waterboilers op daken van gebouwen is toegestaan.

Opgemerkt wordt dat het verbod om binnen de boringsvrije zone toepassing te geven aan warmte/koude-opslag niet is neergelegd in dit bestemmingsplan, maar rechtstreeks voortvloeit uit artikel 3.2.2.5 van de Omgevingsverordening van de provincie Overijssel.

Omdat de plaatsing van collectoren voor warmte- of electriciteitsopwekking op een dak van een bijbehorend bouwwerk of hoofdgebouw vergunningvrij is, als voldaan wordt aan de in artikel 2, onder 6, van bijlage II van het Besluit omgevingsrecht genoemde voorwaarden, is afgezien hieromtrent bepalingen op te nemen in de bestemmingsomschrijving binnen de verschillende bestemmingen.

Voor agrarische bedrijven geldt bovendien:

c. dat onder voorwaarden de covergisting van mest is toegestaan (zie paragraaf 3.2.2.2);
d. de plaatsing van een windturbine met een tiphoogte van maximaal 20 meter binnen tot de mogelijkheden behoort, als voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:
    - in de doeleindenbeschrijving is niet tot uitdrukking gebracht dat de grond ecologische of landschappelijke waarden heeft;
    - plaatsing moet plaatsvinden binnen het bouwperceel.

Biodiversiteit

Via dit bestemmingsplan wordt bescherming geboden aan wilde soorten dieren en planten, door binnen verschillende bestemmingen beperkingen te verbinden aan het gebruik en de bebouwingsmogelijkheden van grond. In dit verband wordt opgemerkt dat binnen de plan-mer die ten behoeve van dit bestemmingsplan is opgesteld, aan dit thema aandacht is besteed.

Zuinig en zorgvuldig gebruik van grondstoffen, energie, land en water

Via het voorliggende plan wordt een zorgvuldig gebruik van land bevorderd. Het plan geeft een invulling aan het al langer bestaande beleid dat er op is gericht een verdere verstening van het buitengebied tegen te gaan. In bepaalde gevallen leidt toepassing van de bouwregels er zelfs toe dat er een reductie van het bebouwd oppervlak plaatsvindt.

Ook is de wijzigingsbevoegdheid voor de opname van nieuwe agrarische bouwpercelen in het plan komen te vervallen.

Milieustreefbeelden voor bodem, water en lucht waren ten tijde van de totstandkoming van deze plantoelichting nog niet voorhanden.

4.2.3 Inhoudsmaat recreatiewoningen

Volgens artikel 46.1.2 van het thans vigerende bestemmingsplan Buitengebied 1996 mag de gezamenlijke inhoud van de zomerwoning en de al dan niet aangebouwde bijgebouwen ten hoogste 200 m3 bedragen of zoveel meer als de inhoud bedroeg ten tijde van de terinzagelegging van het ontwerp van het bestemmingsplan Buitengebied 1996.

Met enige regelmaat wordt de gemeente geconfronteerd met de vraag of de inhoudsmaat van recreatiewoningen niet kan worden verruimd. Veelal wordt die vraag gesteld door gebruikers die de recreatiewoning in strijd met de bestemming permanent bewonen.

Aanvragen van deze strekking zijn tot op heden door de gemeente afgewezen. De reden dat gemeente Enschede vasthoudt aan een inhoud van maximaal 200 m3 is onder anderen dat 60% van de zomerwoningen binnen de provinciale ecologische hoofdstructuur liggen. Een toename van verstening in zo'n kwetsbaar ecologisch en landschappelijk waardevol gebied is vanuit dit oogpunt ongewenst. Daarbij zal iedere uitbreiding van de inhoud het permanente wonen aantrekkelijker maken, waardoor het beleidsdoel (beëindiging permanente bewoning) wordt bemoeilijkt.

En wanneer toch gekozen wordt om de inhoud van zomerwoningen op te waarderen zal dit de discussie met zomerhuisbezitters niet beëindigen. Iedere grens is arbitrair en zal opnieuw ter discussie worden gesteld.

Het bestuur van de gemeente Enschede heeft ten aanzien van permanente bewoning een uitermate restrictief beleid (permanente bewoning van zomerwoningen in Enschede uit 2006) ingevoerd, wat tot gevolg heeft gehad dat er inmiddels verschillende malen bestuursdwang moest worden toegepast. In het beleid is echter ook voor een bepaalde groep bewoners uitzondering gemaakt om een zomerhuis permanent te mogen bewonen. Hieraan is wel de voorwaarde gekoppeld dat permanente bewoning alleen kan worden gecontinueerd onder het persoons- of objectgebonden overgangsrecht. De juridische status is echter gericht op beëindiging van de status quo.

Een beleidswijziging zou een trendbreuk opleveren en de permanente zomerhuisbewoners die willens en wetens in strijd met de bepalingen van het bestemmingsplan hebben gehandeld belonen.

Daarnaast heeft permanente bewoning van zomerhuisjes nog andere indirecte gevolgen. Meer permanente bewoning van zomerwoningen betekent minder aanbod aan echte recreatieve woningen. Dat roept een nieuwe vraag om recreatieve woningen in het leven die een extra verstening van het buitengebied kunnen betekenen. Daarbij is het niet alleen de recreatiewoning maar ook de tuin, de schutting en bijvoorbeeld de extra parkeerplaatsen die aan deze “verstedelijking” zullen bijdragen.

In verband met het voorgaande is er voor gekozen ook in dit bestemmingsplan uit te gaan van een maximale inhoudsmaat voor recreatiewoningen van 200 m³.

4.2.4 Kwaliteit van de fysieke omgeving

Vandaag de dag wordt alom onderkend dat de kwaliteit van de fysieke omgeving een belangrijke bijdrage levert aan de leefbaarheid van de samenleving. Denken in termen van kwaliteit is niet nieuw. De Romeinse bouwmeester Vitruvius gebruikte rond 60 voor Christus de termen Utilitas (doelmatigheid), Venustas (uiterlijk schoon) en Firmitas (duurzaamheid) om de kwaliteit van bouwwerken te omschrijven.

Kwaliteit is een containerbegrip, dat voor veelerlei uitleg vatbaar is. Dat maakt het definiëren van het begrip, laat staan het hanteren ervan in een bestemmingsplan, tot een heikele zaak.

Kwaliteit in beleidsnota's

Het kabinet heeft in de Agenda Vitaal Platteland en de Nota Ruimte het beleid benoemd ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Daarin worden de begrippen gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde als aspecten van ruimtelijke kwaliteit gezien. Het kabinet wil in heel Nederland de ruimtelijke kwaliteit verbeteren door de basiskwaliteit te waarborgen en waar mogelijk te vergroten, en door extra aandacht te geven aan de nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur. De concrete uitwerking van de ruimtelijke kwaliteit wordt door provincies en gemeenten per situatie bepaald.

Ook de provincie Overijssel heeft volop aandacht voor de ruimtelijke kwaliteit. In de ontwerp-Omgevingsvisie keren vertrouwde thema's als wonen, werken en natuur terug. Nieuw is dat duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit leidend zijn voor alle beleidskeuzes die worden gemaakt. In de ogen van de provincie is ruimtelijke kwaliteit het resultaat van menselijk handelen en natuurlijke processen dat de ruimte geschikt maakt en houdt voor wat voor mens, plant en dier belangrijk is. Onder versterken van ruimtelijke kwaliteit wordt in dit verband verstaan het leggen van nieuwe verbindingen tussen bestaande gebiedskwaliteiten en nieuwe ontwikkelingen waarbij bestaande kwaliteiten worden beschermd en versterkt en nieuwe kwaliteiten worden toegevoegd.

De gemeentelijke nota Buitenkans, gids voor het buitengebied, tot slot, is opgesteld om uitvoering te kunnen aan de ambitie om meer mogelijk te maken in het buitengebied en tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit ervan te verbeteren. Met de nota wordt beoogd de huidige waarden en identiteit te bewaren en deze richtinggevend te laten zijn bij ontwikkelingen en initiatieven. Of, anders gezegd, het Enschedese buitengebied moet:

- Kwalitatief hoogwaardig zijn in de zin van landschappelijke identiteit en diversiteit, beleefbaar cultureel erfgoed en grote ecologische waarden.
- Vitaal en leefbaar zijn met voldoende perspectieven voor de landbouw en andere economische activiteiten.
- Beleefbaar en toegankelijk zijn voor de Enschedese stedeling en andere bezoekers.
- Een gebied zijn waar men rust, ruimte, stilte en duisternis kan ervaren.

Borging van de kwaliteit van de fysieke omgeving via het bestemmingsplan

De verschillende facetten van de kwaliteit van de fysieke omgeving, oftewel ruimtelijke kwaliteit, kunnen op verschillende wijzen een plek in het bestemmingsplan krijgen. Door de bouw van bouwwerken uit te sluiten, of door regels te stellen aan de uitvoering van werken, geen bouwwerken, c.q. het stellen van regels omtrent het gebruik van grond kan bijvoorbeeld worden bijgedragen aan behoud van een waardevol landschap.

De kwaliteit van de fysieke omgeving kan ook gebaat zijn bij een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling. Ook hierbij kan het bestemmingsplan een rol spelen, bijvoorbeeld door die ontwikkeling, al dan niet onder voorwaarden, toe te staan.

Ook anderszins is er bij de borging van ruimtelijke kwaliteit een rol voor het bestemmingsplan weggelegd. Bij de belangenafweging in het kader van het bestemmingsplan kunnen milieukwaliteitsnormen bijvoorbeeld doorwerken in de ruimtelijke keuzen die worden gemaakt bij de planvaststelling (bijvoorbeeld met behulp van een zonering). Dit wordt ook wel indirecte doorwerking genoemd. De nieuwe Wet ruimtelijke ordening, die met ingang van 1 juli 2008 in werking is getreden, biedt blijkens de Memorie van toelichting, ook een grondslag voor een directe doorwerking van milieukwaliteitsnormen in het bestemmingsplan.

Een bestemmingsplan is een beheersinstrument. Het bestemmingsplan moet met andere woorden niet alleen antwoorden geven op de vragen en problemen van vandaag, maar 5 tot 10 jaar mee kunnen. Om dat te bewerkstelligen worden in vrijwel alle bestemmingsplannen flexibiliteitsbepalingen opgenomen. Bepalingen waarmee in voorkomende gevallen afwijkingen kunnen worden toegestaan van bijvoorbeeld de toegestane bouwhoogte, maximale oppervlaktematen of het toegestane gebruik.

Ook hierbij kan ruimtelijke kwaliteit een afwegingsfactor vormen. Voorwaarde is dan wel dat het begrip voldoende duidelijk is afgebakend.

Kwaliteit van de fysieke omgeving in het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost

Het buitengebied van Enschede kenmerkt zich door een afwisselend landschap met grote landschappelijke, historische en ecologische waarden. Het is een typisch Twents verwevingslandschap: een mix van landbouw, bosbouw en natuur op een voor Nederland relatief reliëfrijke ondergrond - de stuwwal - bepaalt het aanzien. De aanwezigheid van de vele landgoederen en hun hoge esthetische kwaliteiten voegen daar een extra Enschedese dimensie aan toe.

Met de vaststelling van de Buitenkans, Gids voor ruimtelijke kwaliteit (zie ook paragraaf 4.1.3.2) heeft de gemeenteraad beoogd meer mogelijk te maken in het buitengebied en tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren.

Met dit bestemmingsplan wordt beoogd die ambitie een juridisch-planologische grondslag te geven.

4.2.5 Landbouw

4.2.5.1 Bouwvlakken

In het thans vigerende bestemmingsplan, het bestemmingsplan Buitengebied 1996, is gewerkt met een systeem van verbale bouwblokken voor agrarische bedrijven. Kort gezegd betekent dit dat bij een volwaardig agrarisch bedrijf 10.000 m2 aan gebouwen aanwezig mag zijn, binnen een vierkant met een afmeting van 150 bij 150 meter.

Op 1 juli 2008 is de Wet ruimtelijke ordening in werking getreden. Deze wet strekt heeft onder meer tot standaardisering van bestemmingsplannen. Een bestemmingsplan moet bovendien digitaal ter beschikking

worden gesteld. Dat beschikbaar stellen omvat een volledige, toegankelijke en begrijpelijke verbeelding van het plan.

De hierbij voorgeschreven standaarden (SVBP2008) verzetten zich tegen het gebruik van verbale bouwblokken.

Met het oog daarop is besloten in het plan te gaan werken met de aanduiding van bouwvlakken.

De overstap betekent dat het plan minder flexibel wordt; daar staat een toename van de rechtszekerheid tegenover. Zowel omwonenden alsook de agrarische ondernemer weet waar hij/zij aan toe is.

Omvang van het bedrijf

De Nederlandse grootte-eenheid is een maatstaf warmee de economische omvang van agrarische activiteiten wordt weergegeven. 10 Nge komt overeen met bijvoorbeeld 8 melkkoeien, 4 paarden en een pony, 220 vleesvarkens, 5 ha suikerbieten, 3,7 ha consumptie-aardappelen, 2,8 ha pootaardappelen, 11 ha wintertarwe of 1,8 ha prei.

Algemeen gehanteerde begrenzingen bij het gebruik van deze maatstaf:

- tot 10 nge: geen sprake van reële agrarische bedrijvigheid, maar van hobby;
- 10 – 40 nge: agrarische nevenactiviteit;
- 40 -70: bedrijf met redelijke mogelijkheden om door te groeien tot een volwaardig bedrijf;
- 70 of meer nge: 'volwaardige' agrarische bedrijven.

Relatie omvang bedrijf – grootte bouwvlak:

In het voorliggende bestemmingsplan is bij de toekenning van agrarische bouwpercelen het volgende uitgangspunt gehanteerd:

a. Tot 10 nge: Geen agrarisch bouwvlak. Woning met daarbij behorende opstallen krijgen een woonbestemming.
b. 10-40 nge: Geen agrarisch bouwvlak. Woning met daarbij behorende opstallen krijgen een woonbestemming, met de functie-aanduiding: agrarische woning. Bestaande agrarische bedrijfsopstallen mogen worden gehandhaafd en vernieuwd. Per bouwvlak kan eenmalig een uitbreiding van een agrarische bedrijfsopstal worden toegestaan met maximaal 100 m².
c. 40-70 nge: Bouwblok op maat: minimaal 0,5 hectare en in beginsel niet groter dan 1 hectare.
d. 70 > nge: Bouwblok op maat: minimaal 1 hectare en in beginsel niet groter dan 2,25 hectare.

Soorten bouwvlakken

Binnen de in het plan opgenomen agrarische bestemmingen komen de volgende soorten bouwvlakken voor:

a. grondgebonden agrarisch bedrijf;
b. intensieve veehouderij;
c. paardenhouderij.

Proces

Bij de toekenning van agrarische bouwvlakken is rekening gehouden met milieuhygiënische en landschappelijke aspecten. Ondernemers hebben bovendien gelegenheid gehad om te reageren op de situering van het voor hun bedrijf opgenomen bouwvlak.

4.2.5.2 Mestverwerking

Co-vergisting van mest wordt gezien als één van de meest kansrijke opties om enerzijds duurzame energie uit biomassa te produceren en anderzijds mest te verwerken tot een stabieler eindproduct. Vergisten heeft tot doel organische stof met behulp van micro-organismen om te zetten in biogas. In het algemeen zijn alle soorten mest en organische reststoffen geschikt voor vergisting. Voor vergistingsprocessen wordt echter meestal dunne mest afkomstig van varkens of runderen gebruikt. In het geval van co-vergisting worden daar organische stoffen aan toegevoegd die het rendement van het vergistingsproces sterk doen toenemen Het proces vindt plaats in afwezigheid van zuurstof.

Vergunningplicht

Een mestverwerkingsinstallatie is een vergunningplichtig bouwwerk ingevolge de Woningwet (Ww). Deze vergunning maakt deel uit van de omgevingsvergunning. De omgevingsvergunning wordt in zijn geheel geweigerd wanneer de installatie niet past in het bestemmingsplan.

De specifieke aanwijzing van co-vergisting tot de mer-beoordeling is per 1 april 2011 vervallen. Vanaf deze datum geldt uitsluitend nog een mer-beoordelingsplicht voor handelingen gericht op verwijdering van afvalstoffen, niet voor nuttige toepassing van afvalstoffen. Stel dat een initiatiefnemer vergunning aanvraagt voor een vergistingsinstallatie waarvan het digestaat niet nuttig toegepast kan worden (het digestaat wordt bijvoorbeeld gestort) dan is de mer-beoordeling wel van toepassing.

Ruimtelijke inpasbaarheid co-vergisting

Bij het opstellen of actualiseren van het bestemmingsplan moet een keuze gemaakt worden waar en op welke schaal meegewerkt wordt aan toestaan van gesloten co-vergistingsinstallaties. Hierbij dienen volgens de Handreiking (co-)vergisting van mest van Infomil (2010) twee vragen beantwoord te worden:

Vraag 1. Wordt door de mestverwerking een meststof geproduceerd?

Het digestaat (de co-vergiste mest) dient voor minstens 50% te bestaan uit dierlijke mest. De overige samenstelling mag uitsluitend bestaan uit co-substraten van de positieve lijst co-vergisting. In dat geval is het digestaat een dierlijke meststof volgens de Meststoffenwet. Als door de mestverwerking geen dierlijke meststof wordt geproduceerd is er sprake van een industriële installatie. Als wel een meststof wordt geproduceerd is vraag 2 relevant.

Vraag 2. Is het een bedrijfseigen agrarische activiteit?

Om dit onderscheid te bepalen worden categorieën A, B, C en D onderscheiden:

A. Het bedrijf verwerkt eigen geproduceerde mest en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat (de co-vergiste mest) wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt.
B. Het bedrijf verwerkt eigen geproduceerde mest en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt, of naar derden afgevoerd.
C. Het bedrijf verwerkt aangevoerde mest geproduceerd door derden en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt.
D. Het bedrijf verwerkt aangevoerde mest van derden en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat wordt als meststof afgeleverd aan derden.

Uit het voorgaande volgt dat het bij de categoriën A, B en C in hoofdzaak gaat om een bedrijfseigen agrarische activiteit. Bij categorie D heeft de verwerking van mest een industrieel karakter.

Bij categorie A wordt uitsluitend van derden afkomstige co-substraten toegevoegd. Voor het overige is de mest afkomstig van het eigen bedrijf en wordt het digestaat verwerkt op het eigen bedrijf. De toename van het aantal verkeersbewegingen is daarom bij categorie A relatief beperkt. In de situaties B en C kan sprake zijn van de aanvoer van mest en de afvoer van het digestaat, waardoor veel transportbewegingen kunnen

plaatsvinden (dit hangt uiteraard nauw samen met de grootte van de verwerkingsinstallatie).

Co-vergisting in dit bestemmingsplan

Aangezien het bij categorie A in hoofdzaak gaat om een bedrijfseigen agrarische activiteit, wordt de plaatsing van dit type installaties in dit plan bij recht mogelijk gemaakt.

Bij de bepaling van het toestaan van type B- en type C-installaties is het van belang na te gaan of de toename van het aantal transportbewegingen vanuit verkeers- en verkeersveiligheidsaspecten acceptabel is. Aangezien dit op voorhand niet te bepalen is, wordt de plaatsing van dit type installaties in het bestemmingsplan mogelijk gemaakt via een wijzigingsbevoegdheid.

Type D-installaties bieden de mogelijkheid om één mestverwerkinginstallatie te realiseren waarvan meerdere bedrijven gezamenlijk gebruik maken. Voor deze mestverwerkingsinstallatie is echter een zorgvuldige afweging per aanvraag nodig. Wordt besloten tot het verlenen van medewerking, dan is hiervoor een herziening van het bestemmingsplan noodzakelijk.

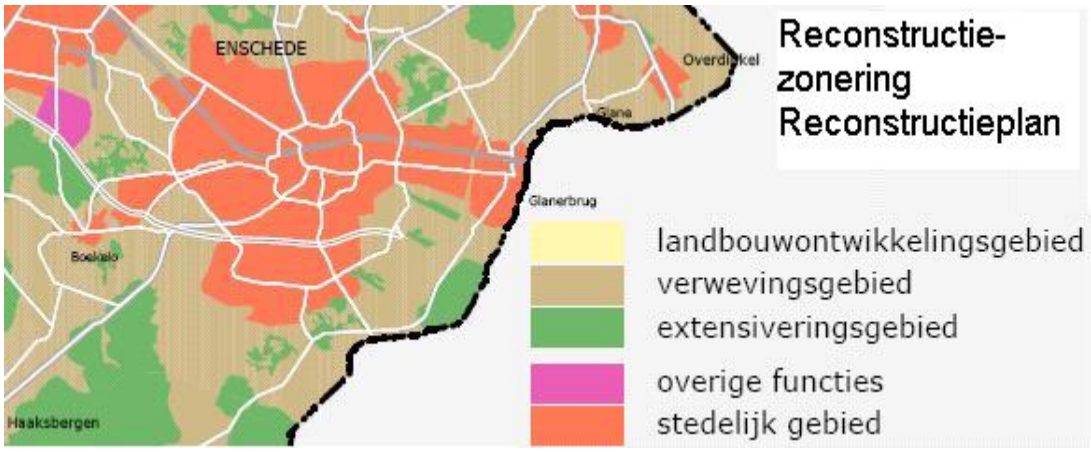
4.2.5.3 Intensieve veehouderij

In het plangebied komen een aantal intensieve veehouderijen voor. Daar wordt in dit bestemmingsplan een agrarisch bedrijf onder verstaan dat wordt gebruikt voor veehouderij volgens de Wet Milieubeheer en waar geen melkrundvee, schapen, paarden, of dieren 'biologisch' en waar geen dieren worden gehouden uitsluitend of in hoofdzaak ten behoeve van natuurbeheer.

Salland en Twente hebben net als andere (zand)gebieden in Zuid en Oost Nederland te maken met een hoge veedichtheid. In deze gebieden - de zogenaamde concentratiegebieden - is de intensieve veehouderij sterk vertegenwoordigd en doen zich verschillende problemen voor die nauw met elkaar samenhangen. Kern van de problematiek is dat landbouw, wonen, werken, mobiliteit, recreatie en natuur en landschap elkaar te vaak in de weg zitten. Om deze samenhangende problematiek in de concentratiegebieden aan te pakken heeft het Rijk - met steun van provincies, gemeenten, landbouworganisaties en andere partijen - de Reconstructiewet concentratiegebieden opgesteld. Concrete aanleiding voor de wet was de varkenspest van 1997. Tijdens die epidemie bleek dat de veterinaire problematiek in de varkenshouderij niet alleen veroorzaakt wordt door de manier van bedrijfsvoering, maar ook door de ruimtelijke structuur van de sector.

Met toepassing van deze wet hebben Provinciale Staten van Overijssel op 15 september 2004 het Reconstructieplan Salland-Twente vastgesteld.

De in het Reconstructieplan vastgelegde zonering in landbouwontwikkelingsgebied, verwevingsgebied en extensiveringsgebied is bepalend voor de regeling van intensieve veehouderij in het bestemmingsplan. Deze zonering is op de zoneringskaart, waarvan onderstaand een fragment is afgebeeld, behorende bij het Reconstructieplan vastgelegd.



De Reconstructiewet concentratiegebieden vraagt om het plangebied in te delen in drie soorten zones of

gebieden: landbouwontwikkelingsgebied, verwevingsgebied en extensiveringsgebied. Hoofdlijn van het provinciaal beleid is dat de intensieve veehouderij geleidelijk uit het extensiveringsgebied zal verdwijnen en zich (verder) zal concentreren in het landbouwontwikkelingsgebied en op aan te wijzen sterlocaties in het verwevingsgebied. In het verwevingsgebied wordt voorts ingezet op het mogelijk maken en handhaven van veel functies naast elkaar en in combinatie met elkaar.

Op de kaart is te zien dat in het buitengebied van Enschede geen landbouwontwikkelingsgebieden voorkomen en dat het buitengebied voornamelijk bestaat uit verwevingsgebied en voor het overige uit extensiveringsgebied.

Onderstaande tabel (die is ontleend aan het Reconstructieplan) geeft een schematisch overzicht van het beleid dat met betrekking tot intensieve veehouderij in de verschillende zones wordt gevoerd.

Tabel 6 Beleid reconstructiezonering voor de intensieve veehouderij (IV)

Beleidsaspect of maatregel	*Landbouwontwikkelings gebied*	*Verwevingsgebied*	*Sterlocaties in verwevingsgebied*	*Extensi-verings gebied*
Verplaatsen intensieve veehouderijbedrijven	Nee	Nee	Nee	Ja
Toestaan nieuwvestiging IV	Ja (2,7)	Nee	N.v.t.	Nee
Toestaan hervestiging intensieve veehouderij op niet IV-bouwblok	Ja (7)	Nee (1)	N.v.t.	Nee
Toestaan hervestiging IV op IV-bouwblok	Ja (7)	Ja (3,7)	Ja (7)	Nee
Uitbreiden IV op IV-bouwblok	Ja (2,7)	Mogelijk, mits andere functies dit toestaan (2,4,7)	Ja (2,7)	Nee
Wijzigen omvang bouwblok	a. max. 3 ha. (2); b. > 3 ha. voor zover nodig voor een goede bedrijfsontwikkeling en na herziening van het bestem-mingsplan	Max. 1,5 ha. (2,6)	a. max. 1,5 ha. (2,5); b. > 1,5 ha. voor zover nodig voor een goede bedrijfsontwikkeling en na herziening van het bestem-mingsplan	N.v.t.
Beperken omvang bouwblok op basis van bebouwing intensieve veehouderij (met evt. kleine uitbreiding i.v.m. milieu of dierwelzijn)	Nee	Nee	Nee	Ja
Inrichten (samenwerkings) clusters IV	Ja (2,7)	Nee	Eventueel in voor-komende situaties (2,7)	Nee
Tegengaan nieuwe hinderende activiteiten voor intensieve veehouderij	Ja	Nee	Ja	Nee

In het voorliggende plan is de exploitatie van een intensieve veehouderijbedrijf binnen een bouwvlak alleen toegestaan, indien deze voorzien is van de functie-aanduiding 'intensieve veehouderij'. De mogelijkheden om binnen dit plan bouwvlakken te vergroten, te verplaatsen en dergelijke zijn afgestemd op het bovenstaande schema.

4.2.5.4 Tweede agrarische bedrijfswoning

Uitgangspunt binnen dit bestemmingsplan is dat er per agrarisch bedrijf maximaal 1 bedrijfswoning aanwezig mag zijn. Op deze regel zijn twee uitzonderingen geformuleerd. De planregels voorzien in een afwijkingsbevoegdheden voor:

a. de bouw van een tweede dienstwoning, indien de aard van de bedrijfsvoering (bedrijven gericht op

houden van vee), de arbeidsbehoefte (minimaal 2 volwaardige arbeidskrachten) en de bedrijfsvoering de bouw van een tweede bedrijfswoning noodzakelijk maken en kan worden aangetoond dat het bedrijf (in deze opzet) toekomstperspectief heeft;

b. de splitsing van een bestaande dienstwoning in twee of drie dienstwoningen, indien dit hoofdgebouw een inhoudsmaat heeft van meer dan 1000, respectievelijk 1500 m³.

4.2.5.5 Nieuwvestiging/verplaatsing

Aangezien een aanzienlijk deel van de huidige agrarische bouwblokken vrijkomen voor de verkoop, is het niet wenselijk om nieuwe agrarische bouwblokken toe te kennen. Is er sprake van verplaatsing in het kader van de landinrichting dan wordt er bij wijze van uitzondering een nieuw bouwblok toegekend. Een voorbeeld van verplaatsing in het kader van de landinrichting is de familie Grobben. De familie wordt verplaatst nabij de recreatieplas "Het Rutbeek". Er is geen bevoegdheid voor het afwijken of wijzigen in de planregels opgenomen. Mocht de gemeente medewerking verlenen aan een verplaatsing dan zal een herziening van het bestemmingsplan moeten worden gemaakt.

4.2.5.6 Bomen- en fruitteelt

In de gemeente Enschede is in de afgelopen tien jaar meer grond in gebruik genoemen voor de kweek van bomen. De ingebruikname van grond voor de bomen- en of fruitteelt kan consequenties hebben voor het de beleving van het landschap. Door het gebruik van bestrijdingsmiddelen kan ook het woonmilieu er nadelig door worden beïnvloed.

De ingebruikname van gronden ten behoeve van de bomen- en of fruitteelt, zal met het oog daarop steeds moeten worden getoetst op aanvaardbaarheid.

4.2.5.7 Kassen en ondersteunend glas

In Enschede heeft er in 2012 een inventarisatie plaatsgevonden van de in Enschede aanwezige gemeentelijke en particuliere volkstuinen. In totaal zijn er op 11 verschillende locaties 16 volkstuincomplexen in Enschede.

Hiervan zijn er 5 in eigendom van de gemeente. Van 3 volkstuincomplexen is de gemeente gedeeltelijk eigenaar en het overige deel is in handen van particulieren.

De gemeente verhuurt in enkele gevallen het complex aan een vereniging, in weer andere gevallen verhuurt de gemeente elke afzonderlijke tuin aan een particulier.

In Enschede Zuid is een particuliere volkstuin aan de Voshaarweg opgeheven. Aan de groep volkstuinders die hiervan gebruik maakte is toegezegd om te helpen met het zoeken naar een vervangende locatie.

In november 2012 is een gezamenlijk overleg met de vertegenwoordigers van de gemeentelijke volkstuinen gestart. Uit deze overleggen kwam het volgende naar voren.

De vertegenwoordigers van de gemeentelijke volkstuinen zijn unaniem van mening dat elke volkstuin in ieder geval dient te beschikken over basisvoorzieningen als toiletten, waterpunt(en) en elektra.

Tevens wordt de voorkeur gegeven aan een gemeenschappelijke ruimte, waar men het benodigde groot materiaal kan opslaan. In de gemeenschappelijke ruimte zouden tevens toiletten en een schuilmogelijkheid kunnen worden gerealiseerd.

Met betrekking de bepalingen rond de planten- en boogkassen is men van mening dat hier “flexibel” mee moet worden omgegaan. Kassen van één meter hoog zijn niet functioneel, de over het algemeen oudere gebruikers, moeten er kruipend doorheen.

De vertegenwoordigers van de gemeentelijke volkstuinen pleiten dan ook voor een hoogte van 1.80 meter voor plantenkassen en niet permanente boogkassen.

In de diverse bestemmingsplannen worden verschillende uitgangspunten gehanteerd voor de volkstuinen. Dit heeft uiteraard ook te maken met de omgeving van de tuinen.

De in het thans ter visie liggende bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost 2009 opgenomen bepalingen voor "recreatievolkstuin", zijn leidend voor de volkstuinen.

Om een zekere mate van uniformiteit op de volkstuinen te realiseren voor met name bouwwerken, vormgeving en materiaal zijn de volgende maatregelen noodzakelijk

- De bouw van bergingen en plantenkassen is alleen toegestaan bij een volkstuin met een oppervlakte van minimaal 100 m2, waarbij de bebouwing niet meer bedraagt dan maximaal 5 m2 en de bouwhoogte maximaal 1.80 meter bedraagt.
- Voor niet-permanente boogkassen voor seizoensverlengende teelt van gewassen geldt een maximale hoogte van 1.80 meter.

4.2.5.8 Paardenhouderij

De betekenis van de paardensector als nieuwe economische drager voor het platteland neemt toe, ook binnen onze gemeente. Agrariërs schakelen hun bedrijf (deels) om naar een paardenhouderij, maar ook de particuliere paardenhouderij komt steeds meer op. Paardenhouderij levert een positieve bijdrage aan de leefbaarheid van het platteland en kan worden gezien gezien als een positieve impuls. Paardenhouderij kan ruimtelijk gezien veel invloed hebben op het landschap en de omgeving. De kunst is dan ook om de paardenhouderij te faciliteren, terwijl tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit wordt verbeterd.

Er zijn verschillende vormen van paardenhouderij. Er wordt een onderscheid gemaakt in bedrijfsmatige en hobbymatige paardenhouderij. De bedrijfmatige paardenhouderij worden verder opgesplitst in de productiegerichte en gebruiksgerichte paardenhouderij.

Vormen van paardenhouderij: onderscheid in productiegerichte en gebruiksgerichte paardenhouderij.

Productiegerichte paardenhouderij betreft paardenhouderij die gericht is op het produceren van paarden of paardenproducten (dus gericht op dierlijke productie).

Productiegericht

Onder productiegerichte paardenhouderij vallen:

6. fokbedrijven; bedrijf met als doel het fokken en afzetten van veulens
7. opfokbedrijven; bedrijf dat gespecialiseerd is in de opfok van jonge paarden
8. merrie- en hengstenhouderijen: bedrijf dat zich richt op de inzet van meerdere merries voor de fokkerij, respectievelijk de inzet van een of meerdere hengsten voor de fokkerij middels natuurlijke dekking of kunstmatige inseminatie
9. paardenmelkerijen; bedrijf dat zich richt op het afzetten van melk en/of melkproducten van merries aanwezig op het bedrijf

De hierboven genoemde vormen van productiegerichte paardenhouderij betreffen agrarische activiteiten.

Gebruiksgericht

Bij gebruiksgerichte paardenhouderij staat het gebruik van de paarden door de amazone/ruiter voor recreatie of sport voorop. Onder deze vorm van paardenhouderij vallen de maneges en verenigingsaccommodaties voor rijverenigingen, pensionstalling, africhtingsstallen, trainings- en sportstallen, de handelsstallen, freelance-instructiebedrijven en stalhouderijen.

In het kader van ruimtelijke ordening zijn een aantal aspecten van paardenhouderij van belang. Dit zijn bedrijfsbebouwing, landschap, verkeersaantrekkende werking en volwaardigheid.

Bestemmingsregeling

Fok- en opfokbedrijven, hengsten- en merriehouderijen en paardenmelkerijen hebben een zuiver agrarisch karakter. Een agrarische bedrijfsbestemming is dan ook het meest passend bij deze vormen van paardenhouderij.

Bebouwing

Op grond van het provinciale beleid kan een rijhal bij productiegerichte paardenhouderij niet bij recht worden toegestaan. Het provinciale beleid geeft aan dat, als voorwaarde voor de bouw van een rijhal aangetoond dient te worden dat het bedrijf alleen al door de agrarische paardenactiviteiten een volwaardig bedrijf is. Om die reden kan een nieuwe rijhal niet bij recht worden toegestaan, maar moet per geval een afweging worden gemaakt. Voorgesteld wordt om een binnenrijhal van 1000 m2 (inclusief looppad, toiletruimte en dergelijke) toe te staan middels een bevoegdheid tot afwijking in het bestemmingsplan. Daarnaast heeft een rijhal door zijn bepaalde kenmerken -net zoals andere bedrijfsgebouwen met een groot bouwvolume- invloed op de omgeving.

Provinciaal beleid maneges

Provinciaal beleid geeft aan nieuwe maneges zich kunnen vestigen in vrijkomende agrarische bedrijven, bij voorkeur in de kernrandzones rond dorpen en steden. Bij verzoeken buiten de kernrandzones moet maatwerk worden geleverd. De Provincie hecht daarbij aan een goede bereikbaarheid en het voorkomen van een te hoge recreatiedruk op kwetsbare natuurgebieden.

Wijze van bestemmen

De gebruiksgerichte paardenhouderij betreft onder andere de maneges. Een bedrijf kan als manege worden beschouwd indien de activiteiten uitsluitend of in hoofdzaak bestaan uit het geven van instructie in diverse disciplines aan derden met gebruik van paarden in eigendom van het bedrijf of aan derden met eigen paarden en het bieden van huisvesting aan die paarden (uit VNG-publicatie "Paardenhouderij en Ruimtelijke Ordening")

Provinciaal beleid overige paardenhouderij

Provinciaal beleid geeft aan dat nieuwvestiging van overige paardenhouderij (dus alle paardenhouderij die niet onder de noemer agrarisch of manege vallen) alleen plaats kan vinden op bestaande agrarische bouwpercelen. Deze nieuwvestiging kan plaatsvinden in de streekplanzones 1, 2 en 3. Bij vestiging in streekplanzones 1 en 2 kan, mits de landschappelijke kwaliteiten niet worden aangetast -en met uitzondering van de (herbegrensde) PEHS- een bouwblok tot maximaal 1 hectare worden toegekend. Bij ligging in streekplanzone 3 en de PEHS moet de paardenhouderij zich beperken tot de aanwezige gebouwen. In streekplanzone 4 wordt nieuwvestiging niet wenselijk geacht. In principe moeten voorzieningen zoals een rijbak binnen het bouwblok worden gerealiseerd. Een bouwblok groter dan 1 hectare is soms noodzakelijk.

Rijhal en voorzieningen

Voor veel vormen van gebruiksgerichte paardenhouderij bestaat behoefte aan een rijhal. Het voorstel is om een rijhal bij andere vormen van gebruiksgerichte paardenhouderij dan maneges onder voorwaarden toe te staan. Op deze wijze kan de ontwikkeling beter worden gestuurd, onder andere op landschappelijke inpassing.

Daarnaast is het relevant om bij een aanvraag de noodzaak van de rijhal aan te laten tonen en zo nodig nadere eisen te kunnen stellen omtrent situering en afmetingen van de rijhal en landschappelijke inpassing van het terrein.

Alle vormen van bedrijfsmatige paardenhouderij hebben behoefte aan voorzieningen zoals een longeerbak, een stapmolen en een paardenbak. Vanuit landschappelijk oogpunt wordt voorgesteld de plaatsing ervan alleen binnen het bouwblok toe te staan.

Mengvormen

Wanneer er sprake is van mengvormen van productiegerichte en gebruiksgerichte paardenhouderij zal afhankelijk van aard en de verhouding van de activiteiten ten opzichte van elkaar moeten worden afgewogen welke bestemming het meest passend is. Wanneer de gebruiksgerichte vorm gaat overheersen gelden de voorwaarden voor gebruiksgerichte paardenhouderij.

Wanneer sprake is van een agrarisch bedrijf waar enkele paarden of pony's worden gestald (maximaal 5), dan worden deze in het huidige bestemmingsplan onder de agrarische bestemming geschaard. Dit wordt ook in het nieuwe bestemmingsplan aangehouden.

In onderstaande tabel is aangegeven welke bestemming kan worden gegeven aan de verschillende vormen van bedrijfsmatige paardenhouderij.

Tabel 1: bestemmingsregeling bedrijfsmatige paardenhouderij

Aard van de paardenhouderij		Bestemming
Hobby	Stalling van maximaal 5 paarden of pony's	Niet apart bestemmen, ondergeschikt aan bestemming
Productiegerichte paardenhouderij	Fokbedrijven Opfokbedrijf Merrie- en/of Hengstenhouderij Paardenmelkerij	Agrarische bestemming
Gebruiksgerichte paardenhouderij	Manege Verenigingsaccommodatie voor rijvereniging	Sport - Manege
Gebruiksgerichte paardenhouderij	Pensionstal Africhtingsstal Trainings- en sportstal Handelsstal Freelance-instructiebedrijf Stalhouderij	Functie-aanduiding 'paardenhouderij'
Mengvormen	Productie- en gebruiksgericht	Afhankelijk van aard en verhouding activiteiten

Gebruiksgerichte paardenhouderij als nevenactiviteit

Voor nieuwe situaties van gebruiksgerichte paardenhouderij als nevenactiviteit kan aangesloten worden op het VAB-beleid uit de Gids Buitengebied.

Om te voorkomen dat in plaats van een nevenactiviteit paardenhouderij ineens hoofdactiviteit wordt (en daardoor in feite zonder een planologische toets een bestemmingswijziging plaatsvindt) dienen de bebouwingsmogelijkheden ten behoeve van de paardenhouderij op een maximum te worden gesteld. Voorwaarde is dat de oppervlakte niet meer dan 300 vierkante meter.

Wanneer er behoefte bestaat aan ingebruikname van een groter oppervlak ten behoeve van de gebruiksgerichte paardenhouderij, kan dit mogelijk worden gemaakt via een in het plan opgenomen wijzigingsbevoegdheid.

Manege

Het Toetsingskader geeft aan dat vestiging van een nieuw manegebedrijf op een nog niet bebouwde locatie in het buitengebied niet mogelijk is (met uitzondering van verplaatsing). Wel is het in bepaalde gevallen mogelijk om middels een zware planologische toetsing (herziening) een agrarisch bedrijf om te zetten in een manege. Belangrijke onderdelen bij de beoordeling van plannen zijn haalbaarheid, natuur en landschap, ligging en bereikbaarheid. Nieuwvestiging dient plaats te vinden in of in de directe nabijheid van de stadsrandzone zoals aangegeven in de Gids Buitenkans.

Hobbymatige paardenhouderij

Onder hobbymatige paardenhouderij wordt verstaan: paardenhouderij waar niet meer dan 5 paarden en/of pony's worden gehouden.

Voorzieningen

Een paardenbak ten behoeve van een hobbymatige paardenhouderij mag zowel binnen een agrarische bestemming als binnen een woonbestemming worden aangelegd. Het verlichten van een paardenbak is echter slechts toegestaan met masten met een maximale hoogte van 6 meter binnen de woonbestemming.

4.2.5.9 Rood voor rood

De gemeente heeft de provinciale regeling uitgewerkt in de nota "Buitenkans, gids voor het buitengebied". De provincie heeft verklaard dat alle bestemmingsplannen die voldoen aan de nota niet voor vooroverleg hoeven worden toegezonden. De belangrijkste eisen voor Rood voor Rood worden hieronder nader beschreven. Rood voor Rood is gebaseerd op het volgende principe. Als in het buitengebied llandschapsontsierende bedrijfsgebouwen worden afgebroken, kan de eigenaar het recht op een bouwkavel krijgen. Uit de waarde van de bouwkavel worden de sloopkosten, kosten van verwijdering van asbest en bepaalde advies-,

onderzoeks- en plankosten betaald. 30% van de gecorrigeerde vervangingswaarde van de gesloopte gebouwen mag de eigenaar behouden. Het restant van de opbrengst van de bouwkavel moet worden besteed aan maatregelen ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.

De belangrijkste voorwaarden zijn:

1. Af te breken bedrijfsgebouwen.

Alle landschapsontsierende bedrijfsgebouwen op een perceel moeten worden afgebroken, met dien verstande, dat minimaal 850 m2 moet worden afgebroken om aan de rood-voor-rood regeling te kunnen meedoen. Burgemeester en Wethouders kunnen toestemming geven bedrijfsgebouwen te handhaven, die van belang zijn voor het karakter van een erf. Beeldbepalende, cultuurhistorisch

waardevolle en karakteristieke bedrijfsgebouwen en gebouwen, die van essentieel belang zijn voor het karakter van een erf, mogen niet worden afgebroken. Als op een locatie geen 850 m² landschapsontsierende schuren kunnen worden afgebroken, is deelname aan de Rood-voor-Rood-regeling niet mogelijk, tenzij het verzoek wordt gecombineerd met één of meerdere andere

Rood-voor-Rood projecten. Dat betekent, dat op alle locaties in beginsel alle bedrijfsgebouwen moeten worden afgebroken en dat daarbij het recht ontstaat op in totaal één bouwkavel. Sprokkelacties, dat wil

zeggen het verspreid in het buitengebied op meerdere plaatsen schuren afbreken, komen niet in aanmerking voor toepassing van de rood-voor-rood regeling.

2. Aantal bouwkavels.

Bij afbraak van minimaal 850 m2 bedrijfsgebouwen ontstaat het recht op één bouwkavel. Als er een veelvoud van 850 m2 bedrijfsgebouwen wordt gesloopt kan een extra bouwkavel worden toegekend, doch uitsluitend wanneer dit voor het afdekken van de sloopkosten, de kosten van verwijdering van asbest en 30% van de gecorrigeerde vervangingswaarde noodzakelijk is.

3. Oppervlakte bouwkavel.

De bouwkavel heeft standaard een oppervlakte van 1000 m2..

4. Situering bouwkavel.

De bouwkavel kan worden gesitueerd:

a. Op het erf waar de bedrijfsgebouwen worden afgebroken.

b. Op een ander erf voorzover het karakter van dat erf daardoor

niet wordt aangetast.

c. Aansluitend aan bestaande nederzetttingspatronen, zoals

dorpskernen en lintbebouwing.

d. Op een buitenplaats, die is genoemd in paragraaf 4.3.6 onder c, met dien

verstande, dat de nieuwe bebouwing moet passen bij de historische

structuur van de buitenplaats. De inhoud van de nieuwe bebouwing mag

niet meer bedragen dan 50% van de inhoud van het hoofdgebouw

op de buitenplaats.

e. In het stedelijk gebied.

5. Bebouwing op de bouwkavel.

De bouwkavel mag worden bebouwd met een woning van maximaal 750 m3. Ook is toegestaan de bouw van een gebouw met een inhoud van maximaal 750 m3 met daarin een werk-, recreatieve- of toeristische functie overeenkomstig de VAB-regeling. Zowel bij een woning als bij een gebouw met een andere functie is erfbebouwing tot een maximum van 75 m2 toegestaan. Als de woning of het gebouw met een andere functie binnen het stedelijk gebied wordt gebouwd, kan een hogere inhoudsmaat worden afgesproken, die aansluit bij de omgeving waar wordt gebouwd. Ook als de woning op een buitenplaats wordt gebouwd, kan een hogere inhoudsmaat worden afgesproken, indien dat in verband met de historische structuur van de buitenplaats wenselijk is. Wanneer recht bestaat op bijvoorbeeld twee of drie bouwkavels is samenvoeging mogelijk tot een grotere woning, mits hierdoor een grotere bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit wordt geleverd dan bij afzonderlijke woningen.

6. Bedrijfsgebouwen buiten Enschede.

De af te breken bedrijfsgebouwen moeten zijn gelegen in het buitengebied van de gemeente Enschede, dat wil zeggen binnen het bestemmingsplan Buitengebied. Bij afbraak van bedrijfsgebouwen buiten de gemeente Enschede bestaat alleen recht op een bouwkavel binnen de gemeente Enschede, als daarover in regionaal verband afspraken zijn gemaakt.

7. Agrarisch bouwperceel.

Om te voorkomen, dat op een locatie waar de bedrijfsgebouwen worden afgebroken opnieuw agrarische bedrijfsgebouwen worden gebouwd, zal het agrarisch bouwperceel uit het bestemmingsplan worden verwijderd, danwel aangepast, indien een extensief gedeelte van het bedrijf wordt voortgezet. De voormalige dienstwoning krijgt een woonbestemming. Voor de overige eisen zie nota "Buitenkans, Gids voor het buitengebied".

4.2.5.10 vrijkomende bedrijfsbebouwing

Als gevolg van de steeds verder voortschrijdende schaalvergroting en bedrijfsbeëindiging in de landbouw komen steeds meer agrarische bedrijfsgebouwen vrij. Gelet op de kleinschaligheid van het landschap en de ontwikkelingen in de landbouw, is de verwachting dat dit veranderingsproces de komende jaren nog zal aanhouden. Ook het ontbreken van een bedrijfsopvolger is vaak aanleiding om de bedrijfsactiviteiten te staken. Een dergelijke ontwikkeling kan leiden tot verschraling van het platteland, wanneer beleidsmatig niet adequaat wordt gereageerd.

De vrijkomende bebouwing heeft in veel gevallen een aantal typische kenmerken.

Ten eerste bevindt de vrijkomende bebouwing zich vaak in een natuurlijk, landschappelijk en/of milieukundig kwetsbare omgeving en heeft vaak een voor de streek karakteristiek uiterlijk.

Ten tweede komen er, als gevolg van de schaalvergroting in de landbouw, steeds grotere bedrijven vrij en daarmee steeds grotere gebouwen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om grote ligboxenstallen, loodsen en opslagruimtes.

Tegenover het steeds vaker vrijkomen van agrarische bedrijven, staat tegelijkertijd een groeiende belangstelling om het buitengebied voor verschillende andere functies te gebruiken. Het buitengebied vormt voor veel mensen bijvoorbeeld een aantrekkelijke woonomgeving. Er is sprake van rust en ruimte in een landschappelijk fraaie omgeving. Ook voor (startende) niet-agrarische bedrijfjes is het buitengebied een aantrekkelijke vestigingslocatie.

De vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen fungeren als bedrijfspand en op die manier kunnen bedrijfjes zich op een relatief goedkope manier vestigen en ontwikkelen in het buitengebied.

De gemeente heeft in de nota "Buitenkans, gids voor het buitengebied" beleid geformuleerd voor de toepassing van vrijkomende agrarische bebouwing.

Het VAB-beleid heeft een sociaal-economisch hoofddoel; het beleid moet bijdragen aan het realiseren van nieuwe economische dragers voor het landelijk gebied ofwel het benutten van de resterende economische waarde van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen voor andere functies. Het

buitengebied moet een streekgebonden werkgebied vormen in plaats van woongebied voor niet streekgebonden forensen.

Bij het zoeken naar een manier waarop met de vrijkomende agrarische bebouwing kan worden omgegaan, kan worden gedacht aan de volgende mogelijkheden:

Het huidige bestemmingsplan Buitengebied 1996 maakt onderscheid tussen hergebruik van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen (VAB) en nevenactiviteiten op agrarische bedrijven. Bij nevenactiviteit wordt als voorwaarde gesteld, dat de agrarische activiteit de hoofdactiviteit moet blijven. De gids en het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost laat dit onderscheid varen. Als de nieuwe functie in een VAB is toegestaan, is deze ook als nevenactiviteit toegestaan. De VAB-regeling in deze gids geldt in principe voor alle op een erf gelegen voormalige agrarische bedrijfsgebouwen in het buitengebied, ook als zij niet op een agrarisch bouwperceel zijn gelegen. Bijvoorbeeld voormalige agrarische bedrijfsgebouwen bij een woning met de gastbestemming woning of agrarische woning in het bestemmingsplan Buitengebied 1996. Verder

geldt de VAB-regeling ook voor voormalige niet-agrarische bedrijfsbebouwing in het buitengebied.

De VAB-regeling geldt niet voor bijgebouwen bij woningen. Voor een niet op een erf gelegen gebouw geldt de VAB-regeling slechts in beperkte mate (zie hieronder onder 2).

De VAB-regeling geldt ook voor de twee in Enschede gelegen molens.

In de nota "Buitenkans, gids voor het buitengebied" worden onder beleid de 'harde' voorwaarden geformuleerd voor medewerking aan een VAB-verzoek. Wordt niet aan één of meerdere van deze voorwaarden voldaan, dan wordt het verzoek afgewezen. Wordt wel aan de voorwaarden voldaan, dan volgt uiteraard nog de toetsing aan de kwalitatieve criteria.

Beleid:

Een waardevolle schuur is een VAB, zoals bedoeld in de aanhef van deze paragraaf, die bovendien tenminste voldoet aan de volgende criteria:

1. De schuur is gebouwd vóór 1945.
2. De schuur is in Twentsche stijl gebouwd of heeft een belangrijke cultuur historische betekenis.
3. Als een vóór 1945 gebouwde schuur is herbouwd of verbouwd, is alleen sprake van een waardevolle schuur, als het oorspronkelijke karakter van de schuur in de huidige vorm herkenbaar is.

Schuren op de rijks- of gemeentelijke monumentenlijst worden in ieder geval aangemerkt als waardevolle schuur.

1. Waardevolle schuur gelegen op een erf.

Toegestane VAB-functies: wonen, werken, recreatie en toerisme, mits er geen aantasting van de karakteristieke waarden van de schuur en het karakter van het erf plaatsvinden. Een woon- of zorgfunctie wordt slechts dan toegekend, indien het een karakteristieke schuur betreft, met een bouwjaar eerder dan 1945 en met een minimale inhoud van 450 m³. De schuren die niet worden hergebruikt moeten worden afgebroken, tenzij zij van belang zijn voor het erfkarakter of een agrarische functie blijven houden. Na toekenning van een woon- of zorgfunctie wordt in het bestemmingsplan vastgelegd, dat de karakteristieke schuur niet mag worden uitgebreid en opgenomen dient te worden op de gemeentelijke monumentenlijst. De eis dat de schuur wordt opgenomen op de gemeentelijke monumentenlijst bleek niet haalbaar. Er is gekozen voor de aanduiding "karakteristiek" op te nemen voor een waardevolle schuur om zo te voorkomen dat de schuur wordt afgebroken of de karakteristieke kenmerken worden aangetast door middel van uitbreiding. In de planregels is opgenomen dat wijziging van een waardevolle schuur niet mag.

2. Waardevolle schuur, niet gelegen op een erf.

Toegestane VAB-functies: lichte vormen van recreatie en toerisme, b.v. infopunt, mits er geen aantasting van de karakteristieke waarden van de schuur plaatsvindt. Verblijfsrecreatie en horeca zijn niet toegestaan.

3. Schuur, niet zijnde een waardevolle schuur, gelegen op een erf.

Toegestane VAB-functies: werken, recreatie en toerisme, mits er geen aantasting van het karakter van het erf plaatvindt; schuren die niet worden hergebruikt moeten worden afgebroken, tenzij zij van belang zijn voor het erfkarakter of een agrarisch gebruik blijven houden. Geen VAB-functies zijn toegestaan in schuren, die onmiskenbaar landschaps- of erfontsierend zijn.

Bij afbraak van deze onmiskenbaar landschaps- of erfontsierende schuren is nieuwbouw ten behoeve van een VAB-functie mogelijk, onder de voorwaarden als aangegeven onder 5.

4 Schuur, niet zijnde een waardevolle schuur en niet gelegen op een erf.

Toegestane VAB-functies: geen.

5. Afbraak gevolgd door nieuwbouw.

Afbraak gevolgd door nieuwbouw op hetzelfde erf ten behoeve van een VAB-functie is mogelijk als de ruimtelijke kwaliteit daarmee is gediend of wanneer dat noodzakelijk is vanwege functionele of bouwtechnische redenen. Sloop gevolgd door nieuwbouw moet in ieder geval leiden tot een versterking van de ruimtelijke kwaliteit. Daarbij kan de ruimtelijke kwaliteit vragen om een substantiële reductie van het bouwvolume. Afbraak van beelbepalende, cultuurhistorische en karakteristieke gebouwen en van gebouwen die van essentiëel belang zijn voor het karakter van een erf zijn niet toegestaan.

6. Combinatie van VAB en Rood voor Rood.

Een combinatie van Rood voor Rood (bouwkavel in ruil voor afbraak bedrijfsgebouwen) en VAB op een erf is mogelijk, mits voldaan wordt aan zowel de voorwaarden voor Rood voor Rood, als de voorwaarden van de VAB-regeling.

7. Woonfunctie.

Een woonfunctie is mogelijk voor de bestaande dienstwoning en voor een waardevolle schuur op een erf (zie 1), voorzover daardoor de karakteristieke waarden van die waardevolle schuur en het karakter van een erf niet worden aangetast. Het gehele waardevolle gebouw mag worden gebruikt voor de woonfunctie. Ook bij de dienstwoning mag het gehele gebouw waarvan de dienstwoning deel uitmaakt worden gebruikt voor de woonfunctie. Bij een inhoud van het gebouw van minimaal 1000 m3 zijn maximaal twee zelfstandige wooneenheden (geen twee afzonderlijke woningen) toegestaan. Bij een inhoud van 1500 m3 of meer zijn maximaal drie zelfstandige wooneenheden (geen drie afzonderlijke woningen) toegestaan; ten behoeve van geregistreerde woonzorg is een verdubbeling van het aantal wooneenheden toegestaan.

8. Detailhandel.

Op grond van het gemeentelijk detailhandelsbeleid, zoals dat is opgenomen in de detailhandelsnota, is uitbreiding van detailhandel in het buitengebied niet toegestaan. Een uitzondering wordt gemaakt voor winkels bij boerderijen waar uitsluitend "eigen" zelf geproduceerde producten worden aangeboden. Dit soort boerderijwinkels mogen maximaal 100 m2 bruto vloeroppervlak groot zijn.

9. Blijvend agrarisch bedrijf.

Zoals aangegeven in de aanhef van deze paragraaf is de VAB-regeling ook van toepassing op een gedeelte van de gebouwen van een blijvend agrarisch bedrijf. Bij een blijvend agrarisch bedrijf - dat wil zeggen, zolang het bedrijf beschikt over een agrarisch bouwperceel in het bestemmingsplan - mogen de VAB-gebouwen in totaal een oppervlakte hebben van ten hoogste 300 m².

10. Nieuwe dienstwoning.

Er bestaat geen recht op een extra (bedrijfs)woning ten behoeve van de VAB-functie, ook niet als de bestaande bedrijfswoning (al dan niet samen met eventuele blijvende agrarische gebouwen) wordt vervreemd.

4.2.6 Natuur

Natuur heeft een belangrijke plek in Nederland. De natuur is een schatkamer van soorten en ecosystemen. Het is echter niet alleen een thuis voor planten en dieren: natuurgebieden zijn bij uitstek geschikt om rust, ruimte en stilte te ervaren. Jaarlijks trekken dan ook veel mensen de natuur in, bijvoorbeeld om te wandelen of fietsen. Maar de natuur biedt ook andere voordelen. Zo levert het bos bijvoorbeeld hout voor onze meubels en zuiveren bomen de lucht die we inademen. Natuur is dus van levensbelang voor planten, dieren èn mensen.

4.2.6.1 Inleiding

In Nederland zijn velerlei natuurwaarden beschermd. Zowel soorten kunnen worden beschermd als gebieden. Het kan bijvoorbeeld gaan om een waardevol duingebied met zeldzame vegetatietypen en/of typische soorten, die Europees bezien zeldzaam zijn. Het kan ook gaan om de boomkikker, die een veelheid aan biotopen nodig heeft van poeltjes voor zijn voortplanting tot landschapselementen als houtwallen. Het kan ook gaan om een natuurgebied dat zijn waarde vooral ontleent aan landschappelijke aspecten zoals rust en openheid.

Er zijn een aantal categorieën soorten en gebieden die op landelijk niveau (in)direct wettelijk bescherming genieten.

Beschermde gebieden betreffen:

a. de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden, ook wel aangeduid als SBZs: speciale beschermingszones)
b. Beschermde natuurmonumenten (voorheen (staats)natuurmonumenten)
c. De Ecologische Hoofdstructuur
d. Nationale landschappen

Beschermde soorten:

Alle soorten worden beschermd via de Flora- en faunawet, hiertoe behoren onder meer de soorten die bescherming genieten krachtens de de Vogel- en Habitatrichtlijn.

4.2.6.1.1 Beschermde gebieden

Nationale landschappen

Nationale landschappen zijn gebieden met internationaal zeldzame of unieke en nationaal kenmerken de landschapskwaliteiten, en in samenhang daarmee bijzondere natuurlijke en recreatieve kwaliteiten. Landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten van nationale landschappen moeten behouden blijven, duurzaam beheerd en waar mogelijk worden versterkt. In samenhang hiermee zal de toeristisch-recreatieve betekenis moeten toenemen. Binnen nationale landschappen is daarom 'behoud door ontwikkeling' het uitgangspunt voor het ruimtelijk beleid. De landschappelijke kwaliteiten zijn medesturend voor de wijze waarop de gebiedsontwikkeling plaatsvindt. Uitgangspunt is dat de nationale landschappen zich sociaal-economisch voldoende moeten kunnen ontwikkelen, terwijl de bijzondere kwaliteiten van het gebied worden behouden of worden versterkt.

Ecocologische hoofdstructuur

Het Ecologische Hoofdstructuur-beleid is in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan en voortgezet in de Nota Ruimte. Uitgangspunt is duurzame instandhouding, herstel en ontwikkeling van een zo groot mogelijke verscheidenheid van in het wild levende dieren en plantensoorten als wel elementen van ecosystemen. Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur en ruimtelijke bescherming van deze natuur vormen daarvan essentiële onderdelen. De Ecologische Hoofdstructuur op het land bestaat voor ca. 450.000 ha uit natuurgebieden die al in 1990 aanwezig waren. Om deze natuurgebieden te verbinden tot een samenhangend geheel worden er ook nieuwe natuurgebieden n (robuuste) verbindingszones ontwikkeld. Hiermee is ca. 300.000 hectare gemoeid zodat de Ecologische Hoofdstructuur na realisatie op het land ongeveer 750.000 hectare beslaat.

De begrenzing van de gebieden vindt plaats door provincies binnen door het Rijk gestelde kader. Deze bruto-begrenzing heeft plaatsgevonden op grond van actuele én potentiële waarden en kenmerken. Na begrenzing van de netto Ecologische Hoofdstructuur door de provincies worden pas de beschrijvingen van de (gewenste) natuurkwaliteit opgesteld. Deze beschrijvingen vinden plaats in termen van landelijke natuurdoelen. Er zijn daartoe 27 natuurdoelen benoemd, die uitgewerkt zijn in 92 natuurdoeltypen met bijbehorende doelsoorten. Uitwerking van deze natuurdoelen geschiedt door provincies in de vorm van natuurgebiedsplannen. De Ecologische Hoofdstructuur is afhankelijk van planologische doorwerking op het RO-spoor via de pkb SGR en provinciale en (uiteindelijk) gemeentelijke plannen.

Natura 2000

De Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn beogen de biologische diversiteit op het grondgebied van de Europese Unie te beschermen. De bescherming is gericht op het instandhouden van natuurlijke en halfnatuurlijke leefgebieden en wilde flora en fauna. Wat betreft gebiedsbescherming is het Europese beleid gericht op instandhouding van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten. Daartoe kunnen speciale beschermingszones (SBZ ofwel Vogelrichtlijngebieden of Habitatrichtlijngebieden) worden aangewezen op grond van aanwezige bijzondere vegetatietypen of leefgebieden van bepaalde soorten. Het uiteindelijk doel is een samenhangend netwerk van leefgebieden en soorten die van belang zijn vanuit het perspectief van de Europese Unie als geheel (communautair belang). Dit netwerk heet Natura 2000.

Aanwijzing van gebieden vindt plaats op grond van door de EU vooraf vastgestelde criteria, te weten lijsten met beschermde soorten en lijsten met beschermde habitats. Per gebied worden deze natuurwaarden door Nederland vastgelegd in het aanwijzingsbesluit.

Voor beschermde Natura 2000-gebieden geldt dat er door projecten en handelingen geen verslechtering van de kwaliteit van de habitats of een verstorend effect op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen mag optreden. Als er wel mogelijke negatieve gevolgen zijn, is de activiteit dan zijn deze niet toegestaan tenzij er na de habitattoets vergunning verleend wordt. Hoe en wanneer een vergunning door Gedeputeerde Staten dan wel de Minister van LNV verleend wordt is vastgelegd in art. 19f e.v. Natuurbeschermingswet 1998

Plannen mogen geen significante gevolgen hebben. Wanneer goedkeuring aan een plan wordt verleend is vastgelegd in art. 19j Nb-wet 1998.

Vogelrichtlijngebieden

De Vogelrichtlijn heeft tot doel om alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het grondgebied van de Europese Unie te beschermen, inclusief en in het bijzonder de leefgebieden van bedreigde en kwetsbare soorten. Kwalificatie van Vogelrichtlijngebieden vindt plaats op grond van in bijlage I van de Vogelrichtlijn genoemde soorten. Voor soorten van bijlage I VR geldt dat het richtlijngebied kan worden aangewezen vanwege het feit dat het een belangrijk broedgebied is, een belangrijk niet-broedgebied is (bijv. een foerageergebied of rustgebied) of vanwege beiden redenen.

Naast het aanwijzen van speciale beschermingszones voor vogelsoorten uit bijlage I van de Vogelrichtlijn, verplicht de Vogelrichtlijn tot het beschermen van 'geregeld voorkomende trekvogels', naast (trekkende) watervogels (artikel 4 lid 2). De leefgebieden van deze soorten bepalen, naast de soorten uit bijlage I, wel mede de begrenzing van de gebieden.

Voor Vogelrichtlijngebieden geldt dat de lidstaten zelf direct gebieden aanwijzen. Nederland heeft in 2004 79 Vogelrichtlijngebieden aangewezen. Deze aanwijzingen hebben plaatsgevonden op grond van de aanwezigheid van 44 soorten uit bijlage I van de Vogelrichtlijn in combinatie met 62 trekkende watervogels.

In het aanwijzingsbesluit van het richtlijngebied, staat vermeld vanwege welke soorten en om welke reden het gebied is aangewezen.

Habitatrichtlijngebieden

De Habitatrichtlijn heeft als doel het in stand houden van de biologische biodiversiteit in de Europese Unie door het beschermen van natuurlijke en halfnatuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. Kwalificatie van Habitatrichtlijngebieden vindt plaats op grond van het voorkomen van in bijlage I HR genoemde natuurlijke habitats en de habitats van in bijlage II HR genoemde soorten. Binnen de Habitatrichtlijn worden, in tegenstelling tot de Vogelrichtlijn, in bijlage I en II naast kwalificerende ook prioritaire habitattypen en prioritaire soorten onderscheiden. Dit zijn habitattypen en soorten die gevaar lopen te verdwijnen en waarvoor de Europese Unie bijzondere verantwoordelijkheid draagt omdat een belangrijk deel van hun verspreiding binnen de Europese Unie ligt.

Habitatrichtlijngebieden worden aangemeld door de lidstaat bij de Europese Unie. Na advies van de EU kan de lidstaat de gebieden vervolgens aanwijzen.

Beschermde natuurmonumenten

Beschermde natuurmonumenten (voorheen Staatsnatuurmonumenten en Beschermde Natuurmonumenten) hebben als doel om gebieden met een natuurwetenschappelijke of landschappelijke betekenis te vrijwaren tegen ingrepen. Het kan gaan om gebieden met zeldzame plant- en/of diersoorten, maar ook om gebieden die door hun ontstaansgeschiedenis, bodembouw of landschappelijke schoonheid waardevol zijn. Er is geen generieke lijst met selecterende waarden.

Aanwijzing vindt plaats door de Minister van LNV. Thans is ca. 80% ook aangewezen als Vogelrichtlijngebied of aangemeld als Habitatrichtlijngebied. Daarmee vervalt hun status van natuurmonument en is hun bescherming geregeld via de artt. 19a e.v. Natuurbeschermingswet 1998 i.p.v. art 12 Natuurbeschermingswet 1967. Voor elk gebied zijn de te beschermen waarden beschreven in een aanwijzingsbesluit.

Voor beschermde Natuurmonumenten geldt dat het verboden is handelingen te verrichten die schadelijk zijn voor de wezenlijke kenmerken van het natuurmonument, tenzij er een vergunning kan worden verleend. Hoe en wanneer vergunning door Gedeputeerde Staten dan wel de Minister van LNV kan worden verleend is vastgelegd in art. 16 Natuurbeschermingswet 1998.

4.2.6.1.2 Beschermde soorten

Naast beschermde gebieden zijn er ook beschermde soorten. Soorten kunnen behalve via het aanwijzen van specifieke gebieden, ook strikt, dat wil zeggen overal waar de soort voorkomt, beschermd worden. Vanuit Europees oogpunt gaat het daarbij om alle vogelsoorten die op het Europees grondgebied voorkomen (Vogelrichtlijn), en alle soorten vermeld op bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

Daarnaast zijn er een aantal soorten die vanuit nationaal oogpunt bescherming genieten. Deze soorten zijn allemaal beschermd onder de Flora- en faunawet. In totaal gaat het om meer dan 500 soorten die wettelijke bescherming genieten. Dat is ruim 1% van het totaal aantal soorten dat in ons land voorkomt. Veel ongewervelde dieren bijv. kokerjuffers, sprinkhanen of spinnen zijn niet beschermd, evenals bijv. paddestoelen, wieren en korstmossen. De beschermde soorten bestaan uit 278 vogelsoorten en 250 overige dier- en plantensoorten.

Vogels

De Vogelrichtlijn verplicht tot het beschermen van alle vogelsoorten die inheems zijn op het Europees grondgebied. Dit zijn meer dan 700 soorten waarvan er 476 in Nederland voorkomen. Van deze 476 soorten zijn er 463 volledig inheems en 2 ten dele (Dwerggans en Raaf t.g.v. herintroductie). De overige soorten betreffen individuen van vermoedelijk ontsnapte kooivogels of bewust uitgezette soorten. Van de 463 soorten zijn er 278 soorten die regelmatig in Nederland zijn aan te treffen als broedvogel of niet-broedvogel. De overige185 soorten komen hier als dwaalgast voor.

Overige dieren en planten

Via de Habitatrichtlijn zijn 61 diersoorten beschermd. Aanvullend op deze Europees beschermde soorten heeft Nederland soort(groep)en aangewezen die ook onder de beschermende werking van de Flora- en faunawet vallen te weten: alle van nature in Nederland voorkomende zoogdieren, reptielen, amfibieën en vissen, uitgezonderd de vissoorten die in de visserijwet worden genoemd. Verder zijn een aantal planten en insecten beschermd.

Voor beschermde soorten geldt dat de verbodsbepalingen Flora- en faunawet niet mogen worden overtreden. Hiermee wordt gedoeld op artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Deze artikelen verbieden onder meer het doden en opzettelijk verontrusten van dieren behorende tot een beschermde inheemse diersoort. Ingrepen die strijdig zijn met deze verbodsbepalingen zijn niet toegestaan, tenzij er toestemming (meestal omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan) verleend kan worden. Hoe en wanneer toestemming kan worden verleend is vastgelegd in art. 65-68 meestentijds te verlenen door Gedeputeerde Staten en art. 75 Flora- en faunawet (ontheffing) te verlenen door de Minister van LNV.

4.2.6.2 Beschermde gebieden in (de nabijheid van) het plangebied

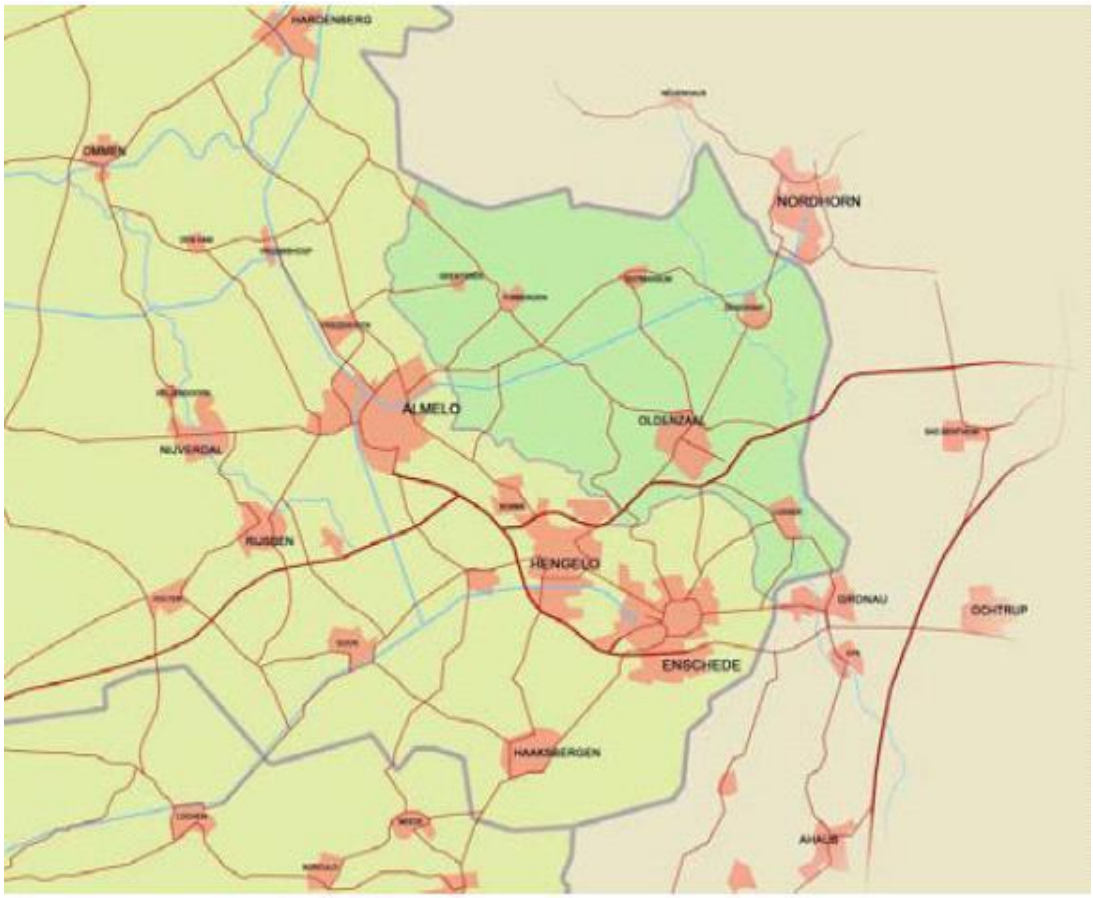
In deze paragraaf wordt ingegaan op de van Rijkswege beschermde gebieden in en in de nabijheid van het plangebied.

4.2.6.2.1 Nationaal Landschap Noordoost Twente

Noordoost-Twente is in de Nota Ruimte (2006) door het Rijk aangewezen als Nationaal Landschap. Een Nationaal Landschap is een gebied met (inter-)nationaal zeldzame of unieke landschapskwaliteiten en, in samenhang daarmee, bijzonder natuurlijke en recreatieve kwaliteiten. De opgave voor de Nationale Landschappen is het behouden, duurzaam beheren en waar mogelijk versterken van de bijzondere kwaliteiten. Ook zal de recreatieve toegankelijkheid moeten worden vergroot. Noordoost-Twente is aangewezen als Nationaal Landschap vanwege de zogenaamde kernkwaliteiten:

- grote mate van kleinschaligheid;
- het groene karakter;
- samenhangend complex van beken, essen, kampen en moderne ontginningen.

Het glooiende beeklandschap is zeer gevarieerd door een fijnmazig samenstel van beken, essen, kampen en ontginningen. Houtwallen, singels en bossen zorgen voor een kleinschalig en groen karakter, in relatie tot de open ruimte van Noord- en Oost-Nederland.



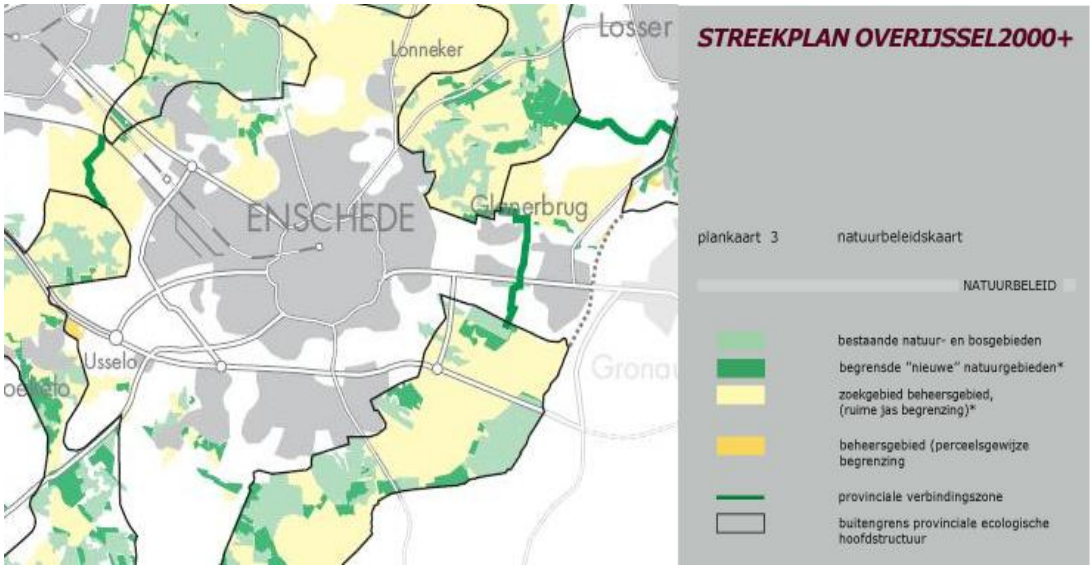
Overzichtskaart van het Nationaal Landschap Noordoost-Twente

Op de hiervoor afgebeelde kaart valt op te maken dat het Nationaal landschap Noordoost-Twente geen onderdeel uitmaakt van het plangebied. Het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost beïnvloedt dit nationale landschap dan ook niet.

4.2.6.2.2 Provinciale ecologische hoofdstructuur

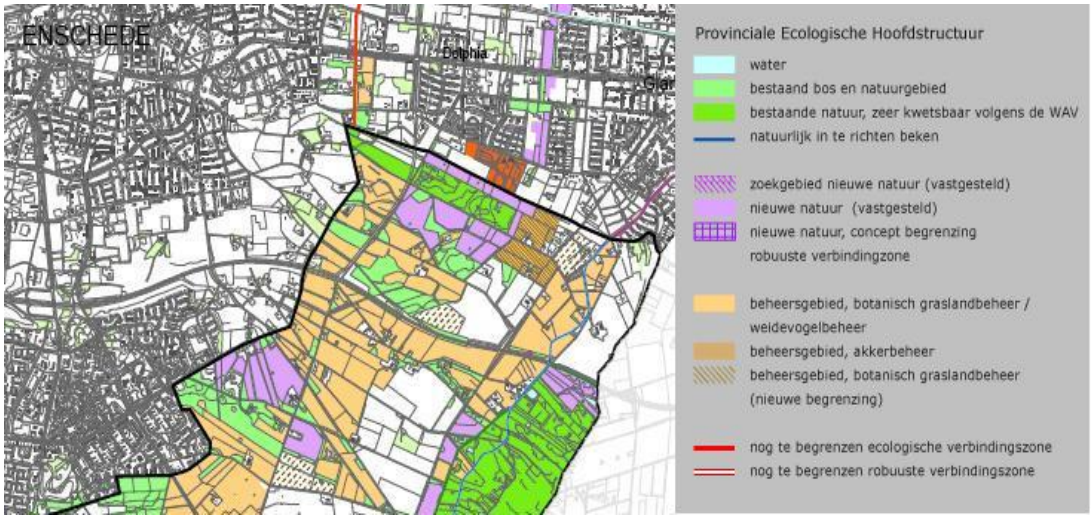
De Ecologische Hoofdstructuur is door de Provincie vastgesteld in het Streekplan Overijssel 2000+. De provincie heeft er voor gekozen om de Ecologische Hoofdstructuur in het streekplan niet op perceelsniveau vast te stellen.

Op de bij het streekplan behorende natuurbeleidskaart, waarvan hieronder een fragment is opgenomen, is de provinciale ecologische hoofdstructuur begrensd.



De provincie gaat de ecologische hoofdstructuur herbegrenzen. Het concept van deze herbegrenzing is op 11 september 2007 door gedeputeerde staten vastgesteld. Gemeenten, waterschappen en adviescommissies is advies gevraagd over dit voorstel.

Het nu ontwikkelde voorstel bestaat uit een kaart + toelichting waarop de EHS op perceelsniveau is begrensd. Op onderstaande tekening is een fragment van de herbegrensde provinciale ecologische hoofdstructuur weergegeven.



In het huidige streekplan is als enige extra bescherming voor de provinciale ecologische hoofdstructuur opgenomen dat grootschalige ontwikkelingen worden geweerd en dat geen nieuwe vestigingen van

agrarische bedrijven mogelijk zijn, tenzij op basis van een integrale gebiedsgerichte aanpak.

Het nieuwe beleid uit de nota Ruimte is anders dan dat uit het Streekplan. Voor de hele EHS geldt het "nee-tenzij-beleid"; geen nieuwe ontwikkelingen die de kwaliteit aantasten. Het nieuwe beleid uit de nota Ruimte biedt nu echter ook meer mogelijkheden om op basis van ecologische of maatschappelijke argumenten de EHS te herbegrenzen. Tot nu kon dit alleen bij "groot maatschappelijk belang" .

Het nieuwe EHS-beschermingsregime is uitgewerkt in het beleidskader "Spelregels EHS" dat onlangs door de ministers van LNV en VROM, na behandeling in de 2e kamer is vastgesteld. Dit beschermingsregieme is opgebouwd uit verschillende elementen. Dit zijn naast het 'nee, tenzij'-regime -met als sluitstuk natuurcompensatie - de maatwerkinstrumenten EHS-saldobenadering en Herbegrenzen EHS. In de paragrafen 6.2 t/m 6.5 volgt een samenvatting van dit rijks document.

Het ruimtelijke beleid voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het 'nee, tenzij'-regime.

Ruimtelijke ontwikkelingen binnen de EHS, met significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied, zijn in beginsel niet toegestaan. Zo'n ontwikkeling kan alleen doorgaan, als er geen reële alternatieven mogelijk zijn èn er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Een initiatiefnemer is in dit geval verplicht om de negatieve effecten te mitigeren. Dit houdt in dat het optreden van negatieve effecten wordt voorkomen of beperkt door aanvullende maatregelen te treffen.

Bij overblijvende negatieve effecten is compensatie de laatste stap om de optredende schade te herstellen. De wezenlijke kenmerken en waarden zijn de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. De natuurdoelen zijn vastgelegd in het natuurgebiedsplan Overijssel en de provinciale Natuurdoelenkaart.

Overigens geldt het nee tenzij beginsel niet voor binnen de EHS (binnen beheersgebied en nieuwe natuur) gelegen agrarische bedrijven. De bestaande mogelijkheden voor ontwikkeling op basis van het huidige bestemmingsplan worden door dit beginsel niet beperkt. Voor bedrijven binnen 250 meter van als kwetsbare gebieden die in het kader van de Wet Ammoniak en Veehouderij zijn aangewezen gelden wel bepaalde beperkingen.

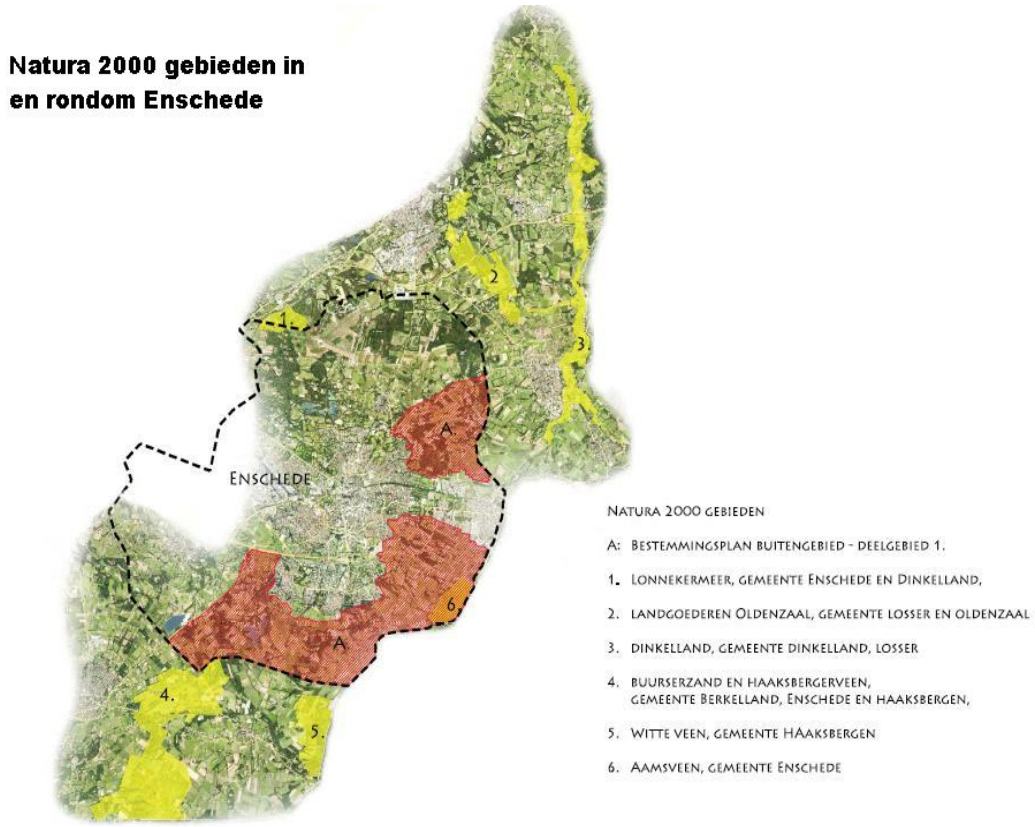
Dit betekent in de praktijk dat als nieuwe natuur of beheersgebied begrensde gronden die eigendom zijn van landbouwbedrijven geen beperkingen geven aan de bestaande bedrijven. Pas als gronden op vrijwillige basis zijn aangekocht of als hier een overeenkomst particulier natuurbeheer is gesloten geldt hier eenzelfde ruimtelijke bescherming als bij bestaande natuurgebieden. Op dat moment kan de agrarische functie vervallen.

Bij de ontwikkeling van het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost is het nieuwe beleid met betrekking tot de provinciale ecologische hoofdstructuur uitgangspunt geweest.

Het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost is een op het beheer van de bestaande situatie gericht plan. Nieuwe ontwikkelingen met significant negatieve effecten op de kenmerken en waarden van het gebied worden niet voorzien.

4.2.6.2.3 Natura 2000

In en in de nabijheid van het plangebied komen verschillende Natura 2000-gebieden voor. Op het hieronder afgebeelde kaartje zijn zowel het plangebied als de voor dit plan relevante Natura 2000-gebieden weergegeven.



Hieronder volgt een korte beschrijving van de verschillende gebieden.

Lonnekermeer

Het Lonnekermeer is een relatief jong landgoed waar een tweetal gegraven waterplassen in liggen. Deze oligotrofe tot mesotrofe meren herbergen zeldzame pionierbegroeiingen. Naast het landgoed beslaat het gebied ook het aangrenzende 'De Wildernis', een kleinschalig beekdallandschap met vochtige en droge heiden, heischrale graslanden, blauwgraslanden en dotterbloemhooiland. Aan de oostzijde zijn heideveldjes te vinden.

Landgoederen Oldenzaal

Het gebied Landgoederen Oldenzaal ligt aan de voet van de stuwwal van Oldenzaal tussen Oldenzaal, Losser en Lutte. Het zuidelijk deel omvat het westelijk deel van het beekdal van de Snoeijinksbeek, gekenmerkt door hoogteverschillen, houtwallen, opgaand geboomte, bossen en vochtige en schrale graslanden en heideterreinen. De bossen bestaan uit eiken-berkenbos, beuken-eikenbos, eiken-haagbeukenbos en elzen-vogelkersbos. Voorts komen doornstruwelen voor en restanten van droge rivierduingraslanden. In het gebied liggen een aantal landgoederen die bestaan uit een afwisseling van naald- en loofbos, houtwallen, weilanden en akkers. Een groot deel van het gebied bestaat uit oud beuken- en eikenbos. In Boerskotten ontspringt de Snoeijinksbeek. In het noordelijk deel ligt een heuvelachtig terrein met een afwisseling van oude loof- en naaldbossen, graslanden (waaronder dotterbloemhooilanden), houtwallen en boerderijen. Aan de voet van de Tankenberg liggen enkele bronnen.

Dinkelland

Het gebied Dinkelland bestaat uit het beekdal van de Dinkel met een aantal zijbeken, waaronder het oostelijk deel van het beekdal van de Snoeijinksbeek, en een drietal gevarieerde heideterreinen langs de Puntbeek en Rammelbeek, te weten Punthuizen, Stroothuizen en het Beuninger Achterveld. De Dinkel is een kleine laaglandrivier. Bovenstrooms van de aftakking van het Omleidingskanaal heeft de Dinkel een vrij natuurlijke

hydrodynamiek. Benedenstrooms van deze aftakking is de hydrodynamiek sterk gereguleerd. Landschappelijk is het een gaaf beekdal, gekenmerkt door hoogteverschillen, houtwallen, bossen en vochtige en schrale graslanden en heideterreinen. De losliggende delen nabij Punthuizen bestaan uit vochtige en droge heide en heischrale graslanden en blauwgraslanden, afgewisseld met bosjes.

Buurserzand en Haaksbergerveen

Het gebied Buurserzand en Haaksbergerveen bestaat uit twee deelgebieden. Het Haaksbergerveen in het zuiden is een veenputtencomplex met goed ontwikkelde gradiënten naar het omliggende zand- en (basenrijk) leemlandschap. Door vernattingsmaatregelen in het verleden zijn de nog aanwezige, met hoogveenvegetatie begroeide veenpakketten veranderd in drijftillen, die qua vegetatie sterk lijken op moerasheiden. Er is een afwisseling van veenputten en dijkjes. Het Buurserzand in het noorden is een heidegebied op voormalig stuifzand. Er komen hier op uitgebreide schaal natte heidebegroeiingen voor met her en der zwakgebufferde vennen, afgewisseld met droge heide met jeneverbesstruweel.

Witteveen

Het Witte Veen met het Duitse Witte Venn is een vrij klein en ondiep voormalig hoogveen (komveen) dat vooral van belang is vanwege een hoogveenrestant met vochtige heide en enkele vennen. Een groot deel van het gebied is in de 20ste eeuw ontgonnen, in het niet ontgonnen deel is veel bos opgeslagen. Door inrichtingsmaatregelen wordt geprobeerd de kwaliteit van het gebied te vergroten en uiteindelijk ook herstel van het hoogveen te bereiken.

Aamsveen

Het Aamsveen is een hoogveengebied dat ooit deel uitmaakte van een veel groter hoogveencomplex, dat zich ook over de grens heen uitstrekt. Het gedeelte op Nederlands grondgebied is betrekkelijk klein, maar omvat een goed ontwikkelde gradiënt van hoogveen in het oosten naar het beekdallandschap in het westen. De vegetatie verandert van hoogveen met natte heide via vochtige heide en heischrale graslanden op de overgang naar natte schraalgraslanden in het beekdal zelf. Langs de randen van het veen komen natuurlijke berkenbroekbossen voor met gagelstruweel. Het broekbos langs de beek is van een zeer gevarieerde samenstelling met soorten van rijkere bodems.

De hierboven genoemde gebieden zijn allemaal Habitatrichtlijngebieden. In de nabijheid van het plangebied zijn geen vogelrichtlijngebieden of Beschermde Natuurmonumenten gelegen.

Het bestemmingsplan Buitengebied Zuid-Oost is gericht op het beheer van het plangebied. Dat neemt niet weg dat er wel groeimogelijkheden in het plangebied zijn opgenomen voor bestaande agrarische bedrijven, net zoals het vigerende bestemmingsplan dat ook kent.

In het kader van de voorbereiding van het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost is beoordeeld (de zogenaamde voortoets), of er een kans bestaat op een significant negatief effect van dit bestemmingsplan voor één van bovengenoemde Natura 2000-gebieden. Dit is gedaan gedaan door de ontwikkelingen waarin het bestemmingsplan voorziet te vergelijken met de gevoeligheden van de beschermde natuurwaarden in de betreffende Natura-2000 gebieden. De resultaten van de voortoets zijn opgenomen als bijlage Bijlage 2 van de plantoelichting.

Het is op voorhand niet uit te sluiten dat uitbreidingen van agrarische bedrijven significant negatieve effecten op de aanwezige beschermde gebieden hebben (Aamsveen, Buurserzand, Haaksbergerveen, Witte Veen, Dinkelland, Lonnekermeer en Landgoederen van Oldenzaal). Al deze gebieden zijn namelijk zeer gevoelig voor vermesting en voor een aantal habitattypen geldt een verbetering doelstelling voor de kwaliteit. Omdat de achtergronddepositie in de betreffende Natura 2000-gebieden veel hoger is dan de kritische depositiewaarden van de beschermde habitattypen leidt iedere toename in theorie tot significant negatieve effecten.

Gelet op de uitkomsten van de voortoets is een Planmer opgesteld. Voor de resultaten daarvan wordt verwezen naar hoofdstuk 6.

4.2.6.3 Beschermde soorten

Wat betreft de soortenbescherming zal worden gewerkt met de zogenaamde 'uitgestelde toets'. Deze bescherming vindt plaats via Flora- en Faunawet. Op grond van deze wet mogen beschermde dieren en planten, die in de wet zijn aangewezen niet worden gedood, gevangen, verontrust, geplukt of verzameld en het is niet toegestaan dieren te beschadigen, vernielen of te verstoren. Onder voorwaarden is ontheffing van de verbodsbepalingen mogelijk. Voor soorten die staan vermeld op bijlage IV van de Habitatrichtlijn en een aantal Rode Lijst soorten zijn de voorwaarden voor ontheffing streng.

De Flora- en faunawet is altijd onverkort van kracht. Dit betekent dat op de het moment dat nieuwe activiteiten aan de orde zijn {bij recht, vergunningvrij of via een afwegingsprocedure) dat in het kader van de Flora en faunawet de mogelijke effecten op de te beschermen soorten altijd moet worden meegewogen. Een beoordeling op het moment dat activiteiten daadwerkelijk aan de orde zijn (en dus niet ten tijde van het maken van het bestemmingsplan) geeft het meest actuele en beschermingswaardige beeld. Indien op dat moment blijkt dat er sprake is van (een) beschermde soort(en) en de activiteit strijd oplevert met de bepalingen uit de Flora- en faunawet, zal de betreffende activiteit pas plaats kunnen vinden na het verkrijgen van ontheffing. Bij het opstellen van het bestemmingsplan moet wel redelijk zicht bestaan op de verleenbaarheid van een eventuele benodigde ontheffing. Anders is het bestemmingsplan niet uitvoerbaar.

In dit in hoofdzaak conserverende bestemmingsplan hoeft met het oog op dit voorgaande punt geen aanvullende regeling worden opgenomen. De gebruikelijk ontwikkelingen op perceelsniveau die in het plan worden geboden zijn in beginsel uitvoerbaar, al kan te zijner tijd blijken dat een ontheffing in specifieke gevallen niet of slechts onder voorwaarden verleend kan worden. Dit doet aan de algemene uitvoerbaarheid van het plan niets af. Voor ontwikkelingen die verder gaan dan de gebruikelijk ontwikkelingsmogelijkheden op perceelsniveau zijn in het plan diverse flexibiliteitsbepalingen opgenomen.

Hiervoor geldt, conform het voorgaande, dat een ecologische beoordeling op het moment dat de betreffende ontwikkelingen daadwerkelijk aan de orde zijn, het meest actuele en beschermingswaardige beeld geeft.

Gelet op de kleinschalige aard en omvang van de betreffende ontwikkelingen kan worden gesteld dat ook deze in algemeenheid uitvoerbaar zijn. De flexibiliteitsbepalingen bieden voldoende garantie voor een volwaardig onderzoek naar de ecologische waarden, voor zover deze via bestemmingsplan gereguleerd kunnen worden.

4.2.7 Recreatie

Enschede bouwt aan zes zogenaamde Vrijetijdsclusters. Het zijn duidelijk aan te wijzen plekken op de kaart van de stad waar de Vrijetijdssector is geconcentreerd. Ieder van deze zes ‘clusters’ krijgt een helder profiel mee met een ontwikkelingsrichting. In de nota 'Enschede als belevenis' is een en ander als volgt uitgewerkt:

PROFILERING VAN DE ZES VRIJETIJDSCLUSTERS

	Omschrijving van het aanbod	Thema	Doelgroep	Opgave
Binnenstad + Muziekkwartier	323 winkels, cafés en restaurants 3 hotels 1 Theater 1 Muziekcentrum 1 Poppodium 1 Casino	Uitgaan Muziek	Jongeren (Student) Tweeverdieners Actieve Ouderen	Meer bijzondere winkels Een Bioscoop met 3 of meer zalen Clubs voor jongeren Interessante horeca in muziekkwartier Backpackershotel Openstelling bijzondere gebouwen op zaterdag (kerken, stadhuis, synagoge)
Kunstkwartier Roombeek (incl. cultuurlint)	MuseumAs (in ontwikkeling) inclusief Rijksmuseum Twente, Twentse Welle	Cultuur Architectuur	Actieve Ouderen Kunststudenten Scholieren	Verbinding met binnenstad (Inter)nationale marketing Meer beeldend kunstenaars en ateliers.
Sport en Entertainment Boulevard	Arke Stadion CineStar bioscoop Entertainmentpark Go Planet, (Concert- en Evenementenhal, Kartbaan, Indoor Speelpaleis) nieuw aan te leggen 400 meter Kunstijsbaan. Station en veel parkeerruimte	Grootschalig Amusement en sport	Gezinnen Jongeren	Ruimtelijke Integratie van de onderdelen Marketing van het gebied Kwaliteit openbaar gebied: Plek maken Meer en hoogwaardig programma en activiteiten
Boekelo	Museumtrein, minidierentuin het Labyrint, shortgolf voorziening en zijn Bad Boekelo resort/hotel en zijn Oude zoutboortoren in een mooie landschappelijke omgeving. Grolsch bierbrouwerij, (rondleidingen)	Familieattracties Luxe Ontspannen	Gezinnen Actieve Ouderen Tweeverdieners	Attractieve verbinding met centrum Enschede /Hengelo (doortrekken museumtrein?) Extra verblijfsaccommodatie (Bungalowpark) Wellness/Bronnenbad Versterking Centrum , koppeling hippisch centrum met de Military
Groene Stadsrand en de parken	Recreatiegebied met routes (skate, wandel, paardrijden, 'bewegings- en belevingspad', et cetera), een recreatieplas (inclusief Waterskibaan) speeltuinen, golfbanen, campings en maneges Gebied Diekman met Hal en sportcomplex Landgoederen van textielbaronnen en fabrieksgebouwen die zich lenen voor fiets- en wandelroutes langs dit unieke erfgoed.	Cultuurhistorie Actieve recreatie	Gezinnen, Actieve Ouderen Inwoners van de stad en regio	Verbindende en aantrekkelijke routes: skate, wandel, (nordic) et cetera Aanbod voor nieuwe buitensporten (skate) Kleinschalige evenementen Arrangementen Park met Recreatiebungalows
Luchthaven Twente	Grootschalig evenemententerrein Mogelijkheid voor grootschalige attractie van meer dan 10 ha.	Groot	?	Mega-evenementen Themapark

Voor het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost is de tekst onder het kopje 'Groene stadsrand en de parken' van belang.

De opgave voor de komende jaren bestaat uit de realisatie van verbindende en aantrekkelijke (wandel-)routes, de realisatie van een park met recreatiebungalows, het voorzien in toeristische arrangementen, kleinschalige evenementen en een nieuw aanbod van buitensporten.

4.2.8 Verkeer

4.2.8.1 Inleiding

In de afgelopen decennia is de mobiliteit in Nederland verder toegenomen. Deze stijging is vooral terug te vinden in het gebruik van eigen vervoer met de nadruk op het autogebruik. De komende decennia wordt een beperkte groei van de bevolking en arbeidsplaatsen verwacht, maar ook een toename van de mobiliteit per hoofd van de bevolking, waardoor een verdere groei van de mobiliteit verwacht mag worden.

Recentelijk zijn in het kader van het landelijke programma “Duurzaam Veilig Verkeer” voor het buitengebied van de gemeente Enschede de wegen ingedeeld in stroomwegen, gebiedsontsluitingswegen en erftoegangswegen.

Inmiddels zijn in het oostelijk, zuidelijk en westelijk deel van het buitengebied deze verblijfsgebieden aangewezen als 60 km-zones en naar verwachting zullen het komend jaar ook in het noordelijke deel van het buitengebied 60 km-zones aangewezen worden.

In dit hoofdstuk wordt per verkeerssoort (gemotoriseerd verkeer, openbaar vervoer, vervoer over water en het langzaam verkeer) omschreven wat de huidige structuur is en wat de eventuele ontwikkelingen zijn.

4.2.8.2 Het wegennet

In het plangebied ligt een uitgebreid netwerk van wegen. Voor wat betreft de functie van die wegen kan er onderscheid worden gemaakt in:

1. het landelijk hoofdwegennet (stroomweg)

2. de radiale hoofdwegen (gebiedsontsluitingsweg)

3. de overige hoofdwegen (gebiedsontsluitingsweg)

4. de overige wegen (erftoegangswegen)

1. Het landelijk hoofdwegennet.

Enschede heeft in de huidige situatie aansluiting op een tweetal wegen van het landelijk hoofdwegennet: het betreft hier de A1 (via de Oldenzaalsestraat) en RW35 (via de Westerval, Zuiderval en Oostweg).

Ongeveer parallel aan de Haaksbergerstraat is een verbinding voorzien tussen de stedelijke knooppunten Enschede-Hengelo en Arnhem-Nijmegen, de A18. Deze route zal eveneens een regionale betekenis krijgen voor zuidwest Twente en de Achterhoek. Er is nog geen duidelijkheid over zowel het exacte tracé als de termijn van aanleg. In het bestemmingsplan is gezien bovenstaande geen tracé opgenomen.

2. De radiale hoofdwegen.

Tot de categorie radiale hoofdwegen worden die wegen gerekend, die in de structuur van de stad Enschede als radialen zijn te omschrijven. De radialen, die de verbinding vormen tussen de dorpen/steden rondom Enschede en de binnenstad van Enschede, liggen deels in het buitengebied en deels in de bebouwde kom. De intensiteit op deze wegen is in het algemeen hoog: intensiteiten van hoger dan 10.000 mvt/etmaal vormen geen uitzondering.

Hieronder worden deze radialen genoemd, die deels in het plangebied zijn gelegen en deels daarbuiten. Bij de bebouwde komgrens treedt vaak een naamsverandering op. Radialen zijn:

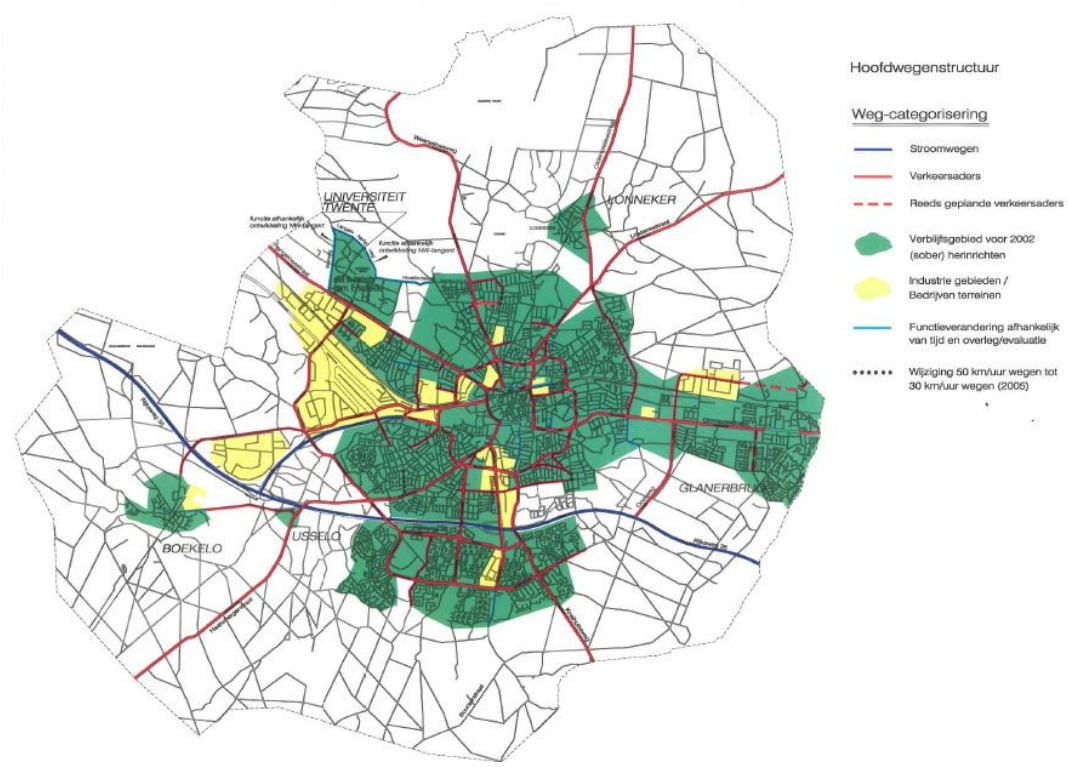
a. Lossersestraat
b. Haaksbergerstraat
c. Knalhutteweg (binnen de bebouwde kom overgaand in Kuipersdijk)

3. De overige hoofdwegen.

Onder de overige hoofdwegen worden hier de wegen bedoeld die in (of in de nabijheid van) het plangebied liggen en niet tot de radialen behoren. Deze wegen zijn:

- Noord Esmarkerrondweg
- Auke Vleerstraat
- Usselerrondweg
- Oostweg

In onderstaande figuur zijn de hoofdwegen weergegeven.



4. De overige wegen.

Naast de hiervoor genoemde wegen zijn in het buitengebied een groot aantal wegen welke voornamelijk een beperkt ontsluitende functie vervullen. Deze wegen vallen allen binnen de eerder aangegeven verblijfsgebieden.

4.2.8.3 Het openbaar vervoer

Met name de regionale buslijnen en de belbus zijn van belang voor het plangebied. De regionale buslijnen verbinden zowel Hengelo, Oldenzaal, Lonneker, Losser, Usselo en Haaksbergen met Enschede via de radiale wegen.

De belbus heeft een groter bereik in het buitengebied; dit bereik beperkt zich echter tot een gebied rond het havengebied, de Marssteden en Boekelo/richting Haaksbergen.

In het plangebied zijn geen railverbindingen aanwezig.

4.2.8.4 Vaarwegen

Het Twentekanaal is één van de hoofdvaarwegen van Nederland. Het verbindt de IJssel (met een verbinding met de Rijn en het IJsselmeer) met het oosten van het land.

In het Structuurschema Verkeer en Vervoer wordt aangegeven dat het Twentekanaal in aanmerking komt voor "een mogelijke verruiming toegankelijkheid vaarwegen": een verbinding tussen het Twentekanaal en het Duitse Mittellandkanaal. Hierdoor zou voor het vervoer over water een verbeterde aansluiting met Oost-Europa ontstaan. Er is thans geen sprake meer van een mogelijk tracé over het grondgebied van Enschede.

Het Twentekanaal is buiten de grenzen van het plangebied gelegen.

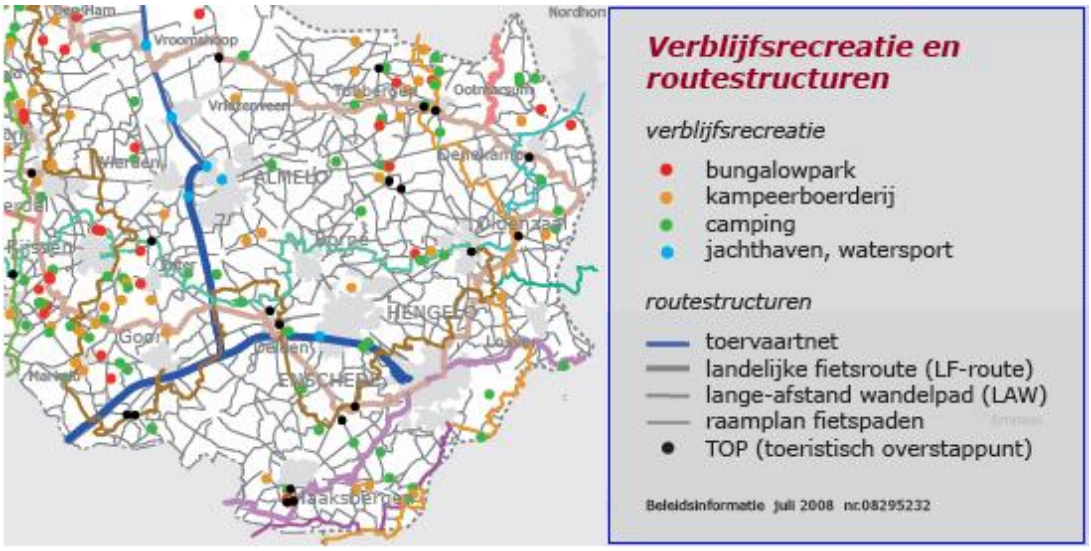
4.2.8.5 Langzaam verkeer

In principe zijn alle wegen in het buitengebied (op Rijksweg 35, de Westerval en de Oostweg) beschikbaar voor het langzaam verkeer.

Er zijn echter weinig duidelijk uitgezette routes aanwezig. Goede bewegwijzering ontbreekt op veel plaatsen. Door het grillige wegennet en het besloten landschap is oriëntatie in veel gevallen moeilijk. Met name in het noordelijk gebied worden doorgaande routes geblokkeerd door grootschalige elementen als de vliegbasis Twente, het waterwingebied en het militair terrein Zuidkamp.

Binnen de grenzen van het plangebied komen een tweetal lange afstandswandelroutes voor. Het gaat daarbij om het zogenaamde Trekvogelpad en het Noaberpad. Landelijke fietsroutes komen ook binnen het plangebied voor. Het gaat daarbij om de Saksenroute (LF 14) en de boerenlandroute (LF 15).

De betreffende routes zijn op onderstaande afbeelding weergegeven.



Door middel van dit plan wordt, op één uitzondering na, de bestaande infrastructuur niet gewijzigd. Die wijziging bestaat uit de aanleg van een recreatief pad in de stadsrandzone (zie hoofdstuk 4).

4.2.9 Werken

Het buitengebied van Enschede levert ook werkgelegenheid op buiten de agrarische sector om. Functies die in het buitengebied -op beperkte schaal- voorkomen betreffen onder meer dienstverlenende en productiebedrijven, detailhandel en horeca.

Voor bedrijvigheid die -niet in strijd met het geldende bestemmingsplan- reeds in het plangebied voorkomt geldt in zijn algemeenheid dat deze onder de noemer van het nieuwe bestemmingsplan moet kunnen worden gecontinueerd.

De mogelijkheden van nieuwvestiging in het buitengebied worden primair bepaald door de in paragraaf 4.1 aangehaalde beleidskaders. Ten aanzien van de hiervoor genoemde functies gaat het daarbij om het volgende.

Op grond van het gemeentelijk detailhandelsbeleid, is uitbreiding van detailhandel in het buitengebied niet

toegestaan. In de nota Buitenkans wordt een uitzondering gemaakt voor winkels bij boerderijen waar uitsluitend “eigen” zelf geproduceerde producten worden aangeboden. Boerderijwinkels mogen maximaal 100 m2 bruto vloeroppervlak groot zijn.

Voor de overige functies is de toelaatbaarheid van nieuwe vestigingen afhankelijk van het VAB-beleid, zoals dat in de nota Buitenkans is neergelegd. Daarbij zijn de kwalificering van het gebouw (waardevol of niet waardevol) en de situering van het gebouw (wel of niet op erf gelegen) van belang.

	Erf	Niet op erf
Waardevolle schuur	Wonen, werken, recreatie en toerisme	Lichte vormen van recreatie en toerisme (geen verblijf, geen horeca)
Overige schuren	Werken, recreatie en toerisme	Geen VAB-functies

Of in een concreet geval uiteindelijk medewerking wordt verleend door de gemeente, is van meer factoren afhankelijk. Mede bepalend zijn:

- De effecten die het initiatief heeft op cultuurhistorie, natuur, stedelijk gebruik (b.v. de recreatieve gebruiksmogelijkheden), landschap, economie en landbouw en de maatregelen die de initiatiefnemer treft ten behoeve van genoemde aspecten.
- Het nut van een initiatief en de doelgroep. Wie heeft belang bij een initiatief? Wie heeft er baat bij? Gaat het alleen om een individueel belang? Of heeft een groter gebied of een grotere groep er belang bij. Of wellicht de gehele gemeente? Wordt bijvoorbeeld door het initiatief gemeentelijk beleid uitgevoerd?

4.2.10 Wonen

Het uitgangspunt van geen verdere ‘verstening’ van het buitengebied, zoals dat de afgelopen decennia is gehanteerd, blijft ook voor de toekomst het uitgangspunt. In Buitenkans, Gids voor ruimtelijke kwaliteit worden op dit uitgangspunt drie belangrijke uitzonderingen geformuleerd:

a. Bestaande rechten, zoals de vergroting van een bestaande woning (tot het toegestane maximum).
b. De vestiging van een nieuw landgoed (in de stadsrand of daarbuiten) met daarbij de bouw van één of meerdere gebouwen.
c. Nieuwe bebouwing op buitenplaatsen.

In dit verband wordt opgemerkt dat de stichting van nieuwe landgoederen met de daarbij behorende bebouwing over het algemeen een dermate grote impact op het landschap hebben, dat hiervoor geen regeling in het bestemmingsplan is opgenomen. In voorkomende gevallen zal het bestemmingsplan hiervoor worden herzien.

In Buitenkans, Gids voor ruimtelijke kwaliteit wordt ook de mogelijkheid geboden om op zeven, in deze nota bij naam genoemde landgoederen, nieuwe bebouwing te realiseren ten behoeve van wonen, werken, recreatie en toerisme. Wat kan worden toegestaan, kan van geval tot geval verschillen; daarom is hiervoor in het voorliggende plan geen generieke bebouwingsregeling opgenomen.

In 2006 is met herziening 38 van het bestemmingsplan Buitengebied de maximum inhoud van dienstwoningen bij agrarische bedrijven verhoogd van 600 m³ naar 750 m³. De maximum inhoud van dienstwoningen bij andere bedrijven is 600 m³ gebleven. De maximum inhoud van de overige woningen in het buitengebied is verhoogd van 450 m³ naar 600 m³.

In Buitenkans, Gids voor ruimtelijke kwaliteit is vastgelegd dat de maximum inhoud van agrarische dienstwoningen 750 m³ blijft. Als het bestaande hoofdgebouw waarin de dienstwoning zich bevindt een grotere inhoud heeft, mag het gehele hoofdgebouw als dienstwoning worden gebruikt.

De maximum inhoud van de overige woningen en dienstwoningen in het buitengebied wordt ook verhoogd naar 750 m³. De volgende overwegingen hebben hierbij een rol gespeeld:

- het komt tegemoet aan de wens en behoefte van vele bewoners;
- het sluit meer aan bij omliggende gemeenten;
- vanuit een oogpunt van ruimtelijke kwaliteit kan een wat grotere volume in het buitengebied de voorkeur verdienen;
- vanuit een oogpunt van ruimtelijke kwaliteit verdienen schuine daken in het buitengebied over het algemeen de voorkeur; en dat veroorzaakt vaak nogal wat loze ruimten;
- het kan de behoefte aan allerlei ontsierende (vaak vergunningvrije) uitbouwen intomen;
- door een grotere inhoud toe te staan kan worden tegemoet gekomen aan de behoefte aan ruimte voor mantelzorg.

Uitzondering geldt voor woningen die worden gebouwd op zogenaamde buitenplaatsen. Het gedeelte van de woning onder het maaiveld telt niet mee bij de berekening van de inhoud. Ophoging van het maaiveld is daarbij niet toegestaan.

Hoofdstuk 5 Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen

Voor de bestaande functies vormt het bestemmingsplan het beheerskader. Waar mogelijk en gewenst wordt daarbij ontwikkelingsruimte geboden. In de hoofdstukken 4 en 7 van deze toelichting, wordt beschreven welke ontwikkelingsruimte die bestaande functies wordt gegeven.

De ontwikkelingen die in dit hoofdstuk worden beschreven, reiken verder, vergen zonder uitzondering een nadere afweging en kunnen niet meer worden gerekend tot het normale beheer van een gebied.

5.1 Gemeentelijke projecten

In dit hoofdstuk worden nieuwe ontwikkelingen beschreven, welke deels worden meegenomen in het bestemmingsplan Zuid Oost 2009. Uitgangspunt is dat alleen de ontwikkelingen die voldoende concreet en onderbouwd zijn worden meegenomen. In dit hoofdstuk worden aangegeven de ontwikkelingen van de stadsrand o.a. Rondje Enschede en particulieren initiatieven

Stadsrand c.q. rondje Enschede

De stadsrand van Enschede is bijzonder in vergelijking tot veel steden. Waar veel andere stadsranden rommelig en lelijk zijn, kent Enschede een fraaie en heldere overgang van stedelijk gebied naar buitengebied. Toch kan de overgang van stedelijk gebied naar buitengebied versterkt worden .

De gemeente heeft een plan ontwikkeld voor de stadrandzone. De basis van het plan is een pad in de vorm van een rondje om de stad. Het pad is gericht op wandelaars en fietsers. Het sluit aan op de routes van de stad naar het buitengebied en omgekeerd. Het pad verbindt recreatieve mogelijkheden in de stadsrand en het landelijk gebied.

De stadsrand is aantrekkelijk, biedt ruimte en is goed bereikbaar vanuit de stad, en is daarom ideaal voor toerisme en recreatie. Het is onderzocht wat mensen waarderen in dit soort routes. Belangrijk wordt gevonden: samenhang met andere paden, bereikbaarheid, veiligheid, exclusiviteit voor gebruikers (geen autoverkeer), en landschappelijke aantrekkelijkheid en variatie. Maar ook herkenbaarheid en goede voorzieningen (van bankjes tot horeca). Het "Rondje Enschede" moet al die kwaliteiten krijgen.

Het "Rondje Enschede" bestaat dus uit de route zelf, maar evenzeer uit allerlei verschillende recreatieve pleisterplaatsen langs de route. De route passeert bijzondere plekken waar men kan recreëren of kan genieten van kunst en cultuur.

Een groot deel van de route is gepland op bestaande (fiets-) paden. Voor de aanleg van het Stadrandpad is geen afzonderlijke bestemming in het bestemmingsplan Buitengebied "Zuidoost" opgenomen. In de doeleindenomschrijving van de meeste bestemmingen is de aanleg van een pad voor fietsers en wandelaars toegestaan. In de basisbestemming staat namelijk aangegeven dat het bestemd is voor extensieve recreatie. Voor de realisatie van kleine bouwwerken ten behoeve van de extensieve recreatie zijn de planregels zodanig aangepast dat dit vrijwel overal mogelijk is.

Er zijn in de nota "Enschede, Stadsrand" per deelgebied kansrijke samenwerkingsprojecten aangegeven. Alleen plannen die uitgewerkt zijn kunnen in de het plan worden meegenomen.

Het deel tussen de Heersenkampweg en de Usselermarkeweg is het uitloopgebied van de Stroinksbeek. Dit gebied wordt door de DLG ingericht en krijgt een parkachtige uitstraling. Centraal in het gebied wordt een waterberging gecreëerd op de plek van de voormalige waterzuivering. Eventueel wordt een recreatieve functie toegevoegd. In overleg met de DLG kan mogelijk aansluiting worden gezocht bij het kunstprogramma van de Gemeente Enschede.

Landschap Overijssel is akkoord met het gebruik van het landgoed Smalenbroek voor het Rondje Enschede. Tussen de Buurserstraat en de Groenelaan volgt het stadsrandpad de bestaande onverharde weg over het terrein van het landgoed.

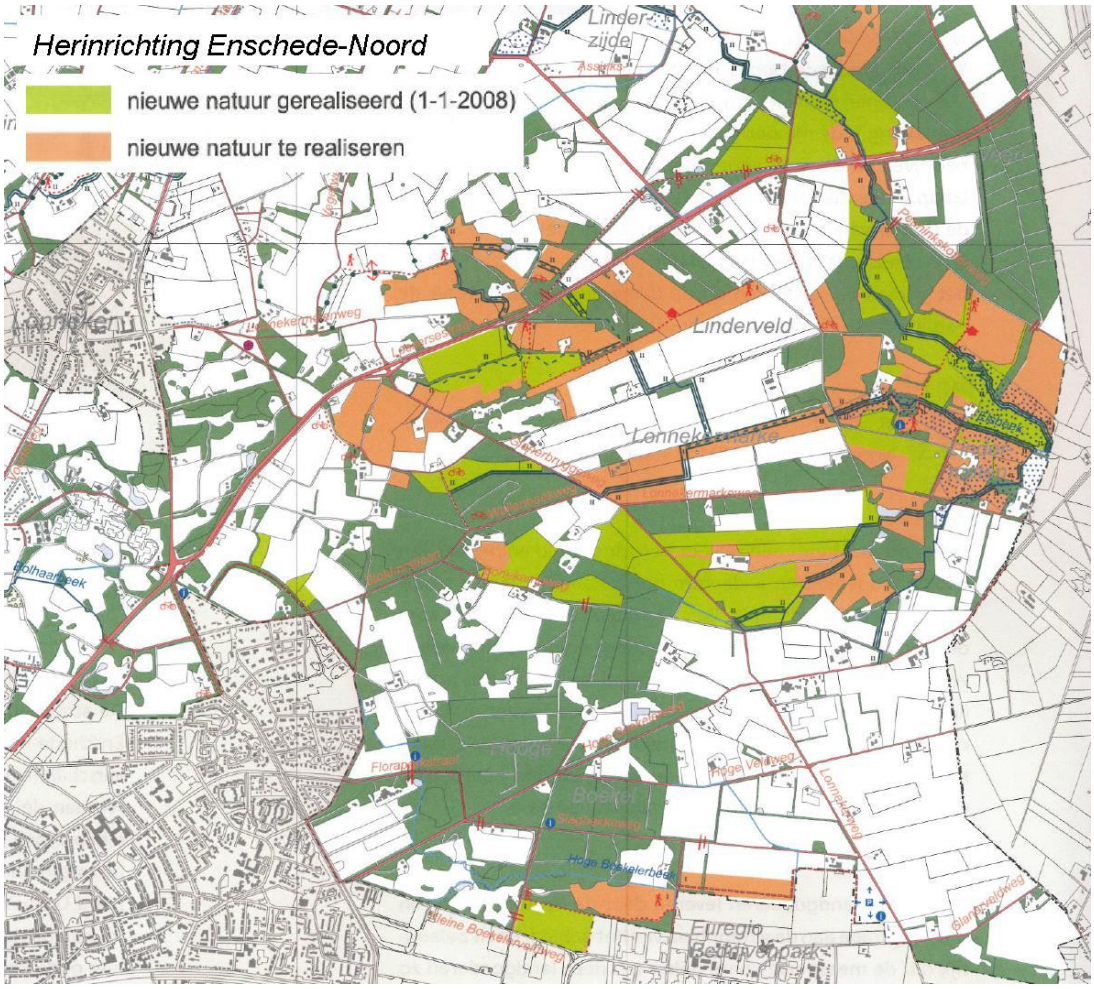
5.2 Landinrichting

In het plangebied zijn twee landinrichtingsprocessen nl. Inrichtingsplan Enschede-Noord en Inrichtingsplan Enschede-Zuid. Op 28 oktober 2008 hebben Gedeputeerde Staten van Overijssel het inrichtingsplan Enschede -Noord definitief vastgesteld. Ongeveer 25 procent van het gebied van het inrichtingsplan valt in het plangebied. Aanleiding voor de herinrichtingsplannen zijn de knelpunten in de landbouw, natuur en landschap, recreatie en mlieu en ten aanzien van de leefomgeving. Kenmerkend voor het gebied zijn de grote hoogteverschillen, veroorzaakt door de aanwezigheid van de stuwwal Oldenzaal-Enschede. Mede door deze grote hoogteverschillen is een gevarieerd gebied ontstaan met een bonte afwisseling van essen, beekdalen, landgoederen, heideontginningen en natuurgebieden. Vanwege de stuwwal, de gevarieerde bodemopbouw en de waterhuishouding bevinden zich in het gebied verschillende waardevolle natuurgebieden.

In 1994 is de landinrichtingscommissie gestart met het opstellen van een integraal plan en een projectnota/startnotitie-MER. In maart 2000 is het voorontwerp voor de landinrichting Enschede-Noord gepubliceerd en zijn er informatieavonden gehouden. Aanvullend op het voorontwerp is het visie opgesteld voor de uitwerking van de stadsrand van Enschede binnen de herinrichting enschede-Noord. Kort daarna is de landinrichting stil komen te liggen in de afwachting van de op handen zijnde Reconstructiewet Concentratiegebieden. Deze wet, die zijn oorsprong kent in het beperken van de veterinaire risico's in de intensieve veehouderij, verplichtte de provincie tot het opstellen van een reconstructieplan voor Salland en Twente. De reconstructiewet, sinds 1 januari 2007 de Wet Inrichting Landelijke Gebieden (WILG), biedt de mogelijkheid om voor gebieden of onderdelen inrichtingsplannen te maken. Om deze reden is het voorontwerp-raamplan van Enschede-Noord verder ontwikkeld tot een inrichtingsplan.

Een belangrijk aspect in beide plannen, inrichtingsplan Enschede-noord en inrichtingsplan Enschede Zuid, is de inrichting van nieuwe natuur. Deze nieuwe natuur wordt gerealiseerd op basis van vrijwilligheid. Dit betekent dat de bestemming 'Natuur" pas wordt opgenomen in het bestemmingsplan indien deze gerealiseerd is.

In het onderstaande kaart over de herinrichting Enschede-Noord zijn de lichtgroene gebieden in het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost met de bestemming "Natuur" opgenomen.



De herinrichting Enschede-Zuid omvat een gebied van ongeveer 5000 hectare en ongeveer vijftig procent ligt in het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost. Het ontwerpplan herinrichting Enschede Zuid is in maart 2000 tot stand gekomen. Het doel van het plan is het landelijk gebied meer geschikt te maken voor de functies die het moet vervullen. Dit betekent duurzame landbouw, een betere natuur, meer recreatie, een mooi landschap, verkeersveilige situaties en een schoon milieu. Om deze doelstelling te halen worden maatregelen genomen. Deze maatregelen zijn ondermeer, verkaveling van de landbouwbedrijven, boederijverplaatsingen , realisering van nieuwe natuur, inrichting van het stadsrandgebied, aanleg van fiets-, wandel- en ruiterpaden, vermindering van vekeersonveilige situaties en verbetering van de de kwaliteit van het landschap door de herkenbaarheid van de verschillende landschapstypen te vergroten.

Om het plan te realiseren is er gond nodig. In totaal 404 hectare en deze zullen via vrijwillige verwerving aangekocht moeten worden. De gronden die aangekocht zijn en omgezet naar natuur zijn in het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost opgenomen met de bestemming "Natuur". De omzettting van gronden naar nieuwe Natuur geschiedt op basis van vrijwilligheid. Afspraak is om periodiek een aparte bestemmingsplanprocedure te volgen en daarmee alle verworven gronden om te zetten in de bestemming "Natuur".

5.3 Verzoeken van derden

Verzoeken van derden om herziening van het bestemmingsplan

Nieuw beleid, zoals Buitenkans, heeft geleid tot een toename van initiatieven in het buitengebied. Bij de voorbereiding van het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost is bijgehouden welke initiatieven meegenomen konden worden. De aanvragers konden kiezen uit een aparte herziening of "meegenomen" worden in het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost. Niet alle initiatieven lenen zich hiervoor. Bij grote ontwikkelingen waarbij sprake is van complexe financiële uitvoerbaarheid moet worden gekozen voor een aparte herziening. De bouw van bijvoorbeeld een nieuwe woning moet derhalve via een herziening gezien het kostenverhaal. De omzetting van een schuur naar een woning wordt niet gezien als de bouw van een nieuwe woning en kan derhalve meegenomen worden in het bestemmingsplan Zuidoost.

Aan de aanvragers is de keuze voorgelegd voor een afzonderlijke herziening of de mogelijkheid om ingepast te worden in het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost. Voorwaarde voor inpassing is tijdige inzending van alle benodigde stukken (bodemrapporten, flora- en fauna, etc.).

Voor een deel van de aanvragen loopt momenteel al een herziening van het bestemmingsplan Buitengebied 1996. Deze worden in het onderstaande overzicht ook genoemd.

Twistveenweg 60

Het verzoek is om een karakteristieke schuur nabij de Twistveenweg 60 te verbouwen tot woning. Het verzoek past binnen ons beleid zoals weergegeven in de Gids Buitenkans, welke op 23 juni 2008 door de gemeenteraad is vastgesteld. De schuur is gebouwd voor 1945. De schuur heeft een grotere inhoud dan 450 m3. De schuur is gebouwd in Twentsche Stijl en heeft een belangrijke historische betekenis. Het oorspronkelijke karakter van de schuur blijft in de huidige vorm herkenbaar. De zuidgevel van de schuur is in zijn geheel bedekt met kunstof damwand. Deze gevel wordt in zijn oorspronkelijke staat hersteld.

Net als alle andere verzoeken om een schuur om te zetten tot een woning kan pas met de aanpassing van het bestemminsplan worden begonnen nadat:een restauratieplan is opgesteld en akkoord is bevonden; een erfinrichtingsplan is opgesteld en akkoord is bevonden; een quick scan flora&fauna is opgesteld en akkoord is bevonden en; toestemming door de eigenaar is gegeven om het gebouw eventueel op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen. Er is een afzonderelijk procedure doorlopen en het pand Twistveenweg wordt aangegeven met de aanduiding "karakteristieke schuur".

Zuid Esmarkerrondweg 463

Het verzoek is om een schuur tot een woning te mogen verbouwen. Op 23 juni 2008 is de Gids Buitenkans (Gids voor het buitengebied) door de gemeenteraad van Enschede vastgesteld. In deze Gids zijn voorwaarden geformuleerd voor medewerking aan een andere functie in een VAB (Vrijgekomen Agrarische Bedrijfsgebouwen. Het verzoek om Zuid Esmarkerrondweg 463 om te zetten in een woonfunctie is in overeenstemming met de beleidsuitgangspunten van deze Gids Buitenkans (VAB-beleid voor schuur op erf).

Op grond van bovenstaande kan in beginsel medewerking worden verleend aan het verzoek om het bestemmingsplan mits er aanvullende plannen worden ingediend zoals een restauratieplan en voldaan wordt aan de aanvullende gestelde eisen. Voor de omzetting van een schuur naar een woning is het noodzakelijk tot er ontheffing wordt gevraagd van de geluidsbelasting vanwege wegverkeerslawaai. Het college zal moeten vaststellen dat, gelet op artikel 83 van de Wet geluidhinder, er een noodzaak is tot vaststelling van hogere waarden voor de Zuid Esmarkerrondweg 463. De ontheffingsprecedure zal voor de tervisielegging van het bestemmingsplan zijn afgerond. Zuid Esmarkerrondweg 463 wordt na bovengenoemde procedure meegenomen met de aanduiding "karakteristieke schuur" in het bestemmingsplan.

Eggelmorsweg 35.

Verzoek om een nieuwe kapschuur te mogen bouwen na sloop van onbruikbare opstallen.

Aan de Eggelmorsweg 35 bevindt zich van oudsher een timmerbedrijf. Dit familiebedrijf wordt momenteel gerund door de 3e generatie en is in het bestemmingsplan Buitengebied 1996 positief bestemd (zie de aanduiding op de plankaart en de detailkaart nr. 11). De bebouwing bestaat momenteel, behalve uit de woning, uit de werkplaats voor houtbewerking (ca 240 m2), een opslaghal (ca 340 m2), een overkapping van 80 m2 en een overkapping van ca 100 m2. De bestaande bebouwing is niet voldoende om volledig te voldoen aan de ruimtebehoefte van het bedrijf. Hierdoor is men genoodzaakt diverse materialen en werktuigen buiten en/of onder de overkappingen op te slaan. Behalve dat die aan weersinvloeden worden blootgesteld zorgen

ze ook voor een rommelig aangezicht. Met de realisatie van de nieuwe kapschuur van 300 m2 op een locatie aansluitend op het bestaande bouwvlak wordt bereikt dat alle buitenopslag en overkappingen worden verwijderd. Door de locatie, oriëntatie, volume en uitstraling (zwarte houten gevels en windveren) op het erf wordt het oorspronkelijke agrarische karakter van het erf versterkt. Ter versterking van de landschappelijke kwaliteit wordt een reeds aanwezige singelbeplanting uitgebreid, een klein erfbos aangelegd, een solitaire boom geplant en worden diverse ovekappingen verwijderd. Eén en ander leidt tot kwaliteitsverbetering en is in overeenstemming met de gemeentelijke Gids Buitenkans en de provinciale Omgevingsvisie.

Holterhofweg 216, 218 en 220.

Dit terrein betreft het voormalige bedrijf "Boermarke". Afgesproken is dat na de verplaatsing van het bedrijf drie woningen mogen worden gebouwd. Om dit mogelijk te maken is in de planregels een voorwaardelijke bestemming opgenomen. Er kan pas gebouwd worden nadat er is aangetoond dat voldaan is aan de voorwaarden die gesteld zijn in de planregels. Belangrijk is ondermeer een goede landschappelijke inpassing. Afgesproken is dat de meest zuidelijk gelegen woning een maximale inhoud van 1050 m^3 krijgt en de twee noordelijk gelegen woningen mogen maximaal 600 m3 worden. De gemiddelde inhoud van de drie woningen zal derhalve maximaal 750 m^3 bedragen.

Wallenbeekweg 20.

Het betreft een verzoek om toepassing van Rood voor rood met in het kader daarvan een nieuwe bouwmogelijkheid voor een woning op het erf en een passende bestemming voor een voormalige agrarische schuur en een belendend klein karakteristiek schuurtje (recreatiefunctie). Om deze ontwikkeling mogelijk te maken is in de planregels een voorwaardelijke verplichting opgenomen. Er kan pas gebouwd worden nadat er is aangetoond dat voldaan is aan die voorwaarden die gesteld zijn.

Tegen het ontwerp-bestemmingsplan is een zienswijze kenbaar gemaakt. Naar aanleiding van de zienswijze is de recreatiefunctie in een woonfunctie.

Hoofdstuk 6 Milieu-aspecten

6.1 Milieu-aspecten

Bij ruimtelijke ordening moet nadrukkelijk rekening houden met de gevolgen van ruimtelijke ingrepen voor het milieu en de beperkingen die milieuaspecten opleggen. In de praktijk is een bestemmingsplan vaak het belangrijkste middel voor afstemming tussen milieuaspecten en de ruimtelijke ontwikkelingen.

In deze paragraaf worden verschillende milieu-aspecten belicht, die mogelijk van invloed zijn op de uitvoerbaarheid van dit bestemmingsplan. Aan de orde komen het opgestelde Milieu-effectrapport (MER), milieuhinder van bedrijven, de bodemkwaliteit, industrielawaai, het wegverkeersgeluid, de externe veiligheid, flora en fauna en de luchtkwaliteit.

6.1.1 Milieu-effectrapportage

6.1.1.1 mer-verplichting en passende beoordeling

In het kader van het bestemmingsplan 'Buitengebied Zuidoost' is een Milieueffectrapport (MER) opgesteld (Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost). Volgens Onderdeel C van de Bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) geldt er onder meer een m.e.r.-plicht bij:

Activiteiten	Gevallen	Plannen	Besluiten
De oprichting, wijziging of uitbreiding van een inrichting voor het fokken, mesten of houden van pluimvee of varkens.	In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een inrichting met meer dan: 1°. 85.000 plaatsen voor mesthoenders, 2°. 60.000 plaatsen voor hennen, 3°. 3.000 plaatsen voor mestvarkens, of 4°. 900 plaatsen voor zeugen.	De structuurvisie, bedoeld in de artikelen 2.1, 2.2, 2.3 en 5.1 van de Wet ruimtelijke ordening, en het plan, bedoeld in de artikelen 3.1 en 3.6, eerste lid, onderdelen a en b, van die wet.	De besluiten waarop afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht en afdeling 13.2 van de wet van toepassing zijn.

Tabel 6.1. Categorie C14 van het Besluit m.e.r..

Het Besluit m.e.r. is sinds het opstellen van het bestemmingsplan 'Buitengebied Zuidoost' gewijzigd. Aangezien de kennisgeving van het voorbereiden van het bestemmingsplan voor 1 april 2011 is gepubliceerd, is in het overgangsrecht bepaad dat het Besluit m.e.r., zoals dat gold tot 1 april 2011, van toepassing is op dit bestemmingsplan.

Het bestemmingsplan 'Buitengebied Zuidoost' voorziet niet in de vestiging van nieuwe inrichtingen voor het fokken, mesten of houden van pluimvee of varkens.

Op grond van artikel 7.2a van de Wet milieubeheer dient er ook een milieueffectrapport te worden gemaakt bij de voorbereiding van een op grond van een wettelijke of bestuursrechtelijke bepaling verplicht vast te stellen plan waarvoor, in verband met een daarin opgenomen activiteit, een passende beoordeling moet worden gemaakt op grond van artikel 19f, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998.

Een passende beoordeling is aan de orde indien één of meerdere activiteiten die in een plan worden voorzien, significante gevolgen kunnen hebben op een speciale beschermingszone die is aangewezen in het kader van de Vogel- en/of Habitatrichtlijn.

Het Natura 2000-gebied Aamsveen maakt onderdeel van het bestemmingsplangebied. Daarnaast ligt een

aantal Natura 2000-gebieden in de directe omgeving van het bestemmingsplangebied: Buurserzand, Haaksbergerveen, Witte Veen, Dinkelland, Lonnekermeer en landgoederen Oldenzaal. Onderzocht is of de ontwikkelingen die mogelijk worden gemaakt binnen het bestemmingsplan effect kunnen hebben op deze gebieden.

Daarnaast zijn een aantal Natura 2000-gebieden op Duits grondgebied (Nordrhein-Westfalen) onderzocht: Amtsvenn und Hündfelder Moor, Vogelschutzgebiet Moore und Heiden des Westlichen Münsterlandes, Eper-Graeser Venn/Lasterveld, Graeser Venn - Gut Moorhof, Rüenberger Venn, Lüntener Fischteich und Ammeloer Venn en Witte Venn und Krosewicker Grenzwald.

In opdracht van de gemeente Enschede is in een Passende beoordeling onderzocht of negatieve effecten op Natura-2000 gebieden ten gevolge van het voorliggende plan kunnen worden uitgesloten. Dit blijkt niet het geval te zijn. De resultaten van deze voortoets zijn als losse bijlage bij deze toelichting gevoegd.

Uit het voorgaande volgt dat er ten behoeve van het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost een passende beoordeling en een milieu-effectrapport moet worden opgesteld.

6.1.1.2 Toetsingskader ammoniak

Op 22 mei 2007 heeft Minister Verburg (toenmalig minister van LNV) het 'Toetsingskader ammoniak en Natura 2000' aangeboden aan provincies, gemeenten en de Tweede Kamer. Met het Toetsingskader ammoniak en Natura 2000 konden provincies, gemeenten en agrarische bedrijven beoordelen of een bedrijfsuitbreiding nadelige gevolgen kan hebben voor een naastgelegen Natura 2000 gebied.

Voor 22 mei 2007 konden (agrarische) bedrijven rond de Natura 2000 gebieden helemaal niet uitbreiden, omdat onduidelijk is wat de gevolgen voor die natuurgebieden waren. Het toetsingskader beoogde die duidelijkheid te verschaffen totdat er voor die Natura 2000 gebieden beschermende maatregelen waren getroffen in de vorm van een beheersplan.

Op 24 september 2008 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State een milieuvergunning van een veehouderijbedrijf in Nederweert (Limburg) vernietigd. De gemeente Nederweert had op basis van het Toetsingskader ammoniak en Natura 2000 geconcludeerd dat er geen significante negatieve gevolgen voor een nabij gelegen Natura 2000-gebied zouden optreden. Eerder had de voorzitter van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) hierover al een voorlopige uitspraak gedaan. In deze zaak oordeelde de ABRvS definitief dat deze benadering te weinig zekerheid biedt voor het uitsluiten van significant negatieve gevolgen.

In zijn motivatie gaf de ABRvS aan dat:

- het niet zeker is dat de totale depositie in de toekomst zeker zal gaan afnemen,
- de depositie langs de randen van een gebied wel 5 tot 10 keer zo groot kan zijn als de gemiddelde depositiewaarde,
- de vergunde uitbreiding van het bedrijf tot een toename van de ammoniakdepositie leidt, terwijl de ammoniakdepositie op dit gebied al boven de kritische depositiewaarde ligt.

Het 'Toetsingskader ammoniak en Natura 2000' heeft inmiddels plaats gemaakt voor de Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden.

6.1.1.3 Workshop

Op 25 februari 2009 heeft er een workshop plaatsgevonden, waarbij naast medewerkers van de gemeente Enschede en Royal Haskoning, ook vertegenwoordigers aanwezig waren van de Stichting Agrarisch Welzijn en organisaties die zich (onder meer) richten op het behartigen van belangen van Natura 2000-gebieden.

Het doel van de workshop was als volgt geformuleerd: 'Het vinden van een oplossing (die draagvlak geniet bij zowel de agrarische sector als de organisaties die de belangen van de Natura 2000-gebieden behartigen) voor het toetsen van de ammoniakemissie op de Natura 2000 gebieden, zodat de plan-m.e.r. en daarmee het bestemmingsplan kan worden afgerond'.

Tijdens de workshop zijn de volgende oplossingsrichtingen de revue gepasseerd:

1. Zonering. Kern van deze oplossingsrichting bestaat er uit dat aangenomen wordt dat er een relatie bestaat tussen de emissie van ammoniak, de afstand van de bron tot het te beschermen gebied (c.q. het daarbinnen aanwezige gebiedstype of de soorten die bescherming genieten) en de belasting van dit gebied door de uitstoot van ammoniak.

2. Saldering. De salderingsbenadering gaat er vanuit dat, als er een agrarisch bedrijf stopt, er milieuruimte ontstaat voor uitbreiding van andere bedrijven.
3. In beeld brengen van scenario's. Binnen deze oplossingsrichting wordt binnen het kader van de plan-m.e.r. nader ingezoomd op de toekomstige ammoniaksituatie ter plaatse van de Natura 2000-gebieden. Vragen die daarbij aan de orde zijn, betreffen: mag rekening gehouden worden met een blijvende afname van het aantal agarische bedrijven, zullen overblijvende agrarische bedrijven groeien, moet gezien het voorgaande rekening gehouden worden met een toe- of afname van het aantal dieren binnen de planperiode, wat is het effect van andere maatregelen op de ammoniakuitstoot, zoals installeren van luchtwassers, wijzigen van de samenstelling van het voer, c.q. de afvoer van mest et cetera.
4. Opname van een bouwverbod in het bestemmingsplan, in afwachting van de vaststelling en inwerkingtreding van beheersplannen voor de Natura 2000-gebieden.
5. Opname van milieukwaliteitseisen in het bestemmingsplan. In deze variant wordt bijvoorbeeld in de planregels bepaald dat geen agrarische bedrijfsgebouwen mogen worden gebouwd, die de Natura 2000-gebieden nadelig beïnvloeden.

De oplossingsrichtingen zijn vervolgens bediscussieerd. Daarbij zijn de oplossingsrichtingen zowel vanuit het gezichtspunt van de agariër als de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden beoordeeld. Die discussie heeft, kort samengevat, geleid tot de volgende visie:

A. Opname van zoneringsmaatregelen levert in de Enschedese situatie naar verwachting hoegenaamd niets op. De Natura 2000-gebieden zijn gelegen binnen en in de directe nabijheid van het plangebied. Het plangebied wordt aan alle kanten omringd door Natura 2000-gebieden.
B. Saldering lijkt op gemeentelijk niveau nauwelijks uit te voeren, omdat de relevante natuurgebieden en hun invloedssfeer zich van gemeentegrenzen niets aantrekken. Saldering zal bovendien leiden tot een handel in emissierechten. De agrarische sector zit daar niet op te wachten. Het is bovendien maar de vraag of het milieu er per saldo beter van wordt. Saldering kan er toe leiden dat agrariërs, die gedwongen worden emissierechten aan te kopen, extra investeringen gaan doen (lees: gedwongen worden hun veestapel extra te vergroten), om die investeringen uiteindelijk weer terug te kunnen verdienen.
C. Het scenario-model spreekt ook niet tot de verbeelding. Het juridisch risico van een dergelijke aanpak lijkt groot. De vraag is bovendien of dan wel voldoende recht wordt gedaan aan de instandhoudingsdoelstellingen van de verschillende Natura 2000-gebieden.
D. Opname van een bouwverbod in het bestemmingsplan, in afwachting van de vaststelling en inwerkingtreding van beheersplannen voor Natura 2000-gebieden, klinkt evenmin als een aantrekkelijk perspectief. In feite zou hierdoor de agrarische sector op slot worden gezet. Dat is niet goed voor de agrarische sector, maar ook niet voor het milieu omdat dan ook de investering in milieuvriendelijke technieken achterwege blijft (dit bouwverbod is na de uitkomsten van de plan-mer uit de planregels gehaald).
E. Uit de workshop is gebleken dat onder de genodigden de voorkeur uit gaat naar het opnemen van milieukwaliteitseisen in het bestemmingsplan. Deze benadering biedt namelijk voldoende basis voor een goede agrarische bedrijfsvoering. Daarnaast biedt deze benadering ook bescherming voor de natuur omdat er met de milieukwaliteitseisen gericht wordt gewerkt aan het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden. De juridische haalbaarheid is wel een punt van aandacht.

6.1.1.4 Juridische haalbaarheid voorgestelde oplossingsrichting

Milieukwaliteitseisen zijn wettelijke normen die aangeven welke kwaliteit het milieu, bijvoorbeeld de lucht of de bodem, moet hebben. Kortom, hoe schoon de lucht of bodem moet zijn. Milieukwaliteitseisen geven bijvoorbeeld aan hoeveel stikstofoxiden (NOx) in de lucht mogen voorkomen of hoeveel cadmium het water maximaal mag bevatten.

De eerste vraag die zich voordoet, is of het juridisch mogelijk is in een bestemmingsplan milieukwaliteitseisen op te nemen, nog even daargelaten of een bepaling, die er toe strekt dat geen agrarische bedrijfsgebouwen mogen worden gebouwd, die de Natura 2000-gebieden nadelig beïnvloeden, is aan te merken als een milieukwaliteitseis als hiervoor omschreven.

In dit verband is van belang dat per 1 juli 2008 is de Wet ruimtelijke ordening in werking getreden. In de bij deze wet behorende Memorie van toelichting wordt opgemerkt dat er een ontwikkeling in de jurisprudentie kenbaar is, 'waaruit blijkt dat in een bestemmingsplan ruimte is voor milieubelastingsnormen. De regering acht het denkbaar dat in bestemmingsplannen wettelijke (milieu-)kwaliteitsnormen worden opgenomen, die op grond van de wet of de jurisprudentie (vrijwel) volledig bindend zijn.'

Daar staat tegenover dat verschillende auteurs zich inmiddels over de vraag hebben gebogen in hoeverre de Wet ruimtelijke ordening op dit punt meer ruimte biedt dan het geval was onder de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO). Daarbij is vastgesteld dat de huidige redactie van de Wet ruimtelijke ordening op dit onderdeel hoegenaamd niet afwijkt van de voorheen geldende Wet op de Ruimtelijke Ordening en onder de Wet op de Ruimtelijke Ordening veelal werd aangenomen dat het specialiteitsbeginsel zich tegen opname van milieukwaliteitseisen in een bestemmingsplan verzet. Dit beginsel brengt – kort gezegd – met zich mee dat een administratieve wet uitsluitend op haar eigen afgebakende terrein mag worden toegepast en bijgevolg niet mag leiden tot het bereiken van daarbuiten gelegen doeleinden.

Op deze plaats wordt geconcludeerd dat, zo lang de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State zich hierover niet heeft uitgelaten, het onduidelijk is of milieukwaliteitseisen onder de nieuwe Wet ruimtelijke ordening in een bestemmingsplan kunnen worden opgenomen.

Belangrijker dan dat is dat een norm die luidt dat geen agrarische bedrijfsgebouwen mogen worden gebouwd, die de Natura 2000-gebieden nadelig beïnvloeden, waarschijnlijk te onbepaald is om als bouwregel te dienen. Juist omdat een bestemmingsplan grote gevolgen kan hebben voor de rechten en belangen van de burger is het zaak dat een bestemmingsplan voldoende duidelijk moet zijn om als richtsnoer te kunnen dienen voor het toekomstig handelen.

Een dergelijke redactie roept immers vragen op als, welke gebieden moeten daarbij worden beschouwd, waarvoor zijn die gebieden gevoelig, in welke zin zou de uitvoering van het bouwplan die gebieden kunnen raken (bijv. verzuring, verdroging) en hoe stel je bijvoorbeeld vast of de uitvoering van het bouwplan leidt tot een toe- of afname van de verzuringsgraad van zo'n gebied.

Het zijn met name de hiervoor geschetste overwegingen met betrekking tot de rechstzekerheid geweest, die tot het oordeel hebben geleid dat de tijdens de workshop door partijen omarmde oplossingsrichting juridisch niet haalbaar is.

6.1.1.5 Alternatieve oplossingsrichting

Op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening kan de raad kan bij het plan een aantal bevoegdheden aan burgemeester en wethouders delegeren onder bepaalde condities die in het afwijkingsbevoegdheid (eerste lid, onder c) of een bevoegdheid tot het stellen van nadere eisen (eerste lid, onder d) worden gedelegeerd. Deze vier mogelijkheden om flexibiliteit in het bestemmingsplan in te bouwen moeten worden ingekaderd door regels die bij dat plan zelf worden gegeven. Bij de wijzigingsbevoegdheid moeten hierbij bovendien nog de grenzen worden bepaald, waarbinnen de bevoegdheid kan worden uitgeoefend. Deze regels en grenzen moeten goed herkenbaar en goed toetsbaar zijn; zij moeten derhalve objectieve, kwalitatieve en kwantitatieve criteria bevatten, zodat gemeente en burgers de reikwijdte van die bevoegdheid, en van de mogelijke gevolgen van toepassing ervan, kunnen overzien.

Beschouwd is of de hiervoor geschetste nadelen weggenomen zouden kunnen worden door in het plan een verbod op te nemen voor de bouw van agrarische opstallen die bestemd zijn voor de huisvesting van vee, alsmede een afwijkingsbepaling die dat verbod (voor gronden die binnen een in het plan aangegeven bouwvlak zijn gelegen) zou kunnen wegnemen, in het geval vast zou komen te staan dat het gebouw en het gebruik dat hiervan gemaakt gaat worden, geen nadelige gevolgen heeft voor Natura 2000-gebieden.

De in artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening opgenomen regeling is ontleend aan artikel 15 Wet op de Ruimtelijke Ordening. Aangenomen moet worden dat de uitgangspunten die met betrekking tot de toepassingsmogelijkheden van artikel 15 WRO golden en de jurisprudentie op dat punt voor deze afwijkingsmogelijkheid onverkorte toepassing behouden.

Aangenomen wordt dat artikel 6:3 van de Wet ruimtelijke ordening zich niet per definitie verzet tegen de opname van een afwijkingsbepaling, als hiervoor bedoeld, gezien de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 4 maart 2009 (Uitspraak in zaak nr. 200804975/1). Daarin overwoog de afdeling, onder verwijzing naar haar eerdere uitspraak van 18 juni 2008 in zaak nr. 200706716/1, dat voor het buiten toepassing laten van een planvoorschrift wegens strijd met het bepaalde in artikel 15, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wet op de Ruimtelijke Ordening, slechts plaats is indien een vrijstellingsbepaling een wijziging van het gebruik mogelijk maakt die leidt tot een planologisch relevante wijziging van de bestemming, dan wel indien die bepaling voorziet in een vrijstellingsmogelijkheid zonder enige beperking.

Deze oplossingsrichting zal in de plan-m.e.r. nog wel moeten worden uitgewerkt. De plan-mer en de passende beoordeling als bedoeld in artikel 19f, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 zal zich in dit geval richten op een juridisch juiste redactie van de afwijkingsbepaling.

6.1.1.6 Het milieu-effectrapport

In het kader van dit bestemmingsplan, voor het zuidoostelijke deel van het buitengebied van de gemeente Enschede, is een milieueffectrapport (MER) opgesteld.

Voorafgaande aan de vaststelling van het bestemmingsplan door de gemeenteraad, dient de procedure van de milieueffectrapportage (m.e.r.) te zijn doorlopen. In de eerste plaats is het doorlopen van de m.e.r. verplicht, omdat op voorhand niet kan worden uitgesloten dat de ruimte, die het nieuwe bestemmingsplan biedt voor de landbouw, negatieve gevolgen kan hebben voor de kwaliteit i.c. de instandhouding van een aantal Natura 2000-gebieden. In de tweede plaats omdat het bestemmingsplan het planologisch kader vormt voor de nieuwbouw van vergistingsinstallaties, afhankelijk van de grootte een m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteit. Ieder landbouwbedrijf krijgt de mogelijkheid om een mestvergistingsinstallatie te bouwen, waarbij de maximale vergistingscapaciteit op 100 ton per dag ligt.

De m.e.r. levert belangrijke milieu-informatie, ter ondersteuning van het vast te stellen bestemmingsplan. Hierdoor krijgt het milieu een volwaardige plaats in de duurzame ontwikkeling van het buitengebied.

In het bestemmingsplan hebben verschillende thema's een plaats gekregen. Voor het m.e.r. spelen vooral de groeimogelijkheden van de landbouw en de mestvergisting een rol. De overige ontwikkelingen zijn kleinschaliger van aard, en/of minder risicovol voor het instandhouden van de Natura 2000-gebieden.

Om de groei van de landbouwsector te faciliteren is aan elk van de bestaande agrarische bedrijven een passen bouwvlak toegekend. Het nieuwe bestemmingsplan biedt daarnaast aan een aantal bedrijven ontwikkelingsruimte. Deze ruimte is vooral noodzakelijk om de levensvatbaarheid van de aanwezige bedrijven in stand te houden. Hiermee wordt aan individuele bedrijven de kans geboden om ook op termijn te kunnen blijven concurreren.

Het bestemmingsplan biedt ook de mogelijkheid voor de aanwezige landbouwbedrijven om kleinschalige voorzieningen te realiseren, onder meer op toeristisch-recreatief gebied. Daarnaast levert de agrarische sector een belangrijke bijdrage aan het ontstaan en behoud van het landschap rondom Enschede.

Op het gebied van mestvergisting biedt het bestemmingsplan de aanwezige bedrijven de mogelijkheid tot het oprichten van een vergistingsinstallatie, met een maximale capaciteit van 100 ton per dag.

In het Milieueffectrapport (MER) zijn twee alternatieven uitgewerkt: het basisalternatief en het 'worstcase' alternatief. Deze twee alternatieven sluiten aan op de ontwikkelingsruimte binnen het bestemmingsplan, maar gaan uit van een groeiscenario voor de landbouw.

In het MER zijn de milieueffecten van het bestemmingsplan beschreven en beoordeeld. De aspecten en de effecten van beide alternatieven zijn uitgebreid beschreven in het MER. Aan de volgende effecten is in het MER aandacht besteed: landbouw, recreatie, wonen, verkeer, luchtkwaliteit; geur en geluid, energie, bodem en water, natuur, landbouw en cultuurhistorie.

Gelet op de in beschouwing genomen alternatieven en de beschreven milieugevolgen worden in het MER de volgende conclusies getrokken:

- Het basisalternatief biedt de meest gunstige vooruitzichten voor de ontwikkeling van het landelijk gebied van Enschede. Door het breder doelbereik wordt niet allen gestreefd naar een verbetering van de landbouwpositie, maar ook naar een versterking van de recreatie (meer faciliteiten) en voorzieningen voor duurzame energieopwekking;
- De toegestane groei van de veestapel leidt als gevolg van beleidsmaatregelen op het gebied van stikstof- en ammoniakemissie op den duur tot een afname van het stikstofniveau in het buitengebied, en daarmee ook in de Natura 2000-gebieden;
- Het worstcase-altermatief leidt op de lange termijn tot een algehele nivellering van het landschap. Het historische landschap wordt sterk bepaald door de maatvoering van de aanwezige elementen. Een forse opschaling van de landbouw en bijbehorende vergistingstanks passen niet binnen deze maatvoering;
- Zowel het nulalternatief als het worstcase alternatief zijn geen reële ontwikkelingen, maar referentiesituaties. De vergelijking hiermee geeft aan dat het mogelijk maken van ruimtelijke ontwikkelingen bij agrarische bedrijven in het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost niet leidt tot een negatieve situatie van het milieu.

6.1.2 Geluid

In het kader van de voorbereiding van het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost is er een akoestisch onderzoek uitgevoerd. In deze paragraaf worden de resultaten van dit onderzoek beknopt weergegeven.

Binnen het plangebied zijn de zones van diverse wegen en van het industrieterrein Euregio gelegen. In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan het geluid vanwege wegverkeer en het industrieterrein Euregio.
Het plangebeid is ruimschoots gelegen buiten de zone van de spoorlijn Enschede -Gronau en de zone van het vliegveld Twente. Het geluid vanwege railverkeer en luchtverkeer is niet relevant.

6.1.2.1 Wegverkeerslawaai

Volgens artikel 76a/77 van de Wet geluidhinder (Wgh) moet bij het vaststellen of herzien van een bestemmingsplan of een projectbesluit, waarin woningen of andere geluidsgevoelige functies mogelijk worden gemaakt, binnen onderzoekszones van wegen, als bedoeld in artikel 74 van de Wgh, akoestisch onderzoek worden verricht.

In het bestemmingsplan wordt door middel van een wijzigingsbevoegdheid de mogelijkheid geboden om de bestemming van gebouwen te wijzigen in een woonbestemming. De voorkeursgrenswaarde uit de Wet geluidhinder voor woningen binnen een geluidszone bedraagt 48 dB. De wijzigingsbevoegdheid gaat uitsluitend gelden voor gebouwen met een geluidsbelasting van ten hoogste 48 dB en die zijn gelegen op minimaal 20 meter van de as van de weg.

Om te kunnen bepalen voor welke gebouwen de wijzigingsbevoegdheid geldt is door de gemeente Enschede een akoestisch onderzoek uitgevoerd. De resultaten van het onderzoek zijn opgenomen in het rapport “Akoestisch onderzoek tbv bestemmingsplan “Buitengebied Zuidoost” te Enschede” van 14 mei 2009.

In het akoestisch onderzoek is eerst de intensiteit bepaald waarbij de 48 dB contour op 20 meter van de as van de weg is gelegen. De 48 dB contour ligt op 20 meter van de as van de weg bij een weg met een verharding van klinkers respectievelijk asfalt bij een intensiteit van 550 en 1500 motorvoertuigen per etmaal. Voor wegen met een lagere intensiteit zal de 48 dB contour altijd op minder dan 20 m uit de as van de weg zijn gelegen.

Voor de wegen met een hogere intensiteit is vervolgens per weg de afstand van de 48 dB contour tot de as van de weg bepaald. De berekende afstand van de 48 dB contour tot de as van de weg is per wegvak opgenomen in onderstaande tabel.

Berekende afstand in meters van de 48 dB contour tot de as van de weg

nr.	Straatnaam	wegvak	Afstand 48 dB contour
1.	Lossersestraat	Oldenzaalsestraat – gemeentegrens	131
2.	Oldenzaalsestraat	grens bebouwde kom – Lossersestraat	243
3.	Glanerbruggeweg	Lossersestraat – Hoge Boekelerweg	25
4.	Lonnekerweg	Hoge Boekelerweg – grens bebouwde kom	31
5.	Noord Esmarkerrondweg	Hoge Boekelerweg - Sleutelbloemweg	62
6.	Hoge Boekelerweg	Noord Esmarkerrondweg – grens bebouwde kom	45
7.	Hoge Boekelerweg	grens bebouwde kom – Hoge Veldweg	33
8.	Hoge Boekelerweg	Hoge Veldweg – Glanerbruggeweg	28
9.	Klein Boekelerveldweg	Hoge Boekelerweg – grens bebouwde kom	106
10.	Klein Boekelerveldweg	grens bebouwde kom – Euregioweg	41
11.	Euregioweg	Sleutelweg – Klein Boekelerveldweg	70
12.	Euregioweg	Klein Boekelerveldweg – Zomerweg	76
13.	Verlengde Euregioweg	Najaarsweg – Kerkweg	56

14.	Oostweg	Rijksweg 35 – 250 m voor bebouwde kom	245
15.	Oostweg	250 m voor bebouwde kom – grens bebouwde kom	123
16.	Schipholtstraat	Grens bebouwde kom – Kersdijk	39
17.	Kersdijk	Schipholtstraat – Aamsveenweg	26
18.	Kersdijk	Grevengoorweg – Schipholtstraat	31
19.	Grevengoorweg	Schukkinkweg – Kersdijk	31
20.	Schukkinkweg	Grevengoorweg – Oostweg	33
21.	Schukkinkweg	Oostweg – Zuid Esmarkerrondweg	34
22	Schukkinkweg	Zuid Esmarkerrondweg - Heutinkstraat	28
23.	Heutinkstraat	Schukkinkweg – grens bebouwde kom	29
24.	Brinkstraat	Zuid Esmarkerrondweg – grens bebouwde kom	42
25.	Zuid Esmarkerrondweg	grens bebouwde kom – Schukkinkweg	41
26.	Zuid Esmarkerrondweg	Schukkinkweg – Holterhofweg	45
27.	Zuid Esmarkerrondweg	Holterhofweg – Lappenpad	42
28.	Zuid Esmarkerrondweg	Lappenpad – grens bebouwde kom	64
29.	Zuid Esmarkerrondweg	grens bebouwde kom – Het Stroink	53
30.	Aamsveenweg	Kersdijk – Knalhutteweg	26
31.	Knalhutteweg	Grens bebouwde kom – Aamsveenweg	101
32.	Knalhutteweg	Aamsveenweg – landsgrens	100
33.	Smalenbroeksweg	Knalhutteweg – Buurserstraat	23
34.	Buurserstraat	Grens bebouwde kom – Groot Bruninkstraat	36
35.	Buurserstraat	Groot Bruninkstraat – Smalenbroeksweg	32
36.	Buurserstraat	Smalenbroeksweg – gemeente grens	27
37.	Groot Bruninkstraat	Buurserstraat – Geessinkweg	25
38.	Geessinkweg	Groot Bruninkstraat – Voshaarweg	33
39.	Voshaarweg	Geessinkweg – Usselerveenweg	26
40.	Usselerveenweg	Voshaarweg – Haaksbergerstraat	26
41.	Haaksbergerstraat	Usselerrondweg – grens bebouwde kom Usselo	245
42.	Haaksbergerstraat	grens bebouwde kom Usselo – Usselerveenweg	220
43.	Haaksbergerstraat	Usselerveenweg – Weleweg	230
44.	Haaksbergerstraat	Weleweg – gemeentegrens	255
45.	Rijksweg 35	Haaksbergerstraat – Zuiderval	320
46.	Rijksweg 35	Zuiderval – Oostweg	250
47.	Rijksweg 35	Oostweg – landsgrens	235

Voor gebouwen langs de in de tabel genoemde wegvakken geldt de wijzigingsbevoegdheid voor gebouwen die zijn gelegen op ten minste de in de tabel aangegeven afstand van de 48 dB contour uit de as van de weg. Voor gebouwen die niet zijn gelegen langs één van de in de tabel genoemde wegvakken geldt de wijzigingsbevoegdheid voor gebouwen die zijn gelegen op ten minste 20 meter uit de as van de weg.

De geluidsbelasting op de gebouwen waarvoor de wijzigingsbevoegdheid geldt voldoet hiermee aan de

voorkeursgrenswaarde van 48 dB uit de Wet geluidhinder. De wijziging van de bestemming van gebouwen, die zijn gelegen buiten de 48 dB contour, in een woonbestemming is daarmee zonder nadere eisen vanwege de Wet geluidhinder mogelijk.

Binnen 20 meter (voor gebouwen die zijn gelegen langs wegen die niet zijn genoemd in de tabel) of binnen de in de tabel genoemde afstand (voor gebouwen langs wegvakken die zijn genoemd in de tabel) kan een andere bestemming slechts worden gerealiseerd middels een (partiële) herziening of een projectbesluit.

6.1.2.2 Industrieterrein Euregio

Het industrieterrein “Euregio” grenst aan het plangebied. Op het industrieterrein mogen zich grote lawaaimakers vestigen. Bij Koninklijk Besluit MBG nr. 26391003 van 23 april 1991 is rond het industrieterrein “Euregio” een geluidszone vastgesteld. Een gedeelte van de geluidszone is gelegen binnen het bestemmingsplan “Buitengebied Zuidoost”.

In het plangebied zijn binnen de geluidszone van het industrieterrein “Euregio” uitsluitend gronden gelegen met de bestemming “Bos” en “Agrarisch met waarden - Agrarische functie met ecologische waarde”. Binnen de geluidszone zijn geen geluidsgevoelige bestemmingen gelegen en worden deze ook niet mogelijk gemaakt.

6.1.3 Bodemkwaliteit

Op grond van artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) dient in het kader van de voorbereiding van een bestemmingsplan te worden nagegaan of dat plan uitvoerbaar is. De gesteldheid van de bodem kan daarbij een rol spelen.

In de provinciale nota "Handreiking en beoordeling ruimtelijke plannen" hebben Gedeputeerde Staten van Overijssel aangegeven, dat gemeenten bij het opstellen van een bestemmingsplan onderzoek moeten verrichten naar de kwaliteit van de gronden binnen het plangebied. Bodemonderzoeken kunnen echter in verschillende gradaties plaatsvinden. Naast de uitvoering van een historisch onderzoek, kan het noodzakelijk zijn een verkennend, of – indien de onderzoeksresultaten daar aanleiding toe geven – zelfs aanvullend bodemonderzoek te laten plaatsvinden in het kader van de voorbereiding van een bestemmingsplan.

Het bestemmingsplan Buitengebied 2009 is pimair, een aantal concrete projecten uitgezonderd (zie paragraaf 5.3), gericht op het beheer van in het plangebied voorkomende functies. Hiermee wordt bedoeld dat ten aanzien van dit plan meestal is volstaan met het vastleggen van een bestaande situatie. Vaak betekent dit ook dat de in dit plan geprojecteerde bestemmingen niet wezenlijk afwijken van die in het vigerende bestemmingsplan. Voor gebieden met een conserverende bestemming kan een onderzoek naar de bodemgesteldheid achterwege blijven, omdat de resultaten van een dergelijk onderzoek de financiële uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet beïnvloeden.

Bodemonderzoek heeft plaatsgevonden voor locaties waar enige uitbreiding van de bebouwing wordt toegestaan, respectievelijk waar functiewijzigingen mogelijk zijn gemaakt.

Voor deze locaties is historisch onderzoek uitgevoerd waarbij met name de informatie afkomstig uit het project landsdekkend beeld is gehanteerd. Dit betekent dat aan de hand van onder andere oude luchtfoto's, hinderwet/milieuarchieven, ondergrondse tankdossiers een beeld is verkregen van (potentieel) verontreinigde locaties. Specifiek voor de onder a) en b) genoemde locaties is tevens gekeken naar reeds bij de gemeente Enschede beschikbare bodeminformatie zoals eerdere bodemonderzoeken en/of –saneringen.

Locaties met mogelijkheid tot uitbreiding / functiewijziging

1. De bouw van een veldschuur t.b.v. het onderhoud van landgoed Hoge Boekelerweg 255

- historische informatie:
- Binnen deze locatie zijn geen bodemverontreinigende activiteiten bekend.
- bodeminformatie:
- Het perceel is ten behoeve van de bouwaanvraag in 2008 verkennend onderzocht, uit het onderzoek blijkt dat de locatie enkel licht is verontreinigd met zware metalen in het grondwater. De grond is schoon.

2. De bouw van een veldschuur t.b.v. het onderhoud landgoed Verwooldsweg 130 en de bouw van een Mariakapel.

- historische informatie:
- Geen historische informatie bekend bij de gemeente Enschede.

- bodeminformatie:
- Volgens de gegevens van de gemeente Enschede zijn er geen bodemonderzoeken uitgevoerd op de betreffende locatie.

Conclusie: een van de hierboven genoemde locaties is op basis van historische informatie en/of eerder bodemonderzoek (potentieel) verontreinigd. Dit betekent dat de initiatiefnemer bij plannen tot uitbreiding en/of functiewijziging rekening moet houden met de (mogelijke) aanwezigheid van bodemverontreiniging. De financiële uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost wordt echter door bovenstaande informatie niet belemmerd.

6.1.4 Milieuzonering bedrijven

Om te komen tot een ruimtelijk relevante toetsing van bedrijfsvestigingen op milieuhygiënische aspecten wordt het begrip milieuzonering gehanteerd. Onder milieuzonering wordt verstaan een voldoende ruimtelijke scheiding tussen enerzijds milieubelastende inrichtingen (bedrijven of voorzieningen) en anderzijds milieugevoelige gebieden, zoals woonwijken. In het algemeen wordt door het aanbrengen van een zonering tussen bedrijvigheid en woonbebouwing de overlast tengevolge van de bedrijfsactiviteiten zo laag mogelijk gehouden.

In verband met de voorbereiding van het bestemmingsplan 'Buitengebied 2009' heeft een inventarisatie plaatsgevonden van bestaande bedrijvigheid in en rondom het plangebied, die van invloed kan zijn op het woon- en leefklimaat in het plangebied. Er is onderzoek gedaan naar de potentiële milieubelasting van deze inrichtingen (bedrijven en voorzieningen). De milieubelasting en de bijbehorende contouren worden bepaald door verschillende milieuaspecten, zoals gevaar, hinder, stof, geur, geluid en dergelijke. Aan de hand van dossieronderzoek is, met behulp van de gemeentelijke "Lijst van bedrijfstypen" (Bijlage A) en de publicatie "Bedrijven en milieuzonering", een herziene VNG uitgave van 2007, van de aanwezige bedrijven en voorzieningen binnen het plangebied de milieucategorie bepaald. Tevens is een beknopte beschrijving gemaakt van de (bedrijfs)activiteiten en worden voor elk bedrijf of voorziening per milieuaspect de wenselijke afstanden tot woningen aangegeven.

De resultaten van het onderzoek met de bijbehorende milieuzonering zijn weergegeven in

Bijlage 3 Bedrijveninventarisatie.

6.1.5 Luchtkwaliteit

Op 15 november 2007 is een nieuw wettelijk stelsel voor luchtkwaliteitseisen van kracht geworden. De hoofdlijnen van de nieuwe regelgeving zijn te vinden in hoofdstuk 5, titel 5.2 van de Wet Milieubeheer. Daarmee zijn het Besluit luchtkwaliteit 2005 (Blk 2005) en Regeling saldering luchtkwaliteit, het Meet- en rekenvoorschrift bevoegdheden luchtkwaliteit 2005 en de Meetregeling luchtkwaliteit vervallen.

Luchtkwaliteitseisen vormen onder de nieuwe 'Wet Luchtkwaliteit' geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkelingen indien:

a. Geen sprake is van feitelijke of dreigende overschrijding van de grenswaarde.
b. Een project, al dan niet per saldo, niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit.
c. Een project 'niet in betekenende mate' bijdraagt aan de luchtverontreiniging.
d. Een project is opgenomen in een regionaal programma van maatregelen of in het NSL, dat in werking treedt nadat de EU derogatie heeft verleend.

De regelgeving behorend bij de Wet Luchtkwaliteit is uitgewerkt in onderliggende Algemene Maatregelen van Bestuur (AmvB's) en Ministeriële Regelingen. Zo zijn inmiddels de volgende besluiten en regelingen in werking getreden:

- Het Besluit 'niet in betekenende mate' bijdragen (luchtkwaliteitseisen).
- De regeling 'niet in betekenende mate' bijdragen (luchtkwaliteitseisen).
- De Regeling projectsaldering luchtkwaliteit 2007.
- De Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007.

- Het Besluit gevoelige bestemmingen.

Verder is in de nieuwe wetgeving het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) geïntroduceerd. Het NSL bevat afspraken om op nationaal, provinciaal en plaatselijk niveau de gestelde luchtkwaliteitseisen te halen. De maatregelen hierbij zijn gericht op het halen van de grenswaarden voor PM10 uiterlijk medio 20011 en voor NO2 uiterlijk 1 januari 2015. Kenmerk van de maatregelen, die het NSL bevat, is het ervoor zorgen dat de huidige overschrijdingen worden opgelost en de negatieve effecten van geplande ruimtelijke ontwikkelingen worden gecompenseerd. Naar verwachting wordt het NSL medio 2009 definitief vastgesteld.

Overwegingen

Het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost is in hoofdzaak conserverend van aard en beoogt een actuele juridische regeling te geven. Tevens voorziet het plan in een aantal concrete ruimtelijke initiatieven. Onderstaand is per ontwikkeling ingegaan op de gevolgen voor de luchtkwaliteit.

1. "Rondje Enschede".

De basis van dit plan is een pad, bedoeld voor fietsers en voetgangers, in de vorm van een rondje om de stad. Aangenomen mag worden dat realisatie niet zal zorgen voor een toename van gemotoriseerd verkeer.

2. Leppeweg 196-200:

Uitbreiding van de bestaande boerencamping van 15 naar 25 standplaatsen en de uitbreiding van het bestaande pluimveebedrijf van 56.000 dieren naar 76.000 dieren. De genoemde ontwikkelingen zijn (nog) niet aangewezen in de Ministeriële Regeling NIBM als categoriën van gevallen die in ieder geval niet in betekenende mate bijdragen.

Uitbreiding camping: via een rekentool van Goudappel Coffeng, waarbij de berekeningen worden gemaakt aan de hand van de kentallen uit de CROW-publicatie 256 'Verkeersgeneratie woon- en werkgebieden' en CROW-publicatie 272 'Verkeersgeneratie voorzieningen', kan worden berekend dat de uitbreiding van de camping leidt tot 4 extra motorvoertuigen per etmaal. Via de door VROM beschikbaar gestelde rekentool NIBM (versie 10 april 2009) blijkt dat het initiatief als NIBM kan worden beschouwd.

Uitbreiding pluimveebedrijf: de gevolgen voor de luchtkwaliteit zijn berekend met het programma ISL3a V2009.1 dat 15 mei 2009 door VROM beschikbaar is gesteld. Uit de berekeningen blijkt dat op de te beoordelen plaatsen geen sprake is van een verslechtering van de luchtkwaliteit.

3. Hoge Boekelerweg 255.

Het project voorziet in de realisatie van een kapschuur voor de stalling van werktuigen en materieel. Dit zal niet leiden tot een toename van de verkeersaantrekkende werking, waardoor derhalve geen negatieve gevolgen voor de luchtkwaliteit zijn te verwachten.

4. Morsweg 55

Het project voorziet in de verbouw van een schuur tot woning. In de Regeling niet in betekenende mate worden projecten waarbij (netto) minder dan 500 woningen worden gerealiseerd, en waarbij sprake is van één ontsluitingsweg, aangewezen als zijnde ontwikkelingen die niet in betekenende mate bijdragen aan de luchtkwaliteit. Het onderhavige plan valt binnen deze begrenzing en is dus aan te merken als 'niet in betekenende mate'.

5. Arendsweg 98

Het project voorziet in de realisatie van één extra woning. In de Regeling niet in betekenende mate worden projecten waarbij (netto) minder dan 500 woningen worden gerealiseerd, en waarbij sprake is van één ontsluitingsweg, aangewezen als zijnde ontwikkelingen die niet in betekenende mate bijdragen aan de luchtkwaliteit. Het onderhavige plan valt binnen deze begrenzing en is dus aan te merken als 'niet in

betekenende mate'.

6. Zuid Esmarkerrondweg 463

Het project voorziet in de verbouw van een schuur tot woning. In de Regeling niet in betekenende mate worden projecten waarbij (netto) minder dan 500 woningen worden gerealiseerd, en waarbij sprake is van één ontsluitingsweg, aangewezen als zijnde ontwikkelingen die niet in betekenende mate bijdragen aan de luchtkwaliteit. Het onderhavige plan valt binnen deze begrenzing en is dus aan te merken als 'niet in betekenende mate'.

7. Verwooldsweg 130

Het project voorziet in de realisatie van een kapschuur en een Mariakapel. Dit zal niet leiden tot een toename van de verkeersaantrekkende werking, waardoor derhalve geen negatieve gevolgen voor de luchtkwaliteit zijn te verwachten.

8. Lossersestraat 170

Het project voorziet in de realisatie van een kapschuur en de verbouwing van een bestaande schuur. Dit zal niet leiden tot een toename van de verkeersaantrekkende werking, waardoor derhalve geen negatieve gevolgen voor de luchtkwaliteit zijn te verwachten.

9. Kwekkeboomweg 135

Het project voorziet in de verbouwing van een bestaande agrarische schuur ten behoeve van twee boerenappartementen. In de Regeling niet in betekenende mate worden projecten waarbij (netto) minder dan 500 woningen worden gerealiseerd, en waarbij sprake is van één ontsluitingsweg, aangewezen als zijnde ontwikkelingen die niet in betekenende mate bijdragen aan de luchtkwaliteit. Het onderhavige plan valt binnen deze begrenzing en is dus aan te merken als 'niet in betekenende mate'.

10. Buurserstraat 500

Het project voorziet in de verbouwing van een bestaande agrarische schuur ten behoeve van vier recreatie-appartementen. In de Regeling niet in betekenende mate worden projecten waarbij (netto) minder dan 500 woningen worden gerealiseerd, en waarbij sprake is van één ontsluitingsweg, aangewezen als zijnde ontwikkelingen die niet in betekenende mate bijdragen aan de luchtkwaliteit. Het onderhavige plan valt binnen deze begrenzing en is dus aan te merken als 'niet in betekenende mate'.

11. Holterhofweg 216

Op de locatie van het verhuisde bedrijf Boermarke zullen drie woningen worden gerealiseerd. In de Regeling niet in betekenende mate worden projecten waarbij (netto) minder dan 500 woningen worden gerealiseerd, en waarbij sprake is van één ontsluitingsweg, aangewezen als zijnde ontwikkelingen die niet in betekenende mate bijdragen aan de luchtkwaliteit. Het onderhavige plan valt binnen deze begrenzing en is dus aan te merken als 'niet in betekenende mate'.

12. Terrein tussen de Oostweg en de Haverkampweg

Het project voorziet in de realisatie van een nieuw clubgebouw voor de scouting. Op basis van de grootte van het gebouw is verondersteld dat de realisatie van het gebouw leidt tot enkele tientallen extra voertuigbewegingen per etmaal. Via de door VROM beschikbaar gestelde rekentool NIBM (versie 10 april 2009) blijkt dat het initiatief als NIBM kan worden beschouwd.

Naast bovengenoemde initiatieven zijn een aantal agrarische bouwvlakken ingetekend, welke uitbreidingsruimte bieden aan bestaande agrarische bedrijven. Deze uitbreidingsruimte was echter ook al opgenomen in het vigerende bestemmingsplan Buitengebied 1996, waardoor er op dit punt geen sprake is van het mogelijk maken van zaken die een negatieve invloed op de luchtkwaliteit veroorzaken.

Conclusie

De genoemde ruimtelijke ontwikkelingen binnen het bestemmingsplan hebben ofwel geen negatieve gevolgen voor de luchtkwaliteit, ofwel vallen binnen het 'niet in betekenende mate' criterium. Bovendien kan worden vermeld dat de achtergrondconcentraties binnen het plangebied zodanig laag zijn dat geen sprake zal zijn van een (dreigende) overschrijding van de grenswaarden voor de stoffen zoals vermeld in bijlage II van de Wet Milieubeheer. Uit het oogpunt van luchtkwaliteit ligt er dan ook geen belemmering voor de vaststelling van het plan.

6.1.6 Externe veiligheid

6.1.6.1 Algemeen

Het plan is getoetst aan de wet- en regelgeving op het gebied van externe veiligheid en de eisen van een goede ruimtelijke ordening. Bij de toetsing zijn ondermeer de volgende documenten betrokken:

- Het besluit Besluit Risico's Zware Ongevallen 1999 (BRZO);
- Het 'Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen' (BEVI) en de 'Regeling Externe Veiligheid Inrichtingen' (REVI) voor bedrijven die gevaarlijke stoffen op-overslaan en/of be-/verwerken, gewijzigd in 2009;
- De 'circulaire Risiconormering Vervoer Gevaarlijke Stoffen' (cRNVGS) voor transportroutes van gevaarlijke stoffen over de weg, water en het spoor, gewijzigd en verlengd in 2008;
- De 'circulaire Zonering langs hogedruk aardgastransportleidingen' uit 1984. Vanwege de veroudering van dit document is voorts het voorstel 'Bestuurlijke afspraken risicoafstanden aardgastransportleidingen' van 1 juli 2005 en het Programmaplan Buisleidingen van 10 januari 2006.

Bepaalde maatschappelijke activiteiten brengen risico's op zware ongevallen met mogelijk grote gevolgen voor de omgeving met zich mee. Externe veiligheid richt zich op het beheersen van de risico's bij de productie, opslag, transport en gebruik van gevaarlijke stoffen. De aanwezigheid of het nieuw vestigen van dergelijke activiteiten kunnen beperkingen opleggen aan de omgeving, doordat veiligheidsafstanden tussen risicovolle activiteiten en bijvoorbeeld woningen nodig zijn. Aan de andere kant is het rijksbeleid er op gericht de schaarse ruimte zo efficiënt mogelijk te benutten. Het ruimtelijk beleid en het externe veiligheidsbeleid moeten dus goed op elkaar worden afgestemd.

De wetgeving rond externe veiligheid richt zich op het beschermen van kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten (artikel 1 van het BEVI). Kwetsbaar zijn onder meer woningen, onderwijs- en gezondheidsinstellingen en kinderopvang- en dagverblijven. Beperkt kwetsbaar zijn onder meer kleine kantoren, winkels, horeca en parkeerterreinen.

Bij externe veiligheid wordt onderscheid gemaakt in plaatsgebonden risico en groepsrisico. Het plaatsgebonden risico mag in principe nergens groter zijn dan 1 op 1 miljoen (ofwel 10-6). Dit is de kans dat een denkbeeldig persoon, die zich een jaar lang permanent en zonder bescherming op de betreffende plek bevindt, dodelijk verongelukt door een calamiteit. Deze kans mag niet groter zijn dan eens in de miljoen jaar. Elke ruimtelijke ontwikkeling wordt getoetst aan het plaatsgebonden risico van 10-6 als grenswaarde.

Het groepsrisico geeft de kans aan dat in één keer een groep mensen die zich in de omgeving van een risicosituatie bevindt, dodelijk door een ongeval wordt getroffen. Groepsrisico legt een relatie tussen de kans op een ramp en het aantal mogelijke slachtoffers. Bij groepsrisico is het dan ook niet een contour die bepalend is, maar het aantal mensen dat zich gedurende een bepaalde periode binnen de effectafstand van een risicovolle activiteit ophoudt. Welke kans nog acceptabel geacht wordt, is afhankelijk van de omvang van de ramp. Een ongeval met 100 doden leidt tot meer ontwrichting, leed en emoties, dan een ongeval met 10 dodelijke slachtoffers. Aan de kans op een ramp met 100 doden wordt dan ook een grens gesteld, die een factor honderd lager ligt dan voor een ramp met 10 doden. In het Bevi wordt verder een verantwoordingsplicht (door de overheid) voor het groepsrisico rond inrichtingen wettelijk geregeld (art. 13). De verantwoording houdt in dat wordt aangegeven of risico's acceptabel zijn en welke maatregelen worden genomen om de risico's te verkleinen.

6.1.6.2 Risicokaart

Ruimtelijke ontwikkelingen met een lager groepsrisico zijn in het kader van onderhavig bestemmingsplan niet mogelijk aangezien het een actualisatie van de huidige situatie is. Gezien het lage groepsrisico zijn mogelijkheden voor een nog lager groepsrisico tevens niet van toepassing. De risicokaart is een plattegrond met informatie over risicolocaties. Bij het raadplegen van de risicokaarten van de Gemeente Enschede en provincie Overijssel, is gebleken dat er zich in en in de omgeving van het plangebied bedrijven voorkomen die onder het BEVI vallen.

Binnen het plangebied

AVIA tankstation Knalhutteweg

In het plangebied is het AVIA tankstation aan de Knalhutteweg 379 gelegen, dit heeft dit de volgende consequenties:

Plaatsgebonden risico

Binnen 45 meter van het LPG-vulpunt, binnen 25 meter van het LPG gasreservoir en binnen 15 meter van de LPG-afleverzuil mogen geen kwetsbare en/of beperkt kwetsbare objecten worden gerealiseerd. In het voorliggende bestemmingsplan is met deze eis rekening gehouden. De bestaande situatie voldoet hier reeds aan.

Groepsrisico

Het Bevi verplicht tot een verantwoording van het groepsrisico. Het groepsrisico is gedefinieerd als de cumulatieve kansen per jaar dat ten minste 10, 100 of 1000 personen overlijden als rechtstreeks gevolg van hun aanwezigheid in het invloedsgebied van een inrichting en een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof betrokken is. Het groepsrisico wordt bepaald binnen het invloedsgebied van de inrichting, dat doorgaans een veel groter gebied is dan het gebied dat is bepaald door het plaatsgebonden risico PR 10^{-6}, omdat het uitgaat van de 1% letaliteitsgrens. Het groepsrisico wordt met name beïnvloed door het aantal mensen dat binnen het invloedsgebied van een risicovolle inrichting kan verblijven; deze personendichtheid wordt uitgedrukt in een aantal personen per hectare. In de Handreiking verantwoordingsplicht groepsrisico is voor LPG tankstations met een doorzet tot 1000 m^3 per jaar de maximaal toegestane personendichtheid in het invloedsgebied waarbij nog juist wordt voldaan aan de oriëntatiewaarde, gesteld op 17 personen per hectare.

In het kader van het groepsrisico de onderstaande verantwoording

a. de aanwezige en de op grond van het plan te verwachten dichtheid van personen in het invloedsgebied van de inrichting.

Voor aanwezigen binnen het invloedsgebied van 150 meter vanaf het vulpunt geldt, dat het hier gaat om 4 woonadressen. Uitgaande van 2.4 aanwezigen per woning zijn dit 10 aanwezigen. Er zijn in de huidige situatie uitgaande van deze woningbouw gemiddeld 1,6 pers/ha aanwezig. Dit groepsrisico wordt conform het huidige gemeentelijke beleid als acceptabel aanvaardt, aangezien ruim onder de oriëntatiewaarde wordt gebleven.

Conform onderhavig plan is binnen het invloedsgebied van 150 meter vanaf het vulpunt de bouw van nieuwe objecten niet mogelijk. Het bestemmingsplan zorgt niet voor een toename van het groepsrisico.

b. het groepsrisico van de inrichting ten opzichte van de oriëntatiewaarde

In de huidige situatie ligt het groepsrisico ruim onder de oriëntatiewaarde (oriëntatiewaarde ligt bij 17 personen per hectare). Op grond van het plan is er geen toename van het groepsrisico. Het groepsrisico blijft ruim onder de oriëntatiewaarde.

c. indien mogelijk, de maatregelen ter beperking van het groepsrisico die worden toegepast.

Er is geen toename van het groepsrisico waardoor maatregelen niet noodzakelijk zijn. Echter in het recentelijk met de LPG-branche gesloten convenant zijn maatregelen genoemd ter reductie van het groepsrisico:

- Verbeterde vulslang. Deze scheurbestendige losslang met lekdetectie waarbij tevens een automatische afsluiter met verschildrukmeter wordt aangebracht zorgt voor een aanzienlijke verkleining van de faalkans. Dit betreft een kabinetsstandpunt dat landelijk opgepakt dient te worden.
- Hittewerende coating op de tankwand. Door het aanbrengen van een hittewerende coating op de tankwagen krijgt de brandweer meer tijd om een brand in de nabijhied van een tankwagen te blussen. Hiermee wordt de kans op een 'BLEVE na brand' verkleind en hebben de hulpverleningsdiensten meer tijd om omwonenden te evacueren. Ook dit betreft een kabinetsstandpunt dat landelijk opgepakt dient te worden.

Aanvullend onderzoek (dat momenteel nog gaande is) zal hier in de nabije toekomst uitsluitsel over moeten geven. Dit zijn dus potentiële risico reductiemaatregelen voor de middellange termijn die kunnen leiden tot verlaging van de externe veiligheidsrisico's. Deze potentiële verlaging kan in de toekomst eventueel worden ingeboekt,

d. indien mogelijk, de maatregelen ter beperking van het groepsrisico die in het plan zijn opgenomen;

Het bestemmingsplan voorziet binnen het invloedsgebied niet in de bouw van nieuwe (beperkt) kwetsbare objecten. Het actualiseert een bestaande situatie. De personen dichtheden binnen het invloedsgebied blijven gelijk, zodat een toename van het groepsrisico niet aan de orde is.

e. de voorschriften ter beperking van het groepsrisico die het bevoegd gezag voornemens is te verbinden aan de voor een inrichting, die behoort tot een categorie van inrichtingen ten behoeve waarvan dat besluit wordt vastgesteld, te verlenen vergunning, bedoeld in artikel 8.1 van de wet;

In de nieuwe WM-vergunning van het betreffende LPG-tankstation wordt opgenomen dat de LPG-doorzet maximaal 1000 m^3 per jaar is.

f. de voor- en nadelen van andere mogelijkheden voor ruimtelijke ontwikkelingen met een lager groepsrisico;

g. de mogelijkheden en de voorgenomen maatregelen tot beperking van het groepsrisico in de nabije toekomst;

Zie onder punt c.

h. de mogelijkheden tot voorbereiding van bestrijding en beperking van de omvang van een ramp of zwaar ongeval als bedoeld in artikel 1 van de Wet rampen en zware ongevallen in de inrichting die het groepsrisico veroorzaakt, waarvan de gevolgen zich uitstrekken buiten die inrichting,

P.M.

i. de mogelijkheden voor personen die zich bevinden in het invloedsgebied van de inrichting die het groepsrisico veroorzaakt, om zich in veiligheid te brengen indien zich in die inrichting een ramp of zwaar ongeval voordoet.

P.M.

In de nabijheid van het plangebied

Grolsch

De Grolsch bierbrouwerij is een inrichting waarop het besluit betrekking heeft vanwege de ammoniakopslag. Het betreft een categoriale inrichting. Deze installatie komt overeenkomstig het (gewijzigde) REVI het meest overeen met een opstellingsuitvoering 1 type. De werktemperatuur ligt tussen de -25 en -5 ºC en bevat een hoeveelheid tussen de 3500 en 6000 kilogram ammoniak. Voor een dergelijke installatie gelden met betrekking tot zowel het groeps- als plaatsgebonden risico geen afstanden. Derhalve kan geconcludeerd worden dat onderhavig plan geen belemmeringen ondervindt ten gevolge van dit bedrijf.

Scheepers Gas

Scheepers Gas is een inrichting waarop het besluit betrekking heeft vanwege de propaanopslag. Het betreft geen categoriale inrichting. Derhalve is er voor het bedrijf een QRA opgesteld. Op basis van dit rapport kan geconcludeerd worden dat onderhavig plan geen belemmeringen ondervindt ten gevolge van dit bedrijf.

De inrichting vormt derhalve geen belemmering voor het plangebied.

6.1.6.3 Transport gevaarlijke stoffen

Het externe veiligheidsbeleid voor het vervoer van gevaarlijke stoffen is vastgelegd in de gewijzigde en verlengde circulaire Risiconormering Vervoer Gevaarlijke Stoffen (Ministeries van V&W, VROM en BZK, 2008). In de circulaire gaat uit van een risicobenadering. De risicobenadering bestaat uit een drietal stappen:

- identificatie van risico's;
- normstelling en toetsing aan normen;
- indien noodzakelijk risicoreductie bij overschrijding van normen.

De identificatie van de risico's vormt de eerste stap. Als er geen (verhoogd) risico blijkt, kunnen de volgende stappen worden overgeslagen.

Voor het inventariseren van de risico's is gebruik gemaakt van de resultaten uit de inventarisatie inzake het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor en het water van het project 'Anker', (november 2005).

Omdat er thans wordt gewerkt aan nieuwe regelgeving is tevens de Nota Vervoer Gevaarlijke Stoffen bij de beoordeling betrokken. In de nota zijn de kaders van het externe veiligheidsbeleid voor vervoer van gevaarlijke stoffen beschreven en wordt de ontwikkeling van een basisnet aangekondigd.

wegverkeer

Het plangebied is gelegen nabij de A35, deze weg is aangewezen als route voor vervoer van gevaarlijke stoffen. Het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg levert thans en na vaststelling van onderhavig plan geen veiligheidsknelpunten op aangezien er geen relevante wijzigingen optreden m.b.t. het aantal aanwezigen. Bovendien ligt de 10-6 contour van de A35 op de wegas en ligt het groepsrisico ver onder de orienterende waarde.

anticiperen op het basisnet

In dit kader is het goed om het Basisnet Vervoer Gevaarlijke Stoffen te noemen. In de Nota Vervoer gevaarlijke stoffen (Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 2006) die is toegezonden aan de Tweede Kamer, wordt het basisnet aangekondigd, waarin voor alle hoofdverbindingen over de weg, het water en het spoor wordt bepaald welk vervoer mag plaatsvinden en hoe de ruimte erom heen kan worden gebruikt. Het basisnet maakt duidelijk over welke verbindingsassen het vervoer van gevaarlijke stoffen mag plaatsvinden en welke gevolgen dit heeft voor andere ruimtelijke functies (zoals wonen, werken en natuur) van een gebied. Bestuurders, bedrijfsleven, omwonenden, en hulpverleners en rampenbestrijding weten zo waar ze aan toe

zijn.

Het in ontwikkeling zijnde basisnet bestaat uit drie typen verbindingen:

- verbindingen waar ruimtelijke beperkingen gelden (categorie 1);
- verbindingen waar ruimtelijke beperkingen en beperkingen voor het vervoer gelden (categorie 2);
- verbindingen met beperkingen voor het vervoer waar geen ruimtelijke beperkingen gelden (categorie 3).

Beperking van de ruimtelijke ontwikkeling komt tot uitdrukking in een vaste veiligheidszone rond de verbinding (categorie 1). Beperkingen voor het vervoer worden uitgedrukt in gebruiksruimte, die aangeeft hoeveel en welke gevaarlijke stoffen over de verbinding mogen worden vervoerd (categorie 3). Het basisnet is nog niet ingevuld, maar zal in ieder geval de belangrijkste haven- en (petrochemische) industrielocaties uit de Nota Ruimte met elkaar verbinden door spoor-, water- en autowegen uit de categorieën 1 en 2. Bij de inventarisaties van Verkeer en Waterstaat ten behoeve van het op te stellen nieuwe 'basisnet vervoer van gevaarlijke stoffen', is rondom het plangebied vooralsnog geen knelpunt geïnventariseerd. Het is waarschijnlijk dat de Gronausestraat in de toekomst wordt bestempeld tot 'categorie 3'. Bij categorie 3 gelden waarschijnlijk geen afstandseisen. Echter is het nog geen vastgesteld beleid, dus harde uitspraken hierover kunnen dan ook nog niet worden gedaan. De verwachting is dat in 2009 het basisnet wordt vastgesteld.

De normen voor het plaatsgebonden risico en/of groepsrisico worden, door vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, ter plaatse van de projectlocatie dan ook niet overschreden. Er zijn verder geen aanwijzingen dat het weggebruik van de wegen in de omgeving van het plangebied invloed hebben op het groepsrisico en de bestrijdbaarheid en beheersbaarheid van risico's en de zelfredzaamheid van individuen in de omgeving bij uitvoering van het plan.

Railverkeer

Het plangebied ligt op circa 8000 meter van de spoorweg Hengelo - Enschede – Gronau. Over dit spoortraject worden geen gevaarlijke stoffen vervoerd. De normen voor het plaatsgebonden risico en groepsrisico worden voor het baanvak Hengelo - Enschede – Gronau dan ook niet overschreden.

Indien kwetsbare bestemmingen mogelijk worden gemaakt nabij het spoor dient dit voorts te geschieden met inachtneming van de gewijzigde en verlengde circulaire Risiconormering Vervoer Gevaarlijke Stoffen (Ministeries van V&W, VROM en BZK, 2008). Naar verwachting wordt deze binnen afzienbare tijd vervangen door regelgeving/normering welke is gebaseerd op het “Basisnet vervoer van gevaarlijke stoffen”.

Het initiatief is niet in strijd met de bovengenoemde circulaire.

Scheepvaart

Bevaarbaar water, bevindt zich niet in de nabijheid van de projectlocatie. Dit aspect behoeft dan ook niet verder te worden beoordeeld.

Buisleidingen.

Binnen en in de nabijheid van het plangebied zijn hogedruk aardgasleidingen gelegen.

Binnen het plangebied

In de nabijheid van het plangebied (ten noorden van de Rijksweg 35 tussen Usselo en de Helmer hoek) is een 24” aardgasleiding gelegen. Het beleid ten aanzien van aardgasleidingen is neergelegd in het Besluit externe veiligheid buisleidingen.

Ten aanzien van de 24" -aardgasleiding levert dit het volgende beeld op:

Diameter	Nummer	Druk	Toetsingsafstand	Bebouwingsafstand

6”	N-528-51	40,0 bar	70 meter	50 meter
8”	N-528-57	40,0 bar	95 meter	50 meter
12”	N-528-50	40,0 bar	140 meter	70 meter
24”	K-583	80,0 bar	330 meter	150 meter
24”	K-590	80,0 bar	330 meter	150 meter
36”	A-670	80,0 bar	470 meter	190 meter

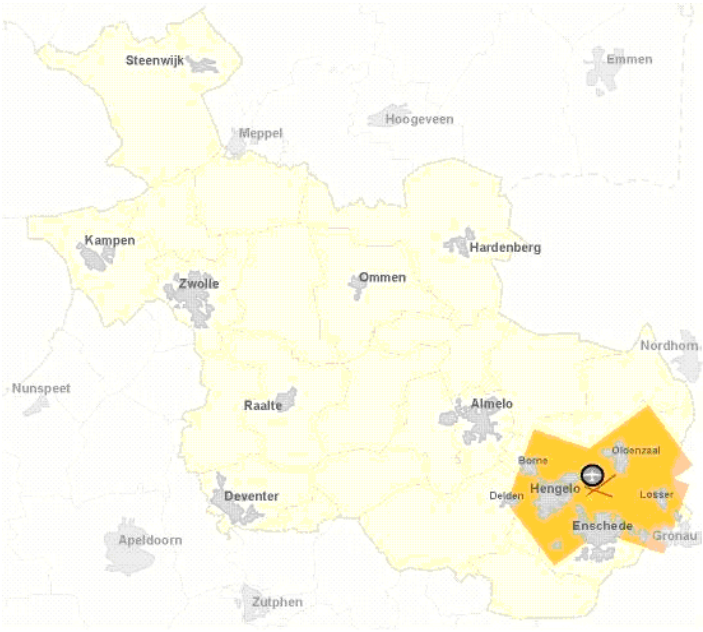
Tabel . N.a.v. Besluit externe veiligheid buisleidingen.

Voor het vastleggen van een toelaatbaar tracé voor een nieuwe leiding of het toelaten van nieuwe bebouwing rond een bestaande leiding, dient het volgende in acht te worden genomen:

- het streven is erop gericht een afstand van de transportleiding tot (woon)bebouwing of een bijzonder object aan te houden die groter is dan de toetsingsafstand;
- planologische, technische of economische overwegingen kunnen aanleiding geven tot een kleinere afstand van de transportleiding tot (woon)bebouwing dan de toetsingsafstand;
- in het algemeen kan geen afstand van de transportleiding tot (woon)bebouwing gehanteerd worden die kleiner is dan de bebouwingsafstand.
- In onderhavig plan bestaat het voornemen om geen nieuwbouw te plegen binnen de toetsingsafstand.
- In de nabijheid van het plangebied
- In de nabijheid van het plangebied (ten noorden van de Rijksweg 35 tussen Usselo en de Helmer hoek) is een 24” aardgasleiding gelegen.
- en de daarop gebaseerde NEN 3650. In het beleid worden twee typen veiligheidsafstanden onderscheiden, namelijk bebouwing- en toetsingsafstanden. De bebouwing- en toetsingsafstand rond de leiding komen overeen met de risicocontouren rond de leiding waarvoor het plaatsgebonden risico op overlijden wegens het falen van de leiding 10^{-6} per jaar, respectievelijk 10^{-8} per jaar bedraagt. In het risicobeleid bedraagt het toelaatbaar niveau voor nieuwe (stationaire) situaties ten hoogste 10^{-6} per jaar (d.w.z. een overlijdenskans van maximaal 1 op een miljoen per jaar).
- Ten aanzien van de 24" -aardgasleiding levert dit het volgende beeld op:
- Tabel . N.a.v. Besluit externe veiligheid buisleidingen.
- Voor het vastleggen van een toelaatbaar tracé voor een nieuwe leiding of het toelaten van nieuwe bebouwing rond een bestaande leiding, dient het volgende in acht te worden genomen:
- het streven is erop gericht een afstand van de transportleiding tot (woon)bebouwing of een bijzonder object aan te houden die groter is dan de toetsingsafstand;
- planologische, technische of economische overwegingen kunnen aanleiding geven tot een kleinere afstand van de transportleiding tot (woon)bebouwing dan de toetsingsafstand;
- in het algemeen kan geen afstand van de transportleiding tot (woon)bebouwing gehanteerd worden die kleiner is dan de bebouwingsafstand.

6.1.6.4 Gebruik van luchthavens

Het plangebied ligt in de nabijheid van het vliegveld Twente. Op het kaartje 'Risico's luchtvaartongevallen' zijn de start- en landingsbanen op het vliegveld aangeduid met rode lijnen als gebieden waar 75 procent van de ongevallen plaatsvindt. Daarnaast is het met donkergeel aangegeven gebied, het gebied waar 10 procent van de ongevallen plaatsvindt. (bron: www.prv-overijssel.nl). Het plangebied ligt deels binnen het op de kaart in donkergeel aangegeven gebied.



Figuur 24: Risico's luchtvaartongevallen

6.1.7 Hoogspanningsleidingen / - lijnen

In onze leefomgeving komen allerlei vormen van straling en electromagnetische velden voor. De manier waarop mensen worden blootgesteld, de gezondheidseffecten en de wet en regelgeving verschillen voor de verschillende stralingsbronnen. Hoogspanningslijnen zijn een bron van electromagnetische straling (laagfrequente electromagnetische velden).

Beleid m.b.t. Hoogspanningslijnen / - leidingen

Het landelijk beleid ten aanzien van hoogspanningslijnen is weergegeven in een brief van de staatssecretaris van oktober 2005 aan gemeenten, provincies en netbeheerders. Dit beleid richt zich op nieuwe situaties. Er is sprake van nieuwe situaties:

- bij aanleg of wijziging van nieuwe bovengrondse hoogspanningslijnen;
- bij nieuwe ontwikkelingen in de nabijheid van bestaande hoogspanningslijnen.

Bij het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen of het wijzigen van bestaande bestemmingsplannen moet met dit nieuwe beleid rekening worden gehouden.

Bij het opstellen van een nieuw bestemmingsplan (zoals het bestemmingsplan voor het bedrijventerrein Usseler Es) dient allereerst de indicatieve zone van de hoogspanningslijnen binnen het plangebied te worden aangegeven. De zogenaamde netkaart geeft de breedte van deze indicatieve zone weer. Als het nieuwe bestemmingsplan niet overlapt met de indicatieve zone, dan heeft het hoogspanningslijnenbeleid geen gevolgen voor de verdere planvorming. Overlapt het bestemmingsplan wel met de indicatieve zone, dan is het van belang de zogenaamde specifieke zone te bepalen. Die specifieke zone bepaalt het ruimtebeslag van de bovengrondse hoogspanningslijn. Overlapt een nieuw bestemmingsplan de indicatieve zone, dan wordt geadviseerd, in overleg met de netbeheerder, de specifieke zone op die locatie te berekenen. Voor die berekening bestaat een handreiking. Overlapt het nieuwe bestemmingsplan ook met de specifieke zone, dan wordt geadviseerd om binnen die zone geen gevoelige bestemmingen (woningen, scholen, creches en kinderopvangplaatsen) te realiseren.

Voor een nieuwe hoogspanningslijn wordt direct uitgegaan van de specifieke zone. Doel van het advies is dan

om het tracé zodanig te kiezen dat er zo weinig mogelijk gevoelige bestemmingen binnen die zone liggen.

Bij het wijzigen van een bestaand bestemmingsplan of wijzigingen aan een bestaande hoogspanningslijn is het aantal gevoelige bestemmingen in de specifieke zone (voor en na wijziging) maatgevend. Als dit door de voorgenomen wijziging niet toeneemt, dan is die wijziging niet bezwaarlijk.

De gemeente Enschede volgt voor hoogspanningslijnen het landelijke beleid.

Hoogspanningslijnen

Binnen het bestemmingsplangebied bevindt zich een bestaande hoogspanningslijn. Deze hoogspanningslijn loopt min of meer parallel langs de Rijksweg 35. Het betreft een gecombineerde lijn met spanningen van 110 kV en 380 kV. De indicatieve zone van deze hoogspanningslijn is 145 meter ter weerszijden van de lijn.

Een deel van het plangebied ligt daarmee binnen de indicatieve zone. Binnen deze zone mag, behoudens een omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan, geen gevoelige bebouwing worden gerealiseerd.

6.1.8 Zoutwinning door Akzo Nobel

De Usseler Es is concessiegebied van Akzo Nobel. Akzo Nobel heeft recht om zoutboringen uit te voeren. Naar de mogelijke gevolgen voor het gebied (zettingen) is door Akzo Nobel onderzoek gedaan. De gemeente Enschede heeft opdracht gegevens om een second-opinion uit te voeren op deze stukken. De conclusie is, dat op basis van de door Akzo Nobel te hanteren boorsystematiek er geen ontoelaatbare zettingen zullen optreden en geen (gebouw)schades zullen optreden die gerelateerd zijn aan deze Akzo Nobel-boringen (Staatstoezicht op de Mijnen).

6.1.8.1 Protocol "Aanpak gevolgen aan maaiveld door de zoutwinning van Akzo Nobel Salt (bodemdaling)"

Met Akzo Nobel en Staatstoezicht op de Mjnen heeft de gemeente Enschede een protocol opgesteld, namelijk het protocol "Aanpak gevolgen aan maaiveld door de zoutwinning van Akzo Nobel Salt (bodemdaling)". Op grond van dit protocol:

- dient de gemeente contact op te nemen met Akzo Nobel over de *worst-case* prognose van de bodemdaling in het betreffende gebied in relatie tot de levensduur van de uit te voeren werken.
- dient de gemeente schriftelijk advies te vragen aan het Staatstoezicht op de Mijnen over de correctheid van de onderbouwing van de te verwachten veiligheidsrisico's als gevolg van de bodeminstabiliteit in de tijd voor de percelen waar het plan is gepland.
- het Staatstoezicht op de Mijnen beoordeelt of het mogelijk is om op basis van de beschikbare gegevens advies uit te brengen.
- het Staatstoezicht op de Mijnen dient aan de gemeente schriftelijk advies uit te brengen. In dit advies wordt aangegeven:
    a. of de Akzo Nobel opgestelde worst-case prognose juist wordt geacht;
    b. aan welke aspecten bij de uitvoering van de gewenste werken aandacht moet worden besteed.
- zodra aan het bovenstaande is voldaan, neemt de gemeente een beslissing over het starten van de wettelijke procedures.

6.2 Natuurwetgeving en ecologie

6.2.1 Inleiding

Bij ruimtelijke planvorming moet aandacht worden besteed aan de natuurwet- en regelgeving. Momenteel genieten zowel een groot deel van de flora en fauna zelf als de leefgebieden van diverse soorten wettelijke bescherming. Die bescherming vloeit voort uit zowel Europese en nationale regelgeving als uit internationale verdragen en afspraken als het VN-Biodiversiteitsverdrag. In dat verdrag hebben 193 landen, waaronder Nederland, zich verplicht om biologische diversiteit te behouden en een duurzaam gebruik te maken van biodiversiteiti. Biodiversiteit is niet alleen belangrijk vanwege de intrinsieke waarde van de natuur maar draagt ook bij aan onze voedselvoorziening, economie en gezondheid. Deze internationale biodiversiteitsdoelstellingen zijn op Europees niveau verankerd in de EU-Vogel- en Habitatrichtlijnen. De Habitatrichtlijn richt zich expliciet op de biologische diversiteit, door middel van het instandhouden en beschermen van nationale habitats (leefgebieden) en in het wild voorkomende flora en fauna. De te beschermen nationale habitats worden 'Natura 2000' gebieden genoemd en vormen gezamenlijk een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. De Vogelrichtlijn beschermt op soortgelijke wijze broed- en trekvogels en hun specifieke leefgebieden. Deze internationale afspraken en Europese richtlijnen zijn in Nederland doorvertaald in de Natuurbeschermingswet 1998 (gebiedsbescherming) en de Flora- en faunawet (soortenbescherming). Aanvullend aan deze wettelijke bescherming is in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte door het kabinet het beleid uitgewerkt voor de bescherming van de ecologische hoofdstructuur (EHS). De verschillende beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden te worden getoetst op mogelijke schadelijke uitstralende effecten, dit wordt ook wel "externe werking" genoemd.

Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 worden twee typen beschermde gebieden onderscheiden, de speciale beschermingszones of 'Natura 2000' gebieden en de beschermde natuurmonumenten. Onder 'Natura 2000' gebieden worden verstaan de EG-Vogelrichtlijngebieden en, sinds 1 februari 2009, de EG-Habitatrichtlijngebieden. Voor de meeste EG-Habitatrichtlijngebieden geldt overigens dat deze nog wel formeel als zodanig moeten worden aangewezen door de minister van Economische zaken, Landbouw en Innovatie, omdat daarvoor nog instandhoudingsdoelstellingen moeten vastgesteld. Zo lang de EG-Habitatrichtlijngebieden nog niet definitief door de minister zijn aangewezen dient nog te worden getoetst aan de communautaire lijst, zijde de lijst van gebieden zoals die indertijd zijn aangemeld bij de Europese Commissie. Onder beschermde natuurmonumenten worden die natuurgebieden verstaan die op grond van de "oude" Natuurbeschermingswet reeds als zodanig waren vastgesteld. Voor zover de beschermde natuurmonumenten overlappen met Natura 2000 gebieden geldt dat de status "beschermd natuurmonument" voor die betreffende gebieden is komen te vervallen, de beschermde waarden voor het betreffende gebied - voor zover die niet ook onder de instandhoudingsdoelstelling van het Natura 2000 gebied vallen - blijven echter voor die gebieden onverminderd van kracht. Op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 dienen voor alle Natura 2000 gebieden instandhoudingsdoelstellingen en een beheerplan te worden vastgesteld. Bestaand gebruik mag worden voortgezet, mits niet conflicterend met de instandhoudingsdoelstellingen en als zodanig vastgelegd in het beheerplan. Voor alle andere activiteiten is een vergunning van Gedeputeerde Staten (met uitzondering van die gebieden waar op grond van het Besluit vergunningen Nb-wet'98 de minister van ELI bevoegd gezag is) vereist.

Ecologische Hoofdstructuur

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) worden de nationale belangen van het Rijk op het gebied van onder meer de natuur en het landelijk gebied vastgelegd. De SVIR richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling is de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in het leven geroepen. De doorwerking van de nationale belangen uit de SVIR wordt geregeld in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). In het Barro wordt geregeld hoe het

nationale belang van de EHS door provincies en gemeenten dient te worden doorvertaald in ruimtelijke plannen, zoals structuurvisies en bestemmingsplannen. De EHS valt niet onder de werking van de gebiedsbescherming, zoals geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998 of de soortenbescherming, zoals geregeld in de Flora- en faunawet.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van de meest kwetsbare planten- en diersoorten die in Nederland voorkomen. Het gaat daarbij niet om de bescherming van individuele planten of dieren maar om waarborgen om te voorkomen dat het voortbestaan van soorten planten of dieren niet in gevaar komt. Hiertoe zijn in deze wet een aantal verbodsbepalingen opgenomen, zoals het verbod op het doden of verontrusten van dieren of het verbod op het plukken van planten. Daarbij is het "nee, tenzij" principe het uitgangspunt, er mag geen schade worden toegebracht aan beschermde dieren of planten tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. Op grond van de Flora- en faunawet zijn alle dieren en planten van onvervangbare waarde en dus dienen mensen daarmee zorgvuldig om te gaan. Daarom is in de wet ook een algemene zorgplicht (artikel 2) opgenomen, die inhoudt dat een ieder 'voldoende zorg' in acht dient te nemen voor álle in het wild voorkomende dieren en planten (dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Indien een voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling mogelijk negatieve gevolgen heeft voor in dat gebied voorkomende beschermde soorten dan dient in de regel ontheffing van de betreffende verbodsbepalingen te worden gevraagd bij de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit. De ontheffingsregeling is geregeld in artikel 75 van de Flora- en Faunawet en nader uitgewerkt in de AMvB artikel 75.

De Flora- en faunawet hanteert een driedeling in beschermingscategorieën:

1. tabel 1 soorten, dit zijn de meest algemeen voorkomende soorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstellingsregeling geldt. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden gevraagd;

2. tabel 3 soorten, dit zijn de strikt beschermde soorten. Het gaat hierbij om de EG-Habitatrichtlijnsoorten en een (nationale) selectie van de zwaardere categorieën van de Rode Lijst. Voor deze soorten dient altijd ontheffing te worden gevraagd;

3. tabel 2 soorten, een tussencategorie bestaande uit de resterende beschermde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling wanneer wordt gehandeld volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. In andere gevallen dient voor deze soorten doorgaans ontheffing te worden gevraagd.

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden door de wet alleen beschermd tijdens het broedseizoen. Voor een aantal vogelsoorten (met name spechten, uilen en boombewonende roofvogels) zijn de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen jaarrond beschermd.

6.2.2 Gevolgen voor het plangebied

In het kader van het bestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost" is beoordeeld of de natuurwetgeving en het natuurbeleid al of niet op voorhand aan de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan in de weg staan.

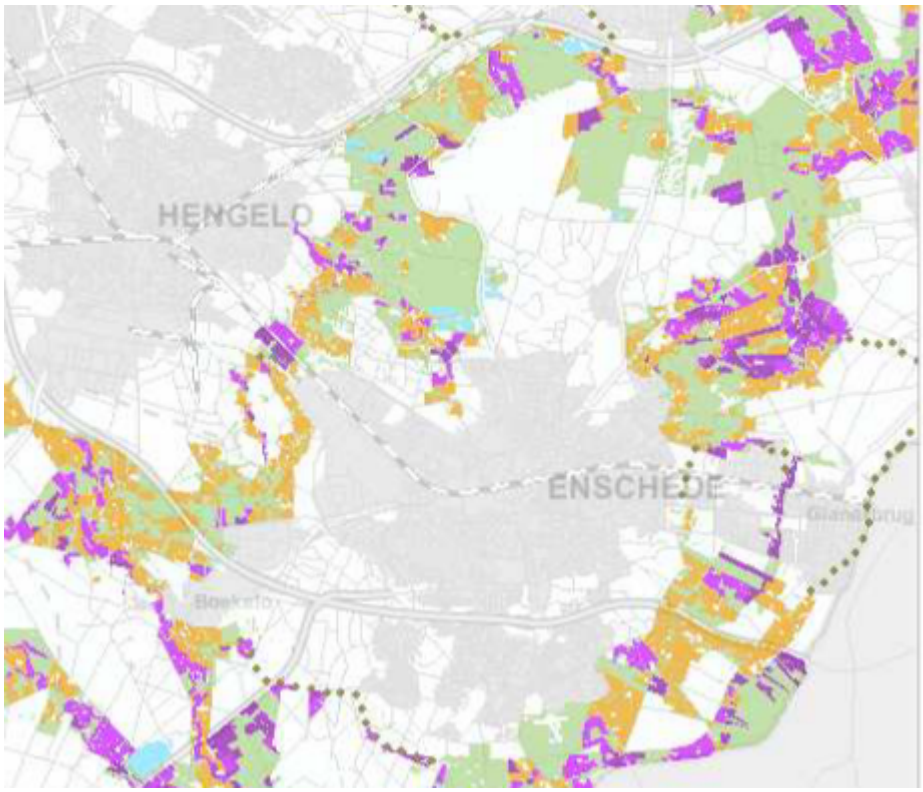
Ecologie en het plangebied "Buitengebied Zuidoost"

Het plangebied bestaat uit het zuidoostelijk deel van het buitengebied van de gemeente Enschede en wordt begrensd door de bebouwde kom van Enschede, de rijksgrens, de gemeentegrenzen met Haaksbergen en Losser, de Lossersestraat en de Haaksbergerstraat. Vooral in het noordelijke deel van het plangebied is er

sprake van veel hoogteverschil. Door de grote landschappelijke afwisseling met omzoomde weilanden, bossen en beekjes is er een grote diversiteit aan flora en fauna aanwezig. In de poelen leven strikt beschermde soorten als de poelkikker en de kamsalamander. In de ruigere bermen en natuurgebiedjes is de levendbarende hagedis aanwezig. In de oudere boselementen en houtwallen zijn soorten als de gewone salomonszegel, dalkruid, slanke sleutelbloem en muskuskruid aanwezig. Door de aanwezigheid van de vele kleine natuurkerntjes, houtwallen en singels is intensief agrarisch gebruik van de grond hier nagenoeg niet mogelijk en dit wordt dan ook weinig aangetroffen. In het oostelijke en zuidelijke deel van het plangebied zijn wel grotere landbouwenclaves aanwezig. De ecologische diversiteit is in de meer grootschalige landbouwgebieden beduidend lager. In deze gebieden liggen rijkere ecologische gebieden echter vaak "om de hoek". Het Stroinksbos en het daar aangrenzende Smalenbroek en de directe omgeving daarvan is zo'n gebied dat voor inwoners van (met name de Zuidwijken van) Enschede letterlijk "om de hoek" is gelegen. In dit gebied zijn zeer zeldzame soorten als de middelste bonte specht, de brandt's vleemuis en de bosvleermuis aangetoffen. In het uiterste zuidoosten van het plangebied is het Natura 2000 gebied "Het Aamsveen" aanwezig. Niet alleen het gebied zelf maar ook de directe omgeving daarvan is ecologisch waardevol. Alleen al de in dit gebied veel voorkomende boomkikker, die in Nederland zeer zeldzaam is, is daarvan een goed voorbeeld. Dit hoogveengebied is slechts gedeeltelijk gelegen op Nederlands grondgebied. Het overgrote deel van dit Natura 2000 gebied is gelegen in Duitsland. In het Aamsveen komen soorten voor als adder, heikikker en poelkikker. Ook worden hier zeldzame vogelsoorten als de nachtzwaluw, spotvogel en kwartel aangetroffen, waarmee het in deze regio over het algemeen niet goed gaat. Het gebied is daarnaast ook zeer rijk aan libellen.

Ecologische Hoofdstructuur:

Een groot deel van het plangebied maakt deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Gronden binnen de Ecologische Hoofdstructuur dienen op grond van de provinciale Omgevingsvisie en -verordening van een beschermende bestemming te worden voorzien. Het ruimtelijk beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt voor ontwikkelingen in de EHS het 'nee, tenzij' regime. Voor ontwikkelingen die significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de tot de EHS behorende gronden kunnen leiden geldt dat tijdig passende mitigerende of preventieve maatregelen genomen dienen te worden. Er is geen sprake van een wettelijk beschermingsregime voor de EHS en de EHS heeft ook geen externe werking. Het bestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost" is hoofdzakelijk een conserverend bestemmingsplan, in het bestemmingsplan worden geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk gemaakt die nadelige gevolgen voor de EHS zouden kunnen hebben. Een verdere toetsing aan de EHS kan dan ook achterwege blijven.



Natuurbeschermingswet 1998:

Binnen de grenzen van het plangebied is het Natura 2000 gebied "Aamsveen" gelegen. Direct ten zuiden van het plangebied zijn de Natura 2000 gebieden "Buurserzand en Haaksbergerveen" en "Witte Veen" gelegen, ten noordoosten van het plangebied zijn de Natura 2000 gebieden "Dinkelland" en "Landgoederen Oldenzaal" gelegen. Verder zijn op Duits grondgebied direct ten oosten van het plangebied de Natura 2000 gebieden "Amtsvenn und Huendfelder Moor" en "Witte Venn und Krosewicker Grenzwald" gelegen.

Hieronder volgt een korte beschrijving van de verschillende Natura 2000 gebieden:

Landgoederen Oldenzaal.
Dit Natura 2000 gebied ligt aan de voet van de stuwwal van Oldenzaal, tussen Oldenzaal, Losser en De Lutte. Het zuidelijk deel omvat het westelijk deel van het beekdal van de Snoeijinksbeek, gekenmerkt door hoogteverschillen, houtwallen, opgaand geboomte, bossen en vochtige en schrale graslanden en heideterreinen. De bossen bestaan uit eiken-berkenbos, beuken-eikenbos, eiken-haagbeukenbos en elzen-vogelkersbos. Voorts komen doornstruwelen voor en restanten van droge rivierduingraslanden. In het gebied liggen een aantal landgoederen die bestaan uit een afwisseling van naald- en loofbos, houtwallen, weilanden en akkers. Een groot deel van het gebied bestaat uit oud beuken- en eikenbos. In Boerskotten ontspringt de Snoeijinksbeek. In het noordelijk deel ligt een heuvelachtig terrein met een afwisseling van oude loof- en naaldbossen, graslanden (waaronder dotterbloemhooilanden), houtwallen en boerderijen. Aan de voet van de Tankenberg liggen enkele bronnen.

Dinkelland.
Dit Natura 2000 gebied bestaat uit het beekdal van de Dinkel met een aantal zijbeken, waaronder het oostelijk deel van het beekdal van de Snoeijinksbeek en een drietal gevarieerde heideterreinen langs de Puntbeek en Rammelbeek, te weten Punthuizen, Stroothuizen en het Beuninger Achterveld. De Dinkel is een kleine laaglandrivier. Bovenstrooms van de aftakking van het Omleidingskanaal heeft de Dinkel een vrij natuurlijke hydrodynamiek. Benedenstrooms van deze aftakking is de hydrodynamiek sterk gereguleerd.

Landschappelijk is het een gaaf beekdal, gekenmerkt door hoogteverschillen, houtwallen, bossen en vochtige en schrale graslanden en heideterreinen. De losliggende delen nabij Punthuizen bestaan uit vochtige en droge heide en heischrale graslanden en blauwgraslanden, afgewisseld met bosjes.

Buurserzand en Haaksbergerveen.
Dit Natura 2000 gebied bestaat uit 2 deelgebieden. Het Haaksbergerveen in het zuiden is een veenputtencomplex met goed ontwikkelde gradiënten naar het omliggende zand- en (basenrijk) leemlandschap. Door vernattingsmaatregelen in het verleden zijn de nog aanwezige, met hoogveenvegetatie begroeide, veenpakketten veranderd in drijftillen die qua vegetatie sterk lijken op moerasheiden. Er is een afwisseling van veenputten en dijkjes. Het Buurserzand in het noorden is een heidegebied op voormalig stuifzand. Er komen hier op uitgebreide schaal natte heidebegroeiingen voor met her en der zwakgebufferde vennen, afgewisseld met droge heide met jeneverbesstruweel.

Witteveen (NL) / Witte Venn und Krosewicker Grenzwald (D).
Dit Natura 2000 gebied is een vrij klein en ondiep voormalig hoogveen (komveen) dat vooral van belang is vanwege een hoogveenrestant met vochtige heide en enkele vennen. Een groot deel van het gebied is in de 20e eeuw ontgonnen, in het niet ontgonnen deel is veel bos opgeslagen. Door inrichtingsmaatregelen wordt geprobeerd de kwaliteit van het gebied te vergroten en uiteindelijk ook herstel van het hoogveen te bereiken.

Aamsveen (NL) / Amtsvenn und Huendfelder Moor (D).
Dit Natura 2000 gebied is een hoogveengebied dat ooit deel uitmaakte van een veel groter hoogveencomplex, dat zich ook over de grens heen uitstrekt. Het gedeelte op Nederlands grondgebied is betrekkelijk klein, het gedeelte op Duits grondgebied is groter en bestaat uit 4 min of meer afzonderlijke deelgebieden. Het Aamsveen/Amtsvenn omvat een goed ontwikkelde gradiënt van hoogveen in het oosten naar het beekdallandschap in het westen. De vegetatie verandert van hoogveen met natte heide via vochtige heide en heischrale graslanden op de overganag naar natte schraalgraslanden in het beekdal zelf. Langs de randen van het veen komen natuurlijke berkenbroekbossen voor met gagelstruweel. Het broekbos langs de beek is van een zeer gevarieerde samenstelling met soorten van rijkere bodems.

De hiervoor genoemde Nederlandse Natura 2000 gebieden zijn allemaal Habitatrichtlijngebieden, de genoemde Duitse Natura 2000 gebieden zijn deels ook Vogelrichtlijngebieden. Binnen Nederland zijn in of in de nabijheid van het plangebied geen Vogelrichtlijngebieden gelegen. In het plangebied van het bestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost" of in de directe omgeving daarvan zijn ook geen beschermde natuurmonumenten gelegen.

Voor activiteiten die mogelijk significant negatieve gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000 gebied dient een passende beoordeling en een plan-milieu effect rapportage (plan-MER) te worden uitgevoerd om te bepalen of er sprake is van significant negatieve effecten voor kwalificerende soorten. Indien significant negatieve effecten inderdaad niet uitgesloten kunnen worden dient voor de betreffende activiteiten een Natuurbeschermingswet-vergunning te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag, zijnde Gedeputeerde Staten van Overijssel. Het bestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost" is hoofdzakelijk een conserverend bestemmingsplan, maar het plan bevat wel groeimogelijkheden voor bestaande agrarische bedrijven. De vestiging van nieuwe agrarische bedrijven is in het bestemmingsplan niet toegestaan.

Voorrtoets Natura 2000, PlanMER en passende beoordeling:

In het kader van de voorbereiding van het bestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost" is er een zogenaamde voortoets Natura 2000 uitgevoerd, waarin is onderzocht of het bestemmingsplan aanleiding geeft tot significant negatieve effecten voor de instandhoudingsdoelstellingen en kwalificerende soorten van de diverse voornoemde Natura 2000 gebieden. De resultaten van de voortoets zijn als bijlage bij deze toelichting opgenomen. Uit de voortoets blijkt dat het op voorhand niet is uit te sluiten dat de op basis van het bestemmingsplan mogelijke uitbreidingen van agrarische bedrijven significant negatieve effecten op Natura 2000 gebieden zullen hebben. Vrijwel alle in of in de nabijheid van het plangebied gelegen Natura 2000 gebieden zijn zeer gevoelig voor vermesting en voor een aantal habitattypen geldt een kwalitatieve

verbeteropgave. Ook is in de diverse Natura 2000 gebieden de achtergrondwaarde van de stikstofdepositie voor de beschermde habittypen veel hoger dan de kritische depositiewaarde, waardoor in beginsel iedere iedere toename leidt tot significant negatieve effecten. Op grond van de resultaten van de voortoets is het noodzakelijk gebleken een passende beoordeling en daarmee ook een plan-milieueffectrapportage (planMER) uit te voeren. Voor de resultaten van de planMER wordt verwezen naar hoofdstuk 6 van deze toelichting. In deze paragraaf wordt volstaan met het vermelden van de belangrijkste conclusie van de planMER. Uit de planMER blijkt namelijk dat met aan voldoende zekerheid grenzende stelligheid kan worden geconcludeerd dat de beperkte ruimtelijke ontwikkelingen die in het bestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost" mogelijk worden gemaakt geen significant negatieve effecten zullen hebben voor de in en in de nabijheid van het plangebied gelegen Natura 2000 gebieden.

Flora- en faunawet:

Het bestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost" heeft hoofdzakelijk een consoliderend en conserverend karakter. In verband hiermee behoeft er in het kader van dit ruimtelijk plan geen nader onderzoek plaats te vinden. In het bestemmingsplan worden voor een beperkt aantal agrarische bedrijven groeimogelijkheden en/of functiewijzingen mogelijk gemaakt. Daarnaast worden in het bestemmingsplan evenementen bij recht mogelijk gemaakt. Onderstaand wordt per ontwikkellocatie en voor de evenementen kort aangegeven of Flora- en faunawet onderzoek noodzakelijk is alvorens hiervoor een positieve bestemming kan worden opgenomen. Indien voor één of meerdere locaties of evenementen nog Flora- en fauna onderzoek noodzakelijk is dient dit onderzoek bij de vaststelling van het bestemmingsplan te zijn uitgevoerd en moet daaruit met aan voldoende zekerheid grenzende stelligheid kunnen worden geconcludeerd dat de Flora- en faunawet op voorhand niet aan de uitvoerbaarheid in de weg staat. Indien uit een eventueel uit te voeren Flora- en faunawet onderzoek blijkt dat een ontwikkeling niet mogelijk zijn zonder het tijdig uitvoeren van mitigerende of preventieve maatregelen kan het noodzakelijk zijn de tijdige uitvoering van die maatregelen als voorwaardelijke bepaling in de planregels van het bestemmingsplan te borgen.

Conclusie:

In pargraaf 5.3 zijn verzoeken van derden opgenomen. Dit zijn allemaal kleinschalige ontwikkelingen. Voor al deze ontwikkelingen geldt dat er geen nadere onderzoeken noodzakelijk zijn.

Vanuit het oogpunt van ecologie, natuurwaarden en flora en fauna geen belemmering is voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

Evenementen:

In het ontwerp-bestemmingsplan worden diverse evenementen bij recht mogelijk gemaakt. Onduidelijk is om welke locaties het gaat, of dit vaste of elk jaar wisselende locaties zijn en of voor deze locaties een toets aan de natuurwetgeving heeft plaatsgevonden. Van de genoemde evenementen zijn in ieder geval geen onderzoeksgegevens bekend. Het aanleveren van nadere informatie is noodzakelijk om te kunnen beoordelen of voor de diverse bij recht mogelijk te maken evenementen al of niet een ecologisch onderzoek noodzakelijk is.

Naar aanleiding van het advies van de Plan-MER-commissie is ervoor gekozen om de evenementen uit de planregels te halen. Dit betekent dat niet meer overal een evenement is toegestaan.

Met betrekking tot de evenementen kan nu worden geconcludeerd dat er vanuit het oogpunt van ecologie, natuurwaarden en flora en fauna geen belemmeringen zijn voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

6.3 Waterparagraaf

Bij ruimtelijke ordening is water een belangrijk thema. Teveel of te weinig water kan tot grote maatschappelijke gevolgen leiden. Natuur en landbouw zijn afhankelijk van voldoende water van een goede kwaliteit. De landbouw heeft water nodig voor de gewasgroei, maar teveel water belemmerd de productie. Water is voor natuurgebieden de ondergrondse "motor" die bepalend is voor de natuurwaarde.

Watertoets

In het moderne waterbeheer (waterbeheer 21e eeuw) wordt gestreefd naar duurzame, veerkrachtige watersystemen met minimale risico's op wateroverlast of watertekorten. Door water te laten infiltreren in de bodem, en te bergen op daarvoor aangewezen plekken wordt ongecontroleerde overstroming en droogteschade voorkomen.

Het watertoetsproces is wettelijk verankerd met het besluit van 21 april 2008 tot uitvoering van de Wet ruimtelijke ordening (Besluit ruimtelijke ordening) Staatsblad 2008, 145. Het besluit verplicht om - ter uitvoering van het Nationaal Bestuursakkoord Water - in de toelichting bij een bestemmingsplan “een beschrijving op te nemen van de wijze waarop in het plan rekening is gehouden met de gevolgen voor de waterhuishouding”.

Het doel van het watertoetsproces is te waarborgen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op evenwichtige wijze meewegen bij alle ruimtelijke plannen en besluiten die relevant zijn voor de waterhuishouding. De meerwaarde van het watertoetsproces is dat het zorgt voor een vroegtijdige systematische aandacht voor wateraspecten in ruimtelijke plannen en besluiten. Het gaat daarbij om alle waterhuishoudkundige aspecten, waaronder veiligheid, wateroverlast, waterkwaliteit (o.a. verzilting) en verdroging, en om alle wateren: rijkswateren, regionale wateren, gemeentelijke en particuliere wateren en grondwater.

Waterbeleid

Waterbeleid wordt op verschillende bestuurlijke niveaus gemaakt. De Europese Kaderrichtlijn Water is richtinggevend voor de bescherming van de oppervlaktewaterkwaliteit van de landen in de Europese Unie. Aan alle oppervlaktewateren in een stroomgebied worden haalbare doelen gesteld die in 2015 moeten worden bereikt. Ruimtelijk relevant rijksbeleid is verwoord in het Nationaal Waterplan en de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. In de provincie Overijssel is de Omgevingsvisie Overijssel richtinggevend voor waterschap en gemeenten.

Het Waterschap Regge en Dinkel heeft de beleidskaders van rijk en provincie uitgewerkt in het vigerende waterbeheerplan. Diverse aspecten van het waterbeleid zijn verder uitgediept in aparte beleidsnota's. Voor het ruimtelijk relevante aandachtsgebied vasthouden en bergen van water is de “Beleidsnota Retentie” opgesteld.

De uitgangspunten en wensen voor de inrichting en het beheer van beken en overige waterlopen zijn verwoord in de “Stroomgebied Actie Plannen (STAP)”. Daarnaast is de “Keur van het Waterschap Regge en Dinkel” een belangrijk regelstellend instrument waarmee in ruimtelijke plannen rekening moet worden gehouden.

Op gemeentelijk niveau zijn de Watervisie (2002), het Gemeentelijk Rioleringsplan (2009) en het Gemeentelijk Waterplan van belang voor het afwegen van waterbelangen in ruimtelijke plannen. Alle plannen worden in overleg met het waterschap Regge en Dinkel opgesteld.

Waarborgen waterbelangen

In de voorgaande paragrafen is het doel van de watertoets beschreven en is ingegaan op de verschillende facetten van het waterbeleid. Hieronder is aangegeven hoe in het bestemmingsplan met de waterbelangen rekening is gehouden:

<u>Wateroppervlakken en waterlopen:</u>

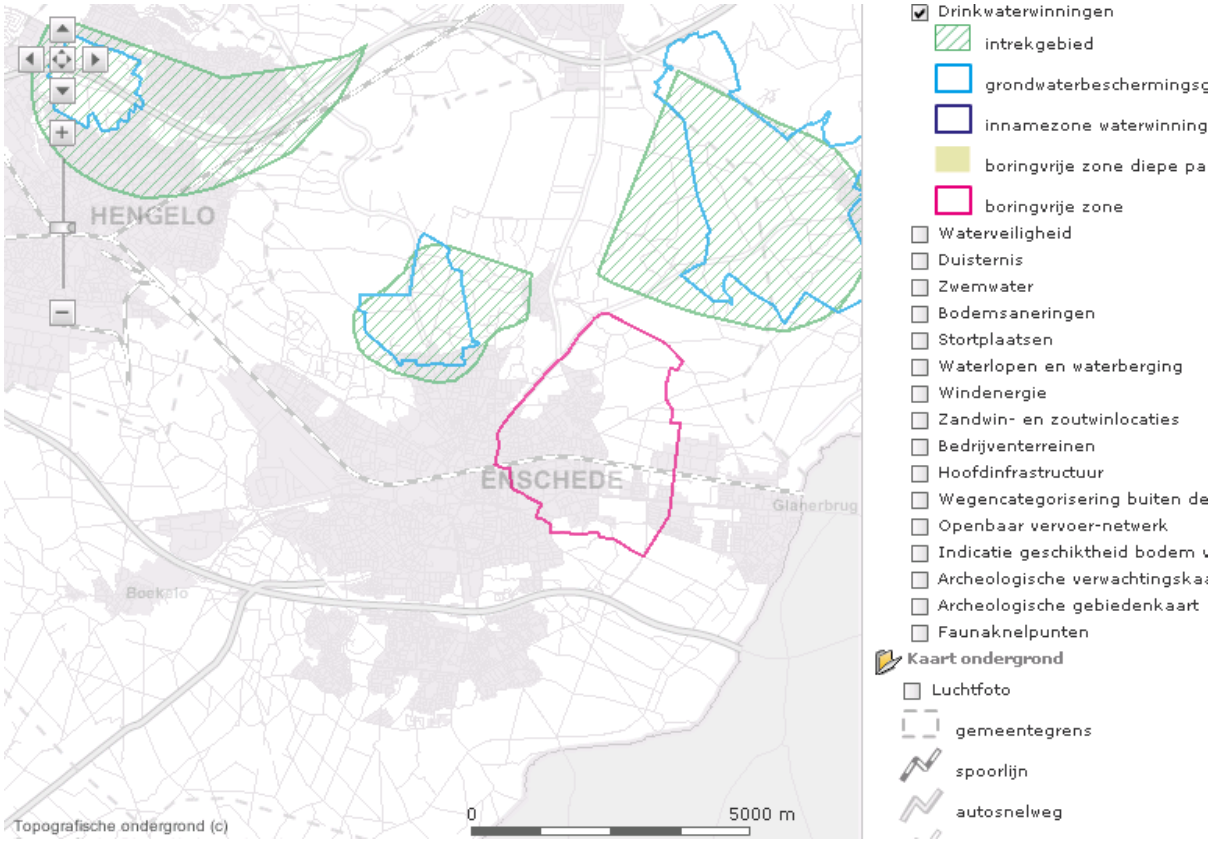
Verspreid over het plangebied komen in het plan enkele plassen en beken voor. De grotere waterpartijen, waaronder het zwemwater Het Rutbeek, hebben in het voorliggende plan de bestemming Water gekregen. De in het plan voorkomende beken van de eerste categorie zijn voorzien van de bestemming 'Water - waterloop'. Door water voor waterdoeleinden te bestemmen, wordt voorkomen dat de grond voor andere dan waterdoeleinden wordt aangewend.

Brongebieden, beekdalen en laagtes:

Binnen het plangebied komt één brongebied voor, gelegen ten noorden van de Stokhorstlaan. Dit terrein heeft in dit bestemmingsplan een conserverende bestemming gekregen (bestemming Natuur). Voor beekdalen en laagtes geldt dat de bescherming plaatsvindt door middel van een aanlegvergunningenstelsel; voor afgraven of juist ophogen van gronden is een aanlegvergunning vereist.

Betrouwbare drinkwatervoorziening:

Binnen het plangebied komt een grondwaterbeschermingsgebied met bijbehorend intrekgebied voor, die elkaar gedeeltelijk overlappen. Met het oog op de functie van deze gronden is hiervoor een dubbelbestemming in het plan opgenomen.



Drinkwaterwinning in Enschede

Vasthouden, bergen en afvoeren:
Verschillende bestuurslagen wijzen in hun beleidsstukken op het belang van het vasthouden en bergen van

water. In dit plan heeft dit principe op de volgende wijze gestalte gekregen:

- In de bestemmingsomschrijving van verschillende bestemmingen is tot uitdrukking gebracht dat grond mede is bestemd voor sloten, beken en daarmee gelijk te stellen waterlopen en andere voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding, waaronder begrepen voorzieningen ten behoeve van het vasthouden en bergen van water.
- Voor het aanbrengen van drainage en het graven en/of dempen van sloten is een aanlegvergunningenstelsel vereist binnen verscheidene bestemmingen (Bijvoorbeeld agrarisch met waarden - agrarische functie met landschapswaarde, Agrarisch met waarden - Agrarische functie met ecologische waarde, Bos). Deze aanlegvergunning heet in de planregels Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamhedenl.

Het bestemmingsplan Buitengebied Noordwest legt voor het overgrote deel de bestaande situatie vast en voorziet niet in (grootschalige) nieuwe ontwikkelingen. Voor nieuwe ontwikkelingen zullen aparte ruimtelijke procedures gevolgd moeten worden. Om wateroverlast te voorkomen zal bij deze procedures het watertoetsproces doorlopen worden.

Hoofdstuk 7 Juridische planopzet

In dit hoofdstuk wordt de plan- en bestemmingsmethodiek en de daarachter liggende filosofie beschreven. Ook wordt kort ingegaan op de in het plan opgenomen bestemmingen en de handhaafbaarheid van het plan.

7.1 Algemeen

7.1.1 Wetten

Sinds 1 juli 2008 geldt de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro). Deze Wro vervangt de oude Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) uit 1965. De Wro regelt hoe ruimtelijke plannen tot stand komen en regelt wie voor de verschillende ruimteliljke plannen verantwoordelijk is. Ook regelt de Wro de verhoudingen tussen de verschillende overheden en bestuursorganen in Nederland, zoals waterschappen, gemeenten, provincies en het Rijk.

Een belangrijk onderdeel van de Wro is de standaardisering en de digitalisering van ruimtelijke plannen. Hiervoor zijn de RO Standaarden 2008 ontwikkeld. Gemeenten zijn vanaf 1 juli 2008 verplicht om de RO Standaarden te gebruiken bij het opstellen van ruimtelijke plannen.

Uitzondering hierop is de digitaliseringsverplichting. Dit onderdeel van de RO Standaarden 2008 is pas op 1 januari 2010 ingegaan.

Bij het maken van ruimtelijke plannen zijn vooral de praktijkrichtlijnen uit de RO Standaarden 2008 van belang. Aan de hand van de praktijkrichtlijnen stellen de makers ruimtelijke plannen op die voldoen aan de eisten voor standaardisering en digitalisering.

Wat betekent dit voor het bestemmingsplan buitengebied?

De gemeente moet bij het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied voldoen aan de Wro en dus aan de RO Standaarden 2008. Dit vraagt om een omvorming van de bestaande bestemmingen en regels in nieuwe voorgeschreven bestemmingen en regels. Dit betekent dat het bestemmingsplan er inhoudelijk anders uit komt te zien dan het nu geldende bestemmingsplan.

In het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied zullen de regels daardoor uit de volgende onderdelen bestaan:

- Hoofdstuk 1: Inleidende regels;
- Hoofdstuk 2: Bestemmingsregels;
- Hoofdstuk 3: Algemene regels;
- Hoofdstuk 4: Overgangs- en slotregels.

Daarnaast zal elke bestemming worden opgebouwd uit de volgende onderdelen (niet elk onderdeel komt bij elke bestemming voor):

- bestemmingsomschrijving (omschrijving van de toegestane functies en gebruiksdoelen);
- bouwregels (regels waaraan de bebouwing dient te voldoen);
- nadere eisen (regels op grond waarvan nadere eisen aan bouwwerken en de situering daarvan kunnen worden gesteld);
- afwijken van de bouwregels (regels op grond waarvan in concrete situaties onder bepaalde voorwaarden kan worden afgeweken van de bouwregels);
- specifieke gebruiksregels (regels die aangeven welk specifiek gebruik verboden is);
- afwijken van de gebruiksregels (regels op grond waarvan in concrete situaties onder bepaalde voorwaarden kan worden afgeweken van de gebruiksregels);
- omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden (regels waarbij wordt geregeld wanneer en onder welke omstandigheden een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden noodzakelijk is);
- omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk (regels waarbij wordt geregeld wanneer en onder welke omstandigheden er een omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk noodzakelijk is);
- wijzigingsbevoegdheid.

Door de Wro zijn de huidige manieren van bestemmen niet altijd meer mogelijk. De RO Standaarden 2008 schrijft ook naamgeving van bestemmingsplannen voor. Hierdoor krijgen de bestaande bestemmingen in het huidige bestemmingsplan een andere benaming in het nieuwe bestemmingsplan of worden omgevormd tot een aanduiding.

Afhankelijk vande voorkomende en de verschillende soorten functies en waarden in het buitengebied, worden ook dubbelbestemmingen en aanduidingen opgenomen in het nieuwe bestemmingsplan. Ook voor deze dubbelbestemmingen en aanduidingen wordt aangesloten bij huidige wet- en regelgeving voor bestemmingsmethodiek.

Juridisch inhoudelijk hebben de standaarden enkele wijzigingen van de begripsbepalingen en de wijze van meten tot gevolg. Deze wijzigingen worden in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost overgenomen.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Samenvatting

Wie een huis, fabriek of schuur wil bouwen, verbouwen, oprichten of gebruiken, had tot voor kort te maken met veel vergunningen en voorschriften voor wonen, ruimte en milieu. Met elk haar eigen criteria, procedures, ambtelijke loketten, afhandelingstermijnen, leges en toezichthouders. Dit was voor burgers en bedrijven onoverzichtelijk en tijdrovend en kostte bedrijven en overheid veel geld.

Per 1 oktober 2010 is daarom de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in werking getreden. Met de Wabo zijn verschillende vergunningen op het gebied van wonen, ruimte en milieu zo veel mogelijk samengevoegd in één omgevingsvergunning.

De omgevingsvergunning kan bij één loket worden aangevraagd. Er geldt één procedure waarop één besluit volgt. Bij bezwaar en beroep tegen dat besluit geldt ook één procedure. Daarnaast is het mogelijk om digitaal vergunningen aan te vragen. Dat maakt de vergunningaanvraag een stuk makkelijker, goedkoper en sneller.

Onderdeel van de Wabo is het Besluit omgevingsrecht (Bor). In het Bor zijn ondere andere nieuwe voorschriften voor vergunningsvrije bouwwerken opgenomen.

Wat betekent dit voor het bestemmingsplan buitengebied.

De gemeente moet bij het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied voldoen aan de nieuwe benamingen uit de Wabo. Dit betekent dat het bestemmingsplan er inhoudelijk anders uit komt te zien op de volgende punten.

Tekst in het geldende bestemmingsplan	Tekst in het nieuwe bestemmingsplan
ontheffing van de bouwregels	afwijken van de bouwregels
ontheffing van de gebruiksregels	afwijken van de gebruiksregels
aanlegvergunning	omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden
sloopvergunning	omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk
kapvergunning	omgevingsvergunning voor de activiteit kappen
ontheffing	afwijken van de omgevingsvergunning

Daarnaast heeft de Wabo enkele juridisch inhoudelijke wijzigingen van de begripsbepalingen tot gevolg die doorgevoerd moeten worden. Deze wijzigingen worden in het nieuwe bestemmingsplan één op één overgenomen.

Met het Bor is een deel van de regelgeving in de huidige bestemmingsplannen ingehaald door de mogelijkheden van het vergunningsvrije bouwen. Om onnodige procedures te vermijden is het wenselijk om met het nieuwe bestemmingsplan aan te sluiten bij het vergunningsvrije bouwen in de Bor. Het planologische beleid van de gemeente sluit al aan op het Bor. Door de (gedeeltelijke) vertaling van het gemeentelijk beleid in het nieuwe bestemmingsplan wordt met dit nieuwe bestemmingsplan ook aangesloten op het vergunningsvrije bouwen.

Wet archeologische monumentenzorg

Samenvatting

In september 2007 is de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) in werking getreden. De Wamz is onder deel van de Monumentenwet. Het belangrijkste doel van deze wet is het behoud van het archeologisch erfgoed. Met de invoering van de Wro is het verplicht om in het proces van ruimtelijke ordening tijdig rekening te houden met de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden en een afweging te maken ten aanzien van de inpassing daarvan. Een vroegtijdig onderzoek maakt het namelijk mogelijk om archeologievriendelijke alternatieven toe te passen. Wie dan ondanks de aanwezigheid van de archeologische waarden toch de grond in wil, moet archeologisch (voor)onderzoek doen en de kosten daarvan op zich nemen. Ook als het onderzoek uiteindelijk tot opgraving van sporen en archeologisch materiaal leidt.

In de meeste gevallen is de gemeente bevoegd gezag en daarmee verantwoordelijk voor toetsing van de onderzoeksrapporten, het nemen van selectiebesluiten en de goedkeuring van de Programma's van Eisen. In het geval van provinciale en rijksmonumenten zijn dat de hogere overheden. Eén van de gevolgen van de nieuwe wetgeving is de noodzaak voor gemeenten om de archeologische waarden in kaart te brengen en op grond hiervan beleid te maken en één en ander te vertalen in de ruimtelijke plannen.

Wat betekent dit voor het bestemmingsplan

Voor het nieuwe bestemmingsplan betekent dit dat de gemeente verplicht is om, daar waar een bepaalde archeologische verwachtingswaarde geldt, een beschermingsregime op te nemen. Voor de laag van Usselo is gekozen om de bestemming Waarde - Archeologie op te nemen. Voor de archeologische onderzoeksgebieden is de algemene aanduiding "Archeologische verwachtingszone" toegepast.

Monumentenwet

Samenvatting

De Monumentenwet is voor het eerst in 1961 vastgesteld. In de naoorlogse periode was er in Nederland op grote schaal sprake van stadsvernieuwing. Die vernieuwing hield in dat grote delen van historische

binnensteden werden gesloopt zonder daarbij rekening te houden met de historische waarde van gebouwen. Uitzonderingen daargelaten. Met de Monumentenwet werd het mogelijk om gebouwen als rijksmonumenten en gebieden als beschermd stads- of dorpsgezicht aan te wijzen en zo te beschermen tegen ongewenste ontwikkelingen.

Sinds 1988 is met de Monumentenwet ook geregeld dat gemeenten onroerende zaken kunnen aanwijzen als gemeentelijk monument. De gemeente is het bevoegd gezag voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor het wijzigen, verwijderen of slopen van een rijks- of gemeentelijk monument. Gemeenten nemen een beslissing na advies te hebben ingewonnen bij een onafhankelijke monumentencommissie. Over het algemeen wordt een omgevingsvergunning alleen verleend na een positief advies van die commissie, maar er zijn gevallen bekend waarin andere belangen zwaarder wegen.

De Monumentenwet is inmiddels aan vernieuwing toe en wordt langzamerhand geactualiseerd. Zoals hierboven beschreven was de wet aanvankelijk alleen bedoeld om sloop van waardevolle gebouwen tegen te kunnen houden. Het vernieuwde beleid voor de monumentenzorg richt zich niet meer alleen op het beschermen van waardevolle gebouwen, tuinen en parken maar ook op het harmonieus laten samen gaan van al dan niet beschermde cultuurhistorische waarden met ruimtelijke ingrepen. De huidige monumentenzorg is daarom naast objectgericht steeds meer gebiedsgericht.

Als voorbereiding op de actualisatie van de Monumentenwet is een beleidsbrief Modernisering Monumentenzorg opgesteld. De beleidsbrief geeft een drietal pijlers die worden doorgevoerd in de Monumentenwet:

- Cultuurhistorische belangen worden meegewogen in de ruimtelijke ordening;
- Er komt een krachtiger en eenvoudiger regelgeving;
- De herbestemming van gebouwen en gebieden wordt bevorderd.

Belangrijkste onderwerp van actualisatie zal zijn de gebiedsgerichte aanpak. De objectgerichte aanpak die tot op heden werd toegepast zal in dat kader worden losgelaten.

Wat betekent dit voor het bestemmingsplan?

In 2012 zal de gemeente een begin maken met de uitwerking van een monumentenbeleid. In vrijwel alle bestemmingen is in de doeleindenomschrijving opgenomen dat de bestemming tevens gericht is op de instandhouding van en verbetering van de cultuurhistorische waarden. Dit betekent dat de cultuurhistorische waarden wel beschermd zijn, maar niet specifiek worden benoemd. Verwacht wordt dat na het vaststellen van het nieuwe beleid gekozen zal worden voor een integrale herziening van diverse bestemmingsplannen.

7.1.2 Keuze planologische maatregel

Bestemmingsplannen behoren op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro), die op 1 juli 2008 in werking is getreden, eens in de 10 jaar te worden geactualiseerd. In plaats van telkens opnieuw bestemmingsplannen vast te stellen, kan de raad – als hij van mening is dat een bestemmingsplan nog getuigt van een goede ruimtelijke ordening - die periode van 10 jaar, met 10 jaar verlengen.

Het bestemmingsplan Buitengebied 1996 is in in 1997 vastgesteld. Sinds de vaststelling van het bestemmingsplan zijn de ontwikkelingen in Nederland in het algemeen en die in het buitengebied van Enschede in het bijzonder niet stil blijven staan. Zo is er door de verschillende bestuurslagen nieuw beleid gemaakt, denk bijvoorbeeld aan het streekplan van Provinciale Staten van Overijssel en de Nota Ruimte van het Rijk. Ook in eigen huis is de visie op het buitengebied in die periode gewijzigd; de nota Buitenkans, Gids voor ruimtelijke kwaliteit getuigt hier bijvoorbeeld van.

In het afgelopen decennium is er ook veel regelgeving gewijzigd en is nieuwe wetgeving van kracht geworden. Voorbeelden van nieuwe regelgeving betreffen de Wet ruimtelijke ordening, de Wet geluidhinder, het Besluit ruimtelijke ordening, het Besluit externe veiligheid inrichtingen, de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet en het Besluit luchtkwaliteit.

Zowel nieuw beleid, als nieuwe regelgeving maakt een actualisatie van het thans geldende planologische regime wenselijk.

Voor laag-dynamische gebieden kan gekozen worden voor vaststelling van een beheersverordening, waarin

het beheer van dat gebied overeenkomstig het bestaande gebruik wordt geregeld. De gedachte achter de introductie van de beheersverordening is kort gezegd dat een dergelijke verordening voor gemeenten minder bestuurslasten met zich brengt in vergelijking tot de vaststelling van een (conserverend) bestemmingsplan en toch voor gebieden waar niet of nauwelijks ruimtelijke ontwikkelingen zijn te verwachten, een voldoende mate van planologische regeling biedt. De introductie van de beheersverordening in de Wro heeft veel vragen opgeroepen. Tijdens de parlementaire behandeling van de Invoeringswet Wro heeft de minister van VROM (on-)mogelijkheden van een beheersverordening bekeken. Daarmee zijn nog niet alle onduidelijkheden weggenomen. De VNG heeft geconstateerd, dat het nu nog te vroeg is voor een uitgewerkte modelverordening. Met het oog hierop heeft het gemeentebestuur van Enschede uitgesproken dat, zolang over het toepassingsbereik van de beheersverordening niet meer duidelijkheid bestaat, van dit instrument geen gebruik zal worden gemaakt.

In verband met het voorgaande is gekozen voor de ontwikkeling van een nieuw bestemmingsplan, in plaats van het actueel verklaren van het vigerende bestemmingsplan, c.q. de voorbereiding van een beheersverordening.

7.1.3 Plansystematiek

De Wet ruimtelijke ordening en het Besluit ruimtelijke ordening maken het mogelijk een bestemmingsplan op verschillende manieren vorm te geven. Grofweg kan gekozen worden uit de volgende planvormen:

- een traditioneel gedetailleerd bestemmingsplan. Een dergelijk plan legt het beoogde gebruik van gronden en opstallen en de bebouwingsmogelijkheden van de in het plan opgenomen gronden gedetailleerd vast. De methodiek wordt wel ingezet om bestaande situaties te conserveren, maar wordt ook gebruikt om beoogde nieuwe ontwikkelingen nauwgezet te sturen;
- een globaal bestemmingsplan dat nader moet worden uitgewerkt. In een dergelijk bestemmingsplan worden een of meerdere bestemmingen opgenomen, die later moeten worden uitgewerkt. Wordt veelal toegepast in gevallen waar de ontwikkeling van een gebied op hoofdlijnen bekend is, maar waar de concrete invulling nog moet volgen;
- Een globaal eindplan. In deze planvorm wordt het ruimtelijk en functioneel streefbeeld in globale zin vastgelegd;
- Een mix van bovenstaande planvormen afhankelijk van de specifieke problemen.

Naast dit onderscheid, dat is gebaseerd op de techniek van het bestemmen, wordt in de literatuur wel onderscheid gemaakt tussen ontwikkelingsgerichte en beheersgerichte bestemmingsplannen. Dit onderscheid is niet zozeer gebaseerd op hoe een bestemmingsplan in elkaar steekt, maar juist wat met het bestemmingsplan wordt beoogd (beheren of ontwikkelen).

Bij de keuze voor een bepaalde systematiek van bestemmingsregeling speelt de vraag hoe omgegaan wordt met nieuwe ontwikkelingen daarbij een grote rol.

Enkele jaren geleden is in Enschede geëxperimenteerd met een (ontwikkelingsgericht) globaal eindplan. De hiermee opgedane ervaringen zijn niet onverdeeld positief. Belangrijkst kritiekpunt is dat de opstelling van dergelijke bestemmingsplannen een groot beslag legt op de gemeentelijke capaciteit. Ook is gebleken dat de ontwikkeling van een globaal ontwikkelingsgericht bestemmingsplan veel weg heeft van het maken van een confectiepak: nieuwe ontwikkelingen passen er vaak (net) niet in.

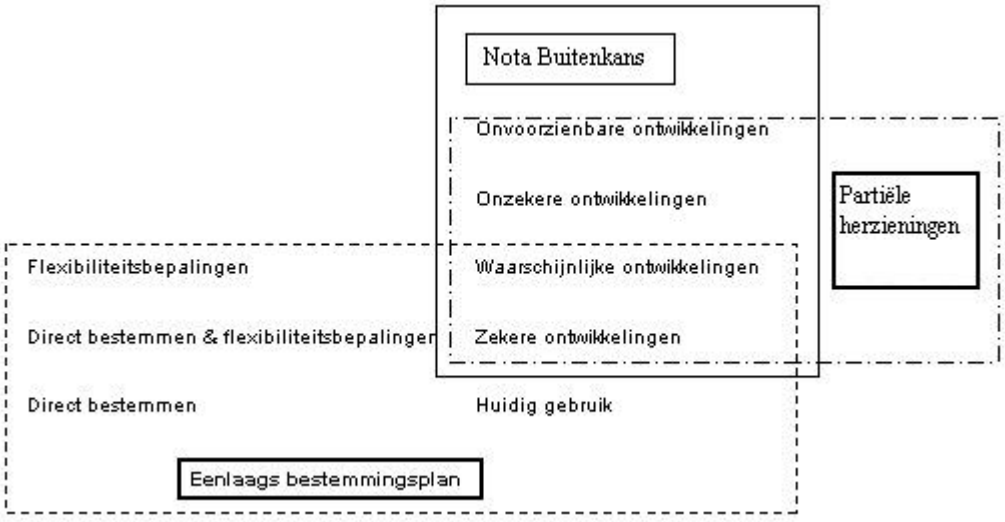
In de Enschedese situatie is verder van belang dat de nota Buitenkans weliswaar ontwikkelingsgericht is, maar dat het niet altijd opportuun is deze beleidsruimte bij recht op te nemen in het bestemmingsplan. De nota Buitenkans gaat er vanuit dat er een dialoog tot stand komt tussen gemeente en initiatiefnemer over zijn initiatief. De gemeente is daarbij normsteller, verleider en onderhandelaar tegelijk.

Als in het bestemmingsplan alle beleidsruimte wordt 'weggegeven', is de gemeente echter geen gesprekspartner meer bij de ontwikkeling van nieuwe initiatieven, maar kan zij nog slechts toetsen of aan de planregels wordt voldaan.

Om vorenstaande redenen is er voor gekozen om in plaats van ‘ontwikkelingsgerichte’ bestemmingsplannen te maken, ontwikkelingsgericht te gaan bestemmen. Kern van deze aanpak bestaat uit de volgende elementen:

- Bestemmingsplannen kunnen sneller en met minder menskracht gemaakt worden als de bestemmingsregeling is toegespitst op het huidige gebruik en plannen die zich (met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid) binnen de planperiode gaan voordoen. Voor al datgene wat zich waarschijnlijk of mogelijk gaat voordoen worden, buiten een aantal generieke wijzigingsbevoegdheden om, in het bestemmingsplan geen speciale voorzieningen getroffen.
- Voor het buitengebied is een ruimtelijk toetsingskader opgesteld (de nota Buitenkans, Gids voor ruimtelijke kwaliteit). De gids is vastgesteld als beleidsregel. Door gedeputeerde staten van Overijssel is aangegeven dat initiatieven, die niet passen in het bestemmingsplan maar wel in overeenstemming zijn met Buitenkans, zonder vooroverleg met hen kunnen worden gerealiseerd via een partiële herziening van het bestemmingsplan. Als gevolg hiervan kan, mede in verband met de bekorting van de wettelijke procedures die het gevolg zijn van de inwerkingtreding van de Wet ruimtelijke ordening, ook aan deze categorie van nieuwe initiatieven binnen een redelijke termijn medewerking worden verleend.

Schema 1 Relatie nota Buitenkans, eenlaags bestemmingsplan en partiële herzieningen



In schema 1 is de relatie tussen het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost , de nota 'Buitenkans, Gids voor ruimtelijke kwaliteit' en de partiële herzieningen, weergegeven.

Bij de voorbereiding van het bestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost" is gebleken dat een groot deel van de in het vorige hoofdstuk omschreven projecten, op dit moment onvoldoende uitgewerkt zijn om ze in het voorliggende plan mee te kunnen nemen. Wachten tot het moment waarop over deze projecten meer concrete informatie bekend is en de plannen uitgekristalliseerd zijn, is bij het maken van het voorliggende bestemmingsplan niet als een reële optie gezien. Dat zou tot immers tot onacceptabele vertraging hebben geleid bij de voorbereiding van dit plan.

Voor de uitvoering van projecten, die in dit bestemmingsplan niet via een rechtstreekse bouwtitel zijn meegenomen, zullen separaat planologische procedures worden gevoerd.

7.1.4 SVBP 2008

De 'oude' Wet op de Ruimtelijke Ordening en het Besluit ruimtelijke ordening 1985 bevatten bijna geen bepalingen over de vorm van het bestemmingsplan. De bepalingen lieten vele structuren, vormen en presentaties van het bestemmingsplan toe. Hierdoor zijn in de ruimtelijke ordeningspraktijk zeer verschillende bestemmingsplannen ontstaan. Plannen met dezelfde beleidsmatige inhoud en hetzelfde doel kunnen er geheel anders uitzien. Hierdoor ontbreekt het aan helderheid voor de gebruiker van het bestemmingsplan.

Vergelijkbare bestemmingsplannen kunnen hierin verandering brengen. Het aspect vergelijkbaarheid is vanuit de gebruikersoptiek van groot belang. Het gaat hierbij om de belangen van burgers en bedrijven, die zich op eenvoudige wijze een juist beeld willen vormen van de planologische mogelijkheden en beperkingen op één of meerdere locatie(s) (denk aan vragen als: mag ik hier iets wel of niet; waar mag wat; als ik dit wil,

waar mag dat dan; enz.). Daarnaast is vergelijkbaarheid van ruimtelijke plannen ook van groot belang voor een ieder die ruimtelijke plannen voor een groter gebied in samenhang wenst te bezien. Dit is o.a. aan de orde bij beleidsvoorbereiding, het opstellen van gebiedsplannen, de monitoring en bij de handhaving van plannen. Vergelijkbare bestemmingsplannen leiden bovendien tot een betere dienstverlening en leveren een bijdrage aan een effectieve en efficiëntere overheid. Vergelijkbare bestemmingsplannen passen dan ook geheel in het stimulerings- en implementatieprogramma DURP en in het overheidsbrede programma 'andere overheid'.

De afspraken over de manier waarop bestemmingsplannen moeten worden gepresenteerd, zijn neergelegd in de Standaard voor vergelijkbare bestemmingsplannen 2008. Om de overgang van een analoge naar een digitale ruimtelijke ordening soepel en verantwoord te laten verlopen hebben VROM, VNG en IPO gezamenlijk besloten om het gebruik van de Standaard voor vergelijkbare bestemmingsplannen 2008 (SVBP2008) pas op 1 juli 2009 verplicht te stellen.

Het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost is niettemin reeds opgesteld volgens de SVBP 2008.

7.1.5 Begrenzing plangebied

Het thans vigerende bestemmingsplan Buitengebied 1996 heeft betrekking op het gehele buitengebied. In paragraaf 1.3 is aangegeven dat het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost betrekking heeft op het zuidoostelijke deel van het buitengebied. Aan het besluit om het voor het buitengebied geldende bestemmingsplan gefaseerd te actualiseren, liggen de volgende overwegingen ten grondslag:

Projecten.

In Enschede-Noord lopen een aantal grote gemeentelijke projecten, namelijk:

1. gebiedsontwikkeling luchthaven Twente e.o.;
2. ontwikkeling van woningbouwlocatie het Vaneker;
3. ontwikkeling van de Zuidkamp.

Voor de projecten zelf geldt dat ze niet goed te faciliteren zijn in een actualiseringsplan, omdat ze een geheel andere dynamiek kennen. Het gevolg daarvan is dat op het moment dat dit soort ontwikkelingen niettemin worden meegenomen, de voortgang van die projecten afhankelijk wordt van de voortgang van het actualiseringsplan, of andersom.

De ruimtelijke effecten van het vliegveld (geluidscontouren en invliegfunnel) waaieren bovendien over een groot deel van het landelijk gebied uit. Omdat de plannen voor het vliegveld nog niet zijn uitgekristalliseerd en er nog belangrijke formele besluiten (Luchthavenbesluit, MER-besluit, aanpassing streekplan) moeten worden genomen, loop je ook buiten de hekken van het vliegveld tegen allerlei problemen aan.

Bij het maken van een bestemmingsplan kan de oppervlakte van het plangebied een belangrijke rol spelen. Een groot plangebied kan betekenen: veel inventarisatiewerk, veel nieuwe ontwikkelingen, veel belangenorganisaties en veel zienswijzen (bezwaren).

Het maken van een bestemmingsplan voor het buitengebied is in de basis niet ingewikkelder, dan het maken van een bestemmingsplan voor het stedelijk gebied. De enorme omvang (65 % van het totale grondgebied van de gemeente Enschede is in gebruik voor de landbouw, bos en natuur) maakt de voorbereiding van een dergelijk plan tot een megaklus.

Bij de Inhaalslag bestemmingsplannen hebben de ontwikkeling van de eerste plannen relatief veel tijd gekost, terwijl de laatsten uit de reeks soms binnen enkele weken al in de steigers stonden. De ervaring die bij de voorbereiding van een bestemmingsplan voor het zuidelijk deel van het buitengebied wordt opgedaan, kan worden benut om het maken van een bestemmingsplan voor het resterende deel van het buitengebied efficiënter en doelmatiger aan te pakken.

7.2 Planregels

Een bestemmingsplan bestaat uit planregels, een plantoelichting en een volledige, toegankelijke en begrijpelijke verbeelding van het plan. Een bestemmingsplan moet dus via het beeldscherm van een computer op een begrijpelijke manier kunnen worden geraadpleegd.

Digitale plannen en besluiten dienen in ontwerp en na vaststelling echter ook op papier beschikbaar zijn. Het gaat om een complete analoge verbeelding van het digitale plan of besluit. De analoge versie bestaat, naast de planregels en de plantoelichting, uit een plankaart. Planregels en plankaart vormen tesamen het juridische gedeelte van het bestemmingsplan.

Indien de digitale inhoud en de analoge verbeelding tot een verschillende uitleg aanleiding geven, gaat de digitale inhoud voor.

De planregels zijn onderverdeeld in 3 hoofdstukken, te weten:

Hoofdstuk I	-	Inleidende regels
Hoofdstuk II	-	Bestemmingsregels
Hoofdstuk III	-	Algemene regels
Hoofdstuk IV	-	Overgangs- en slotbepalingen

In het navolgende worden de planregels per hoofdstuk nader toegelicht.

7.2.1 Inleidende bepalingen

Hoofdstuk I bevat de inleidende bepalingen. Deze planregels gelden voor het gehele plangebied. In artikel 1 worden een aantal begrippen gedefinieerd, die elders in de tekst terugkeren. In artikel 2 worden aanwijzingen gegeven over de wijze van meten.

7.2.2 Bestemmingsregels

In hoofdstuk II van de planregels zijn regels opgenomen over de diverse in het plan voorkomende bestemmingen. Die bestemmingsregels zullen in deze paragraaf worden besproken.

7.2.2.1 Inleiding

Bij de aanwijzing van bestemmingen kan gekozen worden uit de in de SVBP2008 opgenomen basisbestemmingen. Verbijzondering kan in principe plaatsvinden door een bestaande basisbestemming te 'knippen', of door opname van een functie-aanduiding.

De volgende bestemmingen komen in het plangebied voor:

Artikel 3	Agrarisch
Artikel 4	Agrarisch - Tuinbouw
Artikel 5	Agrarisch met waarden - Agrarische functie met ecologische waarde
Artikel 6	Agrarisch met waarden - Agrarische functie met landschapswaarde
Artikel 7	Bedrijf
Artikel 8	Bedrijf - Agrarisch loonbedrijf

Artikel 9	Bedrijf - Verkooppunt motorbrandstoffen
Artikel 10	Bedrijf - afsluiterlocatie
Artikel 11	Bos
Artikel 12	Cultuur en ontspanning - Molen
Artikel 13	Detailhandel - Tuincentrum
Artikel 14	Groen
Artikel 15	Groen - Landgoedpark
Artikel 16	Horeca
Artikel 17	Maatschappelijk
Artikel 18	Maatschappelijk - Crematorium
Artikel 19	Natuur
Artikel 20	Recreatie - Dagrecreatie
Artikel 21	Recreatie - Kampeerterrein
Artikel 22	Recreatie - Verblijfsrecreatie
Artikel 23	Recreatie - Volkstuin
Artikel 24	Sport - Hondensport
Artikel 25	Sport - Manege
Artikel 26	Verkeer
Artikel 27	Verkeer - Zandweg
Artikel 28	Water
Artikel 29	Water - Waterloop
Artikel 30	Wonen
Artikel 31	Wonen - Landelijk wonen
Artikel 32	Leiding - Gas
Artikel 33	Leiding - Hoogspanningsverbinding
Artikel 34	Waarde - Archeologie
Artikel 35	Waarde - Cultuurhistorie
Artikel 36	Waterstaat - Intrekgebied

7.2.2.2 Agrarische bestemmingen

In het plan komen vier agrarische bestemmingen voor; tesamen goed voor meer dan de helft van de in het plangebied begrepen gronden.

Bestemming Agrarisch

Op gronden met de bestemming 'Agrarisch' is het agrarisch gebruik primair. De in deze gebieden voorkomende waarden leggen weinig beperkingen op aan de landbouw. De gebieden worden gekenmerkt door een relatief grote openheid en grootschaligheid. Het zijn gebieden met geringe cultuurhistorische waarde. De landbouw dient hier zo goed mogelijk te kunnen functioneren.

Binnen in het plan aangewezen bouwvlakken is de exploitatie van een grondgebonden agrarisch bedrijf toegestaan. Middels functie-aanduidingen is aangegeven waar de exploitatie van andere vormen van agrarische bedrijvigheid zijn toegestaan.

In agrarisch gebied komen landschapselementen voor. In de doeleindenomschrijving in de planregels zijn gronden met de bestemming agrarisch gebied daarom ook bestemd voor de instandhouding van landschapselementen. Het is denkbaar dat in de agrarische gebieden landschapselementen op een zodanige plaats liggen, dat ze de bedrijfsvoering van de landbouw in de weg staan. Dergelijke elementen kunnen dan wellicht verwijderd worden, mits op een andere plek een nieuw element wordt aangeplant. Uiteraard dient daarbij in het oog te worden gehouden dat elementen met hoge ecologische waarden niet te verplaatsen zijn. Het duurt immers jaren voordat die waarden weer terug komen, als ze al terugkomen. Ook kan het zijn dat wanneer een dergelijk element onderdeel uitmaakt van een ecologische verbindingszone, dat element niet verwijderd kan worden. Overigens is de ecologische waarde van de landschapselementen in de jonge ontginningen veelal gering.

De landschappelijke waarde kan echter groot zijn, met name daar waar door middel van landschapselementen de hoofdstructuur van het landschap te herkennen is. Te denken valt aan beekbegeleidende beplanting, wegbeplanting en kavelrandbeplanting. De lijnen zijn veelal lang en recht en geven de hoofdrichting in het landschap aan, in tegenstelling tot de lijnen in de oude ontginningen.

Nieuw aan te brengen beplanting moet zodanig liggen dat de landbouw daarvan geen hinder ondervindt.

Ook de situering van de gebouwen binnen een bouwperceel kan van invloed zijn op de karakteristiek van het landschap. Burgemeester kunnen daarom nadere eisen stellen aan de situering van deze bebouwing, indien een clustering daarvan wenselijk is.

Bestemming Agrarisch met waarden - Agrarische functie met landschapswaarde

Daar waar in het gebied belangrijke landschappelijke waarden voorkomen, moet de landbouw rekening houden met deze waarden. Deze gronden zijn daarom niet alleen bestemd voor de uitoefening van een agrarisch bedrijf, maar ook voor het behoud en het herstel van de aanwezige landschappelijke waarden.

De landschappelijke waarden worden voornamelijk bepaald door cultuurhistorische waarde, door de samenhang van het ontginningspatroon met het abiotisch patroon en door de kleinschaligheid, die is ontstaan als gevolg van de vele landschapselementen, hoogteverschillen, beken en de grillige kavel- en wegenpatronen.

De bebouwing in deze oude ontginningen is volgens een cultuurhistorisch patroon geplaatst, bijvoorbeeld rondom essen of in esdorpen. Landbouw is een essentieel onderdeel van deze landschappen en moet als functie aanwezig blijven en moet zich zo mogelijk kunnen ontwikkelen, zij het dat de bestaande waarden minimaal gehandhaafd moeten blijven. Dit betekent dat aan de agrarische sector beperkingen worden opgelegd.

De voorkomende landschapselementen bepalen mede de kleinschaligheid, de grilligheid van het landschap en de samenhang met het abiotisch patroon. Bij verdwijnen van elementen om welke reden dan ook is het van groot belang, dat deze opnieuw worden aangeplant. Bovendien is het wenselijk in het kader van de landinrichting het aantal landschapselementen in de vorm van weg- en beekbegeleidende beplanting uit te breiden.

Vanwege handhaving van het bestaande cultuurhistorische bebouwingspatroon en de karakteristiek van het landschap is het wenselijk, dat bij uitbreiding de hoeveelheid benodigde bebouwing zo geconcentreerd mogelijk wordt geplaatst. Dat wil zeggen dat erop moet worden toegezien, dat nieuwe bebouwing zoveel mogelijk direct aansluitend aan de bestaande bebouwing wordt gelocaliseerd, zogenaamde clustering. Burgemeester en Wethouders kunnen daartoe nadere eisen stellen aan de situering van gebouwen binnen een bouwperceel.

Bestemming Agrarisch met waarden - Agrarische functie met ecologische waarde

De kleinschalige landschappen met veel ecologisch goed ontwikkelde houtopstanden zijn bestemd voor agrarisch gebied met landschappelijke en ecologische waarden. Deze gebieden blijven een agrarisch grondgebruik houden, zij het in zodanige vorm dat landschap en ecologie in stand blijven c.q. versterkt worden. Ook krijgen alle agrarische gronden gelegen in bosgebieden vanwege hun ecologische en landschappelijke waarden een dergelijke bestemming.

In deze gebieden geldt ten aanzien van het agrarisch gebied een grote hoeveelheid beperkingen. Evenals bij de andere agrarische bestemmingen is het ook hier gewenst bebouwing zoveel mogelijk te clusteren.

Burgemeester en Wethouders kunnen daartoe nadere eisen stellen aan de situering van de bebouwing.

Gezien de grote hoeveelheid beperkingen en de wens om het agrarisch grondgebruik te handhaven, lijkt het vooralsnog noodzakelijk door middel van resultaatbeloning in het agrarisch natuurbeheer, oplossingen te zoeken voor de agrarische sector.

De vorm van agrarisch grondgebruik zou eveneens gericht kunnen zijn op natuurontwikkeling (schraal grasland, graanvelden e.d.). In deze gebieden zijn in beginsel alle houtopstanden van belang voor ecologie en landschap.

Bestemming Agrarisch - Tuinbouw

Binnen het plangebied is voor een terrein aan de Usselerrietweg de bestemming 'Agrarisch - Tuinbouw' opgenomen voor een bestaand tuinbouwbedrijf. Voor een opname van een verbijzonderde agrarische bestemming is gekozen, met het oog op de aldaar gehanteerde productiemethoden (onder andere boogkasen).

De bestemmingsregeling sluit voor het overige aan bij de bestemmingsregeling die is verbonden aan de bestemming 'Agrarisch'.

7.2.2.3 Bedrijvenbestemmingen

Voor niet-agrarische bedrijven zijn in het plan de navolgende bestemmingen opgenomen: 'Bedrijf', 'Bedrijf - Verkooppunt motorbrandstoffen', 'Detailhandel - Tuincentrum' en 'Horeca'. Daarnaast kent het plan de bestemming 'Bedrijf - Agrarisch loonbedrijf'.

Bestemming Bedrijf

De bestemming 'Bedrijf' is opgenomen voor bestaande bedrijven in het plangebied. Binnen de bestemming "Bedrijf" zijn bedrijven toegestaan zoals genoemd in de bedrijvenlijst (Lijst van Bedrijfstypen) die als bijlage bij de planregels is opgenomen. Deze bedrijvenlijst is gebaseerd op de categorale bedrijfsindeling uit de herziene uitgave van de publicatie Bedrijven en milieuzonering (Vereniging van Nederlandse Gemeenten 2007). Het betreft een selectie uit de volledige opsomming van bedrijven, die is gebaseerd op de SBI (Standaardbedrijfsindeling) van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Het buitengebied is geen groot industrieterrein; er wordt ook gewoond en gerecreëerd. Daarom is in het plan bepaald dat op de in het plan voor Bedrijf aangewezen gronden uitsluitend bedrijven mogen worden gevestigd, die in de hiervoor genoemde bedrijvenlijst worden genoemd in de categorieën 1 en 2. Middels een bevoegdheid om bij een omgevingsvergunning afwijkingen toe te staan dat bedrijven die niet in de lijst worden genoemd, maar wel vergelijkbaar zijn met de wel genoemde bedrijfstypen, niettemin kunnen worden toegestaan. Het plan bevat ook een bevoegdheid om bij een omgevingsvergunning ten behoeve van bedrijven die volgens de meergenoemde bedrijvenlijst zijn ingedeeld in een hogere categorie, maar die wat hinder betreft vergelijkbaar zijn met de bedrijven die bij recht zijn toegestaan, een afwijking van het bestemmingsplan toe te staan.

Voor bestaande bedrijven, die volgens de bij de planregels behorende bijlage, zijn ingedeeld in de categorie 3 of hoger, geldt dat ze middels een functie-aanduiding specifiek zijn bestemd. Consequentie van deze bestemmingsmethodiek is dat de bedrijfsvoering van de bedrijven in kwestie kan worden voortgezet; wordt de bedrijfsvoering beëindigd dan kan op die betreffende locatie een zelfde bedrijf zich opnieuw vestigen.

Voor andere bedrijven geldt dat ze moeten worden genoemd in de categorieën 1 of 2 van de bedrijvenlijst, of dat ze hiermee vergelijkbaar moeten zijn.

In het plangebied hebben drie locaties een bedrijvenbestemming gekregen. Het gaat daarbij om twee aannemersbedrijven (Engelbertink Bouw- en Timmerbedrijf aan de Eggelmorsweg 35/A en Aannemersbedrijf F.H. KLeine, aan de Kromhofsweg 16), en Houtzagerij 't Kerkenveld aan de Glanerbruggeweg 157.

Bestemming 'Bedrijf - Verkooppunt motorbrandstoffen'

In het plangebied komt één tankstation voor, met een LPG-afleverpunt (Knalhutteweg). Volgens de SVBP2008

valt een dergelijk bedrijf onder de bestemming Bedrijf. De bij een dergelijk bedrijf behorende hindercontouren wijken dermate af van wat in z'n algemeenheid kan worden gehanteerd voor een bedrijf dat in de bedrijvenlijst is ingedeeld in de categorieën 1 en 2, dat gekozen is voor een verbijzonderde bedrijvenbestemming: de bestemming 'Bedrijf - verkooppunt motorbrandstoffen'. In het plan is door middel van een functie-aanduiding kenbaar gemaakt dat ter plaatse LPG mag worden verkocht.

Een LPG-tankstation valt onder de reikwijdte van het Bevi. De veiligheidscontouren zijn door middel van een aanduiding vastgelegd. In de planregels bepaald dat de doorzet van LPG de 1000 m³ op jaarbasis niet mag overschrijden.

Bestemming 'Detailhandel - Tuincentrum'

In het plan is aan twee terreinen de bestemming 'Detailhandel - Tuincentrum' toegekend, namelijk het perceel Lonnekerweg 300 en het perceel Esmarkerrondweg 505. Op eerstgenoemde locatie is het tuincentrum GroenRijk Enschede Nijhuis gevestigd. De opgenomen bestemming is gericht op continuering van het bestaande gebruik.
Voor het perceel Esmarkerrondweg 505 geldt dat het voor het laatst als tuincentrum in gebruik is geweest. In het verleden is al eens verzocht om voor deze locatie een woonbestemming op te nemen. Dit verzoek is door de gemeente gemotiveerd afgewezen.

Er is in dit geval gekozen voor opname van de bestemming 'Detailhandel - Tuincentrum' om een eventuele doorstart van het bedrijf mogelijk te maken.

Bestemming 'Horeca'

Ook de bestemming 'Horeca' is opgenomen voor twee locaties in het plangebied, namelijk voor Huize Hölterhof, het wellness-resort gelegen aan de Huize Hölterhoflaan 10, en voor Speelpark en Restaurant 't Hoge Boekel, aan de Hoge Boekelerweg 410.

Voor de eerstgenoemde locatie (Huize Hölterhof) geldt dat de horecabestemming is aangevuld met de functie-aanduiding 'wellness', waardoor zowel de horeca- als de welzijnscomponent van dit bedrijf positief zijn bestemd.

Ook voor de locatie Hoge Boekelerweg 410 geldt dat middels opname van een functie-aanduiding ('speeltuin') zeker is gesteld dat er geen planologische belemmmeringen aanwezig zijn voor de continuering van dit bedrijf.

Bestemming 'Bedrijf - Agrarisch loonbedrijf'

Een agrarisch loonbedrijf is een binnen de agrarische sector werkzaam bedrijf dat beschikt over gespecialiseerde machines en vakmensen die tegen betaling ter beschikking worden gesteld. In het plangebied komen twee van dergelijke bedrijven voor, namelijk loonbedrijf J.H.A. Bomkamp, aan de Arendsweg 125 en het bosbouwbedrijf van de heer G.J.A. Goolkate, aan de Wooldrikshoekweg 99.

Voor het laatstgenoemde bedrijf geldt dat, in samenspraak met de gemeente, is gezocht naar een nieuwe vestigingslocatie. De beoogde nieuwe plek is gevonden ten noorden van het Euregiobedrijvenpark. Het terrein is gelegen aan de Slaghekkeweg 196. Om een goede landschappelijke inpassing te waarborgen is gekozen om een gedeelte van het terrein de bestemming Groen te geven.

Op dit terrein was een agrarisch bedrijf gevestigd, welke door de gemeente is aangekocht om het Euregiobedrijvenpark te kunnen ontwikkelen. Voor de verplaatsing van het bedrijf van de heer Goolkate is herziening 56 van het thans vigerende bestemmingsplan Buitengebied 1996 in procedure gebracht. In januari 2012 is beroep ingesteld tegen de herziening bij de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Voor zowel het loonbedrijf van de heer Bo0mkamp, als voor de locatie Slaghekkeweg 196 is de bestemming 'Bedrijf - Agrarisch loonbedrijf' opgenomen.

7.2.2.4 Groen, Bos en Natuur

In het plangebied komen 4 bestemmingen voor met een 'groene' uitstraling. In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op de bestemmingen 'Groen', 'Groen - Landgoedpark', 'Bos' en 'Natuur'.

Bestemming 'Groen'

In Enschede is er voor gekozen om de bestemming Groen in beginsel alleen in te zetten voor het bestemmen van stedelijk groen. Uitzonderingen op deze hoofdregel gelden voor:

- landgoedparken (zie hierna);
- in het buitengebied in te passen bedrijven.

In het voorliggende bestemmingsplan is de bestemming Groen uitsluitend gebruikt bij de nieuwe vestigingslocatie van het loonbedrijf van de heer Goolkate (zie paragraaf 7.2.2.3).

De voor Groen aangewezen gronden zijn onder meer bestemd voor groenstroken, plantsoenen, infilstratiestroken en andere voorzieningen in het kader van de waterbeheersing.

Bestemming 'Groen - Landgoedpark'

Landgoederen zijn in het vigerende bestemmingsplan Buitengebied 1996 niet als zodanig bestemd. Alleen de parkachtige landgoederen hebben daarin de bestemming ‘landgoedpark’.

In het voorliggende bestemmingsplan wordt die lijn doorgezet. Bepalend voor de in dit plan aan de grond toegekende bestemming is het feitelijke en toekomstige gebruik van grond en niet zozeer de eigendomsverhouding of de rangschikking onder de Natuurschoonwet.

In het plangebied liggen 3 landgoederen, in de nota Buitenkans buitenplaatsen genoemd, waarvan het parkachtige gedeelte met landhuis is voorzien van de bestemming 'Groen - Landgoedpark'. Het gaat daarbij om de landgoederen Smalenbroek, Hoge Boekel en Het Zonnebeek.

Gronden, op de kaart aangewezen voor 'Groen - Landgoedpark' zijn bestemd voor de instandhouding van een landgoedpark met het zich daarop bevindende landhuis, alsmede voor de bescherming, instandhouding en verbetering van de landschappelijke- en cultuurhistorische- en natuurlijke waarden.

Binnen het parkachtige gedeelte van het landgoed aanwezige andere woningen of schuren zijn in dit plan voorzien van de functie-aanduiding 'wonen' , 'specifieke vorm van groen – schuur' en of 'specifieke vorm van groen - beheergebouw'.

Bestemming 'Bos'

Verspreid over het plangebied van het bestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost" zijn gronden bestemd voor 'Bos'. De voor Bos aangewezen gronden zijn primair bestemd voor de houtproductie en voor de bescherming, instandhouding en verbetering van de landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke waarden.

Het thans nog geldende bestemmingsplan Buitengebied 1996 kent twee Bos-bestemmingen, namelijk 'Bos' en 'Bos met ecologische waarden'. In juridisch opzicht is er tussen de beide bestemmingen hoegenaamd geen verschil. Dit is de reden dat in het voorliggende bestemmingsplan dit onderscheid is komen te vervallen.

Bestemming 'Natuur'

De gebieden die uitsluitend een natuurfunctie hebben, zijn bestemd als natuurgebied. Dat betekent, dat zij zijn bestemd voor de bescherming, instandhouding en verbetering van de landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke waarden. Kleinschalige vormen van recreatie, zoals wandelen en fietsen, zijn toegestaan, voorzover de genoemde waarden hierdoor niet worden geschaad.

De natuurgebieden vallen veelal onder beheer van de Stichting Overijssels Landschap of Natuurmonumenten. Het betreft in veel gevallen heidevelden of restanten van heidevelden. Bebossing dient in deze heidegebieden zoveel mogelijk te worden tegengehouden of teruggedrongen.

7.2.2.5 Maatschappelijke functies

In het plangebied komen vijf maatschappelijke voorzieningen voor, die met het oog op de SVBP2008, drie verschillende bestemmingen hebben gekregen. Het gaat daarbij om de volgende voorzieningen.

Schutte's Bosschool aan de Floraparkstraat 390.

De Schutte´s bosschool is een school voor kinderen met een chronische ziekte of lichamelijke beperking die in het reguliere onderwijs of het speciale basisonderwijs niet goed geholpen kunnen worden, in de leeftijd van 4 tot 14 jaar. De kinderen die de school bezoeken komen uit de regio Twente en omstreken. De Schutte's Bosschool is een bijzonder neutrale school.

De Huifkar aan de Keppelerdijk 2

De Huifkar is een school voor speciaal onderwijs aan zeer moeilijk lerende kinderen. De leerlingen die deze school bezoeken zijn kinderen met een verstandelijke handicap. De school is gelegen aan de rand van de bebouwde kom van Enschede. Op een royaal terrein in een bosrijke omgeving ligt het schoolgebouw met leslokalen, gymlokaal en watergewenningsbad. Tevens is er een speciaal schoolplein voor de kleuters en een groot algemeen speelplein.

Het Schip aan de Groot Bruninkstraat 9

't Schip is er voor ernstig gedragsproblematische kinderen in de leeftijd van 12 tot 20 jaar.
Leerlingen kunnen op 't Schip geplaatst worden wanneer ze geen andere vorm van onderwijs (regulier/ speciaal) kunnen volgen. Het is de bedoeling dat Het Schip, tesamen met het jongerenwerk De Rots, wordt verplaatst naar het Diekmanterrein.

De hierboven genoemde scholen, die allen aan de rand van het stedelijk gebied zijn gelegen, hebben in het plan de bestemming 'Maatschappelijk' gekregen. De voor Maatschappelijk aangewezen gronden zijn bestemd voor maatschappelijke voorzieningen, die zijn genoemd in de categorieën 1 en 2 uit de hoofdrubriek Maatschappelijk van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (Bijlage A).

Door opname van deze bestemming is het in beginsel mogelijk dat de betreffende percelen, na het vertrek van huidige gebruikers, een andere maatschappelijke invulling krijgen. Dit wordt, gelet op de situering van de percelen ten opzichte van het stedelijk gebied, aanvaardbaar geacht.

Crematoria Twente/ Oost Nederland B.V, vestiging Usselerrietweg 40
In deze regio besloten eind jaren zestig 21 gemeenten, in verband met de toenemende vraag naar cremeren, over te gaan tot het oprichten van een crematorium in Twente. Op 13 september 1971 werd het crematorium in Enschede in gebruik genomen. In 1988 volgde de opening van het tweede crematorium in Almelo. Sinds 1 januari 2000 zijn beide crematoria ondergebracht in een B.V. onder de naam Crematoria Twente/Oost Nederland B.V.
Het terrein aan de Usselerrietweg heeft, gelet op de omvang en de ligging in het buitengebied, een verbijzonderde maatschappelijke bestemming gekregen: 'Maatschappelijk - Crematorium'. De voor Maatschappelijk - Crematorium aangewezen gronden zijn bestemd voor de instandhouding van een begraafplaats en crematorium.

Wissinks Möl aan de Haaksbergerstraat

De Wissinks Möl is gelegen aan de Haaksbergerstraat nabij Usselo, langs de weg naar Haaksbergen. De molen is van het type (open) standerdmolen, plaatselijk bekend als stenderkast. De oprichter en eerste eigenaar J.H. Wissink woonde naast het molenveld. De molen heeft drie zolders in plaats van de gebruikelijke twee zolders bij standerdmolens en heeft een koningsspil met spoorwiel voor de aandrijving van twee van de drie maalkoppels. Met drie koppels molenstenen maalde de korenmolen vanaf zijn bouwjaar 1802 tot 1921 voor de boeren in de omgeving (o.a. van de Usseler Es). Toen kwam er bij de Lonneker Coöporatie een machinale maalderij (bron: Wikipedia).



Ook de Wissinks Möl heeft in dit plan een verbijzonderde bestemming gekregen: 'Cultuur en Ontspanning -

Molen'. De voor Cultuur en ontspanning - Molen aangewezen gronden zijn bestemd voor instandhouding van een molen, met daaraan ondergeschikt dagrecreatie, educatieve en cultuurhistorische doeleinden.

7.2.2.6 Sport en recreatie

In deze paragraaf wordt ingegaan op de in dit plan voorkomende recreatieve en sportbestemmingen.

bestemming 'Sport - Hondensport'

Verspreid over het plangebied komen drie hondensportterreinen voor. Het gaat daarbij om de navolgende locaties: Usselerveenweg 151, Holterhofweg 400 en een terrein aan de Lindermatenweg.

Omdat de hierboven genoemde locaties vrijwel zonder uitzondering zijn gelegen binnen kwetsbare gebieden in het buitengebied, en voor de beoefening van de hondensport relatief weinig voorzieningen nodig zijn, is er voor gekozen deze bestaande terreinen weliswaar een verbijzonderde sportbestemming toe te kennen, maar wel een bestemming die rekening houdt met de landschappelijke waarde van het landschap. De voor Sport - Hondensport aangewezen gronden zijn bestemd voor de hondensport en voor het behoud, herstel en verbetering van de aanwezige landschappelijke, geomorfologische en cultuurhistorische waarde.

Bestemming 'Sport - Manege'

Binnen de paardenhouderij wordt wel onderscheid gemaakt tussen de gebruiksgerichte en de productiegerichte paardenhouderij. Onder de productiegerichte paardenhouderij vallen:

a. fokbedrijven; bedrijf met als doel het fokken en afzetten van veulens;
b. opfokbedrijven; bedrijf dat gespecialiseerd is in de opfok van jonge paarden;
c. merrie- en hengstenhouderijen: bedrijf dat zich richt op de inzet van meerdere merries voor de fokkerij, respectievelijk de inzet van een of meerdere hengsten voor de fokkerij middels natuurlijke dekking of kunstmatige inseminatie
d. paardenmelkerijen; bedrijf dat zich richt op het afzetten van melk en/of melkproducten van merries aanwezig op het bedrijf .

Productiegerichte gerichte paardenhouderijen voldoen aan de begripsomschrijving van een grondgebonden agrarisch bedrijf. Dergelijke bedrijven hebben in het plan een agrarische bestemming gekregen en bij voldoende omvang een bouwvlak.

Onder gebruiksgerichte paardenhouderij wordt in dit plan een bedrijf met een niet-publieksgericht karakter, dat in hoofdzaak is gericht op het africhten, het opleiden en het trainen, alsmede het opvangen en stallen van paarden en/of pony's in de vorm van een paardenpension, al dan niet in combinatie met elkaar.

Een manege is in dit plan omschreven als een bedrijf met een publieksgericht karakter, dat is gericht op het bieden van gelegenheid tot het bereiden van paarden en pony's (waaronder het lesgeven, de verhuur of het organiseren van wedstrijden en/of andere hippische evenementen.

Binnen het plangebied zijn vier maneges gevestigd. Het gaat daarbij om een manege aan de Haaksbergerstraat 1045, manege De Hoefslag (Helmerhoekweg 9), manege Spiele (Helmerstraat 320) en Holzik Stables (Allemansveldweg 150).

De voor Sport - Manege aangewezen gronden zijn bestemd voor het bedrijfsmatig exploiteren van een manege, met daaraan ondergeschikt, het opvangen en stallen van paarden en/of pony's in de vorm van een paardenpension en een kantine.

Bestemming 'Recreatie - Dagrecreatie'

Binnen de grenzen van het plangebied is Het Rutbeek gelegen. Het Rutbeek is een recreatiegebied. Het bevindt zich zuidwestelijk van Enschede, in de richting van het naburige Buurserzand en de gemeente Haaksbergen. Het gebied is ontstaan door middel van een zandafgraving. In 1975 werd gestart met de aanleg, in 1978 werd het voltooid.

Het gebied, met een totale oppervlakte van 120 ha, is gelegen om een grote recreatieplas met grillige vorm en een oppervlakte van veertig hectare. Op het Rutbeek kan men onder andere wandelen, fietsen, mountainbiken, zwemmen, surfen, kanoën, vissen, duiken, kabelwaterskiën, vliegeren, en barbecueën. Het Rutbeek bestaat uit een moeras en vijf verschillende stranden, waarvan er één een naaktstrand is.

Net als bij andere recreatieplassen, lopen de bezoekersaantallen geleidelijk terug. Van de bezoekers is circa

twintig procent uit Duitsland afkomstig. Op het Rutbeek vinden regelmatig evenementen plaats, zoals popconcerten als Geuzenpop.

De voor Recreatie - Dagrecreatie aangewezen gronden zijn bestemd voor dagrecreatie, met daaraan ondergeschikt, groenvoorzieningen, parkeerterreinen, wegen, voet- en fietspaden, openbare, ondergrondse infrastructurele voorzieningen (hoogspanningsverbindingen en hoge druk aardgastransportleidingen uitgezonderd) en evenementen. Onder dagrecreatie wordt in dit plan vrijetijdsbesteding buitenshuis zonder overnachting verstaan.

Bestemming 'Recreatie - Kampeerterrein'

Binnen het plangebied zijn vier campings en drie zogenaamde mini-campings gelegen. Onder een mini-camping wordt in dit plan een kleinschalige camping bij of in de nabijheid van een agrarisch bedrijf verstaan, met een capaciteit van maximaal 25 toeristische standplaatsen.

De hiervoor bedoelde campings hebben in het plan de bestemming 'Recreatie - Kampeerterrein' gekregen. Het gaat daarbij om:

a. Het "Slagersmaat", het terrein van de naturistenvereniging Ostana aan de Oude Buurserdijk 20.
b. Terrein n.o.n. Aamsveen, het terrein van de naturistenvereniging Oost-Nederland aan het Lappenpad 250;
c. Recreatiecentrum Twente, Oude Deldenerweg 1;
d. Euregio-camping De Twentse Es, Keppelerdijk 200.

De voor Recreatie - Kampeerterrein aangewezen gronden zijn bestemd voor het bedrijfsmatig gelegenheid bieden van recreatief verblijf in kampeermiddelen en instandhouding van stacaravans, met de daarbij behorende voorzieningen.

Bestemming 'Recreatie - Verblijfsrecreatie'

Op recreatiegebied Het Rutbeek, aan de oostzijde van de recreatieplas, is in het verleden een locatie aangewezen voor de bouw van recreatiewoningen. Met het oog op de ontwikkeling van deze recreatieve voorziening is indertijd zelfs het bestemmingsplan Het Rutbeek in procedure gebracht, vastgesteld en goedgekeurd.

In het kader van de voorbereiding van dit bestemmingsplan is overleg gevoerd met de Regio Twente, de huidige eigenaar van het terrein. Daarbij is van de zijde van de Regio aangegeven dat zij belang hecht aan handhaving van de huidige bestemming, dat zij in gesprek is met een kandidaat die de bestemming van dit terrein ten uitvoer wil brengen. De realisatie van deze voorziening is ook nog steeds uitgangspunt van gemeentelijk beleid.

In verband met het voorgaande is in het voorliggende plan (voor dezelfde locatie) opnieuw een bestemming opgenomen die voorziet in de bouw van recreatiewoningen.

Bestemming 'Recreatie Volkstuin'

Binnen het plangebied zijn drie volkstuincomplexen gelegen. Het gaat daarbij om terreinen aan de Voshaarweg, de Kwekkeboomweg en de Verwooldsweg.

De voor Recreatie - Volkstuin aangewezen gronden zijn bestemd voor volkstuinen en hobbytuinbouw.

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning een centrale voorziening toestaan ten behoeve van het volkstuinencomplex. De bedoeling is dat dit centrale gebouw de verrommeling zal indammen. Ook kunnen nieuwe functies, zoals verkoop van eigen produkten, worden toegestaan.

7.2.2.7 Water en Verkeer

In deze paragraaf wordt ingegaan op de in dit plan voorkomende water- en verkeersbestemmingen.

Bestemmingen 'Verkeer' en 'Verkeer - Zandweg'

Binnen het plangebied zijn twee typen verkeersbestemming opgenomen, namelijk 'Verkeer' en 'Verkeer -

Zandweg'. Het belangrijkste verschil tussen beide bestemmingen komt in de naam van ervan tot uitdrukking: de bestemming 'Verkeer - Zandweg' is opgenomen voor (overwegend) onverharde wegen en de bestemming 'Verkeer' voor de overige wegen. Bruggen, dammen of duikers, sloten, bermen en beplanting, parkeervoorzieningen, verkooppunten van motorbrandstof (specifiek aangeduid op de plankaart) en parkeerterreinen vallen overigens ook onder deze bestemming.

Van de wegen met meer dan één rijstrook is in het plan een dwarsprofiel opgenomen. Dit profiel legt de bestaande inrichting van de weg vast, zodat er niet zonder bestemmingswijzigingen een verandering in het profiel kan worden aangebracht. Dit is noodzakelijk om te voorkomen dat door een verandering aan de weg de geluidbelasting op gevels van geluidgevoelige functies kan veranderen. Bij wijziging zal daarom eerst geluidsonderzoek moeten worden gedaan om aan te tonen dat de geluidsituatie niet verslechterd.

Bestemming 'Water' en 'Water - waterloop'

Verspreid over het plangebied komen in het plan enkele plassen en beken voor. De grotere waterpartijen, waaronder het zwemwater Het Rutbeek, hebben in het voorliggende plan de bestemming Water gekregen. De in het plan voorkomende beken zijn voorzien van de bestemming 'Water - waterloop'.

7.2.2.8 Wonen

In het plan komen twee woonbestemmingen voor, namelijk 'Wonen' en 'Wonen - Landelijk wonen'. De bestemming 'Wonen - Landelijk wonen' is geprojecteerd op het voormalige zomerhuisjesterrein De Vretberg. De bestemming 'Wonen' is, met uitzondering van de woningen die op zogenaamde buitenplaatsen zijn gelegen (zie paragraaf 7.2.2.4), op alle overige woonerven neergelegd.

Bestemming 'Wonen'

Bij de ontwikkeling van het bestemmingsplan Buitengebied 1996 was de functie van een gebouw niet altijd evident: in het indertijd van kracht zijnde bestemmingsplan voor het buitengebied waren solitair gelegen woningen namelijk niet positief bestemd. Voor het aanbrengen van een onderscheid tussen (permanent bewoonde zomerhuisjes) en woningen zijn indertijd criteria opgesteld, aan de hand waarvan uiteindelijk besloten is objecten de gastbestemming 'woning' of 'zomerwoning' toe te kennen.

Bij de ontwikkeling van het voorliggende bestemmingsplan 'Buitengebied Zuidoost' speelde dit probleem daarom niet. Indertijd als zomerhuisje geïdentifceerde objecten hebben de functie-aanduiding 'recreatiewoning' gekregen en de in dit plan als 'woning' aangewezen objecten de bestemming 'Wonen' (zie ook paragraaf 4.1.3.10).

De in dit plan opgenomen bestemmingsregeling voor woningen verschilt op een aantal onderdelen van de gastbestemming 'woning' uit het geldende bestemmingsplan. De belangrijkste verschillen betreffen:

- In het bestemmingsplan 'Buitengebied 1996' hebben de woningen een gastbestemming gekregen; de basisbestemming is veelal agrarisch. De aanduiding van die gastbestemming vond plaats door het object op de topografische ondergrond aan te peilen. Deze werkwijze is onder de SVBP 2008, de van Rijkswege opgelegde standaard voor het maken van bestemmingsplannen, niet meer toegestaan. Bestemmingen en functie-aanduidingen moeten altijd aan een gebied worden gerelateerd. In het voorliggende plan hebben de voor het wonen in gebruik zijnde grond, de erven, de bestemming 'Wonen' gekregen. Voor het bepalen van de omvang van het erf is gekeken naar eigendomsgrenzen en het feitelijk gebruik van de grond, blijkend uit aangebrachte verharding, de tuin, zwembad, en bijgebouwen. Waren de bijgebouwen op relatief grote afstand van de woning gelegen, dan zijn ze voorzien van de functie-aanduiding 'specifieke vorm van [....] - schuur'.
- In het vigerende bestemmingsplan is voor woningen een maximum inhoudsmaat van 600 m³ opgenomen. In het voorliggende plan is die inhoudsmaat verhoogt naar 750 m³. De nota Buitenkans (zie paragraaf 4.1.3.2) biedt hiervoor de basis.
- In het huidige bestemmingsplan is voor bijgebouwen een maximum oppervlakte gehanteerd van 50 m². In het voorliggende plan wordt niet meer gewerkt met het begrip bijgebouw, maar met het meer omvattende begrip 'Bijbehorend bouwwerk'. Daaronder wordt in dit plan verstaan de functioneel met een hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aangebouwd op de grond staand gebouw of ander bouwwerk met een dak. De gezamenlijke oppervlakte aan bijbehorende bouwwerken mag, bij een omvang van het bestemmingsvlak tot 250 m², maximaal 75 m² en bij een bestemmingsvlak met een omvang vanaf 250 m², niet meer dan 30 % van de omvang van het bestemmingsvlak, met een maximum

van 100 m² bedragen per wooneenheid. Gevolg van deze verandering is dat ook de bouw van carports aan deze bebouwingsregeling kan worden getoetst.

- In het bestemmingsplan Buitengebied 1996 is vastgelegd dat de afstand van een bijgebouw tot een woning ten hoogste 15 meter mag bedragen. In het voorliggende plan is bepaald dat woningen en bijbehorende bouwwerken binnen het -in het plan aangeduide- bouwvlak moeten worden gebouwd. De bouwvlakken zijn steeds zodanig binnen het bestemmingsvlak gesitueerd dat nieuwe bebouwing geclusterd tot stand moet komen.
- In het geldende bestemmingsplan worden de begrippen woning en gedeelde woning gebruikt. In het ontwerpplan is worden de begrippen woning en wooneenheid gebruikt, waarbij het begrip woning is gebruikt om een complex van ruimten, uitsluitend bedoeld voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden aan te duiden en wooneenheid is gehanteerd in de betekenis van gebouw, dat één of meer woningen bevat en dat qua uiterlijke verschijningsvorm als een eenheid beschouwd kan worden. De achtergrond van deze wijziging is dat er vanuit de plansystematiek de wens aanwezig is om binnen bestemmingsvlakken het aantal aanwezige woningen aan te duiden, maar de SVBP2008 het slechts mogelijk maakt om het aantal wooneenheden in het plan aan te duiden.
- De gastbestemming 'Landhuis' keert in het nieuwe bestemmingsplan niet in een nieuwe verschijningsvorm terug en dat geldt ook voor de regeling voor karakteristieke bouwwerken. De gedachte hierachter is dat voor de bescherming van waardevolle gebouwen en andere bouwwerken een beter instrument beschikbaar is, namelijk de monumentenwetgeving.
- Onder het nieuwe plan zijn de mogelijkheden om tot splitsing van een wooneenheid over te gaan vergroot: als de bestaande wooneenheid een inhoud heeft van meer dan 1000 m3 , dan kan deze met een bevoegdheid tot afwijking worden gesplitst in 2 woningen. De voorwaarde dat het moet gaan om een voormalige agrarische dienstwoning is komen te vervallen. In dit verband is het van belang om op te merken dat door splitsing het toegestane oppervlakte aan bijbehorende bouwwerken niet wordt verdubbeld; de toegestane oppervlakte aan bijbehorende bouwwerken is immers gekoppeld aan het begrip wooneenheid. Splitsing mag niet leiden tot vergroting van de wooneenheid; splitisng mag ook niet leiden tot de aantasting van de bestaande karakteristiek van de wooneenheid.
- In het voorliggende plan is opnieuw een regeling opgenomen voor kleine agrarische bedrijven met een bedrijfsomvang tussen de 10 en 40 nge (zie ook paragraaf 4.2.5.1). Voor de bedrijven in kwestie is in dit plan de functie-aanduiding 'agrarische woning' binnen de bestemming 'Wonen' opgenomen; in het vigerende bestemmingsplan werd hiervoor binnen een agrarische bestemming de gastbestemming 'Agrarische woning' gebruikt. De strekking van de regeling is dat de bedrijfsgebouwen die reeds voor het agrarisch bedrijf in gebruik waren, ook onder het nieuwe plan hiervoor in gebruik mogen zijn.

Bestemming Wonen - Landelijk wonen

In grote lijnen komt de bestemmingsregeling 'Wonen - Landelijk wonen' overeen met die van de bestemming 'Wonen'. Belangrijk verschil met de hiervoor beschreven bestemming 'Wonen' is dat de voor 'Wonen - Landelijk wonen' bestemde gronden mede zijn bestemd voor bos en de bescherming, instandhouding en verbetering van de daarbij behorende landschappelijke waarden. Ook is er, in verband met die landschappelijke waarden een aanlegvergunningenstelsel opgenomen voor de volgende werkzaamheden:

a. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur,
b. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheid en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen met een oppervlakte van meer dan 50 m^2,
c. het kappen van bomen,
d. het graven en/of dempen van sloten en het door afwateren, ontwateren of afdammen wijzigen van de grondwaterstand;
e. het leggen van drainagebuizen.

Met de opname van deze bestemmingsregeling wordt beoogd het huidige karakter van het gebied te beschermen.

7.2.2.9 Dubbelbestemmingen

Er is sprake van een dubbelbestemming, indien op een stuk grond twee of meer onafhankelijk van elkaar voorkomende bestemmingen voorkomen, waarbij er sprake is van een rangorde tussen de dubbelbestemming en de daarmee samenvallende bestemming. In de bij de dubbelbestemming behorende planregels wordt de verhouding tussen de doeleinden (functies) van de bestemmingen aangegeven. Aan een dubbelbestemming bestaat behoefte, wanneer een bestemming onvoldoende recht doet aan de functies/gebruiksdoelen die op de betrokken gronden toelaatbaar (moeten) zijn of wanneer ruimtelijk relevante belangen veilig moeten worden gesteld die niet of onvoldoende met een bestemming kunnen worden gewaarborgd.

De specifieke kenmerken van dubbelbestemmingen brengen met zich mee dat deze bestemmingen doorgaans een relatief groot gebied beslaan en veelal op meerdere bestemmingen betrekking hebben. Een dubbelbestemming heeft altijd betrekking op een geometrisch bepaald vlak. Dubbelbestemmingen in de vorm van een lijn of een punt komen niet voor.

In dit plan komen de dubbelbestemmingen voor ter bescherming van hoge druk aardgastransportleidingen, hoogspanningsverbindingen en archeologische en cultuurhistorische waarden .

Dubbelbestemming 'Leiding - Gas'

De voor Leiding - Gas aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de aanleg, de instandhouding en bescherming van gasleidingen met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

Binnen het bestemmingsvlak gelden er beperkingen ten aanzien van het bouwen en andere werkzaamheden.

Dubbelbestemming 'Leiding - Hoogspanningsverbinding'

De voor Leiding - Hoogspanningsverbinding aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de aanleg, de instandhouding en bescherming van bovengrondse hoogspanningsverbindingen met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

Binnen het bestemmingsvlak gelden er beperkingen ten aanzien van het bouwen en andere werkzaamheden.

Dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie'

Op de plankaart zijn enkele gebieden aangewezen als archeologisch onderzoeksgebied of als archeologisch waardevol gebied. Voor de delen van het plangebied die geen archeologische bestemming kennen op de plankaart gelden geen archeologische beperkingen.

De gronden met de dubbelbestemming Waarde - Archeologie betreffen de archeologisch beschermde monumenten en archeologisch waardevolle gebieden (gebieden of terreinen van hoge archeologische waarde). Dat betekent dat hier een waarderend archeologisch onderzoek is uitgevoerd en op basis van de resultaten van dit onderzoek door de bevoegde overheid de archeologische vindplaats is geselecteerd als behoudenswaardig.

De dubbelbestemming “Waarde-Archeologie” kan middels een wijzigingsbevoegdheid van de plankaart worden verwijderd nadat de behoudenswaardige archeologie is opgegraven, aangezien het dan niet meer noodzakelijk is dat het bestemmingsplan voorziet in bescherming van de archeologische waarden. Ook kan via een wijzigingsbevoegdheid aan gronden alsnog de dubbelbestemming “Waarde-Archeologie” worden toegekend, indien uit archeologisch onderzoek blijkt dat de bestemming van deze gronden, gelet op ter plaatse aanwezige archeologische waarden, aanpassing behoeft.

Dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorie'

De voor Waarde - Cultuurhistorie aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud van de karakteristieke openheid, de bodemgesteldheid en archeologische waarden en het reliëf van essen.

Binnen het bestemmingsvlak gelden er beperkingen ten aanzien van het bouwen en andere werkzaamheden.

Gebiedsaanduiding 'Overig - Stadsrandzone'

De stadsrandzone vloeit voort uit de beleidsnota Buitenkans, gids voor het buitengebied. De ambitie van deze zone is ondermeer de aanleg van een recreatieve route rond de stad en het versterken van de belevingswaarden en landschappelijke waarden. De stadsrandzone kan worden beschouwd als een "groene zoom" van het buitengebied. Door het invoeren van deze dubbelbestemming wordt voorkomen dat voor kleine initiatieven een zware en dure procedure doorlopen moet worden. Deze zone komt tot stand op basis van vrijwilligheid. Het toevoegen van functies en nieuwbouw is alleen mogelijk indien dit passend is op grond van de bestemming die er ook op ligt (bijvoorbeeld geen pannenkoekenhuis in de bestemming "Natuur").

7.2.2.10 Kwaliteit van de fysieke omgeving

Met de vaststelling van de Buitenkans, Gids voor ruimtelijke kwaliteit (zie ook paragraaf 4.1.3.2) heeft de gemeenteraad beoogd meer mogelijk te maken in het buitengebied en tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. Dit bestemmingsplan beoogt hieraan een bijdrage te leveren.

Direct door de toekenning van bestemmingen en de inkadering van de bebouwingsmogelijkheden, maar ook door middel van de in dit plan opgenomen flexibiliteitsbepalingen, die gekoppeld zijn aan bijlage 2 van de planregels. De betreffende bijlage vormt een afwegingskader voor de beoordeling.

7.2.3 Algemene bepalingen

Hoofdstuk 3 bevat de algemene regels, bestaande uit algemene afwijkingsregels, wijzigingsregels, procedureregels, bouwregels, gebruiksregels, aanduidingsregels, overige regels en de anti-dubbeltelregel.

Artikel 37 bevat de Antidubbeltelregel. In dit algemene artikel wordt geregeld dat grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing blijft.

Artikel 39 bevat de Algemene aanduidingsregels.

De stadsrandzone vloeit voort uit de beleidsnota Buitenkans, gids voor het buitengebied. De ambitie van deze zone is ondermeer de aanleg van een recreatieve route rond de stad en het versterken van de belevingswaarden en landschappelijke waarden. De stadsrandzone kan worden beschouwd als een "groene zoom" van het buitengebied. Door het invoeren van deze dubbelbestemming wordt voorkomen dat voor kleine initiatieven een zware en dure procedure doorlopen moet worden. Deze zone komt tot stand op basis van vrijwilligheid. Het toevoegen van functies en nieuwbouw is alleen mogelijk indien dit passend is op grond van de bestemming die er ook op ligt (bijvoorbeeld geen pannenkoekenhuis in de bestemming "Natuur").

In de Algemene aanduidingsregels zijn beperkende regels met betrekking tot het gebruik of het bouwen opgenomen voor de verwezenlijking van de bestemmingen, die zijn gekoppeld aan zones die aan ruimtelijk relevante, sectorale regelgeving zijn ontleend zoals de Wet geluidhinder en het Besluit externe veiligheid inrichtingen. Het betreft regels die zijn gekoppeld aan gebiedsaanduidingen, zoals geluidszones, veiligheidszones, vrijwaringszones, milieuzones en de stadsrandzone. Een gebiedsaanduiding is een aanduiding die verwijst naar een gebied waarvoor bij de toepassing van het bestemmingsplan specifieke regels gelden of waar nadere afwegingen moeten worden gemaakt.

In dit artikel is een aanduiding Stadsrandzone opgenomen. De stadsrandzone vloeit voort uit de beleidsnota Buitenkans, gids voor het buitengebied. De ambitie van deze zone is ondermeer de aanleg van een recreatieve route rond de stad en het versterken van de belevingswaarden en landschappelijke waarden. De stadsrandzone kan worden beschouwd als een "groene zoom" van het buitengebied. Door het invoeren van deze dubbelbestemming wordt voorkomen dat voor kleine initiatieven een zware en dure procedure doorlopen moet worden. Deze zone komt tot stand op basis van vrijwilligheid. Het toevoegen van functies en nieuwbouw is alleen mogelijk indien dit passend is op grond van de bestemming die er ook op ligt (bijvoorbeeld geen pannenkoekenhuis in de bestemming "Natuur").

Daarnaast zijn in dit artikel specifieke regels opgenomen ten behoeve van de bescherming van de

molenbiotoop.

Tot een afstand van 100 meter vanaf de voet van de molen mogen bouwwerken niet hoger zijn dan 0,70m. Daarna wordt een formule gehanteerd. Vanaf een afstand van 100 meter vanaf de voet van de molen tot een afstand van 400 meter vanaf de voet van de molen wordt de toegestane bouwhoogte van bouwwerken bepaald door de volgende formule: (1:140) * A + 2,64 meter. Waarbij de A staat voor de afstand van het bouwwerk tot de voet van de molen.

Voor een grotere hoogte moet advies worden gevraagd aan de beheerder van de molen en een afweging plaatstvinden tegen de waarde van de molen als landschapsbepalend element en het funtioneren van de molen als werktuig. Ook zijn in de regels opgenomen dat evenementen ten behoeve van de molenactiviteiten mogelijk zijn.

Artikel 40 geeft de Algemene afwijkingsregels. Door middel van de algemene afwijkingsbevoegdheid om bij een omgevingsvergunning afwijkingen ten opzichte van het bestemmingsplan toe te staan, kunnen Burgemeester en Wethouders afwijkingen toestaan van de bestemmingsplanbepalingen voor geringe afwijkingen van het plan.

Artikel 41 geeft de Algemene wijzigingsregels. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd, overeenkomstig het bepaalde in artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het plan op een aantal onderdelen onder bepaalde randvoorwaarden te wijzigen.

In artikel 42 zijn procedureregels opgenomen voor de wijzigingsbevoegdheid.

7.2.4 Overgangs- en slotregels

Hoofdstuk 4 tot slot, geeft een regeling voor het overgangsrecht en geeft de zogenoemde slotregel.

Op grond van artikel 44 worden bouwactiviteiten aan bestaande, met het plan strijdige, bouwwerken, alsmede bestaand, van het plan afwijkend, gebruik onder voorwaarden toegestaan.

Het laatste artikel, artikel 45, bepaalt op welke wijze de regels van het bestemmingsplan kunnen worden aangehaald.

7.2.5 Lijst van bedrijfstypen (bijlage 1)

Als bijlage bij de planregels behoort een Lijst van bedrijfstypen (eventueel aan te vullen met Staat van bedrijfsactiviteiten voor bedrijventerreinen en de Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging), gebaseerd op de gehanteerde indeling uit de herziene publicatie “Bedrijven en milieuzonering” (2007) van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Bij de indeling van de activiteiten is de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gevolgd. De SBI-codes komen vrijwel overeen met de BIK-codes, de bedrijfsindeling van de Kamers van Koophandel.

Deze herziene handreiking geeft op een systematische wijze informatie over de ruimtelijk relevante milieuaspecten (geur, stof, geluid en gevaar) van een scala aan typen bedrijvigheid. Daarnaast zijn indices voor verkeersaantrekkende werking, bodem, lucht en visuele hinder opgenomen in de lijst. In de handreiking wordt specifiek ingegaan op het verantwoord inpassen van bedrijvigheid in de fysieke omgeving en van gevoelige functies, zoals wonen, nabij bedrijven. Naast een omschrijving van de bedrijfstypen is in de publicatie aangegeven tot welke milieucategorie het desbetreffende bedrijfstype wordt gerekend, alsmede welke minimale richtafstand tot gevoelige functies geldt.

De daarin genoemde richtafstanden zijn indicatief en gelden tussen enerzijds de grens van de bestemming die bedrijven (of andere milieubelastende functies) toelaat en anderzijds de uiterste situering van de gevel van een woning met een verblijfsfunctie die volgens het bestemmingsplan of via vergunningvrij bouwen mogelijk is. De VNG-publicatie is ontwikkeld om in nieuwe situaties een vestigingsplaats voor een bedrijf vast te stellen of om woningbouw af te stemmen op bestaande bedrijventerreinen. Deze publicatie is nadrukkelijk niet bedoeld voor de beoordeling van bestaande situaties. Voor bestaande bedrijven, waarvan de bedrijfsvoering niet wordt beëindigd binnen de planperiode, dient een bestemmingsregeling te worden getroffen die aansluit bij het huidige gebruik.

De Lijst van bedrijfstypen vormt het middel voor het uitvoeren van een eerste toets of een bedrijf van een bepaald bedrijfstype op grond van de planregels toelaatbaar is. De concrete bedrijfsvoering in een bedrijf en/of milieuvergunning(en) bieden nader inzicht in hoeverre een bedrijf tot een bepaalde milieucategorie

gerekend moet worden en daarom al dan niet toelaatbaar is.

Het ruimtelijk beleid van rijk en provincies biedt gemeenten beleidsvrijheid voor maatwerk op lokaal niveau. De handreiking is in de praktijk een belangrijk hulpmiddel bij het toepassen van milieuzonering, dat wil zeggen het aanbrengen van een noodzakelijke ruimtelijke scheiding tussen milieugevoelige en milieubelastende functies in de ruimtelijke planvorming ter bescherming van het woon- en leefklimaat. Gebruikelijk is om bij milieuzonering uit te gaan van alle belastende milieuaspecten, waarbij het milieuaspect met het grootste effect of de grootste afstand uiteindelijk maatgevend is.

Gemotiveerd toepassen – in plaats van gemotiveerd afwijken- is het uitgangspunt. De richtafstanden zijn geactualiseerd, de toelichting is aangepast aan nieuw beleid en bevat stappenplannen voor veel voorkomende praktijksituaties. Nieuw zijn richtafstanden ten opzichte van 'gemengd' gebied en een categorie-indeling voor gebieden met functiemenging.

In de bedrijvenlijst zijn veel activiteiten gedifferentieerd naar bedrijfsgrootte, waardoor kleinschalige activiteiten in een lagere milieucategorie vallen en daardoor beter inpasbaar zijn. Vooral bij productiebedrijven zijn richtafstanden toegevoegd voor kleinschalige activiteiten. In de nieuwste versie van de handreiking is bovendien de differentiatie binnen de milieucategorieën geformaliseerd door de opname van subcategorieën, zoals die in Enschede in het kader van het project 'inhaalslag' reeds werden toegepast. Milieucategorie 3 is onderverdeeld in subcategorieën 3.1 en 3.2, milieucategorie 4 in subcategorieën 4.1 en 4.2 en milieucategorie 5 in de subcategorieën 5.1, 5.2. en 5.3. Hierdoor hebben alle richtafstanden nu een eigen milieucategorie.

In de VNG-brochure zijn de bedrijfstypen ingedeeld in milieucategorieën, die samenhangen met de indicatief aan te houden afstand ten opzichte van een milieugevoelige bestemming vanwege de mogelijke hinder van de milieufactoren geur, stof, gevaar en geluid. De grootste van de vier richtafstanden is bepalend voor de indeling van een activiteit in een milieucategorie. In de lijst worden zes verschillende hoofdcategorieën onderscheiden.

milieucategorie	richtafstand tot omgevingstype rustige woonwijk
1	10 meter
2	30 meter
3.1	50 meter
3.2	100 meter
4.1	200 meter
4.2	300 meter
5.1	500 meter
5.2	700 meter
5.3	1.000 meter
6	1.500 meter

De Lijst van bedrijfstypen vermeldt de richtafstanden die bij voorkeur worden aangehouden tussen bedrijven en het omgevingstype 'rustige woonwijk'. Dit is een woonwijk die is ingericht volgens het principe van functiescheiding. Afgezien van wijkgebonden voorzieningen komen er vrijwel geen andere functies (zoals bedrijven, kantoren) voor. Hoe gevoelig een gebied is voor bedrijfsactiviteiten is mede afhankelijk van het omgevingstype. De gevoeligheid van een gebied kan daarom aanleiding zijn om gemotiveerd af te wijken van de richtafstanden in de Lijst van Bedrijfstypen. Bij het omgevingstype 'gemengd gebied', een gebied met een matige tot sterke functiemenging, kunnen de richtafstanden met één afstandstap worden verminderd, zonder dat dit ten koste gaat van het woon- en leefklimaat.

milieucategorie	richtafstand tot omgevingstype gemengd gebied

1	0 meter
2	20 meter
3.1	30 meter
3.2	50 meter
4.1	100 meter
4.2	200 meter
5.1	300 meter
5.2	500 meter
5.3	700 meter
6	1.000 meter

Om de bruikbaarheid van de Lijst van bedrijfstypen te vergroten, zijn de in de VNG-uitgave genoemde bedrijfstypen van bedrijven en voorzieningen in de lijst gegroepeerd per hoofdgroep, terwijl binnen elke afzonderlijke hoofdgroep tevens een onderverdeling is gemaakt in subgroepen, waarbinnen bedrijfstypen zijn geclusterd. De hoofdgroepen binnen de lijst zijn: agrarische bedrijven, bedrijven, cultuur en ontspanning, detailhandel, dienstverlening, horeca, kantoren, maatschappelijk, recreatie, sport en verkeer.

Dit bestemmingsplan kent verschillende bestemmingen, die de vestiging van bepaalde bedrijven en voorzieningen uit een bepaalde hoofdgroep van de lijst toestaat. Uitgangspunt is dat binnen die bestemmingen uitsluitend die bedrijven of voorzieningen uit een bepaalde milieucategorie zijn toegestaan die onder een bepaalde hoofdgroep worden genoemd.

In de bestemmingsregels is voor burgemeester en wethouders een bevoegdheid opgenomen om afwijkingen toe te staan voor de vestiging van een bedrijf of een voorziening dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand bedrijf of bestaande voorziening in een bedrijf of voorziening die :

- niet is genoemd binnen de betreffende hoofdgroep van de Lijst van bedrijfstypen, mits de concreet voorgenomen activiteit van dat bedrijf of die voorziening, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de bij recht toegestane categorieën bedrijven en/of voorzieningen;
- is genoemd in één of ten hoogste twee categorieën hoger van die betreffende hoofdgroep, mits de concreet voorgenomen activiteit van dat bedrijf of die voorziening, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de bij recht toegestane categorieën bedrijven en/of voorzieningen.

Bij de beoordeling van de milieubelasting van een bedrijf of een voorziening (feitelijke milieuhinder) dient te worden gelet op de volgende aspecten:

- potentiële geur-, stof-, geluid- of trillingshinder;
- lucht-, water- of bodemverontreiniging;
- visuele hinder;
- verkeersaantrekkende werking;
- het al dan niet continue karakter van de activiteit;
- externe veiligheid (gevaar).

Naast de afwijkingsbevoegdheid is in de algemene regels voor Burgemeester en wethouders een wijzigingsbevoegdheid opgenomen ten behoeve van het verschuiven van soorten bedrijven en/of voorzieningen naar een lagere of hogere milieucategorie, indien dit uit een oogpunt van milieuhygiëne dan wel als gevolg van technische ontwikkelingen wenselijk of noodzakelijk is of voor het wijzigen van de Lijst van bedrijfstypen door het aanvullen met nieuwe bedrijven of voorzieningen en/of het verwijderen van bestaande bedrijven of voorzieningen. Indien nieuwe bedrijven of voorzieningen in de Lijst van bedrijfstypen worden opgenomen, worden zij gerangschikt onder die milieucategorie waarmee zij, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving het meest vergelijkbaar zijn.

Specifieke opslagen en installaties

Bij bedrijfsmatige activiteiten van bedrijven en voorzieningen kunnen specifieke opslagen en installaties voorkomen. In de VNG-publicatie “Bedrijven en milieuzonering” is een afzonderlijke Lijst van opslagen en installaties opgenomen. Deze lijst bevat milieuaspecten en richtafstanden voor de daarin genoemde opslagen en installaties. Deze lijst is niet bedoeld voor de vertaling naar een Staat van Bedrijfsactiviteiten in een bestemmingsplanregeling. De lijst opslagen en installaties kan als hulpmiddel worden gebruikt bij de ruimtelijke inpassing van concrete milieubelastende activiteiten of de inpassing van nieuwe woningen nabij bestaande bedrijvigheid.

Specifieke bedrijvenlijsten

Voor zowel bedrijventerreinen als voor gebieden met functiemenging kan er op basis van de VNG-brochure, naast hantering van een algemene bedrijvenlijst (Lijst van bedrijfstypen), een keuze worden gemaakt voor hantering van een specifieke bedrijvenlijst:

Lijst van toegestane bedrijfsactiviteiten groter dan categorie 2.

In deze lijst zijn aangegeven de bedrijven die een hogere categorie hebben dan categorie 2 van de VNG lijst.

De activiteiten worden omschreven en daarmee vastgelegd.

7.2.6 Lijst van toegestane bedrijfstypes > cat. 2

7.2.7 Kaart landschapstypen en koesteransichten

7.2.8 Risicoleiding gas

7.3 Kwaliteit van de fysieke omgeving

In paragraaf 4.2.4 is aangegeven dat de kwaliteit van de fysieke omgeving vandaag de dag een belangrijk thema is in de ruimtelijke ordening en dat de gemeente Enschede met dit bestemmingsplan meer mogelijk wenst te maken in het buitengebied en tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit ervan beoogt te verbeteren.

Daarbij is gekozen voor een aanpak waarbij door het opnemen van bestemmingen, dubbelbestemmingen, aanlegvergunningenstelsels en regels regels met betrekking tot bouwen en gebruik de bestaande kwaliteit van het landschap wordt beschermd. Niet ieder landschapstype vraagt om dezelfde bescherming. Zo is voor bestaande en nieuwe natuur de bestemming 'Natuur' opgenomen, worden essen beschermd door opname van de dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorie' en is met het oog op de bescherming van de stuwwal, de beekdalen, het oude hoevenlandschap, het maten- en vlierenlandschap en het jong heide- en broekontginningslandschap een aanlegvergunningenstelsel opgenomen.

Meer mogelijk maken en tegelijkertijd sturen op ruimtelijke kwaliteit, impliceert een werkwijze waarbij ten aanzien van sommige ingrepen een nader afweging plaatsvindt, waarbij de belangen van de initiatiefnemer (of een nader omschreven doelgroep) worden afgezet tegenover de effecten van het initiatief op het landschap, de economie, de cultuurhistorie et cetera.

Het voorliggende plan bevat bevoegdheden tot het stellen van nadere eisen, bevoegdheden tot het toestaan van afwijkingen en het wijzigen van het plan. Bij de toepassing van deze bevoegdheden moet steeds een schema worden doorlopen, dat in bijlage C van de planregels is opgenomen. Met deze werkwijze wordt zorgvuldige besluitvorming beoogd; besluitvorming waarbij de kwaliteit van de fysieke omgeving een volwaardige plaats inneemt.

Ter illustratie hiervan het volgende.

Het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost bevat wijzigingsbevoegdheden waarmee bijvoorbeeld kan worden bewerkstelligd, dat een voormalig agrarisch bedrijfsgebouw een nieuwe functie krijgt.

De eerste stap bij de beoordeling van bijvoorbeeld een verzoek bestaat uit de beoordeling van de

uitvoerbaarheid van het initiatief. Vastgesteld moet worden of het voorliggende initiatief in overeenstemming is met de overige in het plan opgenomen regels en of er wet- en regelgeving van toepassing is, bijvoorbeeld de Wet geurhinder en veehouderij, die aan de uitvoering van het plan in de weg staat.

Daarna moet worden gekeken in hoeverre het beoogde gebruik past binnen bestaande beleidskader. Als de aanvraag voorziet in realisatie van een horeca-faciliteit, dan is bijvoorbeeld een toetsing aan de gemeentelijke horecanota aan de orde.

De derde stap bestaat uit het in kaart brengen van de effecten die het initiatief heeft op cultuurhistorie, natuur, stedelijk gebruik (b.v. de recreatieve gebruiksmogelijkheden), landschap, economie en landbouw. En welke maatregelen initiatiefnemer treft ten behoeve van genoemde aspecten; draagt de initiatiefnemer bijvoorbeeld zorg voor het herstel van de karakteristieken van het erf, wat wordt er gedaan aan landschappelijke inpassing?

Voor de in het schema aangegeven criteria, die zijn betiteld als halszaak, geldt dat dat als een initiatief negatief scoort op het betreffende criterium dit alleen al een reden is om het initiatief (de vrijstelling of de wijziging dus) af te wijzen.

Vervolgens wordt gekeken wie baat bij heeft bij de honorering van de aanvraag. Gaat het alleen om een individueel belang, of heeft een groter gebied of een grotere groep belang bij de honorering van de aanvraag? Ook moet in kaart worden gebracht wie bij de uitvoering van het initiatief juist in zijn belangen zou kunnen worden geschaad en of, en zo ja welke, maatregelen kunnen worden getroffen om dat tegen te gaan.

7.4 Handhaving

Bestemmingsplannen zijn bindend voor overheid en burger. Enerzijds kan de gemeentelijke overheid naleving van bestemmingsplannen afdwingen (optreden tegen strijdig gebruik en/of bebouwing). Anderzijds vormt het bestemmingsplan ook het juridisch kader voor de burger waaruit kan worden afgeleid wat de eigen bouw- en gebruiksmogelijkheden zijn, maar ook wat de planologische mogelijkheden in juridische zin zijn op percelen in de directe omgeving. Het bestemmingsplan geeft immers de gewenste planologische situatie voor het betreffende gebied binnen de planperiode aan.

7.4.1 Inventarisatie

Aan de ontwikkeling van het voorliggende bestemmingsplan is een inventarisatie vooraf gegaan, waarbij het feitelijke gebruik van de in het plan begrepen gronden in kaart is gebracht. De inventarisatie heeft plaatsgevonden aan de hand van dossieronderzoek, bestudering van luchtfoto's en veldbezoek.

De inventarisatie heeft een groot aantal gevallen aan het licht gebracht, waarbij het gebruik (in ruime zin) van de grond niet correspondeerde met hetgeen daaromtrent in het bestemmingsplan Buitengebied 1996 was bepaald. Die gevallen, waarbij er afwijkingen van het bestemmingsplan zijn geconstateerd, zijn onder te verdelen in de navolgende categorieën:

a. Fouten in het voorgaande plan. In een aantal gevallen zijn de geconstateerde afwijkingen toe te schrijven aan onvolkomenheden bij de ontwikkeling van het bestemmingsplan Buitengebied 1996. Wat bijvoorbeeld is vastgesteld, dat is dat de gastbestemming 'woning' in een aantal gevallen aan het verkeerde object op de topografische ondergrond is gekoppeld. De ontwikkeling van het bestemmingsplan 'Buitengebied Zuidoost' is aangegrepen om dit soort afwijkingen te corrigeren.
b. Bouwen zonder of in afwijking van de vergunning. In een aantal gevallen is geconstateerd dat zonder, of in afwijking van de bouwvergunning is gebouwd. Het gaat hierbij onder meer om de bouw van een bij een agrarisch bedrijf behorende dienstwoning en een zomerwoning. Ten aanzien van deze situaties is per geval beoordeeld of legalisatie mogelijk is. In dat kader zijn de situaties getoetst aan ruimtelijk beleid van gemeente, provincie en Rijk, en is gekeken naar de ruimtelijke consequenties van de bouw van het object en de gevolgen voor de ecologie/natuur. Bij de afweging is ook het belang betrokken dat met handhaving van het object is (zou kunnen zijn) gemoeid (evenredigheidstoets).
c. Overgangsrecht. In een aantal gevallen is geconstateerd dat weliswaar gebouwd is zonder bouwvergunning, maar dat het betreffende bouwwerk onder de beschermende werking valt van het thans vigerende bestemmingsplan Buitengebied 1996. Deze constatering heeft met name plaatsgevonden bij een aantal veldschuren. In het voorliggende plan zijn deze objecten alsnog voorzien van een positieve bestemming, tenzij de staat van onderhoud aanleiding gaf voor de veronderstelling dat het betreffende

object binnen de planperiode teloor zou kunnen gaan.

d. Afwijkend gebruik. In een aantal gevallen is geconstateerd dat -al dan niet bebouwde- gronden in afwijking van de bestemming worden gebruikt. Het gaat hierbij onder meer om bewoning van niet voor bewoning bestemde gebouwen en de aanleg van tennisbanen op gronden met een bosbestemming. Ook in deze gevallen is beoordeeld of legalisatie of handhaving mogelijk c.q. wenselijk is. In dat kader zijn de situaties getoetst aan ruimtelijk beleid van gemeente, provincie en Rijk, en is gekeken naar de ruimtelijke consequenties van het gebruik en de gevolgen voor de ecologie/natuur. Bij de afweging is ook het belang betrokken dat met handhaving van het gebruik is (zou kunnen zijn) gemoeid (evenredigheidstoets).

Ten aanzien van de onder b en d bedoelde gevallen, waarbij:

- is gebouwd zonder of in afwijking van een bouwvergunning c.q. waarbij sprake is van een gebruik dat strijdig is met de bestemming en
- vastgesteld is dat planologische inpassing van de met het huidige plan strijdige situatie onwenselijk is, zal het bestuur worden geadviseerd tot handhaving over te gaan.

7.4.2 Handhaafbaarheid van het plan

Het ontwikkelen van beleid en de vertaling hiervan in een bestemmingsplan heeft weinig zin, indien na de vaststelling van het bestemmingsplan de regels van het plan niet gehandhaafd (kunnen) worden. Daarom is het belangrijk al bij het opstellen van een bestemmingsplan aandacht te besteden aan de handhaafbaarheid van de opgestelde regels. Hierbij is een aantal punten in het bijzonder van belang:

1. Voldoende kenbaarheid van en draagvlak voor het bestemmingsplan
2. Een goed handhavingsbeleid begint bij de kenbaarheid van het bestemmingsplan bij degenen die het moeten naleven. De inhoud van het plan kan slechts gehandhaafd worden, indien het beleid en de regeling in grote kring ondersteund wordt door de gebruikers van het bestemmingsplan. Een algemene positieve benadering van het bestemmingsplan is om die reden wenselijk.
3. Realistische en inzichtelijke regeling
4. Een juridische regeling dient inzichtelijk en realistisch te zijn. De planregels dienen niet meer, maar ook niet minder te regelen dan noodzakelijk is. Hierbij wordt de nadruk gelegd op de leesbaarheid, hanteerbaarheid, gebruiksvriendelijkheid en handhaafbaarheid.
5. Actief handhavingsbeleid

   Het sluitstuk van een goed handhavingsbeleid is voldoende controle op de feitelijke situatie in het plangebied. Indien de planregels worden overtreden, moeten adequate maatregelen worden getroffen. Indien dit wordt nagelaten ontstaat een grote mate van rechtsonzekerheid.

Een handhaafbaar bestemmingsplan is een bestemmingsplan dat zich goed leent voor het bereiken of het beschermen van gewenste beleidsdoelstellingen en is een goede basis voor eventuele sanctionerende maatregelen. Bij de ontwikkeling van het bestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost" hebben, vanuit het oogpunt van effectieve handhaving bezien, de volgende vragen centraal gestaan:

- Is in de planregels en de toelichting helder verwoord wat de gemeente wil?
- Zijn de normen duidelijk?
- Wat is de reden voor opgelegde beperkingen?
- Is hiervoor voldoende maatschappelijk draagvlak?
- Biedt het plan voldoende flexibiliteit om onnodige beperkingen te voorkomen?

Met het oog op de toets- en handhaafbaarheid van dit bestemmingsplan is in de planregels ondermeer aangegeven wat in ieder geval tot een gebruik in strijd met de bestemming moet worden verstaan, een algemeen verbod op gebruik in strijd met de bestemming is opgenomen in artikel 7.10 van de Wet ruimtelijke ordening. Tevens is een eenduidige regeling opgenomen voor het medegebruik van woningen voor de uitoefening van beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten en is bij afwijkings- en wijzigingsbevoegdheden zoveel mogelijk het afwegingskader aangegeven.

Hoofdstuk 8 Uitvoerbaarheid

Op grond van artikel 3.1.6, lid 1, onder f van het Besluit ruimtelijke ordening moet in de toelichting van een bestemmingsplan inzicht worden gegeven in de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan. Daarbij wordt wel onderscheid gemaakt tussen de financiële uitvoerbaarheid, de sociaal-economische uitvoerbaarheid en de maatschappelijke uitvoerbaarheid. Bij dat laatste aspect gaat het er om of er voldoende maatschappelijk draagvlak is voor de uitvoering van het plan.

In deze plantoelichting wordt op verschillende plekken ingegaan op de uitvoerbaarheid van het plan: zo doet het hoofdstukje participatie verslag van de resultaten van de tervisielegging en het advies van de wijkraad en wordt in hoofdstuk 6 ingegaan op milieuhygiënische aspecten die aan de uitvoering van het plan in de weg zouden kunnen staan.

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de financiële uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

Zoals in de toelichting is aangegeven, is het hoofddoel van het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost de bestaande situatie juridisch vast te leggen. Dit bestemmingsplan is, hoofdzakelijk op het beheer - en niet op herontwikkeling- van het plangebied gericht.

Dat neemt niet weg dat in het voorliggende plan ook een aantal concrete projecten mogelijk worden gemaakt.Het betreft hier overwegend particuliere ontwikkelingen, waarvan de uitvoering niet afhankelijk is van financiële bijdragen van de gemeente Enschede. Voor de gemeente zijn aan de plannen van de initiatiefnemer geen kosten verbonden. Voor het verhaal van de eventuele planontwikkelingskosten en eventuele fysieke ingrepen in dit gebied zal zonodig een kostenverhaalovereenkomst met de initiatiefnemer worden gesloten.

Door regelgeving en beleid van het Rijk, de provincie Overijssel en het Waterschap is het behoudend karakter van het bestemmingsplan Buitengebied toegenomen. Het plan is hierdoor mogelijk gevoeliger geworden voor planschade. Aan de instanties zal gevraagd worden om hun visie en een toezegging om een bijdrage te leveren.

In verband met het vorenstaande kan gesteld worden dat het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost vooralsnog financieel uitvoerbaar is.

Hoofdstuk 9 Participatie

9.1 Adviezen

Op grond van de Notitie Wijkorganen en Adviesafspraken worden beleidsvoorstellen, die van invloed zijn op een wijk, voorafgaand aan de besluitvorming, ter advisering voorgelegd aan het erkende wijkorgaan. Binnen het plangebied van het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost is het wijkorgaan Lonneker met adviesrecht over beleidsvoorstellen die ondermeer betrekking hebben op het plangebied actief. Het bestemmingsplan zal aan de wijkraad Lonneker worden voorgelegd. Tevens wordt het plan aangeboden aan het Groenberaad. Groen Beraad is het samenwerkingsverband van die natuur-, milieu- en andere organisaties die het behoud van het landschap in en om Enschede als één van hun belangrijkste doeleinden zien.

Tot Groen Beraad behoren:

- Stichting Natuur- en Milieuraad Enschede
- Dorpsraad van Boekelo
- Stawel (Stichting Duurzame Plattelandsontwikkeling Enschede)
- Stichting Houdt Driene Groen
- Twentse Werkgroep Natuurbehoud
- Vereniging Boekelo Dorp met Karakter
- Vereniging tot Behoud Hoge Boekel
- Vereniging tot Behoud van Twekkelo
- Vereniging tot Behoud van Usselo en de Usseleres
- Vereniging Landweerweg / Lossersestraat
- Vereniging tot behoud van Buitengebied Enschede Noord
- Stichting Lonneker Land
- Dorpsraad Lonneker
- Bewonersraad Aamsveen en omstreken
- Stichting Historische Societeit Enschede-Lonneker

9.2 Vooroverleg

Krachtens artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) pleegt het College van burgemeester en wethouders overleg met de besturen van betrokken gemeenten en waterschappen en met die diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn.

In het kader van het vooroverleg is het voorontwerp van het bestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost " voorgelegd aan ondermeer de provincie Overijssel, het waterschap Regge en Dinkel, de gemeente Losser Haaksbergen en de gemeente Gronau , Vitens Overijssel N.V., de VROM Inspectie, Essent Energie, N.V. Nederlandse Gasunie, Brandweer Enschede, ProRail, de Nederlandse Spoorwegen, Rijkswaterstaat, Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurhistorie en Monumentenzorg, Het Oversticht en de Stichting Natuur- en Milieuraad Enschede. Van de binnengekomen reacties en het gemeentelijk commentaar daarop is een verslag vervaardigd, dat als bijlage 1 aan de plantoelichting is toegevoegd.

9.3 Tervisielegging

Op grond van artikel 1.3.1 van het Besluit ruimtelijke ordening geeft het College van burgemeester en wethouders dat voornemens is op verzoek of uit eigen beweging een bestemmingsplan voor te bereiden, waarbij sprake is van ruimtelijke ontwikkelingen, kennis van dat voornemen in de “Staatscourant” en in het gemeentelijk blad “Huis-aan-Huis” . Bovendien wordt de openbare kennisgeving ook langs elektronische weg gedaan. Er wordt hierbij geen gelegenheid geboden om zienswijzen omtrent het voornemen naar voren te brengen. Publicatie van het voornemen heeft als doel om de burgers tijdig te informeren over het voornemen om een bestemmingsplan voor te bereiden.

Op grond van artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) dient het ontwerp-besluit met het bestemmingsplan "buitengebied Zuidoost” gedurende zes weken voor een ieder ter inzage te worden gelegd. Deze terinzagelegging en de mogelijkheid om gedurende die periode zienswijzen naar voren te brengen bij de gemeenteraad wordt bekendgemaakt in de “Staatscourant” en in het gemeentelijk blad “Huis aan Huis”. Bovendien wordt deze openbare kennisgeving ook langs elektronische weg gedaan. Het ontwerp-bestemmingsplan wordt tegelijk met de kennisgeving van de terinzagelegging gezonden aan de met ruimtelijke ordening belaste rijks- en provinciale diensten en aan belanghebbende gemeenten. Van de naar voren gebrachte zienswijzen en de gemeentelijke beantwoording daarvan zal een verslag worden vervaardigd, dat als bijlage aan deze plantoelichting zal worden toegevoegd.

Het ontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost 2009" heeft volgens de publicatie in de Huis aan Huis en in de Staatscourant van 21 juni 2012 tot en met 1 augustus 2012 tervisie gelegen.

Gedurende de termijn van tervisielegging van het ontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost 2009" zijn op 25 juni 2012, 26 juni 2012 en 12 juli 2012 informatiebijeenkomsten gehouden. Tijdens deze bijeenkomsten was er gelegenheid om vrij binnen te lopen, het bestemmingsplan in te zien, vragen te stellen aan ambtenaren en zienswijzen kenbaar te maken. Er zijn 49 zienswijzen ingediend. Een groot aantal van deze zienswijzen is gehonoreerd. Dit heeft geleid tot een wijziging van het bestemmingsplan.

Tijdens de termijn van tervisielegging zijn diverse zienswijzen kenbaar gemaakt, zowel per formulier tijdens de bijeenkomsten als schriftelijk per brief of e-mail of mondeling op afspraak. De zienswijzen en de beantwoording daarvan zijn in bijlage 12 weergegeven.

Bijlagen

Bijlage 1 Vooroverleg

Bestemmingsplan “Buitengebied Zuidoost 2009”

Nota samenvatting en beantwoording vooroverlegreacties

Gemeente Enschede
Dienst Stedelijke Ontwikkeling en Beheer
Cluster Ruimtelijke Ontwikkeling
Afdeling Bestemmingsplannen
Februari 2010

Bestemmingsplan : Buitengebied Zuidoost 2009
: 20080358 BWT

Op grond van de Wet ruimtelijke ordening dienen bestemmingsplannen eens in de 10 jaar te worden geactualiseerd. In verband met die actualisatieverplichting is voor het zuidoostelijk deel van het buitengebied van de gemeente Enschede een nieuw bestemmingsplan opgesteld, dat de naam Buitengebied Zuidoost 2009 heeft gekregen. Het gaat daarbij om een gebied dat ten oosten van de Haaksbergerstraat en de Lossersestraat is gelegen. Dit bestemmingsplan zal de bestemmingsplannen Buitengebied 1996 en Het Rutbeek gaan vervangen.
Het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost 2009 is enerzijds gericht op het beheer van het gebied dat binnen de plangrenzen is gelegen; anderzijds worden door middel van het voorliggende plan medewerking verleend aan een aantal plannen en initiatieven van particulieren.

Ingevolge artikel 1.3.1 van het Besluit ruimtelijke ordening is het bestuursorgaan, dat belast is met de voorbereiding van een bestemmingsplan, gehouden daarbij overleg te voeren met de besturen van betrokken gemeenten en waterschappen en met die diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen welke in het plan in het geding zijn.
Ten aanzien van het voorontwerp van het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost 2009 is vooroverleg gevoerd met:

- Ministerie van Defensie, Dienst Vastgoed Defensie Noord, Commando Diensten Centra, Postbus 40184, 8004 DD ZWOLLE;
- Rijkswaterstaat Oost-Nederland, Afdeling Planvorming en Advies (WVP), Postbus 9070, 6800 ED ARNHEM;
- Ministerie van Economische Zaken, Regio Oost, Postbus 324, 6800 AH ARNHEM;
- Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten, Postbus 1600, 3800 BP AMERSFOORT;
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Directie Oost, Postbus 554, 7400 AN DEVENTER;
- VROM Inspectie, Postbus 136, 6800 AC ARNHEM;
- Provincie Overijssel, Postbus 10078, 8000 GB ZWOLLE;
- Waterschap Regge en Dinkel, Postbus 5006, 7600 GA ALMELO;
- Gemeente Dinkelland, Postbus 11, 7590 AA, DENEKAMP;
- Gemeente Haaksbergen, postbus 102, 7480 AC HAAKSBERGEN;
- Gemeente Losser, Postbus 90, 7580 AB LOSSER;
- Der Stadtdirektor, Postfach 1848, D-4432 GRONAU (Westfalen) BRD;
- NV Nederlandse Gasunie, Postbus 162, 7400 AD DEVENTER;
- Prorail Beheer en in standhouding, Noordoost, Postbus 503, 8000 AM ZWOLLE;
- Bedrijfsbureau Vitens Overijssel N.V., Postbus 10005, 8000 GA, ZWOLLE;
- Enexis B.V., Postbus 856, 5201 AW, 's-Hertogenbosch;
- AKZO ZOUT Chemie Nederland BV, Boortorenweg 20, 7554 RS HENGELO;
- NV CONNEXXION, Postbus 236, 7500 AE ENSCHEDE;

- Stichting Natuur- en Milieuraad Enschede, Stationsplein 1a, 7511 JD ENSCHEDE;
- Brandweer Enschede, Postbus 31, 7500 AA ENSCHEDE
- Natuur en Milieu Overijssel, Stationsweg 3, 8011 CZ ZWOLLE;
- Overijssels Particulier Grondbezit, Postbus 126, 7400 AC DEVENTER;
- Stichting Natuur- en Milieuraad Enschede
- Oversticht, Postbus 531, 8000 AM ZWOLLE;

---

1. VROM Inspectie, Directie Uitvoering Regio-afdeling Oost, Postbus 136, 6800 AC ARNHEM;

Brief van 30 november 2009, ontvangen op 3 december 2009.

Basiskwaliteit hoofdinfrastructuur
In het bestemmingsplan zijn hogedruk aardgastransportleidingen opgenomen (artikel 31). De leidingen zijn eveneens op de verbeelding opgenomen. In de regels is rekening gehouden met een veiligheidszone van vijf meter. Binnen deze zone mag uitsluitend worden gebouwd ten behoeve van deze dubbelbestemming. Er geldt eveneens een aanlegvergunningstelsel. De bestemmingsregeling is gebaseerd op de circulaire "Zonering langs hogedruk aardgastransportleidingen" (VROM, 1984).

Zoals ook in de toelichting op het bestemmingsplan is aangegeven, wordt er door het ministerie van VROM nieuw beleid gemaakt voor hogedruk aardgastransportleidingen. Dit gebeurt omdat het huidige wettelijke kader niet meer voldoet aan de nieuwste inzichten. De Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) Buisleidingen is op 19 augustus 2009 aan de Tweede Kamer aangeboden door de Minister van VROM.
Geadviseerd wordt op dit nieuwe beleid te anticiperen, omdat dit tot gewijzigde veiligheidsafstanden kan leiden. Door te anticiperen op dit nieuwe beleid kan worden voorkomen dat nieuwe onveilige of saneringssituaties ontstaan. Verzocht wordt om, vooruitlopend op de inwerkingtreding van de AmvB, de Gasunie risicoberekeningen voor het PR 10-6 en het GR uit te laten voeren en het bestemmingsplan overeenkomstig de vereisten van de AMvB aan te passen.

Als het bestemmingsplan voldoet aan het nieuwe beleid zoals boven beschreven, maar niet aan de circulaire, dan kan een beroep worden gedaan op paragraaf 5.4.3 van de circulaire (ontsnappingsclausule).

Reactie:
Het bestemmingsplan zal, overeenkomstig het verzoek, worden aangepast.

Milieukwaliteit en externe veiligheid
In de toelichting op het bestemmingsplan is aangegeven dat in het plangebied één LPG-tankstation is gelegen. Verzocht wordt om in het bestemmingsplan de verantwooring van het groepsrisico op te nemen. Ook wordt gevraagd de veiligheidscontour op de verbeelding aan te geven.

Reactie:
De veiligheidscontour van het betreffende tankstation is reeds op de verbeelding aangegeven. De plantoelichting zal, overeenkomstig het verzoek, worden aangepast.

Nationaal cultureel erfgoed
Het plan besteedt via dubbelbestemmingen ruim aandacht aan voorschriften met betrekking tot de archeologie (artikelen 33 en 38), ook al zijn slechts enkele archeologische monumenten concreet bekend (Toelichting 3.1.3.19). Een dubbelbestemming krijgt ook cultuurhistorie in artikel 34 (wordt hier in lid 4 sub a.9 wellicht bedoeld "... cultuurhistorische waarden in het terrein ..."?). De beperking van

boomteelt op waardevolle essen is uit oogpunt van cultuurhistorie positief te noemen en dat geldt ook voor de bepalingen ter bescherming van het molenbiotoop (artikel 38.4).

Reactie:
Artikel 34 wordt op de hierboven aangeduide wijze aangepast. De overige opmerkingen worden voor kennisgeving aangenomen.

2. Provincie Overijssel, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.

Brief van 3 december 2009, ontvangen op 7 december 2009.

Provinciaal beleid
Onlangs zijn de Omgevingsvisie Overijssel en de Omgevingsverordening van kracht geworden. Deze vervangen onder andere het Streekplan Overijssel 2000+ en de Handreiking en beoordeling ruimtelijke plannen. Omdat het ontwerpbestemmingsplan na vaststelling van de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening ter inzage zal worden gelegd, beoordelen we het bestemmingsplan op basis van dit nieuwe provinciale beleid.

Ruimtelijke kwaliteit is een belangrijk sturend thema in de Omgevingsvisie. Voor (ontwikkelingen in) het buitengebied zijn daarbij van belang de Catalogus gebiedskenmerken, waarin de karakteristieken van de diverse Overijsselse landschappen worden beschreven, en de Kwaliteitsimpuls groene omgeving, waarmee (rode) ontwikkelingen in evenwicht met investeringen in ruimtelijke kwaliteit toegestaan kunnen worden. Dit beleidskader wordt ingevuld door de gemeenten zelf, in overleg met de provincie.

In de Toelichting van het bestemmingsplan wordt tweemaal (blz. 79 en 109) gemeld dat de provincie heeft uitgesproken, dat initiatieven die in overeenstemming zijn met de Nota Buitenkans, geen vooroverleg behoeven. Het lijkt de provincie goed om deze afspraak, die gemaakt is voordat de Omgevingsvisie was vastgesteld, in het licht van het nieuwe instrument Kwaliteitsimpuls groene omgeving te herijken. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door het op de agenda van het periodiek overleg te zetten.

Reactie:
Via het voorliggende bestemmingsplan worden geen rood voor rood of rood voor groen initiatieven gefaciliteerd. Voor het VAB-beleid geldt dat het niet strijdig is met de kwaliteitsimpuls groene ruimte. De in het bestemmingsplan opgenomen regeling is dus niet strijdig met genoemde bepaling.

Wat ons betreft is het ambtelijk periodiek overleg tussen gemeente en provincie een prima platform om te bespreken of de hiervoor bedoelde afspraken aanpassing behoeven.

Relatie met Omgevingsvisie en Omgevingsverordening
In de toelichting wordt nog veel aandacht geschonken aan het oude provinciale beleid zoals neergelegd in het Streekplan en in de Handreiking en beoordeling ruimtelijke plannen. De tekst over paardenhouderijen in paragraaf 3.2.2.8 is hier bijvoorbeeld op gebaseerd. Het zou beter zijn om dit te herschrijven als gemeentelijk beleid/ gemeentelijke uitgangspunten. Het beschreven rijksbeleid voor de Ecologische hoofdstructuur zoals neergelegd in de Spelregels EHS (par. 3.2.3.2.2) is inmiddels opgenomen in de provinciale Omgevingsverordening.
De Omgevingsverordening wordt in de toelichting niet genoemd. De inhoud van de Omgevingsvisie wordt wel beschreven, maar er worden geen verbindingen gelegd met het gemeentelijk beleid voor het buitengebied van Enschede. De Kwaliteitsimpuls groene omgeving wordt in deze paragraaf niet genoemd, terwijl dit relevant is. De provincie ziet veel relaties tussen de ontwikkelingsplanologie die de gemeente beoogt met de nota “Buitenkans, gids voor het buitengebied” en die de provincie mogelijk willen maken via de Kwaliteitsimpuls groene omgeving uit de Omgevingsvisie. Vanuit dit oogpunt wordt bijlage C in de planregels gewaardeerd.
De flexibiliteit en maatwerk die met de Kwaliteitsimpuls mogelijk zijn, kunnen wellicht bruikbaar zijn voor een aantal concrete initiatieven die beschreven worden in paragraaf 4.3. van de toelichting. Voor Weustinkweg 12 (woonzorgcomplex in VAB en rood voor rood) is één kwalitatief totaalplan wenselijk. Het kan voor de ruimtelijke kwaliteit beter zijn, om rood voor rood niet te gebruiken voor een losse

nieuwe burgerwoning maar voor een woonzorggebouw dat één geheel vormt met de bestaande gebouwen op het erf. Ook voor Lossersestraat 170 biedt de Kwaliteitsimpuls wellicht mogelijkheden, omdat het hier lijkt te gaan om het bereiken van meer ruimtelijke kwaliteit.
Wij adviseren u in de toelichting beter in te gaan op het nieuwe provinciale beleid en daarbij relaties te leggen met uw beleid voor het buitengebied van Enschede.

Reactie:
Het nieuwe provinciale beleid zal beter in de toelichting worden verwoord en het oude beleid zal worden geschrapt. Weustinkweg 12 wordt niet meegenomen in dit plan.

Ecologische hoofdstructuur
Grote delen van het plangebied liggen in de Ecologische hoofdstructuur (EHS). In de toelichting wordt weinig aandacht geschonken aan de keuze van bestemmingen voor de gronden binnen de EHS. Gronden met de aanduiding beheersgebied hebben in dit bestemmingsplan verschillende agrarische bestemmingen gekregen. Bestaande natuurgebieden en bossen zijn in het bestemmingsplan opgenomen met de bestemmingen “Natuur” en “Bos”. Gronden die nog een agrarische functie hebben, maar die in de EHS-begrenzing de aanduiding nieuwe natuur hebben gekregen, hebben veelal een agrarische bestemming. Pas na aankoop kan de bestemming gewijzigd worden. Het is passend om hiervoor een wijzigingsbevoegdheid in de regels op te nemen.
De provincie vraagt de keuze van bestemmingen binnen de EHS nader te onderbouwen en te motiveren waarom geen wijzigingsbevoegdheid in de regels is opgenomen om de agrarische bestemmingen te kunnen wijzigen in de bestemming “Bos” of “Natuur”.

Reactie:
Bij het toewijzen van de bestemmingen zijn het bestaande gebruik (voorzover niet in strijd met het geldende bestemmingsplan) en de landschappelijke kenmerken van de grond bepalend geweest. Dat geldt ook voor de binnen de EHS gelegen gronden.
Een wijzigingsbevoegdheid voor een wijziging naar de bestemming ‘bos’ of ‘natuur’ zal alsnog worden opgenomen.

Landschapselementen en bos
In de toelichting op de bestemmingen “Agrarisch” en “Agrarisch met waarden” wordt beschreven, dat vanwege het belang van landschapselementen deze bij verwijdering elders opnieuw moeten worden aangeplant. De provincie ziet dit niet terug in de regels. In het aanlegvergunningstelsel (artikel 3.6, 4.6 en 5.6) is het verwijderen en herplanten van landschapselementen bijvoorbeeld niet opgenomen. Bij geen enkele andere bestemmingis een dergelijke beschermende bepaling voor opgaande beplanting opgenomen. Bij de bestemming “Wonen – landelijk wonen” is het kappen van bomen, in tegenstelling tot wat in de toelichting staat, ook niet opgenomen in het aanlegvergunningstelsel. Ten aanzien van deze bestemming wordt verder opgemerkt dat de verhouding om enerzijds bij recht een inhoudsmaat van 750 m3 toe te staan en anderzijds de bescherming van het bos niet gemotiveerd is. De feitelijke inhoudsmaat van de meeste woningen is kleiner, waardoor het vergroten van de woningen tot 750 m3 ten koste gaat van bos. Dit vindt de provincie niet aanvaardbaar, bovendien is compensatie niet geregeld.
Verzocht wordt om de bescherming van landschapselementen en bos beter in de regels te verankeren.

Reactie:
In 2007 is de Rijksoverheid is gestart met het Werkprogramma Regeldruk. Doel van dit programma is om de regeldruk voor ondernemers merkbaar te verminderen. Bijvoorbeeld door strijdige regels op te lossen, administratieve lasten te verminderen en vergunningen te schrappen of te vereenvoudigen. De beleving van de ondernemer staat daarbij centraal. In hoofdzaak zijn er drie instrumenten waarmee de overheid bomen en bosgebieden kan beschermen, namelijk: de Boswet, de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en het bestemmingsplan.
Voorop staat dat Enschede een leefbare stad wil zijn en blijven. Groen speelt daarin een belangrijke rol. Vanuit dit motief is de bereidheid aanwezig om groene elementen met bestuursrechtelijke instrumenten te beschermen. Anderzijds hecht de gemeente er -in het licht van het Werkprogramma Regeldruk- eveneens aan dat voorkomen wordt dat burgers en ondernemers vanuit dit motief met meer dan één wettelijke regime te maken krijgen, waarvoor meerdere aanvragen moeten worden

ingediend, meerdere toestemmingen zijn vereist en die tot gevolg hebben dat de administratieve lasten stijgen.
In verband met het voorgaande is er voor gekozen om geen aanlegvergunning te eisen voor het kappen van bomen (wordt geregeld door APV en/of Boswet), maar het rooien en verwijderen/afgraven van bosbodem en houtwallen, c.q. het rooien van singels wel aanlegvergunningplichtig te maken binnen verschillende bestemmingen.

Tweede bedrijfswoningen
In de toelichting ontbreekt de tekst onder het kopje 3.2.2.4 Tweede agrarische bedrijfswoning. Verder wordt opgemerkt dat in de regels van de ontheffingsbevoegdheid geen sturing wordt gegeven aan de plaatsing van de 2e woning op het erf (ook niet in bijlage C). Dit is met het oog op behoud van landschappelijke kwaliteit wel van belang. Het toestaan van een tweede bedrijfswoning bij het (nog niet gerealiseerde) verblijfsrecreatieve terrein bij Het Rutbeek is niet gemotiveerd. Geadviseerd wordt de mogelijkheden van tweede bedrijfswoningen nader af te wegen.

Reactie:
De tekst onder 3.2.2.4 van de plantoelichting is aangevuld. De bouw van een tweede dienstwoning is over het algemeen slechts mogelijk, indien er toepassing wordt gegeven aan een ontheffingsbepaling. Bij de toepassing van ontheffingsbepalingen moet het schema in bijlage C worden doorlopen. De situering van het gebouw en de gevolgen voor het landschap/cultuurhistorie zijn dan zonder meer aandachtspunt.
Aan de realisatie van een bungalowpark is nog steeds een bestuurlijke wens; voor het laatst uitgesproken in de nota 'Enschede als belevenis'. Voor het zomerhuisjesterrein Het Rutbeek geldt dat de bebouwingsmogelijkheden uit het voorontwerp overeenkomen met die uit het bestemmingsplan Het Rutbeek. Bestaande rechten/voorkomen van planschadeclaims hebben daar mede aanleiding toe gegeven.

Weidewinkels
In de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening (paragraaf 2.4) is opgenomen dat zogenaamde weidewinkels niet gewenst zijn. De provincie wijst er op dat de bestemmingsplanregels wel de mogelijkheid openlaten voor de vestiging van bepaalde vormen van groothandel, veilingen en allerlei vormen van detailhandel. Deze bedrijfstypen vallen onder de categorieën 1 en 2 van de Lijst van bedrijfstypen, die bij recht worden toegestaan als nevenactiviteit op agrarische en tuinbouwbedrijven en als hoofdactiviteit bij de bestemming "Bedrijf". Ook via de wijzigingsbevoegdheid voor nieuwe functies in vrijkomende bedrijfsgebouwen kunnen veilingen en detailhandelsbedrijven gevestigd worden in het buitengebied. Verzocht wordt om deze bedrijfstypen uit te sluiten.
Verder wordt de gemeente in overweging gegeven om een nadere afweging te maken bij de bedrijfstypen met een verkeersindex hoger dan 1.

Reactie:
In de Omgevingsverordening is een weidewinkel gedefinieerd als een zelfstandige detailhandelsvesting aan de rand van bestaand bebouwd gebied van steden en dorpen of in de groene omgeving. Onder weidewinkel wordt niet verstaan detailhandel in de vorm van 'verkoop bij de boer'.
In de reactie wordt onder meer gewezen op groothandelsbedrijven en verkooppunten bij de boer. Deze vormen van handel, vallen echter niet onder het verbod op weidewinkels. Groothandel is immers geen detailhandel en voor 'verkoop bij de boer' is in de verordening expliciet een uitzondering gemaakt op het verbod.
Een veiling is weliswaar een bijzondere vorm van detailhandel, maar de vraag is of sprake is van een detailhandelsvestiging in de zin van de Omgevingsverordening. Met de regeling in de verordening is beoogd de positie van de reguliere winkelgebieden te beschermen en tevens ongewenste verkeerseffecten in het buitengebied te voorkomen. Bij de vestiging van veilingbedrijven in het buitengebied is van het eerste geen sprake.
Verder merken wij op dat de verkeersaantrekkende werking die het gevolg is van een bedrijf dat via een wijziging van het bestemmingsplan wordt toegestaan, getoetst wordt aan bijlage C van de planregels. Ingeval van een forse verkeersaantrekkende werking kan om die reden tot afwijzing van de aanvraag worden overgegaan.

Delfstoffenwinning
Voor de agrarische bestemmingen (artikel 3, 4 en 5) is onder de beschrijving van de basisbestemming “winning van delfstoffen, water en andere bodemschatten” opgenomen. Dit is te onbepaald, gezien de inbreuk die dit heeft op het landschap. In de provinciale Omgevingsverordening is in paragraaf 2.20 opgenomen dat bestemmingsplannen alleen voorzien in nieuwe, multifunctionele ontgrondingslocaties, indien deze passen binnen het bestaande netwerk van zandwinningen en bijdragen aan ruimtelijke kwaliteit en dat bestemmingsplannen alleen voorzien in nieuwe zoutwinlocaties indien de zoutwinning kan worden ingepast in de structuur van landbouw, natuur en landschap. Verzocht wordt om genoemde regel nader in te kaderen.

Reactie:
De regeling is niet opgesteld met het oog op toekomstige ontgrondingen, maar het planologisch regelen van de winning van met name zout. Aan AKZO Nobel is een winningsvergunning verleend voor het westelijk deel van het plangebied. De winning van zout is in het voorliggende plan gekoppeld aan een aanlegvergunningenstelsel met het oog op de inpassing van de zoutwinning in de structuur van landbouw, natuur en landschap.
In het bestemmingsplan zal tot uitdrukking worden gebracht dat de grond niet bestemd is voor activiteiten als bedoeld in artikel 2.20.1 Ontgrondingen van de Omgevingsverordening.

Zwemwater
Het Rutbeek is in de Omgevingsvisie opgenomen als zwemplas in oppervlaktewater met zwemplasbeschermingsgbied. Voor deze plas en het beschermingsgebied wordt een zwemwaterprofiel opgesteld. Dit kan consequenties hebben voor de bestemmingsregels. Gebruik dat strijdig is met de functie zwemwater moet worden tegengegaan.
Wij adviseren u de regels in overeenstemming te brengen met de functie zwemwater en het zwemwaterprofiel.

Reactie:
Het zwemwaterprofiel voor het Rutbeek is nog niet beschikbaar. Het is om die reden onduidelijk in welke zin de planregels aanpassing behoeven. Het is goed ondenkbaar dat aanpassing in zijn geheel achterwege kan blijven, omdat bescherming van het zwemwaterprofiel primair via andere sporen (bijv. Waterwet of Wet milieubeheer) verloopt.
Van de beheerder van het terrein, de Regio Twente, ontvingen wij het verzoek om het recreatieve gebruik van de waterplas in het juridische deel van het plan tot uitdrukking te brengen (zie onder 3). Dit heeft er toe geleid dat is besloten om de waterbestemming in het plan verder te verbijzonderen en voor het Rutbeek te kiezen voor een waterbestemming waarin de recreatieve bestemming tot uitdrukking is gebracht.

3. Regio Twente, Postbus 1400, 7500 BK ENSCHEDE.

Brief van 13 juli 2009, ontvangen op 16 juli 2009.

Bestemmingsregels
In het voorontwerp hebben delen van het recreatiegebied de bestemming Bos gekregen. Voorgesteld wordt aan die gronden, net als de gemeente Oldenzaal heeft gedaan met betrekking tot het Hulsbeek, eveneens de bestemming Recreatie – Dagrecreatie toe te kennen, dan wel in de bestemming Bos aan te geven dat die gronden mede zijn bestemd voor recreatieve doeleinden. Dit in verband met het feit dat er grote aantallen recreatieve activiteiten die op het Rutbeek in de bospercelen plaatsvinden.

Ook wordt aangegeven dat men de wens heeft om op en aan het water evenementen te organiseren. Bijvoorbeeld door het afgemeerd houden van vaartuigen. Gevraagd wordt om deze te faciliteren middels een aanpassing van de bestemming Water of Recreatie – Dagrecreatie.

Gevraagd wordt verder naar de wijze waarop de kiosken (horeca) zijn bestemd. In het geldende plan worden deze apart genoemd. De voorkeur van de Regio gaat uit naar vrij aan te wijzen plaatsen (waar is het ’t drukst).

Reactie:
Bij de ontwikkeling van dit bestemmingsplan is er voor gekozen om de bestaande kwaliteit van het landschap en bestaande gebruik in principe leidend te laten zijn bij de toekenning van de bestemmingen. Dit principe brengt met zich dat delen van recreatiegebied Het Rutbeek zijn voorzien van de bestemming Bos. De als zodanig aangewezen gronden zijn mede bestemd voor externe recreatie, maar primair bestemd voor de houtproductie en de bescherming, instandhouding en verbetering van de landschappelijke, cultuurhistorische, geomorfologische en natuurlijke waarden.

Toekennen van een recreatieve bestemming aan het gehele recreatiegebied achten wij niet wenselijk. Hierdoor zou een landschappelijk waardevol bosgebied zonder meer kunnen worden getransformeerd in bijvoorbeeld een ligweide.
Deze reactie heeft wel aanleiding gegeven nog eens kritisch te kijken naar de voor Het Rutbeek opgenomen bestemmingsregeling. Dit heeft er toe geleid dat er op onderdelen nuanceringen in zijn aangebracht. De wijzigingen hebben betrekking op het huidige paintball-terrein aan de Blikkersmaatweg, waar de functie-aanduiding recreatie voor is opgenomen en de oude parkeerplaats 't Kempke aan de Meddelerweg/Eggelermorsweg, waar alsnog de bestemming 'Recreatie – Dagrecreatie' aan is toegekend.

Verder heeft uw vooroverlegreactie aanleiding gegeven de bestemming van de recreatieplas zelf te verbijzonderen; in het gewijzigde plan is de recreatieve functie van het water beter tot uitdrukking gebracht.

Plantoelichting
In de plantoelichting wordt melding gemaakt van het uitbreidingsplan van het agrarisch bedrijf aan de Leppeweg 196/198. De gemeente heeft aangegeven dat zij het niet wenselijk acht dat dit plan de realisatie van het bungalowpark frustreert maakt. Om die reden is er voor gekozen de uitbreiding van dit agrarische bedrijf in hetzelfde plan te projecteren als de continuering van de bestemming voor het zomerhuisjesterrein. Afgesproken is dat de gemeente toeziet op die koppeling.

Het huidige paintball-terrein aan de Blikkersmaatweg ligt in het voorontwerp in het gebied met de bestemming Bos. Gevraagd wordt om deze bestemming te wijzigen in de bestemming dagrecreatie.

Verder wordt opgemerkt dat de oude parkeerplaats 't Kempke aan de meddeler/Eggelermorsweg in beeld is als locatie voor de exploitatie van een sauna. Gevraagd wordt om deze ontwikkeling mee te nemen in het nieuwe bestemmingsplan.

Tenslotte wordt gevraagd om het gebied met de bestemming Recreatie – Verblijfsrecreatie anders te begrenzen.

Tenslotte wordt –met het oog op de in de plantoelichting opgenomen milieu-inventarisatie- opgemerkt dat op het Rutbeek zowel een skicentrum, als een waterskicentrum is gevestigd.

Reactie:
Inmiddels is besloten om, vooruitlopend op de tervisielegging en vaststelling van het bestemmingsplan Buitengebied zuidoost 2009, medewerking te verlenen aan de uitbreiding van het betreffende agrarische bedrijf aan de Leppeweg, middels een zogenaamd postzegelplan. De gevraagde koppeling zal in dit postzeggelplan worden aangebracht.
De milieu-inventarisatie zal worden aangepast, met het oog op de geconstateerde omissie. Voor het overige wordt verwezen naar de hiervoor gemaakte opmerkingen.

4. Gemeente Dinkelland, Postbus 11, 7590 AA Denekamp.

Brief van 13 juli 2009, ontvangen op 14 juli 2009.

De gemeente Dinkelland deelt mee dat het voorontwerp van het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost 2009 haar geen aanleiding geeft tot het maken van opmerkingen.

5. Waterschap Regge en Dinkel, Postbus 5006, 7600 GA Almelo.
Brief van 17 september 2009, ontvangen 18 september 2009.

Het waterschap merkt op dat bij het opstellen van het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost 2009 al het nodige overleg heeft plaatsgevonden tussen gemeente en het waterschap. Mede hierdoor zijn alle beleidsmatige wateraspecten waarvoor het waterschap aandacht vraagt in de watertoets verwoord. Dat neemt niet weg dat er nog wel enkele punten zijn waar het waterschap op wil wijzen.

Waterlichamen
Op bladzijde 163 worden de waterlichamen Glanerbeek, Boekelerbeek en Hagmolenbeek vermeld. Het waterlichaam Boekelerbeek wordt door het waterschap echter waterlichaam Azelerbeek genoemd. Dit zou in het bestemmingsplan kunnen worden aangepast. Voorgesteld wordt om de waterlichamen op de plankaart te bestemmen als WA-WL. Tevens wordt voorgesteld om het ambitieniveau (hoog, midden of laag) van het betreffende waterlichaam door middel van een arcering op de plankaart aan te geven.
Het ambitieniveau van de Glanerbeek en Azelerbeek is hoog. Aan weerszijden van deze beken zou het wenselijk zijn een strook van 15 meter breed (ten behoeve van hermeandering en natuurlijke inrichting) op de plankaart te vermelden. Opgemerkt wordt dat het gedeelte van de Glanerbeek dat het waterschap op de plankaart vermeld buiten het bestemmingsplan buitengebied Zuidoost 2009. Het ambitieniveau van de Hagmolenbeek is midden. Verzocht wordt om aan weerszijden van deze beek een strook van 5 meter op de plankaart aan te geven.

Reactie:
In de plantoelichting is de naam Azelerbeek op bladzijde 163 toegevoegd. De Glanerbeek en de Hagmolenbeek hebben in het plan de bestemming Water – Waterloop gekregen; voor de Rutbeek/Boekelerbeek (ook wel stroomgebied Azelerbeek genoemd) geldt dat het geen beek van de eerste of tweede categorie betreft; deze kleine waterlopen hebben in het plan niet de bestemming Water – Waterloop gekregen.
In de plantoelichting zal bovendien worden vermeld welk ambitieniveau het waterschap hanteert met betrekking tot deze beken. Gelet op het feit dat in vrijwel alle bestemmingsomschrijvingen kenbaar is gemaakt dat de grond mede is bestemd voor 'sloten, beken en daarmee gelijk te stellen waterlopen en andere voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding, waaronder begrepen voorzieningen ten behoeve van het vasthouden en bergen van water' ontbreekt de noodzaak om de strook voor 'hermeandering en natuurlijke inrichting' op de verbeelding (plankaart) aan te duiden. De gemeente gaat er vanuit dat het waterschap bij de verwezenlijking van haar ambities met de betrokken grondeigenaren overleg voert en zo nodig tot aankoop van grond c.q. schadeloosstelling overgaat.

Retentie
Verder wordt verzocht om de eerste alinea op bladzijde 164 aan te vullen met de zin 'Het waterschap beoordeelt de eventueel benodigde retentiecompensatie'. Het waterschap wijst er voorts op dat op dit moment een discussie wordt gevoerd of het wenselijk is dat de gebieden die in het huidige klimaatscenario 1 keer in de 100 jaar onder water komen te staan (zie kaartje op bladzijde 164) op de bestemmingsplankaart moeten worden aangegeven. De verwachting is dat het Algemeen bestuur van het waterschap hierover eind oktober 2009 een besluit neemt.

Reactie:
De betreffende alinea is in de plantoelichting op de gevraagde wijze aangevuld. Gelet op het feit dat in vrijwel alle bestemmingsomschrijvingen kenbaar is gemaakt dat de grond mede is bestemd voor 'sloten, beken en daarmee gelijk te stellen waterlopen en andere voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding, waaronder begrepen voorzieningen ten behoeve van het vasthouden en bergen van water' ontbreekt de noodzaak om de gronden die 1 keer in de 100 jaar onder water komen te staan op de verbeelding (plankaart) aan te duiden. De gemeente gaat er vanuit dat het waterschap bij de verwezenlijking van haar ambities met de betrokken grondeigenaren overleg voert en zo nodig tot aankoop van grond c.q. schadeloosstelling overgaat.

6. Gasunie, Postbus 19, 9700 MA Groningen.

Brief van 28 juli 2009, ontvangen op 29 juli 2009.

De Gasunie merkt op dat in de plantoelichting slechts wordt ingegaan op de aanwezigheid van één 24 inch (HTL) aardgastransportleiding, terwijl binnen het plangebied tevens een drietal (regionale) aardgastransportleidingen zijn gelegen. Verzocht wordt om ook deze in het plan te vermelden en te bestemmen.

Groepsrisico en plaatsgebonden risico
Ten behoeve van de verantwoording van het groepsrisico in de plantoelichting is de navolgende informatie aangereikt:

Benaming leiding		
A-646-KR-030 t/m 033	Tracé	Bornerbroek – Enschede
	Diameter	24”
	Ontwerpdruk	80 Bar
	1% letaliteitsgrens	330 meter
	100% letaliteitsgrens	150 meter
	Plaatsgebonden risicocontour	0 meter
N-528-50-KR-003 t/m 007	Tracé	Enschede – Dolphia
	Diameter	12”
	Ontwerpdruk	40 Bar
	1% letaliteitsgrens	140 meter
	100% letaliteitsgrens	70 meter
	Plaatsgebonden risicocontour	0 meter
N-528-57-KR-003 t/m 007 en 011 t/m 016	Tracé	Enschede Zuid – Lonneker
	diameter	8”
	Ontwerpdruk	40 Bar
	1% letaliteitsgrens	95 meter
	100% letaliteitsgrens	50 meter
	Plaatsgebonden risicocontour	0 meter
N-528-51-KR-001 t/m 004	Tracé	Enschede Zuid – Losser
	diameter	6”
	Ontwerpdruk	40 Bar
	1% letaliteitsgrens	70 meter
	100% letaliteitsgrens	50 meter
	Plaatsgebonden risicocontour	0 meter

Opgemerkt wordt dat de Gasunie is nagegaan of de plaatsgebonden risicocontour van de betrokken leidingen een knelpunt oplevert. De Gasunie is tot de conclusie gekomen dat er zich geen kwetsbare objecten bevinden binnen de plaatsgebonden risicocontour. Voor alle leidingen geldt dat de contour op de leiding ligt (0 meter bedraagt). Dit betekent dat het plaatsgebonden risico geen belemmering vormt voor de realisatie van het plan.

Reactie:
Alle genoemde leidingen zullen in het plan van een passende bestemming worden voorzien. Verder zal op basis van de aangereikte informatie de plantoelichting worden aangevuld.

7. Het Oversticht, Postbus 531, 8000 AM Zwolle.

Brief van 28 juli 2009, ontvangen op 29 juli 2009.

Het Oversticht deelt mee dat zij het plan heeft beoordeeld op het aspect archeologie. Inhoudelijke opmerkingen heeft zij met betrekking tot dit onderwerp niet. Wel wordt opgemerkt dat voor de gebiedsaanduiding 'Overig, archeologisch onderzoeksgebied A, B' op de kaart een ander patroon is aangegeven dan in het renvooi.

Reactie:
De gesignaleerde omissie is hersteld.

8. Stawel, Postbus 10060, 7504 PB Enschede.

Brief van 19 oktober 2009, ontvangen op 19 oktober 2009.

Het bestuur van Stichting Stawel heeft kennis genomen van het voorontwerp van het bestemingsplan Enschede Zuidoost 2009. In het voortraject is Stawel steeds betrokken geweest bij de voorbereiding van het nieuwe bestemmingsplan. Ook heeft terugkoppeling plaatsgevonden in de bestuursvergaderingen. Hiervoor wenst men haar waardering uit te spreken.

Opgemerkt wordt dat er momenteel veel discussie plaatsvindt over regelgeving omtrent Natura 2000. dit heeft ook invloed op het nieuwe bestemmingsplan. Met name als het gaat om de agrarische bestemmingsregels (artikelen 3, 4 en 5). Zo is onder 3.2.2., onder k, aangegeven dat het bouwen van nieuwe agrarische dierverblijven niet is toegestaan. Als een agrariër toch wenst uit te breiden, dan kunnen burgemeester en wethouders daarvoor ontheffing verlenen.
De ontheffingsbevoegdheid geeft aan dat in zo'n geval moet worden aangetoond dat er geen nadelige gevolgen zijn voor de Natura 2000 gebieden. Hoe een aanvrager aan kan tonen dat er geen nadelige effecten voor deze gebieden is, is op dit moment volstrekt onduidelijk. Het gevolg daarvan is dat het daarmee ook onduidelijk is hoe het opnemen van deze regels in het bestemmingsplan uitpakken voor de agrarische bedrijven. In ieder geval betekent het dat op dit moment elke uitbreidingsaanvraag zou worden afgewezen. Dat is voor het bestuur van Stawel onacceptabel.

Ook betekent deze aanpak een verdere verzwaring van de administratieve lasten voor ondernemers in het buitengebied. Het bestuur van Stawel wil hierbij aangeven dat zij het op dit moment onverantwoord vind om het bestemmingsplan op deze manier in procedure te brengen, aangezien de financiële en procedurele gevolgen voor agrarische bedrijven niet te overzien zijn.

Reactie:
Uit de plan-mer is gebleken dat de bouw van nieuwe dierverblijven geen significante invloed zal hebben op de Natura 2000 gebieden. Wij hebben de planregels aangepast. Het is nu zondermeer mogelijk om dierverblijven te bouwen binnen het agrarisch bouwblok.

9. Stichting Natuur- en Milieuraad Enschede, Stationsplein 1a, 7511 JD Enschede.

Brief van 29 oktober 2009, ontvangen op 30 oktober 2009.

Algemeen
De Stichting Natuur- en Milieuraad Enschede (hierna kortweg SNME) is van mening dat het plan op hoofdlijnen goed van opzet is. De SNME onderschrijft de stelling dat nieuwe mogelijkheden een impuls voor het buitengebied betekenen, waarbij wel moet worden gewaakt voor de landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden.

De SNME merkt op dat Europese en nationale regelgeving steeds strengere eisen stellen aan de uitstoot van stikstof en ammoniak. Op zichzelf vindt de SNME dit een goede zaak, maar zij merkt wel op dat het onjuist en niet fair is de gevolgen uitsluitend op de lokale landbouw af te wentelen. Als de exploitatie van een agrarisch bedrijf in Enschede onmogelijk wordt gemaakt, verliest de gemeente haar hoeders van het landschap.

Verder wordt opgemerkt dat het plan geen rekening houdt met de invloeden van structuurschets B van de Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente, in het bijzonder met de geluidscontouren.

Reactie:
Stikstof is met stip het grootste probleem bij de implementatie van Natura 2000. Het gaat daarbij om de externe werking van stikstofemitterende activiteiten (landbouw, verkeer, industrie) op voor stikstof gevoelige natuur die als gevolg van Natura 2000 beschermd moet worden.
Op landelijk niveau wordt inmiddels gewerkt aan de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Duidelijk is dat het stikstofprobleem te groot is voor één partij. Essentieel is dat de PAS in beeld brengt wat de bijdrage op verschillende niveaus (generiek, provinciaal, gebiedsgericht) en van verschillende sectoren (landbouw, verkeer, industrie) aan de oplossing van het probleem.
In de bij dit bestemmingsplan behorende plan-mer wordt in beeld gebracht of, met het oog op de bescherming van nabij gelegen Natura 2000 gebieden, beperkende voorschriften voor bestaande agrarische bedrijven in het plan moeten worden.

Omgevingsvisie: Beken, beekdalen en bronnen
Volgens de plantoelichting zouden beken, beekdalen en bronnen beschermd zijn. Op de plankaart is slechts 1 beek te ontdekken: de grotendeels kunstmatige Hegebeek. De belangrijke Bruninksbeek en Rutbeek zijn niet als zodanig aangegeven. Wat de bronnen betreft: er zijn op de flanken van de stuwwal vele brongebieden, niet alleen bij de Stokhorstlaan. Deze moeten duidelijk op de plankaart worden aangegeven en goed worden verwerkt in de voorschriften.

Reactie:
De Glanerbeek en de Hagmolenbeek hebben in het plan de bestemming Water – Waterloop gekregen; voor de Bruninksbeek en de Rutbeek/Boekelerbeek (ook wel stroomgebied Azelerbeek genoemd) geldt dat het geen beek van de eerste of tweede categorie betreft; deze kleine waterlopen hebben in het plan niet de bestemming Water – Waterloop gekregen.
pm

Permanente bewoning zomerwoningen
De SNME onderschrijft de visie van de gemeente ten aanzien van dit onderwerp, maar vraagt zich af in hoeverre de gemeente bereid en in staat is een en ander goed te controleren. Zonder handhaving werkt het niet en daarover heeft de SNME grote zorgen.

Reactie:
In 2007 is de nota "Permanente bewoning van zomerwoningen in Enschede" als beleidsregel vastgesteld. In dit beleid is het gebruik van de zomerwoningen in verschillende categorieën ingedeeld. Tegen de situaties waarin (nog) handhavend kan worden opgetreden wordt dit ook daadwerkelijk gedaan. Op dit moment lopen er verschillende handhavingsprocedures teneinde de permanente bewoning van de zomerwoningen te beëindigen. Aan meerdere bewoners van zomerwoningen is inmiddels een last onder dwangsom opgelegd. Naast het inzetten van handhavingsinstrumenten wordt de bewoning/het gebruik van de zomerwoningen ook gemonitord. Op die manier kunnen nieuwe gevallen van permanente bewoning snel worden opgepakt.

Strijdigheid tussen digitale en analoge verbeelding
Naar de mening van SNME is de de in plantoelichting opgenomen zin ‘Indien de digitale inhoud en de analoge verbeelding tot een verschillende uitleg aanleiding geven, gaat de digitale inhoud voor’, voor de burger niet te begrijpen. De SNME is van mening dat er tussen de digitale en de analoge verbeelding geen verschillen mogen bestaan. Verzocht wordt om aanpassing van de tekst.

Reactie:
De gemeente deelt de opvatting dat verschillen tussen de digitale en analoge verbeelding van het plan te allen tijde moet worden voorkomen. Artikel 1.2.3 van het Besluit ruimtelijke ordening bepaalt evenwel dat, indien na vaststelling de inhoud van het langs elektronische weg vastgelegde plan en die van de verbeelding daarvan op papier tot een verschillende uitleg aanleiding geeft, is de eerstbedoelde inhoud beslissend.De betreffende zin in de plantoelichting refereert aan die situatie.

Bedrijfsbestemming

In de tweede alinea van paragraaf 5.2.2.3 wordt verwezen naar een in de planregels opgenomen ontheffingsbevoegdheid voor bedrijven die niet in de bedrijvenlijst staan vermeld, maar daarmee wel vergelijkbaar zijn. Verzocht wordt om hiervan voorbeelden te noemen.

Reactie:
De door de gemeente gehanteerde brochure 'Bedrijven en Milieuzoneringen' van het VNG is naar het oordeel van de gemeente redelijk compleet. Een voorbeeld van een cat. 1 bedrijf (Hoofdrubriek Bedrijven) dat niet wordt genoemd in de lijst, maar daarmee wel vergelijkbaar is, is een hondentrimsalon.

Bestemming Groen
In de plantoelichting is aangegeven dat de voor Groen aangegewezen gronden onder meer zijn bestemd voor groenstroken, plantsoenen, infiltratiestroken en andere voorzieningen in het kader van de waterbeheersing. De SNME merkt op dat deze omschrijving afwijkt van die in de plaregels. Verzocht wordt om eenduidigheid.

Reactie:
Met paragraaf 5.2 in de plantoelichting is beoogd een toelichting te geven op de in het plan opgenomen regels.

10. Stichting Historische Sociëteit Enschede-Lonneker, P/a Prismare, Roomweg 167 d, 7523 BM Enschede.

De SHSEL stelt vast dat:
- in het plan het huidige gebruik als bestemming wordt vastgelegd,
- tegelijkertijd door middel van flexilibiliteitsbepalingen nieuwe ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt,
- de gemeente echter nagelaten heeft de in het plangebied aanwezige cultuurhistorische waarden voldoende nauwkeurig in het plan te beschrijven (en verankeren).

Hierdoor is onduidelijk of de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden met dit bestemmingsplan zijn gebaat of juist in het gedrang komen.

In de notitie van de SHSEL wordt voorgesteld het bestemmingsplan op de volgende punten aan te vullen:
a. landschappelijke cultuurhistorische waarden: per gebied nader beschrijven en hier in het plan consequenties aan verbinden;
b. monumentaal cultuurhistorische waarden: ook cultuurhistorisch waardevolle objecten zonder monumentenstatus benoemen in het bestemmingsplan. In juridische deel van het bestemmingsplan hier vervolgens consequenties aan verbinden. Verankering in een beeldkwaliteitplan (a la de Usseler Es) zou ook kunnen.
c. Archeologische waarden: geen aanvullingen noodzakelijk.

Reactie:
landschappelijk cultuurhistorische waarden
Opgemerkt wordt dat de in het plangebied voorkomende landschappelijk cultuurhistorische waarden wel degelijk worden beschreven (pagina 13 e.v.). Dit is gebeurd aan de hand van in de Nota Buitenkans opgenomen teksten over landschapstypen.
Bij de toekenning van bestemmingen zijn de landschappelijke kenmerken van de grond en het gebruik dat er van wordt gemaakt bepalend geweest. Voor het landelijke gebied heeft dit er toe geleid dat in het plan de bestemmingen Agrarisch, Agrarisch met landschappelijke waarden, Agrarisch met ecologische waarden, Bos en Natuur zijn opgenomen. De juridische bescherming van de in het plangebied voorkomende landschappelijke cultuurhistorische waarden verloopt langs de volgende lijnen, namelijk:
- *Direct door toekenning van de bestemming. Zo wordt het binnen het plangebied aanwezige hoogveenlandschap (Aamsveen) beschermd door opname van de bestemming Natuur.*

- *Direct door het verbinden van beperkingen aan het oprichten van gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde.*
- *Indirect door in de doeleindenomschrijvingen van verschillende bestemmingen aan te geven dat grond mede is bestemd voor het behoud, herstel en verbetering van landschappelijke en cultuurhistorische waarden en de opname van een vergunningenstelsel voor de uitvoering van bepaalde werkzaamheden, zoals het afgraven of ophogen van gronden, het aanbrengen van ondergrondse telecommunicatieleidingen en het aanbrengen van verhardingen buiten een bouwvlak.*

Het is in principe mogelijk om de cultuurhistorische waarden van het plangebied tot op perceelsniveau te beschrijven. Die waarden zijn op perceelsniveau echter niet bekend.Het op perceelsniveau verzamelen van informatie over cultuurhistorische waarden is een tijdrovende (arbeidsintensieve) klus en daarmee een kostbare aangelegenheid.
De meerwaarde daarvan is ook beperkt. De regels die nu in het voorontwerp zijn opgenomen leggen de mogelijkheden voor bouwen en gebruik al aan banden. Als verzocht wordt om toepassing van een flexibiliteitsbepaling of een herziening van het bestemmingsplan, kan bovendien door middel van veldbezoek alsnog een nader beeld worden gekregen van de specifieke in het geding zijnde waarden.

De landschappelijke en cultuurhistorische waarden kunnen weliswaar nauwkeuriger in het plan worden aangeduid, maar er zijn andere overwegingen te benoemen om hier niet van geval tot geval consequenties aan te verbinden. Zo is het denkbaar dat je in de planregels bouwregels opneemt die verband houden met op een perceel voorkomende landschapselementen, zoals houtwallen, solitaire bomen, markestenen, verkavelingswijzen, stijlranden, sloten etc, maar het is niet wenselijk om met al die factoren rekening te houden bij het bestemmen van bijvoorbeeld een bestaande woning. De nu in het bestemmingsplan opgenomen bouwregeling voor woningen is bijvoorbeeld uniform en roept daarom geen vragen op die refereren aan het gelijkheids- of motiveringsbeginsel.

monumentaal cultuurhistorische waarden
In het plan is een beschrijving opgenomen van in het plangebied voorkomende objecten met een monumentenstatus. Bij de opstelling van het voorontwerp is er voor gekozen om geen regeling op te nemen voor andere objecten met een cultuurhistorische waarde.

Aan het via het bestemmingsplan beschermen van cultuurhistorisch waardevolle objecten zonder monumentenstatus zitten nogal wat haken en ogen:
- *Eenduidige criteria (wanneer is iets cultuurhistorisch waardevol) ontbreken.*
- *Verzamelen van informatie over cultuurhistorische waarden van panden is een tijdrovende (arbeidsintensieve) klus en daarmee een kostbare aangelegenheid.*
- *Voor de bescherming van cultuurhistorisch waardevolle objecten via het bestemmingsplan komen in beginsel twee typen voorschriften in aanmerking, namelijk een sloopvergunningenstelsel en specifieke bouwregels, gericht op de handhaving van –een of meer- karakteristieke onderdelen van het object, al dan niet in relatie tot andere objecten. Voor zowel het sloopvergunningenstelsel als de beperkende bouwregel geldt dat ze hun beperkingen kennen.*
  Beperkende bouwregels
  - *Een bestemmingsplan is een instrument dat zich goed leent voor het begrenzen van bijvoorbeeld de inhoud, de goothoogte, de nokhoogte, de oppervlakte, de dakhelling en de situering van een gebouw. De cultuurhistorische waarde van een object wordt echter vaak door andere aspecten bepaald, zoals de oriëntatie van het gebouw op een erf, de maat en schaal van het object in relatie tot een of meer andere objecten, een bouwstijl/de toegepaste architectuur en de gebruikte materialen. Laatstgenoemde aspecten horen niet in een bestemmingsplan thuis.*
  - *Via het bestemmingsplan kan bovendien niet worden voorkomen dat er vergunningvrij wordt gebouwd (waardoor de cultuurhistorisch waarde van objecten evengoed kan worden aangetast).*

  Sloopvergunningenstelsel
  - *Het is onze ervaring dat eigenaren van cultuurhistorisch waardevolle objecten in de meeste gevallen uitermate bewust zijn van die waarde en daar in de meeste gevallen ook naar handelen. Het is weliswaar denkbaar dat een beperkt aantal cultuurhistorisch waardevolle objecten zonder monumentenstatus in de loop der tijd zullen verdwijnen vanwege hun erbarmelijke staat van onderhoud.*

    - *Als een eigenaar van een dergelijk object op een gegeven moment zelf tot het inzicht komt dat het niet rendabel is om dat pand in stand te houden, kun je je afvragen of je in zo'n geval als gemeente een aanvraag om een sloopvergunning zou willen weigeren.*
- *Bescherming van dit soort objecten via het bestemmingsplan gaat gepaard met het opleggen van beperkende (bouw-)regels, die –na inwerkingtreding van het plan- aanleiding kunnen geven tot planschadeclaims.*

In verband met het voorgaande is afgezien van het opnemen van beperkende regels in het bestemmingsplan voor 'cultuurhistorisch waardevolle objecten zonder monumentenstatus'.

Bijlage 2 Resultaten voortoets

Voortoets bestemmingsplan Buitengebied – deelgebied 1 (zuid en oost) - Enschede

Gemeente Enschede

27 oktober 2008

Eindconceptrapport

9T6140

A COMPANY OF

ROYAL HASKONING

HASKONING NEDERLAND B.V.
RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

Entrada 301
Postbus 94241
1090 GE Amsterdam
+31 (0)20 569 77 00 Telefoon
+31 (020) 569 77 66 Fax
info@amsterdam.royalhaskoning.com E-mail
www.royalhaskoning.com Internet
Arnhem 09122561 KvK

Documenttitel	Voortoets bestemmingsplan Buitengebied – deelgebied 1 (zuid en oost) - Enschede
Verkorte documenttitel	Voortoets bestemmingsplan Buitengebied
Status	Eindconceptrapport
Datum	27 oktober 2008
Projectnaam	Plan mer bestemmingplan buitengebied
Projectnummer	9T6140
Opdrachtgever	Gemeente Enschede
Referentie	9T6140/R001/902562/902889/Amst

Auteur(s)	Francine van der Loop
Collegiale toets	Arthur Hoffmann
Datum/paraaf	27-10-2008
Vrijgegeven door	Marjolein Pigge
Datum/paraaf	27-10-'08 .....

ROYAL HASKONING

INHOUDSOPGAVE

			Blz.
1	INLEIDING		1
	1.1	Aanleiding	1
	1.2	Doel	1
	1.3	Leeswijzer	1
2	WETTELIJK KADER		3
	2.1	Natuurbeschermingswet 1998	3
	2.2	Ammoniakbeleid	5
	2.2.1	Inleiding	5
	2.2.2	Landelijk ammoniakbeleid	5
	2.2.3	Provinciaal ammoniakbeleid	6
3	NATURA 2000-GEBIEDEN		7
	3.1	Inleiding	7
	3.2	Aamsveen	7
	3.2.1	Globale gebiedsomschrijving	7
	3.2.2	Toetsingskader	7
	3.2.3	Gevoeligheid habitattypen en soorten	8
	3.3	Buurserzand en Haaksbergerveen	9
	3.3.1	Toetsingskader	9
	3.3.2	Gevoeligheid habitattypen en soorten	9
	3.4	Witte Veen	10
	3.4.1	Globale gebiedsomschrijving	10
	3.4.2	Toetsingskader	10
	3.4.3	Gevoeligheid habitattypen en soorten	11
	3.5	Dinkelland	12
	3.5.1	Globale gebiedsomschrijving	12
	3.5.2	Toetsingskader	12
	3.5.3	Gevoeligheid habitattypen en soorten	13
	3.6	Lonnekermeer	14
	3.6.1	Globale gebiedsomschrijving	14
	3.6.2	Toetsingskader	14
	3.6.3	Gevoeligheid habitattypen en soorten	14
	3.7	Landgoederen Oldenzaal	15
	3.7.1	Globale gebiedsomschrijving	15
	3.7.2	Toetsingskader	15
	3.7.3	Gevoeligheid habitattypen en soorten	17
4	TOEGESTANE ONTWIKKELINGEN		18
5	EFFECTEN		19
	5.1	Inleiding	19
	5.2	Vermesting	20

6 CONCLUSIES 22

7 REFERENTIES 23

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

De gemeente Enschede is bezig met een herziening van het bestemmingsplan buitengebied, in eerste instantie is deelgebied 1 opgepakt (het gebied ten zuiden en oosten van de bebouwde kom). De herziening van het gehele bestemmingsplan is in principe conserverend van aard.

Vanuit de natuurwet- en regelgeving, worden eisen gesteld aan ingrepen in het landschap. Eventuele effecten op beschermde dier- of plantensoorten en beschermde gebieden dienen onderzocht te worden, zo ook bij het maken van een bestemmingsplan. Indien een negatief effect op beschermde soorten of gebieden optreedt (en deze niet door het treffen van mitigerende maatregelen ongedaan gemaakt kunnen worden), dient voor de uiteindelijke ingreep (de bouwfase) een ontheffing of vergunning te worden aangevraagd bij het betreffende bevoegde gezag (Ministerie van LNV of provincie). In het kader van een bestemmingsplan of een wijziging van een bestemmingsplan kan geen ontheffing of vergunning worden verleend. Er moet in deze fase van de planvorming al wel rekening worden gehouden met eventuele effecten in de uitvoeringsfase. De uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan dient te worden aangetoond. Dit betekent dat er op voorhand geen redenen zijn dat kan worden aangenomen dat een ontheffing of vergunning niet verleend kan worden.

Het Natura 2000-gebied Aamsveen maakt onderdeel van het bestemmingsplangebied. Daarnaast ligt een aantal Natura 2000-gebieden in de directe omgeving: Buurserzand, Haaksbergerveen, Witte Veen, Dinkelland, Lonnekermeer en landgoederen Oldenzaal. Onderzocht moet worden of de ontwikkelingen die mogelijk wordt gemaakt binnen het bestemmingsplan effect kunnen hebben op deze gebieden.

In deze rapportage wordt niet ingegaan op eventuele strijdigheid van het bestemmingsplan Buitengebied voor deelgebied 1 met de Flora- en faunawet en de Ecologische Hoofdstructuur. Dit is voor de uiteindelijke vaststelling van het bestemmingsplan wel noodzakelijk.

1.2 Doel

Het doel van deze voortoets is om zicht te geven op de kans van een significant negatief effect van het bestemmingsplan buitengebied voor deelgebied 1 op één van bovengenoemde Natura 2000-gebieden. Dit wordt gedaan door de ontwikkelingen waarin het bestemmingsplan voorziet te vergelijken met de gevoeligheden van de beschermde natuurwaarden in de betreffende Natura-2000 gebieden.

1.3 Leeswijzer

De voortoets bestaat uit de volgende onderdelen: Hoofdstuk 2 geeft een toelichting op de werking van de Natuurbeschermingswet en het ammoniak beleid. Hoofdstuk 3 beschrijft de Natura 2000- gebieden, de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen en verstoringfactoren waarvoor ze gevoelig zijn. Hoofdstuk 4 geeft een beschrijving van ontwikkelingen die het bestemmingsplan buitengebied mogelijk maakt. In hoofdstuk 5 wordt voor deze ontwikkelingen bekeken of ze al dan niet een (significant) effect kunnen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden.

Hoofdstuk 6 geeft de conclusie van de voortoets en bepaald hoe de verdere procedure doorlopen dient te worden.

2 WETTELIJK KADER

2.1 Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Deze wet is een wijziging op de eerdere Natuurbeschermingswet 1998 waardoor ook internationale verplichtingen uit Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en diverse verdragen (bijvoorbeeld het Verdrag van Ramsar betreffende de bescherming van wetlands) in de nationale regelgeving zijn verankerd.

Het merendeel van de beschermde gebieden bestaat uit gebieden die zijn aangewezen of aangemeld voor de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, de “Natura 2000-gebieden”. Voor elk Natura 2000-gebied is een aanwijzingsbesluit opgesteld waarin is opgenomen voor welke soorten en/ of habitattypen het betreffende gebied van belang is. Aan de hand van deze aanwijzingsbesluiten worden instandhoudingsdoelstellingen (IHD) gedefinieerd. Deze beschrijven per soort en/ of habitattype wat de doelen zijn om de natuurwaarden in een “gunstige staat van instandhouding” te brengen en/ of te behouden. In een beheerplan moet vervolgens aangegeven worden hoe deze doelen in ruimte en tijd gerealiseerd worden en wat de beoogde resultaten in samenhang met het bestaande gebruik zijn. De beheerplannen voor de relevante Natura 2000 gebieden voor dit bestemmingsplan zijn nog niet afgerond. De provincie Overijssel is momenteel bezig met de uitwerking van beheerplannen voor 8 natura-2000 gebieden uit deze provincie, waaronder twee gebieden relevant voor dit bestemmingsplan (Dinkelland en Buurserzand/ Haaksbergerveen) . Met de resterende beheerplannen wordt begin volgend jaar gestart.

Van nieuwe activiteiten in de vorm van projecten en/ of plannen die in of rondom een Natura 2000-gebied plaatsvinden, moet getoetst worden of deze mogelijk negatieve effecten hebben op de soorten en/ of habitattypen en daarmee ingaan tegen de IHD. In de richtlijn is een expliciet toetsingskader opgenomen die kan worden uitgesplitst in een aantal vragen.

1. Zal het project of plan significante effecten hebben op de beschermde natuurwaarden op basis waarvan het gebied als SBZ is aangewezen?
   NEE ⇨ project of plan is niet in strijd met de eisen van de Europese Habitatrichtlijn;
   JA ⇨ vraag 2.

2. Zijn er reeds omstandigheden in of nabij het plan- of projectgebied aanwezig die deze significante effecten kunnen wegnemen of verzachten, zodat de te beschermen natuurwaarden niet negatief beïnvloed worden?
   JA ⇨ project of plan is niet in strijd met de eisen van de Europese Habitatrichtlijn;[1]
   NEE ⇨ vraag 3.

[1] Vanwege de strenge bescherming van deze groep van soorten zal niet snel tot deze conclusie gekomen worden.

3. Bij afwezigheid van verzachtende omstandigheden: zijn er alternatieven aanwezig (qua projectlocatie- of uitvoering) waarmee de significante effecten niet of in mindere mate zullen optreden?
   JA ⇨ project of plan is in strijd met de eisen van de Europese Habitatrichtlijn, tenzij projectopzet wordt aangepast;
   NEE ⇨ vraag 4.

4. Bij afwezigheid van alternatieven: zijn er, ter rechtvaardiging van de te verwachten significante effecten op de te beschermen natuurwaarden dwingende redenen van groot openbaar belang met het project gemoeid?
   JA ⇨ vraag 5;
   NEE ⇨ project of plan is in strijd met de eisen van de Europese Habitatrichtlijn.

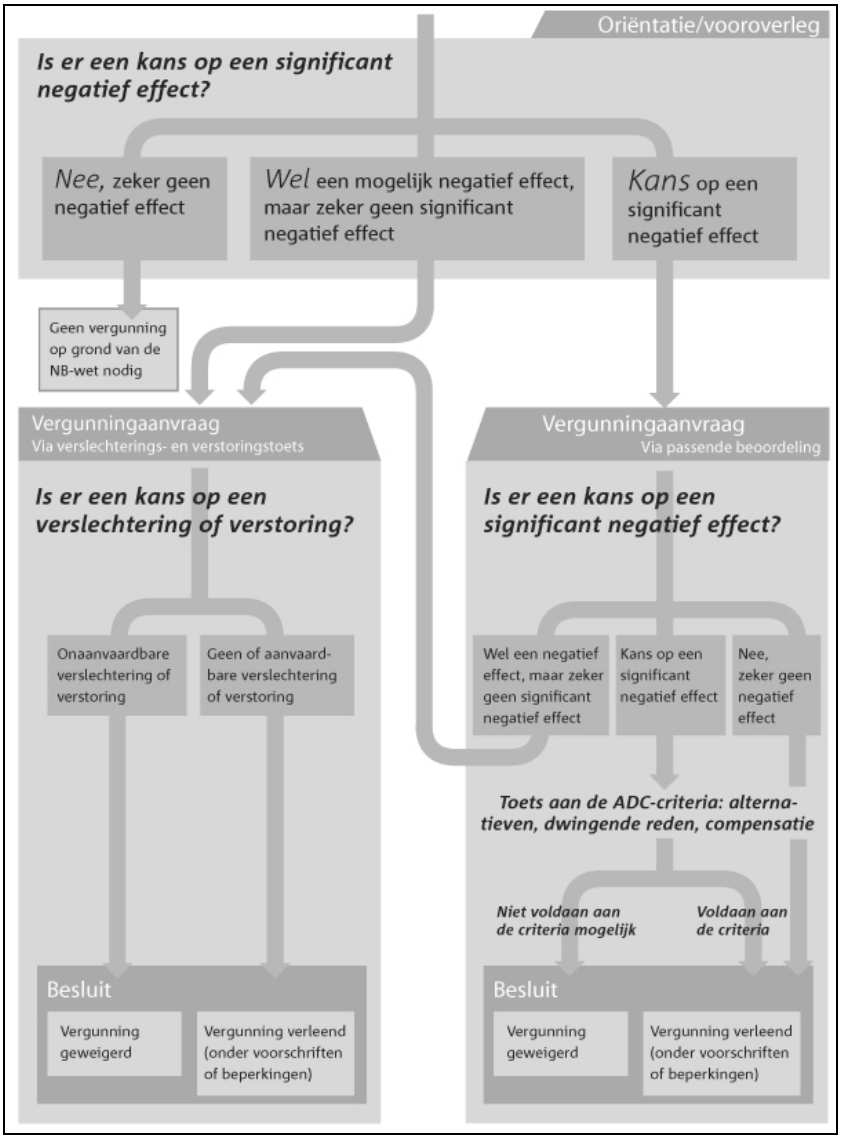
5. Bij aanwezigheid van een groot openbaar belang: op welke wijze zal de negatieve beïnvloeding gecompenseerd worden?

Het toetsingstraject is schematisch weergegeven in figuur 1.1. De verschillende toetsen worden hieronder besproken.

Oriëntatiefase of voortoets
De eerste stap in de habitattoets betreft de vraag of de voorgenomen activiteit mogelijk negatieve effecten heeft voor de beschermde natuurwaarden. Indien negatieve effecten zijn uit te sluiten, is de habitattoets voltooid en kan het project of plan worden voortgezet. Wanneer negatieve effecten niet zijn uit te sluiten, is voor de voortgang van het project een vergunning noodzakelijk. Bij de vergunningaanvraag moet nagegaan worden of de effecten al dan niet van significant negatieve betekenis zijn voor de gunstige staat van instandhouding van de populatie.

Verslechterings- en verstoringstoets
Indien significante effecten zijn uit te sluiten voldoet een verslechterings- of verstoringstoets. Hierbij wordt nagegaan of de verwachte verslechtering of verstoring gezien de instandhoudingsdoelstellingen aanvaardbaar zijn. Veelal hebben aanvaartbare niet significante effecten betrekking op tijdelijke en/ of kleinschalige ingrepen en wordt (onder bepaalde voorwaarden) een vergunning verleend.

Passende beoordeling
Permanente en grootschalige ingrepen hebben mogelijk wel een significant negatief effect. Een vergunning wordt dan alleen verleend indien voldaan wordt aan drie criteria: er is geen volwaardig alternatief (bijvoorbeeld in de vorm van uitvoering of locatie), het plan of project kent een dwingende reden van groot openbaar belang (bijvoorbeeld veiligheid) en de negatieve effecten worden vooraf gecompenseerd (bijvoorbeeld door realisatie van geschikt leefgebied elders).



Figuur 1.1. Schematisering habitattoets (uit: Ministerie van LNV, 2005)

2.2 Ammoniakbeleid

2.2.1 Inleiding

Omdat de belangrijkste ontwikkeling binnen dit bestemmingsplan het vastleggen van de uitbreidingsmogelijkheden voor de agrarische bedrijven is, wordt hieronder het beleid ten aanzien ammoniak depositie besproken.

2.2.2 Landelijk ammoniakbeleid

In 2007 is het Toetsingskader voor ammoniakdepositie rondom Natura 2000-gebieden opgesteld. Dit is opgesteld als “tussenoplossing” voor het toetsen van ammoniakdepositie tot het moment dat de beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden vastgesteld zijn. Belangrijk onderdeel van het toetsingskader vormde de drempelwaarde van 5 procent. Dit hield in dat als na uitbreiding de ammoniakdepositie

door een veehouderij op de dichtstbijzijnde rand van het natuurgebied niet hoger is dan vijf procent van de kritische depositiewaarde voor het natuurgebied, de vergunning verleend kon worden.

Op 29 februari 2008 heeft de Raad van State negatief geadviseerd over de Ontwerp AMvB Ammoniak. Op 26 maart 2008 heeft de Raad van State een Nbw-vergunning vernietigd, omdat het Toetsingskader Ammoniak en Natura 2000 in strijd is met de Habitatrichtlijn. Totdat de beheerplannen afgerond zijn moet daarom, voor een uitbreiding of nieuwe vestiging waarbij significante effecten niet op voorhand zijn uit te sluiten, een passende beoordeling worden uitgevoerd.

Momenteel wordt ondermeer door de commissie Trojan naar oplossingen gezocht om deze toetsing te vereenvoudigen. Er wordt bijvoorbeeld onderzocht of alleen getoetst wordt aan de kritische depositiewaarden of dat er andere mogelijkheden van toetsing zijn wanneer het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen via andere wegen, bijvoorbeeld door beheermaatregelen te blijven uitvoeren, kan worden gegarandeerd.

2.2.3 Provinciaal ammoniakbeleid

De provincie Overijssel is momenteel bezig met de uitwerking van beheerplannen voor acht Natura-2000 gebieden uit deze provincie, waaronder Dinkelland en Buurserzand Haaksbergerveen. Met de resterende beheerplannen wordt begin volgend jaar gestart. Daarnaast streeft de provincie er voor om in januari 2009 een voorstel te doen voor het ammoniak beleid in haar provincie (Persoonlijk mededeling Rob Messelink, Provincie Overrijssel). Basis hiervoor vormt de handreiking ammoniak van LNV, die in oktober of november uit zal komen. Daarnaast worden de resultaten van onderzoek van Alterra meegenomen over de effectiviteit van de ammoniak maatregelen in en om Natura 2000-gebieden in Overijssel (Gies et al., 2008). Uit dit onderzoek blijkt ondermeer dat de bijdrage van lokale landbouwbedrijven aan de depositie op Natura 2000-gebieden in Overijssel gering is. Gebiedsgerichte maatregelen om de ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden te verminderen worden daarom niet als (kosten)effectief gezien.

3 NATURA 2000-GEBIEDEN

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk volgt een beschrijving van de Natura 2000-gebieden die in en rondom het plangebied liggen. Er wordt een globale gebiedsbeschrijving van het gebied gegeven, de instandhoudingsdoelstellingen worden benoemd en er wordt beschreven waarvoor de habitattypen en soorten gevoelig zijn. De informatie is afkomstig van de website van het LNV; de effectenindicator, het aanwijzingsbesluit en de betreffende gebiedendocumenten. In bijlage 1 is een kaart opgenomen met de ligging van de Natura 2000 gebieden ten opzichte van het plangebied. Het Aamsveen is het enige gebied dat in het plangebied ligt. Witte Veen en Buurserzand, Haaksbergerveen liggen erg dicht bij het plangebied. De andere natuurgebieden liggen op een iets grotere afstand.

3.2 Aamsveen

3.2.1 Globale gebiedsomschrijving

Het Aamsveen is een hoogveengebied dat ooit deel uitmaakte van een veel groter hoogveencomplex, dat zich ook over de grens heen uitstrekt. Het gedeelte op Nederlands grondgebied is betrekkelijk klein, maar omvat een goed ontwikkelde gradiënt van hoogveen in het oosten naar het beekdallandschap in het westen. De vegetatie verandert van hoogveen met natte heide via vochtige heide en heischrale graslanden op de overgang naar natte schraalgraslanden in het beekdal zelf. Langs de randen van het veen komen natuurlijke berkenbroekbossen voor met gagelstruweel. Het broekbos langs de beek is van een zeer gevarieerde samenstelling met soorten van rijkere bodems.

3.2.2 Toetsingskader

Het Aamsveen is aangewezen voor zes habitattypen. In tabel 3.1 staat een samenvatting van de instandhoudingsdoelstellingen van deze habitattypen. Voor de eerste drie habitattypen (Vochtige heide, Droge heide en Heischrale graslanden) geldt een behoudsdoelstelling. Voor Herstellende hoogvenen geldt een verbeteringsdoelstelling van de kwaliteit en voor Hoogveenbossen een vergroting van het oppervlak. Voor Vochtige alluviale bossen geldt een verbetering van kwaliteit en omvang.

Het gebied is ook aangewezen voor de Kamsalamander. Voor deze soort geldt een behoudsdoelstelling zowel voor de oppervlakte als van de kwaliteit van zijn leefgebied.

Tabel 3.1 Instandhoudingsdoelstellingen Aamsveen

Habitattypen	Landelijke staat van instandhouding	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	=	=
H4030 - Droge heiden	--	=	=
H6230 - *Heischrale graslanden	--	=	=
H7120 - Herstellende hoogvenen	+	=(<)	>
H91D0 - *Hoogveenbossen	-	>	=
H91E0-C Vochtige alluviale bossen		>	>
Kamsalamander	-	=	=

* betreft een prioritair habitattype. Dit betekent dat Nederland voor het instandhouden van deze typen een bijzondere verantwoordelijkheid draagt.

3.2.3 Gevoeligheid habitattypen en soorten

In onderstaande tabel is weergegeven voor welke storingsfactoren het gebied gevoelig is. Alle beschermde habitattypen zijn zeer gevoelig voor verzilting en, met uitzondering van Alluviale vochtige bossen, zeer gevoelig voor vermesting. De meeste habitattypen zijn ook zeer gevoelig voor verdroging. De Habitatrichtlijnsoort Kamsalamander is zeer gevoelig voor oppervlakteverlies, versnippering, verontreiniging, verdroging en bewuste verandering in soortensamenstelling

Tabel 3.2 Instandhoudingsdoelstellingen en de verstoringfactoren waar zij gevoelig voor zijn.

Storingsfactor	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Vochtige heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	▒	…	▒	▒	▒	▒	■	■	■	■
Droge heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	▒	▒	▒	▒	▒	▒	■	■	■	■
*Heischrale graslanden	■	■	…	■	■	■	■	■	■	▒	▒	▒	▒	▒	▒	■	■	■	■
*Actieve hoogvenen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	▒	▒	▒	▒	▒	▒	■	■	■	■
Herstellende hoogvenen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	▒	▒	▒	▒	▒	▒	■	■	■	■
*Hoogveenbossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	▒	▒	▒	▒	■	■	■	■
*Vochtige alluviale bossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	▒	▒	▒	▒	■	■	■	■
Kamsalamander	■	■	■	■	▒	■	■	■	■	▒	■	■	…	…	…	…	■	■	■

■ zeer gevoelig
■ gevoelig
■ niet gevoelig
▒ n.v.t.
… onbekend

1.Oppervlakteverlies
2 Versnippering
3 Verzuring
4 Vermesting
5 Verzoeting
6 Verzilting
7 Verontreiniging
8 Verdroging
9 Vernatting
10 Verandering stroomsnelheid
11 Verandering overstromingsfrequentie
12 Verandering dynamiek substraat
13 Verstoring door geluid
14 Verstoring door licht
15 Verstoring door trilling
16 Optische verstoring

17 Verstoring door mechanische effecten
18 Verandering in populatiedynamiek
19 Bewuste verandering soortensamenstelling

3.3 Buurserzand en Haaksbergerveen

Het gebied Buurserzand en Haaksbergerveen bestaat uit twee deelgebieden. Het Haaksbergerveen in het zuiden is een veenputtencomplex met goed ontwikkelde gradiënten naar het omliggende zand- en (basenrijk) leemlandschap. Door vernattingsmaatregelen in het verleden zijn de nog aanwezige, met hoogveenvegetatie begroeide veenpakketten veranderd in drijftillen, die qua vegetatie sterk lijken op moerasheiden. Er is een afwisseling van veenputten en dijkjes. Het Buurserzand in het noorden is een heidegebied op voormalig stuifzand. Er komen hier op uitgebreide schaal natte heidebegroeiingen voor met her en der zwakgebufferde vennen, afgewisseld met droge heide met jeneverbesstruweel.

3.3.1 Toetsingskader

Het Buurserzand, Haaksbergerveen is aangewezen voor zeven habitattypen en twee Habitatrichtlijnsoorten. In onderstaande tabel zijn de instandhoudingsdoelstellingen samengevat. Voor Stuifzandheiden met Struikheide, Zwakgebufferde vennen, Jeneverbesstruwelen , Atlantische hoogvenen en Herstellende hoogvenen geldt een verbeterdoelstelling voor de kwaliteit. Voor Vochtige heide, Actieve hoogvenen en hoogveenossen geldt daarnaast een verbeteropgave voor de oppervlakte. Voor de Kamsalamander en de Grote modderkruiper geldt een behoudsdoelstelling voor de oppervlakte en de kwaliteit van het leefgebied.

Tabel 3.3 Instandhoudingsdoelstellingen Buurserzand en Haaksbergerveen

Habitattypen	Landelijke staat van instandhouding	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H2310 - Stuifzandheiden met struikhei	--	>	>
H3130 - Zwakgebufferde vennen	-	=	>
H4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	>	=
H5130 - Jeneverbesstruwelen	-	=	>
H7110A - *Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap)	--	>	>
H7120 - Herstellende hoogvenen	+	=(<)	>
H91D0 - *Hoogveenbossen	-	>	=
Grote modderkruiper	-	=	=
Kamsalamander	-	=	=

* betreft een prioritair habitattype. Dit betekent dat Nederland voor het instandhouden van deze typen een bijzondere verantwoordelijkheid draagt.

3.3.2 Gevoeligheid habitattypen en soorten

In tabel 3.4 is weergegeven voor welke storingsfactoren het gebied gevoelig is. Alle beschermde habitattypen zijn zeer gevoelig voor verzilting en, met uitzondering van de Jeneverbesstruwelen, zeer gevoelig voor vermesting. De beschermde soorten zijn zeer

gevoelig voor oppervlakteverlies, versnippering, verontreiniging, verdroging, verstoring door mechanische effecten en bewuste verandering in soortensamenstelling.

Tabel 3.4 Instandhoudingsdoelstellingen van het Buurserzand en Haaksbergerveen en de verstoringfactoren waar zij gevoelig voor zijn.

Storingsfactor	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Stuifzandheiden met struikhei	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	▪	▪	▪	▪	■	■	■	■
Zwakgebufferde vennen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	▪	▪	▪	▪	■	■	■	■
Vochtige heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	▪	…	▪	▪	▪	▪	■	■	■	■
Jeneverbesstruwelen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	▪	▪	▪	▪	▪	▪	■	■	■	■
*Actieve hoogvenen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	▪	▪	▪	▪	▪	▪	■	■	■	■
Herstellende hoogvenen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	▪	▪	▪	▪	▪	▪	■	■	■	■
*Hoogveenbossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	▪	▪	▪	▪	■	■	■	■
Grote modderkruiper	■	■	■	■	▪	■	■	■	■	■	■	■	…	…	…	…	■	■	■
Kamsalamander	■	■	■	■	▪	■	■	■	■	▪	■	■	…	…	…	…	■	■	■

■ zeer gevoelig
■ gevoelig
■ niet gevoelig
▪ n.v.t.

1.Oppervlakteverlies
2 Versnippering
3 Verzuring
4 Vermesting
5 Verzoeting
6 Verzilting
7 Verontreiniging
8 Verdroging
9 Vernatting
10 Verandering stroomsnelheid
11 Verandering overstromingsfrequentie
12 Verandering dynamiek substraat
13 Verstoring door geluid
14 Verstoring door licht
15 Verstoring door trilling
16 Optische verstoring
17 Verstoring door mechanische effecten
18 Verandering in populatiedynamiek
19 Bewuste verandering soortensamenstelling

3.4 Witte Veen

3.4.1 Globale gebiedsomschrijving

Het Witte Veen met het Duitse Witte Venn is een vrij klein en ondiep voormalig hoogveen (komveen) dat vooral van belang is vanwege een hoogveenrestant met vochtige heide en enkele vennen. Een groot deel van het gebied is in de 20ste eeuw ontgonnen, in het niet ontgonnen deel is veel bos opgeslagen. Door inrichtingsmaatregelen wordt geprobeerd de kwaliteit van het gebied te vergroten en uiteindelijk ook herstel van het hoogveen te bereiken.

3.4.2 Toetsingskader

Het Witte Veen is aangewezen voor zeven habitattypen en één Habitatrichtlijnsoort. In onderstaande tabel zijn de instandhoudingsdoelstellingen samengevat. Voor zwakgebufferde vennen, Vochtige heide, Atlantische hoogvenen en herstellende

hoogvenen geldt een verbeterdoelstelling. Voor Atlantische hoogvenen geld daarnaast een verbeteropgave voor de oppervlakte. Voor de Kamsalamander geldt een verbeteropgave voor de kwaliteit van zijn leefgebied en een behoudsdoelstelling voor de oppervlakte van zijn leefgebied.

Tabel 3.5 Instandhoudingsdoelstellingen Witte veen

Habitattypen	Landelijke staat van instandhouding	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H3130 - Zwakgebufferde Vennen	-	=	>
H3160 - Zure vennen	-	=	=
H4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	=	>
H4030 - Droge heiden	--	=	=
H7110A - *Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap) [complementair]	--	>	>
H7120 - Herstellende hoogvenen	+	= (<)	>
H91D0 *Hoogveenbossen	-	=	=
Kamsalamander	-	=	>

* betreft een prioritair habitattype. Dit betekent dat Nederland voor het instandhouden van deze typen een bijzondere verantwoordelijkheid draagt.

3.4.3 Gevoeligheid habitattypen en soorten

In onderstaande tabel is weergegeven voor welke storingsfactoren het gebied gevoelig is. Alle beschermde habitattypen zijn zeer gevoelig voor verzilting en, met uitzondering van Zwak gebufferde vennen en Zure vennen, zeer gevoelig voor vermesting. Met uitzondering van de Droge heide zijn ook alle habitattypen zijn zeer gevoelig voor verdroging. De Habitatrichtlijnsoort, de Kamsalamander, is zeer gevoelig voor oppervlakteverlies, versnippering, verontreiniging, verdroging en bewuste verandering in soortensamenstelling.

Tabel 3.6 Instandhoudingsdoelstellingen van het Witte veen en de verstoringfactoren waar zij gevoelig voor zijn.

Storingsfactor	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Zwakgebufferde vennen																			
Zure vennen																			
Vochtige heiden																			
Droge heiden																			
*Actieve hoogvenen																			
Herstellende hoogvenen																			
*Hoogveenbossen																			
Kamsalamander																			

zeer gevoelig
gevoelig

niet gevoelig
n.v.t.
onbekend

1.Oppervlakteverlies
2 Versnippering
3 Verzuring
4 Vermesting
5 Verzoeting
6 Verzilting
7 Verontreiniging
8 Verdroging
9 Vernatting
10 Verandering stroomsnelheid
11 Verandering overstromingsfrequentie
12 Verandering dynamiek substraat
13 Verstoring door geluid
14 Verstoring door licht
15 Verstoring door trilling
16 Optische verstoring
17 Verstoring door mechanische effecten
18 Verandering in populatiedynamiek
19 Bewuste verandering soortensamenstelling

3.5 Dinkelland

3.5.1 Globale gebiedsomschrijving

Het gebied Dinkelland bestaat uit het beekdal van de Dinkel met een aantal zijbeken, waaronder het oostelijk deel van het beekdal van de Snoeijinksbeek, en een drietal gevarieerde heideterreinen langs de Puntbeek en Rammelbeek, te weten Punthuizen, Stroothuizen en het Beuninger Achterveld. De Dinkel is een kleine laaglandrivier. Bovenstrooms van de aftakking van het Omleidingskanaal heeft de Dinkel een vrij natuurlijke hydrodynamiek. Benedenstrooms van deze aftakking is de hydrodynamiek sterk gereguleerd. Landschappelijk is het een gaaf beekdal, gekenmerkt door hoogteverschillen, houtwallen, bossen en vochtige en schrale graslanden en heideterreinen. De losliggende delen nabij Punthuizen bestaan uit vochtige en droge heide en heischrale graslanden en blauwgraslanden, afgewisseld met bosjes.

3.5.2 Toetsingskader

Het gebied Dinkelland is aangewezen voor acht habitattypen en één Habitatrichtlijnsoort. In onderstaande tabel zijn de instandhoudingsdoelstellingen samengevat. Voor Zwakgebufferde vennen, Vochtige heide, Stroomdalgraslanden en Blauwgraslanden geldt een verbeterdoelstelling voor de kwaliteit. Voor Droge heide, Stroomdalgraslanden en Blauwgraslanden geldt daarnaast een verbeteropgave voor de oppervlakte. Voor de Rivierdonderpad geldt een verbeteropgave voor de kwaliteit van zijn leefgebied en een behoudsdoelstelling voor de oppervlakte van zijn leefgebied.

Tabel 3.7 Instandhoudingsdoelstellingen Dinkelland

Habitattypen	Landelijke staat van instandhouding	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H3130 - Zwakgebufferde Vennen	-	=	>
H4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	=	>
H4030 - Droge heiden	--	>	=
H6120 - *Stroomdalgraslanden	--	>	>
H6230 - *Heischrale graslanden	--	==	==

H6410 - Blauwgraslanden	--	>	>
H7150 - Pioniervegetaties met snavelbiezen	--	=	=
H91E0C - *Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	=	=
Rivierdonderpad	-	=	=

* betreft een prioritair habitattype. Dit betekent dat Nederland voor het instandhouden van deze typen een bijzondere verantwoordelijkheid draagt.

3.5.3 Gevoeligheid habitattypen en soorten

In onderstaande tabel is weergegeven voor welke storingsfactoren het gebied gevoelig is. Alle beschermde habitattypen zijn zeer gevoelig voor verzilting.

De Stroomdalgraslanden zijn zeer gevoelig voor verzuring. Vochtige heide, Droge heide en Blauwgraslanden zijn zeer gevoelig voor vermesting. Zwak gebufferde vennen en Vochtige heide zijn zeer gevoelig voor verdroging en Droge heide en Heischrale graslanden zijn zeer gevoelig voor vernatting. De Habitatrichtlijnsoort de Rivierdonderpad, is zeer gevoelig voor oppervlakteverlies, versnippering, verontreiniging, verdroging, verstoring door mechanische effecten en bewuste verandering in soortensamenstelling.

Tabel 3.8 Instandhoudingsdoelstellingen van het Dinkelland en de verstoringfactoren waar zij gevoelig voor zijn.

Storingsfactor	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Zwakgebufferde vennen																			
Vochtige heiden																			
Droge heiden																			
*Stroomdalgraslanden																			
*Heischrale graslanden																			
Blauwgraslanden																			
Pioniervegetaties met snavelbiezen																			
*Vochtige alluviale bossen																			
Rivierdonderpad																			

zeer gevoelig
gevoelig
niet gevoelig

1.Oppervlakteverlies
2 Versnippering
3 Verzuring
4 Vermesting
5 Verzoeting
6 Verzilting
7 Verontreiniging
8 Verdroging
9 Vernatting
10 Verandering stroomsnelheid
11 Verandering overstromingsfrequentie
12 Verandering dynamiek substraat
13 Verstoring door geluid
14 Verstoring door licht
15 Verstoring door trilling
16 Optische verstoring
17 Verstoring door mechanische effecten
18 Verandering in populatiedynamiek
19 Bewuste verandering soortensamenstelling

3.6 Lonnekermeer

3.6.1 Globale gebiedsomschrijving

Het Lonnekermeer is een relatief jong landgoed waar een tweetal gegraven waterplassen in liggen. Deze oligotrofe tot mesotrofe meren herbergen zeldzame pionierbegroeiingen. Naast het landgoed beslaat het gebied ook het aangrenzende 'De Wildernis', een kleinschalig beekdallandschap met vochtige en droge heiden, heischrale graslanden, blauwgraslanden en dotterbloemhooiland. Aan de oostzijde zijn heideveldjes te vinden.

3.6.2 Toetsingskader

Het Lonkermeer is aangewezen voor zes habitattypen en één Habitatrichtlijnsoort. In onderstaande tabel zijn de instandhoudingsdoelstellingen samengevat. Voor zwakgebufferde vennen en Droge heide geldt een verbeterdoelstelling voor de kwaliteit. Voor Droge heide en Stroomdalgraslanden geldt een verbeteropgave voor de oppervlakte. Voor de Gevlekte witsnuitlibel geldt een behoudsdoelstelling voor de kwaliteit en de oppervlakte van zijn leefgebied.

Tabel 3.9 Instandhoudingsdoelstellingen Lonkermeer

Habitattypen	Landelijke staat van instandhouding	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H3130 - Zwakgebufferde Vennen	-	=	>
H3160 - Zure vennen	-	=	=
H4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	=	=
H4030 - Droge heiden	--	>	>
H6230 - *Heischrale graslanden	--	==	==
H6410 - Blauwgraslanden	--	=	=
H1042 Gevlekte witsnuitlibel	--	=	=

* betreft een prioritaire soort of habitattype. Dit betekent dat Nederland voor het instandhouden van deze typen een bijzondere verantwoordelijkheid draagt.

3.6.3 Gevoeligheid habitattypen en soorten

In onderstaande tabel is weergegeven voor welke storingsfactoren het gebied gevoelig is. Alle beschermde habitattypen zijn zeer gevoelig voor verzilting.

Vochtige heide, Droge heide en Blauwgraslanden zijn zeer gevoelig voor vermesting. Zwak gebufferde vennen, Zure vennen en Vochtige heide zijn zeer gevoelig voor verdroging en Droge heide en Heischrale graslanden zijn zeer gevoelig voor vernatting. De Habitatrichtlijnsoort, de Gevlekte witsnuitlibel is zeer gevoelig voor oppervlakteverlies, verzuring, verzilting en verdroging.

Tabel 3.10 Instandhoudingsdoelstellingen van het Lonkermeer en de verstoringfactoren waar zij gevoelig voor zijn.

Storingsfactor	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Zwakgebufferde vennen																			
Zure vennen																			
Vochtige heiden																			
Droge heiden																			
*Heischrale graslanden																			
Blauwgraslanden																			
Gevlekte witsnuitlibel																			

zeer gevoelig
gevoelig
niet gevoelig

1.Oppervlakteverlies
2 Versnippering
3 Verzuring
4 Vermesting
5 Verzoeting
6 Verzilting
7 Verontreiniging
8 Verdroging
9 Vernatting
10 Verandering stroomsnelheid
11 Verandering overstromingsfrequentie
12 Verandering dynamiek substraat
13 Verstoring door geluid
14 Verstoring door licht
15 Verstoring door trilling
16 Optische verstoring
17 Verstoring door mechanische effecten
18 Verandering in populatiedynamiek
19 Bewuste verandering soortensamenstelling

3.7 Landgoederen Oldenzaal

3.7.1 Globale gebiedsomschrijving

Het gebied Landgoederen Oldenzaal ligt aan de voet van de stuwwal van Oldenzaal tussen Oldenzaal, Losser en Lutte. Het zuidelijk deel omvat het westelijk deel van het beekdal van de Snoeijinksbeek, gekenmerkt door hoogteverschillen, houtwallen, opgaand geboomte, bossen en vochtige en schrale graslanden en heideterreinen. De bossen bestaan uit eiken-berkenbos, beuken-eikenbos, eiken-haagbeukenbos en elzen-vogelkersbos. Voorts komen doornstruwelen voor en restanten van droge rivierduingraslanden. In het gebied liggen een aantal landgoederen die bestaan uit een afwisseling van naald- en loofbos, houtwallen, weilanden en akkers. Een groot deel van het gebied bestaat uit oud beuken- en eikenbos. In Boerskotten ontspringt de Snoeijinksbeek. In het noordelijk deel ligt een heuvelachtig terrein met een afwisseling van oude loof- en naaldbossen, graslanden (waaronder dotterbloemhooilanden), houtwallen en boerderijen. Aan de voet van de Tankenberg liggen enkele bronnen.

3.7.2 Toetsingskader

Het gebied is aangewezen voor drie habitattypen en één Habitatrichtlijnsoort. In onderstaande tabel zijn de instandhoudingsdoelstellingen samengevat. Voor Eiken-

haagbeukbossen en Uude eikenbossen geldt een verbeterdoelstelling voor de oppervlakte. Voor Oude eikenbossen geldt tevens een verbeteropgave voor de kwaliteit. Voor de Kamsalamander geldt een behoudsdoelstelling voor de kwaliteit en een verbeteropgave voor de oppervlakte van zijn leefgebied.

Tabel 3.11 Instandhoudingsdoelstellingen Landgoederen Oldenzaal

Habitattypen	Landelijke staat van instandhouding	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H9160A - Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	--	>	=
H9190 - Oude eikenbossen	-	>	>
H91E0C - *Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	=	=
H1166 Kamsalamander	-	>	=

* betreft een prioritair habitattype. Dit betekent dat Nederland voor het instandhouden van deze typen een bijzondere verantwoordelijkheid draagt.

3.7.3 Gevoeligheid habitattypen en soorten

In onderstaande tabel is weergegeven voor welke storingsfactoren het gebied gevoelig is. Alle beschermde habitattypen zijn zeer gevoelig voor verzilting.

De Oude eikenbossen zijn zeer gevoelig voor vermesting. De Vochtige alluviale bossen zijn zeer gevoelig voor verdroging. De Habitatrichtlijnsoort, de Kamsalamander, is zeer gevoelig voor oppervlakteverlies, versnippering, verontreiniging, verdroging en bewuste verandering in soortensamenstelling.

Tabel 3.12 Instandhoudingsdoelstellingen van het Landgoederen Oldenzaal en de verstoringfactoren waar zij gevoelig voor zijn.

Storingsfactor	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Eiken-haagbeukenbossen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Oude eikenbossen	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	zeer gevoelig	niet gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	zeer gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
*Vochtige alluviale bossen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Kamsalamander	zeer gevoelig	zeer gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	n.v.t.	gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	niet gevoelig	n.v.t.	gevoelig	niet gevoelig	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig

zeer gevoelig
gevoelig
niet gevoelig
n.v.t.
onbekend

1.Oppervlakteverlies
2 Versnippering
3 Verzuring
4 Vermesting
5 Verzoeting
6 Verzilting
7 Verontreiniging
8 Verdroging
9 Vernatting
10 Verandering stroomsnelheid
11 Verandering overstromingsfrequentie
12 Verandering dynamiek substraat
13 Verstoring door geluid
14 Verstoring door licht
15 Verstoring door trilling
16 Optische verstoring
17 Verstoring door mechanische effecten
18 Verandering in populatiedynamiek
19 Bewuste verandering soortensamenstelling

4 TOEGESTANE ONTWIKKELINGEN

De herziening van het gehele bestemmingsplan is in principe conserverend van aard. Binnen dit bestemmingsplan is wel groeimogelijkheid voor agrarische bedrijven, ten opzichte van de bestaande (niet planologische) situatie. Het grootste agrarische bedrijfsgebouw wat in de bestaande situatie op de kavel is aanwezig is, mag in oppervlakte bijgebouwd worden. Door deze uitbreidingsmogelijkheid is het ook toegestaan de veestapel uit te breiden. Er zijn (vooralsnog) geen voorwaarden opgenomen m.b.t. het aantal dieren per bedrijf. De kavels waar gebouwd mag worden zijn vastgelegd in het bestemmingsplan en zijn 1 tot 1,5 hectare groot. De uitbreidingsmogelijkheid geldt voor elk agrarisch bedrijf ongeacht het type (zowel melkveehouderij als varkenshouderij) en is niet afhankelijk van de ligging ten opzichte van natuurgebieden. In het vorige bestemmingsplan waren de bedrijfskavels niet begrensd met een bouwblok.

Naast agrarische bedrijvigheid zijn er geen andere ontwikkelmogelijkheden in dit bestemmingsplan opgenomen. Uitgangspunt is dat er bij de recreatieve bestemmingen, zoals recreatiegebied het Rutbeek en de camping De Twentse Es, geen uitbreidingsmogelijkheden zijn. Dit zelfde uitgangspunt is van toepassing op de aanwezige tuincentra en bijzondere bedrijvigheid zoals het crematorium.

5 EFFECTEN

5.1 Inleiding

Uit hoofdstuk 4 is gebleken dat er alleen ontwikkelingsmogelijkheden zijn voor agrarische bedrijven. Omdat deze over het plangebied verspreid liggen kunnen er effecten optreden in alle in hoofdstuk 3 genoemde natuurgebieden. Uit hoofdstuk 3 is gebleken dat de instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende natuurgebieden redelijk overeen komen. De meeste gebieden zijn aangewezen voor Hoogveen, Hoogveenbossen, Vennen (zwak gebufferd en zuur) en heide (Droge en Natte heide). De landgoederen van Oldenzaal zijn alleen aangewezen voor boshabitattypen.

In onderstaande tabel zijn de storingsfactoren die kunnen optreden als gevolg van uitbreiding van de agrarische bedrijvigheid opgenomen. Aangegeven is of de meeste habitattypen hier gevoelig, zeer gevoelig of niet gevoelig voor zijn (zie hoofdstuk 3). Omdat de uitbreidingen allemaal buiten Natura 2000-gebieden plaats zullen vinden zijn versnippering en oppervlakte verlies niet aan de orde. Uit de tabel blijkt dat van de verstoringsfactoren vermesting de meeste effecten kan hebben. Deze verstoringsfactor wordt in de volgende paragraaf verder besproken.

Tabel 5.1 Verstoringsfactoren als gevolg van uitbreiding van de agrarische bedrijvigheid en de gevoeligheid van beschermde habitattypen en soorten hiervoor

Verstroringsfactor	Fase	Gevoeligheid habitattype	Gevoeligheid habitatsoorten
Verzuring	Gebruiksfase	De meeste habitattypen zijn hier niet gevoelig voor. Alleen Stroomdalgraslanden zijn hier zeer gevoelig voor enkele andere habitattypen zijn er gevoelig voor	Alleen de Gevlekte witsnuitlibel zeer gevoelig, ander soorten niet gevoelig
Vermesting	Gebruiksfase	Bijna alle habitattype zeer gevoelig	Gevoelig of zeer gevoelig
Verontreiniging	Gebruiksfase	Bijna alle habitattypen gevoelig	Zeer gevoelig of gevoelig
Verstoring door geluid	met name in de aanleg fase	N.V.T	Onbekend
Verstoring door licht	met name in de aanleg fase	N.V.T	Onbekend
Verstoring door trilling	met name in de aanleg fase	N.V.T	Onbekend
Optische verstoring	met name in de aanleg fase	Gevoelig	Zeer gevoelig, gevoelig of onbekend
Mechanische verstoring	met name in de aanleg fase	Gevoelig	Zeer gevoelig, gevoelig of onbekend

De meeste habitattypen zijn niet gevoelig voor verzuring. De overige factoren zijn vooral in de aanlegfase van belang en zullen alleen een rol spelen bij locaties die zeer dicht bij de Natura 2000-gebieden liggen. Naast vermesting zijn de meeste habitattypen zeer gevoelig voor verzilting, verdroging of juist vernatting (zie hst 3). Toename van

agrarische bedrijvigheid veroorzaakt geen verzilting of vernatting. Omdat alle gebieden momenteel al in agrarisch gebruik zijn en grondwaterstand daarom al aangepast is op de landbouw, zal er ook geen extra verdroging optreden als gevolg van de uitbreiding.

5.2 Vermesting

Uit tabel 5.1 blijkt dat bijna alle habitattypen zeer gevoelig zijn voor vermesting. Vermesting is de 'verrijking' van ecosystemen met name stikstof en fosfaat. Het kan gaan om aanvoer door de lucht (droge en natte neerslag van ammoniak en stikstofoxiden) of nitraat- en fosfaataanvoer door het oppervlaktewater. Stoffen die leiden tot vermesting kunnen ook leiden tot verzuring. Voor verzuring zijn de betreffende habitattypen, met uitzondering van Stroomdalgraslanden, niet (zeer) gevoelig. Vermesting (en verzuring) kunnen op hun beurt leiden tot verontreiniging van het oppervlakte- en grondwater. Hier zijn de betreffende habitattypen gevoelig voor, maar niet zeer gevoelig.

De groei in de beschermde habitattypen (bossen, vennen, hoogvenen en heidevelden) worden van nature gelimiteerd door de beschikbaarheid van stikstof. Het gevolg van stikstofdepositie is dat deze extra stikstof extra groei geeft. Daarbij is de beschikbaarheid van stikstof bepalend voor de concurrentieverhoudingen tussen de plantensoorten. Als de stikstofdepositie boven een bepaald kritisch niveau komt, neemt een beperkt aantal plantensoorten sterk toe ten koste van meerdere andere. Hierdoor neemt de biodiversiteit af.

In tabel 5.2 is de kritische depositiewaarden van de betreffende natuurgebieden weergeven en de achtergronddepositie in de omgeving van de Natura 2000 gebieden. Voor elk gebied geldt dat de achtergronddepositie zeer veel hoger is dan de kritische depositiewaarden. Daarnaast is voor een aantal zeer gevoelige habitattypen, bijvoorbeeld Hoogvenen, Droge heide en Zwak gebufferde vennen, een verbeterdoelstelling in kwaliteit opgenomen. Iedere verhoging van de depositie en dus extra overschrijding van de kritische belasting, hoe gering ook, kan daarom als een 'significant effect' beschouwd beschouwd. Omdat het toetsingskader ammoniak (zie paragraaf 2.2.2) niet meer van kracht is, moet elke agrarische uitbreiding afzonderlijk getoetst worden.

Tabel 5.2 Kritische depositiewaarden Natura-2000 gebieden (Bronnen: Dobben en Rinsberg, 2008 &, website Milieu en Natuurplanbureau)

Gebied	Kritische depositiewaarde (mol N/ha/jaar)	Achtergronddepositie in de gebieden in 2007 (mol N/ha/jaar)
Aamsveen	400	Circa 2800
Buurserzand en Haaksbergerveen	400	Circa 2800
Witte Veen	400	Circa 2700
Dinkelland	410	Circa 2500
Lonnekermeer	410	Circa 3600
Landgoederen Oldenzaal	1100	Circa 2500

Bij de individuele toetsing moet het aantal dieren, het staltype, de exacte ligging van de kwalificerend(e) habitattype(n), de overheersende windrichting en de hoogte van emissiepunt meegenomen worden. Daarnaast kan gekeken worden naar de mogelijkheid om te salderen. Dit houdt in dat de emissie van ammoniak van een stoppende agrariër onder voorwaarden kan worden overgenomen door het bedrijf dat wil uitbreiden.

Omdat het Aamsveen binnen het plangebied ligt en Witte Veen en Buurserzand, Haaksbergerveen heel dicht bij het plangebied ligt, is de kans dat uitbreidende agrariërs effecten hebben op deze gebieden het grootst. De overige gebieden liggen verder van het plangebied verwijderd omdat er echter geen kwantiteitseisen aan de uitbreiding van de veestapel gesteld worden, zijn effecten op deze gebieden ook niet op voorhand uit te sluiten.

6 CONCLUSIES

Ondanks dat het bestemmingsplan conserverend van aard is, hebben de agrarische bedrijven mogelijkheid tot uitbreiden.

Het is op voorhand niet uit te sluiten dat deze uitbreidingen significant negatieve effecten op de aanwezige beschermde gebieden hebben (Aamsveen, Buurserzand, Haaksbergerveen, Witte Veen, Dinkelland, Lonnekermeer en Landgoederen van Oldenzaal). Al deze gebieden zijn zeer gevoelig voor vermesting en voor een aantal habitattypen geldt een verbetering doelstelling voor de kwaliteit. Omdat de achtergronddepositie in de betreffende Natura 2000-gebieden veel hoger is dan de kritische depositiewaarden van de beschermde habitattypen leidt iedere toename in theorie tot significant negatieve effecten. Omdat het toetsingskader ammoniak (zie paragraaf 2.2.2) niet meer van kracht is, moet elke agrarische uitbreiding afzonderlijk getoetst worden. Bij de individuele toetsing moet het aantallen dieren, het staltype, de exacte ligging van de kwalificerend(e) habitattype(n), de windrichting en de hoogte van emissiepunt meegenomen worden. Daarnaast kan gekeken worden naar de mogelijkheid om te salderen (emissie van ammoniak van een stoppende agrariër wordt onder voorwaarde overgenomen door het bedrijf dat wil uitbreiden).

Omdat negatieve effecten op Natura-2000 gebieden niet op voorhand uit te sluiten zijn, is het niet mogelijk de uitbreidingen van de agrarische bedrijfsgebouwen via een rechtstreekse bouwtitel op te nemen. Het is wel mogelijk om voor de uitbreidingen een bevoegdheid voor een binnenplanse wijziging, als bedoeld in artikel 3.6 eerste lid onder c nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro), op te nemen in het bestemmingsplan. Binnen het bestemmingsplan kunnen wel locatievoorwaarden van de uitbreidingen vastgelegd worden. Indien er voor deze constructie gekozen wordt, betekent dit dat het voor dit bestemmingsplan niet noodzakelijk is om een Passende beoordeling uit te voeren en de Planmer procedure niet doorlopen hoeft te worden. Als in een later stadium een ontheffing voor uitbreiding voor een individuele locatie aangevraagd wordt, is het bij een verwachte toename in emissie noodzakelijk om een passende beoordeling uit te voeren. Op dit moment werken zowel de provincie Overijssel als het ministerie van LNV aan een handreiking om deze toetsing te vereenvoudigen.

7 REFERENTIES

Gies, E., Bleeker, A. en Dobben van H. (2006). Onderbouwing significant effect depositie op natuurgebieden. Een onderzoek naar de wijze waarop in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn getoetst kan worden of vergunningverlening kan leiden tot significante negatieve effecten op de natuur. Alterra en ECN. April 2006 –eindconcept 28 april 2006

Ministerie van LNV (2005) Algemene handreiking Natuurbeschermingswet 1998

Ministerie van LNV (2005) Handreiking bestemmingsplannen en Natuurwetgeving

Ministerie van LNV (2007) Toetsingskader Ammoniak rondom Natura 2000-gebieden

Gies, T.J.A.; Kros, J.; Voogd J.C.& Smidt R.(2008) Effectiviteit ammoniakmaatregelen in en rondom de Natura2000-gebieden in de provincie Overijssel. Alterra Wageningen 2008

Dobben van H.& en Rinsberg van A. (2008) Overzicht van kritische depositiewaarde van stikstof toegepast op habitattypen en Natura-2000 gebieden. Wageningen. Alterra rapport 164

Websites
www. mnp.nl
http://mapserver.mnp.nl/website/GCN/mnp_depositie_viewer/viewer.htm?service=GCN_depo_n_2007_0108
www.minlnv.nl
www.overijssel.nl
www.raadvanstate.nl

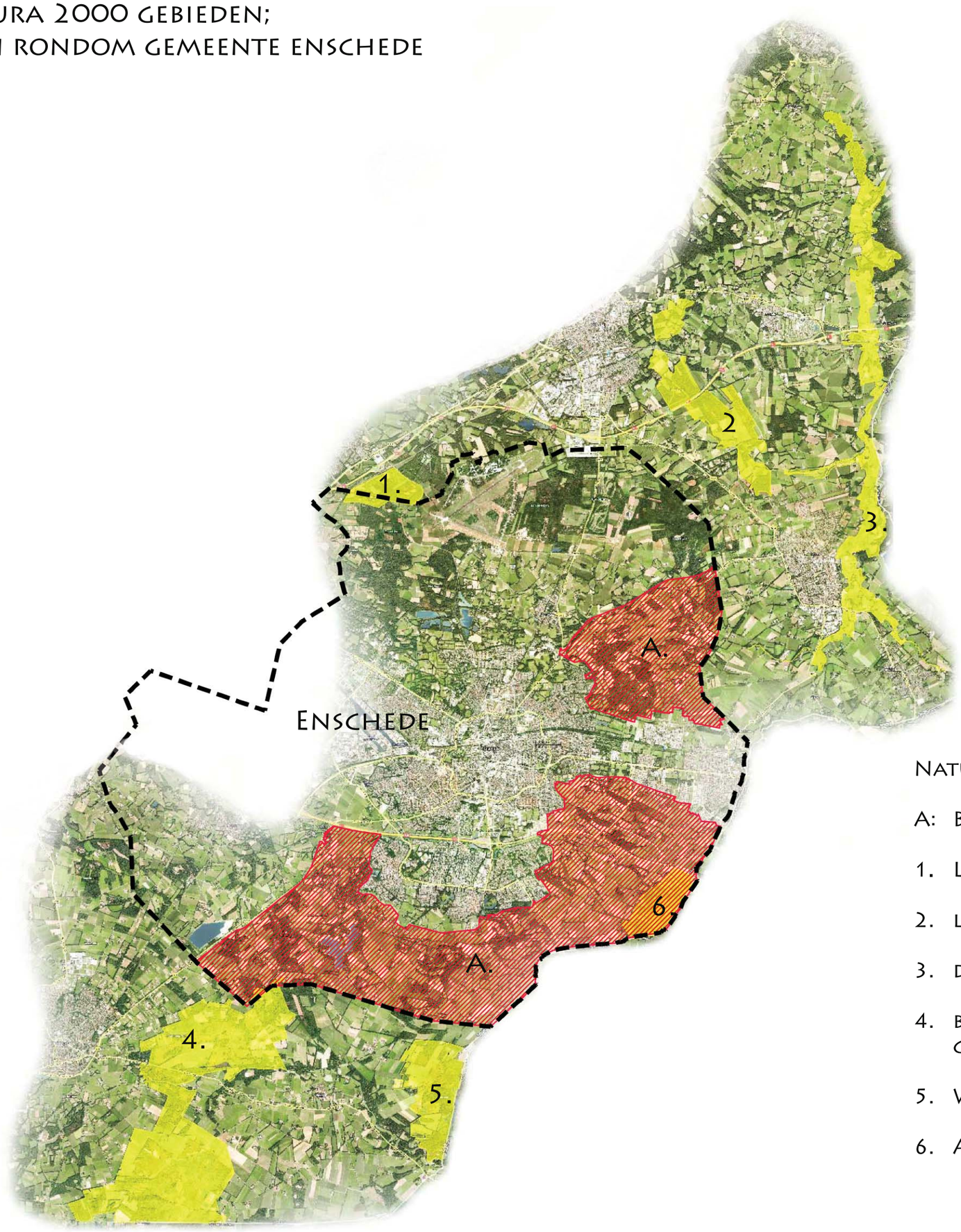
=o=o=o=

A COMPANY OF

ROYAL HASKONING

Bijlage 1
Ligging Natura 2000-gebieden in relatie tot het plangebied

Natura 2000 gebieden;
in en rondom gemeente enschede



Natura 2000 gebieden

A: Bestemmingsplan buitengebied - deelgebied 1.

1. Lonnekermeer, gemeente Enschede en Dinkelland,
2. landgoederen Oldenzaal, gemeente losser en oldenzaal
3. dinkelland, gemeente dinkelland, losser
4. buurserzand en haaksbergerveen,
   gemeente Berkelland, Enschede en haaksbergen,
5. Witte veen, gemeente HAaksbergen
6. Aamsveen, gemeente Enschede

Bijlage 3 Bedrijveninventarisatie

Inventarisatie Buitengebied

Agrarische bedrijven

Nr:	200	Wm:	1554
Naam:	Scholte op Reimer		
Adres:	Rooskerweg 45		
Aard bedrijf:	melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	04-12-2006		
Opmerkingen:			

Diersoort (Besluit landbouw)	Aantal
Melkoeien	61
jongvee	36

Nr:	201	Wm:	2296
Naam:	Het Wallenbeek, Oudemans		
Adres:	Viekerweg 36		
Aard bedrijf:	schapenhouderij		
Datum laatste controle:	02-11-2006		
Opmerkingen:			

Diersoort (RV 28-02-2000)	Aantal
jongvee	10
Schapen	72

Nr:	202	Wm:	1918
Naam:	Averink		
Adres:	Wallenbeekweg 20-22		
Aard bedrijf:	rundveehouderij		
Datum laatste controle:	26-10-2006		
Opmerkingen:			

Diersoort (Besluit landbouw 05-11-2003)	Aantal
zoogkoeien	35

Nr:	203	Wm:	0172
Naam:	Van Heek		
Adres:	Bonenkampweg 40		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	11-10-2006		
Opmerkingen:			

Diersoort (Besluit landbouw 23-10-1997)	Aantal
Zoogkoeien	16
Fokstier	1
jongvee	23

Nr:	204	Wm:	0734
Naam:	Wiggers		
Adres:	Hoge Boekelerweg 301		
Aard bedrijf:	Rundvee- en paardenhouderij		
Datum laatste controle:	02-11-2006		
Opmerkingen:			

Diersoort (OV 22-08-2008)	Aantal
zoogkoeien	30
Jongvee	15
Vleesstierkalveren	7
Fokstier	1
Paarden	23

Nr:	207	Wm:	2610
Naam:	Poppink		
Adres:	Lonnekerweg 285		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	12-10-2006		
Opmerkingen:			

Diersoort (Besluit landbouw 14-09-1995)	Aantal
Zoogkoeien	8
Jongvee	10

Nr:	208	Wm:	2271
Naam:	Robers		
Adres:	Slaghekkeweg 198		
Aard bedrijf:	Rundvee- en schapenhouderij		
Datum laatste controle:	08-09-1998		
Opmerkingen:			

Diersoort (Besluit landbouw 20-10-1994)	Aantal
Melkkoeien	70
Jongvee	51
Schapen	20
Kippen	10
vleesstieren	20

Nr:	061	Wm:	2036
Naam:	Ter Mors		
Adres:	Zonnebeekweg 90		
Aard bedrijf:	rundveehouderij		
Datum laatste controle:	23 maart 2004		
Opmerkingen:	Aanwezig tijdens controle, 60 jongvee, 1 stier, 1 pony en 3 geiten, nevenactiviteit metaalbewerking		

Diersoort	Aantal
jongvee	

Nr:	062	Wm:	1565
Naam:	Erve Rutbeek v.o.f., mevrouw E.J.H. Hesselink		
Adres:	Rutbeekweg 65		
Aard bedrijf:	Paardenhouderij/manege		
Datum laatste controle:	23 maart 2004		
Opmerkingen:			

Diersoort (OV 29 december 1997, 8.19 melding 15 november 2006)	Aantal
Volwassen paarden	71

Nr:	063	Wm:	1567
Naam:	Geerdink		
Adres:	Rutbeekweg 70-72		
Aard bedrijf:	rundveehouderij		
Datum laatste controle:	23 maart 2004		
Opmerkingen:	Aanwezig tijdens controle 100 rundvee, geen jongvee en geen schapen		

Diersoort	Aantal
Melkkoeien	100
Jongvee	70
Schapen	50

Nr:	064	Wm:	1016
Naam:	G.G. Denneboom		
Adres:	Lefertweg 55		
Aard bedrijf:	rundveehouderij		
Datum laatste controle:	16 maart 2004		
Opmerkingen:	Gestopt met melken, nog aanwezig jongvee, vleesvee en kippen		

Diersoort (Besluit landbouw 23 maart 1995)	Aantal
Melkkoeien	57
Jongvee	30
Legkippen	1500

Nr:	065	Wm:	1374
Naam:	Westendorp		
Adres:	Oude Haaksbergerdijk 300		
Aard bedrijf:	Schapenhouderij met caravanstalling		
Datum laatste controle:	25 maart 2004		
Opmerkingen:			

Diersoort (Besluit gedeeltelijke intrekking 23-09-2002)	Aantal
Schapen	100

Nr:	066	Wm:	1057
Naam:	Meijer		
Adres:	Leppepaalweg 30		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	25 maart 2004		
Opmerkingen:	Aanwezig tijdens controle 54 melkkoeien, 24 jongvee		

Diersoort (RV 3 november 2003)	Aantal
Melkkoeien	54
Jongvee	24

Nr:	067	Wm:	0350
Naam:	Ter Riet		
Adres:	Eggelmorsweg 80		
Aard bedrijf:	melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	5 februari 2008		
Opmerkingen:			

Diersoort	Aantal
Melkkoeien	74
Jongvee	46

Nr:	068	Wm:	1190
Naam:	Lohuis		
Adres:	Meddelerweg 201		
Aard bedrijf:	melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	01-04-2004		
Opmerkingen:			

Diersoort (Besluit landbouw milieubeheer)	Aantal
Melkkoeien	43
jongvee	26
Schapen	2

Nr:	069	Wm:	1058
Naam:	Boon		
Adres:	Leppeweg 198		
Aard bedrijf:	vleeskuikenhouderij		
Datum laatste controle:	25-07-2007		
Opmerkingen:			

Diersoort (RV 04-07-2005, uitbreidingsplannenn tot 70.000)	Aantal
Vleeskuikens	55.000

Nr:	070	Wm:	1059
Naam:	Dalenoord		

Adres:	Leppeweg 201
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij
Datum laatste controle:	29 maart 2004
Opmerkingen:	

Diersoort (Besluit landbouw 28-01-2008)	Aantal
Melkkoeien	124
Jongvee	143

Nr:	071	Wm:	1508
Naam:	Maatschap Visser		
Adres:	Riethermsteeg 180		
Aard bedrijf:	melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	18 mei 2004		
Opmerkingen:	Aanwezig tijdens controle 26 koeien en 11 jongvee		

Diersoort (Besluit landbouw 19 maart 1997)	Aantal
Melkkoeien	54
Jongvee	15
Vleesstieren	4

Nr:	072	Wm:	0970
Naam:	Schutten		
Adres:	Kwekerijweg 15		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	17 juni 2004		
Opmerkingen:			

Diersoort (RV 27-12-1999)	Aantal
Melkkoeien	72
Jongvee	66
Vleesstieren	5

Nr:	073	Wm:	1322
Naam:	Dossier naar statisch archief/geen bedrijf meer		
Adres:	Ontginningsweg 251		
Aard bedrijf:			
Datum laatste controle:			
Opmerkingen:			

Diersoort	Aantal

Nr:	074	Wm:	1156
Naam:	Stokkers		
Adres:	Lutje Bruninkweg 25		
Aard bedrijf:	melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	01-07-2004		
Opmerkingen:	Tijdens controle aanwezig 65 melkkoeien en 45 jongvee		

Diersoort (Besluit landbouw	Aantal
Melkkoeien	70
Jongvee	29

Nr:	075	Wm:	2203
Naam:	A.W. Nijhuis		
Adres:	Kwekkeboomweg 135		
Aard bedrijf:	rundveehouderij		
Datum laatste controle:	27-04-2004		
Opmerkingen:	Bedrijf is gestopt		

Diersoort	Aantal

Nr:	076	Wm:	1507
Naam:	Leurink		
Adres:	Riethermsteeg 141		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	05-04-2004		
Opmerkingen:	Aanwezig tijdens controle 45 melkkoeien en 40 jomgvee		

Diersoort (Besluit landbouw 11-11-1993)	Aantal
Melkkoeien	96
Jongvee	47

Nr:	077	Wm:	1506
Naam:	Versteeg		
Adres:	Riethermsteeg 140		
Aard bedrijf:			
Datum laatste controle:			
Opmerkingen:			

Diersoort	Aantal

Nr:	Geen bouwbloknummer	Wm:	2289
Naam:	Huckriede		
Adres:	Usselerveenweg 62		
Aard bedrijf:	Paardentrainingsstal		

Datum laatste controle:	1 juni 2004
Opmerkingen:	

Diersoort (RV 07-06-1999)	Aantal
Volwassen paarden	26

Nr:	078	Wm:	1790
Naam:	Luunk		
Adres:	Usselerveenweg 200		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	29-03-2004		
Opmerkingen:	Tijdens controle aanwezig 40 melkkoeien en 40 jongvee		

Diersoort (Besluit landbouw 13-01-1995)	Aantal
Melkkoeien	45
jongvee	38

Nr:	079	Wm:	1228
Naam:	De Loeks, Hagting-Wagelaar		
Adres:	Moorveenweg 2		
Aard bedrijf:	Agrarisch bedrijf met minicamping		
Datum laatste controle:	19 maart 2004		
Opmerkingen:	Tijdens controle 17 dieren aanwezig, rest in Haaksbergen		

Diersoort (RV 22 mei 2000, 8.19 melding 11 oktober 2006)	Aantal
Zoogkoeien	18
Jongvee	37
Paarden	1

Nr:	080	Wm:	0971
Naam:	E.J.B. Roerink		
Adres:	Kwekkeboomweg 24		
Aard bedrijf:	schapenhouderij		
Datum laatste controle:	17 maart 2004		
Opmerkingen:	Aanwezig tijdens controle 11 zoogkoeien, 7 jongvee, 1 stier, 11 paarden en 50 schapen		

Diersoort (RV 22 oktober 1996, 8.19 melding 11-01-2006 vermindering schapen tot 30	Aantal
Schapen	30
Paarden	13
Zoogkoeien	10
Jongvee	8
Vleesvee	4

Nr:	081	Wm:	0534
Naam:	Lohuis		
Adres:	Groot Bruninkstraat 201		
Aard bedrijf:	rundveehouderij		
Datum laatste controle:	3 mei 2004		

Opmerkingen:	Tijdens controle aanwezig 1 stier, 6 jongvee en een paar kippen, gestopt met melken

Diersoort (Besluit landbouw 23-12-1996)	Aantal
Melkkoeien	8
Jongvee	12

Nr:	082	Wm:	0436
Naam:	Wissink		
Adres:	Geessinkweg 399-403		
Aard bedrijf:	Melkgeitenhouderij		
Datum laatste controle:	23 maart 2004		
Opmerkingen:			

Diersoort (RV 02-12-2003)	Aantal
Geiten > 1 jr	754
Opfokgeiten	756
Vleesstieren	6

Nr:	083	Wm:	1783
Naam:	Kleine Te Vrugte		
Adres:	Usselermarkeweg 251		
Aard bedrijf:	vleeskuikenhouderij		
Datum laatste controle:	8 maart 2000		
Opmerkingen:			

Diersoort (RV23-02-1999)	Aantal
Vleeskuikens	19600

Nr:	084	Wm:	1907
Naam:	Brinkman		
Adres:	Voshaarweg 35		
Aard bedrijf:	Rundvee en schapenhouderij		
Datum laatste controle:	25 maart 2004		
Opmerkingen:			

Diersoort (Besluit Landbouw 23 juli 2004)	Aantal
Melkkoeien	31
Jongvee	12
Schapen	30

Nr:	085	Wm:	1908
Naam:	Gröneveld		
Adres:	Voshaarweg 110		
Aard bedrijf:	Schapen en pluimveehouderij		
Datum laatste controle:	18 maart 2004		
Opmerkingen:	Tijdens controle vergunde aantal dieren aanwezig		

Diersoort (RV 11 november 1997)	Aantal

Schapen	60
Ouderdieren van slachtrassen	6697

Nr:	086	Wm:	0629
Naam:	Spiele		
Adres:	Helmerstraat 320		
Aard bedrijf:	Stallen van paarden, verlenen agrarisch loonwerk		
Datum laatste controle:	18 maart 2004		
Opmerkingen:	Tijdens controle 35 pensionpaarden aanwezig		

Diersoort (RV 05-07-1994, VV 18-03-1997)	Aantal
Paarden	98

Nr:	087	Wm:	0628
Naam:	Maatschap Baardink		
Adres:	Helmerstraat 310		
Aard bedrijf:	Melkrundveehoouderij		
Datum laatste controle:	17 september 2007		
Opmerkingen:			

Diersoort (Besluit landbouw)	Aantal
Melkkoeien	84
Jongvee	50

Nr:	088	Wm:	0631
Naam:	H. Hiddink		
Adres:	Helmerstraat 410		
Aard bedrijf:	Vleesvee- en vleesvarkenshouderij		
Datum laatste controle:	23 april 2007		
Opmerkingen:			

Diersoort (RV 05-03-2008)	Aantal
Vleesvee	30
Vleesvarkens	288

Nr:	089	Wm:	0985
Naam:	Nagenborg		
Adres:	Lammerinkweg 102		
Aard bedrijf:	rundveehouderij		
Datum laatste controle:	27 maart 2004		
Opmerkingen:	Uitbreiding houtbewerkingsmachines		

Diersoort	Aantal
Jongvee	14

Nr:	090	Wm:	0633

Naam:	Nijhuis
Adres:	Helweg 80
Aard bedrijf:	Vleesstierenhouderij
Datum laatste controle:	22 juni 2004
Opmerkingen:	Aanwezig tijdens controle 250 vleesstieren

Diersoort (RV 06-05-1998)	Aantal
Vleesstieren 0-6 mnd	148
Vleesstieren 6-24 mnd	189
Paarden	1

Nr:	094	Wm:	0485
Naam:	Hassink, exploitant Boon		
Adres:	Groenelaan 80-82		
Aard bedrijf:	Vleeskuikenhouderij		
Datum laatste controle:	27 september 2007		
Opmerkingen:			

Diersoort (RV 28 mei 2004)	Aantal
Vleeskuikens	20.362

Nr:	095	Wm:	2344
Naam:	Oosterveld		
Adres:	Morsbeekweg 50		
Aard bedrijf:	melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	18 maart 2004		
Opmerkingen:	Aanwezig tijdens controle 18 melkkoeien, 15 jongvee		

Diersoort (Besluit landbouw 29-07-1993)	Aantal
Melkkoeien	20
Jongvee	15

Nr:	097	Wm:	0235
Naam:	Bruggert		
Adres:	Bruninkslaan 24		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	22 maart 2003		
Opmerkingen:			

Diersoort (Besluit landbouw 01-04-1992)	Aantal
Melkkoeien	45
Jongvee	43
Vleesvee	29

Nr:	098	Wm:	0532

Naam:	Roerink
Adres:	Groot Bruninkstraat 33-35
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij
Datum laatste controle:	19 juni 2007
Opmerkingen:	Tijdens laatste controle opgemerkt dat melktank niet meer wordt gebruikt (bedrijf verplaatst naar holterhofweg) Vergunning is nooit ingetrokken. Er wordt alleen nog wat jongvee gehouden.

Diersoort	Aantal
melkvee	180
Jongvee	123

Nr:	99	Wm:	-
Naam:	Geen gegevens bij ons bekend		
Adres:			
Aard bedrijf:			
Datum laatste controle:			
Opmerkingen:	Geen agrarischj bedrijf!		

Diersoort	Aantal

Nr:	100	Wm:	2118
Naam:	Berenbroek		
Adres:	Buurserstraat 500		
Aard bedrijf:	Varkenshouderij wordt schapenhouderij + boeren appartementen		
Datum laatste controle:			
Opmerkingen:	De heer Berenbroek doet mee aan de Rood voor Rood regeling de varkens schuren worden gesloopt en er worden agrarisch appartementen gebouwd. De schapentak blijft bestaan en wordt zelf uitgebreid (450 ooien met bijbehorende lammeren).		

Diersoort	Aantal
Schapen	450

Nr:	101	Wm:	0017
Naam:	MTS Hobbelt		
Adres:	Arendsweg 30		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	30 maart 2004		
Opmerkingen:	-		

Diersoort (verg 27 dec. 1999)	Aantal
Melkkoeien	116
Vleesstierkalveren (0-6 mnd)	6
Vleesstieren (6-24 mnd)	12

Nr:	102	Wm:	1976

Naam:	Mts Leefers
Adres:	Weustinkweg 9
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij en caravanstalling
Datum laatste controle:	3 mei 2004
Opmerkingen:	Grootschalige caravanstalling (meerdere schuren)

Diersoort (melding besluit mrv 28 07 2004)	Aantal
Melkkoeien	40
Zoogkoeien	25
Grootvee	12
Jongvee	26
Schapen	10

Nr:	103	Wm:	-
Naam:	Visser		
Adres:	Twistveenweg 55		
Aard bedrijf:	Geen agrarisch bedrijf meer		
Datum laatste controle:	16 nov 2006		
Opmerkingen:	Geen agrarisch bedrijf meer. Bedrijf is verkocht aan derden Er zijn geen agrarische activiteiten meer. Per brief van 20 november 2006 dat vergunning is vervallen.		

Diersoort	Aantal

Nr:	104	Wm:	583
Naam:	Mts. Ter heegde		
Adres:	Haarweg 40		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij + varkens		
Datum laatste controle:	22 juli 2004		
Opmerkingen:	In memo 2004 geconcludeerd dat besluit melkrundveehouderij van toepassing is.		

Diersoort (verg 5 sept 1995)	Aantal
Melkkoeien	61
Jongvee	65
Vleesvarkens	140

Nr:	105	Wm:	0019
Naam:	Bomkamp		
Adres:	Arendsweg 125		
Aard bedrijf:	Loon en grondverzetbedrijf		
Datum laatste controle:	9-10-2004		
Opmerkingen:	-		

Diersoort	Aantal
-	-

Nr:	106	Wm:	2045
Naam:	Mevr. Ketterink – Bomkamp		
Adres:	Zuidergrens 15 (geen b)		
Aard bedrijf:	Veehouderij		
Datum laatste controle:	4 okt. 2007		
Opmerkingen:	Klein agrarisch bedrijf met caravanstalling 2 november 2007 een bouwvergunning aangevraagd voor een berging.		

Diersoort	Aantal
Grootvee (rundvee > 2 jr)	13
jongvee	25

Nr:	107	Wm:	0018
Naam:	Nijenhuis		
Adres:	Arendsweg 85		
Aard bedrijf:	Melkkoeien + fokvarkens		
Datum laatste controle:	26 april 2004		
Opmerkingen:	Waarschijnlijk alleen nog koeien		

Diersoort	Aantal
Melkkoeien	50
Jongvee	38
fokzeugen	16
vleesvarkens	60
dekbeer	1

Nr:	108	Wm:	2158
Naam:	Mulder		
Adres:	Haarweg 75		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij + varkenshouderij		
Datum laatste controle:	22 juli 2004		
Opmerkingen:			

Diersoort	Aantal
Melkkoeien	20
Jongvee	37
Fokzeugen	14
Vleesvarkens	36
Legkippen	10

Nr:	109	Wm:	1215
Naam:	Mts Wargerink		
Adres:	Arendsweg 55		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	21 juni 2004		
Opmerkingen:	Er zal binnekort een opleveringscontrole plaatsvinden		

Diersoort (verg 23 juli 2007)	Aantal
Melkkoeien	154
Jongvee	101

Paarden	2

Nr:	110	Wm:	0073
Naam:	Rosink		
Adres:	Berenbroeksweg 40		
Aard bedrijf:	Melkveehouderij + stieren		
Datum laatste controle:	5-7-2004		
Opmerkingen:			

Diersoort	Aantal
Melkkoeien	60
Jongvee	50
Vleesstierkalveren	8
Vleesstieren	23

Nr:	111	Wm:	0074
Naam:	Goolkate		
Adres:	Berenbroeksweg 70		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	29-03-2004		
Opmerkingen:	In 2004 nog maar 5 koeien aanwezig.		

Diersoort	Aantal
Melkkoeien	20
Jongvee	26
Schapen	6
kippen	173

Nr:	112	Wm:	0294
Naam:	Berenbroek		
Adres:	Aamsveenweg 294		
Aard bedrijf:	Melkvee en Vleesvee		
Datum laatste controle:	2005?		
Opmerkingen:	Revisieverg uit 2001. In 2006 een 8.19 melding ingediend voor een het vervangen van een machineberging voor het stallen van landbouwwerktuigen en caravans		

Diersoort	Aantal
Melkkoeien	30
49 vleesstieren (6-24 mnd)	49
Vleesstierkalveren (0-6 mnd)	25
Vleeskalveren (0-8 mnd)	40

Nr:	113	Wm:	2851
Naam:	Wagelaar		
Adres:	Knalhutteweg 325		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:			

Opmerkingen:	-

Diersoort	Aantal
melkkoeien	80
Jongvee	59

Nr:	114	Wm:	901
Naam:	H.G. Hobbelt		
Adres:	Knalhutteweg 297		
Aard bedrijf:	Melkvee + Fokzeugen		
Datum laatste controle:	7 november 2005		
Opmerkingen:	15 -2 2006 melding in het kader van het toenmalige Besluit melkrundveehouderijen ingediend.		

Diersoort	Aantal
Melkkoeien	17
Jongvee	21
Fokzeugen	35
opfokzeugen	6

Nr:	115	Wm:	0766
Naam:	Mts Lefers		
Adres:	Horsterveldweg 135 (staat in imris op lappenpad 135)		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	2 november 2005		
Opmerkingen:	-		

Diersoort melding 11 oktober 2000	Aantal
melkkoeien	82
jongvee	62
vleesstieren	13

Nr:	116	Wm:	2182
Naam:	Olink		
Adres:	Horsterveldweg 200 - 202		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	14 nov. 2005		
Opmerkingen:	-		

Diersoort (besluit landbouw 18 01 2006)	Aantal
Melkkoeien	116
Jongvee	63

Nr:	0117	Wm:	
Naam:	Varvik		
Adres:	Verwooldsweg 175 (lappenpad 125)		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	21-09-2005		

Opmerkingen:	-

Diersoort (besluit landbouw sept 2007)	Aantal
Melkkoeien beweiden (A 1.6.1)	126
Jongvee (A 3)	110

Nr:	0118	Wm:	0012
Naam:	Lutke Holzik		
Adres:	Allemansveldweg 150		
Aard bedrijf:	Melkrundvee en paarden		
Datum laatste controle:	14 feb 2006		
Opmerkingen:	-		

Diersoort (verg 29 december 2004)	Aantal
Melkrundvee (beweiden)	90
Jongvee < dan 2 jaar	80
Paarden (volwassen)	40

Nr:	0119	Wm:	0011
Naam:	Stalhouderij Schouwink		
Adres:	Roodmolenweg 100		
Aard bedrijf:	Koetsenverhuurbedrijf met paarden en horeca		
Datum laatste controle:	21 november 2005		
Opmerkingen:	-		

Diersoort Verg 2006	Aantal
Paarden (3 jaar en ouder; K1)	20
Paarden in opfok (< dan 3 jr;K2)	3
Pony's (3 jaar en ouder; K3)	3
(Leg)Kippen (E 2.14)	20
Konijnen (I 2.2)	4

Nr:	0120	Wm:	0752
Naam:	Schukkink / Abbink		
Adres:	Holterhofweg 255		
Aard bedrijf:	Rundvee en paarden		
Datum laatste controle:	15 december 2005		
Opmerkingen:	-		

Diersoort melding (6 mei 1992)	Aantal
Zoogkoeien	55
Jongvee	34
paarden	30
Schapen	20
vleesstieren	60

Nr:	0121	Wm:	0753
Naam:	Schukkink		
Adres:	Holterhofweg 280		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij, paardenhouderij		
Datum laatste controle:	15 december 2005		
Opmerkingen:	-		

Diersoort (06-05-1992)	Aantal
Melkkoeien	55
Jongvee	34
Vleesstieren	60
Paarden	30
schapen	20

Nr:	0122	Wm:	0754
Naam:	Welding Roerink		
Adres:	Holterhofweg 310		
Aard bedrijf:	Melkveehouderij		
Datum laatste controle:	15 jan 2006		
Opmerkingen:	-		

Diersoort (verg 10 jan. 2005)	Aantal
Melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar, beweiden (A1.6.1)	185
Vrouwelijk jongvee tot 2 jaar (A3)	156
Vleesstierkalveren tot 2 mnd (A5)	1
Vleesstieren en overig vleesvee van 6 tot 24 mnd (A6)	1

Nr:	123	Wm:	1989
Naam:	Geerdink		
Adres:	Wilminkweg 60		
Aard bedrijf:	Melkkoeien en paarden		
Datum laatste controle:	10 april 2006		
Opmerkingen:			

Diersoort	Aantal
melkkoeien	18
paarden	5

Nr:	0124	Wm:	2333
Naam:	Mulder		
Adres:	Wilminkweg 49		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	19 okt 2005		
Opmerkingen:	-		

Diersoort besluit 19 okt 2005 vastgesteld	Aantal
Melkkoeien	75
Jongvee	26

vleesstieren	25
Schapen	10

Nr:	125	Wm:	2043
Naam:	H.J. Schutten		
Adres:	Zuid Esmarkerrondweg 320		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	18 oktober 2005		
Opmerkingen:	-		

Diersoort	Aantal
Melkkoeien	23
jongvee	23
vleesvarkens	50

Nr:	126	Wm:	
Naam:	Olink		
Adres:	Heutinkstraat 610		
Aard bedrijf:	Zoogkoeienhouderij		
Datum laatste controle:	-		
Opmerkingen:	Valt onder Besluit landbouw begin 2007 melding geaccepteerd		

Diersoort	Aantal
Melkoeien	110
Jongvee	70

Nr:	0127	Wm:	2317
Naam:	Pipers		
Adres:	Zuidesmarkerrondweg 235		
Aard bedrijf:	Varkensfokkerij en vleesvee		
Datum laatste controle:	25 okt 2005		
Opmerkingen:	-		

Diersoort (verg 14 02 2005)	Aantal
Vleesstieren en overig vleesvee van 6-24 mnd (A6)	67
Gespeende biggen, overige huisvesting, hokopp. < 0,35 m^2 (D1.1.15.1)	668
Gespeende biggen, mestgoot, hokopp. < 0,35 m^2 (D1.1.3.1)	180
Kraamzeugen, overige huisvesting (D1.2.17)	40
Kraamzeugen, mestpan	16
Guste en dragende zeugen, overige huisvesting, individueel (D1.3.12)	36
Guste en dragende zeugen, overige huisvesting, groeps (D1.3.13)	160
Dekberen, overige huisvesting (D2.4)	1
Vlees- en opfokvarkens, mestkelders met water en mestkanaal, max. 0,18 m^2 (D3.2.7.1.1)	800
Vlees- en opfokvarkens, overige huisvesting, hokopp. > 0,8 m^2 (D3.4.2)	40

Nr:	128	Wm:	297
Naam:	Ter Heegde		
Adres:	Derkinkweg 40		
Aard bedrijf:	Zoogkoeien en kippen		
Datum laatste controle:	25 oktober 2005		
Opmerkingen:	Tijdens controle geconstateerd dat er geen varkens worden gehouden.		

Diersoort	Aantal
Zoogkoeien	27
Jongvee	19
Fokvarkens	24
Kippen	100

Nr:	0129	Wm:	0298
Naam:	H.J. Verveld		
Adres:	Derkinkweg 50		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	25 oktober 2007		
Opmerkingen:	-		

Diersoort verg 20 feb 1996	Aantal
Melkkoeien	105
Jongvee	97
Vleesvee	66
Paarden	2
Kippen	20

Nr:	0130	Wm:	2089
Naam:	Goolkate		
Adres:	Wooldrikshoekweg 99 **(Cat 3.1)**		
Aard bedrijf:	Bos- en loonbedrijf, handelsonderneming en machineverhuur		
Datum laatste controle:			
Opmerkingen:	Bedrijf ligt op een afstand van 40 meter. Akoestisch onderzoek heeft uitgewezen dat men kan voldoen aan de geluidsnormen. Bedrijf wordt middels wijziging van bestemmingsplan (herziening 56 bp. Buitengebied 1996) verplaatst naar Slaghekkeweg.		

Diersoort	Aantal
-	-

Nr:	0131	Wm:	0849
Naam:	Loonbedrijf stokhorst **(cat 3.1)**		
Adres:	Keppelerdijk 110		
Aard bedrijf:	Loonbedrijf		
Datum laatste controle:	11 januari 2006		

Opmerkingen:	-

Diersoort verg 23-06-1992	Aantal
- geen dieren	-

Nr:	132	Wm:	2270
Naam:	Kromhof		
Adres:	Schukkinkweg 140		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	8 november 2006		
Opmerkingen:	-		

Diersoort (verg 19-11-1996)	Aantal
Melkkoeien	90
Jongvee	90

Nr:	133	Wm:	2337
Naam:	Mevr. H.G. Boers-Kuipers		
Adres:	Keppelerdijk 270		
Aard bedrijf:	rundveehouderij		
Datum laatste controle:	24 april 2006		
Opmerkingen:	-		

Diersoort Melding 06-06-06	Aantal
Zoogkoeien	10
Jongvee	15
Vleesvee	2
kippen	3

Nr:	134	Wm:	871
Naam:	De heer Kempers		
Adres:	Broekheenseweg 141		
Aard bedrijf:	Melkkoeien en jongvee		
Datum laatste controle:	12 november 2005		
Opmerkingen:	Tijdens controle geconstateerd dat er alleen nog ganzen en paarden worden gehouden.		

melkkoeien	13
jongvee	3
vleesstieren	2

Nr:	135	Wm:	871
Naam:	Mevrouw Versteeg - ter Weele		
Adres:	Kersdijk 200		
Aard bedrijf:	Melkvee en varkens		
Datum laatste controle:	24 jan 2006		
Opmerkingen:	Tijdens controle is geconstateerd dat er alleen nog kalveren worden gehouden, geen vleesvarkens en melkkoeien.		

Diersoort	Diersoort

Melkkoeien	23
Jongvee	20
Vleesvarkens	64

Nr:	136	Wm:	0004
Naam:	Ten Thij		
Adres:	Aamsveenweg 100		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	2 november 2005		
Opmerkingen:	-		

Diersoort (besluit 2 nov. 2005 geconstateerd)	Aantal
Melkkoeien	80
Jongvee	70

Nr:	137	Wm:	2697
Naam:	Maatschap Schurink		
Adres:	Kersdijk 255		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	21 december 2005		
Opmerkingen:	-		

Diersoort	Aantal
Melkkoeien	100
Jongvee	70
Vleesvee	8

Nr:	138	Wm:	1638
Naam:	Mevrouw Wolberink - Goolkate		
Adres:	Spiksweg 50		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	27 okt 2005		
Opmerkingen:	-		

Diersoort	Aantal
Melk-zoogkoeien	50
Jongvee	50
vleesstieren	80

Nr:	**Bestemming A1 (geen nummer aan toegekend**	Wm:	1536
Naam:	Elpe Holding B.V		
Adres:	Roodmolenweg 130		
Aard bedrijf:	Paardenhouderij		
Datum laatste controle:			
Opmerkingen:	-		

Diersoort (melding 5 maart 2007)	Aantal
Paarden ouder dan 3 jaar	24
Paarden jonger dan 3 jaar	24

2. Aw

Nr:	Aw	Wm:	1375
Naam:	Roerink		
Adres:	Oude Haaksbergerdijk 310		
Aard bedrijf:	Opslag mest afkomstig van derden en wagenloods, caravanstalling		
Datum laatste controle:	9 februari 2005		
Opmerkingen:	Geen dieren		

Diersoort	Aantal

Nr:	Aw	Wm:	2165
Naam:	Molendijk		
Adres:	Helmerstraat 240		
Aard bedrijf:	Akkerbouwbedrijf, garage, stalling caravans		
Datum laatste controle:	25 maart 2004		
Opmerkingen:			

Diersoort (Besluit landbouw 27-07-1997)	Aantal
Geen dieren	
VNG-categorie	2 30 m geluid

Nr:	Aw	Wm:	0632
Naam:	Zwier		
Adres:	Helmerstraat 420		
Aard bedrijf:	rundveehouderij		
Datum laatste controle:	18 november 1998		
Opmerkingen:	Alleen nog inweiders en dieren van derden		

Diersoort (Besluit landbouw	Aantal
Melkkoeien	24
Jongvee	16

Nr:	Aw	Wm:	0758
Naam:	Mts. Varvik		
Adres:	Honhofsweg 20		
Aard bedrijf:	Melkrundveehouderij		
Datum laatste controle:	8 november 2005		
Opmerkingen:	-		

Diersoort besluit 23-01-1997	Aantal
Melkkoeien	5
Jongvee	20

Nr:	Aw	Wm:	1599

Naam:	Mevr. B.G. Kromhof
Adres:	Schukkinkweg 15
Aard bedrijf:	Melkrundvee
Datum laatste controle:	2 november 2005
Opmerkingen:	Tijdens controle 3 paarden aanwezig en enkele kippen.

Diersoort (besluit 22-05-1997)	Aantal
Zoogkoeien	15
Jongvee	12
paarden	3

Nr:	Aw	Wm:	2114
Naam:	Kempers		
Adres:	Broekheenseweg 235 in gie in imris is dit huisnummer 141		
Aard bedrijf:			
Datum laatste controle:	6 december 2005		
Opmerkingen:	Tijdens controle alleen ganzen en paarden aanwezig. Nieuwe eigenaar geeft aan dat hij nog wel meer dieren gaat houden.		

Diersoort Verg 14 05 1991	Aantal
Melkkoeien	13
Jongvee	3
Vleesstieren	2
Kippen	16
ganzen	6

Nr:	Aw	Wm:	0890
Naam:	Rakhorst		
Adres:	Kleine Lindersweg 50/50[a]		
Aard bedrijf:	rundveehouderij		
Datum laatste controle:	12-10-2006		
Opmerkingen:			

Diersoort (Besluit landbouw 11-11-1993)	Aantal
zoogkoeien	5
Jongvee	5
Fokstier	1
Paarden	4
Schapen	5
Parelhoenders	6
Kippen	10

c. overige bedrijven

Nr:		Wm:	851
Naam:	Camping de Twense Es **(Cat 3.1)**		
Adres:	Keppelerdijk 200		
Aard bedrijf:	Camping		
Datum laatste controle:	12-012006		
Opmerkingen:	-		

Diersoort	Aantal
-	-

Nr:		Wm:	1005
Naam:	Camping NON- aamsveen (**Cat 3.1**)		
Adres:	Lappenpad 250		
Aard bedrijf:	camping		
Datum laatste controle:	21-09-2005		
Opmerkingen:	-		

Diersoort	Aantal
-	-

Nr:		Wm:	
Naam:	Voormalig tuincetrum		
Adres:	Zuid Esmarkerrondweg		
Aard bedrijf:	Voormalig tuincentrum		
Datum laatste controle:	-		
Opmerkingen:	Geen bedrijfsactiviteiten		

Diersoort	Aantal
-	-

Nr:		Wm:	0715
Naam:	Boermarke		
Adres:	Holterhofweg 216		
Aard bedrijf:	Ijs- en toetjesfabriek		
Datum laatste controle:	December 2007		
Opmerkingen:	Bedrijf verplaatst dit jaar (2008) nog naar de Marssteden. Met EZ zijn afspraken gemaakt over de vrijkomende bebouwing (woningen?)		

Diersoort	Aantal
-	-

Nr:		Wm:	0755
Naam:	Huize Holterhof **(cat 1)**		
Adres:	Holterhofweg 325 (Huize Holterhoflaan 10)		
Aard bedrijf:	Hotel		
Datum laatste controle:	01-03-2005		
Opmerkingen:	-		

Diersoort	Aantal
-	-

Nr:		Wm:	-
Naam:	Kleine		
Adres:	Kromshofsweg 16		
Aard bedrijf:	Bouwbedrijf,aannemersbedrijf		
Datum laatste controle:	-		
Opmerkingen:			

Diersoort	Aantal
-	-

Nr:		Wm:	2471
Naam:	Peters		
Adres:	Schipholtstraat 424		
Aard bedrijf:	Rundveehouderij		
Datum laatste controle:	19 okt. 2005		
Opmerkingen:	Woonbestemming		

Diersoort Besluit 28 november 1996	Aantal
`Zoog en melkkoeien	9
Jongvee	8
stier	1

Nr:		Wm:	0756
Naam:	Lutke Holzik		
Adres:	Holzikweg 7a (in Gie Brinkstraat 500)		
Aard bedrijf:	paardenhouderij		
Datum laatste controle:			
Opmerkingen:	Een enkele stal niet behorende tot het adres holzikweg 7. De inrichting bestaat uit één schuur) In deze schuur worden paardestallen verhuurd door G.J. Lutke Holzik van de Allemansweg 150.		

Diersoort	Aantal
Paarden > 3 jr.	4
Paarden < 3 jr.	4

Nr:	Object zonder bestemming	Wm:	
Naam:			
Adres:	Arendsweg 120		
Aard bedrijf:	Hier zat een bedrijf waar openhaardhout werd geproduceerd.		
Datum laatste controle:	22 jan 2008		
Opmerkingen:	Eigenaar heeft aangegeven dat medio feb. 2008 alle bedrijfsactiviteiten stoppen.		

Diersoort	Aantal
-	-

Nr:		Wm:	1786
Naam:	Crematorium		
Adres:	Usselerrietweg 40		
Aard bedrijf:	Crematorium		
Datum laatste controle:			
Opmerkingen:			

VNG-categorie Afstand voldoet niet, motivatie voor terugschaling: - emissieonderzoek april 2003 - vervanging bestaande ovens door drie nieuwe ovens en het plaatsen van een triplestreamfilter, waardoor voldaan wordt aan de NeR	3.2 100 m geur

Nr:		Wm:	1787
Naam:	't Usselerveen		
Adres:	Usselerrietweg 50		
Aard bedrijf:	Forellenvisserij, kwekerij (bloemen, groente en fruit)		
Datum laatste controle:	21 september 2006		
Opmerkingen:			

VNG-categorie	2 30 m geluid

Nr:		Wm:	0800/0801
Naam:	Cable Waterskicenter Twente.		
Adres:	Jacobsrietweg 175		
Aard bedrijf:	Recreatie, met horecafaciliteit		
Datum laatste controle:			
Opmerkingen:			

VNG-categorie	3.1 50 m gevaar

Nr:		Wm:	
Naam:	Skicentrum Jorg Moser		
Adres:	Blikkersmaatweg 15		
Aard bedrijf:	Recreatie, met horecafaciliteit		
Datum laatste controle:			
Opmerkingen:			
VNG-categorie			3.1 50 m gevaar

Nr:		Wm:	0349
Naam:	Engelbertink		
Adres:	Eggelmorsweg 35		
Aard bedrijf:	houtbewerking		
Datum laatste controle:	17 maart 2004		
Opmerkingen:	Besluit 26-06-1997		
VNG-categorie			3.1 50 m geluid

Nr:		Wm:	
Naam:	Ostana		
Adres:	Oude Buurserdijk 201		
Aard bedrijf:	Camping/naturistenvereniging		
Datum laatste controle:			
Opmerkingen:			
VNG-categorie			3.1 50 m geluid

Nr:		Wm:	0581
Naam:	Hummel catering		
Adres:	Haaksbergerstraat 1045		
Aard bedrijf:			
Datum laatste controle:			
Opmerkingen:			
VNG-categorie			1 10 m geluid

Nr:		Wm:	3536
Naam:	Scholten		
Adres:	Loeksweg 25		
Aard bedrijf:	minicamping		
Datum laatste controle:			
Opmerkingen:			
VNG-categorie kampeerterreinen			3.1 50 m geluid

Nr:		Wm:	geen
Naam:			
Adres:	Kwekkeboomweg 24		
Aard bedrijf:	Bosbessenkwekerij		
Datum laatste controle:			
Opmerkingen:			
VNG-categorie			2 30 m geluid

Nr:		Wm:	geen
Naam:	Jodima		
Adres:	Voshaarweg 67		
Aard bedrijf:	Klussenbedrijf		
Datum laatste controle:			
Opmerkingen:			
VNG-categorie			1 10 m geluid

Nr:		Wm:	0627
Naam:	Manege De Hoefslag		
Adres:	Helmerhoekweg 9-11		
Aard bedrijf:	manege		
Datum laatste controle:			
Opmerkingen:			
VNG-categorie			

Nr:		Wm:	0748
Naam:	Knol		
Adres:	Hogeveldweg 123		
Aard bedrijf:	melktransportbedrijf		
Datum laatste controle:	07-11-2006		
Opmerkingen:			
Besluit opslag- en transportbedrijven 12-09-2001			

Nr:		Wm:	3099
Naam:	Schutte's bosschook		
Adres:	Floraparkstraat 390		
Aard bedrijf:	School voor speciaal onderwijs		
Datum laatste controle:	30-10-2007		
Opmerkingen:			
Besluit woon- en verblijfsgebouwen 14-03-2005			

Bijlage 4 Planmer

Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost

Gemeente Enschede

19 augustus 2011
Definitief rapport
9T6140.01

ROYAL HASKONING
thinking in
all dimensions

A COMPANY OF

ROYAL HASKONING

HASKONING NEDERLAND B.V.
PLANNING & TRANSPORT

Barbarossastraat 35
Postbus 151
6500 AD Nijmegen
+31 (0)24 328 42 84 Telefoon
+31 (0)24 360 95 66 Fax
info@nijmegen.royalhaskoning.com E-mail
www.royalhaskoning.com Internet
Arnhem 09122561 KvK

Documenttitel	Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost
Verkorte documenttitel	Plan-MER Bp buitengebied zuidoost
Status	Definitief rapport
Datum	19 augustus 2011
Projectnaam	Plan-m.e.r. Bestemmingsplan Buitengebied, gemeente Enschede
Projectnummer	9T6140.01
Opdrachtgever	Gemeente Enschede
Referentie	9T6140.01/R015/Nijm

Auteur(s)	ing. E.J. Beld
Collegiale toets	drs. H.C.N. van der Putten
Datum/paraaf	19-8-2011
Vrijgegeven door	drs ing C.A. Algra
Datum/paraaf	19-8-2011

SAMENVATTING

Aanleiding

De gemeente Enschede is bezig met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan voor het Zuidoosterlijke deel van het buitengebied van Enschede. Onder andere is het streven om meer ruimte te bieden aan economische vernieuwing. De basis hiervoor is vastgelegd in de Gids Buitenkans. Hierin worden nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden geboden als impuls voor het buitengebied.

Alvorens de gemeenteraad het ontwerpbestemmingsplan kan vaststellen dient de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) worden doorlopen. De reden hiervan is tweeledig. Allereerst is een MER verplicht omdat op voorhand niet kan worden uitgesloten dat de ruimte die het nieuwe bestemmingsplan biedt aan de landbouw negatieve gevolgen heeft voor de kwaliteit i.c. de instandhouding van de aanwezige NATURA 2000-gebieden. Verder vormt het plan het planologisch kader voor de nieuwbouw van vergistinginstallaties afhankelijk van de grootte een m.e.r. beoordelingsplichtige activiteit. Elk landbouwbedrijf krijgt de mogelijkheid om een mestvergistingsinstallatie te bouwen en te exploiteren. Hiervoor kan ook mest van andere bedrijven worden aangevoerd. Per bedrijf gaat het om een maximale vergistingcapaciteit van 100 ton per dag wat overeenkomt met de voor deze activiteit genoemde ondergrens in bijlage D van het Besluit m.e.r. 1994.

Procedurele aspecten m.e.r.

De m.e.r. levert belangrijke milieu-informatie ter ondersteuning van het besluit van de gemeenteraad over het bestemmingsplan. Hiermee krijgt het milieu een volwaardige plaats in de duurzame ontwikkeling van het buitengebied. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de wettelijk voorgeschreven procedure en de relatie daarvan met de bestemmingsplanprocedure (zie tabel 0.1).

Tabel 0.1 Plan-m.e.r. in relatie tot de bestemmingsplanprocedure

Bestemmingsplanprocedure	**Milieueffectrapportage: procedurele aspecten**
Voorontwerpbestemmingsplan	Beoordeling noodzaak Plan-MER
Consultatie betrokken bestuurorganen	Opstellen startnotitie R&D: 2009 – 2010
	Vrijgave startnotitie R&D door gemeenteraad: 20 september 2010
	Openbare kennisgeving: 6 oktober 2010
	Ter inzage legging: 7 oktober - 4 november 2010; Consultatie betrokken bestuursorganen
	Advies richtlijnen voor inhoud Plan-MER door Commissie-m.e.r. (d.d. 9 december 2010) Vaststelling Notitie R&D door raad 11 april 2011
Opstellen ontwerpbestemmingsplan	Opstellen Plan-MER
Vrijgave Ontwerpbestemmingsplan voor inspraak door B&W	Aanvaarding inhoud Plan-MER door de gemeenteraad Enschede
Ter inzage legging en zienswijzen Ontwerpbestemmingsplan	Ter inzage legging en zienswijzen op Plan-MER
	Toetsing inhoud Plan-MER door Commissie m.e.r.
	Opstellen motiveringsparagraaf t.b.v. bestemmingsplan
Vaststelling bestemmingsplan door Gemeenteraad	Vaststelling Plan-MER als bijlage bij Bestemmingsplan door Gemeenteraad
	Evaluatie

Het nu voorliggende MER is ter aanvaarding voorgelegd aan het bestuur van de gemeente Enschede en vrijgegeven voor inspraak. Ook zal de inhoud ervan worden getoetst door de Commissie voor de m.e.r.

Inhoud bestemmingsplan
De belangrijkste inhoudelijke doelen van het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost zijn:

1. Het gemeentelijk ruimtelijk beleid is gericht op het bieden van ontwikkelingsruimte voor economische functies, met name landbouw en recreatie, naast het in stand houden en ontwikkelen van de natuur en het cultuurlandschap.
2. Het bestemmingsplan richt zich in hoofdzaak op handhaving en waar mogelijk op verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en houdt daarnaast rekening met voorzienbare ruimtelijke ontwikkelingen.

In het bestemmingsplan krijgen diverse thema's een plek. Voor de m.e.r. spelen vooral de groeimogelijkheden van de landbouw en mestvergisting. De overige ontwikkelingen zijn wat kleinschaliger van aard en/of zijn minder risicovol voor de instandhouden van de NATURA 2000-gebieden.

Landbouw
Om de groei van de landbouwsector te faciliteren is aan elk van de bestaande agrarische bedrijven een passend bouwvlak toegekend. In totaal gaat het om 64 bedrijven waarvan 45 melkveehouderijen, 10 intensieve veehouderijen en 9 overige veehouderijen. Het nieuwe bestemmingsplan biedt alleen groeimogelijkheden aan bedrijven met een minimum omvang van 40 nge[1]. De ontwikkelingsruimte is vooral noodzakelijk om de levensvatbaarheid van de aanwezige bedrijven in stand te houden. Hiermee wordt aan individuele bedrijven de kans geboden om ook op termijn te kunnen blijven concurreren.

De gemeente biedt de aanwezige landbouwbedrijven ook mogelijkheden voor het realiseren van nieuwe kleinschalige voorzieningen bijvoorbeeld op toeristisch-recreatief gebied. De gemeente streeft hiermee naar een kwaliteitsverbetering van het bestaande aanbod en een beperkte uitbreiding van de recreatieve mogelijkheden. Het bestemmingsplan biedt mogelijkheden op het gebied van 'bed & breakfast', verkoop van eigen producten, toeristisch-recreatieve voorzieningen op het agrarisch bedrijf en kleinschalig kamperen.

De agrarische sector levert een belangrijke bijdrage aan het ontstaan en behoud van het karakteristieke landschap rondom Enschede. Door nevenactiviteiten (zoals verkoop van eigen producten of recreatie bij de boer) te stimuleren, kan de economische basis van een bedrijf worden verbreed.

Ten aanzien van mestvergisting biedt het bestemmingsplan de aanwezige agrarisch bedrijven de mogelijkheid tot het oprichten van een vergistinginstallatie met een maximale capaciteit van 100 ton per dag. Ook mogen andere producten aangevoerd van buitenaf worden vergist. Het digestaat (de co-vergiste mest) mag op eigen grond

[1] nge: de bedrijfsomvang en het type agrarische bedrijvigheid wordt uitgedrukt in Nederlandse grootte eenheden.

worden verwerkt maar ook worden afgevoerd voor gebruik door derden. In het bestemmingsplan is voor het doel van mestverwerking een wijzigingsbevoegdheid opgenomen door de opname van de aanduiding ‘specifieke vorm van agrarische mestverwerking’.

Beleid
Voor de m.e.r. is het ‘Beleidskader NATURA 2000 en stikstof voor veehouderijen’ van de provincie Overijssel van belang. Dit beleid is op 27 april 2010 in werking getreden en heeft als doel om evenredig bij te dragen aan de vermindering van stikstofdepositie die ecologisch gezien nodig is om achteruitgang van instandhoudingdoelstellingen tegen te gaan.

Alternatieven
In het MER zijn twee alternatieven uitgewerkt: het basisalternatief en het ‘worstcase’ alternatief. Beide alternatieven sluiten aan op de ontwikkelingsruimte binnen het bestemmingsplan maar gaan uit van een verschillend groeiscenario voor de landbouw. In het basisalternatief is de landbouwkundige ontwikkeling beperkt van omvang (tot 10% groei), in het worstcase alternatief wordt uitgegaan van een maximale opvulling van aanwezige bouwblokken.

Gelet op andere functies geldt de gedachte dat bij beperkte agrarische groei meer initiatieven ontstaan op het vlak van kleinschalige agribusiness en recreatie. Ook is de kans groter dat in delen van het landelijk gebied meer ruimte ontstaat voor de ontwikkeling van nieuwe natuur en/of agrarisch natuurbeheer. In het worstcase alternatief staat vooral de landbouw centraal met als afgeleide een forse groei in mestvergisting.

Om de effecten van de hiervoor genoemde alternatieven te kunnen beschrijven en beoordelen is ook de referentiesituatie beschreven, het nulalternatief. Dit betreft een beschrijving van de huidige toestand van het milieu en de gevolgen van autonome ontwikkeling tot 2020 waarbij het vigerende bestemmingsplan als uitgangspunt dient.

Nulalternatief
In het kader van het nulalternatief is aandacht besteed aan de huidige kwaliteit van het buitengebied en de verwachte ontwikkeling daarvan gebaseerd op het vigerende bestemmingsplan.

Ruimtegebruik
De gemeente Enschede heeft met een omvang van circa 10.000 hectare een relatief groot buitengebied. De aanwezige veehouderij is nog grotendeels vrij extensief van opzet. Het historische verloop in de ontwikkeling van de landbouw in Nederland en de prognoses voor de toekomst zijn op hoofdlijnen ook zichtbaar in de omgeving van Enschede.

De daling van het aantal bedrijven in Enschede is iets groter dan de daling in andere delen van Overijssel. In Overijssel is tussen 2000 en 2009 het aantal bedrijven met 22% afgenomen, tot 8.909. In Enschede is deze afname iets forser namelijk 31% en resteren in 2009 nog 207 agrarische bedrijven. Binnen het plangebied gaat het om 64 bedrijven (zie tabel 0.2).

Tabel 0.2 Overzicht van veehouderijen in het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost

Omvang nieuw bouwblok (ha)	Aantal	*Melkvee-houderijen*	*Intensieve veehouderijen*	*Overige veehouderijen**
< 0,5	8	2	2	4
0,5-1,0	18	14	2	2
1,0-1,5	37	29	6	2
>1,5	1			1
Totaal aantal	***64***	***45***	***10***	***9***
Oppervlakte totaal (ha)	49 ha	33,4 ha	8,6 ha	7,3 ha
Idem gemiddeld per bedrijf (ha)	0,8 ha	0,7 ha	0,9 ha	0,8 ha

* 8x paarden, 1x varkens/paarden

Het buitengebied van Enschede is aantrekkelijk voor de recreatie vanwege de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische waarden. De vele wandel- en fietspaden maken het mogelijk om deze waarden te beleven. Naar verwachting neemt de belangstelling voor het buitengebied de komende jaren toe.

In het plangebied zijn voornamelijk wegen aanwezig die smaller zijn dan zes meter; een breedte die niet is toegesneden op frequent vrachtverkeer zeker in combinatie met fiets- en wandelverkeer.

Milieu
Ten aanzien van luchtkwaliteit geldt dat de jaargemiddelde concentraties voor stikstof (NO_2) en fijn stof niet worden overschreden. De belangrijkste emissiebronnen in het buitengebied van Enschede zijn de veehouderij en het wegverkeer. Voor de veehouderij gaat het met name om emissies van fijn stof (PM_{10}). Bij auto's en vrachtwagens betreft het vooral NO_x en PM_{10}.

Er zijn geen klachten over geurhinder. Ook is er geen informatie voor handen in de sfeer van geurcontouren. Gelet op het ammoniakbeleid zal de geursituatie in het buitengebied verbeteren. De geluidemissie is beperkt van omvang. Belangrijke geluidbronnen zijn niet aanwezig. Er zijn geen knelpunten. Ook zijn er geen signalen dat de gebruikers van het buitengebied geluidhinder ondervinden.

Ten aanzien van het aspect van volksgezondheid blijkt uit landelijk onderzoek gebleken dat ook in gebieden met veel intensieve veehouderijen niet kan worden bevestigd dat dit leidt tot meer klachten en aandoeningen aan de luchtwegen en dergelijke. Daarnaast is het aantal intensieve veehouderijen in het plangebied vrij gering (tien stuks) en is sprake van een ruime spreiding.

Bodem en Water
De hoogteligging van het plangebied kent een vrij sterk reliëf, veroorzaakt door de noord-zuid gerichte stuwwal van Oldenzaal - Enschede. De top van de stuwwal is gelegen op circa NAP + 60 meter. Vanaf de top loopt het maaiveld in oostelijk en westelijk richting af naar uiteindelijk circa NAP + 20 meter in het westen en NAP + 30 meter in het oosten van het onderzoeksgebied.

De grondwaterstroming in het gebied wordt voornamelijk bepaald door de stuwwal Oldenzaal – Enschede, welke een duidelijke grondwaterscheiding vormt. Het grondwater stroomt van de stuwwal in oostelijke en westelijke richting van de stuwwal af naar de lager gelegen gebieden.

Natuur
In en rondom het plangebied liggen meerdere NATURA 2000-gebieden, zowel in Nederland als in Duitsland. De Nederlandse NATURA 2000-gebieden zijn Aamsveen, Buurserzand en Haaksbergerveen, Witte Veen, Dinkelland, Lonnekermeer en Landgoederen Oldenzaal. Net over de grens met Duitsland liggen nog zeven andere NATURA 2000-gebieden (zie bijlage 4).

Het overheidsbeleid is er op gericht om de NATURA 2000-gebieden in een gunstige staat van instandhouding te brengen of te houden. De agrarische bedrijven zorgen onder meer voor uitstoot van ammoniak (NH_3) wat een bijdrage levert aan de stikstofdepositie. Er is specifiek beleid ontwikkeld om de stikstofemissie tot een meer acceptabel niveau terug te brengen: Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (2008), Beleidskader NATURA 2000 en stikstof voor veehouderijen (2010) en het Programmatische aanpak stikstof (in voorbereiding). Het stikstofbeleid is er op gericht om het depositieniveau terug te brengen tot een acceptabel minimum, de kritische depositiewaarde.

De bijdrage van de landbouwbedrijven in het plangebied aan het depositieniveau in de NATURA 2000-gebieden bedraagt maximaal 100 mol/ha/jr (noordgrens Aamsveen). De gemiddelde bijdrage loopt uiteen van 5 tot 25 mol/ha/jr, minder dan 1% van de huidige achtergrondwaarde.

De EHS overlapt met een groot gedeelte van het Buitengebied Zuidoost van de gemeente Enschede. Naast de NATURA 2000-gebieden die alle deel uitmaken van de EHS liggen ook in het gebied tussen de NATURA 2000-gebieden veel EHS-gebieden. De natuurbeheertypen bestaan voornamelijk uit kruiden- en faunarijk grasland, droog bos met productie, dennen/eiken/beukenbos, stukjes droge en vochtige heide en nog om te vormen landbouwgrond.

Landschap
Het plangebied bezit een waardevol historisch landschap met vele verschillende landschapstypes. Er wordt ingezet op handhaving en verbetering van de aanwezige waarden. Tevens bezit het buitengebied vele rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten. Ook hier geldt dat wordt ingezet op handhaving en verbetering.

Effectbeschrijving
In het MER worden de milieueffecten van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied beschreven en beoordeeld. Voor dit doel zijn twee alternatieven ontwikkeld: het basisalternatief en het worstcase alternatief. De effecten van deze alternatieven zijn vergeleken met het nulalternatief en in de navolgende tabel samengevat (zie tabel 0.3).

Tabel 0.3 Samenvatting effectbeschrijving

Aspecten	Basisalternatief	Worstcase alternatief
Landbouw	10% groei mogelijk.	Maximale groei mogelijk.
Recreatie	Verbreedde landbouw draagt bij aan de recreatieve ontwikkeling van het buitengebied	Maximering van de agrarische bedrijfsvoering, weinig verbreding
Wonen	Geen effect, geen toename van het aantal woningen	Geen effect, geen toename van het aantal woningen
Verkeer	Geringe toename landbouwgebonden transportbewegingen; de verkeersveiligheid op wegen met fietsers neemt enigszins af	Relatief forse toename van landbouwgebonden transportbewegingen belemmeren de doorstroming, de verkeersveiligheid vormt een belangrijk aandachtspunt.
Luchtkwaliteit; geur; geluid	Bronbijdrage slecht zeer marginaal, verspreidingsgebied neemt licht toe. Leidt niet tot overschrijding Wlk. Afname geuremissie als gevolg van het vigerende ammoniakbeleid. Geringe toename geluidemissie als gevolg van landbouwgebonden transport. Leidt niet tot overschrijding voorkeursgrenswaarde voor wegverkeerslawaai	Bronbijdrage slechts zeer marginaal, verspreidingsgebied neemt licht toe. Leidt niet tot overschrijding Wlk. Afname geuremissie als gevolg van het vigerende ammoniakbeleid. Toename geluidemissie als gevolg van landbouw gebonden transport. Leidt niet tot overschrijding voorkeursgrenswaarde voor wegverkeerslawaai
Energie	10% van bedrijven hebben een vergistinginstallatie en dragen bij aan elektriciteitvoorziening.	50% van bedrijven hebben een vergistinginstallatie en dragen bij aan elektriciteitvoorziening.
Bodem en water	Toename belasting bodem gering, beperkte kans op verslechtering bodemkwaliteit. Geringe invloed op waterkwantiteit.	Toename belasting bodem gering, beperkte kans op verslechtering bodemkwaliteit. Geringe invloed op waterkwantiteit.
Natuur	De bijdrage van de landbouw aan de stikstofdepositie in NATURA 2000-gebieden en EHS neemt in vergelijking met de huidige situatie met 1 - 3 mol/ha/jaar af, gelijk aan het nulalternatief	De bijdrage van de landbouw aan de stikstofdepositie in NATURA 2000-gebieden en EHS neemt in vergelijking met de huidige situatie met 1 - 3 mol/ha/jaar af, gelijk aan het nulalternatief
Landschap	Positieve scores vanwege voortbestaan agrarisch landschap en verbreding landbouw.	Algehele nivellering van het landschap. Forse opschaling van de landbouw past niet binnen de maatvoering van het historisch landschap.
Cultuurhistorie	Monumenten worden niet aangetast en verliezen geen waarde. Context wordt licht geweld aangedaan.	Monumenten worden niet aangetast en verliezen geen waarde. Context wordt zwaar geweld aangedaan.

Het accent in de effectbeschrijving ligt bij de verwachte ontwikkeling van de luchtkwaliteit en de mogelijke consequenties daarvan voor de aanwezige NATURA 2000-gebieden. Voor beide deelaspecten zijn separate rapportages geschreven. In de bijlage Luchtkwaliteit en stikstofdepositie worden de uitgevoerde modelbeschrijvingen toegelicht en de berekende resultaten (zie bijlage 3). In de Passende Beoordeling is nagegaan of de voorgestane landbouwkundige ontwikkeling van invloed is op de instandhoudingdoelen van de NATURA 2000-gebieden en zo ja welke maatregelen nog open staan om negatieve effecten te voorkomen dan wel te mitigeren (zie bijlage 4).

Evaluatie

In onderstaande tabel zijn de beschreven effecten beoordeeld (zie tabel 0.4). Uit dit overzicht blijkt dat het basisalternatief in vergelijking met het worstcase alternatief de meest gunstige vooruitzichten biedt voor het milieu. Dat is natuurlijk niet zo verbazingwekkend. Het basisalternatief heeft namelijk ook een breder doelbereik. Met de voorgestelde inrichting wordt niet alleen gestreefd naar een verbetering van de landbouwpositie maar ook naar een versterking van de recreatie (meer faciliteiten) en voorzieningen voor duurzame energieopwekking.

Ruimtegebruik, landbouw, recreatie, wonen en verkeer

De verbreding van de landbouw, een belangrijke poot van het basisalternatief maakt het buitengebied aantrekkelijker voor een recreatief bezoek. Het kleinschalige karakter daarvan past binnen de historische context van het landschap en vormt naar verwachting een belangrijke economische basis voor het agrarisch landschapsbeheer.

Tabel 0.2 Beoordeling basisalternatief en worstcase alternatief ten opzichte van het nulalternatief

Aspecten	Basisalternatief	Worstcase alternatief
Landbouw	+	+ +
Recreatie	+ +	0
Wonen	0	0
Verkeer	0	0
Verkeersveiligheid	-/0	-
Luchtkwaliteit	0	0
Geluid	0	0
Geur	0	0
Energie	+	+ +
Bodem en water	-/0	-/0
Natuur	0	0
Landschap	+	- -
Cultuurhistorie	-/0	-

Luchtkwaliteit, geluid, geur
De invloed van de in beschouwing genomen alternatieven op luchtkwaliteit, geluid en geur is marginaal. Deze effecten zijn voor beide alternatieven als neutraal beoordeeld.

Energie
Mestvergisting is een duurzame wijze van energiewinning. Het geproduceerde biogas kan (deels) worden ingezet voor de eigen warmtevoorziening of als elektriciteit worden verhandeld. De bijdrage aan de totale energiebehoefte is echter vrij gering. In het worstcase is deze bijdrage geoptimaliseerd.

Bodem en water
De gevolgen voor bodem en water zijn marginaal. De Meststoffenwet verplicht de intensieve veehouderij om een groot deel van de mestproductie op duurzame wijze te laten verwerken.

Natuur
De ammoniakemissie van de verspreid liggende bedrijven neemt de komende jaren af en is onafhankelijk van een eventuele groei van deze bedrijven. Wat betreft de vergunningverlening wordt uitgegaan van vastgestelde emissieplafonds per bedrijf die de komende jaren zullen afnemen. Dit laatste vereist wel de nodige investeringen in staltypen in combinatie met luchtbehandelingsystemen.

Het provinciale “Beleidskader NATURA 2000 en stikstof voor veehouderijen” (april 2010) zorgt voor een gestage afname van de landbouwbijdrage aan de stikstofdepositie wat weer ten goede komt aan de instandhouding van de NATURA 2000-gebieden. Uit de uitgevoerde analyse blijkt dat ook bij toepassing van de 50% “compensatieregeling” de bijdrage van de landbouwbedrijven binnen het plangebied aan het depositieniveau in de meest nabij gelegen NATURA 2000-gebieden met circa 3 mol/ha in 2020 en 5 mol/ha in 2030 afneemt.

Landschap
Belangrijke delen van het Enschedese landschap hangen samen met het agrarisch beheer. Het voortbestaan daarvan is evident voor het beheer en daarmee voor het behoud van het historisch landschap. Het basisalternatief biedt hiervoor goede garanties. De ruimte voor groei bevordert de landbouw en het voortbestaan van het agrarisch landschap.

Het worstcase alternatief leidt op de langere termijn tot nivellering van het landschap. Het historische landschap wordt sterk bepaald door de maatvoering van de aanwezige elementen. Een forse opschaling van de landbouw en de bijbehorende vergistingtanks passen niet binnen deze maatvoering.

Cultuurhistorie
Naar verwachting zijn beide alternatieven mogelijk zonder dat waardevolle monumenten worden aangetast dan wel hun waarde verliezen. Het worstcase alternatief past niet in het historisch landschap van Enschede. Het basisalternatief is goed inpasbaar.

Conclusies

- Het basisalternatief biedt de meest gunstige vooruitzichten voor de ontwikkeling van het landelijk gebied van Enschede. Door het bredere doelbereik wordt niet alleen gestreefd naar een verbetering van de landbouwpositie maar ook naar een versterking van de recreatie (meer faciliteiten) en voorzieningen voor duurzame energieopwekking.
- De toegestane groei van de veestapel leidt als gevolg van beleidsmaatregelen op het gebied van stikstof- en ammoniakemissie op den duur tot een afname van het stikstofniveau in het buitengebied en daarmee ook in de NATURA 2000-gebieden.

INHOUDSOPGAVE

			Blz.
1	AANLEIDING		1
	1.1	Doel m.e.r. in relatie tot het bestemmingsplan	3
	1.2	Procedure en betrokken partijen	4
	1.3	Leeswijzer	6
2	HET BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED ZUIDOOST (HET VOORNEMEN)		8
	2.1	Inleiding	8
	2.2	Twee bestemmingsplannen buitengebied	8
	2.3	Doeleinden bestemmingsplan buitengebied	9
	2.4	Inhoud Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost (uitwerking voornemen)	10
3	BELEID		21
4	IN BESCHOUWING GENOMEN ALTERNATIEVEN		22
	4.1	Inleiding	22
	4.2	Trends in de agrarische ontwikkeling	22
	4.3	Nulalternatief (= autonome ontwikkeling)	24
	4.4	Basisalternatief	24
	4.5	Worstcase - alternatief	25
	4.6	Toetsingskader	28
5	HUIDIGE TOESTAND MILIEU EN AUTONOME ONTWIKKELING: HET NULALTERNATIEF		30
	5.1	Inleiding	30
	5.2	Functies	30
	5.2.1	Landbouw	30
	5.2.2	Werken	33
	5.2.3	Wonen	33
	5.2.4	Recreatie	34
	5.2.5	Verkeer	34
	5.3	Milieukwaliteit	37
	5.4	Bodem en water	39
	5.5	Natuur	45
	5.6	Landschap	53
6	DE MILIEUGEVOLGEN VAN DE IN BESCHOUWING GENOMEN ALTERNATIEVEN		60
	6.1	Inleiding	60
	6.2	Ruimtegebruik	60
	6.3	Milieu	61
	6.3.1	Luchtkwaliteit	61
	6.3.2	Geluid	63
	6.3.3	Geur	63
	6.3.4	Overige deelaspecten	64

	6.4	Bodem en water	65
	6.5	Natuur	66
	6.6	Landschap	70
7	VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN		71
	7.1	Beoordeling in relatie tot het nulalternatief	71
	7.2	Conclusies	73
8	NOG TE DOEN		74
	8.1	Leemten in kennis	74
	8.2	Evaluatieprogramma	75
9	VERKLARENDE WOORDENLIJST		76

BIJLAGEN
1. Notitie R&D en Advies richtlijnen
2. Beleid
3. Luchtkwaliteit en stikstofdepositie
4. Passende Beoordeling

1 AANLEIDING

Bestemmingsplan Buitengebied
De gemeente Enschede is bezig met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan buitengebied. Hiervoor is het buitengebied in twee delen opgeknipt:

- Het buitengebied ten zuiden en ten oosten van de bebouwde kom van Enschede (deelgebied 1).
- Het buitengebied ten noorden en ten westen van de bebouwde kom van Enschede (deelgebied 2).

Voor beide deelgebieden wordt opeenvolgend een nieuw bestemmingsplan gemaakt. Als eerste voor deelgebied 1 (zie figuur 1.1, voor begrenzing plangebied). Het thans nog geldende bestemmingsplan is in 1997 vastgesteld.

Los van het gegeven dat het bij wet verplicht is om een bestemmingsplan eens in de tien jaar te herzien, is ook de behoefte aan een nieuw bestemmingsplan de laatste jaren gegroeid. Het buitengebied is de laatste jaren in toenemende mate onder de aandacht gekomen. Er is een behoefte ontstaan aan meer bewegingsvrijheid. Landbouwbedrijven verdwijnen, bebouwing komt vrij en er wordt gezocht naar economische vernieuwing. De gemeente krijgt veel aanvragen voor de realisering van nieuwe initiatieven. Tevens heerst er bezorgdheid om de mogelijke teloorgang van de waarden van het buitengebied. De Enschedeër houdt van het landschap om hem heen.

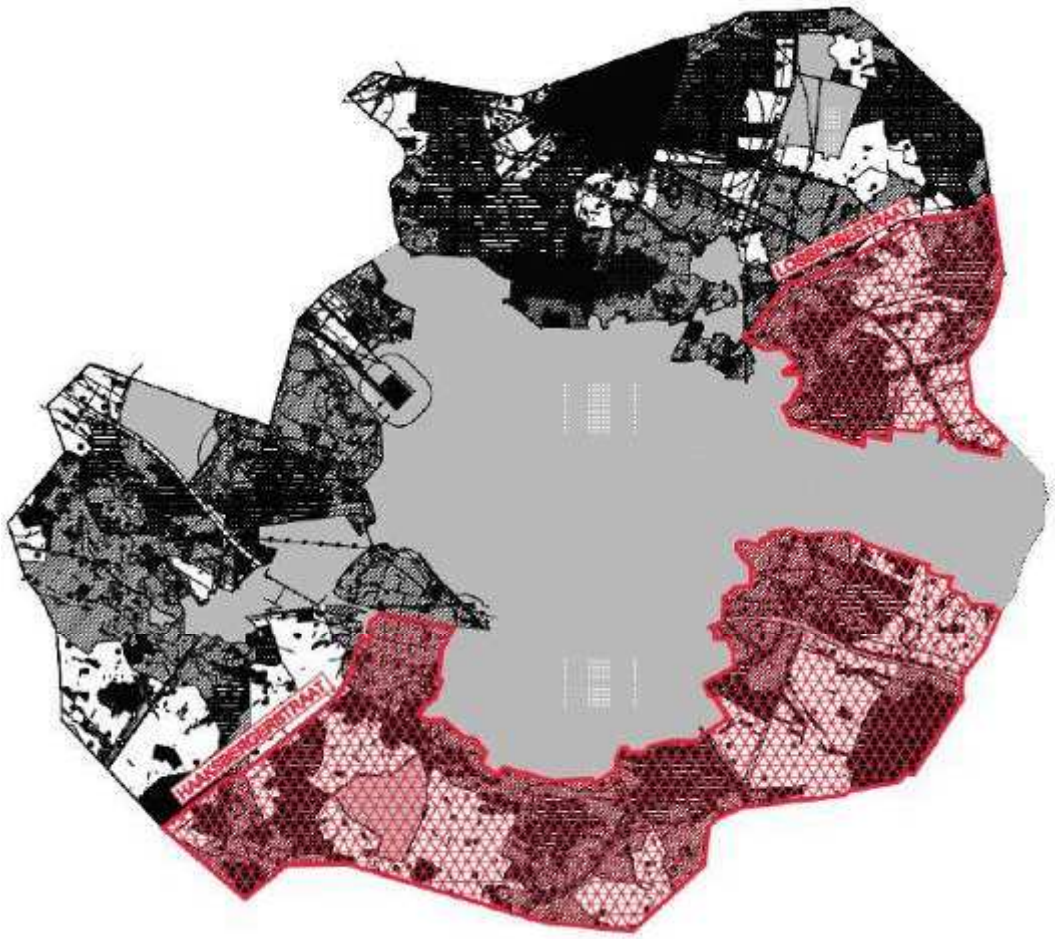
In 2005 is naar aanleiding van de toenemende dynamiek in het buitengebied de nota “Verkenning Toekomst Buitengebied” geschreven. Als vervolgstap daarop is Buitenkans, Gids voor het buitengebied (herziene versie 2010) opgesteld. Er kan niet meer worden volstaan met het terughoudende beleid zoals dat in het bestemmingsplan Buitengebied 1996 is neergelegd. Door de provincie en het rijk zijn de deuren naar meer mogelijkheden voor het platteland opengezet. Ook de gemeente ziet het bieden van nieuwe mogelijkheden als een impuls voor het buitengebied, waarbij tegelijkertijd wel waakzaam moet worden omgegaan met de aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden.

Verplichting tot milieueffectrapportage (m.e.r.)
Op 27 juni 2001 is de Europese richtlijn betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma’s vastgesteld.[2] Het doel van deze richtlijn is om bij de besluitvorming over plannen en programma’s het milieu een volwaardige plaats te geven. In Nederland is deze richtlijn bekend geworden onder de naam Strategische Milieubeoordeling (SMB).

In september 2006 is de richtlijn omgezet in nationale wetgeving. De Wet Milieubeheer (hoofdstuk 7 Wm) en het Besluit milieueffectrapportage 1994 (Besluit m.e.r. 1994) zijn hierdoor gewijzigd. Als plannen (uiteindelijk) kunnen leiden tot concrete projecten of activiteiten met (mogelijk) grote nadelige gevolgen voor het milieu, dan is onder bepaalde omstandigheden een plan-m.e.r. verplicht.

[2] Richtlijn 2001/42/EG, Pb. EG 2001 L 197, p 30 e.v.

Figuur 1.1 Plangebied



Voorafgaand aan het besluit over deze plannen moet de procedure van plan-m.e.r. worden doorlopen. Het gaat daarbij om wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen:

- Waarvoor een Passende Beoordeling nodig is op grond van artikel 19f, lid 1 van de Natuurbeschermingswet 1998 (artikel 7.2a Wm).
- Die het *kader vormen voor* toekomstige project-m.e.r. en/of beoordelingsplichtige besluiten, zoals genoemd in kolom 4, onderdeel C en D van het Besluit m.e.r. 1994 (artikel 7.2, tweede lid, Wm).[3]

Voor het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost gelden beide argumenten.

De verplichting tot m.e.r. hangt samen met de aanwezigheid van NATURA 2000-gebieden binnen het plangebied en in de omgeving daarvan. Op voorhand kan niet worden uitgesloten dat de ruimte die het nieuwe bestemmingsplan biedt aan de ontwikkeling van de landbouw en in samenhang daarmee aan de ontwikkeling van mestvergisting negatieve gevolgen heeft voor de kwaliteit (lees instandhoudingsdoelstellingen) van deze gevoelige gebieden. Voor dit doel moet zoals voorgeschreven in Natuurbeschermingswet (1998) een Passende Beoordeling worden uitgevoerd (zie onderstaand kader).

[3] In het Besluit m.e.r. 1994 zijn de bestuursrechtelijk en wettelijk verplichte plannen limitatief opgenomen.

Passende Beoordeling
Een ontheffingsaanvraag in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw 1998) moet in sommige gevallen de procedure van een passende beoordeling doorlopen. Deze bestaat uit twee fasen.

In de oriënterende fase (ook wel voortoets genoemd), wordt nagegaan of het plan activiteiten toestaat die significant, negatieve gevolgen hebben voor de instandhoudingdoelstellingen van de aanwezige NATURA 2000-gebieden 'Aamsveen', 'Buurserzand en Haaksbergerveen', 'Witte Veen', 'Dinkelland', 'Lonnekermeer', 'Landgoederen Oldenzaal', 'Amtsvenn und Hündfelder Moor','Graeser Venn - Gut Moorhof', 'Wacholderheide Hörsteloe' en 'Schwatten Gatt'.

Indien uit de voortoets blijkt dat op voorhand niet valt uit te sluiten dat de toegestane groei van de agrarische bedrijven significante negatieve effecten heeft op de aanwezige, beschermde natuurgebieden moeten deze effecten nader worden onderzocht en beoordeeld. Indien daadwerkelijk sprake is van significant negatieve effecten dan zijn de beoogde ontwikkelingen alleen toelaatbaar als kan worden aangetoond dat er dwingende redenen van openbaar belang zijn. Tevens moet worden nagegaan of er geen alternatieve ontwikkelingsmogelijkheden zijn en rekening worden gehouden met compensatie (artikel 19j Nbw 1998, jo 19g en 19h Nbw 1998).

Het plan vormt tevens het planologisch kader voor de mogelijke oprichting van vergistinginstallaties. Dat wil zeggen elk aanwezig landbouwbedrijf wordt de mogelijkheid geboden om het eigen aanbod aan mest te vergisten. Per bedrijf gaat het om een maximale vergistingcapaciteit van 100 ton per dag wat overeenkomt met de voor deze activiteit genoemde ondergrens in bijlage D van het Besluit m.e.r. 1994[4]:

Activiteit 18.4: De oprichting, wijziging of uitbreiding van een inrichting bestemd voor de verbranding of de chemische behandeling van niet-gevaarlijke afvalstoffen. In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een inrichting met een capaciteit van 100 ton per dag of meer.

1.1 Doel m.e.r. in relatie tot het bestemmingsplan

Het algemene doel van het uit te werken Plan-MER is het op systematische en inzichtelijke wijze beschrijven van de milieueffecten die het gevolg zijn van de voorgenomen herziening van het bestemmingsplan buitengebied. De inhoud van het MER dient ter ondersteuning van de besluitvorming over het bestemmingsplan en geeft het milieu een volwaardige plaats in de bevordering van de duurzame ontwikkeling van het buitengebied.

Door de inhoud levert het MER de volgende bijdrage aan de besluitvorming:
- Het biedt het gemeentebestuur een kader voor de discussie over de milieuambities van het bestemmingsplan met betrokken bestuursorganen, instanties en burgers.
- Het biedt milieu-input voor de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente Enschede. Ontwikkelingsrichtingen worden in beeld gebracht en beoordeeld op hun effecten. De afweging van alternatieven ligt ten grondslag aan de keuzes die gemaakt worden voor het bestemmingsplan.

[4] In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau is onterecht geen rekening gehouden met dit kaderstellende karakter van het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost.

- Het voorliggende Plan-MER vormt tevens het kader voor toekomstige besluiten over activiteiten die via het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost mogelijk worden gemaakt, bijvoorbeeld de uitbreiding van agrarische bedrijven en/of de oprichting van een vergistinginstallatie. Afhankelijk van de omvang van deze activiteiten geldt een besluit-m.e.r. (beoordelings) plicht.
- Het Plan-MER zal tevens een beschrijving geven van de verwachte cumulatieve milieueffecten van alle ontwikkelingsmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt.

1.2 Procedure en betrokken partijen

Voor u ligt het Plan-MER dat is opgesteld ten behoeve van het nieuwe Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost van de gemeente Enschede. In dit MER worden de effecten van het bestemmingsplan beschreven. Als basis voor de inhoud van het MER dienen de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (R&D)[5] en het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.)[6].

Voor de totstandkoming van dit Plan-MER geldt de uitgebreide procedure. De verschillende stappen hierin staan uitgewerkt in tabel 1.1 en figuur 1.2. In deze overzichten is weergegeven hoe het proces van het bestemmingsplan en de plan-m.e.r. parallel in de tijd verlopen[7].

Tabel 1.1 Plan-m.e.r. in relatie tot de bestemmingsplanprocedure

Bestemmingsplanprocedure	**Procedure Plan-MER**
Voorontwerpbestemmingsplan	Beoordeling noodzaak Plan-MER
Consultatie betrokken bestuurorganen	Opstellen startnotitie R&D: 2009 – 2010
	Vrijgave startnotitie R&D door gemeenteraad Enschede: 20 september 2010
	Openbare kennisgeving: 6 oktober 2010
	Ter inzage legging: 7 oktober - 4 november 2010; Consultatie betrokken bestuursorganen
	Advies richtlijnen voor inhoud MER door Commissie-m.e.r. (d.d. 9 december 2010) Vaststelling Notitie R&D doorgemeenteraad Enschede 11 april 2011
Opstellen ontwerpbestemmingsplan	Opstellen Plan-MER
Vrijgave Ontwerpbestemmingsplan voor inspraak door B&W	Aanvaarding inhoud Plan-MER door de gemeenteraad van Enschede
Ter inzage legging en zienswijzen	Ter inzage legging en zienswijzen op Plan-MER

[5] Gemeente Enschede, 2010. Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost. Royal Haskoning, 10 augustus 2010, rapportnr. 9T6140. Toegevoegd in bijlage 1

[6] Commissie voor de m.e.r., 2010. Bestemmingsplan buitengebied Zuidoost Enschede. Advies over de reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport. 9 december 2010, rapportnummer 2384-50. Toegevoegd in bijlage 1

[7] Naast Plan-m.e.r. bestaat in de Wet milieubeheer ook de verplichting van project-m.e.r. Deze laatst genoemde vorm van m.e.r. dient vooral ter ondersteuning van vergunningenprocedures, zoals de Wabo (Wm) of de watervergunning (Ww). Waar in het onderhavige rapport wordt verwezen naar m.e.r. en/of MER wordt in alle gevallen de “plan” variant bedoeld. Voor de onderhavige m.e.r. geldt de uitgebreide procedure omdat de verplichting tot m.e.r. onder meer samenhangt met activiteiten die een passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet noodzakelijk maakt.

Bestemmingsplanprocedure	Procedure Plan-MER
Ontwerpbestemmingsplan	Toetsing inhoud Plan-MER door Commissie-m.e.r.
	Opstellen motiveringsparagraaf t.b.v. bestemmingsplan
Vaststelling bestemmingsplan door Gemeenteraad Enschede	Vaststelling Plan-MER als bijlage bij Bestemmingsplan door Gemeenteraad Enschede
	Evaluatie

De notitie R&D
De openbare kennisgeving van de notitie R&D voor het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost, vormt de start van de m.e.r.-procedure. Deze kennisgeving heeft plaatsgevonden op 6 oktober 2010, in De weekkrant Huis aan Huis Enschede. Tegelijkertijd met de openbare kennisgeving is de Notitie R&D gepubliceerd en op de daarvoor bestemde plekken ter inzage gelegd.

Raadpleging t.b.v. de inhoud plan-MER
De volgende wettelijke stap in de m.e.r.-procedure is de raadpleging van betrokken bestuursorganen zoals de provincie Overijssel, waterschap Regge en Dinkel en naburige gemeenten. Na vrijgave van de notitie R&D door de gemeenteraad van Enschede is deze ter consultatie naar deze bestuursorganen gestuurd met het verzoek om hierop te reageren. Verder is de notitie gedurende een periode van zes weken ter inzage gelegd. Ook heeft de gemeente een adviesaanvraag ingediend bij de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.).

Het advies van de Commissie m.e.r. is meegenomen in het MER. Dit advies is integraal opgenomen in bijlage 1. Ook wordt hier een overzicht gegeven van de geraadpleegde bestuurorganen en wettelijk voorgeschreven adviseurs en hun reactie op de notitie R&D.

Toetsing inhoud plan-MER
Nadat het MER is opgesteld wordt deze ter aanvaarding voorgelegd aan de gemeenteraad van Enschede. Het MER en wordt tegelijkertijd met het Ontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegd. Verder wordt het MER ter toetsing aan de Commissie m.e.r. voorgelegd.

In het ontwerp bestemmingsplan wordt in een motiveringsparagraaf beschreven op welke wijze bij de keuzes in het bestemmingsplan rekening is gehouden met de mogelijke gevolgen voor het milieu.

In het MER is tenslotte aangegeven op welke manier monitoring en evaluatie van effecten zal plaatsvinden (zie hoofdstuk 8).

Vaststelling bestemmingsplan en plan-MER
Vaststelling van het definitieve bestemmingsplan en het Plan-MER door de gemeenteraad van Enschede is voorzien in het voorjaar van 2012.

1.3 Leeswijzer

In dit MER worden de milieugevolgen van het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost toegelicht. Om hier een goed beeld van te geven wordt in hoofdstuk 2 de inhoud van het bestemmingsplan toegelicht. Wat betreft de beschreven functies gaat de aandacht vooral uit naar landbouw en mestvergisting. Het plan is als geheel conserverend van aard.

In hoofdstuk 3 wordt de verschillende beleidsinstrumenten beschreven die sturend zijn voor de inhoud van dit MER en in het bijzonder voor de effectbeschrijving en beoordeling.
De mogelijke ontwikkeling zoals toegestaan in het bestemmingsplan (zie hoofdstuk 2) kan via meerdere scenario's verlopen. Om de bandbreedte in de verwachte milieugevolgen te illustreren, worden in hoofdstuk 4 twee alternatieven met een sterk uiteenlopend scenario in beschouwing genomen: het basisalternatief en het worstcase alternatief. Daarnaast wordt ook ingegaan op de functie van het nulalternatief.

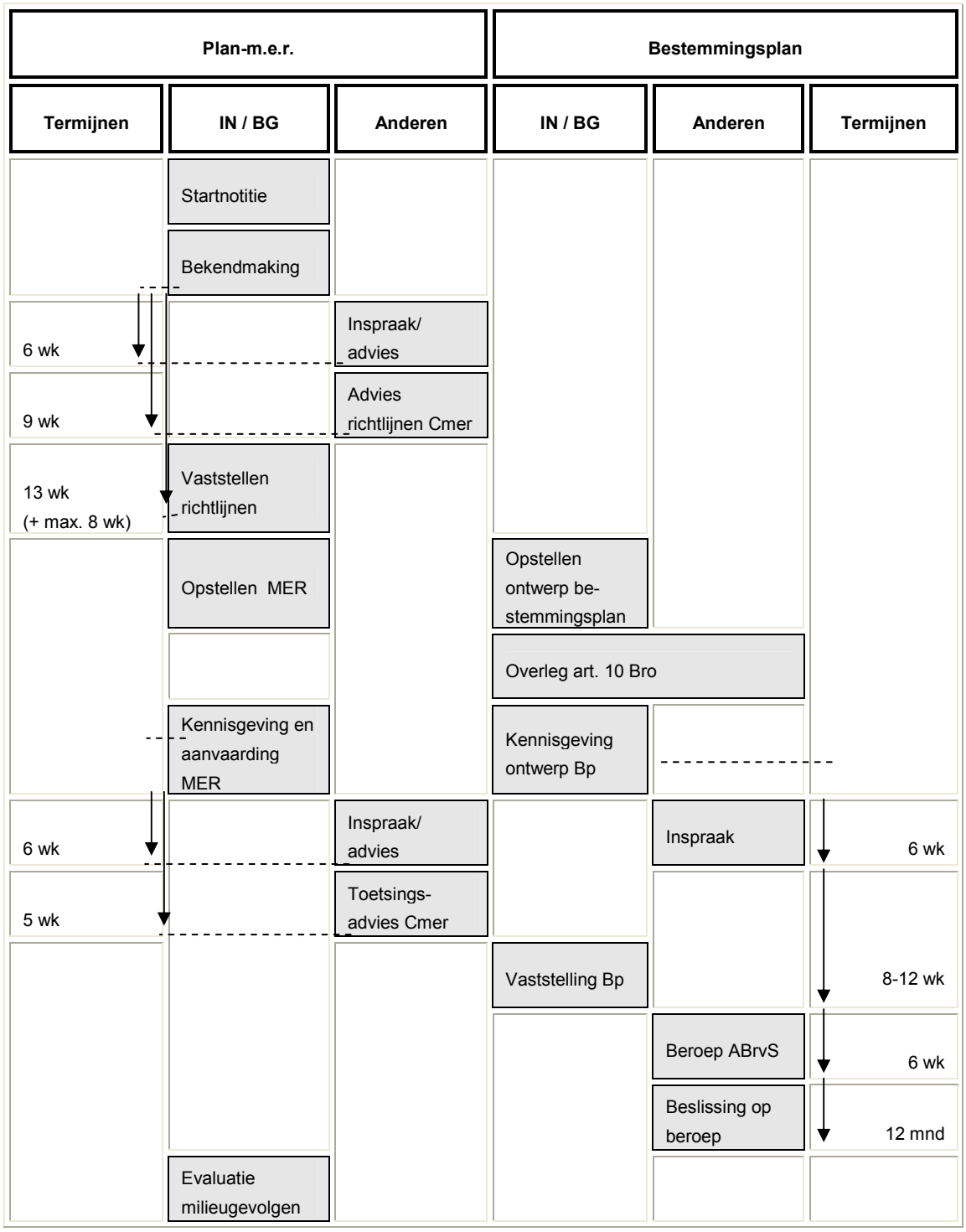
In hoofdstuk 5 wordt de huidige toestand van het milieu beschreven en de verwachte ontwikkeling daarvan als het vigerende bestemmingsplan niet wordt gewijzigd. Deze beschrijving vormt het nulalternatief van dit MER.

In hoofdstuk 6 worden de gevolgen van de twee in beschouwing genomen alternatieven uitgewerkt. Om de effecten te kunnen beoordelen, worden ze vergeleken met de verwachte toestand van het milieu na autonome ontwikkeling, de inhoud van hoofdstuk 5, het nulalternatief.

In hoofdstuk 7 worden de alternatieven onderling vergeleken en samenvattend beoordeeld.

Tenslotte volgt in hoofdstuk 8 een overzicht van leemten in kennis gegeven en een aanzet voor het evaluatieprogramma om de mogelijke ontwikkeling te monitoren.

Figuur 1.2 De afstemming van de plan-m.e.r. op de Wro-procedure van het bestemmingsplan



2 HET BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED ZUIDOOST (HET VOORNEMEN)

2.1 Inleiding

De herziening van het bestemmingplan buitengebied Enschede verloopt in twee stappen. Naast het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost wordt in een apart traject ook gewerkt aan het Bestemmingsplan Buitengebied Noordwest. Hierna wordt eerst uitgelegd waarom voor deze aanpak is gekozen (zie § 2.2). Daarna wordt kort stilgestaan bij de doeleinden van het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost (zie § 2.3). In de laatste paragraaf van dit hoofdstuk wordt per functie nagegaan welke ontwikkelingen de gemeente voorstaat (zie § 2.4).

2.2 Twee bestemmingsplannen buitengebied

Het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Enschede wordt in twee afzonderlijke delen herzien, namelijk deelgebieden zuidoost en noordwest. De aanleiding hiervoor is drieledig.

Projecten
De belangrijkste reden is dat in Enschede-Noord de Gebiedsontwikkeling luchthaven Twente e.o speelt. Voor dit project geldt een eigen dynamiek. De ruimtelijke effecten van het vliegveld (geluidscontouren en invliegfunnel) waaieren over een groot deel van het landelijk gebied uit. Omdat ten tijde van de ontwikkeling van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied de planvorming voor het vliegveld nog niet was afgerond en er bovendien nog een aantal formele besluiten genomen moesten worden, is besloten voornoemde ontwikkelingen buiten het plangebied te laten om vertraging te voorkomen.

Omvang
Daarnaast speelt de omvang van het buitengebied een rol. De gemeente Enschede heeft een groot buitengebied, circa 10.000 hectare. Een groot plangebied betekent veel inventarisatiewerk, veel nieuwe ontwikkelingen, veel belangenorganisaties en veel zienswijzen (bezwaren). Het maken van een bestemmingsplan voor het buitengebied is in de basis niet complexer dan het maken van een bestemmingsplan voor het stedelijk gebied. De enorme omvang (65 % van het totale grondgebied van de gemeente Enschede is in gebruik voor de landbouw, bos en natuur) maakt de voorbereiding van een dergelijk plan tot een lastige opgave. Door het buitengebied in twee stappen ter herzien wordt deze opgave overzichtelijker.

Leereffect
Bij de inhaalslag van het actualiseren van bestemmingsplannen hebben het opstellen van de eerste plannen relatief veel tijd gekost. De laatste uit de reeks stonden soms binnen enkele weken al in de steigers. De ervaring die bij de voorbereiding van het bestemmingsplan voor het zuidelijk deel van het buitengebied wordt opgedaan, kan worden benut om het maken van een bestemmingsplan voor het resterende deel van het buitengebied efficiënter en doelmatiger aan te pakken.

Hierna wordt een overzicht gegeven van de verschillende functies die met het nieuwe bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt waarbij in het tweede deel het accent ligt op de functies die het nieuwe plan onderscheiden van het oude, het nu nog vigerende plan (zie § 2.3). Per onderdeel wordt de onderscheidende zaken gemotiveerd.

2.3 Doeleinden bestemmingsplan buitengebied

De belangrijkste inhoudelijke doelen van het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost zijn:

1. Het gemeentelijk ruimtelijk beleid is gericht op het bieden van enige ontwikkelingsruimte voor economische functies, met name landbouw en recreatie, naast het in stand houden en ontwikkelen van de natuur en het cultuurlandschap.
2. Het bestemmingsplan richt zich in hoofdzaak op handhaving en waar mogelijk op verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en houdt daarnaast rekening met voorzienbare ruimtelijke ontwikkelingen.

Ad 1
Dit gemeentelijk uitgangspunt sluit aan bij het ruimtelijk beleid op rijks- en provinciaal niveau. In de Nota Ruimte zet het rijk in op bevordering van een vitaal platteland en op de borging en ontwikkeling van belangrijke (inter)nationale ruimtelijke waarden (natuurwaarden, landschappelijke kwaliteit) en borging van de veiligheid. De vitaliteit van het landelijk gebied wordt versterkt door ruimte te geven aan hergebruik van bebouwing in het buitengebied, vergroting en aanpassing van de toeristisch-recreatieve mogelijkheden en door ruimte te bieden aan een duurzame en vitale landbouw en overige economische activiteiten die zich verdragen met de kwaliteit van het landschap. De provincie gaat het vooral om het in stand houden en verder ontwikkelen van de landschappelijke kwaliteiten. De provincie wil een economisch sterk en tegelijkertijd mooi Overijssel.

Met de zinsnede 'het bieden van ontwikkelingsruimte voor economische functies, met name landbouw en recreatie' wordt aangegeven dat de gemeente Enschede - in aansluiting op het rijks- en provinciaal beleid - niet alleen ontwikkelingsmogelijkheden wil bieden voor landbouw en recreatie, maar ook mogelijkheden wil bieden voor andere functies, die in het landelijk gebied passen, zoals wonen en werken. Dit met name gezien de ontwikkelingen die spelen in de landbouw, zoals de afname van het aantal agrarische bedrijven en de bebouwing die dan vrijkomt. Hiertoe is onder meer de regeling voor nevenactiviteiten bij agrarische bedrijven verruimd.

Het bestemmingsplan biedt de nodige (en aanvaardbare) ontwikkelingsmogelijkheden voor economische functies. Kwetsbare functies, zoals natuur, water en landschap, worden in het bestemmingsplan beschermd.

Ad 2
Bij de bescherming van de ruimtelijke kwaliteit doet het bestemmingsplan recht aan de bestaande waarden en belangen. Daarnaast anticipeert het bestemmingsplan op voorzienbare (en gewenste) ontwikkelingen door flexibiliteit in te bouwen in het bestemmingsplan, denk bijvoorbeeld aan de verschillende wijzigingsbevoegdheden ten behoeve van landbouwverbreding, vergisting of natuurontwikkeling (aankoop EHS gronden). Het bestemmingsplan loopt niet vooruit op nieuwe ontwikkelingen die onvoldoende concreet zijn. Dit voorkomt planologische schaduwwerking.

2.4 Inhoud Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost (uitwerking voornemen)

Hierna wordt de inhoud van het bestemmingsplan toegelicht aan de hand van de onderscheiden functies. De meeste aandacht gaat uit naar landbouw en mestvergisting. Maar ook de andere functies zoals wonen, werken, recreatie, natuur e.d. komen aan bod.

Landbouw
De gemeente wil de landbouw zoveel mogelijk ruimte bieden om zich te kunnen ontwikkelen en aan te passen aan gewijzigde omstandigheden. Wel dient daarbij rekening te worden gehouden met natuur- en landschapswaarden. Om deze ruimte te faciliteren is aan bestaande agrarische bedrijven een passend bouwvlak toegekend.

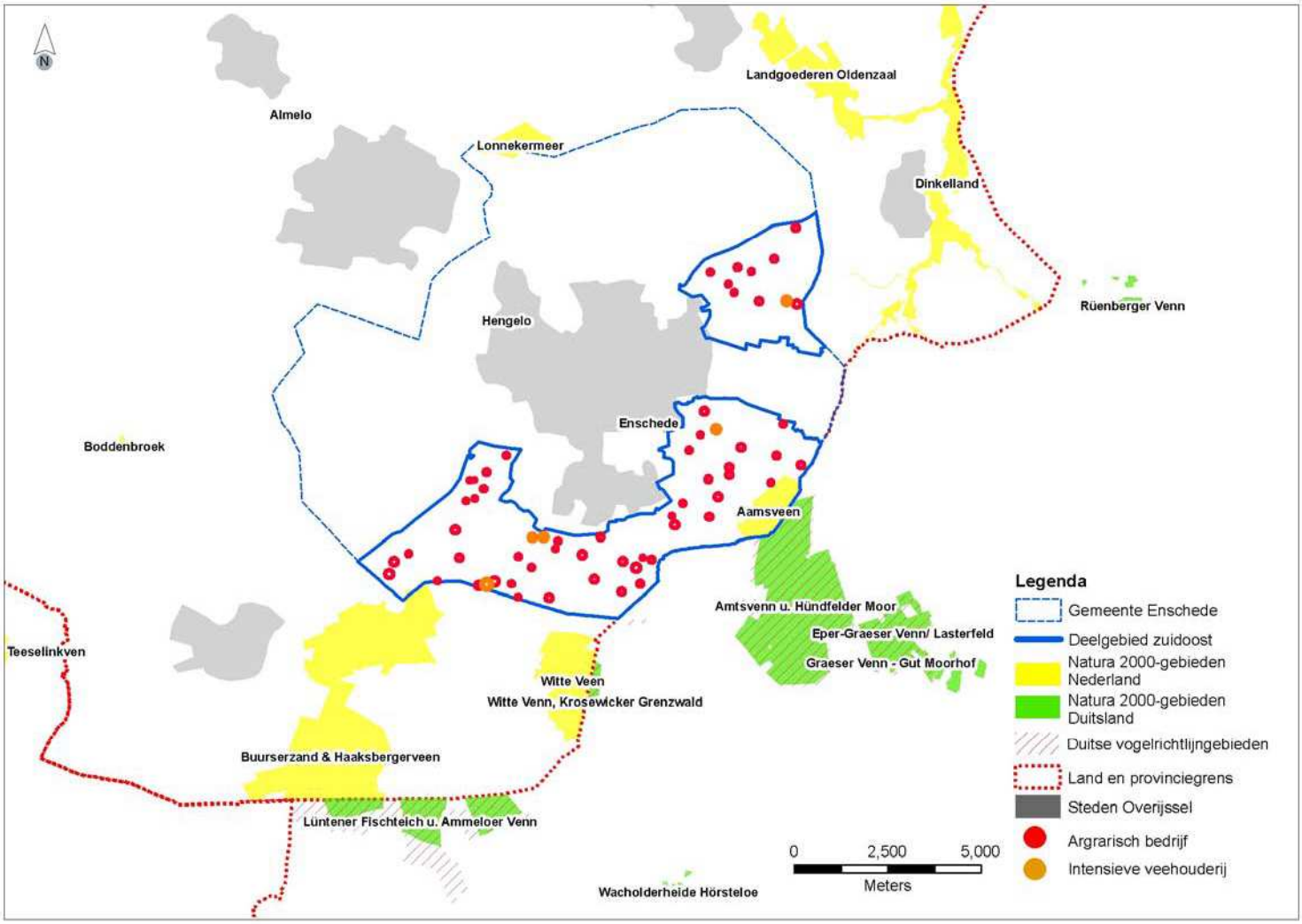
Bouwvlakken worden toegekend om recht te doen aan het concentratiebeginsel. Concentratie van bebouwing is vanuit bedrijfseconomisch en vanuit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening wenselijk. De bij een agrarisch bedrijf behorende bebouwing moet daarom binnen het agrarisch bouwperceel (met de bestemming ‘Agrarisch’, ‘Agrarisch met waarden, agrarische functie met landschapswaarde’ en ‘Agrarisch met waarden, agrarische functie met ecologische waarde’) worden opgericht. Hiermee wordt voorkomen dat het landschap wordt ontsierd met verspreid liggende bouwwerken. Bebouwing mag alleen worden opgericht indien deze ten dienste staat van het agrarisch bedrijf. Het gaat bijvoorbeeld om de bedrijfswoning, stallen en een werktuigenberging. Ook bouwwerken als kuilvoerplaten, sleufsilo's, mestsilo's en paardenbakken dienen binnen het agrarisch bouwperceel te worden gerealiseerd.

Voor de toekenning van een agrarisch bouwperceel dient sprake te zijn van bedrijfsmatige agrarische productie (zie voorgaande). De grootte van de bouwpercelen is toegekend op basis van de economische omvang van de bedrijven en is gebaseerd op het vergunningenbestand van de gemeente. Uitgangspunt daarbij is dat een grotere bedrijfsomvang in het algemeen betekent dat er een grotere behoefte bestaat aan bedrijfsbebouwing. Daarbij is in principe de volgende indeling gehanteerd:

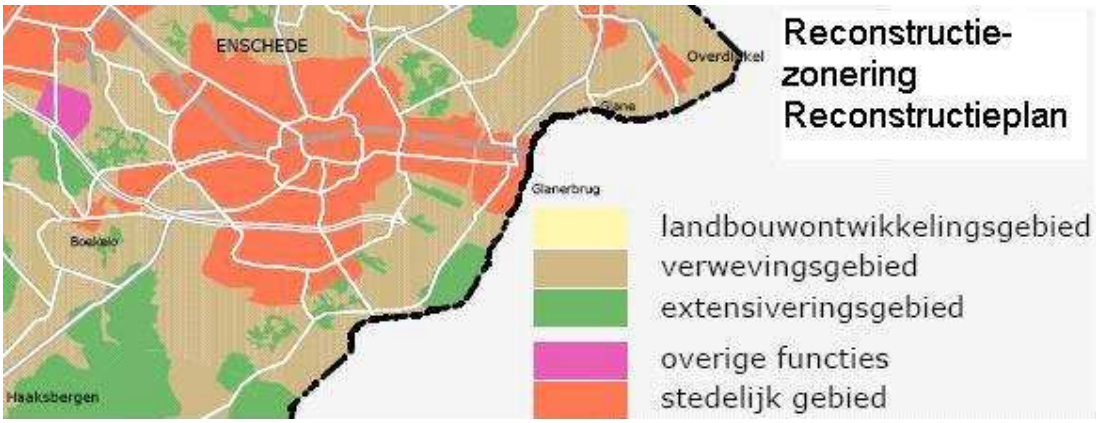
- Tot 10 nge[8]: geen agrarisch bouwvlak. Woning met daarbij behorende opstallen krijgen een woonbestemming, uitbreiding bedrijvigheid is niet toegestaan.
- 10-40 nge: geen agrarisch bouwvlak. De woning en de daarbij behorende opstallen krijgen een woonbestemming, met de functieaanduiding: agrarische woning. De bestaande opstallen mogen worden gehandhaafd en vernieuwd. Ook is een eenmalige uitbreiding mogelijk met maximaal 100 m².
- 40-70 nge: bouwblok op maat. Circa 0,5 hectare.
- >70 nge: bouwblok op maat. Minimaal 1 hectare en in beginsel niet groter dan 1,5 hectare.

[8] nge: de bedrijfsomvang en het type agrarische bedrijvigheid wordt uitgedrukt in Nederlandse grootte eenheden.

Figuur 2.1 Ligging landbouwbedrijven t.o.v. de aanwezige NATURA 2000-gebieden



Figuur 2.2 Zonering Reconstructieplan Salland-Twente (2004)



Het nieuwe bestemmingsplan biedt alleen groeimogelijkheden aan bedrijven met een minimum omvang van 40 nge. In het voorontwerpbestemmingsplan geldt voor 38 (37+1) agrarische bedrijven een bouwvlak van 1 hectare of meer en voor 26 (18+ 8) bedrijven een bouwvlak met een oppervlakte minder dan of tot één hectare. Het bestemmingsplan biedt **geen** ruimte voor de vestiging van nieuwe agrarische bedrijven.

Tabel 2.1 Overzicht van veehouderijen in het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost

Omvang nieuw bouwblok (ha)	**Aantal**	***Melkvee-houderijen***	***Intensieve veehouderijen***	***Overige veehouderijen****
< 0,5	8	2	2	4
0,5-1,0	18	14	2	2
1,0-1,5	37	29	6	2
>1,5	1			1
Totaal aantal	*64*	*45*	*10*	*9*
Oppervlakte totaal (ha)	49 ha	33,4 ha	8,6 ha	7,3 ha
Idem gemiddeld per bedrijf (ha)	0,8 ha	0,7 ha	0,9 ha	0,8 ha

* 8x paarden, 1x varkens/paarden

Deze ontwikkelingsruimte is vooral noodzakelijk om de levensvatbaarheid van de aanwezige bedrijven in stand te houden. Hiermee wordt aan individuele bedrijven de kans geboden om ook op termijn te kunnen blijven concurreren.

De agrarische bouwpercelen zijn op de plankaart concreet begrensd. Het bouwperceel is als een bestemmingsvlak op de kaart aangegeven conform de categorie waarin het bedrijf kan worden ingedeeld. De vorm van het bouwperceel is bepaald aan de hand van de agrarische enquête en/of logische topografische grenzen (sloten, verkaveling). Ook is bij het intekenen rekening gehouden met omwonenden. Hierdoor kunnen de bouwpercelen onderling van vorm variëren. Bij het intekenen van de bouwpercelen is gebruik gemaakt van luchtfoto's.

Intensieve veehouderij
In het nieuwe bestemmingsplan is de exploitatie van een intensieve veehouderijbedrijf in beginsel alleen toegestaan, indien deze is voorzien van de functieaanduiding ‘intensieve veehouderij’. De mogelijkheden om bouwblokken te vergroten, te verplaatsen en dergelijke zijn afgestemd op het beleid van het reconstructieplan:

- Intensieve veehouderijen die binnen het extensiveringgebied liggen, worden verplaatst. In de extensiveringsgebieden bevinden zich melkveebedrijven, geen intensieve veehouderijen.
- Bedrijven die binnen het verwevingsgebied liggen, mogen uitbreiden binnen bouwblok van maximaal 1,5 ha.
- Nieuwe vestiging van intensieve veehouderij binnen verwevingsgebied is niet mogelijk, behalve binnen de daartoe aangewezen bestaande bouwblokken (zie figuur 2.1).

Verbreding van de landbouw
De gemeente biedt de aanwezige landbouwbedrijven mogelijkheden voor het realiseren van nieuwe voorzieningen op toeristisch-recreatief gebied. De gemeente streeft hiermee naar een kwaliteitsverbetering van het bestaande aanbod en een beperkte uitbreiding van de recreatieve mogelijkheden. Het bestemmingsplan biedt mogelijkheden op het gebied van 'bed & breakfast', verkoop van eigen producten, toeristisch-recreatieve voorzieningen op het agrarisch bedrijf en kleinschalig kamperen.

Voor een zinvolle manier van hergebruik van vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing, biedt het bestemmingsplan een aantal mogelijkheden op toeristisch-recreatief gebied. Het betreft hier een wijzigingsbevoegdheid voor agrarische bedrijven ten behoeve van kleinschalige verblijfsrecreatie in de vorm van pensions en vakantieappartementen. Voordat een wijziging wordt toegestaan, vindt een belangenafweging plaats ten aanzien van de functieverandering in relatie tot landschappelijke inpassing, milieu, externe veiligheid, ecologie, archeologie, waterhuishouding en verkeer.

Op 23 juni 2008 heeft de gemeenteraad de **Gids Buitenkans** vastgesteld. Deze is in 2010 herzien. In deze nota heeft de gemeenteraad uitgesproken dat het buitengebied:
- Kwalitatief hoogwaardig moet zijn in de zin van landschappelijke identiteit en diversiteit, beleefbaar cultureel erfgoed en grote ecologische waarden.
- Vitaal en leefbaar moet zijn met voldoende perspectieven voor de landbouw en andere economische activiteiten.
- Beleefbaar en toegankelijk zijn voor de Enschedese stedeling en andere bezoekers.
- Een gebied zijn waar men rust, ruimte, stilte en duisternis kan ervaren.

De agrarische sector heeft in belangrijke mate bijgedragen aan het ontstaan van het karakteristieke landschap rondom Enschede en levert ook vandaag de dag nog een belangrijke bijdrage aan de instandhouding ervan.

Door nevenactiviteiten (zoals de verkoop van eigen producten, of recreatie bij de boer) op een agrarisch bedrijf toe te staan kan de economische basis van een bedrijf worden verbreed. Wanneer de nevenactiviteit bestaat uit recreatie wordt tevens de beleefbaarheid van het buitengebied vergroot.

De voor agrarische doeleinden aangewezen gronden zijn mede bestemd voor de verkoop van op het betreffende agrarisch bedrijf geteelde, gefokte en/of verwerkte producten, met dien verstande dat het bruto-verkoopvloeroppervlak niet meer dan 100 m² mag bedragen, de uitoefening van een beroep of de exploitatie van een bedrijf voorkomend in de categorieën 1 of 2 van de hoofdgroep Bedrijven van bijlage A, Lijst van bedrijfstypen, kleinschalige dagrecreatieve activiteiten op het gebied van cultuur en educatie, het bieden van dagbesteding aan specifieke doelgroepen uit de zorgsector, het opvangen en stallen van paarden en/of pony's in de vorm van een paardenpension en de stalling van caravans en campers en boten, met dien verstande dat:
1. De activiteiten plaats moeten vinden binnen een bestaand (eventueel daarvoor geschikt te maken) agrarisch bedrijfsgebouw.
2. Per agrarisch bedrijf maximaal 300 m² bedrijfsvloeroppervlakte voor de nevenactiviteiten in gebruik mag zijn.
3. Een horecabedrijf niet is toegestaan.
4. Er geen overnachtingen mogen plaatsvinden.

Via een in de planregels opgenomen wijzigingsbevoegdheid kan op een agrarisch bedrijf (max. 300 m2) in een vrijkomend agrarisch bedrijfsgebouw een recreatieve, culturele, maatschappelijke of een bedrijfsactiviteit worden gestart. Voor alle wijzigingsbevoegdheden geldt dat het in bijlage C van de planregels opgenomen afwegingskader moet worden doorlopen.

Boomkwekerijen
In het plan is een bomenteeltbedrijf gedefinieerd als een grondgebonden agrarisch bedrijf dat specifiek is gericht op het telen van houtige gewassen en planten voor tuinen en groenvoorzieningen. Binnen de agrarische bestemmingen mag grond niet worden gebruikt voor de exploitatie van een bomenteeltbedrijf (of fruitteeltbedrijf), tenzij de betreffende gronden daar middels een functieaanduiding expliciet voor zijn bestemd.

In het plan is voorzien in een wijzigingsbevoegdheid op grond waarvan de vestiging van een fruitteelt- of een bomenteeltbedrijf kan worden toegestaan. Voor alle wijzigingsbevoegdheden geldt dat het in bijlage C van de planregels opgenomen afwegingskader moet worden doorlopen.

Paardenbakken
Paardenbakken komen zowel bij woningen als bij agrarische bedrijven voor. Verlichte bakken vormen onderdeel van de toegekende agrarische bouwblokken of onderdeel van het bestemmingsvlak wonen. Paardenbakken komen in verschillende uitvoeringen en afmetingen voor. Verschillen bestaan er ook ten aanzien van de daarbij aanwezige voorzieningen, zoals lichtmasten.

Niet verlichte paardenbakken maken doorgaans geen onderdeel uit van het erf, maar van het aangrenzende agrarische gebied. Bij de opstelling van het bestemmingsplan hebben bestaande paardenbakken geen specifieke bestemming gekregen; de reden daarvoor is gelegen in het feit dat de voor een paardenbak vereiste voorzieningen in de meeste gevallen vergunningvrij kunnen worden aangebracht. Het bestemmingsplan bevat wel beperkingen ten aanzien van de hoogte van bouwwerken, namelijk 3 meter.

Mestvergisting
Op 16 november 2009 heeft de gemeenteraad van Enschede de nota Nieuwe Energie voor Enschede (Neve) vastgesteld. In Neve heeft de gemeenteraad de ambitie uitgesproken om de CO_2-uitstoot in Enschede in 2020 met 30 procent te hebben gereduceerd ten opzichte van het niveau in 1990. Bovendien is aangegeven dat gestreefd wordt naar een aandeel duurzame energie van 20 procent in het totale energiegebruik in 2020.

De vergisting van mest wordt steeds meer gezien als een van de meest kansrijke opties om enerzijds duurzame energie uit biomassa te halen en anderzijds mest te verwerken tot een stabieler eindproduct. Vergisten heeft tot doel organische stof door middel van micro-organismen om te zetten in biogas. Vergisting van mest vindt in Enschede nog niet plaats. Landelijk gaat het om zo'n 180 installaties[9], die voor het merendeel in het buitengebied en in een enkel geval op industrieterreinen zijn geplaatst.

[9] Covergisting van mest in Nederland. Ministerie van VROM, 19 oktober 2009.

Het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost 2009 biedt elk van de aanwezige agrarische bedrijven de mogelijkheid tot het oprichten van een vergistinginstallatie met een maximale capaciteit van 100 ton per dag. Er worden geen voorwaarden gesteld aan de herkomst van de vergistbare stoffen. Het kan gaan om bedrijfseigen materiaal (mest en andere vormen van organisch afval) of om stoffen die van buitenaf worden aangevoerd. Het digestaat (de co-vergiste mest) mag op eigen grond worden verwerkt maar ook worden afgevoerd voor gebruik door derden.

In het bestemmingsplan is voor het doel van mestverwerking een wijzigingsbevoegdheid opgenomen door de opname van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - mestverwerking'. Voor alle wijzigingsbevoegdheden geldt dat het in bijlage C van de planregels opgenomen afwegingskader moet worden doorlopen.

Kader 4.2 Procesbeschrijving mestvergisting [bron: Handreiking (co-)vergisting van mest. Infomil, 2005]

Inleiding
Voor vergistingprocessen wordt in de meeste gevallen dunne mest afkomstig van varkens of runderen gebruikt. In het geval van co-vergisting worden daar organische stoffen aan toegevoegd die het rendement van het vergistingproces sterk doen toenemen. Vergisten heeft tot doel organische stof met behulp van micro-organismen om te zetten in biogas.

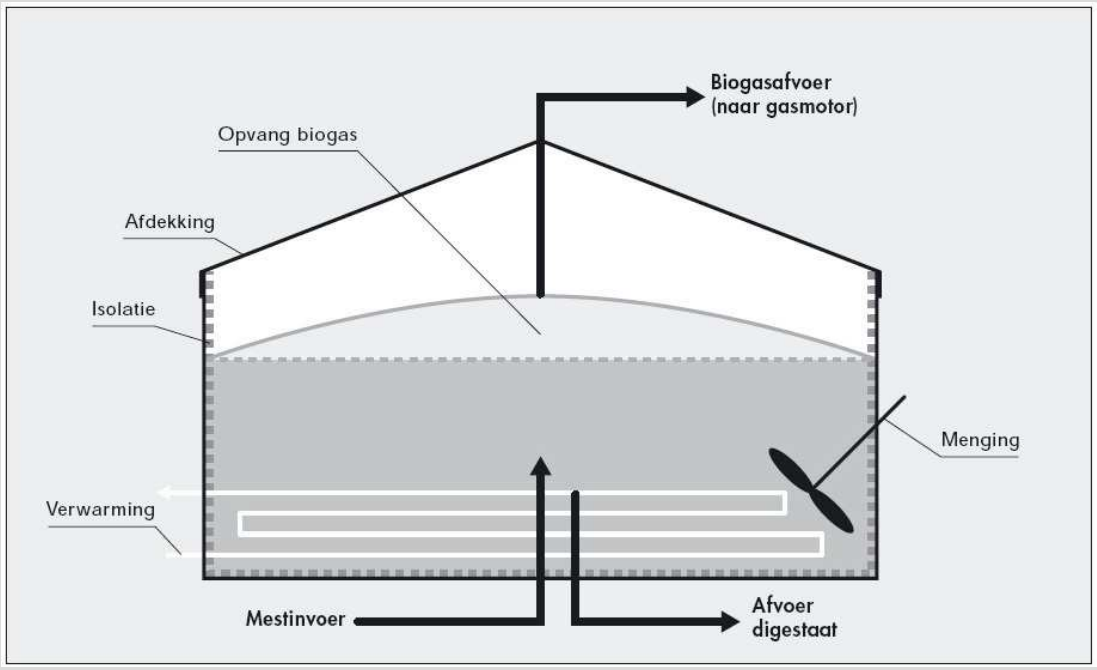
Mestvergistinginstallaties kunnen in vele vormen worden uitgevoerd, van eenvoudige geroerde tanks tot geavanceerde vergisters. De keuze tussen de verschillende mogelijkheden wordt gemaakt op basis van robuustheid, kosten en opbrengsten en de gestelde eisen aan biogaskwaliteit, gashoeveelheid of mate van afbraak van organische stof. Bij mestvergisting op boerderijschaal wordt meestal een volledig geroerde vergister toegepast.

De Vergistingsinstallatie
De belangrijkste onderdelen van een vergistinginstallatie zijn:
- mestopslag;
- gisttank;
- biogasopvang;
- overdrukbeveiliging;
- warmtekrachtinstallatie;
- opslag digistaat;
- extra voorzieningen t.b.v. mestscheiding (optioneel).

Mestopslag
Voorafgaand aan de vergisting kan de ruwe mest worden opgeslagen. De mest kan ook rechtstreeks in de vergister worden gepompt. Langdurige vooropslag moet worden vermeden omdat dit ten koste gaat van de biogasopbrengst in de vergistingstank. De meest gangbare manieren van opslag zijn (combinaties van) kelders, silo's, containers, bassins en mestzakken. Mestzakken en containers kunnen alleen worden gebruikt bij kleine hoeveelheden mest. Bij de bouw van een nieuwe vergistingstank wordt het bestaande mestopvangsysteem meestal gebruikt voor de vooropslag.

Gisttank en biogasopvang
De vergisting speelt zich af in een gasdichte, geïsoleerde, verwarmde en geroerde tank, waarin biogas uit de biomassa wordt gewonnen. Aanvoer van mest en afvoer van digistaat (vergiste mest) verlopen in principe gelijktijdig en in gelijkblijvende hoeveelheden. In de wand van de vergister is een warmtewisselaar geplaatst

waarmee een gedeelte van de warmte van de gasmotor wordt overgedragen aan de mest om deze op temperatuur te houden. De mest wordt op gezette tijden geroerd. Het biogas wordt opgevangen in een gasopslag die zich boven de mestvergister bevindt of in een separate gasopslag. Bij grote mestvergistings-installaties wordt soms een na-vergister geplaatst. In de na-vergister komen de laatste resten biogas uit de mest vrij. Het gas uit de eerste vergistingstank wordt via de na-vergistingstank (en eventueel via de separate biogasopvang) naar de warmtekrachtinstallatie gevoerd.



Figuur 2.1 Schema van de volledig geroerde mestvergister

Overdrukbeveiliging
Overdruk kan optreden indien de gasopslag volledig is gevuld en het niet mogelijk is al het biogas te benutten in de gasmotor. Als de gasmotor bijvoorbeeld uitvalt, blijft de productie van biogas een tijd doorgaan, ook als de vergister wordt stopgezet. Het is daarom nodig overdrukbeveiliging toe te passen. Dit kan door toepassing van een overdrukventiel gevolgd door afblaasinrichting of een fakkel.

Warmtekrachtinstallatie
Voor het omzetten van biogas in elektriciteit en warmte wordt een warmtekrachtinstallatie gebruikt, bestaande uit een gasmotor om het biogas te verbranden en een generator voor opwekking van elektriciteit. De gasmotor is van hetzelfde type als dat voor aardgas wordt gebruikt, aangepast voor het verstoken van laagcalorisch gas.

De opgewekte elektriciteit kan worden ingezet voor eigen gebruik op het bedrijf en/of worden teruggeleverd aan het openbare net. De warmte kan bijvoorbeeld worden gebruikt voor het opwarmen van ingaande mest en het op temperatuur houden van de vergister. De warmte kan ook worden aangewend voor het verwarmen van de stallen (vooral zeugen en vleeskuikens), voor de bedrijfswoning, het verder verwerken van het digistaat of worden aangeboden aan een derde, bijvoorbeeld een glastuinbouwbedrijf.

Afhankelijk van de energiesituatie op het bedrijf kan ook gekozen worden voor directe verbranding van het biogas in een verwarmingsketel voor het produceren van warm water of stoom. Dit is echter slechts in bijzondere gevallen economisch interessant, bijvoorbeeld wanneer de vraag naar warmte zeer groot is, of waar een aansluiting op het aardgasnet ontbreekt.

Opslag van digistaat
Het digistaat (vergiste mest) moet in veel gevallen worden opgeslagen alvorens het kan worden uitgereden (conform het Besluit gebruik meststoffen). Opslag is bijvoorbeeld ook nodig indien de vergiste mest nog verder wordt bewerkt. Uitvoeringsvormen zijn een extra silo, kelder, mestbassin of mestzak. De vergiste mest kan worden uitgereden op het eigen land, verder worden verwerkt of worden afgezet op andere landbouwbedrijven.

Optionele extra voorzieningen ten behoeve van bewerking van de vergiste mest
De vergiste mest kan direct worden toegepast op het land, waarbij men uiteraard aan de geldende mestregelgeving moet voldoen. Het is echter ook mogelijk de vergiste mest verder te bewerken.

- Mestscheider: Een mestscheider heeft als doel het scheiden van de vergiste mest in een dikke en een dunne fractie. Met name de vezelachtige organische stof en fosfaat hopen zich op in de dikke fractie. De stikstof zit met name in de dunne fractie. De verschillende uitvoeringsvormen van mestscheiders zijn grofweg te verdelen in mechanische en fysisch-chemische scheidingsprocessen. Voorbeelden van mechanische scheidingstechnieken zijn mestschuiven, (zeef)banden, vijzelpersen en trilzeven, en decanters. Strofilters, microfilters, decanteercentrifuges en bezinkinstallaties zijn voorbeelden van fysisch-chemische scheidingstechnieken.
- Vaste mestopslag: Dit is een voorziening voor het opslaan van de dikke fractie tot deze aangewend wordt.
- Tussenbuffer: Dit is een voorziening voor het opslaan van de dunne fractie tot deze ingedampt wordt.
- Indampinstallatie: Een indampinstallatie heeft als doel het concentreren van dunne mest en het te ontdoen van biologische verontreinigingen (vliegeneitjes, ziektekiemen). Bij indampen wordt de gehele stroom dunne mest verwarmd, waardoor het hierin aanwezige water verdampt. De waterdamp wordt gecondenseerd door het door een condensator te leiden. Voor het indampen wordt extern aangevoerde energie gebruikt.

Co-vergisting
Het economische en procestechnische rendement van een mestvergistinginstallatie kan aanzienlijk worden verbeterd door toepassing van co-vergisting. Bij co-vergisting worden organische materialen, producten of reststromen toegevoegd aan het vergistingsproces om de gasopbrengst te verhogen. De meevergiste stromen worden ook wel co-substraten genoemd en kunnen zowel van binnen als van buiten de inrichting afkomstig zijn.

Het te vergisten mengsel moet in hoofdzaak bestaan uit dierlijke mest, zodat het eindproduct (de co-vergiste mest) nog steeds dierlijke mest is in het kader van de Meststoffenwet.

Het gaat om de volgende stoffen/producten:

- granen: gerst, haver, rogge, tarwe;
- voedergewassen: gras, vers gras, weidegras, kuilgras, snijmaïs, kuilmaïs/maïssilage, corn cob mix (CCM), voederbieten;
- rooivruchten: aardappelen, (suiker)bieten, bietenstaartjes/-puntjes, witlofpennen;
- vlinderbloemigen: erwten, lupinen, veldbonen;
- energiegewas: energiemaïs (5 meter hoog);
- oliehoudende gewassen: koolzaad, zonnebloempitten, olievlas;
- overige producten: vezelvlas, groente en fruit.

Niet-agrarische bedrijvigheid
In het plan is binnen de woonbestemming een regeling opgenomen voor de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis. Daarvoor gelden, kort gezegd, de volgende voorwaarden:

- De toegestane bedrijvigheid is ondergeschikt aan de woonfunctie (< 50 % van de gebruiksvloeroppervlakte van de woning met de daarbij behorende bijbehorende bouwwerken, met een maximum van 150 m^2);

Alleen bedrijven die in de lijst van bedrijfstypen binnen de categorieën (1 en 2) vallen zijn toegestaan, bedrijven uit categorie 3 of hoger niet. Via een in het plan opgenomen wijzigingsbevoegdheid kan binnen de woonbestemming aan vrijgekomen (agrarische) bedrijfsbebouwing met een woonbestemming een bedrijfsmatige of maatschappelijke invulling worden gegeven, of een gebruik in de sfeer van cultuur en ontspanning, c.q. recreatie worden toegestaan. Aan functiewijzigingen worden in ieder geval de volgende voorwaarden verbonden:

- Het betreffende gebouw is tenminste vijf jaar (niet wederrechtelijk) in gebruik;
- Indien het gaat om recreatieve verblijfsruimte mogen er maximaal 3 verblijfsruimten worden gerealiseerd met elk een maximale vloeroppervlakte van niet meer dan 65 m²;
- De exploitatie van een hotel, café/bar, c.q. de exploitatie van een partycentrum is niet toegestaan.

Voor alle wijzigingsbevoegdheden geldt bovendien dat het in bijlage C van de planregels opgenomen afwegingskader moet worden doorlopen.

Bijzondere bedrijvigheid
Het vigerende bestemmingsplan biedt geen ruime voor nieuwe bedrijfsvestigingen. Bestaande bedrijven blijven gehandhaafd, mits de aanwezige bedrijfsvoering niet in strijd is met landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarden in de omgeving. Vestiging van nieuwe bedrijven en meer grootschalige uitbreiding van bestaande bedrijven wordt alleen op de daartoe bestemde bedrijfsterreinen toegestaan. Detailhandel is niet uitwisselbaar met de bedrijfsfunctie. Dat wil zeggen dat bestaande bedrijven niet mogen worden omgezet in winkels. Bovendien wordt voorkomen dat bestaande detailhandel wordt omgevormd tot grootschalige winkelbedrijven.

Op grond van het gemeentelijke detailhandelsbeleid wordt in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied eveneens geen ruimte geboden aan uitbreiding en/of nieuw te vestigen detailhandel. Er wordt één uitzondering gemaakt. Agrariërs worden in de gelegenheid gesteld om winkels te openen waar uitsluitend bedrijfseigen producten mogen worden aangeboden. Deze boerderijwinkels hebben een bruto vloeroppervlak van maximaal 100 m^2.

Voor overige functies, bijvoorbeeld voorzieningen in de sfeer van bed & breakfast en kleinschalige bedrijvigheid, is de toelaatbaarheid van nieuwe vestigingen afhankelijk van het VAB-beleid (VAB = vrijkomende agrarische bebouwing) zoals dat in de Gids Buitenkans is neergelegd. Daarbij zijn de kwalificering van het gebouw (waardevol of niet waardevol) en de situering van het gebouw (wel of niet op erf gelegen) van belang.

Recreatie
In het vigerende bestemmingsplan is weinig ruimte voor nieuwe verblijfsrecreatie. Het beleid is vooral gericht op kwaliteitsverbetering. In het buitengebied liggen voldoende voorzieningen voor dagrecreatie en recreatief medegebruik vooral in de sfeer van wandel- en fietspaden, picknickplaatsen en zwemgelegenheid.

Enschede wil binnen de gemeente zes zogenaamde vrijetijdsclusters ontwikkelen. Voor het buitengebied is de cluster 'Groene Stadsrand en de parken' van belang. Het betreft voornamelijk locatiegebonden initiatieven. Ieder van deze zes 'clusters' krijgt een helder profiel mee bepalend voor de ontwikkelingsrichting. De opgave voor het buitengebied bestaat uit de realisatie van verbindende en aantrekkelijke (wandel)routes, de realisatie van een park met recreatiebungalows, een aanbod in toeristische arrangementen, kleinschalige evenementen en een nieuw aanbod van buitensporten.

Voor een deel van het recreatiegebied het Rutbeek is recente een nieuw bestemmingsplan vastgesteld (Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost, Leppeweg 196 - 198, vastgesteld op 11 februari 2011). Daarbij is voorzien in opname van de bestemming "recreatie – verblijfsrecreatie", waardoor binnen het gebied maximaal 290 recreatiewoningen met de daarbij behorende voorzieningen kunnen worden gerealiseerd. Het terrein met deze functie heeft een oppervlakte van circa 23,9 hectare. Van dat gebied was 7,3 hectare voorheen in gebruik voor agrarische doeleinden; het resterende deel had al de bestemming dagrecreatief gebruik (vissen, zwemmen, wandelen, fietsen).

De Wet milieubeheer vereist een plan-m.e.r. indien het een recreatieve ontwikkeling betreft van 50 hectare of meer. Wanneer de recreatieve ontwikkeling in of dichtbij een NATURA 2000-gebied ligt (gevoelig gebied), dan geldt de plan-m.e.r.-plicht vanaf een omvang van 20 hectare. De plan-m.e.r.-beoordelingsplicht is aan de orde bij een omvang vanaf 25 hectare respectievelijk 10 hectare bij gevoelig gebied. Voor Het Rutbeek is al eerder een bestemmingsplan vastgesteld waarin de beoogde fysieke uitbreiding planologisch is geregeld. De bouw van de recreatiewoningen is evenmin plan-m.e.r.-plichtig in de zin van artikel 7.2 van de Wet milieubeheer. De drempelwaarden uit het Besluit milieu-effectrapportage 1994 worden niet overschreden en de beoogde bouwlocatie voor de recreatiewoningen is niet aan te merken als een gevoelig gebied in de zin van het Besluit m.e.r..

Natuur(ontwikkeling)
Met de provincie Overijssel is vooroverleg gepleegd over het voorontwerp van het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost 2009. Bij brief van 3 december 2009 heeft de provincie Overijssel in dat kader opgemerkt dat grote delen van het plangebied zijn gelegen binnen de Ecologische hoofdstructuur (EHS). Gronden die nog een agrarische functie hebben, maar die in de EHS-begrenzing de aanduiding nieuwe natuur hebben gekregen, hebben veelal een agrarische bestemming. Pas na aankoop kan de bestemming gewijzigd worden. Door de provincie is verzocht hiervoor een wijzigingsbevoegdheid in de regels op te nemen.

De gemeente is voornemens aan dit verzoek tegemoet te komen.

Wonen
In het vigerende bestemmingsplan wordt de uitbreiding van burgerwoningen in het buitengebied niet wenselijk geacht. Nieuwe burgerwoningen zijn niet toegestaan. De inhoud van een woning mag ten hoogste 750 m^3 bedragen.

Het nieuwe bestemmingsplan is ook op dit beleidsveld conserverend van aard. De maximale inhoudsmaat van een burgerwoning wordt gehandhaafd op 750 m^3. De bouw van nieuwe burgerwoningen is niet toegestaan.

Naar verwachting heeft dit beleid marginale gevolgen voor het milieu. Significante effecten op de NATURA 2000-gebieden worden uitgesloten.

Verkeer
Ten aanzien van verkeer wordt in de toekomst alleen een uitbreiding van het landelijk hoofdwegennet voorzien. Ongeveer parallel aan de Haaksbergerstraat is een verbinding voorzien tussen de stedelijke knooppunten Enschede-Hengelo en Arnhem-Nijmegen, de N18. Deze route zal eveneens een regionale betekenis krijgen voor zuidwest Twente en de Achterhoek. Er is nog geen duidelijkheid over zowel het exacte tracé als de termijn van aanleg. Wel is duidelijk dat het tracé in ieder geval buiten het plangebied valt en dat de weg invloed zal hebben op het plangebied. Voor deze ontwikkeling is door Rijkswaterstaat een MER opgesteld.

Waterberging
Er worden in het bestemmingsplan geen mogelijkheden geboden voor (grootschalige) gestuurde waterberging. Wel is bij diverse bestemmingen opgenomen dat voorzieningen ten behoeve van het vasthouden en bergen van water zijn toegestaan.

3 BELEID

De beleidsruimte bij het opstellen van bestemmingsplannen wordt door wet- en regelgeving en beleidsregels begrensd. Onderstaand worden de meest belangrijke kaders, die van belang zijn voor het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost aangegeven. De beschrijving van de verschillende instrumenten is in een aparte bijlage opgenomen (zie bijlage 2).

Overzicht Europees beleid	
Natuur	Vogelrichtlijn (1979), Habitatrichtlijn (1992)
Milieu	IPPC-richtlijn (2008)
Water	Kaderrichtlijn Water (KRW, 2000)
Overzicht Rijksbeleid	
Ruimtelijke ordening	Nota Ruimte (2006)
	Reconstructiewet (2002)
Ammoniak	Wet geurhinder en veehouderij (2007)
	Besluit ammoniak huisvesting veehouderij (2008)
Mestvergisting	Handreiking co-vergisting (2005)
Dierenwelzijn	GWWD (1992)
	Kalverenbesluit 1994
	Varkensbesluit 1998
	Legkippenbesluit 2003
Natuur	Natuurbeschermingswet 1998
	Flora en faunawet (2002)
Water	Kaderrichtlijn Water (2000)
Overig	Wet luchtkwaliteit (2007)
	Activiteitenbesluit (2007)
Overzicht Provinciaal beleid	
Ruimtelijke ordening	Omgevingsvisie Overijssel (2009)
Landbouw	Reconstructieplan Salland-Twente (2004)
Ammoniak	Beleidskader NATURA 2000 en stikstof voor veehouderijen (2010)
Overzicht Gemeentelijk beleid	
Ruimtelijke ordening	Buitenkans 2010, gids voor het Buitengebied
Water	Waterbeleid (2002)

4 IN BESCHOUWING GENOMEN ALTERNATIEVEN

4.1 Inleiding

Het bestemmingsplan biedt ruimte aan economische groei. De belangrijkste drijfveren hiervan zijn: de groei in de landbouwproductie, de verbreding van de landbouwbedrijven en mestvergisting. Daarnaast streeft de gemeente met het bestemmingsplan naar een duurzame ontwikkeling van het landelijk gebied met voldoende ruimte voor natuur en landschap (kleinschaligheid, cultuurhistorie). Om de gevolgen van de gewenste groei te kunnen schetsen, worden meerdere alternatieven met elkaar vergeleken. Op basis van deze uitkomsten kan de gemeente een beter onderbouwde keuze maken

Om de gevolgen van het nieuwe bestemmingsplan en de hierin mogelijk gemaakte ontwikkeling te kunnen beoordelen is de referentiesituatie beschreven: het nulalternatief. Dit is in feite een beschrijving van de huidige situatie waarbij wat betreft de toekomst wordt uitgegaan van de autonome ontwikkeling onder het vigerend bestemmingsplan.

Om de bandbreedte in de mogelijke milieugevolgen van het nieuwe bestemmingsplan te kunnen schetsen, worden twee alternatieven uitgewerkt: het basisalternatief en een “worstcase” alternatief. Beide alternatieven sluiten aan op de ontwikkelingsruimte binnen het bestemmingsplan maar verschillen in groeiscenario. In het basisalternatief is de landbouwkundige ontwikkeling beperkt van omvang (tot 10% groei), in het worstcase alternatief wordt uitgegaan van een maximale opvulling van aanwezige bouwblokken. De vergisting volgt dit beeld.

Gelet op de andere functies geldt de gedachte dat bij beperkte agrarische groei meer initiatieven ontstaan op het vlak van kleinschalige agribusiness en recreatie. Ook is de kans groter dat in delen van het landelijk gebied meer ruimte ontstaat voor de ontwikkeling van nieuwe natuur en/of agrarisch natuurbeheer. In het “worstcase” alternatief staat vooral de landbouw centraal met als derivaat mestvergisting.

Hierna wordt eerst ingegaan op de uitgangspunten voor het nulalternatief (zie § 4.2). Vervolgens wordt een beeld geschetst van de landbouwkundige ontwikkelingstrend zowel regionaal als locaal (zie § 4.3). Daarna worden de verschillende alternatieven toegelicht: het basisalternatief in § 4.4 en het worstcase alternatief in § 4.5. Dit hoofdstuk wordt afgerond met een korte beschouwing van de wijze waarop de effecten van de verschillende alternatieven worden uitgewerkt (zie 4.6).

4.2 Trends in de agrarische ontwikkeling

In het bestemmingsplan hebben alle agrarische bedrijven een bouwperceel gekregen waarbinnen nieuwe opstallen kunnen worden gerealiseerd. Het gaat hier om bedrijfswoningen, stallen en een werktuigenbergingen. Ook bouwwerken als kuilvoerplaten, sleufsilo's, mestsilo's en paardenbakken dienen binnen het agrarisch bouwperceel te worden gerealiseerd. De omvang van de bouwpercelen is toegekend op basis van de huidige economische omvang van de bedrijven en is gebaseerd op het vergunningenbestand van de gemeente.

Hoewel veel agrariërs hebben aangegeven te willen uitbreiden, zal niet iedereen dit in de praktijk doen. Daarnaast is het niet waarschijnlijk dat de agrariërs die wel gaan uitbreiden de ruimte die in het bestemmingsplan geboden wordt ten volle zullen gaan benutten.

Kader 4.1 Trends in de agrarische ontwikkeling (Bron: LEI 2009, De agrarische sector naar 2020; Ministerie LNV 2005. Achtergronddocument Kiezen voor Landbouw (doorkijk naar 2015); LEI 2006. Agro Cluster Oost in beeld; CBS. Cijfers van diverse jaren)

De landelijke trends in de ontwikkeling van de Melkveehouderij en de Intensieve Veehouderij gelden ook voor Overijssel en Enschede. Het aantal bedrijven neemt sterk af en het aantal stuks vee blijft min of meer gelijk. De ontwikkelkansen voor de agrarische ondernemingen worden voor een belangrijk deel bepaald door de internationale concurrentiepositie. Schaalvergroting, intensivering, kwaliteitsverbetering en toegevoegde waarde zijn hierin de belangrijke strategieën voor de toekomst. Dit onder de voorwaarden van de maatschappelijke veranderingen en eisen die aan de intensieve veehouderij gesteld worden. Zo'n 75% van de productie wordt naar het buitenland geëxporteerd.

Melkveehouderij

De trend van een gestage vermindering van het aantal bedrijven gaat door. Bij de blijvers groeit de omvang. In 2004 hadden de melkveehouders gemiddeld 60 melkkoeien en 40 hectare grond, 10% van de bedrijven had meer dan 100 koeien.

De melkveehouderij zal het komend decennium naar verwachting licht groeien. Dit hangt samen met de afschaffing van het melkquotum. Eind 2007 heeft de Europese Unie concrete voorstellen gedaan voor versoepeling en uiteindelijk afschaffing (in 2015) van het melkquotum in de EU. Naar verwachting zal hierdoor de productie toenemen, vooral in gebieden waar efficiënt geproduceerd wordt. Dit heeft tot gevolg dat de prijzen omlaag gaan, waardoor minder efficiënte bedrijven zullen afhaken. De totale melkproductie in de EU zal na afschaffing van de melkquotering 2 à 3% toenemen, zo blijkt uit diverse modelstudies [Van Berkum, 2008].

Tot 2020 staat de melkveehouderij veranderingen te wachten zoals deze zich ook in de voorbije periode hebben voorgedaan. De belangrijkste trefwoorden daarbij zijn: schaalvergroting, kostenbesparing (efficiënt produceren), minder veehouders en verdergaande specialisatie.

Het gemiddeld aantal koeien per bedrijf groeit tot 2015 door tot 85 melkkoeien en 50 hectare grond en zal in 2020 boven de 100 koeien en 60 hectare komen.

Varkenshouderij

Tot 2020 is de verwachting dat de varkensstapel redelijk stabiel blijft (-8%), de ontmenging (specialisatie) verder gaat en het aantal bedrijven zal afnemen (schaalvergroting).

In 2015 heeft een gespecialiseerd varkensbedrijf circa 3.500 varkens en in 2020 gaat dat richting de 5.000 varkens per bedrijf.

Pluimveehouderij

In de pluimveehouderij zijn de structurele ontwikkelingen vergelijkbaar met de varkenshouderij. De verwachting is dat de pluimveestapel stabiliseert, de specialisatie verder gaat en het aantal bedrijven zal afnemen (schaalvergroting). In 2020 zal de gemiddelde bedrijfsomvang rond de 100.000 stuks pluimvee per bedrijf zijn.

4.3 Nulalternatief (= autonome ontwikkeling)

Het nulalternatief is geen reëel alternatief, dat wil zeggen het voornemen - de ruimtelijke ontwikkeling volgens het nieuwe Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost - vormt hier geen onderdeel van. Het is een beschrijving van de huidige toestand van het milieu en de gevolgen van autonome ontwikkeling tot 2020 waarbij het vigerende bestemmingsplan het uitgangspunt vormt. Het nulalternatief dient uitsluitend als referentiesituatie om de beschreven effecten te kunnen beoordelen.

Hierna wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste eigenschappen van het nulalternatief. In hoofdstuk 5 volgt een meer uitgebreide beschrijving.

Landbouw
Veel agrarische bedrijven hebben een milieuvergunning die nog enige ruimte biedt voor enige groei. In het nulalternatief wordt deze groeimogelijkheid volledig benut.

Vergisting
Er wordt geen rekening gehouden met de vestiging van vergistinginstallaties.

Werken
De mogelijkheid tot verbreding bestaat ook al in het vigerende bestemmingsplan. De verwachte ontwikkeling op dit vlak zal min of meer overeenkomen met het basisalternatief.

Recreatie
In het nulalternatief zullen in recreatiegebied het Rutbeek maximaal 290 recreatiewoningen met de daarbij behorende voorzieningen worden gerealiseerd.

Natuur
Geen concrete initiatieven.

Waterberging
Op dit moment is niet sprake van concrete initiatieven.

4.4 Basisalternatief

Vanwege de vele factoren die in de ontwikkeling van de veehouderij spelen, is de toekomst voor de landbouw in de omgeving van Enschede vrij onzeker. Hetzelfde geldt ook voor de ontwikkeling in vergisting. Het Plan-MER voor het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost is bedoeld om de effecten van de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt in kaart te brengen.

Het basisalternatief is een combinatie van mogelijke ontwikkelingen in het buitengebied. Gelet op de verschillende functies zijn voor het basisalternatief de navolgende aannamen gedaan.

Landbouw
Gezien de uitbreidingsmogelijkheden voor agrarische bedrijven die het nieuwe bestemmingsplan daarvoor in beginsel biedt, wordt in het Plan-MER uitgegaan van twee groeiscenario's. In het basisscenario wordt er van uitgegaan dat de omvang van de melkveehouderij met circa 10% toeneemt. In dit scenario neemt het aantal melkkoeien inclusief het bijbehorend jongvee voor iedere melkveehouderij toe met 10%. Eenzelfde aanname geldt ook voor de intensieve veehouderij.

Vergisting
Het bestemmingsplan biedt aan elk van de aanwezige landbouwbedrijven de mogelijkheid tot de oprichting van een vergistinginstallatie met een maximale capaciteit van 100 ton/dag. In het basisalternatief wordt uitgegaan van een zes inrichtingen, ca. 10% van de maximale capaciteit (= ca. 60 inrichtingen).

Werken
Het bestemmingsplan biedt ruimte voor verbreding (kleinschalig recreatief, kleinschalige verkooppunten). Voor het basisalternatief wordt aangenomen dat veel landbouwbedrijven deze overstap zullen maken, ca. 50% van de aanwezige bedrijven.

Recreatie
Geen verdere ontwikkeling van intensieve verblijfsrecreatie

Waterberging
Op dit moment is er geen sprake van concrete initiatieven.

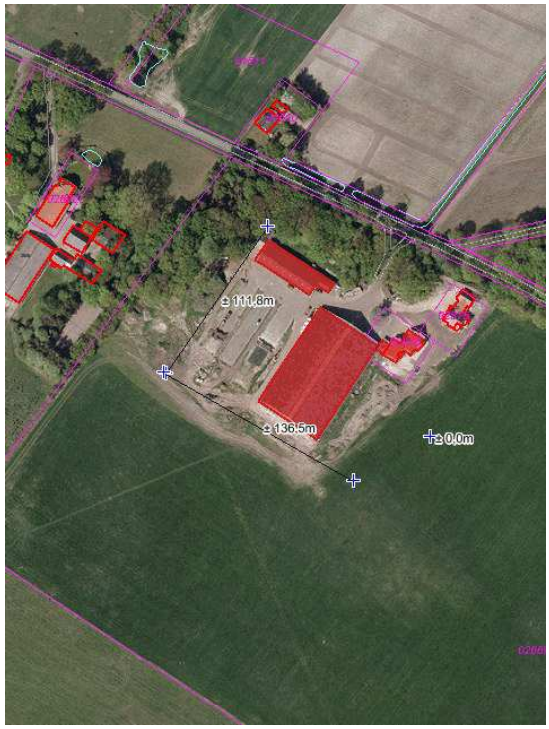
Natuur en landschap
Wel/niet wijzigingsbevoegdheid t.a.v. functieverschuiving naar ontwikkeling nieuwe natuur (versterking EHS);
Landschap: geringe toename bouwmassa

4.5 Worstcase - alternatief

In het tweede alternatief, het worstcase-alternatief is de ontwikkeling gebaseerd op een maximale invulling van de toegewezen bouwvlakken. Bij maximale groei wordt naar verwachting ook maximaal ingezet op vergisting (50%). Verder is er weinig ruimte voor verbreding en ontwikkeling van nieuwe natuur.

Landbouw
In tabel 4.1 wordt een overzicht gegeven van het aantal agrarische bedrijven dat in het nieuwe bestemmingsplan wordt bestemd, gesorteerd naar de omvang van het nieuwe bouwblok. In deze tabel zijn de agrarische bedrijven onderverdeeld naar melkveehouderijen, intensieve veehouderijen en overige bedrijven. Om een inschatting te kunnen maken van het maximaal groeiscenario is aangenomen dat de toegewezen bouwblokken volledig worden benut. Voor dit doel zijn binnen het plangebied twee bedrijven geïdentificeerd - een melkveehouderij en een intensieve varkenshouderij - die als voorbeeld dienen voor zo'n optimale bouwvlakbenutting (zie figuur 4.1).

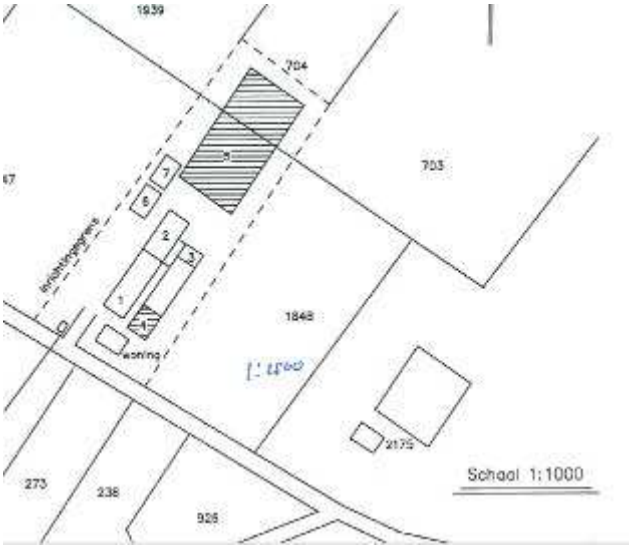
Figuur 4.1 Melkveehouderij met maximaal ingevuld bouwblok (110*136 m = 1.500 m^2)



Tabel 4.1 Aantal stuks vee bij maximale bezetting bouwblok melkveehouderij

Diersoort + Rav-categorie	Aantal	Ou_E sec Dier	Emissie (kg/jr/dier)	Ou_E	Emissie Kg/jr
Melkkoeien A 1.6.1.	200	-	9,5	-	1900,0
Jongvee	140	-	3,9	-	546,0
Totale emissies				**-**	**2446,0**

Figuur 4.2 Melkveehouderij met maximaal ingevuld bouwblok (200*75 m = 15.000 m^2)



Tabel 4.2 Aantal stuks vee bij maximale bezetting bouwblok intensieve veehouderij (vermeerderingsbedrijf en mesterij)

Diersoort	Aantal	Ou_E sec Dier	Emissie (kg/jr/dier)	Ou_E	Emissie Kg/jr
Kraamzeugen D 1.2.6, Voormalig GL BB 95.12.032	84	27,9	4,0	2.343,6	336,0
Opfokzeugen D 3.2.7.2.1 BWL 2004.05	120	17,9	1,2	2.148,0	144,0
Dekberen D 2.100	1	18,7	5,5	18,7	5,5
Gespeende biggen D 1.1.4.1 GL BB 96.03.033V2	1.008	5,4	0,26	5.443,2	262,1
Guste- en dragende zeugen D 1.3.101 (groepshuisvesting)	26	18,7	4,2	486,2	109,2
Guste- en dragende zeugen D 1.3.1 (GL 95.02.027V1)	200	18,7	2,4	3.740,0	480,0
Guste- en dragende zeugen D 1.3.9.1 (GL 00.06.085V1)	80	18,7	2,3	1.496,0	184,0
Vleesvarkens D 3.2.7.2.1 Gl 99.02.070) (BWL 2004.05)	2.052	17,9	1,2	36.730,8	2462,4
Gespeende biggen D 1.1.12.3 GL 99.06.072	480	5,4	0,18	2.592,0	86,4
Pony's K3	3	-	3,1	-	9,3
Pony's K4	1	-	1,3	-	1,3
Totale emissies				**54.998,5**	**4.080,2**

Vergisting
Het bestemmingsplan biedt aan elk van de aanwezige landbouwbedrijven de mogelijkheid tot de oprichting van een vergistinginstallatie met een maximale capaciteit van 100 ton/dag. In het worstcase-alternatief wordt uitgegaan van een dertig inrichtingen, ca. 50% van de maximale capaciteit (= ca. 60 inrichtingen).

Werken
Het bestemmingsplan biedt ruimte voor verbreding (recreatief, verkooppunten). Voor het worstcase-alternatief wordt aangenomen dat weinig landbouwbedrijven deze overstap zullen maken, ca. 10% van de aanwezige bedrijven.

Recreatie
Geen verdere ontwikkeling van intensieve verblijfsrecreatie.

Waterberging
Op dit moment is er geen sprake van concrete initiatieven.

Natuur en landschap
Geen aankoop landbouwgrond, deze wordt maximaal benut om de landbouwproductie op peil te houden.

4.6 Toetsingskader

Een toetsingskader is een set van relevante, niet overlappende criteria aan de hand waarvan de effecten van de verschillende alternatieven worden beschreven en met elkaar vergeleken. In onderstaande tabel zijn toetsingscriteria van dit MER weergegeven. Enerzijds hangen deze samen met de verwachte gevolgen van de beschreven functiewijzigingen (zie hoofdstuk 2) en anderzijds met eisen die volgen uit het vigerend milieubeleid (zie hoofdstuk 3).

Tabel 4.3 Toetsingscriteria

Aspect	Toetsingscriteria
Ruimtegebruik	Landbouw, werken, wonen, recreatie, verkeer
Luchtkwaliteit	Fijn stof N-emissie/depositie
Geluid	Geluidhinder
Geur	Geuremissie
Energie	Energieopbrengst/energiebalans
Bodem en water	Bodem(kwaliteit) Grondwater (kwantiteit, kwaliteit) Oppervlaktewater(kwantiteit, kwaliteit)
Natuur	NATURA 2000 Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) Beschermde soorten
Landschap en cultuurhistorie	Landschappelijke samenhang/karakteristieken (visueel) Cultuurhistorische structuur/elementen Archeologische waarden

Waar nodig worden de effecten kwantitatief beschreven. Dit geldt onder meer voor de verwachte bijdrage van de landbouw aan de stikstofemissie. Wat betreft het merendeel van de in beschouwing genomen milieuaspecten is echter volstaan met een kwalitatieve beschrijving. Voor de beoordeling van milieueffecten wordt uitgegaan van een vijfdelige schaal, die als volgt is gedefinieerd:

--	:	Erg negatief effect
-	:	Negatief effect:
0	:	neutraal, marginaal effect
+	:	Positief effect
++	:	Erg positief effect

Een negatief effect kan worden gezien als een aandachtspunt bij de nadere uitwerking, een erg negatief effect als een serieus aandachtspunt.

5 HUIDIGE TOESTAND MILIEU EN AUTONOME ONTWIKKELING: HET NULALTERNATIEF

5.1 Inleiding

Hierna volgt een beschrijving van huidige situatie in het plangebied en de ontwikkeling daarvan over een periode van ca. tien jaar (autonome ontwikkeling). Deze beschrijving vormt het nulalternatief ofwel het referentiekader voor de beoordeling van de activiteiten die volgen uit het nieuwe bestemmingsplan (zie hoofdstuk 6).

In de beschrijving van het nulalternatief is uitgegaan van de volgende verdeling. Eerst worden de antropogene gebruiksfuncties toegelicht zoals landbouw, werken, wonen, recreatie en verkeer (zie § 5.2). Vervolgens wordt aandacht besteed aan de heersende milieukwaliteit en de verwachte ontwikkeling daarvan (zie § 5.3). Tot slot wordt in afzonderlijke paragrafen ingegaan op de huidige toestand van bodem en water (§ 5.4), natuur (§ 5.5) en landschap, cultuurhistorie en archeologie (§ 5.6).

5.2 Functies

5.2.1 Landbouw

De gemeente Enschede heeft met circa 10.000 hectare een voor Nederland relatief groot buitengebied. Het plangebied Zuidoost heeft een omvang van 4.428 hectare. De aanwezige veehouderij is nog grotendeels vrij extensief van opzet. Het historische verloop in de ontwikkeling van de landbouw in Nederland en de prognoses voor de toekomst zijn op hoofdlijnen ook zichtbaar in de omgeving van Enschede.

De daling van het aantal bedrijven in Enschede is iets groter dan de daling in andere delen van Overijssel. In Overijssel is tussen 2000 en 2009 het aantal bedrijven met 22% afgenomen, tot 8.909. In Enschede is deze afname iets forser namelijk 31% en resteren in 2009 nog 207 agrarische bedrijven.

Tabel 5.1 Aantal agrarische bedrijven in het buitengebied van de gemeente Enschede (Bron: CBS[10])

Jaar	1980	1990	2000	2005	2009	2010*
Totaal aantal bedrijven	430	389	300	235	207	202
Met hokdieren	170	91	42	21	18	16
Met graasdieren	407	365	281	215	177	170

* Voorlopig cijfer

De ontwikkeling van het aantal dieren is in Enschede anders dan in de rest van Overijssel. Het aantal stuks rundvee is bijvoorbeeld gedaald met 31% sinds 2000, tot 8.612 in 2009. Terwijl in Overijssel het aantal sinds 2000 is gestegen met 3% tot 634.405 stuks in 2009.

[10] De cijfers van het CBS en de milieuinventarisaties van de gemeente geven een verschil. Beide cijfers geven een momentopname en zijn indicatief.

Wat opvalt is dat de melkveebedrijven in Enschede relatief klein zijn, gemiddeld hebben de 66 melkveebedrijven in 2009 circa 55 melkkoeien per bedrijf, in Overijssel is dat 68 koeien per bedrijf. Het aantal melkkoeien is sinds 2000 in Enschede met 18% gedaald, in Overijssel is dat slechts 2% geweest.

Het aantal varkens is in Overijssel sinds 2000 gedaald met 4% tot 1.651.501 in 2009. In Enschede was de daling in deze periode 18% tot 15.577 varkens, en na 2009 is dat nog verder afgenomen. Nog geen 1% van de varkens in Overijssel bevindt zich in de gemeente Enschede. Het aantal varkens dat zich in Enschede bevindt anno 2010 kan op vier gespecialiseerde gezinsbedrijven van gemiddelde omvang worden geaccommodeerd.

Het aantal kippen is in Overijssel sinds 2000 gedaald met 2% tot 10.022.750 in 2009. In Enschede is het aantal sinds 1990 ruim gehalveerd tot circa 72.000 in 2009 (minder dan 1% van Overijssel). In 2010 is dit aantal gedaald naar circa 21.000 stuks. Het aantal kippen dat zich anno 2009 in Enschede bevindt, kan op één gespecialiseerd gezinsbedrijf van gemiddelde omvang worden geaccommodeerd.

Tabel 5.2 Aantal dieren in het buitengebied van de gemeente Enschede (Bron: CBS)[11]

Jaar	1980	1990	2000	2005	2009	2010*
Aantal dieren						
Rundvee, totaal	19.155	17.842	12.367	9.373	8.612	8.630
Melkvee > 2jr	7.545	6.071	4.558	3.950	3.723	3.686
Overig melkvee	7.299	5.511	4.039	3.018	3.132	3.041
Vleeskalveren	-	549	1.563	991	360	437
Overig vleesvee	4.084	5.573	2.207	1.414	1.261	1.466
Schapen	1.056	3.089	3.775	2.868	1.980	1.833
Geiten	-	253	656	812	1.039	1.058
Varkens, totaal	21.711	26.347	18.945	16.498	15.577	12.722
Vleesvarkens	9.808	9.488	6.681	6.259	5.258	5.126
Fokvarkens	3.201	4.595	2.428	1.770	1.663	1.322
Vleeskuikens	17.750	112.100	36.757	-	71.980	20.960
Leghennen	68.290	55.510	10.270	500	375	365

* Voorlopig cijfer

De omvang van de bedrijven

In 2000 heeft een groot aantal bedrijven in Enschede (62%) een omvang van minder dan 40 nge, dat wil zeggen een bedrijf waarmee nog geen ½ inkomen kan worden gegenereerd. Voor Overijssel als geheel lag dat aandeel in 2000 op 48%, en zoals ook in de rest van Nederland blijft dat percentage redelijk stabiel (49% in 2009). Dit soort 'hobby-bedrijven' is in Enschede in vergelijking met de rest van Overijssel meer dan evenredig vertegenwoordigd. Als in Enschede dit aandeel net als in de rest van Overijssel constant is gebleven, ligt het aantal bedrijven waar een gezinsinkomen uit kan worden gegenereerd dus rond de 80 (38% van 202, zie tabel 5.1).

[11] In de praktijk is hier sprake van afwijkingen.

Toekomstverwachtingen
Naar verwachting volgt de ontwikkeling in de landbouw rond Enschede een vergelijkbare trend als in Nederland. Marktperspectieven, arbeidskosten en (noodzaak tot) toepassing van nieuwe technieken vormen een belangrijke drive voor verdere schaalvergroting. De uitwerking op het aantal agrarische bedrijven is aanhoudend groot. Voor Nederland als geheel gaat het LEI/WUR in de nieuwste toekomstprojectie uit van een daling van het aantal agrarische bedrijven van 81.800 in het referentiejaar 2005 naar minder dan 50.000 in 2020.

Voor geheel Enschede betekent dat een daling van het aantal bedrijven naar circa 130-140 in 2020, en als we de ontwikkeling verder doortrekken dan komen we in 2030 uit op minder dan 100 bedrijven. Waarvan minder dan de helft een volledig inkomen uit het bedrijf kan halen.

Voor de melkveehouderij wordt landelijk uitgegaan van een stijging van het productievolume bij een vrijwel gelijkblijvend aantal melkkoeien en dus hogere melkgift per koe. Stijgende kosten (c.q. verslechterende marges) zullen, zeker bij afschaffing van melkquota in 2015 aanzetten tot een verdere schaalvergroting. Daarbij is de verwachting dat het aantal bedrijven met circa 3% per jaar zal dalen. Dat betekent dat we in 2020 nog circa 120 bedrijven met melkvee hebben in geheel Enschede en dat in 2030 dat aantal verder zal zijn afgenomen tot circa 85 bedrijven.

De positie van de varkenshouderij staat onder druk. De marges zullen naar verwachting structureel krap blijven als gevolg van een verslechterende verhouding tussen opbrengst- en kostprijs. Dit zal, samen met hogere milieueisen en -kosten aanzetten tot ver(der)gaande efficiencyverhogingen. Als resultante is een herstructurering van de sector en een afname van de varkensstapel te voorzien. Daarbij zal het aantal bedrijven veel sterker dalen dan de verwachte achteruitgang in het aantal varkens van ca. -8%. Een halvering van het aantal varkensbedrijven lijkt geen utopische voorspelling voor 2020. De verwerkende industrie zal door extra waardetoevoeging een deel van de stagnatie in het productievolume proberen te compenseren; mits door te vertalen in hogere opbrengstprijzen, zal een stijgend toegevoegde waarde aandeel in de keten voor deze schakel daarvan het gevolg zijn.

De pluimveesector zal in verhouding tot de varkenshouderij met minder gevoelige krimpsituaties te maken krijgen. Een handhaving van de aantallen dieren op het huidige peil ligt meer in de lijn der verwachting, voor leghennen is een lichte uitbreiding van het aantal dieren mogelijk.

Als het aantal bedrijven in Enschede de landelijke trend volgt, resteren in 2020 nog 8 Intensieve Veehouderij bedrijven binnen het totale buitengebied van Enschede. In 2030 hebben we het dan nog over een hand vol bedrijven (5 stuks).

Gebruik van mest op het land
De gebruiksnorm vanuit de meststoffenwetgeving voor dierlijke mest wordt uitgedrukt in kilogram stikstof per hectare. De norm is vastgesteld op 170 kg stikstof per hectare. Onder bepaalde voorwaarden mogen bedrijven 250 kg stikstof per hectare gebruiken. Hiervoor komen over het algemeen melkveebedrijven met grasland en relatief weinig vee in aanmerking. In Enschede is er, net als op andere zandgronden, sprake van een mestoverschot

In Noord-Nederland (onder een graskuilrantsoen) wordt per melkkoe inclusief bijbehorend jongvee circa 152 kg stikstof per jaar via de mest uitgescheiden [CBS, 2002]. Dit betekent dat uitgaande van de norm van 250 kg stikstof per hectare, de mestproductie van circa 1,6 melkkoe en bijbehorend jongvee per hectare mag worden uitgereden. Volgens het bestemmingsplan heeft de gemeente in het plangebied Enschede Zuidoost 2.240 ha cultuurgrond[12]. Dit betekent dat op dit moment van circa 3.904 melkkoeien plus jongvee de mest mag worden uitgereden.

Aangezien in de huidige situatie circa 5.500 stuks rundvee in het plangebied (17.000 over heel Enschede) worden gehouden, kan niet alle geproduceerde mest van de melkveehouderijen worden uitgereden. Dit betekent dat een aantal veehouderijen op dit moment een deel van de dierlijke mest moet afvoeren. Bij uitbreiding van de veehouderijen zullen meer veehouderijen dierlijke mest moeten afvoeren. Wel zal voor individuele veehouderijen nog ruimte zijn om bij uitbreiding (een deel van) de dierlijke mest op eigen land te gebruiken.

5.2.2 Werken

Landbouw vormt in het plangebied de meest voorkomende functie. Deze zorgt ook voor de meeste arbeidsplaatsen. Daarnaast liggen binnen het gebied diverse bedrijven zoals een aannemersbedrijf, enkele loonbedrijven, horecabedrijven e.d.

De afgelopen 10 jaren zijn er in Enschede per jaar gemiddeld 10 landbouwbedrijven gestopt met de bedrijfsactiviteiten. De verwachting is dat deze ontwikkeling zich de komende jaren zal voortzetten. De gids buitenkans maakt het mogelijk om leegstaande agrarische bebouwing te hergebruiken en nevenactiviteiten op te richten. Dit heeft tot doel om de leefbaarheid te vergroten en de bedrijfsvoering economisch aantrekkelijker te maken.

5.2.3 Wonen

Het plangebied is een aantrekkelijk gebied om te wonen. Wonen komt vooral voor bij een landbouwbedrijf, de zogenaamde bedrijfswoningen. Daarnaast zijn er ook in het plangebied diverse burgerwoningen aanwezig.
Het uitgangspunt voor buitengebied is geen verdere verstening. Daarop zijn drie uitzonderingen.
1. Bestaande rechten, zoals de bouwmogelijkheden binnen bestaande agrarische bouwpercelen.
2. De vestiging van een nieuw landgoed met daarbij de bouw van een landhuis.

[12] Op niet-grasland mag minder dierlijke mest worden gebruikt dan op grasland.

3. Rood voor groen. De toevoeging van een rode functie aan het buitengebied die de identiteit niet verstoort en de waarden op het gebied van landschap, natuur en toegankelijkheid versterkt.

5.2.4 Recreatie

Het plangebied biedt veel mogelijkheden voor recreatie en toerisme. Het gebied is aantrekkelijk vanwege de aanwezige hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarden. De vele wandel- en fietspaden maken het mogelijk om deze waarden te beleven.

In het plangebied is recreatiepark het Rutbeek aanwezig. Het betreft een recreatieplas met bos waar waterrecreatie en outdooractiviteiten plaatsvinden. In het buitengebied bevinden zich circa 115 zomerwoningen. Veel van deze zomerwoningen liggen geconcentreerd aan de Rutbeekweg, Nieuwe Beekweg en Kwekkeboomweg. Een beperkt aantal is solitair gelegen. Verder liggen in het plangebied twee grote campings.

De komende jaren zal er worden gewerkt aan een goede ontsluiting voor wandelaars, fietsers, hardlopers, recreatieve wielrenners, skaters, mountainbikers en ruiters. Dit geldt niet alleen voor de stadsrand maar ook in de rest van het buitengebied. Doel hiervan is om de aantrekkelijkheid en toegankelijkheid te vergroten.

Nieuwe (zomer)woningen zijn de komende jaren niet toegestaan, met uitzondering van de rood-voor-rood-regeling. Voor kampeerterreinen geldt dat een nieuwe grote camping in Enschede niet wenselijk is. Kampeerterreinen met maximaal 25 toeristische standplaatsen (geen stacaravans) zijn in principe overal in het buitengebied toegestaan met uitzondering van de ecologische kerngebieden en de parkachtige terreinen bij buitenplaatsen.

5.2.5 Verkeer

Ontsluiting
In het plangebied zijn voornamelijk gebiedsontsluitingswegen (80 km) en erftoegangswegen (60 km) aanwezig. Deze wegen hebben tot doel om het gebied te ontsluiten en om de aanwezige functies (agrarische bedrijven, woningen etc.) in het plangebied te bereiken. Het plangebied wordt aan noordwest kant begrensd door de provinciale weg Lossersestraat (N732) en aan de zuidwest kant door de provinciale weg Haaksbergerstraat (N18). De Haaksbergerstraat maakt deel uit van de zogenaamde Twenteroute, de weg van Enschede naar Varsseveld. Het betreft een belangrijkste verkeersader door Twente en de Achterhoek. Het plangebied wordt doorsneden door de A35 (Almelo-Enschede).

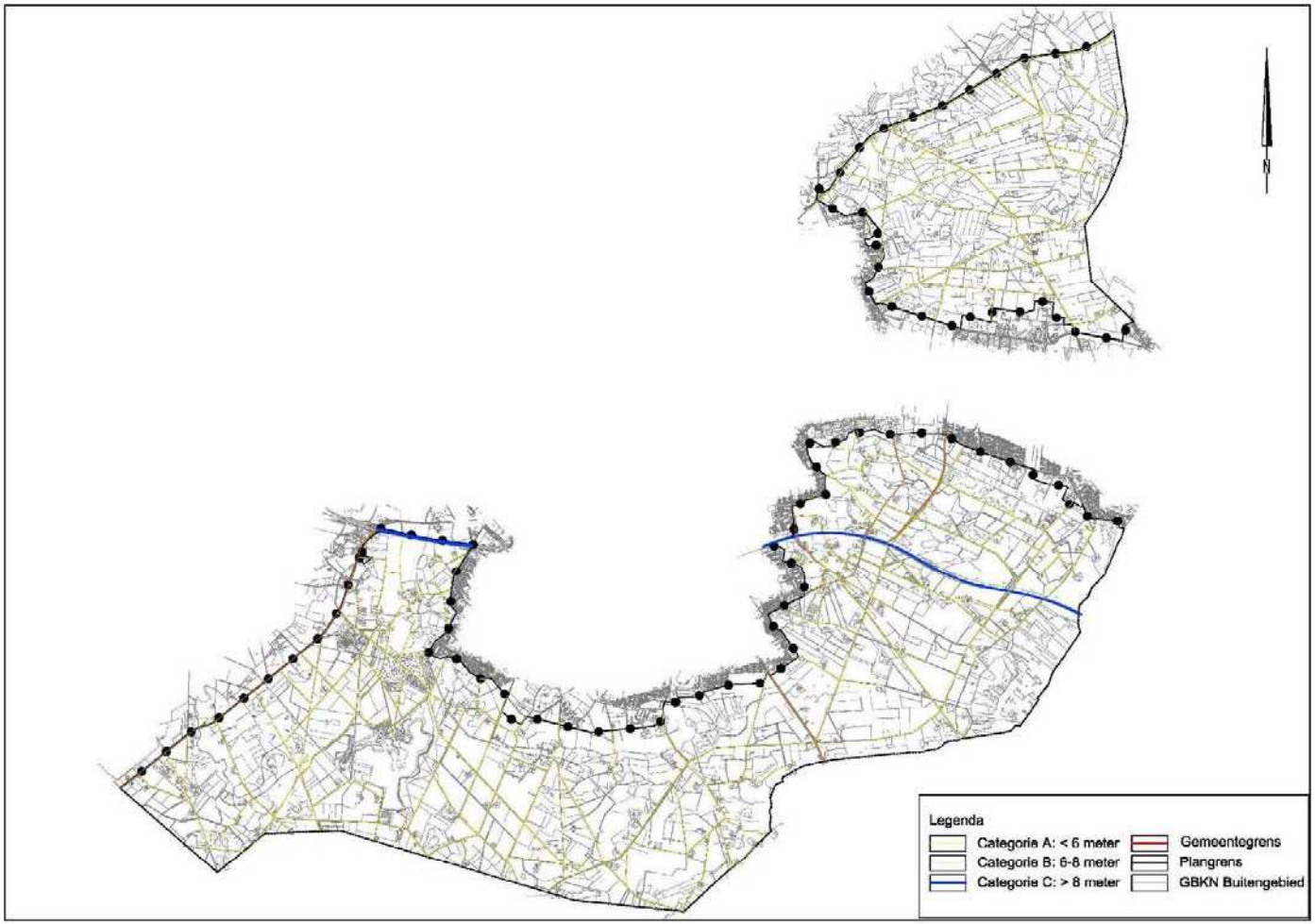
Naar verwachting zal in 2013 worden begonnen met de verbetering van de N18 tussen Varsseveld en Enschede door de weg om de kernen Eibergen, Haaksbergen en Usselo te leiden. Doel hiervan is een verbeterde verkeersveiligheid en leefbaarheid op en rondom de N18. Daarnaast wordt de bereikbaarheid van de regio verbeterd waardoor de economie kan worden gestimuleerd. Op het deel Groenlo-Enschede wordt de snelheid verhoogd naar honderd kilometer per uur. Daarnaast wordt de N18 aangesloten op de Westerval. Hiervoor buigt de N18 ter hoogte van het Rutbeek af in noordwestelijke richting. Deze afbuiging is niet binnen het plangebied gelegen.

Verkeersveiligheid
De verkeersveiligheidvisie Duurzaam Veilig is gebaseerd op vijf principes waaronder de functionaliteit van het wegennet. Hierin worden de volgende categorieën aangehouden:
- Stroomwegen.
- Gebiedsontsluitingswegen (in Enschede aangeduid als “verkeersaders”).
- Erftoegangswegen (in Enschede: verblijfsgebieden).

Alle wegen in het plangebied vallen onder de categorie verblijfsgebied. Voor deze rapportage is nagegaan hoe breed deze wegen zijn, waarbij onderscheid is gemaakt in:
A. Wegen met een breedte van maximaal 6 meter (veilig voor passerende personenauto’s).
B. Wegen met een breedte van 6 tot 8 meter (veilig voor een passerende combinatie van 1 landbouwvoertuig en 1 personenauto).
C. Wegen met een breedte van meer dan 8 meter (voldoende ruimte voor elkaar passerende landbouwvoertuigen).

In onderstaande figuur zijn deze wegdimensies weergegeven. Hieruit blijkt dat het merendeel van de aanwezige wegen smaller is dan 6 meter en niet is toegesneden op frequent vrachtverkeer (zie figuur 5.1).

Figuur 5.1 Het landelijk wegennet gedimensioneerd (volgende pagina)



5.3 Milieukwaliteit

Luchtkwaliteit

Het Planbureau voor de Leefomgeving levert jaarlijks kaarten met grootschalige concentraties voor Nederland (GCN-kaarten[13]) van diverse luchtverontreinigende stoffen waarvoor Europese luchtkwaliteitsnormen bestaan. Deze kaarten geven een grootschalig beeld van de luchtkwaliteit in Nederland, zowel voor het verleden als wat betreft de verwachtingen voor de toekomst.

Uit het jaarverslag van 2009 (Planbureau voor de Leefomgeving 2009) blijkt dat de jaargemiddelde concentraties voor stikstof (NO_2) en fijn stof niet worden overschreden. De prognoses zijn in onderstaande tabel weergegeven (zie tabel 5.3).

Tabel 5.3 Luchtkwaliteit omgeving Enschede (Planbureau voor de Leefomgeving 2009), waarden in µg/m^3

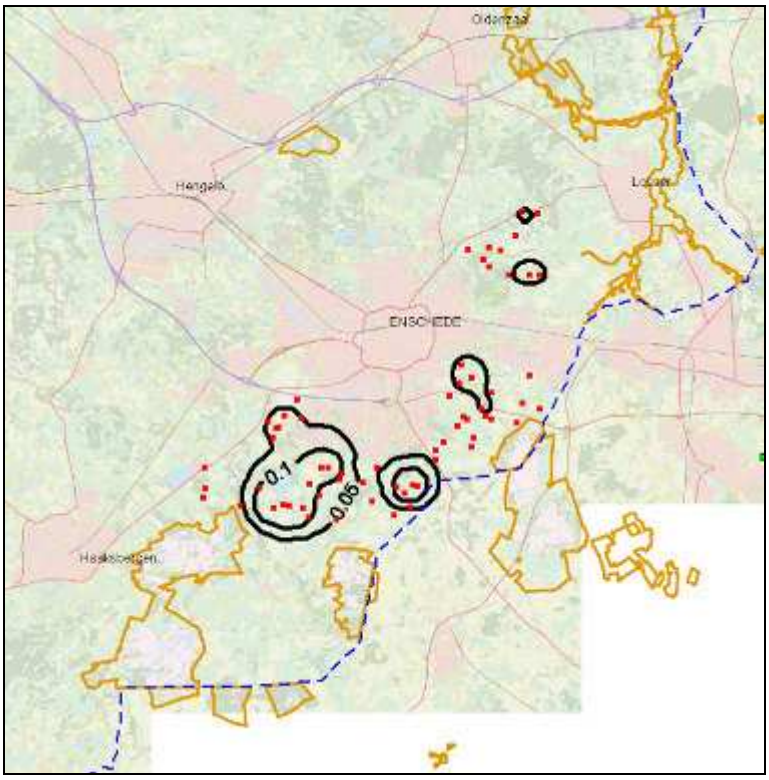
Stof	Wet luchtkwaliteit (jaargemiddelde)	2009 (huidige situatie)	2020 (autonome ontwikkeling)
Stikstof (NO_2, NO_x)	40	20 - 25	10 - 15
Fijn stof (PM_{10})	40	19 - 23	17 - 19
Fijn stof ($PM_{2,5}$)	25	16 - 18	12 - 14
Zwaveldioxide (SO_2)	20	1 - 2	1 - 2

Waar de luchtkwaliteitwaarden voor met name fijn stof en stikstofdioxide de laatste jaren in grote delen van West-Europa onder druk staan, is de verwachting dat deze het komend decennium zullen afnemen. Dit heeft vooral te maken met de ontwikkeling in schonere verbrandingsprocessen, zowel gelet op het autoverkeer als de verschillende industriële inrichtingen.

Belangrijkste emissiebronnen in het buitengebied van Enschede zijn de veehouderij en het wegverkeer. Voor de veehouderij gaat het om emissies van met name fijn stof (PM_{10}). Bij auto's en vrachtwagens betreft het vooral NO_X en PM_{10}. In onderstaande figuur is de bijdrage vanuit de landbouw aan de fijn stof concentratie berekend (zie figuur 5.2).

[13] Grootschalige concentratiekaarten (GCN) worden op verzoek van VROM door het PBL (Planbureau voor de Leefomgeving) opgesteld.

Figuur 5.2 **De bijdrage van de landbouw aan de fijn stof concentratie in het nulalternatief (2020). De heersende achtergrondconcentratie bedraagt in 2020: 17,0- 19,0 µg/m3**



Geur

De agrarische bedrijvigheid gaat veelal gepaard met de uitstoot van geur veroorzaakt door mest, ingekuild voer e.d. In de Wet geurhinder is aangegeven in welke mate de omgeving hier hinder van mag ondervinden. Er zijn geen meetgegevens over de geuremissie in het landelijk gebied van Enschede. Er zijn ook geen klachten over de geursituatie. Het aspect geur blijft verder buiten beschouwing.

Geluid

In het buitengebied vormt het verkeer de belangrijkste geluidbron. De geluidemissie van de aanwezige inrichtingen (landbouwbedrijven, andere bedrijven) is zeer beperkt. In de wet en regelgeving wordt onderscheid gemaakt in wegverkeerslawaai en industrielawaai.

Wegverkeerslawaai speelt een rol bij de agrarische bedrijven door verkeersbewegingen van voertuigen voor het brengen van voer, het transport van de dieren en de mest en de laad- en losactiviteiten. Het aantal voertuigbewegingen is niet dusdanig omvangrijk dat hierdoor problemen omtrent geluid zijn.
Het wegverkeerslawaai vanaf de N733 (Oldenzaalsestraat) en N18 (Haaksbergerstraat) veroorzaakt eveneens geen problemen in het plangebied.

Industrielawaai kan een rol spelen bij de agrarische bedrijven door aanwezige ventilatoren, een melkmachine en een melkkoeling. Vooralsnog wordt er vanuit gegaan dat er in het plangebied geen problemen omtrent geluid voordoen.

Externe veiligheid
In het plangebied zijn geen risicovolle inrichtingen aanwezig. Wel loopt dwars door het gebied een buisleidingentracé.

Binnen het plangebied ligt een aardgasleiding. Het tracé verloopt min of meer parallel aan de N35. Het beleid ten aanzien van aardgasleidingen is per 1 januari 2011 neergelegd in Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) en de bijbehorende Regeling externe veiligheid buisleidingen (Revb). Conform dit besluit moet rekening worden gehouden met een belemmeringenstrook van ten minste vier meter aan weerszijden van de buisleiding, gemeten vanuit het hart van de buisleiding.

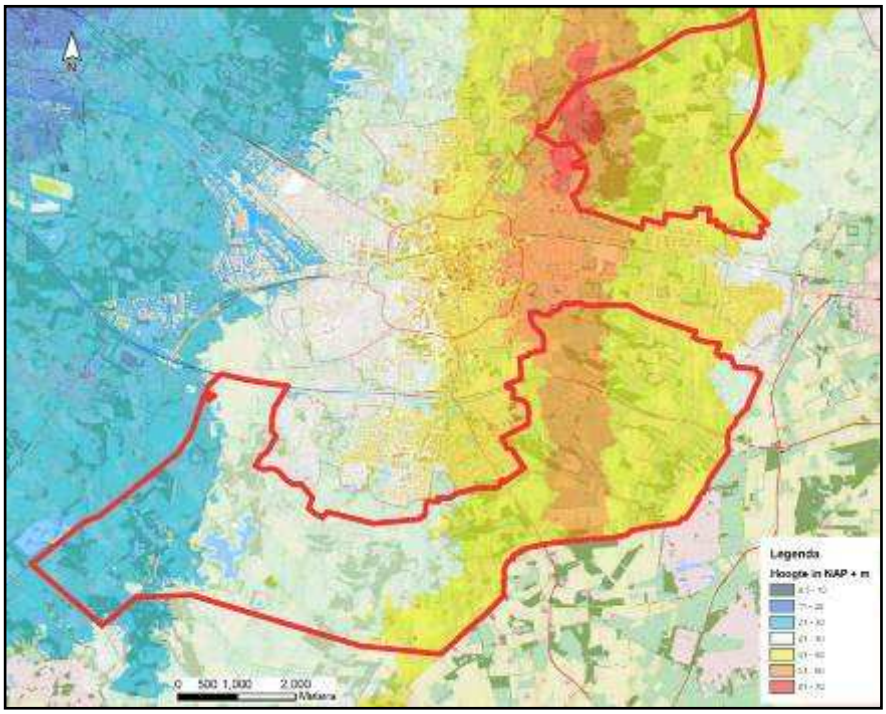
Gezondheid
In opdracht van de ministeries van VWS en ELI vindt momenteel een onderzoek plaats naar het effect van intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden. Het onderzoek wordt uitgevoerd door het IRAS (Universiteit Utrecht), het NIVEL en het RIVM en loopt van eind 2009 tot medio 2011. Alle gegevens zijn in het eerste jaar (2010) verzameld en worden momenteel geanalyseerd. De eerste resultaten zijn in een tussenrapportage weergegeven.

Daaruit is gebleken dat de suggestie dat in gebieden met intensieve veehouderij meer klachten en aandoeningen aan de luchtwegen worden gerapporteerd, niet kon worden bevestigd aan de hand van de verkregen ziektegegevens van de huisartsenpraktijken. Eerder wordt het tegendeel waargenomen. Op grond van deze analyses kan echter evenmin worden geconstateerd dat een dergelijk verband niet bestaat. Daarvoor is er nog te weinig informatie beschikbaar over de blootstelling die optreedt als gevolg van het wonen in de nabijheid van intensieve-veehouderijbedrijven. Er werd wel een verhoogd vóórkomen van pneumonie geconstateerd; dit hangt mogelijk samen met de Q-koortsuitbraak. Gedetailleerdere analyses van de patiëntgegevens, in combinatie met informatie over de afstand van veehouderijen, dierendichtheid rond de woning en specifiekere gegevens over de blootstelling aan fijnstof, endotoxinen en micro-organismen, moeten definitieve antwoorden geven op de vraag of er een samenhang bestaat tussen het vóórkomen van bepaalde aandoeningen en het wonen rond intensieve-veehouderijbedrijven.

5.4 Bodem en water

Maaiveldhoogte
De maaiveldhoogte ter plaatse van het onderzoeksgebied kent een vrij sterk reliëf, veroorzaakt door de noord-zuid gerichte stuwwal van Oldenzaal - Enschede. In figuur 1 is de maaiveldhoogte weergegeven, op basis van het AHN (Actueel Hoogtebestand Nederland). De top van de stuwwal is gelegen op circa NAP + 60 meter. Vanaf de top loopt het maaiveld in oostelijk en westelijk richting af naar uiteindelijk circa NAP + 20 meter in het westen en NAP + 30 meter in het oosten van het onderzoeksgebied (zie figuur 5.3).

Figuur 5.3 **Maaiveldhoogten op basis van het AHN, grens van het onderzoeksgebied weergegeven in het rood [bron: www.ahn.nl, 2008]**

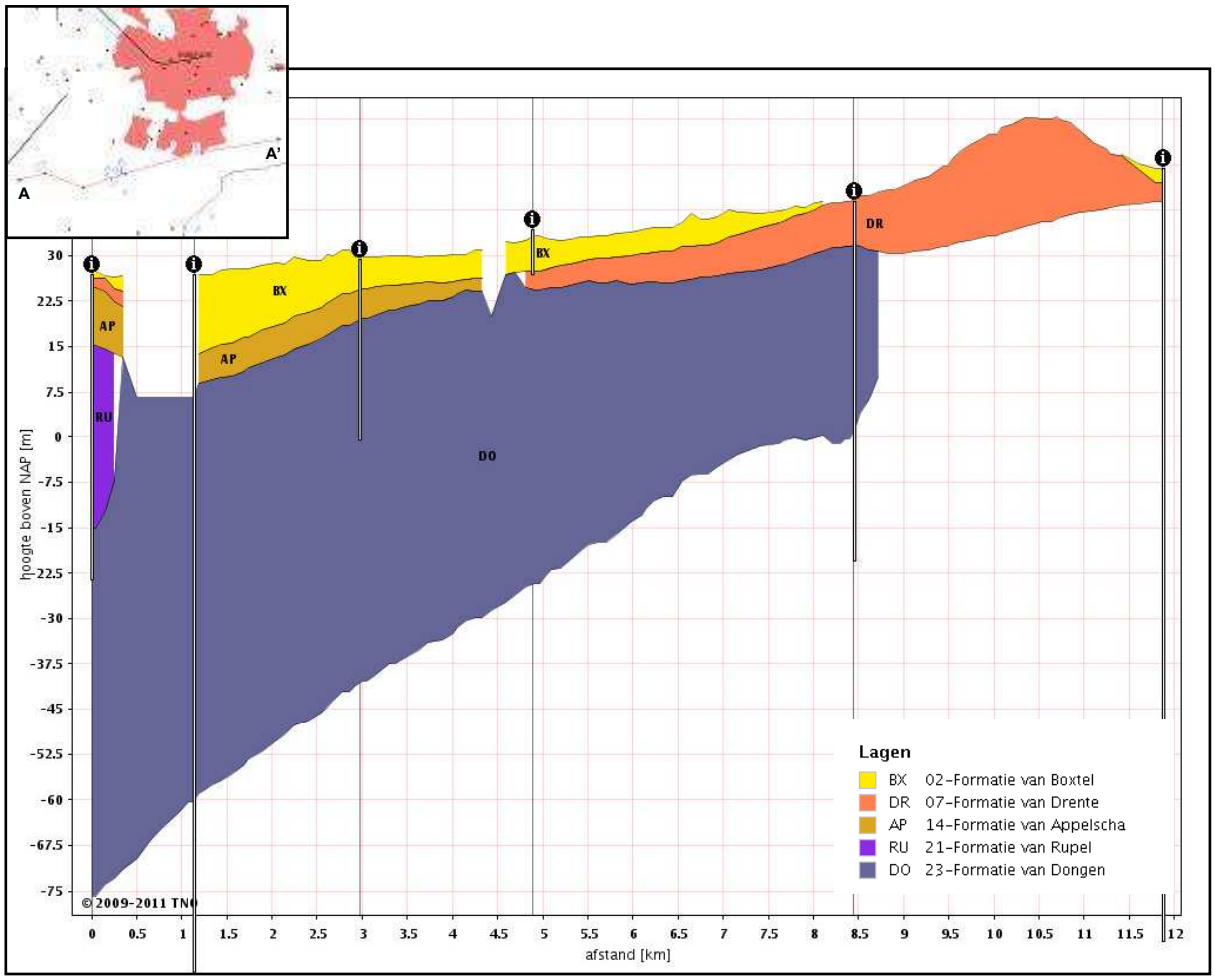


Bodemtypen
De bodemopbouw in het plangebied hangt sterk samen met de ligging ten opzichte van de stuwwal. Binnen het bereik van de stuwwal is de bodem opgebouwd uit leem en sterk lemig fijn zand, dikwijls op een ondergrond van keileem. Meer naar het oosten toe liggen op de voormalige holocene uitspoelvlaktes meer zanderige bodems. De hogere delen bestaan uit fijn zand en de lager gelegen beekdalen zijn opgebouwd uit leemhoudend fijn zand. Nog verder naar het oosten, op de grens met Duitsland liggen veenhoudende gronden (bron: Bodemdata.nl).

<u>Geohydrologie</u>
Het landschap is grotendeels gevormd in de voorlaatste ijstijd, het Saalien (180.000 tot 130.000 jaar geleden). In het Saalien heeft het landijs uit Scandinavië, in het noorden van het onderzoeksgebied, grote delen van de horizontaal liggende tertiaire (circa 55 tot 2,5 miljoen jaar geleden) kleilagen (Formatie van Dongen) opgestuwd tot stuwwallen. In het zuiden van het onderzoeksgebied is een hoogte die ook door het landijs is beïnvloed, maar daarin is geen stuwing waarneembaar (figuur 5.4). De Formatie van Dongen vormt de hydrologische basis. De stuwwallen en ‘hoogten’ zijn later vanuit het noorden ‘overreden’, ze werden daarbij glad geschoven en bedekt met keileem en kleiige sedimenten, de Formatie van Drente. De Formatie van Drente wordt gezien als scheidende laag.

Tijdens de laatste ijstijd (Weichselien) zijn de stuwwallen (gedeeltelijk) bedekt door eolische zanden behorend tot de Formatie van Boxtel en de Formatie van Appelscha. Deze formaties vormen het eerste watervoerende pakket met een doorlaatvermogen van circa 5 tot 50 m^2/ dag.

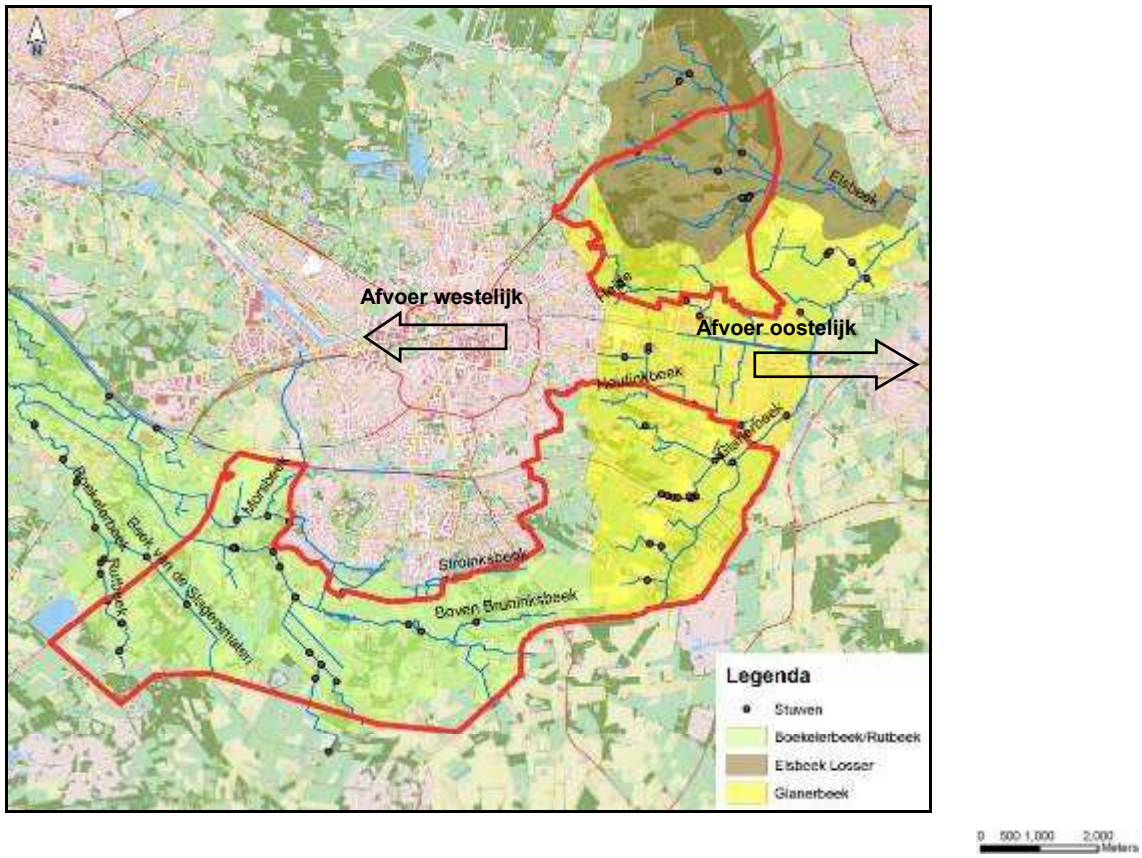
Figuur 5.4 **Geologische doorsnede A – A' van west naar oost, inclusief locatie van het profiel [bron: Regis II.1 2009]**



Oppervlaktewatersysteem

Er bestaat een grote samenhang tussen het verloop van het maaiveld en de stroming van het oppervlaktewater. Dit blijkt uit het afwateringspatroon dat zich niet op, maar rondom de stuwwal bevindt. De stuwwal vormt een natuurlijke waterscheiding. Het water afkomstig van de westzijde van de stuwwal wordt afgevoerd via het stroomgebied van de Boekelerbeek/ Rutbeek naar de Regge. De oostelijke afvoer van de stuwwal vindt plaats via het stroomgebied van de Glanerbeek en de Elsbeek Losser naar de Dinkel (figuur 5.5).

Figuur 5.5 **Oppervlaktewater en stroomgebieden binnen het onderzoeksgebied [bron: Waterschap Regge en Dinkel]**

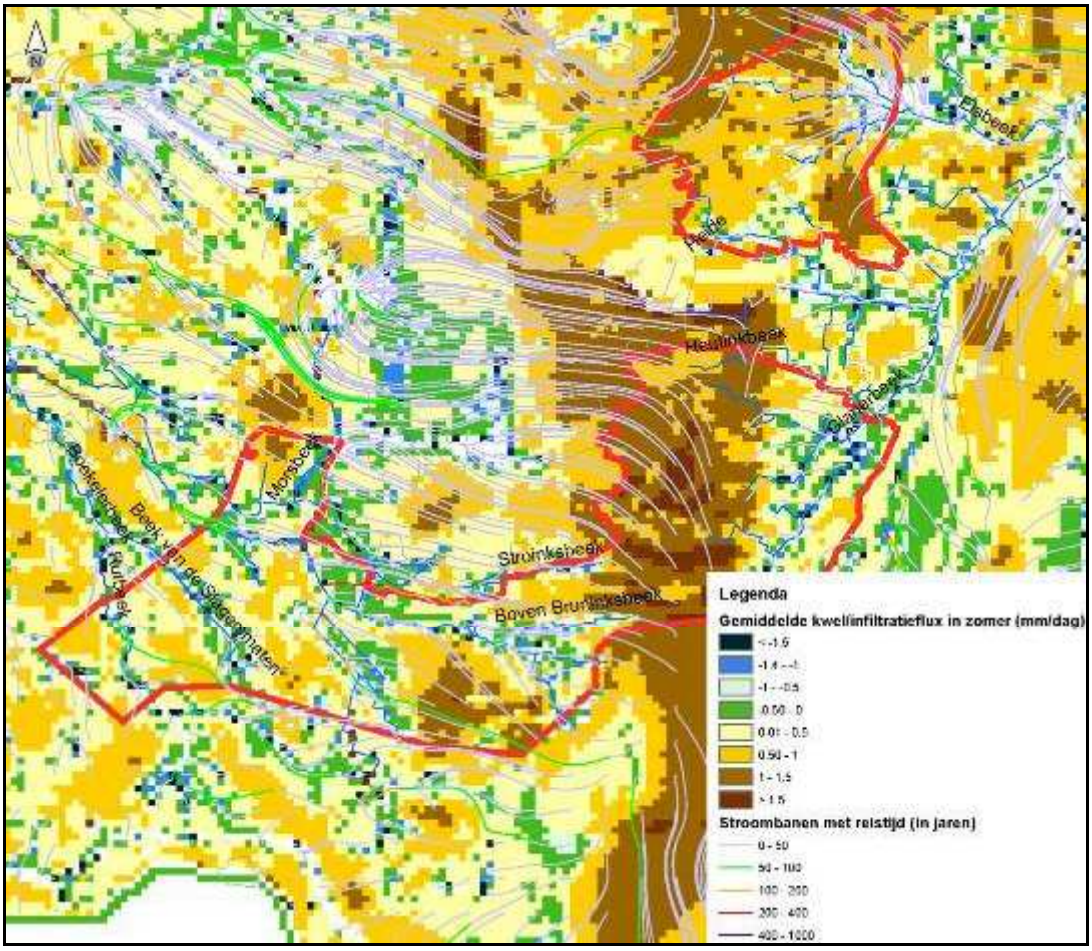


Door de ligging van de watergangen op de flanken van de stuwwal is het verhang in de watergangen in de orde van 1 tot 5 meter per kilometer. Om de stroomsnelheid te beperken en water vast te houden zijn er stuwen geplaatst. Een deel van de waterlopen valt tijdens droge perioden (mei tot en met juli) droog.

Grondwatersysteem
De grondwaterstroming in het gebied wordt voornamelijk bepaald door de stuwwal Oldenzaal – Enschede, welke een duidelijke grondwaterscheiding vormt. Het grondwater stroomt van de stuwwal in oostelijke en westelijke richting van de stuwwal af naar de lager gelegen gebieden.

Kwel en infiltratie
Uit de kwel- en infiltratiekaart van waterschap Regge en Dinkel volgt dat er in het hele onderzoeksgebied over het algemeen sprake is van infiltratie, dat wil zeggen dat het neerslagoverschot vanuit de deklaag naar het eerste watervoerende pakket wegzijgt. Lokaal kan in de diepere beekdalen kwel (opwaartse stroming vanuit het eerste watervoerende pakket naar de deklaag) voorkomen.
Infiltratie vindt voornamelijk plaats op de westflank van de stuwwal Enschede – Oldenzaal en het grondwater kwelt op een afstand van < 10 kilometer weer op in de lager gelegen gebieden (buiten het onderzoeksgebied). De reistijd van het grondwater is over het algemeen < 50 jaar.

Figuur 5.6 Kwel en infiltratie (zomer) intensiteit in mm per dag [bron: Wateratlas Twente, 2006]

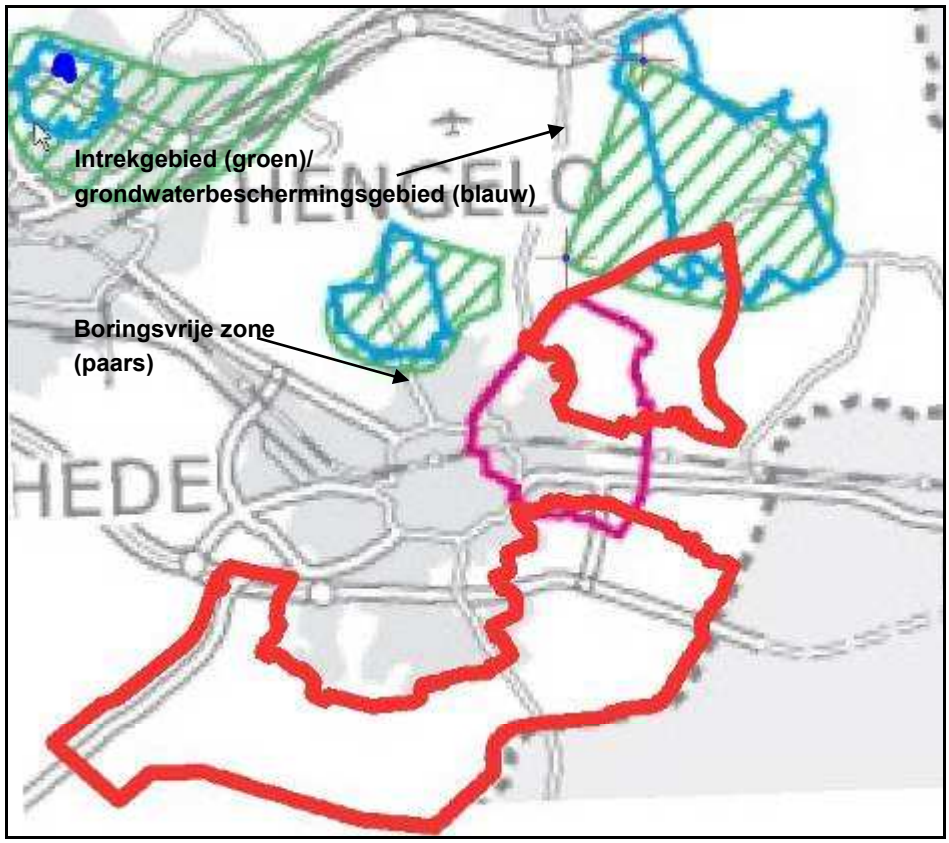


Grondwaterbescherming

Binnen het onderzoeksgebied zijn geen grote industriële- of drinkwateronttrekkingen aanwezig. Wel bevindt zich in het noorden van het onderzoeksgebied een intrekgebied/ grondwaterbeschermingsgebied voor de drinkwaterwinning. Binnen het gebied is de bescherming van de kwaliteit van het grondwater van het hoogste belang omdat de onttrekking op relatief korte afstand plaatsvindt. Daarmee is het belang van de grondwateronttrekking kaderstellend voor verdere ontwikkeling.

Verder is er één industriële winning, waarvoor een hoge kwaliteit grondwater is vereist vanwege de productiedoeleinden, beschermt door het vastleggen van een boringsvrije zone. Binnen deze zone is het belang van het water voor wat betreft het verrichten van boringen kaderstellend. In figuur 5.7 zijn de locaties weergegeven.

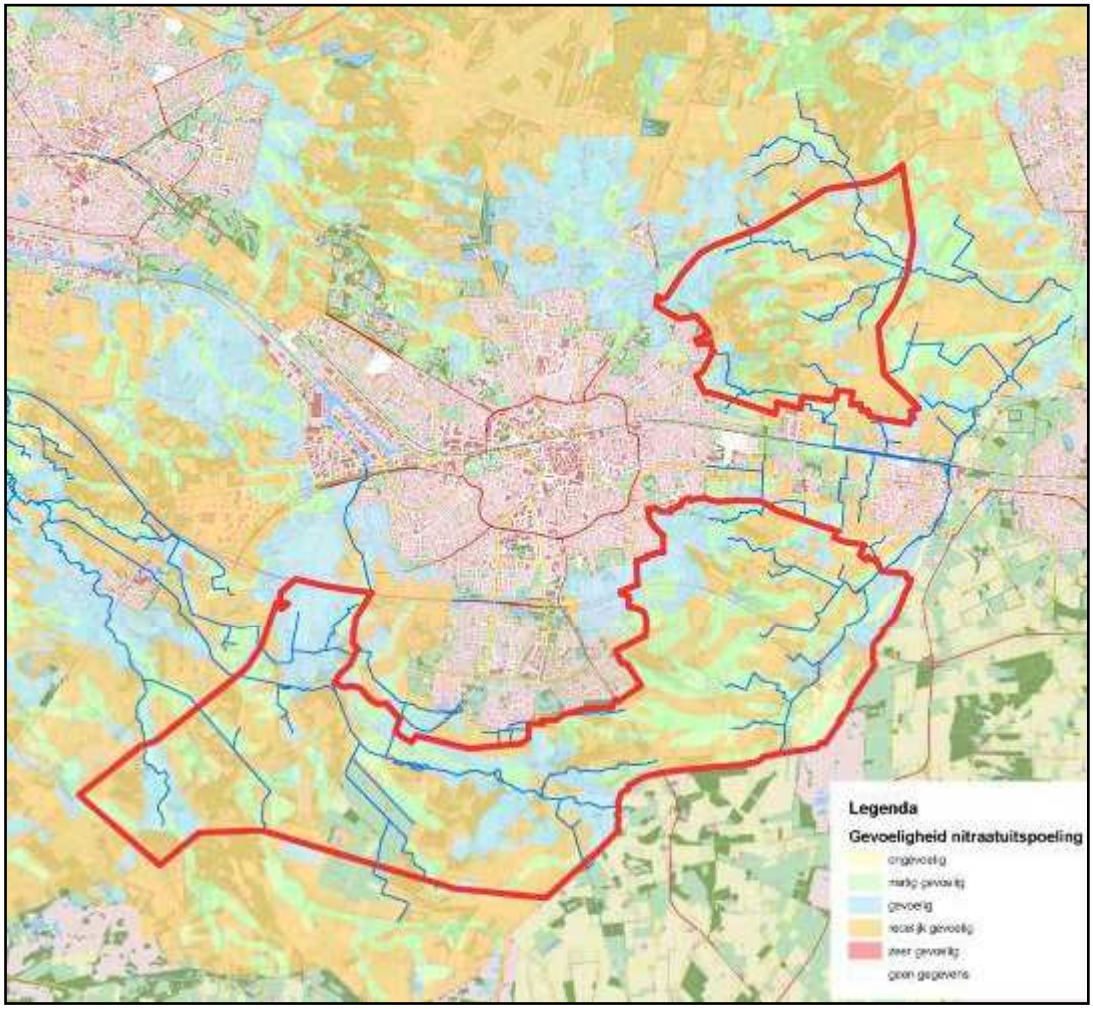
Figuur 5.7 **Intrekgebieden/grondwaterbeschermingsgebieden en boringsvrije zone binnen het onderzoeksgebied [bron: Omgevingsverordening provincie Overijssel**



Gevoeligheid voor nitraatuitspoeling

Intensieve bemesting van landbouwpercelen leidt tot verhoogde nitraatconcentraties in grond- en oppervlaktewater. Naast de hoeveelheid stikstof die op het perceel terechtkomt via bemesting en atmosferische depositie speelt ook de gevoeligheid van de bodem voor nitraatuitspoeling een belangrijke rol. In gebieden met een hoge gevoeligheid voor nitraatuitspoeling, een hoog bemestingsniveau en atmosferische stikstofdepositie is het risico op hoge nitraatconcentraties in het grondwater groot. Natuurgebieden met een grote biodiversiteit en zeldzame plantensoorten zijn meestal afhankelijk van voedselarme omstandigheden. Toestroming van nitraatrijk grond- en oppervlaktewater maakt ze voedselrijker. In figuur 5.8 is weergegeven welke gebieden gevoelig zijn voor nitraatuitspoeling binnen het onderzoeksgebied.

Figuur 5.8 **Gevoeligheid voor nitraatuitspoeling [bron: Wateratlas Twente, 2006]**



5.5 Natuur

Hierna wordt eerst de toestand van de natuurgebieden beschreven. In dit verband wordt ingegaan op de NATURA 2000-gebieden de gebieden met een EHS status. Vervolgens wordt de stand van zaken met betrekking tot de aanwezige flora en fauna buiten deze gebieden toegelicht. Als onderdeel van de NATURA 2000-gebieden wordt ook een toelichting gegeven op de gevoeligheid van deze gebieden voor de stikstofdepositie en de bronbijdrage van de landbouw in het plangebied aan deze situatie. Tot slot wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van nieuwe natuur.

Nederlandse NATURA 2000-gebieden
In en rondom het plangebied liggen 6 Nederlandse NATURA 2000-gebieden. Dit zijn de gebieden Aamsveen, Buurserzand en Haaksbergerveen, Witte Veen, Dinkelland, Lonnekermeer en Landgoederen Oldenzaal.

Aamsveen
Het Aamsveen is een hoogveengebied dat ooit deel uitmaakte van een veel groter hoogveencomplex, dat zich ook over de grens heen uitstrekt. Het gedeelte op Nederlands grondgebied is betrekkelijk klein, maar omvat een goed ontwikkelde gradiënt van hoogveen in het oosten naar het beekdallandschap in het westen. Het gebied kent de habitattypen Vochtige heide, Droge heide en Heischrale graslanden, Herstellende hoogvenen en Hoogveenbossen.

Buurserzand en Haaksbergerveen
Het Haaksbergerveen is een veenputtencomplex, het Buurserzand is een heidegebied op voormalig stuifzand. Belangrijke habitattypen zijn Stuifzandheiden met Struikheide, Zwakgebufferde vennen, Jeneverbesstruwelen, Atlantische hoogvenen en Herstellende Vochtige heide, Actieve hoogvenen en hoogveenossen Belangrijke voorkomende soorten zijn de Kamsalamander en de Grote modderkruiper.

Witte Veen
Het Witte Veen is een vrij klein en ondiep voormalig hoogveen (komveen). In het gebied komen de habitattypen zwakgebufferde vennen, Vochtige heide, Atlantische hoogvenen en herstellende hoogvenen voor. Daarnaast komt de Kamsalamander voor.

Dinkelland
Het gebied Dinkelland betreft het beekdal van de Dinkel met een aantal zijbeken. Voorkomende habitattypen zijn Zwakgebufferde vennen, Vochtige heide, Stroomdalgraslanden en Blauwgraslanden, Droge heide, Stroomdalgraslanden. Een belangrijke Habitatrichtlijnsoort is de Rivierdonderpad.

Lonnekermeer
Het Lonnekermeer is relatief jong landgoed waar een tweetal gegraven waterplassen in liggen. Kenmerkende habitattypen zijn de zwakgebufferde vennen en Droge heide, Stroomdalgraslanden. Daarnaast komt de Habitatrichtlijnsoort Gevlekte witsnuitlibel voor in het gebied.

Landgoederen Oldenzaal
Het gebied Landgoederen Oldenzaal ligt aan de voet van de stuwwal van Oldenzaal tussen Oldenzaal, Losser en Lutte. Het gebied kent de habitattypen Eiken-haagbeukbossen en Oude eikenbossen en de Habitatrichtlijnsoort Kamsalamander.

Duitse NATURA 2000-gebieden
Naast de Nederlandse NATURA 2000-gebieden in het buitengebied Enschede liggen ook enkele Duitse NATURA 2000-gebieden op minder dan 5 km van de grens met Nederland. Vooralsnog kan niet worden uitgesloten dat ook deze gebieden nadelige gevolgen ondervinden van de ontwikkelingen in het buitengebied Enschede. Het gaat om de gebieden genoemd in tabel 5.4.

Tabel 5.4 NATURA 2000-gebieden in Duitsland ter hoogte van Enschede

Naam	*Grootte (ha)*	*Afstand tot grens (km)**
Amtsvenn und Hündfelder Moor	*895*	*0*
Vogelschutzgebiet Moore und Heiden des Westlichten Münsterlandes	*2.325*	*0*
Eper-Graeser Ven / Lasterveld	*211*	*3,6*
Graeser Venn - Gut Moorhof	*79*	*3,3*
Rüenberger Venn	*25*	*0,5*
Lüntener Fischteich en Ammeloer Venn	*288*	*0*
Witte Venn en Krosewichker Grenzwald	*29*	

* De globale afstand tot de grens met Duitsland.

Amtsvenn und Hündfelder Moor
Dit NATURA 2000-gebied bestaat uit voormalig hoogveen met resten van veen- en heidevegetatie en vormt de voortzetting van het Aamsveen in Duitsland. In het gebied komt de Duitse Habitatrichtlijnsoort kamsalamander voor. Andere belangrijke soorten zijn de boomkikker, noordse witsnuitlibel, rouwmantel, heikikker en adder.

Vogelschutzgebied Moore und Heiden des Westlichen Münsterlandes
Samenhangend complex van veenmoeras en natte heidegebieden op de grens met Enschede waaronder het 'Zwillbrocker Venn', 'Ammeleor Venn', 'Hündfelder Moor' en het 'Amtsvenn'. In deze NATURA 2000-gebieden komen geen kwalificerende habitattypen voor; de instandhoudingdoelen zijn alleen gericht op het behoud en de verbetering van de omstandigheden voor meerdere habitatsoorten.

Eper-Graeser Venn - Lasterveld
Dit gebied bestaat uit veen en vochtige heiden. Belangrijke soorten zijn lavendelhei, veenbes, ronde zonnedauw, witte snavelbies, trekrus, kruipwilg, boomkikker, heikikker en adder.

Graeser Venn - Gut Moorhof
Complex van hoogveenrestanten met aan de noordzijde sterk vernatte berkenbroekbossen en aan de zuidzijde uitgestrekte voedselarme moerassen en natte heidevelden. Het centrale deel bestaat uit extensief beweid grasland.

Rüenberger Venn
Dit gebied bestaat uit meerdere onderdelen: De kern wordt gevormd door het Rüenberger Venn, een oud heideven dat onlangs opnieuw is ingericht. Het gebied is onderdeel van het Gildehauser Venn, een van de laatste Midden-Europese kerngebieden van plantensoorten, kenmerkend voor voedselarme omstandigheden zoals uitgestrekte gagelstruwelen en natte heidegebieden. Binnen het Rüenberger Venn liggen eveneens bijzonder ontwikkelde hoogveenrestanten en een goed ontwikkeld berkenbroekbos.

Lüntener Fischteich en Ammeloer Venn
Het gebied bestaat uit voedselarm veen en heidevegetatie, omgeven door fragmenten eikenberkenbos. Belangrijke soorten zijn buntgras, stekelbrem, waterviolier en wateraardbei.

Witte Venn en Krosewicker Grenzwald
Voortzetting van het Witte Veen in Duitsland. Open veengebied met vochtige heide, overgangs- en herstellend hoogveen, vennen met verlandingsvegetaties en aangrenzende naaldbossen en eikenberkenbos. Belangrijke soorten zijn kleine zonnedauw, veenpluis, trekrus, witte en bruine snavelbies, schildereprijs, stekelbrem en das.

Bijdrage landbouw aan stikstofdepositie

De NATURA 2000-gebieden vallen onder de bescherming van de Natuurbeschermingswet 1998. Vanaf 2005 zijn in deze wet ook de Europese Vogel en Habitatrichtlijn verankerd. Het doel van de Natuurbeschermingswet is om de NATURA 2000-gebieden in een gunstige staat van instandhouding te brengen of te houden.

De agrarische bedrijven zorgen onder meer voor een uitstoot van ammoniak (NH_3). Dit levert een bijdrage aan stikstofdepositie in de omgeving. Het stikstofbeleid is er op gericht om het depositieniveau terug te brengen tot een acceptabel minimum, de kritische depositiewaarde (zie kader 5.1).

Kader 5.1 Kritische depositiewaarde.

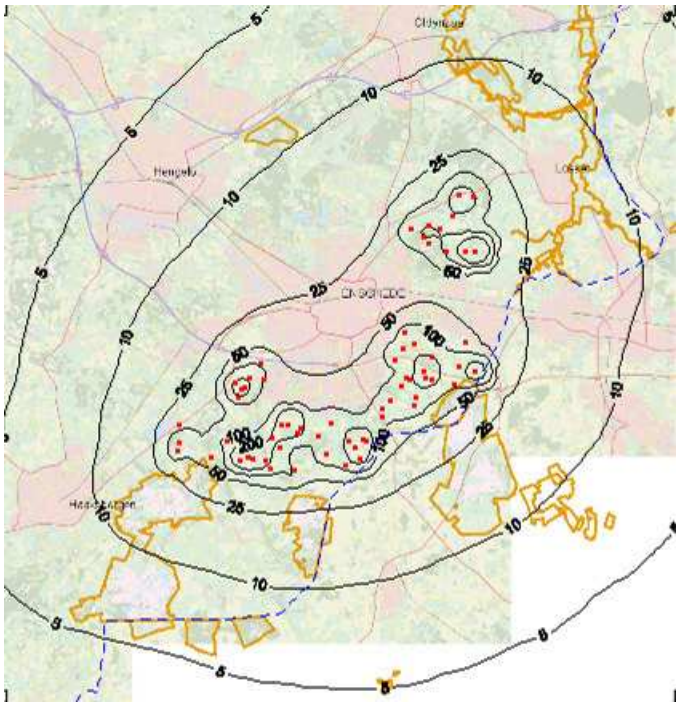
Kritische depositiewaarde
De gevoeligheid van een Habitattype voor stikstofdepositie wordt gewoonlijk weergegeven door de kritische depositiewaarde (KDW). De KDW wordt door Van Dobben & Van Hinsberg (2008) als volgt gedefinieerd:
De kritische depositiewaarde is de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het Habitattype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie.

In veel Nederlandse Natura 2000-gebieden wordt de KDW ruim overschreden door de achtergronddepositie. Deze achtergronddepositie is afkomstig van bronnen buiten de directe omgeving van de Natura 2000-gebieden, zoals landbouwbronnen in andere provincies, emissies uit het buitenland, enz.

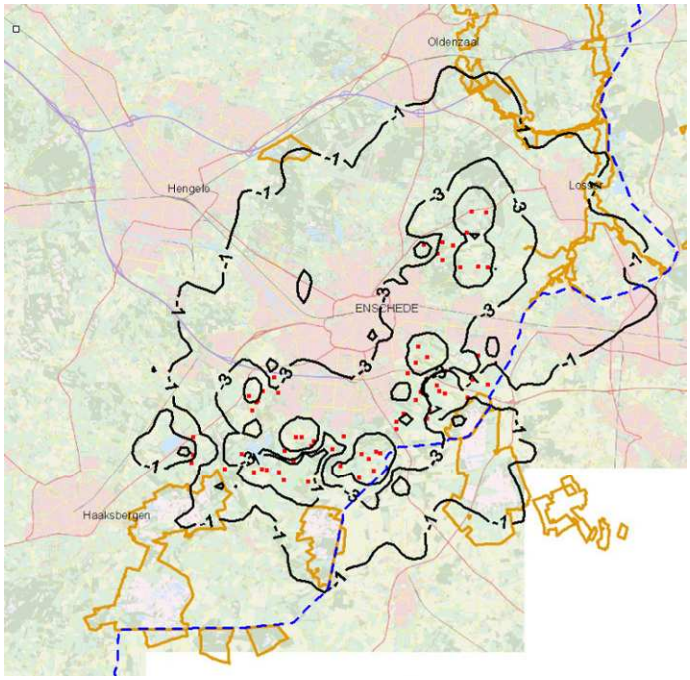
De Natura2000-gebieden in de omgeving van Enschede hebben een KDW van 400 mol/ha/jr. De huidige achtergrondwaarden liggen rond 3.000 mol/ha/jr.

In figuur 5.9 is de bijdrage van de aanwezige veehouderijen aan de stikstofdepositie binnen de NATURA 2000-gebieden weergegeven. Aan de noordzijde van het Aamsveen kan deze bijdrage oplopen tot 100 mol/ha/jr, circa 3% van de totale hoeveelheid. Gemiddeld gaat het om een bijdrage van 5 tot 25 mol/ha/jr, minder dan 1% van de huidige achtergrondwaarde.

Voor 2020 geldt conform het provinciaal beleid het gecorrigeerd emissieplafond, waardoor de bijdrage van de landbouw aan de stikstofemissie en derhalve aan de stikstofdepositie afneemt (zie figuur 5.10). Het gaat om een gemiddelde verlaging van 1 - 3 mol per ha per jaar binnen de meest nabij gelegen NATURA 2000-gebieden.



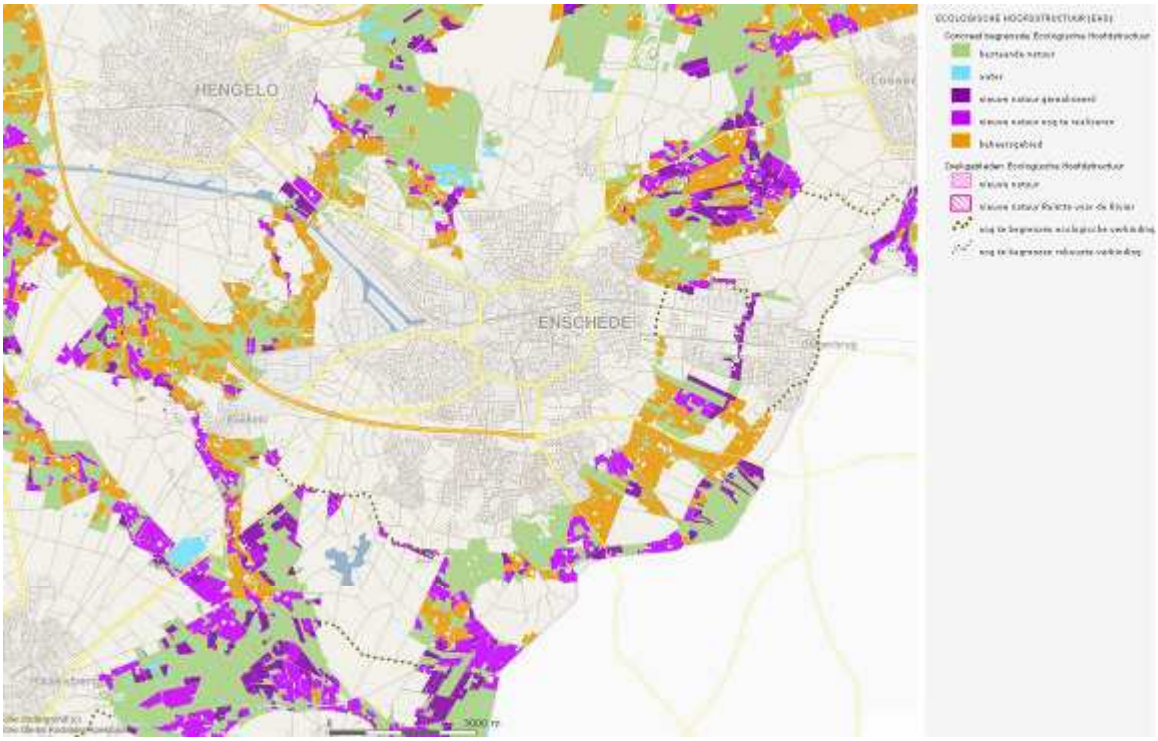
Figuur 5.9 De bronbijdrage van de landbouw in het plangebied aan de stikstofdepositie in de verschillende NATURA 2000-gebieden (conform het vastgesteld emissieplafond in 2009).



Figuur 5.10 Afname stikstofdepositie bij het gecorrigeerde emissieplafond (2020) ten opzichte van het emissieplafond (2009).

Ecologisch hoofdstructuur (EHS)
De EHS overlapt met een groot gedeelte van het Buitengebied Zuidoost van de gemeente Enschede (zie figuur 5.11). Naast de NATURA 2000-gebieden die alle deel uitmaken van de EHS liggen ook in het gebied tussen de NATURA 2000-gebieden veel EHS gebieden. De natuurbeheertypen bestaan voornamelijk uit kruiden- en faunarijk grasland, droog bos met productie, dennen/eiken/beukenbos, stukjes droge en vochtige heide en nog om te vormen landbouwgrond.

Figuur 5.11 **De ecologische hoofdstructuur in de gemeente Enschede (Atlas van Overijssel, 2011)**



Flora en fauna

<u>Beschermde soorten</u>
Het plangebied wordt gekenmerkt door kleinschalig cultuurlandschap waarin bebouwing en agrarisch land worden afgewisseld met bossages. Veel wegen en percelen zijn omgeven door bomensingels of houtwallen. Deze bossages, singels en houtwallen bepalen voor een belangrijk deel de natuurwaarden m.b.t. beschermde soorten in het gebied. In onderstaande tekst wordt per soortgroep kort besproken of het plangebied geschikt is voor beschermde soorten van de Flora- en faunawet.

In tabel 5.2 is een overzicht weergegeven van de beschermde soorten die aangetroffen zijn in het plangebied volgens de diverse raadgepleegde bronnen. De data zijn afkomstig van verspreidingskaarten van Ravon, Floron en Waarneming.nl, de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens et al. 1997), gegevens aangeleverd door de gemeente Enschede, zoogdieratlas.nl, telmee.nl, Vlindernet en Libellennet.

De meeste van deze soorten zijn gebonden aan specifieke condities, zoals beenbreek (gebonden aan venige heidevelden) en waterspitsmuis (gebonden aan natte natuurgebieden met schoon (kwel)water en rijk begroeide oevers).

Tabel 5.2 Beschermde soorten in het buitengebied Enschede

Soort	Latijnse naam	FF-wet tabel
Planten		
Beenbreek	Narthecium ossifragum	2
Klokjesgentiaan	Gentiana pneumonanthe	2
Slanke Sleutelbloem	Primula elatior	1
Zoogdieren		
Baardvleermuis	Myotis mystacinus	3
Bosvleermuis	Nyctalus leisleri	3
Das	Meles meles	3
Eekhoorn	Sciurus vulgaris	2
Franjestaart	Myotis nattereri	3
Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	3
Gewone grootoorvleermuis	Plecotus auritus	3
Grote Bosmuis	Apodemus flavicollis	2
Laatvlieger	Eptesicus serotinus	3
Meervleermuis	Myotis dasycneme	3
Rosse vleermuis	Nyctalus noctula	3
Ruige dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii	3
Steenmarter	Martes foina	2
Veldspitsmuis	Crocidura leucodon	3
Waterspitsmuis	Neomys fodiens	3
Watervleermuis	Myotis daubentonii	3
Wild zwijn	Sus scrofa	2
Amfibieën		
Boomkikker	Hyla arborea	3
Heikikker	Rana arvalis	3
Kamsalamander	Triturus cristatus	3
Knoflookpad	Pelobates fuscus	3
Poelkikker	Rana lessonae	3
Rugstreeppad	Bufo calamita	3
Reptielen		
Adder	Vipera berus	3
Hazelworm	Anguis fragilis	3
Levenbarende Hagedis	Lacerta vivipara	2
Vissen		
Geen		
Dagvlinders		
Heideblauwtje	Plebejus argus	3
Libellen		
Geen		
Overige diersoorten		
Geen		

Rode Lijst soorten

In de gemeente Enschede komen verschillende Rode Lijst soorten voor. Hieronder vallen enkele zeldzame tot zeer zeldzame soorten. In onderstaande tabel wordt een overzicht van deze soorten weergegeven (zie tabel 5.3). Overigens gaat het om soorten die niet noodzakelijkerwijs binnen het plangebied voorkomen; ze kunnen ook elders in het buitengebied van deze gemeente hun niche hebben.

Tabel 5.3 Plantensoorten aangetroffen in de gemeente Enschede die voorkomen op de rode lijst (Bron: waarneming.nl, waarnemingen tussen 2007-2011)

Nederlandse Naam	Wetenschappelijke Naam	Zeldzaamheidsklasse
Absintalsem	Artemisia absinthium	Vrij zeldzaam
Beenbreek	Narthecium ossifragum	Zeldzaam
Blauwe knoop	Succisa pratensis	Algemeen
Blonde zegge	Carex hostiana	Zeldzaam
Bosaardbei	Fragaria vesca	Algemeen
Bruine snavelbies	Rhynchospora fusca	Algemeen
Drijvende waterweegbree	Luronium natans	Vrij zeldzaam
Dubbelloof	Blechnum spicant	Algemeen
Dwergviltkruid	Filago minima	Algemeen
Echte guldenroede	Solidago virgaurea	Vrij zeldzaam
Gaspeldoorn	Ulex europaeus	Vrij zeldzaam
Heidekartelblad	Pedicularis sylvatica	Zeldzaam
Hondsviooltje	Viola canina	Algemeen
Jeneverbes	Juniperus communis	Algemeen
Kleine veenbes	Oxycoccus palustris	Vrij zeldzaam
Kleine zonnedauw	Drosera intermedia	Algemeen
Klokjesgentiaan	Gentiana pneumonanthe	Algemeen
Korenbloem	Centaurea cyanus	Algemeen
Lavendelhei	Andromeda polifolia	Vrij zeldzaam
Moerashertshooi	Hypericum elodes	Vrij zeldzaam
Moeraswolfsklauw	Lycopodiella inundata	Vrij zeldzaam
Muurhavikskruid	Hieracium murorum	Zeldzaam
Ronde zonnedauw	Drosera rotundifolia	Algemeen
Slofhak	Anthoxanthum aristatum	Algemeen
Stekelbrem	Genista anglica	Algemeen
Stijve ogentroost	Euphrasia stricta	Algemeen
Trilgraszegge	Carex brizoides	Zeer zeldzaam
Wateraardbei	Potentilla palustris	Algemeen
Waterdrieblad	Menyanthes trifoliata	Algemeen
Welriekende agrimonie	Agrimonia procera	Zeldzaam
Wilde gagel	Myrica gale	Algemeen
Witte snavelbies	Rhynchospora alba	Algemeen
Gewone veenbies	Trichophorum cespitosum subsp. germanicum	Algemeen
Viltroos	Rosa villosa	Zeldzaam

Natuurontwikkeling
Met de provincie Overijssel is vooroverleg gepleegd over het voorontwerp van het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost. Bij brief van 3 december 2009 heeft de provincie Overijssel in dat kader opgemerkt dat grote delen van het plangebied zijn gelegen binnen de Ecologische hoofdstructuur (EHS). Gronden die nog een agrarische functie hebben, maar die in de EHS-begrenzing de aanduiding nieuwe natuur hebben gekregen, hebben veelal een agrarische bestemming. Pas na aankoop kan de bestemming gewijzigd worden. Door de provincie is verzocht hiervoor een wijzigingsbevoegdheid in de regels op te nemen.

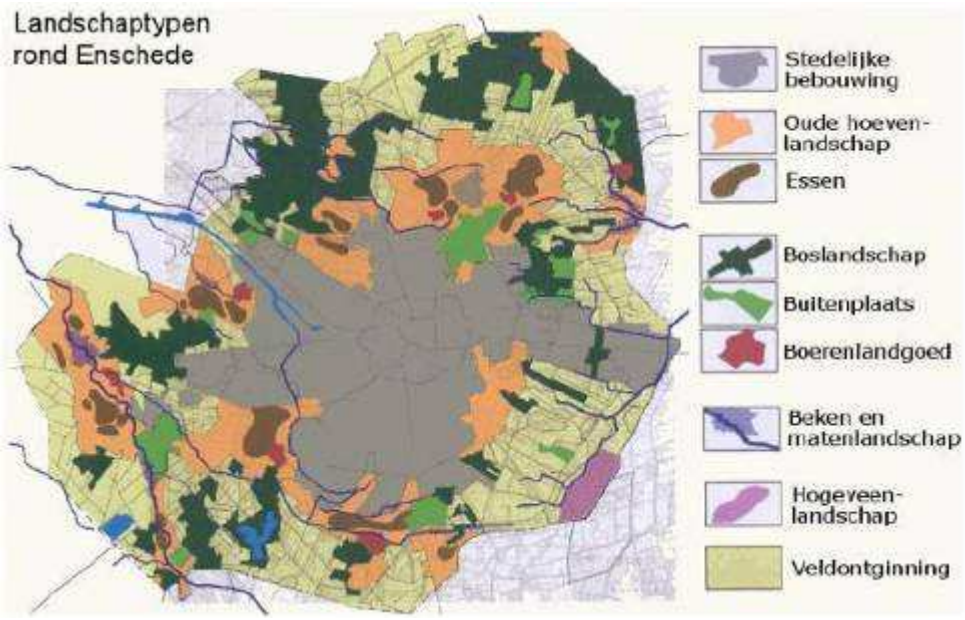
De gemeente is voornemens aan dit verzoek tegemoet te komen.

5.6 Landschap

Het landschap rondom Enschede heeft zijn huidige vorm te danken aan zijn ontstaansgeschiedenis. De afwisseling van kleinschalige landschappen met daarin de essen, de wat grootschaliger veldontginningen, de bossen en de buitenplaatsen, is kenmerkend. Het huidige landschap is in een lange periode van agrarische ontwikkeling en ontginning en ontwikkeling door textielfabrikanten ontstaan. In het buitengebied zijn de dynamiek en de intensiteit van de ontwikkelingen lager geweest dan in het stedelijk deel van Enschede. Mede daardoor zijn de verschillende landschappelijke identiteiten, die samenhangen met de verschillende wijzen van ontginning en gebruik van gebieden, goed te herkennen. Maar zoals overal in Nederland is het onderscheid tussen de verschillende landschapstypen wel kleiner geworden en daarmee het landschap uniformer.

In het plangebied komen meerdere landschapstypen voor (zie figuur 5.12). Hierna worden de kenmerken van het landschap beschreven en waar mogelijk ook de karakteristieken van het visuele beeld. Dit beeld is gebaseerd op de Gids Buitenkans.

Figuur 5.12 Landschapstypen rond Enschede



Tabel 5.4 Beschrijving landschapstypen (1)

Oude Hoevenlandschap met oude erven	
Kenmerken	*Visueel beeld*
• samenhangend ensemble van boerderij, bijgebouwen, erfbeplanting en erven tegen een achtergrond van groen	• een grote museale kwaliteit • monumentale bomen en gebouwen • nonchalante groepering gebouwen • voorkant van bebouwing staat eind van de weg af richting landerijen (es of kamp) • erfbos aanwezig met eikenbomen • erf is niet ruimtelijk afgescheiden van zijn omgeving, bebouwing is zichtbaar • kenmerkend is de aanwezigheid van een boomgaard, moestuin, hagen, eikenbos en een enkele solitair. • verschil in voor- en achtererf • geschiedenis is afleesbaar in architectuur van de bebouwing • bebouwing wordt gekenmerkt door rode, soms grijze grote dakgevels met witte daklijsten (en houten topgevels). • weinig afgebakende privé-ruimte aanwezig • bebouwing is cultuurhistorisch gedetailleerd • erf is functioneel ingericht met weinig versiering.

Boerenlandgoed - Landgoederen	
Kenmerken	*Visueel beeld*
• Landgoed in agrarische setting en gebruik; voegt zich naar agrarisch cultuurlandschap • Veelal verwantschap met oude hoevenlandschap • Grotere eenheden bos dan in louter agrarisch landschap • 19e eeuwse verkaveling nog aanwezig, intimiteit/kleinschaligheid van voor de ruilverkavelingen • Er is een hoofdlaan aanwezig • Goede toegankelijkheid • Het erf is middelpunt van een samenstel van agrarische gebruiksruimtes, een soort spin in het web • Situering van de bebouwing doet mee in het ontwerp van het boerenlandgoed • Open ruimtes en bebouwing vormen ensembles • Ecologisch waardevol door afwisseling en diversiteit • Enkele ontworpen landschapselementen, bijv. lanen of boomgroepen	• Bebouwing heeft een agrarische uitstraling • Geen siertuin, maar een gebruikstuin, ondergeschikt aan open ruimtes binnen het landgoed • Zware boomgroep centraal in de open ruimte • Boomgaard en erfbos meestal aanwezig • Bebouwingscluster staat aan het einde van de toegangslaan • Een ensemble van gebouwen vormt de kern van het landgoed • Verwantschap in bebouwing (dakvorm, kleur e.d.) • Er is één hoofdgebouw aanwezig met vazalgebouwen

Tabel 5.4 Beschrijving landschapstypen (2)

Buitenplaats - Landgoederen	
Kenmerken	*Visueel beeld*
Buitenplaats: esthetisch ontworpen ruimtelijke eenheid van landschap en gebouwen • Het gebouw is een onderdeel van de ruimtelijke compositie • Gekenmerkt door verschillen in voedselrijkdom en vochtigheid • Ruimtelijke sequenties (kleinere en grotere samenhangende ruimtes) in een ontworpen ruimtelijke compositie • Onderdeel van groter geheel, landgoed met boscomplexen, lanenstructuren en agrarische gronden • Beperkte toegang van het privédeel, wel hoge beleefbaarheid • Beleef baar park en huis door zichtlijnen vanuit omgeving • Doorgaande wandelroutes • Onderdeel van grotere landschapsstructuur met stelsel van lanen en bossen, boomgroepen en solitairen • Vastgehecht in z'n omgeving via de lanen en het bos • De boomkeuze bestaat soms ook uit exoten	• Hoofdmoot is groen, bebouwing ondersteunt het groen • Samenhang en hierarchie in de bebouwing: hoofdbebouwing aanwezig • Bebouwing in groene lobben of kamers • Landhuis gecomponeerd als decorstuk in de ruimteopbouw en heft een hoge architectonische kwaliteit • Huis met een aangelegd park, esthetisch ontworpen • Herkenbare vormgeving, b.v. Engelse landschapsstijl • Beken vaak onderdeel van tuinontwerp • Waterpartij aanwezig

Essen – Oude Hoevenlandschap	
Kenmerken	*Visueel beeld en bebouwing*
• Zeer oud, bodemkundig waardevol esdek • Als geheel omgrensd door een rand van oude boerderijen, erfbossen en houtwallen • Onregelmatige blokverkaveling, weinig verharde wegen • Ontbreken van permanente perceelsscheidingen op de es	• Bolle hoge ligging • Onbeplant, m.u.v. een enkele zeer oude boom • Grote dakvlakken wijken achter de kim van de es of de kamp

Boslandschap - landgoederen	
Kenmerken	*Visueel beeld en bebouwing*
• Jonge ontginningen op voormalige woeste/heidegronden • Boslandschap met incidentele bebouwing, aangelegd door textielfabrikanten i.v.m. jacht en bosbouw • Bossen in groot grondbezit, textielplantages • Monoculturen, bosbouwkundig belang • Door ouderdom en rust ecologische waardevol • Lange lijnen, bospaden en wegen hebben rechtlijnig patroon • Bebouwing is divers; voorbeelden: jachthutten, beheerderswoningen, enkele villa's, experimentele architectuurvormen	• Open ruimte in het bos • Naar binnen gerichte plek, geen relatie met open landschap • Open ruimte heeft functionele kenmerken, geen parkaanleg • Bebouwing ligt los van de wegenstructuur • Enkele bouwmassa, geen gebouwenklomp • Meestal een poort op afstand van het huis • Enkele subruimtes in het bos, die utilitair zijn ingevuld • Ondergeschikte privétuin t.o.v. functionele ruimtes • Enkele solitaire bomen aanwezig

Tabel 5.4 Beschrijving landschapstypen (3)

Landgoederen	
Kenmerken	*Visueel beeld erf en bebouwing*
• een economische eenheid, ruimtelijk gezien divers zowel binnen een landgoed als tussen de verschillende landgoederen • nieuwe identiteit in onontgonnen gebied aangelegd of hebben zich bij hun ontstaan al gevoegd naar het agrarische cultuurlandschap • onderscheid in buitenplaatsen (villa + park), boerenlandgoed, vooral agrarisch gebruik in ontworpen/esthetische setting, soms een villa en boslandschap (bebouwd gedeelte)	

Veldontginning	
Kenmerken	*Visueel beeld erf en bebouwing*
• rechte wegen met meestal bosrand of wegbeplanting in blikveld aanwezig • landschap is ingericht ten behoeve van agrarisch gebruik • open karakter en rationele verkaveling, blokvormig/langwerpig • bossen zijn blokvormig met strakke randen • zichtrelatie tussen huis en landschap • landschap kenmerkt zich door vergezichten, voornamelijk gras en bouwland, soms heiderestanten	• erf beplanting is schakel tussen landschap en huis • overgang tussen private en publieke ruimte is vormgegeven (tuin – haag/bosje bosgroep – landelijk gebied) • gebouwen tasten de openheid niet aan ondanks de grote ruimtematen • bebouwing is gelegen aan ontginningswegen, vaak iets van de weg af • kleine laan vanaf weg naar boerderij/woonhuis, heeft beperkte wegbreedte met inheemse bomen • visuele relatie tussen huis en ontginningsweg • jonge erven welke zich kenmerken door een regelmatig patroon van beplanting (erf bos – houtsingel – laan – boomgaard) • samenhang tussen de rationele verkaveling en de vorm van het erf • De voorzijde van het woonhuis is op de weg georiënteerd. De vorm van het erf is recht en de erfgrenzen zijn recht. • setting van gebouwen is rechtlijniger, dan bij essen/oude hoeven) en er zijn grote moderne schuren aanwezig • een zware boomgroep aanwezig binnenin of naast erf bij oudere erven • detaillering is sober, er zijn beperkte verhardingen aanwezig daarnaast greppels en gras • tuin is een geleidelijke overgang, scheiding vindt plaats middels een haag • een zware boomgroep aanwezig binnen in of naast erf bij oudere erven • boerderij is niet verstopt, grote dakvlakken zijn zichtbaar

Tabel 5.4 Beschrijving landschapstypen (4)

Hoogveenlandschap	
Kenmerken	*Visueel beeld erf en bebouwing*
• een ontginningspatroon welke zeer duidelijk in wegen en paden herkenbaar is • zeer natte delen, veel natuurwaarden, afwisseling van open ruimtes en bos, rust, ruimte en bos • resten van oude veenontginningspatronen aanwezig • voornamelijk rechte wegen	

De komende jaren heeft de gemeente Enschede de wens en ambitie om de huidige waarden identiteiten te bewaren en deze richtinggevend te laten zijn bij ontwikkelingen. Het Enschedese buitengebied moet:

- Kwalitatief hoogwaardig zijn in de landschappelijke identiteit en diversiteit, beleefbaar cultureel erfgoed en grote ecologische waarden;
- Vitaal en leefbaar zijn met voldoende perspectieven voor economische activiteiten;
- Beleefbaar en toegankelijk zijn voor de Enschedese stedeling en andere bezoekers;
- Een gebied zijn waar rust, ruimte, stilte en duisternis kan worden ervaren.

Met deze koers ingezet op het behoud van het landschap. Naar verwachting zal het landschap er de komende jaren kwalitatief op vooruit gaan.

<u>Cultuurhistorie</u>
In het plangebied zijn vele rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten aanwezig. Deze zijn in onderstaande tabellen weergegeven.

Tabel 5.5 Rijksmonumenten

Adres	**Monument**
Geen adres	Zwerfsteen die de scheiding markeert tussen de Lutter-, Losser- en Lonnekermarke, aan de voet van een driestammige eik. (coordinaten X 262.986 Y 476.664)
Berenbroeksweg 38-40	Boerderijcomplex 'Het Berenbroek'boerderij, schuur, erf en theehuisje
Bonekampweg 125	Koepel ‘De Bonekamp’
Broekheurnerheegde ong.	Zwerfkei die de scheiding tussen Usselermarke en Buursermarke markeert (vindplaats X 256.444 Y 464.871)
Bruninkslaan 24-26	Boerderijcomplex 'Groot Grunnink', boerderij en kleine woning
Derkinkweg 65	Boerderijencomplex erve 'Het Heutink', boerderij, schuurtje, grote schuur
Geen adres	Zwerfsteen (Grens gem. Enschede, Oldenzaal, Dinkelland ong.)
Helmerhoekweg 45	Erve 'Het Slim', boerderij en put
Helmerstraat 201	Boerderij
Helmerstraat 203	Boerderij 'De Helmer' en bijbehorende theekoepel
Helmerstraat 410	Windkorenmolen 'De Wissinkmolen'
Hoge Boekelerweg 255	Buitenplaats 'De Hoge Boekel': landhuis, toegangshek en tuinaanleg (
Huize Holterhoflaan 8 (Holterhofweg 325)	Landhuis 'De Hölterhof'
Landgoed Christinalust	Zwerfsteen die de scheiding tussen de Usseler- en Twekkelermarke markeert (vindplaats X 252.580 Y 471.067)

Leppeweg ong.	Slagersmatenpaal Markering van de scheiding tussen Usselermarke en Buursermarke (vindplaats X 253.562 Y 465.726)
Lossersestraat 170	Boerderij 'De Roosker' en vakwerkschuur
Moorvenweg	Berktepaal Markerkering van de scheiding tussen de Usselermarke en Buurmarke (vindplaats X 255.556 Y 465.143)
Oude Haaksbergerdijk 310	Paal in wei, Scheiding tussen Usselermarke en Buursermarke (vindplaats X 252.662 Y 465.708).
Penninkskotten en Stookappeweg	Zwerfsteen, scheiding tussen Losser- en Lonnekermarke (vindplaats X 263.018 Y 473.613)
Schukkingweg 15	Boerderij
Slaghekkeweg 18	Tuin van landhuis De Boekel
Smalenbroekweg 15-17	Boerderijcomplex 'Het Smalenbroek'
Twistveenweg/Weustinkhoekweg	Rijksgrenssteen
Zonnebeekweg 110	Buitenplaats Zonnebeek

Tabel 5.6 Gemeentelijke monumenten

Adres	**Monument**
Arendsweg 95-108	Station met woning, douanewoning, en café
Groot Bruninkstraat 9	School
Helmerstraat 410	Boerderij en schuur
Helmerstraat bij 410	Molenschuurtje bij Wissinksmolen
(Heutinkstraat 600	Erve 't Kromhof, kleine boerderij en tweekapsboerderij
Hoge Boekelerweg 266	Landhuis 'De Heide
Kwekkeboomweg 30-32	Boerderij 'Kwekkeboom
Slaghekkeweg 18	Landhuis 'De Boekel'
Wilminkweg 60	Boerderij
Wooldrikshoekweg 99	Boerderij 'Het Schurink

Naast deze monumenten zijn er nog vele andere karakteristieken panden en erven aanwezig met bijzondere karakteristieke waarde voor het buitengebied. Deze zijn bijvoorbeeld kenmerkend voor een bepaalde bouwstijl of een tijdsbeeld. Ondanks deze bijzondere karakteristieke waarden voldoen deze panden en erven niet aan de voorwaarden om als rijks- of gemeentelijk monument te worden aangemerkt.

De karakteristieke panden en erven worden op een lijst opgenomen welke onderdeel uitmaakt van het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost. Middels een vergunningstelsel moet worden verkomen dat de karakteristieke panden worden afgebroken of zodanig worden verander dat de karakteristieke waarden worden aangetast.

Archeologie

Het buitengebied Zuidoost ligt tussen de Oldenzaalsestraat en de Haaksbergerstraat ten oosten en ten zuidenvan de stuwwal. De geologie, de geomorfologie en de aard van de bodem zijn zeer bepalend voor de archeologische verwachtingswaarde en de trefkans dat bewoningssporen en resten van nederzettingen uit de diverse perioden worden Het natuurlijke landschap bestaat uit de stuwwal met vaak (nu droge) beekdalen en dekzandgebied. De stuwwal en het dekzand zorgen voor veel reliëfverschil. Dit is op diverse plekken is dit in het landschap waar te nemen. Aan de voet van de stuwwal zijn enkeerdgronden ontstaan op de overgang tussen de stuwwal en het lager gelegen dekzandlandschap. Deze oude bouwlanden waren geschikt om huizen te bouwen. Men had er minder last van periodiek hoge waterstanden. De combinatie van de natuurlijke vruchtbaarheid en vochttoestand bepalen het bodemtype en daarmee of het in het verleden een geschikte locatie was om te wonen.

Archeologische (verwachtings)waarden en onderzoeksplicht

Op de Archeologische Verwachtingskaart van Enschede heeft het buitengebied zowel hoge, als middelhoge en lage archeologische verwachtingswaarden. Een deel van het gebied is enigszins verstoord. In het gebied bevinden zich een aantal landweren, (verdwenen) watermolens en meerdere (verdwenen) oude erven. De gebieden met middelhoge tot hoge archeologische verwachtingswaarden hebben een archeologische onderzoeksplicht. In het buitengebied gebied liggen drie archeologische monumenten die planologisch worden beschermd. De twee bij het Rutbeek zijn Wettelijk beschermde Rijksmonumenten. In gebieden die zijn vrijgesteld van verplicht archeologisch onderzoek kunnen toch toevalsvondsten worden aangetroffen.

Voor het aspect archeologie is de Wet op de archeologische monumentenzorg van toepassing. Uitgangspunt van deze wet is om archeologische sporen van waarde in de bodem te laten zitten, ‘behoud in situ’.

6 DE MILIEUGEVOLGEN VAN DE IN BESCHOUWING GENOMEN ALTERNATIEVEN

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de mogelijke milieueffecten van het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost beschreven en beoordeeld. Voor dit doel zijn twee alternatieven ontwikkeld: het basisalternatief en het worst-case alternatief. De effecten van deze alternatieven worden hieronder per aspect besproken waarbij het accent ligt op de onderdelen ruimtegebruik, energieproductie (mestvergisting), natuur en landschap (visuele aspecten). De alternatieven zijn afgezet tegen het nulalternatief, de autonome ontwikkeling.

Het accent in de effectbeschrijving ligt bij de verwachte ontwikkeling van de luchtkwaliteit en de mogelijke consequenties daarvan voor de aanwezige NATURA 2000-gebieden. Voor beide deelaspecten zijn separate rapportages geschreven. In de bijlage “Luchtkwaliteit en stikstofdepositie” worden de uitgevoerde modelbeschrijvingen toegelicht en de berekende resultaten (zie bijlage 3). In de Passende Beoordeling is nagegaan of de voorgestane landbouwkundige ontwikkeling van invloed is op de instandhoudingdoelen van de NATURA 2000-gebieden en zo ja welke maatregelen nog open staan om negatieve effecten te voorkomen dan wel te mitigeren (zie bijlage 4).

6.2 Ruimtegebruik

Landbouw
De verwachte landbouwgroei zal zich in **het basisalternatief** op een deel van de bedrijven manifesteren. Gelet op de huidige trend resteren in 2020 circa 45 bedrijven waarvan een groot deel melkveehouderij en een kleiner deel (maximaal tien) intensieve veehouderij. De andere twintig bedrijven zullen naast landbouw ook andere activiteiten gaan ontwikkelen: verkoop van eigen producten, recreatiefaciliteiten, aanbod opslagruimte. Ten behoeve van de emissieberekeningen is ondanks de trend in de ontwikkeling van de landbouw uitgegaan van een gelijkmatige groei van 10% over alle bedrijven.

In het **worstcase alternatief** blijven alle bedrijven overeind en groeien maximaal. In feite gaat het hier niet om een reële ontwikkeling. Voor de emissieberekeningen is op basis van kengetallen over de veebezetting uitgerekend. In totaal gaat het om 9.158 stuks rundvee, 26.409 stuks varkens en 408 stuks overig vee. Er is geen ruimte (en geen noodzaak) voor de ontwikkeling van andere activiteiten in de agrarische bestemming.

Werken
In het buitengebied is op de agrarische percelen geen ruimte voor andere bedrijvigheid dan de hiervoor beschreven activiteiten.

Recreatie
De ontwikkeling in de verblijfsrecreatie concentreert zich rond het Rutbeek. Er spelen geen grootschalige activiteiten elders binnen het plangebied. Kleinschalige recreatieve activiteiten die het buitengebied leefbaar houden worden via de gids buitenkans mogelijk gemaakt.

Verkeer:
In het **basisalternatief** neemt de verkeersstroom in geringe mate toe. Het vrachtverkeer wordt iets frequenter door bouwactiviteiten (nieuwe stallen), de aanvoer van veevoeder en afvoer van mest. Ook zullen de andere verkeersstromen licht groeien omdat mensen meer en meer gebruik maken van de aangeboden voorzieningen (verkoop bedrijfseigen producten, recreatie e.d.).

De verwachte verkeersgroei heeft naar verwachting marginale gevolgen voor de doorstroming in het plangebied of daarbuiten. Dit wordt beoordeeld als een neutraal effect (0).

In het **worstcase alternatief** neemt het aantal transportbewegingen toe. Het gaat dan per bedrijf (2.500 mestvarkens of 100 koeien) om enkele transportbewegingen per dag. Naar verwachting leidt dit op meerdere plekken in het wegennet waar meerdere bedrijven afhankelijk zijn van dezelfde ontsluitingsweg tot enige vertraging in de doorstroming. Dit effect is als negatief (-) beoordeeld.

Verkeersveiligheid
De toename van het aantal verkeersbewegingen betreft voor een deel het vrachtvervoer. Omdat de wegen waar de toename plaatsvindt veelal lokale wegen zijn waar ook fietsers gebruik van de rijbaan maken, vormt de verkeersveiligheid een punt van aandacht. In het basisalternatief is de verslechtering beperkt, omdat ook in de huidige situatie zowel zwaar verkeer als fietsers van dezelfde wegen gebruik maken. Het effect wordt als marginaal negatief (-/0) beoordeeld.

In het **worstcase alternatief** voldoet de ontsluiting op meerdere locaties niet meer aan de verwachte toename in transportbewegingen. Op deze plekken zal de combinatie van verkeerstromen (vracht, personenauto's en fiets) tot onveilige situaties leiden. Het effect is als negatief (-) beoordeeld.

6.3 Milieu

6.3.1 Luchtkwaliteit

De berekeningen zijn uitgevoerd met het verspreidingsmodel Kema Stacks (versie 10.2). De algemene uitgangspunten voor de verspreidingsberekeningen zijn in de bijlage Luchtkwaliteit en stikstofdepositie beschreven (zie bijlage 3).

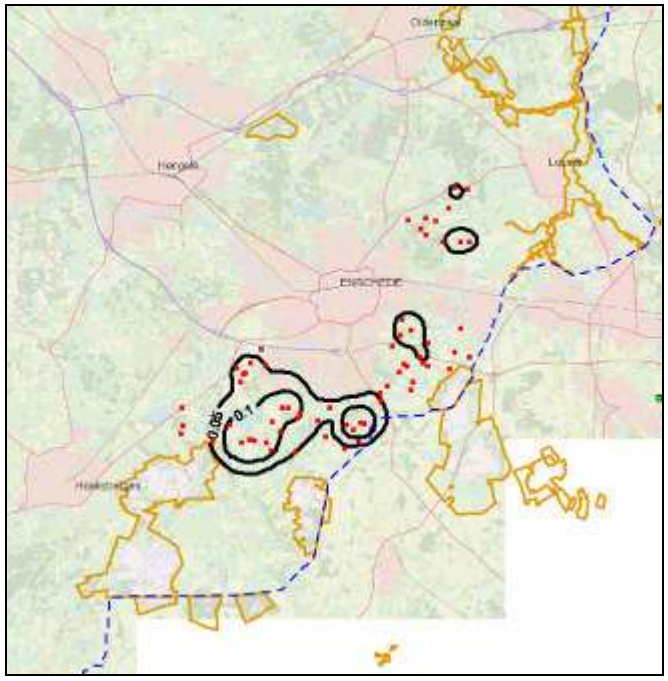
In onderstaande figuren 6.1 en 6.2 is in vergelijking met het nulalternatief de fijn stof bijdrage van de agrarische bedrijven weergegeven zowel voor het **basisalternatief** als voor het **worstcase alternatief**. De berekeningen vormen de prognose voor het jaar 2020. Hierbij is van belang dat het Besluit huisvesting en ook het beleidskader stikstof geen nadere eisen stellen aan de fijn stof emissies. Derhalve zijn hiervoor de huidige geldende emissiekentallen gehanteerd, welke dus een overschatting van de werkelijke situatie weergeven.

Uit de berekeningen van de fijnstof emissies (2020) voor de verschillende alternatieven worden de volgende conclusies getrokken:

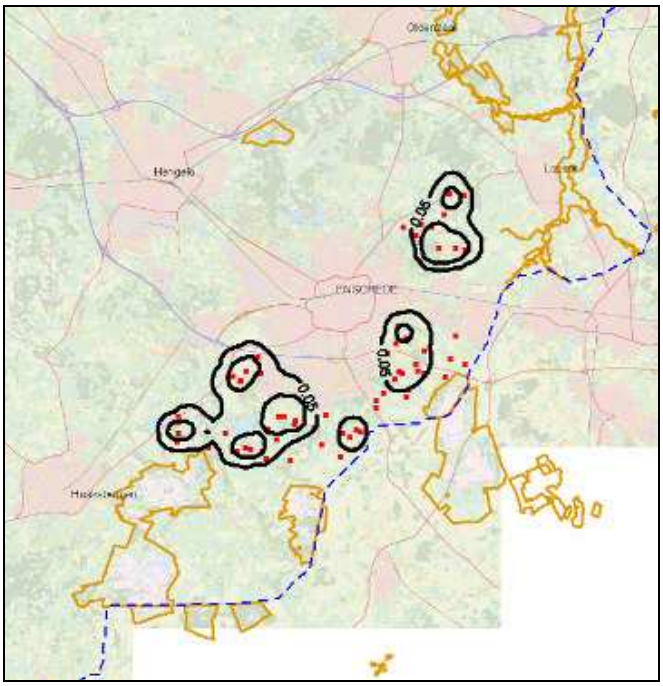
- In het **nulalternatief** is de bronbijdrage van de aanwezige agrarische bedrijven aan de fijn stof concentratie relatief gering: ongeveer 0,1 µg/m^3, minder dan 0,5% van de achtergrondsituatie (17,0 tot 19 µg/m^3).
- In het **basisalternatief** en ook in het **worstcase** alternatief verandert de bronbijdrage slechts marginaal, het verspreidingsgebied neemt licht toe (zie figuur 6.1 en 6.2).

Gezien deze heersende achtergrondconcentraties en de minimale bronbijdragen in de verschillende alternatieven leidt groei van de agrarische bedrijven in geen enkel alternatief tot overschrijdingen van de grenswaarde uit de 'Wet luchtkwaliteit'.

Figuur 6.1 Bronbijdrage fijn stof in het basisalternatief (2020) in vergelijking met het nulalternatief. De heersende achtergrondconcentratie bedraagt 17 - 19 µg/m^3



Figuur 6.2 **Bronbijdrage fijn stof worst-case alternatief (2020). De heersende achtergrondconcentratie bedraagt 17 - 19 µg/m^3**



6.3.2 Geluid

Een toename van geluid kan het gevolg zijn van een toename in verkeersbewegingen en bedrijfsactiviteiten en tijdelijk als gevolg van bouwactiviteiten (nieuwe stallen, vergistinginstallatie). Voor **beide alternatieven** geldt dat de verwachte geluidtoename niet zodanig is dat hierdoor de wettelijk vastgestelde grenswaarden worden overschreden. De effecten zijn als neutraal (0) beoordeeld. In de vergunningaanvragen voor de afzonderlijke projecten vormt de verandering in geluidniveau een nader te onderzoeken aandachtspunt.

6.3.3 Geur

Het aspect geur is niet nader onderzocht. Bij de gemeente zijn geen klachten over geurhinder bekend. Ook is er geen overzicht van geurhindercontouren. Gelet op de verplichtingen die volgen uit de Wet geurhinder en veehouderij (2007), het Besluit ammoniak huisvesting veehouderij (2008) en het provinciaal ammoniakbeleid (2010) zal de geuremissie de komende jaren verder afnemen. De effecten zijn voor **beide alternatieven** als neutraal (0) beoordeeld.

6.3.4 Overige deelaspecten

Vergisting
In onderstaande tabel is de potentiële biogasproductie uit mestvergisting weergegeven (zie tabel 6.1). Uit referentiesituaties blijkt dat de biogasproductie in een mestvergister gebaseerd op rundveemest uitkomt op 19 tot 46 m^3 biogas per ton[14]. De relatief kleinschalige opzet van vergisting in Enschede leidt tot een lagere opbrengst. Daarom wordt uitgegaan van 20 m^3 biogas per ton mest (de finale productie is onder andere afhankelijk van de verblijftijd van de mest in de vergistingtanks, de procestemperatuur en eventuele nagisting.[15]

Tabel 6.1 Potentiële biogasproductie in het basisalternatief

	Nederland [bron: CBS, 2008]		Enschede		
	Aantal dieren (miljoen)	Mestproductie (miljoen ton)	Aantal dieren (duizend)	Mestproductie (duizend ton)	**Potentiële biogasproductie (miljoen m^3)**
Rundvee	4,0	54,7	7,6	103,9	**2,1**
Schapen en geiten	0,8	1,6	1,8	3,6	**0,07**
Paarden en pony's	0,1	1,0	0,6	6,0	**0,12**
Varkens	7,1	12,3	5,3	9,2	**0,18**
Pluimvee	98,8	1,5	127,6	1,9	**0,04**
Konijnen en pelsdieren	0,9	0,1	0,0	0,0	**0,0**
Totaal		**71,2**		**124,6**	**2,51**

Toelichting: De getallen in de tabel onder Enschede geven in beginsel het basisalternatief weer (10% groei agrarische bedrijvigheid), conform het in het Plan-MER gehanteerde scenario voor uitbreidingen van veehouderijen. De mestproductie per type dier in Enschede is bepaald door de gemiddelde mestproductie van het type dier in Nederland te vermenigvuldigen met het aantal dieren in Enschede.

Het biogas wordt in een warmtekrachtinstallatie omgezet in elektriciteit en warmte. De energie-inhoud van een m^3 biogas kan variëren als gevolg van diverse factoren zoals de vergistingtemperatuur, het gebruik van co-substraten en dergelijke. Uit één m^3 biogas kan in een warmtekrachtinstallatie circa 1,5 tot 2,0 kWh elektriciteit worden gewonnen en circa 3 kWh warmte[16]. Dit levert een warmtebalans op zoals weergegeven in onderstaande tabel (zie tabel 6.2).

[14] http://www1.agric.gov.ab.ca/$department/deptdocs.nsf/all/agdex11397, Government of Alberta, Agriculture and Rural Development.

[15] Realisatie van mestvergisting op De Marke, onderzoek en demonstratie, CLM Onderzoek en Advies B.V. en Praktijkcentrum voor Melkveehouderij en Milieu, Rapport 50 CLM rapport 608-2005, ref: 0375-00-00-02-0001, februari 2005.

[16] http://www.enerpedia.be/nl/429; http://edepot.wur.nl/8087; http://www.goethe.de/ges/umw/dos/ene/bio/en1593254.htm.

Tabel 6.2 Potentiële energieopbrengst (basisalternatief)

Potentiële energieopbrengst	Huidige situatie (miljoen kWh)	Toekomstig basisscenario uitbreiding veehouderij (miljoen kWh)
Elektriciteit	0	4,4
Warmte	0	7,5

De potentiële elektriciteitproductie in het **basisalternatief** bedraagt circa 4.4 miljoen kWh. Het energieverbruik van een gemiddeld huishouden bedraagt circa 3.500 kWh/jaar wat betekent dat met de gewonnen energie jaarlijks circa 1.250 huishoudens voorzien kunnen worden. De warmte die bij het proces vrijkomt wordt over het algemeen weer teruggevoerd in het vergistingproces. Andere afzetmogelijkheden zijn beperkt.Dit is een positief effect (+).

In het **worstcase alternatief** neemt de energieproductie ten opzichte van het basisalternatief met een factor vijf toe (dertig inrichtingen in plaats van zes). Dit is een sterk positief (++) effect.

Reductie Stikstofemissie
Het effect van het vergistingproces op de stikstofemissie is beperkt. Een gering deel van de ammoniak wordt omgezet in stikstofdioxide die bij de verbranding van het biogas vrijkomt. In het basisalternatief is de maximale biogasproductie berekend op 2,5 miljoen m^3. De ammoniakconcentratie per kuub biogas (uit rundveemest) bedraagt circa 2,09 mg/m^3 (3 ppm [17]). Indien dit één op één wordt doorgerekend betekent dit dat in totaal 13,3 kg ammoniak wordt omgezet in NO_x. Dat komt neer op < 0,01 % van de totale ammoniakemissie. Grootschalige inzet van mestvergisting zal in directe zin zodoende niet noemenswaardig bijdragen aan het reduceren van NH_3 depositie.

6.4 Bodem en water

Bodemkwaliteit
De uitbreiding van de veehouderijen leidt tot een toename van de mestproductie en in veel gevallen ook tot verhoging van het gebruik van bestrijdingsmiddelen en diergeneesmiddelen. In de huidige situatie wordt in de gemeente Enschede al meer dierlijke mest geproduceerd dan op basis van de Meststoffenwetgeving op het grondgebied van de gemeente mag worden gebruikt (zie paragraaf 5.2.1). Dit betekent dat een aantal veehouderijen op dit moment een deel van de dierlijke mest moet afvoeren. Bij uitbreiding van de veehouderijen zal deze hoeveelheid toenemen. Een klein deel van de bedrijven heeft mogelijk nog ruimte op eigen land. Het overgrote deel van de extra geproduceerde mest zal echter worden afgevoerd.

Vanwege de ruimte die bij enkele veehouderijen nog bestaat om dierlijke mest op het eigen land te gebruiken, neemt het risico voor belasting van de omgeving met nutriënten enigszins toe.

[17] Analyse van biogassen uit vergistingsinstallaties, Kiwa N.V., GT-080142, 2 september 2008.

De bodem in de gemeente Enschede bestaat overwegend uit zand,veen en keileem. De toename van de belasting van de bodem is gering, waardoor sprake is van een beperkte kans op verslechtering van de bodemkwaliteit. Dit wordt in **beide alternatieven** beoordeeld als een licht negatief effect (-/0).

Waterkwantiteit
De aanleg van nieuwe stallen veroorzaakt een toename van het verhard oppervlak. Hierdoor neemt de oppervlakte waarover het hemelwater kan infiltreren af, zij het zeer minimaal gelet op de totale omvang van het buitengebied. In de vergunningaanvraag worden naar verwachting verplichtingen opgenomen waarmee het effect hiervan teniet wordt gedaan.

Lozing van bemalingswater
Het buitengebied bestaat grotendeels uit infiltratiegebied en voor een klein deel uit kwelgebied (zie figuur 5.6). Sterke infiltratie komt vooral op de stuwwal voor die dwars door het plangebied loopt in noordzuid richting. Sterke kwel manifesteert zich alleen in de beekdalen aan de oostzijde van het plangebied. Over het algemeen is bronbemaling ten behoeve van nieuwbouw niet nodig.

Toename van verharding
De toename van het verhard oppervlak op de hemelwaterinfiltratie is marginaal en wordt naar verwachting volledig teniet gedaan door verplichtingen die onderdeel uitmaken van de omgevingsvergunning.

Beide alternatieven hebben gelet op bovenstaande een geringe invloed op de waterkwantiteit (oppervlaktewater en grondwater) De effecten hiervan worden als neutraal (0) beoordeeld.

Waterkwaliteit
Een groot deel van meststoffen wordt opgenomen door het gewas. Een klein deel van de opgebrachte mest loogt uit naar het grondwater en/of spoelt via drains en perceelssloten uit naar het oppervlaktewater. Hierdoor verandert de waterkwaliteit en neemt de biologische betekenis af. De mate waarin dit zal optreden is in vergelijking met het nulalternatief gering. De meststoffenwet verplicht de landbouw tot andere verwerkingswijzen. De effecten op de waterkwaliteit zijn in **beide alternatieven** als neutraal (0) beoordeeld.

6.5 Natuur

NATURA 2000
De instandhouding van de omliggende NATURA 2000-gebieden hebben alle tot doel om enkele bedreigde habitattypen, uniek voor Europa te beschermen. Al deze habitattypen zijn gevoelig tot zeer gevoelig voor stikstofdepositie. In verscheidene studies zijn de kritische depositiewaarden (KDP) van de verschillende habitattypen en natuurgebieden onderzocht. Bij deposities boven de KDW kunnen negatieve effecten niet op voorhand worden uitgesloten. In tabel 6.3 staan de kritische depositiewaarden van alle habitattypen waarvoor de gebieden zijn aangewezen (Van Dobben & Van Hinsberg 2008).

Tabel 6.3 De kritische depositiewaarden (KDW) van de in Nederland voorkomende habitattypen (Dobben & Van Hinsberg 2008)

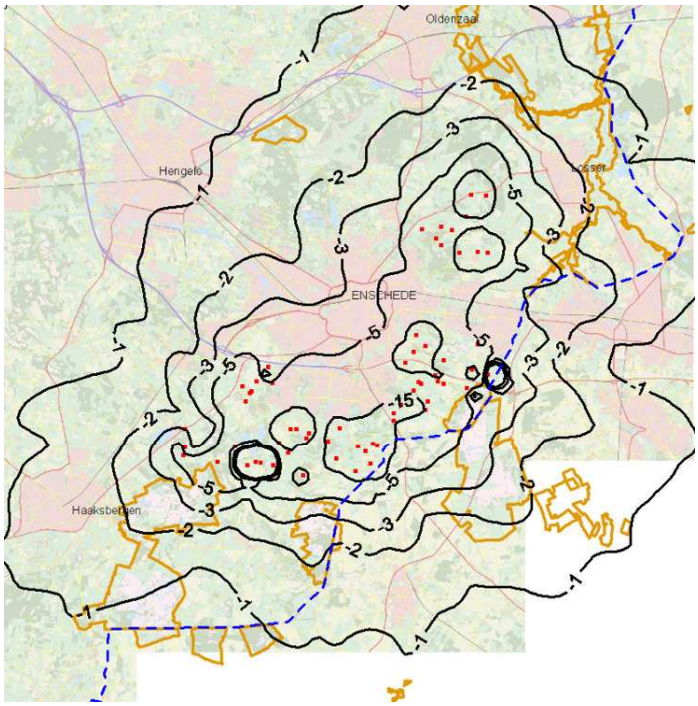
Code	Naam	KDW (mol)	Gevoeligheid
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	1100	zeer gevoelig
H3130	Zwakgebufferde vennen	410	zeer gevoelig
H3160	Zure vennen	410	zeer gevoelig
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1300	zeer gevoelig
H4030	Droge heiden	1100	zeer gevoelig
H5130	Jeneverbesstruwelen	2180	gevoelig
H6120	Stroomdalgraslanden	1250	zeer gevoelig
H6230	Heischrale graslanden	830	zeer gevoelig
H6410	Blauwgraslanden	1100	zeer gevoelig
H7110A	Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap)	400	zeer gevoelig
H7120	Herstellende hoogvenen	400	zeer gevoelig
H7140A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	1200	zeer gevoelig
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	1600	gevoelig
H7230	Kalkmoerassen	1100	zeer gevoelig
H9160A	Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	1400	gevoelig
H9190	Oude eikenbossen	1100	zeer gevoelig
H91D0	Hoogveenbossen	1800	gevoelig
H91E0C	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	1860	gevoelig

Hierna volgt een korte toelichting op de verwachte ontwikkeling in de stikstofemissie. Eerst wordt stilgestaan bij het provinciaal beleid inzake dit onderwerp. Daarna wordt de ontwikkeling in de stikstofemissie beschreven en de verwachte gevolgen voor de instandhouding van de NATURA 2000-gebieden.

Emissieplafond
Conform het provinciaal beleid is voor elk van de aanwezige bedrijven het emissieplafond berekend, gebaseerd op het aantal (vergunde) dieren per 1 februari 2009 maal de emissiekentallen horend bij het besluit Huisvesting. Als voor alle bedrijven wordt aangenomen dat de bijdrage aan de kritische depositiewaarde boven de drempelwaarde van 1% ligt dan geldt voor 2020 een emissie gelijk aan het gecorrigeerde emissieplafond en voor 2030 een emissie gelijk aan het minimale emissieplafond.

In figuur 5.10 (blz 49) is de stikstofdepositie weergegeven die hoort bij het nulalternatief (op basis van autonome ontwikkeling). In deze berekening is uitgegaan van het gecorrigeerd emissieplafond, zoals gedefinieerd in het provinciaal ammoniakbeleid. Dit gecorrigeerd emissieplafond geldt ook voor de in beschouwing genomen alternatieven. De emissie van de verschillende landbouwbedrijven en daarmee de bijdrage aan de stikstofdepositie is gehouden aan dit plafond, onafhankelijk van de groei in het aantal stuks vee. Kortom de emissie- en depositieberekeningen voor de landbouw in het basisalternatief en worstcase alternatief laten een identiek beeld zien als in het nulalternatief. Er zijn in dit opzicht geen wijzigingen ten aanzien van het nulalternatief. De effecten van **beide alternatieven** op de bijdrage aan de stikstofdepositie binnen de NATURA 20000-gebieden zijn als neutraal (0) beoordeeld.

In 2030 wanneer sprake is van het minimale emissieplafond neemt de bijdrage van de landbouwbedrijven aan het depositieniveau in de NATURA 2000-gebieden nog eens met 2 mol per hectare, per jaar af, ongeacht het aantal stuks vee waarmee de bedrijven groeien (zie figuur 6.3).



Figuur 6.3 Afname stikstofdepositie bij het minimaal emissieplafond (2030) ten opzichte van het emissieplafond (2009). In de NATURA 2000-gebieden betreft het een verlaging van 3 - 5 mol/ha/jr. In vergelijking met de referentiesituatie (nulalternatief, gecorrigeerd emissieplafond) gaat het om een afnamen van ca. 2 mol/ha/jr.

Afname stikstofdepositie bij compensatie emissiereductie
Het provinciaal beleid wil de groei van de agrarische sector stimuleren. Dit houdt in dat een bedrijf eenmalig 50% van de bereikte emissiereductie voor groei mag gebruiken indien de huidige bijdrage aan de kritische depositiewaarde (KDW) minder dan 1% bedraagt. Is dit laatste niet het geval dan moeten bedrijven met groeiaspiraties zodanige maatregelen nemen dat het toegekende emissieplafond niet wordt overschreden.

Als meest extreme situatie is aangenomen dat alle bedrijven in het buitengebied zuidoost in aanmerking komen voor de 50% regeling. Hierbij is dus aangenomen dat elk van de aanwezige bedrijven minder dan 1% bijdragen aan de kritische depositiewaarde. In dit geval mogen dus alle bedrijven 50% van de emissiereductie ten gevolge van het gecorrigeerde emissieplafond gebruiken voor groei.

Uit de uitgevoerde berekeningen blijkt dat bij toepassing van de 50% regeling het depositieniveau in de NATURA 2000-gebieden ogenschijnlijk met gelijke tred afneemt namelijk met circa 3 mol/ha in 2020 en 5 mol/ha in 2030. Het verschil met de hiervoor geschetste ontwikkeling waarin de 50% regeling niet is verdisconteerd, is zo klein dat deze binnen de foutenmarge van de berekende contouren valt en derhalve niet nawijsbaar is (zie ook bijlage 3).

Conclusie ten aanzien van de in beschouwing genomen alternatieven
Gelet op het provinciaal beleid leiden de verschillende groeiscenario's voor de landbouw niet tot verschillen in de ammoniakemissie omdat elk bedrijf ongeacht zijn groei gebonden is aan de vastgestelde emissieplafonds. Deze ontwikkeling leidt ertoe dat **beide alternatieven** gelet op de ammoniakemissie gelijkwaardig scoren. Aangezien het provinciaal beleid vigerend is en dus ook geldt voor het nulalternatief zijn beide alternatieven als neutraal (0) beoordeeld.

Beschermde en Rode Lijstsoorten
Ruimtelijke ontwikkelingen kunnen leiden tot directe effecten op beschermde soorten door factoren als ruimtebeslag, verstoring van broedvogels, het kappen van bomen die worden gebruikt als vliegroute door vleermuizen, enz. Binnen het buitengebied Enschede worden echter alleen de bestaande bouwblokken van de veehouderijen benut. Hierdoor kunnen directe negatieve effecten op beschermde soorten worden uitgesloten.

Verschillende beschermde soorten die voorkomen in gemeente Enschede zijn gevoelig voor stikstofdepositie. Bij planten betreft het voornamelijk effecten op de samenstelling van de vegetatie, waardoor bepaalde soorten van voedselarme standplaatsen kunnen worden verdrongen door stikstofminnende soorten. Bij dieren betreft het voornamelijk indirecte effecten door veranderingen in het leefgebied. Zo zijn bijvoorbeeld veel soorten die gebonden zijn aan vennen gevoelig voor stikstofdepositie, aangezien vermesting kan leiden tot een snellere verlanding van vennen waardoor het habitat van deze soorten in gevaar komt. In de natte delen van gemeente Enschede komen veel soorten van vennen en moerassen voor, zoals de zwaar beschermde knoflookpad, rugstreeppad, poelkikker en meervleermuis. Van deze soorten is bekend dat zij gevoelig zijn voor vermestende depositie.

De verwachte terugloop in de stikstofbijdrage vanuit het plangebied heeft een positieve uitwerking op de verschillende leefgebieden in **beide alternatieven**. Het effect wordt als neutraal (0) beoordeeld.

Ecologische hoofdstructuur
De verwachte afname in de ammoniakemissie heeft ook positieve gevolgen voor de kwaliteit van de aanwezige EHS gebieden. Hierdoor wordt de EHS sterker. **Beide alternatieven** worden ten gevolge van de doorwerking van het provinciaal beleid op de EHS als neutraal (0) beoordeeld.

Effectgerichte maatregelen
De gevolgen van stikstofdepositie in de NATURA 2000-gebieden en de EHS kunnen deels worden gemitigeerd door effectgerichte maatregelen. Deze maatregelen hebben betrekking op beheer- en herstelmaatregelen, zoals plaggen, baggeren, begrazing, branden, het mechanisch verwijderen van bosopslag etc. Daarnaast is voor veel habitattypen een verbetering van de hydrologische condities vereist om een verbetering van de kwaliteit van de vegetatie te bewerkstelligen. De verbeterdoelstellingen die voor veel Habitattypen zijn geformuleerd kunnen daarom alleen worden gerealiseerd door een integrale aanpak waarbij zowel depositie, hydrologie als herstelbeheer in beschouwing worden genomen.

In veel NATURA 2000-gebieden vindt al een grote inspanning plaats aan effectgerichte maatregelen om de effecten van een te hoge stikstofdepositie en suboptimale hydrologische condities tegen te gaan.

6.6 Landschap

De gemeente Enschede heeft de ambitie om de huidige landschapswaarden te bewaren en deze richtinggevend te laten zijn bij ontwikkeling van het buitengebied. Het Enschedese buitengebied moet:

- Kwalitatief hoogwaardig zijn in de landschappelijke identiteit en diversiteit, beleefbaar cultureel erfgoed en grote ecologische waarden;
- Vitaal en leefbaar zijn met voldoende perspectieven voor economische activiteiten;
- Beleefbaar en toegankelijk zijn voor de Enschedese stedeling en andere bezoekers;
- Een gebied zijn waar rust, ruimte, stilte en duisternis kan worden ervaren.

Belangrijke delen van het Enschedese landschap hangen samen met het agrarisch beheer. Het voortbestaan daarvan is evident voor het behalen van de hiervoor beschreven ambities. Het basisalternatief biedt hiervoor goede garanties. De ruimte voor groei bevordert de landbouw en het voortbestaan van het agrarisch landschap. Door de verbreding van de landbouwbedrijven met andere functies, waaronder verblijfsvoorzieningen en verkooppunten van eigen producten neemt het recreatief gebruik van het buitengebied toe. De vergistingtanks zijn vrij massaal en worden nieuwe herkenningspunten in het landschap. In het historische landschap (Oude Hoevenlandschap, Buitenplaatsen, e.d.) zijn de effecten relatief groot vanwege de heftige tegenstelling. Het **basisalternatief** is voor het landschap als positief (+) beoordeeld.

Het **worstcase alternatief** leidt op de langere termijn tot een algehele nivellering van het landschap. Het historische landschap wordt sterk bepaald door de maatvoering van de aanwezige elementen. Een forse opschaling van de landbouw en de bijbehorende vergistingtanks passen niet binnen deze maatvoering. De effecten worden als ernstig negatief (- -) beoordeeld.

<u>Cultuurhistorie</u>
In het plangebied zijn diverse rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten aanwezig. Naar verwachting zijn beide alternatieven mogelijk zonder dat deze monumenten worden aangetast dan wel hun waarde verliezen. De context echter wordt zoals hiervoor beschreven wel geweld aangedaan, met name in het worstcase alternatief. De effecten van **het basisalternatief** voor de cultuurhistorische betekenis van het buitengebied worden als matig negatief (0/-) beoordeeld. Het **worstcase alternatief** scoort in dit opzicht negatief (-).

7 VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Hierna worden de beschreven alternatieven met elkaar vergeleken. De tekst vormt min of meer een samenvatting van het vorige hoofdstuk (zie 7.1). Vervolgens worden de belangrijkste conclusie nogmaals samengevat (zie 7.2).

7.1 Beoordeling in relatie tot het nulalternatief

In tabel 7.1 zijn de effecten van de verschillende alternatieven beoordeeld. Hierbij is uitgegaan van de vergelijking met het nulalternatief (zie hoofdstuk 6). Hierna volgt een korte integrale beschouwing.

Uit het overzicht in tabel 7.1 blijkt dat het basisalternatief de meest gunstige vooruitzichten biedt in vergelijking met het worstcase alternatief. Dat is natuurlijk niet zo verbazingwekkend. Het basisalternatief heeft namelijk ook een breder doelbereik. Met de voorgestelde inrichting wordt niet alleen gestreefd naar een verbetering van de landbouwpositie maar ook naar een versterking van de recreatie (meer faciliteiten) en voorzieningen voor duurzame energieopwekking.

Tabel 7.1 Beoordeling basisalternatief en worstcase alternatief ten opzichte van het nulalternatief

Aspecten	Basisalternatief	Worstcase alternatief
Landbouw	+	+ +
Recreatie	+ +	0
Wonen	0	0
Verkeer	0	0
Verkeersveiligheid	-/0	-
Luchtkwaliteit	0	0
Geluid	0	0
Geur	0	0
Energie	+	+ +
Bodem en water	-/0	-/0
Natuur	0	0
Landschap	+	- -
Cultuurhistorie	-/0	-

Ruimtegebruik: landbouw, recreatie, wonen en verkeer
De verbreding van de landbouw, een belangrijke poot van het basisalternatief maakt het buitengebied aantrekkelijker voor een recreatief bezoek. Het kleinschalige karakter daarvan past binnen de historische context van het landschap en vormt naar verwachting een belangrijke economische basis voor het agrarisch landschapsbeheer. De effecten zijn als positief beoordeeld. Een licht negatief effect daarbij is de licht verminderde verkeersveiligheid door de toename van autoverkeer.

Luchtkwaliteit
De bijdrage van de onderzochte alternatieven aan de samenstelling van de luchtkwaliteit (fijn stof) is minimaal, minder dan 0,5% van de achtergrondkwaliteit. De effecten zijn als neutraal beoordeeld.

Geluid
De verwachte toename in geluid is in beide in beschouwing genomen alternatieven minimaal. De effecten zijn als neutraal beoordeeld.

Geur
Naar verwachting neemt de geuremissie de komende jaren af als gevolg van maatregelen die volgen uit het ammoniakbeleid. De effecten zijn als neutraal beoordeeld.

Energie
Mestvergisting is een duurzame wijze van energiewinning. Het geproduceerde biogas kan (deels) worden ingezet voor de eigen warmtevoorziening of als elektriciteit worden verhandeld. De bijdrage aan de totale energiebehoefte is vrij gering. In het worstcase is deze bijdrage geoptimaliseerd.

Bodem en water
De landbouw levert door het gebruik van meststoffen en bestrijdingsmiddelen een bijdrage aan de bodem- en grondwaterverontreiniging. Aangezien in de huidige situatie al meer dierlijke mest wordt geproduceerd dan op basis van de Meststoffenwetgeving op het land mag worden uitgereden zal bij de groei van het aantal stuks vee het surplus aan mest worden afgevoerd en elders worden verwerkt.

Natuur
De ammoniakemissie van de verspreid liggende bedrijven neemt de komende jaren af en is onafhankelijk van een eventuele groei van deze bedrijven. Wat betreft emissie en vergunningverlening wordt uitgegaan van vastgestelde plafonds per bedrijf die de komende jaren verder moeten afnemen. Dit laatste vereist wel de nodige investeringen in staltypen in combinatie met luchtbehandelingsystemen. Het resultaat van dit beleid is gestage afname van de landbouwbijdrage aan de stikstofdepositie wat weer ten goede komt aan de instandhouding van de omliggende NATURA 2000-gebieden. Uit een uitgevoerde worstcase analyse blijkt dat ook bij toepassing van de 50% regeling het depositieniveau in deze gebieden afneemt met circa 3 mol/ha in 2020 en 5 mol/ha in 2030.

Landschap
Belangrijke delen van het Enschedese landschap hangen samen met het agrarisch beheer. Het voortbestaan daarvan is evident voor het beheer en daarmee voor het behoud van het historisch landschap. Het basisalternatief biedt hiervoor goede garanties. De ruimte voor groei bevordert de landbouw en het voortbestaan van het agrarisch landschap. Door de verbreding van de landbouwbedrijven met andere functies, waaronder verblijfsvoorzieningen en verkooppunten van eigen producten neemt het recreatief gebruik van het buitengebied toe.

De vergistingtanks zijn vrij massaal en worden nieuwe herkenningspunten in het landschap. In het historische landschap (Oude Hoevenlandschap, Buitenplaatsen, e.d.) zijn de effecten relatief groot vanwege de heftige tegenstelling.

Het worstcase alternatief leidt op de langere termijn tot een algehele nivellering van het landschap. Het historische landschap wordt sterk bepaald door de maatvoering van de aanwezige elementen. Een forse opschaling van de landbouw en de bijbehorende vergistingtanks passen niet binnen deze maatvoering.

Cultuurhistorie
Naar verwachting zijn beide alternatieven mogelijk zonder dat waardevolle monumenten worden aangetast dan wel hun waarde verliezen. Het worstcase alternatief past niet in het historisch landschap van Enschede. Het basisalternatief is goed inpasbaar.

7.2 Conclusies

Gelet op de in beschouwing genomen alternatieven en de beschreven milieugevolgen worden de volgende conclusies getrokken:

- Het basisalternatief biedt de meest gunstige vooruitzichten voor de ontwikkeling van het landelijk gebied van Enschede. Door het breder doelbereik wordt niet alleen gestreefd naar een verbetering van de landbouwpositie maar ook naar een versterking van de recreatie (meer faciliteiten) en voorzieningen voor duurzame energieopwekking.
- De toegestane groei van de veestapel leidt als gevolg van beleidsmaatregelen op het gebied van stikstof- en ammoniakemissie op den duur tot een afname van het stikstofniveau in het buitengebied en daarmee ook in de NATURA 2000-gebieden.
- Het worstcase alternatief leidt op de langere termijn tot een algehele nivellering van het landschap. Het historische landschap wordt sterk bepaald door de maatvoering van de aanwezige elementen. Een forse opschaling van de landbouw en de bijbehorende vergistingtanks passen niet binnen deze maatvoering.
- Zowel het nulalternatief als het worstcase alternatief zijn geen reële ontwikkelingen maar referentiesituaties. De vergelijking hiermee geeft aan dat het mogelijk maken van ruimtelijke ontwikkelingen bij agrarische bedrijven in het bestemmingsplan Buitenbied Zuidoost niet leidt tot een negatievere situatie van het milieu dan wanneer deze mogelijkheid er niet zou zijn.

8 NOG TE DOEN

In dit hoofdstuk wordt aangegeven welke informatie bij het opstellen van het MER niet beschikbaar was en welke betekenis dit heeft voor de beschrijving van de milieueffecten. Het doel hiervan is om aan te geven in hoeverre ontbrekende of onvolledige informatie van invloed is op de voorspelling van milieugevolgen en op de hieruit gemaakte keuzes (zie 8.1).

Tevens bevat dit hoofdstuk een aanzet voor een evaluatieprogramma. Het bevoegd gezag is op basis van de Wet milieubeheer verplicht zo'n programma op te stellen. Bij het besluit over het voornemen moet zij bepalen hoe en op welk moment de effecten op het milieu zullen worden geëvalueerd. Een dergelijk programma heeft als doel om de voorspelde effecten te kunnen vergelijken met de daadwerkelijk optredende effecten. De aanzet voor het evaluatieprogramma is mede gebaseerd op de geconstateerde leemten in kennis (zie 8.2).

8.1 Leemten in kennis

Hierna wordt aangegeven welke informatie bij het opstellen van het MER niet beschikbaar was en welke betekenis dit heeft voor de beschrijving van de milieueffecten. In zijn algemeenheid geldt dat de beschikbare informatie van voldoende detailniveau is om de gevolgen van het bestemmingsplan te kunnen beschrijven en beoordelen. Hierna volgt een nadere toelichting op de meest relevante milieuaspecten.

Ruimtegebruik
Het ruimtegebruik is voor het doel van dit MER in voldoende mate onderzocht en beschreven.

Milieukwaliteit
Er is voor het doel van dit MER voldoende informatie beschikbaar over de milieukwaliteit zowel gelet op geluid, luchtkwaliteit als externe veiligheid. Er is geen informatie over geur. Aangezien hierover geen klachten binnenkomen bij de gemeente is aangenomen dat er op dit moment geen sprake is van geurhinder. De geurbelasting zal als gevolg van het ammoniakbeleid de komende jaren afnemen. Het ontbreken van deze informatie heeft geen gevolgen voor de conclusie van dit MER.

Bodem en water
De natuurlijke kenmerken van het plangebied zijn voor het doel van milieueffectrapportage in voldoende mate geïnventariseerd en beschreven.

Natuur
De natuurlijke kenmerken van het plangebied zijn in voldoende mate geïnventariseerd en beschreven.

Landschap, cultuurhistorie en archeologie
De beschikbare informatie over de cultuurhistorie en landschap van het gebied en de waarschijnlijke ligging van archeologische vindplaatsen zijn in voldoende mate beschreven voor het doel van milieueffectrapportage.

8.2 Evaluatieprogramma

Het evaluatieprogramma sluit aan bij lopende ontwikkelingen in de gemeente Enschede. Met het evaluatieprogramma kan worden nagegaan of de daadwerkelijk optredende effecten overeenkomen met de in het MER voorspelde effecten. Wanneer de daadwerkelijke effecten (sterk) afwijken van de voorspelde effecten, kan het evaluatieprogramma voor het bevoegd gezag aanleiding geven om effecten te reduceren of ongedaan te maken, bijvoorbeeld door het nemen van (aanvullende) mitigerende maatregelen. Hierbij moet eveneens worden opgemerkt dat het bevoegde gezag in haar besluit over het bestemmingsplan een verplichting tot het monitoren van de verwachte effecten kan opnemen.

Voor de vergelijking van de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten, bestaan verschillende evaluatiemethoden:

- Controle op de naleving van vergunningen, onder andere door een periodieke controle;
- In beeld houden van de waterkwaliteit en bodemkwaliteit;
- In beeld houden van de ontwikkelingen (soortenverspreinding en soortenaantallen) in NATURA 2000 gebieden;
- Opstellen en uitvoeren van mitigerende maatregelen als blijkt dat de bepaalde milieueffecten ernstiger zijn dan voorspeld.

In onderstaande tabel is aangegeven waarop het evaluatieprogramma zich zou kunnen richten (zie tabel 8.1).

Tabel 8.1 Evaluatieprogramma

Aspect	Onderdeel evaluatieprogramma
Luchtkwaliteit	• Monitoring van de ammoniakimmissie in “landbouwconcentratiegebieden”
Water en bodem	• Metingen waterkwaliteit oppervlaktewater (fosfaat, stikstof, zware metalen).
Natuur en landschap	• Ecologisch onderzoek naar de ontwikkeling en verspreiding van habitattypen; • Monitoring van de ontwikkeling in soortverspreiding en soortenaantallen

9 VERKLARENDE WOORDENLIJST

Alternatief	Één van de mogelijke oplossingen voor de in het studiegebied gesignaleerde problemen.
Autonome ontwikkeling	Ontwikkelingen die optreden zonder dat het Voornemen wordt uitgevoerd.
Biotoop	Het gebied dat een bepaalde levensgemeenschap inneemt.
Cultuurhistorie	Geschiedenis van de ontwikkelingsgang der beschaving.
Diversiteit	Mate van verscheidenheid, meestal van soorten binnen een ecosysteem.
Ecologie	Wetenschap die de relaties tussen organismen en hun omgeving (milieu) bestudeert.
Ecosysteem	Een ruimtelijk begrensd systeem bestaande uit (groepen van) organismen en abiotische elementen in een bepaalde ruimte, inclusief alle onderlinge relaties.
EHS	Ecologische hoofdstructuur.
Fauna	De dierenwereld.
Flora	De plantenwereld.
Grenswaarde	Kwaliteitsniveau van water, bodem of lucht dat tenminste moet worden bereikt of gehandhaafd.
Habitat	De plaats waar een bepaald organisme voorkomt, doordat de abiotische factoren en biotische factoren van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.
Kwel	Naar boven gerichte waterbeweging, resulterend in het uittreden van grondwater aan het maaiveld via drains of capillaire opstijging.
Landschap	De waarneembare ruimtelijke verschijningsvorm van het aardoppervlak die wordt bepaald door de onderlinge samenhang en wederzijdse beïnvloeding van de factoren relief, bodem, water, klimaat, flora en fauna alsmede de wisselwerking met de mens.
Maaiveld	De bovenzijde van het aardoppervlak.
m.e.r.	Milieueffectrapportage (= procedure).

MER	Milieueffectrapport.
Mitigerende maatregel	Verzachtende maatregel om de gevolgen van de voorgenomen activiteit voor het milieu te voorkomen of te beperken.
MMA	Meeste Milieuvriendelijk Alternatief.
Norm	Waarde waaraan een bepaalde concentratie moet voldoen om in een bepaalde klasse ingedeeld te worden.
Nulalternatief	Bij dit alternatief wordt uitgegaan van de bestaande situatie en de autonome ontwikkeling. Dit alternatief dient als referentiekader voor de effectbeschrijvingen van alle alternatieven.
Stijghoogte	Het niveau wat het grondwater inneemt in een open peilbuis, gemeten ten opzichte van een referentieniveau (bijvoorbeeld N.A.P.).
Waterkwaliteit	De chemische en biologische kwaliteit van water.

A COMPANY OF

ROYAL HASKONING

Bijlage 1
Advies richtlijnen

A COMPANY OF

ROYAL HASKONING

Bijlage 2
Beleid

A COMPANY OF

ROYAL HASKONING

Bijlage 3
Luchtkwaliteit en stikstofdepositie

Bijlage 4
Passende beoordeling

Bijlage 5 Bijlage 4.1 van Mer Advies richtlijnen

Commissie voor de milieueffectrapportage

Bestemmingsplan buitengebied Zuidoost Enschede

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

9 december 2010 / rapportnummer 2483-50



1. Hoofdpunten van het MER

De gemeente Enschede wil haar bestemmingsplan buitengebied herzien en start met het buitengebied ten zuiden en ten oosten van de bebouwde kom van Enschede. Voor dit bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost wordt een plan-m.e.r.-procedure doorlopen omdat het bestemmingsplan mogelijk effecten heeft op Natura 2000-gebieden. Het milieueffectrapport (MER) dient ter onderbouwing van de besluitvorming over het bestemmingsplan. Bevoegd gezag in deze procedure is de gemeenteraad van Enschede, het college van burgemeester en wethouders is initiatiefnemer.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie')[1] beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval de onderstaande informatie moet bevatten:

- een onderbouwing van de totstandkoming van de scenario's;
- een omschrijving en onderbouwing van de gehanteerde referentiesituatie;
- de maximaal mogelijke effecten van het voornemen op natuur, door o.a. depositie van verzurende/vermestende stoffen op de Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland;
- een publieksvriendelijke en zelfstandig leesbare samenvatting, met voldoende onderbouwend kaartmateriaal en ondersteunend beeldmateriaal.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de notitie reikwijdte en detailniveau (notitie R&D). Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in de notitie R&D voldoende aan de orde komen.

2. Achtergrond en beleidskader

2.1 Achtergrond

Het vigerende bestemmingsplan heeft betrekking op het gehele buitengebied van de gemeente Enschede. De gemeente kiest voor een gefaseerde herziening van het bestemmingsplan en knipt het buitengebied op in een zuidoostelijk en noordwestelijk deel. De gemeente start met de herziening van het zuidoostelijk deel van het bestemmingsplan. Geef kort aan waarom gekozen is voor een gefaseerde herziening en hoe de twee bestemmingsplannen op elkaar zullen worden afgestemd. Bespreek hoe wordt omgegaan met de ontwikkelingsmoge-

[1] Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*. In bijlage 2 vindt u de zienswijzen en adviezen die de Commissie bij haar advisering heeft betrokken.

lijkheden voor met name landbouw en recreatie in samenhang met de verbetering van het milieu.

2.2 Beleidskader

In bijlage 1 van de notitie R&D wordt het beleidskader en relevante wet- en regelgeving voor het bestemmingsplan geschetst. Neem dit over in het MER en bespreek de randvoorwaarden die hieruit voorkomen voor dit plan. De Commissie adviseert om het beleid duidelijk per thema en overheidslaag te structureren. Ga ook in op de randvoorwaarden uit:

- de Wet Ammoniak en Veehouderij;
- de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD);
- het Kalverenbesluit 1994;
- het Varkensbesluit 1998;
- het Legkippenbesluit 2003;
- de IPPC-richtlijn;
- de Wet geluidhinder.

Geef tevens aan hoe afstemming met de waterbeheerder heeft plaatsgevonden. De Commissie adviseert relevante gegevens die nodig zijn voor de Watertoets in het MER op te nemen.

De provincie Overijssel werkt aan het Beleidskader "Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen". Het beleidskader heeft als doel de belasting van Natura 2000-gebieden door veehouderijbedrijven in een aantal stappen naar rato te verminderen en daarbij het salderen van toe- en afname van belasting op hetzelfde Natura 2000-gebied in principe mogelijk te maken. Geef in het MER aan of dit beleidskader al vigerend is en zo ja, of en hoe het bestemmingsplan er aan kan voldoen. Indien dit niet het geval is, geef dan aan of het bestemmingsplan voldoet aan de eisen van de Natuurbeschermingswet 1998.

De Commissie adviseert om tevens in te gaan op het Programma Aanpak Stikstof (PAS) waar momenteel aan wordt gewerkt. Op 1 juli jl. is het voorlopige programma aanpak Stikstof (VPAS) gepubliceerd waarin op hoofdlijnen wordt aangegeven hoe men economische ontwikkeling wil combineren met het op termijn realiseren van de natuurdoelen van Natura 2000-gebieden. Per Natura 2000-gebied worden de afspraken uit de PAS verder uitgewerkt in het beheerplan.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Algemeen

In hoofdstuk 2 van de notitie R&D is ingegaan op de activiteiten die in het MER aan de orde zullen komen. Het hoofdaccent ligt daarbij op de (milieu)effecten van de (mogelijke) veranderingen bij de agrarische (intensief en grondgebonden) veehouderijen op beschermde natuurgebieden.

Geef in het MER een overzicht van alle planonderdelen van het bestemmingsplan. Motiveer welke onderdelen wel en welke niet in het MER worden onderzocht. Beschrijf in het MER hoe-

veel ruimte het bestemmingsplan (inclusief ontheffingen en wijzigingsbevoegdheden) maximaal zal bieden voor in ieder geval:

- intensieve veehouderijen;
- grondgebonden veehouderijen;
- mestverwerking en -bewerking;
- functieverandering van agrarische bedrijven;
- recreatieve ontwikkelingen;
- natuurbehoud- en ontwikkeling (Natura-2000 en EHS);
- overige ontwikkelingen zoals boomkwekerijen, paardenbakken en niet-agrarische bedrijvigheid.

3.2 Referentiesituatie

Hanteer als referentiesituatie de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied (huidige situatie) en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling. Onder de 'autonome ontwikkeling' wordt verstaan: de toekomstig zekere ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de scenario's wordt gerealiseerd. Het gaat om ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten. Als de ontwikkeling nog niet voldoende concreet is of er is sprake van een onzekere toekomstige factor, dan moet deze niet worden meegenomen in de referentie.[2]

Geef bij de beschrijving van de referentiesituatie in ieder geval:

- (het gedeelte van) de vergunningen voor veehouderijen in het plangebied die ingevuld zijn in de huidige situatie (feitelijke situatie)[3];
- (het gedeelte van) de vergunningen voor veehouderijen in het plangebied dat nog niet ingevuld is (onderdeel van de autonome ontwikkeling);
- een beschrijving van de ontwikkelingen in de intensieve veehouderij in en rond het plangebied als gevolg van het Besluit huisvesting, het Actieplan Ammoniak Veehouderij en het aflopen van de overgangstermijnen van het Varkensbesluit (1 januari 2013) en het legkippenbesluit (1 januari 2013);
- een beschrijving van de ontwikkelingen in de grondgebonden veehouderij in en rond het plangebied, omdat deze de ontwikkelruimte voor andere functies (zoals intensieve veehouderij) mede bepalen.

Gebruik deze informatie als basis voor de beschrijving van de milieueffecten.

---

[2] Aangezien het op dit moment noodzakelijk is om maatregelen te nemen om een gunstigere staat van instandhouding voor Natura 2000-gebieden te krijgen, is het zeer de vraag of de activiteiten zoals die in het vigerende bestemmingsplan planologisch mogelijk zijn, zondermeer ook in het nieuwe bestemmingsplan mogelijk kunnen worden gemaakt. Ontwikkelingen die nog niet zijn gerealiseerd maar wel (weer) mogelijk worden gemaakt in het nieuwe bestemmingsplan, moeten als onderdeel van het voornemen worden beschreven en niet als onderdeel van de referentiesituatie.

[3] Een referentiesituatie voor de veehouderij op basis van het vergunningbestand kan waarschijnlijk niet worden gebruikt omdat het feitelijke gebruik van vergunningen in de praktijk vaak aanzienlijk lager ligt. Indien op bedrijfsniveau alleen vergunninggegevens beschikbaar zijn, adviseert de Commissie om een inschatting te geven van de huidige dierbezettingen/dierplaatsen.

3.3 Scenario's

In de notitie R&D is aangegeven dat wat betreft de mogelijkheden voor agrarische ontwikkeling de milieueffecten van twee scenario's worden onderzocht:

- een nulscenario waarbij wordt uitgegaan van stilstand in de agrarische ontwikkeling;
- een groeiscenario met twee opties:
    - een reëel groeiscenario waarbij de gemiddelde omvang van de overblijvende agrarische bedrijven toeneemt. Wat betreft de totale omvang van de veestapel wordt uitgegaan van een lichte groei: maximaal 10%;
    - een worst case scenario waarbij de bouwblokken maximaal worden ingevuld.

Deze scenario's zijn gericht op ontwikkeling van agrarische veehouderijen. Geef in het MER een onderbouwing van deze scenario's om een goede effectbeoordeling mogelijk te maken van de emissie van verzurende en vermestende stoffen, geuremissie, fijn stof en de effecten op landschap en cultuurhistorie. De Commissie adviseert om bij de alternatieven/ scenario ontwikkeling ook aandacht te besteden aan andere activiteiten die mogelijk worden gemaakt in het plangebied (zie § 3.1 van dit advies) omdat die activiteiten mogelijk ook aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben.

4. Milieugevolgen

4.1 Algemeen

Voor het MER dienen alle relevante ontwikkelingen met mogelijk aanzienlijke milieueffecten belicht te worden die in het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt. Ook wijzigingsbevoegdheden en mogelijke ontheffingen kunnen van belang zijn voor de bepaling van de milieugevolgen van het voornemen: hiervoor moeten de worst case effecten in het MER beschreven worden.

De notitie R&D richt zich hoofdzakelijk op natuur en stikstofdepositie. Ook andere milieuaspecten kunnen aan de orde zijn zoals in de volgende paragrafen wordt aangegeven.
Bij de beschrijving van milieugevolgen dienen zo nodig de effecten afzonderlijk en cumulatief in beeld gebracht te worden. Indien deze activiteiten leiden tot overschrijdingssituaties dienen mitigerende maatregelen beschreven te worden.
De effectbeschrijving dient een detailniveau te hebben dat voldoende is voor de besluitvorming. Voor milieuaspecten waarvan de gevolgen naar verwachting ruim binnen beleidsmatige randvoorwaarden en ver onder wettelijke grenswaarden blijven is een globale en kwalitatieve effectbeschrijving voldoende. Bij (mogelijke) knelpunten (zoals bij stikstofdepositie op kwetsbare natuur) dienen de effecten echter zo veel mogelijk kwantitatief beschreven te worden.

De omvang van het studiegebied wordt bepaald door het optreden van milieugevolgen en kan per milieuaspect verschillen. Beschrijf en motiveer per milieuaspect de omvang van het studiegebied.

4.2 Natuur

Algemeen

Het MER moet duidelijk maken welke gevolgen het plan kan hebben voor de natuur. Beschrijf of er naast de natuur met een beschermde status[4] (zie hieronder gebiedsbescherming en soortenbescherming) ook andere waardevolle natuur voorkomt in of in de nabijheid van het plangebied. Geef aan of het plan naast de effecten door verzurende en vermestende emissies nog andere natuureffecten kan hebben, zoals ruimtebeslag, verstoring of verdroging.

Gebiedsbescherming Natura 2000

De Commissie constateert dat voor de toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 moet worden gekeken naar de toe- of afname van de oppervlakte en de kwaliteit van habitattypen en leefgebieden van soorten en populatieomvang van soorten door de activiteiten die het plan mogelijk maakt. Om dit te kunnen, moet over de navolgende informatie beschikt worden.

Allereerst is inzicht nodig in de ligging van de voor vermesting en verzuring gevoelige Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied. Gebruik hiertoe duidelijk kaartmateriaal.

Geef daarnaast per Natura 2000-gebied (ook in het Duitse deel van het invloedsgebied) aan:

- de (instandhoudings)doelstellingen voor de verschillende soorten en habitattypen en of sprake is van een behoud- of verbeterdoelstelling. Geef daarbij de oppervlakte en kwaliteit van habitattypen en leefgebieden voor soorten en de populatieomvang van soorten, voor zover deze gevoelig zijn voor effecten van vermesting en verzuring, voor:
    - de begintoestand, dit is de toestand van het natuurgebied bij aanwijzing als Natura 2000-gebied;
    - de huidige situatie;
    - de verwachte situatie die ontstaat bij de verschillende scenario's.

Vervolgens dient vanwege de gevoeligheid voor verzuring en vermesting van bepaalde habitattypen te worden ingegaan op:

- de kritische depositiewaarden van gevoelige habitattypen voor stikstof[5]; Geef daarbij voor de Nederlandse Natura 2000-gebieden aan hoe de ecologische acceptabele waarden (conform beleidskader "Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen" van de provincie Overijssel) hierop aansluiten of afwijken;
- de huidige achtergrondconcentratie van stikstof en de autonome ontwikkeling. Maak op basis van de referentie (zie §3.2 van dit advies) inzichtelijk wat de huidige feitelijke emissie en de autonome ontwikkeling vanuit het plangebied is;

---

[4] Let op: naast Natura 2000- en EHS-gebieden zijn er andere beschermde gebieden, zoals beschermde natuurmonumenten (art. 10 Natuurbeschermingswet 1998) en beschermde leefomgevingen (art. 19 Flora- en faunawet). Elk gebied kent zijn eigen beschermingsregime.

[5] De kritische depositiewaarden voor de EHS zijn opgenomen in D. Bal, H.M. Beije, H.F. van Dobben en A. van Hinsberg (2007): Overzicht van kritische stikstofdeposities voor natuurdoeltypen, Directie Kennis, Ministerie van LNV. De kritische depositiewaarden voor beschermde habitattypen in Natura 2000-gebieden zijn opgenomen in H.F. van Dobben en A. van Hinsberg, (2008). Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden, Alterra-rapport 1654.

- de toe- of afname van de emissie van stikstof ten opzichte van de huidige feitelijke situatie in de verschillende Natura 2000-gebieden bij de verschillende scenario's waaronder het worst case scenario;
- de stikstofdeposities die optreden op de verschillende Natura 2000-gebieden in de huidige situatie, de autonome ontwikkeling en bij de verschillende scenario's waaronder het worst case scenario;
- beschrijf welke emissie- en depositiebeperkende maatregelen genomen kunnen worden en hoe het plan zich verhoudt tot de (in ontwikkeling zijnde) beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden.

Vergelijk vervolgens de verwachte bijdrage van het plan[6] op de kwaliteit van het habitat of de populatieomvang van soorten met de begintoestand van het Natura 2000-gebied. Geef daarbij aan wat dit betekent voor het bereiken van de instandhoudingdoelstellingen (lukt het om de daarin beschreven oppervlakte en kwaliteit of aantallen te behouden of uit te breiden?). De Commissie wijst erop dat in het geval van een uitbreidingsdoelstelling tevens moet worden nagegaan of uitbreiding niet in de weg wordt gestaan.

Wanneer blijkt dat door het plan een afname in oppervlakte of kwaliteit of aantallen mogelijk is, waardoor de toekomstige oppervlakte of kwaliteit of aantallen lager of minder wordt dan in de instandhoudingdoelstellingen staat, dan kunnen significant negatieve gevolgen niet worden uitgesloten.

Beoordeel daarbij ook of in cumulatie met eventuele andere effecten en in cumulatie met andere plannen of activiteiten buiten het plangebied, aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden kan worden uitgesloten. Ga daarbij in ieder geval ook in op mogelijke verdrogingeffecten als gevolg van activiteiten die in het bestemmingsplan planologisch mogelijk worden gemaakt (zie ook §4.4. van dit advies).

Deze informatie kan gebruikt worden voor de Passende beoordeling[7]. De Passende beoordeling moet herkenbaar worden opgenomen in het plan-MER. Uit de Natuurbeschermingswet 1998 volgt dat een plan alleen mag worden vastgesteld, als de zekerheid bestaat dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets[8] met succes wordt doorlopen.

Gebiedsbescherming: EHS inclusief verbindingszones

Bepaal voor de EHS wat de "wezenlijke kenmerken en waarden" zijn. Onderzoek welke gevolgen het initiatief heeft op deze actuele en potentiële kenmerken en waarden. Betrek daarbij ook de zeer kwetsbare gebieden die zijn aangewezen op grond van de Wet ammoniak en veehouderij. Geef aan of eventuele andere negatieve effecten dan door Stikstof kunnen

---

6 Het plan kan dus het Natura 2000-gebied rechtstreeks beïnvloeden door ruimtebeslag of indirect door een toe- of name in stikstofdepositie of meer of minder verdroging of verstoring.

7 De Commissie adviseert de Leidraad bepaling significante effecten van Steunpunt Natura 2000 te betrekken bij het opstellen van de passende beoordeling.

8 Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:
A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? Inclusief locatiealternatieven.
D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

optreden. Voor de EHS geldt volgens de Nota Ruimte een “nee-tenzij” regime. Geef aan hoe het “nee-tenzij” regime provinciaal is uitgewerkt in een toetsingskader. Beschrijf bij negatieve effecten welke mitigerende maatregelen genomen kunnen worden. Geef ook de positieve effecten aan (realisatie van verbindingszones).

Soortenbescherming[9]

Bij de vaststelling van het bestemmingsplan moet aannemelijk gemaakt kunnen worden dat de Flora- en faunawet niet in de weg staat aan de uitvoerbaarheid van het plan. Dit kan beperkt blijven tot het globale abstractieniveau dat past bij dit bestemmingsplan. Geef aan welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in de locaties binnen het studiegebied waar het plan veranderingen toestaat, en welk beschermingsregime voor de betreffende soorten geldt. Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor met name zwaar beschermde soorten (tabel 3 soorten).[10] Als verbodsbepalingen (zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats) overtreden kunnen worden, geef dan aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Beschrijf in dat geval mogelijke mitigerende en/of compenserende maatregelen die aantasting kunnen beperken of voorkomen.

4.3 Landschap en cultuurhistorie[11]

Beschrijf de aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden en geef daarbij inzicht in de ligging van deze waarden met behulp van kaartmateriaal. Geef een waardering van deze karakteristieke elementen. Geef aan welke gevolgen het plan op deze waarden kan hebben en ga in op mogelijkheden voor mitigerende maatregelen.

Ga niet alleen in op de afzonderlijke cultuurhistorische en landschappelijke waarden, maar ook op de samenhang tussen deze waarden binnen het plangebied. Bespreek ook de mogelijke positieve inzet van het plan voor deze samenhang. Geef aan waar en hoe negatieve effecten op deze waarden via het bestemmingsplan kunnen worden voorkomen of beperkt en zo mogelijk waarden kunnen worden hersteld of ontwikkeld.[12]

4.4 Bodem en water

Het plangebied Zuidoost ligt in een hydrologisch complex gebied. Geef in het MER aan welke gebieden bekend zijn als bodembeschermingsgebied, grondwaterbeschermingsgebied, hydrologisch aandachtsgebied en verdroogd gebied. Ga na wat de mogelijke gevolgen en beperkingen zijn van de status van deze gebieden voor de ontwikkeling van de verschillende planonderdelen. Beschrijf in het MER op hoofdlijnen of en zo ja welke effecten te verwachten zijn van alle relevante activiteiten uit het bestemmingsplan op de bodemkwaliteit, geomorfologie, oppervlaktewater (kwantiteit en kwaliteit) en grondwater (kwantiteit en kwaliteit).

---

9 Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora- en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen.

10 Bij de inventarisatie van de beschermde soorten kan onder andere gebruik worden gemaakt van gegevens van het Natuurloket: www.natuurloket.nl en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur: www.gegevensautoriteitnatuur.nl.

11 Waaronder archeologie

12 Zie hierover ook de zienswijze van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (bijlage 2)

4.5 Leefomgeving en gezondheid

Geur

Bepaal de (cumulatie van) geurhinder in het studiegebied en geef aan of en waar zich knelpunten voordoen. Geef weer welke milieugebruiksruimte voor geurhinder aanwezig is. Maak daarbij gebruik van kaarten met de huidige en toekomstige geurniveaus. Geef aan hoe de referentiesituatie en de scenario's zich verhouden tot de Wet geurhinder en veehouderij en beschrijf de toe- of afname van aantallen geurgehinderden. Betrek hierbij ook het eventuele geurbeleid van omliggende gemeenten, dat mogelijk van invloed kan zijn op de eigen gemeente.

Luchtkwaliteit

Om het voornemen (en scenario's) met de referentiesituatie te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtconcentraties van in ieder geval fijn stof te beschrijven, ook onder de grenswaarden.[13] Een kwalitatieve beschrijving kan volstaan indien geen knelpunten aanwezig zijn in het plangebied.

Geluid

Ga in de op de ligging van geluidgevoelige bestemmingen en mogelijke knelpunten met wet- en regelgeving of lokaal geluidbeleid.

Verkeersveiligheid

Geef de mogelijke gevolgen van het plan voor de verkeersveiligheid op smalle buitenwegen als gevolg van het initiatief. Denk daarbij aan de toename van recreatief verkeer en zwaar landbouwverkeer door uitbreiding en schaalvergroting die mogelijk wordt gemaakt in die sectoren.

Gezondheid

De Wet publieke gezondheid vraagt de gemeente expliciet aandacht te besteden aan volksgezondheid bij haar besluitvorming. Beschrijf in het MER de volksgezondheid in het gebied en de mogelijke effecten van de scenario's hierop. Een consortium[14] in opdracht van het Ministerie van VWS is bezig met een onderzoek naar de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheid. De Commissie adviseert om ontwikkelingen hieromtrent goed te volgen en contact op te nemen met de lokale GGD.

---

[13] Ook onder de huidige luchtkwaliteitgrenswaarden kunnen nog aanzienlijke gezondheidseffecten optreden.

[14] Hieraan nemen de volgende partijen deel: het IRAS (Institute for Risk Assessment Sciences) van de Universiteit Utrecht, het Instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL), het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid van de GGD'en Brabant/Zeeland.

5. Monitoring en evaluatie

Een goede monitoring van de milieugebruiksruimte en de effecten van ontwikkelingen en maatregelen daarop is belangrijk om te kunnen beoordelen of activiteiten binnen de milieugebruiksruimte blijven. Monitoring maakt inzichtelijk hoe de milieugebruiksruimte voor de verschillende milieuaspecten verandert.

Belangrijk is daarnaast een evaluatiemoment af te spreken waarbij de ontwikkelingen in het gebied, en in het bijzonder die van de depositie, worden afgezet tegen de nagestreefde ontwikkeling. Daarbij past een plan van aanpak in geval de nagestreefde depositiewaarde niet wordt gerealiseerd. Dit maakt tijdige bijsturing mogelijk.

Beschrijf in het MER hoe de gemeente invulling gaat geven aan de monitoring en evaluatie.

6. Overige aspecten

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften

Kaart- en overig beeldmateriaal

Gebruik in het MER recent kaartmateriaal (met legenda) van het studiegebied, dat de teksten inzichtelijk maakt en verduidelijkt. Neem in ieder geval kaarten op met daarop:

- de ligging van de bestaande veehouderijbedrijven. Geef daarbij aan wat de aard en omvang is van deze bedrijven, welke bedrijven op termijn zullen stoppen en welke zich willen doorontwikkelen;
- de ligging van Natura 2000-gebieden en andere (zeer) kwetsbare natuur in de invloedssfeer van het bestemmingsplan.

Neem in ieder geval één kaart op met daarop aangegeven alle gebruikte topografische aanduidingen. Werk met foto's en schetsen om de (effecten van) de ruimtelijke ingrepen te verhelderen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: College van burgemeester en wethouders van de gemeente Enschede

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van de gemeente Enschede

Besluit: vaststellen van het bestemmingsplan buitengebied

Categorie Besluit m.e.r.:
plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Procedurele gegevens:
aankondiging start procedure in De weekkrant Huis aan Huis Enschede van: 6 oktober 2010
ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 7 oktober t/m 4 november 2010
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 14 september 2010
advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 9 december 2010

Samenstelling van de werkgroep:
Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij dit project is als volgt:
Ing. E.E.M. Coopmann- van Overbeek
Ir. W.H.A.M. Keijsers
Drs. R.J.M. Kleijberg
Drs. J.P. Siedsma (secretaris)
Dr. D.K.J. Tommel (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:
In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de hierna genoemde informatie die van het bevoegde gezag is ontvangen, als uitgangspunt.
Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd.
Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie *www.commissiemer.nl* op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:
De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost, Royal Haskoning, augustus 2010;
- Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost 2009 (concept), gemeente Enschede, juni 2009.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
2. Waterschap Regge en Dinkel, Almelo
3. LTO Noord, Zwolle

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieu-effectrapport Bestemmingsplan buitengebied Zuidoost Enschede

De gemeente Enschede wil haar bestemmingsplan buitengebied herzien en start met het buitengebied ten zuiden en ten oosten van de bebouwde kom van Enschede. Voor dit bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost wordt een plan-m.e.r.-procedure doorlopen omdat het bestemmingsplan mogelijk effecten heeft op Natura 2000-gebieden. Bevoegd gezag in deze procedure is de gemeenteraad van Enschede.

ISBN: 978-90-421-3172-9

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht
T 030 - 234 76 66
F 030 - 233 12 95
E mer@eia.nl
W www.commissiemer.nl



Bijlage 6 Bijlage 4.2 Mer Beleid

Beleid

Bijlage 2 van het Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost

Gemeente Enschede

19 augustus 2011
Definitief rapport
9T6140.01

A COMPANY OF

ROYAL HASKONING

HASKONING NEDERLAND B.V.
PLANNING & TRANSPORT

Barbarossastraat 35
Postbus 151
6500 AD Nijmegen
+31 (0)24 328 42 84 Telefoon
+31 (0)24 360 95 66 Fax
info@nijmegen.royalhaskoning.com E-mail
www.royalhaskoning.com Internet
Arnhem 09122561 KvK

Documenttitel	Beleid Bijlage 2 van het Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost
Verkorte documenttitel	Plan-MER Enschede, bijlage 2
Status	Definitief rapport
Datum	19 augustus 2011
Projectnaam	Plan-m.e.r. Enschede
Projectnummer	9T6140.01
Opdrachtgever	Gemeente Enschede
Referentie	9T6140.01/R0005/Nijm

Auteur(s)	drs. H.C.N. (Harrie) van der Putten
Collegiale toets	Drs. Ing. C.A. Algra
Datum/paraaf	19-8-2011
Vrijgegeven door	Drs. Ing. C.A. Algra
Datum/paraaf	19-8-2011

INHOUDSOPGAVE

			Blz.
1	BELEID		1
	1.1	Europees beleid	1
	1.2	Rijksbeleid	2
	1.2.1	Ruimtelijke ordening	2
	1.2.2	Ammoniak	4
	1.2.3	Mestvergisting	5
	1.2.4	Dierenwelzijn	5
	1.2.5	Natuur	8
	1.2.6	Overig	13
	1.3	Provinciaal beleid	15
	1.4	Gemeentelijk beleid	18

1 BELEID

De beleidsruimte bij het opstellen van bestemmingsplannen wordt door wet- en regelgeving en beleidsregels begrensd. Onderstaand worden de meest belangrijke kaders, die van belang zijn voor het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost aangegeven.

1.1 Europees beleid

Overzicht Europees beleid
Vogelrichtlijn (1979), Habitatrichtlijn (1992), wettelijke verankering in Natuurbeschermingswet 1998 (2005)
IPPC-richtlijn (2008)
Kaderrichtlijn Water (KRW, 2000)

Vogel- en Habitatrichtlijn
Op Europees niveau zijn voor het buitengebied van Enschede de Vogel- en Habitatrichtlijn van belang. De Vogel- en Habitatrichtlijn maken deel uit van NATURA 2000, een Europees initiatief om een ecologisch netwerk van natuurgebieden in de Europese lidstaten duurzaam te beschermen. Het beschermingsregime van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn is sinds 1 oktober 2005 verankerd in de gewijzigde Natuurbeschermingswet. Nederland wijst de NATURA 2000-gebieden op dit moment aan.

In en nabij het plangebied liggen de volgende NATURA 2000-gebieden: Aamsveen, Buurserzand en Haaksbergerveen, Dinkelland, Landgoederen Oldenzaal, Lonnekermeer en Witte Veen. De ontwerpbesluiten voor de aanwijzing van deze gebieden hebben in 2007 en 2008 ter inzage gelegen. De definitieve aanwijzing vindt op korte termijn plaats evenals de vaststelling van de beheerplannen (voor 2010). Hierin worden afspraken gemaakt over de begrenzing, doelsoorten en habitattypen.

Voor projecten en andere handelingen in en buiten een NATURA 2000-gebied moet een ontheffing worden aangevraagd zeker als mogelijk sprake is van nadelige gevolgen. De Natuurbeschermingswet kent voor deze categorie natuurgebieden de zogenaamde externe werking. Als een activiteit buiten het gebied negatieve gevolgen heeft (kan hebben) voor de natuurlijke kwaliteit van dat gebied, moet hiervoor een vergunning worden aangevraagd volgens de procedure van een “passende beoordeling”.

IPPC-richtlijn
Grotere varkens- en kippenbedrijven hebben te maken met de IPPC-richtlijn. Deze beoogt een geïntegreerde preventie en beperking van de verontreiniging door industriële activiteiten tot stand te brengen en zo een hoog niveau van bescherming van het milieu in zijn geheel te bereiken. De IPPC-richtlijn is geïmplementeerd in Nederlandse wetgeving. Voor veehouderijen is dat de Wet milieubeheer en de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) en het Besluit huisvesting.

Kaderrichtlijn Water
De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is sinds 2000 van kracht. Deze heeft als doel om de kwaliteit van de Europese wateren in 2015 in een goede toestand te brengen en te houden. Daarvoor is Nederland opgedeeld in diverse stroomgebieden waarvoor uitwerkingsplannen dienen te worden opgesteld. Het grondgebied van Enschede behoort tot het stroomgebied Rijn-Oost. Van dit stroomgebied is nog geen stroomgebieduitwerkingsplan beschikbaar.

De KRW-doelstelling voor oppervlaktewaterlichamen in 2015 heeft betrekking op de ecologische en chemische kwaliteit. Met de ecologische kwaliteit wordt de stand van zaken van soortgroepen bedoeld zoals grotere waterorganismen, vissen, algen, bodemplanten en grotere waterplanten. De chemische kwaliteit heeft betrekking op emissies gevaarlijke stoffen welke zich in het water bevinden en op termijn gereduceerd moeten worden naar nul.

1.2 Rijksbeleid

Overzicht Rijksbeleid	
Ruimtelijke ordening	Nota Ruimte (2006) Reconstructiewet (2002)
Ammoniak	Wet geurhinder en veehouderij (2007)
	Besluit ammoniak huisvesting veehouderij (2008)
Mestvergisting	Handreiking co-vergisting (2005)
Dierenwelzijn	GWWD (1992)
	Kalverenbesluit 1994
	Varkensbesluit 1998
	Legkippenbesluit 2003
Natuur	Natuurbeschermingswet 1998
	Flora en faunawet (2002)
Water	Kaderrichtlijn Water (2000)
Overig	Wet luchtkwaliteit (2007)
	Activiteitenbesluit (2007)

1.2.1 Ruimtelijke ordening

Nota Ruimte
De Nota Ruimte, die op 27 februari 2006 in werking is getreden, bevat de visie van het kabinet op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland. Het kabinet schept ruimte voor ontwikkeling uitgaande van het motto 'decentraal wat kan, centraal wat moet' en verschuift het accent van het stellen van ruimtelijke beperkingen naar het stimuleren van gewenste ontwikkelingen.

In de Nota Ruimte geeft het kabinet aan welke waarden overal ten minste gegarandeerd worden (de basiskwaliteit) en voor welke ruimtelijke structuren het rijk een grotere verantwoordelijkheid heeft: de Ruimtelijke Hoofdstructuur. In deze Ruimtelijke Hoofdstructuur liggen een aantal belangrijke structuren (stedelijke netwerken, Ecologische Hoofdstructuur (EHS)), projecten (Zuiderzeelijn, Schiphol) en gebieden (nationale landschappen) die het rijk van nationaal belang acht.

Buiten de Ruimtelijke Hoofdstructuur zijn provincies en gemeenten in belangrijke mate verantwoordelijk voor de vormgeving en realisering van het ruimtelijk beleid. Het begrip 'basiskwaliteit' dient hierbij (zowel inhoudelijk als procesmatig) als uitgangspunt. Hierna wordt ingegaan op het nationaal ruimtelijk beleid voor het landelijk gebied en op de thema's landbouw en water.

De provincies en gemeenten zijn in belangrijke mate verantwoordelijk voor de vormgeving en realisering van de ruimtelijke hoofdstructuur. Het begrip 'basiskwaliteit' dient hierbij (zowel inhoudelijk als procesmatig) als uitgangspunt. Hierna wordt ingegaan op het nationaal ruimtelijk beleid voor het landelijk gebied en op de thema's landbouw en water.

Landelijk gebied
Het nationaal ruimtelijk beleid voor water en groene ruimte richt zich op behoud en ontwikkeling van natuurwaarden, de ontwikkeling van landschappelijke kwaliteit en van bijzondere ook internationaal erkende, landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Tevens is borging van veiligheid tegen overstromingen, voorkoming van wateroverlast en watertekorten en verbetering van water- en bodemkwaliteit van groot belang.

Het rijk richt zich in het landelijk gebied op de onderdelen van de Ruimtelijke Hoofdstructuur: het hoofdwatersysteem, de Ecologische Hoofdstructuur (incl. robuuste ecologische verbindingen), de vogel- en habitatrichtlijngebieden, natuurbeschermingswetgebieden, nationale landschappen, werelderfgoedgebieden en de greenports. Voor de gemeente Enschede is van belang dat het gebied Noordoost-Twente is aangewezen als nationaal landschap. De landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten van nationale landschappen moeten behouden blijven, duurzaam beheerd en waar mogelijk worden versterkt. Provincies zijn verantwoordelijk voor de uitwerking van het beleid voor de nationale landschappen.

Buiten de Ruimtelijke Hoofdstructuur zijn provincies en gemeenten in belangrijke mate verantwoordelijk voor de vormgeving en realisering van het ruimtelijk beleid in het buitengebied. Het kabinet stimuleert in de Nota Ruimte wel dat meer ruimte wordt geboden aan ontwikkelingen in het buitengebied. Zo wil het kabinet de mogelijkheden voor hergebruik en nieuwbouw in het buitengebied verruimen. Vrijkomende bebouwing kan worden omgezet in een woonbestemming of vestigingsruimte voor kleinschalige bedrijvigheid. Zowel hergebruik als (vervangende) nieuwbouw is gekoppeld aan de ontwikkeling van de landschappelijke kwaliteit en realisatie van bijvoorbeeld nieuwe natuurgebieden of extra capaciteit voor waterberging.

Landbouw
Het kabinet vindt een economisch vitale grondgebonden landbouw van belang voor het beheer van het buitengebied. Het rijk ondersteunt de veranderingen in de landbouw onder andere door ruimtelijke ontwikkelingen in de richting van een duurzame productie te vergemakkelijken. Daarnaast streeft het rijk naar bundeling van de niet-grondgebonden en/of kapitaalintensieve landbouw in duurzaam ingerichte en landschappelijk goed ingepaste landbouwontwikkelingsgebieden. Dat geldt ook voor de eventueel daaraan gerelateerde bedrijvigheid. Van provincies wordt verwacht dat zij in hun ruimtelijke plannen meer mogelijkheden voor een bredere bedrijfsvoering creëren en rekening houden met de eisen die de wereldmarkt stelt aan bedrijven.

Reconstructiewet
De Reconstructiewet is vastgesteld door de Eerste Kamer in april 2002. De wet biedt de mogelijkheid om de verschillende problemen in onderlinge samenhang tegelijk aan te pakken in de vorm van een gebiedsgerichte aanpak. Het Rijk heeft prioriteit gegeven aan de reconstructie van de zandgebieden in Zuid- en Oost-Nederland (Overijssel, Gelderland, Utrecht, Noord-Brabant en Limburg).
Gebieden waarin mestproblemen als gevolg van intensieve veehouderij worden aangepakt, worden de zogenaamde reconstructiegebieden genoemd. Deze gebieden kennen een hoge veedichtheid en kampen met bijzondere milieuproblemen, zoals vermesting, verzuring, stank en verdroging. De aanpak van de reconstructie staat beschreven in de Reconstructiewet concentratiegebieden.
De doelstelling van de reconstructiewet is het geven van een positieve impuls aan zowel de agrarische structuur alsmede aan de kwaliteit van natuur, bos, landschap, recreatie, water en milieu door een wijziging van inrichting van de concentratiegebieden.
Met de reconstructie wil het Rijk een goede ruimtelijke structuur bewerkstelligen en het woon-, werk-, leef- en economische klimaat verbeteren.

1.2.2 Ammoniak

Wet geurhinder en veehouderij
De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt vanaf 1 januari 2007 het toetsingskader voor de milieuvergunning, als het gaat om geurhinder vanwege dierenverblijven van veehouderijen. De Wet geurhinder en veehouderij geeft normen voor de geurbelasting die een veehouderij mag veroorzaken op een geurgevoelig object (bijvoorbeeld een woning). Voor wat betreft de geurhinder van veehouderijen dient inzichtelijk te worden gemaakt of een goed woon- en verblijfklimaat is gegarandeerd en of niemand onevenredig in zijn belangen wordt geschaad.

Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij
De landbouw veroorzaakt een deel van de stikstofemissie; verkeer en industrie vormen andere belangrijk bronnen. Stikstofdepositie leidt tot verzuring en vermesting, waardoor de daarvoor gevoelige habitattypen verminderen in areaal of verslechteren in conditie. Kritische depositiewaarden voor stikstof geven de grens aan waarboven dit risico reëel is, dat wil zeggen niet kan worden uitgesloten.

Het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij is op 1 april 2008 in werking getreden. Met dit Besluit wordt invulling gegeven aan het algemene emissiebeleid voor heel Nederland. Het besluit bepaalt dat dierenverblijven, waar emissie-arme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissie-arm moeten zijn uitgevoerd. Hiertoe bevat het besluit zogenaamde maximale emissiewaarden. Op grond van het besluit mogen alleen nog huisvestingssystemen met een emissiefactor die lager is dan of gelijk is aan de maximale emissiewaarde, toegepast worden.

Voor de melkveehouderijen in de gemeente Enschede betekent dit dat de maximale emissiewaarde voor melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar op den duur 9,5 kg ammoniak per jaar bedraagt.

1.2.3 Mestvergisting

Handreiking (co-) vergisting
Diverse beleids- en wettelijke kaders zijn van toepassing op mestverwerking en mestvergisting. Het actuele juridische kader is samengevat weergegeven in de concept update van de Handreiking (co-)vergisting van mest. In onderstaand kader zijn de belangrijkste onderdelen van het juridisch kader uit de handreiking opgenomen (zie kader 1).

1.2.4 Dierenwelzijn

De meeste welzijnsregels voor dieren gaan over de huisvesting, omdat daarbij de meeste welzijnsproblemen kunnen voorkomen voor varkens, pluimvee, kalveren, konijnen en nertsen.

Gezondheids- en Welzijnswet voor dieren (GWWD)
Ook transport van deze dieren over grote afstanden geeft aanleiding tot welzijnsproblemen. In de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD) staat een lijst met dieren die in Nederland voor productie mogen worden gehouden. Verdere regels in de GWWD gaan onder andere over op welke leeftijd een jong dier bij zijn moeder mag worden weggehaald en over voortplantingstechnieken.

In artikel 34 van de GWWD staat dat het in principe verboden is dieren te houden voor hun producten, tenzij deze dieren speciaal daartoe zijn aangewezen. In het besluit Aanwijzing voor productie te houden dieren staat vermeld welke diersoorten daarvoor gehouden mogen worden. Producten waarvoor dieren gehouden kunnen worden zijn bijvoorbeeld melk, vlees, wol, bloed, urine, eieren, veren, huiden, pelzen en honing. Het besluit is niet van toepassing op gezelschapsdieren.

Aan het houden van dieren voor productie wordt in de wet speciale aandacht besteed, omdat dit risico's met zich meebrengt. Zo kan het zijn dat er meer aandacht is voor de economische belangen dan voor het welzijn van de dieren. Doel van het besluit Aanwijzing voor productie te houden dieren is het volgende: voorkomen dat mensen dieren voor productiedoeleinden houden voordat is vastgesteld dat deze dieren op een aanvaardbare wijze gehouden kunnen worden.

Om welzijnsproblemen tegen te gaan, staan in de GWWD regels voor de huisvesting, bijvoorbeeld:
1. de stalruimte die dieren moeten hebben;
2. de inrichting van die stallen, hokken of kooien;
3. het soort stal waarin dieren gehouden mogen worden. Zo mogen vanaf 2004 kalveren die ouder zijn dan acht weken, alleen nog maar in groepen worden gehuisvest;
4. wat voor soort bodem de stal moet hebben, bijvoorbeeld een roostervloer of een dichte vloer om op te liggen;
5. de hoeveelheid buitenlicht die er minstens in de stal moet komen.

Verder zijn er regels voor specifieke diersoorten (bijvoorbeeld varkens en kippen). Zo worden er voor kippen eisen gesteld aan de lengte van de voerbak, aan de hoogte van de kooi en aan de drinkwatervoorziening [Bron: www.minlnv.nl; 2010].

Kader 1 Belangrijkste onderdelen juridisch kader handreiking (co-)vergisting van mest [Bron: www.infomil.nl; 2009]

Mestverwerking en de beste beschikbare technieken (BBT)

Het bevoegd gezag zal de eisen in de milieuvergunning moeten baseren op de beste beschikbare technieken (BBT). Deze zijn vastgelegd in referentiedocumenten (BREF). Voor mestverwerking is de BREF voor de intensieve veehouderij relevant (Reference Document on Best Available Techniques for Intensive Rearing of Pigs and Poultry, juli 2003). Deze BREF verstaat onder mestbehandeling onder andere een biologische behandeling waaronder ook (co-)vergisting wordt begrepen. De BREF stelt vrij algemene voorwaarden aan mestverwerking zodat in Nederland met de inzet van co-vergisting als mestverwerkingstechniek aan de BREF kan worden voldaan.

Co-vergisting en de Meststoffenwet

De Meststoffenwet bepaalt onder welke voorwaarden het digistaat van covergisting mag worden gebruikt als dierlijke meststof. In bijlage Aa onderdeel III van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet is een positieve lijst vastgesteld van organische materialen/producten. Als uitsluitend producten van die lijst worden toegevoegd aan een mestvergistingsproces en het te vergisten mengsel in hoofdzaak bestaat uit dierlijke mest, mag het digistaat als meststof worden gebruikt.

Wet op de ruimtelijke ordening

De Wro regelt dat in streek- en bestemmingsplannen wordt aangegeven welke functies in welke gebiedscategorieën zijn toegestaan of zich kunnen ontwikkelen. Het bestemmingsplan is bindend en bepaalt of een bouwvergunning verleend kan worden.

Ruimtelijke inpasbaarheid co-vergisting

De ruimte om co-vergisting zonder aanpassingen in een bestaand bestemmingsplan in te passen is beperkt. Dit blijkt onder andere uit jurisprudentie. Een gemeente of provincie die ruimte wil creëren voor co-vergisting van mest zal daar zelf beleidskeuzes in moeten maken en die doorvertalen in een structuurvisie of het bestemmingsplan. Bij het opstellen of actualiseren van het bestemmingsplan zal de gemeente de keuze moeten maken waar in de gemeente en op welke schaal co-vergisting van mest ruimtelijk inpasbaar is. Hierbij dienen twee vragen te worden beantwoord:

1. Wordt door de mestverwerking een meststof geproduceerd?
2. Is het een bedrijfseigen agrarische activiteit?

<u>Vraag 1. Wordt door de mestverwerking een meststof geproduceerd?</u>

Het digistaat (de co-vergiste mest) dient voor minstens 50% te bestaan uit dierlijke mest met uitsluitend co-substraten zoals aangegeven op de positieve lijst co-vergisting. In dat geval is het digistaat een dierlijke meststof volgens de Meststoffenwet. Als door de mestverwerking geen dierlijke meststof wordt geproduceerd is er sprake van een industriële installatie (zie categorie D). Als wel een meststof wordt geproduceerd is vraag 2 relevant.

<u>Vraag 2. Is het een bedrijfseigen agrarische activiteit?</u>

Om dit onderscheid te bepalen worden categorieën A, B, C en D onderscheiden:

A. Het bedrijf verwerkt eigen geproduceerde mest en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digistaat (de co-vergiste mest) wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt.
B. Het bedrijf verwerkt eigen geproduceerde mest en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digistaat wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt, of naar derden afgevoerd.
C. Het bedrijf verwerkt aangevoerde mest geproduceerd door derden en voegt eigen en/of van derden

afkomstige co-substraten toe. Het digistaat (de co-vergiste mest) wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt.

D. Het bedrijf verwerkt aangevoerde mest van derden en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digistaat wordt als meststof afgeleverd aan derden.

A, B en C worden als bedrijfseigen beschouwd en D niet. Bij A en B gaat het meestal om een veehouderij, bij C om een akkerbouwbedrijf. Voor A, B en C is er een duidelijke binding met de tot het bedrijf behorende agrarische activiteit of bedrijfsgronden: de aanvoer of de afvoer is 'van' of 'gaat naar' het eigen bedrijf. Om de systematiek niet te star te laten zijn, zal het hier moeten gaan om aan- of afvoer die *in hoofdzaak* van of naar het eigen bedrijf gaat voor de mest of de gronden. De toevoeging 'in hoofdzaak' komt tegemoet aan praktijksituaties waarbij soms een deel van de stroom extern wordt aan- of afgevoerd. Er zijn van oudsher diverse samenwerkingsverbanden tussen agrarische bedrijven, al dan niet in familie verband. Onderlinge levering en verwerking tussen bijvoorbeeld een veehouderij, een loonwerker en een akkerbouwer kunnen dan plaatsvinden in het agrarische gebied. Geadviseerd wordt 'in hoofdzaak' wel strikt te hanteren, zodat het onderscheid met categorie D zo duidelijk mogelijk blijft.

Zonering rond vergistingsinstallaties

De handreiking Bedrijven en milieuzonering van de VNG (VNG, maart 2009) adviseert een richtafstand van 100 meter rond installaties voor covergisting, verbranding en vergassing van mest, slib, GFT en reststromen voedingsindustrie. Dit is gebaseerd op afstanden van 100 meter voor geur en geluid, 50 meter voor stof en 30 meter voor veiligheid. Voor installaties voor co-vergisting zijn de afstanden voor geur, stof en geluid een overschatting, terwijl veiligheid voor de grote installaties wordt onderschat. Gebaseerd op de categorie-indeling van de voorgaande paragraaf wordt het volgende geadviseerd:

- **Categorie A en B**: Hier gaat het om bedrijven waar vee wordt gehouden. Om geurhinder te voorkomen zullen daarvoor al in het bestemmingsplan redelijk grote afstanden aangehouden moeten worden. Dat betekent dat voor co-vergisting bij een veehouderij geen *aanvullende* afstandseisen gesteld hoeven te worden zolang de totale biogasopslagcapaciteit niet groter is dan 2.000 kubieke meter.
- **Categorie C**: Hier gaat het doorgaans om akkerbouwbedrijven. Bij een dergelijk bedrijf is een installatie voor co-vergisting bepalend voor de aan te houden afstand. Geadviseerd wordt vanwege geluid en veiligheid een afstand van 50 meter aan te houden voor installaties waarvan de totale biogasopslagcapaciteit niet groter is dan 2.000 kubieke meter.
- **Categorie D**: Hier gaat het om gespecialiseerde mestvergistingsinstallaties, die doorgaans apart bestemd zullen worden. Aangezien hier ook biogasopslag groter dan 2.000 kubieke meter mogelijk is, wordt geadviseerd een zone van 100 meter aan te houden.

De bouwvergunning

Een mestverwerkingsinstallatie is een vergunningplichtig bouwwerk ingevolge de Woningwet (Ww). Indien er sprake is van het oprichten van een bouwwerk in relatie tot een mestverwerkingsinstallatie is er dus een bouwvergunning vereist. Een bouwvergunning kan worden geweigerd wanneer het bouwwerk (de mestverwerkingsinstallatie) niet past in het bestemmingsplan. Als de gemeente beschikt over een actueel bestemmingsplan zou duidelijk moeten zijn waar covergisting wel en niet inpasbaar is.

Kalverenbesluit 1994
Dit besluit is een uitwerking van richtlijn nr. 91/629/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen. Hierin staat vermeld dat in de Europese Unie per 1 januari 2007 kalveren niet meer individueel mogen leven (als 'kistkalveren' in eenlingboxen). In Nederland is deze datum vervroegd naar 1 januari 2004.
In het Kalverenbesluit 1994 zijn onder andere uitgangspunten met betrekking tot huisvesting opgenomen. Kalveren tot 8 weken oud mogen in zogenaamde eenlingboxen worden gehuisvest. Voor kalveren minder dan 150 kg of 220 kg of meer varieert het minimale staloppervlak van 1,5 m² tot 1,8 m².

Varkensbesluit 1998
In het Varkensbesluit zijn regels vastgesteld omtrent de minimale leefruimte van varkens. De regels in dit besluit zijn over het algemeen strenger dan de Europese eisen. Ook in het Varkensbesluit 1998 zijn uitgangspunten met betrekking huisvesting opgenomen. Zo wordt onder meer onderscheid gemaakt in minimale staloppervlakten voor gespeende varkens, gebruiksvarkens of niet in een groep gehouden zeugen (gelten) en beren. Voor de eerste groep geldt dat het minimale staloppervlak afhangt van het gewicht, voor een beer wordt het oppervlak bepaald door de leeftijd.

Legkippenbesluit 2003
In de EU zijn in 1999 specifieke huisvestingsnormen vastgelegd voor leghennen. In Nederland zijn deze normen geïmplementeerd via het Legkippenbesluit. Er zijn minimumnormen en overgangstermijnen vastgesteld voor verschillende typen van huisvesting voor leghennen. Zo is vanaf 2012 huisvesting in batterijkooien verboden. In het besluit is aangegeven dat legkippen in alternatieve huisvestingssystemen over 0,1111 m² bruikbaar oppervlak moeten beschikken. Voor legkippen in een kooi geldt dat ze minimaal moeten beschikken over 750 cm² bruikbaar oppervlak. Het totale oppervlakte mag niet kleiner zijn dan 2000 cm².

1.2.5 Natuur

Natuurbeschermingswet (1998)
NATURA 2000-gebieden zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998. Deze wet is in 2005 in werking getreden en is primair gericht op het behoud van Habitattypen en de leefgebieden van diersoorten (gebiedbescherming). De bescherming van de dier- en plantensoorten zelf valt niet onder de Natuurbeschermingswet maar onder de Flora- en faunawet. Met de Natuurbeschermingswet zijn enkele Europese verplichtingen, zoals de Europese Vogelrichtlijn (1979), Habitatrichtlijn (1992) en Wetlands Conventie (1984) opgenomen in de Nederlandse wetgeving.

Het doel van de Natuurbeschermingswet is om die natuurwaarden die door de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn aangewezen in een gunstige staat van instandhouding te brengen of te houden. Om de natuurwaarden te beschermen zijn speciale beschermingszones aangewezen, de zogenaamde NATURA 2000-gebieden. NATURA 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden in de Europese Unie, met als doel het behoud en herstel van de biodiversiteit in Europa. Elk gebied is aangewezen vanwege het belang voor bepaalde diersoorten (Habitatrichtlijnsoorten) of Habitattypen. In totaal worden 162 gebieden in Nederland aangewezen als NATURA 2000-gebied. Naast speciale beschermingszones (NATURA 2000-gebieden) vallen ook zogenaamde Beschermde natuurmonumenten onder de Natuurbeschermingswet.

De Nb-wet bepaalt dat voor ieder NATURA 2000-gebied een aanwijzingsbesluit moet worden opgesteld, waarin heldere Instandhoudingsdoelen zijn vastgelegd. Deze beschrijven per soort en/of habitattype wat de doelen zijn om de natuurwaarden in een 'gunstige staat van instandhouding' te brengen en/of te behouden. Om schade te voorkomen aan de natuurwaarden waarvoor NATURA 2000-gebieden zijn aangewezen, bepaalt de wet dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstorend effect kunnen hebben op de soorten, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. Dit geldt niet alleen voor activiteiten binnen het beschermde gebied. Ook activiteiten die in de omgeving van een beschermd gebied plaatsvinden, kunnen een negatieve invloed hebben op het beschermde gebied. Er is dan sprake van externe werking.

Een belangrijk voorbeeld van externe werking betreft de effecten van stikstofdepositie. Talloze studies hebben negatieve ecologische effecten van stikstofdepositie aangetoond, waaronder een verminderde soortendiversiteit en het verdringen van zeldzame soorten uit de vegetatie door stikstofminnende soorten. Hoge stikstofdepositities leiden meestal tot een verarming van de vegetatie door de dominantie van snelgroeiende, stikstofminnende soorten als brandnetel en grassen. Veel zeldzame soorten van voedselarme milieus zullen hierdoor verdwijnen. In voedselarme biotopen als hoogvenen en heidegebieden kunnen hoge N deposities leiden tot invasie door berken en grassen, met name pijpenstrootje en bochtige smele. De gevoeligheid van een habitattype voor stikstofdepositie wordt gewoonlijk weergegeven door de kritische depositiewaarde (KDW). De KDW wordt door Van Dobben & Van Hinsberg (2008) als volgt gedefinieerd:

De kritische depositiewaarde is de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitattype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie.

Zoals blijkt uit de definitie kan bij deposities boven de KDW een significant negatief effect niet op voorhand worden uitgesloten. Aan de andere kant betekent een overschrijding van de KDW niet dat er gegarandeerd effecten op zullen treden. De effectroutes van stikstofdepositie zijn zeer complex en afhankelijk van verschillende abiotische factoren als bodemvochtigheid, kationenbeschikbaarheid van de bodem, fosforlimitatie enz. Deze factoren kunnen elkaar onderling beïnvloeden en het is vaak niet mogelijk de effecten eenduidig te onderscheiden. Zo is de vergrassing van vochtige heidevegetaties vaak de resultante van zowel veranderingen in grondwaterstand als een toename in stikstofdepositie.

Het toetsingskader m.b.t. de effecten van stikstofdepositie is de afgelopen jaren veel in beweging geweest. Dit wordt nader besproken in kader 2. Het toetsingskader voor stikstof in Duitsland wordt nader besproken in kader 3.

Kader 2 Toetsingskader stikstofdepositie Nederland

Tot voor kort werd bij de beoordeling van vergunningaanvragen in het kader van de Nb-wet gebruik gemaakt van het 'Toetsingskader Ammoniak en NATURA 2000'. Op basis van dit toetsingskader kon een vergunning worden verleend als de ammoniakdepositie door een bedrijf op de dichtstbijzijnde rand van het NATURA 2000-gebied niet hoger is dan 5% van de kritische depositiewaarden voor dat gebied. In 2008 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geoordeeld dat deze wijze van toetsing in strijd is met het stelsel van de aan de Nb-wet ten grondslag liggende Europese Habitatrichtlijn. Uit de uitspraken volgt dat in het geval van overbelaste situaties niet op voorhand kan worden uitgesloten dat de natuurlijke kenmerken van een NATURA 2000-gebied worden aangetast indien de ammoniakdepositie de 5% niet overschrijdt. De effecten zullen van geval tot geval moeten worden beoordeeld.

Als reactie op het oordeel van de Raad van State is door de provincie het "Beleidskader Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen" (april 2010) uitgewerkt. Dit beleid is momenteel sturend als toetsingskader voor veranderingen in de stikstof(ammoniak)emissie (zie 3.3).

Kader 3 Toetsingskader stikstofdepositie Duitsland

De Duitse systematiek inzake de beoordeling van stikstofdepositie staat beschreven in het 'Arbeidskreis Ermittlung und Bewertung von Stickstoffeinträgen' uit 2006. Een samenvatting wordt gegeven door Gies *et al*. (2007). Bij de beoordeling wordt in eerste instantie gekeken of de bestaande depositie plus de verwachte toename kleiner of groter is dan een kritische waarde. Een vergunning wordt altijd verleend indien de totale belasting kleiner is dan de kritische waarde. Indien de belasting boven de kritische waarde komt, kan alsnog een vergunning worden verleend mits de toename in depositie kleiner is dan 30% van de kritische waarde. Bij een overschrijding van de 30% waarde wordt een vergunning geweigerd.

Als kritische waarde wordt in Duitsland de *critical load* gebruikt. Deze critical loads zijn in 2002 vastgesteld tijdens een Expert Workshop in Berne, Zwitserland, georganiseerd door de Swiss Agency for the Environment, Forests and Landscape (SAEFL 2003). De critical loads van de 'Berne lijst' worden gegeven als een bereik waarbinnen de waarde valt. Waar precies de critical load binnen dit bereik valt, hangt af van verschillende abiotische factoren als bodemvochtigheid, kationenbeschikbaarheid van de bodem, fosforlimitatie enz. Aangezien deze parameters voor de gebieden niet bekend zijn, wordt hier van een worst-case scenario uitgegaan en de ondergrens gebruikt. Waar de critical load niet bekend is, is de Nederlandse KDW gebruikt.

Ecologische hoofdstructuur

De vorming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een concrete uitwerking van De Nota Ruimte (2005) en de Nota Natuur voor mensen, Mensen voor Natuur (2000). Het ruimtelijke beschermingsbeleid voor de EHS is gericht op het instandhouden van kenmerken en waarden die wezenlijk zijn voor behoud, herstel en ontwikkeling van de EHS-gebieden.
Effecten op de EHS moeten voorkomen of in ieder geval gecompenseerd worden. Hierover zijn afspraken gemaakt tussen het rijk en de provincies, vastgelegd in de nota 'Spelregels EHS'. Het ruimtelijke beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS gebieden.

Daarom geldt in de EHS het ‘nee, tenzij’-regime. In deze gebieden zijn nieuwe plannen, projecten of handelingen niet toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn èn er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Voor ingrepen die aantoonbaar aan de criteria voldoen geldt het vereiste dat de schade zoveel mogelijk moet worden beperkt door mitigerende maatregelen. Resterende schade dient te worden gecompenseerd. Indien een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het ‘nee, tenzij’-regime kan de ingreep niet plaatsvinden.

Het ‘nee, tenzij’-regime vanuit de Spelregels EHS is vergelijkbaar met het toepassen van de ADC-criteria uit de Natuurbeschermingswet (Nb-wet) bij een Passende Beoordeling. In beide gevallen wordt (onder meer) gesproken wordt over alternatieven, redenen van groot openbaar belang en compensatie. De Passende Beoordeling vormt echter een strengere beoordeling van schadelijke effecten dan het geval is in het EHS-afwegingskader. Het afwegingskader voor de EHS spreekt daarnaast over ‘redenen van groot openbaar belang’, terwijl het afwegingskader van de Nb-wet spreekt over ‘dwingende redenen van groot openbaar belang’.

In de beoordeling van effecten op de Provinciale EHS worden mogelijke effecten op de wezenlijke kenmerken geconcretiseerd door te toetsen aan de volgende criteria: 1) kwaliteit van het habitat, 2) oppervlakte, en 3) versnippering. Het toetsingskader geldt formeel nog niet in de zoekgebieden voor de ecologische verbindingszones die de EHS gebieden met elkaar verbinden. In de beoordeling worden mogelijke effecten op de verbindingszones al wel meegenomen.

Flora- en fauna wet (2002)
Verschillende bedreigde en zeldzame soorten zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. De doelstelling van deze wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Hiervoor bevat de wet diverse concrete verbodsbepalingen:

- Beschermde inheemse dieren mogen niet verstoord, gevangen of gedood worden.
- Beschermde inheemse plantensoorten mogen niet vernield, beschadigd of ontworteld worden.
- Nesten, rustplaatsen en voortplantingsplaatsen van beschermde soorten mogen niet verstoord of vernield worden.

Soorten die worden beschermd onder de Flora- en faunawet vallen in drie verschillende beschermingsregimes: licht beschermde soorten (‘Tabel 1 soorten’), matig beschermde soorten (‘Tabel 2’) en streng beschermde soorten (‘Tabel 3’). Elke categorie kent een eigen beoordelingsregime voor ontheffingverlening.

Licht beschermde soorten
De ‘Tabel 1 soorten’ zijn in de Flora- en faunawet opgenomen en dus beschermd. Ze komen echter in Nederland algemeen voor. Voor verstoring van deze soorten bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig onderhoud, beheer of gebruik, of bij ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, geldt daarom een algemene vrijstelling. Het aanvragen van een ontheffing is dus niet nodig.

Overige soorten
Wanneer soorten uit Tabel 2 negatief beïnvloed worden zijn er twee situaties mogelijk: er wordt gewerkt met of er wordt gewerkt zonder een 'gedragscode'. De invoering van de gedragscode is de tweede grote wijziging van de Flora- en faunawet. In een gedragscode is opgenomen hoe werkzaamheden worden uitgevoerd zodanig dat schade aan beschermde soorten wordt voorkomen of tot een minimum wordt beperkt. Wanneer bij uitvoering van de werkzaamheden gehandeld wordt volgens een gedragscode geldt een vrijstelling. Dit moet echter ook aangetoond kunnen worden en de gedragscode moet door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurd zijn, alvorens deze een wettelijke status heeft.

Wanneer er niet gehandeld wordt volgens een gedragscode, geldt bij de ontheffingsaanvraag de 'lichte' toets. Hierbij moet aangetoond worden dat de werkzaamheden er niet toe mogen leiden dat het voortbestaan van de soorten in gevaar wordt gebracht. Belangrijk hierbij is dat aangetoond kan worden dat reeds in een vroeg stadium van planvorming rekening is gehouden met de dieren en planten in het gebied.

Streng beschermde soorten
Ontheffingsaanvragen voor streng beschermde 'Tabel 3 soorten' worden volgens een uitgebreide toetsing beoordeeld. Niet alleen moet worden aangetoond dat de werkzaamheden de lokale populatie van de soort niet in gevaar brengen, tevens moet worden aangetoond dat er geen bevredigend alternatief voor de activiteit is en deze dwingende redenen van groot openbaar belang (met inbegrip van redenen van sociale of economische aard) dan wel het milieu dient. Werkzaamheden die niet vallen onder de noemer natuurbeheer moeten bovendien zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen. Dit houdt in dat er geen 'wezenlijke invloed' op beschermde soorten is en dat schade aan de soorten zoveel mogelijk wordt voorkomen, bijvoorbeeld door het nemen van mitigerende en/of compenserende maatregelen. Onder de streng beschermde soorten vallen ook de habitatrichtlijnsoorten.

Broedvogels
Alle broedvogels in Nederland genieten een streng beschermde status. Werkzaamheden waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- en verblijfplaatsen worden verstoord zijn verboden. De nesten van vogels die elk jaar een nieuw nest maken zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Sommige vogels, zoals sommige roofvogels en uilen, gebruiken ieder jaar hetzelfde nest. Deze vaste nesten zijn ook buiten het broedseizoen beschermd.

Zorgplicht
Naast bovenstaande verplichtingen voor beschermde soorten geldt bovendien voor alle soorten, plant en dier, de zogenaamde zorgplicht. In de zorgplicht is opgenomen dat alle planten en dieren een intrinsieke waarde hebben en onvervangbaar zijn. De zorgplicht is een fatsoenseis en houdt in dat bij menselijk handelen voldoende zorg in acht genomen wordt om in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk te beschermen.

Rode Lijst soorten
De Rode Lijst bevat alle bedreigde of kwetsbare soorten waaraan bijzondere aandacht moet worden besteed voor de instandhouding. De Rode Lijsten zijn vastgesteld op grond van het Verdrag van Bern, dat het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijk leefmilieu in Europa ten doel heeft. Daarbij moet speciale aandacht worden besteed aan bedreigde soorten. In Nederland is het Verdrag van Bern op 1 juni 1982 geratificeerd. De Rode Lijsten worden per soortgroep opgesteld, en vastgesteld door de minister van LNV. De mate waarin een soort wordt bedreigd wordt weergeven door verschillende categorieën: gevoelig, kwetsbaar, bedreigd, ernstig bedreigd en uitgestorven.

De Rode Lijsten dienen vooral als instrument bij de bescherming van biodiversiteit en de prioritering en monitoring hiervan. Hoewel soorten op de Rode Lijst niet noodzakelijkerwijs ook zijn beschermd door nationale wetgeving, vallen veel (gewervelde) diersoorten van de Rode Lijst vaak ook onder de Flora- en faunawet. Voor veel plantensoorten daarentegen is dit niet het geval. Ten aanzien van Rode Lijst soorten wordt beoordeeld of er sprake is van een afname van de kwantiteit of kwaliteit van het leefgebied, of een aanzienlijke reductie van de populatie.

1.2.6 Overig

Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (Activiteitenbesluit)
Het Activiteitenbesluit heet voluit het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer. Voor de totstandkoming van het Activiteitenbesluit is de Wet milieubeheer (Wm) gewijzigd. In de nieuwe systematiek vallen alle Wm-inrichtingen onder het Activiteitenbesluit, tenzij ze in de Wm of in het besluit zijn uitgezonderd.

Het Activiteitenbesluit is van toepassing op ‘inrichtingen’ (bedrijven) en reguleert activiteiten, waarbij het begrip ‘activiteit’ breed moet worden gezien. Zodra een bedrijf een of meer van de in het besluit vermelde activiteiten uitvoert zijn de daarbij behorende voorschriften van toepassing. Er wordt onderscheid gemaakt in type A-, type B- en type C-inrichtingen. Bedrijven type A en B vallen geheel onder de algemene regels uit het Activiteitenbesluit. Type C alleen voor een deel van de activiteiten. Bij het Activiteitenbesluit hoort een ministeriële regeling met concrete maatregelen per activiteit.

IPPC-bedrijven vallen buiten de reikwijdte van het Activiteitenbesluit en zijn dus altijd vergunningplichtig. IPPC-bedrijven zijn bedrijven met meer dan 40.000 stuks pluimvee, 2.000 vleesvarkens of 750 zeugen.

Wet luchtkwaliteit
Het wettelijke stelsel voor luchtkwaliteitseisen is weergegeven in hoofdstuk 5, titel 5.2 van de Wet milieubeheer. Dit wettelijke stelsel is van kracht sinds november 2007 en wordt ook wel de ‘Wet luchtkwaliteit’ (Wlk) genoemd.

In algemene zin kan worden gesteld dat de Wlk bestaat uit in Europees verband vastgestelde normen van maximumconcentraties voor een aantal stoffen. Hierbij gaat het om stoffen als zwaveldioxide (SO_2), stikstofoxiden (NO_x als NO_2), fijn stof (PM_{10}), koolmonoxide (CO), lood, benzeen, ozon, arseen, cadmium, nikkel en benzo(a)pyreen.

Voor wat betreft de stoffen zwaveldioxide (SO_2), stikstofoxiden (NO_x als NO_2), fijn stof (PM_{10}), koolmonoxide (CO), lood en benzeen wordt in de Wlk aangegeven op welke termijn aan de normen voldaan dient worden en welke bestuursorganen verantwoordelijkheden hebben bij het realiseren van de normen. Voor bovengenoemde stoffen zijn grenswaarden geformuleerd. Voor de stoffen ozon, arseen, cadmium, nikkel en benzo(a)pyreen zijn aanvullend richtwaarden opgenomen.

In Nederland zijn twee stoffen van de eerder genoemde stoffen die problemen kunnen opleveren met betrekking tot overschrijding van de grenswaarden. Het betreft hierbij NO_2 en fijn stof. NO_2 wordt beïnvloed door het wagenpark (verkeersbewegingen). Fijn stof wordt beïnvloed door grote industriële bronnen (met name uit het buitenland), diffuse bronnen zoals het totale wagenpark, natuurlijke bronnen en in mindere mate door lokale bronnen. Voor alle andere stoffen uit bijlage 2 van de Wet milieubeheer (waaronder benzeen, zwaveldioxide, lood en koolmonoxide) is (nagenoeg) geen overschrijdingsrisico[1].

Voor de componenten arseen, cadmium, nikkel en benzo(a)pyreen geldt dat op basis van een RIVM rapport uit 2007[2] gesteld kan worden dat voor bovengenoemde stoffen in Nederland ruimschoots zal worden voldaan aan de richtwaarde. De componenten worden derhalve eveneens als niet-kritisch beschouwd.

Ten slotte geldt voor ozon dat deze component niet als zodanig door de mens in de atmosfeer wordt gebracht. Ozon wordt onder invloed van zonlicht gevormd (complexe chemie) vanuit de stoffen NO_x, VOS, CO en CH_4 (methaan). Voor ozon zijn derhalve geen grenswaarden gehanteerd maar richtwaarden aangezien lokale maatregelen geen effect hebben op lokale ozonconcentraties. Verlaging van de ozonconcentraties is derhalve op Europees niveau geregeld. De richtwaarden voor ozon zijn gekoppeld aan de verplichte emissieplafonds voor de componenten zoals hierboven beschreven (NEC-richtlijn). Mocht in de toekomst blijken dat de richtwaarden niet zullen worden gehaald, dan kan ervoor worden gekozen om de emissieplafonds aan te scherpen. Op basis dit gegeven wordt ozon in dit onderzoek verder niet in beschouwing genomen.

Verder kan worden opgemerkt dat in de 'Wlk' ook grenswaarden zijn opgenomen voor de component $PM_{2,5}$. $PM_{2,5}$ heeft echter een directe relatie met PM_{10} waardoor kan worden gesteld dat wanneer aan de grenswaarde voor PM_{10} wordt voldaan ook aan de grenswaarde voor $PM_{2,5}$ wordt voldaan. Derhalve wordt de component $PM_{2,5}$ in onderhavig onderzoek buiten beschouwing gelaten.

De grenswaarden, voor de in dit onderzoek relevante componenten, zijn opgenomen in tabel 2.

[1] Zie hiervoor bijvoorbeeld RIVM 680709001 / 2007: Heavy metals and benzo(a)pyrene in ambient air in the Netherlands. A preliminary assessment in the framework of the 4th European Daughter Directive

[2] Heavy metals and benzo(a)pyrene in ambient air in the Netherlands, RIVM report 680704001/2007

Tabel 2 Grenswaarden fijn stof en NO_2

Component	Concentratie [µg/m^3]	Status	Omschrijving
Fijn stof (PM_{10})	40[1)]	Grenswaarde vanaf 2005	Jaargemiddelde concentratie
	50[2)]	Grenswaarde vanaf 2005	24 uurgemiddelde dat 35 keer per jaar mag worden overschreden
NO_2	40[3), 4)]	Grenswaarde vanaf 2010	Jaargemiddelde concentratie
	200[3), 4)]	Grenswaarde vanaf 2010	Uurgemiddelde dat 18 keer per jaar mag worden overschreden

1) Voor de zone midden en de agglomeraties Amsterdam/Haarlem, Utrecht en Rotterdam/Dordrecht, geldt tot 11 juni 2011 een jaargemiddelde concentratie van 48 µg/m^3.
2) Voor geheel Nederland geldt tot 11 juni 2011 een 24-uurgemiddelde concentratie van 75 µg/m^3.
3) Voor de agglomeratie Heerlen/Kerkrade geldt 1 januari 2013 in plaats van 1 januari 2015.
4) Tot het jaar 2015 (derogatietermijn) ligt de grenswaarde 50% hoger.

Naast de 'Wlk' is ook de Regeling 'beoordeling luchtkwaliteit 2007' van kracht (verder Rbl 2007). In deze Regeling zijn onder meer regels vastgelegd over de manier waarop luchtkwaliteitsonderzoeken dienen te worden uitgevoerd. Op deze Rbl 2007 vinden regelmatig wijzigingen plaats. In dit onderzoek is aangesloten bij de uitgangspunten van de Rbl 2007, waarbij rekening is gehouden met de recentste wijzigingen.

In de Rbl 2007 is een correctie opgenomen voor zwevende deeltjes, die zich van nature in de lucht bevinden en niet schadelijk zijn voor de gezondheid van de mens, de zeezoutcorrectie. Dit betekent voor de toetsing dat de jaargemiddelde fijn stof concentratie en het aantal overschrijdingen van de 24-uursgemiddelde grenswaarde gecorrigeerd mogen worden voor de bijdrage van natuurlijke bronnen. Voor de gemeente Pijnacker-Nootdorp bedraagt deze correctie voor zwevende deeltjes 6 µg/m^3 voor de jaargemiddelde concentratie. Daarnaast mag het aantal overschrijdingen van de 24-uursgemiddelde grenswaarde met 6 dagen worden verlaagd.

1.3 Provinciaal beleid

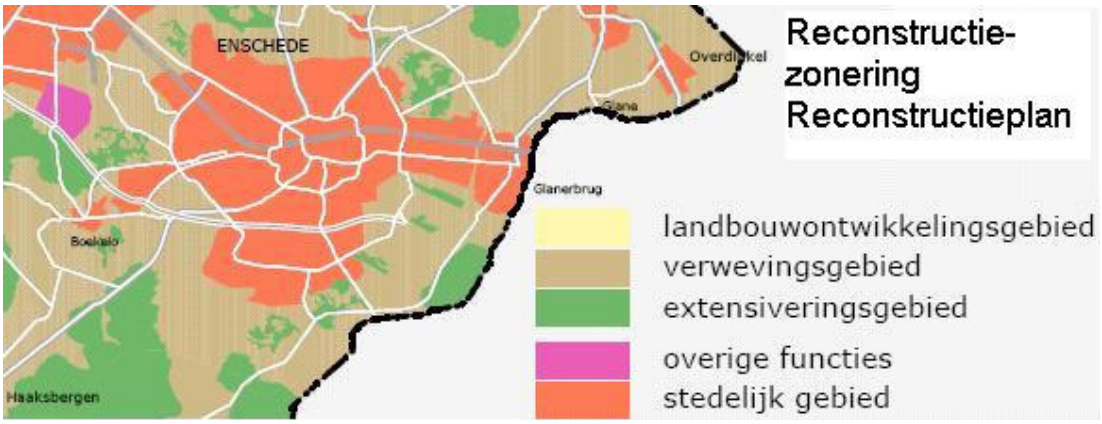
Overzicht Provinciaal beleid	
Ruimtelijke ordening	Omgevingsvisie Overijssel (2009)
Landbouw	Reconstructieplan Salland-Twente (2004)
Ammoniak	Beleidskader NATURA 2000 en stikstof voor veehouderijen (2010)

Omgevingsvisie Overijssel

In de provinciale Omgevingsvisie wordt de ontwikkeling geschetst van de fysieke leefomgeving in de provincie Overijssel met als horizon 2030. Hierin wordt aangegeven welke beleidsambities en doelstellingen van provinciaal belang zijn, waaraan een uitvoeringsprogramma is gekoppeld. De Omgevingsvisie is op 1 juli 2009 in werking getreden en heeft hiermee de status van provinciale structuurvisie als bedoeld in de Wro.

De ambitie van de provincie ten aanzien van landbouw is het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor schaalvergroting en verbreding in de landbouw. Voor het plangebied zijn twee van de drie ontwikkelingsperspectieven ten aanzien van de Groene omgeving van belang: ontwikkelingsperspectief 'buitengebied veelzijdige gebruiksruimte' en ontwikkelingsperspectief 'realisatie groene en blauwe hoofdstructuur'. Bij het eerste ontwikkelingsperspectief heeft de landbouw volop ruimte, waarbij andere functies en waarden in sterkere mate kaderstellend en medesturend zijn voor de ontwikkeling van de landbouw. Het tweede ontwikkelingsperspectief zet in op de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur.

Reconstructieplan Salland-Twente
Met toepassing van de Reconstructiewet concentratiegebieden hebben Provinciale Staten van Overijssel op 15 september 2004 het Reconstructieplan Salland-Twente vastgesteld. De in het Reconstructieplan vastgelegde zonering in landbouwontwikkelingsgebied, verwevingsgebied en extensiveringsgebied is bepalend voor de regeling van intensieve veehouderij in het bestemmingsplan. Deze zonering is op de zoneringskaart, waarvan onderstaand een fragment is afgebeeld, behorende bij het Reconstructieplan vastgelegd. Het Reconstructieplan is gebaseerd op de Reconstructiewet.



De Reconstructiewet concentratiegebieden vraagt om het plangebied in te delen in drie soorten zones of gebieden: landbouwontwikkelingsgebied, verwevingsgebied en extensiveringsgebied. Hoofdlijn van het provinciaal beleid is dat de intensieve veehouderij geleidelijk uit het extensiveringsgebied zal verdwijnen en zich (verder) zal concentreren inhet landbouwontwikkelingsgebied en op aan te wijzen sterlocaties in het verwevingsgebied. In het verwevingsgebied wordt voorts ingezet op het mogelijk maken en handhaven van veel functies naast elkaar en in combinatie met elkaar.

In het buitengebied van Enschede is verwevingsgebied en extensiveringsgebied aanwezig. Landbouwontwikkelingsgebied komt niet voor binnen de gemeentegrenzen van Enschede.

In het bestemmingsplan is de exploitatie van een intensieve veehouderijbedrijf binnen een bouwvlak alleen toegestaan, indien deze voorzien is van de functie-aanduiding 'intensieve veehouderij'. De mogelijkheden om binnen dit plan bouwvlakken te vergroten, te verplaatsen en dergelijke zijn afgestemd op het Reconstructieplan.

Beleidskader NATURA 2000 en stikstof voor veehouderijen
De provincie stelt zich op het standpunt dat er voor het gros (circa 87%) van de agrarische bedrijven nog verdere groeimogelijkheden liggen. Hierbij geldt als uitgangspunt dat gelet op de concurrentiepositie van de landbouw de natuurdoelen alleen stapsgewijs kunnen worden gerealiseerd. In onderstaande tabel zijn de hoofdlijnen van het nieuwe beleid weergegeven. Het beleidskader is in werking getreden op 27 april 2010.

De provincie werkt met een gecorrigeerd emissieplafond per bedrijf dat als volgt gedefinieerd is: het daadwerkelijke aantal dieren op 1 februari 2009 vermenigvuldigd met het emissieniveau per dierplaats conform de AmvB-huisvesting (zie tabel 3).

Tabel 3 Overzicht emissiewaarden per dierplaats (kg ammoniak per dierplaats per jaar) zoals gehanteerd in het provinciaal beleidskader

Rav-code	Categorie	Emissiewaarde traditionele stallen	Emissiewaarden AmvB-huisvesting	Emissiewaarde 2028*	Gerealiseerde reductie per dierplaats in 2028*
Varkens					
D11	Biggenopfok	0,75	0,23	0,21	72%
D12	kraamzeugen	8,3	2,9	2,5	70%
D13	Gutse/dragen-de zeugen	4,2	2,6	2,3	45%
D3	Vleesvarkens	3,5	1,4	1,1	69%
Kippen					
E2	Legkippen	0,315	0,125	0,111	65%
E4	Vleeskuikenou-derdieren	0,580	0,435	0,250	57%
E5	vleeskuikens	0,080	0,045	0,037	54%
A161	Melkkoeien /beweiding	9,5	9,5	6,65	30%
A162	Melkkoeien/permanente opstalling	11,0	9,5	5,5	50%

* aan einde derde beheerplanperiode

De provincie hanteert verder als uitgangspunt dat:
- Er worden geen maatregelen of stalsystemen voorgeschreven. Wel worden doelen gesteld aan het verlagen van de emissie per dierplaats. Het is aan de ondernemer om aan te geven hoe hij/zij die denkt te bereiken.
- Bij uitbreiding van de intensieve veehouderijen worden meteen die doelen gesteld die overeenkomen met de gewenste eindsituatie. Voor de melkveehouderij geldt een gefaseerde overgangssituatie.
- Bedrijven met een feitelijke emissie, die hoger is dan de het gecorrigeerde emissieplafond, moeten de helft van het verschil tussen de feitelijke emissie en het gecorrigeerde emissieplafond inleveren bij nieuwe ontwikkelingen (rest mag voor groei worden benut).
- bij plannen en projecten waarbij uitbreiding van het aantal dieren aan de orde is – een uitbreiding van een stal of de bouw van een nieuwe stal – dienen verdere toenames van emissie ten opzichte van het gecorrigeerde emissieplafond met in achtneming van de hierboven beschreven overgangsregeling, worden door techniek en/of externe en/of interne saldering teniet gedaan.

Het stikstofbeleid is van grote invloed op de ontwikkelingsmogelijkheden van landbouwbedrijven. Aanvullend op het generieke emissiebeleid neemt de provincie Overijssel in de beheerplannen voor de NATURA 2000-gebieden gebiedsgerichte maatregelen op om de ammoniakdepositie vanuit de landbouw verder terug te brengen. Hierbij wordt gedacht aan de volgende maatregelen:

- Het versneld – dat wil zeggen vooruitlopend op het generieke beleid – verminderen van de ammoniakemissie van nabij gelegen landbouwbedrijven (technische maatregelen, stalaanpassingen, aanpassing bedrijfsvoering, etc.).
- Het stimuleren van de ontwikkeling van natuur- en landschapsgerichte landbouwbedrijven rondom de NATURA 2000-gebieden, ook met het oog op een goede ruimtelijke inpassing van deze gebieden in het omliggende agrarisch cultuurlandschap.
- De sanering van sterk emitterende bedrijven en het uitplaatsen van landbouwbedrijven in het kader van de uitvoering van de Reconstructie.

In het bestemmingsplan en deze Plan-MER dienen de bovengenoemde maatregelen als uitgangspunten.

1.4 Gemeentelijk beleid

Overzicht Gemeentelijk beleid	
Ruimtelijke ordening	Buitenkans 2010, gids voor het Buitengebied
Water	Waterbeleid (2002)

Gids Buitenkans (2008)
Het Enschedese buitengebied is de laatste jaren in toenemende mate onder de aandacht gekomen. De afgelopen jaren blijkt steeds duidelijker dat er behoefte is aan meer bewegingsvrijheid. Landbouwbedrijven verdwijnen, bebouwing komt vrij en er wordt gezocht naar economische vernieuwing.

De gemeente krijgt veel aanvragen voor de realisering van nieuwe initiatieven. Tevens heerst er bezorgdheid om de mogelijke teloorgang van de waarden van het buitengebied. In 2005 is naar aanleiding van de toenemende dynamiek in het buitengebied de nota "Verkenning Toekomst Buitengebied" geschreven. In de Gids Buitenkans (2008), is het beleid voor het buitengebied verder uitgewerkt. Niet langer kan worden volstaan met het conserverende beleid zoals dat in het vigerende bestemmingsplan buitengebied uit 1996 is neergelegd. Provincie en het rijk hebben de deur naar de ontwikkeling van het platteland opengezet. De gemeente gaat hierin mee In de "Verkenning Toekomst Buitengebied" is al aangegeven, dat de gemeente de economische draagkracht van het buitengebied wil stimuleren. Daarnaast wil de gemeente bijdragen aan de grote publieke rijkdom van het platteland in de vorm van natuurschoon, cultuurhistorie, rust, duisternis, biodiversiteit en de toegankelijkheid. Met Buitenkans, gids voor het buitengebied, worden deze ambities verder ingevuld.

Het buitengebied van Enschede kenmerkt heeft een sterk wisselend uiterlijk met grote landschappelijke, historische en ecologische waarden. Het is een typisch Twents "verwevingslandschap": een mix van landbouw, bosbouw en natuur op een voor Nederland relatief reliëfrijke ondergrond (de stuwwal). De ruime aanwezigheid van

landgoederen en de esthetische kwaliteit daarvan vormen hierbinnen een extra dimensie. De gemeente wil deze identiteit graag vasthouden en richtinggevend laten zijn bij de ontwikkeling van nieuwe initiatieven. Of, anders gezegd het buitengebied van Enschede moet:

- Kwalitatief hoogwaardig zijn in de zin van landschappelijke identiteit en diversiteit, beleefbaar cultureel erfgoed en grote ecologische waarden.
- Vitaal en leefbaar zijn met voldoende perspectieven voor de landbouw en andere economische activiteiten.
- Beleefbaar en toegankelijk zijn voor de stedeling en andere bezoekers.
- Een gebied zijn waar men rust, ruimte, stilte en duisternis kan ervaren.

Buitenkans, gids voor het buitengebied, is opgesteld om uitvoering te kunnen geven aan bovengenoemde ambitie om meer mogelijk te maken in het buitengebied en tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. De gids is het instrument om sturing te geven aan nieuwe ontwikkelingen. Ruimtelijke kwaliteit is daarbij leidend.
Het beleid uit de gids is doorvertaald in het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost.

Waterbeleid
Een nieuw element van de watervisie is dat het waterbeheer in een breed en integraal kader wordt gezet. Dat is nodig om de waterproblematiek in Enschede bij de wortel aan te pakken. Integraal waterbeheer is echter niet alleen nodig om knelpunten op te lossen, het biedt ook kansen voor het versterken van de kwaliteit van de leefomgeving. De watervisie heeft dan ook een positieve ontwikkeling van het water in en rondom de stad op het oog.

De uitwerking van de watervisie zit in het terugbrengen van de blauwe aders in Enschede, waarmee het water weer zichtbaar wordt gemaakt. De Watervisie heeft drie doelstellingen:

1. Water leidend bij de ruimtelijke inrichting.
2. Samenwerking tussen de 'waterpartners', inclusief burgers.
3. Water weer in de belevingswereld van de bewoners.

Principes bij de uitvoering daarvan zijn (deze zijn afgeleid uit de richtlijnen van de rijksoverheid):

1. Vasthouden, bergen, afvoeren. Regenwater zoveel mogelijk laten infiltreren in het gebied waar het valt, dus in de wijk zelf.
2. Herstellen van de 'nierwerking'. Het scheiden van schone– (hemelwater) en vuile (afvalwater) waterstromen.
3. Een doelmatige waterketen. Het minimaliseren van de kosten van de waterketen en van de negatieve effecten op het milieu.
4. Beleving van water. Vergroten van de kwaliteit van de ruimtelijke inrichting door water een rol te laten spelen in de leefomgeving.

De watervisie richt zich op vier schaalniveaus. Het eerste en hoogste schaalniveau betreft de invloed van het water in de gemeente Enschede op het water in Twente. Hierbij staat het bergen van afstromend water (retentie) centraal. Het tweede schaalniveau betreft het grondgebied van de gemeente. Hier wordt met name aandacht gegeven aan het weer zichtbaar maken van het water in de stad, gekoppeld aan de optimalisatie van een duurzame waterketen. Het derde schaalniveau betreft de

woonwijk of het stroomgebied. Op dit niveau richt de aandacht zich op de invloed van het waterbeheer op de beleving van de ruimte. Het vierde schaalniveau betreft de woningen en percelen in stad en buitengebied. Hier richt de aandacht zich met name op het vasthouden en infiltreren van neerslag. Deze vier schaalniveaus komen samen in het terugbrengen van de blauwe aders in Enschede.

Bijlage 7 Bijlage 4.3 Mer Luchtkwaliteit

Luchtkwaliteit en stikstofdepositie

Bijlage 3 van het Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost

Gemeente Enschede

19 augustus 2011
Definitief rapport
9T6140.01

A COMPANY OF

ROYAL HASKONING

HASKONING NEDERLAND B.V.
PLANNING & TRANSPORT

Barbarossastraat 35
Postbus 151
6500 AD Nijmegen
+31 (0)24 328 42 84 Telefoon
+31 (0)24 323 61 46 Fax
info@nijmegen.royalhaskoning.com E-mail
www.royalhaskoning.com Internet
Arnhem 09122561 KvK

Documenttitel	Luchtkwaliteit en stikstofdepositie Bijlage 3 van het Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost
Verkorte documenttitel	Plan-MER Enschede, bijlage 3
Status	Definitief rapport
Datum	19 augustus 2011
Projectnaam	Plan MER Enschede
Projectnummer	9T6140.01
Opdrachtgever	Gemeente Enschede
Referentie	9T6140.01/R016/Nijm

Auteur(s)	N. Verzijden, P. van den Eijnden
Collegiale toets	drs. H.C.N. van der Putten
Datum/paraaf	19-8-2011
Vrijgegeven door	drs. ing. C.A. Algra
Datum/paraaf	19-8-2011

ROYAL HASKONING

INHOUDSOPGAVE

			Blz.
1	INLEIDING		1
2	WETGEVING EN TOETSINGSKADER		2
	2.1	'Wet luchtkwaliteit'	2
	2.2	Koppeling ruimtelijk ontwikkelingen en luchtkwaliteit	3
	2.3	Aannemelijk maken NIBM bijdragen	4
	2.4	NATURA 2000 gebieden	4
	2.5	Besluit ammoniakemissie huisvesting en Provinciaal beleid	5
3	UITGANGSPUNTEN		7
	3.1	Bedrijven en emissies	7
4	RESULTATEN STIKSTOFDEPOSITIE BEREKENINGEN		11
	4.1	Emissieplafond	11
	4.2	Alternatieven plan-MER	17
	4.3	Extra ruimte voor groei bij emissiereductie	17
5	MESTVERGISTING		22
	5.1	Ammoniakemissie in bestaande situatie	22
	5.2	Berekenen ammoniakreductie/NO_x toename	22
	5.3	Conclusie ammoniakemissie	23
	5.4	Aannames in werkwijze	23
	5.5	Effect NO_x emissies als gevolg van mestvergisting	24
6	TOETSING 'WET LUCHTKWALITEIT'		26
	6.1	Berekeningen fijn stof emissie	26
7	CONCLUSIE TEN AANZIEN VAN DE ONTWIKKELING IN DE STIKSTOFDEPOSITIE EN LUCHTKWALITEIT		30

BIJLAGEN
1. Overzicht bedrijfsgegevens

1 INLEIDING

De gemeente Enschede is bezig met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied gelegen ten zuiden en oosten van Enschede. In dit buitengebied zuid-oost zijn 64 agrarische bedrijven gelegen welke allen een uitstoot hebben van ammoniak en fijn stof. De ammoniak emissies leiden tot een stikstof depositie in de omgeving. Dit is van belang aangezien dit een nadelig effect kan hebben op de nabijgelegen NATURA 2000 gebieden. Voor het invullen van het bestemmingsplan is een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke effecten van de toekomstige ontwikkelingen van de agrarische bedrijven op de NATURA 2000 gebieden in de omgeving van Enschede en is onderzoek uitgevoerd naar NO_x en fijn stof in het kader van de 'Wet luchtkwaliteit' (Wlk) (Titel 5.2 Wet milieubeheer).

In de plan-MER behorend bij het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost beschouwt de gemeente Enschede twee mogelijke ontwikkelingen ten opzichte van de huidige situatie. In de eerste ontwikkeling wordt aangenomen dat elk agrarisch bedrijf een groei heeft van 10% van zijn veestapel. In de tweede ontwikkeling wordt aangenomen dat elk agrarisch bedrijf groeit tot het maximale aantal dieren toegestaan op zijn bouwblok (maximale bouwblokvulling). De passende beoordeling geeft de invloed weer op de NATURA 2000 gebieden. In onderhavig rapport wordt het effect van de mogelijke ontwikkelingen voor het aspect stikstofdepositie, NO_x en fijn stof onderzocht. Hierbij wordt uitgegaan van het jaar 2011 (vaststelling bestemmingsplan) en de toekomstige jaren 2020 en 2030.

Voor dit luchtkwaliteit- en depositieonderzoek zijn de berekeningen uitgevoerd met het Nieuw Nationaal Model zoals toegepast in het door KEMA vervaardigde Stacks programmapakket.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op het vigerende beleid dat wordt gevoerd ten aanzien van de immissie van luchtverontreinigende stoffen en vastgestelde het toetsingskader van de provincie Overijssel. Daarnaast is in hoofdstuk 2 het wettelijke kader beschreven met betrekking tot NATURA 2000 gebieden. In hoofdstuk 3 zijn de uitgangspunten voor de toetsing weergegeven voor de verschillende ontwikkelingen. In hoofdstuk 4 zijn de resultaten met betrekking tot stikstofdepositie weergegeven en in hoofdstuk 5 de resultaten met betrekking tot fijn stof en NO_x. Tot slot zijn de conclusies in hoofdstuk 6 beschreven.

2 WETGEVING EN TOETSINGSKADER

2.1 'Wet luchtkwaliteit'

Het wettelijke stelsel voor luchtkwaliteitseisen is weergegeven in hoofdstuk 5, titel 5.2 van de Wet milieubeheer. Dit wettelijke stelsel is van kracht sinds november 2007 en wordt ook wel de 'Wet luchtkwaliteit' genoemd.

In algemene zin kan worden gesteld dat de Wlk bestaat uit in Europees verband vastgestelde normen van maximumconcentraties voor een aantal stoffen. Hierbij gaat het om stoffen als zwaveldioxide (SO_2), stikstofoxiden (NO_x als NO_2), fijn stof (PM_{10}), koolmonoxide (CO), lood, benzeen, ozon, arseen, cadmium, nikkel en benzo(a)pyreen.

Voor wat betreft de stoffen zwaveldioxide (SO_2), stikstofoxiden (NO_x als NO_2), fijn stof (PM_{10}), koolmonoxide (CO), lood en benzeen wordt in de Wlk aangegeven op welke termijn aan de normen voldaan dient worden en welke bestuursorganen verantwoordelijkheden hebben bij het realiseren van de normen. Voor bovengenoemde stoffen zijn grenswaarden geformuleerd. Voor de stoffen ozon, arseen, cadmium, nikkel en benzo(a)pyreen zijn aanvullend richtwaarden opgenomen.

In Nederland zijn twee stoffen van de eerder genoemde stoffen die problemen kunnen opleveren met betrekking tot overschrijding van de grenswaarden. Het betreft hierbij NO_2 en fijn stof. NO_2 wordt beïnvloed door het wagenpark (verkeersbewegingen). Fijn stof wordt beïnvloed door grote industriële bronnen (met name uit het buitenland), diffuse bronnen zoals het totale wagenpark, natuurlijke bronnen en in mindere mate door lokale bronnen. Voor alle andere stoffen uit bijlage 2 van de Wet milieubeheer (waaronder benzeen, zwaveldioxide, lood en koolmonoxide) is (nagenoeg) geen overschrijdingsrisico[1].

Voor de componenten arseen, cadmium, nikkel en benzo(a)pyreen geldt dat op basis van een RIVM rapport uit 2007[2] gesteld kan worden dat voor bovengenoemde stoffen in Nederland ruimschoots zal worden voldaan aan de richtwaarde. De componenten worden derhalve eveneens als niet-kritisch beschouwd.

Ten slotte geldt voor ozon dat deze component niet als zodanig door de mens in de atmosfeer wordt gebracht. Ozon wordt onder invloed van zonlicht gevormd (complexe chemie) vanuit de stoffen NO_x, VOS, CO en CH_4 (methaan). Voor ozon zijn derhalve geen grenswaarden gehanteerd maar richtwaarden aangezien lokale maatregelen geen effect hebben op lokale ozonconcentraties. Verlaging van de ozonconcentraties is derhalve op Europees niveau geregeld. De richtwaarden voor ozon zijn gekoppeld aan de verplichte emissieplafonds voor de componenten zoals hierboven beschreven (NEC-richtlijn). Mocht in de toekomst blijken dat de richtwaarden niet zullen worden gehaald, dan kan ervoor worden gekozen om de emissieplafonds aan te scherpen. Op basis dit gegeven wordt ozon in dit onderzoek verder niet in beschouwing genomen.

[1] Zie hiervoor bijvoorbeeld RIVM 680709001 / 2007: Heavy metals and benzo(a)pyrene in ambient air in the Netherlands. A preliminary assessment in the framework of the 4th European Daughter Directive

[2] Heavy metals and benzo(a)pyrene in ambient air in the Netherlands, RIVM report 680704001/2007

Verder kan worden opgemerkt dat in de 'Wlk' ook grenswaarden zijn opgenomen voor de component $PM_{2,5}$. $PM_{2,5}$ heeft echter een directe relatie met PM_{10} waardoor kan worden gesteld dat wanneer aan de grenswaarde voor PM_{10} wordt voldaan ook aan de grenswaarde voor $PM_{2,5}$ wordt voldaan. Derhalve wordt de component $PM_{2,5}$ in onderhavig onderzoek buiten beschouwing gelaten.

De grenswaarden, voor de in dit onderzoek relevante componenten, zijn opgenomen in tabel 2.1.

Tabel 2.1 Grenswaarden fijn stof en NO_2

Component	Concentratie [µg/m^3]	Status	Omschrijving
Fijn stof (PM_{10})	40[1)]	Grenswaarde vanaf 2005	Jaargemiddelde concentratie
	50[2)]	Grenswaarde vanaf 2005	24 uurgemiddelde dat 35 keer per jaar mag worden overschreden
NO_2	40[3), 4)]	Grenswaarde vanaf 2010	Jaargemiddelde concentratie
	200[3), 4)]	Grenswaarde vanaf 2010	Uurgemiddelde dat 18 keer per jaar mag worden overschreden

1) Voor de zone midden en de agglomeraties Amsterdam/Haarlem, Utrecht en Rotterdam/Dordrecht, geldt tot 11 juni 2011 een jaargemiddelde concentratie van 48 µg/m^3.

2) Voor geheel Nederland geldt tot 11 juni 2011 een 24-uurgemiddelde concentratie van 75 µg/m^3.

3) Voor de agglomeratie Heerlen/Kerkrade geldt 1 januari 2013 in plaats van 1 januari 2015.

4) Tot het jaar 2015 (derogatietermijn) ligt de grenswaarde 50% hoger.

Naast de 'Wlk' is ook de Regeling 'beoordeling luchtkwaliteit 2007' van kracht (verder Rbl 2007). In deze Regeling zijn onder meer regels vastgelegd over de manier waarop luchtkwaliteitsonderzoeken dienen te worden uitgevoerd. Op deze Rbl 2007 vinden regelmatig wijzigingen plaats. In dit onderzoek is aangesloten bij de uitgangspunten van de Rbl 2007, waarbij rekening is gehouden met de recentste wijzigingen.

In de Rbl 2007 is een correctie opgenomen voor zwevende deeltjes, die zich van nature in de lucht bevinden en niet schadelijk zijn voor de gezondheid van de mens, de zeezoutcorrectie. Dit betekent voor de toetsing dat de jaargemiddelde fijn stof concentratie en het aantal overschrijdingen van de 24-uursgemiddelde grenswaarde gecorrigeerd mogen worden voor de bijdrage van natuurlijke bronnen. Voor de gemeente Enschede bedraagt deze correctie voor zwevende deeltjes 3 µg/m^3 voor de jaargemiddelde concentratie. Daarnaast mag het aantal overschrijdingen van de 24-uursgemiddelde grenswaarde met 6 dagen worden verlaagd.

2.2 Koppeling ruimtelijk ontwikkelingen en luchtkwaliteit

In de 'Wlk' is een flexibele koppeling aanwezig tussen ruimtelijke ontwikkelingen en luchtkwaliteit. Projecten die 'Niet in betekenende mate' (NIBM) bijdragen aan de luchtverontreinigingen hoeven niet afzonderlijk getoetst te worden aan de wettelijke luchtkwaliteitsnormen (in de vorm van grenswaarden). Projecten die wel in betekenende mate (IBM) bijdragen aan de luchtverontreiniging, worden in gebieden waar de normen voor luchtkwaliteit niet worden gehaald (zogenoemde overschrijdingsgebieden) in principe opgenomen in het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL).

Dit NSL houdt in dat het totaal aan maatregelen voor het verbeteren van de luchtkwaliteit in een gebied de negatieve effecten (alle geplande ruimtelijke projecten die de luchtkwaliteit verslechteren) tenminste moeten compenseren. Indien een IBM project niet in het NSL is opgenomen, kan het project eventueel alsnog doorgang vinden. Realisatie van een project is dan alleen mogelijk bij een expliciete toetsing aan de grenswaarden waarbij geen overschrijding door de aangevraagde activiteiten wordt veroorzaakt. Projectsaldering is eveneens mogelijk.

Het begrip NIBM bijdragen speelt een belangrijke rol in de regelgeving en is uitgewerkt in het Besluit 'Niet in betekenende mate bijdragen'[3] en de Regeling 'Niet in betekenende mate bijdragen'[4]. In de regelgeving is alleen voor de componenten fijn stof (PM_{10}) en NO_2 een NIBM-grens opgenomen.

2.3 Aannemelijk maken NIBM bijdragen

Een project is NIBM als aannemelijk is dat het project een toename van de concentratie van de componenten stikstofdioxide (NO_2) en fijn stof (PM_{10}) veroorzaakt van maximaal 3% van de jaargemiddelde grenswaarden van fijn stof en NO_2. Dit komt overeen met 1,2 µg/m^3. Deze maximale bijdrage is van toepassing op de minst gunstige plaats ('worst-place' benadering).

Er zijn twee mogelijkheden om aannemelijk te maken dat een project binnen de NIBM-grens blijft:
1. *Aantonen dat een project binnen de grenzen van een categorie uit de Regeling NIBM valt.* Er is dan geen verdere toetsing nodig.
2. *Op een andere wijze aannemelijk maken dat een project voldoet aan het 3% criterium.* Hiervoor kunnen verspreidingsberekeningen nodig zijn.

2.4 NATURA 2000 gebieden

NATURA 2000-gebieden zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998. Deze wet is in 2005 in werking getreden en is primair gericht op het behoud van Habitattypen en de leefgebieden van diersoorten (gebiedbescherming). De bescherming van de dier- en plantensoorten zelf valt niet onder de Natuurbeschermingswet maar onder de Flora- en faunawet. Met de Natuurbeschermingswet zijn enkele Europese verplichtingen, zoals de Europese Vogelrichtlijn (1979), Habitatrichtlijn (1992) en Wetlands Conventie (1984) opgenomen in de Nederlandse wetgeving.

Het doel van de Natuurbeschermingswet is om die natuurwaarden die door de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn aangewezen in een gunstige staat van instandhouding te brengen of te houden. Om de natuurwaarden te beschermen zijn speciale beschermingszones aangewezen, de zogenaamde NATURA 2000 gebieden. NATURA 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden in de Europese Unie, met als doel het behoud en herstel van de biodiversiteit in Europa.

Met name stikstofdepositie heeft een negatief effect op de NATURA 2000 gebieden. Stikstofdepositie ontstaat onder andere door de omzetting van ammoniak tot stikstof.

[3] Besluit niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen); Staatsblad 2007 / 440

[4] Staatscourant 9 november 2007, nr. 218 / pag. 11

2.5 Besluit ammoniakemissie huisvesting en Provinciaal beleid

Gezien de bijdrage van agrarische bedrijven aan de totale ammoniakemissies in Nederland worden de eisen ten aanzien van deze ammoniakemissies steeds strenger. Een eerste stap in de verlaging van de toegestane ammoniakemissies is het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (Besluit huisvesting). In het Besluit huisvesting is vastgelegd dat varkens en pluimvee bedrijven hun vee moeten stallen in emissiearme stallen. Voor nieuwbouw is het Besluit huisvesting al van kracht, terwijl voor bestaande stallen uitstel is gegeven tot 2013. Voor melkvee geldt dit Besluit huisvesting niet.

Naast het Besluit huisvesting (200&) heeft de provincie Overijssel aanvullend beleid gemaakt ter bescherming van NATURA 2000 gebieden. Het "Beleidskader NATURA 2000 en stikstof voor veehouderijen' heeft tot doel de stikstofdepositie op NATURA 2000 gebieden te verlagen. Het beleidskader bevat regels welke een kader bieden voor vergunningverlening en uitgangspunten voor het opstellen van beheerplannen.

Het provinciaal beleid voert per bedrijf een gecorrigeerd emissieplafond in. Dit gecorrigeerde emissieplafond is gelijk aan het aantal dieren per 1 februari 2009 maal de betreffende emissiekentallen horend bij het Besluit huisvesting.

Indien een bedrijf wil uitbreiden zijn er twee mogelijke situatie. Ten eerste kan het bedrijf een depositiebijdrage hebben onder de drempelwaarde van 1% van de kritische depositiewaarde. In dit geval is het toegestaan om eenmalig maximaal 50% van de emissie reductie ten gevolge van het gecorrigeerde emissieplafond te gebruiken voor bedrijfsontwikkeling. Emissie toename boven de 50%, door uitbreiding van de veestapel, dient teniet gedaan te worden door interne en/of externe saldering. Tot slot moeten in het jaar 2028 alle bedrijven technieken hebben toegepast met emissiewaarden zoals gesteld in de derde beheerplan periode. Van deze eerste situatie is in onderstaand kader een rekenvoorbeeld gegeven ter illustratie.

<u>Rekenvoorbeeld onder drempelwaarde 1%:</u>

Gangbaar bedrijf met 1000 vleesvarkens ((RAV-code D3)
NH_3-emissiekental 2011[5] traditioneel stalsysteem = 3,5 kg NH_3/dier/jaar
→ 1000 x 3,5 = 3.500 kg NH_3/jaar = vergunde emissieplafond

NH_3-emissiekental Besluit huisvesting (2020[6]) = 1,4 kg NH_3/dier/jaar
→ 1000 x 1,4 = 1.400 kg NH_3/jaar = gecorrigeerd emissieplafond

Indien een bedrijf een kritische depositiewaarde onder de drempelwaarde van 1% heeft en hij gaat uitbreiden mag hij 50% van het verschil tussen vergunde emissieplafond en gecorrigeerd emissieplafond, dus 0,5(3.500 – 1.400) = 1.050 kg NH_3/jaar gebruiken voor groei. Maximale emissieplafond = 1.400 + 1.050 =* ***2.450*** *kg NH_3/jaar worden.*

[5] RAV-code conform 'Regeling Ammoniak en Veehouderij', Staatscourant 2011 nr. 2435, d.d. 11 februari 2011.

[6] RAV-code conform Besluit ammoniakemissie huisvesting, zie tabel 3.5.

Bij toepassing emissiewaarde beleidskader (1,1 kg NH_3/dier/jaar)
2450 / 1.1 = 2227 vleesvarkens (uitbreiding met 1227 vleesvarkens ten opzichte van de vergunde situatie, afname emissie met 3500 – 2450 = 1050 kg NH_3/jaar).

Bij extra investering in vergaande technieken (BBT++) is een groei mogelijk naar 2450 / 0,55 = 4454 vleesvarkens.(uitbreiding met 3454 vleesvarkens ten opzichte van de vergunde situatie, afname emissie met 3500 – 2450 = 1050 kg NH_3/jaar).

In een tweede situatie heeft een bedrijf een depositiebijdrage boven de 1% van de kritische depositiewaarde. In dit geval moet het bedrijf zijn stalsystemen aanpassen aan het Besluit huisvesting in 2020 en aan de 'emissiewaarden derde beheerperiode' uit het provinciaal beleid in 2030.

Rekenvoorbeeld boven drempelwaarde 1%

Aantal vleesvarkens (RAV-code D3) = 1.000
NH_3-emissiekental 2011 = 3,5 kg NH_3/dier/jaar
→ 1.000 x 3,5 = 3.500 kg NH_3/jaar = vergunde emissieplafond
NH_3-emissiekental Besluit huisvesting = 1,4 kg NH_3/dier/jaar
*→ 1.000 x 1,4 = **1.400** kg NH_3/jaar = gecorrigeerd emissieplafond = max. emissieplafond*

Bij extra investering in vergaande technieken (BBT++) is een groei mogelijk naar 1400 / 0,55 = 2545 vleesvarkens (uitbreiding met 1545 vleesvarkens ten opzichte van de vergunde situatie, afname emissie met 3500 – 1400 = 2100 kg NH_3/jaar).

Voor deze bedrijven is geen enkele toename van emissie door bedrijfsontwikkeling toegestaan. Toenames in emissie moeten alle teniet gedaan worden door interne en/of externe saldering.

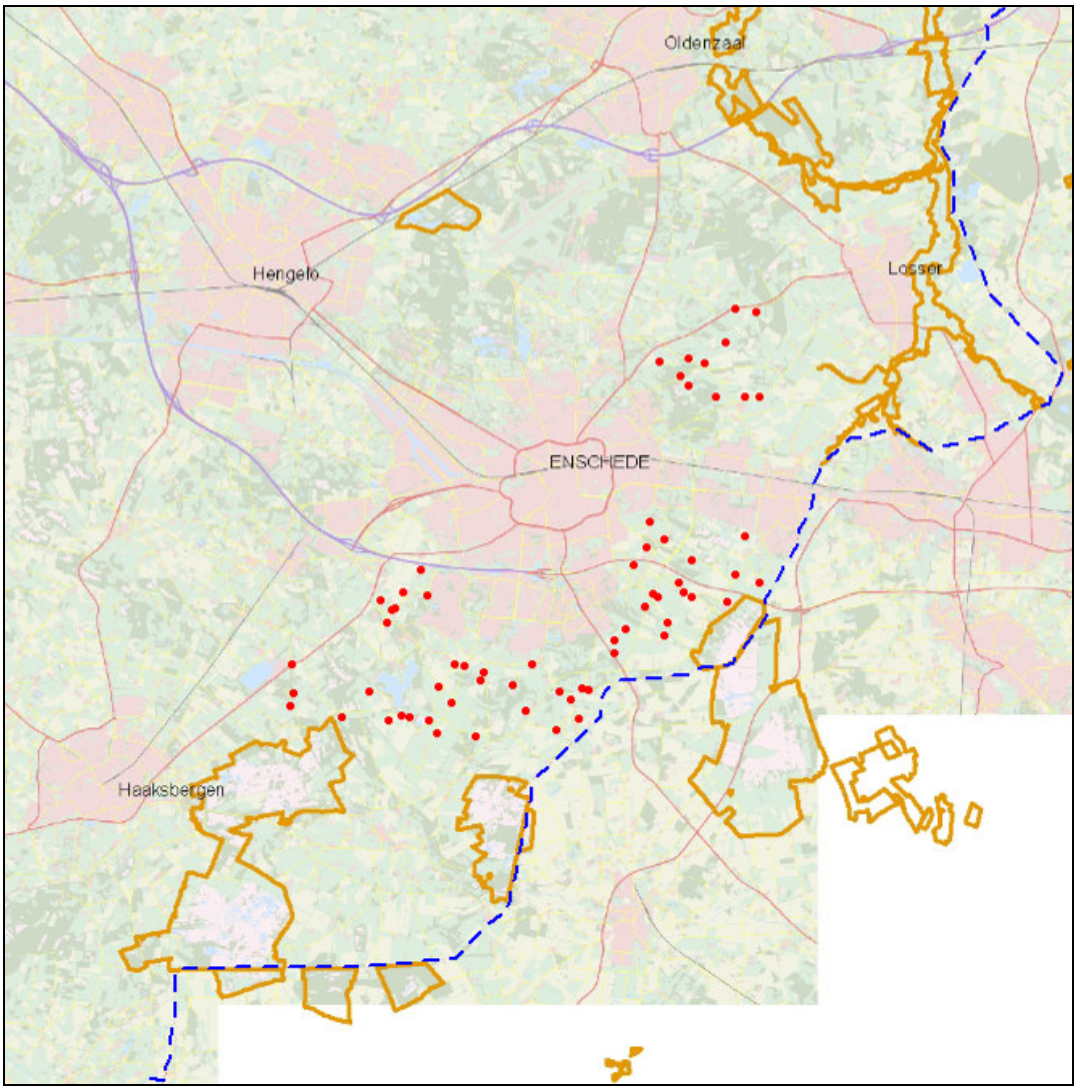
In navolgende paragrafen zijn stikstofdepositieberekeningen uitgevoerd met in acht neming van bovenstaande beleidskaders.

3 UITGANGSPUNTEN

3.1 Bedrijven en emissies

In onderhavig onderzoek zijn alle 64 agrarische bedrijven gelegen in buitengebied zuid-oost meegenomen. Het type bedrijven en de omvang van de bedrijven is volgens opgave van de Gemeente Enschede. In figuur 3.1 zijn de locaties van de agrarische bedrijven en de NATURA 2000 gebieden weergegeven. Een overzicht van de beschouwde veehouderijen is weergegeven in tabel 3.1. Een gedetailleerd overzicht van de agrarische bedrijven is gegeven in bijlage 1.

Figuur 3.1 **Ligging agrarische bedrijven (rode stippen) Enschede Buitengebied zuid-oost en de relevante Nederlandse en Duitse NATURA 2000 gebieden (geel omkaderd). De grens Nederland-Duitsland is weergegeven met een blauwe stippellijn**



NATURA 2000: Bronnen: Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Directie Natuur, 4 januari 2011; http://www.naturschutzinformationen-nrw.de/NATURA2000-meldedok/de/downloads; http://www.umwelt.niedersachsen.de/live. Topografie: Copyright © 2011, Dienst voor het kadaster en openbare registers, Apeldoorn.

Tabel 3.1 Overzicht van beschouwde veehouderijen in het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost

Omvang nieuw bouwblok [ha]	Aantal	Melkveehouderijen	Intensieve veehouderijen	Overige veehouderijen*
< 0,5	8	2	2	4
0,5 -1,0	18	13	2	2
1,0-1,5	37	29	6	2
> 1,5	1	-	-	1
Totaal aantal	***64***	***45***	***10***	***9***

* 8x paarden, 1x paarden/varkens

Naast het nulalternatief (geen groei van de veestapel) worden in het Plan-MER twee alternatieven beschouwd. Het eerste alternatief, het basisalternatief, gaat uit van 10% groei van de veestapel voor alle bedrijven. Het tweede alternatief, het worstcase alternatief, gaat uit van maximale bouwblokvulling waarbij elk agrarisch bedrijf groeit tot het maximale aantal dieren toegestaan op zijn bouwblok.

Het basisalternatief is hierbij verkregen door de vergunde veestapel voor alle bedrijven te verhogen met 10%. De maximale bouwblokvulling is bepaald per categorie bedrijf, te weten voor de categorieën melkveehouderij, intensieve veehouderij en paardenhouderij. In onderstaande tabellen 3.2 tot en met 3.4 is voor een voorbeeld agrarische bedrijf met een oppervlakte van 15.000 m^2 het maximale aantal dieren bepaald (de maximale bouwblokvulling)[7]. Op basis hiervan kan de totale ammoniak en fijn stof emissie bij maximale bouwblokvulling bepaald worden. Voor de agrarische bedrijven in het buitengebied zuid-oost is de maximale bouwblokvulling naar oppervlakte ratio bepaald.

De stalsystemen van agrarische bedrijven zijn geclassificeerd volgens RAV-codes. Met behulp van deze RAV-codes kan per stalsysteem een kental voor de ammoniak en fijn stof (PM_{10}) emissie van het betreffende stalsysteem worden bepaald. Middels dit emissiekental kan de totale ammoniak en fijn stof emissie bepaald worden. Hiervoor is gebruik gemaakt van de meest recente RAV-codes van 11 februari 2011[8].

Tabel 3.2 Totale emissie melkveehouderij met een oppervlakte van 15.000 m^2 in het jaar 2011

Diersoort, RAV-code	Aantal	Emissie NH_3 [kg/jaar/dier]	Emissie NH_3 [kg/jaar]	Emissie PM_{10} [g/jaar/dier]	Emissie PM_{10} [kg/jaar]
Melkkoeien A1.6.1	**200**	**9,5**	**1.900**	**118**	**23,6**
Jongvee	**140**	**3,9**	**5.46**	**38**	**5,32**
Totale emissies			***2.446***	**-**	***28,9***

[7] Opgave gemeente Enschede

[8] 'Regeling Ammoniak en Veehouderij', Staatscourant 2011 nr. 2435, d.d. 11 februari 2011

Tabel 3.3 Totale emissie paardenhouderij met een oppervlakte van 15.000 m^2 in het jaar 2011

Diersoort, RAV-code	Aantal	Emissie NH_3 [kg/jaar/dier]	Emissie NH_3 [kg/jaar]	Emissie PM_{10} [g/jaar/dier]	Emissie PM_{10} [kg/jaar]
Paarden (3 jaar en ouder	100	5	500	-	-
Totale emissies			***500***	**-**	**-**

Tabel 3.4 Totale emissie intensieve veehouderij met een oppervlakte van 15.000 m^2 in het jaar 2011

Diersoort, RAV-code	Aantal	Emissie NH_3 [kg/jaar/dier]	Emissie NH_3 [kg/jaar]	Emissie PM_{10} [g/jaar/dier]	Emissie PM_{10} [kg/jaar]
Kraamzeugen D1.2.6	84	4	336	160	13,44
Opfokzeugen, D3.2.7.2.1	120	1,2	144	153	18,36
Dekberen D2.100	1	5,5	5,5	180	0,18
Gespeende biggen D1.1.4.1	1008	0,26	262,1	74	74,59
Guste- en dragende zeugen D1.3.101	26	4,2	109,2	175	4,55
Guste en dragende zeugen D1.3.1	200	2,4	480	175	35
Guste- en dragende zeugen D1.3.9.1	80	2,3	184	175	14
Vleesvarkens D3.2.7.2.1	2052	1,2	2.462,4	153	313,96
Gespeende biggen D1.1.12.3	480	0,18	86,4	74	35,52
Pony's K3	3	3,1	9,3	-	-
Pony's K4	1	1,3	1,3	-	-
Totale emissies			***4.080,2***		***509,60***

Tabel 3.5 geeft een overzicht van alle geldende ammoniak emissiekentallen bij het huidige beleid, het Besluit huisvesting en het provinciale beleid. In de tabel zijn niet alle emissiekentallen vermeld. Deze emissiekentallen zullen in de toekomst ook wijzigen, echter voor deze kentallen is de toekomstige waarde nog onbekend. Derhalve zijn deze kentallen ook niet meegenomen in onderhavig onderzoek.

Ten aanzien van fijn stof worden in het Besluit huisvesting en het provinciale beleid geen andere emissiekentallen weergegeven. Daarnaast is niet aangegeven welke stalsystemen gehanteerd dienen te worden, enkel dat de ammoniakemissies dienen te dalen. Voor fijn stof zijn daarom voor alle alternatieven de huidige geldende kentallen gehanteerd, wat een overschatting van de emissies geeft.

In bijlage 1 is een gedetailleerd overzicht opgenomen van alle 64 bedrijven bestaande uit de RAV types, veeaantallen en de gebruikte emissiekentallen.

Tabel 3.5 Overzicht geldende ammoniak emissiekentallen volgens de RAV in de huidige situatie, Besluit huisvesting en provinciaal beleid

Hoofdcategorie	RAV-code	Huidig[1)]	Besluit huisvesting[2)]	Provinciaal beleid[2)]
Rundvee	A1.100.1	9,5	9,5	6,65
	A1.100.2	11,0	9,5	5,5
Varkens	D 1.1	0,75	0,23	0,21
	D 1.2	8,3	2,9	2,5
	D 1.3	4,2	2,6	2,3
	D 3	3,5	1,4	1,1
Kippen	E1	0,170	0,010	0,010
	E2	0,315	0,125	0,111
	E4	0,580	0,435	0,250
	E5	0,08	0,045	0,037

1) Kentallen overgenomen van http://www.infomil.nl/onderwerpen/landbouw-tuinbouw/ammoniak-en/regeling-ammoniak/stalbeschrijvingen/

2) Kentallen overgenomen uit 'Beleidskader Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen', april 2010 versie 0.2

4 RESULTATEN STIKSTOFDEPOSITIE BEREKENINGEN

De stikstofdeposities zijn berekend met behulp van het verspreidingsmodel KEMA Stacks (versie 10.2), welke toegepast kan worden voor depositieberekeningen. De algemene uitgangspunten voor de verspreidingsberekeningen zijn weergegeven in Tabel 4.1. Voor elk agrarisch bedrijf is in de modelering één emissiepunt aangenomen.

Tabel 4.1 Algemene uitgangspunten voor de verspreidingsberekeningen

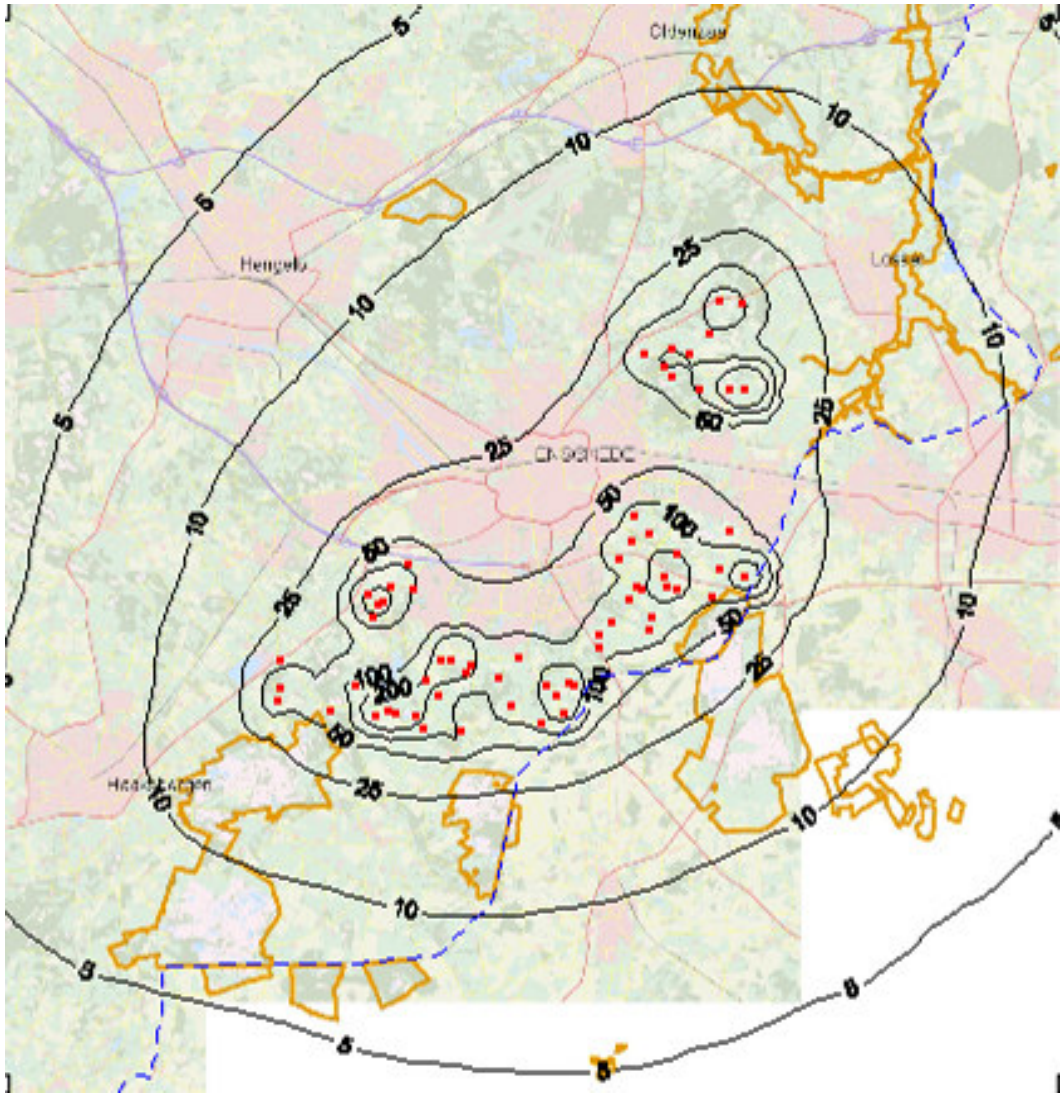
Parameter	Aanname
Klimatologie	De klimatologische gegevens van Nederland, vertaald naar locatiespecifieke meteo, zijn representatief voor de omgeving. Gehanteerd zijn de klimatologische gegevens van 1995 – 2004, zoals voor de toetsing aan de Wet luchtkwaliteit en depositie gebruikelijk is. Omwille van de rekenduur is gerekend met een steekproefgrootte van 10%. Conform diverse rekenvoorschriften van KEMA zijn de resultaten hiervan representatief.
Receptorhoogte	Voor de receptorhoogte is 1,5 meter gehanteerd.
Ruwheidlengte	Voor de ruwheidlengte is 0,250 meter gehanteerd (berekend aan de hand van rijksdriehoekscoördinaten, middels de Pre-SRM tool in Stacks).
Afmetingen grid	De afmetingen van het oppervlak, waarin de verspreidingsberekeningen zijn uitgevoerd, zijn: 25.000 meter bij 25.000 meter.
Receptorpunten	Het aantal receptorpunten waarmee gerekend wordt bedraagt 1.681.
Gebouwinvloed	Gebouwinvloed is in de modellering niet toegepast.
Inwendige schoorsteen diameter	Voor de inwendige schoorsteen diameter is 0,50 meter gehanteerd, de standaard te hanteren parameter
Gemiddelde uittreesnelheid	De gemiddelde uittreesnelheid welke is gehanteerd bedraagt 4,2 m/s, de standaard te hanteren parameter
Temperatuur rookgassen	De gehanteerde rookgas temperatuur bedraagt 285 Kelvin.
Aantal bedrijfsuren emissie	Aangenomen is dat de agrarische bedrijven een continu emissie hebben.

4.1 Emissieplafond

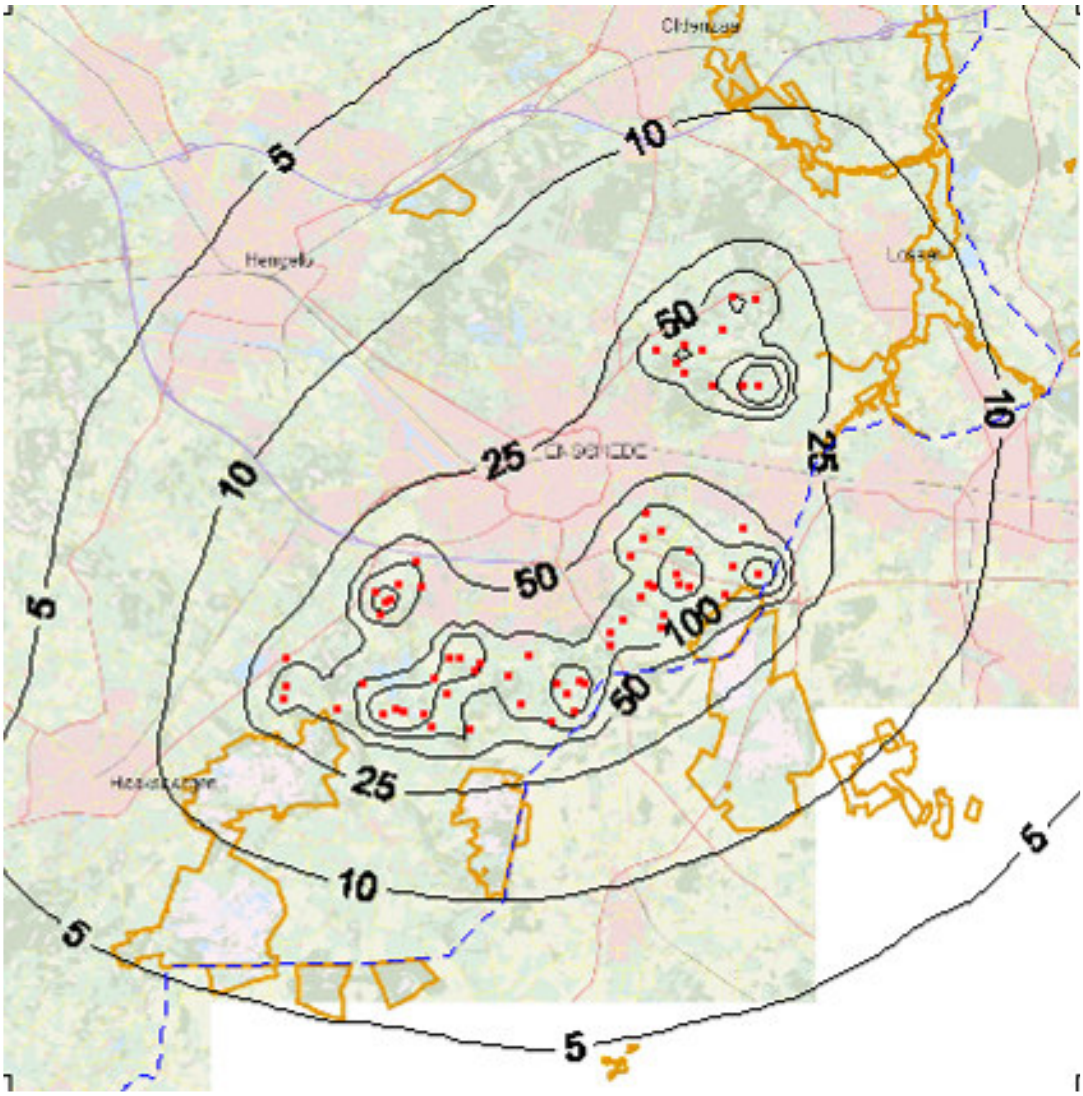
Conform het provinciaal beleid is aan elk van de agrarische bedrijven een emissieplafond toeberekend, gebaseerd op het aantal (vergunde) dieren per 1 februari 2009 maal de emissiekentallen horend bij het besluit Huisvesting (zie tabel 3.5). Het beleid is verder gebaseerd op een aanscherping van deze toegekende plafonds. Voor 2020 aangeduid als “gecorrigeerd” emissieplafond en voor 2030 als “minimaal” emissieplafond.

In de figuren 4.1 tot en met 4.3 zijn de stikstofdeposities weergegeven die bij de plafonds horen die zijn toegekend aan de bedrijven binnen het Bestemmingsplan Zuidoost Enschede. In 2009 loopt de bijdrage van de landbouw aan stikstofdepositie in de NATURA 2000 gebieden uiteen van 5 tot 100 mol/ha (zie figuur 4.1). In de komende decennia moeten de bedrijven gaan voldoen aan de vereiste emissieplafonds. De daarbij behorende depositiebijdragen zijn respectievelijk in de figuren 4.2 (situatie 2020) en figuur 4.3 (situatie 2030) weergegeven.

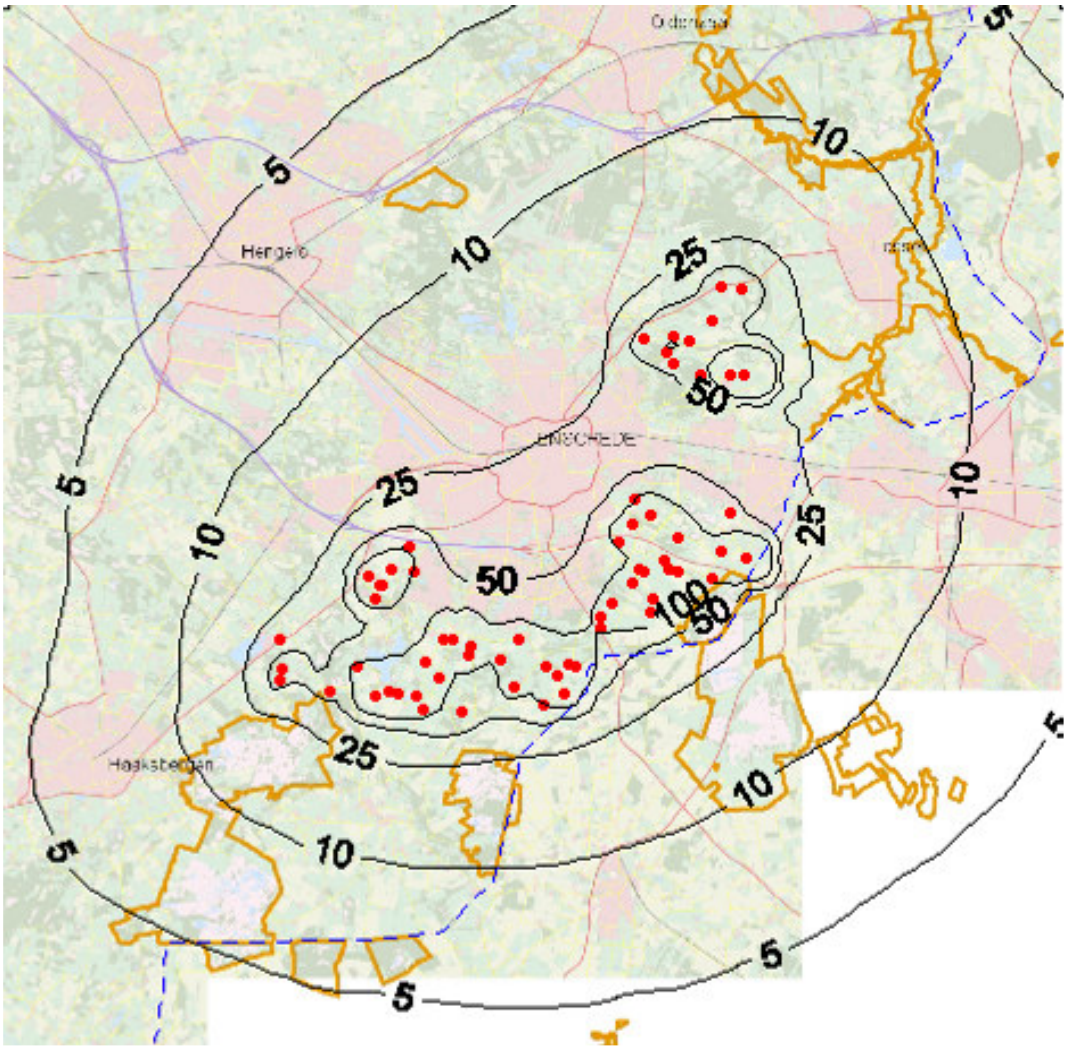
Figuur 4.1 Bronbijdrage landbouw aan de stikstofdepositie gelet op het emissieplafond van 2009



Figuur 4.2 Bronbijdrage landbouw aan de stikstofdepositie gelet op het gecorrigeerde emissieplafond van 2020

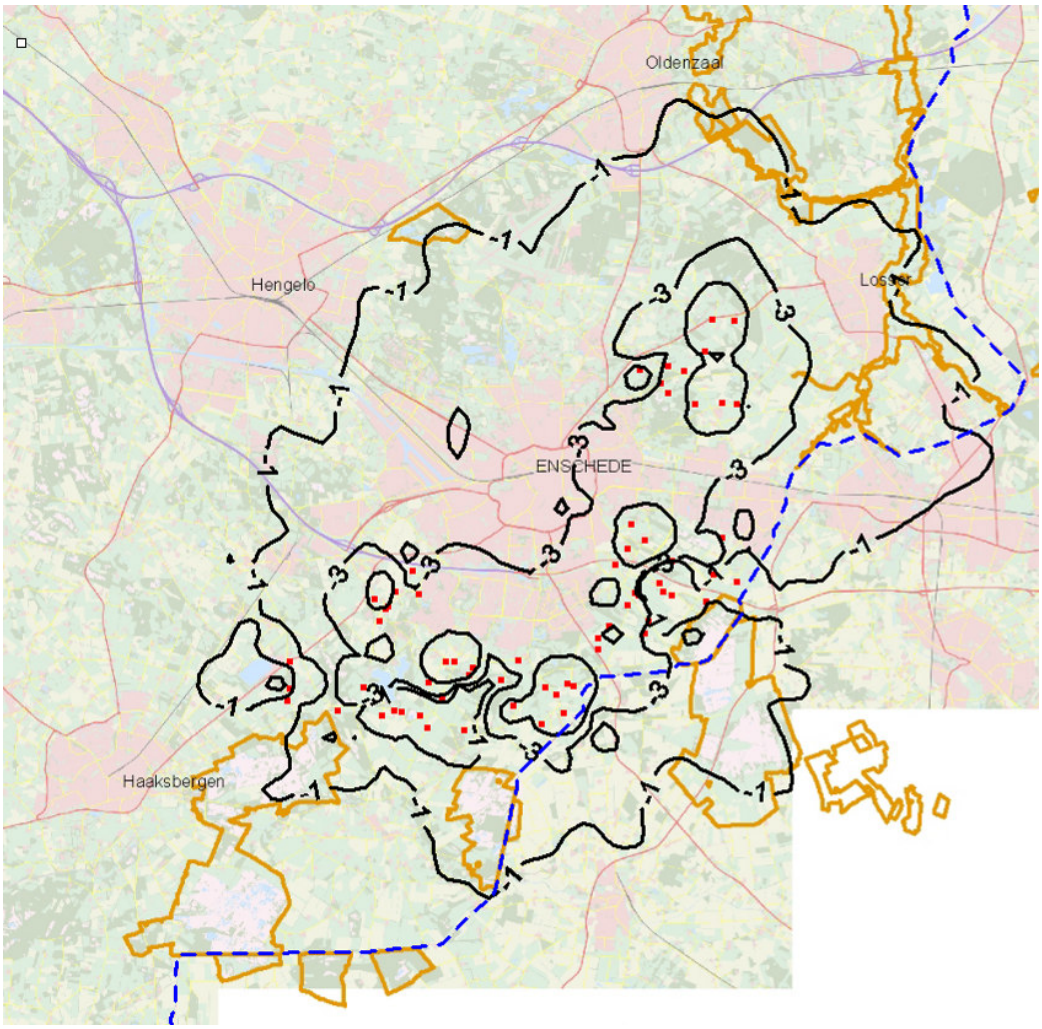


Figuur 4.3 Bronbijdrage landbouw aan de stikstofdepositie gelet op het minimaal emissieplafond van 2030

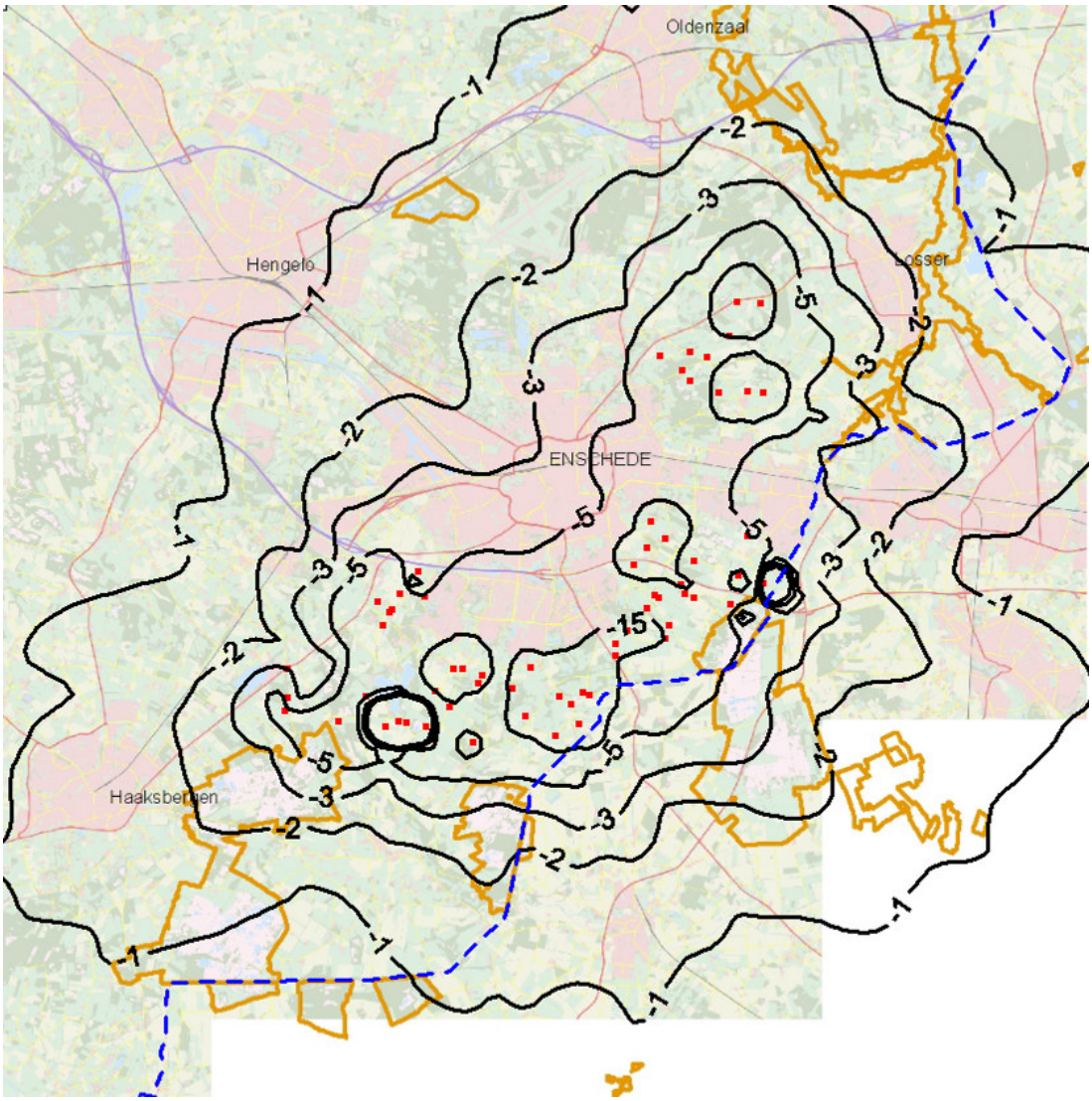


De voorgaande figuren lijken sterk op elkaar. De onderlinge verschillen zijn klein en komen niet tot uitdrukking. Uit de berekeningen blijkt dat de bijdrage van de landbouw aan de stikstofdepositie de komende decennia zal afnemen. Om dit beter zichtbaar te maken zijn de onderlinge verschillen berekend en geillustreerd (zie figuur 4.4 en 4.5). Het gecorrigeerde emissieplafond (2020) laat ter hoogte van de NATURA 2000 gebieden een maximale afname van circa 3 mol/ha zien (zie figuur 4.4) en bij het minimale emissieplafond (2030) is dit opgelopen naar circa 5 mol/ha (zie figuur 4.5).

Figuur 4.4 Afname stikstofdepositie bij het gecorrigeerde emissieplafond (2020) ten opzichte van het emissieplafond (2009)



Figuur 4.5 Afname stikstofdepositie bij het minimaal emissieplafond (2030) ten opzichte van het emissieplafond (2009)



4.2 Alternatieven plan-MER

In het MER is onderscheid gemaakt in een basisalternatief en een worstcase alternatief. Wat betreft de landbouw is het basisalternatief gebaseerd op 10% groei van de veestapel en het worstcase alternatief op een maximale veebezetting van de toegewezen bouwblokken (zie hoofdstuk 3). In het licht van het provinciaal beleid zorgt dit onderscheid in groei niet voor verschuivingen in de emissie aangezien elk bedrijf gebonden is aan de vastgestelde emissieplafonds.

4.3 Extra ruimte voor groei bij emissiereductie

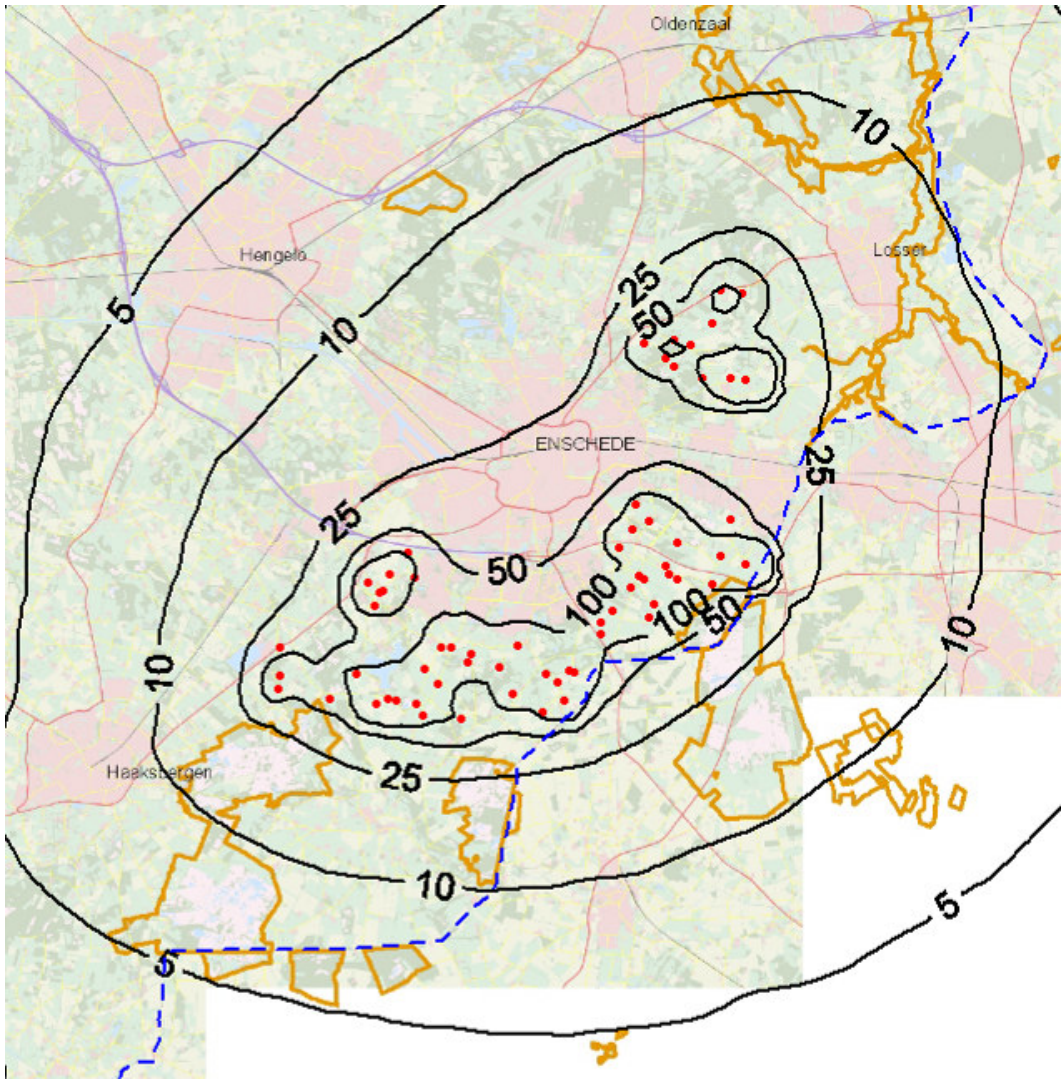
De provincie stelt zich op het standpunt dat een bedrijf éénmalig 50% van de bereikte emissiereductie voor groei mag gebruiken indien de huidige bijdrage aan de kritische depositiewaarde (KDW) minder dan 1% bedraagt. Is dit laatste niet het geval dan moeten bedrijven met groeiaspiraties zodanige maatregelen nemen dat het toegekende emissieplafond niet wordt overschreden. Dit kan worden gerealiseerd door interne en/of externe saldering (zie ook rekenvoorbeelden, § 2.5).

Bij interne of externe saldering zal de bijdrage van de landbouw aan de stikstofdepositie op de NATURA 2000 gebieden gelijk blijven. Indien echter het bedrijf 50% van de emissiereductie mag gebruiken voor het laten groeien van zijn veestapel zal de stikstofdepositie op de NATURA 2000 gebieden naar verwachting toenemen. Wel moet het bedrijf in deze situatie minimaal gaan voldoen aan het gecorrigeerd emissieplafond.

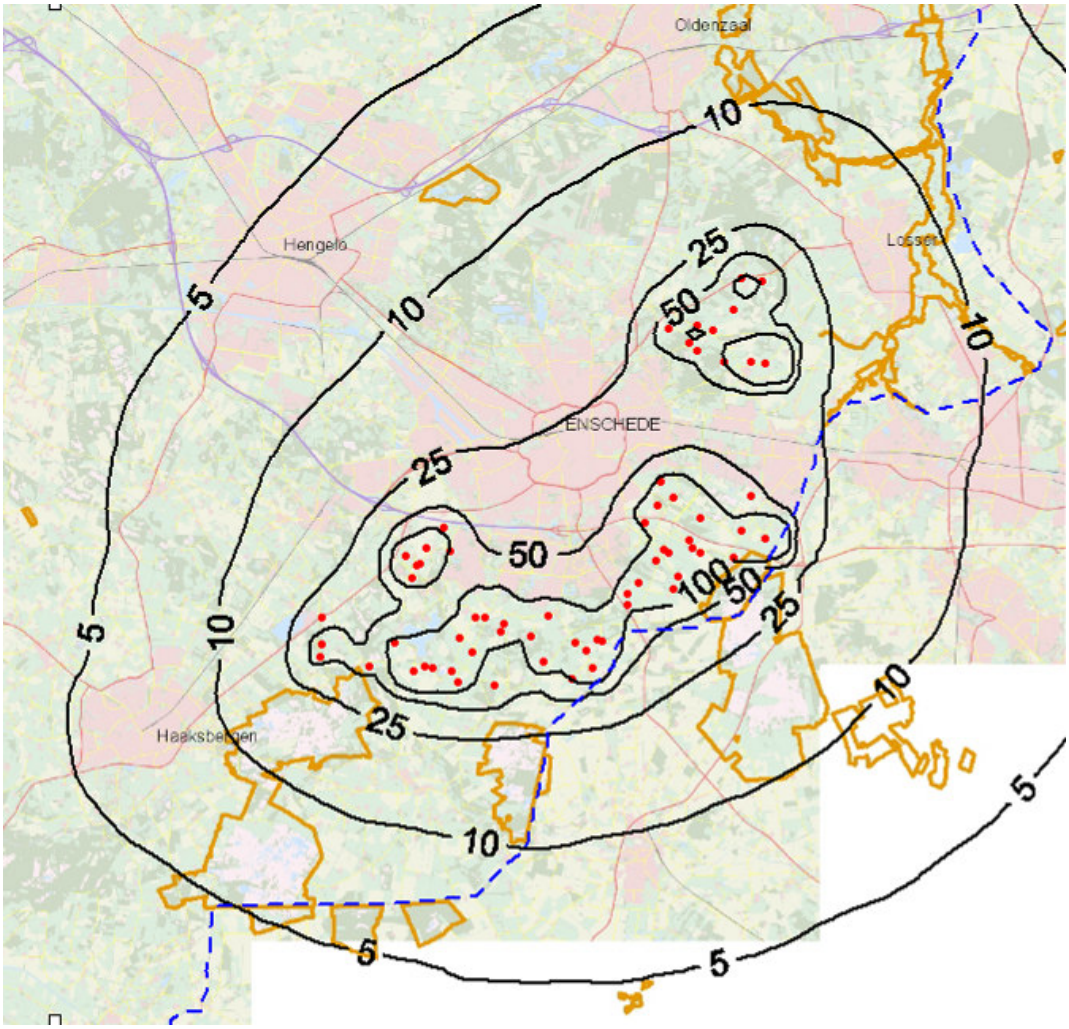
De 50% regeling
Als meest extreme situatie is aangenomen dat alle bedrijven in het buitengebied zuid-oost in aanmerking komen voor de 50% regeling, dus elk minder dan 1% bijdragen aan de kritische depositiewaarde. In dit geval mogen dus alle bedrijven 50% van de emissiereductie ten gevolge van het gecorrigeerde emissieplafond gebruiken voor groei. In de praktijk zijn dit de bedrijven welke vallen onder het Besluit huisvesting. Voor de overige bedrijven is het gecorrigeerde emissieplafond gelijk aan het huidige emissieplafond. Deze situatieschets wordt hierna aangeduid als de 50% regeling en vormt de achtergrond voor de berekende contouren in onderstaande figuren.

In de figuren 4.6 en 4.7 is de bijdrage van de landbouw aan de stikstofdepositie voor 2020 en 2030 weergegeven berekend volgens de hiervoor geschetste 50% regeling.

Figuur 4.6 Bronbijdrage landbouw aan de stikstofdepositie gebaseerd op de "50% regeling" en het gecorrigeerde emissieplafond van 2020



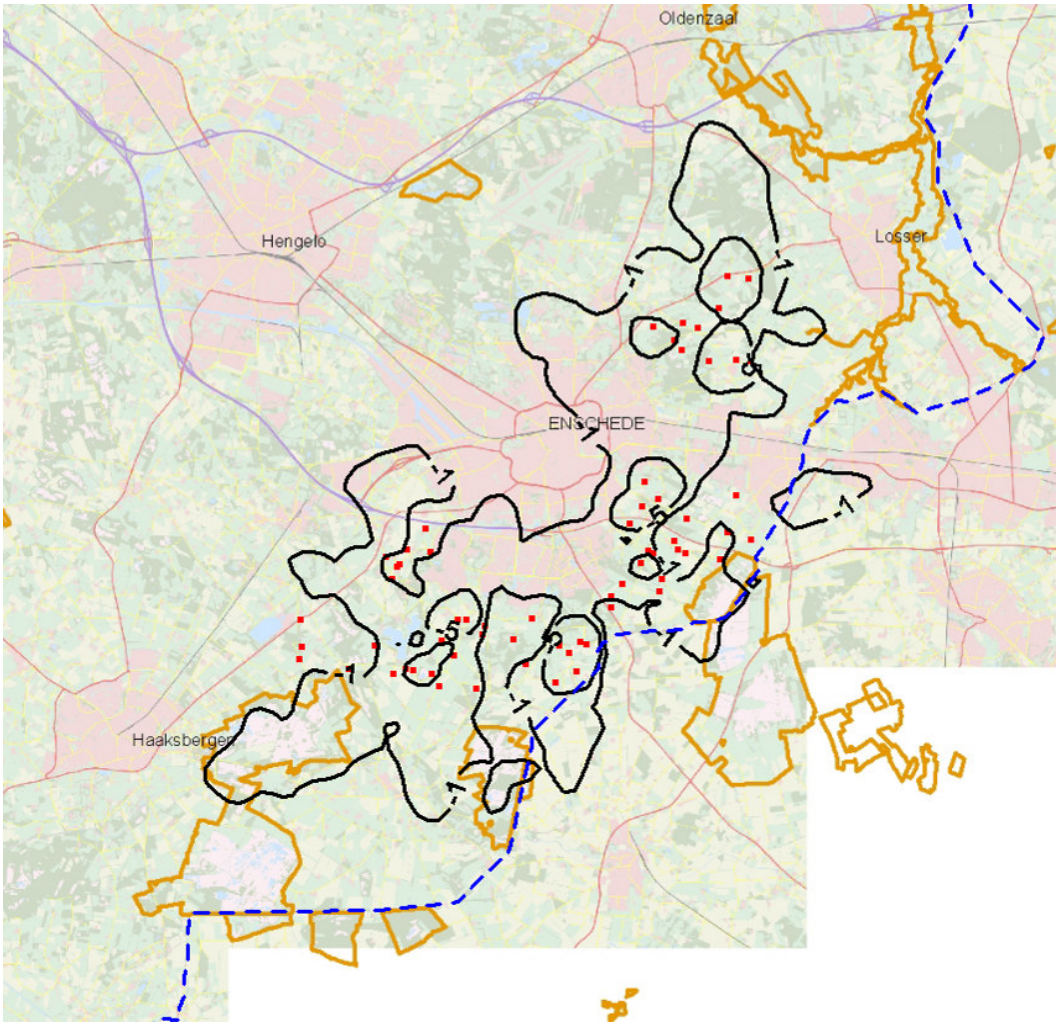
Figuur 4.7 Bronbijdrage landbouw aan de stikstofdepositie gebaseerd op "50% regeling" en het minimale emissieplafond van 2030



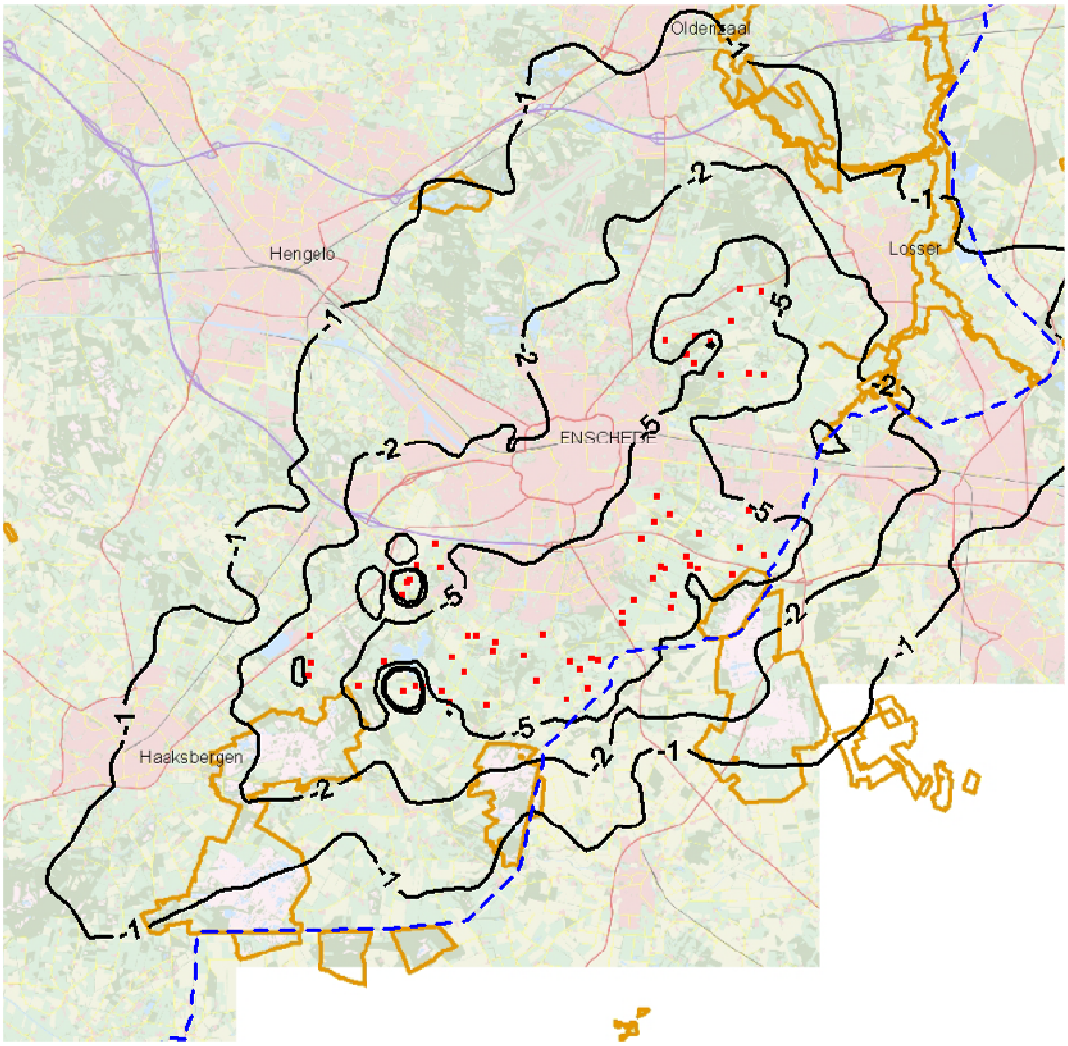
Omdat voorgaande figuren sterk op elkaar lijken zijn onderlinge verschillen berekend en geillustreerd (zie figuur 4.8 en 4.9). Het gecorrigeerde emissieplafond (2020) laat ter hoogte van de NATURA 2000 gebieden een maximale afname van circa 3 mol/ha zien (zie figuur 4.8) en bij het minimale emissieplafond (2030) is dit opgelopen naar circa 5 mol/ha (zie figuur 4.9).

In de figuren 4.8 en 4.9 zijn deze bijdragen vergeleken met het emissieplafond van 2009. Uit deze vergelijking blijkt dat ondanks de 50% regeling het depositieniveau in de NATURA 2000 gebieden ogenschijnlijk met gelijke tred afneemt namelijk met circa 3 mol/ha in 2020 en 5 mol/ha in 2030. Het verschil met de hiervoor geschetste ontwikkeling waarin de 50% regeling niet is verdisconteerd, is zo klein dat deze binnen de foutenmarge van de berekende contouren valt en derhalve niet nawijsbaar is.

Figuur 4.8 Afname brondbijdrage landbouw aan de stikstofdepositie in 2020 na toepassing de "50% regeling" ten opzichte van de emissieplafond 2009



Figuur 4.9 Afname brondbijdrage landbouw aan de stikstofdepositie in 2030 na toepassing de “50% regeling” ten opzichte van de emissieplafond 2009



5 MESTVERGISTING

In de huidige situatie komen bij de 64 agrarische bedrijven in het buitengebied geen mestvergisters voor. In het nieuwe bestemmingsplan maakt de gemeente Enschede mestvergisting voor deze bedrijven mogelijk. Dit zou effect kunnen hebben op de hoeveelheid ammoniak die wordt geëmitteerd. De mogelijkheden voor vergisting verschilt in de alternatieven. In onderstaande paragraaf wordt aangegeven welk effect de inzet van mestvergisting op de reductie van ammoniak en hieruit volgende stikstofdepositie heeft.

Hierbij wordt uitgegaan van een tweetal ontwikkelingsvarianten:
1. Het basisalternatief waarin zes landbouwbedrijven (circa 10%) een mestvergistingsinstallatie hebben;
2. Het worstcase alternatief waarin 30 inrichtingen (circa 50%) in mestvergistingsinstallatie hebben.

In een situatie zonder mestvergisting wordt de mest tijdelijk in een mestput/mestkelder opgeslagen, waarna het in een mestbassin wordt gebracht tot het moment dat het kan worden uitgereden op het land (geïnjecteerd in de bodem). Gedurende dit traject wordt ammoniak (NH_3) naar de lucht geëmitteerd[9].

Bij het toepassen van een mestvergistingsinstallatie wordt de mest kort in een mestput opgeslagen waarna het wordt vergist. Het residu van de vergisting (digistaat) wordt vervolgens in een bassin opgeslagen waarna het ook over het land wordt uitgereden. Tijdens het vergistingproces vormt zich biogas welke voor een klein deel uit NH_3 bestaan. Het overgrote deel van deze stof blijft achter in het digistaat. Het biogas wordt verbrand voor het opwekken van elektriciteit waarbij de NH_3 component wordt omgezet in NOx. Als wordt aangenomen dat bij beide trajecten eenzelfde hoeveelheid NH_3 uit een m^3 mest vrijkomt dan is het enige verschil in ammoniakemissie dat optreedt de omzetting van de NH_3 in het biogas tot NO_x.

5.1 Ammoniakemissie in bestaande situatie

Om te komen tot de ammoniakemissie in de huidige situatie is er gebruik gemaakt van emissiekentallen per dierplaats uit de Regeling Ammoniak en Veehouderij (RAV)[10]. Hieruit volgt dat de totale ammoniakemissie voor de 64 te onderzoeken boerderijen in Enschede per jaar in totaal circa 65 ton per jaar aan ammoniak uitstoten. Hiervan is circa 46 ton (71%) per jaar afkomstig van rundvee (ruim 6.921 dieren).

5.2 Berekenen ammoniakreductie/NO_x toename

Om de stikstofreductie als gevolg van vergisting te kunnen bepalen wordt hierna die bij de verbranding van biogas vrijkomt wordt hierna beschreven . Voor deze berekening dienen de volgende kentallen te worden verkregen:
- Mestproductie per jaar per rund [ton/rund/jaar].
- Biogasproductie in mestvergistingsproces [m^3/ton].
- Ammoniakconcentratie per m^3 biogas [mg/m^3].

[9] Op niet-grasland mag minder dierlijke mest worden gebruikt dan op grasland.

[10] 'Regeling Ammoniak en Veehouderij', Staatscourant 2011 nr. 2435, d.d. 11 februari 2011.

De mestproductie per rund kan worden afgeleid uit cijfers van het CBS over de totale jaarlijkse mestproductie van runderen[11] en cijfers over de totale rundveestapel[12]. In 2008 bedroeg de mestproductie van rundvee in totaal 54.731 kton (dunne mest + vaste mest). Op basis van een totale rundveestapel van 3.996.000 in 2008 komt de jaarlijkse mestproductie per rund uit op circa 13,7 ton (37,5 kg/dag), gemiddeld over alle runderen (melkvee, jongvee en vleesvee). Op basis van een rundveestapel van de beschouwde bedrijven in Enschede van ruim 6.921 is de jaarlijkse mestproductie van rundvee in Enschede circa 95 kton per jaar.

De biogasproductie in een mestvergister komt uit op 19 tot 46 m^3 biogas per ton rundveemest[13]. De relatief kleinschalige aard van de potentiële vergisters in Enschede leidt tot een relatief lage biogasopbrengst. Daarom wordt er vanuit gegaan dat een mestvergister 'worst-case' 20 m^3 biogas per ton mest zal produceren (productie is onder andere afhankelijk van de verblijftijd van de mest in de vergister, de vergistingstemperatuur en eventuele nagisting[14] komt de biogasproductie van rundvee in Enschede in de huidige situatie uit op 1,9 miljoen m^3.

De ammoniakconcentratie per kubieke meter biogas uit rundermest bedraagt circa 2,09 mg/m^3 (3 ppm[15]). Hiermee komt de hoeveelheid ammoniak die op jaarbasis in het biogas van het rundvee zit (en wordt omgezet in NOx) uit op circa 3,4 kg. Voor de gehele veestapel komt de hoeveelheid NH_3 die vanuit het biogas wordt verbrand uit op circa 4,8 kg/jaar.

5.3 Conclusie ammoniakemissie

Van de totale hoeveelheid ammoniak van 65 ton die per jaar vanuit de onderzochte bedrijven vrijkomt ten gevolge van het houden van vee kan middels het toepassen van mestvergisters in totaal circa 4,8 kg per jaar worden omgezet. Dat komt neer op <0,01% van de totale ammoniak emissie vanuit de bedrijven. Grootschalige inzet van mestvergisters zal in beide alternatieven niet noemenswaardig bijdragen aan het reduceren van NH_3 depositie.

5.4 Aannames in werkwijze

- De hoeveelheid biogas die door middel van mestvergisting wordt geproduceerd is afhankelijk van een groot aantal factoren. De samenstelling van de mest, verblijfsduur van de mest in de vergister en eventuele toevoeging van co-producten zijn hierin belangrijke factoren. Zoals al aangegeven geeft literatuur een bovengrens aan van 46 m^3 biogas per kubieke meter mest, maar meer bronnen wijzen richting de 20 m^3. Hierdoor zou de ammoniakhoeveelheid een factor 2,3 hoger uit kunnen vallen;

[11] CBS: Dierlijke mest en mineralen; productie naar diercategorie.

[12] CBS: Rundveestapel.

[13] http://www1.agric.gov.ab.ca/$department/deptdocs.nsf/all/agdex11397, Government of Alberta, Agriculture and Rural Development.

[14] Realisatie van mestvergisting op De Marke, onderzoek en demonstratie, CLM Onderzoek en Advies B.V. en Praktijkcentrum voor Melkveehouderij en Milieu, Rapport 50 CLM rapport 608-2005, ref: 0375-00-00-02-0001,Februari 2005.

[15] Analyse van biogassen uit vergistingsinstallaties, Kiwa N.V., GT-080142, 2 september 2008.

- Voor vergisting van een mengsel van varkensmest (70%), pluimveemest (5%), energiemaïs (10%), reststroom akkerbouw (5%) en reststroom food industrie (5%) heeft het Kiwa[14] een ammoniakconcentratie van 83,44 mg/m^3 (120 ppm) gemeten. Mestvergisting van overige mest dan rundveemest zou dus tot een hogere totale ammoniakhoeveelheid kunnen leiden ('worst-case' maximaal een factor 4,4 hoger: 83,44/2,09 * 0,111);
- Van het digistaat is aangenomen dat het met een vergelijkbare snelheid ammoniak emitteert als mest dat alleen in een mestput en vervolgens in een mestbassin opgeslagen is geweest. Mogelijk zit hier een verschil in.

5.5 Effect NO_x emissies als gevolg van mestvergisting

Een klein deel van het biogas bestaat uit ammoniak. Bij het verstoken van het biogas wordt deze ammoniak omgezet in NO_x. Binnen de NO_x vormt NO_2 de relevante fractie ten aanzien van depositie. Deze component leidt weliswaar ook tot depositie maar heeft een lagere depositiesnelheid dan NH_3. Zo kan het zijn dat mestvergisting een positief effect heeft op de depositie in de omgeving. Aan de andere kant leidt het verstoken van het biogas er toe dat oxidatie van stikstof (N_2) optreedt waardoor extra NO_x wordt geëmitteerd. De invloed van de NO_x emissies als gevolg van mestvergisting dient dus nader onderzocht te worden.

Hiervoor dient allereerst de NO_x emissie per dier bepaald te worden. Dit kan op basis van het aantal rund-equivalenten en de gemiddelde mestproductie per rund. Hiermee is de jaarlijkse mestproductie bepaald. Voor de mestvergister wordt vervolgens uitgegaan van 20 m^3 biogas per ton rundermest. De emissie-eis voor installaties met een vermogen lager dan 1 MW is 80 gram NO_x per GJ (bij 5% vol. O_2). Dit resulteert in een maximale emissie van 324 mg/m^3 rookgas (bij 3% vol. O_2). Per m^3 biogas wordt 7 m^3 rookgas geëmitteerd (bij 3% vol. O_2). Dit resulteert in een NO_x emissie per rundequivalent van 0,62 kg NO_x per jaar.

Op basis van het aantal rund-equivalenten en de NOx emissie per rundvee-equivalent kan de jaarlijkse NOx emissie voor de verschillende varianten bepaald worden. In het basisalternatief zal 10% van de inrichtingen een mestvergistingsinstallatie hebben en in het worstcase alternatief 50%. Het is echter niet duidelijk welke specifieke bedrijven een mestvergistingsinstallatie zullen hebben. Derhalve is voor de bepaling van de NO_x emissie als eerst ervan uitgegaan dat alle 64 bedrijven een mestvergistingsinstallatie zullen hebben. De hieruit voortkomende NO_x emissie bedraagt hierbij 4.466 kg/jaar, ofwel 4,5 ton/jaar. Bij het **basisalternatief** (10%) resulteert dit dus in een NO_x emissie van 0,45 ton/jaar en in het **worstcase alternatief** (50%) in 2,25 ton/jaar.

De ammoniakemissie vanuit de 64 bedrijven bedraagt 65 ton per jaar. De NO_x emissie in het **basisalternatief** betreft dus circa 0,7% van de totale ammoniakemissie en de NO_x emissie in het **worstcase alternatief** circa 3,5%. Ten opzichte van ammoniak heeft NO_2 binnen de NO_x een lagere depositiesnelheid dan ammoniak wat resulteert in het later neerslaan van de deposities waardoor de hoeveelheden aan de grond meer verdund zijn. Wanneer de genoemde percentages worden toegepast op de uiteindelijke deposities zullen deze dus (nog) lager zijn.

Gezien het feit dat de NO_x emissies vanuit de bedrijven vele malen lager zijn dan de ammoniakemissies en de lage depositiesnelheid zal het aandeel NO_2 geen significante effecten op de omliggende NATURA 2000 gebieden geven. De component NO_x zal dan ook verder niet in beschouwing worden genomen. Hierbij dient wel te worden opgemerkt dat gezamenlijke effecten van NH_3 en NO_2 bij uitbreiding en mestvergisting niet met zekerheid kunnen worden uitgesloten.

6 TOETSING 'WET LUCHTKWALITEIT'

In het kader van de 'Wet luchtkwaliteit' dient een toetsing aan de wet plaats te vinden voor de componenten NO_x en fijn stof (PM_{10}). In deze toetsing wordt enkel het effect van de agrarische bedrijven op de luchtkwaliteit meegenomen. De uitstoot van agrarische bedrijven bestaat uit ammoniak (NH_3) en fijn stof waarbij fijn stof een component is uit de 'Wet luchtkwaliteit'. In het geval dat de agrarische bedrijven ook mestvergisters ontwikkelen bestaat de emissie van de agrarische bedrijven ook uit NO_x. In paragraaf 5.5 is het effect van NO_x als gevolg van mestvergisting beschreven als niet significant. Wanneer hierbij ook de achtergrondconcentratie van NO_x in het gebied rond Enschede wordt beschouwd kan inzicht worden verkregen in de relevantie van onderzoek naar de component NO_x.

De heersende achtergrondconcentratie in het gebied bedraagt maximaal 25 µg/m^3.[16] De achtergrondconcentratie zal naar de toekomst toe steeds verder dalen. Gezien deze achtergrondconcentratie en de ruimte tot aan de grenswaarde van 40 µg/m^3 is het niet aannemelijk dat eventuele emissies van NO_x vanuit de vergisting bij de agrarische bedrijven in dien mate zullen bijdragen dat de grenswaarde voor NO_2 uit de Wlk zullen worden overschreden. Derhalve zal in dit hoofdstuk enkel de fijn stof emissie nader beschouwd worden.

6.1 Berekeningen fijn stof emissie

De berekeningen zijn uitgevoerd met het verspreidingsmodel Kema Stacks (versie 10.2). De algemene uitgangspunten voor de verspreidingsberekeningen zijn hetzelfde als voor de depositieberekeningen en zijn weergegeven in tabel 4.1. Voor elk agrarisch bedrijf is eveneens één emissiepunt aangenomen.

In onderstaande figuren 6.1 tot en met 6.3 is de fijn stof bijdrage van de agrarische bedrijven weergegeven voor het nulalternatief, basisalternatief en het worstcase alternatief. De berekeningen zijn hierbij uitgevoerd voor het jaar 2011 aangezien in het Besluit huisvesting en beleidskader stikstof van de provincie geen nadere eisen worden gesteld aan de fijn stof emissies. In feite zijn deze uitkomsten ook gebruik voor het nulalternatief vanuit de veronderstelling dat hiermee een overschatting van de dan geldende situatie wordt weergeven. Naar verwachting zal de ontwikkeling in stalsystemen die noodzakelijk is om de uitstoot van ammoniak binnen de perken te houden ook gunstig uitwerken op de emissie van andere stoffen, waaronder fijn stof.

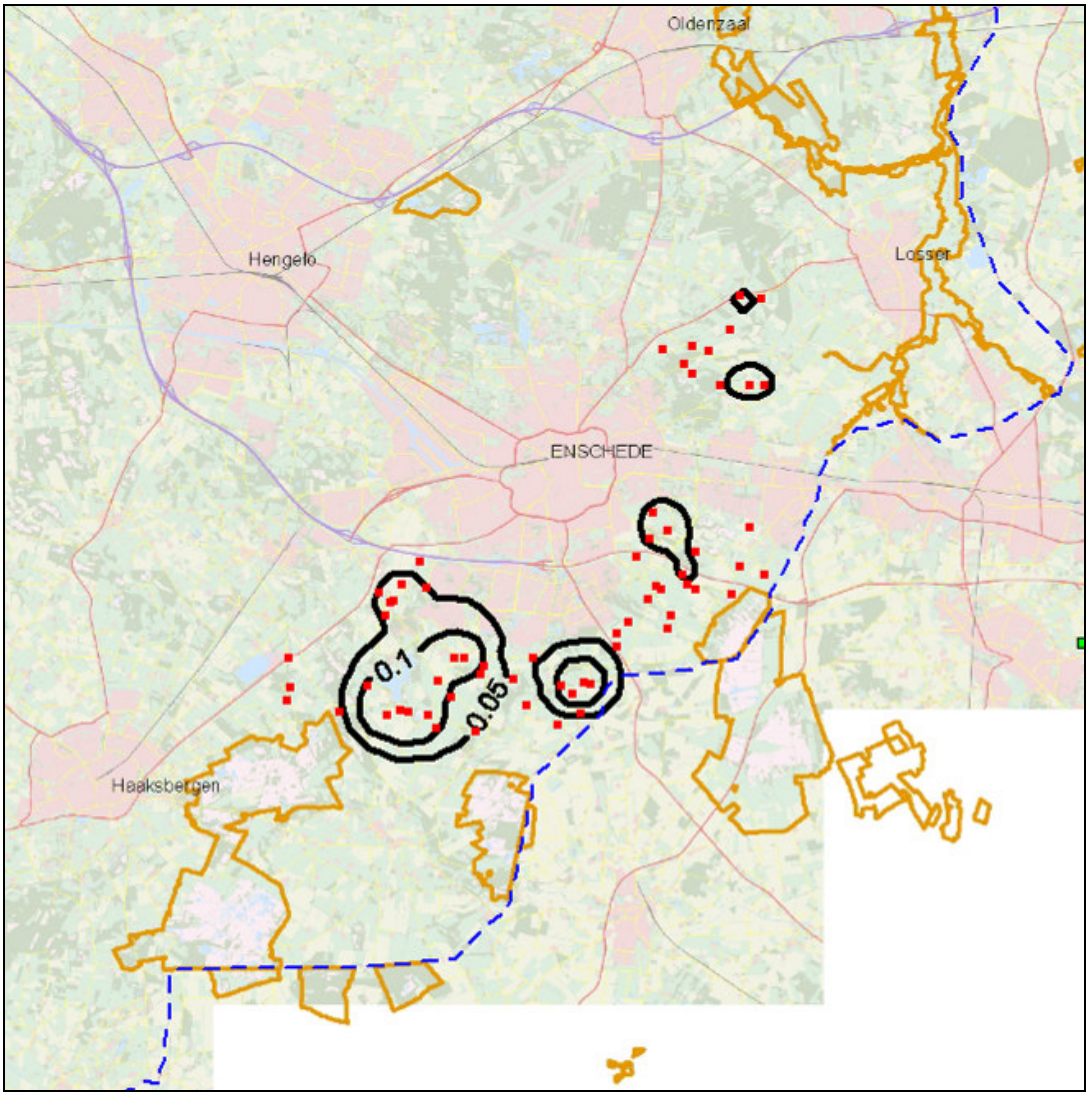
Uit de berekeningen van de fijnstof emissies kunnen voor de verschillende alternatieven de volgende conclusies worden getrokken:

- Nulalternatief: de bronbijdrage van fijn stof in de omgeving bedraagt minder dan 0,05 µg/m^3;
- Basisalternatief: de bronbijdrage van fijn stof in de omgeving bedraagt circa 0,05 µg/m^3;
- Worstcase alternatief: de bronbijdrage van fijn stof in de omgeving bedraagt circa 0,05 µg/m^3.

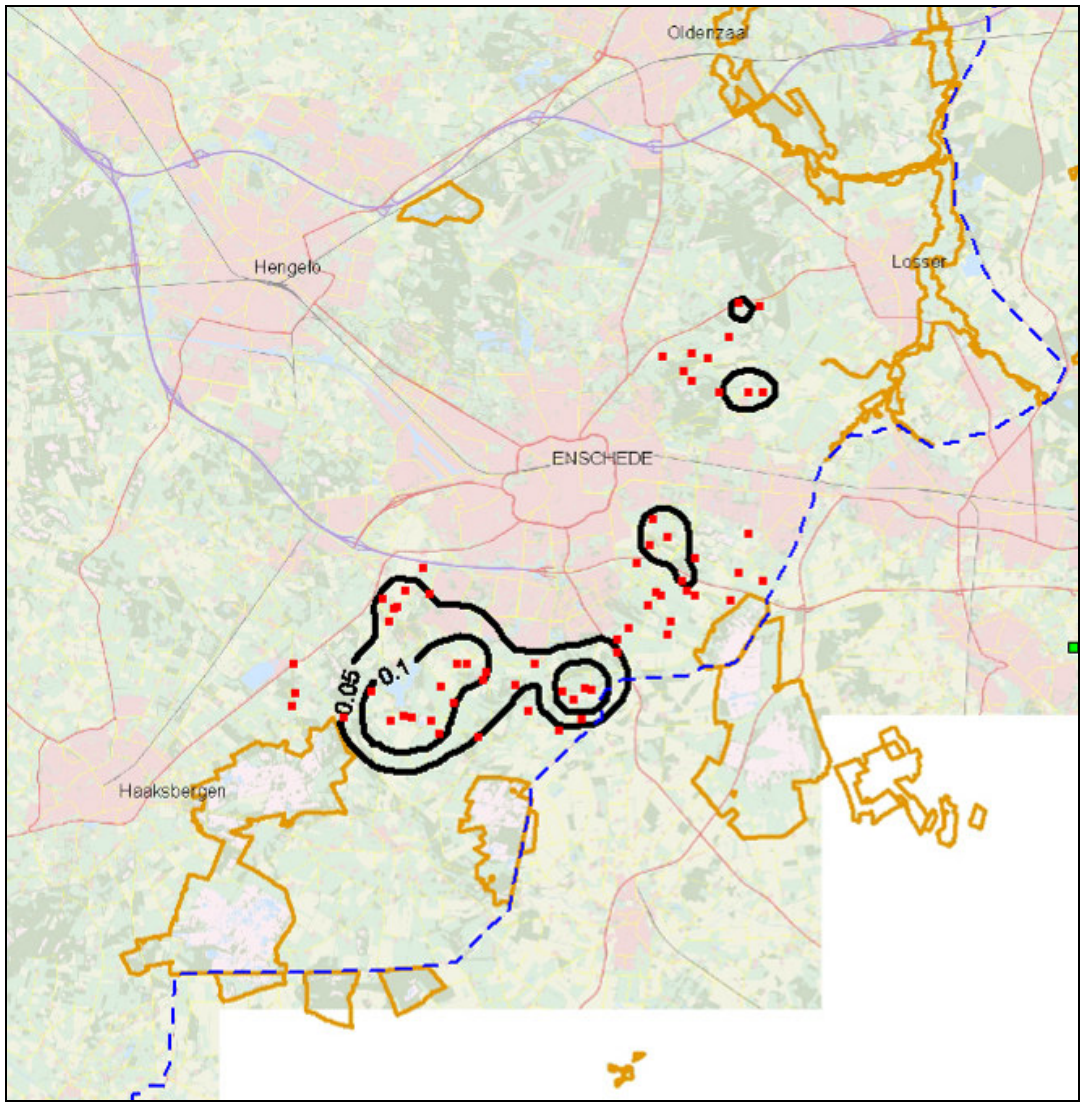
[16] Saneringstool 3.1; www.saneringstool.nl

Voor alle drie de alternatieven is de bronbijdrage van fijn stof in de omgeving klein. De achtergrondconcentratie van fijn stof zal de komende jaren afnemen naar waarden die liggen tussen 17 - 19 µg/m^3 (in 2009 19 - 23 µg/m^3). Gezien deze heersende achtergrondconcentraties en de berekende bronbijdragen in de verschillende alternatieven leidt groei van de agrarische bedrijven in geen enkel alternatief tot overschrijdingen van de grenswaarde, te weten 40 µg/m^3 jaargemiddeld en maximaal 35 overschrijdingsdagen, uit de 'Wet luchtkwaliteit'.

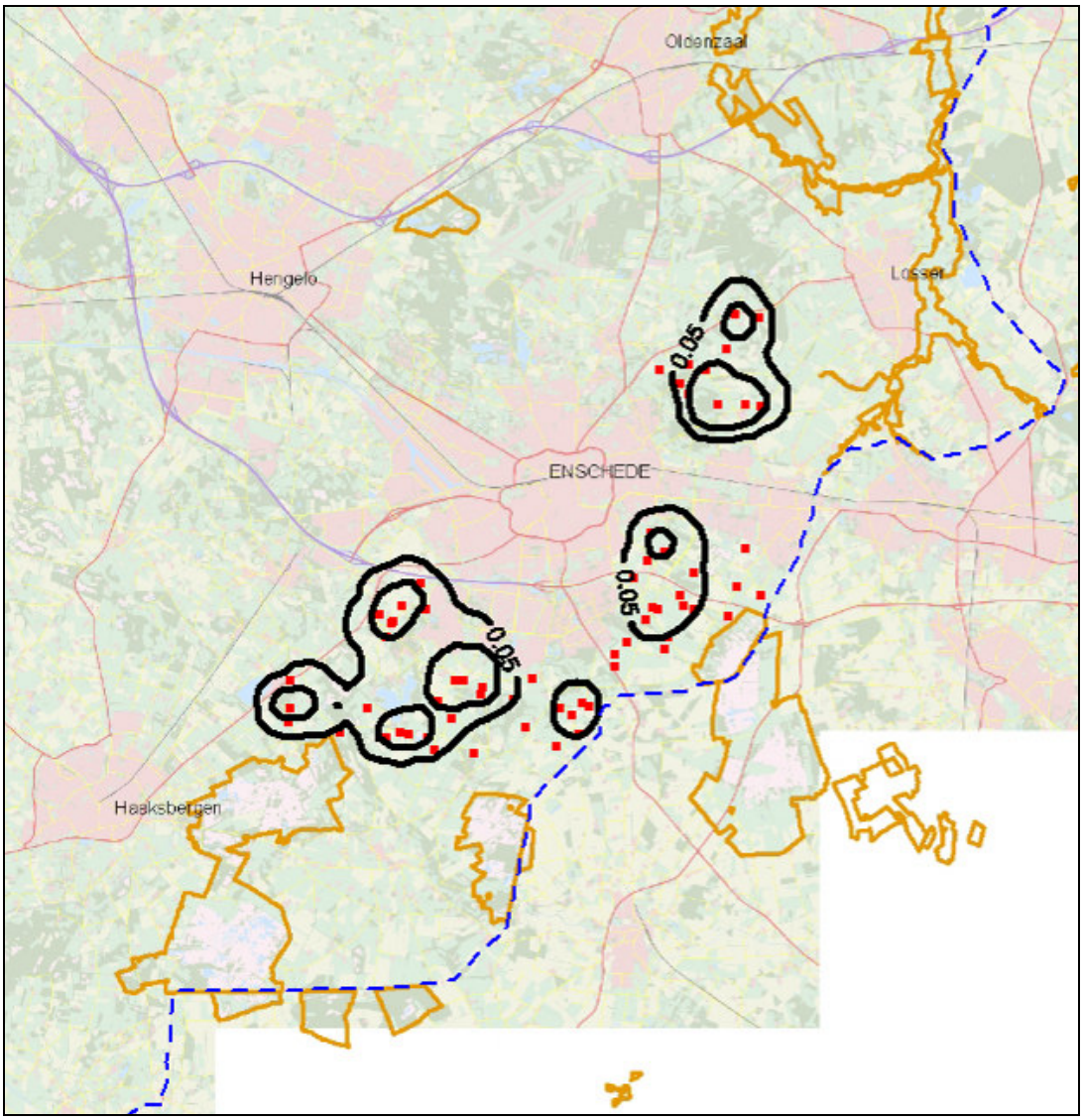
Figuur 6.1 Bronbijdrage fijn stof nulalternatief (2020). De heersende achtergrondconcentratie bedraagt 17 - 19 µg/m^3



Figuur 6.2 Bronbijdrage fijn stof huidige basisalternatief (2020). De heersende achtergrondconcentratie bedraagt 17 - 19 µg/m^3



Figuur 6.3 Bronbijdrage fijn stof worstcase alternatief (2020). De heersende achtergrondconcentratie bedraagt 17 - 19 µg/m^3



7 CONCLUSIE TEN AANZIEN VAN DE ONTWIKKELING IN DE STIKSTOFDEPOSITIE EN LUCHTKWALITEIT

In onderhavig rapport is voor twee groeiscenario's, passend binnen het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost Enschede, de stikstofdepositie op de omliggende NATURA-2000 gebieden berekend. Hierbij is gekeken naar de doorwerking van het Besluit huisvesting en het provinciaal ammoniakbeleid. Daarnaast is voor deze groeiscenario's ook gekeken naar hun invloed op de luchtkwaliteit. Hiervoor zijn de effecten op het fijn stof gehalte berekend en getoetst aan de 'Wet luchtkwaliteit'. De resultaten van het onderzoek zijn hieronder weergegeven.

Stikstofdepositie
Als gevolg van invoering van het Besluit huisvesting neemt de bijdrage van de landbouw aan de stikstofdepositie af. De toepassing van het provinciaal beleid levert hier een verdere bijdrage aan door het opleggen van emissieplafond. Wat inhoudt dat stalsystemen zodanig worden aangepast dat de opgelegde emissieplafonds niet meer worden overschreden.

In het MER zijn twee groeiscenario's voor de landbouw onderzocht. Doordat het provinciaal beleid uitgaat van per bedrijf vastgestelde emissieplafonds die in 2028 alle naar een bepaald emissieniveau moeten zijn teruggebracht, is er geen onderscheid tussen de in beschouwing genomen scenario's. De bijdrage aan de stikstofdepositie in de NATURA 2000 gebieden neemt in beide scenario's gelijkelijk af, namelijk met 3 mol/ha in 2020, oplopend tot 5 mol/ha in 2030.

Het provinciaal beleid stelt als uitzondering dat onder bepaalde omstandigheden éénmalig 50% van de emissiereductie mag worden ingezet voor groei. Ook in de situatie dat alle aanwezige bedrijven hiervoor in aanmerking komen, is nog steeds sprake van een afname in de bijdrage aan het depositieniveau, een afname die min of meer vergelijkbaar is met de hiervoor beschreven situatie.

De afname van de ammoniakemissie en de doorwerking daarvan in de stikstofdepositie binnen de NATURA 2000-gebieden is in het MER als neutraal (0) beoordeeld omdat deze het gevolg is van vigerend beleid.

Wet luchtkwaliteit
Ten aanzien van de 'Wet luchtkwaliteit' is de component fijn stof in beschouwing genomen. Voor beide groeiscenario's bedraagt de bronbijdrage aan de fijn stof concentratie in de omgeving van buitengebied zuidoost rond de 0,05 tot 0,1 µg/m^3.

De heersende achtergrondconcentratie van fijn stof in het gebied bedraagt 19 tot 22 µg/m^3. Gegeven de heersende achtergrondconcentratie en de berekende fijn stof bijdrage, leidt een toename van de veestapel niet tot overschrijding van de wettelijk gestelde grenswaarden.

Vanwege de geringe bijdrage van beide groeiscenario's (alternatieven) aan de fijn stof concentratie zijn de effecten op de luchtkwaliteit als marginaal gekwalificeerd. Om deze reden is dit effect in het MER voor alle alternatieven als neutraal (0) beoordeeld.

A COMPANY OF

ROYAL HASKONING

Bijlage 1
Overzicht bedrijfsgegevens

Naam	Rav-code	Aantal dieren	Toegepaste RAV-codes			
				2011/ huidig	2020/ Besluit huisvesting	2030/ Provinciaal beleid
			g PM10/dier/jaar	kg NH3/dier/jaar	kg NH3/dier/jaar	kg NH3/dier/jaar
Thij, Ten	A 1.100.1	80	118	9,5	9,5	6,65
Thij, Ten	A 3	70	38	3,9	3,9	3,9
Lutke Holzik G.f	K 1	100	0	5	5	5
Hobbelt J.g.j	A 1.100.1	116	118	9,5	9,5	6,65
Hobbelt J.g.j	A 5	6	170	2,5	2,5	2,5
Hobbelt J.g.j	A 6	12	170	7,2	7,2	7,2
Nijenhuis G.	A 1.100.2	51	148	11	9,5	5,5
Nijenhuis G.	A 3	62	38	3,9	3,9	3,9
Nijenhuis G.	E 2.100	10	84	0,315	0,315	0,111
Wargerink J.G.	A 1.100.1	154	118	9,5	9,5	6,65
Wargerink J.G.	A 3	101	38	3,9	3,9	6,65
Wargerink J.G.	K 1	2	0	5	5	5
Rosink D.j.	A 1.100.1	60	118	9,5	9,5	6,65
Rosink D.j.	A 3	50	38	3,9	3,9	6,65
Rosink D.j.	A 6	31	170	7,2	7,2	7,2
Heek, Van	A 2	16	86	5,3	5,3	5,3
Heek, Van	A 3	12	38	3,9	3,9	3,9
Heek, Van	A 6	11	170	7,2	7,2	7,2
Heek, Van	A 7	1	170	9,5	9,5	9,5
Bruggert G.w.	A 1.100.1	80	118	9,5	9,5	6,65
Bruggert G.w.	A 3	50	38	3,9	3,9	6,65
H.J. Verveld	A 2	7	86	5,3	5,3	5,3
H.J. Verveld	A 3	8	38	3,9	3,9	3,9
H.J. Verveld	E 2.100	12	84	0,315	0,315	0,111
Riet J.h. Ter	A 1.100.1	74	118	9,5	9,5	6,65
Riet J.h. Ter	A 3	46	38	3,9	3,9	6,65

Naam	Rav-code	Aantal dieren	Toegepaste RAV-codes			
				2011/ huidig	2020/ Besluit huisvesting	2030/ Provinciaal beleid
			g PM10/dier/jaar	kg NH3/dier/jaar	kg NH3/dier/jaar	kg NH3/dier/jaar
Wissink W.g.h.	C 3	240	10	0,2	0,2	0,2
Wissink W.g.h.	A 6	6	170	7,2	7,2	7,2
Nijkerken G.	A 6	73	170	7,2	7,2	7,2
Nijkerken G.	K 1	1	0	5	5	5
Nijkerken G.	K 3	10	0	3,1	3,1	3,1
Welman J.g.	A 1.100.1	87	118	9,5	9,5	6,65
Welman J.g.	A 3	87	38	3,9	3,9	6,65
Welman J.g.	K 1	1	0	5	5	5
Hassink J.g	E 5.100	20362	22	0,08	0,045	0,037
Weldink Roerink	A 1.100.1	180	118	9,5	9,5	6,65
Weldink Roerink	A 3	123	38	3,9	3,9	6,65
Manege Het Rutbeek	K 1	35	0	5	5	5
Heegde H.h. Ter	A 1.100.1	61	118	9,5	9,5	6,65
Heegde H.h. Ter	A 3	65	38	3,9	3,9	6,65
Heegde H.h. Ter	D 3.100.1	140	153	2,5	1,4	1,1
Manege de Hoefslag	K 1	30	0	5	5	5
Baardink, Maatschap	A.100.1	174	118	9,5	9,5	9,5
Baardink, Maatschap	A 3	50	38	3,9	3,9	3,9
Spiele	K 1	92	0	5	5	5
H. Hiddink	A 4.100	15	33	2,5	2,5	2,5
H. Hiddink	A 6	15	170	7,2	7,2	7,2
H. Hiddink	D 3.100.1	288	153	2,5	1,4	1,1
Mts. Nijhuis Wissink	A 5	148	170	2,5	2,5	2,5
Mts. Nijhuis Wissink	A 6	189	170	7,2	7,2	7,2
Mts. Nijhuis Wissink	K 1	1	0	5	5	5
Olink	A 2	110	86	5,3	5,3	5,3

Naam	Rav-code	Aantal dieren	Toegepaste RAV-codes			
				2011/ huidig	2020/ Besluit huisvesting	2030/ Provinciaal beleid
			g PM10/dier/jaar	kg NH3/dier/jaar	kg NH3/dier/jaar	kg NH3/dier/jaar
Roerink	A 3	137	38	3,9	3,9	6,65
Nijhuis	A 3	22	38	3,9	3,9	3,9
Nijhuis	D 1.100.1	1260	74	0,6	0,23	0,21
Nijhuis	D 1.2.6	32	160	4	2,9	2,5
Nijhuis	D 1.2.100	32	160	8,3	2,9	2,5
Nijhuis	D 1.3.100	240	175	4,2	2,6	2,3
Nijhuis	D 1.3.101	36	175	4,2	2,9	2,3
Nijhuis	D 2.100	1	180	5,5	5,5	5,5
Nijhuis	D 3.100.1	40	153	2,5	1,4	1,1
Nijhuis	K 1	11	0	5	5	5
Wiggers, B.	A 2	30	86	5,3	5,3	5,3
Wiggers, B.	A 3	15	38	3,9	3,9	3,9
Wiggers, B.	A 5	7	170	2,5	2,5	2,5
Wiggers, B.	A 7	1	170	9,5	9,5	9,5
Wiggers, B.	K 1	18	0	5	5	5
Wiggers, B.	K 2	5	0	2,1	2,1	2,1
Schukkink H.g.	A 2	55	86	5,3	5,3	5,3
Schukkink H.g.	A 3	34	38	3,9	3,9	3,9
Schukkink H.g.	A 5	20	170	2,5	2,5	2,5
Schukkink H.g.	A 6	40	170	7,2	7,2	7,2
Schukkink H.g.	B 1	20	0	0,7	0,7	0,7
Schukkink H.g.	K 1	30	0	5	5	5
Kromhof H.w.	A 1.100.1	92	118	9,5	9,5	6,65
Kromhof H.w.	A 3	65	38	3,9	3,9	6,65
Welding Roerink	A 1.100.1	185	118	9,5	9,5	6,65
Welding Roerink	A 3	156	38	3,9	3,9	6,65

Naam	Rav-code	Aantal dieren	Toegepaste RAV-codes			
				2011/ huidig	2020/ Besluit huisvesting	2030/ Provinciaal beleid
			g PM10/dier/jaar	kg NH3/dier/jaar	kg NH3/dier/jaar	kg NH3/dier/jaar
E.G. Lefers	A 1.100.1	94	118	9,5	9,5	6,65
E.G. Lefers	A 3	60	38	3,9	3,9	6,65
E.G. Lefers	A 6	13	170	7,2	7,2	7,2
H.J.W. Olink	A 1.100.1	90	118	9,5	9,5	6,65
H.J.W. Olink	A 3	63	38	3,9	3,9	6,65
Boers J.l.	A 2	10	86	5,3	5,3	5,3
Boers J.l.	A 3	15	38	3,9	3,9	3,9
Boers J.l.	A 7	2	170	9,5	9,5	9,5
Boers J.l.	E 2.100	3	84	0,315	0,315	0,111
Schurink, H.j.	A 1.100.1	100	118	9,5	9,5	6,65
Schurink, H.j.	A 3	70	38	3,9	3,9	6,65
Schurink, H.j.	A 5	3	170	2,5	2,5	2,5
Schurink, H.j.	A 6	5	170	7,2	7,2	7,2
H.G. Hobbelt	A 1.1	17	81	4,3	4,3	4,3
H.G. Hobbelt	A 3	21	38	3,9	3,9	3,9
H.G. Hobbelt	D 1.1.100.1	126	74	0,6	0,23	0,21
H.G. Hobbelt	D 1.2.100	9	160	8,3	2,9	2,5
H.G. Hobbelt	D 1.3.101	26	175	4,2	2,9	2,3
H.G. Hobbelt	D 3.100.1	6	153	2,5	1,4	1,1
Wagelaar -denneboom Mts.	A 1.100.1	80	118	9,5	9,5	6,65
Wagelaar -denneboom Mts.	A 3	59	38	3,9	3,9	6,65
Schutten	A 1.100.1	72	118	9,5	9,5	6,65
Schutten	A 3	66	38	3,9	3,9	6,65
Schutten	A 6	5	170	7,2	7,2	7,2
E.J.B. Roerink	A 2	10	86	5,3	5,3	5,3
E.J.B. Roerink	A 3	8	38	3,9	3,9	3,9

Naam	Rav-code	Aantal dieren	Toegepaste RAV-codes			
				2011/ huidig	2020/ Besluit huisvesting	2030/ Provinciaal beleid
			g PM10/dier/jaar	kg NH3/dier/jaar	kg NH3/dier/jaar	kg NH3/dier/jaar
E.J.B. Roerink	B 1	30	0	0,7	0,7	0,7
H.A. Varvik	A 1.100.1	146	118	9,5	9,5	6,65
H.A. Varvik	A 3	140	38	3,9	3,9	6,65
MTS Meijer	A 1.1	24	81	4,3	4,3	4,3
MTS Meijer	A 1.100.1	30	118	9,5	9,5	6,65
MTS Meijer	A 3	24	38	3,9	3,9	6,65
Boon R	E 5.6	76000	22	0,037	0,037	0,037
Dalenoord	A 1.100.1	124	118	9,5	9,5	6,65
Dalenoord	A 3	143	38	3,9	3,9	6,65
Wermer, H.g.h.	A. 100.1	40	118	9,5	9,5	9,5
Wermer, H.g.h.	A 3	50	38	3,9	3,9	3,9
Polhuis C.m.t.	D 3.100.1	676	153	2,5	1,4	1,1
Stokkers F.E.	A 1.1.00.1	70	118	9,5	9,5	6,65
Stokkers F.E.	A 3	29	38	3,9	3,9	3,9
Lohuis H.j.g	A 1.100.1	70	118	9,5	9,5	6,65
Lohuis H.j.g	A 3	83	38	3,9	3,9	6,65
Wagelaar H.f.g	A 2	18	86	5,3	5,3	5,3
Wagelaar H.f.g	A 3	37	38	3,9	3,9	3,9
Wagelaar H.f.g	K 1	1	0	5	5	5
Oosterveld	A 1.100.1	20	118	9,5	9,5	6,65
Oosterveld	A 3	15	38	3,9	3,9	6,65
Vergert B. Ten	A 1.100.1	40	118	9,5	9,5	6,65
Vergert B. Ten	A 3	30	38	3,9	3,9	6,65
Vergert B. Ten	A 4.100	18	33	2,5	2,5	2,5
Vergert B. Ten	A 5	59	170	2,5	2,5	2,5

Naam	Rav-code	Aantal dieren	Toegepaste RAV-codes			
				2011/ huidig	2020/ Besluit huisvesting	2030/ Provinciaal beleid
			g PM10/dier/jaar	kg NH3/dier/jaar	kg NH3/dier/jaar	kg NH3/dier/jaar
Vergert B. Ten	E 2.100	25	84	0,315	0,315	0,111
Leurink, H.j.f.	A 1.100.1	96	118	9,5	9,5	6,65
Leurink, H.j.f.	A 3	47	38	3,9	3,9	6,65
Visser, M.	A 1.100.1	54	118	9,5	9,5	6,65
Visser, M.	A 3	15	38	3,9	3,9	6,65
Visser, M.	A 6	4	170	7,2	7,2	7,2
Stalhouderij Schouwink	K1	20	0	5	5	5
Stalhouderij Schouwink	K 2	3	0	2,1	2,1	2,1
Stalhouderij Schouwink	K 3	3	0	3,1	3,1	3,1
Stalhouderij Schouwink	E 2.100	20	84	0,315	0,315	0,111
Stalhouderij Schouwink	I 1.100	4	0	1,2	1,2	1,2
Elpe Holding	K 1	24	0	5	5	5
Elpe Holding	K 2	24	0	2,1	2,1	2,1
Scholten Op Reimer H.b.j.	A 1.100.1	61	118	9,5	9,5	6,65
Scholten Op Reimer H.b.j.	A 3	36	38	3,9	3,9	6,65
Geerdink	A 1.100.1	100	118	9,5	9,5	6,65
Geerdink	A 3	70	38	3,9	3,9	6,65
Geerdink	B 1	50	0	0,7	0,7	0,7
Erve Rutbeek	K 1	69	0	5	5	5
Erve Rutbeek	K 2	65	0	2,1	2,1	2,1
Kromhof G.j.	A 1.100.1	90	118	9,5	9,5	6,65
Kromhof G.j.	A 3	90	38	3,9	3,9	6,65
Mevrouw Wolberink - Goolkate	A 2	50	86	5,3	5,3	5,3
Mevrouw Wolberink - Goolkate	A 3	50	38	3,9	3,9	3,9
Mevrouw Wolberink - Goolkate	A 6	80	170	7,2	7,2	7,2

Naam	Rav-code	Aantal dieren	Toegepaste RAV-codes			
				2011/ huidig	2020/ Besluit huisvesting	2030/ Provinciaal beleid
			g PM10/dier/jaar	kg NH3/dier/jaar	kg NH3/dier/jaar	kg NH3/dier/jaar
Luunk, J	A 1.100.1	45	118	9,5	9,5	6,65
Luunk, J	A 3	38	38	3,9	3,9	6,65
Averink, J.G.	A 2	35	86	5,3	5,3	5,3
Leefers/ Heegde, Ter	A 1.100.1	40	118	9,5	9,5	6,65
Leefers/ Heegde, Ter	A 2	25	86	5,3	5,3	6,65
Leefers/ Heegde, Ter	A 3	26	38	3,9	3,9	3,9
Leefers/ Heegde, Ter	A 7	12	170	9,5	9,5	9,5
Leefers/ Heegde, Ter	B 1	10	0	0,7	0,7	0,7
Mulder H.g.w.	A 1.100.1	75	118	9,5	9,5	6,65
Mulder H.g.w.	A 3	26	38	3,9	3,9	6,65
Mulder H.g.w.	A 6	25	170	7,2	7,2	7,2
Mulder H.g.w.	B 1	10	0	0,7	0,7	0,7
Mts. Pipers	A 6	67	170	7,2	7,2	7,2
Mts. Pipers	D 1.2.100	40	160	8,3	2,9	2,5
Mts. Pipers	D 1.2.14	16	160	2,9	2,9	2,5
Mts. Pipers	D 1.3.100	160	175	4,2	2,6	2,3
Mts. Pipers	D 1.3.101	36	175	4,2	2,9	2,3
Mts. Pipers	D 2.100	1	180	5,5	5,5	5,5
Mts. Pipers	D 1.1.100.1	668	74	0,6	0,23	0,21
Mts. Pipers	D 3.100.2	40	153	3,5	1,4	1,1
Mts. Pipers	D 1.1.3.1	180	56	0,13	0,13	0,13
Mts. Pipers	D 3.2.7.1.1	800	153	1	1	1

Bijlage 8 Bijlage 4.4 Mer Passende beoordeling

Passende beoordeling

Bijlage 4 van het Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost

Gemeente Enschede

19 augustus 2011
Definitief rapport
9T6140.01

A COMPANY OF

ROYAL HASKONING

HASKONING NEDERLAND B.V.
PLANNING & TRANSPORT

Barbarossastraat 35
Postbus 151
6500 AD Nijmegen
+31 (0)24 328 42 84 Telefoon
+31 (0)24 323 61 46 Fax
info@nijmegen.royalhaskoning.com E-mail
www.royalhaskoning.com Internet
Arnhem 09122561 KvK

Documenttitel	Passende beoordeling Bijlage 4 van het Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost
Verkorte documenttitel	Plan-MER Buitengebied, bijlage 4
Status	Definitief rapport
Datum	19 augustus 2011
Projectnaam	Plan-MER bestemmingsplan Enschede
Projectnummer	9T6140.01
Opdrachtgever	Gemeente Enschede
Referentie	9T6140.01/R017/Nijm

Auteur(s)	E. Klop
Collegiale toets	drs. H.C.N. van der Putten
Datum/paraaf	19-8-2011
Vrijgegeven door	drs. ing. C.A. Algra
Datum/paraaf	19-8-2011

INHOUDSOPGAVE

			Blz.
1	INLEIDING		1
	1.1	Achtergrond	1
	1.2	Doelstelling	2
	1.3	Leeswijzer	2
2	TOETSINGSKADER		3
	2.1	Inleiding	3
	2.2	Natuurbeschermingswet 1998	3
	2.3	Toetsingskader stikstofdepositie	5
	2.3.1	Toetsingskader Nederland	5
	2.3.2	Toetsingskader Duitsland	7
3	METHODIEK		8
	3.1	Inleiding	8
	3.2	Beschouwde componenten	8
	3.3	Uitgangspunten	8
	3.4	Modellering	8
	3.5	Ecologische beoordeling	9
4	NATURA 2000-GEBIEDEN		11
	4.1	Inleiding	11
	4.2	Nederlandse NATURA 2000-gebieden	12
	4.2.1	Aamsveen	13
	4.2.2	Buurserzand & Haaksbergerveen	13
	4.2.3	Witte Veen	14
	4.2.4	Dinkelland	14
	4.2.5	Lonnekermeer	15
	4.2.6	Landgoederen Oldenzaal	16
	4.3	Duitse NATURA 2000-gebieden	17
	4.3.1	Amtsvenn und Hündfelder Moor	18
	4.3.2	Vogelschutzgebiet Moore und Heiden des Westlichen Münsterlandes	18
	4.3.3	Eper-Graeser Venn / Lasterveld	18
	4.3.4	Graeser Venn - Gut Moorhof	19
	4.3.5	Rüenberger Venn	19
	4.3.6	Lüntener Fischteich und Ammeloer Venn	20
	4.3.7	Witte Venn und Krosewicker Grenzwald	20
5	DE GEVOELIGHEID VAN NATURA 2000-GEBIEDEN VOOR STIKSTOFDEPOSITIE		22
	5.1	Voorgenomen initiatieven	22
	5.2	Ecologische effecten stikstofdepositie	22
	5.3	Effecten bij deposities boven de KDW	24
	5.4	Verwachte ontwikkeling	24

6 EFFECTBESCHRIJVING ONTWIKKELING AMMONIAKEMISSIE 26
6.1 Inleiding 26
6.2 Besluit ammoniakemissie huisvesting en Provinciaal beleid 26
6.3 Emissieplafond 27
6.4 Groei van agrarische bedrijven in provinciaal beleid 30
6.5 Alternatieven 30

7 CONCLUSIE 35

8 LITERATUUR 37

1 INLEIDING

1.1 Achtergrond

De gemeente Enschede werkt aan een nieuw bestemmingsplan Buitengebied. Het nieuwe bestemmingsplan is een integrale herziening van het zuidoostelijk deel van het vigerende bestemmingsplan Buitengebied (zie figuur 1.1). Het noordwestelijk deel is onderdeel van een tweede herziening.

Figuur 1.1 Locatie van het plangebied (rood omlijnd)



Het nieuwe bestemmingsplan biedt ruimte voor agrarische ontwikkeling. Omdat op voorhand niet kan worden uitgesloten dat de ontwikkeling van de landbouw negatieve gevolgen heeft voor de kwaliteit (lees instandhoudingsdoelstellingen) van NATURA 2000-gebieden in en in de omgeving van het plangebied is een Passende Beoordeling verplicht (Natuurbeschermingswet (1998).

Voor het doel van de Passende Beoordeling worden de mogelijke effecten van de hiervoor genoemde activiteiten op de NATURA 2000-gebieden onderzocht. Indien daadwerkelijk sprake is van negatieve effecten moeten als onderdeel van het bestemmingsplan maatregelen worden genomen om deze te mitigeren dan wel te compenseren.

De Passende Beoordeling vormt een integraal onderdeel van de tevens verplichte milieueffectrapportage. In onderstaand kader wordt de achtergrond hiervan toegelicht.

Kader 1 De relatie met milieueffectrapportage

Milieueffectrapportage (m.e.r.)
Op 27 juni 2001 is de Europese richtlijn 2001/42/EG vastgesteld waarin de verplichting van milieueffectrapportage is opgenomen voor bepaalde plannen en programma's.[1] Het doel van deze richtlijn is om bij de besluitvorming over deze instrumenten het milieu een volwaardige plaats te geven. In Nederland is deze richtlijn bekend geworden onder de naam Strategische Milieubeoordeling (SMB).

In september 2006 is de richtlijn omgezet in nationale wetgeving. De Wet Milieubeheer (hoofdstuk 7 Wm) en het Besluit milieueffectrapportage 1994 (Besluit m.e.r. 1994) zijn hierdoor gewijzigd. Als plannen (uiteindelijk) kunnen leiden tot concrete projecten of activiteiten met (mogelijk) grote nadelige gevolgen voor het milieu, dan is onder bepaalde omstandigheden een plan-m.e.r. verplicht.

De herziening van het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost is onder meer m.e.r. plichtig omdat binnen het plangebied en in de omgeving daarvan NATURA 2000-gebieden voorkomen. De resultaten van de Passende Beoordeling vormen een integraal onderdeel van het milieueffectrapport.

1.2 Doelstelling

Met de Passende Beoordeling wordt nagegaan of de ruimte die het bestemmingsplan biedt aan de agrarische ontwikkeling significant negatieve effecten heeft op de instandhoudingdoelen van de aanwezige NATURA 2000-gebieden. Meer specifiek wordt onderzocht welke gevolgen deze ontwikkeling heeft voor de stikstofdepositie in deze gebieden. De opzet en rekenresultaten van het uitgevoerde stikstofonderzoek zijn in aparte bijlage beschreven (zie bijlage 3: Luchtkwaliteit en Stikstofdepositie).

1.3 Leeswijzer

Deze Passende Beoordeling (PB) begint in hoofdstuk 2 met een uiteenzetting van het huidige toetsingskader waaraan de effecten van stikstofdepositie worden getoetst. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 besproken op welke wijze de stikstofdepositie is berekend en op welke parameters het verspreidingsmodel is gebaseerd. In hoofdstuk 4 wordt een overzicht gegeven van de NATURA 2000-gebieden die binnen de invloedssfeer van het buitengebied Enschede liggen. Voor elk gebied wordt per Habitattype de gevoeligheid voor stikstofdepositie besproken. In hoofdstuk 5 wordt uiteengezet welke ecologische effecten kunnen optreden als gevolg van stikstofdepositie. Vervolgens wordt in hoofdstuk 6 gekeken of deze effecten ook daadwerkelijk zullen optreden in de relevante gebieden. In dit hoofdstuk wordt per gebied op basis van Stacks berekeningen aangegeven wat de stikstofdepositie is in de (gevoelige) Habitattypen van de NATURA 2000-gebieden. Op basis van deze informatie wordt een ecologische inschatting gegeven of de stikstofdepositie de wezenlijke kenmerken van het gebied zal aantasten. In de conclusie (hoofdstuk 7) wordt de vraag beantwoord of significante effecten op de NATURA 2000-gebieden kunnen worden uitgesloten.

[1] Richtlijn 2001/42/EG, Pb. EG 2001 L 197, p 30 e.v.

2 TOETSINGSKADER

2.1 Inleiding

Gebieden met bijzondere natuurwaarden zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998. Deze wet zet ondermeer de gebiedsbescherming uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn om in Nederlandse wetgeving. In het kader van deze Vogel- en Habitatrichtlijn zijn verscheidene gebieden aangewezen die speciale bescherming genieten: de zogenaamde NATURA 2000-gebieden. Projecten of plannen in de buurt van NATURA 2000-gebieden dienen getoetst te worden op effecten op de beschermde waarden van het NATURA 2000-gebied. In de omgeving van gemeente Enschede liggen verscheidene NATURA-2000 gebieden, waarin enkele Habitattypen liggen die (zeer) gevoelig zijn voor stikstofdepositie. Om de invloed van de stikstofemissies op deze NATURA 2000-gebieden te onderzoeken moet een Passende Beoordeling (PB) worden uitgevoerd. In deze PB wordt nagegaan of de te verwachten effecten van stikstofdepositie daadwerkelijk significant zijn[2].

Op dit moment is het juridische toetsingskader met betrekking tot de effecten van stikstofdepositie op NATURA 2000-gebieden in ontwikkeling. De gebiedsgerichte invulling van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) wordt in de loop van 2011 uitgewerkt evenals de technische uitwerking daarvan voor de Overijsselse NATURA 2000-gebieden. In dit hoofdstuk worden de verschillende onderdelen van het toetsingskader nader besproken, zoals de relevante natuurwetgeving, de jurisprudentie van de Raad van State en de als reactie daarop ontwikkelde methodieken om de effecten van stikstofdepositie te kunnen beoordelen.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Deze wet vervangt de Natuurbeschermingswet uit 1967 en is primair gericht op het behoud van Habitattypen en de leefgebieden van diersoorten (gebiedbescherming). De bescherming van de dier- en plantensoorten zelf valt niet onder de Natuurbeschermingswet maar onder de Flora- en faunawet die in 2002 in werking is getreden. Met de Natuurbeschermingswet zijn enkele Europese verplichtingen, zoals de Europese Vogelrichtlijn (1979), Habitatrichtlijn (1992) en Wetlands Conventie (1984) opgenomen in de Nederlandse wetgeving.

Het doel van de Natuurbeschermingswet is om die natuurwaarden die door de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn aangewezen in een gunstige staat van instandhouding te brengen of te houden. Om de natuurwaarden te beschermen zijn speciale beschermingszones aangewezen, de zogenaamde NATURA 2000-gebieden. NATURA 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden in de Europese Unie, met als doel het behoud en herstel van de biodiversiteit in Europa. Elk gebied is aangewezen vanwege het belang voor bepaalde diersoorten (Habitatrichtlijnsoorten) of Habitattypen.

[2] In de Voortoets Passende Beoordeling die onderdeel uitmaakt van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau van 13 augustus 2010 is geconcludeerd dat significante effecten als gevolg van landbouwemissies niet zijn uit te sluiten. In deze voortoets is de doorwerking van het Beleidskader Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen van de provincie Overijssel (april 2010) niet consequent toegepast.

In totaal worden 162 gebieden in Nederland aangewezen als NATURA 2000-gebied. Naast speciale beschermingszones (NATURA 2000-gebieden) vallen ook zogenaamde Beschermde natuurmonumenten onder de Natuurbeschermingswet.

De Natuurbeschermingswet bepaalt dat voor ieder NATURA 2000-gebied een aanwijzingsbesluit moet worden opgesteld, waarin heldere instandhoudingsdoelen zijn vastgelegd. Deze beschrijven per soort en/of habitattype wat de doelen zijn om de natuurwaarden in een 'gunstige staat van instandhouding' te brengen en/of te behouden.

Op dit moment is er sprake van een overgangssituatie met betrekking tot de bescherming van de Habitatrichtlijngebieden. De gebieden zijn aangemeld maar nog niet allemaal aangewezen (het proces is op dit moment gaande). De aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden is reeds definitief. Voor de gebieden geldt het regime conform artikel 6 van de Vogel- en Habitatrichtlijn zoals het in de Natuurbeschermingswet 1998 is geïmplementeerd. Dit artikel verplicht de lidstaten positieve en proactieve instandhoudingmaatregelen en maatregelen ter voorkoming van kwaliteitsverlies en verstoring van soorten te treffen. Artikel 6 bevat waarborgen met betrekking tot plannen en projecten die significante gevolgen kunnen hebben voor de richtlijngebieden. Op basis van het voorzorgsbeginsel (artikel 19d en 19f) dient er een procedure te worden gevolgd om te toetsen of de plannen of projecten de kwaliteit van de habitat van de soorten in een NATURA 2000-gebied kunnen verslechteren of ertoe kunnen leiden dat er storende factoren met significante gevolgen voor de soorten optreden.

Om schade aan de natuurwaarden waarvoor NATURA 2000-gebieden zijn aangewezen, te voorkomen, bepaalt de wet dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstorend effect kunnen hebben op de soorten, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. Dit geldt niet alleen voor activiteiten binnen het beschermde gebied. Ook activiteiten die in de omgeving van een beschermd gebied plaatsvinden, kunnen een negatieve invloed hebben op het beschermde gebied. Er is dan sprake van externe werking.

Passende Beoordeling
Een PB is noodzakelijk voor het verkrijgen van een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 als op voorhand niet is uit te sluiten dat een initiatief significant negatieve effecten tot gevolg kan hebben op de beschermde soorten en habitats waarvoor de betreffende NATURA 2000-gebieden zijn aangewezen.

De opzet van een PB is grotendeels vergelijkbaar met die van een MER. Er is dan ook een grote mate van overlap. Het grote verschil is dat in de PB alleen getoetst wordt aan de Instandhoudingsdoelen van de Habitattypen en –soorten waarvoor de gebieden zijn aangewezen als Vogel- en Habitatrichtlijngebied. Eventuele conflicten met andere natuurwetgeving of beleid (e.g. Flora- en faunawet, EHS) worden niet in een PB behandeld. Ook vallen abiotische milieu-effecten als bodem- en luchtkwaliteit buiten een passende beoordeling (PB).

2.3 Toetsingskader stikstofdepositie

2.3.1 Toetsingskader Nederland

Het Nederlandse toetsingskader voor stikstof en ammoniak verkeert op het moment van schrijven nog in een fase van transitie. Tot voor kort werd bij de beoordeling van vergunningaanvragen in het kader van de Nb-wet gebruik gemaakt van het 'Toetsingskader Ammoniak en NATURA 2000'.[3] Op basis van dit toetsingskader kon een vergunning worden verleend als de ammoniakdepositie door een bedrijf op de dichtstbijzijnde rand van het NATURA 2000-gebied niet hoger is dan 5% van de kritische depositiewaarden (zie Kader 2.1) voor dat gebied. In 2008 heeft (de Voorzitter van) de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geoordeeld dat deze wijze van toetsing in strijd is met het stelsel van de aan de Nb-wet ten grondslag liggende Europese Habitatrichtlijn.[4] Uit de uitspraken volgt dat in het geval van overbelaste situaties niet op voorhand kan worden uitgesloten dat de natuurlijke kenmerken van een NATURA 2000-gebied worden aangetast indien de ammoniakdepositie de 5% niet overschrijdt. De effecten zullen van geval tot geval moeten worden beoordeeld.

Kader 2 Kritische depositiewaarde

Kritische depositiewaarde
De gevoeligheid van een Habitattype voor stikstofdepositie wordt gewoonlijk weergegeven door de kritische depositiewaarde (KDW). De KDW wordt door Van Dobben & Van Hinsberg (2008) als volgt gedefinieerd:

De kritische depositiewaarde is de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het Habitattype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie.

Zoals blijkt uit de definitie kan bij deposities boven de KDW een significant negatief effect niet op voorhand worden uitgesloten. Aan de andere kant betekent een overschrijding van de KDW niet dat er gegarandeerd effecten op zullen treden. De mate waarin negatieve effecten optreden hangt ondermeer samen met plaatselijke omstandigheden (e.g. bodemsoort, grondwaterpeil) en het beheer. In veel Nederlandse Natura 2000-gebieden wordt de KDW ruim overschreden door de achtergronddepositie. Deze achtergronddepositie is afkomstig van bronnen buiten de directe omgeving van de Natura 2000-gebieden, zoals landbouwbronnen in andere provincies, emissies uit het buitenland, enz.

Volgend op de uitspraak van de Raad van State heeft het Ministerie van LNV op 24 november 2008 een handreiking uitgevaardigd met als doel het vergunningverlenend gezag te ondersteunen bij de afweging of bestaand gebruik, nieuwvestiging of uitbreiding van activiteiten met stikstofuitstoot in of in de omgeving van NATURA 2000-gebieden kan worden toegestaan.[5] De handreiking gaat uit van een integrale,

[3] TK 2006-2007, 30654, nr. 3.

[4] Zie VzABRvS 26 maart 2008 (200800289/1) en ABRvS 24 september 2008 (200708180/1).

[5] Ministerie LNV, 'Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-Gebieden', 24 november 2008.

gebiedsgerichte benadering en formuleert de volgende vragen die bij de projectspecifieke afweging moeten worden beantwoord:

1. Wat zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor de te beschermen soorten en habitattypen die gevoelig zijn voor stikstofdepositie?
2. Wat is de locatie binnen het NATURA 2000-gebied van betreffende soorten en habitattypen?
3. Wat is de huidige staat van instandhouding van deze soort en habitattypen?
4. Wat zijn de abiotische condities die belangrijk zijn voor deze soorten en habitattypen en welke (beperkende) condities bepalen op dit moment de huidige staat van instandhouding?
5. Wat is de prognose voor de ontwikkeling van de relevante abiotische condities (zijn de beperkende abiotische condities te beïnvloeden naar een meer gewenst niveau)?
6. Wat is het effect van de (voorgenomen) activiteiten op de abiotische condities (is er effect op de meest beperkende abiotische condities en daarmee op de mogelijkheden om de instandhoudingsdoelstellingen te behalen?)?
7. Wat zijn de relevante verschillende activiteiten in en nabij het NATURA 2000-gebied en wat is het cumulatieve effect daarvan?

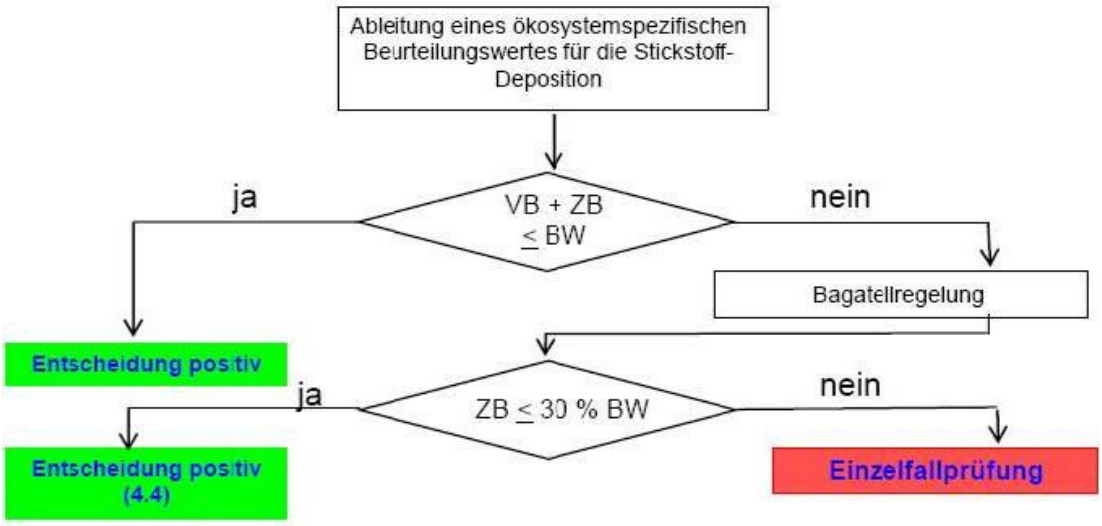
Een verdere invulling wordt gegeven door het rapport ‘Meer dynamiek bij de uitvoering van nationale en Europese natuurwetgeving’, gepubliceerd door de adviesgroep Huys (Huys *et al*. 2009). Parallel aan deze ontwikkelingen hebben ook verschillende provincies hun eigen beleidskader opgesteld, waarin op provinciaal niveau invulling wordt gegeven aan de behandeling van de stikstofproblematiek en bijbehorende vergunningverlening. In de provincie Overijssel heeft dit geresulteerd in het ‘Beleidskader NATURA 2000 en stikstof voor veehouderijen’ (Messelink & Valkeman 2010), dat zich richt op vermindering van de gebiedseigen depositie. In het kader van vergunningverlening wordt in het Overijsselse beleidskader in de periode t/m 2013 uitgegaan van een drempelwaarde van 1% van de KDW waarbeneden een bedrijf niet vergunningplichtig is. Met andere woorden, uitbreidingen van bedrijven zijn niet vergunningplichtig zolang de totale depositie van dat bedrijf op het betreffende NATURA 2000-gebied beneden de 1% norm blijft. Beneden deze waarde zijn waarschijnlijk geen blijvende negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen te verwachten. Daarbij komt dat bij waarden lager dan 1% ook onzekerheden in het verspreidingsmodel een proportioneel grotere rol gaan spelen. Na de huidige driejaarlijkse evaluatieperiode gaat de drempelwaarde in principe omlaag naar 0,5% van de KDW.

De adviezen van bovengenoemde adviesgroepen Trojan als Huys zijn verwerkt in de voorlopige Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). In de PAS wordt afgesproken hoe op verschillende niveaus (generiek, provinciaal, gebiedsgericht) en vanuit verschillende sectoren (landbouw, verkeer en industrie) bijgedragen wordt aan de vermindering van stikstofdepositie. Binnen de PAS worden tevens de uitgangspunten voor de toedeling van economische ontwikkelruimte geformuleerd. Opgenomen is dat in het definitieve programma ontwikkelruimte voor MIRT-projecten wordt gecreëerd en dat daarnaast voldoende regionale en lokale ontwikkelruimte wordt geboden. Op het moment van schrijven wordt de gebiedsgerichte invulling van de PAS uitgewerkt. Het doel van deze fase is het samenstellen van een pakket maatregelen waarmee op langere termijn de instandhoudingsdoelen kunnen worden gehaald, het beoordelen van de economische ontwikkelingsruimte en het opstellen van een kostenplaatje bij het maatregelenpakket. De bestuurlijke vaststelling van de PAS is gepland voor het najaar van 2011.

2.3.2 Toetsingskader Duitsland

De Duitse systematiek inzake de beoordeling van stikstofdepositie staat beschreven in het 'Arbeidskreis Ermittlung und Bewertung von Stickstoffeinträgen' uit 2006. Een samenvatting wordt gegeven door Gies *et al.* (2007). Bij de beoordeling wordt in eerste instantie gekeken of de bestaande depositie plus de verwachte toename kleiner of groter is dan een kritische waarde. Een vergunning wordt altijd verleend indien de totale belasting kleiner is dan de kritische waarde. Indien de belasting boven de kritische waarde komt, kan alsnog een vergunning worden verleend mits de toename in depositie kleiner is dan 30% van de kritische waarde. Bij een overschrijding van de 30% waarde wordt een vergunning geweigerd. De Duitse systematiek staat samengevat in figuur 2.1.

Figuur 2.1 Toetsingskader stikstofdepositie in Duitsland. Bron: Gies *et al.* (2007)



Als kritische waarde wordt in Duitsland de *critical load* gebruikt. Deze critical loads zijn in 2002 vastgesteld tijdens een Expert Workshop in Berne, Zwitserland, georganiseerd door de Swiss Agency for the Environment, Forests and Landscape (SAEFL 2003). De critical loads van de 'Berne lijst' worden gegeven als een bereik waarbinnen de waarde valt (tabel 2.1). Waar precies de critical load binnen dit bereik valt, hangt af van verschillende abiotische factoren als bodemvochtigheid, kationenbeschikbaarheid van de bodem, fosforlimitatie enz. Aangezien deze parameters voor de gebieden niet bekend zijn, wordt hier van een worst-case scenario uitgegaan en de ondergrens gebruikt. Waar de critical load niet bekend is, is de Nederlandse KDW gebruikt.

3 METHODIEK

3.1 Inleiding

Deze passende beoordeling (PB) richt zich op de effecten van de depositie van stikstofverbindingen, met name ammoniak (NH_3). Om de hoeveelheid stikstof die neerslaat op de NATURA 2000-gebieden te berekenen is gebruik gemaakt van verspreidingsmodellen. Deze modellen zijn gebaseerd op emissieparameters als de stikstofuitstoot per agrarisch bedrijf, en leveren als output een contourenkaart waarop de depositie rondom de planlocatie is af te lezen. De hoeveelheid depositie op (gevoelige) Habitattypen wordt vervolgens beoordeeld op negatieve ecologische effecten.

3.2 Beschouwde componenten

Ammoniak (NH_3) kan een verzurende en/of vermestende werking hebben. Ten gevolge van agrarische activiteiten in het buitengebied van Enschede valt emissie van NO_x en SO_2 nauwelijks te verwachten. De focus zal in onderhavig onderzoek dan ook liggen op emissie van NH_3 vrijkomend uit mest.

3.3 Uitgangspunten

In totaal zijn er een aantal effecten welke ten behoeve van de PlanMER onderzocht dienen te worden. Zo dient bepaald te worden wat het effect op de depositie is als de veestapel wordt vergroot door bestaande veehouderijen uit te breiden. Dit dient voor zowel de bestaande veehouderijen als voor de toekomstige veehouderijen, inclusief het effect van technische ontwikkelingen op het gebied van emissie-arme stalsystemen, onderzocht dient te worden.

3.4 Modellering

Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van het verspreidingsmodel Stacks (versie 10.2). Met behulp van dit model is de verspreiding en depositie van de optredende emissies bepaald, onder andere rekening houdend met de emissieduur, de emissiehoogte en de meteorologische omstandigheden. Voor het uitvoeren van verspreidingsberekeningen zijn een aantal algemene uitgangspunten gehanteerd. Een overzicht van deze uitgangspunten is opgenomen in tabel 3.1. Een aantal van de uitgangspunten als de afmetingen van het grid, de gehanteerde gridpunten en het afzien van gebouwinvloed zijn specifiek gekozen. De onderliggende reden hiervoor is dat de complexiteit van het rekenmodel maakt dat tegen de rekengrenzen van het rekenpakket is aangewerkt.

Tabel 3.1 Algemene uitgangspunten voor de verspreidingsberekeningen

Parameter	Aanname
Klimatologie	De klimatologische gegevens van Nederland, vertaald naar locatiespecifieke meteo, zijn representatief voor de omgeving. Gehanteerd zijn de klimatologische gegevens van 1995 – 2004, zoals voor de toetsing aan de Wet luchtkwaliteit en depositie gebruikelijk is. Omwille van de rekenduur is gerekend met een steekproefgrootte van 10%. Conform diverse rekenvoorschriften van KEMA zijn de resultaten hiervan representatief.
Receptorhoogte	Voor de receptorhoogte is 1,5 meter gehanteerd.
Ruwheidlengte	Voor de ruwheidlengte is 0,250 meter gehanteerd (berekend aan de hand van rijksdriehoekscoördinaten, middels de Pre-SRM tool in Stacks).
Afmetingen grid	De afmetingen van het oppervlak, waarin de verspreidingsberekeningen zijn uitgevoerd, zijn: 25.000 meter bij 25.000 meter.
Receptorpunten	Het aantal receptorpunten waarmee gerekend wordt bedraagt 1.681.
Gebouwinvloed	Gebouwinvloed is in de modellering niet toegepast.
Inwendige schoorsteen diameter	Voor de inwendige schoorsteen diameter is 0,50 meter gehanteerd, de standaard te hanteren parameter
Gemiddelde uittreesnelheid	De gemiddelde uittreesnelheid welke is gehanteerd bedraagt 4,2 m/s, de standaard te hanteren parameter
Temperatuur rookgassen	De gehanteerde rookgas temperatuur bedraagt 285 Kelvin.
Aantal bedrijfsuren emissie	Aangenomen is dat de agrarische bedrijven een continu emissie hebben.

3.5 Ecologische beoordeling

Bij de ecologische beschouwing van de PB is de volgende werkwijze gehanteerd:

Stap 1: Beschrijving van de NATURA 2000-gebieden
Op basis van bestaand kaartmateriaal en de literatuur is in beeld gebracht welke Habitattypen in de relevante NATURA 2000-gebieden liggen, op welke locaties, wat de gevoeligheid is voor stikstofdepositie en welke instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd (zie hoofdstuk 4).

Stap 2: Beschrijving stikstofdepositie
Op basis van Stacks berekeningen is aangegeven wat de stikstofdepositie is op een bepaalde afstand van de bron. De depositiecontouren zijn vervolgens over de kaart van de NATURA 2000-gebieden gelegd zodat duidelijk is wat de stikstofdepositie zal zijn in de verschillende Habitattypen in de gebieden (zie hoofdstuk 6).

Stap 3: Interpretatie effecten
Op basis van de depositiecontouren, de huidige wetenschappelijke kennis en *expert judgement* is een ecologische inschatting gegeven of de stikstofdepositie zal leiden tot een aantasting van de instandhoudingsdoelen (zie hoofdstuk 6).

Stap 4: Mitigerende maatregelen
Indien significante effecten niet kunnen worden uitgesloten, worden de mogelijkheden besproken om effecten op gevoelige Habitattypen te verzachten.

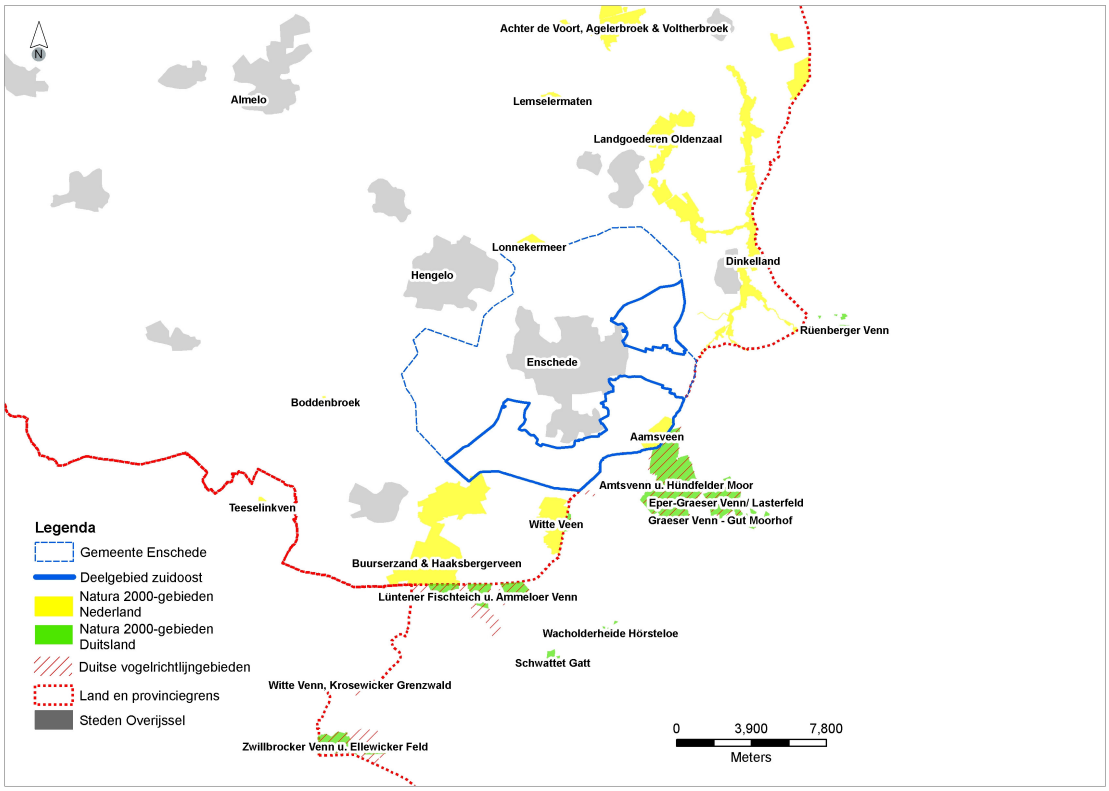
Stap 5: Conclusie
In de conclusie wordt antwoord gegeven op de vraag of sprake is van significant negatieve effecten op de omliggende NATURA 2000-gebieden als gevolg van verhoogde stikstofemissies vanuit het buitengebied Enschede (zie hoofdstuk 7).

4 NATURA 2000-GEBIEDEN

4.1 Inleiding

In de directe omgeving van het plangebied zijn verschillende NATURA 2000-gebieden gelegen. Het gaat hierbij om zowel Nederlandse als Duitse gebieden (zie figuur 4.1). In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de twee nabij gelegen NATURA 2000-gebieden en de kwalificerende Habitattypen waarvoor de gebieden zijn aangewezen. Ook wordt per Habitattype de gevoeligheid voor stikstofdepositie besproken. De gebiedsinformatie is gebaseerd op de aanwijzingsbesluiten van het Ministerie van LNV, terwijl de informatie over de gevoeligheid voor stikstof (weergegeven als de kritische depositiewaarden) afkomstig is van Van Dobben & Van Hinsberg (2008).

Figuur 4.1 Ligging van NATURA 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied



4.2 Nederlandse NATURA 2000-gebieden

De aanwijzing van NATURA 2000-gebieden heeft tot doel om bedreigde Habitattypen te beschermen. Een aantal van deze Habitattypen zijn gevoelig tot zeer gevoelig voor stikstofdepositie. In verscheidene rapporten van Alterra worden de kritische depositiewaarden voor stikstof voor verschillende Habitattypen en natuurgebieden onderzocht. Zoals beschreven in Hoofdstuk 2 is de kritische depositiewaard (KDW) gedefinieerd als 'de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitattype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie' (Van Dobben & Van Hinsberg 2008). In tabel 4.1 staan de kritische depositiewaarden van alle Habitattypen waarvoor de Nederlandse gebieden zijn aangewezen. De waarden zijn afkomstig uit Van Dobben & Van Hinsberg (2008).

Tabel 4.1 Kritische depositiewaarden van de relevante Habitattypen

Code	Habitattype	KDW (mol N/ha/jr)	Gevoeligheidsklasse
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	1100	Zeer gevoelig
H3130	Zwakgebufferde vennen	410	Zeer gevoelig
H3160	Zure vennen	410	Zeer gevoelig
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1300	Zeer gevoelig
H4030	Droge heiden	1100	Zeer gevoelig
H5130	Jeneverbesstruwelen	2180	Gevoelig
H6120	Stroomdalgraslanden	1250	Zeer gevoelig
H6230	Heischrale graslanden	830	Zeer gevoelig
H6410	Blauwgraslanden	1100	Zeer gevoelig
H7110A	Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap)	400	Zeer gevoelig
H7120	Herstellende hoogvenen	400	Zeer gevoelig
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	1600	Gevoelig
H9160A	Eiken- haagbeukenbossen (zandgronden)	1400	Gevoelig
H9190	Oude eikenbossen	1100	Zeer gevoelig
H91D0	Hoogveenbossen	1800	Gevoelig
H91E0C	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende)	1860	Gevoelig

Zoals blijkt uit tabel 4.1 zijn met name Actieve en Herstellende hoogvenen en zure en zwakgebufferde vennen zeer gevoelig voor stikstofdepositie. Uit recente gegevens van het Planbureau voor de Leefomgeving [www.pbl.nl] blijkt dat de achtergronddepositie in dit gedeelte van Nederland circa 3.000 mol/ha/jr bedraagt. De KDW van de een aantal Habitattypen wordt dus ruim overschreden door de achtergronddepositie.

4.2.1 Aamsveen

Het Aamsveen is een hoogveengebied dat ooit deel uitmaakte van een veel groter hoogveencomplex, dat zich ook over de grens heen uitstrekt. Het gedeelte op Nederlands grondgebied is betrekkelijk klein, maar omvat een goed ontwikkelde gradiënt van hoogveen in het oosten naar het beekdallandschap in het westen. De vegetatie verandert van hoogveen met natte heide via vochtige heide en heischrale graslanden op de overgang naar natte schraalgraslanden in het beekdal zelf. Langs de randen van het veen komen natuurlijke berkenbroekbossen voor met gagelstruweel. Het broekbos langs de beek is van een zeer gevarieerde samenstelling met soorten van rijkere bodems.

De Habitattypen waarvoor het Aamsveen is aangewezen als NATURA 2000-gebied staan vermeld in tabel 4.2. In deze tabel staat ook per Habitattype de gevoeligheid voor stikstof vermeld, en het instandhoudingsdoel voor de kwaliteit. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen een behoudsdoelstelling (“=”) en een verbeterdoelstelling (“>”).

Tabel 4.2 Kwalificerende Habitattypen van het Aamsveen, en de gevoeligheid voor stikstofdepositie

Habitattype	Naam van het Habitattype	KDW (mol N/ha/jr)	Gevoeligheids-klasse	Doelstelling kwaliteit
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1.300	zeer gevoelig	=
H4030	Droge heiden	1.100	zeer gevoelig	=
H6230	Heischrale graslanden	830	zeer gevoelig	=
H7120	Herstellende hoogvenen	400	zeer gevoelig	>
H91D0	Hoogveenbossen	1.800	gevoelig	=
H91E0C	Vochtige alluviale bossen (beekbege-leidende bossen)	1.860	gevoelig	>

4.2.2 Buurserzand & Haaksbergerveen

Het gebied Buurserzand en Haaksbergerveen bestaat uit twee deelgebieden. Het Haaksbergerveen in het zuiden is een veenputtencomplex met goed ontwikkelde gradiënten naar het omliggende zand- en (basenrijk) leemlandschap. Door vernattingsmaatregelen in het verleden zijn de nog aanwezige, met hoogveenvegetatie begroeide veenpakketten verandert in drijftillen, die qua vegetatie sterk lijken op moerasheiden. Er is een afwisseling van veenputten en dijkjes. Het Buurserzand in het noorden is een heidegebied op voormalig stuifzand. Er komen hier op uitgebreide schaal natte heidebegroeiingen voor met her en der zwakgebufferde vennen, afgewisseld met droge heide met jeneverbesstruweel.

Tabel 4.3 Kwalificerende Habitattypen van het Buurserzand & Haaksbergerveen, en de gevoeligheid voor stikstofdepositie

Habitattype	Naam van het Habitattype	KDW (mol N/ha/jr)	Gevoeligheids-klasse	Doelstelling kwaliteit
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	1.100	zeer gevoelig	=
H3130	Zwakgebufferde vennen	410	zeer gevoelig	>
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1.300	zeer gevoelig	=
H5130	Jeneverbesstruwelen	2.180	gevoelig	>
H7110A	Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap)	400	zeer gevoelig	>
H7120	Herstellende hoogvenen	400	zeer gevoelig	>
H91D0	Hoogveenbossen	1.800	gevoelig	=

4.2.3 Witte Veen

Het Witte Veen met het Duitse Witte Venn is een vrij klein en ondiep voormalig hoogveen (komveen) dat vooral van belang is vanwege een hoogveenrestant met vochtige heide en enkele vennen. Een groot deel van het gebied is in de 20ste eeuw ontgonnen, in het niet ontgonnen deel is veel bos opgeslagen. Door inrichtingsmaatregelen wordt geprobeerd de kwaliteit van het gebied te vergroten en uiteindelijk ook herstel van het hoogveen te bereiken.

Tabel 4.4 Kwalificerende Habitattypen van het Witte Veen, en de gevoeligheid voor stikstofdepositie

Habitattype	Naam van het Habitattype	KDW (mol N/ha/jr)	Gevoeligheids-klasse	Doelstelling kwaliteit
H3130	Zwakgebufferde vennen	410	zeer gevoelig	>
H3160	Zure vennen	410	zeer gevoelig	=
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1.300	zeer gevoelig	>
H4030	Droge heiden	1.100	zeer gevoelig	=
H7120	Herstellende hoogvenen	400	zeer gevoelig	>
H91D0	Hoogveenbossen	1.800	gevoelig	=

4.2.4 Dinkelland

Het gebied Dinkelland bestaat uit het beekdal van de Dinkel met een aantal zijbeken, waaronder het oostelijk deel van het beekdal van de Snoeijinksbeek, en een drietal gevarieerde heideterreinen langs de Puntbeek en Rammelbeek, te weten Punthuizen, Stroothuizen en het Beuninger Achterveld. De Dinkel is een kleine laaglandrivier. Bovenstrooms van de aftakking van het Omleidingskanaal heeft de Dinkel een vrij natuurlijke hydrodynamiek. Benedenstrooms van deze aftakking is de hydrodynamiek sterk gereguleerd. Landschappelijk is het een gaaf beekdal, gekenmerkt door hoogteverschillen, houtwallen, bossen en vochtige en schrale graslanden en heideterreinen. De losliggende delen nabij Punthuizen bestaan uit vochtige en droge heide en heischrale graslanden en blauwgraslanden, afgewisseld met bosjes.

Tabel 4.5 Kwalificerende Habitattypen van Dinkelland, en de gevoeligheid voor stikstofdepositie

Habitattype	Naam van het Habitattype	KDW (mol N/ha/jr)	Gevoeligheids-klasse	Doelstelling kwaliteit
H3130	Zwakgebufferde vennen	410	zeer gevoelig	>
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1.300	zeer gevoelig	>
H4030	Droge heiden	1.100	zeer gevoelig	=
H6120	Stroomdalgraslanden	1.250	zeer gevoelig	>
H6230	Heischrale graslanden	830	zeer gevoelig	=
H6410	Blauwgraslanden	1.100	zeer gevoelig	>
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	1.600	gevoelig	=
H91E0C	Vochtige alluviale bossen (beekbege-leidende bossen)	1.860	gevoelig	>

4.2.5 Lonnekermeer

Het Lonnekermeer is een relatief jong landgoed waar een tweetal gegraven waterplassen in liggen. Deze oligotrofe tot mesotrofe meren herbergen zeldzame pionierbegroeiingen. Naast het landgoed beslaat het gebied ook het aangrenzende 'De Wildernis', een kleinschalig beekdallandschap met vochtige en droge heiden, heischrale graslanden, blauwgraslanden en dotterbloemhooiland. Aan de oostzijde zijn heideveldjes te vinden.

Tabel 4.6 Kwalificerende Habitattypen van het Lonnekermeer, en de gevoeligheid voor stikstofdepositie

Habitattype	Naam van het Habitattype	KDW (mol N/ha/jr)	Gevoeligheids-klasse	Doelstelling kwaliteit
H3130	Zwakgebufferde vennen	410	zeer gevoelig	>
H3160	Zure vennen	410	zeer gevoelig	=
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1.300	zeer gevoelig	=
H4030	Droge heiden	1.100	zeer gevoelig	>
H6230	Heischrale graslanden	830	zeer gevoelig	=
H6410	Blauwgraslanden	1.100	zeer gevoelig	=

4.2.6 Landgoederen Oldenzaal

Het gebied Landgoederen Oldenzaal ligt aan de voet van de stuwwal van Oldenzaal tussen Oldenzaal, Losser en Lutte. Het zuidelijk deel omvat het westelijk deel van het beekdal van de Snoeijinksbeek, gekenmerkt door hoogteverschillen, houtwallen, opgaand geboomte, bossen en vochtige en schrale graslanden en heideterreinen. De bossen bestaan uit eiken-berkenbos, beuken-eikenbos, eiken-haagbeukenbos en elzen-vogelkersbos. Voorts komen doornstruwelen voor en restanten van droge rivierduingraslanden. In het gebied liggen een aantal landgoederen die bestaan uit een afwisseling van naald- en loofbos, houtwallen, weilanden en akkers. Een groot deel van het gebied bestaat uit oud beuken- en eikenbos. In Boerskotten ontspringt de Snoeijinksbeek. In het noordelijk deel ligt een heuvelachtig terrein met een afwisseling van oude loof- en naaldbossen, graslanden (waaronder dotterbloemhooilanden), houtwallen en boerderijen. Aan de voet van de Tankenberg liggen enkele bronnen.

Tabel 4.7 Kwalificerende Habitattypen van Landgoederen Oldenzaal, en de gevoeligheid voor stikstofdepositie

Habitattype	Naam van het Habitattype	KDW (mol N/ha/jr)	Gevoeligheids-klasse	Doelstelling kwaliteit
H9160A	Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	1.400	gevoelig	=
H9190	Oude eikenbossen	1.100	zeer gevoelig	>
H91E0C	Vochtige alluviale bossen (beekbege-leidende bossen)	1.860	gevoelig	=

4.3 Duitse NATURA 2000-gebieden

In de omgeving van het plangebied liggen ook enkele Duitse NATURA 2000-gebieden. Hiervan zijn de meeste gebieden aangewezen als 'FFH-gebiet' (Habitatrichtlijngebied) en één gebied als 'Vogelschutzgebiet' (Vogelrichtlijngebied). Dit laatste gebied overlapt met meerdere Habitatrichtlijngebieden. De Duitse gebieden worden hieronder nader beschreven. De gebiedsbeschrijvingen en kwalificerende Habitattypen zijn afkomstig van het Landesamt für Natur, Umwelt und Verbraucherschutz Nordrhein-Westfalen (http://NATURA2000-meldedok.naturschutz-fachinformationen-nrw.de). De critical loads zijn afkomstig van de 'Berne lijst' (SAEFL 2003). Meer informatie over de critical loads wordt gegeven in hoofdstuk 2.3.2.

Tabel 4.8 KDW's en critical loads voor Habitattypen in de Duitse NATURA 2000-gebieden

Habitattype	Naam van het Habitattype	KDW (Van Dobben & Van Hinsberg 2008)		Critical loads Berne lijst (SAEFL 2003)	
		kg/ha/jr	mol/ha/jr	kg/ha/jr	mol/ha/jr
H2330	Sandtrockenrasen auf Binnendünen	10,4	740	10 - 20	714 – 1.429
H3130	Nährstoffarme basenarme Stillgewässer	5,8	410	10 - 20	714 – 1.429
H3160	Dystrophe Seen	5,8	410	10 - 20	714 – 1.429
H4010	Feuchte Heidegebiete mit Glockenheide	18	1.300	10 - 25	714 – 1.786
H4030	Trockene Heidegebiete	15	1.100	10 - 20	714 – 1.429
H5130	Wacholderbestände auf Zwergsrauchheiden oder Kalktrockenrasen	30,5	2.180	?	?
H7120	Noch renaturierungsfähige degradierte Hochmoore	5	400	5 - 10	357 - 714
H7140	Übergangs- und Schwingrasenmoore	10 - 16,8	700 – 1.200	10 - 20	714 – 1.429
H7150	Moorschlenken Pioniergesellschaften	22	1.600	?	?
H9190	Alte bodensaure Eichenwälder auf Sandebenen mit Quercus robur	15	1.100	10 - 20	714 – 1.429
H91D0	Moorwälder	25	1.800	10 - 20	714 – 1.429

4.3.1 Amtsvenn und Hündfelder Moor

Es handelt sich um einen ca. 9 qkm großen aus vier Teilflächen bestehenden Gebietskomplex aus weitgehend abgetorften ehemaligen Hochmoorbereichen mit einigen noch erhaltenen Hochmoorrestflächen und teilweise wassergefüllten Torfstichen sowie extensiv genutztem Feuchtgrünland im nordwestlichen Münsterland unmittelbar an der holländischen Grenze.

Tabel 4.9 Kwalificerende Habitattypen van het Amtsvenn und Hündfelder Moor, en de gevoeligheid voor stikstofdepositie

Habitattype	Naam van het Habitattype	Critical load (mol N/ha/jr)
H3160	Dystrophe Seen	714 - 1429
H4010	Feuchte Heidegebiete mit Glockenheide	714 - 1786
H7120	Noch renaturierungsfähige degradierte Hochmoore	357 - 714
H7150	Moorschlenken Pioniergesellschaften	1.600 (KDW)
H91D0	Moorwälder	714 - 1429

4.3.2 Vogelschutzgebiet Moore und Heiden des Westlichen Münsterlandes

Die Moore, u.a. Naturschutzgebieten ‘ Zwillbrocker Venn’, ‘Ammeleor Venn’, ‘Hündfelder Moor’ und ‘Amtsvenn’, an der deutsch-niederländischen Grenze zählen zu den letzten grösseren zusammenhängenden Moorgebieten in Nordrhein-Westfalen. Das bestehende und erweiterte Vogelschutzgebiet umfasst die noch erhaltenen Moorreste sowie einige Feuchtwiesenkomplexe. Infolge der Kultivierung haben sich vielfältige Lebensräume wie trockene Heidegebiete, feuchte Heiden mit Glockenheide- und Gagel-Beständen sowie Nass- bzw. Feuchtgrünländer herausgebildet. Neben der Unterschutzstellung wurden grossflächig Optimierungs- und Extensivierungsmassnahmen durchgeführt. Dadurch konnten viele Indikatorarten der Moore, Heiden und Feuchtwiesen in ihrem Bestand gesichert und gefördert werden. Insgesamt hat das Vogelschutzgebiet ‘Moore und Heiden des westlichen Münsterlandes’ eine überregionale Bedeutung für brütende, rastende und überwinternde Vogelarten.

Voor dit Vogelrichtlijngebied zijn geen kwalificerende Habitattypen aangewezen.

4.3.3 Eper-Graeser Venn / Lasterveld

Dieser Venn- und Feuchtgrünlandkomplex befindet sich im Band der Moorniederungen des Westmünsterlandes. Er beinhaltet Hoch- und Übergangsmoorflächen, Zwergstrauch- und Feuchtheideflächen und einen größeren Heideweiher und ist verzahnt mit strukturreichen Feuchtgrünlandflächen, die durch vegetationsreiche Gräben und Gehölzreihen gegliedert sind.

Tabel 4.10 Kwalificerende Habitattypen van het Eper-Graeser Venn / Lasterveld, en de gevoeligheid voor stikstofdepositie

Habitattype	Naam van het Habitattype	Critical load (mol N/ha/jr)
H3160	Dystrophe Seen	714 - 1429
H4010	Feuchte Heidegebiete mit Glockenheide	714 - 1786
H4030	Trockene Heidegebiete	714 - 1429
H7140	Übergangs- und Schwingrasenmoore	714 - 1429

4.3.4 Graeser Venn - Gut Moorhof

Das Naturschutzgebiet Graeser Venn-Gut Moorhof wird durch ein relativ kleingekammertes Lebensraummosaik auf feuchten bis nassen, teilweise abgetorften Hochmoorstandorten charakterisiert. Im Norden dominieren teilweise stark vernässte Birkenwälder, während im Süden ausgedehnte Sumpf- und Feuchtheideflächen mit einigen meist nährstoffarmen Gewässern vorherrschen. Die zentralen Flächen im Umfeld von Gut Moorhof werden als Grünland extensiv bewirtschaftet.

Tabel 4.11 Kwalificerende Habitattypen van het Graeser Venn – Gut Moorhof, en de gevoeligheid voor stikstofdepositie

Habitattype	Naam van het Habitattype	Critical load (mol N/ha/jr)
H3130	Nährstoffarme basenarme Stillgewässer	714 - 1429
H3160	Dystrophe Seen	714 - 1429
H4010	Feuchte Heidegebiete mit Glockenheide	714 - 1786
H4030	Trockene Heidegebiete	714 - 1429
H7120	Noch renaturierungsfähige degradierte Hochmoore	357 - 714
H7140	Übergangs- und Schwingrasenmoore	714 - 1429
H7150	Moorschlenken Pioniergesellschaften	1.600 (KDW)
H9190	Alte bodensaure Eichenwälder auf Sandebenen mit Quercus robur	714 - 1429
H91D0	Moorwälder	714 - 1429

4.3.5 Rüenberger Venn

Das Gebiet besteht aus vier Teilflächen und befindet sich im Bereich des Dreiländerecks (Nordrhein-Westfalen, Niedersachsen, Niederlande) im äußersten Nordwesten des Kreises Borken. Eine Teilfläche bildet das NSG Rüenberger Venn. Die Gewässer sind teils alte Heideweiher, zumeist aber in den letzten Jahren neun angelegt worden. Das Gebiet liegt im Naturraum ‘Gildehauser Venn’, das in Mitteleuropa als Verbreitungszentrum der heute überwiegend als gefährdet eingestuften - insbesondere der atlantisch verbreiteten - Pflanzenarten der nährstoffarmen Gewässer gilt. Im nahen Umfeld der Gewässer sind weitere Biotoptypen nährstoffarmer Standorte wie Gagelgebüsche, Feuchtheiden oder wechselnasse Pionierfluren vorhanden, die ebenfalls eine reichhaltige Flora beherbergen. Im Bereich des NSG ‘Rüenberger Venn’ ist ein weitgehend von Pfeifengrasbeständen dominierter Hochmoorrest erhalten, in dem noch kleinflächig moortypische Lebensräume (Feuchtheide, Torfstiche mit Schnabelried-Vegetation) vorkommen.

In einem der Waldgebiete ist ein kleinerer Birkenbruchwald mit torfmoosreicher Krautschicht erhalten. In das Gebiet einbezogen wurden Verbindungsflächen zwischen den einzelnen Gewässern und ein an den Hochmoorrest angrenzender Acker als Pufferzone.

Tabel 4.12 Kwalificerende Habitattypen van het Rüenberger Venn, en de gevoeligheid voor stikstofdepositie

Habitattype	Naam van het Habitattype	Critical load (mol N/ha/jr)
H3130	Nährstoffarme basenarme Stillgewässer	714- 1429
H3160	Dystrophe Seen	714 - 1429
H4010	Feuchte Heidegebiete mit Glockenheide	714 - 1786
H4030	Trockene Heidegebiete	714 - 1429
H7150	Moorschlenken Pioniergesellschaften	1.600 (KDW)

4.3.6 Lüntener Fischteich und Ammeloer Venn

Der Gebietskomplex ist ein sehr abwechslungsreicher Ausschnitt der typischen Moor- und Heidelandschaft des Westmünsterlandes. Es handelt sich um teilweise abgetorfte und wieder aufgestaute Hochmoorbereiche, Heideweiher und Zwergstrauchheiden, eingebettet in ein ausgedehntes Kiefernwaldgebiet mit eingestreuten naturraumtypischen Laubwaldgesellschaften. Ergänzt und gegliedert werden diese Strukturen durch große, meist extensiv genutzte Feuchtgrünlandflächen.

Tabel 4.13 Kwalificerende Habitattypen van het Lüntener Fischteich und Ammeloer Venn, en de gevoeligheid voor stikstofdepositie

Habitattype	Naam van het Habitattype	Critical load (mol N/ha/jr)
H3130	Nährstoffarme basenarme Stillgewässer	714 - 1429
H3160	Dystrophe Seen	714 - 1429
H4010	Feuchte Heidegebiete mit Glockenheide	714 - 1786
H4030	Trockene Heidegebiete	714 - 1429
H7120	Noch renaturierungsfähige degradierte Hochmoore	357 - 714
H7140	Übergangs- und Schwingrasenmoore	714 - 1429
H7150	Moorschlenken Pioniergesellschaften	1.600 (KDW)
H9190	Alte bodensaure Eichenwälder auf Sandebenen mit Quercus robur	714 - 1429
H91D0	Moorwälder	714 - 1429

4.3.7 Witte Venn und Krosewicker Grenzwald

Zwei voneinander getrennt liegende Niederungsgebiete an der deutsch-niederländischen Grenze mit feuchten, z.T. torfmoosreichen Zwergstrauch-Heideflächen mit eingestreuten Heidemooren und Heideweihern bilden diesen Gebietskomplex. Das weitgehend baumfreie und sich auf niederländischer Seite weitläufig fortsetzende Witte Venn und die Heiden und Weiher im Krosewicker Grenzwald sind in Kiefernforste, Eichen-Birkenwald sowie Birken- und Erlenbruchwald eingebettet.

Tabel 4.14 Kwalificerende Habitattypen van het Witte Venn und Krosewicker Grenzwald, en de gevoeligheid voor stikstofdepositie

Habitattype	Naam van het Habitattype	Critical load (mol N/ha/jr)
H3130	Nährstoffarme basenarme Stillgewässer	714 - 1429
H3160	Dystrophe Seen	714 - 1429
H4010	Feuchte Heidegebiete mit Glockenheide	714 - 1786
H4030	Trockene Heidegebiete	714 - 1429
H7120	Noch renaturierungsfähige degradierte Hochmoore	357 - 714
H7140	Übergangs- und Schwingrasenmoore	714 - 1429
H7150	Moorschlenken Pioniergesellschaften	1.600 (KDW)
H91D0	Moorwälder	714 - 1429

5 DE GEVOELIGHEID VAN NATURA 2000-GEBIEDEN VOOR STIKSTOFDEPOSITIE

5.1 Voorgenomen initiatieven

De gemeente Enschede werkt aan een nieuw bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost. In dat kader is een plan-MER ontwikkeld waarvan deze passende beoordeling onderdeel is. Om de gevolgen hiervan voor de NATURA 2000 gebieden te kunnen beschrijven zijn twee groeiscenario's aangehouden:

- Het basiscenario waarin de vergunde veestapel met 10% toeneemt, uitgesplitst per bedrijfstak (melkveehouderij, kippen, geiten, varkens etc.);
- Het worstcase scenario waarin de ter beschikking staande groeiruimte voor 100% wordt ingevuld.

Uitbreiding van de veebezetting in het buitengebied kan leiden tot een toename in stikstofdepositie op omliggende NATURA 2000-gebieden. In dit hoofdstuk worden beknopt de belangrijkste ecologische effecten van ammoniakdepositie behandeld.

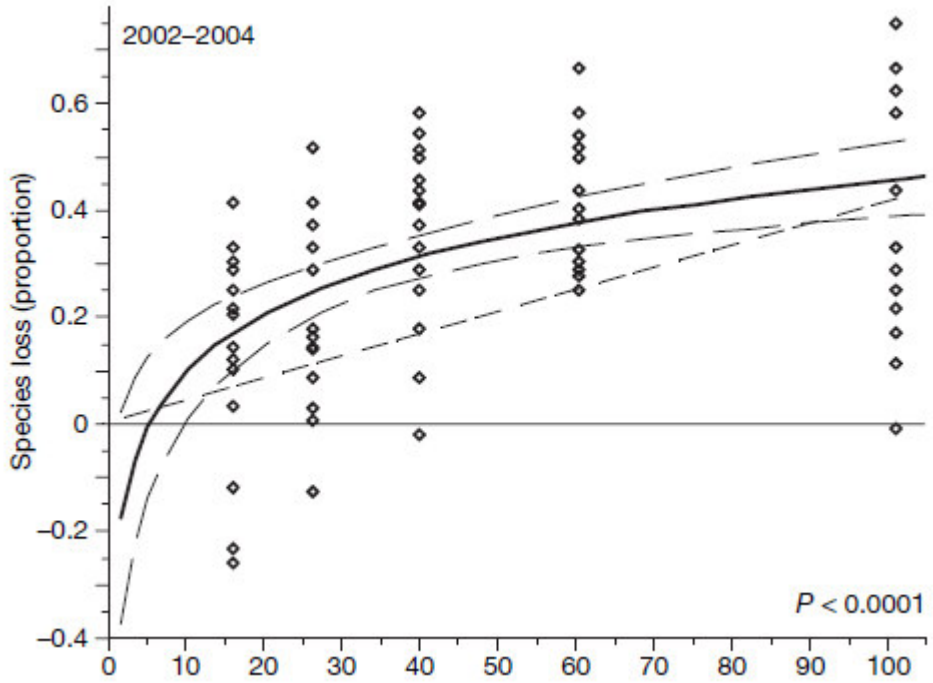
5.2 Ecologische effecten stikstofdepositie

In Nederland is op veel locaties sprake van een te hoge stikstofdepositie. De depositie van stikstof vindt voornamelijk plaats in de vorm van stikstofoxiden (NO_x) en ammoniak (NH_3). Tweederde van de stikstofdepositie in Nederland bestaat uit ammoniak. De depositie van ammoniak wordt grotendeels veroorzaakt door de intensieve veehouderij, en kan leiden tot nadelige effecten op de natuur. Talloze studies hebben negatieve ecologische effecten van stikstofdepositie aangetoond, waaronder een verminderde soortendiversiteit en het verdringen van zeldzame soorten uit de vegetatie door stikstofminnende soorten (e.g. Aerts & Berendse 1988, Power *et al*. 1995, Bobbink *et al*. 1998, 2003, Van Wijnen 1999, Tomassen *et al*. 2003, Maskell *et al*. 2010).

De belangrijkste directe effecten van stikstofdepositie op vegetaties zijn eutrofiëring, verzuring en een verhoogde gevoeligheid voor secundaire stressfactoren zoals ziekten en droogte (Bobbink *et al*. 2003). De mate waarin effecten optreden hangt af van verschillende abiotische factoren als bodemvochtigheid, kationenbeschikbaarheid van de bodem, fosforlimitatie enz. Hoge stikstofdeposities leiden meestal tot een verarming van de vegetatie door de dominantie van snelgroeiende, stikstofminnende soorten als brandnetel en grassen. Veel zeldzame soorten van voedselarme milieus zullen hierdoor verdwijnen. In voedselarme biotopen als hoogvenen en heidegebieden kunnen hoge stikstofdeposities leiden tot invasie door berken en grassen, met name pijpenstrootje (*Molinia caerulea*) en bochtige smele (*Deschampsia flexuosa*).

Bovenstaande processen kunnen leiden tot een aanzienlijke reductie in de soortenrijkdom van vegetaties. Stevens *et al*. (2004) vonden een lineaire afname in soortenrijkdom in Britse graslanden, waarbij een depositie van 17 kg N ha/jr leidde tot een reductie in soortenrijkdom van 23% ten opzichte van graslanden met een lage depositie. Experimenten hebben aangetoond dat de grootste afname in soortenrijkdom plaatsvindt bij toenames van relatief lage deposities (Clark & Tilman 2008; zie figuur 5.1). Ook in heidevelden heeft stikstofdepositie vaak veranderingen in de vegetatie tot gevolg (e.g. Aerts & Berendse 1988). Het moet worden opgemerkt dat het verdwijnen van soorten uit de vegetatie niet altijd zichtbaar hoeft te zijn in gegevens over soortenrijkdom; zo kan een toename van nitrofiele soorten compenseren voor het verlies van andere soorten (Bobbink 2004). Stikstofdepositie leidt in die gevallen tot een verandering van soorten*samenstelling* maar niet van soortenrijkdom.

Figuur 5.1 **Effect van toename stikstofdepositie (in kg/ha/jr) (x-as) op het verlies aan botanische soortendiversiteit in graslanden. Bij het vlakke deel van de curve (boven circa 30 kg/ha/jr) heeft een toe- of afname in depositie relatief weinig effect op de soortendiversiteit. 10 kg N komt overeen met 713 mol/ha/jr. Bron: Clark & Tilman (2008)**



5.3 Effecten bij deposities boven de KDW

De gevoeligheid van een Habitattype voor stikstofdepositie wordt gewoonlijk weergegeven door de kritische depositiewaarde (KDW). Bij deposities boven de KDW kan een significant negatief effect niet op voorhand worden uitgesloten. Aan de andere kant betekent een overschrijding van de KDW niet dat er gegarandeerd effecten op zullen treden. De mate waarin negatieve effecten optreden hangt ondermeer samen met plaatselijke omstandigheden (e.g. bodemsoort, grondwaterpeil) en het beheer. In veel Nederlandse NATURA 2000-gebieden wordt de KDW ruim overschreden door de achtergronddepositie. Deze achtergronddepositie is afkomstig van bronnen buiten de directe omgeving van de NATURA 2000-gebieden, zoals landbouwbronnen in andere provincies, emissies uit het buitenland, enz. Een cruciale vraag in dit kader is welke effecten optreden door toenames in depositie indien de KDW reeds ruim wordt overschreden door de achtergronddepositie.

Verschillende studies laten zien dat vegetaties vooral gevoelig zijn voor veranderingen in stikstofdepositie rond de KDW. Bij deposities ver boven de KDW zijn de effecten van (beperkte) veranderingen gering (Ten Brink *et al*. 2009). In een recent artikel in *Nature* laten Clark & Tilman (2008) zien dat met toenemende stikstofdepositie het verlies aan soortenrijkdom via een logaritmische functie verloopt. Met andere woorden, bij relatief lage deposities zijn de effecten van veranderingen in depositie groter dan bij hoge deposities (zie ook figuur 5.1). Eenzelfde beeld wordt gegeven door Bobbink *et al*. (in PBL 2008, p. 25). Uit de resultaten van 44 veldexperimenten blijkt dat bij een toenemende overschrijding van de KDW het verlies in soortenrijkdom afvlakt. Ook Van Hinsberg et al. (2008) vonden relatief grotere effecten (verlies aan soortenrijkdom) bij kleine overschrijdingen van de KDW.

In verschillende provinciale beleidskaders, waaronder dat van Overijssel, zijn drempelwaarden opgesteld ten behoeve van de vergunningverlening voor stikstofemitterende initiatieven. Deze drempelwaarden zijn gebaseerd op de aanname dat geen significante effecten optreden bij depositietoenames lager dan een bepaald percentage van de KDW. Uit bovenstaande studies wordt echter duidelijk dat de effecten van een toename in depositie tot een bepaalde drempelwaarde afhangen van de mate waarin de KDW reeds wordt overschreden. Indien de achtergronddepositie de kritische depositie ruim overschrijdt zullen effecten waarschijnlijk alleen optreden bij relatief grote depositietoenames (zie Clark & Tilman 2008).

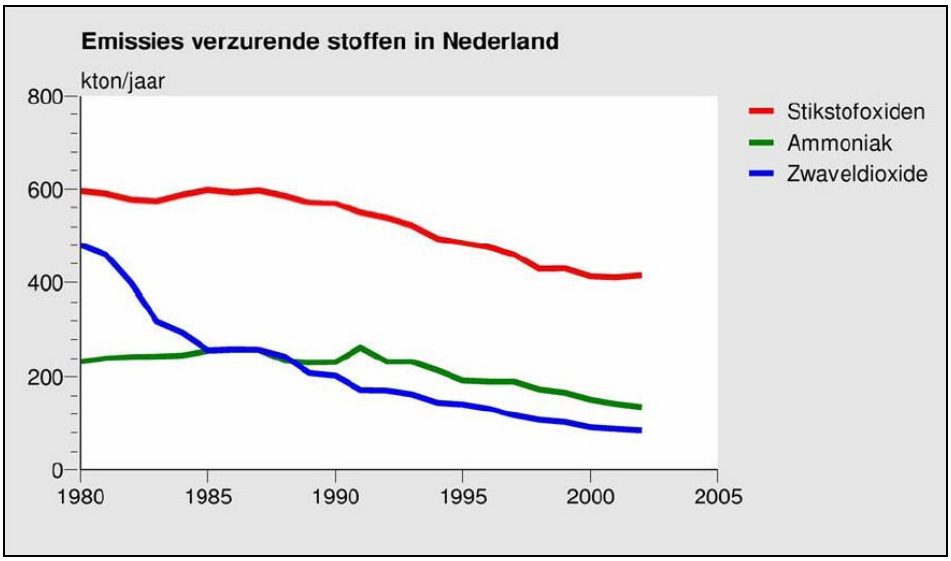
5.4 Verwachte ontwikkeling

Trends in stikstofdepositie worden bijgehouden van het Planbureau voor de Leefomgeving (www.ruimtelijkplanbureau.nl). De depositie van stikstofverbindingen in Nederland is in de 20ste eeuw sterk toegenomen. Een maximum werd bereikt in de jaren ‘80, waarna de depositie weer is afgenomen. De binnenlandse emissies van NH3, NOx en SO2 zijn in de periode 1980 - 2002 afgenomen met respectievelijk 40%, 30% en 80% (figuur 5.2) (De Ruiter *et al*. 2006). De afname vanuit Nederlandse bronnen is voornamelijk het gevolg van emissiebeperkende maatregelen in de landbouw voor ammoniak. Sinds 2003 lijkt echter sprake van een stabilisatie.

Ondanks de afname van de stikstofdepositie sinds de jaren ‘80, ligt het stikstofniveau in de NATURA 2000 gebieden nog steeds ver boven de kritische depositiewaarden van enkele bijzondere habitats (herstellend hoogveen, zure vennen). Het overheidsbeleid streeft naar een voortgaande reductie van de stikstofemissie. Dit beleid wordt op rijksniveau uitgewerkt in de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) en op provinciaal niveau onder meer in het Beleidskader NATURA 2000 en stikstof voor veehouderijen (Provincie Overijssel 2010).

Verder wordt op het moment van schrijven in het kader van de PAS per NATURA 2000-gebied beoordeeld welke herstelstrategieën nodig zijn om de instandhoudingdoelen te behalen, en hoeveel economische ontwikkelingsruimte beschikbaar is. Een belangrijk deel van de herstelstrategieën bestaat uit effectgerichte maatregelen die worden genomen als onderdeel van het beheer van de gebieden. Het doel van dergelijke maatregelen is het afvoeren van stikstof uit het ecosysteem of het verbeteren van de hydrologische condities. Met behulp van beheermaatregelen ontstaat enige ruimte in het behalen van de instandhoudingdoelen en kan de kwaliteit van gevoelige Habitattypen worden verbeterd.

Figuur 5.2 Trends van emissies van NO_x, NH_3 en SO_2. Bron: De Ruiter *et al.* (2006)



6 EFFECTBESCHRIJVING ONTWIKKELING AMMONIAKEMISSIE

6.1 Inleiding

De herziening van het bestemmingsplan buitengebied is conserverend van aard. Om de effecten voor de NATURA 2000 gebieden te kunnen beschrijven zijn twee groeiscenario's in beschouwing genomen: 10% groei en worstcase groei (zie § 5.1). Hieronder volgt een korte toelichting op de verwachte ontwikkeling in de stikstofemissie waarbij eerst wordt stilgestaan bij het provinciaal beleid inzake dit onderwerp. Daarna wordt ingegaan op de betekenis van dit beleid voor de instandhouding van de NATURA 2000 gebieden.

6.2 Besluit ammoniakemissie huisvesting en Provinciaal beleid

Gezien de bijdrage van agrarische bedrijven aan de totale stikstofemissies in Nederland worden de eisen ten aanzien van deze ammoniak emitterende bedrijven steeds strenger. Een eerste stap in verlaging van de ammoniakemissies is het Besluit ammoniakemissie huisvesting (Besluit huisvesting). In het Besluit huisvesting is vastgelegd dat varkens- en pluimveebedrijven hun vee moeten stallen in emissiearme stallen. Voor nieuwbouw is het Besluit huisvesting al van kracht, terwijl voor bestaande stallen uitstel is gegeven tot 2013. Voor melkvee geldt dit Besluit huisvesting niet.

Naast het Besluit huisvesting heeft de provincie Overijssel vanuit haar zorg voor de instandhouding van de NATURA 2000 gebieden het "Beleidskader NATURA 2000 en stikstof' voor veehouderijen" opgesteld. Met dit instrument wordt het kader geboden voor de vergunningverlening inzake de Natuurbeschermingswet tot het moment van bestuurlijke vaststelling van de PAS.

Het provinciaal beleid is gebaseerd op een vastgesteld emissieplafond per landbouwbedrijf. Dit plafond is gelijk aan het (vergunde) aantal dieren per 1 februari 2009 maal de emissiekentallen voorgeschreven in het besluit Huisvesting. Indien een bedrijf wil uitbreiden doen zich twee mogelijke situaties voor. Indien de depositiebijdrage van het bedrijf aan de NATURA 2000 gebieden onder de drempelwaarde van 1% van de laagste kritische depositiewaarde ligt, dan is het toegestaan om eenmalig, maximaal 50% van de opgelegde emissiereductie in te zetten voor bedrijfsontwikkeling. De overige 50% moet worden gecompenseerd door interne en/of externe saldering.

Ligt het emissieniveau boven de drempelwaarde van 1% dan moet het bedrijf zijn stalsystemen aanpassen aan het Besluit huisvesting in 2020 en aan de 'emissiewaarden derde beheerperiode' uit het provinciaal beleid in 2030. Deze bedrijven mogen de vereiste reductie in het emissieplafond niet voor extra groei inzetten. Elke toename in emissie moet teniet worden gedaan door interne en/of externe saldering.

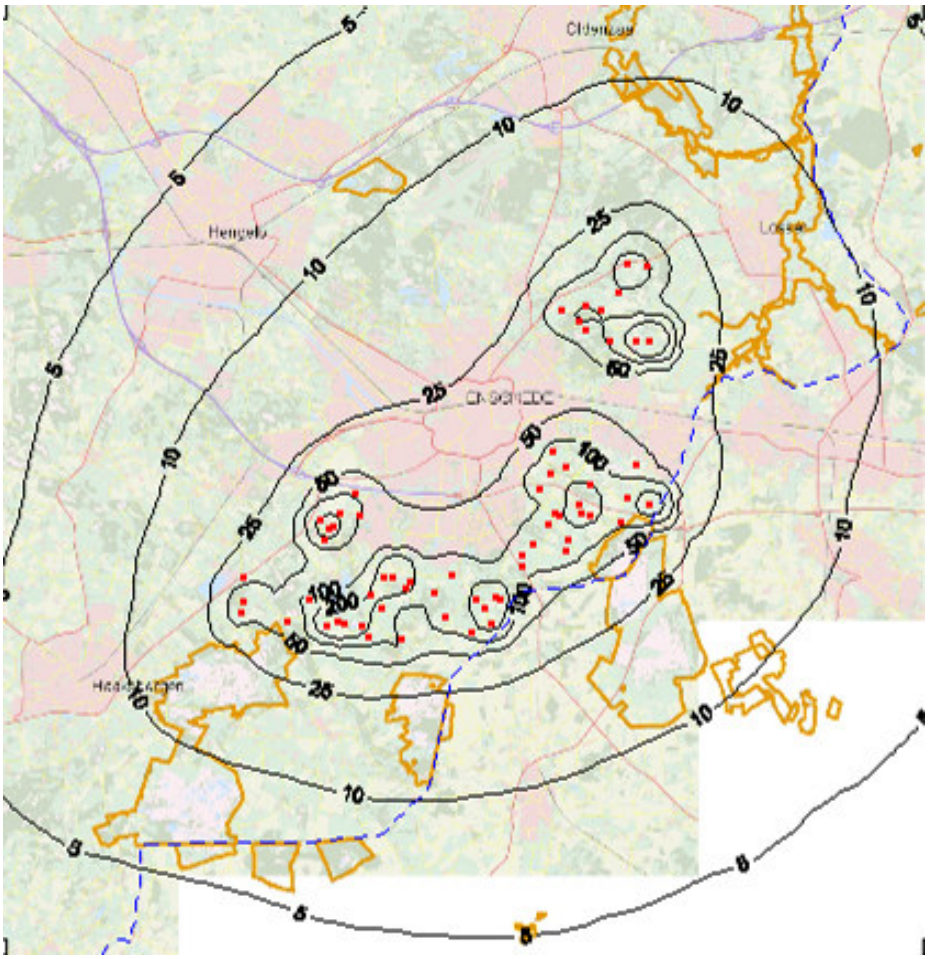
In de volgende paragraaf worden de resultaten van de uitgevoerde stikstofberekeningen gepresenteerd waarbij bovenstaande beleidskaders in acht zijn genomen.

6.3 Emissieplafond

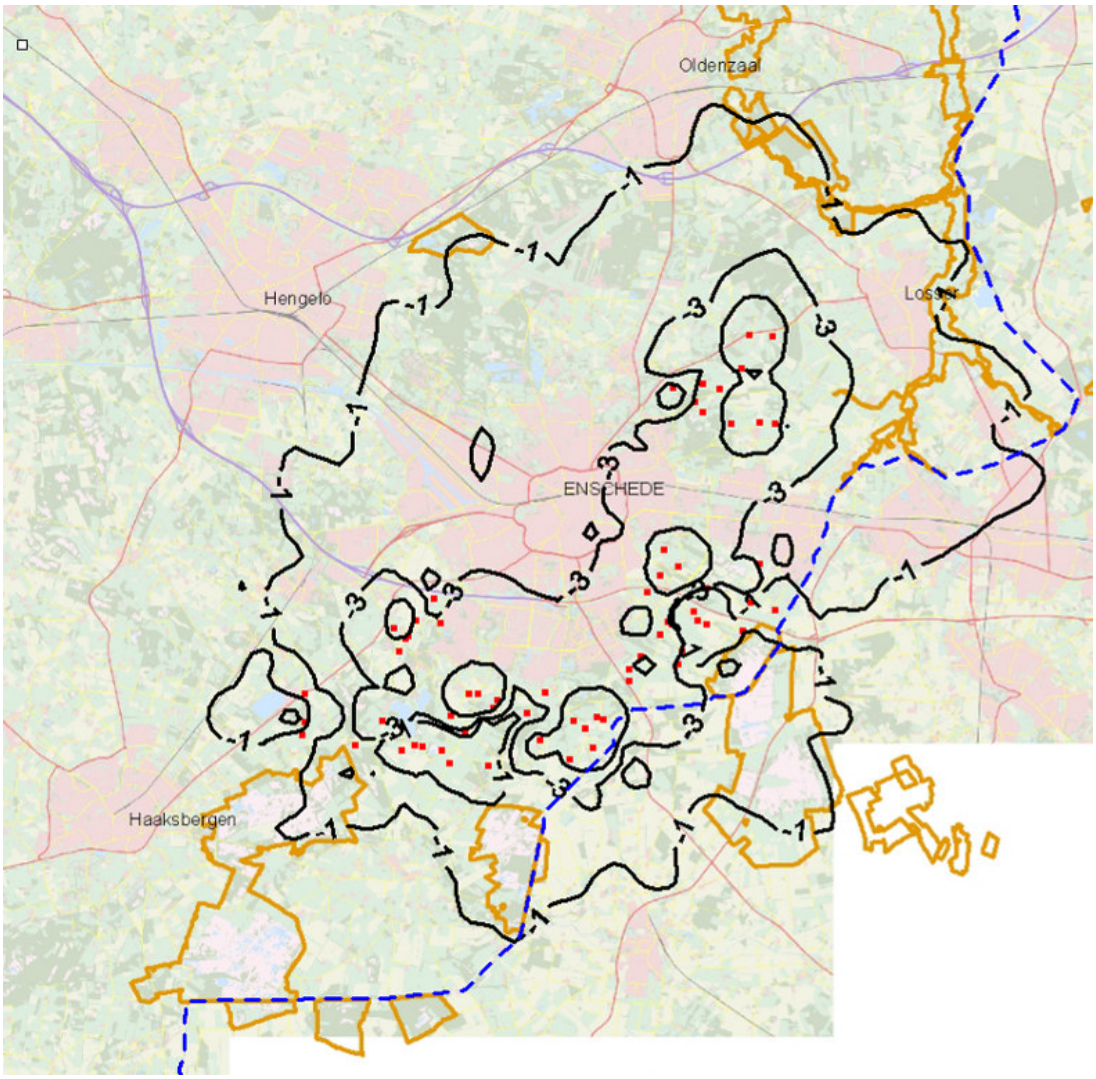
Conform het provinciaal beleid is voor elk van de aanwezige bedrijven het emissieplafond berekend, gebaseerd op het aantal (vergunde) dieren per 1 februari 2009 maal de emissiekentallen horend bij het besluit Huisvesting. Als voor alle bedrijven wordt aangenomen dat de bijdrage aan de kritische depositiewaarde boven de drempelwaarde van 1% ligt dan geldt voor 2020 een emissie gelijk aan het gecorrigeerde emissieplafond en voor 2030 een emissie gelijk aan het minimale emissieplafond.

In figuur 6.1 is de stikstofdepositie weergegeven die hoort bij het emissieplafond van 2009. De bijdrage van de landbouw aan stikstofdepositie in de NATURA 2000 gebieden loopt uiteen van 5 tot 100 mol/ha. In de daaropvolgende figuren 6.2 en 6.3 zijn voor de jaren 2020 en 2030 de verschillen ten opzichte van 2009 weergegeven. Het gecorrigeerde emissieplafond (2020) laat ter hoogte van de NATURA 2000 gebieden een maximale afname van circa 3 mol/ha zien en bij het minimale emissieplafond (2030) is deze afname opgelopen naar circa 5 mol/ha.

Figuur 6.1 De bronbijdrage van de landbouw in het plangebied aan de stikstofdepositie in de verschillende NATURA 2000-gebieden in 2009 (conform het vastgesteld emissieplafond in 2009)

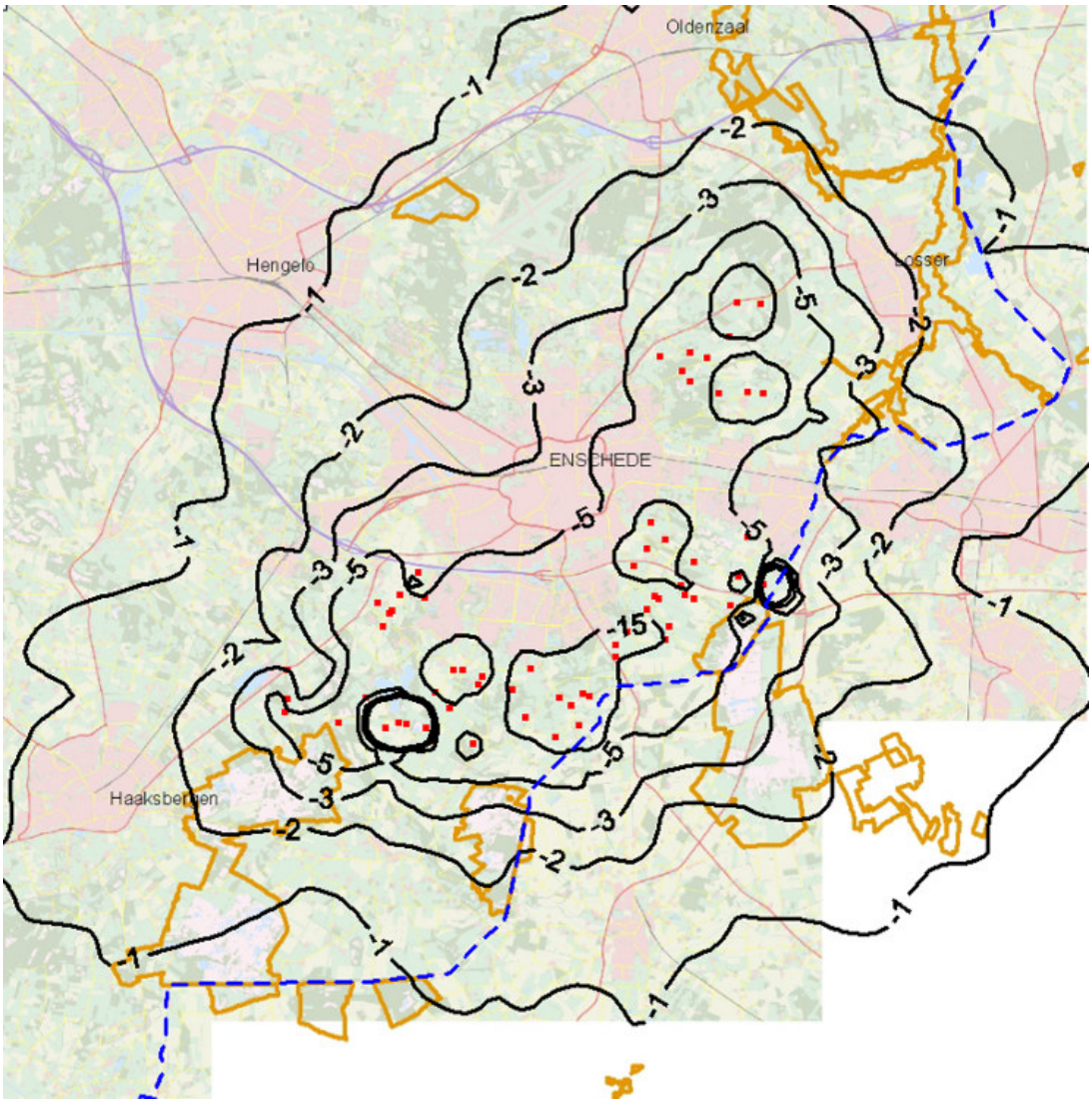


Figuur 6.2 **Afname stikstofdepositie bij het gecorrigeerde emissieplafond (2020) ten opzichte van het emissieplafond (2009)**



Figuur 6.2 laat zien dat er in het jaar 2020 sprake is van een afname in de stikstofdepositie ten opzichte van 2009. De tabel geeft de contour van -3 mol/ha en -1 mol/ha. De laatste contour reikt over de diverse NATURA 2000 gebieden.

Figuur 6.3 **Afname stikstofdepositie bij het minimaal emissieplafond (2030) ten opzichte van het emissieplafond (2009)**



Figuur 6.3 laat zien dat in het jaar 2030 sprake is van een verdere afname in de stikstofdepositie ten opzichte van 2009. De tabel geeft de contour van -5 mol/ha tot en met -1 mol/ha. De contouren reiken over de diverse NATURA 2000 gebieden.

6.4 Groei van agrarische bedrijven in provinciaal beleid

Het provinciaal beleid wil de groei van de agrarische sector stimuleren. Zoals beschreven in § 6.2 mag onder het huidige toetsingskader een bedrijf eenmalig 50% van de bereikte emissiereductie voor groei gebruiken indien de huidige bijdrage aan de kritische depositiewaarde (KDW) minder dan 1% bedraagt. Is dit laatste niet het geval dan moeten bedrijven met groeiaspiraties zodanige maatregelen nemen dat het toegekende emissieplafond niet wordt overschreden. Dit kan worden gerealiseerd door interne en/of externe saldering.

Bij interne of externe saldering zal de absolute stikstofdepositie op de NATURA 2000 gebieden gelijk blijven. Echter indien het bedrijf 50% van de emissiereductie gebruikt voor het laten groeien van zijn veestapel zal de stikstofdepositie op de NATURA 2000 gebieden toenemen ten opzichte van de in paragraaf 5.1 beschreven scenario's.

Als een 'worst-case' benadering is aangenomen dat alle bedrijven in het buitengebied zuid-oost in aanmerking komen voor de 50% regeling, dus elk minder dan 1% bijdragen aan de kritische depositiewaarde. In dit geval mogen dus alle bedrijven 50% van de emissiereductie ten gevolge van het gecorrigeerde emissieplafond gebruiken voor groei. In de praktijk zijn dit de bedrijven welke vallen onder het Besluit huisvesting. Voor de overige bedrijven is het gecorrigeerde emissieplafond gelijk aan het huidige emissieplafond.

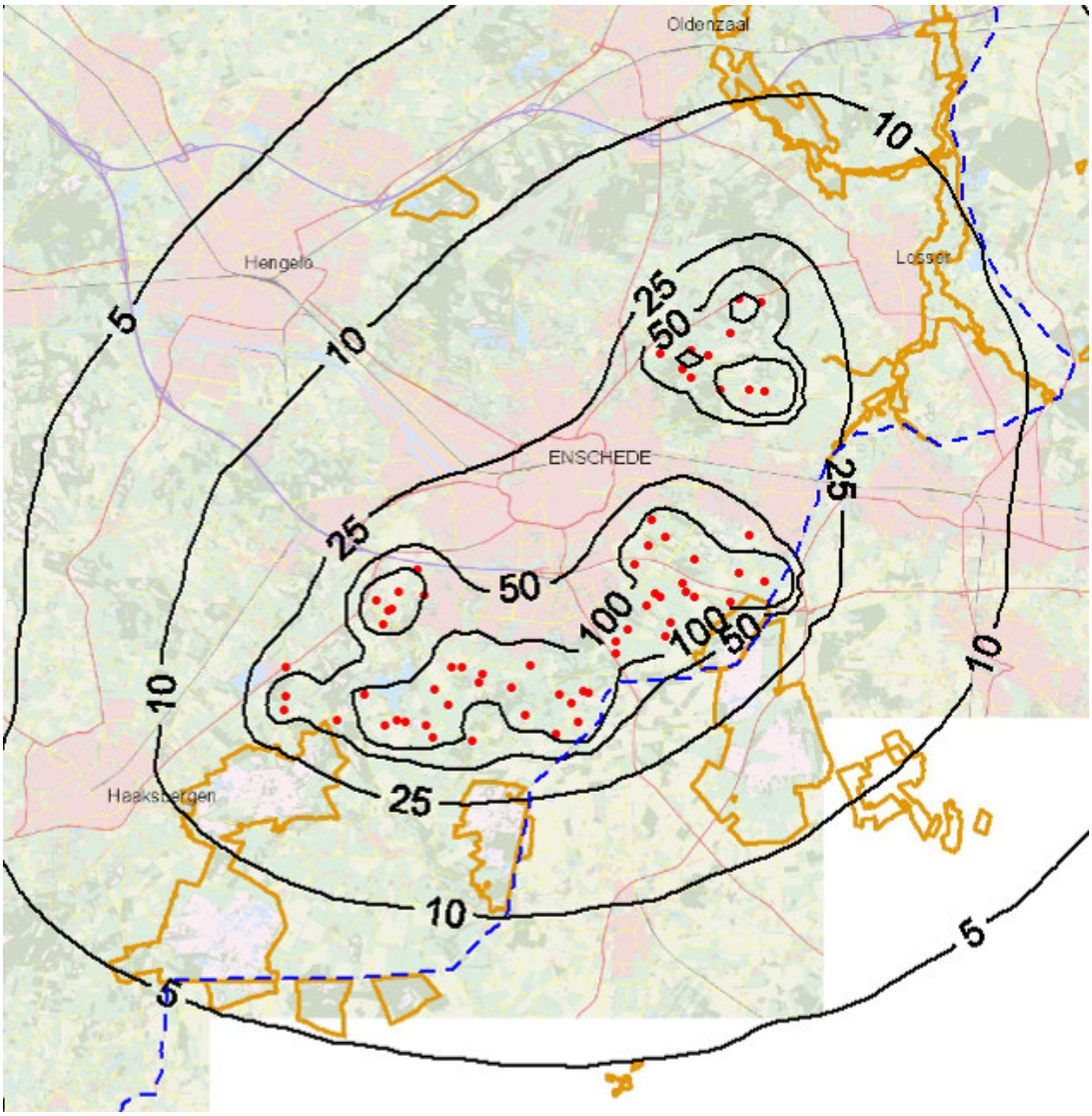
In de figuren 6.4 en 6.5 is de bijdrage van de landbouw aan de stikstofdepositie voor 2020 en 2030 weergegeven berekend volgens de hiervoor beschreven 'worst-case' benadering. In de figuren 6.6 en 6.7 zijn deze bijdragen vergeleken met het emissieplafond van 2009. Uit deze vergelijking blijkt dat ondanks de 50% regeling het depositieniveau in de NATURA 2000 gebieden ogenschijnlijk met gelijke tred afneemt namelijk met circa 3 mol/ha in 2020 en 5 mol/ha in 2030. Het verschil met de hiervoor geschetste ontwikkeling waarin de 50% regeling niet is verdisconteerd, is zo minimaal dat deze niet nawijsbaar is in de figuren.

Groei van de veestapel op basis van de 50% regeling leidt niet tot een toename van emissie, omdat bedrijven verplicht zijn deze toename van emissie intern en/of extern te salderen.

6.5 Alternatieven

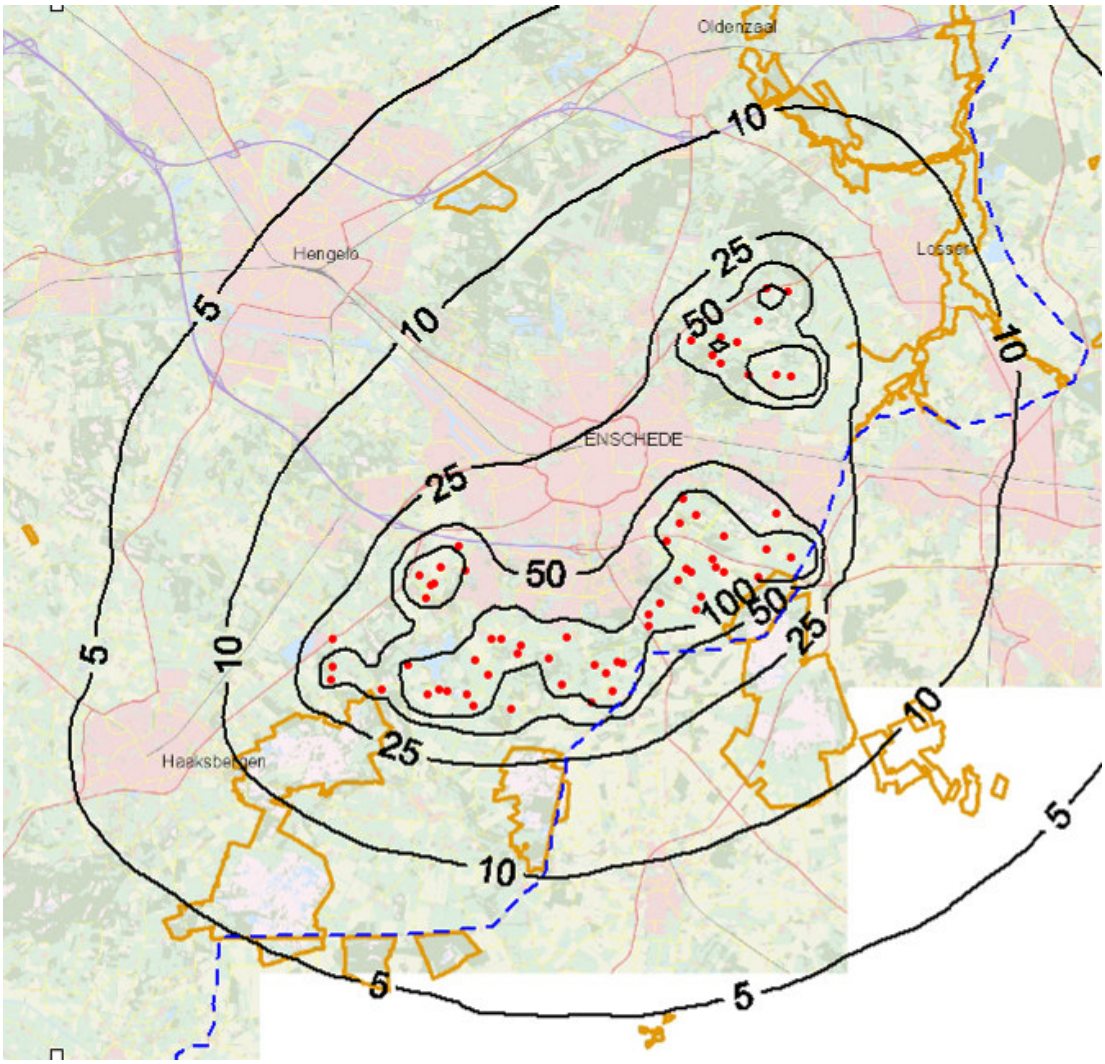
In het MER is onderscheid gemaakt in een basisalternatief en een worstcase alternatief. Wat betreft de landbouw is het basisalternatief gebaseerd op 10% groei van de veestapel en het worstcase alternatief op een maximale veebezetting van de toegewezen bouwblokken (zie hoofdstuk 5.1). In het licht van het provinciaal beleid zorgt dit onderscheid in groei niet voor verschuivingen in de emissie aangezien elk bedrijf gebonden is aan de vastgestelde emissieplafonds. De figuren 6.4 en 6.5, en 6.6 en 6.7 zijn dus identiek voor beide alternatieven.

Figuur 6.4 **De bronbijdrage van de landbouw in het plangebied aan de stikstofdepositie in 2020 gebaseerd op de "50% regeling" en het gecorrigeerde emissieplafond. De depositiecontouren voor het basisalternatief en het worst-case alternatief zijn identiek**



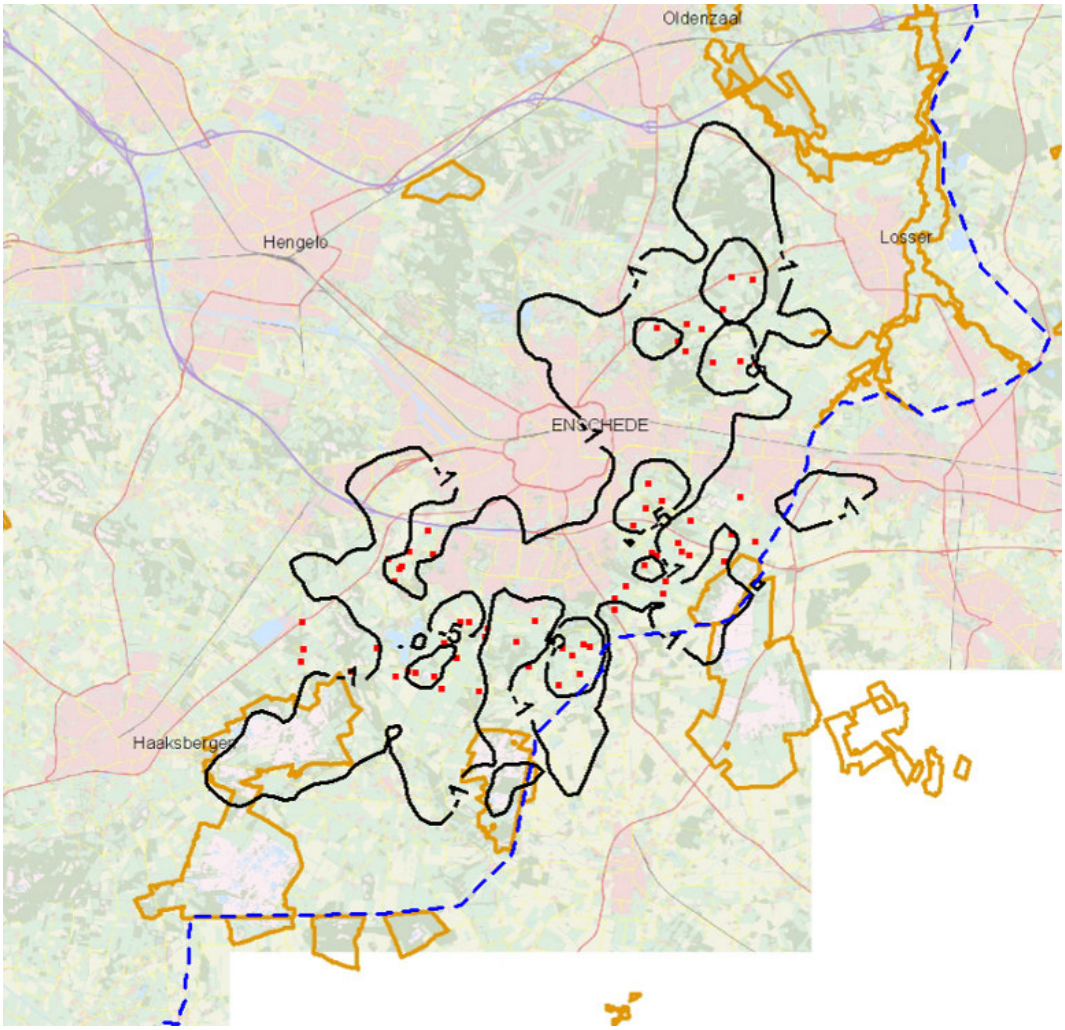
Figuur 6.4 geeft de bijdrage in stikstofdepositie weer van de agrarische bedrijven in het plangebied in 2020 (in mol/ha). De invloed van de agrarische bedrijven speelt met name in het Aamsveen.

Figuur 6.5 **De bronbijdrage van de landbouw in het plangebied aan de stikstofdepositie in 2030 gebaseerd op de "50% regeling" en het minimale emissieplafond. De depositiecontouren voor het basisalternatief als het worst-case alternatief zijn identiek**



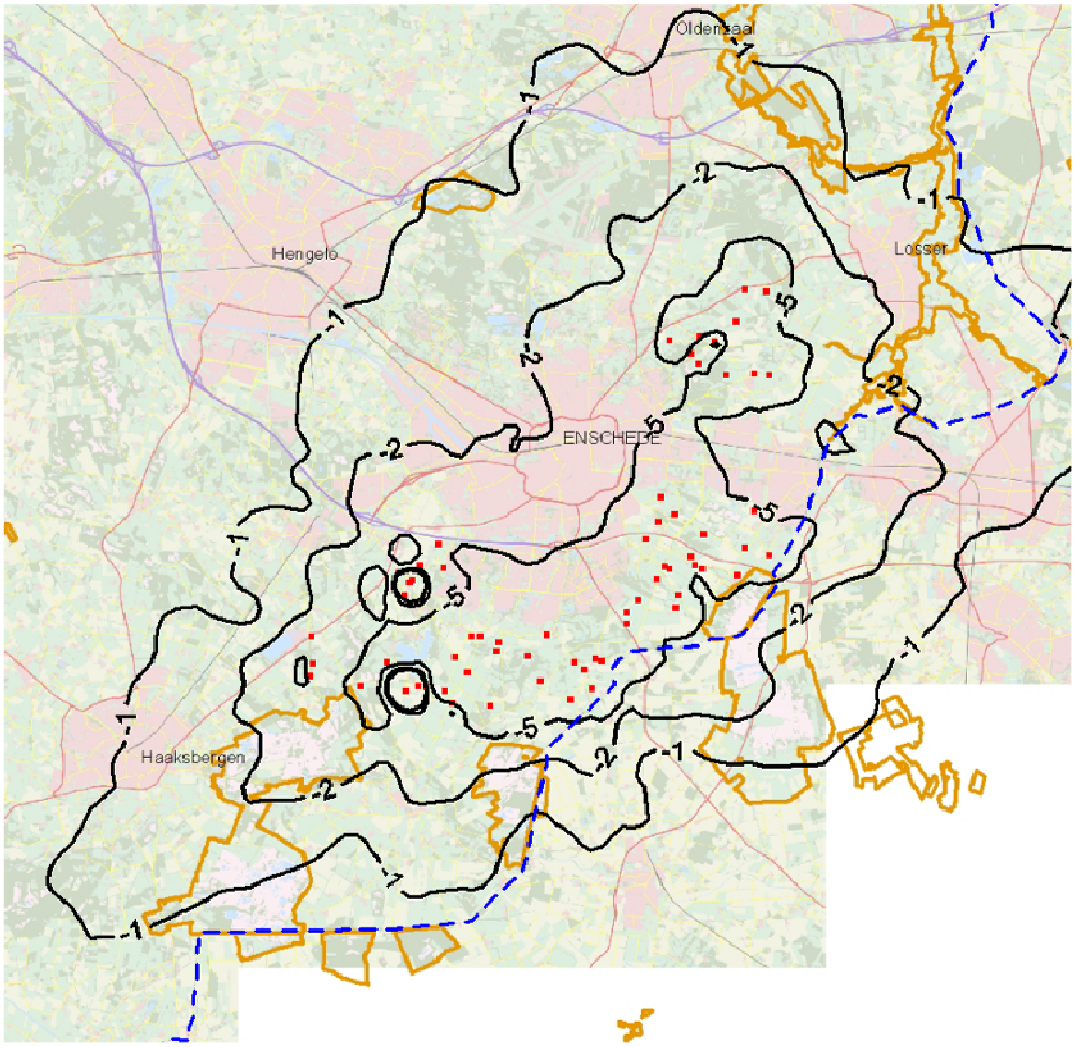
Figuur 6.5 geeft de bijdrage in stikstofdepositie weer van de agrarische bedrijven in het plangebied in 2030. (in mol/ha). De invloed van de agrarische bedrijven is met name merkbaar in het Aamsveen .

Figuur 6.6 **Afname van de bijdrage aan de stikstofdepositie in de NATURA 2000-gebieden in 2020 gebaseerd op de toepassing de "50% regeling" ten opzichte van huidige situatie (emissieplafond 2009). De contouren geven het verschil in depositie weer**



Figuur 6.6 illustreert de afname in de bijdrage aan stikstofdepositie van de agrarische bedrijven in het plangebied tussen 2009 en 2020. De -1 contour loopt over enkele van de NATURA 2000 gebieden.

Figuur 6.7 **Afname van de bijdrage aan de stikstofdepositie in de NATURA 2000-gebieden in 2030 gebaseerd op de toepassing de “50% regeling” ten opzichte van huidige situatie (emissieplafond 2009). De contouren geven het verschil in depositie weer**



Figuur 6.7 illustreert de afname in de bijdrage aan stikstofdepositie van de agrarische bedrijven in het plangebied tussen 2009 en 2030. In een groot deel van de NATURA 2000 gebieden is sprake van een afname door de bedrijven.

7 CONCLUSIE

In het bestemmingsplan Buitengebied Enschede wordt een uitbreiding van de veehouderijsector mogelijk gemaakt. Dit kan van invloed zijn op de stikstofdepositie in nabij gelegen NATURA 2000-gebieden. In deze Passende Beoordeling zijn de effecten van deze depositietoename nader onderzocht. Daarbij zijn twee groeiscenario's voor de landbouw onderzocht: het basisscenario (10% groei) en een worstcase scenario. In dit laatste scenario worden de toegewezen bouwblokken maximaal benut.

Door de invoering van het Besluit huisvesting neemt de bijdrage van de landbouw aan de stikstofdepositie af. De toepassing van het provinciaal beleid levert hier een volgende bijdrage aan. Dit laatste houdt in dat de agrarische bedrijven gebonden zijn aan een emissieplafond, vastgesteld aan de hand van het vergunde aantal dieren in 2009. Bedrijven die willen groeien moeten stalsystemen inzetten die voldoen aan toekomstige emissieplafonds, een aanscherping van het huidige plafond.

En uitzondering hierop is 50% regeling die deel uitmaakt van het provinciaal beleid, waarbij eenmalig 50% van de emissiereductie ten gevolge van het gecorrigeerde emissieplafond mag worden gebruikt voor bedrijfsontwikkeling. Voorwaarde is wel dat de bijdrage van het bedrijf aan de kritische depositiewaarde (KDW) minder dan 1% is.

Doordat het provinciaal beleid uitgaat van per bedrijf vastgestelde emissieplafonds die ook gelden wanneer het aantal stuks vee toeneemt, leveren de onderscheiden groeiscenario's geen verschillen op. Voor beide scenario's gelden dezelfde uitkomsten. In vergelijking met de huidige situatie neemt de bijdrage van de landbouw in het plangebied aan de stikstofdepositie in de NATURA 2000 gebieden op termijn af met 3 mol/ha in 2020 en 5 mol/ha in 2030.

Om na te kunnen gaan hoe de "50% regeling" maximaal uitwerkt, is voor alle bedrijven in het plangebied aangenomen dat zij minder dan 1% bijdrage aan de KDW van elk van de aanwezige NATURA 2000-gebieden. Ook in deze situatie is sprake van een afname ten opzichte van het emissieplafond 2009, een afname die min of meer vergelijkbaar is met de hiervoor beschreven situatie.

De effecten van stikstofdepositie in de NATURA 2000-gebieden zijn afhankelijk van vele factoren, waaronder abiotische factoren als de lokale hydrologische condities, de fluctuaties en trends in de achtergronddepositie en het gevoerde beheer. Deze factoren kunnen elkaar bovendien onderling beïnvloeden. Beheermaatregelen spelen een belangrijke rol bij het halen van de doelen en het formuleren van tussendoelen. Zo kunnen bijvoorbeeld lokaal plaggen, begrazing, of gecontroleerd branden helpen om een nutriëntenoverschot te verkleinen. Ook het tegengaan van verdroging kan de negatieve effecten van vermesting mitigeren. De technische uitwerking van fase III van de Programmatische Aanpak Stikstof, welke in de zomer van 2011 moet zijn afgerond, moet meer duidelijkheid geven over de herstelstrategieën voor de hier besproken NATURA 2000-gebieden en de ruimte voor economische ontwikkeling die in samenhang hiermee mogelijk is.

Zoals beschreven in de Inleiding (p. 2) is het doel van deze Passende Beoordeling na te gaan of de landbouwkundige ontwikkeling van het buitengebied Enschede leidt tot significant negatieve effecten op de instandhoudingdoelen van omliggende NATURA 2000 gebieden (stap 5 ecologische beoordeling, zie § 3.5).

Gelet op de verwachte doorwerking van Overijsselse ammoniakbeleid op de stikstofemissie is geen sprake van significant negatieve effecten.

8 LITERATUUR

Aerts, R. & Berendse, F. (1988). The effect of increased nutrient availability on vegetation dynamics in wet heathlands. *Vegetatio* 76: 63-69.

Bobbink, R. (2004). *Plant species richness and the exceedance of empirical nitrogen critical loads: an inventory*. Universiteit Utrecht/RIVM.

Bobbink, R., Hornung, M. & Roelofs, J.G.M. (2003). The effects of air-borne nitrogen pollutants on species diversity in NATURAl and semi-NATURAl European vegetation. *Journal of Ecology* 86: 717-738.

Clark, C.M. & Tilman, D. (2008). Loss of plant species after chronic low-level nitrogen deposition to prairie grasslands. *Nature* 451: 712-715.

De Ruiter, J.F., van Pul, W.A.J., van Jaarsveld, J.A. & Buijsman, E. (2006). *Zuur- en stikstofdepositie in Nederland in de periode 1981–2002*. Rapport 500037005, MNP, Bilthoven.

Gies, T.J.A. en Bleeker, A. (2007). *Onderzoek naar de ammoniakdepositie op 5 habitatgebieden ten behoeve van het interim toetsingkader NATURA 2000 en Ammoniak*. Alterra-rapport 1491, Alterra, Wageningen.

Huys, S., Backes, C.W., Joustra, T.H.J., Koeman, N.S.J., Smit, H., Snijders-Storm, E. & Kruft, A. (2009). *Meer dynamiek bij de uitvoering van nationale en Europese natuurwetgeving: perspectief van een programmatische aanpak*. Rapport Adviesgroep Huys.

LNV (2008). *Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op NATURA 2000-gebieden*. Ministerie van LNV, Den Haag.

Maskell, L.C., Smart, S.M., Bullock, J.M., Thompson, K. & Stevens, C.J. (2010). Nitrogen deposition causes widespread loss of species richness in British habitats. *Global Change Biology* 16: 671-679.

Messelink, R. & Valkeman, G. (2010). *Beleidskader NATURA 2000 en stikstof voor veehouderijen*. Versie 0.2, april 2010. Provincie Overijssel, Zwolle.

PBL (2008). *Ammoniak in Nederland*. Planbureau voor de Leefomgeving, Bilthoven.

Power, S.A., Ashmore, M.R., Cousins, D.A. & Ainsworth, N. (1995). Long term effects of enhanced nitrogen deposition on a lowland dry heath in southern Britain. *Water, Air & Soil Pollution* 85: 1701-1706.

SAEFL (2003). *Empirical critical loads for nitrogen. Proceedings expert workshop Berne, 11-13 November 2002*. Swiss Agency for the Environment, Forests and Landscape, Berne.

Stevens, C.J., Dise, N.B., Mountford, J.O. & Gowing, D.J. (2004). Impact of nitrogen deposition on the species richness of grasslands. *Science* 303: 1876-1879.

Trojan, C. (2008). *Stikstof/ammoniak in relatie tot NATURA 2000: een verkenning van oplossingsrichtingen*. Rapport van de Taskforce Trojan.

Tomassen, H.B.M., Smolders, A.J.P., Lamers, L.P.M. & Roelofs, J.G.M. (2003). Stimulated growth of Betula pubescens and Molinia caerulea on ombrotrophic bogs: role of high levels of atmospheric nitrogen deposition. *Journal of Ecology* 91: 357-370.

Van Dobben, H. en Van Hinsberg, A. (2008). *Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en NATURA 2000-gebieden*. Alterra-rapport 1654, Alterra, Wageningen.

Van Hinsberg, A., Reijnen, R., Goedhart, P., de Knegt, B. & van Esbroek, M. (2008). Relation between critical load exceedance and loss of protected species. Pp 73 – 81 in: Hettelingh, J-P., Posch, M. & Slootweg, J. (eds.) *Critical load, dynamic modelling and impact assessment in Europe*. CCE status report, Netherlands Environmental Assessment Agency, Bilthoven.

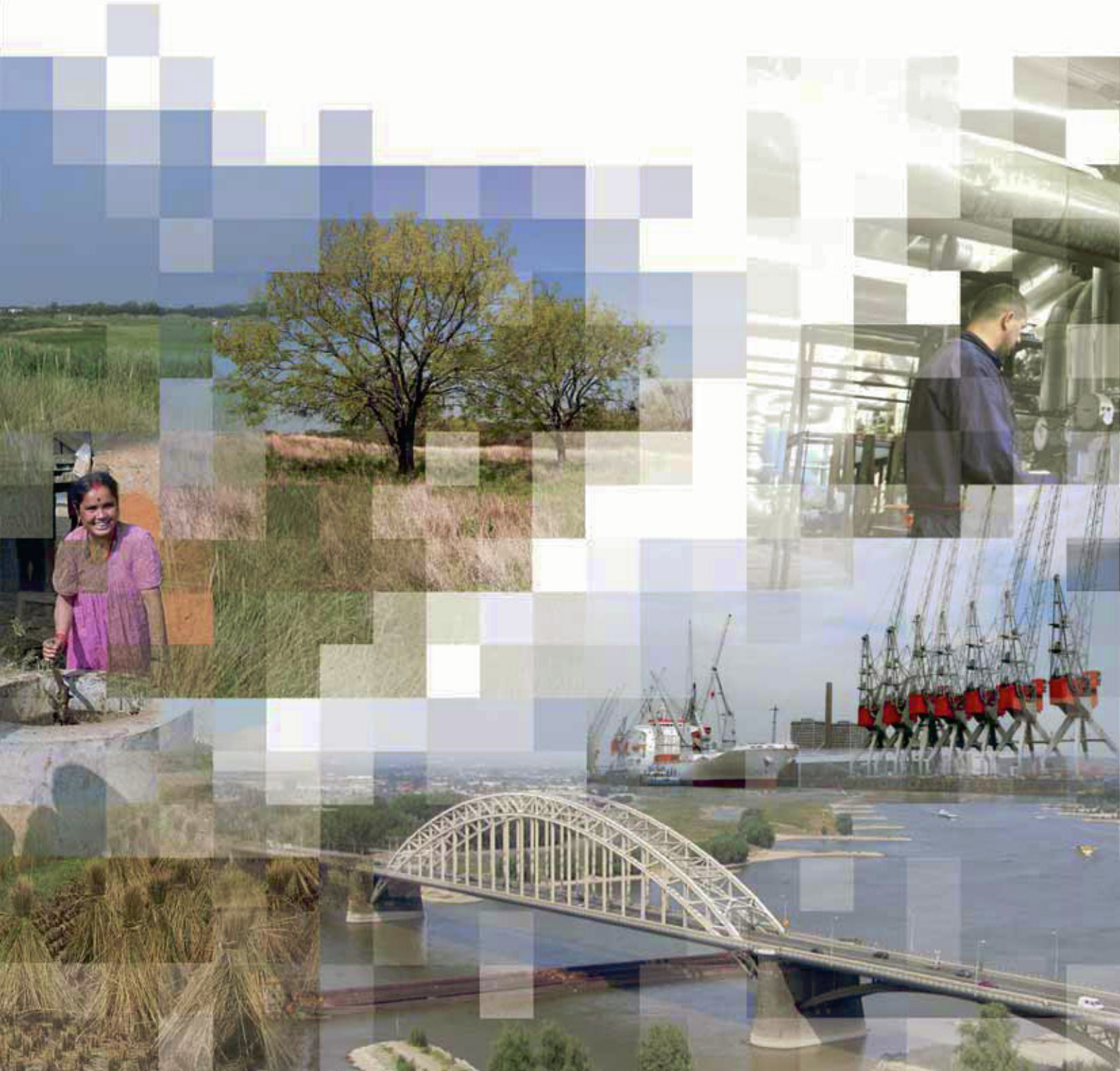
Bijlage 9 Mer adviescommissie mer

Commissie voor de milieueffectrapportage

Bestemmingsplan buitengebied Zuidoost Enschede

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

17 september 2012/ rapportnummer 2483-92



1. Oordeel over het MER

De gemeente Enschede wil haar bestemmingsplan buitengebied herzien en start met het buitengebied ten zuiden en ten oosten van de bebouwde kom van Enschede. Voor dit bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost 2009 wordt een plan-m.e.r.-procedure doorlopen omdat het bestemmingsplan mogelijk effecten heeft op Natura 2000-gebieden. Het milieueffectrapport (MER) dient ter onderbouwing van de besluitvorming over het bestemmingsplan. Bevoegd gezag in deze procedure is de gemeenteraad van Enschede.

De Commissie voor de m.e.r. (verder: de Commissie)[1] signaleert bij de toetsing van het MER een aantal tekortkomingen, die zij essentieel acht voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming. De tekortkomingen betreffen:

- De maximale mogelijkheden van het plan zijn onvoldoende (navolgbaar) in beeld gebracht, waaronder volledige benutting van bouwvlakken voor veehouderij en andere activiteiten met aanzienlijke milieugevolgen waaronder windenergie, delfstofwinning en fruit- en boomteelt;
- De gehanteerde referentiesituatie is niet correct, waardoor de werkelijke effecten van het voornemen worden onderschat;
- Er zijn geen alternatieven onderscheiden waarmee de gemeente ontwikkelingen actief stuurt, terwijl er alternatieven denkbaar zijn die minder milieugevolgen hebben;
- De gevolgen voor de natuur (Natura 2000-gebieden, Ecologische Hoofdstructuur en soorten) zijn onvoldoende in beeld gebracht;
- Geurhinder is niet in beeld gebracht;
- De gevolgen voor het landschap en archeologie zijn onvoldoende beschouwd;
- De gevolgen voor de bodem en het water zijn onvoldoende inzichtelijk gemaakt.

De Commissie adviseert een **aanvulling op het MER** op te stellen voordat het besluit over het bestemmingsplan wordt genomen.

In hoofdstuk 2 wordt het oordeel van de Commissie nader toegelicht.

[1] Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*.

2. Toelichting op het oordeel

2.1 Maximale mogelijkheden bestemmingsplan

In het MER moeten de maximale mogelijkheden van het bestemmingsplan worden beschreven van activiteiten welke (cumulatief) aanzienlijk milieugevolgen kunnen hebben. De Commissie is van oordeel dat dit in het MER niet (navolgbaar [2]) in beeld is gebracht vanwege de onderstaande punten:

- Het worst case alternatief in het MER lijkt gebaseerd te zijn op 'redelijkerwijs voorspelbare maximale ontwikkelingen' voor onder andere veehouderij en mestvergisting.[3] Volgens vaste jurisprudentie moet in het MER worden uitgegaan van hetgeen 'redelijkerwijs[4] maximaal mogelijk wordt gemaakt' in het bestemmingsplan. Voor een realistisch worst case scenario moet ervan worden uitgegaan dat alle bestemde ruimte (directe bestemmingen en bestemmingen via een flexibiliteitbepaling) wordt ingevuld. Dat wil zeggen dat op elk perceel met een bepaalde bestemming rekening gehouden moet worden met volledige benutting van die bestemde ruimte. Het is misschien nu nog niet realistisch dat alle ruimte wordt benut, maar gedurende de looptijd van het bestemmingsplan kan dat veranderen.
- De onbenutte vergunningruimte is zonder nadere onderbouwing niet gerekend tot de voorgenomen activiteit, maar tot de referentiesituatie (zie ook paragraaf 2.2 van dit advies).
- In het MER mist een onderbouwing voor de invulling van de gehanteerde voorbeeldbedrijven met intensieve veehouderij en grondgebonden veehouderij. Of deze invulling daadwerkelijk aangemerkt kan worden als redelijkerwijs maximaal mogelijke invulling betwijfelt de Commissie. Met de reële mogelijkheid dat oude kleine stallen, overige gebouwen of sleufsilo's vervangen worden door één grote nieuwe stal, wordt bijvoorbeeld geen rekening gehouden.
- Etagebouw voor veehouderij wordt niet expliciet uitgesloten. Gelet op de toegestane bouwhoogte in het ontwerp bestemmingsplan[5] en aangezien etagebouw niet expliciet wordt uitgesloten, behoort dit tot de maximale mogelijkheden.
- Niet alle ontwikkelingen met mogelijk aanzienlijke milieugevolgen voor bijvoorbeeld natuur, landschap/ archeologie, water en leefomgeving zijn beschreven in het MER zoals windenergie, delfstofwinning, fruit- en boomteelt en intensieve kwekerijen.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER de effecten van de ontwikkelingen die het bestemmingsplan maximaal mogelijk maakt te beschouwen.

---

[2] Voor de navolgbaarheid van de berekeningen van belang is om concreet aan te geven met welke aantallen (bv dieren, emissie) is gerekend en hoe daar toe is gekomen.

[3] Voor de mestvergistingsinstallaties is bijvoorbeeld uitgegaan van een benutting van 50% van de maximale capaciteit (=30 inrichtingen) terwijl het bestemmingsplan 60 inrichtingen mogelijk maakt.

[4] 'Redelijkerwijs' wil zeggen dat hierbij uitgegaan kan worden van redelijke gemiddelden voor bedrijfsvoering.

[5] De goothoogte van een agrarisch bedrijfsgebouw mag maximaal 6 meter en de bouwhoogte maximaal 12 meter bedragen.

2.2 Referentiesituatie

De referentiesituatie (nulalternatief genaamd in het MER) bestaat uit de huidige situatie[6] en autonome ontwikkeling (toekomstige, zekere ontwikkelingen[7]). De referentiesituatie zoals gehanteerd in het MER is formeel niet juist: de niet benutte planologische ruimte in het vigerende bestemmingsplan en de onbenutte ruimte van milieuvergunningen van veehouderijbedrijven, die in het nieuwe bestemmingsplan (opnieuw) wordt bestemd, worden in het MER gerekend tot de autonome ontwikkeling. Deze ruimte behoort echter tot het voornemen, tenzij is aangetoond dat deze ruimte met zekerheid op korte termijn ingevuld wordt. Het Bevoegd gezag maakt bij het vaststellen van het bestemmingsplan opnieuw de keuze voor die bestemmingen.[8] Worden bestemmingen gehandhaafd, dan kunnen deze in de nieuwe planperiode alsnog ingevuld worden. Dit geeft dus "nieuwe" mogelijkheden ten opzichte van hetgeen al is gerealiseerd. Een correcte referentie is van belang om de werkelijke effecten van het voornemen en/of de te maken keuzes door bevoegd gezag te kunnen beoordelen. De nu gehanteerde referentiesituatie in het MER heeft tot gevolg dat de effecten van het voornemen worden onderschat.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER uit te gaan van de juiste referentiesituatie voor de vergelijking met het voornemen/ alternatieven.

2.3 Passende beoordeling

In de Passende beoordeling wordt geen juist inzicht gegeven in de mogelijke effecten van stikstofdepositie door uitbreiding van veehouderij op de Natura 2000 gebieden. De ontwikkeling van de stikstofdepositie is in de Passende beoordeling direct afgeleid van de door de provincie gehanteerde emissieplafonds per bedrijf. De gecorrigeerde, vergunde emissieplafonds van 2009 (referentie) worden vergeleken met die van 2020 en 2030. Op basis van deze vergelijking wordt geconcludeerd dat de stikstofdepositie in 2020 en 2030 afneemt ten opzichte van 2009 en dat er geen sprake zal zijn van significant negatieve effecten. De Commissie deelt deze conclusie niet, om de volgende redenen:

- Emissieplafonds vertegenwoordigen provinciale ambities, maar geven geen beeld van de daadwerkelijk te verwachten (maximale) emissies.
- De gemeente heeft via het bestemmingsplan geen invloed op de implementatie van het beleidskader. De geconstateerde verlagingen van 3 en 5 mol/ha/jaar voor respectievelijk 2020 en 2030 kunnen derhalve niet aan het bestemmingsplan zelf worden toegeschreven.

---

6 De feitelijke bestaande situatie: alle vergunde activiteiten die al zijn gerealiseerd.

7 De autonome ontwikkeling betreft:
- Dat deel van de reeds bestemde en vergunde ruimte, waarvan zeker is dat deze op korte termijn ingevuld wordt.
- Activiteiten waarover nog geen (ontwerp) besluit is genomen horen in principe niet tot de autonome ontwikkeling. Uitzondering hierop zijn activiteiten waarvan de kans groot is dat deze in de nabije toekomst gerealiseerd worden.
- Generieke regelgeving zoals het Besluit Huisvesting.

8 Het is vaste jurisprudentie dat aan geldende bestemmingen geen blijvende rechten kunnen worden ontleend.

De Commissie is van mening dat vanwege het bovenstaande niet aannemelijk is gemaakt dat het voornemen/alternatieven niet zullen leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Natura-2000 gebieden. Uit de wetgeving volgt dat een plan of project alleen doorgang kan vinden als de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets met succes wordt doorlopen.

Verder merkt de Commissie nog op dat in het MER wordt verwezen naar de Programmatische Aanpak Stikstofdepositie (PAS). Daarbij wordt aangegeven dat de maatregelen uit de PAS zullen bijdragen aan het voorkomen van negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. De Commissie adviseert nog niet op de PAS te anticiperen, omdat die nog in ontwikkeling is.

De Commissie adviseert de (cumulatieve) gevolgen van de maximale mogelijkheden van het bestemmingsplan op de afzonderlijke instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden te beschrijven in een aanvulling op de Passende beoordeling. Onderzoek tevens of er effectieve alternatieven/ maatregelen mogelijk zijn die de aantasting van natuurlijke kenmerken kunnen voorkomen (zie ook paragraaf 2.4 van dit advies).

2.4 Alternatieven

De Commissie constateert dat het MER geen ruimtelijke alternatieven onderscheidt. Het voornemen zoals opgenomen in het ontwerp-bestemmingsplan is het uitgangspunt voor zowel het basis alternatief als het worst case alternatief. Alleen de inschatting van de daadwerkelijke realisatie van de bestemmingen is verschillend, waardoor de alternatieven feitelijk verschillende scenario's binnen het voornemen zijn. Beide in het MER onderzochte scenario's zijn vooral gebaseerd op externe ontwikkelingen, zonder actieve sturing via het bestemmingsplan.

Er is geen alternatief uitgewerkt waarin wordt onderzocht hoe de gemeente *zelf* kan sturen (bijvoorbeeld via zonering of differentiatie binnen het plangebied) naar een gewenste ruimtelijke ontwikkeling. Volgens de Commissie zijn er redelijkerwijs alternatieven denkbaar die minder milieueffecten hebben en die meer tegemoet komen aan de ambitie van de gemeente voor het in stand houden en ontwikkelen van de natuur en het cultuurlandschap en het bevorderen van de ruimtelijke kwaliteit. Er bestaat bovendien een knelpunt, omdat nog niet aannemelijk is gemaakt dat het voornemen niet zal leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Natura-2000 gebieden (zie ook paragraaf 2.3 van dit advies). Hierdoor is het voornemen niet uitvoerbaar. In de huidige situatie is al sprake van een overbelaste situatie van de Natura 2000-gebieden.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER te beschrijven:
- een alternatief dat tegemoet komt aan de aan de ambitie van de gemeente om de natuur en het cultuurlandschap in stand te houden en te ontwikkelen en de ruimtelijke kwaliteit te bevorderen;
- een alternatief waarin aantasting van natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden wel is uit te sluiten (zie ook paragraaf 2.3. van dit advies).

2.5 Ecologische hoofdstructuur en beschermde soorten

De Commissie mist in het MER een beschouwing over de gevolgen van de geconstateerde nivellering van het landschap op biodiversiteit (soorten) en kwaliteit van ecosystemen (EHS). In het kleinschalige landschap van Enschede Zuidoost is de biodiversiteit sterk afhankelijk van ruimtelijke verbanden en ecologische processen waarvan het landschap drager is. Ernstige aantasting van dit landschap, zoals geconstateerd in het MER, kan in beginsel niet zonder gevolgen blijven voor de natuur in het gebied. De beoordeling voor natuur in het MER is echter neutraal, ook voor het 'worst-case alternatief'.

In het MER wordt aangegeven dat negatieve effecten op de door de Flora- en faunawet beschermde soorten worden uitgesloten, omdat alleen bestaande bouwblokken worden benut. De Commissie ondersteunt deze conclusie niet. Bij benutting binnen bestaande bouwblokken kunnen effecten op aanwezige soorten optreden (erfgebonden vogels zoals uilen en zwaluwen, vleermuizen in gebouwen en erfbeplanting, (weide)vogels op landbouwgrond of in struweel en houtwallen, amfibieën en vissen in poelen en sloten e.d.). Wanneer de effecten van stikstofdepositie in beschouwing genomen zouden worden, heeft dat bovendien ook mogelijke consequenties voor de conclusies voor kwetsbare soorten in beschermde natuurgebieden. Het MER maakt hierdoor niet inzichtelijk in hoeverre de Flora- en faunawet de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan in de weg staat.

Verder zijn de maximale mogelijkheden voor de ecologische hoofdstructuur en beschermde soorten niet in beschouwing genomen zoals in paragraaf 2.1 van dit advies is aangegeven.

De Commissie adviseert in aanvulling op het MER voor de maximale mogelijkheden van het bestemmingsplan:

- een beschouwing op te nemen over de gevolgen van de nivellering van het landschap op biodiversiteit (soorten) en kwaliteit van ecosystemen (EHS).
- aannemelijk te maken dat eventuele gevolgen voor beschermde soorten volgens wet- en regelgeving toelaatbaar zijn.

2.6 Geur

In het MER is aangegeven dat het aspect geur niet is behandeld, omdat er geen meetgegevens over de geuremissie in het landelijk gebied van Enschede zijn en er ook geen klachten zijn over de geursituatie. De Commissie is van mening dat dit geen reden kan zijn om niet inhoudelijk op het aspect geur in te gaan. In de referentiesituatie wordt niet in beeld gebracht wat de situatie ten aanzien van geur is en wordt niet onderbouwd waarom sprake zou zijn van een acceptabel leefklimaat. Daarnaast is ook niet in beeld gebracht of de geboden ontwikkelingsruimte wel of niet kan leiden tot overbelaste situaties ten aanzien van geur en wat de mogelijke gevolgen hiervan kunnen zijn voor het leefklimaat.

De Commissie adviseert om in aanvulling op het MER inzicht te geven in het aantal geurgehinderden (ook cumulatief) [9] en bijbehorend leefklimaat nu en in de toekomst en waar nodig mitigerende maatregelen in beeld te brengen. Betrek hierin ook het geurbeleid van de omliggende gemeenten, dat mogelijk van invloed kan zijn op de eigen gemeente.

2.7 Landschap/ archeologie

De Commissie is van mening dat de aspecten landschap en archeologie onvoldoende zijn beschouwd in het MER. In paragraaf 2.1 is reeds geconstateerd dat niet alle ontwikkelingen zijn onderzocht met aanzienlijke gevolgen voor het landschap en archeologie. De landschapstypen zijn wel uitgebreid beschreven in het MER maar bij de beoordeling van de effecten van de 'alternatieven' wordt niet meer specifiek ingegaan op de gevolgen voor de diverse landschapstypen.

Het 'basisalternatief' wordt als positief voor het landschap beschouwd op grond van de redenering dat dit 'alternatief' goede garanties biedt voor het voortbestaan van de landbouw en daarmee voor het (agrarische) landschap. Aangegeven is dat dit onder meer komt door de mogelijkheden voor verbreding van de landbouw en dat de vergistingstanks nieuwe herkenningspunten in het landschap zullen zijn omdat de gemeente ze vrij massaal acht. De Commissie volgt deze redenering niet. Door deze bouwwerken, een veelheid van functies en bovendien boomteelt en delfstofwinning kan er verrommeling van het landschap optreden.
De effecten van het 'worstcase alternatief' op landschap worden daarentegen als zeer ernstig beschouwd. Dat is vrijwel niet onderbouwd in het MER. Mogelijkheden voor mitigerende maatregelen bij dit 'alternatief' zijn niet beschreven in het MER.

In het MER is aangegeven dat het buitengebied op de Archeologische Verwachtingskaart van Enschede zowel hoge, als middelhoge en lage archeologische verwachtingswaarden heeft. In het MER wordt in het geheel niet ingegaan op de gevolgen van het voornemen voor de archeologische waarden.

De Commissie acht het van belang dat de gevolgen voor het landschap en archeologie (inclusief mitigerende maatregelen) gedegen worden beschouwd in het MER zeker gezien de doelstelling van de gemeente om het cultuurlandschap in stand te houden en te ontwikkelen en de ruimtelijke kwaliteit te bevorderen.

De Commissie adviseert om de effecten van de maximale mogelijkheden van het bestemmingsplan op de in beeld gebrachte landschapstypes en archeologische waarden te beschrijven. Geef daarbij tevens aan waar en hoe negatieve effecten op deze landschapstypes en archeologische waarden kunnen worden voorkomen of beperkt en zo mogelijk waarden kunnen worden hersteld of ontwikkeld.

[9] De Commissie adviseert om bij de uitwerking van de cumulatieve geurhinder gebruik te maken van bijlagen 6 en 7 van de "Handreiking bij Wet geurhinder en veehouderij".

2.8 Water/ bodem

Het MER maakt onvoldoende inzichtelijk welke gevolgen op kunnen treden op de bodemkwaliteit, oppervlaktewater (kwantiteit en kwaliteit) en grondwater (kwantiteit en kwaliteit). Onduidelijk is of, en zo ja in welke mate sprake is van overbelaste situaties van verontreinigende stoffen in zowel bodem, grond- als oppervlaktewater, en in welke mate het voornemen dit kan versterken of doen laten afnemen. De effecten op bodem en water zijn zeer globaal en uitsluitend kwalitatief beschreven en uitsluitend gerelateerd aan de gevolgen door uitbreiding van veehouderij. Andere activiteiten en de maximale mogelijkheden van het bestemmingsplan zijn niet beschouwd in het MER. Boomteelt en delfstofwinning kunnen aanzienlijke effecten hebben op bodem en water. Onduidelijk blijft daarbij in welke mate het plan deze invloed heeft op herstel van het watersysteem in het gebied, en in welke mate de (bijvoorbeeld KRW-) doelstellingen in gevaar komen. In het MER zijn ook geen mogelijkheden voor mitigerende maatregelen beschreven.

De Commissie adviseert om in aanvulling op het MER de effecten op de bodemkwaliteit, oppervlaktewater (kwantiteit en kwaliteit) en grondwater (kwantiteit en kwaliteit) te beschrijven, en deze te beoordelen in het licht van beleidsdoelstellingen die voor het gebied gelden.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Enschede

Bevoegd gezag: gemeenteraad van de gemeente Enschede

Besluit: vaststellen van het bestemmingsplan buitengebied

Categorie Besluit m.e.r.:
plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor o.a. categorie D18.7
plan-m.e.r. vanwege Passende beoordeling

Procedurele gegevens:
aankondiging start procedure in De weekkrant Huis aan Huis Enschede van: 6 oktober 2010
ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 7 oktober t/m 4 november 2010
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 14 september 2010
advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 9 december 2010
kennisgeving MER in de Staatscourant van: 20 juni 2012
ter inzage legging MER: 21 juni 2012 tot en met 1 augustus 2012
aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 14 juni 2012
toetsingsadvies uitgebracht: 17 september 2012

Samenstelling van de werkgroep:
Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:
ing. E.E.M. Coopmann- van Overbeek
drs. G. Gabry
drs. R.J.M. Kleijberg
drs. J.P. Siedsma (secretaris)
dr. D.K.J. Tommel (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij toetsing:
Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie *www.commissiemer.nl* op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost, Royal Haskoning, 19 augustus 2011;
- Bestemmingsplan buitengebied Zuidoost 2009 (ontwerp), gemeente Enschede.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 1 augustus 2012 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Bestemmingsplan buitengebied Zuidoost Enschede

ISBN: 978-90-421-3585-7

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht
T 030 - 234 76 66
F 030 - 233 12 95
E mer@eia.nl
W www.commissiemer.nl



Bijlage 10 Aanvulling PlanMER





aanvulling planMER bestemmingsplan

BUITENGEBIED - ZUIDOOST

FRUITTEELT

ECOLOGIE

EHS

NATURA2000

EVENEMENTEN

LANDSCHAP

WINDENERGIE

GEUR









Aanvulling planMER Bestemmingsplan

Buitengebied Zuidoost

Samenvatting

De Commissie m.e.r. heeft in het najaar van 2012 een advies uitgebracht over het planMER, behorende bij het bestemmingsplan ‘Buitengebied Zuidoost’. In het advies heeft de Commissie m.e.r. een aantal aanbevelingen meegegeven.

Het bestemmingsplan heeft ertoe geleid dat het bestemmingsplan op een aantal onderdelen is aangepast, en op een aantal onderdelen worden de keuzes uit het MER nader toegelicht.

Leeswijzer

In dit document komen de volgende onderdelen aan de orde. Het eerste gedeelte bevat een toelichting op het gehele proces, zoals deze tot nu toe is verlopen. Daarbij wordt onder meer ingegaan op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau, de ingediende zienswijzen en het advies van de Commissie m.e.r..

In het tweede gedeelte wordt aangegeven wat er met de adviezen van de Commissie m.e.r. is gedaan en welke wijzigingen er zijn doorgevoerd in het bestemmingsplan.

Algemeen

Een milieueffectrapportage (m.e.r.) is een instrument waarmee het milieubelang een volwaardige plaats kan worden gegeven in de besluitvorming over activiteiten met mogelijke gevolgen voor het milieu.
Het begrip milieueffectrapportage (m.e.r.) wordt gebruikt om de procedure aan te duiden. Het begrip milieueffectrapport (MER) wordt gebruikt om het rapport aan te duiden.

In onderstaande tabel is een aantal veelgebruikte termen opgenomen en toegelicht, die in deze aanvulling wordt gebruikt.

Term:	Toelichting:
m.e.r.	Milieueffectrapportage; hiermee wordt de procedure aangeduid, die leidt tot een milieueffectrapport.
MER	Milieueffectrapport; hiermee wordt het rapport bedoeld waarin de gevolgen voor het milieu worden beschreven.
planMER	Een milieueffectrapport dat betrekking heeft op plannen.
plangebied	Het gebied, waarop de voorgenomen activiteit of activiteiten betrekking hebben.
Studiegebied	Het gebied, waarop de gevolgen van de voorgenomen activiteit betrekking op (kunnen) hebben.
Commissie m.e.r. (Cie. m.e.r.)	Onafhankelijke adviseur bij een milieueffectrapportage.

Het opstellen van een MER is onder andere noodzakelijk bij de voorbereiding van een bestemmingsplan, dat voorziet in activiteiten die een negatief effect kunnen hebben op zogenaamde Natura 2000-gebieden. Dit zijn natuurgebieden, waarin vanuit Europees perspectief bezien, belangrijke flora en fauna voorkomen.
De noodzaak of wenselijkheid van een m.e.r. kan ook blijken na toetsing van activiteiten, waarin het bestemmingsplan voorziet, aan de hand van Onderdeel C van de bijlage bij het Besluit m.e.r..

Voor het bestemmingsplan ‘Buitengebied Zuidoost 2009’ gelden twee argumenten om een m.e.r. te doorlopen:

- Het opstellen van een Passende Beoordeling op grond van artikel 19f, eerste lid Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw 1998);
- Activiteiten die het kader vormen voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten, die zijn opgenomen in de Onderdelen C en D als bijlage bij het Besluit m.e.r..

In hoofdstuk 1 van het MER bij het bestemmingsplan wordt hier nader op ingegaan.

Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost

De gemeente Enschede wil het bestemmingsplan voor het buitengebied herzien. Het betreft hier een actualisering van een deel van het bestemmingsplan Buitengebied 1996. Met het nieuwe bestemmingsplan wordt beoogd een actueel juridisch kader te

bieden, dat beperkt en waar mogelijk beleidsmatig gewenste ruimtelijke ontwikkelingen faciliteert, conform het beleid uit de “Gids Buitenkans”.

Voor het gedeelte, gelegen ten zuiden en ten oosten van de bebouwde kom van Enschede, is een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Het plangebied van het bestemmingsplan wordt globaal begrensd door de Haaksbergerstraat, de bebouwde kom, de Lossersestraat, de grens met de gemeente Losser, de rijksgrens met Duitsland (Nordrhein-Westfalen) en de grens met de gemeente Haaksbergen. Dit bestemmingsplan, ‘Buitengebied Zuidoost’ heeft ter visie gelegen van 21 juni 2012 tot en met 1 augustus 2012. Tijdens de periode van ter inzage legging zijn er drie informatiebijeenkomsten georganiseerd (één bijeenkomst in het centrum van Enschede, één bijeenkomst in Stadsdeel Oost en één bijeenkomst in Stadsdeel Zuid).



Afbeelding 1. Het buitengebied ter hoogte van de Wissinks Möl, Usselo.

Milieueffectrapportage

De gemeenteraad van Enschede heeft op 11 april 2011 de notitie Reikwijdte en Detailniveau aanvaard. Op basis van deze notitie is een milieueffectrapport (MER) opgesteld.
Dit MER is bedoeld ter onderbouwing van de besluitvorming over het bestemmingsplan ‘Buitengebied Zuidoost’ en dient dan ook in directe relatie te worden gezien met het (ontwerp-)bestemmingsplan.
De resultaten van de milieubeoordeling zijn vastgelegd in het MER. Uit het MER blijkt dat de in het bestemmingsplan opgenomen uitbreidingsmogelijkheden van agrarische bedrijven niet leiden tot significant negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden in of rondom het plangebied.

Zienswijzen

Gedurende de termijn van de ter inzage legging was het voor een ieder mogelijk een zienswijze in te brengen omtrent het ontwerp-bestemmingsplan en het MER.
In totaal zijn er 49 ingediend. De zienswijzen hebben onder meer betrekking op:

- Agrarische bouwblokken;

- Stadsrandzone;
- Recreatiewoningen;
- Fruitteelt.

Er zijn geen zienswijzen ingediend die betrekking hebben op het MER.

Advies van de Commissie milieueffectrapportage

Voorafgaande aan het MER is er in augustus 2010 een Notitie Reikwijdte en Detailniveau opgesteld. Deze notitie heeft in het najaar van 2010 ter inzage gelegen. Ook zijn verschillende (bestuurs)organen, waaronder de provincie Overijssel en het Waterschap Regge en Dinkel, Natuur en Milieuberaad, Groenberaad en STAWEL geraadpleegd.
Daarnaast is er een adviesaanvraag ingediend bij de Commissie m.e.r. Dit advies is meegenomen bij het opstellen van het MER. De Commissie m.e.r. heeft tevens een werkbezoek gebracht aan het plangebied van het bestemmingsplan.

In het najaar van 2012 heeft de Commissie m.e.r. haar advies uitgebracht. Daarbij heeft de Commissie m.e.r. een aantal aanbevelingen meegegeven voor de verdere besluitvorming.

1. In het bestemmingsplan zijn de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt, niet voldoende in beeld gebracht om de mogelijke milieugevolgen goed in beeld te hebben;
2. De gehanteerde referentiesituatie is formeel bezien niet goed, zoals deze is gehanteerd. De niet benutte ruimte in het bestemmingsplan is nu niet meegenomen in het voornemen;
3. Het advies van de Commissie m.e.r. geeft aan dat er geen ruimtelijke alternatieven zijn onderscheiden. Er zijn geen alternatieven onderscheiden waarbij de gemeente Enschede actief stuurt;
4. Voor het bestemmingsplan is een passende beoordeling opgesteld. De beoordeling t.a.v. van stikstofdepositie biedt volgens de Commissie m.e.r. niet de juiste inzichten.
5. De gevolgen voor beschermde soorten en de Ecologische Hoofdstructuur zijn onvoldoende in beeld gebracht;
6. Geurhinder is in het MER niet beschreven;
7. De effecten op landschap, archeologie, water en bodem zijn onvoldoende inzichtelijk gemaakt.

Vervolg na advies Commissie milieueffectrapportage

1. Mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt:
Het bestemmingsplan biedt verschillende (bouw)mogelijkheden, die in het planMER onvoldoende of niet zijn beschreven. Zo is in het ontwerp-bestemmingsplan delfstofwinning mogelijk binnen de volgende bestemming(en):

- ‘Agrarisch’, ‘Agrarisch – Tuinbouw’;
- ‘Agrarisch met waarden – Agrarische functie met ecologische waarde’;
- ‘Agrarisch met waarde – Agrarische functie met landschapswaarde’.

Terwijl de delfstofwinning was opgenomen om de zoutwinning ingevolge de zoutconcessie te regelen.

Andere onderdelen, die in het MER onvoldoende zijn beschreven, betreffen:

- Windenergie;
- Delfstofwinning;
- Boom- en fruitteelt;
- Evenementen;
- Etagebouw binnen de veehouderij.

De Commissie m.e.r. heeft terecht aangegeven dat dit in het MER onvoldoende is beschreven. De maximale mogelijkheden, zoals deze zijn opgenomen in het MER, zijn ruimer omschreven dan in het (ontwerp-)bestemmingsplan opgenomen zou moeten zijn. Vandaar dat er gekozen is om het MER en bestemmingsplan in overeenstemming met elkaar te brengen.

Op de volgende onderdelen zijn de planregels van het bestemmingsplan aangepast:

Windenergie
Binnen de bestemming ‘Agrarisch’ was het mogelijk om binnen het bouwvlak windmolens te plaatsen. In het advies van de Commissie m.e.r. wordt onder andere gewezen op het aspect landschap. Daardoor is er voor gekozen om het aantal windmolens per bouwvlak te beperken tot maximaal 2, met een maximaal toegestane ashoogte van 20 meter. Aangezien er sprake is voor eigen gebruik, is een maximum aantal van 2 windmolens per bouwvlak voldoende.
Tevens is de beperking opgenomen dat binnen een strook van 30 meter vanaf de zonering voor gasleidingen, geen windmolens mogen worden geplaatst. Dit vanwege de veiligheid.

De nu voorgestelde regeling leidt, ook bij een maximale invulling van deze regeling, tot een veel geringere impact. De effecten op het landschap blijven op deze wijze beperkt.

Delfstoffen
In de volgende artikelen uit de regels, te weten artikel 3.1.1, artikel 4.1.1, artikel 5.1.1 en artikel 6.1.1, zijn de winning van delfstoffen, water en andere bodemschatten opgenomen. De rede om 'delfstofwinning' op te nemen is de mogelijkheid om op deze gronden zout te winnen. Hierdoor is in het bestemmingsplan de winning van delfstoffen beperkt tot het winnen van zout, voor zover hier een concessie voor is uitgegeven. Andere vormen van delfstofwinning worden hiermee uitgesloten.

Boom- en fruitteelt
Boom- en fruitteelt kunnen onder meer effecten hebben op het landschap, archeologie, bodem en water.
In het advies van de Commissie m.e.r. is opgemerkt dat door de definitie van fruitteelt dit overal mogelijk is op agrarische gronden, zonder dat deze mogelijkheid is meegenomen in het plan-MER.
Om deze rede is als oplossing gekozen in het bestemmingsplan ‘Fruitteelt’ te splitsen in de definities ‘Bomenteeltbedrijf’ en ‘grondgebonden agrarisch bedrijf’.

Het telen van steen- en grootfruit wordt toegevoegd aan de definitie ‘Bomenteeltbedrijf’, het telen van kleinfruit (zoals bosbessen, bramen, frambozen en kruisbessen) wordt toegevoegd als activiteit van een grondgebonden agrarisch bedrijf.

Conclusie:
De maximale mogelijkheden, zoals deze eerst waren opgenomen in het ontwerp-bestemmingsplan, zijn aangepast.
De voorgestelde en opgenomen wijzigingen van de planregels komen tegemoet aan de bezwaren van de Commissie m.e.r., en zullen derhalve niet leiden tot een significante aantasting van het landschap.

2. Referentiesituatie:
De Commissie m.e.r. geeft in haar advies aan dat de gehanteerde referentiesituatie in het planMER niet correct is geweest.

In het planMER worden onder de nulsituatie de huidige situatie én de autonome ontwikkelingen (toekomstige, zekere ontwikkelingen) beschreven. Dit is inderdaad niet juist. Om in beeld te brengen welke gevolgen voor het milieu aan het voornemen zijn verbonden, zijn echter twee varianten in beeld gebracht, te weten:

1. Een gelijkmatige groei van 10% over alle bedrijven; van belang is hierbij dat is uitgegaan van een groei ten opzichte van de huidige, feitelijk situatie, en niet van groei ten opzichte van de hiervoor bedoelde ‘referentiesituatie’;
2. Worst-case-scenario; een variant waarbij uitgegaan is van een maximale invulling van de in het bestemmingsplan opgenomen bouwvlakken. Ook hierbij zijn de gevolgen voor het milieu niet afgezet ten opzichte van de referentiesituatie, maar ten opzichte van de feitelijke situatie.

Het MER zet de lezer op dit punt mogelijk op het verkeerde been. In het bestemmingsplan wordt van een bepaalde groei uitgegaan. Deze beperkte groei is ook in het MER meegenomen, en het rapport biedt een goed inzicht in de gevolgen voor het milieu.

3. Alternatieven:
In het planMER komen geen alternatieven aan de orde, waarin de gemeente de ontwikkelingen in het plangebied actief stuurt.
In het MER is gekozen om één alternatief nader te beschouwen. Hieronder zullen wij nader op die keuze ingaan.

De Wet milieubeheer stelt dat in een MER redelijke alternatieven voor de voorgenomen activiteit(en) worden meegenomen. De nu voorgenomen alternatieven beschouwen wij als de reële alternatieven. Doel van het bestemmingsplan is om zo veel mogelijk de bestaande situatie in het buitengebied vast te leggen. Om hieraan tegemoet te komen, is er voor gekozen om de maximale mogelijkheden die het plan biedt, zo veel mogelijk te beperken.

4/5. Gevolgen voor de natuur:
De ontwikkelingen op het gebied van stikstof staan niet stil. Er wordt op landelijk en provinciaal niveau gewerkt aan een nieuw toetsingskader voor stikstof in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Op dit moment is het toetsingskader nog niet geheel gereed dan wel compleet. Mogelijk kunnen aan de hand van deze kaders

aantasting van natuurlijke kenmerken, als gevolg van dit voornemen, worden uitgesloten. Het plan zal dan wel aan bepaalde randvoorwaarden moeten voldoen. Mede hiertoe zijn de maximale mogelijkheden in het bestemmingsplan aangepast.

De ontwikkelingen bij de aanpak van stikstofdepositie staan niet stil. Er wordt op landelijk en provinciaal niveau gewerkt aan een nieuw toetsingskader voor stikstof in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. De Landelijke Programmatische Aanpak Stikstofdepositie (PAS) beschouwt naast landbouw tevens de invloeden van industrie en verkeer. De gemeente Enschede volgt de ontwikkelingen rondom de aanpak van stikstofdepositie nauwgezet, in samenwerking met de provincie Overijssel.

Nadat het MER is gepubliceerd, heeft de provincie Overijssel een provinciaal beleidskader Natura 2000 en stikstof vastgesteld. Dit beleidskader is nader uitgewerkt tot een provinciale verordening.
Dit beleid is kaderstellend voor de vergunning die op basis van de Natuurbeschermingswet 1998 worden verleend. In het beleidskader worden maatregelen beschreven die in Natura 2000-gebieden moet leiden tot een vermindering van stikstofdepositie van veehouderijen.

Zoals uit deze paragraaf al blijkt, volgt uit de Natuurbeschermingswet 1998 de bescherming van Natura 2000-gebieden. Deze wet geeft, tezamen met de beheersplannen, afdoende garantie voor het niet toenemen van de depositie op Natura 2000-gebieden. Via de wet zal de gewenste daling van stikstofdepositie op natuurgebieden worden gerealiseerd.

Het provinciaal beleid, dat middels de verordening is geëffectueerd, stuurt aan op de afname van stikstofdepositie in Natura 2000 – gebieden. De planologische situatie doet daar verder niets aan af.

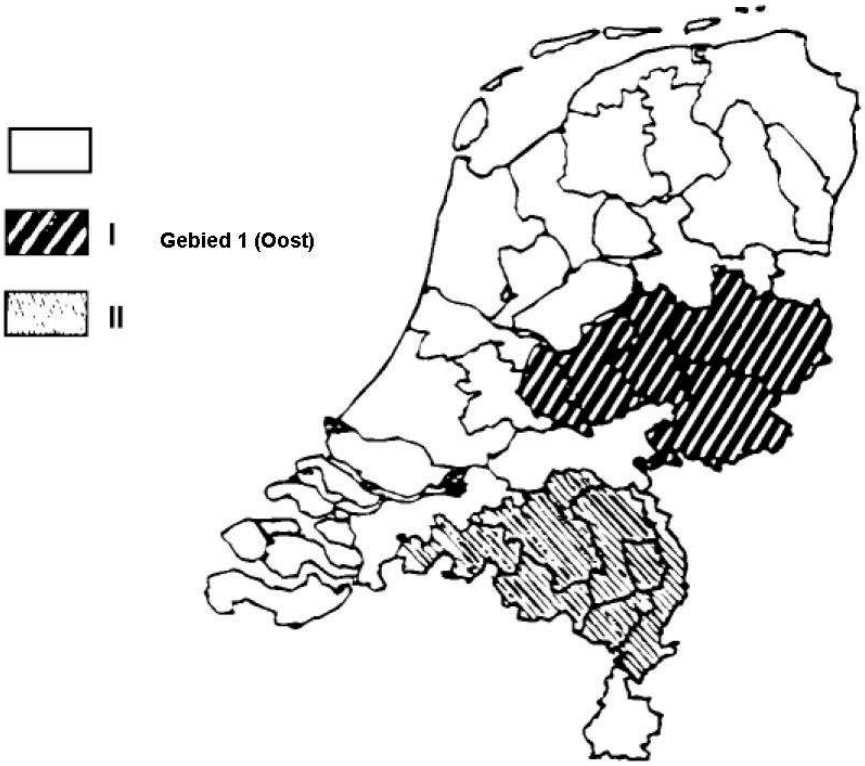


Afbeelding 2. Het Aamsveen.

Bij de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en natuur worden percelen met een agrarische bestemming ontrokken. Hierdoor zal onder meer de bemesting op deze gronden afnemen.
De aanleg richt zich ook op het verbinden van natuurgebieden en het opheffen van barrières. Door deze maatregelen kan de biodiversiteit toenemen en is het mogelijk om meer leefruimte voor dier- en plantsoorten te ontwikkelen. Het effect op de natuur is derhalve positief.

6. Geurhinder:
De Commissie m.e.r. heeft als aanbeveling meegegeven het aspect geurhinder als onderdeel aan het planMER toe te voegen.

Het toetsingskader voor geur vanwege dierenverblijven is de per 1 januari 2007 in werking getreden Wet geurhinder en veehouderij.
In het kader van de Wet geurhinder wordt gerekend met zogenaamde “odour units” (ou); geurgevoelige objecten, waaronder woningen, krijgen een norm toegekend, waarin de geurbelasting, die de veehouderij mag veroorzaken, is opgenomen.



Afbeelding 3. Concentratiegebied 1 (Oost)

Het buitengebied van de gemeente Enschede ligt in een zogenaamd concentratiegebied.

Geurgevoelige objecten zijn gebouwen, bestemd en blijkens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf en die daarvoor permanent of daarmee op vergelijkbare wijze van gebruik, in gebruik zijn.

Ten aanzien van geur wordt duidelijk dat de milieugebruiksruimte beperkt is. De gemeente Enschede kent momenteel nog geen geurbeleid. Het is aan te bevelen te onderzoeken of (naast mitigerende maatregelen) gemeentelijk geurbeleid uitkomst kan bieden. Het ontbreken van een geurbeleid is voortgekomen uit het feit dat er geen klachten zijn van omwonenden met betrekking tot geur. De agrarische bedrijven die geurhinder kunnen veroorzaken hebben afdoende maatregelen genomen om geurhinder te voorkomen. Dit wordt ondermeer geregeld in de Omgevingsvergunning.

De kwaliteit van lucht wordt bepaald door de uitstoot van verkeer, industrie en de emissies en geurverspreiding van de intensieve veehouderij. In het Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (RSL) werkt de provincie Overijssel aan het verbeteren van de luchtkwaliteit.

Co-vergisting en mestvergisters
In de procesonderdelen waarin biogas aanwezig is, dienen gesloten te worden uitgevoerd. Dit geldt voor verschillende onderdelen van het systeem.
Bij gesloten installaties zal, bij een normale bedrijfsvoering, verder geen geuremissie plaatsvinden. Ook bij mestvergisters zal, bij een gesloten procesinstallatie, eveneens geen geuremissie van betekenis plaatsvinden.

Om geurhinder te beperken is in de planregels opgenomen dat co-vergistingsinstallaties gesloten moeten zijn. Dit betekent dat de installatie een afsluiting heeft (kap) en dat de geurhinder tot een minimum wordt beperkt.

7. Landschap, archeologie water en bodem:

Landschap en archeologie
De Commissie m.e.r. heeft de aanbevelingen meegegeven om de effecten van de maximale mogelijkheden, die het ontwerp-bestemmingsplan biedt, voor wat betreft de effecten op landschapstypen en archeologische waarden, in beeld te brengen.

Een eerder genoemde aanbeveling van de Commissie m.e.r. ging in op de maximale mogelijkheden die het ontwerp-bestemmingsplan biedt.

De maximale mogelijkheden, zoals deze zijn opgenomen in het MER, zijn ruimer omschreven dan in het bestemmingsplan opgenomen zou moeten zijn. Vandaar dat er gekozen is om het MER en het bestemmingsplan in overeenstemming met elkaar te brengen. Op de volgende onderdelen zijn de planregels in het bestemmingsplan aangepast:

- Windenergie;
- Delfstofwinning;
- Boom- en fruitteelt;
- Evenementen;
- Etagebouw binnen de veehouderij.

De beperkingen zijn elders in deze aanvulling omschreven.

In het MER zijn niet alle ontwikkelingen onderzocht die in het ontwerp-bestemmingsplan zijn omschreven. De landschapstypen zijn in het MER uitvoerig

omschreven, maar er is niet specifiek ingegaan op de gevolgen voor de diverse landschapstypen.
Door de mogelijkheid van het vestigen van meerdere functies, kan ingevolge het advies van de Commissie m.e.r. een verrommeling van het landschap optreden.
In het bestemmingsplan zijn verschillende functies, die bij kunnen dragen aan verrommeling, ingevolge de aanpassingen niet meer mogelijk.

Bodem en water
De Commissie m.e.r. heeft in de aanbeveling meegegeven om de effecten op bodemkwaliteit, oppervlaktewater en grondwater te beschrijven en te beoordelen.

De maximale mogelijkheden zijn in het MER onvoldoende in beeld gebracht. De Commissie m.e.r. geeft in haar advies aan dat boomteelt en delfstofwinning aanzienlijke effecten kunnen hebben op bodem en water.
In het bestemmingsplan is ervoor gekozen om de maximale mogelijkheden uit het bestemmingsplan verder in te perken en te specialiseren.

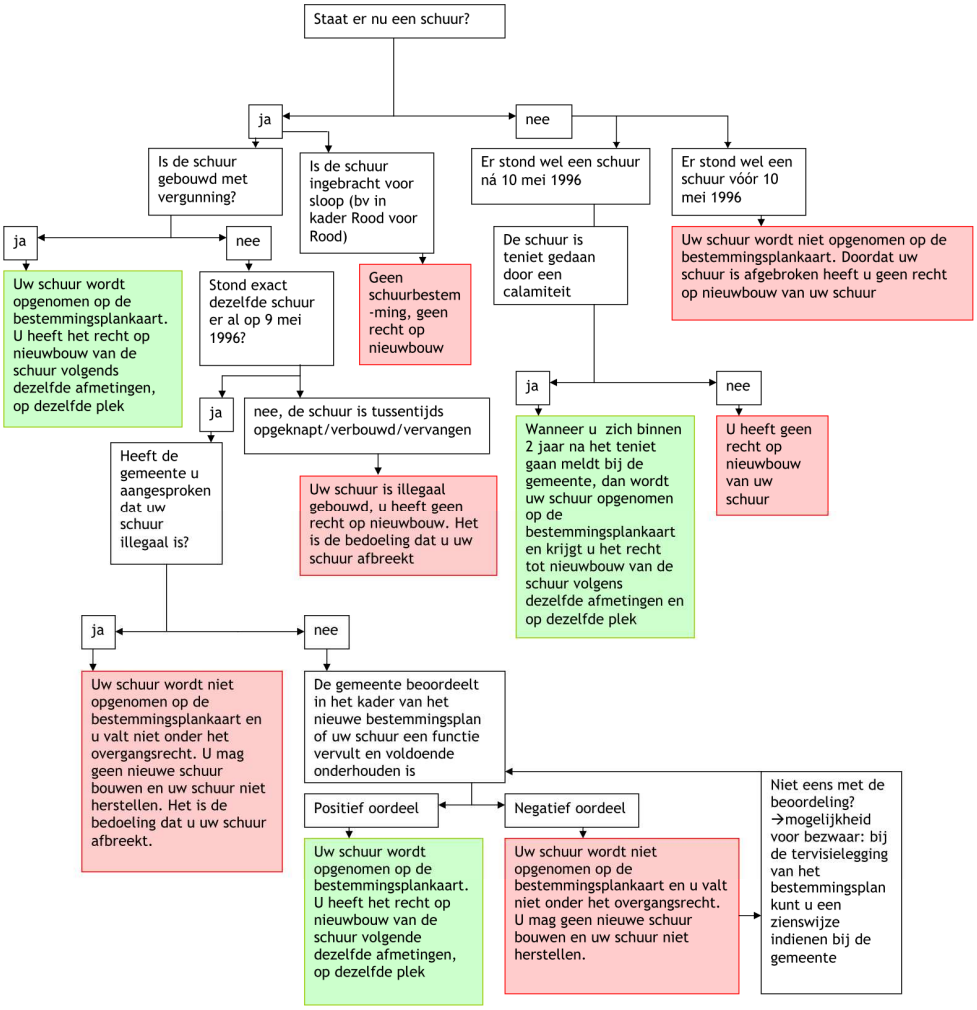
Voor de hiernavolgende onderdelen zijn de maximale mogelijkheden verder ingeperkt:

- Windenergie;
- Delfstofwinning;
- Boom- en fruitteelt;
- Evenementen;
- Etagebouw binnen de veehouderij.

De beperkingen zijn elders in dit document omschreven.

Bijlage 11 Beslisboom veldschuren

Bijlage I
Beslisboom veldschuren voor eigenaren en gemeentelijke toetsers



Bijlage 12 Nota samenvatting en beantwoording zienswijzen

Bestemmingsplan “Buitengebied Zuidoost 2009”

Nota Samenvatting en beantwoording zienswijzen

geanonimiseerde versie

(geschikt voor digitale verspreiding op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens)

Gemeente Enschede
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Afdeling Bestemmingsplannen

versie februari 2013

SAMENVATTING EN BEANTWOORDING ZIENSWIJZEN MET BETREKKING TOT HET ONTWERP-BESTEMMINGSPLAN “BUITENGEBIED ZUIDOOST 2009”.

Bestemmingsplan	: "Buitengebied Zuidoost 2009”
Kenmerk	: 20080358

Het ontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost 2009" heeft volgens de publicatie in de Huis aan Huis en in de Staatscourant van 21 juni 2012 tot en met 1 augustus 2012 tervisie gelegen.

Voor het zuidoostelijke gedeelte van het buitengebied, dat globaal begrensd wordt door de Haaksbergerstraat, de bebouwde kom, de Lossersestraat, de grens met de gemeente Losser, de grens met Duitsland en de grens met de gemeente Haaksbergen is het bestemmingsplan “Buitengebied Zuidoost 2009” ontworpen. Het betreft een actualisering van het bestemmingsplan Buitengebied 1996. Met dit bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost 2009 wordt beoogd een op een moderne leest geschoeide juridische regeling te ontwikkelen, die waar mogelijk beleidsmatig gewenste ruimtelijke ontwikkelingen faciliteert.

Gedurende de termijn van tervisielegging van het ontwerpbestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost 2009" zijn op 25 juni 2012, 26 juni 2012 en 12 juli 2012 informatiebijeenkomsten gehouden. Tijdens deze bijeenkomsten was er gelegenheid om vrij binnen te lopen, het bestemmingsplan in te zien, vragen te stellen aan ambtenaren en zienswijzen kenbaar te maken.
Tijdens de termijn van tervisielegging zijn diverse zienswijzen kenbaar gemaakt, zowel per formulier tijdens de bijeenkomsten als schriftelijk per brief of e-mail of mondeling op afspraak. De zienswijzen en de beantwoording daarvan zijn in deze nota weergegeven.

I N H O U D S O P G A V E

CATEGORIE:

Categorie "Algemeen" 5
1. Stawel, dhr. J. Pipers, Postbus 10060, 7504 PB Enschede 5
2. Stichting Natuur- en Milieuraad Enschede, t.a.v. dhr. W.H. Arends, Stationsplein 1A, 7511 JD Enschede 9
3. Vereniging Behoud Hoge Boekel & Omgeving, Glanerbruggeweg 50, 7532 RG Enschede 9

Categorie "Agrarische bouwblokken" 11
4. […] 11
5. […] 12
6. […] 15
7. […] 16
8. […] 16
9. […] 17
10. […] 18
11. […] 18
12. […] 19
13. […] 20
14. […] 20
15. Bureau Takkenkamp BV, t.a.v. dhr. G.J.M. Takkenkamp, Bergweg 475, 7524 CV Enschede 20
16. Bureau Takkenkamp BV, t.a.v. dhr. T. Schoolkate, Bergweg 475, 7524 CV Enschede 21
17. […] 22
18. […] 23

Categorie "Bedrijf" 25
19. […] 25
20. […] 25

Categorie "Kampeerterrein" 27
21. […] 27
22. […] 28
23. Willems & Wetens Agroadvies, t.a.v. dhr. A. Willems, namens dhr. […], Hengelosestraat 52, 7482 AC Haaksbergen 28

Categorie "Leiding - Gas" 29
24. N.V. Nederlandse Gasunie, Gebied Deventer, Postbus 162, 7400 AD (Zutphenseweg 51023) DEVENTER 29
25. N.V. Nuon Energy / Nuon Epe Gasspeicher GmbH, t.a.v. dhr. R. (Roy) Beld, Synergieweg 11-39, 9979 XD Eemshaven 31

Categorie "Manege" 33
26. Schep Makelaardij, dhr. Alex Peters, Lopikerplein 2, Postbus 7, 2870 AA SCHOONHOVEN 33

Categorie "Natuur" 34
27. Eelerwoude, Mossendamsdwarsweg 3, 7472 DB Goor, Postbus 53, 7470 AB Goor, namens dhr. […] te Enschede 34
28. Stichting Edwina van Heek, t.a.v. dhr. H.W.A. Repelaer van Driel, Zonnebeekweg 114, 7546 RH Enschede 34
29. Stichting Edwina van Heek, t.a.v. dhr. H.W.A. Repelaer van Driel, Zonnebeekweg 114, 7546 RH Enschede 35

Categorie "Recreatiewoning" 37
30. […] 37
31. […] 38
32. […] 38

Categorie "Schuur" 41
33. […] 41

Categorie "Stadsrandzone" 42
34. […] 42

Telefoon: 42

Categorie "Tuinbouw" **43**
35. […] 43
Categorie "Water - Waterloop" **44**
36. Waterschap Regge en Dinkel, Postbus 5006, 7600 GA Almelo (Kooikersweg 1, 7609 PZ Almelo) 44
Categorie "Wegen" **45**
37. […] 45
Categorie "Wonen" **46**
38. […] 46
39. […] 46
40. […] 46
41. […] 47
42. […] 47
43. […] 47
44. […] 48
45. […] 48
46. Bureau Takkenkamp, Bergweg 475, 7524 CV Enschede, namens dhr. K. Eeftingh, Lossersestraat 290 Enschede 49
47. […] 49
48. Vereniging Behoud Hoge Boekel & Omgeving, Glanerbruggeweg 50, 7532 RG Enschede. 52
Categorie "Wonen - Landelijk wonen" **52**
49. Arag Rechtsbijstand, t.a.v. dhr. mr. G.G. Kranendonk, Kastanjelaan 2, 3833 AN Leusden, Postbus 230, 3830 AE Leusden. 52

Categorie "Algemeen"

1. Stawel, dhr. J. Pipers, Postbus 10060, 7504 PB Enschede
Telefoon: 053 - 4317588
e-mail: info@stawel.nl

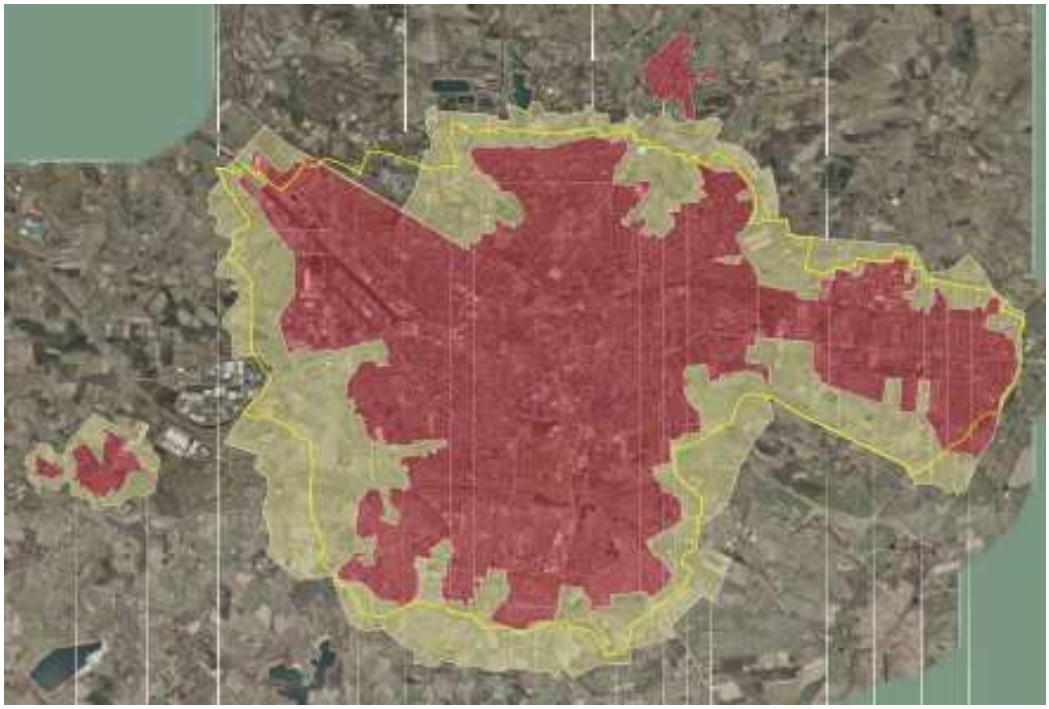
Zienswijze:
Stawel geeft aan vanaf 2008 bij de totstandkoming van het bestemmingsplan betrokken te zijn geweest en dat de manier van samenwerking als prettig ervaren werd.
In algemene zin is Stawel tevreden met het resultaat. Er zijn wel enkele aandachtspunten. Als eerste wordt opgemerkt het jaartal 2009 dat bij de tervisielegging aan dit bestemmingsplan is gekoppeld. Aangezien we een paar jaar verder zijn lijkt het ons logisch om 2012 te gebruiken of anders te volstaan met alleen Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost.
Momenteel wordt gewerkt met een bestemmingsplan dat voor het hele buitengebied geldt. In 2008 is gestart met de voorbereidingen voor het nieuwe plan en er is gekozen om het buitengebied in twee gebieden gefaseerd aan te pakken. Nu Zuidoost in procedure is verwachten zij dat Noordwest in 2013 in procedure gaat. Zoveel mogelijk dient voorkomen te worden dat er ongelijkheid ontstaat in de behandeling van aanvragen uit beide gebieden.
Opmerkingen m.b.t. de kaart:
Tussen de Buurserstraat en de Weustinkhoekweg staat een onbenaamde zandweg op de kaart die inmiddels niet meer bestaat. In het kader van de herinrichting Enschede Zuid is deze weg aan het weiland toegevoegd. Dit is in afstemming gebeurt met de gemeente.
Antwoord:
De samenwerking en het vooroverleg tussen de gemeente en Stawel is prettig verlopen.
Wij zijn van plan om in de naam van het bestemmingsplan het jaar van vaststelling op te nemen. Dit betekent dat 2009 zal worden gewijzigd.
De onbenaamde zandweg tussen de Buurserstraat en de Weustinkhoekweg is van de kaart verwijderd.

Zienswijze:
In het kader van de herinrichting Enschede Zuid worden enkele weideschuren afgebroken. Voorkomen moet worden dat deze als (sa-sc) op de kaart komen en zij stellen voor om de lijst met de locaties die DLG heeft opgesteld nog eens naast het bestemmingsplan te houden, zodat dit waar nodig gecorrigeerd wordt.
Antwoord:
Schuren die met de functieaanduiding (sa - sc) op de verbeelding staan zijn positief bestemd. Het kan voorkomen dat afgebroken weideschuren nog op de ondergrond vermeld staan. Zolang er geen functieaanduiding bij staat heeft dit geen rechtskracht. Het verzoek om de lijst van DLG na te lopen hebben wij opgevolgd.

Zienswijze:
De percelen kadastraal bekend LNK, G, 1352 en 1353 zijn op de kaart abusievelijk als Natuur aangemerkt. Deze percelen zijn geen onderdeel van een functieverandering agrarisch naar natuur en moeten daarom de agrarische bestemming behouden.
Antwoord:
Het gaat hier om twee percelen aan de Smalenbroeksweg. Deze worden terug bestemd als agrarisch.



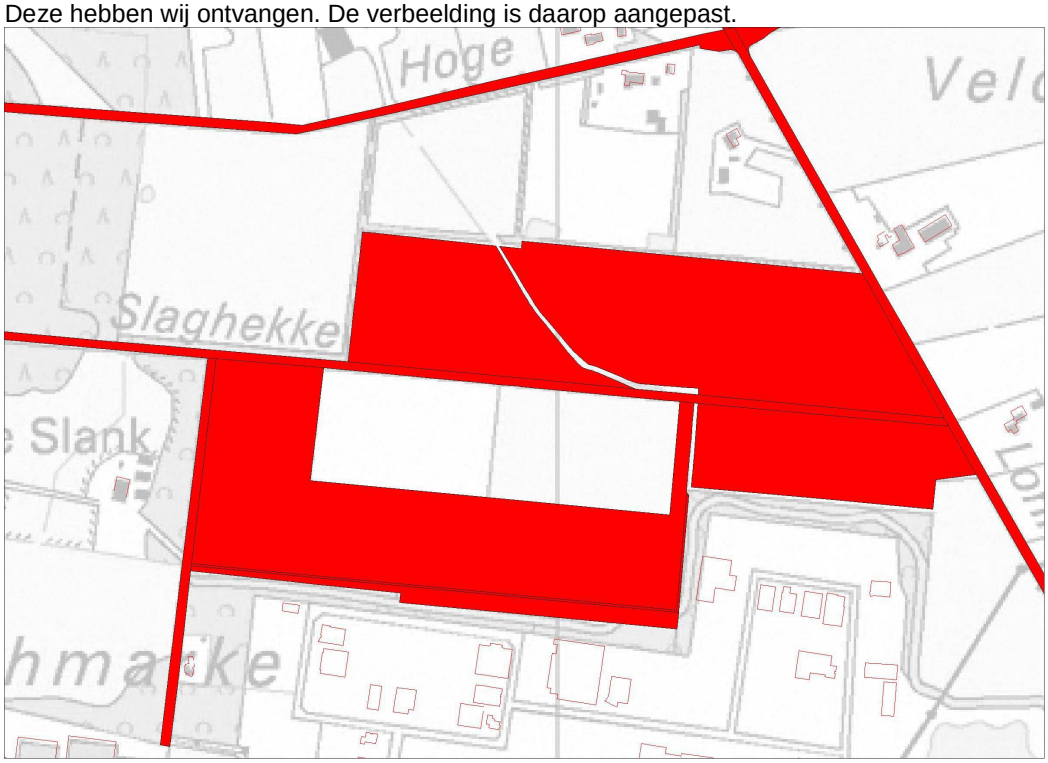
Zienswijze:
Op de kaart staat de aanduiding "Stadsrandzone". Deze is in hun ogen redelijk willekeurig gekozen. Het valt met name op dat de breedte verschillend is en soms ver het agrarisch gebied insteekt. met name in de omgeving Horstelveld is dit het geval. Zij dringen erop aan om hier de stadsrandzone in te perken tot een smalle strook buiten de bebouwde kom.
Antwoord:
De stadsrandzone is op 12 juli 2011 door de gemeenteraad vastgesteld.



Deze zone met bijbehorende kaart is in de Gids Buitenkans opgenomen.
Het gebied kan niet zondermeer gewijzigd worden.

Zienswijze:
In het kader van de herinrichting Enschede Noord is tussen de Slaghekkeweg en het Euregioterrein een nieuwe toedeling gemaakt. Daarbij is grond aan de gemeente toegedeeld die bestemd zou worden als "Natuur". S.v.p. dit herstellen.
Op bijgevoegd kaartje is de toedeling aan de gemeente aan de slaghekkenweg weergegeven. Het gaat met name over de toedeling ten zuiden van de Slaghekkenweg. De witte enclave blijft bij twee agrariërs.

Antwoord:
Wij hebben u gevraagd om een tekening aan te leveren met de percelen waar het om gaat. Deze hebben wij ontvangen. De verbeelding is daarop aangepast.



Ten aanzien van de voorschriften:

Zienswijze:
3.1.: De alfabetische volgorde klopt niet.
Antwoord:
Wij hebben de alfabetische volgorde aangepast.

Zienswijze:
3.1.1.j.: Mantelzorg; voor het bieden van mantelzorg wordt verwezen naar de bedrijfswoning/woning. In de praktijk is het soms handiger om hiervoor een bijgebouw geschikt te maken. Zij zien in dit bestemmingsplan niet terug dat het een maatschappelijk gewenste ontwikkeling is om mantelzorg te bieden en daarvoor ook extra ruimte te bieden in bestaande bebouwing of ter vervanging van niet geschikte bebouwing. Graag als aandachtspunt.
Antwoord:
In de huidige Gids Buitenkans is nu bepaald dat mantelzorg moet plaatsvinden in de woning. Dit is ook de reden dat een ruimere inhoudsmaat is gehanteerd voor een woning (750 m3) en een bedrijfswoning (900 m3). De wens om mantelzorg te bieden in een bestaande schuur zullen wij meenemen bij de evaluatie van de Gids. Indien de Gids in die zin gewijzigd is vastgesteld zal door middel van een paraplu-herziening het bestemmingsplan worden aangepast.

Zienswijze:
3.2.1.b.: Hier wordt verwezen naar herstel en ontwikkeling van waarden terwijl de bestemming agrarisch is. Bij 5.1. en 6.1. komt dit artikel niet voor, terwijl in deze gebieden hiervoor juist meer aandacht is voor herstel en ontwikkeling, bijvoorbeeld via de Groene en Blauwe Hoofdstructuur die de provincie Overijssel momenteel voorbereidt.
Antwoord:
Artikel 3.2.1.b is bij ons "Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 3.2.2, 3.2.3 en 3.2.4 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd, mits de bestaande afwijkingen naar aard en omvang niet worden vergroot. Het in de vorige volzin bepaalde

geldt niet voor bouwwerken, die zijn gebouwd in strijd met het voorheen geldende plan en niet krachtens de overgangsbepalingen van dat plan waren toegestaan".
Wij zijn van mening dat uw zienswijze is gericht op herstel en ontwikkeling van landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden. In de regels van al de agrarisch gerelateerde bestemmingen wordt hier aandacht aan besteed.

Zienswijze:
3.2.2.i.: Er wordt gesproken over een maximale bouwhoogte van 3 meter terwijl dit elders 6 meter is. Dit betekent dat er "platte dozen" worden gebouwd. Ze vragen zich af of dit niet teveel in strijd is met de beeldkwaliteit die je in het buitengebied wil zien.
Antwoord:
De ontwerpregels bij de tervisielegging zijn:
"Per bouwvlak mogen bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken worden gebouwd. Voor bij bedrijfswoningen behorende bijbehorende bouwwerken geldt dat de gezamenlijke oppervlakte maximaal 100 m² per wooneenheid mag bedragen, dat de toegestane maximale goothoogte 3 meter en de maximale bouwhoogte 3 meter, voorzover gelegen binnen 3 meter van een naburig erf en 6 meter in alle overige gevallen bedraagt".
Om te voorkomen dat er platte dozen worden gebouwd passen wij de maximale bouwhoogte aan tot 6 meter.
Deze aanpassing zal ook worden verwerkt in de artikelen 4, 5, 6, 7, 8, 13, 16, 20, 21, 22, 25, 30 en 31.

Zienswijze:
3.2.4.a.: Dit artikel spreekt van de noodzaak om deze voorzieningen binnen het bouwvlak te realiseren. Volgens onze informatie is dit niet noodzakelijk. Bij een groeiend bedrijf gaat het om een flinke oppervlakte die ten koste gaat van de oppervlakte voor gebouwen waarin vee wordt gehuisvest. De voorzieningen zijn ook buiten het bouwvlak mogelijk, maar wel aansluitend aan het bouwvlak en landschappelijk ingepast.
Antwoord:
Het realiseren van een mest- of voederplaat is vergunningsvrij indien dit in het bestemmingsplan is geregeld. Deze regeling is terug te vinden in artikel 3.4.1 sub e.
Naar aanleiding van diverse zienswijzen wordt de maximale oppervlakte verruimd tot 2500 m2 en wordt de regel aangevuld met het vereiste dat de mest - of voederplaten aansluitend aan het bouwvlak worden aangelegd en landschappelijk dienen te worden ingepast.
Deze wijziging wordt ook verwerkt in de artikelen 5 en 6.

Zienswijze:
3.2.4.b.: Na raadpleging van deskundigen blijkt dat een bouwhoogte van 6 meter voor mestsilo's praktisch niet haalbaar is. In 3.4.1.g. staat dat B&W kunnen meewerken aan een afwijking tot 12 meter. Zij stellen voor om de bouwhoogte te veranderen in 12 meter.
Antwoord:
Wij volgen het deskundigenadvies en verhogen de maximale bouwhoogte voor mestsilo's (artikel 3.2.4.b) tot 12 meter. Deze wijziging wordt verwerkt in de artikelen 3, 5 en 6.

Zienswijze:
3.4.1.e.: Zie ook opmerking bij 3.2.4.a.. Een oppervlakte van 250 m2 voor een sleufsilo is te klein. Sleufsilo's / kuilvoerplaten voor een gemiddeld bedrijf bedragen al snel het tienvoudige. 250 m2 biedt dus geen oplossing, zeker ook gezien het feit dat het niet noodzakelijk is om deze binnen het bouwvlak te realiseren.
Antwoord:
Meerdere agrariërs hebben deze zienswijze kenbaar gemaakt. De oppervlakte voor sleufsilo's wordt verruimd tot 2500 m2.

Zienswijze:
Bovenstaande opmerkingen gelden niet alleen voor Artikel 3, maar ook voor andere artikelen waar dit van toepassing is.
Antwoord:
De betreffende artikelen worden overeenkomstig de beantwoording van de zienswijzen aangepast. Met dank voor de zorgvuldige bestudering van de planregels.

2. Stichting Natuur- en Milieuraad Enschede, t.a.v. dhr. W.H. Arends, Stationsplein 1A, 7511 JD Enschede

Telefoon: 053 - 4801976
e-mail: info@natuurmilieu-enschede.nl

Zienswijze:
Zij kunnen in vrijwel alle opzichten geheel instemmen met het bestemmingsplan en spreken ook veel waardering uit voor de uitgebreidheid en inhoud van het plan waarover in de voorgaande jaren diverse keren met hun is overlegd.

Wel een paar opmerkingen:
In het bestemmingsplan is de (gegraven) Hagmolenbeek aangegeven als belangrijke beek. Deze beek gaat binnen een paar jaar zijn water verliezen aan de Rutbeek (de oorspronkelijke beekloop). In die nieuwe situatie lijkt het niet zinnig die Hagmolenbeek als belangrijk op de kaart te houden, temeer daar de "Robuuste Verbindingszone" langs de Hagmolenbeek geschrapt is. De Rutbeek/Boekelerbeek gaat dus binnenkort veel meer water vervoeren. Het beekdal wordt zoveel mogelijk ingericht om in natte periodes het overstromende water op te vangen en vast te houden. Dit gebeurt in brede natuurstroken en natuurgebiedjes, gedeeltelijk op bestaande landgoederen, gedeeltelijk op aan particulieren uit te geven (voor natuur ingerichte) percelen. De Rutbeek/Boekelerbeek zal dus tevens een veel belangrijker ecologische verbinding gaan vormen dan in eerdere natuurplannen voorzien en verdient daarmee zeker een speciale behandeling in het bestemmingsplan. Afstemming met waterschap en DLG is nodig om er zeker van te zijn dat het plan niet al verouderd is op het moment dat het van kracht wordt.

Beken die op de legger van het waterschap staan, zijn redelijk beschermd. Maar bovenlopen van beken en brongebieden, vaak binnen landbouwbestemmingen, moeten het hebben van het bestemmingsplan. Goede aandacht voor de waterhuishouding is dus noodzaak.
Antwoord:
Wij hebben overleg gehad met het Waterschap. Het Waterschap heeft aangegeven dat zij alleen 1-ste en 2-de soort waterlopen bestemmen als water. Dus zoals het nu in het bestemmingsplan staat. De Kaderrichtlijn Water (KRW) waterlichamen worden besproken in de toelichting.

Zienswijze:
In het ontwerp missen zij geheel de bescherming van waardevolle solitaire bomen. Enschede heeft een bomenbeleid, ook voor het buitengebied.
Er wordt wel gesproken over het belang van ons waardevolle landschap, maar in geen enkel onderdeel van het ontwerpplan komt de bescherming van waardevolle, solitaire bomen in het buitengebied naar voren. Zij zien dit als een ernstige omissie en maken daartegen bezwaar.
Antwoord:
In principe vinden wij alle bomen in het buitengebied waardevol en bijzonder. De bomen dragen bij aan de kwaliteit en de beleving van het buitengebied. Als wij voor uw voorstel zouden kiezen, dan betekent dit dat wij een keuze moeten maken in de aanwijzing van bomen. In een gesprek met leden van het Groenberaad kwamen wij erachter dat er een systeem is dat de positie digitaal kan vastleggen. We hebben nog onvoldoende informatie gekregen om te bekijken of dit systeem kan worden toegepast in onze digitale informatievoorziening, zodat bij verleningen van een kapvergunning nauwkeuriger bekeken kan worden om welke boom het gaat. In het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost wordt ervoor gekozen om bomen niet apart te bestemmen.

3. Vereniging Behoud Hoge Boekel & Omgeving, Glanerbruggeweg 50, 7532 RG Enschede

Telefoon secretariaat: 053 - 4350364
e-mail secretariaat: hrvd@telfort.nl

Zienswijze:
De Vereniging maakt zich zorgen over de dreiging van het noordwaarts oprukken van bedrijfsmatige activiteiten vanaf de kant van het Euregioterrein. Een voor de hand liggende,

natuurlijke en jarenlang gerespecteerde begrenzing is de Hoge Boekelerbeek ter plaatse. Het loonwerkersbedrijf G.. op de hoek van de Slaghekkeweg en de Lonnekerweg ligt, gezien vanuit het Euregioterrein, aan de overzijde van de beek. Formeel is deze functie in het buitengebied toegestaan, maar juist op die locatie zet het de deur open naar uitbreiding of toekomstige wijziging van de bedrijfsmatige activiteiten aan die kant van de beek.
Een extra nadeel is de geplande toerit naar het genoemde bedrijf vanaf de Slaghekkeweg. Die zorgt voor zwaar verkeer via de Slaghekkeweg (nota bene onderdeel van het nieuwe Rondje Enschede) en zal bovendien letterlijk de poort naar meer industriële activiteit openzetten.
De Vereniging verzoekt in verband hiermee:

1. dat het genoemde loonwerkersbedrijf geen toerit krijgt via de Slaghekkeweg, maar alleen via het Euregioterrein;
2. dat uitgesloten wordt dat dit bedrijf in de toekomst qua oppervlakte mag uitbreiden;
3. dat uitgesloten wordt dat in de toekomst andersoortige bedrijfsactiviteit op het perceel zal worden toegelaten ingeval van beëindiging of verkoop;
4. dat de Hoge Boekelerbeek gerespecteerd zal blijven als begrenzing tussen Euregioterrein en het groene buitengebied.

Antwoord:

1. Formeel kunnen wij niet voorkomen dat voertuigen van het bedrijf G. gebruik maten van de Slaghekkeweg, omdat dit een openbare weg is. Wij hebben contact gehad met dhr. G., onder andere over de ontsluiting en toerit van en naar zijn bedrijf. Dhr. G. heeft aangegeven zijn bedrijf te ontsluiten via het Euregioterrein en het liefst geen gebruik te maken van de Slaghekkeweg.
2. Voor de verplaatsing van het loonwerkersbedrijf G. is een aparte herziening van het bestemmingsplan Buitengebied 1996 in procedure gegaan (Herziening 56 van het bestemmingsplan Buitengebied 1996). Die herziening is onlangs onherroepelijk geworden. Op de plankaart van deze herziening is aangegeven dat de gronden zijn bestemd voor een agrarische bedrijf tot en met categorie 3.2. De bestemmingsvlakken en bebouwingsvlakken zijn vastgelegd. De bedrijvigheid moet binnen het betreffende bestemmings- en bouwvlak plaatsvinden. Groei buiten het bestemmings- en bouwvlak is niet mogelijk.
3. In het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost 2009 zijn de bestemmings- en bouwvlakken plus daarbij de extra functieaanduidingen evenzo weergegeven op de verbeelding. Het bedrijf is bestemd als "Bedrijf - Agrarisch loonbedrijf" met de functieaanduiding "Specifieke vorm van bedrijf - bosbouw". Een andersoortig bedrijf is niet toegestaan. Ingeval van vestiging van en andersoortig bedrijf is het noodzakelijk om het bestemmingsplan te herzien volgens de daarvoor geldende procedure.
4. Het Euregioterrein kent aan de noordzijde de Hoge Boekelerbeek als natuurlijke begrenzing. Voor zover bekend zijn er geen plannen om het Euregioterrein uit te breiden met gronden ten noorden van deze beek.

Categorie "Agrarische bouwblokken"

In het kader van de voorbereiding is er een inventarisatie geweest rond agrarische bedrijven verspreid in het plangebied. Hierbij is elk agrarisch bedrijf bezocht. Bij elk bedrijf is bekeken of op grond van de bedrijfsintensiteit sprake is van een volwaardig agrarisch bedrijf van 1 hectare, een bedrijf met een omvang van 0,5 hectare of dat de bedrijfsomvang te gering is voor een agrarische bestemming. In dat geval is er een bestemming "Wonen" toegekend aan het perceel, met een functieaanduiding "Specifieke vorm van wonen - agrarische woning". Dit betekent dat er in relatief geringe mate sprake is van agrarische activiteit en dat er agrarische bebouwing aanwezig is die op de huidige locatie mag worden gehandhaafd.
Op 7 en 8 februari 2008 zijn er spreekuren gehouden voor de agrariërs, waarop zij aan de hand van luchtfoto's en situatieweergaves in gesprekken met de aanwezige ambtenaren konden aangeven of de begrenzing van de bouwblokken juist was of niet.
Dit heeft in een aantal gevallen geleid tot aanpassing van de bouwvlakken.
Op 25 en 26 juni 2012 en op 12 juli 2012 zijn informatiebijeenkomsten gehouden. Tijdens deze bijeenkomsten had men de gelegenheid tot vrije inloop en wederom het stellen van vragen en kennis nemen van het ontwerp-bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost 2009. Een aantal agrariërs had tijdens deze bijeenkomsten mondeling en / of met gebruikmaking van het formulier Inloopspreekuur hun zienswijzen gegeven.

4. […]

Zienswijze tijdens infobijeenkomst van 12 juli 2012 plus per mail aan D. B. op 30 juli 2012:
Graag controle van de maatvoering van het bouwblok.

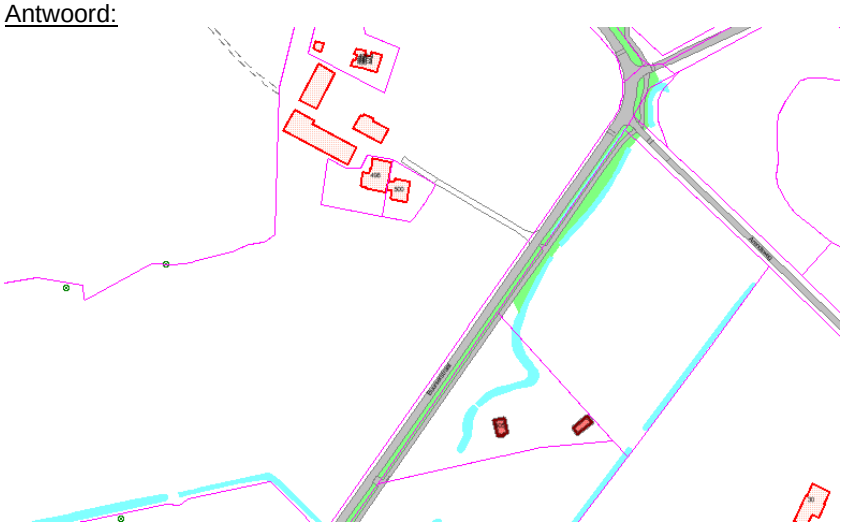
Zienswijze per mail:
Naar aanleiding van het gesprek tijdens de inloopmiddag zou de oostgrens van bouwblok nr. 087 op 50 meter (thans ca. 30 meter) vanuit de oostzijde van het laatste gebouw moeten liggen. De zuidgrens eventueel op 40 meter (thans ca. 60 meter) vanuit de zuidzijde van dit gebouw.
Verder zou de mogelijkheid tot het voeren/oprichten van een (ondergrondse) mestopslag in het gebied (op veldkavels) voordelen kunnen bieden tot het spreiden van arbeidsdruk en het verminderen van verkeersbewegingen op het moment dat er meer (recreatief (fiets-))verkeer is.

Antwoord:
Nacontrole van de maatvoering is uitgevoerd. De grenzen van het bouwblok worden overeenkomstig uw gegevens aangepast.
De mogelijkheid voor sleuf- en mestsilo's buiten heb bouwblok wordt geregeld in de planregels van dit bestemmingsplan. Deze regels maken het mogelijk om buiten het bouwblok maar wel aansluitend aan het bouwblok met vergunning van burgemeester en wethouders sleuf- en mestsilo's te mogen maken.
Uw suggestie om ondergrondse mestopslag op veldkavels mogelijk te maken past niet in de regelgeving van dit bestemmingsplan. Daarvoor zult u een apart verzoek om wijziging van het bestemmingsplan voor het buitengebied moeten indienen.
De gronden waar uw perceel zich bevindt hebben de bestemming "Agrarisch met waarden - agrarische functie met landschapswaarden". De gronden hebben tevens de gebiedsaanduiding "Overig - archeologisch onderzoeksgebied B".
Artikel 40.1 "Archeologische verwachtingzones" van de planregels geeft met name de eisen die gesteld worden voor bouwactiviteiten en werkzaamheden in gebieden met een archeologische verwachtingswaarde. Uw eventuele verzoek tot herziening van het bestemmingsplan zal ook aan deze gegevens worden getoetst. Wij zijn van mening dat uw verzoek om op alle veldkavels een ondergrondse mestopslag toe te staan niet zonder meer geregeld kan worden. Dit zal individueel afgewogen moeten worden.

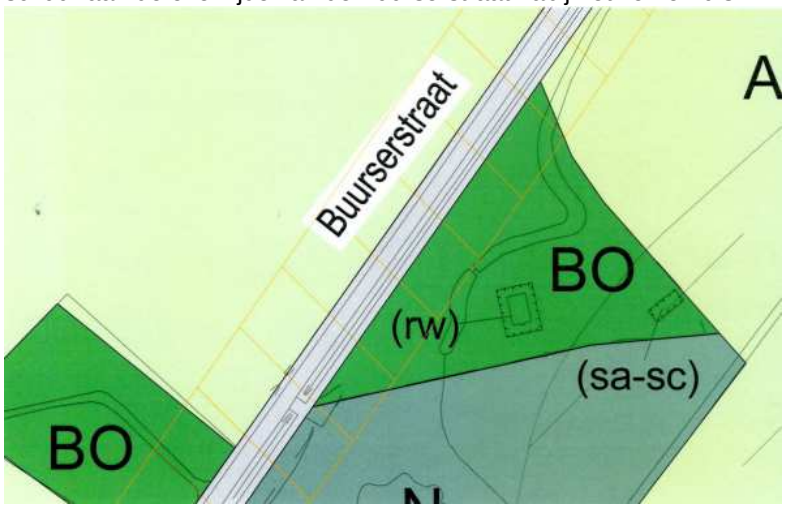
5. […]

Zienswijze (mondeling 27 juli 2012 met mogelijkheid tot nadere aanvulling):
Op 27 juli 2012 gesprek gehad met de gemeente. Verzocht om na het raadplegen van een aantal deskundigen de zienswijzen te mogen aanvullen op een aantal punten. Met de ambtenaren afgesproken dat tot uiterlijk begin september 2012 zienswijzen mogen worden aangevuld.

Zienswijze a.:
Toevoeging schuur op plankaart (perceel LNK, G, 3789)
Schuur ontbreekt op de plankaart. Betreft een schuur van ca. 70 m2 die in 2004 is gerenoveerd (bouwvergunning 11-11-2003, kenmerk 20033700 BWT)
Antwoord:



De plankaart wordt aangepast en de functieaanduiding "Schuur" wordt opgenomen bij de schuur aan de overzijde van de Buurserstraat nabij het zomerhuis.



Zienswijze b.:
Toevoeging aanduiding trekkershut (perceel LNK G 4020)
Op dit perceel (Buurserstraat …) staat, naast het gebouw met 4 recreatieappartementen, een bijgebouw in de vorm van een hooimijt. Dit heeft de functie van trekkershut (herz. 73 Buitengebied 1996). De vraag is of deze trekkershut een eigen functieaanduiding moet krijgen op de plankaart.
Antwoord:
Uw perceel heeft de bestemming "Wonen" met daarbij de specifieke vorm van wonen, namelijk agrarische woning. Verder heeft een gedeelte van het perceel de functieaanduiding "Verblijfsrecreatie". De trekkershut valt binnen die functieaanduiding. Deze hoeft niet apart benoemd te worden, evenals de boerenappartementen.



Zienswijze c.:
Wijziging aantal wooneenheden: 2 in plaats van 1 (percelen LNK, G 4018 en G 4021)
Het betreft hier de 2 woningen die ter plekke zijn aangeduid als Buurserstraat … en … . In het verleden waren deze woningen bestemd als 1e en 2e bedrijfswoning voor het agrarisch bedrijf Buurserstraat 500. Zie ook de bouwvergunningen nr. 380 d.d. 12 juli 1983 en nr. 20083782 d.d. 7 januari 2009. Nu zijn deze woningen bestempeld als 1 wooneenheid met 2 woningen.
Volgens art. 1.84 van de regels is de definitie van een wooneenheid "een gebouw dat één of meer woningen bevat en dat qua uiterlijke verschijningsvorm als een eenheid beschouwd kan worden".
Zij zijn van mening dat de woningen qua uiterlijke verschijningsvorm niet als een eenheid gezien kunnen worden en dat daarom sprake is van 2 wooneenheden:

- Qua uitstraling / woningtype duidelijk verschillend, semi-bungalow versus boerderij.
- Ander bouwjaar; 1984 versus ca. 1900.
- Allebei een eigen kapconstructie (zadeldak).
- De woningen beschikken beide over 4 eigen gevels (de verbinding door de tussenbouw beslaat slechts ca. 4 meter van de gevel).

In het gesprek gaf de gemeente aan dat de woningen als een eenheid beschouwd worden omdat ze door een tussenbouw verbonden zijn. Dit argument weegt naar hun mening niet op tegen de door hun aangevoerde argumenten: kleine tussenbouw met plat dak valt optisch in het niet, zeker in vergelijking met de verschillen in uitstraling, type, enz. Dit zou betekenen dat alle woningen die met elkaar verbonden zijn (2 onder 1 kap, geschakelde woningen) slechts 1 wooneenheid vormen. Dat dit niet de bedoeling is, blijkt uit bijv. de woningen Helmerstraat 261-263 en Voshaarweg 31-33. Hier is volgens de plankaart wel sprake van 2 wooneenheden, terwijl de woningen qua uiterlijk méér een eenheid vormen dan bij hun.
Antwoord:
De adressen die door appellant worden bedoeld zijn Helmerstraat 263 en 263-A en Voshaarweg 65 en 67. Op deze adressen wordt aangeduid dat er twee woningen binnen de bestemming "Wonen" aanwezig zijn.
Appellant heeft foto's ter verduidelijking meegestuurd. Deze laten zien dat het twee aparte woningen zijn die weliswaar verbonden zijn met een tussengedeelte (portaaltje).
De verbeelding wordt aangepast door een aanduiding 2 toe te voegen (zie afbeelding onder b).

Zienswijze:
Verder willen ze opmerken dat in art. 3.2.2. sub g.2. wordt bepaald dat het bouwen van bijbehorende bouwwerken uitsluitend is toegestaan in het achtererfgebied. De begrippenlijst van de regels maakt echter niet duidelijk wat in hun geval tot de achtererfgebieden van beide woningen kan worden gerekend.
Antwoord:
Terplaatse is met de bewoners bekeken wat tot het achtererf kan worden gerekend.
Tijdens het bezoek werd door de bewoners al een oplossing aangedragen met betrekking tot de gewenste overkapping en de stalling van de auto.

d.
Zienswijze:
Zij verzoeken om bij dit perceel (LNK, G, 4022) de functieaanduiding caravanstalling toe te voegen. Het gaat om een oppervlakte van ca. 375 m2.
In het gesprek van 27 juli werd een alternatieve oplossing geopperd: bij de bestemming Wonen (agrarische woning) zouden de planregels aangevuld kunnen worden met een vrij te gebruiken maximum oppervlakte voor nevenactiviteiten. Deze regel bestaat wel bij de bestemming Agrarisch, maar niet bij de bestemming Wonen.
Antwoord:
Bij de bestemming "Agrarisch" c.a. wordt inderdaad een maximum geboden voor nevenactiviteiten en onder andere caravanstalling tot een maximum van 300 m2. Deze stallingen krijgen geen aparte functieaanduiding. Indien er een grotere stalling gewenst is, dan moet dat via een bestemmingsplanherzieningsprocedure. Bij een positief doorlopen daarvan krijgt het een functieaanduiding caravanstalling op de verbeelding. In dit geval betreft het een caravanstalling bij de bestemming "Wonen". Het is niet wenselijk om een caravanstalling bij deze bestemming zonder meer mogelijk te maken. Dit zou ertoe kunnen leiden dat bij elke woning een caravanstalling mogelijk wordt. Bekeken wordt of de planregels worden aangepast zodat dit op een bepaalde manier mogelijk wordt.

e.
Zienswijze:
Aanpassing bouwvlak (percelen LNK G 4018, G 4021 en G 4022)
In de huidige bestemming agrarisch wonen is het mogelijk de agrarische bijgebouwen éénmalig te vergroten met 100 m2. Hun huidige bouwvlak is dusdanig krap afgebakend dat een eventuele uitbreiding van de agrarische bijgebouwen nauwelijks mogelijk is. Verzoek om een kleine aanpassing van het bouwvlak.
Als vereiste bij het éénmalig uitbreiden van de agrarische bijgebouwen wordt gesteld dat het agrarisch gebruik geen hinder mag veroorzaken voor de Natura 2000-gebieden. Aangezien uit het MER al is gebleken dat dit niet het geval is, zou deze eis geschrapt kunnen worden.
Antwoord:
Deze eis zit in de planregels ter bescherming van Natura 2000-gebieden. Momenteel is gebleken dat er geen hinder wordt veroorzaakt. Zou deze voorwaarde uit de planregels worden geschrapt, dan verdwijnt daarmee de bescherming voor de kwetsbare gebieden. Met het oog op de toekomst blijft dit vereiste in de planregels opgenomen.

f.
Zienswijze:
Wijziging bestemming "Agrarisch wonen" in "Agrarisch met waarden (perceel LNK G 4022). Er wordt een schapenhouderij geëxploiteerd. In het ontwerp-bestemmingsplan is het perceel bestemd als "Agrarisch wonen". Dit betekent dat de schapenhouderij is ingeschaald in de categorie 10-40 nge. Na raadpleging van de nge-normen 2012 (bron: website Universiteit Wageningen) komen zij uit op een bedrijf in de categorie 40-70 nge. Dit willen zij nog door een deskundige na laten rekenen. Mocht blijken dat zij het onjuist hebben, dan vervalt dit onderdeel van de zienswijze.
Antwoord:
Wij zullen het resultaat afwachten. Dan zal worden bezien of er reden is om de bestemming te wijzigen. Echter in het kader van Rood voor Rood is het agrarisch bouwblok opgeheven. In ruil daarvoor heeft appellant tevens de verblijfsrecreatieve mogelijkheden mogen realiseren. Hierdoor is het reeel om geen bouwblok meer toe te kennen.
Tijdens het bezoek is aangegeven dat appellant nog geen deskundigenadvies heeft ingewonnen. Afgesproken is om dit voor 1 december 2012 te doen. Er zijn geen gegevens aangeleverd. Wij besluiten om de bestemming "Agrarisch wonen" te handhaven.

g.
Zienswijze:
Schuur aan de Riethermsteeg 175. Deze schuur is gebouwd door de Heidemij en diende oorspronkellijk als werk- / gereedschapschuur voor ontginningswerkzaamheden in het gebied Usselerveen (1900 - 1920). De schuur is het laatste zichtbare overblijfsel uit de ontginningsperiode van dit gebied. De schuur heeft daardoor een landschappelijke en cultuurhistorische waarde voor het gebied. Momenteel verkeert de schuur in een slechte staat. Moet eigenlijk gerenoveerd worden om verval te voorkomen. Hun bedoeling is om bij

renovatie de schuur in oude staat te herstellen. De schuur mag volgens het plan alleen gebruikt worden voor agrarische doeleinden. Verzoek om de agrarische bestemming ervan uit te breiden met gebruiksmogelijkheden die geen afbreuk doen aan de landschappelijke en cultuurhistorische waarde en die past bij de oorspronkelijke bestemming van de schuur. Bijvoorbeeld bijenhouderij met kleinschalige verkoop van honing, bramen- bessenkwekerij met kleinschalige verkoop vruchten en jam, werkruimte oude ambachten, opslagruimte, atelier / expositieruimte, kleinschalige dagrecreatieve activiteiten op het gebied van cultuur en educatie, infopunt recreatie.

Antwoord:
Wij hebben dit nader besproken met appellant en bekeken wat de mogelijkheden zijn om aan deze schuur een zinvolle invulling te geven.
Onze conclusie is dat de plannen nog niet concreet genoeg zijn om een specifieke functie aan de schuur toe te kennen. We handhaven de functieaanduiding Schuur (sa - sc).

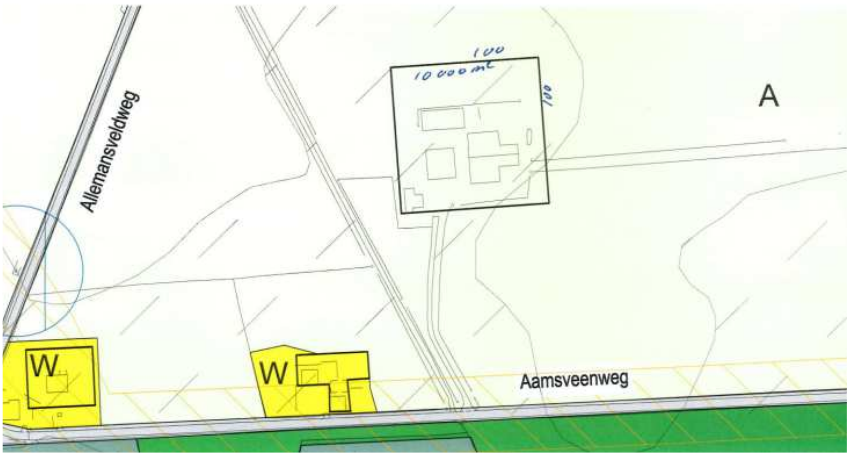


6. […]
Telefoon: N.v.t.
e-mail: N.v.t.

Zienswijze:
De vijf zonen van maatschap […] tekenen bezwaar aan tegen de bestemmingswijziging cq het vervallen van de agrarische bestemming op het perceel Aamsveenweg 294 in Enschede. Allen zijn zij geïnteresseerd in de agrarische sector. Hun ouders hebben daarnaast de twee melkveebedrijven Mts. […] en Mts. […]. De zonen zitten in de leeftijdscategorie van 19 tot 25 jaar. Twee studeren een agrarisch gerelateerde studie aan de Hogeschool HAS den Bosch en Wageningen Universiteit. De andere zoons volgen commerciële/bedrijfskundige studies en willen dit gaan toepassen in de agrarische sector. Kortom alle zoons willen actief worden in de agrarische sector.
Hoewel het melkquotum er in 2015 af zal gaan en veel melkveehouders dit als een bedreiging zien, zien zij de toekomst in de melkveehouderij positief tegemoet. De groeiende vraag naar voedsel, o.a. Nederlandsche melk, blijft stijgen. Een stabiele factor is Friesland Campina, die hun melk verwerkt.
Om ook in de toekomst te kunnen blijven groeien geloven zij in meerdere locaties dicht bij de aanwezige grond, mede door de toenemende druk op megastallen. Een ieder van hun wil verder in de bestaande bedrijven. Door met meerdere locaties te werken zal dit makkelijker te verwezenlijken zijn.
Meerdere generaties van hun familie hebben op deze plet agrarische activiteiten uitgevoerd, zoals opfork van varkens, stieren en het melken van koeien. Een agrarische bestemming is voor hun als opvolgers onontbeerlijk.
De afgelopen jaren is het bedrijf als akkerbouwbedrijf in gebruik geweest door de Mts. […], als overbrugging naar de toekomstplannen. De afgelopen jaren zijn zij bezig geweest met het opdoen van kennis om dit o.a. hier toe te passen. De aanzienlijke omvang van de huiskavel maakt het voortzetten van het bedrijf aan de Aamsveenweg 294 realistisch.

Ook voor de gemeente enschede lijkt het hun goed dat de agrarische bestemming blijft, dit om een goed onderhouden buitengebied met bedrijvigheid te waarborgen. Mocht de agrarische bestemming komen te vervallen, dan zal dit het aanzicht van de boerderij niet ten goede komen. Kans op verval van stallen en schuren is groter wanneer ze niet meer bedrijfsmatig worden gebruikt.
Afschaffen van de agrarische bestemming op de Aamsveenweg 294 zien zij als een gemiste kans van de gemeente Enschede om bedrijven met groeipotentie een kans te geven zich te ontwikkelen.

Antwoord:
Gezien het toekomstperspectief van de vijf zonen en hun studierichting is het aannemelijk dat het agrarisch bedrijf levensvatbaar is in de planperiode. De bebouwing is relatief modern. Wij nemen een bouwblok op in de verbeelding.



7. **[…]**
Telefoon: N.v.t.
e-mail: N.v.t.

Zienswijze:
Zij maken bezwaar tegen de bestemmingsplanwijziging aangaande het vervallen van de agrarische bestemming op Aamsveenweg 294 in Enschede.
De dames zijn maten van Mts. […]. Momenteel runnen zij gezamenlijk een akkerbouwbedrijf aan de Aamsveenweg 294, de plek waarop hun ouders een gemengd bedrijf voerden. Dit als overbrugging naar de toekomst.
Daarnaast voeren ze allebei in maatschap met hun echtgenoten een melkveebedrijf (Mts. […] en Mts. […]). De ontwikkelingen in de melkveehouderij en de daardoor nodige schaalvergroting dwingt hun te zoeken naar efficiënte manieren om te kunnen blijven concurreren. De locatie Aamsveenweg 294 is een goede optie om (jong)vee te stallen. De agrarische bestemming is daarvoor onontbeerlijk. Ook voor de toekomst is een agrarische bestemming van groot belang. Gezien de interesse van hun zonen in de agrarische sector en de wens hierin actief te worden (zie ook de zienswijze van hen).
Antwoord:
Gezien het toekomstperspectief van de vijf zonen en hun studierichting is het aannemelijk dat het agrarisch bedrijf levensvatbaar is in de planperiode. De bebouwing is relatief modern. Wij nemen een bouwblok op in de verbeelding.

8. **[…]**
Telefoon:

Zienswijze tijdens infobijeenkomst van 12 juli 2012:

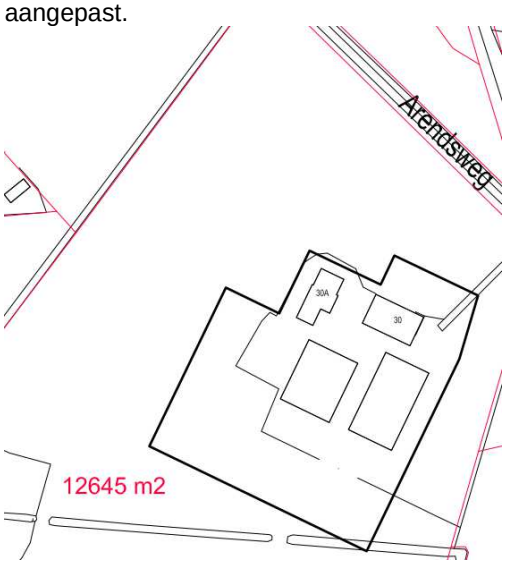
Verzoek om aanpassing Bonekampweg 40. Ongeveer 3 jaar geleden is er een bouwvergunning verleend voor een schuur. Deze schuur is echter niet meegenomen in het bouwblok.
Antwoord:
Wij zijn het met appellant eens en passen de verbeelding aan door het woonvlak te vergroten, zodat de schuur binnen uw woonbestemming valt.



9. **[…]**
Telefoon:
e-mail:

Zienswijze tijdens infobijeenkomst van 12 juli 2012:
Graag het bouwblok aanpassen overeenkomstig bijgevoegde tekening.

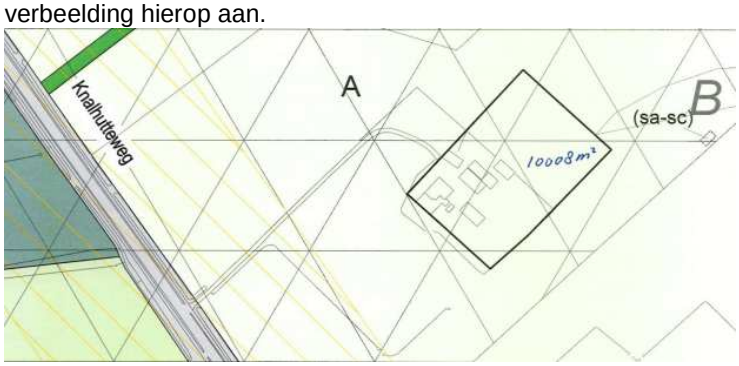
Antwoord:
Na overleg terplaatse tussen appellant en de gemeente is het bouwblok dienovereenkomstig aangepast.



10. […]
Telefoon:
e-mail:

Zienswijze:
Het bouwvlak van de locatie Knalhutteweg 297 is in eerste instantie met hun goedvinden verkleind. Op basis van nieuwe ontwikkelingen m.b.t. bedrijfsopvolging stellen zij het op prijs indien het bouwblok wordt vergroot tot de oorspronkelijke omvang of tot de maximale omvang welke binnen dit bestemmingsplan mogelijk is. Mede vanwege de ligging in landbouwontwikkelingsgebied is verkleining van het bouwvlak niet van toepassing. Het bouwvlak zal vergroot moeten worden richting de Horsterveldweg.

Antwoord:
Appellant heeft aangegeven dat er nieuwe ontwikkelingen zijn met betrekking tot bedrijfsopvolging. Daarmee heeft hij te kennen gegeven dat het belangrijk is om het bouwblok terug te brengen naar zijn oorspronkellijke omvang. Wij gaan accoord en passen de verbeelding hierop aan.



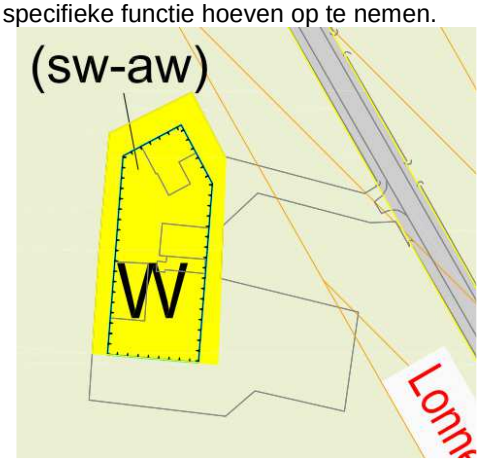
11. […]
Telefoon:
e-mail: n.v.t.

Zienswijze:
Betreft bewoning door ondergetekende en zijn ouders op de adressen Lonnekerweg […] en […]. Namens de eigenaren en de bewoners van de nummers […] en […] geeft hij zijn zienswijze.
Het perceel en de bebouwing behorend bij de Lonnekerweg […] en […] is gerealiseerd door een agrarische bedrijfsverplaatsing in 1996 in verband met de ontwikkeling van de stedelijke uitbreiding Eschmarke. Nu wordt het perceel en de bebouwing bewoond door de ouders ([…] en […]) op nr. […] en door ondergetekende op […]. Het eigendom van het geheel is van de drie kinderen van bovengenoemde ouders. Het perceel wordt nu gebruikt als hobbymatige rundveehouderij met 15 tot 20 stuks rundvee, enkele tientallen kippen en een ruimte voor een paard. De veestal biedt ruimte aan 15 tot 20 stuks rundvee, een paard en de overige bergingen bestaan uit een kapschuur, berging als onderdeel van de veeschuur en enige kleinschalige gebouwen voor kippen, landbouwwerktuigen en brandhoutopslag. De bebouwing en het gebruik passen binnen de toen gerealiseerde bestemming voor een agrarisch bedrijf.
In dit ontwerp-bestemmingsplan is de functie agrarisch bedrijf niet meer toegekend, is het bouwblok voor een agrarisch bedrijf met dubbel woonhuis/dubbele woonfunctie en de agrarische bebouwing niet meer toegekend voor de functie die ze toen en thans vervult. In de huidige situatie is het agrarisch bedrijf niet meer de hoofdkostwinning van de ouders of hemzelf, maar de mogelijkheid hiertoe wensen ze wel nadrukkelijk te houden. De tweevoudige woonfunctie (twee wooneenheden) worden mede bewoond in verband met mantelzorg die hij verleent aan zijn ouders i.v.m. hun hoge leeftijd en nodige structurele ondersteuning in het huishouden en het hobbymatig houden van dieren en beheren van de gebouwen. Verder is een deel van de kapschuur ingericht als kantoor voor een adviesbureau met bezoekfunctie voor zijn éénmanszaak. Zij wensen ervan uit te gaan dat het bestemmingsplan zo wordt aangepast dat:

- een lichte vorm van agrarisch bedrijf in de bestemming gehandhaafd blijft,

- het agrarisch bouwblok (minimaal 0,5 eenheid) gehandhaafd blijft / toegekend wordt,
- twee wooneenheden gehandhaafd blijven / worden toegewezen,
- toewijzing van een bedrijfsruimte / kantoor voor een éénmansbedrijf met bezoekfunctie,
- overige bestemming wordt toegewezen behorend bij het huidige gebruik aan gebouwen en woningen.

Antwoord:
Uit onderzoek blijkt dat er sprake is van één wooneenheid met twee woningen (vergelijkbaar met een twee onder een kap).
Om tegemoet te komen aan de wens om dieren te kunnen houden hebben wij de bestemming Wonen, specifieke vorm van wonen - agrarische woning toegekend. Dit betekent dat appellant hobbymatig dieren kan houden zoals omschreven. In de planregels is een afwijkingsbevoegdheid opgenomen om nog eenmalig een schuur te bouwen met een oppervlakte van 100 m2. In de planregels is opgenomen dat in de bestemming Wonen een bedrijf aan huis is toegestaan. Dit betekent dat we voor appellant's eenmanszaak geen specifieke functie hoeven op te nemen.



12. **[…]**
Telefoon:
e-mail:

Zienswijze tijdens infobijeenkomst van 26 juni 2012:
Dhr. […] merkt op dat de bestemming "Agrarisch Hulpbedrijf" niet op de kaart staat en vraagt of dat vergeten is. Het bedrijf bestaat al 40 jaar en is in het bestemmingsplan Buitengebied 1996 wel als zodanig op de plankaart weergegeven.
Verder heeft hij aan de Wissinksdijk 60 ooit een horecagelegenheid gehad met dito bestemming. Dat pand is overgenomen door dhr. […] en heeft er een nieuw gebouw neergezet. Dhr. […] wil echter zijn oude horecabestemming ook op het adres Helmerstraat […], samen met de bestemmingen Manege en Agrarisch Hulpbedrijf.

Antwoord:
Destijds bij het vaststellen van het bestemmingsplan Buitengebied 1996 hebben we geconstateerd dat appellant een agrarisch hulpbedrijf had met daarnaast ruitersport. Uit onze waarnemingen nu is gebleken dat de voornaamste activiteit manege is. De huidige bebouwing is voornamelijk geschikt voor de manege en niet voor een agrarisch loonbedrijf. Bij navraag bleek dat de machines van appellant's zoon verspreid stonden in verschillende schuren die ook worden gebruikt voor de manege.
Hij vraagt om een horecabestemming voor de kantine van de manege. Aangezien wij de kantine beschouwen als onderdeel van de manege, krijgt deze geen aparte bestemming Horeca.

13. **[…]**
Telefoon:
e-mail:

Zienswijze tijdens infobijeenkomst van 26 juni 2012:
Het Agrarisch Hulpbedrijf staat niet op de kaart van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost 2009. Dhr. […] geeft als argumentatie aan dat hij nog altijd actief is als loonbedrijf en doet aan grondverzet.
Graag een positieve bestemming voor zijn bedrijf. Hij geeft aan dat zijn vader de manege doet en dat die toen ook al het agrarisch hulpbedrijf had. Dit agrarisch hulpbedrijf heeft de zoon, dhr. […], overgenomen.

Antwoord:
Destijds bij het vaststellen van het bestemmingsplan Buitengebied 1996 hebben we geconstateerd dat de vader van appellant een agrarisch hulpbedrijf had met daarnaast ruitersport. Uit onze waarnemingen nu is gebleken dat de voornaamste activiteit manege is. De huidige bebouwing is voornamelijk geschikt voor de manege en niet voor een agrarisch loonbedrijf.
Bij navraag bleek dat de machines van appellant verspreid stonden in verschillende schuren die ook worden gebruikt voor de manege.

14. **[…]**
Telefoon:
e-mail: n.v.t.

Zienswijze:
Zijn zienswijze heeft betrekking op het bouwvlak van het agrarisch bedrijf op dit adres. Gezien de bedrijfsontwikkeling in de komende jaren past een nieuwe stal niet binnen de huidige intekening van het bouwvlak. Op de bijgevoegde print van het huidige plan hebben zij de gewenste intekening globaal aangegeven.
Naast de bouw van de stal zouden ze misschien in de toekomst een vaste koe-oversteekplaats willen realiseren in de Lutje Bruninkweg. Met deze oversteek wordt de weidegang van de koeien mogelijk in combinatie met robotmelken in een nieuwe stal.

Antwoord:
Wij zijn bereid om naar aanleiding van uw zienswijze de verbeelding aan te passen. De mogelijk toekomstige vaste koeienoversteekplaats in de Lutje Bruninkweg krijgt geen aparte bestemming en wordt daarom niet op de verbeelding weergegeven.

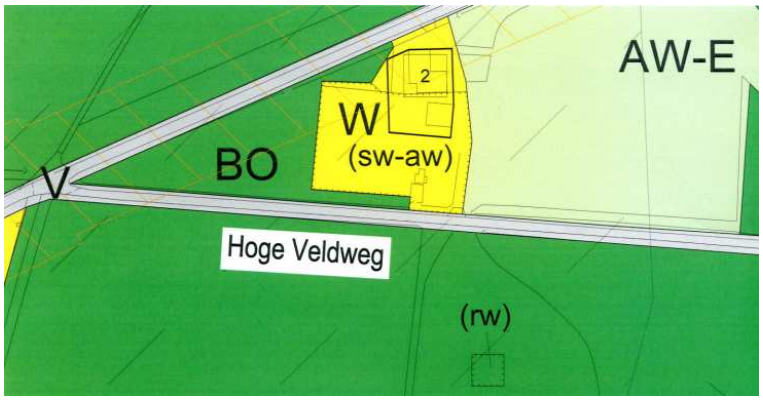


15. **Bureau Takkenkamp BV, t.a.v. dhr. G.J.M. Takkenkamp, Bergweg 475, 7524 CV Enschede**
Telefoon: 053 - 4332698
e-mail: bureau@takkenkamp.nl

Zienswijze:

Namens dhr. […], […] te […], dient hij een zienswijze in. Dhr. […] is eigenaar van het landgoed "Nijlant". In afwijking van het vigerende bestemmingsplan Buitengebied 1996 ontbreken ten onrechte de aanduiding AW voor het perceel Hoge Boekelerweg 320 (kadastraal Lonneker, sectie E, nr. 7350) en de aanduiding Z voor het perceel Hogeveldweg 10 (kadastraal Lonneker, sectie E, nr. 794).
Voor het (toekomstige) beheer van dit landgoed en de mogelijkheid voor opdrachtgever om op "familiegrond" terug te keren naar Twente, heeft hij groot belang bij de bebouwing van beide percelen. Daarom bezwaar tegen het weglaten van beide aanduidingen en verzoek om die conform het bestemmingsplan Buitengebied 1996 weer op te nemen op de verbeelding.

Antwoord;
Naar aanleiding van het gesprek tussen bureau Takkenkamp en de gemeente hebben wij besloten om tegemoet te komen aan deze zienswijze. De bebouwing van het landgoed "Nijlant" is zodanig bruikbaar voor het houden van dieren dat de bestemming agrarische woning redelijk is. Uit aanvullende stukken blijkt dat er een bouwvergunning is voor een zomerwoning aan de Hogeveldweg 10. Op de plankaart / verbeelding geven wij de zomerwoning aan.

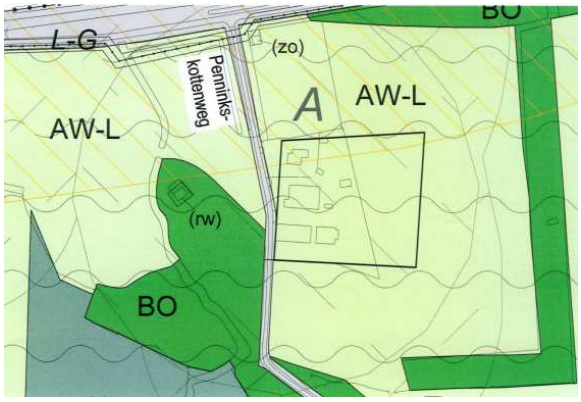


16. Bureau Takkenkamp BV, t.a.v. dhr. T. Schoolkate, Bergweg 475, 7524 CV Enschede

Telefoon: 053 - 4332698
e-mail: bureau@takkenkamp.nl

Zienswijze:
Hij dient namens dhr. […] een zienswijze in. Op de verbeelding in het ontwerp-bestemmingsplan is te zien dat het agrarisch bouwvlak van de buurman, […], de kadastrale eigendomsgrens overschrijdt. Het agrarisch bouwvlak is gelegen op het perceel dat eigendom is van dhr. […]. Zie bijlage fragment verbeelding en kadastrale kaart waarop het bezit van dhr. […] is weergegeven. Verzoek om de grens van het agrarisch bouwvlak aan te passen.

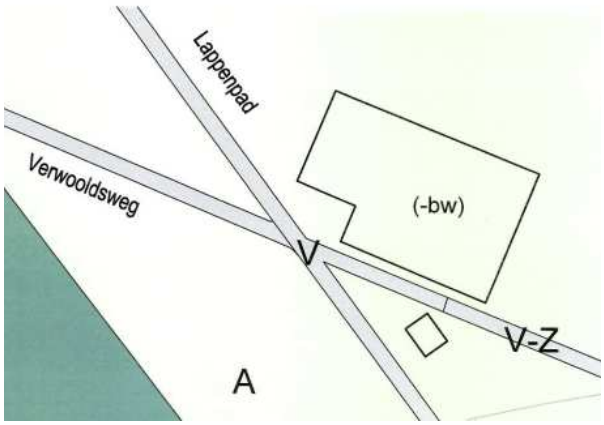
Antwoord:
We hebben de situatie bekeken en de begrenzing van het agrarisch bouwvlak wordt aangepast.



17. […]
Telefoon:
e-mail:

Zienswijze tijdens infobijeenkomst van 25 juni 2012:
Dhr. […] geeft aan dat zijn bouwblok te klein is. De grote schuur van het rundveebedrijf valt niet binnen de begrenzing van het bouwblok. De bouwvergunning voor deze schuur heeft hij gekregen vóór de informatiebijeenkomsten van 2008. Daarna is de schuur direct gebouwd. Hij verzoekt om het bouwblok aan te passen door de noordelijke lijn in noordwestelijke richting door te trekken tot 10 meter voorbij de nieuwe schuur en vervolgens in zuidwestelijke richting 10 meter parallel aan de schuur en tenslotte aan de zuidkant aan laten sluiten op de aangegeven bouwblokgrens.
Ook verzoekt hij het bouwvlak rond de dienstwoning ruimer te nemen, aan de voorkant tot aan de weg, aan de achterkant tot aan de haag.

Antwoord:
Het bouwblok zoals dat in de verbeelding is opgenomen is destijds met de eigenaar afgesproken. In het kader van de tervisielegging van het ontwerp-bestemmingsplan zijn er inloopbijeenkomsten gehouden. Dit zijn informatiebijeenkomsten die tevens bedoeld zijn om ook mondeling opmerkingen te kunnen maken over het ontwerp-bestemmingsplan. Hiervan heeft de eigenaar gebruik gemaakt.
De begrenzing van het bouwblok wordt aangepast.



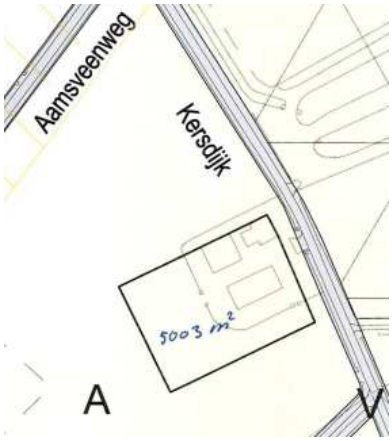
18. […]

Telefoon: N.v.t.
e-mail: N.v.t.

Zienswijze:
De zienswijze heeft betrekking op de locatie Kersdijk 200 en de regels van het bestemmingsplan. Op deze locatie is een milieuverguning aanwezig voor het houden van dieren. Het betreft melkkoeien, jongvee en varkens. De gemeente is nu van plan de agrarische bestemming eraf te halen en de bestemming "Wonen" erop te leggen. De familie kan zich hier niet mee verenigen.
De locatie Kersdijk 200 is in 1988 door haar ouders in gebruik genomen als agrarisch bedrijf. Het bedrijf is op deze locatie ontstaan al gevolg van bedrijfsverplaatsing van het bedrijf aan de Engerinksweg door de aanleg van de verlenging A35. Tot enkele jaren geleden is het bedrijf volop in gebruik gweest (melkvee). Na overlijden van haar vader is haar moeder op deze locatie blijven wonen en is het aantal stuks vee kleiner geworden. Uiteindelijk kon zij het bedrijf niet meer in de volle omvang exploiteren.
Mevr. […] is zelf getrouwd met een melkveehouder. Zij exploiteren een rundveebedrijf en loonbedrijf in Ambt Delden. De melkkoeien zijn tijdelijk verplaatst van de Kersdijk 200 naar de […].
Omdat er tijdelijk minder dieren werden gehouden aan de Kersdijk heeft de gemeente de moeder in 2011 een verklaring laten tekenen waarbij zij de milieuvergunning verzoekt in te trekken. Moeder is 90 jaar oud en wist niet goed waar zij voor tekende en wat de gevolgen ervan waren. Zij hebben als familie tegen deze werkwijze van de gemeente bezwaar aangetekend en de milieuvergunning is uiteindelijk niet ingetrokken. Zij hebben aangegeven dat er op de locatie Kersdijk 200 weer meer dieren zullen worden gehouden.
De familie is geschrokken dat de gemeente de agrarische bestemming eraf wil halen. Mede omdat die ongeveer 1 jaar geleden bewust de milieuvergunning niet heeft ingetrokken omdat de familie op deze locatie door wil gaan met dieren houden.
De familie is bezig met het opstellen van definitieve plannen voor het gebruik van de Kersdijk 200.
Verzoek 1A:
Behoud van het bouwblok van 1 ha met het wenselijke bouwvlak. Aanpassing qua vorm is geen bezwaar als het bouwblok maar 1 ha blijft. Vasthouden van de bestemming "Agrarisch" in plaats van de voorgestelde bestemming "Wonen".
Verzoek 1B:
In ieder geval de agrarische bestemming behouden.
Verzoek 1C:
Indien 1A en B niet haalbaar zijn dan tenminste "Agrarische woning". Tenslotte is er een vergunning voor meer dan 10 nge.

Verzoek 2:
Los van de verzoeken onder 1, het verzoek om de regels aan te passen. Bij art. 30.1.1 wordt de basisbestemming weergegeven bij wonen. Omdat alle kleine agrarische bedrijven met minder dan 10 nge een woonbestemming krijgen (zonder aanduiding) moet bij de basisbestemming ook worden toegevoegd dat het houden van vee tot 10 nge is toegestaan. Of dat agrarische activiteiten tot 10 nge worden toegestaan. Als dit niet wordt aangepast worden alle bestaande activiteiten van deze kleine bedrijven ineens illegaal. Het is niet wenselijk om ze onder het overgangsrecht te laten vallen omdat deze activiteiten altijd al legaal werden uitgevoerd. Het is toch ook niet de bedoeling van dit bestemmingsplan om deze activiteiten in de toekomst te verbieden.

Antwoord:
Voor de toekenning van een agrarisch bouwblok moet het aantoonbaar zijn dat er agrarische activiteiten plaatsvinden. Gezien het feit dat appellant een milieuvergunning heeft en voldoende gronden in de directe nabijheid van het boerenerf hebben wij besloten om een klein agrarisch bouwblok toe te kennen.
Het verzoek nummer 2 om bij de bestemming Wonen de regels aan te vullen met de mogelijkheid om bij elke woning vee tot 10 nge toe te staan is niet nodig, omdat dit onder het overgangsrecht valt.


Aamsveenweg
Kersdijk
5003 m²
A
V

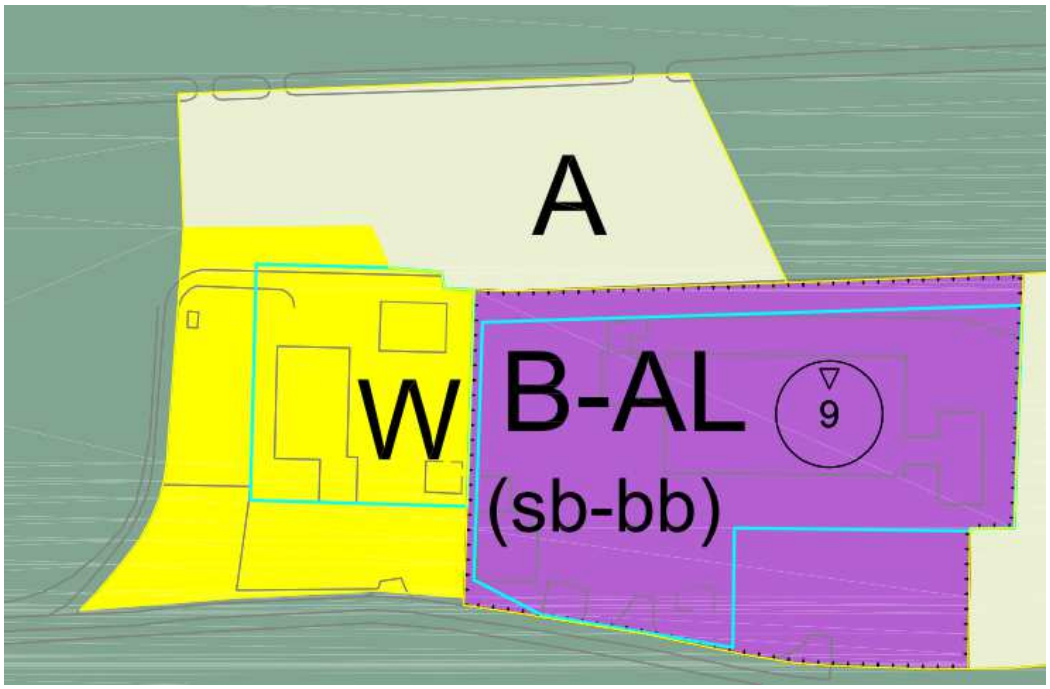
Categorie "Bedrijf"

19. […]
Telefoon:

Zienswijze tijdens infobijeenkomst van 12 juli 2012:
Is de bestemming "Bedrijf" juist, gezien de huidige bedrijfsactiviteiten? Is agrarisch loonbedrijf niet de juiste benaming? Is vee toegestaan in de bedrijvenbestemming? De huidige activiteiten zijn:

- vee voor begrazing, ongeveer 14 stuks;
- houtzagerij;
- groenaannemer.

Antwoord:
Wij hebben de verbeelding aangepast en de bestemming "Bedrijf - agrarisch loonbedrijf" toegekend aan uw perceel. Tevens hebben wij de functieaanduiding "Specifieke vorm van bedrijf - bosbouw" toegekend. Wij menen hiermee aan uw zienswijze tegemoet te zijn gekomen.
Voor het laten begrazen van de weilanden door vee is geen specifieke bestemming nodig.



20. […]
Telefoon:

Zienswijze tijdens infobijeenkomst van 12 juli 2012:
Dhr. […] heeft altijd een ambachtelijke zagerij gehad. Nu is hij op een leeftijd gekomen dat zijn zoon het bedrijf overneemt. De zagerij zal blijven bestaan, echter het ambachtelijke zal verdwijnen. Hij woont nu in de bedrijfswoning, maar deze zou beschikbaar moeten zijn voor de zoon. Hij wil graag een bestaande schuur uitbreiden tot seniorenwoning. Deze uitbreiding zal van hoge ambachtelijke kwaliteit zijn, als afsluiting van zijn ambachtelijke werkzame leven. De uitbreiding zou niet meer zijn dan 3,5 bij 6 meter. Nadien kan het schuurtje weer een bijgebouw worden of een bed and breakfast. De houtzagerij en boomverzorging is overgenomen door zijn zoon. De zoon wil in de bedrijfswoning gaan wonen, maar de vader wil absoluut een beetje op afstand.
Mocht er nog aanvullende voorwaarden worden gesteld, dan wil hij dat graag accepteren.

Antwoord:
In het huidige beleid is er voor gekozen om de mantelzorg in de woning of dienstwoning te realiseren. De inhoud van de woningen zijn daarom verhoogd naar 750 m3 (dienstwoningen 900). Toch krijgen wij signalen dat er behoefte is om de mantelzorg niet in de woning te willen hebben maar in een nabijgelegen gebouw. Het aspect van een beetje afstand houden speelt hierbij een grote rol. In 2013 wordt het beleid in de Gids Buitenkans geëvalueerd en kan er wellicht een aanpassing komen. Aangezien dit nog onzeker kunnen wij nu nog niet tegemoet komen aan dit verzoek.

Categorie "Kampeerterrein"

21. […]
Telefoon:

Zienswijze:
Het gaat om het perceel LNK, sectie H, 4107 op de hoek Oude Buurserdijk - Leppeweg, momenteel in gebruik als besloten naturistisch kampeerterrein door […].
1.
Zienswijze:
In een deel van het door hun gebruikte perceel wordt de bestemming gewijzigd van "Recreatie / kampeerterrein" naar "Bos" Hierdoor worden zij ernstig beperkt in het gebruik van het terrein dat integraal deel uitmaakt van hun kampeerterrein. Gaat om ongeveer een vijfde deel in oppervlakte. Door de bestemming "Bos" worden er vergaande beperkingen opgelegd en de recreatieve mogelijkheden voor dit gedeelte van het terrein. Het is overigens niet de bedoeling om het aangezicht van het bos te wijzigen.
Antwoord:
Het perceel met de bestemming Bos wordt terugbestemd als Kampeerterrein zoals in de oude situatie.

2.
Zienswijze:
In het ontwerp-bestemmingsplan worden beperkingen opgelegd voor bebouwing. Bouwen mag alleen nog op een beperkt aantal plaatsen. Hierdoor worden diverse recreërende groepen (jeugd, ouderen, sport, etc.) geconcentreerd op één plek. Dat is niet wenselijk. In het huidige bestemmingsplan is deze beperking niet opgenomen en geldt slechts een beperking in het totaal te bebouwen oppervlak.
Antwoord:
In het bebouwingsvlak moeten de belangrijkste gebouwen gerealiseerd worden, zoals de bedrijfswoning, de kampwinkel, het kantoor, de receptie en de kantine (café / restaurant). Het bebouwingsvlak hebben we iets vergroot en daarnaast hebben wij in de planregels opgenomen dat de totale omvang van bebouwing in en buiten het bouwblok, exclusief de dienstwoning, maximaal 1000 m2 mag bedragen. Wij denken hiermee tegemoet te komen aan de toekomstige uitbreidingsplannen, zoals aangegeven in een mondeling overleg.



Zienswijze:
Al enkele jaren kampt de vereniging met het probleem van een teruglopend ledental en het moeilijker sluitend krijgen van de exploitatie en begroting. Dit ontwerpplan belemmert hen nog verder in het optimaliseren van het verenigingsterrein.
De vereniging is op basis van het plan 1996 bezig met een update van het terrein, zodat verdere terugloop van leden kan worden omgebogen in een positief resultaat. Aanpassingen zijn noodzakelijk, onder andere voor de jeugd. Dit ontwerpbestemmingsplan maakt dat onmogelijk.

In 1978 heeft de gemeente speciaal voor de naturistenvereniging Ostana het terrein de bestemming kampeerterreinen / recreatie gegeven. De gemeenteraad heeft hierbij bepaald dat het terrein alleen mag worden gebruikt voor de vestiging en exploitatie van een besloten naturistencamping.
Door de bestemming van een deel van het terrein te wijzigen van recreatie naar bos en het resterend deel verregaande beperkingen op te leggen komt de exploitatie van de door de gemeente gewenste bestemming, naturistencamping, in gevaar.
Graag willen ze de gelegenheid om hun bezwaren nader toe te lichten.
Antwoord:
In vergelijking met het bestemmingsplan Buitengebied 1996 geeft dit bestemmingsplan meer mogelijkheden met betrekking tot uw exploitatie van de camping. In de regels is opgenomen dat buiten het bouwvlak eveneens stacaravans en trekkershutten zijn toegestaan.

22. […]
Telefoon:
e-mail: n.v.t.

Zienswijze:
Het gaat om het perceel LNK, sectie H, 4107 op de hoek Oude Buurserdijk - Leppeweg, momenteel in gebruik als besloten naturistisch kampeerterrein door vereniging Ostana.
Voor een deel van het perceel is de bestemming gewijzigd van Kampeerterrein in de bestemming "Bos". Hierdoor wordt het gebruik van dit gedeelte voor de huidige en eventueel toekomstige huurder negatief beïnvloed wat zich vertaalt in een lagere huurprijs. Dit betekent voor de eigenaar inkomstenverlies. Nadere onderbouwing volgt. Verzoek is om de bestemming niet in "Bos" te wijzigen.

Antwoord:
We hebben de bestemming Bos vervangen door de bestemming Kampeerterreinen. Verder wijzen wij u op de verruiming van de planregels ten opzichte van het bestemmingsplan Buitengebied 1996. Dit hebben wij uw adviseur Willems & Wetens telefonisch nader toegelicht.

23. Willems & Wetens Agroadvies, t.a.v. dhr. A. Willems, namens dhr. […], Hengelosestraat 52, 7482 AC Haaksbergen
Telefoon: 053 - 5724600
e-mail: info@willemsenwetens.nl

In aansluiting op de brief van 31 juli 2012 hierbij de nadere onderbouwing van de zienswijze van dhr. […].
Dhr. […] is eigenaar van het perceel Lonneker, sectie H, nr. 4107, gelegen op de hoek Oude Buurserdijk en de Leppeweg. Zienswijze richt zich op de wijziging van de bestemming "Recreatie-Kampeerterrein" voor een deel van het perceel in de bestemming "Bos". Het gehele perceel wordt gebruikt als besloten naturistische camping […] . Gehele perceel wordt gebruikt voor recreatieve doeleinden. In het huidige bestemmingsplan heeft het hele perceel de bestemming "Recreatie-Kampeerterrein". In het ontwerpplan Buitengebied Zuidoost 2009 wordt nu een deel van het perceel de bestemming gewijzigd naar "Bos". Hierdoor komen natuurbelangen centraal te staan. Deze concurreren met de gewenste bedrijfsbelangen van dhr. […] . Het is zelfs niet uitgesloten dat door de aanwijzing "Bos" de ontwikkeling van het betreffende kampeerterrein een halt wordt toegeroepen of alleen nog mogelijk is met hoge investeringslasten die een redelijke exploitatie onmogelijk maken. Dit resulteert in een beperking van het gebruik van dit perceel en heeft een negatieve werking op het inkomen van dhr. Rietman. Verzoek om het gehele perceel de bestemming "Recreatie-Kampeerterrein" toe te kennen.

Antwoord:
We hebben de bestemming Bos gewijzigd in de bestemming Kampeerterrein. Zie ook de beantwoording bij de nummers 21 en 22.

Categorie "Leiding - Gas"

24. N.V. Nederlandse Gasunie, Gebied Deventer, Postbus 162, 7400 AD (Zutphenseweg 51023) DEVENTER

Telefoon: 0570 - 696911

Zienswijze:
In het kader van het vooroverleg ex art. 3.1.1. Bro hebben ze een reactie ingezonden. Gebleken is dat de opmerkingen niet volledig zijn overgenomen in dit ontwerp-bestemmingsplan. Daarnaast brengen zij door middel van deze brief nieuwe ontwikkelingen onder de aandacht.
Verbeelding
Voor de opmerkingen over de verbeelding verwijzen zij naar de paragraaf "Toelichting". Hierin is opgenomen welke belemmeringstrook geldt voor welke leiding.
Regels / voorrangsbepaling
In het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) is bepaald dat een bestemmingsplan de ligging van de leiding en de daarbij behorende belemmeringenstrook weergeeft. Een adequaat artikel "Leiding - Gas" maakt daar onderdeel van uit. Verzoek daarom om het artikel "Leiding - Gas" zodanig aan te passen dat de dubbelbestemming "Leiding - Gas" bij het geheel of gedeeltelijk samenvallen met een andere dubbelbestemming de gasleiding voorrang krijgt.

Antwoord:
We hebben de planregels aangepast, gezien recente jurisprudentie.

Windturbines
Het bestemmingsplan maakt het mogelijk om binnen de bouwvlakken van de bestemming "Agrarisch" een windmolen/windturbine op te richten. De leidingen, alsmede de installaties (assets) van Gasunie, zijn te beschouwen als vitale infrastructuur, waarmee grote economische- en tevens externe veiligheidsbelangen zijn gemoeid. Het realiseren van windturbines nabij de asseets van Gasunie is onverstandig en raden zij daarom af. Gasunie heeft bezwaar tegen de aanwezigheid van windturbines nabij haar hoge druk aardgastransportleidingen en installaties. Van windturbines is bekend dat zich de onderstaande faaloorzaken kunnen voordoen:

- het afvallen van de gondel of rotor;
- het omvallen van de turbine als gevolg van mastbreuk of funderingsdefect;
- het afbreken van een rotorblad tijdens draaien;
- het wegslingeren van ijsafzetting.

Vanwege dit en hun invloed op de omgeving en leveringszekerheid adviseert Gasunie om de zgn. high impact zone (een cirkel met een straal gelijk aan masthoogte + 1/3 van de lengte rotorblad) als veiligheidsafstand tussen een ondergrondse hoge druk aardgasleiding en de windturbine te hanteren (conform het handboek risicozonering windturbines juli 2005 ECN). Opgemerkt zij nog dat afbrekende rotorbladen ook ver buiten deze zone terecht kunnen komen. Voor installaties hanteren zij als high impact zone (HIZ) een cirkel met een straal gelijk aan de grootste van de volgende twee mogelijkheden:

- masthoogte plus rotorlengte, of,
- de maximale werpafstand van een rotorblad bij 1,25 keer het nominale toerental van de windturbine.

Op de volgende adressen is geconstateerd dat bovenstaande van belang kan zijn:

- Glanerbruggeweg 87;
- Glanerbruggeweg 99.

Verzoek om in ieder geval rekening te houden met de HIZ in de planregels en in de toelichting van het bestemmingsplan. Eventueel ook op de verbeelding.

Antwoord:
Om aan uw wens tegemoet te komen hebben we bij de planregels opgenomen dat er een afstand van 30 meter gehanteerd wordt bij het oprichten van een windmolen ten opzichte van gasleidingen.

Toelichting
In hoofdstuk 6.1.6.3. van de toelichting wordt ingegaan op de aanwezigheid van de aardgastransportleiding. Er wordt onterecht verwezen naar de circulaire "Zonering langs hogedruk aardgastransportleidingen" uit 1984, waar inderdaad veiligheidsafstanden voor buisleidingen met aardgas of brandbare vloeistoffen waren opgenomen.Deze circulaire is met de inwerkingtreding van het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) komen te vervallen. S.v.p. tekst van de toelichting op dit punt aanpassen.

Verder is er in de toelichting een tabel opgenomen. Hieronder zijn de juiste leidinggegevens. Gasunie verzoekt deze over te nemen in de toelichting.

- leiding N-528-50, 40 bar en 12", 1 % letaliteitgrens is 140 meter en 100 % is 70 meter;
- leiding N-528-51, 40 bar en 6", 1 % letaliteitgrens is 70 meter en 100 % is 50 meter;
- leiding N-528-57, 40 bar en 8", 1 % letaliteitgrens is 95 meter en 100 % is 50 meter.

Voor deze leidingen geldt een belemmeringstrook van 4 meter aan weerszijden van de hartlijn van de gasleiding op de verbeelding. Op de verbeelding is een belemmeringstrook van 5 meter opgenomen. Verzoek deze aan te passen in 4 meter.

- leiding A-670, 80bar en 36", 1 % letaliteitgrens is 470 meter en 100 % is 190 meter.

Uit deze gegevens blijft dat de belemmeringstrook van 5 meter voor deze leiding goed is opgenomen op de verbeelding.

Daarnaast worden twee leidingen, één van Aktivabedrijf Enexis Noord B.V. en één van NUON Epe Gasspeicher GmbH, niet genoemd in de toelichting. het gaat hierbij om de volgende leidingen:
- leiding K-583, 80 bar en 24", 1 % letaliteitgrens is 330 meter en 100 % is 150 meter;
- leiding K-590, 80 bar en 24", 1 % letaliteitgrens is 330 meter en 100 % is 150 meter.

Uit deze gegevens blijkt dat de belemmeringstrook van 5 meter voor deze leiding goed is opgenomen op de verbeelding.

Antwoord:
De verbeelding is aangepast en wij hebben de toelichting als volgt aangepast:

In de nabijheid van het plangebied (ten noorden van de Rijksweg 35 tussen Usselo en de Helmer hoek) is een 24” aardgasleiding gelegen. Het beleid ten aanzien van aardgasleidingen is neergelegd in het Besluit externe veiligheid buisleidingen.

Ten aanzien van de 24" -aardgasleiding levert dit het volgende beeld op:

Diameter	Nummer	Druk	Toetsingsafstand	Bebouwingsafstand
6”	N-528-51	40,0 bar	70 meter	50 meter
8”	N-528-57	40,0 bar	95 meter	50 meter
12”	N-528-50	40,0 bar	140 meter	70 meter
24”	K-583	80,0 bar	330 meter	150 meter
24”	K-590	80,0 bar	330 meter	150 meter
36”	A-670	80,0 bar	470 meter	190 meter

Tabel . N.a.v. Besluit externe veiligheid buisleidingen.

Tot slot
Gasunie verzoekt om, voordat het bestemmingsplan wordt vastgesteld, de beoogde wijzigingen voor te leggen en eventueel te bespreken met dhr. O. Borisov van de Gasunie.

Antwoord:
Op de verbeelding is voor onderstaande leidingen een belemmeringstrook opgenomen van 5 meter.

- leiding N-528-50, 40 bar en 12", 1 % letaliteitgrens is 140 meter en 100 % is 70 meter;
- leiding N-528-51, 40 bar en 6", 1 % letaliteitgrens is 70 meter en 100 % is 50 meter;
- leiding N-528-57, 40 bar en 8", 1 % letaliteitgrens is 95 meter en 100 % is 50 meter.

Dit moet zijn 4 meter. De verbeelding is hierop aangepast.

25. N.V. Nuon Energy / Nuon Epe Gasspeicher GmbH, t.a.v. dhr. R. (Roy) Beld, Synergieweg 11-39, 9979 XD Eemshaven
Telefoon: 06 54 90 85 87

Zienswijze:
Hun zienswijzen betreffen aanvullingen en verduidelijkingen op het ontwerpplan.

Voorrangsbepaling:
In het Besluit Externe veiligheid buisleidingen (Bevb) is bepaald dat een bestemmingsplan de ligging van de leiding en de daarbij behorende belemmeringenstrook weergeeft. Gezien het belang van de externe veiligheid verzoeken zij het artikel voor "Leiding-gas" zodanig aan te passen, dat de dubbelbestemming "Leiding-gas" bij het samenvallen met een andere dubbelbestemming voorrang krijgt.

Antwoord:
Het is niet mogelijk om voorrang te krijgen als een gasleiding samenvalt met een andere dubbelbestemming.
Het is ook niet nodig omdat beide bestemmingen in tact blijven. Dit betekent dat vooraf schriftelijk adviezen moeten worden gevraagd bij de beheerders van de leidingen.
Een ontwikkeling kan alleen doorgaan indien beide beheerders hebben aangegeven dat er geen bezwaren zijn.

Windturbines:
Op bouwvlakken met de bestemming "Agrarisch" kunnen conform het bestemmingsplan windturbines worden opgericht. Met hun leiding is een groot economisch en extern veiligheidsbelang gemoeid. Zij hebben dan ook bezwaar tegen het realiseren van windturbines nabij hun leiding.
Windturbines kunnen diverse risico's veroorzaken, bijv. door het afvallen van rotorbladen of het wegslingeren van ijsafzetting. Conform het handboek risicozonering windturbines juli 2005 ECN verzoeken zij dan ook om in de zogenaamde High impact zone (een cirkel met een straal gelijk aan de masthoogte plus 1/3 van de lengte van het rotorblad) geen windturbines toe te staan.
Zij verzoeken de gemeente te verduidelijken op welke locaties dit van toepassing kan zijn en dit in het plan op te nemen. Verder verzoeken zij de gemeente om toetsing conform het handboek risicozonering windturbines in relatie tot gasleidingen in het bestemmingsplan op te nemen.

Antwoord:
Om aan uw wens tegemoet te komen hebben we bij de planregels opgenomen dat er een afstand van 30 meter gehanteerd wordt bij het oprichten van een windmolen ten opzichte van gasleidingen.

Aanleg overige risicoverhogende objecten nabij gasleiding.

Verzoek om invulling te geven aan artikel 11 lid 3 van het Bevb waarin het toelaten van de aanleg, bouw of vestiging van een risicoverhogend object wordt in de directe omgeving van de buisleiding wordt vastgelegd. Verzoek om tevens procedureel vast te leggen dat de drijver van de leiding ten minste actief wordt geïnformeerd met betrekking tot de aanleg van een dergelijk object.

Antwoord:
In dit bestemmingsplan wordt geen risicoverhogend object (aanleg, bouw of vestiging) nabij buisleidingen toegestaan. Het is een consoliderend plan.

Toelichting:
De gemeente verwijst in hoofdstuk 6.1.6.3. ten onrechte naar de circulaire "Zonering langs hogedruk aardgastransportleidingen". Met het in werking treden van het Bevb is deze circulaire komen te vervallen. Verzoek om dit aan te passen en de inhoudelijke consequenties van deze wijziging in uw bestemmingsplan te verwerken.
In de toelichting is een tabel opgenomen waarin gegevens van de aanwezige gasleidingen in het plangebied zijn aangeduid. Verzoek om de aanduiding van de leiding van Nuon Epe Gasspeicher GmbH op te nemen. Het betreft de volgende leiding:
K-590, 80 bar 24", 1% letaliteitsgrens is 330 meter en 100% is 150 meter.

Zij verzoeken de gemeente om bovenstaande zienswijzen in het bestemmingsplan te verwerken.

Antwoord:
Wij hebben uw opmerking in de tabel van de toelichting verwerkt.

Diameter	Nummer	Druk	Toetsingsafstand	Bebouwingsafstand
6”	N-528-51	40,0 bar	70 meter	50 meter
8”	N-528-57	40,0 bar	95 meter	50 meter
12”	N-528-50	40,0 bar	140 meter	70 meter
24”	K-583	80,0 bar	330 meter	150 meter
24”	K-590	80,0 bar	330 meter	150 meter
36”	A-670	80,0 bar	470 meter	190 meter

Tabel . N.a.v. Besluit externe veiligheid buisleidingen.

Categorie "Manege"

26. Schep Makelaardij, dhr. Alex Peters, Lopikerplein 2, Postbus 7, 2870 AA SCHOONHOVEN

Telefoon: 0182 - 383038
e-mail: a.peters@schep.nl

Zienswijze:
Dient namens de fam. […], Usselerveenweg 62, 7545 PJ in Enschede een zienswijze in. In het vigerende bestemmingsplan is er sprake van een manegebestemming en deze wil de gemeente terugbrengen tot een agrarisch bouwblok en zou ruitersport zijn toegestaan. Dit is een inperking van de mogelijkheden, omdat de kinderen van dhr. […] zeker de mogelijkheden open houden om meer dan nu het geval is, lessen te gaan geven. Het aantal lessen dat dhr. […] geeft is een aantal per week, zowel aan individuele mensen, maar ook aan groepen van de KWPN. Deze laatstgenoemde bezigheden vallen onder de bestemming Manege en daarom willen zij graag zeker met het oog om deze activiteiten wat uit te breiden, deze bestemming (mag een subbestemming zijn) handhaven.

Antwoord:
Bij de toedeling van de bestemmingen wordt gekeken naar de feitelijke activiteiten. Wij constateren dat het gebruiksoppervlak veel te klein is om een volwaardige manege te realiseren.
Als we de huidige activiteiten bekijken, dan vinden wij dat er sprake is van een productiegerichte paardenhouderij. Dit blijkt ondermeer uit de milieuvergunningen.
In het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost is aan uw perceel de bestemming "Agrarisch met waarden - agrarische functie met landschapswaarde" toegekend. Toegestaan is verkoop van o.a. gefokte producten / pension voor paarden en pony's.
In 1995 heeft u een vergunning gekregen voor 14 paarden.
Bij de vergunning van 07-06-1999 heeft u toestemming gekregen voor een paardenhouderij met trainingsstal voor 26 paarden.
Vergunning 2005 is een milieuvergunning voor uw trainingsstal.
In deze gevallen heeft u zelf aangegeven in de aanvraagformulieren dat het gaat om een paardenhouderij met trainingsstal.
Wij handhaven de toegekende bestemming.

Categorie "Natuur"

27. Eelerwoude, Mossendamsdwarsweg 3, 7472 DB Goor, Postbus 53, 7470 AB Goor, namens dhr. […] te Enschede
Telefoon: 0547 - 263515 / 0547 - 285068
e-mail: N.v.t.

Zienswijze:
Dhr. Trebbe dient namens dhr. […] een zienswijze in. Dhr. […] heeft in het verleden een groot gedeelte van zijn landbouwgronden met de subsidie "natuur- en landschapsbeheer" omgevormd naar natuur. Maar een deel van zijn gronden aan de Zonnebeekweg heeft onterecht de bestemming "Natuur" gekregen. Deze percelen moeten bestemd blijven als "Agrarisch" (zie kaarten en kwalitatieve verplichting als bijlagen bij deze zienswijze).
Antwoord:
Wij gaan mee in uw zienswijze en veranderen de bestemming Natuur weer voor een aantal van uw percelen aan de Zonnebeekweg. Aan deze percelen zal weer een agrarische bestemming worden toegekend.



28. Stichting Edwina van Heek, t.a.v. dhr. H.W.A. Repelaer van Driel, Zonnebeekweg 114, 7546 RH Enschede
Telefoon: 053 - 4282751
e-mail: info@stichtingedwinavanheek.nl

Zienswijze:
De zienswijze betreft de tot het landgoed Zonnebeek behorende terreinen en opstallen.
Op het landgoed bevinden zich enkele tientallen hectares heideterrein, die met grote inspanning als zodanig in stand worden gehouden. In het ontwerpbestemmingsplan is slechts één van die heideterreinen (nabij de Leppeweg) bestemd als "Natuur", de andere heidevelden zijn bestemd als "Bos". Zij verzoeken om *alle* heideterreinen als "Natuur" te bestemmen.
De percelen landbouwgrond zijn onterecht als "Natuur" bestemd. Het betreft de percelen ten noordoosten van Huis Zonnebeek, op de hoek van de Zonnebeekweg - Lefertweg. E.e.a. is weergegeven op bijgaande kaart.
Het beukenbos ten zuidwesten van Huis Zonnebeek is onderdeel van de parkaanleg rond het Huis en dient derhalve als "Groen-Landgoedpark" te worden bestemd.
Huis Zonnebeek (Zonnebeekweg 112) is als "Bouwvlak, bouwvlak" bestemd, maar dient een bestemming met functieaanduiding "Wonen" te hebben.
Antwoord:

De heideterreinen die nu niet als "Natuur" zijn bestemd maar als "Bos" worden alsnog bestemd als "Natuur". Percelen landbouwgrond die ten onrechte als Natuur bestemd zijn, worden terug bestemd als "Agrarisch" c.a. en het beukenbos aan de zuidwestkant wordt bij het Landgoedpark betrokken.
Het Huis Zonnebeek wordt beschouwd als het landhuis behorende bij dit landgoedpark. In het bestemmingsplan Buitengebied 1996 worden landhuizen apart met een gastbestemming op de kaart weergegeven. In dit bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost 2009 worden de landhuizen niet apart bestemd. Soms kan het voorkomen dat er binnen een bestemming Landgoedpark toch een functieaanduiding Wonen is opgenomen. Dan betreft het niet het landhuis zelf maar een andere woning die zich daar bevindt.



Wij hebben oude afspraken met uw stichting gecontroleerd of wij deze goed op de verbeelding hebben verwerkt. Met uw stichting is afgesproken dat de oude woning op het adres Oude Buurserdijk 62 op een andere plek herbouwd mag worden. Om te voorkomen dat de oude woning niet wordt afgebroken, hebben wij gekozen voor een aanpassing in de planregels die ervoor zorgen dat eerst de oude woning moet worden afgebroken voordat de nieuwe woning gebouwd mag worden. De planregels zijn als volgt aangevuld:

a. Ter plaatse van de specifieke bouwaanduiding met volgnummer f mag één wooneenheid gebouwd worden, mits voldaan wordt aan de volgende voorwaarde:

- de oude woning op het adres Oude Buurserdijk 62, kadastraal bekend gemeente Lonneker, sectie I, nummer 2862, dient te zijn afgebroken en verwijderd.

29. Stichting Edwina van Heek, t.a.v. dhr. H.W.A. Repelaer van Driel, Zonnebeekweg 114, 7546 RH Enschede
Telefoon: 053 - 4282751
e-mail: info@stichtingedwinavanheek.nl

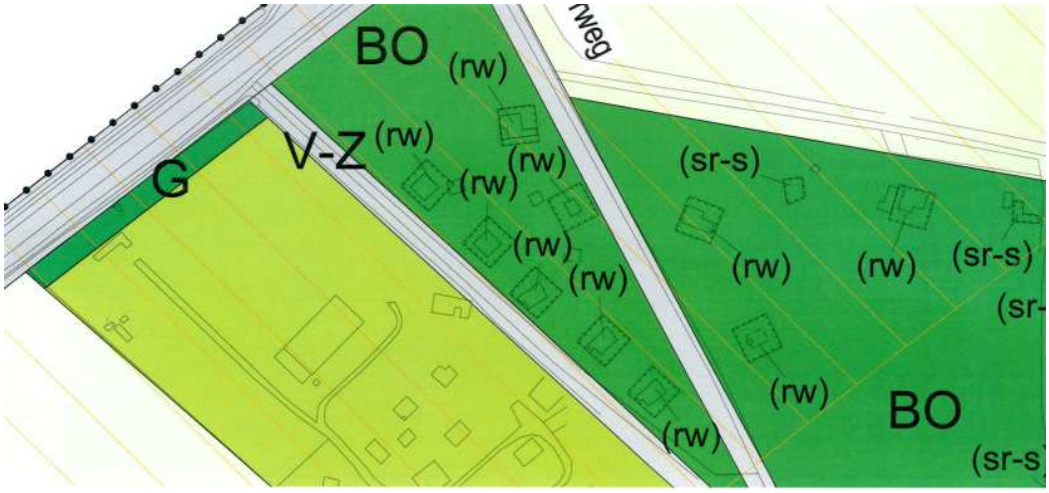
Zienswijze:
Van de Uitvoeringscommissie van de Herinrichting Enschede-Zuid vernomen dat abusievelijk de percelen Lonneker I 3388, Lonneker I 3389 en Lonneker I 3390 als "natuur" in het bestemmingsplan buitengebied worden opgenomen. Deze percelen worden echter niet aan het landbouwkundig gebruik onttrokken en dienen daarom de bestemming "Agrarisch" te behouden. De Uitvoeringscommissie zal de gemeente hierover ook nog informeren.
Antwoord:
De percelen Lonneker I 3388, Lonneker I 3389 en Lonneker I 3390 zijn abusievelijk als "Natuur" bestemd. Deze percelen krijgen hun agrarische bestemming terug.


(sa-sc)
G-L
AW-L
(w)
(sa-sc)
Zonnebeekweg
(sm-dv)
W

Categorie "Recreatiewoning"

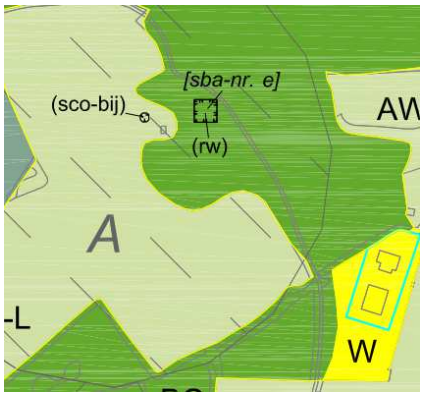
30. […]
Telefoon: n.v.t.
e-mail: n.v.t.

Zienswijze tijdens infobijeenkomst van 26 juni 2012 en per brief 24 juli 2012:
In het bosperceel ten noorden van Camping Twente (Haaksbergerstraat, Oude Deldenerweg, Rutbeekweg) ontbreken de recreatiewoningen Oude Deldenerweg 15, 17, 19, 21 en 23. Volgens zeggen zijn de vergunningen verleend en moeten die nog gebouwd worden.
(Verder zal hij nog een zienswijze indienen m.b.t. een toercaravan die met schriftelijke toestemming van de gemeente in het bos zou mogen staan op de aangewezen locatie)
Op hun perceel kadastraal bekend rust de bestemming "Bos". Dit is volgens hun niet juist. Uit de bijlage (brief van de gemeente Enschede, 93B001708 BoWo (?), van 3 maart 1993), blijkt dat er wel een functieaanduiding op dit perceel moet rusten, omdat er een caravan met een schuurtje en een natuurlijke schutting mag staan. Zij verzoeken om de aanduiding op de verbeelding aan te brengen.
Antwoord:
De recreatiewoningen Oude Deldenerweg 15, 17, 19, 21 en 23, waarvoor een bouwvergunning is verleend, zullen wij op de verbeelding aangeven.
Met betrekking tot de toercaravan hebben wij kennisgenomen van de brief die appellant als bijlage heeft meegestuurd. Uit deze brief blijkt dat destijds de gronden de bestemming Kampeerterrein (nadere uitwerking) hebben. Volgens de voorschriften van het bestemmingsplan dient deze bestemming nog nader uitgewerkt te worden. Dit betekent dan ook dat de kampeerexploitatievergunning pas kon worden verleend, nadat de nadere uitwerking onherroepelijk is geworden. De toenmalige eigenaar van de gronden had op dat moment geen vergunning en kon daarom geen enkel kampeermiddel plaatsen. Echter op grond van gedane toezeggingen van ambtenaren en de lange duur dat de toercaravan en het schuurtje daar staan is in de betreffende brief gesteld dat verwijdering van deze objecten niet acceptabel wordt geacht. De brief waarnaar verwezen wordt geeft aan dat appellant gebruik kan blijven maken van de toercaravan (en het schuurtje), mits hij de bestaande afwijking op geen enkele wijze vergroot of verzwaart. Dit betekent onder andere dat hij er onder geen beding permanent mag wonen en dat een uitbreiding van de caravan en / of het schuurtje of plaatsing van een stacaravan niet mogelijk is dan wel niet is toegestaan.
We handhaven de bestemming "Bos" voor het hele gebied. De toercaravan en het schuurtje vallen onder het overgangsrecht.



31. **[…]**
Telefoon:

Zienswijze tijdens infobijeenkomst van 12 juli 2012:
Verzoek om een betere plek voor de recreatiewoning bij de theekoepel. Is het mogelijk een grotere inhoud dan de 200 m3 te krijgen? Is onderkeldering mogelijk? Gezien de onderhoudskosten van de theekoepel zou het de wens zijn om de recreatiewoning langdurig te laten bewonen. Eventueel zou een voorwaardelijke bestemming een oplossing kunnen zijn, waarin wordt geregeld dat de recreatiewoning gebouwd mag worden en permanent of langdurig bewoond mag worden ten behoeve van het onderhoud van de monumentale theekoepel. Graag verzoekt dhr. […] de gemeente om creatief mee te denken.
Antwoord:
Wij hebben gekozen voor een nieuwe plek voor de recreatiewoning om de kwaliteit van de theekoepel te verhogen. Door een bouwaanduiding hebben we bepaald dat de bouwvergunning voor de recreatiewoning pas kan worden verleend indien het gebouwtje bij de theekoepel is afgebroken. Wij komen tegemoet aan uw wens om een grotere inhoud te kunnen bouwen. De maximale inhoud wordt 250 m3. De inhoud is inclusief onderkelding en eventuele bijgebouwen. De nieuwe inhoudsmaat geldt voor alle recreatiewoningen in dit bestemmingsplan.
Naar aanleiding van een gesprek hebben wij onderzocht of het mogelijk was om de recreatiewoning om te zetten naar een woning. Onze conclusie is dat door de provinciale ecologische hoofdstructuur dit niet mogelijk is. Ook het toepassen van "rood voor rood" op deze locatie is niet mogelijk, gezien de ecologische hoofdstructuur.
Permanent bewonen van een recreatiewoning mag nog steeds niet en wordt gezien als onwenselijk.
Wij wijzen u wel op het nieuwe beleid over short-stay. Naast het reguliere toeristisch verblijf moet het ook mogelijk zijn om voor een wat langere periode gebruik te maken van een overnachtingsmogelijkheid in het buitengebied. Het gaat dan om de zogenaamde "short-stay". Het onderkomen functioneert dan als tijdelijke woonruimte. Short-stay is bijvoorbeeld wanneer iemand in Enschede werkt maar op afstand woont, iemand die zijn woning heeft verkocht en wiens nieuwe woning nog niet gereed is, of iemand die in scheiding ligt en nog geen nieuwe woonruimte heeft.



32. **[…]**
Telefoon: n.v.t.
e-mail: n.v.t.

Zienswijze:
1. Zijn zienswijze richt zich tegen het hele bestemmingsplan en alle onderdelen daarvan.
2. Wijze van bestemmen voldoet niet aan de volgens par. 2.2. van de SVBP2008 voorgeschreven wijze. De bestemming "Bos" kent geen bijbehorende (hoofd)functie "Recreatiewoning". Laatstgenoemde hoofdfunctie valt onder de bestemming "Recreatie". Volgens de SVBP2008 bestaat er evenmin een hoofdbestemming "Sport - manege", maar alleen de bestemming "Sport" met de functieaanduiding "Manege". Gelet op het feit dat de bestemmingen en functieaanduidingen niet voldoen aan de voorgeschreven eisen deugen de met de bestemmingen en functies verbonden regels evenmin.

Antwoord:
Wij zijn van oordeel dat wij de methodiek van de SVBP2008 op een correcte wijze toepassen. Het is mogelijk om binnen een bestemming functieaanduidingen op te nemen die naar de mening van appellant thuis horen in een andere bestemming.

Zienswijze:
3. De in de artikelen 45.3 en 45.7 van het ontwerp opgenomen uitzonderingen op het overgangsrecht zijn in strijd met het overgangsrecht dat vastligt in de artikelen 3.2.1. en 3.2.2. van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Het gaat hier om standaardovergangsbepalingen die uitgaan van de eerbiedigende werking ten opzichte van bestaande bouwwerken en bestaand gebruik. Afwijking van de regeling volgens het Bro is onrechtmatig.

Antwoord:
De in de artikelen 45.3 en 45.7 van het ontwerp opgenomen uitzonderingen op het overgangsrecht zijn gebaseerd op artikel 3.2.1. lid 3 en artikel 3.2.2. lid 4 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Er is derhalve geen sprake van afwijking van de regeling of enig onrechtmatigheid.

Zienswijze:
4. Zijn woning aan de Allemansveldweg 165 heeft de functieaanduiding "Recreatiewoning" in de bestemming "Bos". Zoals hiervoor is aangegeven is een dergelijke functieaanduiding niet mogelijk bij de bestemming "Bos". Los daarvan gaat het hierbij om een recreatiewoning die onder het geldende bestemmingsplan Buitengebied 1996 op grond van het (grondgebonden) overgangsrecht permanent bewoond mag worden. In de planperiode van 10 jaar van het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost 2009 zal deze permanente bewoning niet beëindigd worden, zodat daarom al aan het perceel aan de Allemansveldweg 165 de bestemming "Wonen" zal moeten worden toegekend. Dat is kennelijk ook het uitgangspunt van par. 5.4.1. ad c van de Plantoelichting. Objecten worden voorzien van een positieve bestemming indien deze op grond van het overgangsrecht onder de beschermende werking vallen van het nu geldende bestemmingsplan Buitengebied 1996. Sinds de Tweede Wereldoorlog is de woning permanent bewoond geweest met uitzondering van een korte periode rond 1990 toen de woning opgeknapt moest worden. Daarvoor is in 1991 bouwvergunning verleend. Waarom de woning ooit de bestemming "Zomerwoning" heeft gekregen is hem niet bekend. Maar dit was toen niet in overeenstemming met het feitelijk gebruik. De woning ligt volgens de Omgevingsvisie 2009 van de provincie Overijssel in de stadsrandzone van Enschede en de Twentse stedenband. Nu ook nog opgenomen in de EHS. Bekend is dat de Omgevingsvisie aangepast gaat worden. In het bijzonder zal er een herijking van de EHS plaatsvinden. Naar verwachting zullen Provinciale Staten van Overijssel over ongeveer een jaar een definitief besluit nemen over de nieuwe grenzen van de EHS, waarbij de gebieden die tot de EHS blijven behoren beperkter zullen zijn dan thans het geval is. Gezien het feit dat het perceel aan de Allemansveldweg 165 en een groot deel van de omliggende terreinen niet of slechts in geringe mate kunnen bijdragen aan de instandhouding en / of versterking van de door de EHS te beschermen natuurwaarden, is de kans reëel dat de woning na de herijking van de EHS daar buiten komt te liggen. Dit neemt niet weg, dat het perceel de bestemming "Wonen" moet krijgen wegens bij recht reeds lang bestaande permanente bewoning en de gerechtvaardigde veronderstelling dat daaraan in de planperiode geen eind zal komen.

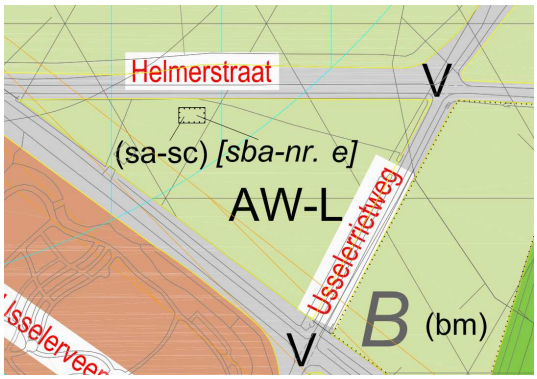
Antwoord:
In dit onderdeel van de zienswijze verwijst appellant naar paragraaf 5.4.1. ad c van de plantoelichting. Deze alinea geeft aan dat met name veldschuren of objecten die tot nog toe niet zijn bestemd, voor zover in redelijke staat, nu een bestemming krijgen. De recreatiewoning heeft in het bestemmingsplan Buitengebied 1996 al een bestemming gekregen. Dat dit (illegaal) permanent werd bewoond geeft geen aanleiding om het pand de bestemming "Wonen" toe te kennen.
Legalisatie van uw recreatiewoning met een inhoud van 350 m3 is niet mogelijk, aangezien deze gelegen is in de Ecologische Hoofdstructuur. Dit betekent dat toepassing van het gemeentelijk beleid "rood voor rood" niet mogelijk is. In het bestemmingsplan Buitengebied 1996 is onder andere permanente bewoning van zomerwoningen specifiek als een verboden gebruik aangemerkt. Tegen dit strijdige gebruik is door de gemeente niet tijdig opgetreden. Het strijdige gebruik van de zomerwoning voor permanente bewoning is daardoor onder het

overgangsrecht van het bestemmingsplan Buitengebied 1996 komen te vallen. Dit overgangsrecht mag worden voortgezet. Ook mag een andere bewoner dit gebruik voortzetten. Dit wil echter niet zeggen dat de permanente bewoning daarmee legaal is geworden. Het blijft nog steeds een strijdig gebruik. Het is alleen niet mogeliljk om daartegen op te treden.
Eén en ander wordt ook duidelijk uiteengezet in het gemeentelijk beleid "Permanente bewoning van zomerwoningen in Enschede" dat in juni 2007 is vastgesteld door de Raad. Aan het verzoek van appellant om de zomerwoning te bestemmen als woning komen wij niet tegemoet.

Categorie "Schuur"

33. […]
Telefoon:
e-mail:

Zienswijze tijdens infobijeenkomst van 12 juli 2012:
Naast de schuur (ongeveer 1 meter) staat nog een gebouwtje. Kan dat op de verbeelding worden meegenomen?
Verzoek om verplaatsing en samenvoeging van beide schuren, zodat hij een nieuwe paardenstal kan bouwen. Op de plankaart heeft hij ongeveer de nieuwe locatie aangegeven.
Antwoord:
Wij hebben in overleg met u een nieuwe plek uitgekozen voor een schuur. Op de verbeelding is deze plek aangegeven met een aanduiding en een bouwaanduiding. Deze bouwaanduiding houdt in dat u pas mag bouwen als u de oude schuur heeft afgebroken.



Categorie "Stadsrandzone"

34. […]

Telefoon:
e-mail:

Zienswijze per mail (digitaal loket):
Wanneer hij op ruimtelijke plannen kijkt en een perceel aanklikt langs de stadsrand, bijvoorbeeld x = 254816 en y = 468824 (deze verschijnen linksonder in beeld), dan krijgt hij de aanduiding "Stadsrandzone" en een verwijzing naar hoofdstuk 3, artikel 40. Hier is echter niets geregeld, maar wel in artikel 36. Zijn verzoek betreft een goede afstemming tussen verbeelding en verwijzing naar artikels.
Antwoord:
Dat klopt. Wij hebben de planregels aangepast. "Waarde - Stadsrandzone" hebben wij in de planregels veranderd in "Overig - Stadsrandzone" en verplaatst naar de Algemene aanduidingsregels (artikel 39). "Overig - Stadsrandzone" is nu artikel 39 lid 5.

Categorie "Tuinbouw"

35. […]
Telefoon:
e-mail:

Zienswijze:
Op de plankaart is het perceel Kwekkeboomweg 155 (lonneker G 3944) niet aangeduid als kwekerij / fruitteeltbedrijf. Hiertegen maakt hij bezwaar, omdat hij er al meer dan 40 jaar met name blauwe bessen teelt, evenals aan de locatie Willemsbeekweg 5. Beide velden zijn van zijn bedrijf.
Het perceel heeft een dubbele waarde, landschappelijk en cultuur-historisch. Deze bepaling / bestemming geeft voor de bedrijfsuitoefening onacceptabele beperkingen. Onacceptabel, omdat daarmee het op rendabele wijze verder uitvoeren van zijn bedrijf niet mogelijk is. Dit vanwege de volgende redenen:
In het bestemmingsplan, art. 4.1. staat dat "Agrarische functie met landschapswaarde aangewezen gronden mogen…..niet worden gebruikt ten behoeve van een fruitteeltbedrijf…" Zeker met het oog op toekomstige ontwikkelingen geven de bestaande regels onacceptabele belemmeringen aan de uitoefening van het bedrijf, met name m.b.t. art. 4.1.1. onder i en art. 4.2.4. onder c.
De bestaande bedrijfsruimte is nu al te klein voor een fatsoenlijke verkoop. Uitbreiding van deze ruimte is nu al dringend gewenst.
Ten aanzien van de boogkassen geldt hetzelfde bezwaar als in de zienswijze bij het bestemmingsplan Usseler Es. (?) Voor verspreiding van de oogst en betere bescherming tegen weersinvloeden wil hij de mogelijkheid hebben om de struiken te overkappen en daarbij is ook de toegestane max. aan m2 veel te laag voor een redelijke overkapping.
De jaarlijkse mogelijkheid om zelf de vruchten op het perceel te plukken trekt honderden bezoekers. Ze nemen ook deel aan "Buiten in Enschede / Rondje Enschede. Om recht te doen aan deze beleving van het platteland willen ze graag de voorzieningen uitbreiden op beperkte schaal.
Op het perceel Willemsbeekweg heeft Tennet contact opgenomen. Ten gevolge van het doorhangen van hoogspanningsleidingen zou Tennet graag zien dat zij ermee instemmen om de bestaande opstallen te slopen of te verlagen. Verplaatsing van de opstallen binnen het perceel aan de Willemsbeekweg is geen reële optie. Het opnieuw opzetten van de kwekerij op een derde locatie ook niet. Het is in ieder geval de bedoeling om een verkooppunt met koelcel en een beperkte berging aan de Willemsbeekweg over te houden. Gelet op deze ontwikkeling wil hij voor het perceel aan de Kwekkeboomweg een ruimere bouwmogelijkheid (5000 m2) dan in het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost staat aangegeven. Te meer als in de totale accommodatie van beide percelen de mogelijkheid moet blijven bestaan om de handel in bloembollen voort te zetten.
Omdat de mogelijkheid voor een bedrijfswoning aan de Willemsbeekweg bij vaststelling van het bestemmingsplan Usseler Es is wegbestemd, zou deze woonbestemming moeten worden vastgesteld voor het perceel aan de Kwekkeboomweg.

Antwoord:
In de luchtfoto van 1996 zien wij dat er aan de Kwekkeboomweg ook al kwekerij-activiteiten waren. In het bestemmingsplan Buitengebied 1996 heeft het perceel de bestemming Agrarische gebied met landschappelijke waarden en de aanduiding Essen.
De planregels hebben wij zodanig aangepast dat het mogelijk is om kleinfruit zoals bosbessen te planten op een agrarische bestemming.
In uw zienswijze, bijna aan het einde, spreekt appellant over dat de mogelijkheid moet blijven bestaan om de handel in bloembollen voort te zetten. Dit lijkt ons een vergissing. Ingeval er in de toekomst toch plannen zijn om over te stappen op bloembollen geven wij aan dat de teelt en handel in bloembollen wordt gerekend tot een tuinbouwbedrijf. Dit is een andere aparte bestemming met hiervoor geldende planregels.

Categorie "Water - Waterloop"

36. Waterschap Regge en Dinkel, Postbus 5006, 7600 GA Almelo (Kooikersweg 1, 7609 PZ Almelo)
Telefoon: 0546 - 832525
e-mail:

Zienswijze tijdens infobijeenkomst van 26 juni 2012:
Dhr. W. (Wim) Wassink maakt opmerkingen over de waterlopen en bergcapaciteit van de Hagmolenbeek en de Rutbeek. Hoedanigheid van de éne beek heeft gevolgen voor de andere.
Antwoord:
Wij willen alleen 1 ste en 2 de soort waterlopen bestemmen als water. Dus zoals nu in het bestemmingsplan staat. De KRW waterlichamen worden besproken in de toelichting.

Categorie "Wegen"

37. […]
Telefoon:
e-mail:

Zienswijze tijdens infobijeenkomst van 12 juli 2012:
Wat gebeurt er met de Bonekampweg? Wordt er een knip / hekafsluiting in aangebracht? Halverwege de weg afsluiten is erg inderlijk voor om- en aanwonenden en hulpdiensten. Dit vanwege het moeten omrijden, dan wel de bereikbaarheid van de adressen.
Antwoord:
In het bestemmingsplan worden wegafsluitingen niet opgenomen en geregeld. Dit hebben we u ook meegedeeld tijdens de infobijeenkomst. Aangezien u zich heel erg ongerust maakte hebben wij navraag gedaan bij de betreffende ambtenaren. Onze conclusie is dat het bij ons niet speelt, maar dat instanties zoals de Landinrichting wel kunnen besluiten tot zo'n ingreep in het kader van de herinrichting. Wij kunnen u dus geen duidelijk antwoord geven.

Categorie "Wonen"

38. […]
Telefoon:
e-mail:

Zienswijze tijdens infobijeenkomst van 25 juni 2012 en 12 juli 2012:
Verzoek om op de verbeelding voor de Wooldrikshoekweg 99 de aanduiding "3" op te nemen. Waarschijnlijk is de aanduiding abusievelijk vergeten, omdat twee bebouwingsvlakken van de twee nieuwe woningen wel zijn aangegeven. De twee nieuwe woningen moeten bij de boerderij passen. De aanvrager geeft aan dat het een soort van schuurwoningen zouden moeten zijn.
Antwoord:
De bouwaanduiding voor het aantal woningen binnen het bestemmingsvlak "Wonen" is niet aangebracht. In de planregels hebben we geregeld dat binnen één bouwvlak maximaal één wooneenheid aanwezig mag zijn. Aangezien appellant drie bouwvlakken heeft mag hij drie wooneenheden realiseren. De extra aanduiding 3 is niet nodig.

39. […]
Telefoon: N.v.t.
e-mail: N.v.t.

Zienswijze:
Mede namens zijn ouders, wonende Arendsweg 90, 7544 RM in Enschede dient hij een zienswijze in. Zij verzoeken om het met de kleur geel aangegeven bestemmingsvlak precies op hun eigendom te projecteren en niet deels op een voormalige spoorbaan die niet in hun eigendom is. Het betreft het kadastrale perceel Lonneker, sectie G, nummer 3864.
Antwoord:
Wij dachten juist in te spelen op de behoefte van de bewoners om die gronden bij hun tuin of erf te betrekken. Aangezien appellant dit niet wil, veranderen wij de verbeelding.

40. […]
Telefoon:
e-mail:

Zienswijze tijdens infobijeenkomst van 12 juli 2012:
Het huidige huis heeft een inhoud van 450 m3. Er zijn concrete plannen om uit te breiden naar het westen, echter het bouwblok laat dit niet toe. Verzoek om het bouwblok aan te passen dat de uitbreiding aan de linkerzijde (westzijde) mogelijk is.
Antwoord:
Wij komen aan zijn verzoek tegemoet en nemen een iets ruimer bouwvlak op in de verbeelding.



41. […]
Telefoon: n.v.t.
e-mail: n.v.t.

Zienswijze:
Zij zijn bewoners van de woning op dit adres. In de toekomst willen ze graag een mogelijkheid maken voor mantelzorg door een oude schuur op hun erf om te zetten in een seniorenwoning. Deze schuur is oorspronkelijk van 1940 en nu in gebruik als opslag / stalling. Om het moeglijk te maken het erf met gronden erbij door te geven aan de volgende generatie hebben zij een NSW-landgoed aangevraagd (5ha). Op deze manier blijft het bezit in de familie, kunnen ze in de toekomst blijven wonen op hun erf en kan de jonge generatie op termijn het bezit overnemen. Het realiseren van deze plannen biedt zowel voor de gemeenschap als voor hun een duurzame oplossing waar zowel de natuurlijke omgeving als de gebouwen op hun erf bij gebaat zijn. Graag het verzoek om hiermee rekening te houden, zodanig dat het nieuwe bestemmingsplan dit niet tegenwerkt.
Antwoord:
Dit soort signalen zijn bij ons bekend. Wij dachten in de Gids Buitenkans mantelzorg te regelen door integraal de woningen te verruimen naar 750 m3. Nu krijgen wij signalen dat er meer behoefte is om een bestaande schuur om te bouwen tot seniorenwoning of woning voor de mantelzorgverlener. Bij de evaluatie van het huidige beleid Buitenkans zal bekeken worden of er aanpassingen op dit vlak nodig zijn.

42. […]
Telefoon:
e-mail: n.v.t.

Zienswijze tijdens infobijeenkomst van 26 juni 2012:
Dhr. […] kan zich wel vinden in het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost 2009. Maar hij heeft vernomen dat zijn buurman, ten zuiden van zijn perceel, (dhr. […]), een woning direct naast de woning van dhr. […] wil bouwen. Hij is het daar niet mee eens. Het bestemmingsplan zoals het nu voorligt is correct. Hij dient op voorhand bezwaar in tegen de herziening van het bestemmingsplan, als dit een woning naast de zijne mogelijk maakt (zie schets).
Antwoord:
Uw signalen zijn doorgegeven aan dhr. […]. Helaas is het niet mogelijk om op voorhand bezwaar in te dienen.

43. […]
Telefoon:
e-mail:

Zienswijze tijdens infobijeenkomst van 25 juni 2012:
Dhr. […] geeft aan dat hij het bestemmingsvlak en bouwvlak "Wonen" te klein / beperkt vindt. Graag verruimen zoals op de schets aangegeven, d.w.z. een stuk grond uit de aangrenzende bestemming "Bos" aan de oostkant erbij betrekken.
Verder merkt hij op dat de Stadsrandzone als aanduiding niet klopt. Dit moet een dubbelbestemming zijn.

Antwoord:
Wij passen de verbeelding overeenkomstig uw zienswijze aan.
Wat betreft de opmerking over de stadsrandzone geven wij aan dat de verbeelding niet veranderd wordt in een dubbelbestemming en dat de planregels zodanig zijn aangepast dat het weer klopt.



44. […]
Telefoon: n.v.t.
e-mail:

Zienswijze per mail:
Hij verzoekt de gemeenteraad van Enschede om op basis van het Vab beleid de varkensschuur van Erve de Kersboer, Kersdijk 220 te Enschede, in het ontwerp bestemmingsplan buitengebied Zuidoost 2009 de bestemming woonfunctie te geven. De betreffende afdeling van de gemeente Enschede heeft de schuur als karakeristiek en waardevol aangemerkt. Daar zij geen andere bestemming voor de schuur hebben zal de schuur zonder woonfunctie verder in verval raken. De schuur heeft een inhoud van circa 500 m3 en er huizen geen beschermde dieren in de schuur.
Antwoord:
Het is niet mogelijk mee te liften met het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost 2009. Het had ook geen enkele voordeel opgeleverd met betrekking tot de leges die aan de omzetting van een schuur naar een woning verbonden zijn.
We hebben appellant laten weten welke onderzoeken er nodig zijn om een bestemmingsplanwijziging mogelijk te maken.

45. […]
Telefoon:

Zienswijze tijdens infobijeenkomst van 12 juli 2012:
Sinds ongeveer 1970 reeds twee verschillende woningen onder één kap. De woningen zijn gescheiden en hebben zelf alle voorzieningen (drukriool, eigen cv-installatie, meterkasten en meters). De woningen zijn inpandig niet met elkaar verbonden (geen inpandige doorgang). Hebben sinds de jaren ' 70 ook twee huisnummers. Dhr. […] weet van dit dossier en is ook ter plekke geweest. S.v.p. overleg met hem. Voor toelichting of inspectie is dhr. Post uiteraard graag bereid.
Antwoord:
Wij zien dit gebouw als één wooneenheid naar de definitie van dit bestemmingsplan. Deze wooneenheid bevat twee woningen. De aanduiding op de plankaart is correct aangegeven. In de planregels is aangegeven dat de wooneenheden niet verplaatst mogen worden. In het bestemmingsplan Buitengebied 1996 was de mogelijkheid opgenomen om een "twee-onder-één-kapper" te splitsen in twee afzonderlijke woningen. De toepassing van deze mogelijkheid heeft veel politieke kritiek gehad, omdat men van mening was dat er compact moest worden gebouwd. Het is dus een bewuste keuze geweest om het splitsen van woningen in twee afzonderlijke gebouwen niet op te nemen in dit bestemmingsplan.

46. Bureau Takkenkamp, Bergweg 475, 7524 CV Enschede, namens dhr. […], […] Enschede

Telefoon: 053 - 4332698
e-mail: bureau@takkenkamp.nl

Zienswijze:
Namens dhr. […] dient hij de zienswijze in. Het perceel Lossersestraat 290 te Lonneker heeft de bestemming "Wonen" Op dit perceel zijn meerdere landschapsontsierende opstallen. Dhr. […] wil deze opstallen op termijn slopen een een nieuwe woning bouwen. In overleg met de gemeente en landschapsarchitect zal gekeken worden op welke manier de nieuwe woning het best kan worden ingepast in het landschap. Het huidige bouwvlak heeft een nogal eigenaardige vorm. Om de nieuwe woning zo goed mogelijk te kunnen inpassen, is het wenselijk de vorm van het bouwvlak enigszins aan te passen. Vriendelijk verzoek om het bouwvlak aan te passen zoals op bijgevoegde verbeelding wordt voorgesteld.

Antwoord:
We hebben de verbeelding conform uw opmerking aangepast, door de oostelijke bebouwingsgrens 32 meter oostwaarts te verplaatsen, gemeten vanaf de oostelijke gevel van de bestaande boerderij. Wij hebben kennis genomen van het feit dat u rechten heeft gekocht om een rood voor rood woning te realiseren op uw kavel. We hebben het aantal wooneenheden binnen het bouwvlak aangepast in 2.



47. […]

Telefoon:
e-mail: N.v.t.

Zienswijze:
Dhr. […] dient zijn voorlopige zienswijze in. Graag vult hij deze bezwaren nog aan binnen een door de gemeente te stellen termijn.
Zijn bezwaren zijn gericht tegen de bestemming die de percelen aan de overzijde van zijn perceel krijgen. Het betreft het perceel Wallenbeekweg 20 (en omgeving), dat in het bestemmingsplan de bestemming "Wonen" krijgt (art. 30). Het bezwaar betreft ook de functieaanduiding "Verblijfsrecreatie". Hij is bang hierdoor hinder te ondervinden, in het bijzonder van de verblijfsrecreatie, en dat door de uitstraling hiervan zijn leefomgeving zal worden aangetast. Hij heeft een kaartje bijgevoegd, zodat duidelijk is op welke percelen zijn bezwaren betrekking hebben.
Hij vindt dat de functies "Verblijfsrecreatie" en "Wonen" elkaar bijten. Het is niet in het belang van een goede ruimtelijke ordening om deze functies zo dicht naast elkaar neer te leggen. Bovendien is het bestemmingsplan op dit onderdeel in strijd met de provinciale verordening / het provinciaal beleid van Overijssel inzake verblijfsrecreatie en wonen in het buitengebied. Zo is bijvoorbeeld volgens de provincie een verdere uitbreiding van het aantal recreatiewoningen ongewenst. Bovendien wordt er gebouwd in het buitengebied voor woningen terwijl geen agrarische bedrijfsbebouwing gesloopt is (althans ontbreekt inzicht hierin). Tot slot past deze ontwikkeling ook niet in uw eigen gemeentelijk beleid.

Verzoek om bij de vaststelling van het bestemmingsplan met zijn bezwaren rekening te houden en het plan niet op deze manier vast te stellen. Meer in het bijzonder is zijn verzoek om, als het dan toch "Wonen" moet worden, de functieaanduiding "Verblijfsrecreatie" voor de door hem bedoelde percelen te laten vervallen.
Antwoord:
Uit de zienswijze maar ook uit reacties van de informatiezitting hebben wij begrepen dat de omwonenden bezorgd zijn over de oplossing van de gemeente om een recreatieve functie geven aan de schuren. De schuren zullen namelijk verbouwd worden tot het onderkomen van de huidige bewoners op de boerderij. Aangezien het niet de bedoeling is om het recreatief te gaan gebruiken is het onjuist om de bestemming Verblijfsrecreatie bij aanvang al toe te kennen.

Aanvulling op de zienswijze:
Zoals reeds aangegeven richten zijn bezwaren zich tegen de wijziging van de bestemming op de percelen aan de overzijde van de Bonekampweg, die zijn perceel scheidt van de percelen van Erve Wallenbeek. Aan de Wallenbeekweg 20 wordt de bestemming "Wonen" toegekend. In een enkelvoudige woonfunctie op deze gronden kan hij zich wel vinden, maar uit het ontwerp van de planregels, art. 30, bestemming "Wonen" in samenhang met de kaart, blijkt dat tevens "verblijfrecreatie" wordt toegestaan en hierover maakt hij zich grote zorgen.
Hij vindt de bestemmingsregeling verder nogal onduidelijk.

Uit de planregels begrijpt hij dat er ter plaatse van de specifieke bouwaanduiding met volgnummer b op de plankaart twee wooneenheden mogen worden gebouwd, dan wel aanwezig zijn, en krijgen een vrijgekomen agrarisch bedrijfsgebouw en een belendend klein karakteristiek schuurtje de functieaanduiding "Verblijfsrecreatie". Niet duidelijk is waar deze aanduiding precies betrekking op heeft en waarom deze planologische functie wordt toegekend. Op de digitale verbeelding kan hij de bouwaanduiding met volgnummer b niet terugvinden. In zoverre komen de planregels en de digitale verbeelding dan ook niet met elkaar overeen.

Verder leidt hij uit bedoelde planregel af dat indien aan een aantal voorwaarden wordt voldaan de bestemming kan worden gewijzigd, zonder dat een nadere toetsing plaatsvindt. Wie beoordeelt bijvoorbeeld of er sprake is van een "goede landschappelijke inpassing en handhaving en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit"? Deze regeling leidt bij hem tot een rechtsonzekere situatie. Hiertegen maakt hij bezwaar om de volgende redenen:

In de eerste plaats moet worden betwijfeld of "verblijfsrecreatie" op deze plek in het belang is van een goede ruimtelijke ordening. In de plantoelichting is dienaangaande geen duidelijke en zorgvuldige afweging van belangen te vinden, met name een afweging van belangen van omwonenden. Ook de noodzaak voor deze ruime bestemming wordt niet verklaard.

Zoals bekend betreft het hier een kwalitatief hoogwaardige woonomgeving, waar voorzieningen ontbreken die bij een recreatieve bestemming niet kunnen worden gemist. Het valt op dat de definitie van verblijfsrecreatie in het bestemmingsplan zeer ruim is, namelijk "een vorm van recreatie waarbij de recreant voor een bepaalde tijd, maar ten minste een nacht in het recreatiegebied of de toeristische plaats verblijft. Het gebied kan daartoe worden ingericht met faciliteiten, zoals bed- en breakfastgelegenheden en kampeerterreinen.

Het is hoogst onzeker wat hij ter plaatse kan verwachten. Er kan volgens de definitie sprake zijn van een kampeerterrein, maar evenzeer van andere vormen van recreatief woonverblijf. Kwantitatief is deze functie niet begrensd.
Nog afgezien van het feit dat op basis van het plan dus niet duidelijk is welke vorm en welke omvang van verblijfsrecreatie er kan komen, zal door verblijfsrecreatie op die percelen de kwaliteit van zijn leefomgeving worden aangetast. Een kampeerterrein bijvoorbeeld zal leiden tot veel verkeer en het continue af- en aanrijden van auto's met daarbij onveiligheid. Er is geen onderzoek gedaan naar de toename van verkeersbewegingen en naar parkeerfaciliteiten. Verder kan veel, ook nachtelijke, geluidsoverlast ontstaan door luidruchtige campinggasten. Bij een recreatiefunctie zal meer verlichting op het terrein en bij de gebouwen komen, dat hinderlijk is voor omwonenden en schadelijk voor de fauna. Ook wordt gevreesd voor toename van zwerfvuil.

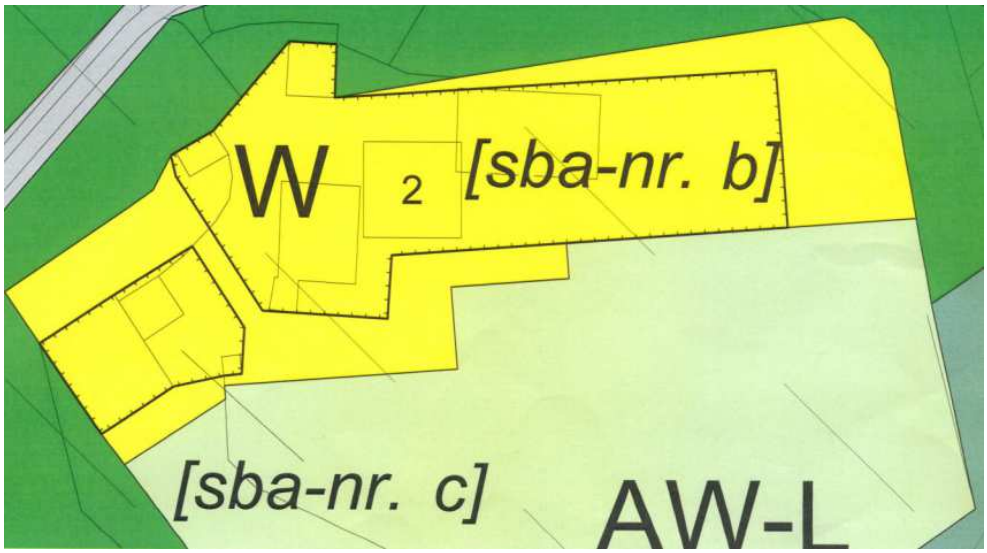
Bij toekenning van een dergelijke functie zal ook de (bos)brandveiligheid in de afweging moeten worden betrokken, zeker gelet op de klimaatverandering. Hij vraagt zich af of de gevolgend van het toekennen van deze aanduiding voldoende zijn onderzocht en onderkend.

De aanwezigheid van personen die ter plaatse kortstondig recreatief verblijven zal teven bijdragen tot een gevoel van sociale onveiligheid. In de omgeving zullen "vaste" bewoners in het algemeen bekend zijn en zich bij vestiging bij de buren ook bekend maken en zij zullen blijk geven van betrokkenheid bij de omgeving en van de nodige zorg voor de instandhouding van de kwaliteit ervan. Recreanten niet. Zij zijn anoniem en zullen zich ook buiten het terrein ophouden, vooral bij gebrek aan entertainment aldaar. In een dichtbeplante, dunbevolkte en min of meer afgelegen omgeving als deze, waar bovendien maar zelden politietoezicht is, zal dit leiden tot gevoelens van onveiligheid.

Tenslotte merkt hij op dat de functie "Verblijfsrecreatie" in strijd is met de provinciale omgevingsverordening en het provinciaal omgevingsbeleid. Volgens de provincie Overijssel is uitbreiding van het aantal recreatiewoningen ongewenst, ondermeer omdat daarmee het ondernemerschap en de kwaliteit van voorzieningen onder druk komt te staan. Verder is het volgens de provincie uit een oogpunt van zuinig ruimtegebruik ongewenst om nieuw aanbod te creëren dat niet zal worden opgenomen door de recreatieve verhuurmarkt. Een toename van recreatievoorzieningen past hier naar zijn mening niet binnen.

Verzoek om met de bezwaren rekening te houden en meer in het bijzonder om de functieaanduiding "Verblijfsrecreatie" te laten vervallen.

Antwoord:
Wij komen tegemoet aan het verzoek om de functieaanduiding Verblijfsrecreatie te laten vervallen. Wij nemen een bouwaanduiding op die het mogelijk maakt om onder voorwaarden een wooneenheid te bouwen.



De planregels hebben wij als volgt geformuleerd:

b. Ter plaatse van de specifieke bouwaanduiding met volgnummer b op de verbeelding (Wallenbeekweg 20) mogen twee wooneenheden gebouwd worden, dan wel aanwezig zijn, mits voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:
   1. De agrarische activiteiten op het adres Wallenbeekweg 20 zijn beëindigd;
   2. De pachtovereenkomst tussen pachter en verpachter, die rust op de betreffende percelen aan de Wallenbeekweg 20 te Enschede, is door de bevoegde pachtrechter beëindigd dan wel ontbonden.
   3. Milieuvergunningen in relatie tot het uitoefenen van het agrarisch bedrijf ter plaatse zijn ingetrokken, dan wel van rechtswege opgehouden te bestaan.
   4. Een in het kader van de Rood voor Rood regeling opgestelde exploitatieovereenkomst is gesloten tussen de aanvrager en de gemeente Enschede.
   5. In het kader van de Rood voor Rood regeling zijn de daarvoor in aanmerking gekomen gebouwen op het perceel op de locatie Wallenbeekweg 20, kadastraal bekend gemeente

Lonneker, sectie E, nummer 8493 en op de locatie Harberinksweg 561, kadastraal bekend gemeente Lonneker, sectie U, nummers 3535 en 3536 inclusief de daarbij behorende erfverharding, putten en funderingen gesaneerd.

6. Door middel van een rapport wordt aangetoond dat er sprake is van een goede landschappelijke inpassing en handhaving en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.

c. Ter plaatse van de specifieke bouwaanduiding met volgnummer c op de verbeelding (Wallenbeekweg 20) mag één wooneenheid gebouwd worden, dan wel aanwezig zijn, mits voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:
   1. De agrarische activiteiten op het adres Wallenbeekweg 20 zijn beëindigd.
   2. De pachtovereenkomst tussen pachter en verpachter, die rust op de betreffende percelen aan de Wallenbeekweg 20 te Enschede, is door de bevoegde pachtrechter beëindigd dan wel ontbonden.
   3. Milieuvergunningen in relatie tot het uitoefenen van het agrarisch bedrijf ter plaatse zijn ingetrokken, dan wel van rechtswege opgehouden te bestaan.
   4. De inhoud van de nieuwe wooneenheid en bijbehorend bijgebouw mag het volume van de huidige schuren niet overschrijden. Door middel van een rapport wordt aangetoond dat er sprake is van een goede landschappelijke inpassing en handhaving en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.

48. Vereniging Behoud Hoge Boekel & Omgeving, Glanerbruggeweg 50, 7532 RG Enschede

Telefoon secretariaat: 053 - 4350364
e-mail secretariaat: hrvd@telfort.nl

Zienswijze:
De Vereniging maakt zich zorgen over de gevolgen van de voorgenomen veranderingen op erve Wallenbeek aan de Wallenbeekweg 20. Dit behoort tot de oudste en landschappelijk mooiste erven ten noordoosten van Enschede. Bij de presentatie van het betreffende plan op 25 juni jl. in cafe-restaurant Hoge Boekel is uitgelegd dat één en ander functioneel passend is binnen het beleidskader van de Gids Buitenkans. Onze bezorgdheid gaat echter over de kwaliteit en vormgeving van het uit te voeren plan. In het geval van een zo unieke en historische locatie kan de vraag wat ontwikkeld gaat worden niet los worden gezien van de vraag hoe één en ander gaat gebeuren (qua nieuwbouw, verbouwing en erfinrichting). De Vereniging dringt erop aan dat de gemeente de voorgestelde vernieuwingen en wijzigingen op erve Wallenbeek zal toetsen aan de voorwaarden "passend in de omgeving" en "respect voor het cultuurhistorisch karakter". Een adekwate kwalitatieve invulling op deze beeld- en sfeerbepalende locatie in het Hoge Boekel is van groot cultuurhistorisch, landschappelijk en recreatief belang.
Antwoord:
De presentatie van het project erve Wallenbeekweg heeft plaatsgevonden op 21 juni.
Naar aanleiding van een ingediende zienswijze hebben wij besloten om een aanvulling te maken voor de Wallenbeekweg 20. Het recreatieve aspect bij het ontwikkelen van het erf is komen te vervallen. De bewoners van de huidige boerderij krijgen de mogelijkheid om onder voorwaarden een wooneenheid te bouwen ter plaatse van de huidige schuren. Zie ook de beantwoording van zienswijze nummer 47.

Categorie "Wonen - Landelijk wonen"

49. Arag Rechtsbijstand, t.a.v. dhr. mr. G.G. Kranendonk, Kastanjelaan 2, 3833 AN Leusden, Postbus 230, 3830 AE Leusden.

Telefoon: 033 - 4342300
e-mail: G.Kranendonk@arag.nl

Zienswijze:
Namens dhr. […] te Enschede, dient hij een zienswijze in. Het gaat om de maximale hoogte van bijgebouwen van 3 meter, voor over die binnen 3 meter van de perceelsgrens staan. Cliënt heeft een berging/carport tot op 1 meter van de perceelsgrens, deze staat helemaal in

het bos. Als de berging/carport 2 meter zou worden opgeschoven is het niet meer mogelijk om de carport in te rijden. Als die 2 meter zou worden opgeschoven, moet er een 60 jaar oude spar gekapt worden. Als cliënt aan beide zijden een strookje grond van de buren zou kopen verandert er niets in aanzichten en dergelijke, maar dan is ineens een hoogt tot zelfs 6 meter toegestaan.
Verzoek is dan ook om te overwegen om voor de overschrijding van die maximale bebouwingshoogte ruimte te bieden, omdat juist in het buitengebied dit aanleiding kan geven tot te weinig mogelijkheden. Verzoek om ruimte te bieden tot in ieder geval een hoogte van 3,75 meter, in specifiek aangeduide gevallen, daar waar bestaande gebouwen anders wegbestemd zouden worden. Verzoek als minimaal in acht te nemen afstand tot aan de perceelsgrens aansluiting te zoeken bij de afstand genoemd in het Besluit omgevingsrecht vor omgevingsvergunningsvrije gebouwen, namelijk 1 meter tot de zijdelingse perceelsgrens. Plus het verzoek om tevens de mogelijkheid te bieden om voor overhangende delen zoals goten en daken een afstand van 0,5 meter mogelijk te maken, indien de eigenaar van het buurperceel zich hiermee akkoord verklaard.

Antwoord:
Wij zijn tot inzicht gekomen dat de maximale hoogte van 3 meter te laag is, en hebben besloten dit onderdeel van de planregels te veranderen in 6 meter. Dit betekent dat aan het verzoek om 3,75 te hanteren hier ruim wordt tegemoet gekomen. Aangezien er ook bijgebouwen zijn die aansluiting hebben aan het hoofdgebouw, is ervoor gekozen om deze bouwhoogte te hanteren.

Eindnoten

1. Y. Weustink, H. Wieringa, 'Verkenning toekomst buitengebied Enschede', mei 2005.

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© Januari 2015, gemeente Enschede

enschede.nl

Gemeente Enschede

Toelichting

Bestemmingsplan

Eschmarke Zuid West 2010

Status: Onherroepelijk

enschede.nl

Eschmarke Zuid West 2010

Inhoudsopgave

Toelichting **3**

Hoofdstuk 1 Inleiding **3**
1.1 Functie en status bestemmingsplan 3
1.2 Aanleiding en doel bestemmingsplan 3
1.3 Ligging en begrenzing plangebied 3
1.4 Geldende juridische regelingen 4
1.5 Leeswijzer 7

Hoofdstuk 2 Gebiedsbeschrijving **9**
2.1 Algemene beschrijving van het plangebied 9
2.2 Cultuurhistorie 14

Hoofdstuk 3 Planologisch beleidskader **15**
3.1 Rijksbeleid 15
3.2 Provinciaal en regionaal beleid 16
3.3 Gemeentelijk beleid 19

Hoofdstuk 4 Omgevingsaspecten **31**
4.1 Milieu 31
4.2 Water 48
4.3 Archeologie 70
4.4 Ecologie 72

Hoofdstuk 5 Gewenste ontwikkeling plangebied **77**
5.1 Projecten en nieuwe intitiatieven 78

Hoofdstuk 6 Juridische planopzet **79**
6.1 Plansystematiek en bestemmingsmethodiek 79
6.2 Indeling planregels 82
6.3 Handhaving 88

Hoofdstuk 7 Economische uitvoerbaarheid **90**

Hoofdstuk 8 Participatie **91**
8.1 Adviezen 91
8.2 Vooroverleg 91
8.3 Procedure 91

Bijlagen **93**
Bijlage 1 Akoestisch onderzoek Leuriks Oost 94
Bijlage 2 Archeologisch onderzoek 139
Bijlage 3 Bodemkundig-hydrologisch onderzoek 177
Bijlage 4 Onderzoek Flora- en faunawet Leuriks Oost 209
Bijlage 5 QRA Hogedruk aardgasleidingen 229
Bijlage 6 Nota Samenvatting en beantwoording zienswijzen 276

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden in het kort de functie en status van een bestemmingsplan beschreven, wordt toegelicht wat de aanleiding is geweest om het bestemmingsplan “Eschmarke Zuid West 2010” te maken en wat het doel van het bestemmingsplan is, wordt de situering en de begrenzing van het plangebied beschreven, wordt een overzicht gegeven van de geldende juridische regelingen en wordt een vooruitblik gegeven op de rest van deze plantoelichting.

1.1 Functie en status bestemmingsplan

De ruimtelijke ordening heeft als doel zo gunstig mogelijke voorwaarden te creëren voor het gebruik en de ontwikkeling van een bepaald gebied. Dit gebeurt door het toekennen van een bestemming aan de gronden in het bestemmingsplan en het geven van regels voor het gebruik van de grond en van de zich daarop bevindende bouwwerken. Het bestemmingsplan is het juridisch toetsingskader, dat voor overheid en burgers rechtstreeks bindende regels geeft.

Met het bestemmingsplan kan de gemeenteraad bepalen welke inrichting en bebouwing en welk gebruik in het plangebied is toegestaan. Het bestemmingsplan is daarmee een instrument om de bestemming, de inrichting en het beheer van gronden te regelen.

Een bestemmingsplan geeft dus antwoord op de vraag waar bijvoorbeeld winkels, horeca of bedrijven mogen komen, welke gronden zijn bestemd voor openbaar groen of verkeersdoeleinden, maar bevat ook onder meer regels voor de maximaal toegestane hoogte en oppervlakte van bouwwerken. In die zin vervult het bestemmingsplan een centrale rol in het concretiseren van ruimtelijk beleid.

Het bestemmingsplan bevat een verbeelding of een daarmee vergelijkbare informatiedrager waarop de verschillende bestemmingen zijn aangegeven, en regels ten aanzien van de bebouwing en het gebruik van de grond en de bouwwerken in verband met de bestemming. Het plan gaat vergezeld van een toelichting met een uiteenzetting over de uitvoering van het plan en de ruimtelijk relevante kwaliteitseisen.

1.2 Aanleiding en doel bestemmingsplan

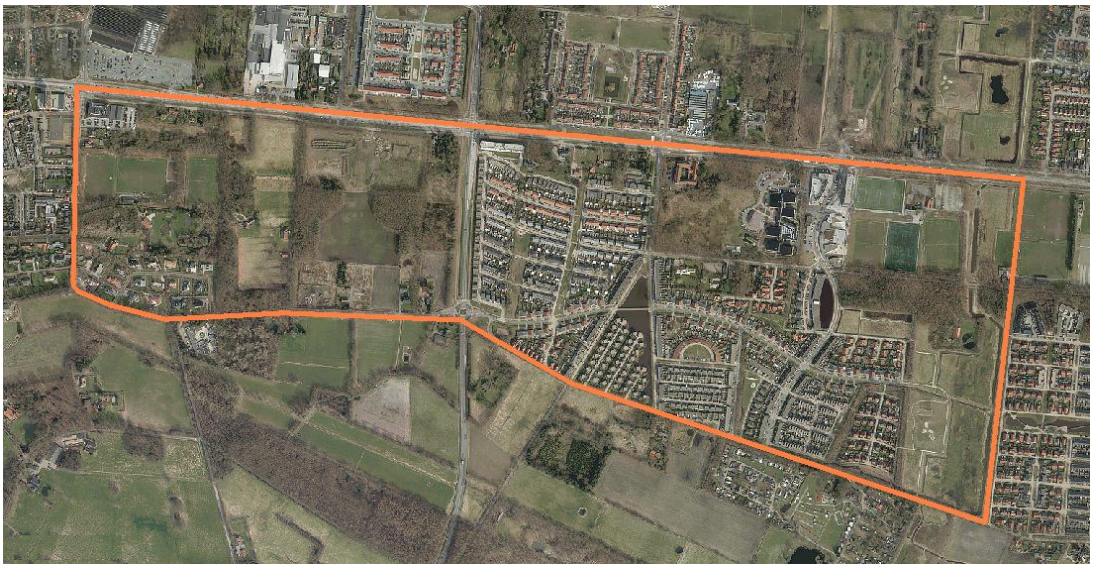
Het voorliggende bestemmingsplan beoogt voor het plangebied "Eschmarke Zuid West 2010" een actuele juridische regeling te geven. Het plan beschermt bestaande -waardevolle- ruimtelijke structuren en maakt, waar dat nog mogelijk is in het plangebied, nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen planologisch mogelijk. Uitgangspunt daarbij is het conserveren van de bestaande inrichting van het gebied ten behoeve van een goed ruimtelijk beheer.

Voor het overgrote deel van het plangebied wordt de bestaande planologische situatie vastgelegd. Voor het gebied De Leuriks Oost - gelegen ten westen van de Oostweg tussen Gronausestraat en Keppelerdijk - wordt het realiseren van in totaal 110 woningen met bijbehorende voorzieningen als wegen en groen mogelijk gemaakt.

1.3 Ligging en begrenzing plangebied

De gemeente Enschede is ingedeeld in stadsdelen, wijken en buurten. Het gebied waarop het bestemmingsplan “Eschmarke Zuid West 2010” betrekking heeft, is gelegen in het stadsdeel Oost. Het is gelegen ten oosten van de bestaande bebouwde kom van Enschede en ten westen van de bebouwing in de wijk Eilermarke.

Het gebied van onderhavig bestemmingsplan wordt aan de noordzijde begrensd door de Gronausestraat, aan de oostzijde door bestaande bebouwing aan de Citroenvlinder en de Avondroodvlinder en het complex van voetbalvereniging Eilermarke, aan de zuidzijde door de Keppelerdijk en aan de westzijde door de Zuid Esmarkerrondweg.



Luchtfoto plangebied

1.4 Geldende juridische regelingen

Voor het gebied van onderhavig bestemmingsplan “Eschmarke Zuid West 2010” geldt momenteel het bestemmingsplan "De Eschmarke".

Het bestemmingsplan “De Eschmarke” is op 18 maart 1996 door de gemeenteraad van Enschede vastgesteld en op 5 november 1996 door Gedeputeerde Staten (gedeeltelijk) goedgekeurd. Bij uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 15 juni 1998 is dit bestemmingsplan plan onherroepelijk van kracht geworden.

Het bestemmingsplan "De Eschmarke" is een globaal bestemmingsplan waarbij de invulling van het gebied grotendeels plaatsvindt via uitwerkingsplannen zoals bepaald in artikel 11 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening. In het bestemmingsplan zijn de hoofdlijnen vastgelegd die de randvoorwaarden vormen waarbinnen de invulling van de uitwerkingsplannen dient te geschieden.

In het bestemmingsplan “De Eschmarke” hebben de gronden waarvoor het onderhavige nieuwe bestemmingsplan “Eschmarke Zuid West 2010” is gemaakt de bestemmingen "Bijzondere doeleinden", "Ecologische verbindingszone", "Groengebied", "Hoofdwegen, nader uit te werken door burgemeester en wethouders", "Landgoed", "Sport", "Voorzieningen", nader uit te werken door burgemeester en wethouders", "Wonen, nader uit te werken door burgemeester en wethouders" en "Woonbebouwing" .



Fragment onherroepelijk bestemmingsplan De Eschmarke; plangebied bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West"

Om in het gebied globaal begrensd door de Gronausestraat, de Haverkampweg, de Ekersdijk, de Esmarkelaan, de Keppelerdijk en de Oostweg woningbouw met bijbehorende voorzieningen als wegen en groen mogelijk te maken is nadere uitwerking "Eekmaat West" in procedure gebracht. Deze nadere uitwerking is vastgesteld op 9 december 1997. De gronden in deze nadere uitwerking zijn bestemd voor "Groenvoorziening", "Park", "Water/vijver", "Verkeersdoeleinden", "Weg" en "Woonbebouwing".



Verkavelingskaart gedeelte Eekmaat West

Voor de gronden van de voormalige erve "Dinkelhoeve", een onbebouwde "groene wig" gelegen tussen de Hoornbladlaan en Moerrasspirealaan, is een plan gemaakt voor het realiseren van zes vrijstaande woningen.

Aangezien de bouw van de zes woningen niet past in de voorwaarden van de nadere uitwerking "Eekmaat West" is daarvoor een herziening van die nader uitwerking in procedure gebracht. Middels deze herziening 4 wordt het mogelijk de zes woningen te bouwen en het gebied een groen aanzicht te laten behouden.

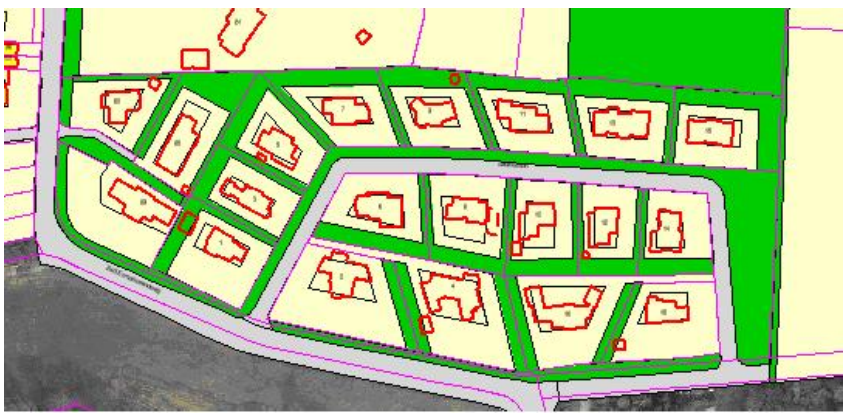


Fragment geldend plan Herziening

Fragment plankaart herziening 4 nadere uitwerking "Eekmaat West"

Voor het realiseren van een rotonde Oostweg-Keppelerdijk-Eekmaatlaan is nadere uitwerking "Rotonde Oostweg" in procedure gebracht. Gronden in deze nadere utiwerking zijn bestemd voor "Groenvoorziening", "Weg" en "Verkeersdoeleinden categorie 4". Deze nadere uitwerking op vastgesteld door Burgemeester en Wethouders op 16 september 1998.

Voor het realiseren van woningbouw op gronden in de zuid-oosthoek van de Keppelerdijk en de Zuid Esmarkerrondweg is bestemmingsplan "De Leuriks West" in procedure gebracht. Aangezien de realisering van deze woningen met bijbehorende voorzieningen als wegen en groen niet voldeden aan de randvoorwaarden zoals die zijn gesteld in het bestemmingsplan De Eschmarke was het noodzakelijk hiervoor een afzonderlijk bestemmingsplan in procedure te brengen. Dit bestemmingsplan is door de gemeenteraad vastgesteld op 3 maart 2003 en door Gedeputeerde Staten van Overijssel goedgekeurd op 23 juni 2003.



Fragment bestemmingsplan "De Leuriks West"

Gronden met de bestemming "Voorzieningen, nader uit te werken door burgemeester en wethouders" zijn bestemd voor winkel-, medische-, onderwijs- en welzijnsvoorzieningen, alsmede voor wegen, woningen en (horeca)bedrijven, verblijfsdoeleinden, parkeer- en groenvoorzieningen. Op gronden met de bestemming "Voorzieningen" is middels het toepassen van de zogenaamde "artikel 19-procedure" medewerking verleend aan het realiseren van een fysiotherapiepraktijk, een winkelcentrum met op de verdiepingen appartementen, een schoolgebouw en een kinderdagverblijf en een appartementencomplex waarvan een gedeelte wordt gebruikt door de basisschool. Bouwvergunning voor deze bebouwing is verleend op basis van door de provincie Overijssel afgegeven zogenaamde verklaringen van geen bezwaar. Door dit gebied loopt de wijkontsluitingsweg, de Esmarkelaan.

De in het bestemmingsplan "De Eschmarke" opgenomen bestemmingen "Ecologische verbindingzone","Groengebied", "Sport", "Bijzondere doeleinden", "Woonbebouwing" en "Landgoed" zijn zogenaamde eindbestemmingen. De ontwikkeling van gronden met deze bestemmingen kan zonder meer plaatsvinden.

Gronden bestemd voor “Ecologische verbindingszone” zijn bestemd voor de bescherming, instandhouding, ontwikkeling en verbetering van natuur- en landschapswaarden, alsmede - daar waar dit middels een aanduiding op de plankaart is aangegeven - voor het realiseren van banen ten behoeve van een zogenaamde Hoogwaardig Openbaar Vervoerlijn, alsmede voor woning(en), daar waar dit middels een aanduiding "w" op de plankaart is aangegeven.

In onderhavig bestemmingsplan betreft het de gebiedsstrook gelegen ten oosten van het wijkdeel "Eekmaat West" en de gebiedsstrook gelegen ten westen van de gronden met de bestemming "Landgoed".

In het gebied De Leuriks Oost gelegen tussen Gronausestraat, Oostweg en Keppelerdijk komen gronden voor die bestemd zijn voor “Groengebied”. Gronden met deze bestemming zijn bestemd voor de handhaving (en/of de aanleg) van onder meer parken, plantsoenen, bospercelen, waterpartijen, bermstroken, toegangspaden, fietspaden, voetpaden.

Gronden gelegen op de zuid-oosthoek van de Gronausestraat en Zuid Esmarkerrondweg en gronden gelegen ten zuiden van de Gronausestaat en ten westen van het appartementencomplex aan de Esmarkelaan hebben de bestemming “Sport”. Deze gronden zijn bestemd voor de bouw en aanleg van sportvoorzieningen met daarbij behorende verblijfsdoeleinden alsmede voor middels op de plankaart aangegeven aanduidingen voor Hoogwaardig Openbaar Vervoerlijn, woning, buffer ecologische zone en voor "Bijzondere doeleinden" aangegeven middels een accentpunt. Voor deze gronden geldt een bebouwingspercentage van 5% en de restrictie dat hier niet hoger mag worden gebouwd dan in één bouwlaag. Ter palatse van een accentpunt geldt een maximale bebouwingshoogte van 12 meter en een maximaal bebouwingsoppervlak van 1000 $m^{2.}$ Ter plaatse van het accentpunt op de zuid-oosthoek van de Gronausestraat en Zuid Esmarkerrondweg is het Servicecentrum Oost gerealiseerd.

Gronden gelegen ten oosten van het gedeelte Leuriks West zijn bestemd voor "Landgoed". Deze gronden zijn bestemd voor het bouwen van woningen met de daarbij behoreden aanbouwen, bijgebouwen, uitbouwen en andere bouwwerken alsmede voor verblijfsdoeleinden en groenvoorzieningen alsmede voor de bescherming, instandhouding, ontwikkeling en verbetering van natuur- en landschapswaarden. Gelet op het landschappelijke karakter van dit gebied geldt een bebouwingspercentage van slechts 2 %.

Voor een perceel gelegen aan de Zuid Esmarkerrondweg geldt de bestemming "Woonbebouwing". Deze gronden zijn bestemd voor de bouw van woningen met de daarbij behorende aanbouwen, bijgebouwen, uitbouwen en andere bouwwerken alsmede voor andere voorziening zoals voetpaden, in- en uitritten naar en van woningen.

1.5 Leeswijzer

Dit bestemmingsplan bestaat uit een analoge en digitale verbeelding, regels en deze toelichting. De verbeelding en de regels vormen gezamenlijk het juridische deel van het bestemmingsplan; in samenhang met elkaar gelezen, wordt duidelijk voor welke doeleinden gronden mogen worden gebruikt en of, en zo ja, onder welke voorwaarden mag worden gebouwd.

Na een inleidend hoofdstuk, waarin ondermeer wordt ingegaan op de aanleiding en het doel van het nieuwe bestemmingsplan, volgt het inhoudelijke deel van deze toelichting met een beschrijving van de bestaande situatie (hoofdstuk 2). Zaken die daarbij aan de orde komen betreffen een ruimtelijke analyse, een

beschrijving van de ruimtelijke en functionele structuur met de buurtkarakteristieken en de ruimtelijke kwaliteit. In het daarop volgende hoofdstuk 3 worden de beleidskaders beschreven die bij het opstellen van dit bestemmingsplan een rol hebben gespeeld. Het gaat daarbij om beleid van zowel het Rijk, de provincie, regio Twente als de gemeente zelf. Hoofdstuk 4 geeft aan op welke wijze met de diverse omgevingsaspecten, waaronder de milieu-aspecten rekening is gehouden.

Aansluitend volgt een hoofdstuk waarin het plan inhoudelijk wordt beschreven. Daarbij wordt ingegaan op de gewenste ruimtelijke en functionele hoofdstructuur en projecten die binnen de planperiode ten uitvoer zullen worden gebracht. Hoofdstuk 6 bevat een verantwoording van de juridische opzet. Hierbij wordt onder andere aandacht besteed aan de planmethodiek en worden de in het plan voorkomende bestemmingen kort beschreven. In de laatste twee hoofdstukken wordt verslag gedaan van het onderzoek naar de financiële uitvoerbaarheid van het plan (hoofdstuk 7), en wordt de wijze beschreven waarop burgers en maatschappelijke organisaties bij de voorbereiding van het bestemmingsplan zijn betrokken met de resultaten van het vooroverleg en de zienswijzenprocedure (hoofdstuk 8).

Aangezien onderhavig bestemmingsplan niet alleen het vastleggen van de bestaande planologische situatie betreft maar ook het realiseren van een nieuwe ontwikkeling in het gebied Leuriks Oost, wordt in de diverse hoofdstukken en paragrafen waar nodig afzonderlijk ingegaan op de omstandigheden in het gebied Leuriks Oost.

Hoofdstuk 2 Gebiedsbeschrijving

In dit hoofdstuk wordt een algemene beschrijving van het plangebied gegeven. Daarbij wordt ingegaan op de huidige ruimtelijke en functionele structuur van het plangebied en de cultuurhistorische en archeologische waarden van het plangebied.

2.1 Algemene beschrijving van het plangebied

Het gebied van onderhavig bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010" heeft betrekking op gronden gelegen in de wijken Eekmaat West, het Centrumgebied Eschmarke, de Leuriks West en toekomstige woonwijk Leuriks Oost. Daarnaast beslaat het gebied twee ecologische verbindingszones en de resterende gronden tussen bovengenoemde wijken en de Gronausestraat. Al deze gebieden maken onderdeel uit van een groot uitleggebied tussen Enschede en Glanerbrug, de Eschmarke genaamd. De Eschmarke is in het kader van de VINEX aangewezen als grotere woningbouwlocatie van Enschede. De oorspronkelijke structuur in de Eschmarke heeft een sterke orthogonale opzet. Deze kent zijn oorsprong in de lange lijnen tussen Enschede en Glanerbrug, zijnde de Gronausestraat en de spoorlijn en de haaks daarop toegepaste ontginningsrichting. De bestaande oostwest en noordzuidlijnen (infrastructurele en groene lijnen) vormen de dragers van een raster, welke de basis vormt voor het stedenbouwkundig concept voor het gebied tusssen Enschede en Glanerbrug. Aan het raster is een aantal nieuwe lijnen toegevoegd, zodat een ruimtelijk raamwerk is ontstaan voor de verdere ontwikkeling van De Eschmarke. De Eschmarke wordt in noord-zuidrichting doorsneden door drie ecologische verbindingszones: een boszone, een heidezone en een beekzone.

Het gebied van het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010" bevindt zich in de zuidwesthoek van De Eschmarke en wordt ten noorden begrensd door de Gronausestraat, ten oosten door de woonwijk Eilermarke, ten zuiden door het buitengebied en ten westen door de Zuid Esmarkerrondweg.

Voor heel Eschmarke geldt in algemene zin een suburbaan en tuinstedelijk woonmilieu. Zodoende bestaat het woningaanbod in alle deelgebieden voornamelijk uit rijtjeswoningen, tweekappers, geschakelde woningen en vrijstaande woningen.

Zowel de Eekmaat West, de Leuriks West als ook in de toekomst de Leuriks Oost kunnen worden beschouwd als beheersgebied. De overheersende functie is hier wonen, waarbij in de toekomst geen veranderingen van ingrijpende aard worden voorzien. Toekomstige ontwikkelingen binnen de drie woonwijken zullen zich richten op meer groene woonmilieus met lagere bebouwingsdichtheden.

2.1.1 Ruimtelijke structuur

Ruimtelijke hoofdstructuur per deelgebied

Centrumgebied Eschmarke en Bruggerbosch

Het Centrumgebied is onderdeel van een centrale as in de wijk De Eschmarke, waarbij de diverse gebouwen zijn gerangschikt langs een meanderende ontsluitingsweg die tevens functioneert als ontsluiting van de achterliggende woongebieden. In het Centrumgebied zijn de wijkvoorzieningen voor Eschmarke geconcentreerd. Ten westen hiervan ligt het woon-zorgcomplex Bruggerbosch als een autonoom gebied.

Eekmaat West

De Eekmaat West grenst aan de noordzijde aan de Gronausestraat, aan de westzijde aan de Oostweg, aan de zuidzijde aan het buitengebied en aan de oostzijde aan de woonwijk Eilermarke.

In het gebied worden door middel van lijnelementen directe relaties gelegd met aanliggende plandelen. De in het gebied aanwezige wegen de “Slinger”, de “Kronkel” en de Dolphiaweg vormen hierbij een continue beweging door de verschillende plandelen heen. Vanaf deze twee doorgaande slingerende routes worden de

verschillende buurten met een eigen bebouwingskarakteristiek ontsloten.

Leuriks Oost

Het gebied Leuriks Oost ligt ingeklemd tussen de Gronausestraat aan de noordzijde, de Keppelerdijk aan de zuidzijde en de Oostweg aan de oostzijde. Aan de westzijde wordt het plangebied begrensd door het landgoed De Leuriks, met daarnaast het woongebied De Leuriks West.

De oost- en westrand van de Leuriks Oost worden gevormd door twee grote bospercelen. De laanbeplanting langs de Gronausestraat vormt de groene noordrand van het gebied.

Ten zuiden grenst het plangebied aan de Keppelerdijk, een landelijke weg die de Leuriks Oost scheidt van het prachtige buitengebied van Enschede.

Ook de Leuriks Oost maakt onderdeel uit van het zogenoemde “Boswonen-Zuid” gebied. Dit gebied is een bijzondere zone vanwege de huidige landschappelijke kenmerken, de situering van een nabij gelegen ecozone in combinatie met het programma van uitsluitend vrijstaande woningen.

Bij de ruimtelijke opzet van deze nieuwe wijk zijn de huidige kwaliteiten in het gebied, zoals de beeldbepalende bospercelen, de houtwallen en de hoogteverschillen, optimaal benut. De bospercelen en houtwallen zijn geïntegreerd in het stedenbouwkundig plan en vormen de ruimtelijke ruggegraat voor de nieuwe hoofdstructuur van het gebied.

Het plangebied is in een noordelijk en een zuidelijk deel op te delen, waarbij een bestaande natuurlijke laagte de overgangszone tussen noord en zuid vormt. Het snijvlak tussen beide wordt een markante strook openbare ruimte, ingericht als een natuurlijke beekzone.

Landgoed De Leuriks

Het landgoed De Leuriks is een noord-zuid gerichte groene zone die de gebieden de Leuriks Oost en de Leuruiks West van elkaar scheidt. Het gebied ligt aan de Gronausestraat, maar keert zich daar ruimtelijk gezien van af. Het landgoed fungeert eveneens als belangrijke ecologische verbindingszone voor vogels, vlinders en vleermuizen.

Leuriks West

Het gebied De Leuriks West ligt ten zuiden van de Gonausestraat, ten oosten van het landgoed De Leuriks, ten noorden van de Keppelerdijk/het buitengebied en ten westen van de Zuid Esmarkerrondweg. Direct ten noorden van dit gebied bevinden zich een aantal bestaande kavels met woonbebouwing, het Wijkservicecentrum Oost en een enkele kantoorvilla.

De Leuriks West maakt onderdeel uit van het gebied “Boswonen-zuid”, waarin de woonfunctie is gecombineerd met de ecologische verbindingsfunctie van het gebied. In het gebied is veel opgaand groen aangelegd op zeer ruime kavels.

De structuur van Leuriks West wordt vooral bepaald door de structuur van de waterhuishouding en het groen in het plan.

Stedenbouw

Centrumgebied De Eschmarke en Bruggerbosch

Uitgangspunt voor het centrumgebied is dat de ligging aan de Gronausestraat wordt geaccentueerd door bijzondere bebouwing. Het ruimtelijke concept bestaat hier uit een viertal zelfstandige gebieden langs een centrale ontsluitingsweg. Elk gebied biedt plaats aan een gebouw met elk een autonome architectuur en bouwmassa. De afzonderlijke gebouwen omvatten een scholencomplex (Brede school), een praktijk voor fysiotherapie en een winkelcentrum met daarboven woningen.

Voor de praktijk voor fysiotherapie (Medifit) bestaat de mogelijkheid om nog uit te breiden met een huisartsenpraktijk. Hiermee bestaat de mogelijkheid om de footprint van het gebouw met te vergroten. Het bestaande bouwblok zal hiervoor indien nodig worden aangepast.

Ten westen van het Centrumgebied bevindt zich het woon-zorgcomplex Bruggerbosch, een enclave van losse bebouwing in een bomenrijke omgeving. Dit complex met een bebouwingshoogte tussen de drie en vijf bouwlagen functioneert als een autonoom gebied aan de Gronausestraat.

Eekmaat West

Het karakter van Eekmaat West wordt bepaald door de loop van de Heutinkbeek, de aanwezigheid van grote bospercelen en houtsingels alsmede duidelijke hoogteverschillen.

In de Eekmaat West is zowel in de vormgeving van de voor- als achtertuinen, de straten en het openbare groen, het element “water” benadrukt en zichtbaar gemaakt. Een deel van de woningen wordt middels bruggen ontsloten.

Door de inpassing van bestaande landschappelijke elementen zoals bossen en houtsingels is het groene karakter van de wijk gewaarborgd.

Het merendeel van de woningen is noord-zuid georiënteerd, zodat een optimale bezonning van de woningen wordt verkregen. Dit betekent dat de woningen aan de zuidzijde van de straten tuingericht zijn en die aan de noordzijde straatgericht.

Binnen de Eekmaat West zijn drie deelgebieden te onderscheiden met elk eigen stedenbouwkundige, ruimtelijke en architectonische kenmerken. Het betreft hier het centraal in het gebied gelegen gebied in de vorm van een driehoek, het gebied ten oosten van dit gebied en het gebied ten westen van dit gebied.

Karakteristiek van het plandeel ten westen van het gebied in de vorm van een driehoek is het door elkaar geweven patroon van gekromde straten in oost – west richting en noord – zuid routes met een groen karakter. In dit gebied bevindt zich een mix van rijenwoningen, tweekappers, urban villa's en vrijstaande woningen. In het meest westelijk gelegen deel bevindt zich een reeks “geluidswal-woningen” die met hun rug het verkeersgeluid van de Oostweg opvangen.

Het centraal gelegen gebied wordt opgevat als een driehoekige ruimte die aan weerszijden wordt begrensd door twee doorlopende wanden van bebouwing. Het midden wordt gevuld met een tapijt van kubusachtige bebouwing, abstract van vorm en geplaatst op een raster dat sterk contrasteert met de omliggende wandbebouwing.

Ten oosten van deze driehoek wordt vanaf de twee doorgaande routes een aantal buurtjes met een eigen bebouwingskarakteristiek ontsloten. Deze buurtjes worden vanwege hun intieme en besloten sfeer de “Kamers” genoemd. De bebouwing varieert hier van tweekappers tot rijwoningen, vrijstaande woningen en gestapelde bouw langs de “Centrumkronkel”.

Daarnaast bevindt zich in de noordwestelijke hoek van De Eekmaat West een appartementencomplex met een hoogteaccent ter markering van de hoek Gronausestraat en Oostweg.

Leuriks Oost

De Leuriks Oost is een gebied dat nog totaal ontwikkeld moet worden. De Leuriks Oost zal worden gerealiseerd als een ruim opgezette woonwijk met een lage dichtheid, omzoomd door twee grote bospercelen, waardoor hier een lommerrijk en aantrekkelijk woonklimaat ontstaat. Om het groene karakter van het gebied te benadukken volgen de bebouwingsgrenzen zoveel mogelijk de contouren van de bestaande bospercelen. Hierdoor kent de wegenstructuur van Leuriks Oost geen lange rechtstanden, maar laat zich kenmerken door een slingerend verloop van de wegen. Het perspectief van de weggebruiker verandert hierdoor continu, zodat er maximaal contact is met de groene omgeving en zodoende een aangename en kleinschalige woonsfeer ontstaat. Het programma van uitsluitend vrijstaande woningen zorgt voor een hoge mate van transparantie naar de omliggende bosrijke omgeving, die vanaf de straat tussen de woningen door continu aanwezig en zichtbaar is.

In de Leuriks Oost is een verkavelingsmethodiek toegepast waarin een maximale breedte van de hoofdbebouwing is gekoppeld aan de breedte van de kavel. Hierdoor ontstaat altijd een ruime onderlinge afstand van minimaal 8,5 meter tussen de hoofdbebouwing en daarmee een rustig en ritmisch straatbeeld.

De verkaveling staat haaks op de richting van de ontsluitingsstructuur, waardoor de woningen het slingerende verloop van de straten volgen en het kleinschalige en ontspannen karakter van de buurt wordt versterkt.

Landgoed De Leuriks

Het gebied is gelegen rond een oude Twentse boederij, waarvan de inrichting als landgoed met een sterk groen karakter binnen de stadsgrenzen gerespecteerd en gehandhaafd dient te worden.

Leuriks West

De Leuriks West valt te karakteriseren als een rustige, groene villawijk met ruime vrijstaande woningen op riante kavels. De vorm van de kavels is hierbij gebaseerd op het verloop van de hoogtelijnen en de daarmee samenhangende richting van de kavelgreppels. Zodoende zijn onregelmatige kavelvormen ontstaan die het gebied een eigen en informeel karakter geven.

Groen

Centrumgebied De Eschmarke en Bruggerbosch

Het centrum gebied van de Eschmarke ligt ingeklemd tussen twee landschappelijke structuren die nog resteren uit de tijd dat dit gebied nog een agrarische functie had. Deze noord-zuid lopende houtwallen van oudere datum zijn doelbewust opgenomen in de nieuw gebouwde omgeving zodat het gebied randen heeft met een groen karakter van enig formaat.

Het verzorgings- en verplegingscentrum Bruggerbosch is gelegen in een voormalig bosperceel. De intentie is hier om dit groene, bosrijke karakter zoveel mogelijk te behouden en waar mogelijk te versterken. De groene uitstraling en de daarbij horende kwaliteiten geven het terrein haar zo eigen sfeer en uitstraling.

Eekmaat West

Het landschap in de Eekmaat West wordt sterk gekenmerkt door een zogenaamde kamerstructuur. De meeste kamers worden omzoomd door forse bomenrijen en/of houtsingels, meestal begeleid door een sloot of een beek.

Leuriks Oost

In de Leuriks Oost maken de bestaande bospercelen en houtwallen door ruimtelijke inpassing zowel visueel als functioneel een logisch onderdeel uit van de nieuwe woonomgeving.

Vanwege de nadrukkelijke aanwezigheid van het groen, wordt in de Leuriks Oost sterk gestuurd op een hoogwaardige openbare ruimte die naadloos aansluit op de bestaande groene randen. Het aanwezige groen vormt daarmee een belangrijke omgevingskwaliteit voor de nieuwe woonwijk Leuriks Oost. De landelijke sfeer langs de Keppelerdijk dient ondermeer door behoud, aanplant en onderhoud van de huidige begroeiing langs de weg te worden geaccentueerd. De begroeiing langs de Oostweg is onderdeel van het plan.

Landgoed De Leuriks

Dit landgoed is prive bezit en het bestaat uit een boerderij met weilanden, een bungalow en een bosje.

Het hele omringende gebied is vernoemd naar landgoed 'De Leuriks' dat hiervan nog steeds deel uitmaakt. Het kenmerkende in hoogte verlopend hoevenlandschap biedt een rijke schakering aan flora en fauna

De Leuriks is een fraaie groencorridor aan de westelijke kant van de Eschmarke. Het maakt deel uit van een langgerekte groenzone die zich in noord-zuid richting uitstrekt langs de bebouwde kom van Enschede. De Leuriks ligt daarmee in zekere zin op het 'kruispunt' van stad en natuur. Het is een karakteristiek stukje landschap met houtwallen, weilanden, beekjes, bossages en doorzichten.

Leuriks West

Dit exclusieve woongebied is onderdeel van één van de drie ecologische verbindingszones van de Eschmarke. De inzet is hier om het “boswonen” vorm te geven. Dit is ingegeven door de grote hoeveelheid aanwezig bos in de directe omgeving en de uitgangspunten zoals die destijds geformuleerd zijn bij de

inrichtingseisen die gesteld zijn aan de diverse ecologische verbindingszones in de gehele Eschmarke. De openbare ruimte heeft een groen karakter en er zijn eiken geplant die het boskarakter van deze buurt versterken en die een functie vervullen ten aanzien van de ecologische doelstellingen. Dat geldt ook voor de vele aangelegde houtwallen tussen de verschillende kavels. Al deze maatregelen en de ruime groene opzet van het wegprofiel zorgen voor een lommerrijke groene uitstraling van deze wijk. De oplossingen voor het opvangen en bergen van het regenwater via een stelsel van wadies en greppels is ingepast in de groene structuur. De groene uitstraling wordt hierdoor versterkt.

Verkeer

Algemeen

De hoofdontsluiting voor zowel het auto- als het fietsverkeer van het totale plangebied wordt gevormd door de Gronausestraat en de Oostweg. Dit zijn de wegen met de belangrijkste verkeersfunctie in dit deel van de stad. Via deze wegen lopen de hoofdverbindingen tussen Glanerbrug/Eschmarke en Enschede. Maar voor het autoverkeer ook met de rest van Twente en Nederland middels de aansluiting op het rijkswegennet. Buiten de Oostweg en de Gronausestraat behoren alle wegen in het plangebied tot zogenaamde 30 km-zones.

De Gronausestraat vormt ook de route voor de Hoogwaardige Openbaar Vervoerslijn tussen Enschede en Glanerbrug/Eschmarke. Voor het plangebied zijn met name de halteplaatsen bij de aansluitingen van de Esmarkelaan, Dolphialaan, Winterweg en Zuid Esmarkerrondweg van belang. Op wat grotere afstand ligt het Station Eschmarke (circa 500 meter ten noorden van de Gronausestraat ter hoogte van de Esmarkelaan) waarmee via het spoor richting Enschede danwel richting Glanerbrug/Duitsland gereisd kan worden.

Voor het voetgangersverkeer zijn binnen de diverse deelgebieden alle wegen toegankelijk en meestentijds ook voorzien van trottoirs welke een aaneensluitend systeem vormen.

Centrumgebied De Eschmarke en Bruggerbosch

Het Centrumgebied is een belangrijke poort van de Eekmaat West en wordt ontsloten èn doorsneden door de Esmarkelaan: een van de drie ontsluitingswegen voor auto- en fietsverkeer van de Eekmaat West. De Esmarkelaan heeft ter plekke een hoge verblijfsfunctie door de aanwezigheid van het winkelcentrum en de scholen en is daarom ook aangewezen en vormgegeven als 30 km-zone.

Bruggerbosch kent haar hoofdontsluiting voor al het verkeer aan de parallelweg van de Gronausestraat en heeft daarnaast nog een ontsluiting voor het bevoorradend verkeer aan de Eschmarkelaan in het centrumgebied.

Eekmaat West

De Eekmaat West wordt op drie plaatsen voor autoverkeer ontsloten. Aan de westzijde van het plangebied heeft de Moerasspirealaan aansluiting op de Oostweg door middel van een rotonde. Aan de noordzijde wordt het gebied ontsloten via de Dolphiaweg en de Esmarkelaan. Deze twee wegen hebben aansluitingen op de Gronausestraat welke voorzien zijn van een verkeerslichteninstallatie. Bovengenoemde wegen vormen ook de ontsluitingen voor het fietsverkeer. Naast deze gezamenlijke ontsluitingen zijn er ook een aantal belangrijke ontsluitingen welke uitsluitend door fietsverkeer gebruikt kunnen worden. Het betreft de Keppelerdijk en de Ekersdijk welke van oudsher als belangrijke fietsverbindingen tussen Glanerbrug en Enschede gefunctioneerd hebben en dat nu nog steeds doen. Daarnaast is er een derde fietsverbinding tot stand gebracht welke dwars door de ecologische verbindingszone loopt en Glanerbrug/Eilermarke verbindt met Enschede middels de Eekmaatlaan en Moerasspierealaan.

Leuriks Oost

De hoofdontsluiting voor het autoverkeer in de Leuriks Oost loopt in noord-zuid richting en gaat via de Keppelerdijk naar de rotonde met de Oostweg. Vanwege de gewenste oriëntatie van de woningen op de Gronausestraat geldt dat een beperkt aantal kavels grenzend aan de bestaande parallelweg langs de Gronausestraat, via deze weg naar de hoofdrijbaan van de Gronausestraat wordt ontsloten. Om doorgaand autoverkeer (sluipverkeer) tegen te gaan bestaat er binnen het plangebied geen koppeling tussen deze beide ontsluitingen voor het autoverkeer.

Voor het fietsverkeer is deze koppeling wel aanwezig en loopt de noord-zuid verbinding van de parallelweg Gronausestraat door het plangebied naar de Keppelerdijk. Zowel de Gronausestraat als de Keppelerdijk hebben voor het fietsverkeer zowel een belangrijke ontsluitende rol richting Enschede als Glanerbrug. Binnen het plangebied zijn daarnaast nog enkele ondergeschikte fietsontsluitingen richting de Oostweg en Keppelerdijk aanwezig.

Landgoed De Leuriks

Het landgoed De Leuriks wordt voor al het verkeer via een particuliere weg zowel naar de Keppelerdijk als naar de parallelweg van de Gronausestraat ontsloten. Voor autoverkeer geldt wel de beperking dat de Keppelerdijk voor hen in de richting van de Oostweg is afgesloten. Op de parallelweg bestaat er de mogelijkheid voor het autoverkeer via de aansluiting tegenover de Winterweg de hoofdrijbaan in beide richtingen op te rijden.

Leuriks West

De Leuriks West wordt door de Leurikslaan voor al het verkeer ontsloten en kent aan de oostzijde een ontsluiting op de Keppelerdijk en aan de westzijde een ontsluiting op de Zuid Esmarkerrondweg. Voor autoverkeer geldt ook weer de beperking dat de Keppelerdijk voor hen in de richting van de Oostweg is afgesloten.

2.2 Cultuurhistorie

2.2.1 Monumenten

In het plangebied komen geen markante en bijzondere panden voor die op de lijst van gemeentelijke monumenten zijn geplaatst.

2.2.2 Overige cultuurhistorische waarden

De Cultuurhistorische Atlas van Overijssel biedt informatie over historische landschapsstructuren, bouwkundige monumenten en archeologische vindplaatsen - in kaart, foto en toelichting. De gegevens op de kaart zijn afkomstig van de Rijksdienst voor het cultureel erfgoed, het Oversticht en de provincie Overijssel. Volgens deze kaart zijn er in het plangebied geen overige cultuurhistorische waarden.

Hoofdstuk 3 Planologisch beleidskader

Dit hoofdstuk beschrijft, voor zover van belang, het ruimtelijk relevante rijks-, provinciaal, regionaal en gemeentelijk beleid. Naast de belangrijkste algemene uitgangspunten worden de specifieke voor dit plangebied geldende uitgangspunten weergegeven. Het beleid is in dit bestemmingsplan afgewogen en doorvertaald op de verbeelding en in de regels.

3.1 Rijksbeleid

In zijn ruimtelijke visie en doelstellingen gaat het kabinet uit van een dynamisch, op ontwikkeling gericht ruimtelijk beleid en een heldere verdeling van verantwoordelijkheden tussen rijk en decentrale overheden. In het verleden werd het rijksbeleid voor ruimtelijke onderwerpen in afzonderlijke nota's verwoord. Dit kabinet kiest ervoor het rijksbeleid zoveel mogelijk in één nota onder te brengen. Eén Nota Ruimte helpt de overlap tussen de verschillende beleidsterreinen en het aantal aparte nota's terug te dringen, biedt meer helderheid en zorgt voor meer samenhang in het beleid en de uitvoering daarvan.

3.1.1 Nota Ruimte

De Nota Ruimte bevat de visie van het kabinet op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland en de belangrijkste bijbehorende doelstellingen. In deze nota is het ruimtelijk beleid tot 2020 vastgelegd met een doorkijk naar 2030. De nota heeft een strategisch karakter en richt zich op de hoofdlijnen van het beleid. Hoofddoelen van het nationaal ruimtelijk beleid zijn:

- op een duurzame en efficiënte wijze ruimte scheppen voor de verschillende ruimtevragende functies;
- de leefbaarheid van Nederland waarborgen en vergroten;
- de ruimtelijke kwaliteit van stad en platteland verbeteren, met speciale aandacht voor het scheppen van de juiste condities voor het toepassen van ontwikkelingsplanologie.

Meer specifiek richt het kabinet zich hierbij op vier algemene doelen: versterking van de internationale concurrentiepositie van Nederland, bevordering van krachtige steden en een vitaal platteland, borging en ontwikkeling van belangrijke (inter)nationale ruimtelijke waarden, en borging van de veiligheid. Het kabinet heeft gekozen voor een dynamisch en op ontwikkeling gericht ruimtelijk beleid, met als uitgangspunt 'decentraal waar dat kan, centraal waar dit moet'. Het accent ligt daarbij op 'ontwikkeling' in plaats van op 'ordening'. De nota bevat de ruimtelijke bijdrage aan een sterke economie, een veilige en leefbare samenleving en een aantrekkelijk land. Daarbij hoort een aangepaste verdeling van verantwoordelijkheden tussen Rijk en decentrale overheden. Samenspel tussen overheden, maatschappelijke organisaties en burgers wordt nodig geacht om problemen effectief aan te pakken en kansen beter te benutten. Aan decentrale overheden en andere betrokkenen wordt - anders dan tot nu toe het geval was – meer ruimte gelaten om tot maatwerkoplossingen te komen. Verantwoordelijkheden worden daarbij zo dicht mogelijk bij betrokken partijen gelegd.

In de Nota Ruimte wordt duidelijk welke waarden overal tenminste gegarandeerd worden - de 'basiskwaliteit' - en voor welke ruimtelijke structuren het rijk een grotere verantwoordelijkheid heeft: de nationale 'Ruimtelijke Hoofdstructuur'. Alle beleidsuitspraken van het rijk in de Nota Ruimte zijn met één van die twee begrippen te verbinden. De Nota Ruimte bevat generieke regels ter waarborging van de algemene basiskwaliteit, de ondergrens voor alle ruimtelijke plannen, waaraan alle betrokken partijen zijn gebonden. Op het gebied van economie, infrastructuur en verstedelijking gaat het bijvoorbeeld om het bundelingsbeleid, het locatiebeleid, een goede balans tussen rode en groen/blauwe functies, milieuwetgeving en veiligheid. Op het gebied van water, natuur en landschap geldt de basiskwaliteit op punten als de watertoets, functiecombinaties met water, en het groen in en om de stad.

Ruimtelijke kwaliteit kan worden uitgedrukt in de begrippen gebruikswaarde, belevingswaarde en

toekomstwaarde. Gebruikswaarde heeft betrekking op de mate waarin ruimte op een zodanige wijze voor verschillende functies kan worden benut dat zij elkaar versterken. Belevingswaarde betreft vooral de leefomgeving en heeft betrekking op cultureel besef en diversiteit, de menselijke maat, de aanwezigheid van karakteristieke kenmerken en schoonheid. Bij toekomstwaarde gaat het om kenmerken als duurzaamheid, biodiversiteit, robuustheid, aanpasbaarheid en flexibiliteit in de tijd. In de Nota Ruimte geeft het rijk voor de Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur en de basiskwaliteit aan welke de daarbij te betrekken kwaliteiten zijn. Op nationaal niveau zorgt het kabinet hiermee voor een goede ruimtelijke kwaliteit. Decentrale overheden zorgen daarvoor op hun schaalniveau. Daarnaast stellen Nederlandse en internationale verdragen en regels soms eisen die ruimtelijk van belang zijn.

Dit is de 'wettelijke' basiskwaliteit. Het kabinet wil overigens andere overheden stimuleren om zo mogelijk op gebieden als milieu en veiligheid, maar ook landschappelijke kwaliteit en ruimtelijk ontwerp, méér dan alleen basiskwaliteit te realiseren. De gebieden en netwerken die het kabinet van nationaal belang acht, vormen samen de nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur. Daar streeft het rijk in het algemeen naar méér dan basiskwaliteit. De nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur is in de Nota Ruimte selectiever dan in het eerdere beleidsvoornemen van de Vijfde Nota. Het rijksbeleid en de uitvoering daarvan worden daarmee toegespitst. Op het gebied van economie, infrastructuur en verstedelijking gaat het met name om de economische kerngebieden, mainports, brainports en greenports, nieuwe sleutelprojecten, hoofdverbindingsassen en de nationale stedelijke netwerken. Met betrekking tot water, natuur en landschap bestaat de nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur uit de grote rivieren, het IJsselmeergebied, de Kust, Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en natuurbeschermingsgebieden, de Ecologische Hoofdstructuur en robuuste ecologische verbindingen, werelderfgoedgebieden en nationale landschappen.

3.2 Provinciaal en regionaal beleid

Het ruimtelijk beleid van de provincie Overijssel komt vooral ot uitdrukking in de door Provinciale Staten vastgestelde Omgevingsvisie Overijssel. Voorzover dit relevant wordt geacht, wordt in deze paragraaf ingegaan op specifieke aspecten van het provinciale ruimtelijk beleid.

3.2.1 Omgevingsvisie Overijssel

Provinciale Staten van Overijssel hebben op 1 juli 2009 de Omgevingsvisie Overijssel vastgesteld. Deze integrale visie verwoordt de beleidsambities en doelstellingen die van provinciaal belang zijn voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van Overijssel.

De Omgevingsvisie heeft de status van:

- Structuurvisie onder de Wet ruimtelijke ordening
- Regionaal Waterplan onder de Waterwet
- Milieubeleidsplan onder de Wet milieubeheer
- Provinciaal verkeer- en vervoersplan onder de Planwet Verkeer en Vervoer
- Bodemvisie in kader van ILG-afspraak met het Rijk

Het vizier is daarbij gericht op 2030. De Omgevingsvisie biedt kaders en geeft daarbinnen ruimte voor gemeenten, waterschappen, maatschappelijke organisaties en andere initiatiefnemers om ruimtelijke ontwikkelingen te realiseren. De hoofdlijnen van dit beleid zijn normstellend vastgelegd in de Omgevingsverordening Overijssel 2009. In het beleid van de provincie staan de zorg voor ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid centraal. Deze thema's zijn in de Omgevingsverordening in definities verankerd. De definitie van duurzaamheid luidt: “duurzame ontwikkeling voorziet in de behoefte aan de huidige generatie, zonder voor toekomstige generaties de mogelijkheden in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien”. Duurzaamheid vraagt om een transparante afweging van ecologische, economische en sociaal-culturele beleidsambities. De definitie van ruimtelijke kwaliteit luidt: “het resultaat van menselijk handelen en natuurlijke processen dat de ruimte geschikt maakt en houdt voor wat voor mens, plant en dier belangrijk is". Ruimtelijke kwaliteit is het resultaat (bedoeld en onbedoeld) van menselijk handelen en natuurlijke processen. De provincie wil ruimtelijke kwaliteit realiseren door, naast bescherming, ook vooral in te zetten op het verbinden van bestaande kwaliteiten en nieuwe ontwikkelingen. Verbetering van de ruimtelijke kwaliteit

van de leefomgeving staat voorop, met het oog op een goed vestigingsklimaat, een goede woonomgeving en een fraai buitengebied. De essentiële gebiedskenmerken zijn daarbij uitgangspunt.

De hoofdambitie van de Omgevingsvisie is een toekomstvaste groei van welvaart en welzijn met een verantwoord beslag op de beschikbare natuurlijke hulpbronnen en voorraden. Enkele belangrijke beleidskeuzes waarmee de provincie haar ambities wil realiseren zijn:

- door meer aandacht voor herstructurering wordt ingezet op een breed spectrum aan woon-, werken mixmilieu's; dorpen en steden worden gestimuleerd hun eigen kleur te ontwikkelen;
- investeren in een hoofdinfrastructuur voor wegverkeer, trein, fiets en waarbij veiligheid en doorstroming centraal staan;
- zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik bij bebouwing door hantering van de zogenaamde 'SER-ladder'; deze methode gaat ervan uit dat eerst het gebruik van de ruimte wordt geoptimaliseerd, dan de mogelijkheid van meervoudig ruimtegebruik wordt onderzocht en dan pas de mogelijkheid om het ruimtegebruik uit te breiden, wordt bekeken; hierbij is afstemming tussen gemeenten over woningbouwprogramma's en bedrijfslocaties noodzakelijk;
- watersystemen zodanig inrichten dat deze voldoende en goed water bevatten en dat deze voor lange tijd veilig zijn en bestand tegen klimaatverandering;
- voorkomen van wateroverlast in bebouwd gebied; bij inrichting van nieuwe stedelijke locaties of herontwikkelingen dient waterbeheer zwaar mee te wegen, deels medeordenend;
- ruimtelijke plannen ontwikkelen aan de hand van gebiedskenmerken en keuzes voor duurzaamheid.

Uitvoeringsmodel Omgevingsvisie Overijssel 2009

De opgaven, kansen, beleidsambities en ruimtelijke kwaliteitsambities voor de provincie zijn in de Omgevingsvisie Overijssel 2009 geschetst in ontwikkelingsperspectieven voor de groene omgeving en stedelijke omgeving. Om de ambities van de provincie waar te maken, bevat de Omgevingsvisie een uitvoeringsmodel. Dit model is gebaseerd op drie niveaus, te weten:

1. generieke beleidskeuzes;
2. ontwikkelperspectieven;
3. gebiedskenmerken.

Deze sturingsfilosofie wordt hieronder nader toegelicht.

Generieke beleidskeuzes

Generieke beleidskeuzes zijn keuzes die bepalend zijn voor de vraag of ontwikkelingen nodig dan wel mogelijk zijn. In deze fase wordt beoordeeld of er sprake is van een behoefte aan een bepaalde voorziening. Ook wordt in deze fase de zgn. 'SER-ladder' gehanteerd. Deze komt er kort gezegd op neer dat eerst bestaande bebouwing en herstructurering worden benut, voordat er uitbreiding kan plaatsvinden. Andere generieke beleidskeuzes betreffen de reserveringen voor waterveiligheid, randvoorwaarden voor externe veiligheid, grondwaterbeschermingsgebieden, bescherming van de ondergrond (aardkundige en archeologische waarden), landbouwontwikkelingsgebieden voor intensieve veehouderij, begrenzing van Nationale Landschappen, Natura 2000-gebieden, Ecologische Hoofdstructuur en verbindingszones. De generieke beleidskeuzes zijn veelal normstellend.

Ontwikkelingsperspectieven

Als uit de beoordeling in het kader van de generieke beleidskeuzes blijkt dat de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling aanvaardbaar is, vindt een toets plaats aan de ontwikkelingsperspectieven. In de Omgevingsvisie is een spectrum van zes ontwikkelperspectieven beschreven voor de groene en stedelijke omgeving. Met dit spectrum geeft de provincie ruimte voor het realiseren van de in de visie beschreven beleids- en kwaliteitsambities. De ontwikkelperspectieven geven richting aan wat waar ontwikkeld zou kunnen worden. Daar waar generieke beleidskeuzes een geografische begrenzing hebben, zijn ze consistent doorvertaald in de ontwikkelingsperspectieven. De ontwikkelingsperspectieven zijn richtinggevend en bieden de nodige flexibiliteit voor de toekomst.

Gebiedskenmerken

Op basis van gebiedskenmerken in vier lagen (natuurlijke laag, laag van het agrarisch cultuurlandschap, stedelijke laag en lust- en leisure-laag) gelden specifieke kwaliteitsvoorwaarden en –opgaven voor ruimtelijke ontwikkelingen. Het is de vraag 'hoe' een ontwikkeling invulling krijgt.

Aan de hand van de drie genoemde niveaus kan worden bezien of een ruimtelijke ontwikkeling mogelijk is en er behoefte aan is, waar het past in de ontwikkelingsvisie en hoe het uitgevoerd kan worden.



Conclusie van de toetsing aan provinciaal beleid.

Gelet op het grotendeels conserverende karakter van het bestemmingsplan heeft de Omgevingsvisie Overijssel 2009 geen directe doorwerking op de beheerregeling van het plangebied.

De in dit voorloggende bestemmingsplan besloten ruimtelijke ontwikkeling is in overeenstemming met het in de Omgevingsvisie Overijssel 2009 verwoorde en in de Omgevingsverordening verankerde provinciaal ruimtelijk beleid.

3.2.2 Agenda van Twente

De Agenda van Twente is een door de Regio Twente vastgesteld ontwikkelingsprogramma met een looptijd van circa tien jaar dat door de regio in samenwerking met de provincie Overijssel en de Twentse gemeenten wordt uitgevoerd. De Agenda van Twente bundelt regionale beleidsvisies, zoals het Regionaal Economisch Ontwikkelingsplan, het Regionaal Mobiliteitsplan en het Bestuurlijk Manifest "Wij zijn Twente", en projecten. Met de Agenda van Twente wordt beoogd de Twentse ambities op sociaaleconomisch en ruimtelijk terrein gezamenlijk te realiseren met als uiteindelijk doel een productief en welvarend Twente tot stand te brengen, waar het prettig wonen, werken en recreëren is. De ambities zijn vertaald in concrete doelstellingen, die moeten worden gerealiseerd op basis van een viertal programma's, zijnde:

- Mensen in Twente, gericht op het welbevinden van mensen;
- Werken in Twente, gericht op het versterken van duurzame werkgelegenheid;
- Twente langs alle wegen, gericht op betere bereikbaarheid en mobiliteit;
- Landgoed Twente, gericht op een betere benutting van landschappelijke kwaliteit, een goede ruimtelijke ordening, een aantrekkelijk woonklimaat en investeren in recreatie en toerisme.

De programma's bestaan uit projecten en een financieringsstrategie.

3.3 Gemeentelijk beleid

3.3.1 Toekomstvisie Enschede 2020

De Toekomstvisie Enschede 2020, vastgesteld door de gemeenteraad van Enschede op 17 december 2007, beoogt op een inspirerende wijze richting te geven aan het gemeentelijk beleid tot 2020. Volgens de Toekomstvisie dient er voor worden gezorgd, dat Enschede in 2020:

- een zeer sterke centrumpositie in de Euregio heeft met grootstedelijke allure en top culturele uitstraling;
- een belangrijke werkgelegenheidsfunctie in de Euregio heeft en een goed opgeleide beroepsbevolking;
- wijken heeft die de sociale stijging en binding van bewoners versterken;
- groen en duurzaam onlosmakelijk verbonden heeft met het leven in Enschede.
- het imago heeft van Europese kennisstad.

De drie strategische opgaven die in de Kadernota en in de programmabegroting zijn uitgewerkt: "Enschede werkt", "Stad Enschede" en "Ons Enschede" zijn een eerste belangrijke stap in de realisatie van de ambities uit de Toekomstvisie.

3.3.2 Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie Enschede 2015 en Herijking 2009

De nota “Enschede biedt ruimte voor de toekomst” is een ruimtelijke ontwikkelingsvisie tot 2015, met een doorkijk tot 2030. De visie biedt een kader voor duurzame ontwikkelingen op lange termijn. Deze ruimtelijke ontwikkelingsvisie is tot stand gekomen in nauwe wisselwerking met de Toekomstvisie Enschede 2010, die het integrale programma voor de economische, fysieke en sociale structuurversterking van de stad voor de komende jaren omvat.

De ruimtelijke ontwikkelingsvisie heeft de volgende hoofddoelstellingen:

- het ombuigen van de scheefheid in de bevolkingssamenstelling: de ondervertegenwoordiging van hoge inkomensgroepen;
- het versterken van de kernkwaliteiten van de stad: Enschede groene woonstad, moderne werkstad en Euregionale voorzieningenstad;
- het waarborgen van een duurzame ontwikkeling.

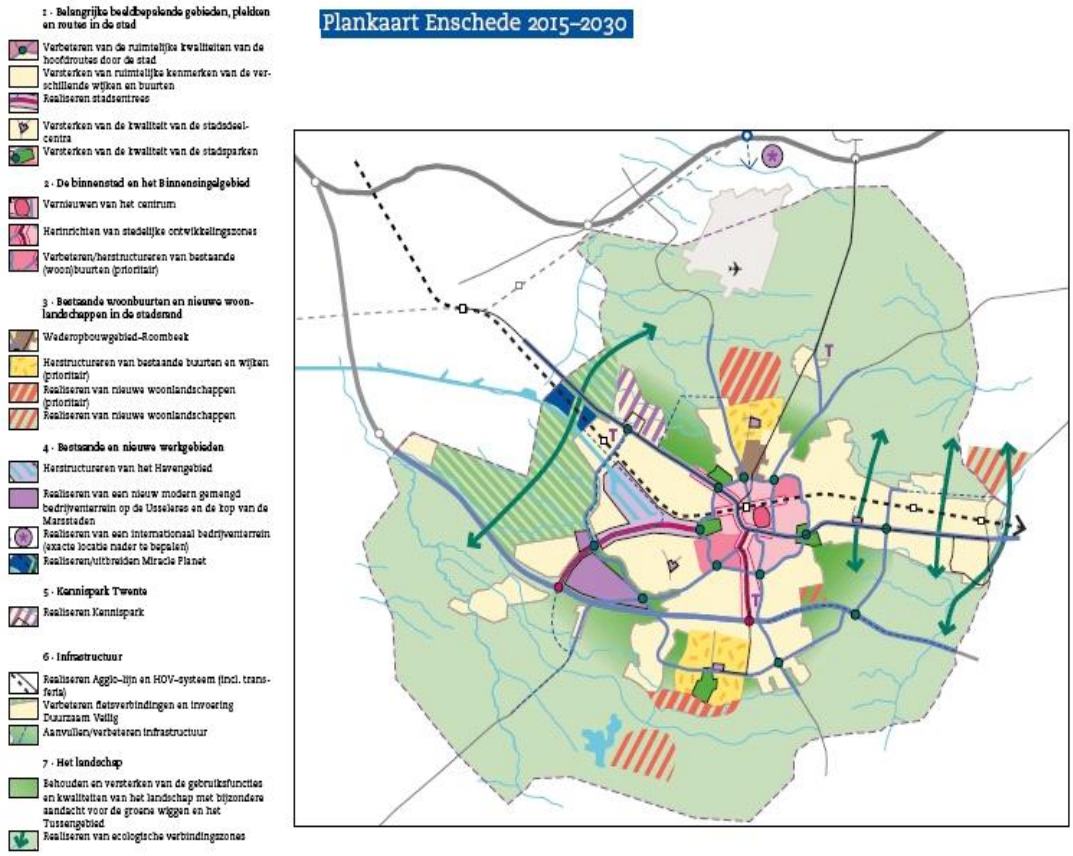
Deze doelstellingen voor de lange termijn zijn nader uitgewerkt en geconcretiseerd in een aantal bouwstenen voor de ruimtelijke ontwikkelingsvisie. Voor de toekomst moet het vizier vooral worden gericht op versterking en herinrichting (herstructurering) van het bestaande stedelijke gebied. Zowel in het binnensingelgebied als in een aantal wijken daarbuiten zullen ingrijpende veranderingen plaats vinden om Enschede als woon- en werkstad aantrekkelijk te houden. Vanuit dit perspectief moeten plannen die voor de komende tijd op het programma staan zoveel mogelijk in de bestaande stad worden gerealiseerd. Om de eenzijdigheid van de woningvoorraad te doorbreken, moet de komende jaren een breed palet van woningtypen en woonmilieus worden gerealiseerd. Deels als toevoeging aan het bestaande aanbod, deels vervanging van huurwoningen, die niet meer aan de eisen voldoen. Doel is de stad ook aantrekkelijk te maken voor mensen met midden- en hogere inkomens.

Herijking 2009

In de zomer van 2009 is de herijking van de RO-visie vastgesteld. Hierin is ook een paragraaf over wonen opgenomen. Op basis van demografisch- en woningmarktonderzoek blijkt, dat in Enschede nog veel behoefte is aan groene woonmilieus en stedelijk compacte woonmilieus. Deze vraag ligt vooral bij gezinnen met een (middel-)hoog inkomen. Het is daarom van belang dat in de nog te ontwikkelen gebieden tegemoet wordt gekomen aan de kwalitatieve eisen die deze consumenten stellen aan kwaliteit van de woning en het groen daar omheen. Het is daarbij van belang gebieden met een tastbare schaal met een bepaalde identiteit te creeren. Dit wordt in de RO visie Kwartiermaken genoemd.

De vraag in de groene woonmilieus ligt bij gezinnen met een (middel-)hoog inkomen. Het is daarom van belang dat in de nog te ontwikkelen gebieden tegemoet wordt gekomen aan de kwalitatieve eisen die deze consumenten stellen aan kwaliteit van de woning en het groen daar omheen. Het gaat bij de woning dan vooral om grootte. Dit is zeker bij een nieuwe woonwijk van belang, zodat de wijk toekomstbestendiger is bij

veranderende vraag in de toekomst. Voor de Eschmarke houdt dit daarom minder reguliere rijwoningen in. Deze zijn ten opzichte van de oorspronkelijke plannen al oververtegenwoordigd.



Kaart Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie 2015-2030

3.3.3 Structuurvisie

Op grond van artikel 2.1 van de Wet ruimtelijke ordening stelt de gemeenteraad ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening voor het gehele grondgebied van de gemeente een of meer structuurvisies vast. De structuurvisie bevat de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling van dat gebied, alsmede de hoofdzaken van het door de gemeente te voeren ruimtelijk beleid. De structuurvisie gaat tevens in op de wijze waarop de raad zich voorstelt die voorgenomen ontwikkeling te doen verwezenlijken.

De gemeenteraad van Enschede heeft op 26 september 2011 de Structuurvisie vastgesteld, waarin het belangrijkste bestaande ruimtelijk beleid uit diverse nota's is opgenomen en met elkaar in relatie is gebracht. Het gaat hier om de ruimtelijke ontwikkelingen voor de toekomst op het gebied van wonen, groen, economie, verkeer, milieu en gebiedsontwikkeling. De structuurvisie bevat hiermee de kern van hoofdonderwerpen op stedelijk niveau.

Deze structuurvisie is een beleidsdocument dat continue in ontwikkeling is. De stad ontwikkelt zich en het ruimtelijk beleid groeit hierin mee. Het is de ambitie om in de toekomst meer ruimtelijk beleid of stedelijke ontwikkelingen op te nemen in de structuurvisie. Ook zal het bestaande beleid regelmatig worden herijkt. Hiermee is de structuurvisie dynamisch en kan altijd inspelen op actuele thema's. Bij nieuwe gebiedsontwikkelingen en nieuw stedelijk beleid zal de structuurvisie worden aangevuld om zo mee te kunnen gaan in de dynamiek van stedelijke ontwikkeling en zo een actueel kader te vormen voor burgers en bedrijven. Daarom is gekozen voor een volledig digitale structuurvisie, waarbij sectorale en gebiedsgerichte uitwerkingen snel geïntegreerd kunnen worden. De structuurvisie beoogt geen sectorale of gebiedsgerichte beleidsstukken te vervangen, maar de hoofdlijnen van al dit beleid in samenhang te presenteren. Hiermee wordt de hoofdlijn van het langjarig ruimtelijk beleid vastgelegd en blijft er op projectniveau flexibliteit om op

veranderingen te kunnen anticiperen. Hierdoor is de structuurvisie geen op zichzelf staand document, maar bevat het beleid voor gebieden en lijnen met verwijzingen naar de achterliggende beleidsstukken waarmee de bredere context en beleid duidelijk worden.

3.3.4 Woonvisie Enschede 2005 - 2015

Het stedelijk kader voor wonen is vastgelegd in het strategisch programma wonen en is nader uitgewerkt in de Woonvisie.

Op het gebied van wonen spelen verschillende ontwikkelingen:

- de gemeente Enschede wil de sociaal-economische structuur van de stad versterken door meer hogere inkomensgroepen vast te houden en aan te trekken;
- tegelijkertijd zorgen ontwikkelingen in de markt voor een druk op het realiseren van vooral goedkope woningen.

In de Woonvisie wordt een tweetal hoofddoelstellingen onderscheiden:

- het leveren van een bijdrage aan het versterken van de sociaal-economische positie van Enschede;
- het vergroten van de woonkwaliteit voor alle inwoners, waarbij de wensen van de woonconsument centraal staan.

Deze doelstellingen zullen gerealiseerd worden via vijf beleidslijnen:

- sturen op strategische aanpassing van de voorraad;
- aandacht voor de kwetsbare groepen;
- werken aan woonkwaliteit voor nu en straks;
- vergroten van de invloed van woonconsumenten;
- samenwerken aan wonen.

De Woonvisie Enschede 2005-2015 is door de gemeenteraad van Enschede op 27 juni 2005 vastgesteld.

Belangrijk uitgangspunt voor het gemeentelijk woonbeleid is de stedelijke doelstelling van structuurversterking. Door het creëren van een evenwichtiger, concurrerende woningmarkt met voldoende kwantitatief, kwalitatief en gedifferentieerd aanbod van woningen en woonmilieus kan gewerkt worden aan de structuurversterking van Enschede. Dit stelt eisen aan de omvang en de samenstelling van de woningvoorraad. Door het zorgvuldig vertalen van woonwensen in een passend aanbod kan de doorstroming worden bevorderd. In de nieuwbouw en de herstructurering zal dan ook een belangrijk accent worden gelegd op marktsegmenten die de doorstroming bevorderen.

3.3.5 Stedelijke Koers

Op 24 september 2012 heeft de gemeenteraad het Koersdocument ten behoeve van de herprioritering van projecten (hierna: de Stedelijke Koers) vastgesteld. Het doel van de Stedelijke Koers is het aanbod van plannen (planvoorraad) op het gebied van wonen, bedrijven en kantoren te laten aanlsuiten bij de veranderde vraag. Het aantal projecten, de ambities en de plannen in Enschede die werden voorbereid en uitgevoerd pasten niet meer bij de huidige en toekomstige vraag. Om de planvoorraad terug te brengen naar een realistisch aanbod heeft de gemeenteraad gekozen voor de plannen en projecten die het meest waardevol zijn voor de toekomst van Enschede en die de economie van Enschede en de regio zoveel mogelijk stimuleren. De financiële uitvoering hiervan vond plaats tijdens de behandeling van de Programmabegroting op 12 november 2012.

In Enschede zullen niet alleen minder woningen worden gebouwd maar ook andere soorten: minder appartementen en meer woningen met een tuin.

De prognose voor de verkoop van grond voor bedrijven(terreinen) wordt naar beneden bijgesteld.

Voor de kantorensector wordt naast verlagen van het aantal te bouwen kantoren ook gekeken naar hergebruik van bestaande kantoren omdat sprake is van leegstand.

Stedelijke Koers en bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010"

Het gebied Leuriks Oost ligt binnen de grenzen van het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010". In de Stedelijke Koers is door de gemeenteraad vastgelegd dat de uitgifte van kavels in dit gebied mag doorgaan, maar wel gefaseerd.

De verdere ontwikkelingen in het gehele gebied De Eschmarke zijn vastgelegd in het "Ontwikkelingsplan Eschmarke" dat op 4 maart 0213 door de gemeenteraad is vastgesteld. Ook hierin is het gebied Leuriks Oost opgenomen als ontwikkellocatie.

3.3.6 Detailhandelsstructuurvisie Enschede 2003

In juni 2004 is de detailhandelsstructuurvisie Enschede door de gemeenteraad vastgesteld.

In de detailhandelsstructuurvisie wordt voor de toekomstige ruimtelijk-economische structuur uitgegaan van de volgende algemene uitgangspunten:

1. Binnenstad behouden en versterken als (Eu)regionaal recreatief winkelcentrum;
2. Eigentijdse voorzieningen voor de dagelijkse boodschappen evenwichtig verdelen op wijkniveau;
3. Gericht bezochte (volumineuze) detailhandel met een bovenlokaal verzorgende functie zoveel mogelijk concentreren, met waar nodig afstemming op regionaal niveau.

Detailhandelsbeleid in stadsdeel Oost waaronder plangebied “Eschmarke Zuid West 2010”

Dagelijkse boodschappen

De wijken Velve-Lindenhof, Hogeland en Stokhorst/'t Ribbelt (samen ruim 21.000 inwoners) vormen samen met de nieuwbouwwijk Eschmarke en de kern Glanerbrug Enschede-Oost. Met gemiddelde binding- en toevloeiïngscijfers zou hier ruimte zijn voor één wijkwinkelcentrum met drie à vier elkaar aanvullende supermarkten.

De toekomstige winkelstructuur in dit stadsdeel wordt hoofdzakelijk bepaald door de geplande grootschalige ontwikkelingen in het Miro Centre. Op deze locatie zijn plannen om een grootschalige supermarkt te ontwikkelen. Dit zorgt in dit stadsdeel naar verwachting voor zowel een hoge binding (80%) als een hoge toevloeiing (30%). Toevloeiing is vooral te verwachten vanuit het oostelijk binnensingelgebied en vanuit Glanerbrug. Uitgangspunt voor de overige toekomstig haalbare winkelstructuur is het Miro Centre, dat in de toekomst een bovenwijkse functie vervult.

In stadsdeel oost wordt de nieuwbouwwijk Eschmarke ontwikkeld. In totaal worden hier 5.000 woningen gebouwd (± 12.000 inwoners). Door het uitgebreide aanbod in de omgeving (Miro Centre, Lage Bothof, Glanerbrug) zal relatief veel koopkracht afvloeien. In deze wijk is maximaal ruimte voor een goede buurtvoorziening (supermarkt en enkele aanvullende winkels).

De kern Glanerbrug en omgeving heeft circa 13.500 inwoners. Hier zijn voldoende mogelijkheden voor een volwaardig winkelcentrum met twee à drie supermarkten en een uitgebreid (semi-) dagelijks aanbod. Het winkelaanbod blijft bij voorkeur zoveel mogelijk geconcentreerd aan de doorgaande weg (Gronausestraat).

Detailhandelsbeleid specifiek voor Eschmarke

In de nieuwbouwwijk Eschmarke is een kleine buurtvoorziening gerealiseerd, bestaande uit één goede supermarkt en enkele speciaalzaken (maximaal 2.000 m² vvo, omvang en invulling vergelijkbaar met Helmerhoek). Deze voorziening functioneert ondersteunend aan de grote winkelcentra in de omgeving, zoals het Miro Centre, het winkelcentrum Glanerbrug en de Lage Bothofstraat. Voorkomen moet worden dat hier teveel ruimte wordt geboden voor detailhandel.

Detailhandel in plangebied

In het plangebied van dit bestemmingsplan bevindt zich het buurtwinkelcentrum. Buiten dit centrum is er geen ruimte voor detailhandelsfuncties.

3.3.7 Binnenstedelijke bedrijvigheid

Enschede kent door haar (industriële) geschiedenis veel binnenstedelijke bedrijfslocaties. Er is echter sprake van een uitschuifproces van bedrijven van de bestaande stad naar de rand van de stad. Dit suburbanisatiegedrag van het bedrijfsleven doet zich in iedere stad voor, maar vanwege de vele bedrijvigheid in de bestaande stad in hoge mate in Enschede. Ondanks de vele verhuisbewegingen naar buiten herbergt Enschede nog steeds veel binnenstedelijke bedrijvigheid.

Daar waar de bedrijven uit de stad zijn vertrokken is de achtergebleven locatie vaak getransformeerd tot woonlocatie. Al in de vorige Toekomstvisie heeft de gemeente aangegeven dat de druk op het buitengebied zo beperkt mogelijk moet zijn. De druk op de ruimte in de stad neemt dus toe: daar waar mogelijk moet de bedrijvigheid in de bestaande stad worden opgevangen. Dit eens te meer daar de vrijgekomen bedrijfsruimte (locatie, gebouwen) in het bestaand stedelijk gebied veelal dient als 'broedplaats' voor nieuwe startende bedrijvigheid en de structuur van de lokale economie en de vitaliteit van de wijk en de bestaande stad versterkt.

Binnenstedelijke bedrijvigheid valt uiteen in een twee beleidsvelden te weten functiemenging (verspreide/informele locaties) en bedrijventerreinen (formele locaties). Een duidelijke kwantitatieve afbakening valt hier niet echt aan te geven maar ligt grofweg bij 1,5 ha. De in de verschillende wijken verspreide werkgelegenheid (informele locaties/functiemening) bedraagt ca. 30% van de totale Enschedese werkgelegenheid, op de formele locaties gaat het om ca. 11% van de totale werkgelegenheid (2008).

De gemeente wil actief inzetten op het tegengaan van een verdere afname van de bestaande voorraad binnenstedelijk bedrijfslokaties door:

- in elke ruimtelijke afweging van functionele (her)ontwikkeling van een locatie de functie werken nadrukkelijk als optie mee te nemen;
- bij de afweging van de (her)ontwikkeling van een werklocatie het behoud van de werkfunctie als uitgangspunt te nemen;
- de bestaande locatiescans (BRO, I&O, 2001) in te zetten als afwegingskader; indien er van betreffende locatie geen scan voorhanden is worden deze alsnog opgesteld;
- de verankering van de werklocaties plaats te laten vinden in de bestemmingsplannen.

In 2007 is dit beleid voor binnenstedelijke bedrijfslocaties door de gemeenteraad vastgesteld.

De Ministeries VROM en EZ werken via de samenwerkingsagenda 'Mooi Nederland' aan regulering van uitbreidingslokaties voor wonen en werken. Voor bebouwing buiten de bebouwde kom fungeert de zogenoemde SER-ladder (Ruimtelijk Economisch Beleid (1999) voor een selectief en doelmatig ruimtegebruik als leidraad. Uitgangspunt is de behoefteraming voor de lange termijn gebaseerd op het Transatlantic Market scenario zoals beschreven in de studie Welvaart en Leefomgeving (WLO).
De aanpak loopt via een betere regionale samenwerking en planning en het versnellen van de herstructureringsopgave. Via een convenant met provincie en de VNG (zomer 2009) zijn de taken voor alle partijen vastgesteld.
De provincie Overijssel heeft één en ander vertaald in de Omgevingsvisie en het meerjarenprogramma Vitale bedrijvigheid (juni 2009). Met elke gemeente worden meerjarenafspraken gemaakt over herstructurering en nieuwe uitleglokaties, ook weer vastgelegd in een convenant met prestatie-afspraken (november 2009).

Met de programma's 'Economische Ontwikkeling' en 'Enschede werkt' wordt het creëren van fysieke ruimte voor bedrijvigheid hoog op de agenda gezet. Hierbij geldt dat inbreiding boven uitbreiding gaat. Het gaat dan

om herstructurering, binnenstedelijke terreinen, variatie in kavels/terreinen en om de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen. Hiermee volgen wij de SER-ladder.

Ruimte voor modern gemengde bedrijvigheid is nodig voor het uitvoeren van de Toekomstvisie: behoud van het bestaande en ruimte geven aan vernieuwing. Het uiteindelijke doel is dat er ruimte wordt geboden aan groei van bedrijven zodat er (nieuwe) arbeidsplaatsen ontstaan in de stad/regio.

Bureau Ecorys BV heeft in 2008 een prognose opgesteld van de benodigde ruimte voor modern gemengde bedrijvigheid tot 2020. Het ging hier om een herijking van de cijfers uit 2005 en om het maken van een kwalitatieve match van vraag en aanbod. Uit het eindrapport “Kwaliteitsmatch vraag en aanbod bedrijventerreinen Enschede 2008” blijkt dat op basis van het model European Coordination – d.i. het meest realistische model voor de middellange termijn voor de situatie en ontwikkeling in Enschede - een vraag van netto 112 hectare wordt verwacht tot 2020. Als gekeken wordt naar vraag en terreinprofielen, beschikt Enschede over kwalitatief goede en bereikbare vestigingslocaties, in het bijzonder aan de westkant van de stad. Het Business & Sciencepark, Usseler Es en Kop Marssteden kunnen als drie (potentiële) toplocaties worden beschouwd.

Om aan deze vraag te kunnen voldoen wordt ingezet op herstructurering (o.a. Havengebied, Roombeek, Hardick & Seckel), zoeken naar nieuwe binnenstedelijke lokaties en uitleg (Usseler Es). Omdat vooral ook de kwaliteit van de werklokaties steeds belangrijker wordt geven wij hier extra veel aandaht aan. Hiervoor worden instrumenten als parkmanagement en de vestigingscriteria al een aantal jaren ingezet. Samen met de provincie zijn bovendien voor een aantal terreinen zgn. kwaliteitsscans uitgevoerd die duidelijk maken op welke punten ingezet moet worden om de kwaliteit te verbeteren. Via duurzaamheidsprojecten (o.a. Usseler Es) wordt naar de toekomstwaarde gekeken. Eén en ander is tevens verwoord in het Masterplan West. Deze laatste is via de herijkte RO-visie voor alle terreinen > 10 ha. in de stad uitgevoerd en zal ook op Netwerkstadniveau worden ingezet.

Functiemenging

Het beleid t.a.v. functiemenging is een overkoepelend beleid (zie ook detailhandel- en kantorenbeleid) ter stimulering van de werkgelegenheid en leefbaarheid in (woon)wijken. Het beleid sluit tevens aan bij het gemeentelijk startersbeleid. Het beleid ten aanzien van functiemenging in de woonwijken is in het kader van Stimuleren wijkeconomie nader uitgewerkt en is in de zomer 2009 vastgesteld.

Veel mensen starten een eigen bedrijf vanuit hun woning. De woning is zeker in de beginfase van het bedrijf een ideale vestigingslocatie. Het is goedkoop, flexibel en geschikt om werk te combineren met andere taken. Vanuit economisch opzicht leveren deze bedrijven aan huis een goede bijdrage aan de bedrijvigheid en dynamiek van de wijk. Bovendien wordt de werkgelegenheid hierdoor bevorderd. Ook al blijven deze bedrijven vaak klein en meestal beperkt tot een eenmans bedrijf, zoals bijvoorbeeld de zogenaamde ZZP-ers (zelfstandige zonder personeel).

Het bevorderen van het starten van een bedrijf vanuit de woning past ook bij de aandacht voor levendige wijken, het multifunctioneel bouwen en een meervoudig ruimtegebruik. In veel wijken zijn er grotere dan wel kleinere concentraties van ZZP-ers. Als voorbeeld kan worden genoemd Stroinkslanden-Zuid en Horstlanden Veldkamp. In totaal zijn alleen al ongeveer 4500 ZZP-ers in de stad gevestigd.

Voor de gemeente Enschede is het fenomeen “bedrijf aan huis” vanuit verschillende doelstellingen relevant:

- Het bevorderen van werkgelegenheid in de wijk;
- Het vergroten van de (sociaal-economische) dynamiek in de wijk door een vermindering van de nadruk op de woonfunctie (doorbereken van de monofunctie wonen);
- Het bevorderen van sociale stijging;
- Het terugdringen van mobiliteit.

Bij werken aan huis gaat het niet alleen over ZZP-ers, die bijvoorbeeld één kamer in de woning in gebruik hebben als kantoor/bedrijfsruimte. Vaak zijn er in doorgaande straten (stedelijke radialen of dorpse linten) meestal nog winkelplinten waar naast detailhandel en restaurants ook andere bedrijfjes gevestigd zijn. In het ruimtelijk beleid gelden voor detailhandel en horeca specifieke vereisten en daarom vallen deze bedrijven ook niet onder de definitie van functiemenging. De ruimten in plinten zijn echter vaak wel zeer interessant als vestigingsplaats voor bedrijfsruimtes waarbij de bedrijfsuitoefening niet thuis kan plaatsvinden omdat men bijvoorbeeld meer ruimte nodig heeft of het bedrijf in kwestie veel bezoekers trekt. Het bedrijf wordt meestal ook niet zo groot, dat verhuizing naar een (te bouwen) bedrijfspand op een bedrijventerrein een optie is. Bij

plinten kan ook gedacht worden aan de begane grond van flats, waarbij bijvoorbeeld vanuit een garage een bedrijfje gevoerd kan worden.

Enschede is ingedeeld in landelijk gebruikte woonmilieus. Deze woonmilieus geven aan, hoe een buurt is opgebouwd, in de samenhang tussen stedenbouw, korrelgrootte en woningtype. Hieruit kan ook iets worden gezegd over parkeermogelijkheden en openbare ruimte. Vaak trekken bepaalde woonmilieus ook mensen aan met een bijbehorende leefstijl. Het ene woonmilieu leent zich daarom beter voor functiemenging dan het andere. In het schema is aangegeven in welk woonmilieu gekozen is voor welke mate van functiemenging.

Regeling functiemenging per woonmilieu:

A. de basisregeling functiemenging: maximaal 30 m2 bebouwd oppervlak, daarboven ontheffing aanvragen per geval;
B. 30 % van het bebouwde oppervlak standaard vrijgeven voor functiemenging, daarboven ontheffing per geval;
C. binnen de kaders van de "Gids Buitenkans" geheel vrijlaten. Deze gids maakt veel ontwikkelingen mogelijk, mits ze versterkend zijn voor de kwaliteiten van het landschap;
D. een aantal "hotspots" in de stad aangeven waarbinnen 49 % vrijstelling toegestaan wordt (daarboven is er sprake van bestemmingsplanwijzigingsprocedure per individueel geval).

Deze categoriën gekoppeld aan de woonmilieus geven de volgende indeling:

Woonmilieu	Regeling functiemenging
Landelijk milieu	C.
Dorps woonmilieu	B.
Villa's in het groen	B.
Sub-urbaan	A.
Groene woonwijk	A. (met experimenten (B) in de plinten).
Wijkcentrum wonen	A.
Stedelijk compact	A.
Centrum stedelijk	A.
Stedelijke villa's	B.
Stedelijke radialen, dorpse linten en singels	B.
“Hot Spots” in de stad	D.



3.3.8 Kantorennota 2002

Het kantorenbeleid van de gemeente Enschede is vastgelegd in de nota "Kantorenbeleid

Gemeente Enschede" uit 2002. De belangrijkste uitgangspunten voor het kantorenbeleid zijn:

a. Het ontwikkelen van een aantrekkelijk investerings- en ontwikkelingsklimaat.
b. Het aanbieden van de juiste hoeveelheid kantoorlocaties van de juiste kwaliteit die aansluit bij de marktvraag;
c. Het voorkomen van versnipperde ontwikkelingen. De markt wil namelijk krachtige kantoorlocaties die een duidelijke aantrekkelijkheid en positie hebben;
d. De kantoorontwikkeling van Enschede in breder regionaal kader plaatsen. In de toekomst zal de netwerkstad steeds meer opereren als één kantorenmarkt.

Dit beleid houdt in dat het aanbod van kantorenlocaties qua hoeveelheid en kwaliteit goed dient aan te sluiten op de marktvraag. Uit diverse marktanalyses –de meest recente uit 2009– dreigt een overaanbod voor kantoren te ontstaan. Enschede zet daarom in op drie krachtige kantorenlocaties en een beperkte groeimogelijkheden buiten deze locaties.

De kantorenlocaties van de gemeente Enschede zijn:

1. De Stationsomgeving (met de nadruk op publieke functies en kantoren met een baliefunctie);
2. De Zuiderval (nadruk op zakelijke dienstverlening);
3. Kennispark / Business & Science Park (met de nadruk op Science ontwikkeling).

Voor de overige locaties in Enschede geldt dat kantoren in beperkte mate worden toegestaan om de ontwikkelingen niet concurrerend te laten zijn met de formele, hierboven genoemde kantorenlocaties.

Zo geldt voor kantoren aan singels en uitvalswegen een maximum van 350 m² bvo per perceel. Op de overige locaties en ontwikkelingen in de wijk, geldt de norm van 150 tot 200 m² bvo per gebouw (of 5-10 werkzame personen).

Kantorenbeleid in het plangebied "Eschmarke Zuid West 2010"

Het gebied De Eschmarke is geen formele kantorenlocatie en is ook geen zogenaamd singelmilieu. Voor kantoorontwikkelingen in het gebied geldt derhalve dat bij de ontwikkeling van solitaire kantoren een maximum van 200 m2 bvo per perceel geldt.

3.3.9 Horecabeleid

In 2005 heeft de gemeenteraad van Enschede het Ontwikkelingskader Horeca 2005-2015 vastgesteld. Het ontwikkelingskader vormt beleid voor een goede ruimtelijke en economische ontwikkeling van de Enschedese horeca.

De horecanota:

- beschrijft op hoofdlijnen het toekomstige horecabeleid in de Gemeente Enschede;
- zorgt voor inbedding van de bestaande horeca en biedt gemeente èn ondernemers een toetsingskader voor nieuwe horecaontwikkelingen en -initiatieven;
- dient als basis voor de uitwerking van bestemmingsplannen.

In de nota zijn de volgende inhoudelijke keuzes gemaakt:

- de versterking van de binnenstad als euregionaal uitgaanscentrum door aanwijzing van gebieden waar bestaande en nieuwe marktpartijen voldoende ruimte krijgen om een (ver)nieuw(end) horeca-aanbod te introduceren. Insteek hierbij is het relatief wat eenzijdige profiel van het bestaande aanbod - beperkte variëteit, relatief weinig horeca voor 30+ en cultuurbezoekers en naar verhouding weinig moderne/eigentijdse concepten - te doorbreken.
- de bundeling van horecabedrijvigheid in een aantal krachtige clusters, waarbij planologisch onderscheid wordt gemaakt in:
  1. *Horecaconcentratiegebied.* Hier krijgt met name de horeca in de milieucategorieën 2 en 3.1 (kroegen, discotheken, danssalons, eetcafé's e.d.) kansen zich verder te ontwikkelen. Ook geldt in deze gebieden een ruimer openingstijdenregime. Vooralsnog hebben alleen de Oude Markt en directe omgeving en het Muziekkwartier, beide gelegen in de binnenstad van Enschede, in het beleid de status als horecaconcentratiegebied.
  2. *Horecaontwikkelingsgebied.* In deze gebieden wordft een menging van horeca (tot en met categorie 2) met winkel-, toerisme en cultuurfuncties voorgestaan. Dit is onder meer het geval in het gebied Walstraat/Zuiderhagen/Pijpenstraat, Roombeek, het Van Heekplein en Boekelo/Rutbeek e.o.
  3. *Horecaconsolidatiegebied.* In deze gebieden, waartoe behalve de woonwijken en -buurten ook bijvoorbeeld de radialen naar de binnenstad en de bedrijventerreinen worden gerekend, wordt het huidige horecabestand gehandhaafd, maar wordt in zijn algemeenheid geen medewerking verleend aan nieuwvestiging. Verplaatsing van solitaire horecavestigingen naar formele winkelcentra in de omgeving blijft in principe mogelijk en wenselijk.
  4. *Sterlocaties.* Dit zijn bijzondere plekken of panden, verspreid over de stand, waar de vestiging van bijzondere, (ver)nieuw(ende) horeca onder nadere voorwaarden een optie is. Voorbeelden: Villa van Heek, Schouwburgpand, delen van het buitengebied.
- beperking van mogelijke overlast voor aanpalende overige functies door met name horecaontwikkelingen in woongebieden en op bedrijventerreinen aan banden te leggen.
- de aanpassing van het beleid sluitingstijden horecabedrijven door, op basis van ontheffing, de openingstijden in horecaconcentratiegebied te verruimen naar 04.30 uur (zondag 05.30 uur), in de overige binnenstad naar 02.00 uur en op recreatieboulevard Go Planet naar 04.30 uur (weekenden).
- naast het creëren van ruimte voor (ver)nieuw(end) aanbod, wordt de dienstverlening richting de horecaondernemer verder verbeterd met onder meer de instelling van een digitaal horecaloket voor de ondernemer.

Horeca Stadsdeel Oost

Bij de totstandkoming van het horecabeleid waren in Stadsdeel Oost 58 horecabedrijven gevestigd verdeeld over de vier deelsectoren maar met een opvallend groot aanbod drankenverstrekkers.

Deze bedrijven beschikten samen over 11.385 m2 verkoopoppervlak

Horeca Oost	Aantal bedrijven	Verkoopoppervlak
Drankensector	34	9.225 m2
Fastfoodsector	15	781 m2
Restaurantsector	8	1.379 m2
Hotelsector	1	-
Totaal horeca	58	11.385 m2

Bron: Bedrijfschap Horeca en Catering, juni 2004

Een recente inventarisatie van het aanbod laat weinig verschuivingen zien in de omvang en samenstelling van de sector in Oost. Het grootste deel van het aanbod concentreert zich nog altijd in Glanerbrug. Hier is ruim een kwart van het horecavloeroppervlak terug te vinden.

Eind 2007 opent in de wijk Eschmarke het wijkwinkelcentrum met horeca in de fastfoodsector. Elders in Oost is nog altijd sprake van een bij de wijken passend aanbod van met name doelgericht bezochte horeca met een lokaal verzorgende structuur.

Horecabeleid in het plangebied "Eschmarke Zuid West 2010"

Horeca kan een bijdrage leveren aan de leefbaarheid en levendigheid van de dagelijkse leefomgeving. In het gemeentelijk horecabeleid wordt dan ook ingezet op behoud van het bestaande aanbod horecavoorzieningen in buurten en wijken.

Uit het oogpunt van beheersbaarheid (beperking overlast) en de keuze voor een beperkt aantal krachtige, herkenbare horecaontwikkellocaties in de binnenstad, Roombeek en Boekelo/Rutbeek wordt een verdere uitbreiding van het aanbod in woonbuurten en wijken in zijn algemeenheid niet voorgestaan. Net als voor de detailhandel geldt dat de kansen op behoud en versterking van het horeca aanbod het grootst zijn bij concentratie in formele buurt- en wijkwinkelcentra.

De situatie in het plangebied geeft geen aanleiding van deze algemene beleidslijn af te wijken.In het plangebied bevindt zich het wijkwinkelcentrum Eschmarke. Hier is een cafetaria annex lunchroom gevestigd. Voorts biedt het even verderop gelegen centrumgebied van Glanerbrug een divers aanbod dranken- en maaltijdverstrekkers.

3.3.10 Mobiliteitsplan 2004 - 2015 en Herijking 2009

Het Mobiliteitsplan 2004-2015, vastgesteld door de gemeenteraad van Enschede op 4 oktober 2004, geeft op hoofdlijnen aan wat de gemeente nastreeft met haar mobiliteitsbeleid. In dit beleidsplan staat weergegeven welke maatregelen nodig zijn om Enschede nu en in de toekomst bereikbaar te houden. Het Mobiliteitsplan 2004-2015 is een actualisatie van het Mobiliteitsplan 1996-2005. Op basis van het vorige Mobiliteitsplan zijn vele maatregelen getroffen. Ondanks deze maatregelen is de verkeerssituatie in Enschede nog niet optimaal. Het hoofdoel van het Mobiliteitsplan 2004-2015 is het op peil houden van de bereikbaarheid van Enschede-West en Enschede-Centrum, beide als economische kerngebieden van Enschede, evenals het op peil houden van de leefbaarheid in de verblijfsgebieden, zowel binnen de bebouwde kom als in het buitengebied.

De aanpak bestaat uit de volgende richtingen:

- de ambities van de stad faciliteren
- de weggebruiker vrijheid en keuze bieden
- de bestaande infrastructuur en capaciteit zo goed mogelijk benutten

In het Mobiliteitsplan heeft de gemeenteraad besloten om voor de bereikbaarheid van Enschede onder andere in te zetten op het afmaken van het stelsel van HOV-assen.

3.3.11 Groenstructuur Actieplan - GRAP

Het Groenstructuur-actieplan (verder: GRAP) is een door de gemeenteraad van Enschede in 2010 vastgestelde beleidsvisie en uitvoeringskader voor de stedelijke hoofdgroenstructuur, waaraan een jaarlijks uitvoeringsbudget is verbonden. Het GRAP initieert en stimuleert de uitvoering van groenprojecten in de stad Enschede. De ambitie om het groene karakter van Enschede verder te versterken blijft uitgangspunt.

Het GRAP is gericht op aanvulling, reconstructie en vervanging van de groene hoofdstructuur van de stad, inclusief de verbinding daarvan met het buitengebied. Die hoofdstructuur bestaat uit de in het GRAP benoemde lijnvormige elementen (o.a. de radialen en de ringen), de bijzondere groengebieden (o.a. de parken), hoofdonderdelen van het wijkgroen, de stadsranden en de wiggen. De kernwaarden daarbij zijn: de gebruiksmogelijkheden voor bewoners en bezoekers, de ecologische (verbindings)waarde en de bijdrage aan de ruimtelijke identiteit en structurerende betekenis.

De visie op de groene hoofdstructuur in de stad, zoals beschreven in het GRAP 2006-2009, is op hoofdlijnen dezelfde gebleven. Ook de strategie om bij elke opgave actief te zoeken naar partners om groenprojecten te realiseren, wordt gecontinueerd. Ten opzichte van de vorige periode is er wel sprake van een verschuiving; voorheen werd met name geïnvesteerd in de singels, radialen en de stadsparken, in de komende periode wordt het accent gelegd op projecten in de wiggen, stadsranden en het groen in de wijken. De nieuwe beleidsdoelen hebben betrekking op de stadsranden en de wiggen, de Lokale Ecologische Hoofdstructuur en de realisatie van de Zonstructuur, dat wil zeggen het ontwikkelen van een groen radiaal netwerk in de stad met langzaam verkeersroutes over bestaande wegen, dat aantakt op het Rondje Enschede en eindigt in groene attractiepunten in het buitengebied. Deze nieuwe beleidsdoelen vloeien direct voort uit de Gids Buitenkans en de Herijking RO-visie.

Het GRAP geeft niet alleen een samenhangend toekomstbeeld van het openbaar groen in hoofdlijnen, maar reikt tegelijk de instrumenten aan waarmee dit kan worden bereikt. In die zin is het plan richtinggevend en kaderscheppend en is tevens een toetsingskader voor plannen op het gebied van de ruimtelijke inrichting en ontwikkeling in Enschede.

3.3.12 Sportnota "Enschede beweegt"

Op 28 januari 2008 heeft de gemeenteraad van Enschede de nota “Enschede beweegt” vastgesteld als kadernota voor het sportbeleid voor de periode 2008-2015. Driekwart van de Enschedese bevolking doet aan sport en tweederde beweegt voldoende! Hoewel dit vergeleken met het landelijke gemiddelde een mooie score is, is het toch noodzakelijk om enige accentverschuivingen aan te brengen in het sportbeleid. Oorzaak hiervoor ligt bij de veranderende houding van de (potentiële) sporter en de daarmee samenhangende afname van het aandeel op de sportmarkt van de sportverenigingen, de behoefte aan andersoortige sportaccommodaties en de noodzaak tot meer maatwerk bij de stimulering tot sportief bewegen. Vanuit de thema's gezondheid, sociale binding en vorming vormen de invalshoeken vraaggestuurd verleiden, grensverleggend ondernemen en krachten bundelen de basis van het sportbeleid 2008-2015. Belangrijke punten hierbij zijn:

- De vitalisering van de sportverenigingen, zodat zij in staat blijven hun meerwaarde van ontmoeting, vorming en vrijwilligerswerk als interessante partner in de stad waar te maken. De trends in de samenleving vereisen dat een vitale sportvereniging meer op de toekomst en de omgeving is gericht en qua aanbod en organisatie zich daarop aanpast.
- De modernisering van het gemeentelijk sportaccommodatiebestand, zodat dit multifunctioneel en levensbestendig wordt. Daarbij zal de nadruk liggen bij het toepassen van nieuwe technieken bij buitensport (op dit moment met name kunstgras) en het anders bouwen van binnensportaccommodaties (met name gymnastieklokalen). De uitgangspunten van de nota “Ruim baan voor bewegen” blijven van toepassing.

- De verleiding tot levenslang sportief bewegen, dus van jonge kinderen tot zeer hoog bejaarden, moet niet alleen leiden tot een sluitende keten voor de jeugd van 0 tot 24 jaar, maar ook tot aandacht voor de volwassenen (in het kader van vergrijzing, zelfredzaamheid en tegengaan vereenzaming).
- De wisselwerking tussen sport en organisaties op andere beleidsterreinen, zodat kennis en kunde wederzijds beter kunnen worden benut, met een positieve uitwerking voor alle betrokkenen.

Bovenstaande heeft geleid tot een actieplan “Sportief bewegen 2008-2015”, waarin vijftien actiepunten zijn opgenomen. De meest in het oog springend zijn de vitale sportvereniging (criteria, voorwaarden en wijze van ondersteuning), vraaggestuurd aanbod (vernieuwende arrangementen), het SportServiceTeam (een vernieuwd, uitgebreid en proactief werkend “sportloket”), het innovatieplan gemeentelijke sportaccommodaties, beweegmanagement (afstemming om te komen tot een continu aanbod van sportstimuleringsactiviteiten aan de jeugd), netwerk “sportief bewegen” (structurele basis voor samenwerking tussen partijen binnen en buiten de sport). In de gemeentelijke Sportnota wordt sport, in de brede zin van het woord, neergezet als verbindend element tussen diverse beleidsterreinen. Door deze ontwikkeling verandert ook de rol van sportaccommodaties. Multifunctionaliteit en 24-uurs gebruik komen daarbij steeds meer centraal te staan. Immers, de druk op de schaarse ruimte en middelen vereist een efficiënt en optimaal gebruik, onder andere via medegebruik en combinaties van voorzieningen. Sportaccommodaties moeten daarom niet langer alleen voldoen aan sportspecifieke eisen maar ook aan eisen voor (mede)gebruik ten behoeve van andere functies. Sport heeft zich de laatste decennia ontwikkeld tot een bloeiende bedrijfstak.

Verleiden tot sportief bewegen lukt alleen door samenwerking tussen sportverenigingen en sportorganisaties met onderwijsinstellingen, kinderopvang- en welzijnsorganisaties, zorgverleners, bedrijfsleven, wijk- en buurtcomités en dergelijke enerzijds en de beoogde deelnemers anderzijds.

Hoofdstuk 4 Omgevingsaspecten

Het vaststellen of wijzigen van een bestemmingsplan kan gevolgen hebben voor de belangen van natuur en milieu, voor cultuurhistorische, landschappelijke en archeologische waarden, de waterhuishouding en andere waarden. De ruimtelijke ordening moet nadrukkelijk rekening houden met de gevolgen van ruimtelijke ingrepen voor het milieu en de beperkingen die milieuaspecten opleggen. Een goede ruimtelijke ordening vereist dat aandacht wordt besteed aan de diverse relevante milieuaspecten die bij ruimtelijke afwegingen een belangrijke rol spelen. Het bestuursorgaan dient bij de voorbereiding van een bestemmingsplan daarom te onderzoeken welke waarden bij het plan in het geding zijn en wat de gevolgen van het plan zijn voor deze waarden. In dit hoofdstuk wordt aan deze omgevingsaspecten nader aandacht besteed en worden de resultaten van het onderzoek beschreven.

4.1 Milieu

De ruimtelijke ordening moet nadrukkelijk rekening houden met de gevolgen van ruimtelijke ingrepen voor het milieu en de beperkingen die milieuaspecten opleggen. De afstemming tussen ruimtelijke ordening en milieu is voor een deel verankerd in beleid, wet- en regelgeving. In de praktijk is het bestemmingsplan een belangrijk instrument voor een integrale afstemming tussen milieuaspecten en de ruimtelijke ordening en het doorvertalen van ruimtelijk relevante onderdelen van het milieubeleid.

Binnen het plangebied spelen diverse milieuaspecten een rol, onder andere vanwege de ligging aan belangrijke verkeerswegen van het plangebied en de bedrijvigheid in en rondom het plangebied.

Op grond van artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening is de gemeente verplicht om de resultaten van het onderzoek naar de milieuaspecten te beschrijven in de plantoelichting. Hierbij moet rekening worden gehouden met de geldende wet- en regelgeving alsmede met de vastgestelde (boven)gemeentelijke beleidskaders.

In dit hoofdstuk wordt aangegeven of en zo ja, op welke wijze in dit bestemmingsplan rekening is gehouden met de verschillende milieu-aspecten. Aan de orde komen bodemkwaliteit, geluidhinder, milieuhinder van bedrijvigheid, externe veiligheid, luchtkwaliteit, duurzaamheid en eventuele beperkingen als gevolg van kabels, leidingen en straalpaden.

4.1.1 Bodemkwaliteit

Bij het opstellen van een bestemmingsplan moet onderzoek worden verricht naar de bodemkwaliteit binnen het plangebied. De reden hiervoor is dat eventueel aanwezige bodemverontreiniging van groot belang kan zijn voor de keuze van bepaalde bestemmingen en/of voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan. Bij functiewijzigingen dient te worden bekeken of de bodemkwaliteit past binnen het toekomstige gebruik van de bodem en of deze optimaal op elkaar kunnen worden afgestemd.

Bodemonderzoeken kunnen echter in verschillende gradaties plaatsvinden. Naast de uitvoering van een historisch onderzoek, kan het noodzakelijk zijn een verkennend, of –indien de onderzoeksresultaten daar aanleiding toe geven- zelfs aanvullend bodemonderzoek te laten plaatsvinden in het kader van de voorbereiding van een bestemmingsplan.

Het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010" is hoofdzakelijk conserverend van karakter. Overwegend wordt de bestaande situatie in het plangebied vastgelegd. Daarnaast is een nieuwe ontwikkeling gepland op gronden gelegen ten westen van de Oostweg, voorzover gelegen tussen de Gronausestraat en de Keppelerdijk.

Inventarisatie

Voor de gebieden waarvoor in onderhavig bestemmingsplan de bestaande situatie wordt vastgelegd (o.a.

Leuriks West en Eekmaat) zijn in het verleden diverse bodemonderzoeken uitgevoerd. In deze plangebieden zijn in de afgelopen jaren diverse verkennende en nader bodemonderzoeken uitgevoerd. De hierbij aangetroffen bodemverontreiniging (incl. asbest in puin) zijn in de afgelopen jaren gesaneerd. Deze locaties zijn geschikt gemaakt voor het gebruik wonen. De eventuele bodemgerelateerde belemmeringen zijn weggenomen.

Met betrekking tot het nog te ontwikkelen plangebied Leuriks Oost zijn de volgende onderzoeken uitgevoerd:

Lon. F 4837: Het perceel is in 2005 gesaneerd op de aanwezigheid van asbest in de puinverharding en onderliggende grond. Vanwege de opslag van grond de afgelopen jaren heeft in 2011 nog een actualisatieonderzoek (incl. asbest) plaatsgevonden. Hierbij zijn licht verhoogde gehalten aan verontreinigende stoffen aangetroffen. Asbest is in de bovengrond niet aangetroffen.

Lon. F 4838: In 2011 heeft een actualisatie bodemonderzoek aangetroffen. Zowel in de bovengrond als in het grondwater zijn licht verhoogde gehalten aan verontreinigende stoffen aangetroffen. In de puinverharding is geen asbest aangetroffen.

Lon F 6102 en AA 25: In 2008 zijn deze percelen onderzocht conform de NEN 5740 en NEN 5707. Hierbij zijn alleen in het grondwater licht verontreinigde stoffen aangetroffen.

Lon. F 4080: Uit diverse onderzoeken op het betreffende perceel is geconstateerd dat het perceel verontreinigd was met bodemvreemd materiaal bestaande uit puin en asbest. Dit werd veroorzaakt door de aanwezigheid van een puinverharding. In 2008 is de met asbest verontreinigde puinverharding gesaneerd conform de saneringsdoelstelling.

Lon. F AA 2439: In 2004 is de bodem is de bodem onderzocht. Hierbij zijn licht verhoogde gehalten aan verontreinigende stoffen aangetroffen (incl. asbest).

De overige percelen zijn niet in het plangebied opgenomen en derhalve ook niet door ons onderzocht.

Conclusie/advies

Uit hierboven weergegeven informatie blijkt dat de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van dit plan. Hierbij dient te worden opgemerkt dat voor het verkrijgen van een bouwvergunning een bodemonderzoek niet ouder mag zijn dan 5 jaar. Dit betekent voor de toekomst dat het kadastrale perceel bekend als gemeente Lonneker, sectie AA, nr 2439 opnieuw dient worden onderzocht. De kosten die hiermee zijn gemoeid - circa € 3.000.- - komen voor rekening van de ontwikkelende partij. Ook de percelen die nog niet onderzocht zijn, zullen ten behoeve van een eventuele bouwvergunning verkennend onderzocht moeten worden.

4.1.2 Geluid

Inleiding

In het kader van de vaststelling van het bestemmingsplan “Eschmarke Zuid West 2010” dient een ruimtelijke onderbouwing te worden opgesteld waarin onder andere de milieugevolgen inzichtelijk moeten worden gemaakt. Het bestemmingsplan legt voor het overgrote deel de bestaande situatie in het plangebied vast. Nieuwe ontwikkeling is mogelijk in het gebied Leuriks Oost waar realisatie van 111 nieuwe woningen wordt mogelijk gemaakt.

Geluid

De mate waarin het geluid het woonmilieu mag belasten is geregeld in verschillende wetten en regelingen. Afhankelijk van de bron en regeling gelden er voorkeursgrenswaarden, streefwaarden of maximale grenswaarden voor geluidgevoelige functies. Om te bepalen of voldaan wordt aan de gestelde eisen is onderzoek nodig.

Bij de ontwikkeling van nieuwe geluidgevoelige bestemmingen is vanuit de Wet geluidhinder onderzoek naar de geluidbelasting noodzakelijk indien de bestemmingen zijn gelegen binnen een wettelijk zone. Binnen het plangebied worden binnen de zone van de Gronausestraat en de Oostweg woningen gerealiseerd. In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan het geluid vanwege de Gronausestraat en de Oostweg.

Industrielawaai, spoorweglawaai en luchtvaartlawaai zijn voor het plangebied niet relevant.

Wegverkeer

Wettelijk kader

In artikel 74 van de Wet geluidhinder is bepaald dat zich aan weerszijden van een weg een zone bevindt. De breedte van de zone is afhankelijk van de ligging van de weg in stedelijk of buitenstedelijk gebied en van het aantal rijstroken. De zonering geldt niet voor wegen die gelegen zijn binnen een als woonerf aangeduid gebied en voor wegen waarvoor een maximum snelheid geldt van 30 km per uur.

Op geluidgevoelige bestemmingen bedraagt de voorkeurgrenswaarde 48 dB. Een geluidbelasting hoger dan de voorkeursgrenswaarde is uitsluitend mogelijk indien een hogere waarde wordt vastgesteld. Het vaststellen van een hogere waarde is pas mogelijk indien aangetoond wordt dat maatregelen (bronmaatregelen, overdrachtsmaatregelen en/of maatregelen bij de ontvanger) om te voldoen aan de voorkeursgrenswaarde niet doeltreffend zijn (bezwaren stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerskundige, landschappelijke of financiële aard), en voldaan wordt aan de voorwaarden uit de Geluidsnota Enschede 2009-2012 (verder Geluidnota). De Geluidnota is op 7 april 2009 en de herziene versie op 19 april 2011 door Burgemeester en Wethouders vastgesteld.

Onderzoek

Naar de geluidbelasting vanwege het wegverkeer op de Gronausestraat en de Oostweg is door de gemeente Enschede een akoestisch onderzoek uitgevoerd. De resultaten van het onderzoek zijn opgenomen in het rapport “Akoestisch onderzoek, De Eschmarke Deelplan II “Eekmaat West”, Nieuwbouw 111 woningen Enschede” van 15 juli 2011. Het rapport is als bijlage bij deze toelichting gevoegd.

Resultaten

Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat vanwege het wegverkeer op de Gronausestraat en de Oostweg bij 20 woningen niet voldaan wordt aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB uit de Wet geluidhinder.

Hogere waarde

Een geluidbelasting hoger dan de voorkeursgrenswaarde is uitsluitend mogelijk indien een hogere waarde wordt vastgesteld. Het vaststellen van een hogere waarde is pas mogelijk indien aangetoond wordt dat maatregelen (bronmaatregelen, overdrachtsmaatregelen en/of maatregelen bij de ontvanger) om te voldoen aan de voorkeursgrenswaarde niet doeltreffend zijn (bezwaren stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerskundige, landschappelijke of financiële aard), en voldaan wordt aan de voorwaarden uit de Geluidnota.

In het akoestisch onderzoek is de mogelijkheid van bron- en overdrachtsmaatregelen onderzocht. Als bronmaatregel is gekeken naar het toepassen van stil asfalt (dunne deklagen) en het verlagen van de snelheid van 50 km/uur naar 30 km/uur. Als overdrachtsmaatregel is gekeken naar een geluidwal/-scherm.

Met maatregelen is het technisch mogelijk om de geluidbelasting op de woningen te reduceren tot de voorkeursgrenswaarde. Het terugbrengen van de geluidbelasting door middel van bron- of

overdrachtsmaatregelen stuit echter op bezwaren van financiële, stedenbouwkundige en verkeerskundige aard. Hiermee wordt aan de eerste eis om een hogere waarde te kunnen vaststellen voldaan.

In de Geluidnota is bepaald dat om een hogere waarde te kunnen vaststellen:

- een woning ten minste één geluidluwe gevel heeft. Een gevel is geluidluw indien de geluidbelasting ten gevolge van elk van de afzonderlijk te onderscheiden bronnen op grond van de Wet geluidhinder niet hoger is dan de voorkeursgrenswaarde die voor elk van de afzonderlijk te onderscheiden geluidbronnen geldt.
- verblijfsruimten en buitenruimten (indien beschikbaar) bij voorkeur gelegen zijn aan de geluidluwe zijde van een woning.

In totaal 11 woningen aan de Gronausestraat en 9 woningen aan de Oostweg ondervinden een geluidbelasting van meer dan 48 dB. De geluidbelasting bedraagt ten hoogste respectievelijk 56 en 55 dB. Hiermee wordt voldaan aan de ten hoogste toegestane hogere waarde van 63 dB voor woningen in binnenstedelijk gebied.

De geprojecteerde woningen ondervinden op de gevel aan de geluidluwe zijde een geluidbelasting van ten hoogste 44 dB. Hiermee wordt voldaan aan de waarde van 48 dB uit de Geluidnota.

Uit het voorgaande blijkt dat aan de voorwaarden, uit de Wet geluidhinder en de Geluidnota, voor het vaststellen van een hogere waarde voor de 11 woningen aan de Gronausestraat en 9 woningen aan de Oostweg wordt voldaan.

Op één woning, de “woning Spoelder aan de Gronausestraat”, is er sprake van cumulatie in de zin van artikel 110f van de Wet Geluidhinder. De geluidbelasting op de noord- en oostgevel ondervindt daardoor een geluidbelasting van respectievelijk 50 en 52 dB. Deze waarde voldoet aan de maximale ontheffingswaarde uit de Wet Geluidhinder en de situatie voldoet aan de Geluidnota van de Gemeente Enschede.

Conclusie

In het bestemmingsplan “Eschmarke Zuid West 2010” worden ten behoeve van het te ontwikkelen woongebied “Leuriks Oost" nieuwe geluidgevoelige bestemmingen, in totaal 111 woningen, binnen de onderzoekszone van de Gronausestraat en de Oostweg gerealiseerd. Vanwege het wegverkeer op de Gronausestraat en de Oostweg wordt op de gevel van 19 woningen niet voldaan aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB uit de Wet geluidhinder.

Een geluidbelasting hoger dan de voorkeursgrenswaarde is uitsluitend mogelijk indien een hogere waarde wordt vastgesteld. Aan de voorwaarden voor het vast stellen van een hogere waarde wordt voldaan.

Gelijktijdig met de procedure voor dit bestemmingsplan zal een procedure worden gestart voor het vaststellen van een hogere waarde.

4.1.3 Bedrijven en milieuzonering

Veel potentiële conflictsituaties waarbij milieuaspecten in het geding zijn, kunnen worden voorkomen door toepassing van zonering. Zonering is in zijn algemeenheid een ruimtelijk middel voor het invullen en beheren van de ruimte. Hierbij wordt een scheiding tussen verschillende, vaak conflicterende, functies aangehouden. Vanwege dit ruimtelijk structurerend karakter kan een zonering in het bestemmingsplan juridisch worden vastgelegd.

Milieuzonering is het aanbrengen van een noodzakelijke ruimtelijke scheiding tussen milieubelastende en milieugevoelige functies ter vergroting van de leefkwaliteit. Bij integrale milieuzonering wordt bovendien rekening gehouden met cumulatieve effecten. Voor milieuzonering in de ruimtelijke planvorming is de VNG-publicatie “Bedrijven en Milieuzonering” (2009) in de praktijk een belangrijk hulpmiddel. Deze publicatie geeft voor vele bedrijfstypen, opslagen en installaties aan welke milieuaspecten een rol kunnen spelen en biedt een handreiking ten aanzien van welke gemiddelde afstanden tot woonbebouwing vanuit een goede ruimtelijke ordening 'passend' zijn. De genoemde richtafstanden zijn slechts indicatief, waardoor maatwerk op lokaal niveau noodzakelijk is.

In verband met de voorbereiding van het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010" heeft een inventarisatie plaatsgevonden van bestaande en geprojecteerde bedrijvigheid in en rondom het plangebied, die van invloed kan zijn op het woon- en leefklimaat in en rondom het plangebied. Er is onderzoek gedaan naar de potentiële milieubelasting van deze inrichtingen (bedrijven en voorzieningen). De milieubelasting en de bijbehorende contouren worden bepaald door verschillende ruimtelijk relevante milieuaspecten, zoals geur, stof, geluid en gevaar. Aan de hand van dossieronderzoek is, met behulp van de gemeentelijke bedrijvenlijst, en de publicatie "Bedrijven en milieuzonering", van de aanwezige en toekomstige bedrijven en voorzieningen binnen en rondom het plangebied de milieucategorie bepaald. Tevens is een beknopte beschrijving gemaakt van de (bedrijfs)activiteiten en worden voor elk bedrijf of voorziening per milieuaspect de wenselijke afstanden tot woningen aangegeven.

Indien dit noodzakelijk is gebleken, is aan de hand van nader onderzoek bezien in hoeverre de indicatieve hindercontouren, die gebaseerd zijn op de potentiële milieubelasting van de bedrijven en voorzieningen, in werkelijkheid een knelpunt opleveren in relatie tot de bestemmingen.

In verband met het opstellen van het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010" is onderzoek verricht naar de potentiële milieubelasting van de bedrijven binnen het plangebied en in de directe omgeving daarvan. Hierbij is gebruik gemaakt van het bedrijvenbestand van de gemeente Enschede en de resultaten van een uitgevoerd veldonderzoek. Met behulp van de publicatie "Bedrijven en milieuzonering", een VNG uitgave van 2009, zijn van de aanwezige bedrijven de indicatieve hindercontouren en de categorie bepaald.

De algemene conclusie luidt dat de bedrijven en voorzieningen in het plangebied geen milieuhinder veroorzaken die van invloed is op de wijze van bestemmen van functies op aangrenzende gronden binnen het plangebied of knelpunten opleveren voor de omgeving buiten het plangebied.

Hieronder wordt afzonderlijk ingegaan op de binnen en buiten het plangebied aanwezige bedrijven en voorzieningen.

4.1.3.1 Bedrijven en voorzieningen binnen het plangebied

Adres	Naam	Omschrijving activiteit	Cat	Milieuaspect	Indicatieve afstand (in m[1])
Dolphiaweg 11	Essent	Trafo	1	Geluid en gevaar	10 m
Ekersdijk 220	Eilermark	Voetbalvereniging	3.1	Geluid	50 m
Esmarkelaan 2	Kuypers Haarmode	Kappersbedrijf	1	Geluid	10 m
Esmarkelaan 6	Het Eikpunt Eten&drinken	Cafetaria	1	Geur, geluid en gevaar	10 m
Esmarkelaan 12	Kaas & Co Esmarke	Detailhandel	1	Geluid	10 m
Esmarkelaan 14	Albert Heijn	Supermarkt	1	Geluid en gevaar	10 m
Esmarkelaan 20	Alfons Alink Brood en banket	Detailhandel brood en banket	1	Geur, stof, gevaar en geluid	10 m
Esmarkelaan 22	Etos	Drogisterij	1	Gevaar	10 m
Esmarkelaan 26	Samenwerkende Apotheken Enschede	Apotheek	1	Gevaar	10 m
Esmarkelaan 1-89	MFA De Eschmarke	Multifunctionele accommodatie (onderwijs)	2	Geluid	30 m
Esmarkelaan 170	Het Fysio Team	Fysiotherapiepraktijk	1	Geluid	10 m
Esmarkelaan 199A	Essent	Trafo	1	Geluid en gevaar	10 m

Esmarkelaan 201	OBS De Esmarke	Basisonderwijs	2	Geluid	30 m
Esmarkelaan 205	Gemeente Enschede	Gymlokaal	2	Geluid	30 m
Esmarkelaan 209	Stichting Kinderopvang Enschede	Kinderopvang	2	Geluid	30 m
Gronausestraat 300	Stadsdeel Oost	Kantoor	1	Geluid	30 m
Gronausestraat 300	Essent	Gasdrukregel- en meetstation	2	Geluid	30 m
Gronausestraat 310	KPN	Zendmast	1	Geluid	10 m
Gronausestraat 664	Restaurant Dolphia	Restaurant	1	Geur, geluid en gevaar	10 m
Gronausestraat 710	Diverse bedrijven o.a. P&A Coaching	Kantoren/opleidings-instituut	2	Geluid	30 m
Gronausestraat 752	Bruggerbosch	Verpleegtehuis	2	Geluid	30 m
Gronausestraat 752	Tandartspraktijk De Eschmarke	Tandartspraktijk	1	Geluid	10 m
Gronausestraat 846/848	Avanti Wilskracht	Omni sportvereniging	3.1	Geluid	50 m
Gronausestraat 848	Essent	Gasdrukregel- en meetstation	2	Geluid	30 m
Lisdoddelaan 18	Essent	Trafo	1	Geluid en gevaar	10 m
Zuid Esmarkerrondweg 69	Phenix	Voetbalvereniging	3.1	Geluid	50 m
Veldkerslaan 2A	Essent	Trafo	1	Geluid en gevaar	10 m
Waterkerslaan 2A	Essent	Trafo	1	Geluid en gevaar	10 m
Waterkerslaan 18	Essent	Gasdrukregel- en meetstation	2	Geluid	30 m
Waterweegbreelaan 30B	Essent	Trafo	1	Geluid en gevaar	10 m

Beoordeling van bedrijven binnen het plangebied met een hogere categorie dan 2

Als uitgangspunt bij deze beoordeling is gehanteerd dat alleen de milieuaspecten nader dienen te worden onderzocht waarvan de toelaatbare normafstand wordt overschreden. Onder de toelaatbare afstandsnorm wordt verstaan de maximale indicatieve afstand van bedrijven en voorzieningen (op basis van de VNG Publicatie Bedrijven en milieuzonering) die als aanvaardbaar wordt beschouwd. Voor woonwijken zijn dat inrichtingen tot en met categorie 2 waarvan de maximaal toelaatbare afstand 30 meter bedraagt. Dit betekent dat alleen die milieuaspecten zijn onderzocht waarvan de normafstand groter is dan 30 m.

a. Voetbalvereniging "G.V.V. Eilermark", Ekersdijk 220, 7534 BD Enschede

Voetbalvereniging met speelvelden, kantine en kleedgebouwen

Normafstanden

Geluid	50 m

Op de inrichting is het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer van toepassing. Er gelden standaardgeluideisen op de dichtstbijzijnde woning 50 dB(A) etmaalwaarde en 70 dB(A) voor piekgeluid.

Het aspect geluid wordt bepaald door de activiteiten op het complex en het eventueel gebruik maken van een geluidinstallatie. De dichtstbijgelegen woningen zijn gelegen op ca. 60 m van het dichtstbijgelegen sportveld. Akoestische gegevens zijn niet bekend.

Op de gevel van de nabijgelegen woningen dient te worden voldaan aan de voorschriften van het Besluit. Indien dit het geval is dan kan er van worden uitgegaan dat voor het aspect geluid sprake is van een aanvaardbare situatie. Indien niet wordt voldaan aan de geluidsnormen dan zullen akoestische voorzieningen moeten worden getroffen. Klachten omtrent geluidsoverlast zijn niet bekend.

In de omgeving van de inrichting zijn woningen en andere sportcomplexen gelegen. Er is dus geen sprake van een rustige woonwijk. Conform de systematiek van de VNG brochure kan de normafstand voor geluid met één stap worden teruggebracht tot een afstand van 30 m.

Geconcludeerd kan worden dat de voetbalvereniging aanvaardbaar is in zijn omgeving.

b. Omnisportvereniging Avanti Wilskracht, Gronausestraat 846, 7534 AM Enschede

Sportvereniging met o.a. voetbal en handbal met speelvelden, kantine en kleedgebouwen

Normafstanden	
Geluid	50 m

Op de inrichting is het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer van toepassing. Er gelden standaardgeluideisen op de dichtstbijzijnde woning 50 dB(A) etmaalwaarde en 70 dB(A) voor piekgeluid.

Het aspect geluid wordt bepaald door de activiteiten op het complex en het eventueel gebruik maken van een geluidinstallatie. De dichtstbijgelegen woningen zijn gelegen op ca. 20 m van het dichtstbijgelegen sportveld. Met betrekking tot deze woningen zijn geluidwerende maatregelen (dove gevel) getroffen. De overige woningen zijn op grotere afstand dan 60 m van het dichtstbijzijnde speelveld gelegen.

Op de gevel van de nabijgelegen woningen dient te worden voldaan aan de voorschriften van het Besluit. Indien dit het geval is dan kan er van worden uitgegaan dat voor het aspect geluid sprake is van een aanvaardbare situatie. Indien niet wordt voldaan aan de geluidsnormen dan zullen akoestische voorzieningen moeten worden getroffen. Klachten omtrent geluidsoverlast zijn niet bekend.

In de omgeving van de inrichting zijn woningen en andere sportcomplexen gelegen. Er is dus geen sprake van een rustige woonwijk. Conform de systematiek van de VNG brochure kan de normafstand voor geluid met één stap worden teruggebracht tot een afstand van 30 m.

Gelet op de geluidwerende maatregelen bij de dichtstbijzijnde woningen en het feit dat er geen klachten zijn ten aanzien van geluidsoverlast, kan geconcludeerd worden dat de voetbalvereniging aanvaardbaar is in zijn omgeving.

c. Voetbalvereniging Phenix, Zuid Esmarkerrondweg 69, 7535 ?? Enschede

Voetbalvereniging met speelvelden, kantine en kleedgebouwen

Normafstanden	
Geluid	50 m

Op de inrichting is het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer van toepassing. Er gelden standaardgeluideisen op de dichtstbijzijnde woning 50 dB(A) etmaalwaarde en 70 dB(A) voor piekgeluid.

Het aspect geluid wordt bepaald door de activiteiten op het complex en het eventueel gebruik maken van een geluidinstallatie. De dichtstbijgelegen woningen zijn gelegen op ca. 25 m van het dichtstbijgelegen sportveld. Akoestische gegevens zijn niet bekend.

Op de gevel van de nabijgelegen woningen dient te worden voldaan aan de voorschriften van het Besluit. Indien dit het geval is dan kan er van worden uitgegaan dat voor het aspect geluid sprake is van een aanvaardbare situatie. Indien niet wordt voldaan aan de geluidsnormen dan zullen akoestische voorzieningen moeten worden getroffen. Klachten omtrent geluidsoverlast zijn niet bekend.

In de omgeving van de inrichting zijn woningen, maatschappelijke voorzieningen en drukke verkeerswegen gelegen. Er is dus geen sprake van een rustige woonwijk. Conform de systematiek van de VNG brochure kan de normafstand voor geluid met één stap worden teruggebracht tot een afstand van 30 m.

Geconcludeerd kan worden dat de voetbalvereniging aanvaardbaar is in zijn omgeving.

4.1.3.2 Bedrijven en voorzieningen buiten het plangebied

Adres	Naam	Omschrijving activiteit	Cat	Milieuaspect	Indicatieve afstand (in m[1])	Invloed op plange-bied
Ekersdijk 210	Ons Clubje	Korfbalvereniging	3.1	Geluid	50 m	Nee
Gronausestraat 216	BO-Rent	Verhuurbedrijf voor machines en werktuigen	3.1	Geluid	50 m	Ja
Gronausestraat 407	Gemeente Enschede	Begraafplaats	1	Geluid	10 m	Nee
Gronausestraat 425	Huuskes	Groothandel in vleeswaren, kaas en diepvriesproducten en andere voedingsmiddelen alsmede het bewerken van vers vlees, kipproducten en groenten	3.2	Geluid en geur	100 m	Ja
Gronausestraat 645	Pen Caravans	Handel in en repararatie van caravans	2	Geluid	30 m	Nee
Gronausestraat 827	Glanerbrug Noord	Basisonderwijs	2	Geluid	30 m	Nee
Haverkampweg 155	Bouwmeester	Houden van paarden	3.1	Geur	50 m	Nee
Keppelerdijk 2	Essent	Gasdrukregel- en meetstation	2	Geluid	30 m	Nee
Keppelerdijk 2	De Huifkar	Speciaal onderwijs	2	Geluid	30 m	Nee
Keppelerdijk 110	J.H.G. Stokkers	Landbouwloon-bedrijf met werkplaats	2	Geur en geluid	30 m	Nee

Keppelerdijk 200	De Twentse Es	Camping/restaurant	3.1	Geluid	50 m	Ja
Keppelerdijk 204	Gemeente Enschede	Rioolgemaal	2	Geur	30 m	Nee
Keppelerdijk 270	J.I. Boers	Agrarisch bedrijf	3.2	Geur	100 m	Nee
Noord Esmarkerrondweg 421	Albert Heijn en diverse andere detailhandel	Supermarkt en overige detailhandel	1	Geluid en gevaar	10 m	Nee
Zuid Esmarkerrondweg 74-76	Topstar International	Detail- en groothandel in sportartikelen, sportvloeren, fitnessapparatuur e.d.	2	Geluid	30 m	Nee
Winterweg 9-11	Bruinenberg	Autoherstelinrichting met plaatwerkerij en verfspuitinrichting	3.2	Geluid	100 m	Nee

Nadere beschouwing van bedrijven met potentiële invloed op het plangebied

Als uitgangspunt bij deze beoordeling is gehanteerd dat alleen de milieuaspecten nader dienen te worden onderzocht waarvan de toelaatbare normafstand wordt overschreden. Onder de toelaatbare afstandsnorm wordt verstaan de maximale indicatieve afstand van bedrijven en voorzieningen (op basis van de VNG Publicatie Bedrijven en milieuzonering) die als aanvaardbaar wordt beschouwd. Voor woonwijken zijn dat inrichtingen tot en met categorie 2 waarvan de maximaal toelaatbare afstand 30 meter bedraagt. Dit betekent dat in dit kader alleen die milieuaspecten zijn onderzocht waarvan de normafstand groter is dan 30 m en die zijn gelegen binnen het plangebied (in de tabel zijn deze aangegeven als bedrijven met mogelijke invloed op het plangebied)

a. BO Rent, Gronausestraat 216, 7533 BT Enschede

Verhuurbedrijf voor machines en werktuigen en auto's

Normafstanden	
Geluid	50 m
Geur en gevaar	10 m

Voor de beoordeling of het bedrijf mogelijk invloed kan hebben op het plangebied is alleen het aspect geluid van belang omdat de normafstanden voor geur en gevaar niet zijn gelegen binnen het plangebied.

Binnen de normafstand van 50 m voor het aspect geluid, bevinden zich binnen het plangebied geen geluidgevoelige objecten zoals woningen. Een nadere beschouwing kan daarom achterwege worden gelaten.

Wel kan nog worden opgemerkt dat de omgeving van het bedrijf gekarakteriseerd kan worden als een gemengd gebied (bedrijven/woningen/drukke verkeersweg). Er is dus geen sprake van een rustige woonwijk. Conform de systematiek van de VNG Publicatie Bedrijven en milieuzonering, kan de normafstand voor geluid met één stap teruggebracht worden. De afstand voor geluid zou dan 30 m worden. Het plangebied is op grotere afstand gelegen dan 30 m.

Op basis van het vorenstaande kan geconcludeerd worden dat het aspect geluid geen knelpunt oplevert voor het plangebied. Temeer tussen het bedrijf en het plangebied een drukke verkeersweg is gelegen waardoor reeds een hoog geluidsachtergrond niveau zal heersen.

Geconcludeerd kan worden dat het bedrijf geen negatieve invloed heeft op het plangebied.

b. Huuskes Versproducten, Gronausestraat 425, 7533 BM Enschede

Groothandel in vleeswaren, kaas en diepvriesproducten en andere voedingsmiddelen alsmede het bewerken van vers vlees, kipproducten en groenten.

Normafstanden (vleeswarenfabriek p.o. > 1000 m2)	
Geluid en geur	100 m
Gevaar	50 m

Voor de beoordeling of het bedrijf mogelijk invloed kan hebben op het plangebied zijn alleen de aspect geluid en geur van belang omdat de normafstand voor gevaar, niet is gelegen binnen het plangebied.

Geur

Het aspect geur wordt hoofdzakelijk bepaald door het bereiden van voedingsmiddelen. De ligging van de emissiepunten van deze activiteiten is daarom maatgevend. De normafstand van 100 m dient daarom te worden aangehouden vanaf deze emissiepunten.

De emissiepunten voor het bereiden van voedingsmiddelen zijn gelegen op grotere afstand dan 100 m van het plangebied. Het bereiden van voedingsmiddelen heeft dus geen invloed op het plangebied.

Geluid

In het plangebied is de meest nabijgelegen woning op ca. 75 meter van de inrichting van Huuskes geprojecteerd. De woningen die parallel aan de Gronausestraat zijn gelegen ondervinden een geluidbelasting ten gevolge van Huuskes van Lden-niveau van maximaal 50 dB(A).

Deze woningen zijn overeenkomstig het Geluidbeleid van de Gemeente Enschede gelegen in het gebied “Verkeersinfrastructuur”. De toegestane geluidbelasting ten gevolge van bedrijven op woningen in dit gebied is 50 dB(A) of maximaal de geluidbelasting ten gevolge van het verkeer in de huidige situatie minus 10 dB(A). Het geluidniveau van Huuskes voldoet aan deze waarden.

Geconcludeerd kan worden dat het bedrijf geen negatieve invloed heeft op het plangebied.

c. Camping De Twentse Es, Keppelerdijk 200, 7534 PA Enschede

Kampeerterrein met restaurant

Normafstanden	
Geluid	50 m
Geur en gevaar	30 m

Bij het ontwerp van het stedenbouwkundig plan voor de invulling van het betreffende deelplan van De Eschmarke (Eekmaat West) is destijds rekening gehouden met de aanwezigheid van het bedrijf De Twentse Es en de hiervoor geldende normafstanden. De woningen zijn daarom op meer dan 50 m van het bedrijf gesitueerd. Een nadere beschouwing kan daarom achterwege worden gelaten.

Op basis van het vorenstaande kan geconcludeerd worden dat het bedrijf geen knelpunt oplevert voor het plangebied.

Geconcludeerd kan worden dat het bedrijf geen negatieve invloed heeft op het plangebied.

4.1.4 Externe veiligheid

Het plan is getoetst aan de wet- en regelgeving op het gebied van externe veiligheid en de eisen van een goede ruimtelijke ordening. Bij de toetsing zijn ondermeer de volgende documenten betrokken:

a. Het 'Besluit Risico's Zware Ongevallen 1999' (BRZO);
b. Het 'Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen' (BEVI) en de 'Regeling Externe Veiligheid Inrichtingen' (REVI) voor bedrijven die gevaarlijke stoffen op-overslaan en/of be-/verwerken, gewijzigd in 2009;
c. De 'circulaire Risiconormering Vervoer Gevaarlijke Stoffen' (cRNVGS) voor transportroutes van gevaarlijke stoffen over de weg, water en het spoor, gewijzigd en verlengd in 2008;
d. De 'circulaire Zonering langs hogedruk aardgastransportleidingen' uit 1984. Vanwege de veroudering van dit document is voorts het voorstel 'Bestuurlijke afspraken risicoafstanden aardgastransportleidingen' van 1 juli 2005 en het Programmaplan Buisleidingen van 10 januari 2006.

Algemeen

Bepaalde maatschappelijke activiteiten brengen risico's op zware ongevallen met mogelijk grote gevolgen voor de omgeving met zich mee. Externe veiligheid richt zich op het beheersen van de risico's bij de productie, opslag, transport en gebruik van gevaarlijke stoffen. De aanwezigheid of het nieuw vestigen van dergelijke activiteiten kunnen beperkingen opleggen aan de omgeving, doordat veiligheidsafstanden tussen risicovolle activiteiten en bijvoorbeeld woningen nodig zijn. Aan de andere kant is het rijksbeleid er op gericht de schaarse ruimte zo efficiënt mogelijk te benutten. Het ruimtelijk beleid en het externe veiligheidsbeleid moeten dus goed op elkaar worden afgestemd.

De wetgeving rond externe veiligheid richt zich op het beschermen van kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten (artikel 1 van het BEVI). Kwetsbaar zijn onder meer woningen, onderwijs- en gezondheidsinstellingen en kinderopvang- en dagverblijven. Beperkt kwetsbaar zijn onder meer kleine kantoren, winkels, horeca en parkeerterreinen.

Bij externe veiligheid wordt onderscheid gemaakt in plaatsgebonden risico en groepsrisico. Het plaatsgebonden risico mag in principe nergens groter zijn dan 1 op 1 miljoen (ofwel 10-6). Dit is de kans dat een denkbeeldig persoon, die zich een jaar lang permanent en zonder bescherming op de betreffende plek bevindt, dodelijk verongelukt door een calamiteit. Deze kans mag niet groter zijn dan eens in de miljoen jaar. Elke ruimtelijke ontwikkeling wordt getoetst aan het plaatsgebonden risico van 10-6 als grenswaarde.

Het groepsrisico geeft de kans aan dat in één keer een groep mensen die zich in de omgeving van een risicosituatie bevindt, dodelijk door een ongeval wordt getroffen. Groepsrisico legt een relatie tussen de kans op een ramp en het aantal mogelijke slachtoffers. Bij groepsrisico is het dan ook niet een contour die bepalend is, maar het aantal mensen dat zich gedurende een bepaalde periode binnen de effectafstand van een risicovolle activiteit ophoudt. Welke kans nog acceptabel geacht wordt, is afhankelijk van de omvang van de ramp. Een ongeval met 100 doden leidt tot meer ontwrichting, leed en emoties, dan een ongeval met 10 dodelijke slachtoffers. Aan de kans op een ramp met 100 doden wordt dan ook een grens gesteld, die een factor honderd lager ligt dan voor een ramp met 10 doden. In het Bevi wordt verder een verantwoordingsplicht (door de overheid) voor het groepsrisico rond inrichtingen wettelijk geregeld (art. 13). De verantwoording houdt in dat wordt aangegeven of risico's acceptabel zijn en welke maatregelen worden genomen om de risico's te verkleinen.

Risicokaarten gemeente Enschede en provincie Overijssel

De risicokaart is een plattegrond met informatie over risicolocaties. Bij het raadplegen van de risicokaarten van de gemeente Enschede en provincie Overijssel, is gebleken dat er zich in de omgeving van de projectlocatie geen bedrijven of functies bevinden die een risico vormen in het kader van externe veiligheid.

Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen

Het externe veiligheidsbeleid voor het vervoer van gevaarlijke stoffen is vastgelegd in de gewijzigde en verlengde circulaire Risiconormering Vervoer Gevaarlijke Stoffen (Ministeries van V&W, VROM en BZK, 2008). In de circulaire wordt uitgegaan van een risicobenadering. De risicobenadering bestaat uit een drietal

stappen:

- identificatie van risico's;
- normstelling en toetsing aan normen;
- indien noodzakelijk risicoreductie bij overschrijding van normen.

De identificatie van de risico's vormt de eerste stap. Als er geen (verhoogd) risico blijkt, kunnen de volgende stappen worden overgeslagen.

Voor het inventariseren van de risico's is gebruik gemaakt van de resultaten uit de inventarisatie inzake het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor en het water van het project 'Anker', (november 2005).

Omdat er thans wordt gewerkt aan nieuwe regelgeving is tevens de Nota Vervoer Gevaarlijke Stoffen bij de beoordeling betrokken. In de nota zijn de kaders van het externe veiligheidsbeleid voor vervoer van gevaarlijke stoffen beschreven en wordt de ontwikkeling van een basisnet aangekondigd.

Wegverkeer

Rondom het plangebied zijn geen wegen gelegen die zijn aangewezen als route voor vervoer van gevaarlijke stoffen. Het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg levert thans geen veiligheidsknelpunten op.

Anticiperen op het basisnet

In dit kader is het goed om het Basisnet Vervoer Gevaarlijke Stoffen te noemen. In de Nota Vervoer gevaarlijke stoffen (Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 2006) die is toegezonden aan de Tweede Kamer, wordt het basisnet aangekondigd, waarin voor alle hoofdverbindingen over de weg, het water en het spoor wordt bepaald welk vervoer mag plaatsvinden en hoe de ruimte erom heen kan worden gebruikt. Het basisnet maakt duidelijk over welke verbindingsassen het vervoer van gevaarlijke stoffen mag plaatsvinden en welke gevolgen dit heeft voor andere ruimtelijke functies (zoals wonen, werken en natuur) van een gebied. Bestuurders, bedrijfsleven, omwonenden, en hulpverleners en rampenbestrijding weten zo waar ze aan toe zijn.

Het in ontwikkeling zijnde basisnet bestaat uit drie typen verbindingen:

a. verbindingen waar ruimtelijke beperkingen gelden (categorie 1);
b. verbindingen waar ruimtelijke beperkingen en beperkingen voor het vervoer gelden (categorie 2);
c. verbindingen met beperkingen voor het vervoer waar geen ruimtelijke beperkingen gelden (categorie 3).

Beperking van de ruimtelijke ontwikkeling komt tot uitdrukking in een vaste veiligheidszone rond de verbinding (categorie 1). Beperkingen voor het vervoer worden uitgedrukt in gebruiksruimte, die aangeeft hoeveel en welke gevaarlijke stoffen over de verbinding mogen worden vervoerd (categorie 3). Het basisnet is nog niet ingevuld, maar zal in ieder geval de belangrijkste haven- en (petrochemische) industrielocaties uit de Nota Ruimte met elkaar verbinden door spoor-, water- en autowegen uit de categorieën 1 en 2. Bij de inventarisaties van Verkeer en Waterstaat ten behoeve van het op te stellen nieuwe 'basisnet vervoer van gevaarlijke stoffen', is rondom het plangebied vooralsnog geen knelpunt geïnventariseerd. Bij categorie 3 gelden waarschijnlijk geen afstandseisen. Echter is het nog geen vastgesteld beleid, dus harde uitspraken hierover kunnen dan ook nog niet worden gedaan. De verwachting is dat in 2010 het basisnet wordt vastgesteld.

De normen voor het plaatsgebonden risico en/of groepsrisico worden, door vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, ter plaatse van de projectlocatie dan ook niet overschreden. Er zijn verder geen aanwijzingen dat het weggebruik van de wegen in de omgeving van het plangebied invloed heeft op het groepsrisico en de bestrijdbaarheid en beheersbaarheid van risico's en de zelfredzaamheid van individuen in de omgeving bij uitvoering van het plan.

Railverkeer

Het plangebied ligt op geruime afstand van de spoorweg Hengelo - Enschede – Gronau. Over dit spoortraject worden geen gevaarlijke stoffen vervoerd. De normen voor het plaatsgebonden risico en groepsrisico worden voor het baanvak Hengelo - Enschede – Gronau dan ook niet overschreden.

Indien kwetsbare bestemmingen mogelijk worden gemaakt nabij het spoor dient dit voorts te geschieden met inachtneming van de gewijzigde en verlengde circulaire Risiconormering Vervoer Gevaarlijke Stoffen (Ministeries van V&W, VROM en BZK, 2008). Naar verwachting wordt deze binnen afzienbare tijd vervangen

door regelgeving/normering welke is gebaseerd op het “Basisnet vervoer van gevaarlijke stoffen”.

Scheepvaart

Bevaarbaar water bevindt zich niet in de nabijheid van het plangebied. Dit aspect behoeft dan ook niet verder te worden beoordeeld.

Bedrijvigheid

Binnen het plangebied of in de directe omgeving van de planlocatie zijn ook geen risicovolle inrichtingen en andere bedrijven gelegen welke in het kader van de externe veiligheidsbeoordeling aandacht behoeven.

Externe Veiligheidsbeleid gemeente Enschede

Het externe veiligheidsbeleid van de gemeente Enschede is vastgelegd in de Externe Veiligheidsvisie (EV-visie), die op 18 juni 2007 door de gemeenteraad van Enschede is vastgesteld. In de EV-visie wordt onderscheid gemaakt in het naleven van wettelijk vastgelegde grenswaarden (naleven van landelijk beleid en regelgeving) en de vermindering van risico dat verder gaat dan het landelijk beleid (ambitie). Eén van de uitgangspunten van de EV-visie is: 'een benadering op maat gericht op naleving van vigerend landelijk risicobeleid (wegnemen knelpunten). Daar waar al aan landelijke eisen voldaan wordt, streven naar risicoreductie en actieve verantwoording over omgaan met restrisico's (preparatie van brandweer, strikte handhaving op veiligheidsaspecten) naar bevolking en betrokken bedrijven'. De ambitie binnen het gemeentelijk beleidskader heeft, met inzet van eigen middelen, geleid tot een start van deze uitvoering. Het gemeentelijk en het landelijk beleidskader eisen hetzelfde resultaat met het verschil dat het gemeentelijk beleidskader de maatregelen sneller wil doorvoeren dan landelijk vereist is. Naast de Bevi inrichtingen (die als prioritaire bedrijven worden aangewezen binnen de gemeente) kunnen middels een checklist, opgesteld door de gemeente Enschede, ook andere inrichtingen als “prioritair” worden aangewezen. Bij deze inrichtingen zou een plaatsgebonden risicocontour PR 10^{-6} buiten de terreingrens mogelijk kunnen zijn. Deze bedrijven vallen niet onder het Bevi maar in het kader van de externe veiligheid dient daarmee wel rekening te worden gehouden.

Externe veiligheid betreffende het plangebied

In deze paragraaf wordt uiteengezet hoe dit bestemmingsplan zich verhoudt tot het genoemde beleid op het terrein van de externe veiligheid.

Bevi

In het plangebied komen geen bedrijven voor waarop dit besluit betrekking heeft. Het plangebied grenst niet aan een bedrijf waar het besluit betrekking op heeft.

Circulaire risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen

Op basis van de Circulaire risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen is het transportrisico van alle modaliteiten met betrekking tot het onderhavig bestemmingsplan beoordeeld. Tevens is de Wet vervoer gevaarlijke stoffen in acht genomen.

Modaliteit Weg

Het plangebied is niet gesitueerd nabij een transportroute voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg. Voor transport van gevaarlijke stoffen over de overige transporttrajecten langs het plangebied zal, overeenkomstig het Raadsbesluit "Routering gevaarlijke stoffen" dd. 3 juli 2006, bij het bevoegd gezag ontheffing moeten worden aangevraagd.

Modaliteit Spoor

Op de hieronder afgebeelde kaart ‘vervoer gevaarlijke stoffen via het spoor’ (bron: Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Spooratlas 1998) wordt een indicatie gegeven van de vervoerintensiteiten van het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor. Uit de tekening kan worden opgemaakt dat de spoorverbinding Hengelo – Gronau niet wordt gebruikt voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Bij de vaststelling van dit bestemmingsplan behoeft hier derhalve geen rekening mee te worden gehouden.



Figuur 1: Vervoer gevaarlijke stoffen via het spoor

Modaliteit Water

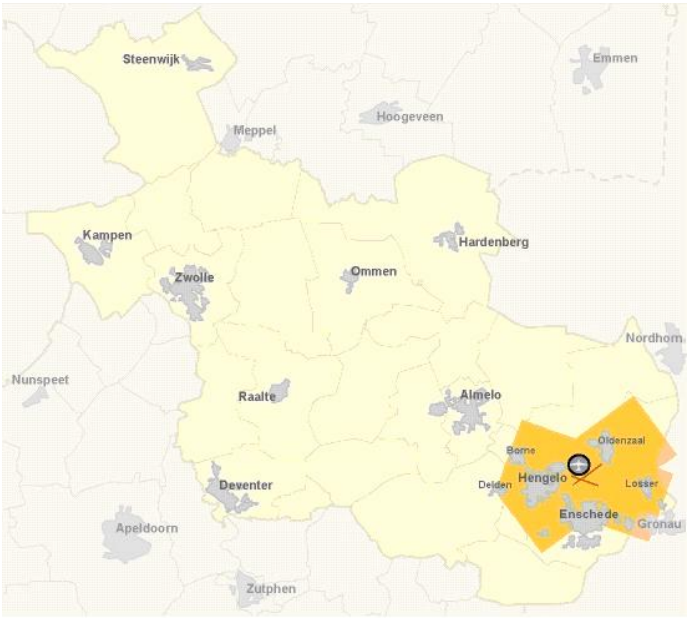
In de Risicoatlas Hoofdvaarwegen Nederland (bron: Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 2003) wordt een indicatie gegeven van de vervoerintensiteiten van het vervoer van gevaarlijke stoffen over de binnenwateren. Uit de atlas kan worden opgemaakt dat het Twentekanaal tussen Hengelo en Enschede enkel wordt gebruikt voor het vervoer van brandbare vloeistoffen. Uit de atlas blijkt dat er geen plaatsgebonden risico is berekend en dat er ook geen sprake is van een groepsrisico. Bij de vaststelling van dit bestemmingsplan behoeft hier geen rekening mee te worden gehouden, aangezien het plangebied niet nabij het Twentekanaal is gelegen.

Modaliteit Buisleidingen

In het plangebied komen geen buisleidingen voor het transport van gevaarlijke stoffen voor.

Gebruik van luchthavens

Het plangebied is hemelsbreed op circa 8 kilometer van het vliegveld Twente gelegen. Op het kaartje ‘Risico’s luchtvaartongevallen’ zijn de start- en landingsbanen op het vliegveld aangeduid met rode lijnen als gebieden waar 75 procent van de ongevallen plaatsvindt. Daarnaast is het met donkergeel aangegeven gebied, het gebied waar 10 procent van de ongevallen plaatsvindt. (bron: www.prv-overijssel.nl). Het plangebied ligt binnen het op de kaart in donkergeel aangegeven gebied.



Figuur 2: Risico's luchtvaartongevallen

Conclusie

Ter plekke van het plangebied wordt voldaan aan de eisen van de externe veiligheid en is het plan wat betreft externe veiligheid niet in strijd met een goede ruimtelijke ordening.

4.1.5 Luchtkwaliteit

In het kader van de voorbereiding van het voorliggende bestemmingsplan is onderzocht of de realisatie van het ruimtelijk plan, gelet op de mate van blootstelling aan luchtverontreiniging, aanvaardbaar is. In deze paragraaf wordt eerst het wettelijk kader beschreven, waarna de onderzoeksresultaten en de conclusies van het onderzoek beknopt worden weergegeven.

Wettelijk kader

De Europese Unie heeft luchtkwaliteitsnormen vastgesteld, die het beschermen van mens en milieu tegen de negatieve effecten van luchtverontreiniging tot doel hebben. Deze normen zijn minimumvoorschriften: lidstaten kunnen strengere normen hanteren, bijvoorbeeld ter bescherming van de gezondheid van bijzonder kwetsbare bevolkingscategorieën, zoals kinderen en ouderen. Ook Nederland heeft deze luchtkwaliteitsnormen opgenomen in de nationale wetgeving.

Sinds 15 november 2007 zijn de belangrijkste bepalingen over luchtkwaliteitseisen opgenomen in de Wet milieubeheer (hoofdstuk 5, titel 5.2 Wm). Aangezien titel 5.2 betrekking heeft op luchtkwaliteit staat deze ook wel bekend als de 'Wet luchtkwaliteit'. Specifieke onderdelen van de wet zijn uitgewerkt in AmvB's en ministeriële regelingen.

Luchtkwaliteitseisen vormen onder de nieuwe 'Wet Luchtkwaliteit' geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkelingen indien:

- geen sprake is van feitelijke of dreigende overschrijding van de grenswaarde.
- een project, al dan niet per saldo, niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit.
- een project 'niet in betekenende mate' bijdraagt aan de luchtverontreiniging
- een project is opgenomen in een regionaal programma van maatregelen of in het NSL, dat in werking treedt nadat de EU derogatie heeft verleend.

De regelgeving behorend bij de Wet Luchtkwaliteit is uitgewerkt in onderliggende Algemene Maatregelen van Bestuur (AmvB's) en Ministeriële Regelingen. Zo zijn inmiddels de volgende besluiten en regelingen in werking getreden:

- het Besluit 'niet in betekenende mate' bijdragen (luchtkwaliteitseisen).
- de Regeling 'niet in betekenende mate' bijdragen (luchtkwaliteitseisen).
- de Regeling projectsaldering luchtkwaliteit 2007.
- de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007.
- het Besluit gevoelige bestemmingen.

Verder is in de nieuwe wetgeving het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) geïntroduceerd. Het NSL bevat afspraken om op nationaal, provinciaal en plaatselijk niveau de gestelde luchtkwaliteitseisen te halen. De maatregelen hierbij zijn gericht op het halen van de grenswaarden voor PM10 uiterlijk medio 2011 en voor NO2 uiterlijk 1 januari 2015. Kenmerk van de maatregelen, die het NSL bevat, is het ervoor zorgen dat de huidige overschrijdingen worden opgelost en de negatieve effecten van geplande ruimtelijke ontwikkelingen worden gecompenseerd. Het NSL is op 1 augustus 2009 definitief vastgesteld.

Beoordeling onderzoeksresultaten gemeente Enschede

Luchtkwaliteitseisen vormen onder de nieuwe 'Wet Luchtkwaliteit' geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkelingen indien:

- geen sprake is van feitelijke of dreigende overschrijding van de grenswaarde.
- een project, al dan niet per saldo, niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit.
- een project 'niet in betekenende mate' bijdraagt aan de luchtverontreiniging.
- een project is opgenomen in een regionaal programma van maatregelen of in het NSL, dat in werking treedt nadat de EU derogatie heeft verleend.

Met betrekking tot het conserverende gedeelte van het bestemmingsplan Eschmarke Zuid West 2010 (het vaststellen van de bestaande situatie) zijn er geen nieuwe ontwikkelingen, waardoor derhalve ook geen sprake is van een negatieve invloed op de luchtkwaliteit. Nader onderzoek naar de gevolgen voor de luchtkwaliteit voor dit gedeelte van het plangebied is dan ook niet noodzakelijk.
De conclusie hiervoor is dan ook zijn dat uit het oogpunt van luchtkwaliteit er geen belemmering ligt voor de realisatie van het plan.

Luchtkwaliteit in het gebied Leuriks Oost

In het kader van het opnemen van de nieuwe ontwikkelingen in het gebied zijn afzonderlijk onder andere de milieugevolgen inzichtelijk gemaakt. Ingegaan wordt op de gevolgen voor de luchtkwaliteit.

Wettelijk kader

Op 15 november 2007 is een nieuw wettelijk stelsel voor luchtkwaliteitseisen van kracht geworden. De hoofdlijnen van de nieuwe regelgeving zijn te vinden in hoofdstuk 5, titel 5.2 van de Wet Milieubeheer. Daarmee zijn het Besluit luchtkwaliteit 2005 (Blk 2005) en Regeling saldering luchtkwaliteit, het Meet- en rekenvoorschrift bevoegdheden luchtkwaliteit 2005 en de Meetregeling luchtkwaliteit vervallen.

Luchtkwaliteitseisen vormen onder de nieuwe 'Wet Luchtkwaliteit' geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkelingen indien:

- Geen sprake is van feitelijke of dreigende overschrijding van de grenswaarde.
- Een project, al dan niet per saldo, niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit.
- Een project 'niet in betekenende mate' bijdraagt aan de luchtverontreiniging
- Een project is opgenomen in een regionaal programma van maatregelen of in het NSL, dat per 1 augustus 2009 in werking is getreden.

De regelgeving behorend bij de Wet Luchtkwaliteit is uitgewerkt in onderliggende Algemene Maatregelen van Bestuur (AmvB's) en Ministeriële Regelingen. Zo zijn inmiddels de volgende besluiten en regelingen in werking getreden:

- Het Besluit 'niet in betekenende mate' bijdragen (luchtkwaliteitseisen).
- De Regeling 'niet in betekenende mate' bijdragen (luchtkwaliteitseisen).
- De Regeling projectsaldering luchtkwaliteit 2007.
- De Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007.
- Het Besluit gevoelige bestemmingen.

Verder is in de nieuwe wetgeving het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) geïntroduceerd. Het NSL bevat afspraken om op nationaal, provinciaal en plaatselijk niveau de gestelde luchtkwaliteitseisen te halen. De maatregelen hierbij zijn gericht op het halen van de grenswaarden voor PM10 uiterlijk medio 2011 en voor NO2 uiterlijk 1 januari 2015. Kenmerk van de maatregelen, die het NSL bevat, is het ervoor zorgen dat de huidige overschrijdingen worden opgelost en de negatieve effecten van geplande ruimtelijke ontwikkelingen worden gecompenseerd. Het NSL is op 1 augustus 2009 definitief vastgesteld.

Overwegingen

Het onderhavige plan voorziet in de realisatie van maximaal 110 woningen. Uit de 'Regeling niet in betekenende mate' blijkt dat het onderhavige project kan worden aangewezen als zijnde een ontwikkeling die niet in betekenende mate bijdraagt aan de luchtkwaliteit.

Conclusie met betrekking tot De Leuriks Oost

Het plan valt binnen de in de "Regeling niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)" genoemde kaders waardoor er uit het oogpunt van luchtkwaliteit geen belemmering ligt voor de vaststelling van het plan.

4.1.6 Duurzaamheid

Duurzaamheid, klimaatverandering, energiebesparing zijn begrippen die volop op lokale, nationale en internationale agenda's staan. Het Kyotoprotocol uit 1997 is een belangrijke stap geweest in de mondiale bewustwording rond klimaatverandering.

Duurzaamheid heeft alles te maken met de schaarste van de hulpbronnen waarmee welvaart wordt voortgebracht. De oppervlakte van de aarde is eindig, de voorraden grondstoffen zijn eindig en de opnamecapaciteit van de atmosfeer en de omgeving zijn eindig. Maar ook een hoogopgeleide en gezonde bevolking, goed functionerende sociale netwerken, maatschappelijk vertrouwen, machines en infrastructuur, kennis, en andere voor een duurzame welvaart noodzakelijke hulpbronnen, zijn niet in onbeperkte mate aanwezig. Vanwege de schaarste van al deze hulpbronnen is het niet vanzelfsprekend dat de huidige welvaart duurzaam is, dat wil zeggen, tot in lengte van dagen gecontinueerd kan worden. Dit maakt duurzaamheidsbeleid tot een maatschappelijke noodzaak. Een duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling die voorziet in de behoefte van de huidige generatie zonder dat daarmee de behoeften van toekomstige generaties, zowel hier als in andere delen van de wereld, in gevaar worden gebracht.

Concreet betekent dit dat het handelen meer gericht moet zijn op een efficiënt gebruik van grondstoffen, dat zuiniger moet worden omgegaan met energie en biodiversiteit en dat geïnvesteerd moet worden in kennis en onderwijs, zodat technologieën kunnen worden ontwikkeld die latere generaties in staat stellen om met minimale inzet van schaarse grondstoffen en fossiele energie een aanvaardbaar welvaartsniveau te creëren. Het betekent ook dat voortdurend zorg moet worden besteed aan een verbetering van de sociale kwaliteit van de samenleving en dat geïnvesteerd moet worden in onderling vertrouwen en sociale participatie.

Duurzaamheidsbeleid

In 2007 heeft het college van burgemeester en wethouders van Enschede zich uitgesproken om in drie stappen naar klimaatneutraliteit in 2020 te groeien. Het jaar 2020 is hierbij als stip op de horizon van de

gemeentelijke inspanningen gezet. Ook de gemeenteraad van Enschede heeft zich herhaaldelijk krachtig uitgesproken over duurzaamheid van woningen, duurzaamheid binnen projecten, energiebesparing en duurzame inkoop in de gemeentelijke organisatie, bewustwordingscampagnes.

Enschede werkt momenteel al aan een breed scala aan activiteiten op gebied van klimaatbescherming. De “strategische opgaven” fungeren hierbij als leidraad: Aspecten als werkgelegenheid, partnerships, groen imago en het welzijn van de Enschedese burger worden meegewogen in de keuzes waarop we de komende jaren vooral op inzetten. Daarmee grijpt de gemeente, tijdens huidige economische recessie, de kansen op het gebied van werkgelegenheid en duurzame (economische) ontwikkeling aan, samen met de partners.

Op 15 september 2009 heeft de gemeenteraad van Enschede de nota “Nieuwe Energie voor Enschede” vastgesteld. Dit beleidsdocument bevat een lange termijnvisie op duurzaamheid. Een belangrijke focus ligt op energieaanpak en op de mogelijkheden om de klimaatverandering te beperken. Deze twee aspecten vormen dan ook het speerpunt van het gemeentelijke duurzaamheidsbeleid. De visie richt zich qua doelstellingen op het nationale Klimaatakkoord. Dit betekent dat in 2020 een CO_2-reductie van 30% ten opzichte van 1990 is bereikt en dat 20% van het energiegebruik in 2020 duurzaam wordt opgewekt. In de visie is een uitvoeringsprogramma beschreven om de energietransitie daadwerkelijk te realiseren met een indeling van opgaven naar thema. Het intensiveren van de energiebesparing in de bestaande woningvoorraad, zowel particulier eigendom als huurwoningen, heeft hoge prioriteit.

4.1.7 Kabels, leidingen en straalpaden

Teneinde een goede belangenafweging mogelijk te maken voor de diverse functies binnen het plangebied is het noodzakelijk om inzicht te hebben in de ligging en eigenschappen van binnen het plangebied voorkomende kabels, leidingen en straalpaden voor telecommunicatie. Dit houdt verband met de mogelijke beperkingen aan het gebruik en/of bebouwing als gevolg van aan te houden afstanden tot gevoelige functies en maximale hoogten. Ruimtelijk relevante leidingen en straalpaden worden op de verbeelding vastgelegd en in de planregels nader geregeld. Dit betreft de hoofdtransportleidingen voor gas en brandstof, leidingen voor het vervoer van risicovolle stoffen, bovengrondse en ondergrondse hoogspanningsleidingen en straalpaden.

Aardgastransportleiding

Binnen het plangebied zijn twee aardgastransportleidingen aanwezig. Eén van de leidingen loopt vanaf de Keppelerdijk langs de westzijde van de Oostweg richting de Gronausestraat. De andere leiding loopt onder het tracé van de Watermuntlaan, door de groenstrook tussen Waterlelielaan en Wederiklaan richting de Gronausestraat. Deze leidingen zijn als zogenaamde dubbelbestemming "Leiding - Gas" in het bestemmingsplan opgenomen. Op deze gronden mag niet worden gebouwd, anders dan ten behoeve van de dubbelbestemming.

Hoogspanningslijnen en/of -leidingen

Aan de oostzijde van het plangebied is over de gronden met de bestemming "Natuur" het tracé van een hoogspanningsverbinding aanwezig. Deze verbinding is als zogenaamde dubbelbestemming "Leiding - Hoogspanningverbindng" in het bestemmingsplan opgenomen. Op deze gronden mag niet worden gebouwd, anders dan ten behoeve van de dubbelbestemming.

4.2 Water

In deze waterparagraaf wordt aangegeven hoe een duurzame waterhuishouding binnen het bestemmingsplangebied en in een groter verband gerealiseerd en gewaarborgd kan worden. Hiertoe is eerst de huidige situatie van het gebied beschreven. Daarnaast is een toelichting opgenomen van de Watervisie Enschede, gericht op het gebied. Aansluitend op de huidige situatie en de watervisie zijn randvoorwaarden en aandachtspunten voor het watersysteem geformuleerd.

4.2.1 Waterwet

De Waterwet moderniseert en integreert de bestaande wetgeving op het gebied van waterbeheer. Uitgangspunten van de Waterwet zijn integraal waterbeheer en de watersysteembenadering, volgens welke het waterbeheer zich niet alleen richt op het water als zodanig, maar ook op ecologische en infrastructurele aquatische systemen, met inbegrip van de bodem, de oevers en de de biologische component. Dit in wisselwerking met andere terreinen van overheidszorg als bescherming van het milieu en de zorg voor de ruimtelijke ordening.

De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater, en verbetert ook de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening. Daarnaast levert de Waterwet een flinke bijdrage aan kabinetsdoelstellingen, zoals vermindering van regels, vergunningstelsels en administratieve lasten.

Met de Waterwet zijn Rijk, waterschappen, gemeenten en provincies beter uitgerust om wateroverlast, waterschaarste en waterverontreiniging tegen te gaan. Ook voorziet de wet in het toekennen van functies voor het gebruik van water zoals scheepvaart, drinkwatervoorziening, landbouw, industrie en recreatie. Afhankelijk van de functie worden eisen gesteld aan de kwaliteit en de inrichting van het watersysteem.

4.2.2 Watertoets

In het moderne waterbeheer (waterbeheer 21e eeuw) wordt gestreefd naar duurzame, veerkrachtige watersystemen met minimale risico's op wateroverlast of watertekorten. Door water te laten infiltreren in de bodem, en te bergen op daarvoor aangewezen plekken wordt ongecontroleerde overstroming en droogteschade voorkomen.

Belangrijk instrument hierbij is de watertoets, die wettelijk is verankerd in artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening. In bestemmingplannen dient een beschrijving opgenomen te worden van de gevolgen van het plan voor de waterhuishouding. Het doel van de wettelijk verplichte watertoets is te garanderen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op een evenwichtige wijze in het plan worden afgewogen. Deze waterhuishoudkundige doelstellingen betreffen zowel de waterkwantiteit (veiligheid, wateroverlast, tegengaan verdroging) als de waterkwaliteit (riolering, omgang met hemelwater, lozingen op oppervlaktewater).

4.2.3 Waterbeleid

De Europese Kaderrichtlijn Water is richtinggevend voor de bescherming van de oppervlaktewaterkwaliteit van de landen in de Europese Unie. Aan alle oppervlaktewateren in een stroomgebied worden haalbare doelen gesteld die in 2015 moeten worden bereikt. Ruimtelijk relevant rijksbeleid is verwoord in de Vierde Nota Waterhuishouding, de Nota Ruimte en het Advies Waterbeheer 21e eeuw. In de provincie Overijssel is de in 2009 vasgestelde Omgevingsvisie richtinggevend voor waterschap en gemeenten.

Het waterschap Regge en Dinkel heeft de beleidskaders van rijk en provincie nader uitgewerkt in het vigerende waterbeheerplan. Diverse aspecten van het waterbeleid zijn verder uitgediept in afzonderlijke beleidsnota's. Voor het ruimtelijk relevante aandachtsgebied vasthouden en bergen van water is de "Beleidsnota Retentie" opgesteld. De uitgangspunten en wensen voor de inrichting en het beheer van beken en overige waterlopen zijn verwoord in de "Stroomgebied Actie Plannen (STAP)". Daarnaast is de Keur van het waterschap Regge en Dinkel een belangrijk kaderstellend instrument, waarmee in ruimtelijke plannen rekening moet worden gehouden.

Op gemeentelijk niveau zijn de Watervisie (2002), het Gemeentelijk Rioleringsplan (2009) en het Gemeentelijk Waterplan van belang voor het afwegen van waterbelangen in ruimtelijke plannen. Alle plannen zijn in overleg met het waterschap Regge en Dinkel opgesteld.

Watervisie

De “Watervisie Enschede- de blauwe aders terug in de stad” is door de gemeenteraad van Enschede vastgesteld in oktober 2002. De principes vormen de basis voor de aanpak en benadering van de

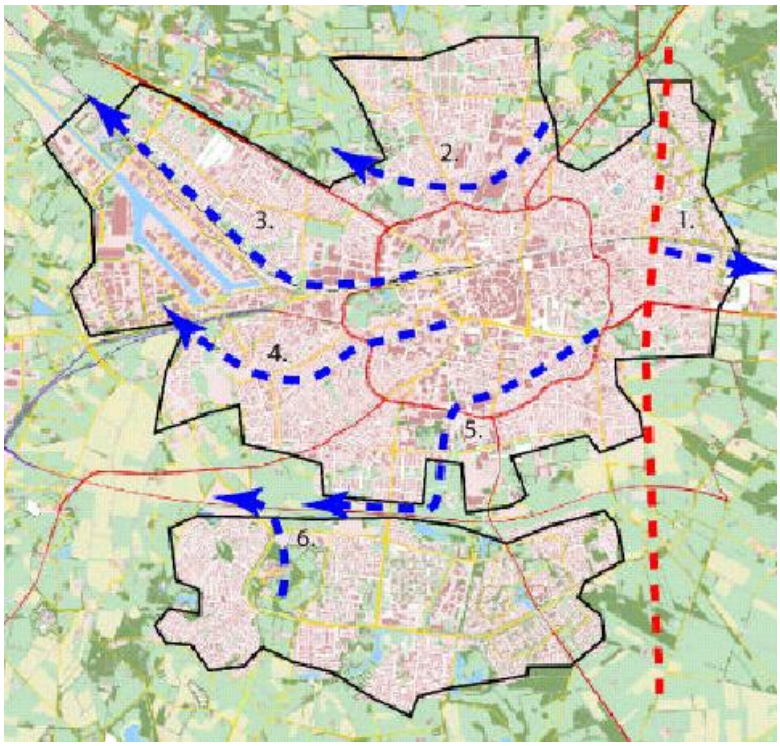
waterhuishouding van Enschede en zijn afgeleid uit de richtlijnen die de rijksoverheid heeft vastgesteld voor het waterbeheer in Nederland. De missie van de watervisie is het aanzetten tot het aanpakken van problemen en het grijpen van de kansen in het stedelijk waterbeheer. Ter ondersteuning van de missie zijn in de watervisie drie doelstellingen opgenomen:

1. Water moet een leidende rol vervullen bij de ruimtelijke inrichting,
2. Samenwerking tussen de verschillende 'waterpartners' (bijvoorbeeld het waterschap), de gemeentelijke organisatie en samenwerking tussen de gemeente en de bewoners moet bevorderd worden,
3. Water moet weer in de belevingswereld van de bewoners komen.

Om de watervisie in 2030 werkelijkheid te kunnen laten zijn, moet de visie een samenhangend geheel vormen en moeten betrokken partijen intensief met elkaar samenwerken. Het geraamte van de visie bestaat uit een viertal leidende principes, die zijn afgeleid uit de richtlijnen die de rijksoverheid heeft vastgesteld voor het waterbeheer in Nederland:

a. Vasthouden (infiltreren), bergen en afvoeren: regenwater dient zo min mogelijk uit het stedelijk gebied afgevoerd te worden. De achtergrond van dit principe is dat door versnelde afvoer van hemelwater stroomafwaarts problemen in de waterhuishouding ontstaan.
b. Herstellen van de nierwerking: het zoveel mogelijk scheiden van schone en vuile waterstromen, waarbij het schone water mogelijkheden biedt tot (her)gebruik en het vuile water afgevoerd moet worden naar de zuivering.
c. Een doelmatige waterketen: minimaliseren van de kosten van de keten, het minimaliseren van de negatieve effecten op het milieu en het vergroten van de dienstverlening naar de gebruiker van de waterketen.
d. Beleving van water: door water een expliciete rol te geven in de leefomgeving van mensen, kan de kwaliteit van de ruimtelijke inrichting worden vergroot.

De principes zijn vertaald naar een beeld voor het waterbeheer in 2030. De zogenaamde 'blauwe aders' (waterlopen) vormen de hoofdstructuur van het beeld. De rode lijn in nevenstaande figuur stelt de waterscheiding voor. De ader ten oosten van de waterscheiding (pijl 1), zorgt voor afvoer van hemelwater in het Dinkelsysteem. De aders ten westen zorgen voor afvoer van hemelwater in het Reggesysteem en het Twentekanaal. De zoekgebieden voor deze aders zijn voor een deel al ingevuld zoals de blauwe ader parallel aan de spoorlijn (pijl 3). Daarnaast is de planvorming voor de reconstructie van de Roombeek (deel van pijl 2) al in een vergevorderd stadium. De blauwe ader moet afwateren op het universiteitsterrein. Ook zijn evenwijdig aan de A35 voorzieningen getroffen voor het transport van oppervlaktewater. Hier kunnen zowel een ader uit Enschede-Zuid (pijl 6), als een ader uit het centrum (pijl 5) op aangesloten worden. De slagader vanuit het centrum naar de haven in het Twentekanaal (pijl 4) moet nog volledig gerealiseerd worden.



Herstellen van de nierfunctie: het zoveel mogelijk scheiden van schone en vuile waterstromen, waarbij het schone water mogeliljkheden biedt tot (her)gebruik en het vuile water afgevoerd moet worden naar de zuivering.

Een doelmatige waterketen: minimaliseren van de kosten van de keten, het minimaliseren van de negatieve effecten op het milieu en het vergroten van de dienstverlening naar de gebruiker van de waterketen.

Beleving van water: door water een expliciete rol te geven in de leefomgeving van mensen kan de kwaliteit van de ruimtelijke inrichting worden vergroot.

Op het niveau van de wijken en percelen dient het regenwater afgekoppeld te worden. Aanvullend dient het regenwater zoveel mogelijk binnen de wijk (stedelijk gebied) geïnfiltreerd, geborgen en zichtbaar gemaakt te worden.

Gemeentelijk Riolerings Plan

In het Gemeentelijk Riolerings Plan zijn de watertaken van de gemeente vastgelegd voor de periode 2009 tot 2013. het GRP is door de gemeenteraad vastgesteld in maart 2009.

De gemeentelijke watertaken zijn:

1. Inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater;
2. Inzamelen en verwerken van afvloeiend hemelwater, als dit redelijkerwijs niet van particulieren kan worden verwacht;
3. Voorkomen van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand, voor zover dit niet tot de zorg van het waterschap, de provincie of particulieren behoort;

met als randvoorwaarden:

4. Doelmatigheid;
5. Zo min mogelijk overlast voor de omgeving;
6. Zo min mogelijk nadelige gevolgen voor het milieu.

Zoals al blijkt uit de doelomschrijvingen zijn de taken van de gemeente begrensd. Zij zijn beperkt tot

doelmatige zorg en een deel van de taken behoort toe aan het waterschap, de provincie en particulieren. Voor particulieren is het belangrijk om te weten wat zij van de gemeente kunnen verwachten en waar zij zelf verantwoordelijk voor zijn. Hieronder is aangegeven wat de taakopvatting van de gemeente is voor het afval-, hemel- en grondwater.

Taakopvatting afvalwater

De gemeente draagt zorg voor het inzamelen en transporteren van al het stedelijk afvalwater dat vrijkomt binnen het grondgebied van Enschede. Dit omvat al het huishoudelijk afvalwater, of een mengsel daarvan met bedrijfsafvalwater. Hierbij is wel vereist dat het afvalwater wordt aangeboden volgens de daaraan gestelde regels.

Concreet betekent dit dat de gemeente zorgt voor (vuilwater)riolering vanaf de erfgrens. Het afvalwater wordt door de gemeente naar de rioolwaterzuivering (r.w.z.i) getransporteerd. Het zuiveren van dit water is een taak van het Waterschap Regge en Dinkel.

Bij de zorg voor het afvalwater kan voor een alternatief worden gekozen, zoals een IBA (individuele behandeling afvalwater). Verder zijn er enkele gebieden waar de gemeente is vrijgesteld van de rioleringszorg. Hier hebben bewoners zelf hun afvalwaterlozing gesaneerd, meestal met een IBA.

Taakopvatting hemelwater

De gemeente zorgt voor het inzamelen en verwerken van afvloeiend hemelwater, als dit doelmatig is en redelijkerwijs niet van particulieren kan worden verwacht dat zij het hemelwater zelf verwerken. De doelmatigheid en redelijkheid is afhankelijk van:

- het soort gebied (stedelijk versus landelijk);
- de bestaande situatie (bestaande wijken versus in-/uitbreidingen en herinrichtingen);
- de grootte van de percelen;
- de mogelijkheden voor infiltratie (bodemgesteldheid);
- de mogelijkheden voor afvoer naar oppervlaktewater;
- het stelseltype van de bestaande riolering (vuilwater-, gemengde of gescheiden riolering);
- de bestaande situatie en de termijn waarbinnen de afvoersituatie kan worden aangepast.

Afkoppelen

De gemeente ziet het tevens als haar taak om het inzamelen en verwerken van hemelwater los te koppelen van het afvalwater. Dit wordt aangeduid met de term afkoppelen, ofwel: de hemelwateraansluitingen van de (vuilwater)riolering afhalen.

Taken voor particulieren

Waar de gemeente niet voor het hemelwater zorgt, moeten particulieren dit zelf doen. Dit zal worden vastgelegd in een gemeentelijke "hemelwaterverordening". Daarin wordt ook aangegeven wanneer en hoe particulieren verplicht zijn om af te koppelen of het hemelwater op een bepaalde manier aan te sluiten.

Taakopvatting grondwater

De zorgtaak voor grondwater is in de wet omschreven als: "zorg voor het in het openbaar gemeentelijke gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoort".

Gebiedsgericht grondwaterbeheer

De gemeente Enschede voert gebiedsgericht grondwaterbeheer uit dat leidt tot en verduurzaming van het (grond)watersysteem. In de integrale benadering worden de verschillende aspecten van het grondwatersysteem (kwantiteit, kwaliteit, winning en gebruik e.a.) in samenhang beschouwd, zie ook het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP 2009-2013).

Watersysteem Eschmarke

Algemeen

Het doel van het watersysteem Eschmarke is dat het regen- en grondwater zo lang mogelijk binnen het gebied wordt vasthouden, zodat het oorspronkelijke (grond)watersysteem zo min mogelijk wordt verstoord. Het watersysteem bestaat uit een aaneenschakeling van watergangen en vijvers, waar overtollig regen- en grondwater uit de wijken naartoe stroomt.

Het systeem functioneert op drie manieren:

1. Afvoer gedurende het winterseizoen;
2. Circulatie tijdens het zomerseizoen;
3. Afvoerpieken/berging.

Deze drie manieren van functioneren vereisen, naast 22 vaste stuwen, een aantal regelbare kunstwerken, namelijk:

- 2 beweegbare stuwen.
- 2 afsluitbare knijpduikers.
- 1 circulatiepomp
- 1 verdeelpunt voor het circulatiegebied.

Fuctioneren bij afvoer (winterseizoen)

Tijdens natte perioden stroomt het oppervlaktewater samen met het grondwater vanaf de westelijk gelegen stuwwal richting het lager gelegen plangebied in de oostelijke richting af. Zodra het water in het hoofdoppervlaktesysteem zit, wordt het via de kortst mogelijke weg afgevoerd naar de Heutinkbeek of de spoorsloot, vandaar gaat het naar de Glanerbeek.

In het najaar wordt op een bepaald moment het systeem omgeschakeld naar afvoersituatie zodat de afvoer niet via het Ecopark loopt maar via de Heutinkbeek. De stuwen hebben tijdens de afvoersituatie een peil van 0,20 -0,40 m hoger dan het stuwpeil, afhankelijk van afvoer van grondwater en regenwater.

Naast watergangen liggen in het gebied een groot aantal greppels, die geen onderdeel zijn van watersysteem, maar wel een rol spelen bij de ontwatering en afwatering van het gebied. Tijdens (hevige) neerslag kan de afvoer van de greppels snel oplopen, vanwege de oppervlakkige en ondiepe afvoer van regenwater.

Functioneren bij circulatie (zomerseizoen)

Ter compensatie van de mogelijke grondwaterstanddaling als gevolg van woningbouw in de Eschmarke is een circulatiesysteem van oppervlaktewater ontworpen. Met de circulatie wordt zoveel mogelijk water in het gebied gehouden. Hiermee wordt voorkomen dat regenwater tijdens piekbuien gelijk wordt afgevoerd en tijdens droge perioden vijvers en watergangen droogvallen.

Het omschakelen van afvoer naar circulatie zal op een bepaald moment in het voorjaar zijn. Het water uit de watergangen en vijvers stroomt met behulp van stuwtjes en andere voorzieningen af naar de vijver in de wijk Voskamp. In de tussentijd heeft het water kunnen infiltreren en verdampen. De circulatiepomp wordt aangezet (streefpeil 37,9 m + NAP). Vanuit de vijver Voskamp wordt het water opgepompt naar de hoogst gelegen watergang (westzijde Eschmarkerveld) van het watersysteem. Het water vanuit Eschmarkerveld kan, door het Ecopark, naar de vijver in Eilermarke stromen. In stuw 16 worden schotbalkjes geplaatst in de opening van 20 x 20 cm. In stuw 19 worden schotbalkjes geplaatst in de opening van 60 x 70 cm. Ook tijdens circulatie zal een deel van het oppervlaktewater afstromen naar de Heutinkbeek en spoorsloot. Echter met de duikers en stuwen wordt voorkomen dat er teveel water in ongewenste richting wordt afgevoerd. Tijdens extreme droogte, wanneer het peil in de vijver Voskamp te laag staat, zal de circulatiepomp niet werken. Hoe vaak dit gebeurd is niet duidelijk. Wel zullen de duikers en stuwen tijdens het stilstaan van de pomp zorgen dat het regenwater voor een groot deel binnen het gebied wordt opgevangen en langzaam afstroomt naar de Heutinkbeek, de

spoorsloot en de vijver Voskamp.

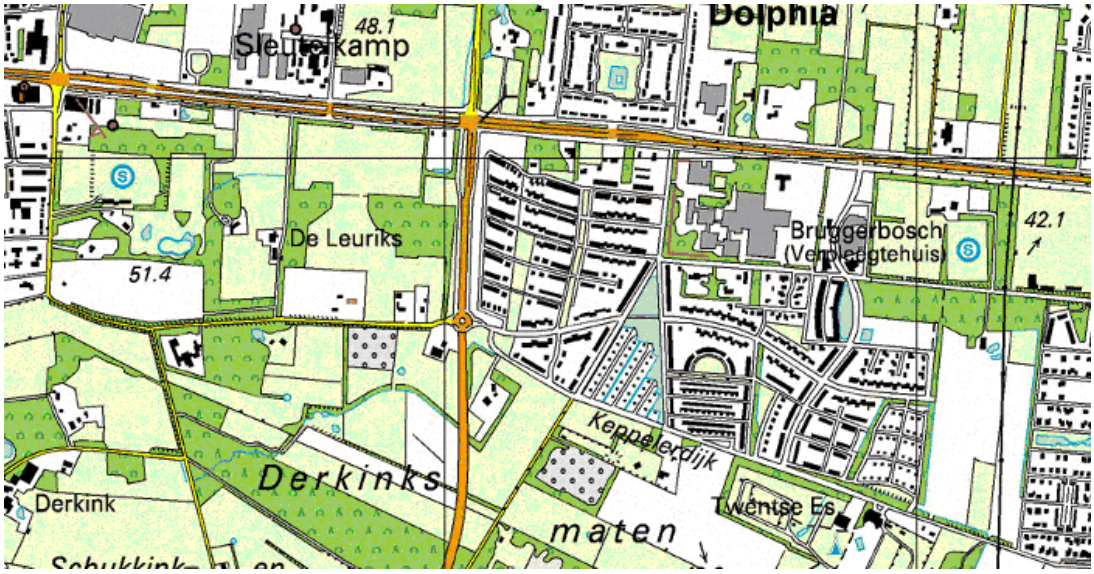
Tijdens circulatie staat het peil bij de stuwen ongeveer 20 cm hoger dan het stuwpeil, behalve bij de drie stuwen in de Heutinkbeek. Die zijn namelijk uitgevoerd als een bodemval waardoor het water minder hoog wordt opgestuwd. Via de stuw in de Heutinkbeek (stuw 8) stroomt een kleine basisafvoer. Is het aanbod van water groter dan dit minimum, dan wordt er vanzelf water via het circulatiesysteem gestuurd.

Berging en extreme afvoerpieken

Om de piekafvoer van regenwater, afkomstig van de verharde oppervlakken te bergen wordt ruimte voor berging gecreëerd. De helft van de berging zit in de wijken zelf (greppels, wadi's). De andere helft zit in de vijvers en watergangen van het watersysteem. Het overtollige regen- en grondwater wordt vertraagd afgevoerd naar de Spoorsloot en de Heutinkbeek. Dat gebeurt zonder het ontstaan van onaanvaardbare peilstijgingingen in de wijken. Met de berging wordt de versnelde afvoer dus tegengegaan. Het effect hiervan is dat de piekafvoeren uit de wijk bij extreme neerslag zullen afvlakken en stroomafwaarts dus niet voor problemen zorgen. Daarnaast zakt het waterpeil in de watergangen en vijvers minder snel weg. En ten derde krijgt het water meer tijd om te infiltreren en te verdampen. Daarmee wordt het grondwater aangevuld en is de kans op verlagingen van de grondwaterstand en verdroging van de omliggende natuurgebieden kleiner.

4.2.4 Huidige waterhuishoudkundige situatie

Het gebied van het bestemmingsplan Eschmarke Zuid West is circa 110 hectare groot en bestaat uit de deelgebieden Eekmaat-West, de ecologische verbindingszone, Leuriks-Oost en Leuriks West. Het bestemmingsplangebied wordt begrensd door de Gronausestraat in het noorden, de velden van de voetbalvereniging Eilermark in het oosten, de Keppelerdijk in het zuiden en de Zuid Esmarkerrondweg in het westen.



Figuur 1: bestemmingsplangebied

Maaiveldhoogte

In figuur 2 is het maaiveldverloop weergegeven. Het maaiveld loopt van ca. 52 m NAP in het westen tot ca. 42 m in het oosten.

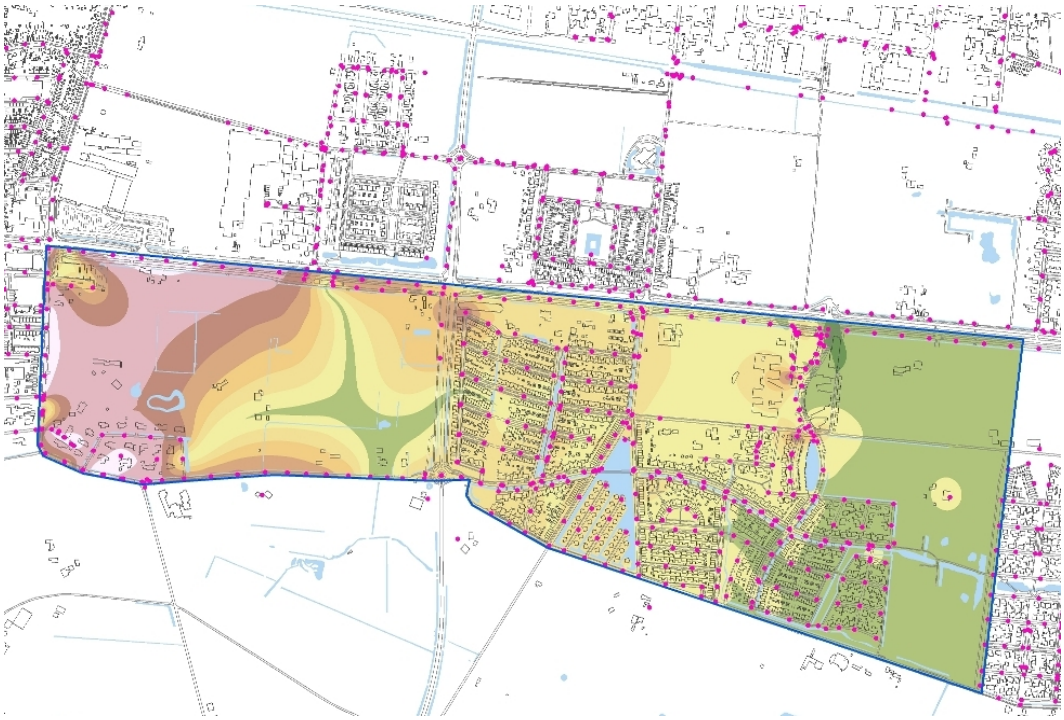


Fig.2 Maaiveldverloop[bron: VI, rioolputhoogte gemeente Enschede]

Geohydrologie en bodem

Bodemopbouw voor ontwikkeling

Eekmaat-West

De diepte van de keileemlaag ligt overwegend meer dan 1,5 m onder het maaiveld en de doorlatendheid varieert tussen 2-4 m per dag.

[bron: Onderzoek bodemopbouw Woonwijk "De Eschmarke", Enschede, september 1994, Tauw]

In verband met hoge grondwaterstanden in de winter is in Eekmaat-West drainage aangelegd.

[bron: Eekmaat, ontwaterings- en rioleringsplan geactualiseerd 2004, gemeente Enschede]

Leuriks-West

In de ondiepe bodem komen leemlagen voor, soms tot aan maaiveld. Gezien de hoge grondwaterstanden in de winter is Leuriks-West opgehoogd met ca. 0,2 m en is drainage aangelegd voor het beheersen van de hoge grondwaterstanden.

[bron: toets waterhuishouding Leuriks-West januari 2005, gewijzigd maart 2005]

Eco Park

De bovengrond bestaat uit lemig fijn zand met een keileemlaag beginnend tussen de 0,4 en 1,2 m – maaiveld en tenminste 0,2 m dik. De grondwaterstanden kunnen in de wintermaanden tot aan het maaiveld komen. In de zomer dalen de grondwaterstanden tot ca 1 m – maaiveld.

[bron: Waterhuishouding van het Ecopark, 30 oktober 2003, Grontmij]

Grondwaterstanden

In het plangebied staan 4 peilbuizen van de gemeente.

Het verloop van de gemiddeld hoge (GHG) en gemiddeld lage (GLG) grondwaterstaden tot 2010 zijn in tabel 1 weergegeven.

Peilbuis	m.v.	GHG mNAP [m –mv]	GLG mNAP [m –mv]	jaren
227A[1]	47,11	45,61 [1,50]	44,85 [2,26]	1
291A	45,02	43,92 [1,10]	43,28 [1,74]	6
303A	46,08	45,53 [0,55]	44,52 [1,56]	6
905A[1]	50,06	49,74 [0,32]	49,14 [0,92]	6

[1]: net ten noorden plangebied

Tabel 1: indicatie GHG en GLG [bron: meetnet gemeente Enschede]

Grondwateronttrekkingen

In het plangebied zijn geen grondwateronttrekkingen aanwezig.

Riolering en afwatering

Algemeen

De algemene kenmerken voor riolering en afwatering staan in onderstaande tabel 2.

		Eekmaat West	Centrum	Leuriks West
Hemelwater				
Verhard oppervlak	ha	43		onbekend
Wadi	ha [mm]	3,4 [28]		-
Kratten	ha [mm]	2,7 [17]		-

Regenwateriool en greppels	ha [mm]	23[0]		onbekend
Verbeterd gescheiden riool	ha [mm]	4 [7]		30 [10]
Afvalwater				
Woningen	-	1050		17
Inwoners	-	2835		46
Norm	l/inw/u	13,5		13,5
afvalwaterstromen	m3/u	37		1

1. verhard oppervlak
2. verhard oppervlak aangesloten op vgs. Totaal verhard oppervlak niet bekend.

De structuur van de riolering en afwatering is weergegeven in figuur 5.



Figuur 5



Eekmaat West

Afvalwater

Het vuilwater stroomt naar het gemaal Eekmaat-west in de Eekmaatlaan. Op het gemaal zijn ook 20

bestaande woningen aangesloten die vroeger voorzien waren van drukriolering. Het gemaal is ook uitgelegd op de woonwijk Leuriks (104) woningen en bestaande bebouwing langs de Gronausestraat en het verpleeghuis Bruggenbosch. Het gemaal is ontworpen op een capaciteit van 68 m3/uur dit is inclusief de capaciteit voor regenwater (19 m^3/uur en drainagewater m^3/uur. Het gemaal voert met een persleiding af naar het gemaal Eschmarke.

Regenwater

Verbeterd gescheiden stelsel

Het hemelwater dat via dit stelsel afwatert, loost via twee wervelventielen op het vuilwaterstelsel. Het vuilwaterstelsels voert af naar het gemaal Eekmaat-West op de hoek van de Eekmaatlaan en de Mattenbieslaan. Een koppelput ligt ter plaatse van de Haverkampweg/Moerasspireuslaan. De overstortput die in werking treedt bij hevige regenval en loost op de Aquadrillevijver ligt een put verderop. De andere koppelput ligt nabij het gemaal in de Eekmaatlaan. Overstorten lozen op de Oostelijke vijver aan de Veldkerslaan en de greppel richitng de eco-zone.

Waterberging

Het infiltratie- en oppervlaktewatersysteem voldoet aan de eis dat een bui van 40 mm in 75 minuten (T=50) geborgen kan worden, bij een afvoer van maximaal 2,4 l/s/ha. Bij de berekening van de berging van het hemelwater is ervan uitgegaan dat op het afvoerend verhard oppervlak circa 3 mm water niet tot afvoer komt door verdamping. Het hemelwater voert via systemen van wadi's, kratten, greppels, doorlatende verharding, regenwaterriolen af naar de drie vijvers de Aquadrillevijver, de Centrumvijver en de vijver in de eco zone. Het tekort aan berging in de afwaterende systemen wordt opgevangen in de vijvers.

Tabel 3: kenmerken retentievijvers Eekmaat-West

	Oppervlak vijver	Aangesl. Verhard oppervlak	Benodigde berging	Peilstijging
Aquadrillevijver	1,2 ha	3,7 ha	1250 m3 [33 mm]	0,15 m
Centrumvijver	0,6 ha[1]	8,9 ha	1825 m3 [[20 mm]	0,4 m
Vijver ecozone	0,47 ha	4,0 ha	1326 m3 [33 mm]	0,4 m

[1]. Centrum vijver 0,27 ha, watergang langs Esmarkelaan 0,06 ha, nog te graven waterpartij in het park en de vijver bij de winkels totaal 0,17 ha

Leuriks West

Afvalwater

Het afvalwater voert onder vrij verval af via de Keppelerdijk naar het riool in Eekmaat-West.

Regenwater

Hemelwater dat op verhardingen valt wordt bovengronds en zichtbaar afgevoerd naar de greppels in het plangebied. Particulieren hebben een greppel op eigen terrein aangelegd. Het regenwater stroomt vertraagd vanaf de percelen naar de voorzieningen in de openbare ruimte.

Waterberging

In deze woonwijk is geen extra water aangelegd..

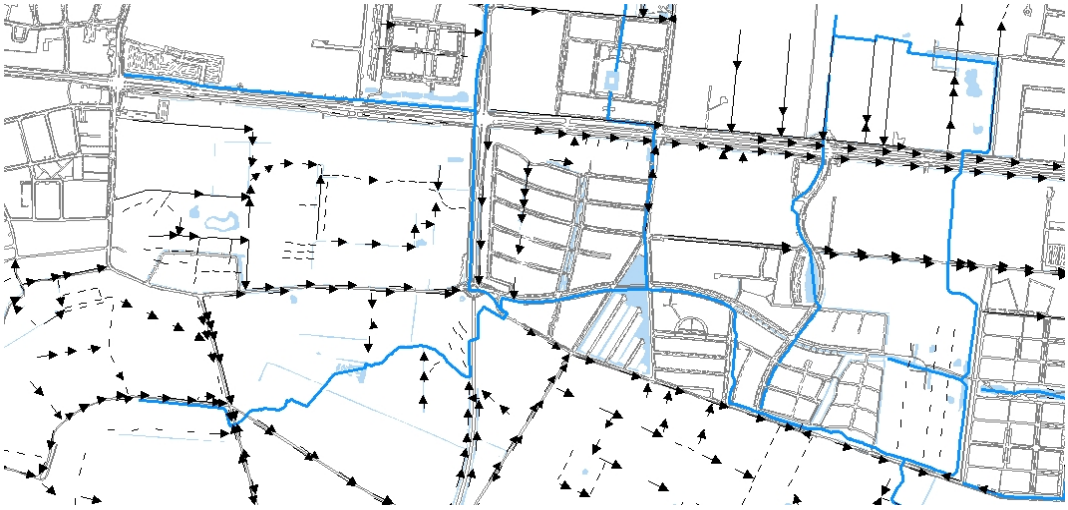
Eco zone

De Eco-zone is een groen gebied met watergangen en vijvers en speelplekken.

Oppervlaktewater

Zie hiervoor ook de waterkaart figuur 7.

De globale afwatering is weergegeven in figuur 6.



Figuur 6 [Bron: afwateringskaart waterschap Regge en Dinkel]

Het plangebied van Bestemmingsplan Eschmarke Zuid West ligt in het zuidwestelijk gedeelte van Eschmarke. De sloten, beken en vijvers maken deel uit van het watersysteem van Eschmarke, sommige met afvoerfunctie, andere met circulatiefunctie en een aantal met beide, zie ook bijlage 1 .

Bermsloot Oostweg [40-3-2-10]

Deze sloot is ten dele geduikerd. Het laatste deel tot aan de rotonde (Keppelerdijk/Oostweg) is een sloot. Deze sloot maakt onderdeel uit van het afwaterings- en circulatiesysteem van Eschmarke.

Sloot langs de Gronausestraat [40-3-2-7]

Deze sloot voert het regenwater af van het MIRO-terrein op de hoek van de Gronausestraat en de Noord-Esmarkerrondweg.

Heutinkbeek [40-3-2-2]

De Heutinkbeek verzorgt de afvoer van overtollig regenwater van Eschmarke en maakt deel uit van het circulatiesysteem van Eschmarke. De beek stroomt vanuit het zuidwesten het plangebied binnen bij de Oostweg waar ook de bermsloot van de Oostweg aansluit op de Heutinkbeek. De beek voert door de Aquadrillevijver met een duiker (en maakt dus geen verbinding met de vijver) en verlaat het plangebied aan de zuidoostkant van de ecozone.

[40-3-2-15]

Deze sloot bergt en voert overtollig water af vanuit het bovenstroomsgelegen Eekmaat-West naar de retentievijver Eco-zone.

Aquadrillevijver [41]

De Aquadrillevijver maakt onderdeel uit van het watersysteem van Eschmarke. De vijver vervult zowel een bergende functie in periodes met neerslag voor Eekmaat-West als een circulerende functie in periodes van droogte. De Heutinkbeek voert door de vijver heen.

Centrumvijver [40]

De Centrumvijver maakt onderdeel uit van het watersysteem van Eschmarke. De vijver vervult zowel een bergende functie in periodes met neerslag voor Eekmaat-West als een circulerende functie in periodes van droogte. De berging is beschikbaar voor het centrum van Eschmarke en het is een buffer voor het water uit de Heutinkbeek.

[87], [88] en [89]

Deze sloten verbindt de Heutinkbeek met de Centrumvijver. In periodes van neerslag vult de vijver zich door met overtollig water uit de Heutinkbeek en vanuit het centrumgebied. De sloten maken ook deel uit van het circulatiesysteem.

[90]

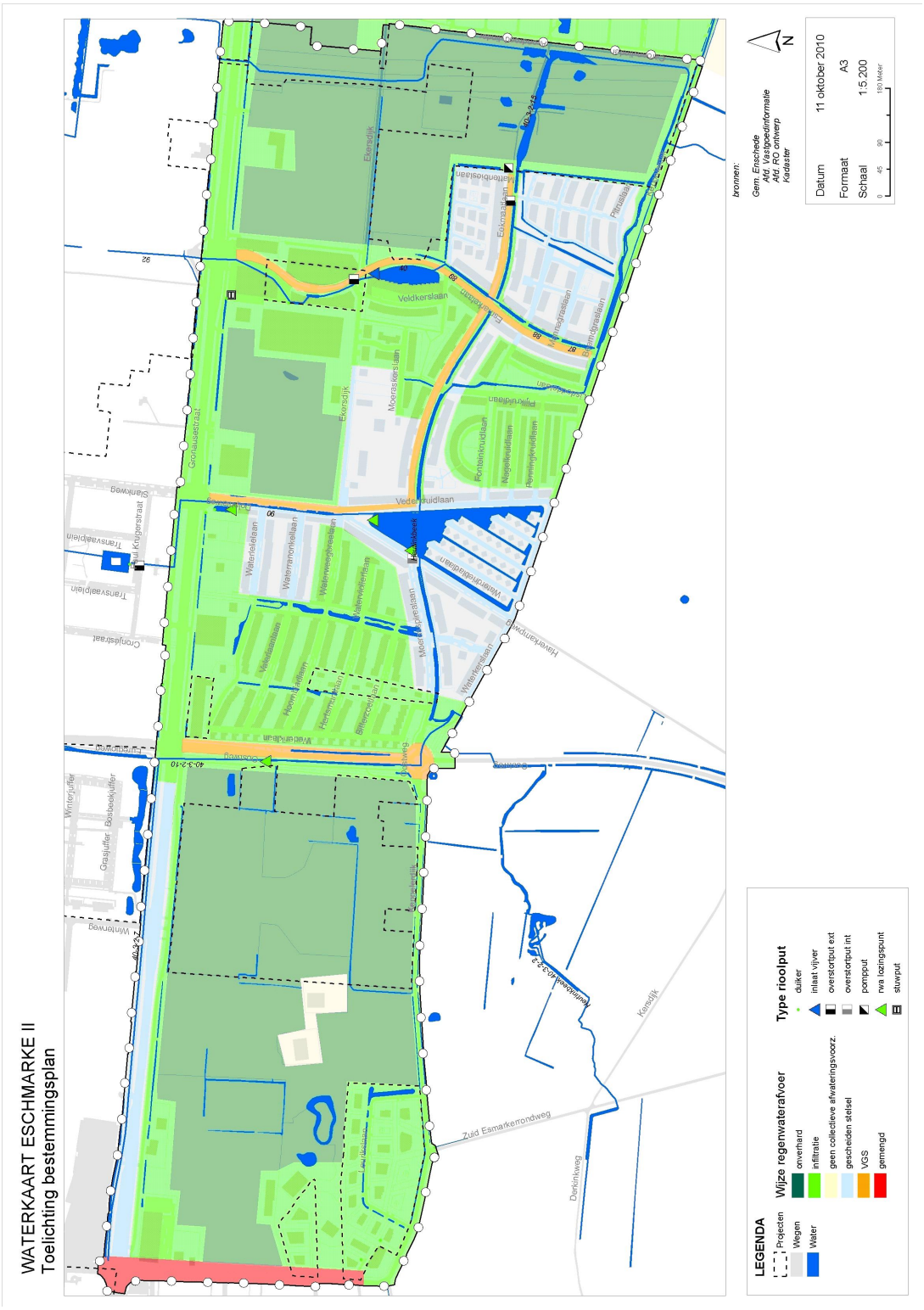
Deze sloot verbindt de Aquadrillevijver met de Dolphiavijver ten noorden van de Gronausestraat. De sloot is grotendeeels uitgevoerd als duiker en heeft zowel een afvoerende als een circulerende functie.

Blauwe ader

Er loopt geen blauwe ader door het plangebied.

Waterkaart

In onderstaande figuur 7 is de waterkaart opgenomen met relevante informatie over de waterhuishouding in het plangebied.


WATERKAART ESCHMARKE II
Toelichting bestemmingsplan
bronnen:
Gem. Enschede
Atd Vastgoedinformatie
Atd RO ontwerp
Kadaster
N
Datum 11 oktober 2010
Formaat A3
Schaal 1:5.200
0 45 90 180 Meter
LEGENDA
Projecten
Wegen
Water
Wijze regenwaterafvoer
onverhard
infiltratie
geen collectieve afwateringsvoorz.
gescheiden stelsel
VGS
gemengd
Type rioolput
duiker
inlaat vijver
overstortput ext
overstortput int
pompput
nva lozingspunt
stuwput
Ekersdijk
Zuid Esmarkerrondweg
Dankinkweg
Veldkerslaan
Moerasherslaan
Fonteinroutdlaan
Waterlelielaan
Waterlinielaan
Waterweegbreelaan
Waterviolierlaan
Moerasbeslaan
Veldsalielaan
Moerasbeslaan
Hermelinlaan
Bittercreslaan
Waterlelielaan
Hazekamplaan
Waterlinielaan
Veldanemoonlaan
Veldsalielaan
Moerasbeslaan
Hermelinlaan
Bittercreslaan
Waterlandlaan
Dorpsweg
Dorpsweg
Winterjuffer
Grasjuffer
Bosbeekjuffer
Wintervreg
Transvaalplein
Transvaalplein
Oranjekweg
Paul Krugerstraat
Cronjestraat
Grootlaatsestraat
Eikenlaan
Eikenlaan
Eikenlaan

Leuriks Oost

Het betreft het realiseren van in totaal 111 vrijstaande woningen met bijbehorende voorzieningen als wegen en groen. De ruimtelijke onderbouwing is opgenomen in het hoofdstuk over Leuriks-Oost.

Leuriks 3

Het betreft het realiseren van drie woningen op gronden gelegen aan de oostzijde van de Zuid Esmarkerrondweg nabij het gebied Leuriks West. Waterberging en afwatering wordt in dit gebied geregeld conform de uitgangspunten voor Eschmarke.

Dinkelhoeve

Het gaat om het realiseren van zes woningen op gronden tussen de Hoornbladlaan en de Moerasspirealaan. De waterberging en afwatering worden in het plangebied geregeld conform de uitgangspunten voor Eschmarke.

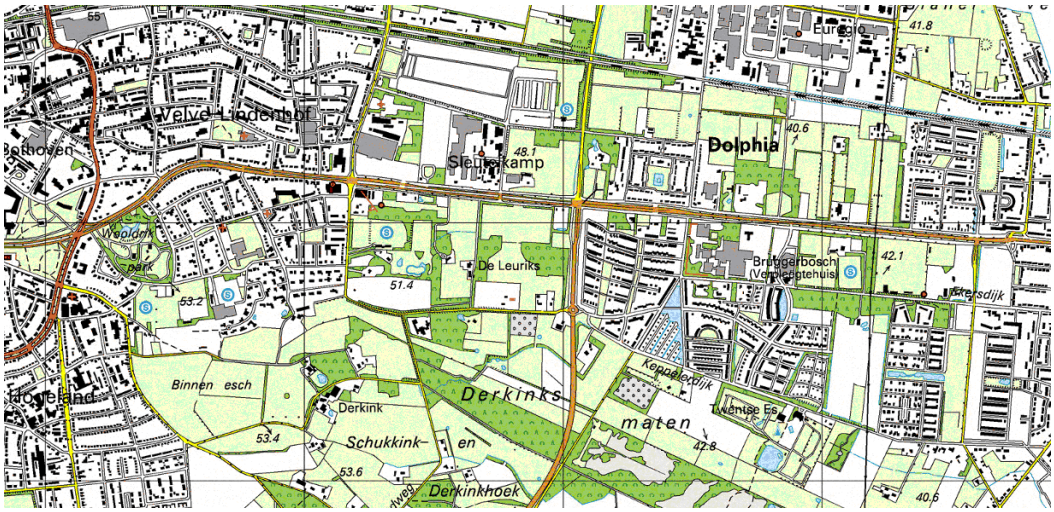
Randvoorwaarden bij nieuwe ontwikkelingen

- Geen toepassing van uitlogende bouwmaterialen, wanneer deze in contact (kunnen) komen met hemelwater (bijvoorbeeld zink, koper en bitumen voor goten en dakbedekking);
- Grondwaterneutraal bouwen: dit betekent dat het grondwater in de nieuwe situatie niet permanent verlaagd of verhoogd mag worden. Tijdens de ontwikkeling van het gebied (aanleg wegen, gebouwen), mag het grondwater tijdelijk verlaagd worden (melding of vergunningaanvraag bij het waterschap);
- (Parkeer)kelders waterdicht maken;
- Waterberging aanleggen op het laagste punt binnen het plangebied;
- Aansluiten op het watersysteem van Eschmarke;
- Verdiepen van waterlichamen zoals waterlopen en vijvers mag de grondwaterstanden, aantoonbaar niet negatief beïnvloedenen uitsluitend in overleg met de gemeente en met goedkeuring van het waterschap;
- Met bouwen beginnen als de wateropgave geregeld is;
- Systeemkeuze afwatering en benodigde bergings- en infiltratievoorzieningen conform vigerend GRP;
- Hemelwaterafvoer vanaf percelen bovengronds en zichtbaar;
- Bergingsopgave bedraagt 40 mm,

De voor de waterhuishouding in het plangebied van belang zijnde waterpartijen en watergangen zijn in het bestemmingsplan Eschmarke Zuid West 2010 opgenomen op de verbeelding en in de planregels onder de hoofdbestemming "Water" en in de bestemmingen "Groen" en in de verkeersbestemmingen.

Waterhuishouding in het gebied Leuriks Oost

A. Huidige situatie

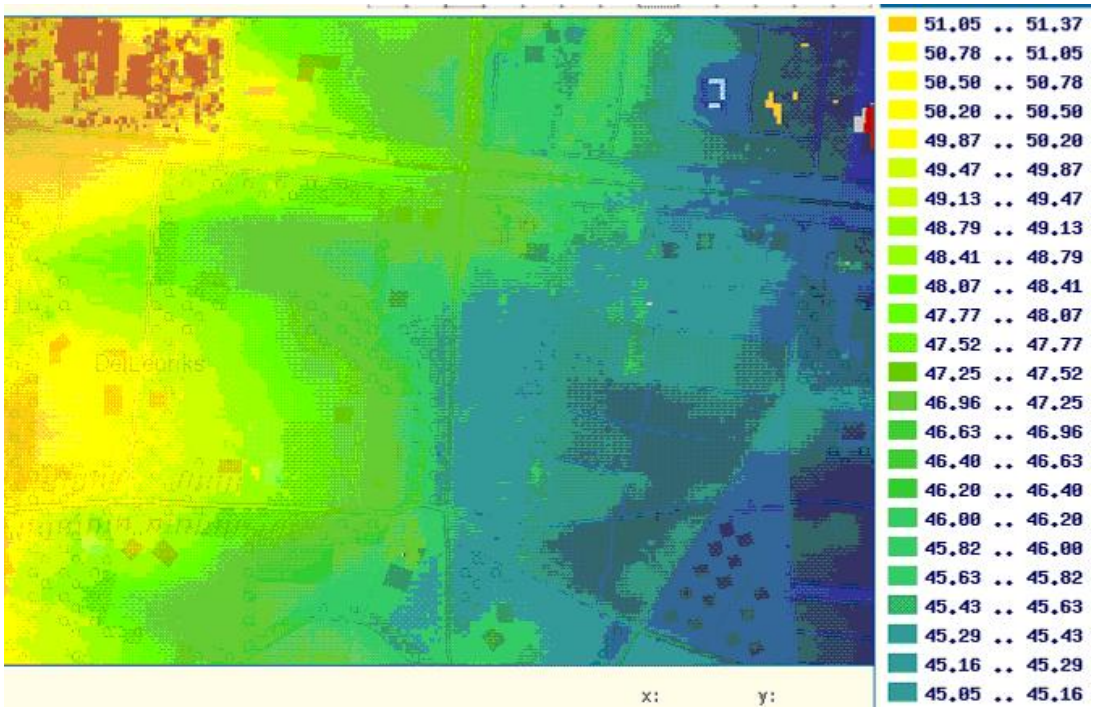


Figuur 1. Ligging plangebied (bron: GIE)

Maaiveldhoogte

Binnen het plangebied Leuriks Oost komen relatief grote hoogteverschillen voor. Aan de zuidzijde van het plangebied komt een hoogteverschil van 4 meter voor. Het maaiveld bedraagt in het zuidwesten NAP +50,0 meter en in het zuidoosten NAP +46,0 meter.

In het midden van het plangebied is een laagte aanwezig (een uitgeschuurde geul in de stuwwal), waar het maaiveld van west (NAP +48,0 meter) naar oost (NAP +46,0 meter) afloopt. Figuur 2 geeft een overzicht van de maaiveldhoogtes.



Figuur 2 (bron AHN.nl)

Geohydrologie en bodem

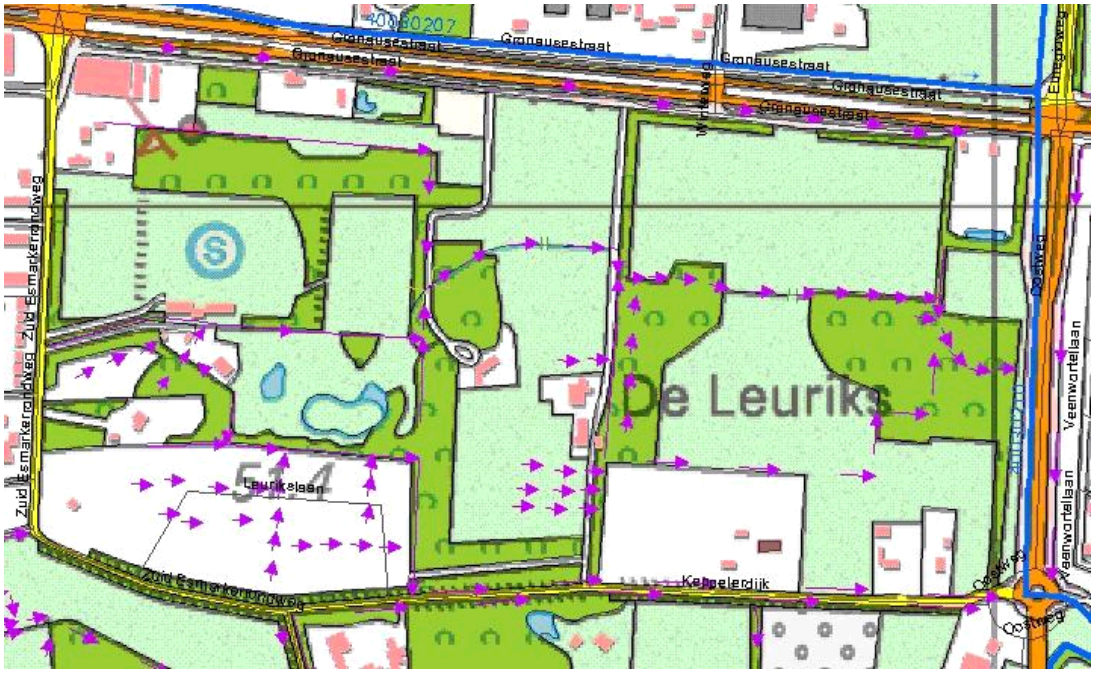
Globaal bodemonderzoek (21 juni 2004, DHV) wijst uit dat de bodemopbouw sterk wisselend is met zand- en leemlagen. De slecht doorlatende leemlagen komen voor tot enkele tientallen centimeters onder het maaiveld. Kenmerkende grondwaterstanden (GHG en GLG) zijn, voor zover mogelijkm bepaald op basis van bodemeigenschappen en lioggen op ca. 0,3 m –m.v. (GHG) tot va. 2 m –m.v. (GLG).

Op 13 en 14 oktober 2008 heeft Wiertsema&Partners gedetailleerd bodemonderzoek uitgevoerd en peilbuizen geplaatst. Op basis van de resultaten va het bodemonderzoek, de gegevens van de peilbuizen die medio maart uitgelezen zijn en overige beschikbare grondwatergegevens heeft Wiertsema&Partners de grondwaterstanden geanalyseerd en een maaiveld- en bouwrijpadvies opgesteld. Het advies (kenmerk VN-44887B d.d.10 juli 2009) geeft aan dat ophoging noodzakelijk is in combinatie met aanvullende ontwateringsmiddelen. De advieshoogtes voor het geprojecteerde maaiveldniveau zijn in het stedenbouwkundig plan verwerkt.

Oppervlaktewater

Algemeen

In het plangebied liggen een aantal greppels of laagtes, die overtollig water van het overwegend weide-en grasland oppervlakkig afvoeren naar de hoofdwatergang (40-3-2-10), net ten oosten van het plangebied langs de Euregioweg. De greppel aan de Keppelerdijk is deels watervoerend. De overige greppels of laagtes vallen droog. De wijk Leuriks-west en in de toekomst misschien Leuriks 3 met een totale grootte van ca. 5 ha voeren vertraagd af via de greppel langs de Keppelerdijk. Het systeem van Leuriks West en Leurisk 3 is ontworpen op een afvoer van 2,4 l/s/ha. De belasing op de greppel langs de Keppelerdijk bedraagt ca. 12 l/s.



Figuur 3: Waterhuishouding (bron Waterschap Regge en Dinkel)

1. Duiker Ø 500 mm b.o.b. 44,83 en 44,61 m NAP, bodemniveau sloot 44,64 m NAP
2. Duiker Ø 500 mm b.o.b. 44,22 en 44,24 m NAP, bodemniveau sloot 44,26 m NAP
3. Duiker Ø 500 mm b.o.b. 44,26 en 44,27 m NAP, bodemniveau sloot 43,84 m NAP
4. Duiker Ø 900 mm b.o.b. 44,82 m NAP bovenstrooms, bodemniveau sloot 43,84 m NAP

Vijver familie Spoelder

De vijver van de familie Spoelder (Gronausestraat 506) aan de zuidkant van hun perceel is ca. 35 m lang en 12 breed. De totale oppervlakte bedraagt ca. 400 m2. Het waterpeil tijdens de inmeting (juni 2009) was 45,48 m NAP. Het maaiveld varieert tussen 46,18 m NAP en 46,42 m NAP. De drooglegging varieert van 0,7m tot 0,9 m. De bodem is op een punt gemeten en ligt op 44,74 m NAP. Dit geeft een indicatie voor de waterdiepte van 0,7 m. Volgens de familie Spoelder is de vijver via een duiker verbonden met de (watervoerende) greppel ten zuiden van de vijver en stroomt in de huidige situatie bij regenval water vanuit het plangebied in

Leuriks-Oost naar de vijver toe. Metingen in het veld geven aan dat de waterstand in de vijver gelijk of lager is dan de bodem van de sloot die voor voeding zou moeten zorgen (minimaal bodempeil +45,40 m NAP).

B. Uitgangspunten

De inrichting van de waterhuishouding is gebaseerd op een aantal randvoorwaarden en uitgangspunten, deze zijn hieronder benoemd.

Afwatering

Afwatering op particulier terrein

- Gescheiden aanbieden van regenwater en afvalwater op de perceelgrens;
- Bovengrondse en zichtbare afvoer van hemelwater naar de perceelgrens;

Afwatering op openbaar terrein

- Scheiden van afvalwater en hemelwater;
- Het regenwater wordt opgevangen in wadi's en greppels. Deze voorzieningen bergen het regenwater en voeren het uiteindelijk via ontwateringsvoorzieningen af naar het oppervlaktewater.

Bovengrondse afvoer

Minimaal verhang bij oppervlakkige afvoer via wegen 4 promille.

Watersysteem

Waterberging

In het plangebied moet een (theoretische) bui van 40 mm die in 75 minuten valt (Waterschapsbui) verwerkt worden binnen het plangebied. In de praktijk komt het er op neer dat er 37 mm berging gerealiseerd moet worden. De afvoer vanuit het plangebied bedraagt maximaal 2,4 l/s/ha.

(Regen)waterkwaliteit

Bronmaatregelen

Voorkomen dat water verontreinigd raakt door materealisering en bouwen volgens richtlijnen Duurzaam bouwen (DuBo-vereisten).

Grondwater

Grondwaterneutraal bouwen

Voor het bereiken van voldoende ontwatering, dient het grondwater duurzaam beheerst te worden. Dit houdt in dat de grondwaterstand niet permanent verlaagd mag worden. Daarom gaat de voorkeur uit naar ophogen (in combinatie met kruipruimteloos bouwen) in plaats van drainage. Wanneer toch voor drainage wordt gekozen, dient het gemiddelde grondwaterpeil op jaarbasis niet lager te liggen dan in de huidige situatie. Op basis hiervan is het toegestaan de GHG tijdens winterperioden (hoge grondwaterstanden) door middel van de drainage af te toppen.

Grondwateronttrekking

Er mag niet permanent grondwater worden onttrokken om voldoende ontwateringsdiepte te halen. (Parkeer)kelders waterdicht bouwen. In de aanlegfase mag het grondwater wel tijdelijk verlaagd worden (melding of vergunningaanvraag bij provincie).

Ontwatering

De ontwateringsdiepte, gerelateerd aan de GHG bedraagt 0,7 m ten opzichte van wegpeil. De vloerpeilen van de woningen liggen 0,2 m boven wegpeil wat resulteert in een ontwateringsdiepte van 0,9 m, ten opzichte van bovenkant vloer.

Afvalwater

Voor de afvoer van vuilwater wordt een nieuw riool op openbaar terrein aangelegd. De percelen sluiten hier onder vrij verval op aan. De nieuwe riolen voeren onder vrijverval af op het bestaande vuilwaterriool in de omgeving. De tracés lopen niet over particulier terrein, en zijn te allen tijde bereikbaar voor beheer en onderhoud.

Bestaande percelen

De bestaande percelen moeten kunnen blijven afwateren.

Bestaande afvoerfuncties

Overtollig regenwater vanaf gebieden die onveranderd blijven moeten kunnen blijven afwateren in de geprojecteerde situatie.

Vijver familie Spoelder

De familie Spoelder heeft de wens hun vijver aan te sluiten op het watersysteem van Leuriks-Oost. In het ontwerp wordt deze wens meegenomen. De extra berging die de vijver biedt, is wenselijk maar wordt niet 'mee'gerekend bij de benodigde berging in het plangebied.

C. Geprojecteerde situatie

Maaiveldhoogte

De geprojecteerde maaiveldhoogtes in het gebied varieren van +46,6 m NAP tot +49,9 m NAP.

Kenmerken plangebied

	Oppervlak
Bruto plangebied	10 ha
Uitgeefbaar	6,2 ha
Uitgeefbaar verhard	3,1 ha[1]
Openbaar verhard	1,6 ha
Aantal woningen	80
Aantal inwoners	240

1. **50% van totaal oppervlak, dit is een aanname**

Afwatering

Algemeen

Alle woningen wateren bovengronds en zichtbaar af naar de weg aan de voorkant van de huizen. Het regenwater stroomt via goten naar de geprojecteerde wadi's en greppels. Daar waar de wadi's parallel aan

de weg liggen zal het regenwater van de percelen over de weg heen afvloeien naar de wadi's. De wadi's hebben voldoende berging om de maatgevende bui van 40 mm ten bergen en vertraagd af te voeren naar de geprojecteerde beek die van west naar oost stroomt door het midden van het plangebied. In het plan zoals dat er nu ligt, ligt nog een beperkte wateropgave van 40 m3in het zuiden van hetplangebied.

Bestaande percelen

Keppelerdijk 75

Dit perceel is onbewoond en zal een nieuwe bestemming krijgen. Het terrein is grotendeels onverhard, los van de kas die gesloopt gaat worden. Regenwater infiltreert naar de bodem of blijft tijdelijk op het maaiveld staan. De kavels aan de Keppelerdijk links en rechts van de dit perceel kunnen afwateren naar de greppel langs de Keppelerdijk aan de voorkant. De drie nieuwe percelen aan de noordkant zullen hun vloer op ca. +49,4 m NAP aanleggen. Dit is ca 0,4 m hoger dan het bestaande maaiveld. Het is van belang dat het regenwater van de tuinen naar de voorkant van de percelen wordt afgevoerd om overlast in de toekomst te voorkomen.

Keppelerdijk 87 en 91

Tussen deze twee kavels ligt een sloot die voor de afwatering zorgt. Aan de oostkant van nr 91 ligt een sloot die een scheiding vormt met de geprojecteerde kavels. Deze sloot is deels in eigendom bij de eigenaar van nr 91. De afwatering van de bestaande kavels lijkt gewaarborgd in de geproejcteerde situatie. Het vloerpeil van de geprojecteerde percelen ligt tussen de 0,2 en 1,1 m hoger dan de bestaande percelen. De overgang van de bestaande kavels naar de geprojecteerde kavels moet uitgewerkt worden.

Grondwater

De grondwaterstroming volgt het maaiveld (van west naar oost).

Ontwateringsgreppels

Het betreft een hellend gebied. Via de ontwateringsgreppels en kavelsloten wordt het hemelwater vertraagd afgevoerd naar het lager gelegen oostelijk deel van het plangebied. Uiteindelijk wordt het via een afwateringsduiker uit het gebied afgevoerd naar de naastgelegen watergang (watergang langs de Oostweg die in zuidelijke richting afwatert).

Gezien de aanwezigheid van een slecht doorlatende ondergrond zal er nauwelijks sprake zijn van infiltratie van hemelwater naar de diepe ondergrond. Tevens zal stagnerend hemelwater via verdamping afgevoerd worden.

Ontwateringseis

Het ophogen van het maaiveldniveau zal niet toereikend zijn omdat de grondwaterstand het maaiveldniveau volgt. De zandlaag zal als tijdelijke buffer van hemelwater fungeren. Door de ophoging zal de capaciteit van de tijdelijke buffer toenemen en de grondwaterstand ook hoger worden indien geen aanvullende maatregelen getroffen worden ten aanzien van de afvoer van water. Dit zal gedeeltelijk gecompenseerd worden doordat de aanvulling van het grondwater ter plaatse van het bebouwd gebied sterk zal afnemen.

Indien de ophoging gecombineerd wordt met het aanbrengen van een drainagestelsel kan de verhoging van grondwaterstanden in sterke mate tegen gegaan worden.

Naast ophogen kan tevens aan de ontwateringseis worden voldaan door de (pieken van de) grondwaterstanden te verlagen middels een drainage. Als gevolg van het (lokaal) verlagen van de grondwaterstand zal de bergingscapaciteit van de ondergrond afnemen. Dit geldt met name voor de bouwlocaties en de wegen.

Als alternatief voor drains kan de grondwaterstand ook gereguleerd worden middels de aanleg van sleuven met een grover materiaal (grind of zand) aangevulde horizontale stroken. De afwatering kan vervolgens worden op wadi's en buffers. Het nadeel van de ondergrondse sleuven is dat er minder onderhoud mogelijk

is en dat de werking van het systeem oncontroleerbaar is.

Als gevolg van de verlaging van de grondwaterstand dienen negatieve effeccten op het bosperceel binnen het plangebied te worden voorkomen. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de indeling van het complete plan. Zo kunnen beide systemen hydrologisch losgekoppeld worden door tussen beide locaties de tijdelijke bergingsvoorzieningen te positioneren. Hierdoor wordt verdroging van het bosperceel tegen gegaan.

Overig

- In het noordelijke deel aan de zuidwestkant is holpijp gevonden. Dit is een indicatie voor de aanwezigheid van kwelwater. In het inrichtingsplan heeft dit aandacht nodig;
- De gemiddelde grondwaterstanden mogen in het bos (oostkant) niet hoger worden.

Waterhuishouding

Algemeen

Het regenwater wordt opgevangen in wadi's en greppels en voert vertraagd af via ontwateringsmiddelen naar de geprojecteerde beek die van west naar oost loopt door het midden van het plangebied. De beek watert af naar de sloot langs de Euregioweg. Dit is een hoofdwatergang in het watersysteem van Eschmarke.

Vijver familie Spoelder

Er zijn een beperkt aantal mogelijkheden voor het verbinden van de vijver met het watersysteem:

- De geprojecteerde greppel aan de westkant van het perceel van de familie Spoelder kan rechtstreeks aangesloten worden op de vijver en overlopen naar de beek. De greppel heeft voldoende bergend volume indien de vijver niet als bergingsvoorziening gebruikt kan worden;
- Aanvoer van regenwater kan plaatsvinden als het peil in de vijver voldoende laag (lager dan +45,40 m NAP);
- Benedenstrooms in de beek voordat deze het bos in gaat, kan een stuw geplaatst worden zodat water eerst naar de vijver stroomt en dan pas naar de sloot van het waterschap ten westen van de Euregioweg.

Ontwerp beek

Huidige situatie

De huidige beekloop is strak langs de bosrand gelegen. Onderstaande foto's geven een indruk van de bestaande beekloop. De beek is circa 1,5 meter breed en 20 tot 50 cm diep.







Foto's veldbezoeknajaar 2009





Foto's veldbezoeknajaar 2009

Uitgangspunten:

- Huidige profiel doorzetten;
- De beek zorgt ter plaatse van het laagste deel van het plangebied voor de afvoer van het regenwater naar het oppervlaktewater;
- Bij de uitmonding van de beek aan de oostzijde van de Leuriks Oost wordt de afvoerfunctie van de beek gecombineerd met berging. Ter plekke wordt Elzenbroekbos of moeras naagestreefd.

Sloot te noorden Keppelerdijk

De sloot ten noorden van de Keppelerdijk is van belang voor de afwatering en waterberging van Leuriks-oost. De sloot moet opgeschoond en op enkele plaatsen verbreed worden. Profiel wordt bodembreedte 0,5 m, ralud 1:1 en diepte 0,5 m. Optimalisatie zal plaatsvinden in het inrichtingsplan.

Riolering

Voor de Leuriks-Oost is gekozen voor een gescheiden systeem. Het uitgangspunt is om het vuilwater onder vrijverval aan te sluiten op de bestaande riolering in de Keppelerdijk. Op basis van een snelle inschatting van de maaiveldhoogtes en de (diepte) liggin van de bestaadne riolering blijkt dat het aansluiten van het hele plangebied onder vrij verval op de Kepperldijk niet mogelijk is. Er wordt daarom een tweedeling gemaakt

tussen het noordelijk deel en het zuidelijk deel van de Leuriks Oost. De grenst ligt er hoogte van de beek die het gebied van west naar oost doorkruist.

Het ontwerp van de riolering zal nog nader uitgewerkt dienen te worden.

Ten aanzien van de omgang met afvalwater dient te worden voldaan aan de volgende eisen:

- Afvalwater wordt gescheiden van hemelwater ingezameld;
- DWA heeft een gronddekking van 1,0 meter;
- Maximale afstand tussen inspectieputten is 60 meter;
- Bodemverhang beginriolen minimaal 1:250;
- Bodemverhang overige riolen maximaal 1:500;
- Afvalwater wordt onder vrij verval afgevoerd op het bestaande rioolstelsel.

D. Aandachtspunten bij verdere uitwerking

- De afwatering van de bestaande kavels aan de Keppelerdijk en mogelijkheden voor de overgang van de bestaande kavels naar de niveau's van de geprojecteerde aangrenzende kavels moet met de bewoners besproken worden;
- Vijver familie Spoelder verbinden met het watersysteem van Leuriks-Oost;
- Vormgeving beek;
- Locatie, soort en stuwpeilen eventuele stuwen;
- Ontwateringssysteem;
- Afwatering beek naar sloot van waterschap langs Euregioweg;
- Afwatering kavels noordkant door/langs houtwal naar greppel Gronausestraat;
- Ontwerp greppel noordkant Keppelerdijk voor afwatering geprojecteerde woningen inclusief stuwen en duikers
- Ontwerp greppel voor afscheiding Keppelerdijk 87 en 91 en de geprojecteerde woningen;
- Wateropgave van 40 m3 in zuidelijk deel;
- In het noordelijke deel aan de zuidwestkant is holpijp gevonden. Dit is een indicatie voor de aanwezigheid van kwelwater. In het inrichtingsplan heeft dit aandacht nodig;
- De gemiddelde grondwaterstanden mogen in het bos (oostkant) niet hoger worden.

4.3 Archeologie

Inleiding

Het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed (Het Verdrag van Valetta) is in 1992 ondertekend. Het verdrag is geïmplementeerd via een wijziging van de Monumentenwet (Wet op de archeologische monumentenzorg), die op 1 september 2007 in werking is getreden.

Doelstelling is om zo veel mogelijk bodemschatten in de bodem te behouden, om zo aantasting van het bodemarchief te voorkomen. Verder wordt bevorderd dat in een zo vroeg mogelijk stadium van de ruimtelijke ordening rekening wordt gehouden met archeologische waarden. Uitgangspunt is tevens dat bodemverstoorders archeologisch vooronderzoek en mogelijke opgravingen betalen.

De Wet op de archeologische monumentenzorg legt de zorgplicht voor het archeologisch erfgoed bij gemeenten en bepaalt dat archeologie voortaan binnen het instrumentarium van de ruimtelijke ordening dient te worden meegewogen. De kern van de nieuwe wetgeving is als volgt:

- het Rijk blijft verantwoordelijk voor het verlenen van vergunningen ingevolge de Monumentenwet 1988 en dus voor de aanwijzing van archeologische rijksmonumenten;
- de provincie kan archeologische attentiegebieden aanwijzen die moeten worden opgenomen in een bestemmingsplan van een gemeente en kan verplichtingen opleggen bij ontgrondingen;
- het inbedden van archeologie in ruimtelijke plannen;
- het behouden en beschermen van waardevolle archeologie in de bodem;
- verplicht archeologisch onderzoek bij bodemverstoring;

- de bodemverstoorder betaalt de kosten van archeologisch onderzoek.

De gemeente heeft ten aanzien van het omgaan met archeologie een substantiële inhoudelijke beleidsruimte om belangenafwegingen te maken. De uitvoering van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg draagt bij aan de kennis van het ontstaan van de stad en samen met de monumenten, landschapshistorie en bouwhistorie, aan de kwaliteit van de ruimte en de identiteit en het imago van de gemeente Enschede

Archeologiebeleid gemeente Enschede

Op 28 januari 2008 heeft de gemeenteraad van Enschede het gemeentelijk archeologiebeleid vastgesteld. Hierin is opgenomen op welke wijze binnen de gemeente Enschede invulling wordt gegeven aan de zorgplicht voor het archeologisch erfgoed. Op basis van het beleid dient archeologie op een dusdanig vroeg tijdstip te worden betrokken bij planontwikkelingen en/of aanvragen voor een omgevingsvergunning voor het bouwen of slopen of voor het uitvoeren van een werk geen bouwwerk zijnde of van werkzaamheden en dat de risico's van bodemverstoringen voor de archeologie voorafgaand aan de werkzaamheden in kaart kunnen worden gebracht. Hierbij is het van belang dat inzicht bestaat in de archeologische verwachtingswaarde en de trefkans dat waardevolle archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn. Daarbij geldt dat de geologie, de geomorfologie en de aard van de bodem zeer bepalend zijn voor de archeologische verwachtingswaarde. Gesteld kan worden dat tot de Middeleeuwen nederzettingen meestal gelegen waren op hooggelegen gronden (stroomruggen en oeverwallen). In de Middeleeuwen en daarna heeft zich op een deel van deze gronden een esdek gevormd. In deze hoger gelegen gebieden zijn resten van nederzettingen uit diverse periodes te verwachten. Op basis van kennis over het hiervoor genoemde kan een indicatie worden gegeven over hoe groot de kans is dat ergens waardevolle archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn. Deze indicaties ten aanzien van gebiedsspecifieke verwachtingen zijn op een archeologische verwachtingenkaart van de gemeente Enschede aangegeven. Voor gebieden met een hoge en middelhoge archeologische verwachtingswaarde en waardevolle terreinen geldt een archeologische onderzoeksplicht.

In de beleidsnota is een handleiding voor het archeologisch werkproces opgenomen, met daarin te onderscheiden processtappen van inventarisatie, waardering, selectie en specifieke beheersmaatregelen.



fragment Archeologische Verwachtingskaart

Archeologie en het plangebied "Eschmarke Zuid West 2010"

Uit de Archeologische Verwachtingskaart van de gemeente Enschede heeft het overgrote gedeelte van het plangebied "Eschmarke Zuid West 2010" een middelhoge verwachtingswaarde, deels een hoge verwachtingswaarde en deels een lage verwachtingswaarde. Gebieden met een lage verwachtingswaarde zijn vrijgesteld van verplicht archeologisch onderzoek. Archeologisch onderzoek is verplicht in gebieden met een hoge en een middelhoge verwachtingswaarde bij activiteiten met een bodemverstoring van > 500 m2 en een diepte van > 50 cm.

Doordat het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010" overwegend consoliderend van aard is, het gebied voor het merendeel is bebouwd en er op is gericht de bestaande situatie ter plaatse vast te leggen is archeologisch onderzoek niet noodzakelijk.

In het plangebied bevinden zich geen archeologische monumenten en waardevolle archeologische terreinen waarvoor bescherming via het bestemmingsplan noodzakelijk is.

Voor het gebied Leuriks Oost heeft afzonderlijk archeologisch onderzoek plaatsgevonden (Raap-notitie Plangebied Leuriks Oost deelgebieden 1 t/m 4 Archeologisch vooronderzoek: waarderend veldonderzoek). Het veldonderzoek in het plangebied heeft uitgewezen dat de ondiepe geologische ondergrond uit (verweerd) keileem bestaat. Ongeveer centraal in het plangebied heeft zich in het keileem een erosiedal ingesneden. Dit erosiedal is thans grotendeels opgevuld met dekzand. De bodemopbouw in de deelgebieden is grotendeels verstoord. Lokaal zijn nog resten van een laarpodzol aangetroffen. In geen van de deelgebieden zijn archeologische indicatoren waargenomen.

Op grond van het ontbreken van (concrete) aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten wordt geen vervolgonderzoek aanbevolen. Op grond van onderhavig onderzoek kunnen vanuit archeologisch oogpunt de geplande ingrepen zonder bezwaren worden uitgevoerd. Het rapport is als bijlage bij deze toelichting gevoegd.

Mochten in het plangebied bij activiteiten met bodemverstoring toch archeologische resten worden aangetroffen, dan geldt op grond van de monumentenwet een meldingsplicht bij de gemeente Enschede.

Conclusie

Vanuit het oogpunt van archeologie zijn er geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010".

4.4 Ecologie

Bij ruimtelijke planvorming moet aandacht worden besteed aan de natuurwet- en regelgeving. Momenteel genieten zowel een groot deel van de flora en fauna zelf als de leefgebieden van diverse soorten wettelijke bescherming. Die bescherming vloeit voort uit zowel Europese en nationale regelgeving als uit internationale verdragen en afspraken als het VN-Biodiversiteitsverdrag. In dat verdrag hebben 193 landen, waaronder Nederland, zich verplicht om biologische diversiteit te behouden en een duurzaam gebruik te maken van biodiversiteiti. Biodiversiteit is niet alleen belangrijk vanwege de intrinsieke waarde van de natuur maar draagt ook bij aan onze voedselvoorziening, economie en gezondheid. Deze internationale biodiversiteitsdoelstellingen zijn op Europees niveau verankerd in de EU-Vogel- en Habitatrichtlijnen. De Habitatrichtlijn richt zich expliciet op de biologische diversiteit, door middel van het instandhouden en beschermen van nationale habitats (leefgebieden) en in het wild voorkomende flora en fauna. De te beschermen nationale habitats worden 'Natura 2000' gebieden genoemd en vormen gezamenlijk een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. De Vogelrichtlijn beschermt op soortgelijke wijze broed- en trekvogels en hun specifieke leefgebieden. Deze internationale afspraken en Europese richtlijnen zijn in Nederland doorvertaald in de Natuurbeschermingswet 1998 (gebiedsbescherming) en de Flora- en faunawet (soortenbescherming). Aanvullend aan deze wettelijke bescherming is in de Nota Ruimte door het kabinet het beleid uitgewerkt voor de bescherming van de ecologische hoofdstructuur (EHS), ganzenfoerageergebieden en weidevogelgebieden. De verschillende beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden te worden getoetst op mogelijke schadelijke uitstralende effecten, dit wordt ook wel "externe werking" genoemd.

Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 worden twee typen beschermde gebieden onderscheiden, de 'Natura 2000' gebieden (artikel 10a) en de beschermde natuurmonumenten (artikel 10). Onder 'Natura 2000' gebieden worden verstaan de Vogelrichtlijngebieden en de Habitatrichtlijngebieden. Voor veel

Habitatrichtlijngebieden geldt overigens dat deze nog wel formeel als zodanig moeten worden aangewezen door de minister van Economische zaken, Landbouw en Innovatie, omdat daarvoor nog instandhoudingsdoelstellingen moeten worden vastgesteld. Zo lang de Habitatrichtlijngebieden nog niet definitief zijn aangewezen dient nog te worden getoetst aan de communautaire lijst, zijnde de lijst van gebieden zoals die indertijd zijn aangemeld bij de Europese Commissie. Onder beschermde natuurmonumenten worden die natuurgebieden verstaan die op grond van de "oude" Natuurbeschermingswet reeds als zodanig waren vastgesteld. Voor zover de beschermde natuurmonumenten overlappen met Natura 2000 gebieden geldt dat de status "beschermd natuurmonument" voor die betreffende gebieden is komen te vervallen, de beschermde waarden voor het betreffende gebied - voor zover die niet ook onder de instandhoudingsdoelstelling van het Natura 2000 gebied vallen - blijven echter voor die gebieden onverminderd van kracht. Op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 dienen voor alle Natura 2000 gebieden instandhoudingsdoelstellingen en een beheerplan te worden vastgesteld. Bestaand gebruik mag worden voortgezet, mits niet conflicterend met de instandhoudingsdoelstellingen en als zodanig vastgelegd in het beheerplan. Voor alle andere activiteiten is een vergunning van Gedeputeerde Staten (met uitzondering van die gebieden waar op grond van het Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998 de staatssecretaris van Economische zaken, Landbouw en Innovatie bevoegd gezag is) vereist.

Nota Ruimte

In de Nota Ruimte is de visie van het Rijk op de natuur en het landelijk gebied vastgelegd. De nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling is de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in het leven geroepen en worden ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied aangewezen. Het rijksbeleid uit de Nota Ruimte dient door provincies en gemeenten te worden doorvertaald in ruimtelijke plannen, zoals structuurvisies en bestemmingsplannen. De EHS, het ganzenfoerageergebied en het weidevogelgebied vallen niet onder de werking van de gebiedsbescherming zoals geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van de meest kwetsbare planten- en diersoorten die in Nederland voorkomen. Het gaat daarbij niet om de bescherming van individuele planten of dieren maar om waarborgen om te voorkomen dat het voortbestaan van soorten planten of dieren niet in gevaar komt. Hiertoe zijn in deze wet een aantal verbodsbepalingen opgenomen, zoals het verbod op het doden of verontrusten van dieren of het verbod op het plukken van planten. Daarbij is het "nee, tenzij" principe het uitgangspunt, er mag geen schade worden toegebracht aan beschermde dieren of planten tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. Op grond van de Flora- en faunawet zijn alle dieren en planten van onvervangbare waarde en dus dienen mensen daarmee zorgvuldig om te gaan. Daarom is in de wet ook een algemene zorgplicht (artikel 2) opgenomen, die inhoudt dat een ieder 'voldoende zorg' in acht dient te nemen voor álle in het wild voorkomende dieren en planten (dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Indien een voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling mogelijk negatieve gevolgen heeft voor in dat gebied voorkomende beschermde soorten dan dient in de regel ontheffing van de betreffende verbodsbepalingen te worden gevraagd bij de minister van Economische zaken, Landbouw en Innovatie. De ontheffingsregeling is geregeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet en nader uitgewerkt in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

De Flora- en faunawet hanteert een driedeling in beschermingscategorieën:

1. tabel 1 soorten, dit zijn de meest algemeen voorkomende soorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstellingsregeling geldt. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden gevraagd;
2. tabel 3 soorten, dit zijn de strikt beschermde soorten. Het gaat hierbij om de Habitatrichtlijnsoorten en een (nationale) selectie van de zwaardere categorieën van de Rode Lijst. Voor deze soorten dient altijd ontheffing te worden gevraagd;
3. tabel 2 soorten, een tussencategorie bestaande uit de resterende beschermde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling wanneer wordt gehandeld volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. In andere gevallen dient voor deze soorten doorgaans ontheffing te worden gevraagd.

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden door de wet alleen beschermd tijdens het broedseizoen. Voor een aantal vogelsoorten (met name spechten, uilen en

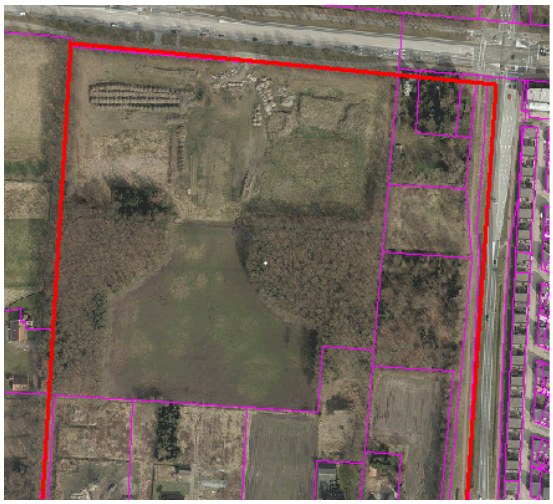
boombewonende roofvogels) zijn de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen jaarrond beschermd.

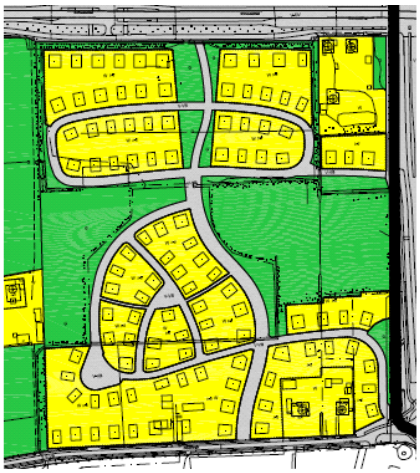
Natuurwetgeving en het plangebied "Eschmarke-Zuidwest"

Het plangebied "Eschmarke-Zuidwest" is niet gelegen binnen een gebied dat is aangewezen als Natura 2000 gebied of beschermd natuurmonument of in de nabijheid daarvan. Het bestemmingsplan heeft hoofdzakelijk een consoliderend karakter. In verband hiermee behoeft er in het kader van dit ruimtelijk plan geen nader onderzoek plaats te vinden. In het bestemmingsplan zijn echter ook twee kleinere en een grote ontwikkellocatie(s) voor woningbouw gelegen. Voor de grote onrtwikkellocatie heeft reeds Flora- en faunawet onderzoek plaatsgevonden, voor de andere twee ontwikkellocaties heeft nog geen Flora- en faunawet onderzoek plaatsgevonden. Onderstaand wordt beknopt ingegaan op de resultaten van het reeds uitgevoerde Flora- en faunawet onderzoek en wordt voor de kleinere ontwikkellocaties kort aangegeven of Flora- en faunawet onderzoek noodzakelijk is alvorens hiervoor een rechtstreekse bouwtitel kan worden opgenomen. Indien voor één of beide locaties nog Flora- en faunawet onderzoek noodzakelijk is dient dit onderzoek bij de vaststelling van het bestemmingsplan te zijn uitgevoerd en moet daaruit met aan voldoende zekerheid grenzende stelligheid kunnen worden geconcludeerd dat de Flora- en faunawet op voorhand niet aan de uitvoerbaarheid in de weg staat. Indien uit een eventueel uit te voeren Flora- en faunawet onderzoek blijkt dat mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn dient de tijdige uitvoering daarvan als voorwaarde in de planregels van het bestemmingsplan te worden geborgd.

Flora- en faunawet onderzoek ontwikkellocatie "De Leuriks-Oost"

In het kader van de planontwikkeling voor woningbouw in het gebied "De Leuriks-Oost" is door ecologisch adviesbureau Eelerwoude in 2009 een actualiserend verkennend Flora- en faunawet onderzoek uitgevoerd. Uit het onderzoek (rapportnr. 3695, Eelerwoude d.d. 12 november 2009), dat als bijlage bij de toelichting is gevoegd, blijkt dat er geen beschermde plantensoorten zijn aangetoond of te verwachten. Wel zijn er diverse algemene broedvogelsoorten in het plangebied aangetroffen maar er zijn geen nesten of andere vaste rust- of verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten aangetoond. Ook zijn in het onderzoeksgebied vliegroutes en verblijfplaatsen van de vleermuissoorten 'gewone dwergvleermuis' en 'laatvlieger' aangetoond. De verblijfplaatsen blijven echter in de nieuwe situatie ongewijzigd aanwezig. De lijnvormige groenstructuren langs de wegen aan de west- en zuidzijde van het onderzoeksgebied gelden als belangrijke vliegroutes, deze blijven echter ook zoveel mogelijk ongewijzigd aanwezig. Wel is het zaak om de straatverlichting in de nieuwe situatie niet te veel te wijzigen en ook het strooilicht vanuit de te realiseren gebouwen en tuinen op aangrenzende percelen dient zoveel mogelijk te worden beperkt. Strikt(er) beschermde grondgebonden zoogdieren zijn in het onderzoeksgebied niet aangetoond of te verwachten. Verder zijn de boselementen in het onderzoeksgebied in beginsel een geschikt biotoop voor de strikt beschermde reptielensoort 'hazelworm', de boselementen blijven echter grotendeels ongewijzigd aanwezig waardoor er geen sprake is van mogelijke negatieve gevolgen voor deze soort. Uit de onderzoeksresultaten kan worden geconcludeerd dat voor de ontwikkeling van het woongebied "De Leuriks-Oost" het uitvoeren van nader veldonderzoek of het aanvragen van een ontheffing ex artikel 75 Flora- en faunawet niet noodzakelijk is.





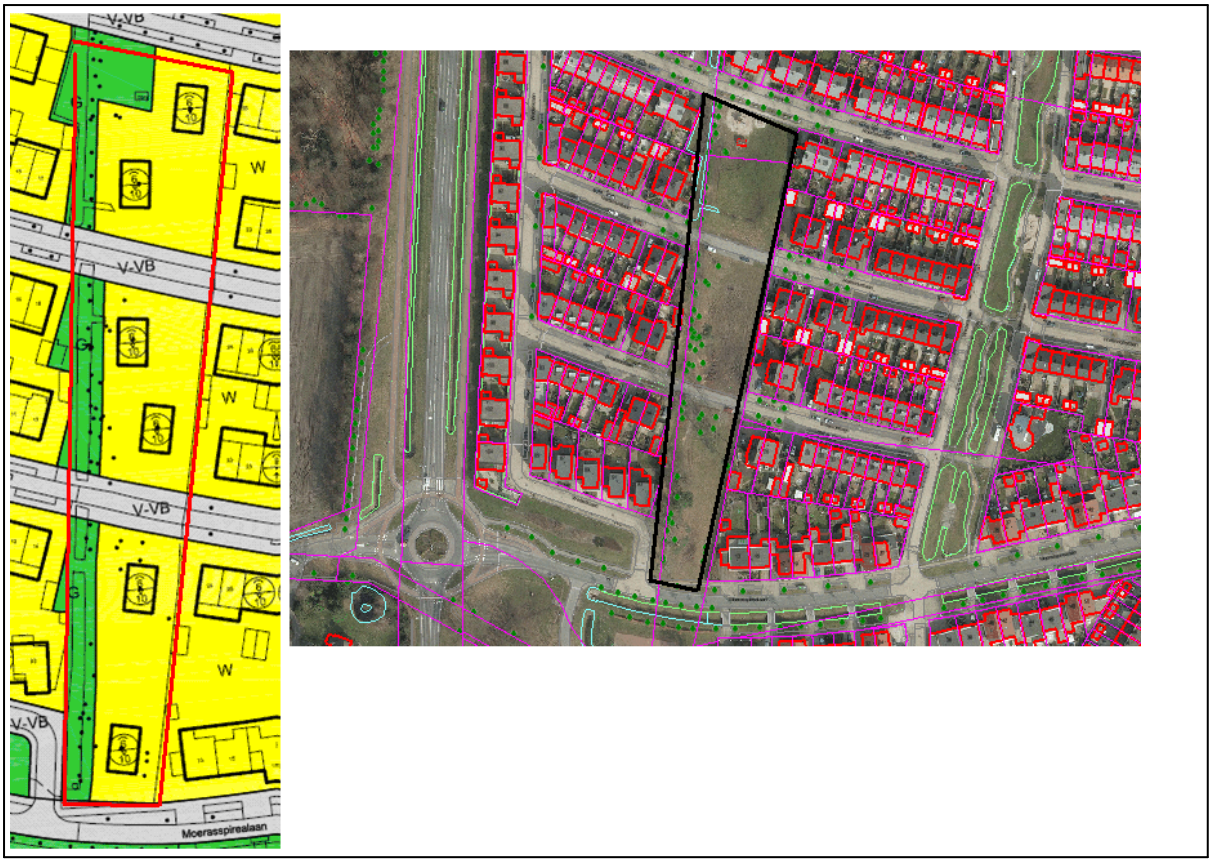
Ontwikkellocatie "De Leuriks-West 3"

De locatie is gelegen binnen de bebouwde kom maar in een groene omgeving. Ten oosten ligt op ongeveer 100 meter een ecozone. Via deze ecozone komen dieren ook in "De Leuriks- West 3" terecht. Of dit ook strikter beschermde soorten zijn is sterk de vraag. Het gebied doet enigszins verwaarloosd aan. Het wordt gedeeltelijk gebruikt als zandopslag. Aan de zuidzijde wordt het plangebied begrensd door hoge populieren. Aan de noordzijde door een groene wal van met name gewone es. Deze bomen blijven grotendeels gehandhaafd. Aan de oostzijde ligt een dicht struweel van braam en brandnetel met daarboven zwarte els, gewone es en populier. De houtopstand is ongeveer 40 à 50 jaar oud. Midden in het plangebied is een spontaan ontstane poel aanwezig. Door de kleiachtige stuctuur van de bodem kan het water de bodem niet infiltreren waardoor waarschijnlijk alleen in nattere perioden de poel gevuld zal zijn. Strikter beschermde soorten komen vermoedelijk niet in dit gebied voor. De op grond van de Flora- en faunawet beschermde soorten komen nagenoeg alleen voor in een specifiek milieu of een combinatie van specifieke milieus. Voor vleermuizen zijn dit bijvoorbeeld oude bomen en/of gebouwen en voor amfibieën zijn dit bijvoorbeeld ruigtes/bos in combinatie met waterpartijen. In "De Leuriks-West 3" wordt naar alle waarschijnlijkheid geen biotoop aangetast dat dient als vaste rust- of verblijfplaats dan wel functionele leefomgeving van strikt(er) beschermde planten en dieren.



Ontwikkellocatie "Dinkelhoeve"

De ontwikkellocatie "Dinkelhoeve" is een parkachtige zone begrensd door bebouwing. Aan de westzijde van het intensief gebruikte grasveld staan diverse bomen van verschillende leeftijd. Oude amerikaanse eiken worden afgewisseld met jonge recent aangeplante berken. Deze lijnvormige groene structuur kan dienst doen als oriëntatiepunt voor vleermuizen. In enkele oude bomen zijn gaten aanwezig. Deze bomen worden in het plan ingepast. In het meest zuidelijk gelegen grasveld zijn ook midden in de zone enkele oudere bomen aanwezig. Ook hierin zijn gaten en holen aanwezig. Ook deze blijven gehandhaafd. Voor strikter beschermde soorten lijkt de ontwikkellocatie verder niet geschikt.



Ecologie en het plangebied "Eschmarke Zuidwest"

Het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010" omvat een plangebied met veel groen. Door de recente ontwikkeling van De Eschmarke zijn de kernen Glanerbrug en Enschede nagenoeg aan elkaar gegroeid. Om de migratie van dieren van en naar het ten noorden en ten zuiden van de nieuwe woonbebouwing gelegen buitengebied te waarborgen zijn in het plangebied twee ecozones ingericht. De beide ecozones zijn niet op gelijke wijze ingericht, zodat deze voor verschillende diergroepen van nut zullen zijn. Ook zeldzame, strikter beschermde soorten maken gebruik van deze zones. Minder belangrijk voor de zeldzame soorten maar wel geschikt voor de meer algemeen voorkomende diersoorten zijn de overige groene zones en gebieden, zoals de waterloop langs de Ekersdijk. Door dit soort elementen maar ook de aanwezigheid van de waterpartij nabij de Vederkruidlaan en de verspreidde boscomplexen (zoals aan de Oostweg) zijn in het plangebied "Eschmarke Zuid West 2010" voor een grote diversiteit aan dieren geschikte leefomstandigheden te vinden. Onder anderen komen in het plangebied broedende bosvogels als de bosuil en de buizerd voor. Vogels die normaal gesproken niet in de bebouwde kom aangetroffen worden.

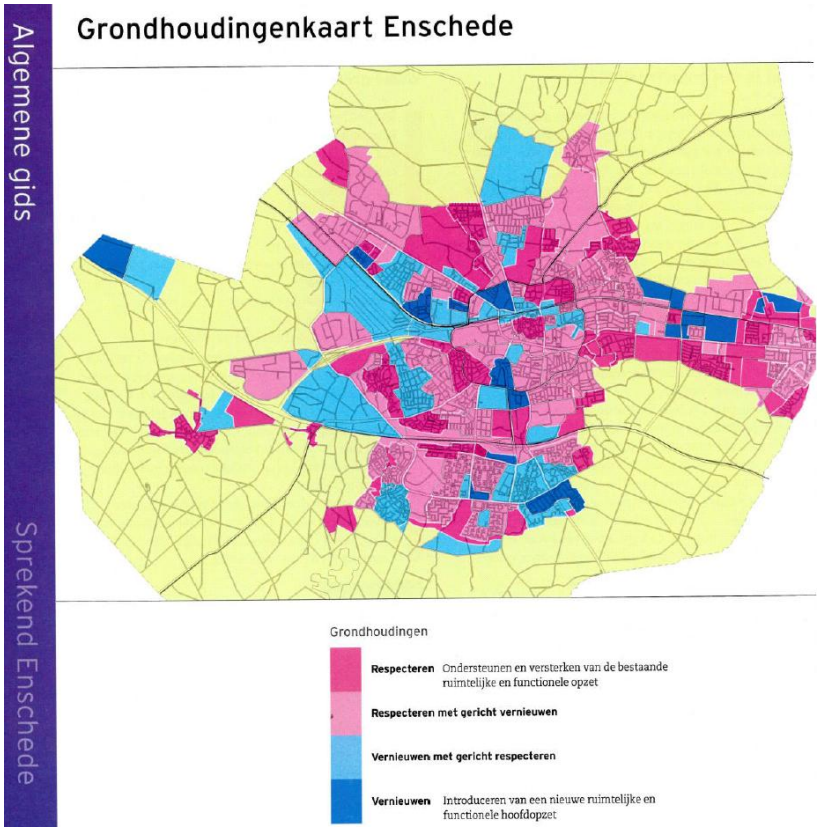
Conclusie

Vanuit het oogpunt van ecologie en natuurwetgeving zijn er geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

Hoofdstuk 5 Gewenste ontwikkeling plangebied

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de ontwikkelingsmogelijkheden volgens “Sprekend Enschede”, Gids voor ruimtelijke kwaliteit. Daarnaast worden de thans bekend zijnde ruimtelijke ontwikkelingen (projecten en nieuwe initiatieven) beschreven die in de komende tien jaar in het plangebied ten uitvoer zullen worden gebracht.

De Gids geeft de ontwikkelmogelijkheden weer die de gemeente wenselijk vindt en wil stimuleren in de stad Enschede en in de wijken en buurten. In de Gids legt de gemeente per gebied vast hoe belangrijk de bestaande ruimtelijke kwaliteit van een wijk of een buurt wordt gevonden, hoe de ruimtelijke hoofdopzet er uitziet, hoe de wijk is ingericht en functioneert en of dat een uitgangspunt is voor toekomstige ontwikkelingen. Dit wordt de grondhouding genoemd. Op basis van de grondhouding worden randvoorwaarden opgenomen voor wat in een bepaald gebied gewenst is. In dat opzicht fungeert de Gids als toetsings-, en ontwikkelingskader voor nieuwe initiatieven.



Algemene kaart grondhoudingen Gids ruimtelijke kwaliteit

In de Gids is voor de diverse plandelen die vallen binnen de grnezen van bestemmingsplan Eschmarke Zuid West 2010 een grondhouding opgenomen.

Voor de gebieden "De Eschmarke, De Leuriks", "Eekmaat West" en "De Eschmarke, sportcomplex en ecozone" is als grondhouding opgenomen "*respecteren*". Dit betekent dat nieuwe plannen zich dienen te voegen naar de bestaande ruimtelijke hoofdopzet.

Voor de gebieden "Bruggerbosch" en "De Eschmarke, centrum" is de grondhouding zowel "*respecteren*" - nieuwe plannen dienen zich te voegen naar de bestaande ruimtelijke hoofdopzet - als "*gericht vernieuwen*" - enkele elementen kunnen gericht vernieuwd worden.

5.1 Projecten en nieuwe intitiatieven

Het bestemmingsplan “Eschmarke Zuid West 2010” is overwegend conserverend van aard. Dat betekent dat voor het overgrote deel van het plangebied de bestaande situatie wordt vastgelegd. Eventuele nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen worden echter in het nieuwe bestemmingsplan rechtstreeks meegenomen, indien de uitwerking van de plannen zodanig concreet en stedenbouwkundig verantwoord is, is dat met een redelijke mate van zekerheid kan worden gesteld dat de ruimtelijke invulling binnen de geldigheidsduur van dit bestemmingsplan (10 jaar) plaats vindt.

Voor onderhavig plangebied betekent dit dat de initiatieven die zijn voorzien in het gebied Leuriks Oost in dit bestemmingsplan “Eschmarke Zuid West 2010” zullen worden meegenomen. Het gebied heeft betrekking op gronden gelegen ten westen van de Oostweg, gedeelte gelegen tussen de Gronausestraat en Keppelerdijk. In dit gebied zullen in totaal 110 vrijstaande woningen met bijbehorende voorzieningen als wegen en groen worden gerealiseerd. De te realiseren bebouwing en de inrichting van gronden in dit gebied dienen te worden gerealiseerd met inachtneming van aldaar gewenste eisen van welstand en beeldkwaliteit zoals opgenomen in het Beeldkwaliteitplan “Leuriks Oost”.

Voor een uitvoerige beschrijving van de ontwikkelingen in het gebied “Leuriks Oost” wordt kortheidshalve verwezen naar hetgeen in Hoofdstuk 2 “Gebiedsbeschrijving”, paragraaf 2.1.1. “Ruimtelijke structuur” is beschreven.

Hoofdstuk 6 Juridische planopzet

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de verplichtingen op grond van de Wet ruimtelijke ordening, de plansystematiek en de bestemmingsmethodiek, de indeling van de planregels met een korte beschrijving van de bestemmingen en tenslotte de handhaafbaarheid van het plan.

6.1 Plansystematiek en bestemmingsmethodiek

6.1.1 Algemeen

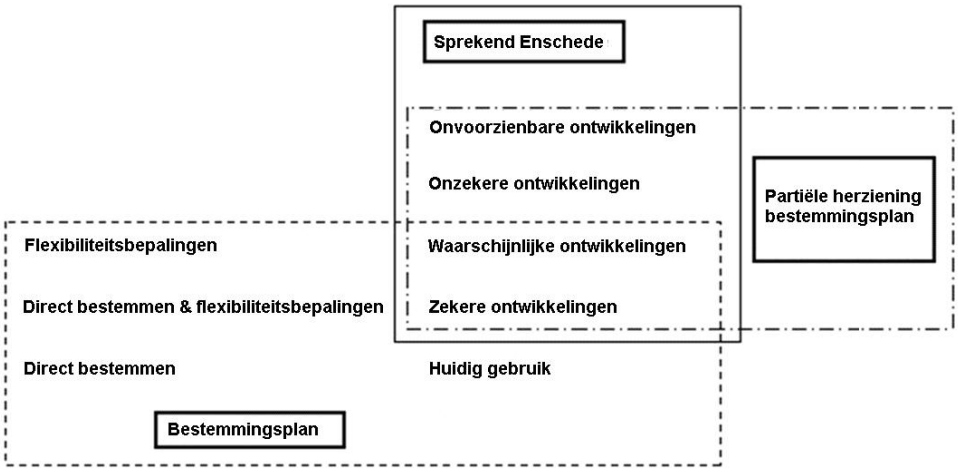
Bestemmingsplannen behoren op grond van artikel 3.1, lid 2 van de Wet ruimtelijke ordening eens in de 10 jaar te worden geactualiseerd.

Nieuwe bestemmingsplannen dienen met toepassing van de wettelijk verplichte SVBP 2008 te worden vervaardigd. Toepassing van de SVBP 2008 zorgt er voor dat nieuwe bestemmingsplannen alle dezelfde structuur en opbouw kennen. Hierdoor ontstaat een uniform geheel, wat de rechtsgelijkheid voor burgers ten goede komt en de toetsing van aanvragen om een omgevingsvergunning voor het bouwen alsmede de handhaving van bestemmingsplannen vergemakkelijkt.

In Enschede is gekozen om ontwikkelingsgericht te gaan bestemmen. Kern van deze aanpak bestaat uit de volgende elementen:

- Bestemmingsplannen kunnen sneller en met minder menskracht gemaakt worden als de bestemmingsregeling is toegespitst op het huidige gebruik en plannen die zich (met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid) binnen de planperiode gaan voordoen. Voor al datgene wat zich waarschijnlijk of mogelijk gaat voordoen worden, buiten een aantal generieke wijzigingsbevoegdheden om, in het bestemmingsplan geen speciale voorzieningen getroffen.
- Voor het gehele stedelijk gebied is een ruimtelijk toetsingskader opgesteld ('Sprekend Enschede, gids voor ruimtelijke kwaliteit'). Voor elke wijk zijn de randvoorwaarden en uitgangspunten opgenomen voor nieuwe initiatieven en ruimtelijke ontwikkelingen. De gids is vastgesteld als beleidsregel en wordt gebruikt als toetsings- en beoordelingskader van voor nieuwe initiatieven. Plannen voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen die niet passen in het bestemmingsplan kunnen worden gefaciliteerd door een partiële herziening van het bestemmingsplan. De gids vormt het ontwikkelingsgerichte deel in het ruimtelijk beleid van Enschede: kader en uitgangspunt voor de ruimtelijke onderbouwing van partiële herzieningen.

In schema 1 is de relatie tussen de bestemmingsplannen die in het kader van de hernieuwde actualisatie worden gemaakt, de nota 'Sprekend Enschede' en partiële herzieningen in verband met nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in een plangebied, weergegeven.



Schema 1: Relatie Sprekend Enschede, bestemmingsplanen partiële herzieningen

Nieuwe bestemmingsplannen zullen, zoals gezegd, allen dezelfde opbouw hebben. Er is gekozen voor de vorm van een meer traditioneel bestemmingsplan, waarin voornamelijk de huidige situatie (functies en bebouwing) wordt vastgelegd, waarbij binnen de verschillende bestemmingen vaak wel een passend meervoudig gebruik mogelijk is.

Bestemmingsplannen die worden ontwikkeld in het kader van de hernieuwde actualisatie zijn overwegend conserverend van aard, dat wil zeggen dat in zijn algemeenheid gronden en bebouwing overeenkomstig het bestaande gebruik worden bestemd. Het ontwikkelingsgerichte deel bestaat hieruit dat enerzijds projecten en nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, mits voldoende concreet, via een passende bestemming of door optimaal gebruik te maken van flexibiliteitsinstrumenten (afwijking, wijziging, nadere uitwerking) in juridische zin worden vastgelegd. Anderzijds wordt getracht om het functioneel streefbeeld (de ontwikkelingsrichting) uit vastgestelde wijk- of structuurvisies, te vertalen in een passende basisbestemming.

Wat betreft de bebouwingsregels (bijvoorbeeld regels over bouwhoogten) wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de bestaande situatie, en ook de bebouwingsgrenzen volgen zoveel mogelijk de bestaande bebouwing, of volgen de rooilijn, evenwijdig aan de straat.

Indien er voldoende duidelijkheid bestaat over zekere en nieuwe concrete ruimtelijke ontwikkelingen, kunnen die overigens wel in het bestemmingsplannen worden opgenomen, hetzij via een rechtstreekse bouwtitel, hetzij via de binnenplanse flexibiliteitbepalingen van het bestemmingsplan (afwijking, wijziging, nadere uitwerking). Het betreft dan ruimtelijke ontwikkelingen, waarbij het stedenbouwkundig plan voldoende is uitgewerkt en het plan ook financieel uitvoerbaar is.

In de gehanteerde bestemmingsmethodiek is vertrekpunt dat de bestaande situatie in juridisch-planologische zin hoofdzakelijk wordt vastgelegd en de gewenste, concrete ruimtelijke ontwikkelingen een rechtstreekse bouwtitel krijgen. Daarbij geldt dat de rechtszekerheid voor de bestaande functies in het plangebied verzekerd moet zijn.

6.1.2 Wijze van bestemmen

Uitgangspunt is om aan gronden in het plangebied een passende bestemming toe te kennen. Met een bestemming wordt tot uitdrukking gebracht welke gebruiksdoelen of functies, met het oog op een goede ruimtelijke ordening, aan de in het plan begrepen gronden zijn toegekend. Niet iedere functie leent zich voor een eigen bestemming conform de hoofdgroepen van bestemmingen uit de SVBP 2008. Of dit zo is hangt af van de ruimtelijke relevantie, of wel van de mate waarin de betrokken functie invloed heeft op zijn omgeving of daaraan eisen stelt. Behalve om functies gaat het bij bestemmingen altijd om concreet ruimtegebruik of om fysiek aanwezige ruimtelijke objecten.

Bij de keuze voor een bepaalde bestemming is de (gewenste) hoofdfunctie bepalend. Afhankelijk van de

ruimtelijke relevantie en/of de mate waarin de betreffende functie invloed heeft op de omgeving of daaraan eisen stelt, bijvoorbeeld ruimtelijke uitstralingseffecten in de zin van verkeersaantrekkende werking, benodigde parkeervoorzieningen, ruimtebeslag, situeringskenmerken en milieuhinder, wordt gekozen voor een (gespecificeerde) bestemming met eigen planregels (bouw- en gebruiksregels). Binnen de hoofdgroepen van bestemmingen kan worden gekozen voor een verbijzondering van de bestemming met een zelfstandig pakket van planregels, waarin tevens ondergeschikte functies in de bestemmingsomschrijving kunnen worden opgenomen.

Binnen veel hoofdgroepen van bestemmingen komen ondergeschikte functies voor, zoals parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en nutsvoorzieningen. Deze functies kunnen worden opgenomen binnen de bestemmingsomschrijving. Voor bijzondere ondergeschikte functies, die niet onder de algemene bestemmingsomschrijving vallen en niet conflicteren met de bestemming, wordt gekozen voor een afzonderlijke functieaanduiding.

6.1.3 Flexibiliteit in bestemmingsplannen

Bij de ontwikkeling van het bestemmingsplan “Eschmarke Zuid West 2010” heeft de gemeente zich ten doel gesteld een instrument te ontwikkelen dat:

- zodanig flexibel is dat soepel ingespeeld kan worden op gewijzigde omstandigheden;
- tegelijkertijd voldoende mogelijkheden biedt voor sturing van ontwikkelingen;
- tevens in een voldoende mate de rechten en belangen waarborgt van eigenaren en/of gebruikers van gronden in of rondom het plangebied en/of andere belanghebbenden.

In de planregels zijn daartoe basiseisen opgenomen, waaraan in beginsel elke bouwaanvraag moet voldoen. Het betreft voornamelijk de op de verbeelding gegeven aanwijzingen die voor gebouwen gelden, zoals de situering binnen het bouwvlak (al dan niet verplichte bouwgrens) en de maximale bouwhoogte.

Tegelijkertijd is in de planregels aan burgemeester en wethouders de bevoegdheid toegekend om onderdelen van het plan te wijzigen en om in concrete situaties van bepaalde regels af te wijken.

Daarnaast wordt door de keuze van bepaalde hoofdgroepen van bestemmingen mogelijk gemaakt dat meerdere hoofdfuncties binnen die bestemming uitwisselbaar zijn, hetgeen de flexibiliteit ten goede komt.

Aangezien belanghebbenden terug kunnen vallen op de in het plan opgenomen basiseisen, ofwel de gelegenheid hebben om zienswijzen in te brengen tegen een kenbaar gemaakt voornemen om veranderingen (wijzigingen en afwijkingen) toe te staan van het bestemmingsplan, bevat het plan voor hen voldoende rechtswaarborgen.

6.1.4 Verbeelding

Een bestemmingsplan bestaat uit digitale ruimtelijke informatie. Die informatie kan digitaal en analoog worden verbeeld. In de SVBP 2008 is per wijze van verbeelding aangegeven hoe de inhoud van een bestemmingsplan moet worden weergegeven. De analoge verbeelding van een bestemmingsplan leidt altijd tot een concreet en afgerond product, te weten: een analoge (papieren) plankaart. Bij de eisen die worden gesteld aan de digitale verbeelding is dit niet het geval. Dit komt omdat er bij de digitale verbeelding niet alleen sprake is van een standaard cartografische weergave door middel van kleuren en symbolen, maar ook van dynamiek en interactie met de digitale informatie. De uiteindelijke digitale verbeelding wordt mede bepaald door de functionaliteit van de interface of viewer die wordt gebruikt. De SVBP2008 bevat de basis voor de standaardisatie van het cartografisch ontwerp, in die zin dat de bestemmingen, dubbelbestemmingen en aanduidingen in alle viewers op dezelfde wijze moeten worden verbeeld door middel van kleuren. Essentieel is dat de digitale verbeelding alle relevante bestemmingsplaninformatie moet kunnen tonen. De analoge verbeelding moet alle te verbeelden informatie bevatten. Het gaat hierbij om het plangebied, de (dubbel)bestemmingen, de aanduidingen en de verklaringen. Bestemmingen moeten voorts worden vastgesteld met gebruikmaking van een duidelijke ondergrond.

6.2 Indeling planregels

Het juridisch bindend gedeelte van het bestemmingsplan bestaat uit de regels en de bijbehorende digitale verbeelding en de analoge verbeelding (papieren plankaart) waarop de diverse bestemmingen zijn aangegeven. De verbeelding en de regels dienen in samenhang te worden bekeken.

De regels zijn onderverdeeld in vier hoofdstukken:

Hoofdstuk 1 - Inleidende regels;

Hoofdstuk 2 - Bestemmingsregels;

Hoofdstuk 3 - Algemene regels;

Hoofdstuk 4 - Overgangs- en slotregels.

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Dit hoofdstuk bevat inleidende regels. Deze regels gelden voor het gehele plangebied van het bestemmingsplan “Eschmarke Zuid West 2010”.

In *Artikel 1 - Begrippen* zijn definities van de in de regels gebruikte begrippen opgenomen, waarmee een eenduidige interpretatie van deze begrippen is vastgelegd.

In *Artikel 2 - Wijze van meten* zijn opgenomen bepalingen hoe onder meer de hoogtes van gebouwen en de inhoud van gebouwen gemeten moeten worden en hoe bepaalde eisen betreffende de maatvoering begrepen moeten worden.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Hoofdstuk 2 geeft een omschrijving - de juridische vertaling - van de verschillende in het plangebied voorkomende en op de verbeelding opgenomen bestemmingen weer. Het geeft regels omtrent de bebouwing die is toegestaan en waar die is toegestaan. Bij de bestemmingen is een doeleindenomschrijving gegeven met daarbij, voorzover van toepassing, nadere bebouwingsregels en gebruiksregels. Verder zijn opgenomen afwijkings- en wijzigingsbevoegdheden teneinde enige flexibiliteit in dit plan te kunnen waarborgen.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Hoofdstuk 3 bevat de algemene regels, bestaande uit algemene afwijkingsregels, wijzigingsregels, procedureregels, bouwregels, gebruiksregels, aanduidingsregels, overige regels en anti-dubbeltelregel.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

In Hoofdstuk 4 zijn regels opgenomen met betrekking tot het overgangsrecht voor bouwwerken en gebruik van gronden. Deze artikelen bevatten regels die als doel hebben de rechtstoestand tijdens de overgang naar een nieuw bestemmingsplan vast te leggen.

De "Slotregel" geeft de naam van het bestemmingsplan aan waarmee de regels kunnen worden aangehaald.

6.2.1 Bestemmingsregels

Hoofdstuk 2 bevat de juridische vertaling van de verschillende bestemmingen die in het plangebied voorkomen. Voor ieder gebied op de plankaart is de bestemming weergegeven. Als op de plankaart een bouwvlak is opgenomen, is de hoofdregel dat de hoofdgebouwen binnen de bouwgrenzen dienen te worden opgericht. Bij de indeling van de bestemmingsregels wordt conform de SVBP 2008 een vaste volgorde aangehouden. De regels van een bestemmings worden als volgt opgebouwd en benoemd:

- bestemmingsomschrijving (omschrijving van de toegestane functies en gebruiksdoelen);

- bouwregels (regels waaraan de bebouwing dient te voldoen);
- nadere eisen (regels op grond waarvan nadere eisen aan bouwwerken en de situering daarvan kunnen worden gesteld);
- afwijken van de bouwregels (regels op grond waarvan in concrete situaties onder bepaalde voorwaarden kan worden afgeweken van de bouwregels);
- specifieke gebruiksregels (regels die aangeven welk specifiek gebruik verboden is);
- afwijken van de gebruiksregels (regels op grond waarvan in concrete situaties onder bepaalde voorwaarden kan worden afgeweken van de gebruiksregels);
- omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden (regels waarbij wordt geregeld wanneer en onder welke omstandigheden een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden noodzakelijk is);
- omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk (regels waarbij wordt geregeld wanneer en onder welke omstandigheden er een omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk noodzakelijk is);
- wijzigingsbevoegdheid (regels die aangeven in welke gevallen en onder welke voorwaarden onderdelen van het plan gewijzigd kunnen worden).

Hieronder worden de diverse in het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010" voorkomende bestemmingsregels in het kort toegelicht.

Artikel 3 Centrum

De bestemming "Centrum" is opgenomen voor gronden gelegen ten westen van de Esmarkelaan, gelegen tussen de Gronausestraat en de Ekersdijk. Op deze gronden zijn gerealiseerd een wijkwinkelcentrum met daarboven woningen en een fysiotherapie praktijk. Een toevoegen van bebouwing is nog mogelijk mits passend binnen de regels van dit bestemmingsplan.

Artikel 4 Groen

De groenstroken die structuurbepalend zijn op wijkniveau, zijn bestemd als "Groen". Binnen deze bestemming is het toegestaan om groenstroken en plantsoenen aan te leggen en in stand te houden. Daarnaast zijn waterpartijen, waterlopen, wadi's en overige voorzieningen in het kader van de waterbeheersing toegestaan. Het aanleggen van wandel- en fietspaden en speelvoorzieningen zijn eveneens toegestaan. De bestemming “Groen” is in principe toegekend aan al het structurele groen in het plangebied. De reststrookjes groen in het plangebied hebben veelal een andere bestemming, bijvoorbeeld “Verkeer-Verblijfsgebied” als het onderdeel uitmaakt van de infrastructuur, of “Wonen” als het direct grenst aan tuinen van woningen. Bebouwing van de voor “Groen” aangewezen gronden is slechts toegestaan in het kader van de bestemming. Hierbij kan worden gedacht aan de plaatsing van straatmeubilair, speelvoorzieningen en nutsvoorzieningen.

Artikel 5 Groen - Landgoedpark

Het betreft gronden gelgen ten zuiden van de Gronausestraat en ten westen van het te ontwikkelen woongebied Leuriks Oost. Deze gronden zijn bestemd voor de bescherming, instandhouding, ontwikkeling en verbetering van landschappelijke en natuurlijke waarden, groenstroken, waterpartijen, -lopen, -bergingen, wadi's infiltratiestroken en andere voorzieningen in het kader van de waterbeheersing en in- en uitritten van en naar woningen. Uitsluitend zijn toegestaan bij deze doeleinden behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde en andere werken.

Artikel 6 Groen-Park

De voor “Groen-Park” aangewezen gronden zijn bedoeld voor de stads-, wijk- en/of buurtparken en zijn bestemd voor een park met groenstroken, waterpartijen, -lopen, -bergingen, wadi's, infiltratiestroken en andere voorzieningen in het kader van de waterbeheersing, wandel- en fietspaden, speelvoorzieningen, recreatief medegebruik en nutsvoorzieningen.

Artikel 7 Horeca

De voor "Horeca" aangewezen gronden zijn bestemd voor de vestiging van horecabedrijven zoals die zijn genoemd in de Lijst van Bedrijfstypen. Het betreft hier gronden gelegen aan de Gronausestraat waarop restaurant "Dolphia" is gevestigd.

Artikel 8 Maatschappelijk

De bestemming "Maatschappelijk" is bedoeld voor de verspreid in het plangebied gelegen maatschappelijke voorzieningen, die zijn genoemd in de categorieën 1 en 2 uit de hoofdgroep Maatschappelijk van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1).

Het betreft hier het gebouw van het Servicecentrum Oost op de hoek van de Gronausestraat en de Zuid Esmarkerrondweg, het woon-zorgcomplex "Bruggerbosch" aan de Gronausestraat, het voormalige klooster op de hoek Gronausestraat en Haverkampweg en de basisscholen en de kinderopvang aan de Esmarkelaan.

Artikel 9 Natuur

De gronden van de bestaande ecoligische verbindingszone gelegen ten zuiden van de Gronausestraat, ten westen van bebouwing in het wijkdeel Eilermarke en ten noorden van de Keppelerdijk hebben in onderhavig plan de bestemming "Natuur" gekregen. Deze gronden zijn bestemd voor de bescherming, instandhouding en verbetering van de landschappelijke, cultuurhistorische, geomorfologische en natuurlijke waarden, alsmede voor ecologische verbindingszone, diverse soorten waterlopen en andere voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding. Bebouwing op deze gronden is uitsluitend toegestaan in overeenstemming met deze bestemming.

Artikel 10 Sport

De gronden waarop de in het plangebied voorkomende sportverenigingen zijn gevestigd zijn bestemd voor "Sport". Deze gronden zijn bestemd voor sportvoorzieningen genoemd in de hoofdgroep Sport van de Lijst van Bedrijfstypen (Bijlage 1 van de regels), voor niet zelfstandige horeca en niet zelfstandige detailhandel, alsmede voor bij de bestemming behorende bouwwerken, terreinen en voorzieningen, zoals kantines, kleedruimtes en parkeervoorzieningen.

Hoofdgebouwen dienen te worden gebouwd binnen de aangegeven bouwvlakken en de aangegeven bouwhoogten.

Artikel 11 Verkeer

De bestemming "Verkeer" is bedoeld voor verkeerszones die een doorgaand karakter hebben (verkeersaders). Tot de in het plangebied voorkomende verkeersaders worden gerekend de Gronausestraat en de Oostweg.

Dit zijn wegen waar maximaal 50 km/uur gereden mag worden, of wegen die onderdeel uitmaken van een busroute. Binnen deze bestemming zijn onder andere wegen, fietspaden, parkeerplaatsen, bushaltes met wachtruimten, trottoirs en groenaanleg mogelijk. Op de voor “Verkeer” aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken worden gebouwd ten dienste van deze bestemming, zoals bouwwerken voor bewegwijzering, beveiliging en regeling van het verkeer, nutsvoorzieningen, draagconstructies voor reclame en ander straatmeubilair.

Artikel 12 Verkeer-Openbaar vervoer

De voor "Verkeer, openbaar vervoer" aangewezen gronden zijn bestemd voor de aanleg en instandhouding van een weg ten behoeve van het openbaar vervoer, alsmede voor voet- en fietspaden, groenstroken en nutsvoorzieningen. Op deze gronden mag uitsluitend worden gebouwd in overeenstemming met deze bestemming.

Artikel 13 Verkeer-Verblijfsgebied

De bestemming “Verkeer-Verblijfsgebied” is bestemd voor gebiedsontsluitingswegen, erftoegangswegen en woonerven. Deze bestemming richt zich dan met name op langzaam verkeer en draagt het karakter van een verblijfsgebied. Dit zijn voornamelijk de 30 km/uur zones waar de verblijfsfunctie belangrijker is dan de verkeersfunctie. De inrichting van de wegen is hierop afgestemd. Op de voor “Verkeer-Verblijfsgebied“ aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken worden gebouwd ten dienste van deze bestemming, zoals straatmeubilair, nutsvoorzieningen en speelvoorzieningen.

Artikel 14 Water

Centraal in het plangebied is in de vorm van een driehoek een waterberging aanwezig. Deze is in onderhavig bestemmingsplan bestemd voor "Water". Ook de bestaande vijver gelegen tussen de Esmarkelaan en het appartementencomplex aan de Veldkerslaan heeft de bestemming "Water" gekregen. Gronden met deze bestemming zijn bestemd voor de instandhouding en aanleg van waterlopen en waterpartijen ten behoeve van de regulering van de waterhuishouding. Tevens zijn deze gronden bestemd voor de bescherming van landschappelijke en natuurwaarden. Op de voor "Water" aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken worden gebouwd ten dienste van deze bestemming, zoals beschoeiingen, bruggen en eendenkooien. De maximale hoogte daarvan bedraagt maximaal 2 meter.

Artikel 15 Wonen

De voor “Wonen” aangewezen gronden zijn bestemd voor het wonen, al dan niet in combinatie met een beroep of bedrijf aan huis. Voor deze bestemming wordt een ruime bestemmingsomschrijving gehanteerd, waarbinnen allerlei soorten woonvormen zijn toegestaan. Hierbij kan worden gedacht aan eengezinswoningen, appartementen, woonzorgwoningen, serviceflats en kamerbewoning. Er is geen onderscheid gemaakt tussen vrijstaande-, halfvrijstaande-, aaneengesloten- en gestapelde woningen. Waar dit wel het geval is (bijvoorbeeld twee-aaneen, maximaal aantal woningen op een perceel of maximaal twee-aaneen) is dit op de verbeelding aangegeven.

In de planregels zijn algemene bouwregels opgenomen voor de bouw van hoofdgebouwen, bijbehorende bouwwerken en overige bouwwerken, zoals erf- en perceelafscheidingen. Voor nutsvoorzieningen gelden daarvan afwijkende bepalingen.

De beleidsuitgangspunten voor aan huis gebonden beroepsmatige en bedrijfsmatige activiteiten hebben een juridische vertaling gekregen in de specifieke gebruiksregels binnen de woonbestemming. De uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis in samenhang met wonen is toegestaan onder de volgende ruimtelijke en functionele randvoorwaarden:

1. het vloeroppervlak ten behoeve van de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis is niet groter dan 30 m²;
2. bedrijfsmatige activiteiten zijn beperkt zijn tot bedrijven die zijn genoemd in categorie 1 van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage A1);
3. er is geen sprake van verkeersaantrekkende activiteiten, die kunnen leiden tot een nadelige beïnvloeding van de normale afwikkeling van het verkeer dan wel tot een onevenredige parkeerdruk op de openbare ruimte;
4. er is geen sprake van detailhandel en/of horeca;
5. er geen onevenredige aantasting plaats vindt van de woonsituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

De bestemmingsregels bevatten enkele flexibiliteitsbepalingen, waardoor het mogelijk is om in de concrete situatie af te wijken van de bouwregels voor een groter vloeroppervlak en voor de uitoefening van aan huis gebonden bedrijfsmatige activiteiten in een hogere milieucategorie.

Voor het te ontwikkelen gebied Leuriks Oost zijn eigen, specifieke regels opgenomen. Voor dit gebied dienen eigen bebouwingsregels te worden opgenomen, aangezien er specifieke regels gelden voor het realiseren van bebouwing en het inrichten van het gebied. Een en ander overeenkomstig de in het Beeldkwaliteitsplan De Leuriks Oost opgenomen voorwaarden.

Dubbelbestemmingen

Met een dubbelbestemming kunnen ruimtelijke relevante belangen worden veiliggesteld die niet of onvoldoende met de "onderliggende" bestemmingen kunnen worden gewaarborgd. Met de dubbelbestemming samenhangende belangen hebben in beginsel voorrang op de belangen van de onderliggende bestemmingen.

Artikel 16 Leiding, gas

De voor “Leiding, gas” aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de aanleg, de instandhouding en bescherming van gasleidingen met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

In afwijking van het bepaalde bij de andere bestemming(en) mag op de gronden met de bestemming “Leiding, gas” niet worden gebouwd anders dan ten behoeve van deze dubbelbestemming. Burgemeester en wethouders kunnen bij het verlenen van een omgevingsvergunning toestaan dat de in de andere daar voorkomende bestemming(en) genoemde bebouwing wordt gebouwd, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het doelmatig functioneren van de hoogspanningsverbinding.

Daarnaast is het mogelijk een omgevingsvergunning te verlenen voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden, mits deze niet de veiligheid van de gasleiding kan schaden of de continuïteit van de gasvoorziening in gevaar kan brengen.

Artikel 17 Leiding, hoogspanningsverbinding

De voor “Leiding, hoogspanningsverbinding” aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de aanleg, de instandhouding en bescherming van bovengrondse hoogspanningsverbindingen met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

In afwijking van het bepaalde bij de andere bestemming(en) mag op de gronden met de bestemming “Leiding, hoogspanningsverbinding” niet worden gebouwd anders dan ten behoeve van deze dubbelbestemming. Burgemeester en wethouders kunnen bij het verlenen van een omgevingsvergunning toestaan dat de in de andere daar voorkomende bestemming(en) genoemde bebouwing wordt gebouwd, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het doelmatig functioneren van de hoogspanningsverbinding.

Daarnaast is het mogelijk een omgevingsvergunning te verlenen voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden, mits deze niet de veiligheid van de hoogspanningsverbinding kan schaden of de continuïteit van de energievoorziening in gevaar kan brengen.

Artikel 18 Waterstaat - Waterloop met een waterhuishoudkundige en/of waterstaatkundige functie

De voor “Waterstaat - Waterloop met een waterhuishoudkundige en/of waterstaatkundige functie” aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de aanleg, de instandhouding, verbetering en bescherming van watergangen en/of -partijen, voorzieningen in het kader de ecologie en waterbeheersing zoals kavelgreppels.

In afwijking van het bepaalde bij de andere bestemming(en) mag op de gronden met de bestemming “Waterstaat -Waterloop met een waterhuishoudkundige en/of waterstaatkundige functie” niet worden gebouwd. Bij het realiseren van bebouwing op de onderliggende bestemmingen dient de afstand tot gronden met de bestemming "Waterstaat - Waterloop met een waterhuishoudkundige en/of waterstaatkundige functie" minimaal 2,5 meter te bedragen.

6.2.2 Toelichting op de bedrijvenlijst(en)

Lijst van bedrijfstypen

Als bijlage bij de planregels behoort een Lijst van bedrijfstypen (eventueel aan te vullen met Staat van bedrijfsactiviteiten voor bedrijventerreinen en de Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging), gebaseerd

op de gehanteerde indeling uit de herziene publicatie “Bedrijven en milieuzonering” (2009) van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Bij de indeling van de activiteiten is de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gevolgd. De SBI-codes komen vrijwel overeen met de BIK-codes, de bedrijfsindeling van de Kamers van Koophandel. De publicatie heeft een indicatief en globaal karakter en dient als hulpmiddel bij het ontwerpen van een bestemmingsplan. Een afwijking van de daarin vermelde afstanden dient te worden gemotiveerd.

De handreiking geeft op een systematische wijze informatie over de ruimtelijk relevante milieuaspecten (geur, stof, geluid en gevaar) van een scala aan typen bedrijvigheid. Daarnaast zijn indices voor verkeersaantrekkende werking, bodem, lucht en visuele hinder opgenomen in de lijst. In de handreiking wordt specifiek ingegaan op het verantwoord inpassen van bedrijvigheid in de fysieke omgeving en van gevoelige functies, zoals wonen, nabij bedrijven. Naast een omschrijving van de bedrijfstypen is in de publicatie aangegeven tot welke milieucategorie het desbetreffende bedrijfstype wordt gerekend, alsmede welke minimale richtafstand tot gevoelige functies geldt. De daarin genoemde richtafstanden zijn indicatief en gelden tussen enerzijds de grens van de bestemming die bedrijven (of andere milieubelastende functies) toelaat en anderzijds de uiterste situering van de gevel van een woning met een verblijfsfunctie die volgens het bestemmingsplan of via vergunningvrij bouwen mogelijk is. De VNG-publicatie is ontwikkeld om in nieuwe situaties een vestigingsplaats voor een bedrijf vast te stellen of om woningbouw af te stemmen op bestaande bedrijventerreinen. Deze publicatie is nadrukkelijk niet bedoeld voor de beoordeling van bestaande situaties. Voor bestaande bedrijven, waarvan de bedrijfsvoering niet wordt beëindigd binnen de planperiode, dient een bestemmingsregeling te worden getroffen die aansluit bij het huidige gebruik.

De Lijst van bedrijfstypen vormt het middel voor het uitvoeren van een eerste toets of een bedrijf van een bepaald bedrijfstype op grond van de planregels toelaatbaar is. De concrete bedrijfsvoering in een bedrijf en/of milieuvergunning(en) bieden nader inzicht in hoeverre een bedrijf tot een bepaalde milieucategorie gerekend moet worden en daarom al dan niet toelaatbaar is. Het ruimtelijk beleid van het Rijk en de provincie biedt gemeenten beleidsvrijheid voor maatwerk op lokaal niveau. De handreiking is in de praktijk een belangrijk hulpmiddel bij het toepassen van milieuzonering, dat wil zeggen het aanbrengen van een noodzakelijke ruimtelijke scheiding tussen milieugevoelige en milieubelastende functies, in de ruimtelijke planvorming ter bescherming van het woon- en leefklimaat. Gebruikelijk is om bij milieuzonering uit te gaan van alle belastende milieuaspecten, waarbij het milieuaspect met het grootste effect of de grootste afstand uiteindelijk maatgevend is. Gemotiveerd toepassen – in plaats van gemotiveerd afwijken- is het uitgangspunt. In de herziene publicatie zijn de richtafstanden geactualiseerd, zijn richtafstanden opgenomen ten opzichte van 'gemengd' gebied en is een categorie-indeling voor gebieden met functiemenging geïntroduceerd.

In de bedrijvenlijst zijn veel activiteiten gedifferentieerd naar bedrijfsgrootte, waardoor kleinschalige activiteiten in een lagere milieucategorie vallen en daardoor beter inpasbaar zijn. Vooral bij productiebedrijven zijn richtafstanden toegevoegd voor kleinschalige activiteiten. In de nieuwste versie van de handreiking is bovendien de differentiatie binnen de milieucategorieën geformaliseerd door de opname van subcategorieën, zoals die in Enschede in het kader van het project 'inhaalslag' reeds werden toegepast. Milieucategorie 3 is onderverdeeld in subcategorieën 3.1 en 3.2, milieucategorie 4 in subcategorieën 4.1 en 4.2 en milieucategorie 5 in de subcategorieën 5.1, 5.2. en 5.3. Hierdoor hebben alle richtafstanden nu een eigen milieucategorie.

In de VNG-publicatie zijn de bedrijfstypen ingedeeld in milieucategorieën, die samenhangen met de indicatief aan te houden afstand ten opzichte van een milieugevoelige bestemming vanwege de mogelijke hinder van de milieufactoren geur, stof, gevaar en geluid. De grootste van de vier richtafstanden is bepalend voor de indeling van een activiteit in een milieucategorie. In de lijst worden zes verschillende hoofdcategorieën onderscheiden.

milieucategorie	richtafstand tot omgevingstype rustige woonwijk
1	10 meter
2	30 meter
3.1	50 meter
3.2	100 meter

4.1	200 meter
4.2	300 meter
5.1	500 meter
5.2	700 meter
5.3	1.000 meter
6	1.500 meter

De Lijst van bedrijfstypen vermeldt de richtafstanden die bij voorkeur worden aangehouden tussen bedrijven en het omgevingstype 'rustige woonwijk'. Dit is een woonwijk die is ingericht volgens het principe van functiescheiding. Afgezien van wijkgebonden voorzieningen komen er vrijwel geen andere functies (zoals bedrijven, kantoren) voor. Hoe gevoelig een gebied is voor bedrijfsactiviteiten is mede afhankelijk van het omgevingstype. De gevoeligheid van een gebied kan daarom aanleiding zijn om gemotiveerd af te wijken van de richtafstanden in de Lijst van Bedrijfstypen.

Om de bruikbaarheid van de Lijst van bedrijfstypen te vergroten, zijn de in de VNG-uitgave genoemde bedrijfstypen van bedrijven en voorzieningen in de lijst gegroepeerd per hoofdgroep, terwijl binnen elke afzonderlijke hoofdgroep tevens een onderverdeling is gemaakt in subgroepen, waarbinnen bedrijfstypen zijn geclusterd. De hoofdgroepen binnen de lijst zijn: agrarische bedrijven, bedrijven, cultuur en ontspanning, detailhandel, dienstverlening, horeca, kantoren, maatschappelijk, recreatie, sport en verkeer.

6.3 Handhaving

Bestemmingsplannen zijn bindend voor overheid en burger. Enerzijds kan de gemeentelijke overheid naleving van bestemmingsplannen afdwingen (optreden tegen strijdig gebruik en/of bebouwing). Anderzijds vormt het bestemmingsplan ook het juridisch kader voor de burger waaruit kan worden afgeleid wat de eigen bouw- en gebruiksmogelijkheden zijn, maar ook wat de planologische mogelijkheden in juridische zin zijn op percelen in de directe omgeving. Het bestemmingsplan geeft immers de gewenste planologische situatie voor het betreffende gebied binnen de planperiode aan.

Het ontwikkelen van beleid en de vertaling hiervan in een bestemmingsplan heeft weinig zin, indien na de vaststelling van het bestemmingsplan de regels van het plan niet gehandhaafd (kunnen) worden. Daarom is het belangrijk al bij het opstellen van een bestemmingsplan aandacht te besteden aan de handhaafbaarheid van de opgestelde regels. Hierbij is een aantal punten in het bijzonder van belang:

1. Voldoende kenbaarheid van en draagvlak voor het bestemmingsplan

Een goed handhavingsbeleid begint bij de kenbaarheid van het bestemmingsplan bij degenen die het moeten naleven. De inhoud van het plan kan slechts gehandhaafd worden, indien het beleid en de regeling in grote kring ondersteund wordt door de gebruikers van het bestemmingsplan. Een algemene positieve benadering van het bestemmingsplan is om die reden wenselijk.

2. Realistische en inzichtelijke regeling

Een juridische regeling dient inzichtelijk en realistisch te zijn. De voorschriften dienen niet meer, maar ook niet minder te regelen dan noodzakelijk is. Hierbij wordt de nadruk gelegd op de leesbaarheid, hanteerbaarheid, gebruiksvriendelijkheid en handhaafbaarheid.

3. Actief handhavingsbeleid

Het sluitstuk van een goed handhavingsbeleid is voldoende controle op de feitelijke situatie in het plangebied. Indien de regels worden overtreden, moeten adequate maatregelen worden getroffen. Indien dit wordt nagelaten ontstaat een grote mate van rechtsonzekerheid.

Een handhaafbaar bestemmingsplan is een bestemmingsplan dat zich goed leent voor het bereiken of het beschermen van gewenste beleidsdoelstellingen en is een goede basis voor eventuele sanctionerende maatregelen. Bij de ontwikkeling van het bestemmingsplan "……." hebben, vanuit het oogpunt van effectieve handhaving bezien, de volgende vragen centraal gestaan:

- Is in de planregels en de toelichting helder verwoord wat de gemeente wil ?
- Zijn de normen duidelijk ?
- Wat is de reden voor opgelegde beperkingen ?
- Is hiervoor voldoende maatschappelijk draagvlak ?
- Biedt het plan voldoende flexibiliteit om onnodige beperkingen te voorkomen ?

Met het oog op de toets- en handhaafbaarheid van dit bestemmingsplan is in de planregels ondermeer aangegeven wat in ieder geval tot een gebruik in strijd met de bestemming moet worden verstaan, een algemeen verbod op gebruik in strijd met de bestemming is opgenomen in artikel 7.10 van de Wet ruimtelijke ordening. Tevens is een eenduidige regeling opgenomen voor het medegebruik van woningen voor de uitoefening van beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten en is bij afwijkings- en wijzigingsbevoegdheden zoveel mogelijk het afwegingskader aangegeven.

Hoofdstuk 7 Economische uitvoerbaarheid

Algemeen

Het hoofddoel van dit bestemmingsplan is de bestaande situatie juridisch vast te leggen. Het plan heeft hoofdzakelijk een conserverend karakter. Het accent ligt dan ook voornamelijk op het beheer van de bestaande situatie. Voor het conserverende gedeelte van het bestemmingsplan is dan ook geen exploitatieopzet gevoegd.

Gebied De Leuriks Oost

Het totale bestemmingsplangebied Eschmarke Zuid West is in totaal circa 110 hectare groot. Het gebied wordt aan alle zijden omsloten door infrastructuur. Deze infrastructuur valt overigens grotendeels buiten het plangebied. Aan de west- en zuidwestzijde vormt de Zuid-Esmarkerrondweg de begrenzing van het te ontwikkelen gebied. Aan de zuidzijde is dat de Keppelerdijk en aan de oostzijde de Heidevlinder. De noordelijke begrenzing wordt gevormd door Gronausestraat.

Het bestemmingsplangebied Eschmarke Zuid West vormt de onderlegger voor het realiseren van het plan Leuriks Oost dat een gebied van in totaal 11,3 hectare omvat. Naast uitgeefbare kavels voor particulier opdrachtgeverschap (circa 7,0 hectare) zal er ook openbaar gebied ontwikkeld worden, in totaal circa 4,3 hectare.

Landschappelijke inpassing heeft bij het stedenbouwkundig ontwerp van Leuriks Oost een leidende rol gehad. Het ontwerp heeft zowel een goede landschappelijke inpassing als een geoptimaliseerde verkaveling. De te verwerven gronden en de gemeentelijke eigendommen worden vrijwel volledig in de ontwikkeling meegenomen of gehandhaafd ten behoeve van de landschappelijke inpassing.

De gehanteerde fasering van kosten en opbrengsten van de ontwikkeling van Leuriks Oost is gerelateerd aan de verwachte ontwikkelingsmogelijkheid van het gebied. Start van het bouw- en woonrijp maken en de verkoop van kavels is voorzien in 2013. Op basis hiervan wordt verwacht ultimo 2017 het project te hebben voltooid. De uiteindelijke voortgang van de realisatie is echter zeer afhankelijk van ontwikkelingen in de woningmarkt.

In mei 2011 heeft bestuurlijke besluitvorming, inclusief vaststelling grondexploitatie en kredietverlening, plaats gevonden. De grondexploitatie omvat de verwerving van de benodigde gronden, bodemonderzoek, sanering, het bouwrijp maken, de aanleg van de benodigde infrastructuur (wegen, openbare groenvoorzieningen) en de uitgifte van bedrijfskavels.

De gemeentelijke grondexploitatie van de Leuriks Oost kent per 01-01-2011 een winst op startwaarde van € 7,5 miljoen. Uitgangspunt hierbij is een behoudend reële grondexploitatie waarbij uitgegaan is van een gefaseerde ontwikkeling van het gebied tot en met 2017.

<u>Anterieure Overeenkomsten</u>

Op moment van ter visie legging van het bestemmingsplan (eerste kwartaal 2012) kan worden geconcludeerd dat de gemeente eigenaar is van het merendeel van de uit te geven gronden. Met twee eigenaren zijn echter exploitatieovereenkomsten gesloten. Hierdoor is het kostenverhaal dus anderszins verzekerd. Bij het onderhavige bestemmingsplan is echter wel een exploitatieplan toegevoegd. Dit om het gemeentelijk kostenverhaal te verzekeren, indien een overeenkomst met die eigenaren mocht worden ontbonden voordat de exploitatiebijdrage door die eigenaar mocht zijn betaald.

Conclusie

Gelet op het bovenstaande is de financiële haalbaarheid van het nu voorliggende bestemmingsplan voldoende aangetoond.

Hoofdstuk 8 Participatie

8.1 Adviezen

Op grond van de notitie Wijkorganen en Adviesafspraken worden beleidsvoorstellen, die van invloed zijn op een wijk, voorafgaand aan de besluitvorming ter advisering voorgelegd aan het erkende wijkorgaan. Met betrekking tot het plangebied van het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010" zijn de erkende wijkorganen "Stichting Wijkraad Zuid Oost Enschede" en "Stichting Wijkraad Eschmarke Zuid" actief. Deze wijkraden hebben het adviesrecht over beleidsvoorstellen die ondermeer betrekking hebben op het plangebied van dit bestemmingsplan.

Voorafgaand aan de formele bestemmingsplanprocedure zijn deze twee wijkraden gevraagd schriftelijk advies uit te brengen. Van beide wijkraden mocht geen reactie worden ontvangen.

8.2 Vooroverleg

Krachtens artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) pleegt het college van Burgemeester en Wethouders overleg met de besturen van betrokken gemeenten en waterschappen en met die diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn.

Op 7 oktober 2010 heeft informeel overleg plaatsgevonden met de provincie Overijssel. Tijdens dit overleg is aangegeven dat onderhavig bestemmingsplan niet strijdig is met provinciale belangen en dat het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010" in het kader van het overleg ex artikel 3.1.1. van het Besluit ruimtelijke ordening niet formeel voor het vooroverleg behoeft te worden aangeboden.

8.3 Procedure

Op grond van artikel 1.3.1 van het Besluit ruimtelijke ordening geeft het college van burgemeester en wethouders dat voornemens is op verzoek of uit eigen beweging een bestemmingsplan voor te bereiden, waarbij sprake is van ruimtelijke ontwikkelingen, kennis van dat voornemen in het gemeentelijk blad “Huis-aan-Huis” . Bovendien wordt de openbare kennisgeving ook langs elektronische weg gedaan. Er wordt hierbij geen gelegenheid geboden om zienswijzen omtrent het voornemen naar voren te brengen. Publicatie van het voornemen heeft als doel om de burgers tijdig te informeren over het voornemen om een bestemmingsplan voor te bereiden. Dit voornemen is op 16 februari 2011 gepubliceerd in het plaatselijke Huis-aan-huisblad.

Op grond van het bepaalde in artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening heeft het ontwerp van het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010" gedurende een periode van zes weken van 16 februari 2012 tot en met 28 maart 2012 voor een ieder ter inzage gelegen. Deze terinzagelegging en de mogelijkheid om gedurende die periode zienswijzen naar voren te brengen bij de gemeenteraad is bekendgemaakt in de Nederlandsche Staatscourant en in de "Huis aan Huis". De kennisgeving van de terinzagelegging in de Huis aan Huis was tevens te raadplegen via de gemeentelijke website www.enschede.nl, de kennisgeving van de terinzagelegging in de Staatscourant was te raadplegen via de website www.officielebekendmakingen.nl.

Met betrekking tot het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010" zijn in totaal tien zienswijzen ontvangen. Van de ingekomen zienswijzen en de gemeentelijke beantwoording daarvan is een verslag gemaakt dat als bijlage bij deze toelichting is opgenomen.

Bijlagen

Bijlage 1 Akoestisch onderzoek Leuriks Oost

Gemeente Enschede

Akoestisch onderzoek
De Eschmarke Deelplan II “Eekmaat West”
Nieuwbouw 111 woningen
Enschede

Gemeente Enschede
15 juli 2011

Inhoud

1.	**Inleiding**	**3**
2.	**Wegverkeerslawaai**	**4**
2.1	**Wettelijk kader**	**4**
2.2	**Onderzoek**	**4**
3.	**Conclusie**	**9**

Bijlagen

1 **Situatie**
2 **Verkeersgegevens**
3 **Invoergegevens rekenmodel**
4 **Rekenresultaten SMA 0/6**
5 **Rekenresultaten dunne deklagen**

1 Inleiding

Op de hoek van de Gronausestraat en de Oostweg wordt in het bestemmingsplan “De Eschmarke Deelplan II” de woonwijk “Eekmaat West” mogelijk gemaakt. Voor de realisatie van het plan is een herzieningsprocedure nodig van het Bestemmingsplan “De Eschmarke”.

Bij de ontwikkeling van nieuwe geluidgevoelige bestemmingen is vanuit de Wet geluidhinder onderzoek naar de geluidbelasting noodzakelijk indien de bestemmingen zijn gelegen binnen een wettelijk zone. Binnen het plan worden nieuwe geluidgevoelige bestemmingen geprojecteerd binnen de zone 350 meter van de Gronausestraat en de Oostweg. Een akoestisch onderzoek is uitgevoerd om de geluidbelasting vanwege het wegverkeer op deze wegen te bepalen.

2 Wegverkeerslawaai

2.1 Wettelijk kader

Bestemmingsplan
In het bestemmingsplan “De Eschmarke”, dat dateert uit 1996, heeft het gebied waar de woonwijk op de hoek van de Gronausestraat - Oostweg wordt gerealiseerd de bestemming “wonen” voor maximaal 35 woningen/hectare met 2 bouwlagen. Om het plan met 111 woningen met 3 bouwlagen mogelijk te maken is een herziening van het bestemmingsplan nodig. Het plan wordt opgenomen in het bestemmingsplan “De Eschmarke Deelplan II”.

Wet geluidhinder
In artikel 74 van de Wet geluidhinder is bepaald dat zich aan weerszijden van een weg een zone bevindt. De breedte van de zone is afhankelijk van de ligging van de weg in stedelijk of buitenstedelijk gebied en van het aantal rijstroken. De zonering geldt niet voor wegen die gelegen zijn binnen een als woonerf aangeduid gebied en voor wegen waarvoor een maximum snelheid geldt van 30 km per uur.

Krachtens artikel 77 van de Wet geluidhinder is het college van Burgemeester en Wethouders verplicht om voor nieuwe situaties bij de voorbereiding van de vaststelling of herziening van een bestemmingsplan dat geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op gronden die zijn gelegen binnen een zone als bedoeld in artikel 74, een akoestisch onderzoek in te stellen naar de geluidbelasting die woningen, andere geluidgevoelige gebouwen en geluidgevoelige terreinen die binnen de zone zijn gelegen, ondervinden van het verkeer op die weg.

De voorkeursgrenswaarde uit de Wet geluidhinder bedraagt 48 dB. Een geluidbelasting hoger dan de voorkeursgrenswaarde is uitsluitend mogelijk indien een hogere waarde wordt vastgesteld. Het vaststellen van een hogere waarde is pas mogelijk indien aangetoond wordt dat maatregelen (bronmaatregelen, overdrachtsmaatregelen en/of maatregelen bij de ontvanger) om te voldoen aan de voorkeursgrenswaarde niet doeltreffend zijn (bezwaren van stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerskundige, landschappelijke of financiële aard), en voldaan wordt aan de voorwaarden uit de Geluidnota Enschede 2009-2012 (verder Geluidnota). De Geluidnota is op 7 april 2009 en de herziene versie op 19 april 2011 door Burgemeester en Wethouders vastgesteld.

Vanwege de verwachting dat de geluidproductie van motorvoertuigen in de toekomst zal afnemen biedt artikel 110g van de Wet geluidhinder de bevoegde autoriteit de mogelijkheid tot het toepassen van een aftrek op de berekende geluidbelastingen. Deze aftrek bedraagt maximaal 2 dB(A) bij wegen met een snelheid van 70 km/u en hoger en bedraagt maximaal 5 dB(A) bij wegen met een rijsnelheid van minder dan 70 km/u. Voor de bepaling van de geluidwering ter plaatse van de gevels van de woningen mag geen aftrek worden toegepast.

2.2 Onderzoek

Onderzoeksopzet
Ten zuiden van de Gronausestraat (tussen Oostweg en Noord Esmarkerrondweg) en ten westen van de Oostweg (tussen Gronausestraat en Keppelerdijk), wordt een woonwijk met 111 woningen gerealiseerd. Voor de ligging van het plan wordt verwezen naar bijlage 1.

Het plan is gelegen binnen de zone van de Gronausestraat en de Oostweg. Vanwege het wegverkeer op de Gronausestraat en de Oostweg is de geluidbelasting op de woningen bepaald. Indien de geluidbelasting hoger is dan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB uit de Wet geluidhinder is onderzocht of de geluidbelasting met behulp van geluidreducerende maatregelen kan worden teruggebracht. De overige wegen in het plangebied hebben geen zone op grond van de Wet geluidhinder, omdat het 30 km-wegen betreft.

Verkeersgegevens
Door de afdeling Ontwerp van het programma Stedelijke Ontwikkeling en Beheer, van de gemeente Enschede zijn verkeersgegevens aangeleverd voor het jaar 2021.

De uitgangspunten voor de prognose van de verkeersgegevens voor het jaar 2021 zijn onder andere:
- Rijksweg 35 doorgetrokken naar snelwegennet in Duitsland;
- aanleg van Verlengde Euregioweg gerealiseerd;
- N18 gerealiseerd;
- uitvoering van Startprogramma Duurzaam Veilig Verkeer middels aanleg van 30 km/u-zones.

De aangeleverde verkeersgegevens hebben betrekking op werkdagen. Voor de geluidberekeningen moet uitgegaan worden van weekdagen. De aangeleverde verkeersgegevens zijn omgerekend van werkdag naar weekdag gegevens. De omrekening van de verkeersgegevens van werkdag in weekdag zijn opgenomen in bijlage 2.

Rekenmethode
Voor de bepaling van de geluidbelasting vanwege het wegverkeer is met behulp van het computerprogramma Geomilieu (V1.81) een rekenmodel opgesteld. Met behulp van dit rekenmodel is de geluidbelasting overeenkomstig Standaardrekenmethode II uit het “Reken- en Meetvoorschrift Geluidhinder 2006“ berekend.

Om de geluidbelasting vanwege het wegverkeer op de omgeving te berekenen zijn in het rekenmodel wegen ingevoerd op basis van de aangeleverde verkeersgegevens.

Voor het wegdek van de Oostweg en de Gronausestraat is uitgegaan van SMA (0/6).

In het rekenmodel zijn voor de verhardingen (wegen e.d.) bodemvlakken ingevoerd. De bodemfactor voor de verhardingen bedraagt 0,0 (hard). Als algemene bodemfactor voor de overige gebieden is een factor 0,80 (zacht) aangehouden.

Op de woningen zijn per bouwlaag rekenpunten gelegd.

De invoergegevens zijn opgenomen in bijlage 3.

Rekenresultaten
De rekenresultaten zijn opgenomen in bijlage 4. Uit de rekenresultaten blijkt dat de geluidbelasting op de woningen ten hoogste 56 dB ten gevolge van de Gronausestraat en 55 dB ten gevolge van de Oostweg bedraagt. Ten gevolge van beide wegen wordt de voorkeursgrenswaarde op 19 woningen[1] wordt overschreden.

Maatregelen
Onderzocht is of met geluidreducerende voorzieningen de geluidbelasting op de gevel kan worden teruggebracht tot 48 dB. Bij geluidreducerende voorzieningen kan gedacht worden aan bron- en overdrachtsmaatregelen. Daarnaast kan nog gekeken worden naar stedenbouwkundige mogelijkheden.

Bronmaatregelen
Als bronmaatregel is het toepassen van stiller asfalt onderzocht.
Uit een inspectie ter plaatse is gebleken dat op de Gronausestraat en de Oostweg SMA 0/6 ligt. Indien de Gronausestraat en de Oostweg worden voorzien van een dunne deklaag zal de geluidbelasting theoretisch met ca. 3 dB afnemen ten opzichte van het huidige wegdek. Op 4 van de 19 woningen, waar de voorkeursgrenswaarde wordt overschreden, wordt daarmee

[1] 1 woning ondervindt van beide wegen een geluidbelasting die hoge is dan de voorkeursgrenswaarde

voldaan aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB. In bijlage 5 zijn de berekeningsresultaten voor het wegdektype dunne deklagen opgenomen.

Theoretisch is het mogelijk om met het wegdektype dunne deklagen de geluidbelasting op 4 van de 19 de woningen, waar de voorkeursgrenswaarde wordt overschreden, terug te brengen tot de voorkeursgrenswaarde. Om dit te bereiken moet ca. 350 m wegdek op de Gronausestraat en 350 m op de Oostweg vervangen worden. Dit is slechts een klein deel van beide wegen. Vanuit onderhoudsoverwegingen is het niet wenselijk om een weg gedeeltelijk te voorzien van een dunne deklaag. Vanuit onderhoudsoverwegingen is het wenselijk om de grote delen van de Gronausestraat en de Oostweg te voorzien van een dunne deklaag. De kosten voor het vervangen van 700 meter SMA (0/6) door een dunne deklaag bedraagt ca. € 700.000,=.
Daarnaast is de levensduur van dunne deklagen is korter en de gemiddelde jaarlijkse onderhoudskosten zijn ca. 25% hoger. In de praktijk blijkt de reductie van dunne deklagen in de loop van de tijd sneller af te nemen.
Gezien de kosten voor vervanging en onderhoud in relatie tot het beperkte effect ten opzichte van het aanwezige SMA 0/6 is het vervangen van het wegdek van de Gronausestraat en de Oostweg door een dunne deklaag niet wenselijk.

Een andere bronmaatregel die overwogen is, is het terugbrengen van de maximum snelheid naar 30 km per uur. De Gronausestraat en de Oostweg zijn echter hoofd-/industriewegen en als zodanig ook ingericht. Vanuit verkeerskundig oogpunt is het niet wenselijk om hier een 30 km zone van te maken.

Overdrachtsmaatregelen
Als overdrachtmaatregel kan gedacht worden aan het plaatsen van een geluidscherm/-wal. Een afschermende voorziening is vanuit stedenbouwkundig oogpunt niet wenselijk.

Stedenbouwkundige mogelijkheden
Het overgrote deel van de woningen is dusdanig op de kavels gesitueerd dat de afstand tot de Gronausestraat en de Oostweg relatief groot groot is. Voor de woningen in de nabijheid van de Gronausestraat en de Oostweg is het mogelijk om aan de geluidluwe gevel een verblijfsgebied te realiseren. Een andere stedenbouwkundige invulling van de kavel, met een lagere geluidbelasting van de gevel, is niet wenselijk om de ecologisch waardevollere delen van het gebied te sparen.

<u>Hogere waarde</u>
Op 19 woningen zal de voorkeursgrenswaarde van 48 dB worden overschreden.

Een geluidbelasting hoger dan de voorkeursgrenswaarde is uitsluitend mogelijk indien een hogere waarde wordt vastgesteld. Het vaststellen van een hogere waarde is pas mogelijk indien aangetoond wordt dat maatregelen (bronmaatregelen, overdrachtsmaatregelen en/of maatregelen bij de ontvanger) om te voldoen aan de voorkeursgrenswaarde niet doeltreffend zijn (bezwaren stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerskundige, landschappelijke of financiële aard), en voldaan wordt aan de voorwaarden uit de Geluidnota.

Uit het voorgaande blijkt dat de maatregelen die getroffen kunnen worden om aan de voorkeursgrenswaarde te voldoen bezwaren ontmoeten van stedenbouwkundige, verkeerskundige en financiële aard. Hiermee wordt aan de eerste eis om een hogere waarde te kunnen vaststellen voldaan.

Om een hogere waarde te kunnen vaststellen moet verder nog worden voldaan aan de ten hoogste vast te stellen hogere waarde uit de Wet geluidhinder en aan de Geluidnota. In de Geluidnota is bepaald dat om een hogere waarde te kunnen vaststellen:

- een woning ten minste één geluidluwe gevel heeft. Een gevel is geluidluw indien de

geluidbelasting ten gevolge van elk van de afzonderlijk te onderscheiden bronnen op grond van de Wet geluidhinder niet hoger is dan de voorkeursgrenswaarde die voor elk van de afzonderlijk te onderscheiden geluidbronnen geldt.
- verblijfsruimten en buitenruimten (indien beschikbaar) bij voorkeur gelegen zijn aan de geluidluwe zijde van een woning.

Aan de noordzijde zullen 11 woningen ten gevolge van de Gronausestraat aan de noordzijde een geluidbelasting ondervinden van meer dan 48 dB. De geluidbelasting bedraagt ten hoogste 56 dB. Hiermee wordt voldaan aan de ten hoogste toegestane hogere waarde van 63 dB. Voor deze woningen geldt dat zij aan de zuidzijde een geluidluwe gevel hebben.

Aan de oostzijde zullen 9 woningen ten gevolge van de Oostweg aan de oostzijde een geluidbelasting ondervinden van meer dan 48 dB. De geluidbelasting bedraagt ten hoogste 55 dB. Hiermee wordt voldaan aan de ten hoogste toegestane hogere waarde van 63 dB. Voor deze woningen geldt dat zij aan de westzijde een geluidluwe gevel hebben.

Uit het voorgaande blijkt dat aan de voorwaarden, uit de Wet geluidhinder en de Geluidnota, voor het vaststellen van een hogere waarde voor de 19 woningen wordt voldaan.

3 Conclusie

Op de hoek van de Gronausestraat en de Oostweg wordt in het Bestemmingsplan De Eschmarke Deelplan II de woonwijk ‘Eekmaat West’ mogelijk gemaakt. Op de geprojecteerde woningen is de geluidbelasting vanwege het wegverkeer op de Gronausestraat en de Oostweg onderzocht. Uit het onderzoek blijkt dat op de gevels van de woningen niet voldaan wordt aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB uit de Wet geluidhinder.

Onderzocht is welke maatregelen mogelijk zijn om de geluidbelasting te reduceren.

Door het vervangen van het wegdek van de Groanusestraat en de Oostweg, dat nu uit SMA 0/6 bestaat, door een dunne deklaag kan de geluidbelasting theoretisch op 4 van de 19 woningen worden teruggebracht tot de voorkeursgrenswaarde. Daarnaast is de levensduur van dunne deklagen korter en zijn de gemiddelde jaarlijkse onderhoudskosten ca. 25% hoger. Gezien de kosten voor vervanging en onderhoud in relatie tot het beperkte effect ten opzichte van het aanwezige SMA 0/6 is het vervangen van het wegdek door een dunne deklaag niet wenselijk.

Andere bron-, overdrachts- en stedenbouwkundige maatregelen die in overweging zijn genomen stuiten op bezwaren van verkeerskundige en stedenbouwkundige aard.

Om de woningen te realiseren is voor 19 woningen een hogere waarde nodig. Aan de voorwaarden, uit de Wet geluidhinder en de Geluidnota, om een hogere waarde te kunnen vaststellen wordt voldaan.

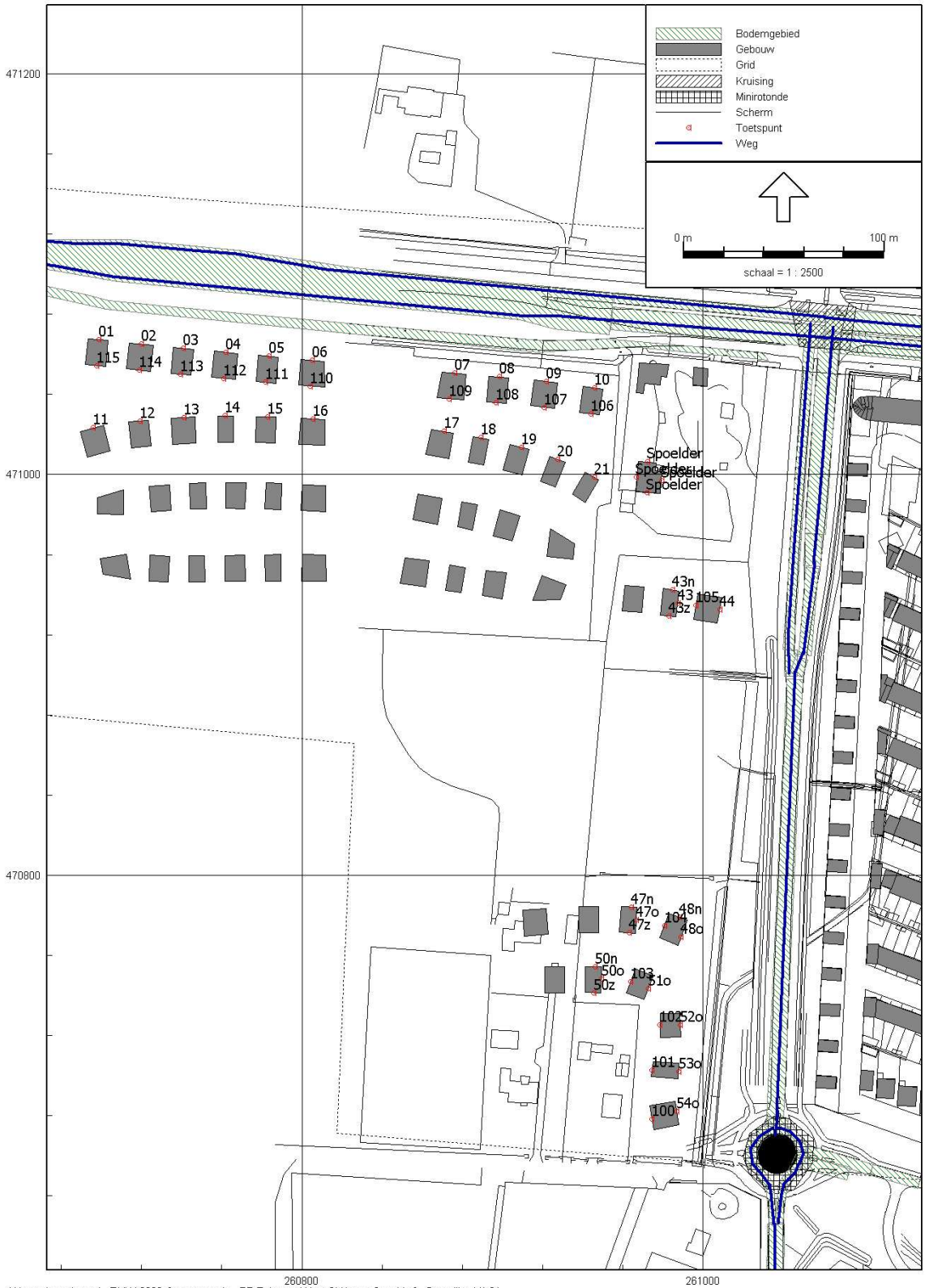
Bijlage 1:

Situatie

BP Eekmaat West SMA met Spoelder

Gemeente Enschede

30 mei 2011, 10:03



Bijlage 2:

Verkeersgegevens

Omrekening werkdag - weekdag

Rood = invoer gegevens werkdag
Blauw = uitvoergegevens weekdag t.b.v. geluidsberekeningen

Omrekenfactoren gemeente Enschede	
(bron: VI-Lucht & Geluid, VROM/DGM, juni 2007)	
Licht verkeer	0,89
Vrachtverkeer	0,78

				werkdag						**weekdag**				
				intensiteit	uurtint.	LV	MV	ZV		intensiteit	uurtint.	LV	MV	ZV
1	Gronausestraat	etmaal	mvt	20856						18399				
	(Oostweg - Noord Esmarkerrondweg)	dag	%		6,70	92,80	4,10	3,10			6,70	93,63	3,63	2,74
			mvt	16768,22	1397,35	1296,74	57,29	43,32		14790,92	1232,58	1154,10	44,69	33,79
		avond	%		3,54	94,24	3,28	2,48			3,55	94,92	2,90	2,19
			mvt	2953,21	738,30	695,78	24,22	18,31		2609,65	652,41	619,24	18,89	14,28
		nacht	%		0,68	90,70	5,20	4,10			0,68	91,75	4,61	3,64
			mvt	1134,57	141,82	128,63	7,37	5,81		998,16	124,77	114,48	5,75	4,54
2	Oostweg	etmaal	mvt	18100						15924				
	(Gronausestraat - Keppelerdijk)	dag	%		6,90	92,80	4,10	3,10			6,92	93,63	3,63	2,74
			mvt	14986,80	1248,90	1158,98	51,20	38,72		13219,56	1101,63	1031,49	39,94	30,20
		avond	%		2,88	92,24	3,28	2,48			2,83	94,81	2,95	2,23
			mvt	2085,12	521,28	480,83	17,10	12,93		1805,43	451,36	427,94	13,34	10,08
		nacht	%		0,71	85,80	7,00	7,20			0,71	87,33	6,24	6,42
			mvt	1028,08	128,51	110,26	9,00	9,25		898,93	112,37	98,13	7,02	7,22

Bijlage 3

Invoergegevens rekenmodel

Invoergegevens

Model: RP Rekmast West GMA met Spoelder
eerste versie - Rekmast
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2006

Naam	Omschr.	Bf
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
		0,00
010.010	parallelweg	0,00
010.011	Groningerstraat	0,00

Invoergegevens

Model: RP Rekmast West SMA met Spoelder
eerste versie - Rekmast
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2006

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	HDef.	Cp	Zwevend	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k	Refl. 2k	Refl. 4k	Refl. 8k
gebouw1		20,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw2		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw4		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw5		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw6		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw7		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw8		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw9		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw10		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw11		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw12		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw13		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw14		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw15		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw16		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw17		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw18		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw19		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw20		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw21		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw22		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw23		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw24		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw25		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw26		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw27		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw28		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw29		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw30		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw31		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw32		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw33		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw34		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw35		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw36		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw37		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
gebouw38		9,00	0,00	Eigen waarde	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80

Model: SP Rekmaat West SMA met Spoelder
eerste versie - Rekmaat
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2006

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	HDef.		Cp	Zwevend	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k	Refl. 2k	Refl. 4k	Refl. 8k
gebouw39		9,00	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
gebouw40		9,00	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
gebouw41		9,00	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
gebouw42	woning met hoogte 6.10 m	6,10	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
gebouw43	woning met hoogte 6.10 m	6,10	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
gebouw44	woning met hoogte 6.10 m	6,10	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
gebouw45	woning met hoogte 6.10 m	6,10	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
gebouw46	woning met hoogte 6.10 m	6,10	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
gebouw47	woning met hoogte 6.10 m	6,10	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
gebouw48	woning met hoogte 6.10 m	6,10	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
gebouw49	woning met hoogte 6.10 m	6,10	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
gebouw50	woning met hoogte 6.10 m	6,10	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
gebouw51	woning met hoogte 6.10 m	6,10	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
gebouw52	woning met hoogte 6.10 m	6,10	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
gebouw53	woning met hoogte 6.10 m	6,10	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
gebouw54	woning met hoogte 6.10 m	6,10	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
gebouw55	woning met hoogte 6.10 m	6,10	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
gebouw56	woning met hoogte 6.10 m	6,10	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
gebouw57	woning met hoogte 6.10 m	6,10	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
gebouw58	woning met hoogte 6.10 m	6,10	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
gebouw59	woning met hoogte 6.10 m	6,10	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
01	gebouw	20,00	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
03	gebouw	20,00	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
04	gebouw	20,00	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
05	gebouw	20,00	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
06	gebouw	20,00	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
07	gebouw	20,00	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
08	gebouw	20,00	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
09	gebouw	20,00	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
10		20,00	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
11		20,00	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
12		20,00	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
13		20,00	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
14		20,00	0,00	Eigen waarde	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
01	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
02	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
03	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0	dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60

Model: BP Eekmaat West EMA met Spoelder
eerste versie - Eekmaat
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2006

Naam	Omschr.	Hoogte	Massiveld	HDef.	Cp	Zwevend	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k	Refl. 2k	Refl. 4k	Refl. 8k
04	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
05	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
06	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
07	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
08	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
09	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
10	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
11	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
12	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
13	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
14	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
15	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
16	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
18	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
19	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
20	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
21	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
22	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
23	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
24	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
26	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
27	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
28	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
29	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
30	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
31	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
32	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
33	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
34	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
35	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
36	Woninq 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
37	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
38	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
39	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
40	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
41	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
42	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	Falze	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80

Model: RP Rekmaat West SMA met Spoelder
eerste versie - Rekmaat
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2006

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	HDef.	Cp	Zwevend	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k	Refl. 2k	Refl. 4k	Refl. 8k
43	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
44	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
45	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
46	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
47	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
48	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
49	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
50	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
51	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
52	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
53	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
54	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
omg	1	7,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
omg	2	7,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
17	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
25	Woning 1	9,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
Spoelder	Woning Spoelder	9,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60

```
Model:    SP Rekmaat West SMA met Spoelder
          eerste versie - Rekmaat
Groep:    (hoofdgroep)
          Lijst van Kruisingen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2006

Naam      Omschr.   Corr.
oostweg                 1
```

```
Model:    SP Rekmaat West GMA met Spoelder
          eerste versie - Rekmaat
Groep:    (hoofdgroep)
          Lijst van Minirotondes, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2006

Naam  Omschr.
01    Rotonde
```

Invoergegevens

Model: BP Rekmaat West SMA met Spoelder
eerste versie - Rekmaat
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Schermen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2006

Naam	Omschr.	ISO H	ISO M	HDef.		Cp	Zwevend	Refl.L 63	Refl.L 125	Refl.L 250	Refl.L 500	Refl.L 1k	Refl.L 2k	Refl.L 4k	Refl.L 8k	Refl.R 63
scherm01		5,30	0,00	Eigen waarde	0	dB	Falae	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm02		5,30	0,00	Eigen waarde	0	dB	Falae	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm03		5,30	0,00	Eigen waarde	0	dB	Falae	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm04		5,30	0,00	Eigen waarde	0	dB	Falae	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm05		5,30	0,00	Eigen waarde	0	dB	Falae	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm06		5,30	0,00	Eigen waarde	0	dB	Falae	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm07		5,30	0,00	Eigen waarde	0	dB	Falae	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm08		5,30	0,00	Eigen waarde	0	dB	Falae	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm09		5,30	0,00	Eigen waarde	0	dB	Falae	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm10		5,30	0,00	Eigen waarde	0	dB	Falae	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm11		5,30	0,00	Eigen waarde	0	dB	Falae	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm12		5,30	0,00	Eigen waarde	0	dB	Falae	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm13		5,30	0,00	Eigen waarde	0	dB	Falae	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm14		5,30	0,00	Eigen waarde	0	dB	Falae	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm15		5,30	0,00	Eigen waarde	0	dB	Falae	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm16		5,30	0,00	Eigen waarde	0	dB	Falae	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm17		5,30	0,00	Eigen waarde	0	dB	Falae	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm18		5,30	0,00	Eigen waarde	0	dB	Falae	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm19		6,10	0,00	Eigen waarde	0	dB	Falae	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80

Model: RP Rekmaat West SMA met Spoelder
eerste versie - Rekmaat
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Schermen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2006

Naam	Refl.R 125	Refl.R 250	Refl.R 500	Refl.R 1k	Refl.R 2k	Refl.R 4k	Refl.R 8k
scherm01	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm02	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm03	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm04	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm05	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm06	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm07	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm08	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm09	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm10	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm11	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm12	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm13	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm14	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm15	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm16	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm17	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm18	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
scherm19	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80

Model: SP Rekmaat West GMA met Spoelder
zeerste versie - Rekmaat
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Toetspunten, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - HMM-2006

Naam	Omschr.	Maaiveld	HDef.	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C	Hoogte D	Hoogte E	Hoogte F	Gevel
01	Meetpunt	0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
02	Meetpunt	0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
03	Meetpunt	0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
04	Meetpunt	0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
05	Meetpunt	0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
06	Meetpunt	0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
07	Meetpunt	0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
08	Meetpunt	0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
09	Meetpunt	0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
10	Meetpunt	0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
21	Meetpunt	0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
48n		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
48o		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
51o		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
52o		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
53o		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
54o		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
11	Woning	0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
12	Woning	0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
13	Woning	0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
14	Woning	0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
15		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
16		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
17		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
18		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
19		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
20		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
44		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
43		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
43n		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
43z		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
47n		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
47o		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
47z		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
50n		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
50o		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
50z		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja

Model: RP Rekmast West SMA met Spoelder
eerste versie - Rekmast
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Toetspunten, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2006

Naam	Omschr.	Maaiveld	HDef.	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C	Hoogte D	Hoogte E	Hoogte F	Gevel
100		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
101		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
102		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
103		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
104		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
105		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
106		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
107		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
108		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
109		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
110		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
111		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
112		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
113		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
114		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
115		0,00	Relatief	2,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
Spoelder	noord	0,00	Relatief	3,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
Spoelder	Oost	0,00	Relatief	3,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
Spoelder	Zuid	0,00	Relatief	3,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja
Spoelder	West	0,00	Relatief	3,00	5,00	8,00	--	--	--	Ja

Invoergegevens

Model: SP Eekmaat West GMA met Spoelder
eerste versie - Eekmaat
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - HMM-2006

Naam	Omschr.	ISO H	ISO M	HDef.	Invoertype	Mbron	Helling	Wegdek	V(MR)	V(LV)	V(MV)	V(ZV)	Totaal aantal	%Int.(D)
Oostweg	gedeelte Keppelerdijk - Gronausstraat	0,00	0,00	Eigen waarde	Verdeling	0,75	0	W4	50	50	50	50	7962,00	6,92
Oostweg	gedeelte Keppelerdijk - Gronausstraat	0,00	0,00	Eigen waarde	Verdeling	0,75	0	W4	50	50	50	50	15924,00	6,92
Oostweg	gedeelte Keppelerdijk - Gronausstraat	0,00	0,00	Eigen waarde	Verdeling	0,75	0	W4	50	50	50	50	7962,00	6,92
Oostweg	gedeelte Keppelerdijk - Gronausstraat	0,00	0,00	Eigen waarde	Verdeling	0,75	0	W4	50	50	50	50	7962,00	6,92
Oostweg	gedeelte Keppelerdijk - Gronausstraat	0,00	0,00	Eigen waarde	Verdeling	0,75	0	W4	50	50	50	50	7962,00	6,92
Oostweg	gedeelte Keppelerdijk - Gronausstraat	0,00	0,00	Eigen waarde	Verdeling	0,75	0	W4	50	50	50	50	7962,00	6,92
Oostweg	gedeelte Keppelerdijk - Gronausstraat	0,00	0,00	Eigen waarde	Verdeling	0,75	0	W4	50	50	50	50	7962,00	6,92
Oostweg	rotonde	0,00	0,00	Eigen waarde	Verdeling	0,75	0	W4	50	50	50	50	7962,00	6,92
Oostweg	rotonde	0,00	0,00	Eigen waarde	Verdeling	0,75	0	W4	50	50	50	50	7962,00	6,92
Oostweg	rotonde	0,00	0,00	Eigen waarde	Verdeling	0,75	0	W4	50	50	50	50	7962,00	6,92
Oostweg	ten zuiden	0,00	0,00	Eigen waarde	Verdeling	0,75	0	W4	50	50	50	50	7962,00	6,92
Oostweg	ten zuiden	0,00	0,00	Eigen waarde	Verdeling	0,75	0	W4	50	50	50	50	7962,00	6,92
Oostweg	ten zuiden	0,00	0,00	Eigen waarde	Verdeling	0,75	0	W4	50	50	50	50	15924,00	6,92
Oostweg	gedeelte Keppelerdijk - Gronausstraat	0,00	0,00	Eigen waarde	Verdeling	0,75	0	W4	50	50	50	50	7962,00	6,92
Oostweg	gedeelte Keppelerdijk - Gronausstraat	0,00	0,00	Eigen waarde	Verdeling	0,75	0	W4	50	50	50	50	7962,00	6,92
Oostweg	gedeelte Keppelerdijk - Gronausstraat	0,00	0,00	Eigen waarde	Verdeling	0,75	0	W4	50	50	50	50	7962,00	6,92
Gronause	ten westen Oostweg, noordelijke strook	0,00	0,00	Eigen waarde	Verdeling	0,75	0	W4	50	50	50	50	9200,00	6,70
Gronause	ten oosten Oostweg, noordelijke strook	0,00	0,00	Eigen waarde	Verdeling	0,75	0	W4	50	50	50	50	9200,00	6,70
Gronause	ten oosten Oostweg, zuidelijke strook	0,00	0,00	Eigen waarde	Verdeling	0,75	0	W4	50	50	50	50	9200,00	6,70
Gronause	ten westen Oostweg, zuidelijke strook	0,00	0,00	Eigen waarde	Verdeling	0,75	0	W4	50	50	50	50	9200,00	6,70

Invoergegevens

Model: SP Rekmaat West SMA met Spoelder
eerste versie - Rekmaat
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - HMM-2006

Naam	%Int.(A)	%Int.(N)	%Int.(P4)	%MR(D)	%MR(A)	%MR(N)	%MR(P4)	%LV(D)	%LV(A)	%LV(N)	%LV(P4)	%MV(D)	%MV(A)	%MV(N)	%MV(P4)	%ZV(D)	%ZV(A)	%ZV(N)	%ZV(P4)	MR(D)
Oostweg	2,83	0,71	--	--	--	--	--	93,63	94,81	87,33	--	3,63	2,95	6,24	--	2,74	2,23	6,42	--	--

Invoergegevens

Model: RP Rekmaat West SMA met Spoelder
eerste versie - Rekmaat
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2006

Naam	MR(A)	MR(N)	MR(P4)	LV(D)	LV(A)	LV(N)	LV(P4)	MV(D)	MV(A)	MV(N)	MV(P4)	ZV(D)	ZV(A)	ZV(N)	ZV(P4)	LE (D) 63	LE (D) 125
Oostweg	--	--	--	515,67	212,63	49,37	--	20,00	6,65	1,53	--	15,10	5,02	3,61	--	83,93	87,16
Oostweg	--	--	--	1031,75	427,26	98,74	--	40,00	13,29	7,05	--	30,19	10,05	7,26	--	86,94	90,19
Oostweg	--	--	--	515,67	212,63	49,37	--	20,00	6,65	1,53	--	15,10	5,02	3,61	--	83,93	87,16
Oostweg	--	--	--	515,67	212,63	49,37	--	20,00	6,65	1,53	--	15,10	5,02	3,61	--	83,93	87,16
Oostweg	--	--	--	515,67	212,63	49,37	--	20,00	6,65	1,53	--	15,10	5,02	3,61	--	83,93	87,16
Oostweg	--	--	--	515,67	212,63	49,37	--	20,00	6,65	1,53	--	15,10	5,02	3,61	--	83,93	87,16
Oostweg	--	--	--	515,67	212,63	49,37	--	20,00	6,65	1,53	--	15,10	5,02	3,61	--	83,93	87,16
Oostweg	--	--	--	515,67	212,63	49,37	--	20,00	6,65	1,53	--	15,10	5,02	3,61	--	83,93	87,16
Oostweg	--	--	--	515,67	212,63	49,37	--	20,00	6,65	1,53	--	15,10	5,02	3,61	--	83,93	87,16
Oostweg	--	--	--	515,67	212,63	49,37	--	20,00	6,65	1,53	--	15,10	5,02	3,61	--	83,93	87,16
Oostweg	--	--	--	515,67	212,63	49,37	--	20,00	6,65	1,53	--	15,10	5,02	3,61	--	83,93	87,16
Oostweg	--	--	--	1031,75	427,26	98,74	--	40,00	13,29	7,05	--	30,19	10,05	7,26	--	86,94	90,19
Oostweg	--	--	--	515,67	212,63	49,37	--	20,00	6,65	1,53	--	15,10	5,02	3,61	--	83,93	87,16
Oostweg	--	--	--	515,67	212,63	49,37	--	20,00	6,65	1,53	--	15,10	5,02	3,61	--	83,93	87,16
Oostweg	--	--	--	515,67	212,63	49,37	--	20,00	6,65	1,53	--	15,10	5,02	3,61	--	83,93	87,16
Gronause	--	--	--	577,14	310,01	57,40	--	22,38	9,47	2,88	--	16,89	7,15	2,26	--	84,41	87,67
Gronause	--	--	--	577,14	310,01	57,40	--	22,38	9,47	2,88	--	16,89	7,15	2,26	--	84,41	87,67
Gronause	--	--	--	577,14	310,01	57,40	--	22,38	9,47	2,88	--	16,89	9,47	2,26	--	84,41	87,67
Gronause	--	--	--	577,14	310,01	57,40	--	22,38	9,47	2,88	--	16,89	7,15	2,26	--	84,41	87,67

Model: RP Eekmaat West SMA met Spoelder
eerste versie - Eekmaat
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2006

Naam	LE (D) 250	LE (D) 500	LE (D) 1k	LE (D) 2k	LE (D) 4k	LE (D) 8k	LE (A) 63	LE (A) 125	LE (A) 250	LE (A) 500	LE (A) 1k	LE (A) 2k	LE (A) 4k	LE (A) 8k	LE (N) 63
Oostweg	94,45	101,61	105,95	104,09	97,28	91,45	79,78	83,07	90,11	97,45	101,90	100,04	93,21	87,33	75,33
Oostweg	97,46	104,62	108,96	107,10	100,29	94,46	82,79	86,08	93,12	100,46	104,91	103,05	96,22	90,34	78,34
Oostweg	94,45	101,61	105,95	104,09	97,28	91,45	79,78	83,07	90,11	97,45	101,90	100,04	93,21	87,33	75,33
Oostweg	94,45	101,61	105,95	104,09	97,28	91,45	79,78	83,07	90,11	97,45	101,90	100,04	93,21	87,33	75,33
Oostweg	94,45	101,61	105,95	104,09	97,28	91,45	79,78	83,07	90,11	97,45	101,90	100,04	93,21	87,33	75,33
Oostweg	94,45	101,61	105,95	104,09	97,28	91,45	79,78	83,07	90,11	97,45	101,90	100,04	93,21	87,33	75,33
Oostweg	94,45	101,61	105,95	104,09	97,28	91,45	79,78	83,07	90,11	97,45	101,90	100,04	93,21	87,33	75,33
Oostweg	94,45	101,61	105,95	104,09	97,28	91,45	79,78	83,07	90,11	97,45	101,90	100,04	93,21	87,33	75,33
Oostweg	94,45	101,61	105,95	104,09	97,28	91,45	79,78	83,07	90,11	97,45	101,90	100,04	93,21	87,33	75,33
Oostweg	94,45	101,61	105,95	104,09	97,28	91,45	79,78	83,07	90,11	97,45	101,90	100,04	93,21	87,33	75,33
Oostweg	94,45	101,61	105,95	104,09	97,28	91,45	79,78	83,07	90,11	97,45	101,90	100,04	93,21	87,33	75,33
Oostweg	94,45	101,61	105,95	104,09	97,28	91,45	79,78	83,07	90,11	97,45	101,90	100,04	93,21	87,33	75,33
Oostweg	97,46	104,62	108,96	107,10	100,29	94,46	82,79	86,08	93,12	100,46	104,91	103,05	96,22	90,34	78,34
Oostweg	94,45	101,61	105,95	104,09	97,28	91,45	79,78	83,07	90,11	97,45	101,90	100,04	93,21	87,33	75,33
Oostweg	94,45	101,61	105,95	104,09	97,28	91,45	79,78	83,07	90,11	97,45	101,90	100,04	93,21	87,33	75,33
Oostweg	94,45	101,61	105,95	104,09	97,28	91,45	79,78	83,07	90,11	97,45	101,90	100,04	93,21	87,33	75,33
Gronausse	94,94	102,10	106,44	104,57	97,77	91,94	81,17	84,66	91,68	99,04	103,50	101,64	94,61	88,92	74,88
Gronausse	94,94	102,10	106,44	104,57	97,77	91,94	81,17	84,66	91,68	99,04	103,50	101,64	94,61	88,92	74,88
Gronausse	94,94	102,10	106,44	104,57	97,77	91,94	81,62	84,85	92,01	99,34	103,68	101,80	94,98	89,13	74,88
Gronausse	94,94	102,10	106,44	104,57	97,77	91,94	81,17	84,66	91,68	99,04	103,50	101,64	94,61	88,92	74,88

Invoergegevens

Model: RP Rekmaat West SMA met Spoelder
eerste versie - Rekmaat
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2006

Naam	LE [N] 125	LE [N] 250	LE [N] 500	LE [N] 1k	LE [N] 2k	LE [N] 4k	LE [N] 8k	LE [P4] 63	LE [P4] 125	LE [P4] 250	LE [P4] 500	LE [P4] 1k	LE [P4] 2k	LE [P4] 4k
Oostweg	78,40	86,46	93,14	96,98	95,02	88,33	82,72	--	--	--	--	--	--	--
Oostweg	81,41	89,47	96,15	99,99	98,03	91,34	85,73	--	--	--	--	--	--	--
Oostweg	78,40	86,46	93,14	96,98	95,02	88,33	82,72	--	--	--	--	--	--	--
Oostweg	78,40	86,46	93,14	96,98	95,02	88,33	82,72	--	--	--	--	--	--	--
Oostweg	78,40	86,46	93,14	96,98	95,02	88,33	82,72	--	--	--	--	--	--	--
Oostweg	78,40	86,46	93,14	96,98	95,02	88,33	82,72	--	--	--	--	--	--	--
Oostweg	78,40	86,46	93,14	96,98	95,02	88,33	82,72	--	--	--	--	--	--	--
Oostweg	78,40	86,46	93,14	96,98	95,02	88,33	82,72	--	--	--	--	--	--	--
Oostweg	78,40	86,46	93,14	96,98	95,02	88,33	82,72	--	--	--	--	--	--	--
Oostweg	78,40	86,46	93,14	96,98	95,02	88,33	82,72	--	--	--	--	--	--	--
Oostweg	81,41	89,47	96,15	99,99	98,03	91,34	85,73	--	--	--	--	--	--	--
Oostweg	78,40	86,46	93,14	96,98	95,02	88,33	82,72	--	--	--	--	--	--	--
Oostweg	78,40	86,46	93,14	96,98	95,02	88,33	82,72	--	--	--	--	--	--	--
Oostweg	78,40	86,46	93,14	96,98	95,02	88,33	82,72	--	--	--	--	--	--	--
Gronausse	78,09	85,65	92,59	96,77	94,86	88,12	82,37	--	--	--	--	--	--	--
Gronausse	78,09	85,65	92,59	96,77	94,86	88,12	82,37	--	--	--	--	--	--	--
Gronausse	78,09	85,65	92,59	96,77	94,86	88,12	82,37	--	--	--	--	--	--	--
Gronausse	78,09	85,65	92,59	96,77	94,86	88,12	82,37	--	--	--	--	--	--	--

Model: RP Rekmast West GMA met Spoelder
eerste versie - Rekmast
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2006

Naam	LE (P4)	Sk
Oostweg		--
Oostweg		--
Oostweg		--
Oostweg		--
Oostweg		--
Oostweg		--
Oostweg		--
Oostweg		--
Oostweg		--
Oostweg		--
Oostweg		--
Oostweg		--
Oostweg		--
Oostweg		--
Oostweg		--
Oostweg		--
Oostweg		--
Oostweg		--
Oostweg		--
Oostweg		--
Gronausse		--
Gronausse		--
Gronausse		--
Gronausse		--

Bijlage 4

Rekenresultaten SMA 0/6

Rapport: Resultatentabel
Model: BP Rekmaat West SMA met Spoelder
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Gronausestraat
Groepreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
01_A	Meetpunt	2,00	53	50	43	54
01_B	Meetpunt	5,00	54	51	45	55
01_C	Meetpunt	8,00	54	52	45	55
02_A	Meetpunt	2,00	53	50	43	54
02_B	Meetpunt	5,00	54	51	45	55
02_C	Meetpunt	8,00	54	52	45	55
03_A	Meetpunt	2,00	53	50	43	54
03_B	Meetpunt	5,00	54	51	45	55
03_C	Meetpunt	8,00	55	52	45	55
04_A	Meetpunt	2,00	53	50	43	54
04_B	Meetpunt	5,00	54	51	45	55
04_C	Meetpunt	8,00	55	52	45	55
05_A	Meetpunt	2,00	53	50	44	54
05_B	Meetpunt	5,00	54	51	45	55
05_C	Meetpunt	8,00	55	52	45	55
06_A	Meetpunt	2,00	53	50	44	54
06_B	Meetpunt	5,00	54	52	45	55
06_C	Meetpunt	8,00	55	52	45	55
07_A	Meetpunt	2,00	53	51	44	54
07_B	Meetpunt	5,00	55	52	45	55
07_C	Meetpunt	8,00	55	52	45	55
08_A	Meetpunt	2,00	54	51	44	54
08_B	Meetpunt	5,00	55	52	45	55
08_C	Meetpunt	8,00	55	52	45	55
09_A	Meetpunt	2,00	54	51	44	54
09_B	Meetpunt	5,00	55	52	45	55
09_C	Meetpunt	8,00	55	52	45	56
10_A	Meetpunt	2,00	53	50	44	54
10_B	Meetpunt	5,00	55	52	45	55
10_C	Meetpunt	8,00	55	52	45	55
100_A		2,00	27	24	17	27
100_B		5,00	27	24	18	28
100_C		8,00	28	25	18	28
101_A		2,00	23	20	13	24
101_B		5,00	25	22	15	25
101_C		8,00	27	24	18	28
102_A		2,00	17	14	7	18
102_B		5,00	20	17	11	21
102_C		8,00	25	22	15	25
103_A		2,00	29	26	19	29
103_B		5,00	30	27	20	30
103_C		8,00	31	28	22	32
104_A		2,00	31	28	21	31
104_B		5,00	32	29	22	32
104_C		8,00	33	30	23	33
105_A		2,00	35	32	25	35
105_B		5,00	36	33	27	37
105_C		8,00	38	35	28	38
106_A		2,00	39	36	30	40
106_B		5,00	40	37	31	41
106_C		8,00	41	38	31	42
107_A		2,00	37	34	27	38
107_B		5,00	38	35	29	39
107_C		8,00	40	37	30	40
108_A		2,00	39	36	29	39
108_B		5,00	40	37	30	41
108_C		8,00	41	38	32	42
109_A		2,00	37	34	27	37
109_B		5,00	38	35	29	39
109_C		8,00	40	37	30	40

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: RP Rekmaat West SMA met Spoelder
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Gronausestraat
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
11_A	Woning	2,00	45	42	35	45
11_B	Woning	5,00	46	43	36	46
11_C	Woning	8,00	47	44	37	47
110_A		2,00	38	35	28	38
110_B		5,00	39	36	29	40
110_C		8,00	40	37	31	41
111_A		2,00	40	37	31	41
111_B		5,00	41	38	32	42
111_C		8,00	42	39	33	43
112_A		2,00	35	32	25	36
112_B		5,00	36	33	27	37
112_C		8,00	38	35	28	39
113_A		2,00	38	35	29	39
113_B		5,00	39	36	30	40
113_C		8,00	40	37	31	41
114_A		2,00	37	34	27	38
114_B		5,00	38	35	28	39
114_C		8,00	39	36	29	39
115_A		2,00	37	34	27	37
115_B		5,00	38	35	28	38
115_C		8,00	38	35	29	39
12_A	Woning	2,00	44	41	35	45
12_B	Woning	5,00	46	43	36	46
12_C	Woning	8,00	46	44	37	47
13_A	Woning	2,00	44	41	35	45
13_B	Woning	5,00	46	43	36	46
13_C	Woning	8,00	47	44	37	47
14_A	Woning	2,00	44	41	34	45
14_B	Woning	5,00	45	42	36	46
14_C	Woning	8,00	47	44	37	47
15_A		2,00	45	42	35	45
15_B		5,00	46	43	37	47
15_C		8,00	47	44	38	48
16_A		2,00	45	42	36	46
16_B		5,00	47	44	37	47
16_C		8,00	48	45	38	48
17_A		2,00	45	42	36	46
17_B		5,00	47	44	37	47
17_C		8,00	48	45	38	49
18_A		2,00	45	42	36	46
18_B		5,00	47	44	37	47
18_C		8,00	48	45	38	48
19_A		2,00	45	42	35	45
19_B		5,00	46	43	37	47
19_C		8,00	47	44	38	48
20_A		2,00	44	42	35	45
20_B		5,00	46	43	36	46
20_C		8,00	47	44	37	47
21_A	Meetpunt	2,00	44	41	34	45
21_B	Meetpunt	5,00	45	42	36	46
21_C	Meetpunt	8,00	46	43	37	47
43_A		2,00	39	36	29	40
43_B		5,00	40	37	30	40
43_C		8,00	41	38	31	41
43n_A		2,00	41	38	31	41
43n_B		5,00	42	39	32	42
43n_C		8,00	43	40	33	43
43z_A		2,00	21	18	11	21
43z_B		5,00	22	19	13	23
43z_C		8,00	25	22	15	25

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: RP Rekmaat West SMA met Spoelder
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Gronausestraat
Groepreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
44_A		2,00	39	36	29	39
44_B		5,00	40	37	30	40
44_C		8,00	40	38	31	41
47n_A		2,00	33	29	22	33
47n_B		5,00	33	30	23	33
47n_C		8,00	33	30	24	34
47o_A		2,00	31	28	22	32
47o_B		5,00	32	29	23	33
47o_C		8,00	33	30	23	33
47z_A		2,00	13	10	4	14
47z_B		5,00	17	14	7	17
47z_C		8,00	22	19	12	22
48n_A		2,00	33	29	23	33
48n_B		5,00	33	30	24	34
48n_C		8,00	34	31	24	34
48o_A		2,00	24	22	15	25
48o_B		5,00	28	25	18	28
48o_C		8,00	27	24	17	28
50n_A		2,00	28	25	19	29
50n_B		5,00	29	27	20	30
50n_C		8,00	31	28	21	31
50o_A		2,00	27	24	18	28
50o_B		5,00	29	26	19	29
50o_C		8,00	30	28	21	31
50z_A		2,00	11	8	1	11
50z_B		5,00	16	13	6	16
50z_C		8,00	22	19	12	22
51o_A		2,00	26	23	16	26
51o_B		5,00	28	25	18	28
51o_C		8,00	28	25	18	28
52o_A		2,00	29	26	20	30
52o_B		5,00	31	28	21	31
52o_C		8,00	30	27	20	31
53o_A		2,00	28	25	18	28
53o_B		5,00	29	26	20	30
53o_C		8,00	29	26	19	30
54o_A		2,00	27	24	18	28
54o_B		5,00	29	26	19	29
54o_C		8,00	29	26	19	29
Spoelder_A	noord	1,00	46	43	36	46
Spoelder_A	Oost	1,00	44	41	34	45
Spoelder_A	West	1,00	42	39	32	43
Spoelder_A	Zuid	1,00	33	30	24	34
Spoelder_B	noord	5,00	47	44	37	47
Spoelder_B	Oost	5,00	45	42	35	45
Spoelder_B	West	5,00	43	40	33	43
Spoelder_B	Zuid	5,00	34	31	24	34
Spoelder_C	noord	8,00	48	45	38	49
Spoelder_C	Oost	8,00	46	43	36	46
Spoelder_C	West	8,00	44	41	35	45
Spoelder_C	Zuid	8,00	35	32	25	35

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: RP Rekmaat West SMA met Spoelder
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Oostweg
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
01_A	Meetpunt	2,00	23	19	14	23
01_B	Meetpunt	5,00	23	19	14	24
01_C	Meetpunt	8,00	23	19	15	24
02_A	Meetpunt	2,00	23	19	14	24
02_B	Meetpunt	5,00	23	19	15	24
02_C	Meetpunt	8,00	24	20	15	24
03_A	Meetpunt	2,00	24	20	15	24
03_B	Meetpunt	5,00	24	20	15	25
03_C	Meetpunt	8,00	24	20	15	25
04_A	Meetpunt	2,00	26	21	17	26
04_B	Meetpunt	5,00	26	22	17	27
04_C	Meetpunt	8,00	26	22	18	27
05_A	Meetpunt	2,00	25	21	16	26
05_B	Meetpunt	5,00	26	22	17	26
05_C	Meetpunt	8,00	26	22	17	26
06_A	Meetpunt	2,00	26	22	18	27
06_B	Meetpunt	5,00	27	23	18	28
06_C	Meetpunt	8,00	27	23	18	28
07_A	Meetpunt	2,00	27	23	19	28
07_B	Meetpunt	5,00	28	24	19	29
07_C	Meetpunt	8,00	29	25	20	30
08_A	Meetpunt	2,00	28	24	19	29
08_B	Meetpunt	5,00	29	25	20	30
08_C	Meetpunt	8,00	30	26	21	31
09_A	Meetpunt	2,00	25	21	16	25
09_B	Meetpunt	5,00	27	23	18	27
09_C	Meetpunt	8,00	29	25	21	30
10_A	Meetpunt	2,00	27	23	18	27
10_B	Meetpunt	5,00	29	25	20	30
10_C	Meetpunt	8,00	34	30	25	35
100_A		2,00	23	19	14	23
100_B		5,00	24	20	15	24
100_C		8,00	25	21	16	25
101_A		2,00	33	29	24	33
101_B		5,00	34	29	25	34
101_C		8,00	34	30	25	35
102_A		2,00	37	33	28	38
102_B		5,00	39	35	30	39
102_C		8,00	40	36	31	40
103_A		2,00	37	33	28	37
103_B		5,00	38	34	29	38
103_C		8,00	38	34	30	39
104_A		2,00	39	35	30	40
104_B		5,00	40	36	31	41
104_C		8,00	41	37	32	42
105_A		2,00	40	36	31	41
105_B		5,00	41	37	32	42
105_C		8,00	42	38	34	43
106_A		2,00	41	37	32	42
106_B		5,00	42	38	33	43
106_C		8,00	43	39	34	44
107_A		2,00	38	34	29	38
107_B		5,00	39	35	30	39
107_C		8,00	40	36	31	40
108_A		2,00	36	32	27	36
108_B		5,00	37	33	28	37
108_C		8,00	38	34	29	38
109_A		2,00	34	30	25	35
109_B		5,00	35	31	26	36
109_C		8,00	36	32	28	37

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: RP Rekmaat West SMA met Spoelder
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Oostweg
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
11_A	Woning	2,00	12	8	3	13
11_B	Woning	5,00	15	11	6	16
11_C	Woning	8,00	23	19	14	23
110_A		2,00	30	26	21	30
110_B		5,00	31	27	22	31
110_C		8,00	33	29	24	33
111_A		2,00	27	23	18	28
111_B		5,00	28	24	19	29
111_C		8,00	31	27	22	31
112_A		2,00	29	25	20	29
112_B		5,00	30	26	21	30
112_C		8,00	31	27	22	32
113_A		2,00	28	23	19	28
113_B		5,00	28	24	20	29
113_C		8,00	30	26	21	31
114_A		2,00	26	22	17	27
114_B		5,00	27	23	18	28
114_C		8,00	29	25	20	30
115_A		2,00	25	21	16	25
115_B		5,00	26	22	17	26
115_C		8,00	27	23	18	28
12_A	Woning	2,00	15	11	6	15
12_B	Woning	5,00	18	14	9	18
12_C	Woning	8,00	23	19	14	23
13_A	Woning	2,00	15	11	7	16
13_B	Woning	5,00	19	14	10	19
13_C	Woning	8,00	23	19	14	23
14_A	Woning	2,00	21	17	12	22
14_B	Woning	5,00	22	18	14	23
14_C	Woning	8,00	24	20	15	25
15_A		2,00	22	18	13	22
15_B		5,00	23	19	14	24
15_C		8,00	25	21	16	26
16_A		2,00	27	22	18	27
16_B		5,00	27	23	18	28
16_C		8,00	28	24	19	28
17_A		2,00	34	30	25	35
17_B		5,00	35	31	26	35
17_C		8,00	36	32	27	36
18_A		2,00	36	32	27	36
18_B		5,00	37	32	28	37
18_C		8,00	37	33	28	38
19_A		2,00	37	33	28	37
19_B		5,00	38	34	29	38
19_C		8,00	39	34	30	39
20_A		2,00	38	34	29	38
20_B		5,00	39	35	30	39
20_C		8,00	40	36	31	40
21_A	Meetpunt	2,00	39	35	30	40
21_B	Meetpunt	5,00	40	36	31	41
21_C	Meetpunt	8,00	41	37	32	42
43_A		2,00	46	41	37	46
43_B		5,00	47	43	38	47
43_C		8,00	48	44	39	48
43n_A		2,00	46	42	37	47
43n_B		5,00	48	44	39	48
43n_C		8,00	48	44	39	49
43z_A		2,00	46	42	37	47
43z_B		5,00	47	43	38	48
43z_C		8,00	48	44	39	49

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: RP Rekmaat West SMA met Spoelder
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Oostweg
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
44_A		2,00	53	48	44	53
44_B		5,00	54	50	45	54
44 C		8,00	54	50	45	55
47n A		2,00	45	41	36	45
47n_B		5,00	46	42	37	47
47n_C		8,00	47	43	38	47
47o_A		2,00	46	42	37	47
47o_B		5,00	47	43	38	48
47o_C		8,00	48	44	39	49
47z_A		2,00	44	40	35	44
47z_B		5,00	45	41	36	45
47z_C		8,00	46	42	37	47
48n_A		2,00	48	44	40	49
48n B		5,00	50	46	41	50
48n_C		8,00	50	46	41	51
48o_A		2,00	50	46	42	51
48o_B		5,00	52	48	43	52
48o_C		8,00	52	48	44	53
50n_A		2,00	41	37	32	42
50n_B		5,00	42	38	33	42
50n_C		8,00	43	39	34	44
50o_A		2,00	40	36	31	41
50o_B		5,00	41	37	33	42
50o C		8,00	43	39	34	43
50z_A		2,00	39	35	30	40
50z_B		5,00	40	36	31	41
50z_C		8,00	41	37	32	42
51o_A		2,00	48	44	39	48
51o_B		5,00	49	45	40	50
51o_C		8,00	50	46	41	51
52o_A		2,00	51	47	42	51
52o_B		5,00	52	48	43	53
52o_C		8,00	53	49	44	53
53o_A		2,00	51	47	42	51
53o_B		5,00	52	48	43	53
53o_C		8,00	53	49	44	53
54o_A		2,00	51	47	42	51
54o_B		5,00	52	48	43	53
54o_C		8,00	53	48	44	53
Spoelder_A	noord	1,00	43	39	34	43
Spoelder_A	Oost	1,00	48	44	39	48
Spoelder_A	West	1,00	31	26	22	31
Spoelder_A	Zuid	1,00	45	41	36	45
Spoelder_B	noord	5,00	44	40	35	44
Spoelder_B	Oost	5,00	49	45	40	49
Spoelder_B	West	5,00	31	27	22	32
Spoelder_B	Zuid	5,00	45	41	37	46
Spoelder_C	noord	8,00	45	41	36	45
Spoelder_C	Oost	8,00	50	46	41	50
Spoelder_C	West	8,00	33	29	25	34
Spoelder_C	Zuid	8,00	46	42	38	47

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Bijlage 5

Rekenresultaten dunne deklagen

Rapport: Resultatentabel
Model: RP Rekmaat West Dundek
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Gronausestraat
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
01_A	Meetpunt	2,00	51	48	41	51
01_B	Meetpunt	5,00	52	49	42	52
01_C	Meetpunt	8,00	52	49	42	52
02_A	Meetpunt	2,00	51	48	41	51
02_B	Meetpunt	5,00	52	49	42	52
02_C	Meetpunt	8,00	52	49	42	52
03_A	Meetpunt	2,00	51	48	41	51
03_B	Meetpunt	5,00	52	49	42	52
03_C	Meetpunt	8,00	52	49	42	53
04_A	Meetpunt	2,00	51	48	41	51
04_B	Meetpunt	5,00	52	49	42	52
04_C	Meetpunt	8,00	52	49	42	53
05_A	Meetpunt	2,00	51	48	41	51
05_B	Meetpunt	5,00	52	49	42	52
05_C	Meetpunt	8,00	52	49	42	53
06_A	Meetpunt	2,00	51	48	41	51
06_B	Meetpunt	5,00	52	49	42	52
06_C	Meetpunt	8,00	52	49	42	53
07_A	Meetpunt	2,00	51	48	41	51
07_B	Meetpunt	5,00	52	49	42	53
07_C	Meetpunt	8,00	52	49	43	53
08_A	Meetpunt	2,00	51	48	41	52
08_B	Meetpunt	5,00	52	49	42	53
08_C	Meetpunt	8,00	52	50	43	53
09_A	Meetpunt	2,00	51	48	41	52
09_B	Meetpunt	5,00	52	49	43	53
09_C	Meetpunt	8,00	52	50	43	53
10_A	Meetpunt	2,00	51	48	41	51
10_B	Meetpunt	5,00	52	49	42	53
10_C	Meetpunt	8,00	52	49	42	53
100_A		2,00	25	22	15	25
100_B		5,00	25	23	16	26
100_C		8,00	26	23	16	26
101_A		2,00	22	19	12	22
101_B		5,00	23	21	14	24
101_C		8,00	26	23	16	26
102_A		2,00	17	14	7	17
102_B		5,00	20	17	10	20
102_C		8,00	24	21	14	24
103_A		2,00	27	24	17	27
103_B		5,00	28	25	18	28
103_C		8,00	29	26	19	30
104_A		2,00	29	26	19	29
104_B		5,00	30	27	20	30
104_C		8,00	31	28	21	31
105_A		2,00	33	30	23	33
105_B		5,00	34	31	24	34
105_C		8,00	34	31	26	34
106_A		2,00	37	34	27	37
106_B		5,00	38	35	28	38
106_C		8,00	39	36	29	39
107_A		2,00	35	32	25	35
107_B		5,00	36	33	26	36
107_C		8,00	37	34	27	38
108_A		2,00	36	33	27	37
108_B		5,00	38	35	28	38
108_C		8,00	39	36	29	39
109_A		2,00	34	32	25	35
109_B		5,00	36	33	26	36
109_C		8,00	37	34	28	38

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: RP Rekmaat West Dundek
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Gronausestraat
Groepreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
11_A	Woning	2,00	42	39	32	43
11_B	Woning	5,00	43	41	34	44
11_C	Woning	8,00	44	41	35	45
110_A		2,00	35	32	25	36
110_B		5,00	37	34	27	37
110_C		8,00	38	35	28	39
111_A		2,00	38	35	28	38
111_B		5,00	39	36	29	39
111_C		8,00	40	37	30	40
112_A		2,00	33	30	23	33
112_B		5,00	34	31	24	35
112_C		8,00	36	33	26	36
113_A		2,00	36	33	26	36
113_B		5,00	37	34	27	37
113_C		8,00	38	35	28	38
114_A		2,00	35	32	25	35
114_B		5,00	36	33	26	36
114_C		8,00	37	34	27	37
115_A		2,00	34	31	24	35
115_B		5,00	35	32	25	36
115_C		8,00	36	33	26	36
12_A	Woning	2,00	42	39	32	42
12_B	Woning	5,00	43	40	33	44
12_C	Woning	8,00	44	41	34	45
13_A	Woning	2,00	42	39	32	42
13_B	Woning	5,00	43	40	33	44
13_C	Woning	8,00	44	41	34	45
14_A	Woning	2,00	42	39	32	42
14_B	Woning	5,00	43	40	33	44
14_C	Woning	8,00	44	41	34	45
15_A		2,00	42	39	32	43
15_B		5,00	44	41	34	44
15_C		8,00	45	42	35	45
16_A		2,00	43	40	33	43
16_B		5,00	44	41	35	45
16_C		8,00	45	43	36	46
17_A		2,00	43	40	33	43
17_B		5,00	44	41	34	45
17_C		8,00	46	43	36	46
18_A		2,00	43	40	33	43
18_B		5,00	44	41	34	45
18_C		8,00	45	42	36	46
19_A		2,00	42	40	33	43
19_B		5,00	44	41	34	44
19_C		8,00	45	42	35	45
20_A		2,00	42	39	32	42
20_B		5,00	43	40	34	44
20_C		8,00	44	41	34	45
21_A	Meetpunt	2,00	41	39	32	42
21_B	Meetpunt	5,00	43	40	33	43
21_C	Meetpunt	8,00	44	41	34	44
43_A		2,00	37	34	27	37
43_B		5,00	37	35	28	38
43_C		8,00	38	35	28	39
43n_A		2,00	38	35	28	39
43n_B		5,00	39	36	30	40
43n_C		8,00	40	37	30	41
43z_A		2,00	19	17	10	20
43z_B		5,00	21	18	11	21
43z_C		8,00	23	20	13	23

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: RP Rekmaat West Dundek
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Gronausestraat
Groepreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
44_A		2,00	16	14	27	17
44_B		5,00	17	14	28	18
44_C		8,00	18	15	28	19
47n_A		2,00	10	27	20	11
47n_B		5,00	11	28	21	12
47n_C		8,00	11	28	22	12
47o_A		2,00	29	26	20	10
47o_B		5,00	10	28	21	11
47o_C		8,00	11	28	21	11
47z_A		2,00	13	10	3	14
47z_B		5,00	14	11	6	16
47z_C		8,00	20	17	10	20
48n_A		2,00	10	28	21	11
48n_B		5,00	11	29	22	12
48n_C		8,00	12	29	22	12
48o_A		2,00	23	20	14	24
48o_B		5,00	24	23	16	27
48o_C		8,00	25	22	16	26
50n_A		2,00	27	24	17	27
50n_B		5,00	28	25	18	28
50n_C		8,00	29	26	19	10
50o_A		2,00	26	23	16	26
50o_B		5,00	27	24	17	28
50o_C		8,00	28	26	19	29
50z_A		2,00	10	7	0	11
50z_B		5,00	14	12	5	15
50z_C		8,00	20	17	10	20
51o_A		2,00	24	21	14	25
51o_B		5,00	26	23	16	27
51o_C		8,00	26	23	16	27
52o_A		2,00	27	24	18	28
52o_B		5,00	29	26	19	29
52o_C		8,00	28	25	18	29
53o_A		2,00	26	23	16	26
53o_B		5,00	27	25	18	28
53o_C		8,00	27	24	17	28
54o_A		2,00	25	23	16	26
54o_B		5,00	27	24	17	27
54o_C		8,00	27	24	17	27
Spoelder_A	noord	1,00	43	40	34	44
Spoelder_A	Oost	1,00	41	39	32	42
Spoelder_A	West	1,00	39	37	30	40
Spoelder_A	Zuid	1,00	31	28	21	31
Spoelder_B	noord	5,00	44	41	35	45
Spoelder_B	Oost	5,00	42	39	32	43
Spoelder_B	West	5,00	40	37	31	41
Spoelder_B	Zuid	5,00	31	29	22	32
Spoelder_C	noord	8,00	45	43	36	46
Spoelder_C	Oost	8,00	43	40	33	44
Spoelder_C	West	8,00	42	39	32	42
Spoelder_C	Zuid	8,00	33	30	23	33

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: RP Rekmaat West Dundek
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Oostweg
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
01_A	Meetpunt	2,00	21	17	11	21
01_B	Meetpunt	5,00	21	17	12	22
01_C	Meetpunt	8,00	21	17	12	22
02_A	Meetpunt	2,00	21	17	12	21
02_B	Meetpunt	5,00	21	17	12	22
02_C	Meetpunt	8,00	21	17	12	22
03_A	Meetpunt	2,00	22	18	12	22
03_B	Meetpunt	5,00	22	18	13	23
03_C	Meetpunt	8,00	22	18	13	23
04_A	Meetpunt	2,00	23	19	14	24
04_B	Meetpunt	5,00	24	20	15	25
04_C	Meetpunt	8,00	24	20	15	25
05_A	Meetpunt	2,00	23	19	14	23
05_B	Meetpunt	5,00	23	19	14	24
05_C	Meetpunt	8,00	24	20	14	24
06_A	Meetpunt	2,00	24	20	15	25
06_B	Meetpunt	5,00	25	21	15	25
06_C	Meetpunt	8,00	25	21	16	25
07_A	Meetpunt	2,00	25	21	16	26
07_B	Meetpunt	5,00	26	22	17	26
07_C	Meetpunt	8,00	27	23	17	27
08_A	Meetpunt	2,00	26	22	17	26
08_B	Meetpunt	5,00	27	23	18	27
08_C	Meetpunt	8,00	28	24	19	28
09_A	Meetpunt	2,00	23	19	13	23
09_B	Meetpunt	5,00	25	21	15	25
09_C	Meetpunt	8,00	27	23	18	28
10_A	Meetpunt	2,00	24	20	15	25
10_B	Meetpunt	5,00	27	23	17	27
10_C	Meetpunt	8,00	32	28	22	32
100_A		2,00	21	17	11	21
100_B		5,00	21	17	12	22
100_C		8,00	23	19	13	23
101_A		2,00	30	26	21	31
101_B		5,00	31	27	22	31
101_C		8,00	32	28	22	32
102_A		2,00	35	31	25	35
102_B		5,00	36	32	27	36
102_C		8,00	37	33	28	38
103_A		2,00	34	30	25	35
103_B		5,00	35	31	26	36
103_C		8,00	36	32	27	36
104_A		2,00	37	33	27	37
104_B		5,00	38	34	29	38
104_C		8,00	39	35	30	39
105_A		2,00	37	33	28	38
105_B		5,00	39	35	30	39
105_C		8,00	40	36	31	40
106_A		2,00	39	35	29	39
106_B		5,00	40	36	30	40
106_C		8,00	41	37	31	41
107_A		2,00	35	31	26	36
107_B		5,00	36	32	27	37
107_C		8,00	37	33	28	38
108_A		2,00	34	30	24	34
108_B		5,00	34	30	25	35
108_C		8,00	36	32	26	36
109_A		2,00	32	28	23	32
109_B		5,00	33	29	24	33
109_C		8,00	34	30	25	35

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: RP Rekmaat West Dundek
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Oostweg
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
11_A	Woning	2,00	12	8	2	12
11_B	Woning	5,00	14	10	5	14
11_C	Woning	8,00	21	17	11	21
110_A		2,00	28	24	18	28
110_B		5,00	29	25	19	29
110_C		8,00	30	26	21	31
111_A		2,00	25	21	16	26
111_B		5,00	27	23	17	27
111_C		8,00	29	25	20	29
112_A		2,00	27	23	17	27
112_B		5,00	28	24	18	28
112_C		8,00	29	25	20	30
113_A		2,00	26	22	16	26
113_B		5,00	26	22	17	27
113_C		8,00	28	24	19	28
114_A		2,00	24	20	15	25
114_B		5,00	25	21	16	26
114_C		8,00	27	23	18	27
115_A		2,00	23	19	13	23
115_B		5,00	24	20	14	24
115_C		8,00	25	21	16	26
12_A	Woning	2,00	14	10	5	15
12_B	Woning	5,00	17	13	7	17
12_C	Woning	8,00	21	17	11	21
13_A	Woning	2,00	15	11	5	15
13_B	Woning	5,00	17	13	8	18
13_C	Woning	8,00	21	17	12	21
14_A	Woning	2,00	19	15	10	20
14_B	Woning	5,00	21	17	11	21
14_C	Woning	8,00	22	18	13	22
15_A		2,00	20	16	10	20
15_B		5,00	21	17	12	21
15_C		8,00	23	19	14	23
16_A		2,00	24	20	15	25
16_B		5,00	25	21	15	25
16_C		8,00	25	21	16	26
17_A		2,00	32	28	22	32
17_B		5,00	32	28	23	33
17_C		8,00	33	29	24	34
18_A		2,00	33	29	24	34
18_B		5,00	34	30	25	34
18_C		8,00	35	31	26	35
19_A		2,00	34	30	25	35
19_B		5,00	35	31	26	35
19_C		8,00	36	32	27	36
20_A		2,00	35	31	26	36
20_B		5,00	36	32	27	37
20_C		8,00	37	33	28	38
21_A	Meetpunt	2,00	36	32	27	37
21_B	Meetpunt	5,00	37	33	28	38
21_C	Meetpunt	8,00	39	35	29	39
43_A		2,00	43	39	34	43
43_B		5,00	44	40	35	45
43_C		8,00	45	41	36	46
43n_A		2,00	44	40	34	44
43n_B		5,00	45	41	36	45
43n_C		8,00	46	42	36	46
43z_A		2,00	43	39	34	44
43z_B		5,00	45	41	35	45
43z_C		8,00	45	41	36	46

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: RP Rekmaat West Dundek
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Oostweg
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
44_A		2,00	50	46	41	50
44_B		5,00	51	47	42	52
44 C		8,00	52	48	42	52
47n A		2,00	42	38	33	43
47n_B		5,00	43	39	34	44
47n_C		8,00	44	40	35	45
47o_A		2,00	43	39	34	44
47o_B		5,00	44	40	35	45
47o_C		8,00	45	41	36	46
47z_A		2,00	41	37	32	42
47z_B		5,00	42	38	33	43
47z_C		8,00	43	39	34	44
48n_A		2,00	46	42	37	46
48n_B		5,00	47	43	38	48
48n_C		8,00	48	44	39	48
48o_A		2,00	48	44	39	48
48o_B		5,00	49	45	40	50
48o_C		8,00	50	46	41	50
50n_A		2,00	38	34	29	39
50n_B		5,00	39	35	30	40
50n_C		8,00	40	36	31	41
50o_A		2,00	38	34	29	38
50o_B		5,00	39	35	30	39
50o C		8,00	40	36	31	41
50z_A		2,00	37	33	27	37
50z_B		5,00	38	34	28	38
50z_C		8,00	39	35	30	39
51o_A		2,00	45	41	36	46
51o_B		5,00	47	43	37	47
51o_C		8,00	47	43	38	48
52o_A		2,00	48	44	39	49
52o_B		5,00	50	46	40	50
52o_C		8,00	50	46	41	51
53o_A		2,00	48	44	39	49
53o_B		5,00	50	46	40	50
53o_C		8,00	50	46	41	50
54o_A		2,00	48	44	39	48
54o_B		5,00	49	45	40	50
54o_C		8,00	50	46	41	50
Spoelder_A	noord	1,00	40	36	31	41
Spoelder_A	Oost	1,00	45	41	36	46
Spoelder_A	West	1,00	28	24	19	29
Spoelder_A	Zuid	1,00	42	38	33	43
Spoelder_B	noord	5,00	41	37	32	41
Spoelder_B	Oost	5,00	46	42	37	46
Spoelder_B	West	5,00	29	25	20	30
Spoelder_B	Zuid	5,00	43	39	34	43
Spoelder_C	noord	8,00	42	38	33	42
Spoelder_C	Oost	8,00	47	43	38	47
Spoelder_C	West	8,00	31	27	22	32
Spoelder_C	Zuid	8,00	44	40	35	44

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Bijlage 2 Archeologisch onderzoek

RAAP-NOTITIE

Plangebied Leuriks-Oost, deelgebieden 1 t/m 4

Gemeente Enschede

Archeologisch vooronderzoek: waarderend veldonderzoek

Colofon

Opdrachtgever: Gemeente Enschede
Titel: Plangebied Leuriks-Oost, deelgebieden 1 t/m 4, gemeente Enschede; archeologisch vooronderzoek: een waarderend veldonderzoek
Status: eindversie
Datum: april 2008
Auteur: *H. Ringenier*
Bestandsnaam:
Projectcode: ENLE3
Projectleider: H. Ringenier
Projectmedewerker: J. Vosselman MA
ARCHIS-vondstmeldingsnummer: niet van toepassing
ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 26434
Autorisatie: drs. H.B.G. Scholte Lubberink

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.
Leeuwenveldseweg 5b
1382 LV Weesp
Postbus 5069
1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500
telefax: 0294-491 519
E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2008

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht de gemeente Enschede heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in februari 2008 een waarderend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de geplande nieuwbouw in plangebied Leuriks-Oost, gemeente Enschede. Het waarderend veldonderzoek richtte zich op vier deelgebieden die tijdens eerder archeologisch onderzoek aangemerkt zijn als mogelijke vuursteenvindplaatsen. Doel van het onderhavige onderzoek was daadwerkelijk vaststellen van de aan- of afwezigheid van vuursteenvindplaatsen en, voor zover mogelijk, een eerste indruk te geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

De ondiepe geologische ondergrond in de deelgebieden bestaat uit keileem. De top van dit gestuwde materiaal is veelal verweerd. Incidenteel is op het keileem nog een dun laagje dekzand aangetroffen. Centraal in het plangebied ligt een pleistoceen erosiedal dat op eind van de laatste ijstijd opgevuld met dekzand.
De bodemopbouw is grotendeels verstoord, soms zelfs tot in het keileem. Af en toe reiken de verstoringen minder diep en is er nog een restant van een podzol aanwezig. De verstoorde bodemopbouw is vrijwel zeker het gevolg van agrarische activiteiten en de aanplant van bomen.

Tijdens het veldonderzoek zijn in alle deelgebieden fragmenten vuursteen aangetroffen. Het betrof echter zonder uitzondering als natuurlijk aan te merken vuursteen. Archeologische indicatoren zijn in geen van de deelgebieden waargenomen.

Op grond van het ontbreken van (concrete) aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten wordt ten aanzien van plangebied Leuriks-Oost, deelgebieden 1 t/m 4 geen vervolgonderzoek aanbevolen.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van gemeente Enschede heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in februari 2008 een waarderend veldonderzoek uitgevoerd in vier deelgebieden binnen plangebied Leuriks-Oost in de gemeente Enschede. Naar aanleiding van archeologisch onderzoek uit 2007 zijn deze deelgebieden aangemerkt als mogelijke vuursteenvindplaats (Van den Berghe, 2007). Op grond van dit onderzoek is destijds een proefsleuvenonderzoek aanbevolen, echter in overleg met de gemeente Enschede (de heer Van Tubbergh) is besloten in de deelgebieden een waarderend booronderzoek uit te voeren. Doel van het waarderend booronderzoek was het daadwerkelijk vaststellen van de aan- of afwezigheid van de vuursteenvindplaatsen en, indien mogelijk, een indruk geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

1.2 Plangebied

Plangebied Leuriks-Oost ligt aan de oostzijde van de bebouwde kom van Enschede (figuur 1). Het plangebied wordt ingeklemd tussen de Gronausestraat in het noorden, de Oostweg in het oosten en de Keppelerweg in het zuiden.
De totaal te onderzoeken oppervlakte bedroeg circa 1,4 ha. Het gehele plangebied staat afgebeeld op kaartblad 34G van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaten van de afzonderlijke deelgebieden zijn respectievelijk 260.700/470.875, 260.825/470.890, 260.690/471.060 en 260.900/471.020. Ten tijde van het veldonderzoek was het plangebied voornamelijk in gebruik als grasland; een klein deel ter hoogte van deelgebied 1 bestond uit bos.

Zie voor de vier deelgebieden figuur 1.

1.3 Onderzoeksopzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit waarderend veldonderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen die gelden in de archeologische beroepsgroep c.q. de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.1 (KNA).
RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), die valt onder de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; http://www.sikb.nl). In het kader

van het Interimbeleid werkt RAAP onder de opgravingsvergunning van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Doorgaans wordt voorafgaand aan een veldonderzoek een bureauonderzoek uitgevoerd om na te gaan of er reeds archeologische vondsten uit het plangebied geregistreerd staan en om ten behoeve van het veldwerk de landschappelijke (geologische en bodemkundige) kenmerken alsmede de gespecificeerde archeologische verwachting te bepalen. Een dergelijk bureauonderzoek is tijdens het archeologisch onderzoek uit 2007 verricht, derhalve wordt hier volstaan met een beknopt overzicht van de resultaten van het eerder uitgevoerde onderzoek.

2.2 Resultaten

Geomorfologie en bodem
Geomorfologisch gezien liggen de deelgebieden op een hoge grondmorenerug (keileem) waarin zich een droogdal heeft gevormd. Aan het eind van de laatste ijstijd is deze keileeem afgedekt met dekzand (Stiboka/RGD, 1979). Zowel de (deels) met dekzand bedekte grondmorene als het droogdal zijn tijdens het onderzoek uit 2007 geconstateerd. De top van het keileem is sterk verweerd (Van den Berghe, 2007). De bodem bestaat voornamelijk uit laarpodzolen, een klein deel wordt gevormd door oude kleigronden (Stiboka, 1979).

Archeologie
In ARCHIS staat direct ten noorden van de deelgebieden één vindplaats geregistreerd (ARCHIS-vondstmeldingsnummer 403683). Het betreft een vuursteenvindplaats uit het Laat Paleolithicum. Tijdens het veldonderzoek in plangebied Leuriks-Oost in 2007, zijn vier mogelijke vuursteenvindplaatsen aangetroffen. Deze dateren in Laat Paleolithicum en/of het Vroeg Mesolithicum (Van den Berghe, 2007).

Archeologische verwachting
Volgens de *'Archeologische verwachtingskaart van de gemeente Enschede'* (Lotte & Tebbens, 2005) liggen de deelgebieden in een zone met een middelhoge archeologische verwachting voor het aantreffen van vindplaatsen uit alle perioden. Gezien de archeologische artefacten uit (de directe omgeving van) het plangebied geldt deze verwachting vooral voor vuursteenvindplaatsen uit de periode Laat Paleolithicum t/m Vroeg

Mesolithicum. Doorgaans gaat het om kleine, geïsoleerde vindplaatsen. Gezien de landschappelijke situatie wordt verwacht dat de archeologisch resten zich in de basis van de podzolbodem of de top van het verweerde keileem dan wel het dekzand bevinden.

Periode	Datering				
Nieuwe tijd	1500		-	heden	
Late Middeleeuwen	1050		-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450		-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12	voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800		-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000		-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300		-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800		-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000		-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

Waarderend archeologisch onderzoek onderscheidt zich wat betreft methode in het algemeen niet van een karterend onderzoek. Essentieel verschil is dat het aantal waarnemingen (= boorpunten) bij een waarderend onderzoek beduidend groter is dan bij een karterend onderzoek. Het dichte boornet is noodzakelijk om uitspraken te kunnen doen over aspecten zoals de kwaliteit (gaafheid en conservering), omvang, diepteligging, aard en datering van een mogelijke vindplaats. Vastgesteld wordt onder andere in hoeverre het bodemprofiel intact is en/of eventuele archeologische resten door natuurlijke erosie of antropogene verstoringen zijn aangetast. De dichtheid van boringen wordt afgestemd op de situatie ter plaatse. In het onderhavig onderzoek zijn de boringen in raaien gezet op een onderlinge afstand van 12,5 meter. De afstand tussen twee boorraaien bedroeg 10 meter. Door de boorpunten ten opzichte van die in de naastgelegen raaien te laten verspringen, wordt een grid van gelijkbenige driehoeken verkregen. Op deze wijze wordt een optimale verdeling van de boorpunten over de het te waarderen gebied verkregen. Tijdens het veldonderzoek zijn in totaal 98 verricht, verdeelt over de verschillende deelgebieden. Vanwege de aanwezigheid van wegverharding en een sloot konden 3 boringen niet gezet worden. Zie voor de boringen figuur 2.

Er is geboord tot maximaal 1,2 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 15 cm. De boringen zijn conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). Er zijn geen monsters genomen. Het opgeboorde materiaal is daar waar mogelijk gezeefd met een zeef met een maaswijdte van 0,4 cm. Het zeefresidu is met het blote oog geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische indicatoren.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

Deelgebied 1
De ondiepe geologische ondergrond in dit deelgebied bestaat uit (verweerd) keileem (C-horizont). De top van het keileem is doorgaans op dieptes variërend van 0,4 tot 0,7 m -Mv aangetroffen. De bodemopbouw is deels verstoord tot op de C-horizont. In enkele gevallen reiken de verstoringen minder diep en is er nog een restant van een podzol in de vorm van een B- of een BC-horizont geconstateerd. Ongetwijfeld zijn de bodemverstoringen het gevolg van de aanplant van bomen ter plaatse.

Deelgebieden 2, 3 en 4
In deze deelgebieden is keileem aangetroffen op dieptes tussen 0,3 en 0,5 m -Mv. De bovenkant van deze gestuwde afzetting is veelal verweerd. Incidenteel is op het keileem nog een dun laagje dekzand waargenomen. Aan de zuidzijde van deelgebied 4 is een dikker pakket dekzand geconstateerd (figuur 2; boringnummers 95 t/m 101). Deze eolische afzetting is waargenomen tussen ca. 0,35 en 0,7 m -Mv; de onderkant van deze laag is niet bepaald. Het dikkere pakket dekzand is de opvulling van een pleistoceen erosiedal (op de Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000 aangeduid als droogdal), dat thans nog watervoerend is.
De bodem in de deelgebieden bestaat een donkerbruin, humeus pakket grond met een dikte van 0,3 tot 0,5 m, dat direct op het keileem rust. Het bodemprofiel kan als verstoord aangemerkt worden. In dit grindrijke cultuurdek zijn sporadisch nog resten van een E- en/of een B-horizont waarneembaar. De verstoorde bodemopbouw is vrijwel zeker het gevolg van machinale agrarische activiteiten. Incidenteel zetten de verstoringen zich door tot in de C-horizont, tot een diepte van ca. 0,7 m -Mv.

Archeologie
Tijdens het waarderend booronderzoek zijn in alle deelgebieden veel fragmenten vuursteen aangetroffen. Dit vuursteen is echter zonder uitzondering als natuurlijk aan te merken. Archeologische indicatoren zijn in de deelgebieden niet waargenomen.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Het veldonderzoek in plangebied Leuriks-Oost, deelgebieden 1 t/m 4 heeft uitgewezen dat de ondiepe geologische ondergrond uit (verweerd) keileem bestaat. Ongeveer centraal in het plangebied heeft zich in het keileem een erosiedal ingesneden. Dit erosiedal is thans grotendeels opgevuld met dekzand. De bodemopbouw in de deelgebieden is grotendeels verstoord. Lokaal zijn nog resten van een laarpodzol aangetroffen.

In geen van de deelgebieden zijn archeologische indicatoren waargenomen.

4.2 Aanbevelingen

Op grond van het ontbreken van (concrete) aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten wordt ten aanzien van plangebied Leuriks-Oost, deelgebieden 1 t/m 4 geen vervolgonderzoek aanbevolen. Op grond van onderhavig onderzoek kunnen vanuit archeologisch oogpunt de geplande ingrepen zonder bezwaren worden uitgevoerd.

Literatuur

Berghe, K.J. van den, 2007. Plangebied Leuriks-Oost, gemeente Enschede; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek. *RAAP-notitie* 2405. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Brinkkemper, O., e.a. (redactie), 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.

Lotte, R.M. & L.A. Tebbens (redactie), 2005. Gemeente Enschede. Archeologische Verwachtingskaart. *BAAC-rapport* 04.238. BAAC bv, 's Hertogenbosch/Deventer.

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters.* Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Stiboka, 1979. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij de kaartbladen 34 West Enschede en 34 Oost Enschede - 35 Glanerbrug.* Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Stiboka/RGD, 1979. *Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000.* Stichting voor Bodemkartering/Rijks Geologische Dienst, Wageningen/Haarlem.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS ARCHeologisch Informatie Systeem
CvAK College voor de Archeologische Kwaliteit
KNA Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv beneden maaiveld
RACM Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten
SIKB Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Overzicht van figuren en tabellen

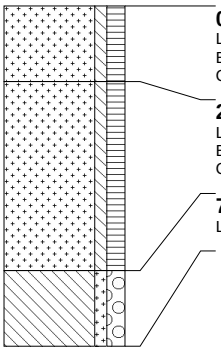
Figuur 1. Ligging plangebied.
Figuur 2. Resultaten booronderzoek.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

boring: ENLE3-1

datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



0 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

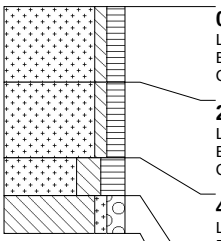
20 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, lichtgrijs, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: verstoord
Opmerking: G2

70 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 90 cm -Mv

boring: ENLE3-2

datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



0 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

20 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, bruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: verstoord
Opmerking: G2

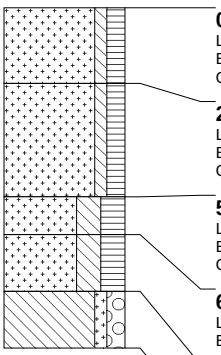
40 cm -Mv
Lithologie: zand, sterk siltig, sterk humeus, bruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: verstoord
Opmerking: G2

50 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-3

datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



0 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

20 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, grijs, matig fijn
Bodemkundig: E-horizont
Opmerking: G2

50 cm -Mv
Lithologie: zand, sterk siltig, sterk humeus, donkerbruin, matig fijn
Bodemkundig: B-horizont
Opmerking: G2

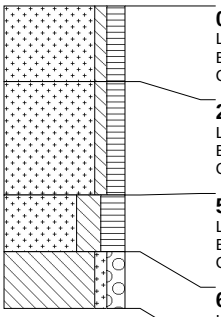
60 cm -Mv
Lithologie: zand, sterk siltig, sterk humeus, geel, matig fijn
Bodemkundig: BC-horizont

75 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 90 cm -Mv

boring: ENLE3-4

datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



0 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

20 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, grijs, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: verstoord
Opmerking: G2

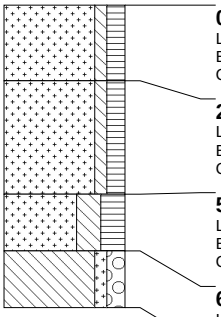
50 cm -Mv
Lithologie: zand, sterk siltig, sterk humeus, donkerbruin, matig fijn
Bodemkundig: BC-horizont
Opmerking: G2

65 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 80 cm -Mv

boring: ENLE3-5

datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



0 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

20 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, grijs, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: verstoord
Opmerking: G2

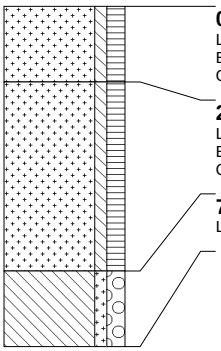
50 cm -Mv
Lithologie: zand, sterk siltig, sterk humeus, donkerbruin, matig fijn
Bodemkundig: BC-horizont
Opmerking: G2

65 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 80 cm -Mv

boring: ENLE3-6

datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



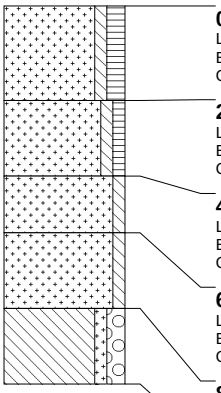
0 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: verploegd tot in E-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

20 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: verstoord
Opmerking: G2

70 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 90 cm -Mv

boring: ENLE3-7
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



0 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: verploegd tot in E-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

25 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, zwak humeus, grijs, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: verstoord
Opmerking: G2

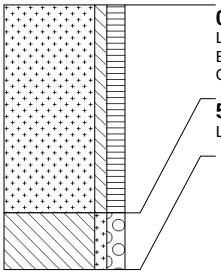
45 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, lichtbruin, matig fijn
Bodemkundig: B-horizont, enkele Fe-vlekken
Opmerking: G2

60 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, donkerbruin, matig fijn
Bodemkundig: BC-horizont
Opmerking: G2

80 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 100 cm -Mv

boring: ENLE3-8
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

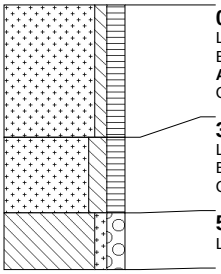


0 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: verploegd tot in C-horizont, interpretatie: verstoord
Opmerking: G2

55 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 70 cm -Mv

boring: ENLE3-9
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



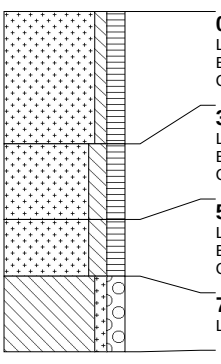
0 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Archeologie: fragmenten bouwpuin (onbepaald)
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, bruin, matig fijn
Bodemkundig: E-horizont, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2

55 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 70 cm -Mv

boring: ENLE3-10
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



0 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, bruin, matig fijn
Bodemkundig: B-horizont, enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2

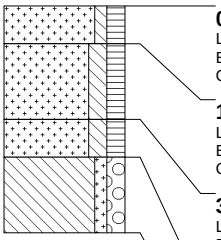
55 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, bruingeel, matig fijn
Bodemkundig: BC-horizont, enkele Fe-vlekken
Opmerking: G2

70 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 90 cm -Mv

boring: ENLE3-11

datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



0 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

10 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, grijsbruin, matig fijn
Bodemkundig: verploegd tot in B-horizont, enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2

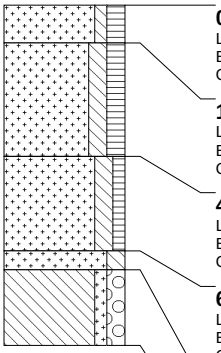
30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, bruingeel, matig fijn
Bodemkundig: BC-horizont, enkele Fe-vlekken
Opmerking: G2

40 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-12

datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



0 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

10 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, grijs, matig fijn
Bodemkundig: E-horizont, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2

40 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, zwak humeus, bruin, matig fijn
Bodemkundig: B-horizont, Fe-concreties
Opmerking: G2

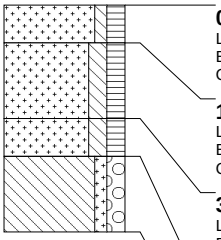
65 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, bruin, matig fijn
Bodemkundig: BC-horizont, enkele Fe-vlekken
Opmerking: G2

70 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 90 cm -Mv

boring: ENLE3-13

datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



0 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

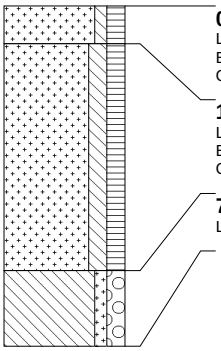
10 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, grijsbruin, matig fijn
Bodemkundig: verploegd tot in B-horizont, enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, bruingeel, matig fijn
Bodemkundig: BC-horizont, enkele Fe-vlekken
Opmerking: G2

40 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-14
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



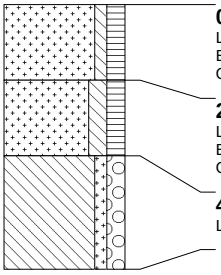
0 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: strooisellaag, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

10 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: verploegd tot in B-horizont, enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2

70 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 90 cm -Mv

boring: ENLE3-15
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



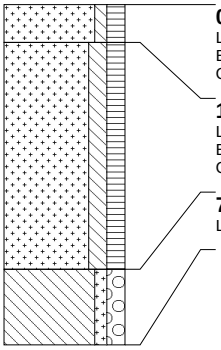
0 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: strooisellaag, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

20 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verstoord
Opmerking: G2

40 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 70 cm -Mv

boring: ENLE3-16
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



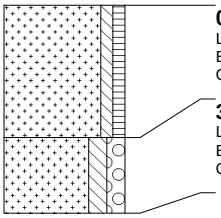
0 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: strooisellaag, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

10 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: verploegd tot in B-horizont, enkele Fe-vlekken, interpretatie: verstoord
Opmerking: G2

70 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 90 cm -Mv

boring: ENLE3-17
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

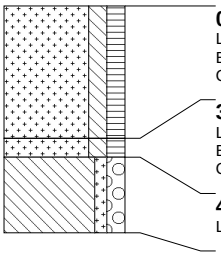


0 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, zwak humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig grindig, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: C-horizont, enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: drijfnat DZ/KL menglaag

Einde boring op 55 cm -Mv

boring: ENLE3-18
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



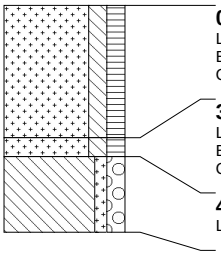
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: verstoord
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: EB-horizont, enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

40 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-19
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



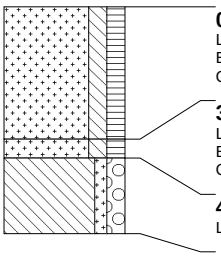
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: verstoord
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: EB-horizont, enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

40 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-20
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



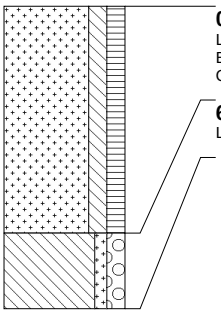
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: verstoord
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: EB-horizont, enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

40 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-21
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

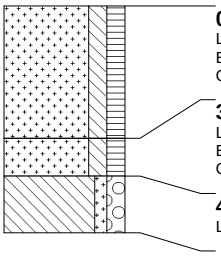


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: verstoord
Opmerking: G2

60 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 80 cm -Mv

boring: ENLE3-22
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



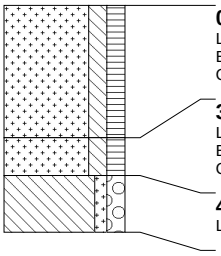
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

45 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-23
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



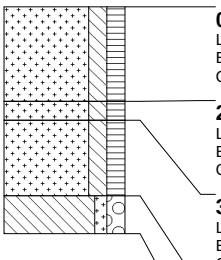
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

45 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-24
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

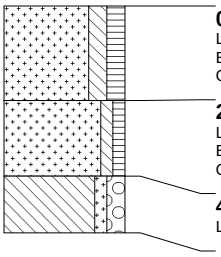
25 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, grijs, matig fijn, interpretatie: dekzand
Bodemkundig: EB-horizont, enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G1

30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, grijs, matig fijn, interpretatie: dekzand
Bodemkundig: B-horizont, enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G1

50 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-25
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



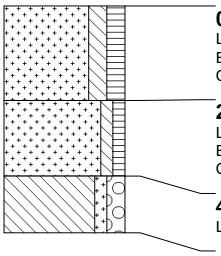
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

25 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, zwak humeus, grijs, matig fijn, interpretatie: dekzand
Bodemkundig: EB-horizont, enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G1

45 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-26
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



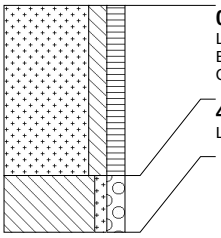
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

25 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, zwak humeus, grijs, matig fijn, interpretatie: dekzand
Bodemkundig: EB-horizont, enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G1

45 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-27
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

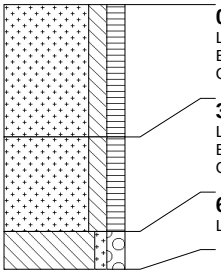


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

45 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-28
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



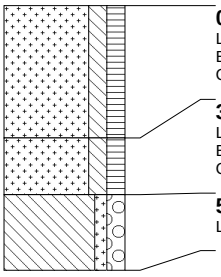
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

60 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 70 cm -Mv

boring: ENLE3-29
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



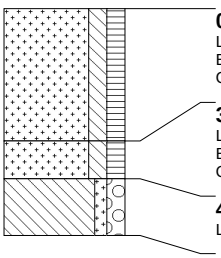
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

50 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 70 cm -Mv

boring: ENLE3-30
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



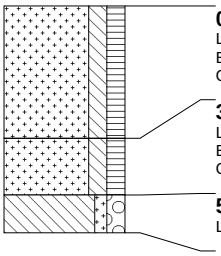
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

45 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-31
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



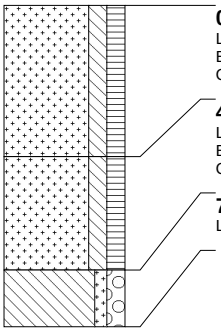
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

50 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-32
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



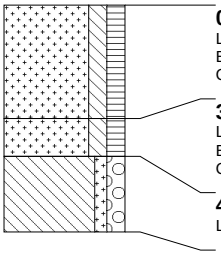
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

40 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

70 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 85 cm -Mv

boring: ENLE3-33
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



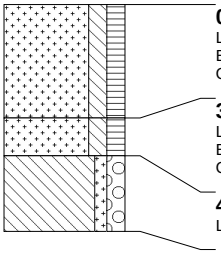
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

40 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-34
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



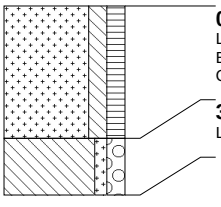
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

40 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-35
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

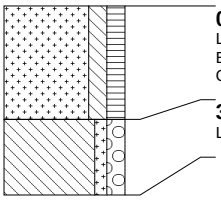


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 50 cm -Mv

boring: ENLE3-36
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

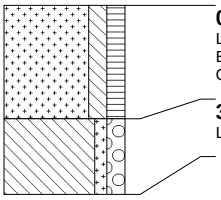


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 50 cm -Mv

boring: ENLE3-37
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

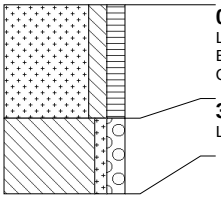


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 50 cm -Mv

boring: ENLE3-39
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

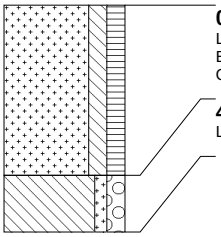


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G3

30 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 50 cm -Mv

boring: ENLE3-40
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

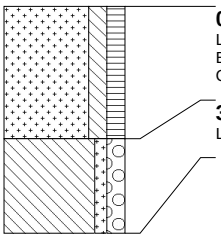


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G3

45 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-41
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

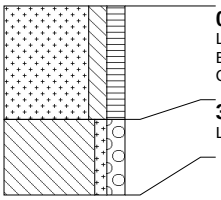


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G3

35 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-42
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

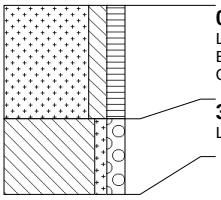


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G3

30 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 50 cm -Mv

boring: ENLE3-43
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

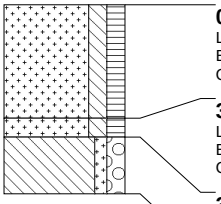


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G3

30 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 50 cm -Mv

boring: ENLE3-44
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



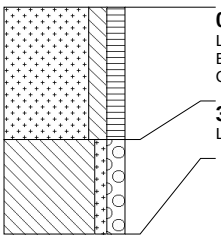
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

35 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 50 cm -Mv

boring: ENLE3-45
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

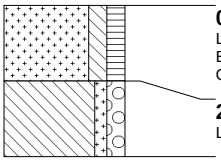


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G3

35 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-47
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

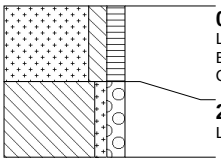


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G3

20 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 40 cm -Mv

boring: ENLE3-48
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

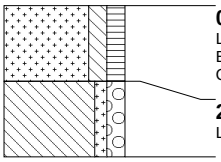


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G3

20 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 40 cm -Mv

boring: ENLE3-49
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

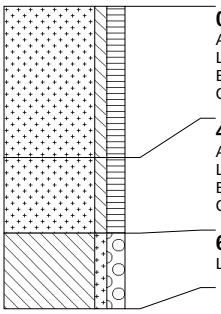


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G3

20 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 40 cm -Mv

boring: ENLE3-51
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



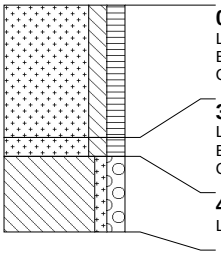
0 cm -Mv
Algemeen: aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G1

40 cm -Mv
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, bruingeel, matig fijn, interpretatie: dekzand
Bodemkundig: BC-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G1

60 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 80 cm -Mv

boring: ENLE3-52
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



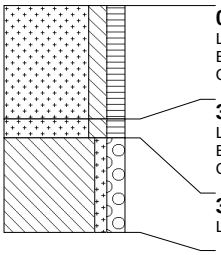
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

40 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-53
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



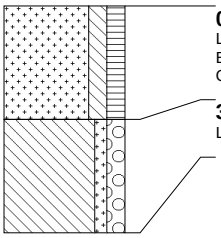
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

35 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-54
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

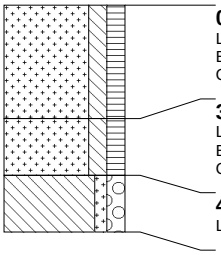


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-55
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



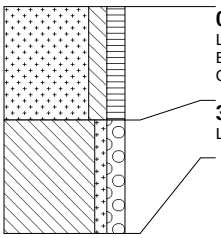
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

45 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-56
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

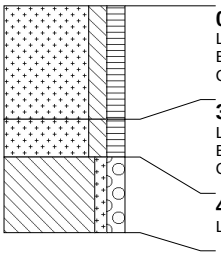


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-57
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



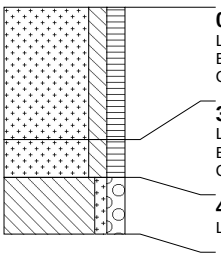
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

40 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-58
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



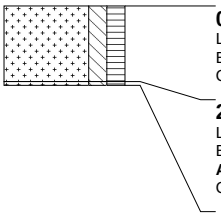
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

45 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-59
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

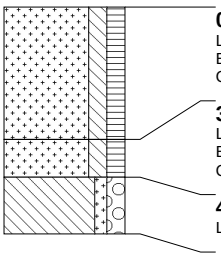


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

20 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Archeologie: ondoordringbaar bouwpuin (onbepaald)
Opmerking: G2

Einde boring op 21 cm -Mv

boring: ENLE3-60
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



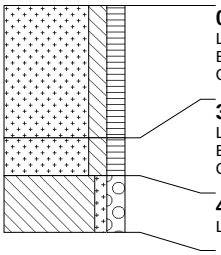
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

45 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-61
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



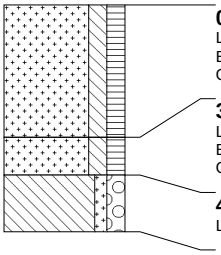
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

45 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-62
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



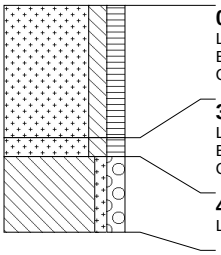
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

45 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-63
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



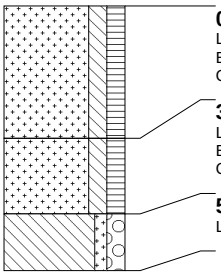
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

40 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-64
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



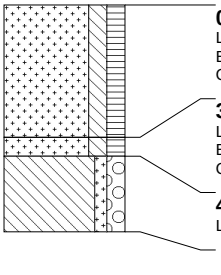
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

55 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 70 cm -Mv

boring: ENLE3-65
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



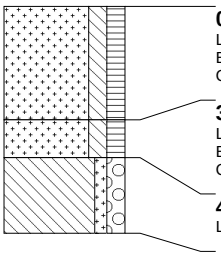
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

40 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-66
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



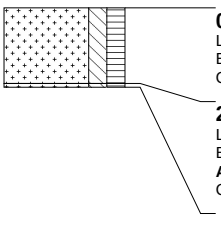
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

40 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-67
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

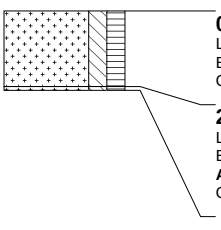


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

20 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Archeologie: ondoordringbaar bouwpuin (onbepaald)
Opmerking: G2

Einde boring op 21 cm -Mv

boring: ENLE3-68
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

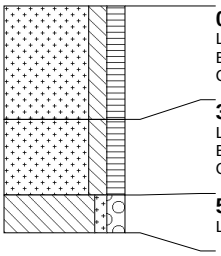


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

20 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Archeologie: ondoordringbaar bouwpuin (onbepaald)
Opmerking: G2

Einde boring op 21 cm -Mv

boring: ENLE3-69
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



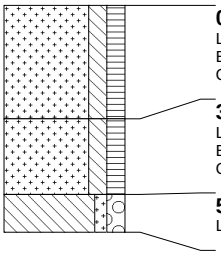
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

50 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-70
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



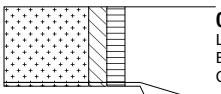
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

50 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-71
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

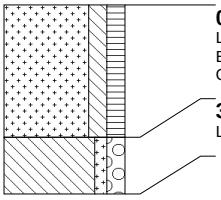


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

20 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Archeologie: ondoordringbaar bouwpuin (onbepaald)
Opmerking: G2

Einde boring op 21 cm -Mv

boring: ENLE3-72
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

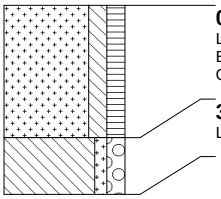


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 50 cm -Mv

boring: ENLE3-73
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

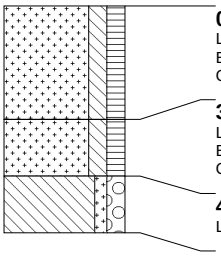


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 50 cm -Mv

boring: ENLE3-74
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



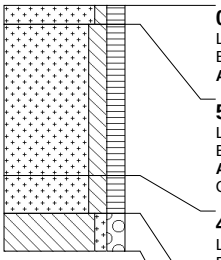
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

45 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-75
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



0 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: strooisellaag, interpretatie: bouwvoor
Archeologie: fragmenten bouwpuin (onbepaald)

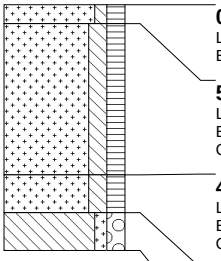
5 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Archeologie: fragmenten bouwpuin (onbepaald)
Opmerking: G2

45 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

55 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 65 cm -Mv

boring: ENLE3-76
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



0 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: strooisellaag, interpretatie: bouwvoor

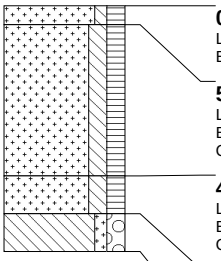
5 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

45 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

55 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 65 cm -Mv

boring: ENLE3-77
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



0 cm -Mv
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: strooisellaag, interpretatie: bouwvoor

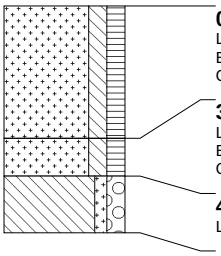
5 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

45 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

55 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 65 cm -Mv

boring: ENLE3-78
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



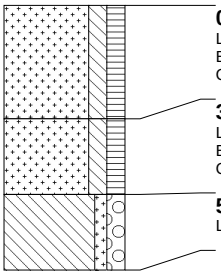
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

45 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-79
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



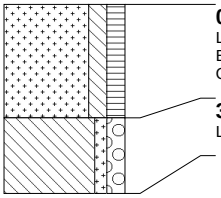
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

50 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 70 cm -Mv

boring: ENLE3-80
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

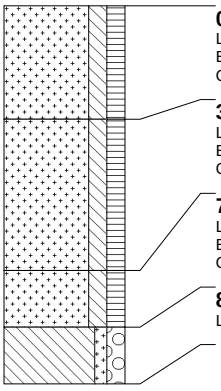


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 50 cm -Mv

boring: ENLE3-81
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

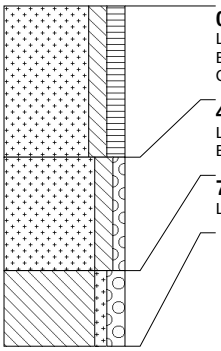
30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: verstoord
Opmerking: G2

70 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

85 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 100 cm -Mv

boring: ENLE3-82
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



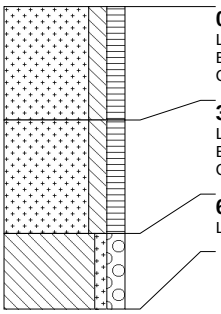
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

40 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, zwak grindig, donkerbruingrijs, matig grof
Bodemkundig: C-horizont, interpretatie: bouwvoor

70 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 90 cm -Mv

boring: ENLE3-83
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



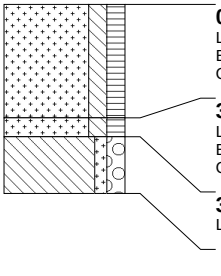
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

60 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 80 cm -Mv

boring: ENLE3-84
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



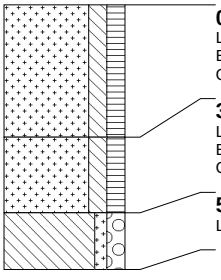
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

35 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 50 cm -Mv

boring: ENLE3-85
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



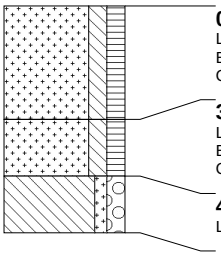
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

55 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 70 cm -Mv

boring: ENLE3-86
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



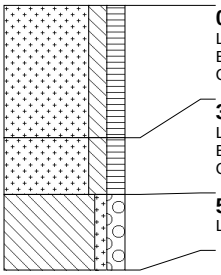
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

45 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-87
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



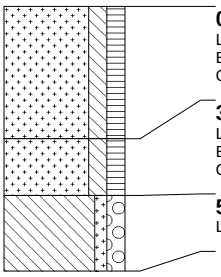
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

50 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 70 cm -Mv

boring: ENLE3-88
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



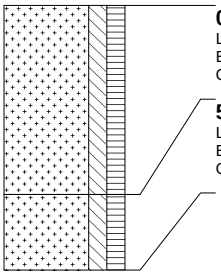
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

50 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 70 cm -Mv

boring: ENLE3-89
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost

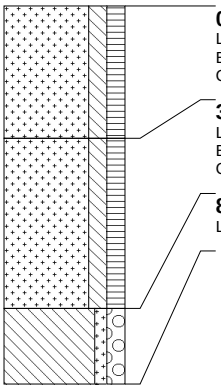


0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

50 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, lichtgrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, volledig gereduceerd, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: beek

Einde boring op 70 cm -Mv

boring: ENLE3-90
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



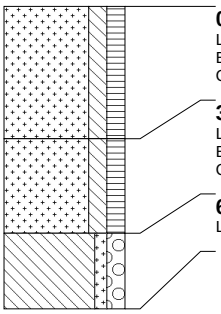
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

80 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 100 cm -Mv

boring: ENLE3-91
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



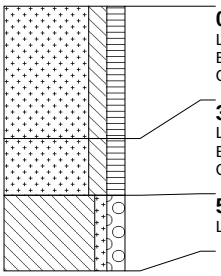
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

60 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 80 cm -Mv

boring: ENLE3-92
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



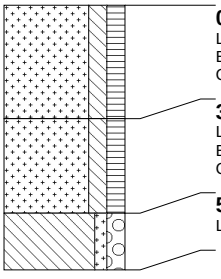
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

50 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 70 cm -Mv

boring: ENLE3-93
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



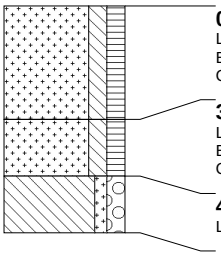
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

55 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 70 cm -Mv

boring: ENLE3-94
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



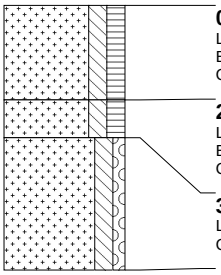
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2 DZ/KL menglaag

45 cm -Mv
Lithologie: leem, zwak zandig, matig grindig, grijsgroen, interpretatie: keileem, grondmorene

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-95
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



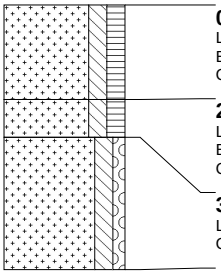
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

25 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2, menglaag

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, zwak grindig, grijsgroen, matig fijn, interpretatie: dekzand
Opmerking: erosiedal

Einde boring op 70 cm -Mv

boring: ENLE3-96
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



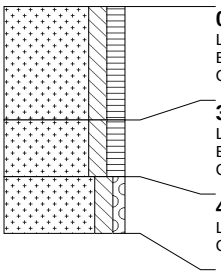
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

25 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2, menglaag

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, zwak grindig, grijsgroen, matig fijn, interpretatie: dekzand
Opmerking: erosiedal

Einde boring op 70 cm -Mv

boring: ENLE3-97
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

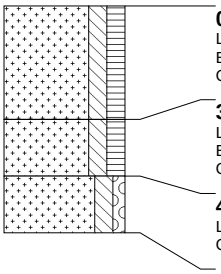
30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2, menglaag

45 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, zwak grindig, grijsgroen, matig fijn, interpretatie: dekzand
Opmerking: erosiedal

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-98

datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

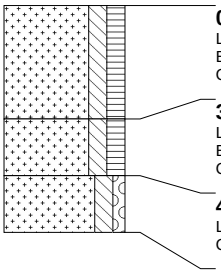
30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2, menglaag

45 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, zwak grindig, grijsgroen, matig fijn, interpretatie: dekzand
Opmerking: erosiedal

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-99

datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: G2

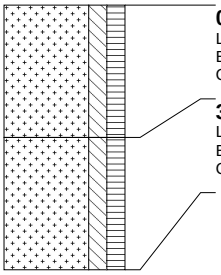
30 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, geelbruin, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verploegd
Opmerking: G2, menglaag

45 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, zwak grindig, grijsgroen, matig fijn, interpretatie: dekzand
Opmerking: erosiedal

Einde boring op 60 cm -Mv

boring: ENLE3-100

datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



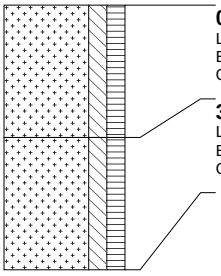
0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: g1

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, lichtgrijs, matig fijn, interpretatie: dekzand
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: erosiedal

Einde boring op 70 cm -Mv

boring: ENLE3-101

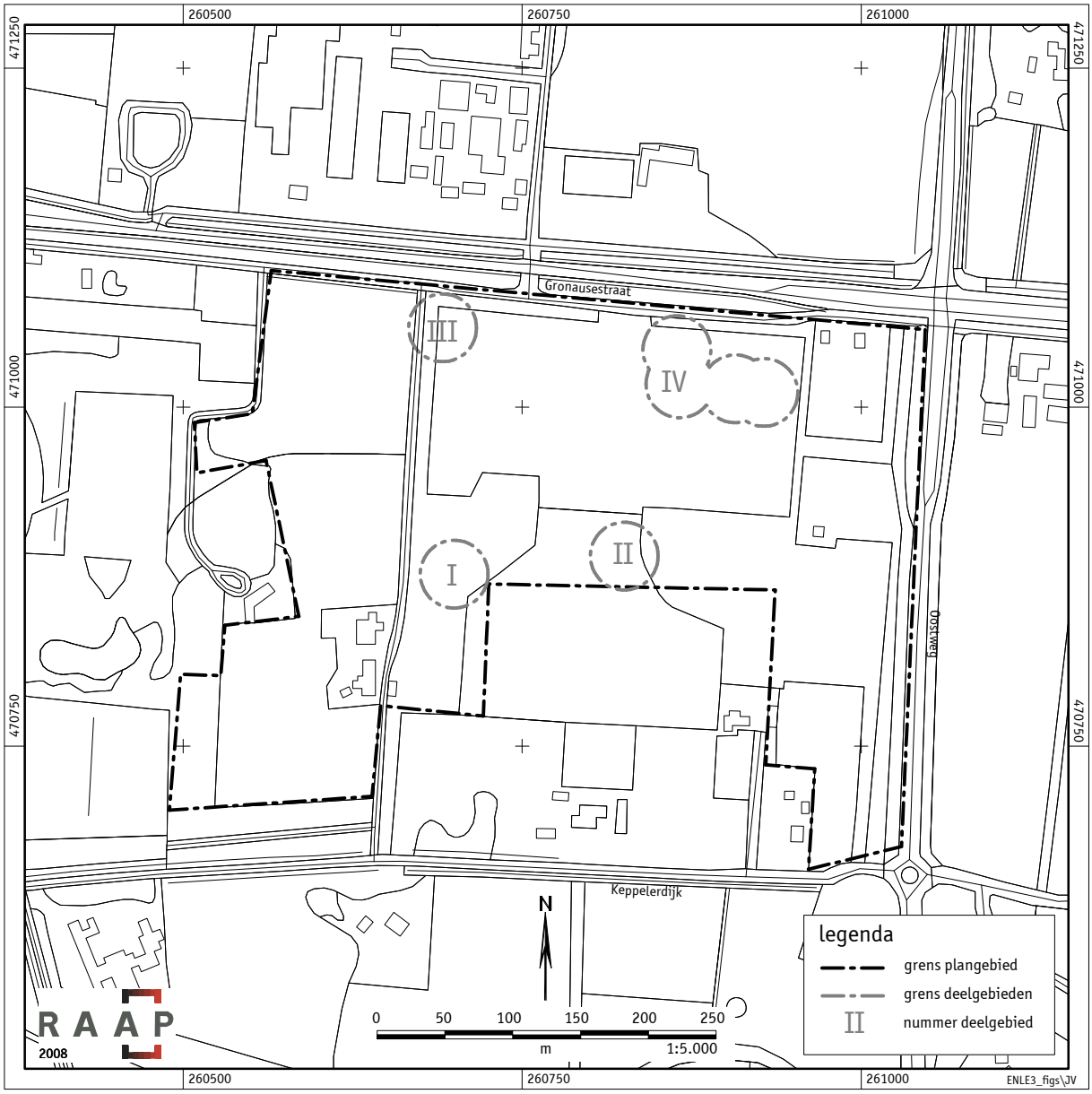
datum: 26-2-2008, provincie: Overijssel, gemeente: Enschede, opdrachtgever: Gemeente Enschede, uitvoerder: RAAP Oost



0 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: regelmatig geploegd/bewerkte A-horizont, interpretatie: bouwvoor
Opmerking: g1

35 cm -Mv
Lithologie: zand, matig siltig, matig humeus, lichtgrijs, matig fijn
Bodemkundig: volledig gereduceerd
Opmerking: erosiedal

Einde boring op 70 cm -Mv



Figuur 1. Ligging plangebied.



Figuur 2. Resultaten booronderzoek.

Bijlage 3 Bodemkundig-hydrologischonderzoek

Raadgevend Ingenieursbureau
Wiertsema & Partners B.V.
Feithspark 6 9356 BZ Tolbert
Postbus 27 9356 ZG Tolbert
Tel. (0594) 51 68 64
Fax (0594) 51 64 79
E-mail: info@wiertsema.nl
Internet: www.wiertsema.nl

Wiertsema & Partners

RAADGEVEND INGENIEURS

Bodemkundig en hydrologisch onderzoek

ten behoeve van de aanleg van plangebied "De Leuriks-Oost" te Enschede

Opdrachtnummer

VN-45887B

versie 1.0

Opdrachtgever

Gemeente Enschede
Postbus 20
7500 AA Enschede

Datum rapport

10 juli 2009

Wiertsema & Partners

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**	**1**
2	**Geïnventariseerde gegevens**	**2**
2.1	Bestaande onderzoeksgegevens	2
2.2	Project	2
3	**Bodemopbouw**	**5**
3.1	Regionaal	5
3.2	Lokaal	5
3.3	Infiltratiemogelijkheden	5
4	**Geohydrologie**	**6**
4.1	Grondwaterstanden	6
4.2	Afwatering	7
4.3	Doorlatendheid ondergrond	7
4.4	Systeembeschrijving	7
5	**Waterhuishouding**	**10**
5.1	Geplande inrichting	10
5.2	Ontwateringseis	10
5.2.1	Ophogen van het terrein	11
5.2.2	Verbeteren gebiedsontwatering	13
5.2.3	Reguleren van de oppervlakkige afvoer van toekomstig verhard gebied	15
5.3	Terreinophoging gecombineerd met drainage	15
6	**Slotopmerkingen en aandachtspunten**	**18**

Bijlagen

1. Peilbuisgegevens uit Dinoloket
2. Lokaal peilbuizennetwerk
3. Lokale grondwaterstandsgegevens
4. Inrichtingsplan waterhuishouding
5. Analyseresultaten grondwater

1 Inleiding

Ten behoeve van de aanleg van het plangebied "De Leuriks-Oost" te Enschede is in opdracht van Gemeente Enschede door ons bureau een bodemkundig-hydrologisch rapport opgesteld.

Aanleiding voor dit onderzoek is de geplande nieuwbouw van de wijk Leuriks-Oost. Doel van dit rapport is het verkrijgen van inzicht in de bodemopbouw en de hydrologische situatie van het gebied. Vervolgens zal op basis van de voorhanden gegevens een advies betreffende het onwateringsniveau in relatie tot mogelijk extra voorzieningen zoals ophoging of detailontwatering worden opgesteld.

In dit rapport zijn de relevante gegevens voor het opstellen van het advies weergegeven. Hoofdstuk 2 is een weergave van de beschikbare/geïnventariseerde gegevens, waarna in hoofdstuk 3 een beschrijving van de bodemopbouw ter plaatse volgt. Vervolgens zijn in hoofdstuk 4 de verwachte grondwaterstanden ter plaatse weergegeven. Het minimale aanlegniveau ten behoeve van de ontwatering is in hoofdstuk 5 weergegeven. Ten slotte volgen in hoofdstuk 6 slotopmerkingen ten aanzien van het opgestelde advies.

2 Geïnventariseerde gegevens

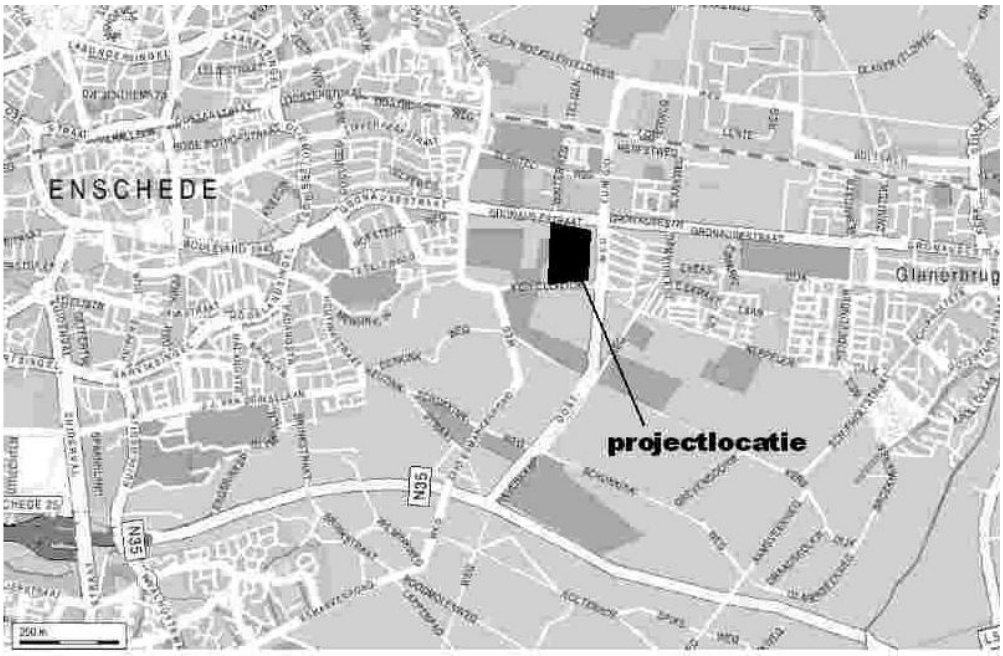
2.1 Bestaande onderzoeksgegevens

Dit bemalingsadvies is tot stand gekomen op basis van de volgende gegevens, te weten:

- Door ons bureau uitgevoerd grondonderzoek met rapportnummers VN-45887, d.d. 30 mei 2008 en VN-45887A, d.d. 10 november 2008.
- REGIS en Grondwaterkaart van TNO (kaartblad 34 Oost, 35).
- Lokale grondwaterstandsgegevens over de periode december 2008 tot april 2009
- Peilbuisgegevens uit het archief van TNO (dinoloket).
- Door opdrachtgever aangeleverde projectgegevens.

2.2 Project

Het project omvat de aanleg van een nieuwbouwwijk. Het terrein beslaat een oppervlakte van ongeveer 350 x 400 m. De locatie bevindt zich aan de oostzijde van Enschede. De ligging van de locatie is weergegeven in figuur 2.1.



Figuur 2.1 Ligging projectlocatie.

Het gebied is gelegen aan de rand van een stuwwal en kenmerkt zich door een geaccidenteerd en aflopend terreinoppervlak.

De grondwaterstanden in het gebied zijn relatief hoog. Door de nieuwe invulling van het gebied (van onbebouwd naar bebouwd) zullen andere eisen worden gesteld aan de waterhuishouding ter plaatse. Ten aanzien van de aangepaste eisen van de waterhuishouding zijn er twee belangrijke elementen te onderscheiden:

1. Eisen aan de hoogste grondwaterstanden.
2. Toename van piekafvoeren als gevolg van toename van het verharde oppervlakte.

Ad. 1. Grondwaterstanden

Door de veranderende invulling van het gebied worden eisen gesteld aan de hoogte van de grondwaterstanden, met name aan de waarde van de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG). Deze eis wordt gedefinieerd aan de hand van de benodigde ontwatering (i.e. is de hoogte van de GHG ten opzichte van het maaiveld). De gemeente hanteert de volgende ontwateringsnormen:

- primaire wegen: 1,0 m– maaiveld
- secundaire wegen: 0,7 m– maaiveld
- bouwwerken met kruipruimte: 0,7 m– maaiveld
- bouwwerken zonder kruipruimte: 0,5 m– maaiveld
- groen 0,5 m– maaiveld

Ad 2. Toename piekafvoer hemelwater

Als gevolg van de toename van het verharde oppervlakte zal op de locatie neerkomend hemelwater sneller tot afvoer komen. Om de piekafvoer zoveel mogelijk te beperken zullen aanvullende maatregelen genomen dienen te worden. Gezien de bodemopbouw ter plaatse (zie hoofdstuk 3) zal infiltratie niet toereikend zijn. Er dient dan ook rekening te worden gehouden met voorzieningen betreffende de tijdelijke berging van hemelwater binnen of buiten het plangebied. E.e.a. dient verder uitgewerkt te worden in een waterhuishoudkundig plan. Het beleid van de gemeente Enschede is erop gericht om een actieve verlaging (bijvoorbeeld met drainage) van de freatische grondwaterstand te voorkomen.

Voorliggende rapportage heeft betrekking op ad .1, de grondwaterstanden in relatie tot de toekomstige bebouwing.

Het terrein is sterk geaccidenteerd met een hoogteverschil in het maaiveld van ongeveer 4 m van west (hoog gelegen) naar oost (laag gelegen), zie figuur 2.2.



Figuur 2.2 Hoogteligging huidig terrein

3 Bodemopbouw

3.1 Regionaal

Op basis van de aangeleverde gegevens, REGIS en de Grondwaterkaart van Nederland (TNO, kaartblad 34 Oost, 35) kan de bodem ter hoogte van de onderzoekslocatie in geohydrologisch opzicht als volgt geclassificeerd worden:

- Vanaf maaiveld bevindt zich een 10 à 15 m dik slecht doorlatend leempakket (Formatie van Drente).
- Deze laag wordt aan de onderkant begrensd door een watervoerende laag met beperkte dikte (1 – 3 m).
- Daaronder bevindt zich de geohydrologische basis.

3.2 Lokaal

De maaiveldhoogte ter plaatse varieerde ten tijde van het grondonderzoek van 51,3 tot 45,2 m+ N.A.P. Onder een zandtoplaag met een dikte van max 1 à 2 m wordt een leempakket aangetroffen tot de maximaal verkende diepte van 5 m– maaiveld. Dit leempakket wordt lokaal doorkruist door zandlenzen.

3.3 Infiltratiemogelijkheden

Door de aanwezigheid van een ondiep gelegen leempakket en het ontbreken van goed doorlatende zanden in de diepe ondergrond is infiltratie van hemelwater naar de diepere ondergrond niet mogelijk.

4 Geohydrologie

4.1 Grondwaterstanden

Om inzicht te krijgen in de grondwaterstanden ter plaatse zijn peilbuisgegevens opgevraagd bij TNO, de Gemeente en is een lokaal peilbuizen netwerk aangelegd. De resultaten zijn gepresenteerd in de bijlagen 1, 2 en 3. Op basis van de voorhanden gegevens blijkt de grondwaterstroming het maaiveld te volgen (van west naar oost). De aangetroffen grondwaterstanden op locatie gedurende de periode december 2008 tot april 2009 geven aan dat de benodigde ontwateringsniveaus zoals aangegeven in paragraaf 2.2 niet gerealiseerd worden. Dit is overeenkomstig de verwachting op basis de ingeschatte waardes aan de hand van de hydromorfe kenmerken in de boorprofielen van de gemiddelde hoge (GHG) en gemiddeld lage (GLG) grondwaterstanden.

Over het algemeen kan gesteld worden dat de grondwaterstanden van eind maart / april ongeveer overeenkomen met de GHG. Op basis van deze gegevens wordt de GHG ter plaatse van de peilbuizen als volgt ingeschat:.

Tabel 4.1 Peilbuisgegevens

Peilbuis	maaiveldhoogte	$GHG_{geschat}$	
	(m N.A.P.)	(m N.A.P.)	(m– maaiveld)
Pb4	47,28	46,9	0,3
Pb6	49,50	49,0	0,5
Pb11	47,56	47,1	0,4
Pb17	46,37	46,2	0,2
Pb18	47,08	46,9	0,2
Pb19	47,96	47,6	0,4

De grondwaterstand wordt hoofdzakelijk bepaald door de neerslagintensiteit, de (detail-) ontwatering in relatie tot de aangetroffen slecht doorlatende ondergrond. Op basis van de voorhanden gegevens dient er bij hevige neerslag rekening mee te worden gehouden dat de grondwaterstand tijdelijk tot aan maaiveld kan reiken. Gezien de slechte doorlatendheid van de diepe ondergrond is er nauwelijks sprake van infiltratie naar de diepe ondergrond. Hemelwater wordt in de ondergrond tijdelijk gebufferd in de onverzadigde zone. Deze onverzadigde zone heeft een beperkte berging wat resulteert in hoge grondwaterstanden in perioden met een neerslagoverschot. Het grondwater zal hoofdzakelijk uit het gebied afgevoerd worden door verdamping en een afvoer via het oppervlaktewaterstelsel en in zeer beperkte mate via infiltratie naar de diepere ondergrond uit het gebied afgevoerd worden (zie

paragraaf 4.4).

4.2 Afwatering

De locatie is op dit moment niet bebouwd. Het landoppervlak bestaat uit grasland en bosschages. Op locatie is momenteel geen sprake van actief peilbeheer. Het neerkomend hemelwater wordt afgevoerd via kavelsloten naar het lager gelegen oostelijk deel van het onderzoeksgebied. Via een duiker wordt het water vervolgens afgevoerd naar de watergang aan de Oostweg.

In de toekomst wordt de locatie bebouwd. Het percentage verhard oppervlak bestaande uit wegen en daken neemt sterk toe. Neerslag kan ter plaatse van deze oppervlakken niet (tijdelijk) geborgen worden in de ondiepe ondergrond en zal versneld afgevoerd dienen te worden. De hoeveelheid water welk toekomstig uit het gebied afstroomt mag echter de huidige afvoernorm van het landelijk gebied niet overschrijden. Dit houdt in dat een maatgevende bui van 40 mm per 75 min in het gebied geborgen dient te kunnen worden en dat de piekafvoer 4,2 l/s/ha niet mag overschrijden.

4.3 Doorlatendheid ondergrond

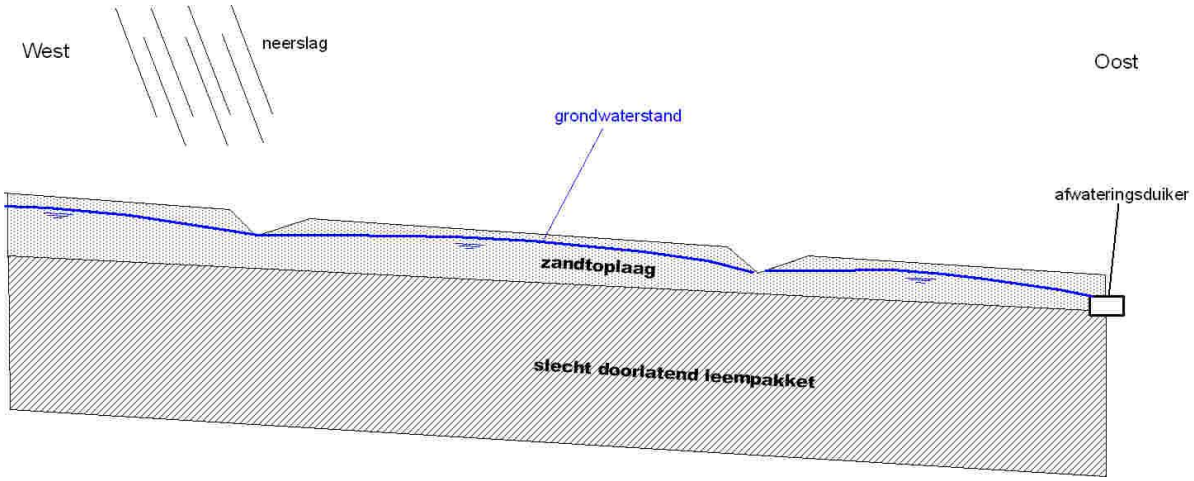
Onder een zandtoplaag wordt hoofdzakelijk een leem- en kleipakket aangetroffen welke lokaal doorkruist wordt door zandlenzen. De doorlatendheid van het leempakket is slecht (ordegrootte van 0,01 à 0,05 m/d).

4.4 Systeembeschrijving

Aan de hand van een schematische dwarsdoorsnede (zie figuur 4.1) worden de belangrijkste elementen ten aanzien van de waterhuishouding weergegeven.

1. Neerslag

- De voeding van het grondwater bestaat hoofdzakelijk uit de aanvoer van hemelwater. Ter plaatse is sprake van onverhard gebied met kavelgreppels. De afwatering van het hemelwater uit het gebied is dan ook beperkt. Dit resulteert in stagnerend hemelwater welke langzaam uit het gebied wordt afgevoerd. De ondergrond (zandtoplaag) en bovengrond (plasvorming) fungeren dan ook als natuurlijke tijdelijke berging van het hemelwater.



Figuur 4.1 Schematische dwarsdoorsnede

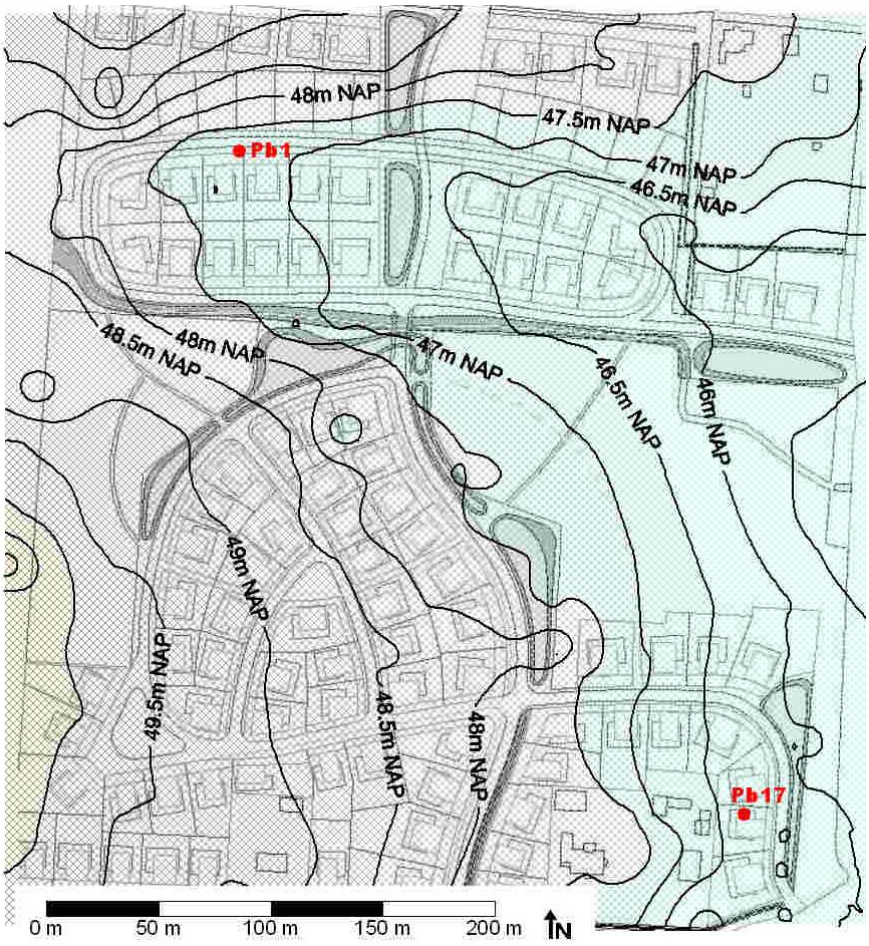
2. Ontwateringsgreppels.
- Het betreft een hellend gebied. Via de ontwateringsgreppels en kavelsloten wordt het hemelwater vertraagd afgevoerd naar het lager gelegen oostelijk deel van het plangebied. Uiteindelijk wordt het via een afwateringsduiker uit het gebied afgevoerd naar de naastgelegen watergang (watergang langs de Oostweg die in zuidelijke richting afwatert).

3. Ondergrond.
- Gezien de aanwezigheid van een slecht doorlatende ondergrond zal er nauwelijks sprake zijn van infiltratie van hemelwater naar de diepe ondergrond.

4. Verdamping.
- Tevens zal stagnerend hemelwater via verdamping afgevoerd worden.

Gezien de beperkte afvoermogelijkheden van hemel- en grondwater kan ter plaatse gesproken worden van relatief natte gebieden. Dit geldt zowel voor de lager gelegen als de hoger gelegen delen van het plangebied.

Op locatie is ter plaatse van de depressie nabij peilbuis 1`(zie figuur 4.2) holpijp aangetroffen, een indicator dat hier sprake is van (lokale) kwel. Om inzicht te krijgen in de waterkwaliteit ter plaatse is het grondwater uit peilbuis 1 en 17 geanalyseerd (zie bijlage 5). Hieruit blijkt dat ter plaatse van de depressie het ijzer gehalte fors groter is. De consequentie hiervan is dat rekening moet worden gehouden met intensiever onderhoud en vaker dichtslibben van eventuele drains.



Figuur 4.2 Locatie grondwatermonstername

5 Waterhuishouding

5.1 Geplande inrichting

In bijlage 4 is de geplande inrichting van het gebied weergegeven. Centraal wordt er een watergang aangebracht welke het water uit het gebied moet afvoeren. Tevens worden op verscheidene locaties groenstroken aangebracht ten behoeve van de tijdelijke buffering van het water.

5.2 Ontwateringseis

Ten behoeve van het bouwrijp maken van een bestemmingsplan moeten vaak maatregelen worden getroffen voor het verkrijgen van voldoende ontwateringsdiepte (minimaal toegestane diepte van het grondwater beneden maaiveld) en draagkracht. Deze maatregelen bestaan dan veelal uit het draineren en/of ophogen van een terrein of een combinatie daarvan.

In onderhavige situatie wordt niet voldaan aan het onwateringscriterium. Dit houdt in dat aanvullende maatregelen getroffen dienen te worden. Het ophogen van het maaiveldniveau zal niet toereikend zijn omdat de grondwaterstand het maaiveldniveau volgt. Het hemelwater kan nauwelijks infiltreren en als er geen actieve afvoer via het oppervlaktewater plaatsvindt, zal dit resulteren in een grotere waterberging in de ondergrond. Hierdoor kan de toekomstige grondwaterstand tijdelijk toenemen in vergelijking tot de huidige aangetroffen grondwaterstanden ter plaatse. Om aan het ontwateringscriterium te kunnen voldoen dient ons inziens een eventuele maaiveldophoging gecombineerd te worden met aanvullende maatregelen.

Ontwateringsnormen Gemeente Enschede:

- primaire wegen: 1,0 m– maaiveld
- secundaire wegen: 0,7 m– maaiveld
- bouwwerken met kruipruimte: 0,7 m– maaiveld
- bouwwerken zonder kruipruimte: 0,5 m– maaiveld
- groen 0,5 m– maaiveld

In deze rapportage gaan we ervan uit dat een afvoer onder vrij verval de voorkeur heeft. Maatgevend voor het bepalen van de minimale maaiveldniveaus is het niveau van de oostelijk gelegen afwateringshoogte. Het niveau van deze afwateringshoogte ten opzichte van N.A.P. dient nog vastgesteld te worden.

Om te kunnen voldoen aan de benodigde ontwateringsdiepte kunnen een aantal maatregelen (of een combinatie hiervan) getroffen worden:

a. Ophogen van het terrein of een gedeelte hiervan;
b. Verbeteren gebiedsontwatering
c. Reguleren van de oppervlakkige afvoer van toekomstig verhard gebied

In de volgende paragraven zullen de verschillende aspecten kort besproken worden.

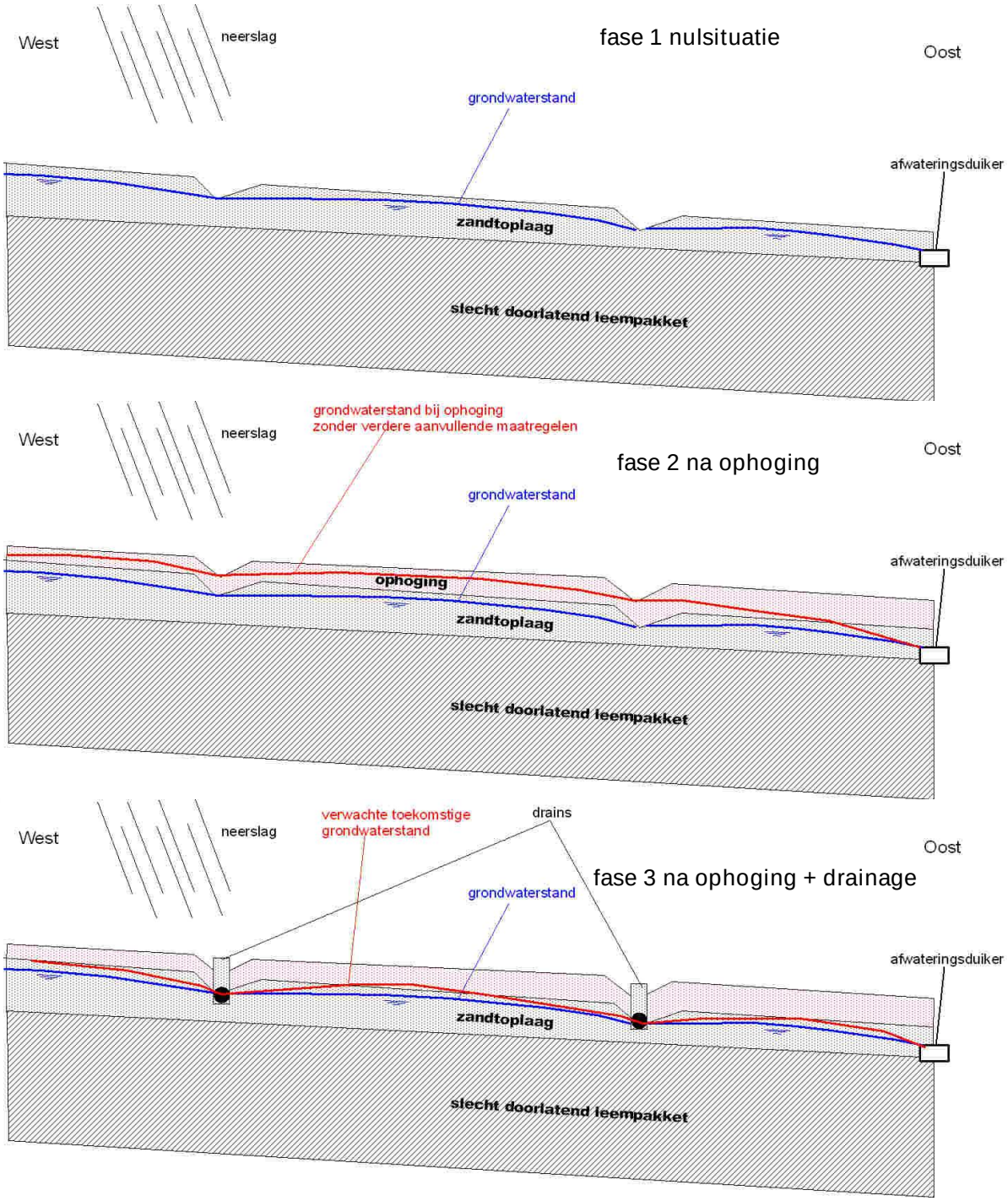
5.2.1 Ophogen van het terrein

Door middel van het ophogen van het terrein zal de ontwateringsdiepte ten opzichte van de huidige grondwaterstanden toenemen. Echter, de verhoging van het maaiveld beïnvloedt tevens de grondwaterstand. Zoals aangegeven in paragraaf 4.4 fungeert de zandtoplaag als tijdelijke buffer van hemelwater. Door de ophoging zal de capaciteit van de tijdelijke buffer toenemen en de grondwaterstand ook hoger worden indien geen aanvullende maatregelen getroffen worden ten aanzien van de afvoer van het water. Dit zal gedeeltelijk gecompenseerd worden doordat de aanvulling van het grondwater ter plaatse van het bebouwd gebied sterk af zal nemen. Echter, in het ontwerp adviseren wij rekening te worden gehouden met tijdelijke verhoging van de grondwaterstand (t.o.v. N.A.P.) bij ophoging van het gebied.

M.a.w. een ophoging zal in combinatie uitgevoerd moeten worden met aanvullende maatregelen ten aanzien van de ontwatering zoals een drainage. E.e.a. is schematische weergegeven in figuur 5.1. In deze figuur zijn de verschillende fases weergegeven:

- Fase 1: de huidige uitgangssituatie
- Fase 2: de verwachte situatie na ophoging.
  De grondwaterstanden volgen het maaiveldniveau. Omdat er nauwelijks sprake is van een infiltratie naar de diepe ondergrond en de afvoer uit het gebied beperkt is zal een ophoging van het terrein ook resulteren in hogere grondwaterstanden.
- Fase 3: de verwachte situatie na ophoging en aanbrengen drainage.
  Indien de ophoging gecombineerd wordt met het aanbrengen van een drainagestelsel dan kan de in fase 2 aangegeven verhoging van de grondwaterstand in sterke mate tegengegaan worden.

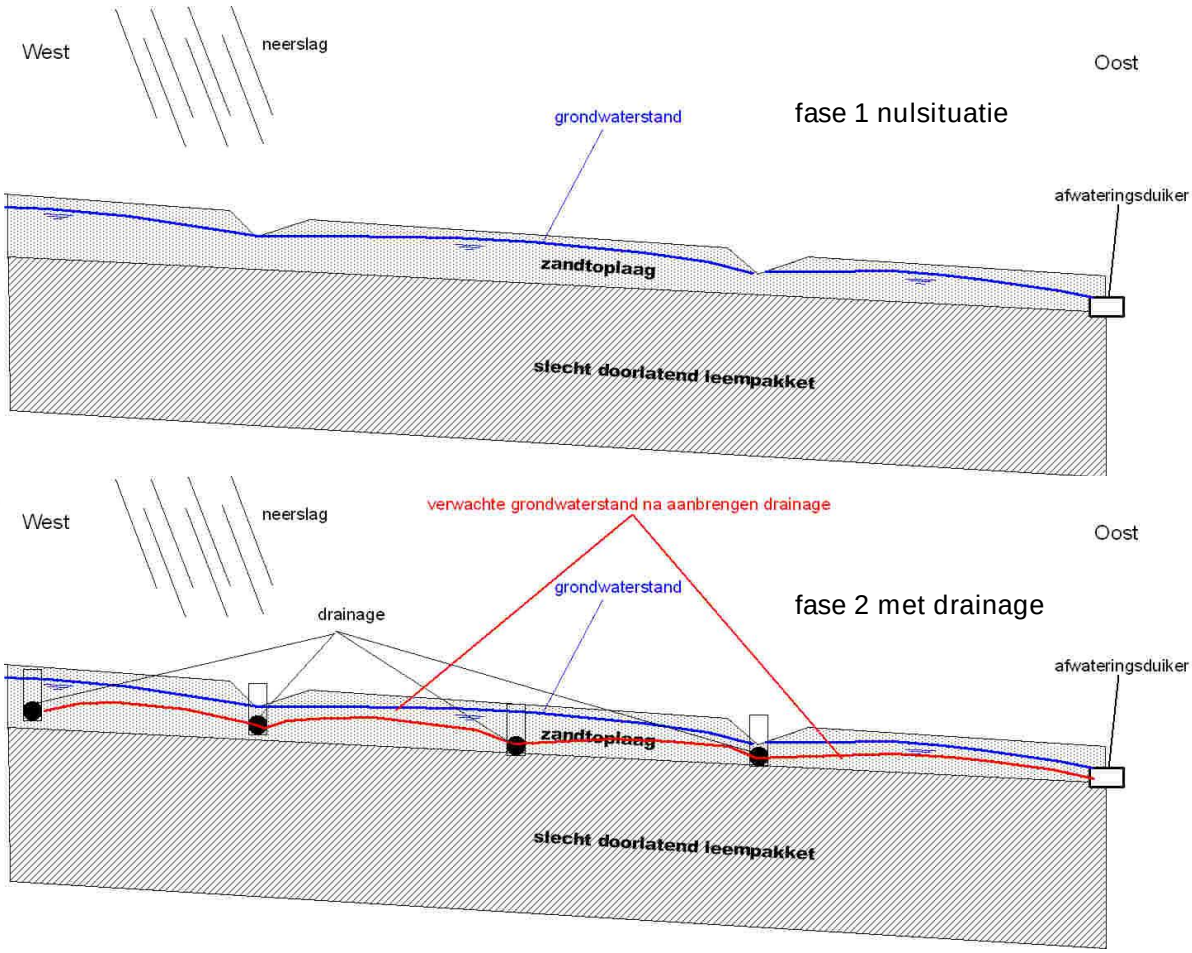
Bij de ophoging van het van het terrein dient de natuurlijke helling van het perceel zoveel mogelijk te worden gevolgd zonder dat hierbij lokale lage punten worden gecreëerd met wateroverlast tot gevolg.



Figuur 5.1 Schematische weergave effecten ophoging

5.2.2 Verbeteren gebiedsontwatering

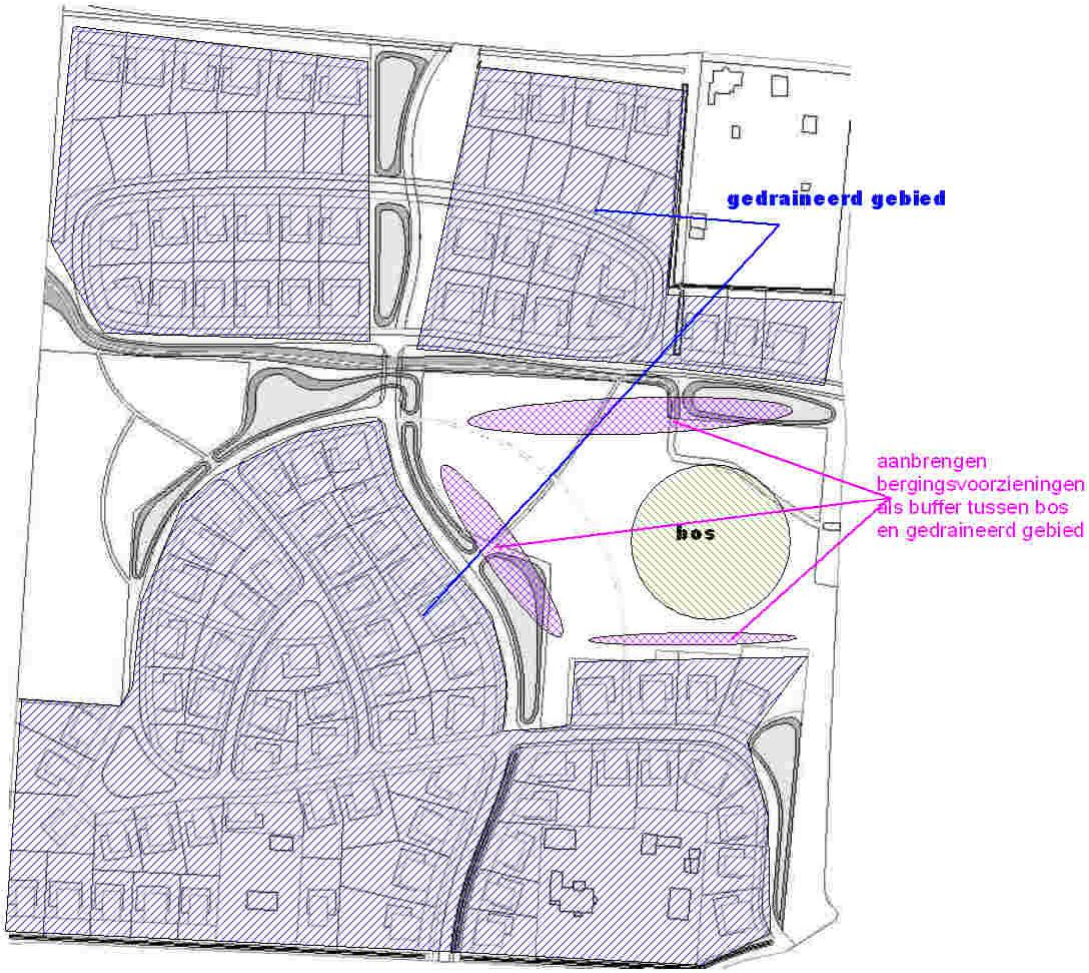
Naast ophogen kan tevens aan de ontwateringseis worden voldaan door de (pieken van de) grondwaterstanden te verlagen middels een drainage. Als gevolg van het (lokaal) verlagen van de grondwaterstand zal de bergingscapaciteit van de ondergrond afnemen (zie figuur 5.2). Dit geldt met name voor de bouwlocaties en de wegen.



Figuur 5.2 Schematische weergave effecten drainage

Als alternatief voor drains kan de grondwaterstand ook gereguleerd worden middels de aanleg van sleuven met een grover materiaal (grind of zand) aangevulde horizontale stroken. De afwatering kan vervolgens worden op wadi's en buffers. Het nadeel van ondergrondse sleuven is dat er minder onderhoud mogelijk is en dat de werking van het systeem oncontroleerbaar is.

Als gevolg van de verlaging van de grondwaterstand dienen negatieve effecten op het bosperceel binnen het plangebied te worden voorkomen. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de indeling van het complete plan. Zo kunnen beide systemen hydrologisch losgekoppeld worden door tussen beide locaties de tijdelijke bergingsvoorzieningen te positioneren. Hierdoor wordt verdroging van het bosperceel tegen gegaan (zie figuur 5.3).



Figuur 5.3 Schematische weergave locatie berging bij draineren bebouwd gebied

5.2.3 Reguleren van de oppervlakkige afvoer van toekomstig verhard gebied

Door toename van het verharde oppervlak zal de infiltratie capaciteit afnemen in het bebouwd gebied. Dit heeft een beperkt gunstige invloed op de gemiddelde grondwaterstand in het bebouwd gebied. Deze zal lager zijn naar verwachting.

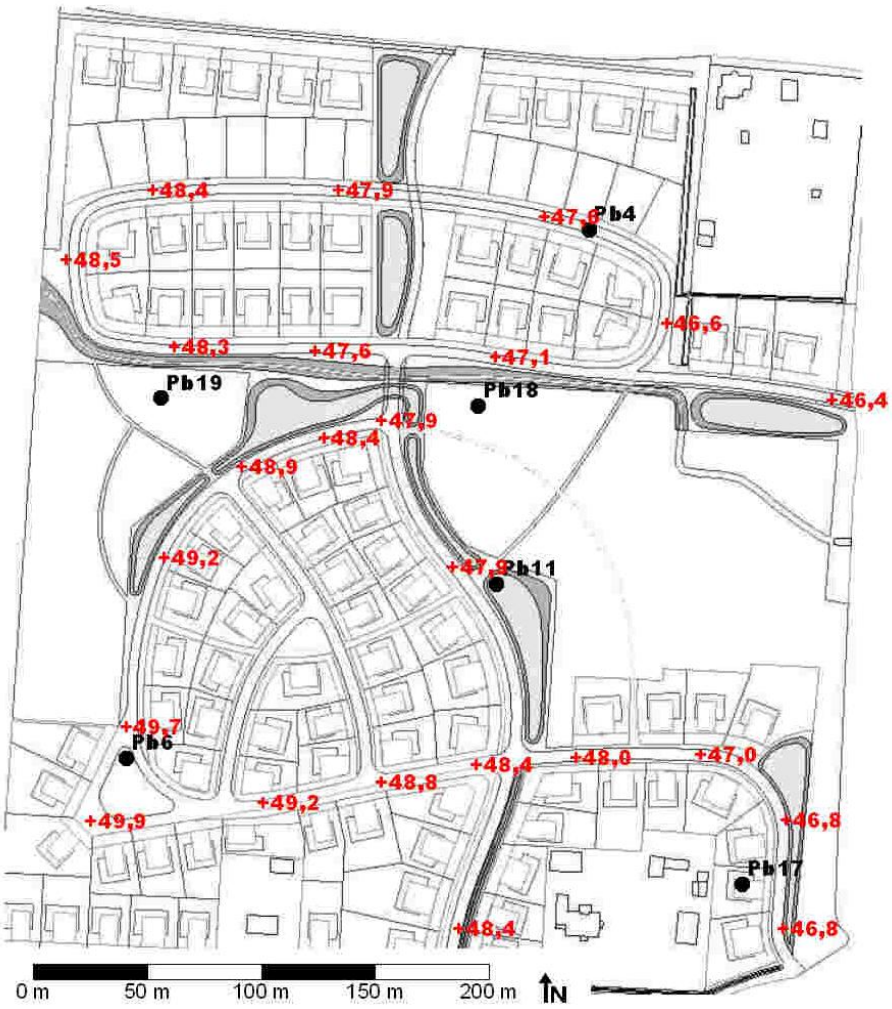
Om de hoge piekafvoeren uit het plangebied te voorkomen wordt voorgesteld om de versnelde afvoer uit het gebouwd gebied te combineren met een tijdelijke berging in het lager gelegen gedeelte van het plangebied dat niet bebouwd wordt. Hierdoor neemt de aanvulling van het grondwater ter plaatse van de nieuwbouwlocaties af, maar wordt een piekafvoer voorkomen als gevolg van de tijdelijke berging binnen het plangebied. In de trits vasthouden – bergen – afvoeren is dit gericht op het tijdelijk bergen van hemelwater in het plangebied.

5.3 Terreinophoging gecombineerd met drainage

De verwachting is dat een ontwatering middels een combinatie van een drainagesysteem en een beperkte terreinophoging ter plaatse van de bebouwing en de wegen het compromis is dat het best voldoet aan de eisen voor wat betreft kwaliteit en betrouwbaarheid enerzijds en het beleid van de Gemeente anderzijds. De consequenties ten aanzien van de grondbalans dienen hierbij nog nader beschouwd te worden.

Voor bebouwd gebied en secundaire wegen is een ontwateringsnorm van 0,7 m– maaiveld maatgevend. Op basis van de grondwaterstandsgegevens (zie tabel 4.1). zijn voor de aan te leggen wegen de toekomstige niveaus van de wegen aangegeven (zie figuur 5.4) op basis van de volgende uitgangspunten:

- GHG situatie zoals aangegeven in tabel 4.1.
- Geen verlaging van de grondwaterstanden ten opzichte van de huidige (nul-)situatie.
- Uitvoering in combinatie met drainage.
- Opbolling tussen de drains maximaal 0,1 m.
- Niveau afwateringshoogte bedraagt minmaal 44,85 m+ N.A.P.
- De huidige glooiing wordt zoveel mogelijk gehandhaafd.



Figuur 5.4 Toekomstige N.A.P.-hoogtes wegen in plangebied (in m N.A.P.)

In aanvulling van de ophoging zal een drainage aangebracht worden. Het afwateringsniveau van de drains dient ongeveer 0,8 m– toekomstige maaiveld te bedragen. De drains dienen aangebracht te worden in sleuven gevuld met goed doorlatend drainzand.

Gezien de fluctuatie van de grondwaterstand zal het drainagesysteem in een droge periode met lage grondwaterstanden geen tot weinig water af voeren. Door oxidatie van ijzerhoudend grondwater (met name nabij kwelgebieden) en/of bezinking van slibdeeltjes kan vervuiling optreden waardoor een goede werking wordt beïnvloed. Geadviseerd wordt de drainagebuizen onder het laagste grondwaterpeil aan te leggen ter minimalisering van de oxidatie van het grondwater. Echter periodiek (bv. 1x per jaar) doorspuiten van de drainageleidingen kan noodzakelijk blijven om verstopping van de drainagebuizen te

voorkomen. Om aan deze eis te voldoen, adviseren wij inspectieputjes met doorspuitvoorzieningen aan te brengen op alle hoek- en eindpunten van het systeem. Deze doorspuitvoorzieningen dienen dusdanig aangebracht te worden dat deze goed toegankelijk zijn voor de uitvoer van (periodiek) onderhoud.

Afhankelijk van de gevolgen voor de grondbalans kan overwogen worden om de ophoging iets te beperken en de drains daarbij iets dieper aan te leggen. De consequentie hiervan is dat rekening dient te worden gehouden met het aftoppen van de pieken van de grondwaterstanden zoals die momenteel op locatie worden aangetroffen.

Een mogelijke praktische uitwerking van een drainagesysteem voor het plangebied zou kunnen bestaan uit:

- Verdiepte zandcunetten onder de wegen aangevuld met goed doorlatend zand in combinatie met een drainagesysteem aangesloten op een pompput om de waterstand te kunnen reguleren.
- Als alternatief kan ook gedacht worden aan permeabele (betonnen) buizen die gelijktijdig dienst doen als hemelwaterafvoer. Via een separate aansluitmogelijkheid kunnen de toekomstige bewoners de mogelijkheid geboden worden om een aanvullende perceelsontwatering op de perceelsgrens aan te sluiten.

Om wateroverlast op de percelen in de toekomst te voorkomen zal een perceelsontwatering noodzakelijk zijn. Hiertoe dienen aansluitpunten voor een eventuele drainage aan de bewoners aangeboden te worden (zie hierboven). Als handreiking naar de bewoners kan tevens gedacht worden aan het aanbrengen van zandsleuven met drainagezand welke aansluiten op het zandcunet onder de wegen.

6 Slotopmerkingen en aandachtspunten

Cruciaal voor de ontwikkeling van het Leuriks-Oost en de waterhuishouding ter plaatse zijn de afwateringspeilen van de drains. In deze rapportage is een eerste verkenning van de mogelijkheden voor de inrichting van de waterhuishouding uitgevoerd op basis van de aangetroffen grondwaterstanden ter plaatse. Echter het bepalen van het volledige programma van eisen en uitgangspunten is met name een resultante van een iteratief proces waarbij ook andere aspecten (zoals de gedetailleerde grondbalans) beschouwd dienen te worden.

Geadviseerd wordt om na het gereedkomen van het inrichtingsplan, een en ander terug te koppelen met de in dit rapport gehanteerde uitgangspunten. Wij verzoeken u hiervoor met ons bureau contact op te nemen zodat wij ons op een eventuele hernieuwde stellingname kunnen beraden.

Tolbert, 10 juli 2009

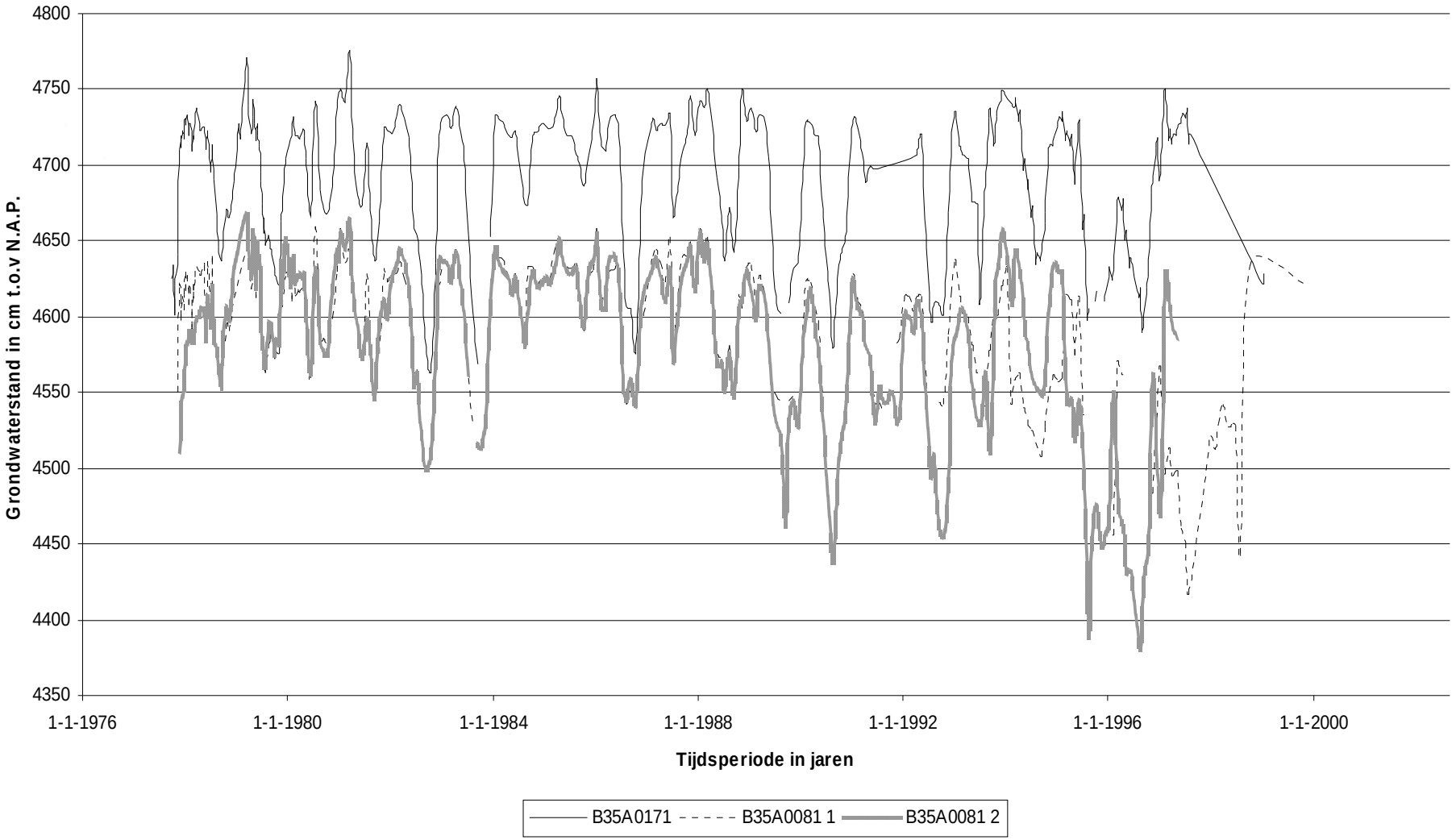
Ir. C.A. van den Hoven

Bijlage 1 Peilbuisgegevens uit het Dinoloket van TNO



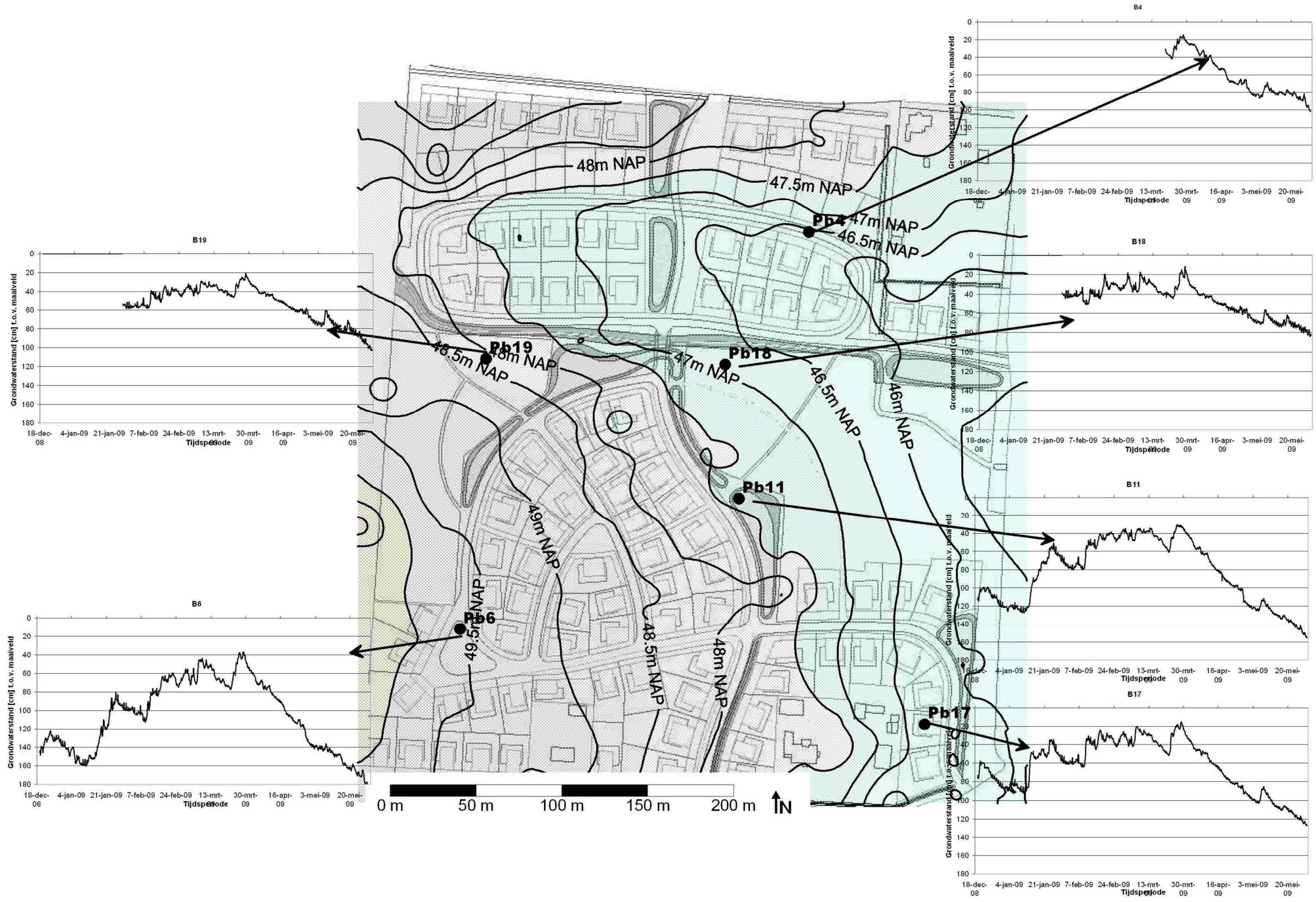
Tabel 1.1.1 Metagegevens peilbuizen

Locatie	Filter	X-coord	Y-coord	Maaiveld (cm t.o.v. NAP)	Bovenkant filter (cm t.o.v. NAP)	Onderkant filter (cm t.o.v. NAP)
B35A0171	1	260932	471109	4832	4657	4557
B35A0081	1	261109	471262	4668	4618	4518
B35A0081	2	261109	471262	4668	3613	3513


4800
4750
4700
4650
4600
4550
4500
4450
4400
4350
Grondwaterstand in cm t.o.v N.A.P.
1-1-1976
1-1-1980
1-1-1984
1-1-1988
1-1-1992
1-1-1996
1-1-2000
Tijdsperiode in jaren
B35A0171
B35A0081 1
B35A0081 2

Bijlage 2 Lokaal peilbuisnetwerk

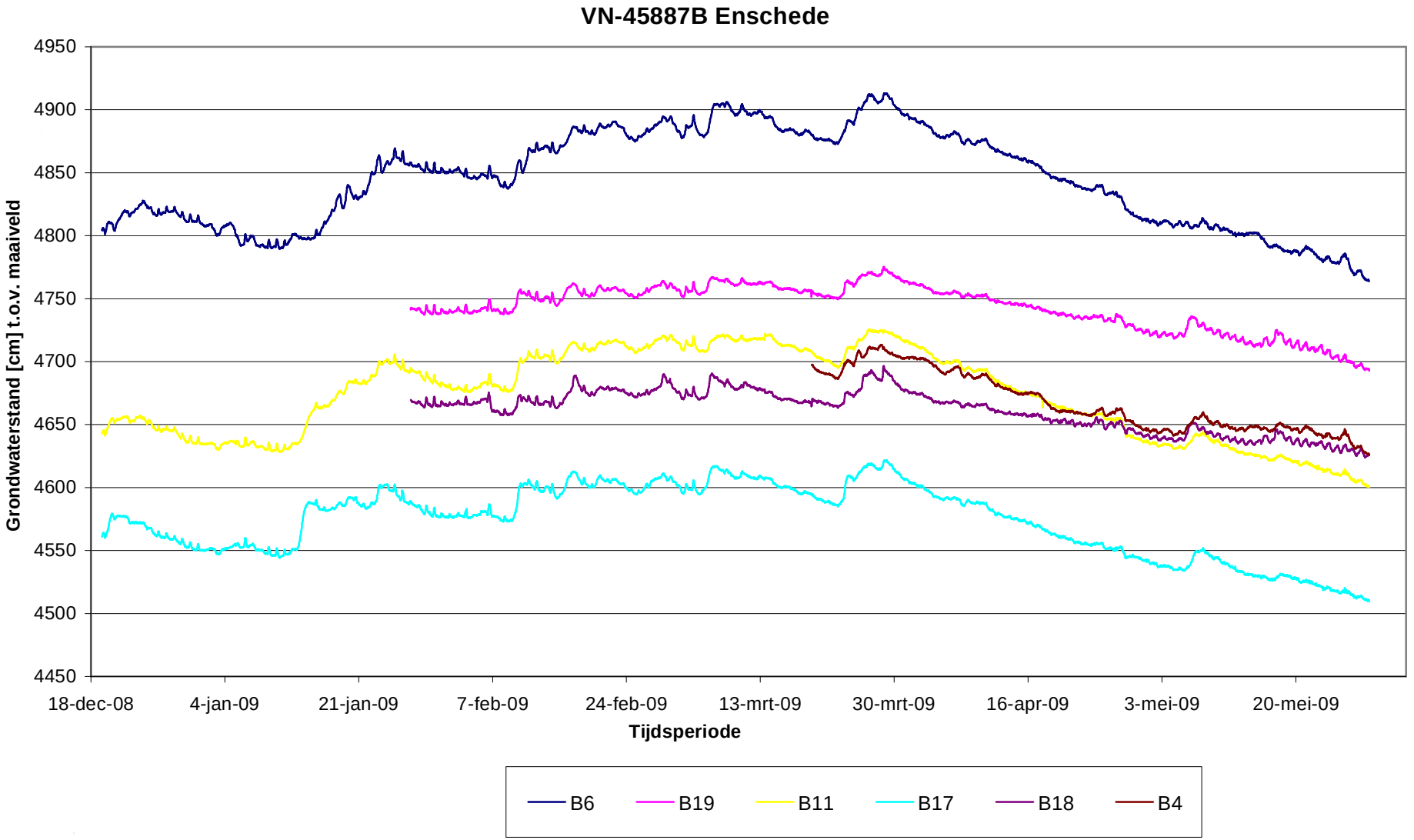
In de figuur op de volgende bladzijde is de ligging van de peilbuizen op locatie aangegeven. De grondwaterstanden ter plaatse wordt gemonitoord middels automatische drukopnemers. De resultaten van deze gegevens zijn tevens gepresenteerd in deze figuur. Hierbij zijn de grondwaterstanden ten opzichte van het maaiveldniveau ter plaatse weergegeven.



Wiertsema & Partners

Bijlage 3 Lokale grondwaterstandsgegevens

In de figuur op de volgende bladzijde zijn de peilbuisgegevens (zie bijlage 2) ten opzichte van N.A.P. weergegeven.


VN-45887B Enschede
Grondwaterstand [cm] t.o.v. maaiveld
4950
4900
4850
4800
4750
4700
4650
4600
4550
4500
4450
18-dec-08
4-jan-09
21-jan-09
7-feb-09
24-feb-09
13-mrt-09
30-mrt-09
16-apr-09
3-mei-09
20-mei-09
Tijdsperiode
B6
B19
B11
B17
B18
B4

Bijlage 4 Inrichtingsplan waterhuishouding




48m NAP
47.5m NAP
afvoergreppel
47m NAP
46.5m NAP
centrale
afvoersloot
48.5m NAP
48m NAP
47m NAP
46.5m NAP
46m NAP
tijdelijke berging
van water
49m NAP
49.5m NAP
48.5m NAP
48m NAP

Bijlage 5 Analyseresultaten grondwater

Wiertsema en Partners
Mevr. L. de Hoogd

Analyserapport

Projectnaam	Enschede	Orderdatum	02-06-2009
Projectnummer	VN-45887B	Startdatum	02-06-2009
Rapportnummer	11445611 - 1	Rapportagedatum	09-06-2009

Analyse	Eenheid	Q	001	002
geleidingsvermogen (EC)	µS/cm	Q	820 [1)]	710 [1)]
METALEN				
calcium	µg/l	Q	110000	66000
ijzer Totaal	µg/l		59000	8900
DIVERSE NATCHEMISCHE BEPALINGEN				
chloride	mg/l	Q	130	22

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000 erkenning door de ministeries VROM en V&W. Overige accreditaties zijn gemerkt met een Q.

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grondwater	B-1
002	Grondwater	B-17

Paraaf :

B6.002 (05.03)

TESTEN RvA L 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Wiertsema en Partners
Mevr. L. de Hoogd

Analyserapport

Projectnaam	Enschede	Orderdatum	02-06-2009
Projectnummer	VN-45887B	Startdatum	02-06-2009
Rapportnummer	11445611 - 1	Rapportagedatum	09-06-2009

Voetnoten

1	Het gehalte is indicatief i.v.m. overschrijding van de toegestane conserveertermijn volgens SIKB protocol 3001.

Paraaf :

86.002 (05.03)

TESTEN RvA L 028

ALCONTROL B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM ISO/IEC 17025:2005 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Bijlage 4 Onderzoek Flora- en faunawet Leuriks Oost

Onderzoek Flora- en faunawet
Leuriks-Oost,
Enschede

Definitief

Opdrachtgever:

Gemeente Enschede

Postbus 20

7500 AA Enschede

Opdrachtnemer:

Eelerwoude B.V.

Mossendamsdwarsweg 3

7472 DB Goor

Tel.: 0547 263515 Fax: 2547-263315

e-mail: info@eelerwoude.nl

http://www.eelerwoude.nl

Project nr. 3695

Opgesteld door	***Gecontroleerd***	***Datum***
G. Lubbers	Roelof Jan Koops	12 november 2009

INHOUD

1. HUIDIGE SITUATIE EN PLANVORMING....1
1.1 Aanleiding en doel....1
1.2 Ligging en begrenzing onderzoeksgebied....1
1.3 Flora- en faunawet beschermt flora en fauna....2
1.4 Ruimtelijke ontwikkelingen....2
2. ONDERZOEKSMETHODE....3
2.1 Broedvogels....3
2.2 Vleermuizen....3
2.3 Overige soorten....3
2.4 Literatuur....3
3. RESULTATEN....4
3.1 Geen beschermde planten aangetroffen....4
3.2 Een aantal beschermde vogels aangetroffen....4
3.3 Vleermuizen....5
2.4 Overige beschermde soorten....5
4. EFFECTENBEOORDELING EN CONCLUSIES....7
4.1 Effectenbeoordeling....7
4.2 Conclusies....8
4.3 Afbakening....8

LITERATUUR
BIJLAGEN

1. HUIDIGE SITUATIE EN PLANVORMING

1.1 Aanleiding en doel

In het voorjaar van 2009 is in opdracht van de gemeente Enschede een flora- en faunaonderzoek uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet voor de projectlocatie Leuriks Oost (figuur 1). Het onderzoek is noodzakelijk in verband met de voorgenomen herinrichting van het gebied en vormt een actualisatie van een vergelijkbaar onderzoek uit 2004 (*Eelerwoude, 2004*).

Doel van het onderzoek is om een beeld te krijgen van de aanwezige beschermde soorten, om aan de hand hiervan uitspraken te doen over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen plannen en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Het onderzoek heeft zich vooral gericht op broedvogels die jaarrond gebruik maken van vaste rust- en verblijfplaatsen (uilen en roofvogels) en vleermuizen. Daarnaast zijn waarnemingen verzameld van overige beschermde soorten.

1.2 Ligging en begrenzing onderzoeksgebied

Het projectgebied ligt aan de oostzijde van Enschede en is circa 15,5 hectare groot. Het onderzoek heeft betrekking op het in figuur 1 rood omlijnde gebied. Het gebied wordt begrensd door de Gronausestraat, Oostweg en Keppelerdijk. De westgrens wordt gevormd door een lijnvormige beplanting langs een toegangsweg naar een erf.

Het plangebied ten noorden van de twee boselementen is in gebruik als bouwdepot. De graslanden net ten zuiden van de boselementen worden begraasd door paarden. De voormalige kwekerij langs de Keppelerdijk ligt al enige jaren braak en is sterk verruigd. De grond hier is gesaneerd in verband met asbest. De woningen met tuinen langs de Keppelerdijk zoals weergegeven in figuur 1 zijn nog aanwezig, evenals de boselementen en houtwallen in de figuur. In de noordoost hoek van het terrein is in een tuin een poel aanwezig. Langs de boselementen stroomt van west naar oost een ondiepe beek in de vorm van een sloot. Verlichting van het gebied is beperkt tot de wegen rondom het plangebied. De Keppelerdijk is nauwelijks verlicht, langs de Gronausestraat en Oostweg is daarentegen juist veel straatverlichting aanwezig.



Figuur 1. Ligging en begrenzing projectgebied Leuriks-Oost aan de oostzijde van Enschede (rode cirkel). De inzet geeft de begrenzing van het projectgebied aan (rode lijn).

1.3 Flora- en faunawet beschermt flora en fauna

Elke ruimtelijke ontwikkeling of inrichting moet worden getoetst aan de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een aantal inheemse planten- en diersoorten en gaat hierbij uit van het 'nee, tenzij'-beginsel. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving. De Flora- en faunawet hanteert een driedeling in beschermingscategorieën:

1. tabel 1-soorten: de meest algemene soorten waarvoor een vrijstellingsregeling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat voor deze soorten geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd.
2. tabel 3-soorten: strikt beschermde soorten: de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van de zwaardere categorieën van de Rode Lijst.
3. tabel 2-soorten: een tussencategorie, de resterende beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling wanneer wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode. In andere gevallen kan voor deze soorten een ontheffing noodzakelijk zijn.

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van ondermeer uilen en boombewonende roofvogels.

Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar de bijlagen.

1.4 Ruimtelijke ontwikkelingen

Bijlage 2 geeft een overzicht van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen. Binnen het plangebied zullen woningen worden gerealiseerd. Aanwezige groenelementen (bos, houtwallen etc.) blijven gehandhaafd en worden in de plannen ingepast. Ook de waterelementen in het plangebied blijven gehandhaafd. Wel wordt de beek (sloot) enigzins vergraven. De aanwezige erven en tuinen binnen het plangebied zijn ingepast.

2. ONDERZOEKSMETHODE

2.1 Broedvogels

Om een beeld te krijgen van aanwezige broedvogels zijn drie gerichte veldbezoeken uitgevoerd in de vroege ochtenduren van 7 april, 25 mei en 9 juli 2009. De weersomstandigheden tijdens de veldbezoeken naar broedvogels waren overwegend gunstig.

Voor de inventarisatie van broedvogels is gebruik gemaakt van de methode van uitgebreide territoriumkartering (*Van Dijk, 2004*), waarbij alleen de minder algemene broedvogelsoorten zijn geïnventariseerd. Van de algemene soorten is alleen hun aanwezigheid (als broedvogel) genoteerd. Deze methode wordt beschouwd als een standaardmethode voor de inventarisatie van broedvogels. Bij de methode worden territoriumindicerende waarnemingen (zang, balts etc.) zo nauwkeurig mogelijk op veldkaarten ingetekend. De veldbezoeken zijn uitgevoerd in de vroege ochtenduren en richtten zich met name op (zingende) broedvogels. Extra aandacht ging uit naar broedvogels die jaarrond gebruik maken van hun vaste rust- en verblijfplaatsen (nesten). De nachtactieve soorten zijn geïnventariseerd tijdens de veldbezoeken naar vleermuizen. Ook van vogelsoorten die het projectgebied alleen gebruiken als foerageer- of rustgebied zijn waarnemingen verzameld.

2.2 Vleermuizen

De vleermuizen zijn geïnventariseerd met behulp van een batdetector (Pettersson D100 en D240x). Naast het vaststellen van belangrijke foerageerplekken en vliegroutes, is de aandacht voornamelijk gericht op het vaststellen van vaste rust- en verblijfplaatsen in bomen. De weersomstandigheden tijdens de veldbezoeken waren gunstig voor het waarnemen van vleermuizen (weinig wind, geen neerslag, > 12º C). Er zijn in totaal vijf veldbezoeken uitgevoerd: op 11 mei (avond), 9 juli (ochtend), 4 augustus (avond). 2 september (avond) en 16 september (avond). De veldbezoeken in september waren bedoeld om een beeld te krijgen van mogelijk aanwezige baltsende vleermuizen. Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen uit het Vleermuisprotocol. Tijdens het veldwerk is ook aandacht besteed aan het mogelijk voorkomen van andere nacht- en schemeractieve soorten als uilen en steenmarter.

2.3 Overige soorten

Tijdens alle veldbezoeken zijn waarnemingen verzameld van de groep van overige beschermde soorten. Op 29 juli is het projectgebied overdag bezocht waarbij de vijver in de particulier tuin met een (Ravon) schepnet is bemonsterd. Extra aandacht ging verder uit naar de mogelijke aanwezigheid van (verblijfplaatsen van) steenmarter en eekhoorn en beschermde flora.

2.4 Literatuur

Naast de informatie die verkregen is door middel van de veldbezoeken is gebruik gemaakt van bestaande literatuur (verspreidingsatlassen etc.). Tevens is gebruik gemaakt van eerder door Eelerwoude uitgevoerd flora- en faunaonderzoek op de projectlocatie in 2004 (*Eelerwoude, 2004*).

3. RESULTATEN

3.1 Geen beschermde planten aangetroffen

In 2004 is de aanwezige flora uitgebreid onderzocht en beschreven (*Eelerwoude, 2004*). Op enige verruiging van enkele braakliggende percelen na, is er sinds 2004 weinig verandert in de vegetatiesamenstelling. Wel lijkt de bosvegetatie sinds 2004 te zijn verruigd en verdroogd, mogelijk een gevolg van grondwaterstandsdalingen.

Er zijn binnen het plangebied geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Op basis van de groeiplaatsomstandigheden zouden in het gebied het beschermde grasklokje en de brede wespenorchis voor kunnen komen. Het gaat om soorten die een lichte bescherming genieten (tabel 1). Strikt beschermde plantensoorten worden op basis van de aanwezige terreinkenmerken niet verwacht.
In 2004 werd melding gemaakt van het mogelijke voorkomen van de beschermde soorten kleine maagdenpalm en slanke sleutelbloem. Op basis van de resultaten en bevindingen uit het veldonderzoek in 2009 wordt geconcludeerd dat beide soorten niet in het gebied voorkomen.

3.2 Een aantal beschermde vogels aangetroffen

Binnen en direct rondom het projectgebied zijn tenminste 26 broedvogelsoorten vastgesteld (tabel 1 en bijlage 3). In 2004 werden 28 broedvogelsoorten aangetroffen. De aantallen en soortensamenstelling in 2009 zijn vergelijkbaar met de situatie in 2004. Het gaat in hoofdzaak om algemene soorten van een bosrijke, stedelijke omgeving. Broedvogels van oude(re) bossen zoals boomklever, boomkruiper, glanskop en grote bonte specht komen talrijk voor. De verruiging van het terrein komt ondermeer naar voren in de aanwezigheid van een struweelvogel als grasmus.

soort	2009	2004
boomklever	4	2
boomkruiper	3	4
bosuil	?	1
ekster	+	+
fazant	+	+
fitis	+	1
gaai	+	+
gekraagde roodstaart	0	1
glanskop	1	0
goudhaan	0	1
goudvink	0	1
grasmus	1	0
grauw e vliegenvanger	1	2
groenling	+	0
grote bonte specht	1	2
heggemus	+	+
houtduif	+	+
houtsnip	0	1
kauw	+	0
koolmees	+	+
merel	+	+
pimpelmees	+	+
roodborst	+	+
spreeuw	+	0
staartmees	0	1
tjiftjaf	+	+
tuinfluiter	+	+
vink	+	+
w ilde eend	0	+
w interkoning	+	+
zanglijster	+	+
zw arte kraai	+	+
zw artkop	+	+

Tabel 1. Overzicht vastgestelde broedvogelsoorten in Leuriks-Oost in 2004 en 2009. (+ = aanwezig als broedvogel, aantal onbekend, ? = aanwezigheid als broedvogel onduidelijk).

De aanwezigheid van de bosuil is onduidelijk. De waarneming in het kaartbeeld van bijlage 3 heeft betrekking op een roepende bosuil in augustus en september (dus buiten de broedperiode). Mogelijk gaat het om een jong exemplaar op zoek naar een geschikte nestlocatie. Van uilen is bekend dat ze in de nazomer door hun ouders worden verdreven uit het broedterritorium om op zoek te gaan naar een eigen plekje in de omgeving.

De waarneming van buizerd in bijlage 3 heeft betrekking op de vondst van een verlaten horst in een bosperceel. Tijdens het veldonderzoek werd tenminste twee keer een foeragerende buizerd in het plangebied waargenomen. Er zijn geen aanwijzingen verkregen dat de buizerd in het gebied heeft gebroed. De genoemde nestlocatie was in 2009 in ieder geval niet in gebruik en verlaten.

Samengevat wordt geconcludeerd dat binnen het plangebied van Leuriks-Oost geen vogelsoorten zijn aangetroffen die jaarrond gebruik van hun verblijfplaatsen (nesten). De waarnemingen van buizerd hebben waarschijnlijk betrekking op een territorium waarvan de nestlocatie buiten het plangebied ligt.

3.3 Verblijfplaatsen en belangrijke vliegroutes van vleermuizen aanwezig

Binnen het projectgebied zijn twee vleermuissoorten aangetroffen: gewone dwergvleermuis en laatvlieger (bijlage 4).

De gewone dwergvleermuis is vooral foeragerend waargenomen. Tijdens de verschillende veldbezoeken werden gemiddeld zo'n 10 tot 15 foeragerende dieren waargenomen. Op 11 mei werden twee dwergvleermuizen waargenomen die gelet op het tijdstip van de waarneming en hun gedrag waarschijnlijk afkomstig waren uit een woning op een erf aan de Keppelerdijk (bijlage 4). Uit dezelfde woning vlogen die avond ook tenminste vijf laatvliegers uit. Op basis van waarnemingen van baltsende dwergvleermuizen worden ook verblijfplaatsen vermoed in gebouwen op het erf net ten westen van het plangebied en in de woningen in de noordoost hoek binnen het plangebied. Het gaat in deze situaties om paarverblijven en mogelijk ook overwinteringslocaties.

De lijnvormige beplanting langs de toegangsweg naar het eerder genoemde erf aan de westkant van het plangebied moet worden aangemerkt als een belangrijke vliegroute en belangrijk foerageergebied. Tijdens de verschillende veldbezoeken werden hier tot enkele tientallen dwergvleermuizen langsvliegend en foeragerend waargenomen. Ook de beplanting langs de Keppelerdijk heeft een enigszins geleidende functie voor vleermuizen. De waarneming heeft betrekking op een tiental dieren die op 11 mei langsvlogen vermoedelijk op weg van hun verblijfplaatsen in de aangrenzende nieuwe woonwijken naar foerageergebieden in het buitengebied.

Van de laatvlieger werd één verblijfplaats bekend. Er werden minimaal vijf uitvliegende dieren waargenomen. De meeste waarnemingen betreffen echter foeragerende dieren die vooral foerageerden langs de bomenrijen aan de noordkant van het plangebied. De waarnemingen aan de zuidkant van het terrein hebben vooral betrekking op uitvliegende laatvliegers die korte tijd rond de verblijfplaats foerageerden. Belangrijke vliegroutes of foerageergebieden zijn niet vastgesteld.

In 2004 werden vijf vleermuissoorten aangetroffen. Naast laatvlieger en gewone dwergvleermuis ging het om gewone grootoorvleermuis, baardvleermuis en rosse vleermuis. Van geen van de vijf soorten werden destijds verblijfplaatsen, vliegroutes of belangrijke foerageergebieden binnen het plangebied aangetroffen.

2.4 Overige beschermde soorten

Overige zoogdieren
In het gebied zijn, evenals in 2004, reeën waargenomen. Het ging om tenminste twee dieren waaronder één territoriale bok. Hoewel niet onderzocht kunnen in het gebied algemene (en licht beschermde) zoogdiersoorten als bosspitsmuis, bosmuis, rosse woelmuis, egel, haas en konijn worden verwacht. Tevens kan het gebied onderdeel uitmaken van het leefgebied van soorten als bunzing, wezel, hermelijn en steenmarter. De steenmarter die in 2004 nog in het gebied werd aangetroffen werd in 2009 niet waargenomen. Ook werden geen sporen of verblijfplaatsen van steenmarters aangetroffen. Hetzelfde geldt voor de beschermde eekhoorn (tabel 2). Aanwezigheid van de das is niet waarschijnlijk. Er zijn geen sporen aangetroffen die wijzen op

het voorkomen van de soort. Ook is de soort niet bekend uit de directe omgeving.

Ten oosten van Enschede zijn in 2000 en 2001 twee vondsten van schedels van de strikt beschermde veldspitsmuis bekend geworden (*Snaak, 2008*). Tot zover bekend is de veldspitsmuis nog nooit gevangen in de omgeving van Enschede. Veldonderzoek met lifetraps door Eelerwoude in Lonneker in 2004 en 't Vaneker in 2009 hebben ook geen vangsten van de soort opgeleverd. De waarnemingen uit 2000 en 2001 zijn waarschijnlijk gebaseerd op braakbalvondsten van kerkuil. Hierdoor is onduidelijk waar de muizen gevangen zijn. Vooralsnog wordt daarom aangenomen dat de strikt beschermde veldspitmuis niet binnen het plangebied van Leuriks Oost voorkomt.

Amfibieën en reptielen
Het schepnetonderzoek in de poel leverde geen waarnemingen op. De beek (sloot) bleek tijdens het veldbezoek in juli drooggevallen. Wel werden verspreid door het gebied enkele bruine kikkers waargenomen. Op basis van aanwezig biotoop kunnen in het gebied ook de licht beschermde gewone pad en bastaardkikker worden verwacht. Zeldzame en kritische amfibieënsoorten zoals boomkikker en kamsalamander zijn niet aangetroffen en worden hier door het ontbreken van geschikt voortplantingsbiotoop ook niet verwacht.

De boselementen zijn potentieel geschikt voor hazelworm (tabel 3). Waarnemingen van de soort in of direct rond de projectlocatie zijn niet bekend. Voor levendbarende hagedis is nauwelijks geschikt habitat aanwezig.

Overige soorten
Andere (strikt beschermde) soorten dan al eerder genoemd, zijn niet aangetroffen en worden hier door het ontbreken van geschikt leefgebied ook niet verwacht.

4. EFFECTENBEOORDELING EN CONCLUSIES

4.1 Effectenbeoordeling

Het projectgebied Leuriks-Oost vormt een geschikt leefgebied voor beperkt aantal beschermde soorten. Het gaat vooral om algemeen voorkomende en licht beschermde soorten. Met de ontwikkeling van het gebied gaat een deel van dit leefgebied verloren. Doordat de meeste groenelementen (bos, bomenrijen etc.) gehandhaafd blijven zijn de effecten naar verwachting beperkt. Wel zal door de ontwikkelingen meer verstoring optreden door verkeer, geluid, verlichting en betreding. Zeker tijdens de bouw- en aanlegfase.

De binnen het projectgebied aangetroffen en te verwachten beschermde soorten behoren over het algemeen tot de categorie 'niet ontheffingsplichtig bij ruimtelijke ingrepen' en genieten een lichte(re) bescherming. Een uitzondering in deze situatie vormen vleermuizen, vogels en de hazelworm.

Vogels
Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen[1] uitgevoerd mogen worden. Binnen het projectgebied zijn geen vogelsoorten aangetroffen die jaarrond gebruik maken van hun verblijfplaatsen. De genoemde maatregel volstaat in die zin.

Vleermuizen
Binnen het plangebied zijn verblijfplaatsen aangetroffen van gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Het erf met de gebouwen waarin de dieren zich waarschijnlijk ophouden blijven in de nieuwe situatie ongewijzigd aanwezig. Dit geldt ook voor de erven en gebouwen waar mogelijk paarverblijven of overwinteringslocaties aanwezig zijn. Van negatieve effecten op de verblijfplaatsen van vleermuizen is dan ook geen sprake.

De lijnvormige beplanting langs de toegangsweg naar het erf net ten westen van he plangebied moet worden aangemerkt als een belangrijke vliegroute en belangrijk foerageergebied. Een deel van de beplanting langs de Keppelerdijk heeft ook een functie als belangrijke vliegroute (voor exacte locatie, zie kaartbijlage 4). De opgaande beplanting op beide locaties lijkt vooralsnog te worden gehandhaafd. Belangrijk is het echter dat ook de (straat)verlichting op beide locaties zo min mogelijk wordt gewijzigd. De meeste vleermuissoorten zijn erg gevoelig voor verstoring voor verlichting, al geldt dit voor gewone dwergvleermuis in wat mindere mate. Met relatief eenvoudige maatregelen kan verlichting van deze gebiedsdelen worden voorkomen dan wel beperkt. Indien de verlichting op deze locaties niet substantieel toeneemt worden geen negatieve effecten verwacht en is het waarschijnlijk dat beide vliegroutes ook in de toekomst in gebruik blijven. Aandachtspunt is ook het voorkómen van verlichting door strooilicht uit aangrenzende gebouwen en tuinverlichting.

Hazelworm
Vanwege de ligging van het plangebied grenzend aan het buitengebied en het feit dat de twee boselementen potentieel geschikt habitat vormen voor de hazelworm, moet rekening worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van deze strikt beschermde soort. De hazelworm heeft een voorkeur voor bossen, bosranden, houtwallen, heide en spoor- en wegbermen. Hij komt met name voor in oude loofbossen waar een dikke strooisellaag aanwezig is.
De boselementen blijven in de nieuwe situatie aanwezig. Wel worden de bosgebiedjes ontsloten door nieuwe wandelpaden. Op basis van de huidige inrichtingsplannen worden geen negatieve effecten op de hazelworm verwacht. Verwacht wordt dat als de soort hier inderdaad voorkomt dat hij zich kan handhaven in het

gebied. Van negatieve effecten is naar verwachting geen sprake.

Zoals al geconcludeerd werd in paragraaf 2.4 zijn binnen het plangebied geen andere strikt beschermde soorten aangetroffen dan eerder beschreven, en worden deze hier ook niet verwacht door het ontbreken van geschikt leefgebied. In het bijzonder gaat het om de strikt beschermde boomkikker en kamsalamander waarvan flinke populaties aanwezig zijn in de natuurgebieden net ten zuiden van het plangebied. Een uitzondering vormt mogelijk de strikt beschermde veldspitsmuis. Hoewel onduidelijk is wat de status van de soort, zijn voorkomen en zijn verspreiding in de regio is, is het niet waarschijnlijk dat negatieve effecten optreden indien de soort toch aanwezig zou blijken te zijn. De soort komt vooral voor in structuurrijke beplantingen waarin een zekere dynamiek aanwezig is (*Snaak, 2008*). Het gaat om jonge aanplant van bomen, bermen, overhoekjes en bomenrijen langs onverharde zandwegen. De meeste beplantingen blijven in de nieuwe situatie gehandhaafd en met aanplant van nieuwe groenelementen en de ontwikkeling van de woonwijk ontstaat, zeker tijdens de aanlegfase, meer dynamiek. Van negatieve effecten lijkt dan ook geen sprake.

Van de in 2004 waargenomen steenmarter zijn geen verblijfplaatsen of sporen aangetroffen. Met de ontwikkeling van de nieuwe woonwijk gaat een deel van zijn leefgebied verloren, maar het is waarschijnlijk dat deze soort die ook veel in een stedelijke omgeving voorkomt, zich vrij gemakkelijk kan aanpassen aan de nieuwe situatie. Van negatieve effecten op de steenmarter is dan ook geen sprake. Hetzelfde geldt voor de mogelijk in het gebied aanwezige eekhoorn, waarvan overigens ook geen nesten of sporen in het terrein zijn aangetroffen.

4.2 Conclusies en advies

Naar aanleiding van dit flora- en faunaonderzoek en het eerdere onderzoek uit 2004 wordt geconcludeerd dat het aanvragen van een ontheffing op de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk is. Daarbij geldt als uitgangspunt dat de functionaliteit van de twee vliegroutes van gewone dwergvleermuis wordt gewaarborgd. Dit kan door de opgaande groenelementen op deze locaties te handhaven en verstoring door met name verlichting te voorkomen.

Gelet op de ligging het plangebied wordt gepleit voor de aanleg van enkele nieuwe poelen in het gebied ter versterking van de aangrenzende populaties van kamsalamander en boomkikker. Hoewel aanwezigheid van dit soort strikt beschermde soorten vaak als een bedreiging bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt gezien, bied dit juist ook kansen. Op deze wijze kan worden aangetoond dat soortbescherming serieus genomen wordt. Hierdoor ontstaan mogelijkheden om op andere locaties ontwikkelingen toch door te kunnen laten gaan, ondanks de aanwezigheid van strikt beschermde soorten.

4.3 Afbakening

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eelerwoude aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten of gedeelten van deze rapportage zonder verwijzing naar de volledige rapportage. Bovendien aanvaardt Eelerwoude geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden door het voorkomen van beschermde flora en fauna en de gevolgen die de wet daaraan stelt.

De Flora- en faunawet is constant in beweging. Op dit moment wordt de interpretatie van de wetgeving door het Ministerie van LNV heroverwogen en mogelijk ook bijgesteld. De gevolgen hiervan zijn op dit moment nog niet geheel bekend en lastig om in te schatten. Wij adviseren u dan ook op u op de hoogte te houden via de informatie op de site van het Ministerie van LNV (www.minlnv.nl). Uiteraard kunt u ook contact met ons opnemen over de laatste stand van zaken.

LITERATUUR

Bode, A.D., Dijkstra, A.J., Hoekstra, B; Hoeve, R., Zollinger, R., Bureau Natuurbalans/Limes Divergens, 1999. *De zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren*. Waanders Uitgevers, Zwolle.

Eelerwoude, 25 oktober 2004. *Flora- en faunaonderzoek Leuriks-Oost, gemeente Enschede.* Eelerwoude, Goor.

Koninklijke Vermande, 1999-2006, *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4*, SDU Uitgeverij, Den Haag

Limpens, H. K, Mosterd & W. Bongers, 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie*, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen,* Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

Snaak, G., 2008. *Prooidieren kerkuil in Noordoost-Nederland en het graafschap Bentheim (1992-2007).* Natuur- en milieuvereniging Het Stroomdal, Schoonebeek.

BIJLAGE 1. FLORA- EN FAUNAWET

Inleiding
Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregelgeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht
De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten
Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:
- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voor zover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen
Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:
- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing
Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.
Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.
De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.
-

Vrijstelling
In het '*Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten
Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten
Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets, waarbij wordt gekeken naar de gunstige staat van instandhouding.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75
Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden en van de betrokken soort(en) af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor de soorten die zijn genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn wordt geen ontheffing verleend bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor de soorten van bijlage 1 geldt dat bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting voor verstoring altijd een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels
Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd.

De nesten van ‘categorie 5-soorten’ zijn alleen jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor de overige vogelsoorten geldt dat verstoring van broedende exemplaren is verboden. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli.

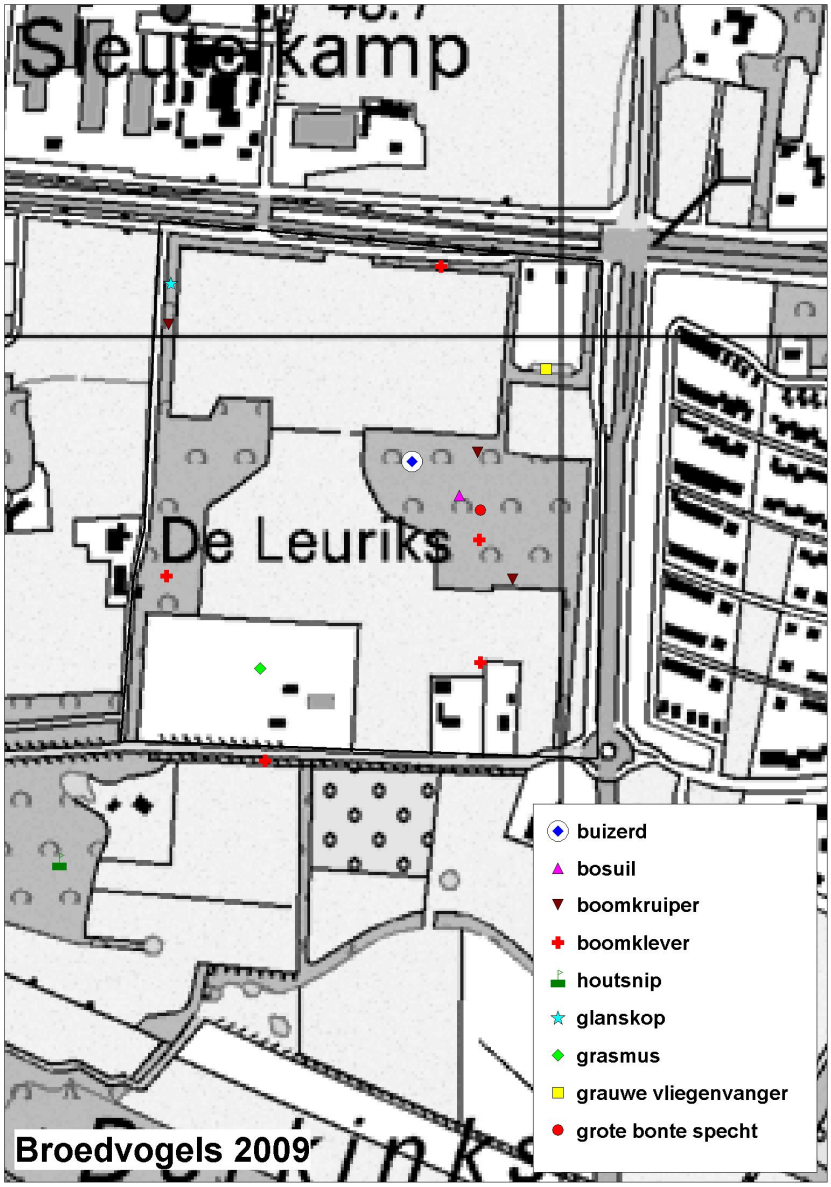
Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

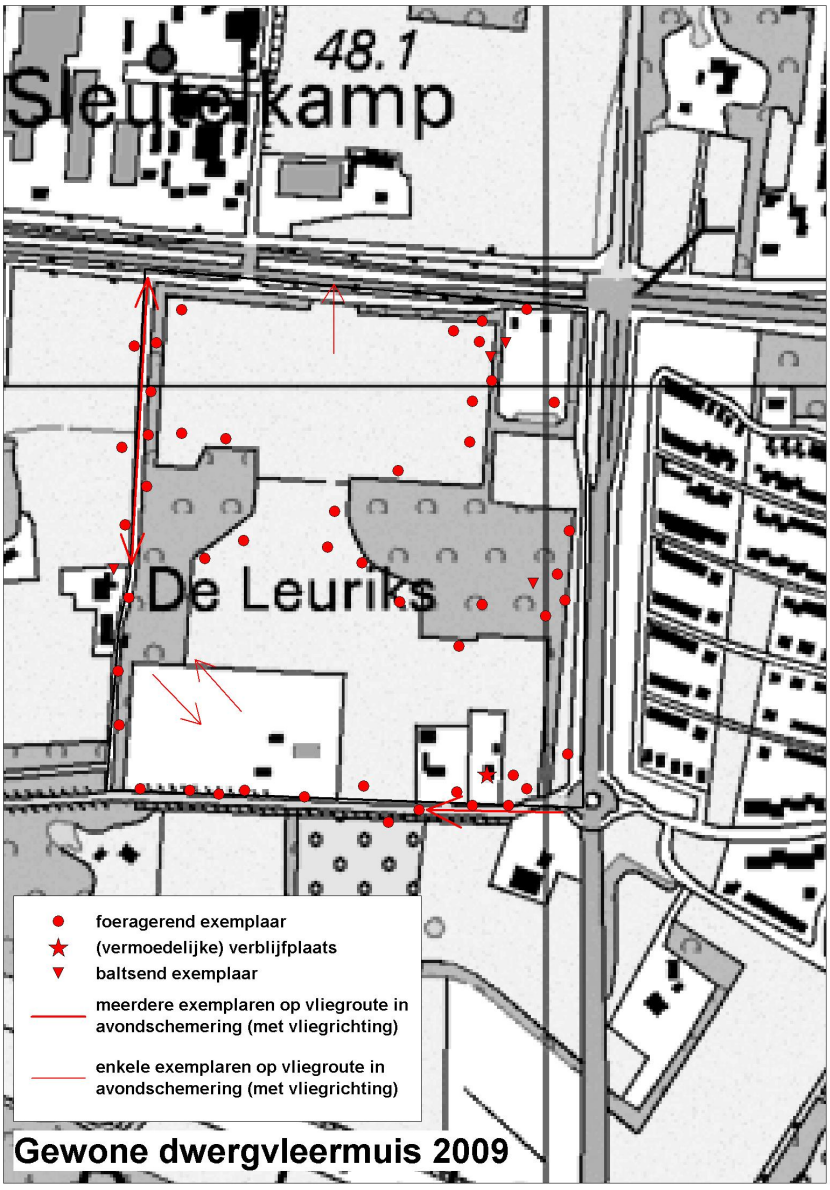
BIJLAGE 2. OVERZICHT RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGEN

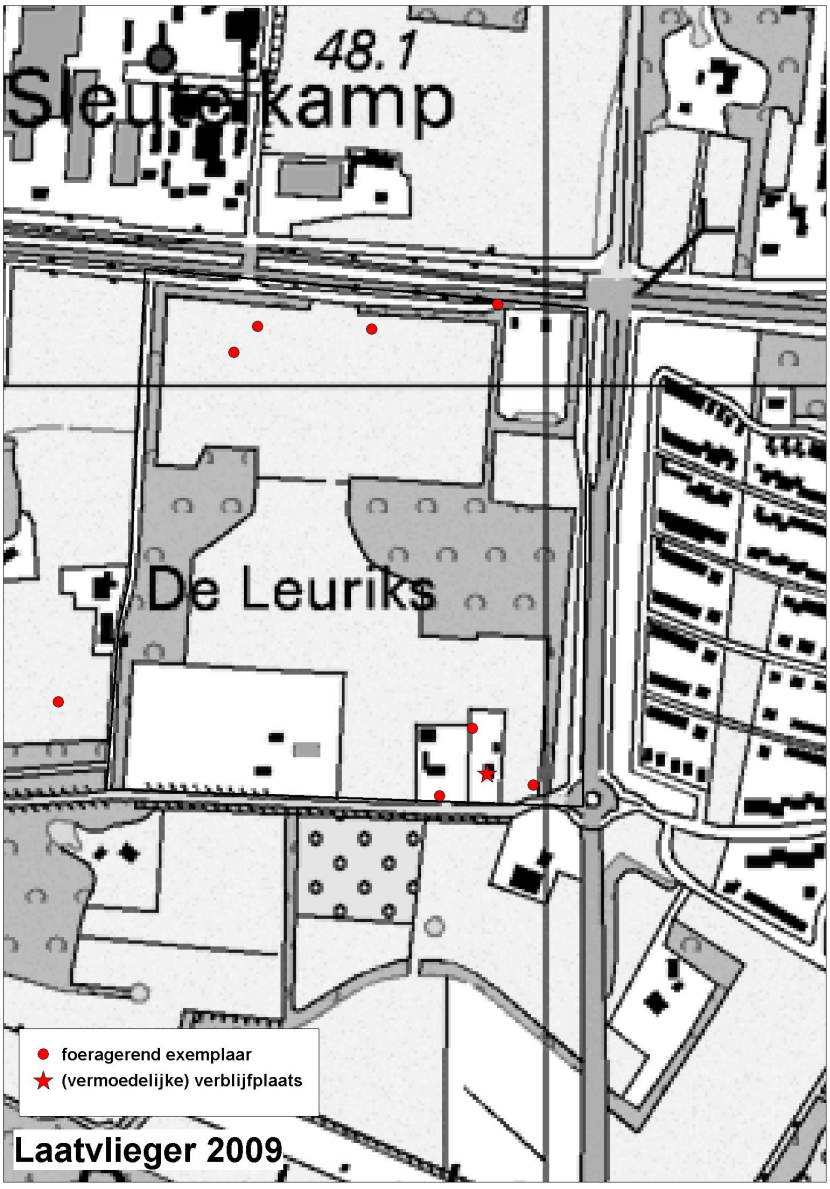


BIJLAGE 3. VERSPREIDINGSKAARTEN BROEDVOGELS



BIJLAGE 4. VERSPREIDINGSKAARTEN VLEERMUIZEN




48.1
Sleutelkamp
De Leuriks
foeragerend exemplaar
(vermoedelijke) verblijfplaats
Laatvlieger 2009

Bijlage 5 QRA Hogedruk aardgasleidingen

Gemeente Enschede

QRA Hogedruk aardgasleidingen (Carola)

De Eschmarke Deelplan II “Eekmaat West”
Nieuwbouw 111 woningen
Enschede

Gemeente Enschede
26 augustus 2011

Inhoudsopgave

1. Inleiding **2**

2. Normstelling externe veiligheid **3**
2.1. Risicobenadering 3
2.2. Plaatsgebonden risico 3
2.3. Groepsrisico 4

3. Uitgangspunten risicoberekening **7**
3.1. Carola 7
3.2. Interessegebied 7
3.3. Leidingdatabestand 7
3.4. Bebouwing 8

4. Resultaten risicoberekeningen **9**
4.1. Plaatsgebonden risico 9
4.2. Groepsrisico 9

5. Conclusie **10**

Referenties **11**

Bijlage 1. Carola Rapport bestaande bevolking
Bijlage 2. Carola Rapport nieuwe situatie (met capaciteit bestemmingsplan)

1. Inleiding

Binnen de gemeente Enschede is inzicht in de externe veiligheidsrisico's door de ondergronds gelegen hogedruk aardgastransportleidingen ter hoogte van het bestemmingsplan De Eschmarke Deelgebied II vereist. De risico's zijn berekend met de huidig aanwezige bevolking en een, conform het nieuwe bestemmingsplan, maximaal mogelijke bezetting.
Het rapport is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 wordt de normstelling externe veiligheid voor buisleidingen toegelicht. In hoofdstuk 3 worden de gegevens die nodig zijn voor de risicoberekening samengevat. Hoofdstuk 4 toont de resultaten van de risicoberekeningen. Hoofdstuk 5 tenslotte bevat de conclusie.

2. Normstelling externe veiligheid

2.1. Risicobenadering

Het transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen brengt risico's met zich mee door de mogelijkheid dat bij een leidingbreuk gas kan vrijkomen. Het risico voor omwonenden wordt gevat onder het begrip externe veiligheid. Voor de externe veiligheidsrisico's voor aardgastransportleidingen is de relevante wetgeving vastgelegd in het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) [1] die sinds 1 januari 2011 van kracht is.

Een combinatie van verschillende aspecten is bepalend voor het risiconiveau voor specifieke tracés van buisleidingen:
• onder andere de maximale werkdruk, diameter, wanddikte, staalkwaliteit en diepteligging van de leiding
• het aantal mensen langs de route, dat bepalend is voor het mogelijk aantal dodelijke slachtoffers.

De risicobenadering externe veiligheid kent twee begrippen om het risiconiveau voor activiteiten met gevaarlijke stoffen in relatie tot de omgeving aan te geven. Deze begrippen zijn het plaatsgebonden risico (PR) en het groepsrisico (GR).
Het PR is het risico op een plaats nabij een buisleiding, uitgedrukt als de kans per jaar dat een persoon die onafgebroken en onbeschermd op die bepaalde plaats zou verblijven, overlijdt als gevolg van een ongewoon voorval met die buisleiding. Plaatsen met een gelijk risico kunnen door zogenaamde risicocontouren op een kaart worden weergegeven. Het PR leent zich daarmee goed voor het vaststellen van een veiligheidszone tussen een route en kwetsbare bestemmingen, zoals woonwijken. Het GR geeft aan wat de kans is op een ongeval met tien of meer dodelijke slachtoffers in de omgeving van de beschouwde activiteit. Het aantal personen dat in de omgeving van de route verblijft, bepaalt daardoor mede de hoogte van het GR.
Het GR wordt weergegeven in een zogenaamde fN-curve, op de verticale as staat de cumulatieve kans per jaar f op een ongeval met N of meer slachtoffers en op de horizontale as het aantal slachtoffers. Het GR wordt bijvoorbeeld gebruikt om vast te stellen of de woningdichtheid in een bepaald gebied nog kan worden vergroot.

Beide begrippen vullen elkaar aan: ze maken het mogelijk om vanuit verschillende invalshoeken situaties op risico te beoordelen. Met het PR wordt de aan te houden afstand geëvalueerd tussen de activiteit en kwetsbare functies, zoals woonbebouwing, in de omgeving. Met het GR wordt geëvalueerd of gegeven deze afstand tussen de activiteit en kwetsbare functies er als gevolg van een ongeval een groot aantal slachtoffers kan vallen, doordat er een grote groep personen blootgesteld wordt.

2.2. Plaatsgebonden risico

In het kader van de risicobenadering moet de vraag worden beantwoord of er sprake is van een relatief hoog risico. Afhankelijk van de kenmerken van de buisleiding en de specifieke gevaren voor de omgeving, kan een zekere scheiding tussen buisleidingen en werk- en woongebieden gewenst zijn. Bij deze vraagstelling worden de risiconormen gehanteerd, die door de rijksoverheid zijn vastgesteld. Voor nieuwe buisleidingen wordt in het Bevb de eis opgenomen dat deze zodanig aangelegd moeten worden conform de best beschikbare technieken dat de PR 10^{-6} contour zo veel mogelijk binnen de belemmeringenstrook komt te liggen. Deze plicht rust op de exploitant van de leiding. Deze eis geldt ook als een bestaande leiding wordt vervangen. Zo wordt deze strenge norm voor het plaatsgebonden risico van toepassing op nieuwe situaties. Het ontstaan van nieuwe knelpunten wordt daarmee voorkomen en het ruimtebeslag van nieuwe buisleidingen wordt beperkt tot de belemmeringenstrook.

De grenswaarde voor het plaatsgebonden risico is ook van toepassing op bestaande buisleidingen. Dit levert in bepaalde gevallen bij bestaande bebouwing[1] binnen de risicocontour van de buisleiding een knelpunt op. Daar waar kwetsbare objecten zoals woningen en scholen binnen de risicocontour PR 10^{-6} liggen, gaat een wettelijke saneringsplicht gelden. De leidingexploitant is hierop aanspreekbaar en neemt binnen een overgangstermijn zodanige saneringsmaatregelen dat er sprake is van een acceptabele situatie.

[1] Onder bestaande bebouwing wordt verstaan fysiek aanwezige bebouwing en geprojecteerde bebouwing die is toegestaan op basis van een vastgesteld bestemmingsplan of vrijstellingsbesluit

Het Bevb verwijst voor de (niet limitatieve) lijst van kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten naar het Besluit externe veiligheid inrichtingen (BEVI).

Kwetsbaar object:

a. woningen, woonschepen en woonwagens, niet zijnde woningen, woonschepen en woonwagens als aangeduid onder beperkt kwetsbare objecten onder a.
b. gebouwen bestemd voor het verblijf, al dan niet gedurende een gedeelte van de dag, van minderjarigen, ouderen, zieken of gehandicapten, zoals:
    1°. ziekenhuizen, bejaardenhuizen en verpleeghuizen ;
    2°. scholen;
    3°. gebouwen of gedeelten daarvan, bestemd voor dag opvang van minderjarigen;
c. gebouwen waarin grote aantallen personen gedurende een groot gedeelte van de dag aanwezig zijn, zoals:
    1°. kantoorgebouwen en hotels met een bruto vloerop pervlak van meer dan 1500 m^2 per object;
    2°. complexen waarin meer dan 5 winkels zijn gevest igd en waarvan het gezamenlijk bruto vloeroppervlak meer dan 1000 m^2 bedraagt en winkels met een totaal bruto vloeroppervlak van meer dan 2000 m^2 per object, voor zover in die complexen of in die winkels een supermarkt, hypermarkt of warenhuis is gevestigd;
d. kampeer- en andere recreatieterreinen bestemd voor het verblijf van meer dan 50 personen gedurende meerdere aaneengesloten dagen;

Beperkt kwetsbaar object:

a. 1°. verspreid liggende woningen, woonschepen en woonwagens van derden met een dichtheid van maximaal twee woningen, woonschepen en woonwagens per hectare;
    2°. dienst- en bedrijfswoningen van derden;
b. kantoorgebouwen, voor zover zij niet in categorie I onder c vallen;
c. hotels en restaurants, voor zover zij niet in categorie I onder c vallen;
d. winkels, voor zover zij niet in categorie I onder c vallen;
e. sporthallen, zwembaden en speeltuinen;
f. sport- en kampeerterreinen en terreinen bestemd voor recreatieve doeleinden, voor zover zij niet in categorie I onder d vallen;
g. bedrijfsgebouwen, voor zover zij niet in categorie I onder c vallen;
h. objecten die met de onder a tot en met e en g genoemde gelijkgesteld kunnen worden uit hoofde van de gemiddelde tijd per dag gedurende welke personen daar verblijven, het aantal personen dat daarin doorgaans aanwezig is en de mogelijkheden voor zelfredzaamheid bij een ongeval, voor zover die objecten geen kwetsbare objecten zijn, en
i. objecten met een hoge infrastructurele waarde, zoals een telefoon- of elektriciteitscentrale of een gebouw met vluchtleidingsapparatuur, voorzover die objecten wegens de aard van de gevaarlijke stoffen die bij een ongeval kunnen vrijkomen, bescherming verdienen tegen de gevolgen van dat ongeval;

2.3. Groepsrisico

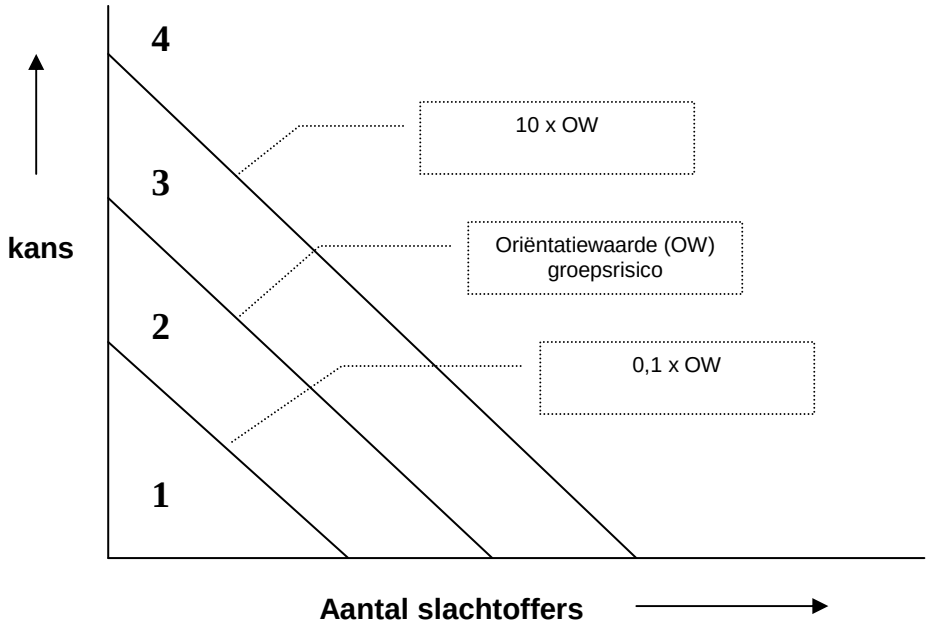
De regeling over het groepsrisico in het Bevb vertoont duidelijk overeenkomst met de regelingen in het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (BEVI) en de Circulaire Risiconormering Vervoer Gevaarlijke Stoffen (RVGS). Het uitgangspunt is dat er een verplichting geldt het groepsrisico mee te wegen en te verantwoorden bij de vaststelling van een bestemmingsplan of inpassingsplan dat betrekking heeft op het invloedsgebied van een geprojecteerde of bestaande buisleiding.

Oriëntatiewaarde

De oriëntatiewaarde voor het groepsrisico is per kilometer leiding bepaald op 10^{-2} / N^2, dat wil zeggen een frequentie van 10^{-4} /jr voor 10 slachtoffers, 10^{-6} /jr voor 100 slachtoffers, etc. en geldt vanaf het punt met 10 slachtoffers. In figuur 1 is ter illustratie van het bovenstaande een voorbeeld van een fN-curve en de oriëntatiewaarde gegeven.

De oriëntatiewaarde houdt in dat het bevoegd gezag daarvan gemotiveerd kan afwijken. Berekende risico's worden getoetst aan deze normen. Deze toetsing maakt duidelijk of sprake is van situaties waarbij risicoreducerende maatregelen aan de orde moeten komen, bijvoorbeeld het vergroten van de afstand tussen de buisleiding en de woonbebouwing of het beperken van de woningdichtheid in een bepaald bebouwingsgebied.

Groepsrisico per km transportroute



Figuur 1. Voorbeeld groepsrisico transportroute

Bij het beoordelen van het GR wordt het (lokale) bevoegd gezag de mogelijkheid geboden om gemotiveerd van de oriëntatiewaarde voor het GR af te wijken. Er moet sprake zijn van een openbare en goed inzichtelijke belangenafweging, waarin moet zijn aangegeven waarom in het specifieke geval daarvan is afgeweken. De beslissing om van de oriëntatiewaarde af te wijken is vatbaar voor beroep. Het GR wordt voor het gehele relevante gebied berekend. Door middel van bron- of ruimtelijke maatregelen kan mogelijk dat risico worden gereduceerd. Daar waar het gaat om het stellen van randvoorwaarden in de ruimtelijke ordening wordt, om het werkbaar te houden, het afwegingsgebied echter gemaximaliseerd tot de grens waarbinnen nog 1% van de aanwezige personen overlijdt (1% letaliteitszone). Het GR geeft voor dit gebied aan welke bebouwingsdichtheid nog acceptabel is, gelet op de voorgestelde oriëntatiewaarde. In het aangegeven gebied is bebouwing dus wel toegestaan maar is de dichtheid van bebouwing soms gelimiteerd. Bij de toetsing moet worden bezien of de kans per kilometer buisleiding op een bepaald aantal slachtoffers groter is dan de oriëntatiewaarde. De oriëntatiewaarde geldt in alle situaties, dus voor zowel tracé- als omgevingsbesluiten en zowel in bestaande als nieuwe situaties.

Verantwoording groepsrisico
Bij de vaststelling van een bestemmingsplan gelegen binnen het invloedsgebied van de leiding, op grond waarvan de aanleg van een buisleiding of de aanleg, bouw of vestiging van een kwetsbaar of een beperkt kwetsbaar object wordt toegelaten, wordt tevens het groepsrisico in het invloedsgebied van de buisleiding verantwoord. In de toelichting van dit besluit wordt dan vermeld:

a. de aanwezige en de op grond van het besluit te verwachten dichtheid van personen in het invloeds-gebied van de buisleiding of buisleidingen die het groepsrisico mede veroorzaakt of veroorzaken;
b. het groepsrisico per kilometer buisleiding op het tijdstip waarop het besluit wordt vastgesteld en de bijdrage van de in dat besluit toegelaten kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten aan de hoogte van het groepsrisico, vergeleken met de lijn die de kans weergeeft op een ongeval met 10 of meer dodelijke slachtoffers van ten hoogste 10^{-4} per jaar en de kans op een ongeval met 100 of meer dodelijke slachtoffers van ten hoogste 10^{-6} per jaar;
c. indien mogelijk, de maatregelen ter beperking van het groepsrisico die worden toegepast door de exploitant van de buisleiding die dat risico mede veroorzaakt;
d. andere mogelijkheden voor ruimtelijke ontwikkelingen met een lager groepsrisico en de voor- en nadelen daarvan;
e. de mogelijkheden en de voorgenomen maatregelen tot beperking van het groepsrisico in de nabije toekomst;
f. de mogelijkheden tot voorbereiding van bestrijding en beperking van de omvang van een ramp of zwaar ongeval als bedoeld in art. 1 van de Wet rampen en zware ongevallen.
g. de mogelijkheden voor personen die zich bevinden in het invloedsgebied van de buisleiding of buisleidingen die het groepsrisico mede veroorzaakt of veroorzaken, om zich in veiligheid te brengen indien zich een ramp of zwaar ongeval voordoet.

Voorafgaand aan de vaststelling van een besluit als bedoeld in het eerste lid stelt het voor dat besluit bevoegde gezag het bestuur van de regionale brandweer in wiens regio het gebied ligt waarop dat besluit betrekking heeft, in de gelegenheid advies uit te brengen in verband met het groepsrisico en de mogelijkheden tot voorbereiding van bestrijding en beperking van de omvang van een ramp of zwaar ongeval alsmede hulpverlening en zelfredzaamheid.

Beperkte verantwoording
Het Bevb introduceert een nieuwe onderverdeling van situaties waarin een 'volledige' verantwoording van het groepsrisico noodzakelijk is en situaties waarin met een beperktere verantwoording kan worden volstaan. Er zijn twee situaties waarin volstaan kan worden met een beperkte verantwoording[2]2:

1. indien het ruimtelijk besluit betrekking heeft op het gebied tussen de 100% letaliteitszone en de 1% letaliteitszone van de buisleiding (in geval van toxische stoffen tussen de 1% letaliteitszone en de afstand waarop het plaatsgebonden risico gelijk is aan 10^{-8}).
2. a. als het groepsrisico onder 0.1 keer de oriëntatiewaarde blijft;
   b. als het groepsrisico minder dan 10% toeneemt.

In een beperkte verantwoording van het groepsrisico hoeven slechts vier zaken aan de orde te komen namelijk de personendichtheid in het invloedsgebied van de buisleidingen, de hoogte van het groepsrisico, bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid. Een nadere beschouwing van risicoreducerende maatregelen en ruimtelijke alternatieven met een lager groepsrisico is in dat geval niet nodig.

Beleidsvisie Externe Veiligheid
In 2007 is door de Gemeente Enschede de Beleidsvisie Externe Veiligheid opgesteld. Deze visie is vanstgesteld door de raad op 18 juni 2007. In deze visie wordt m.b.t. het groepsrisico aangegeven dat er bij een percentage van <25% van de orienterende waarde geen verantwoording voor het groepsrisico hoeft worden afgelegd.

[2] Zie artitkel 12, lid 3 van het Bevb

3. Uitgangspunten risicoberekening

3.1. Carola

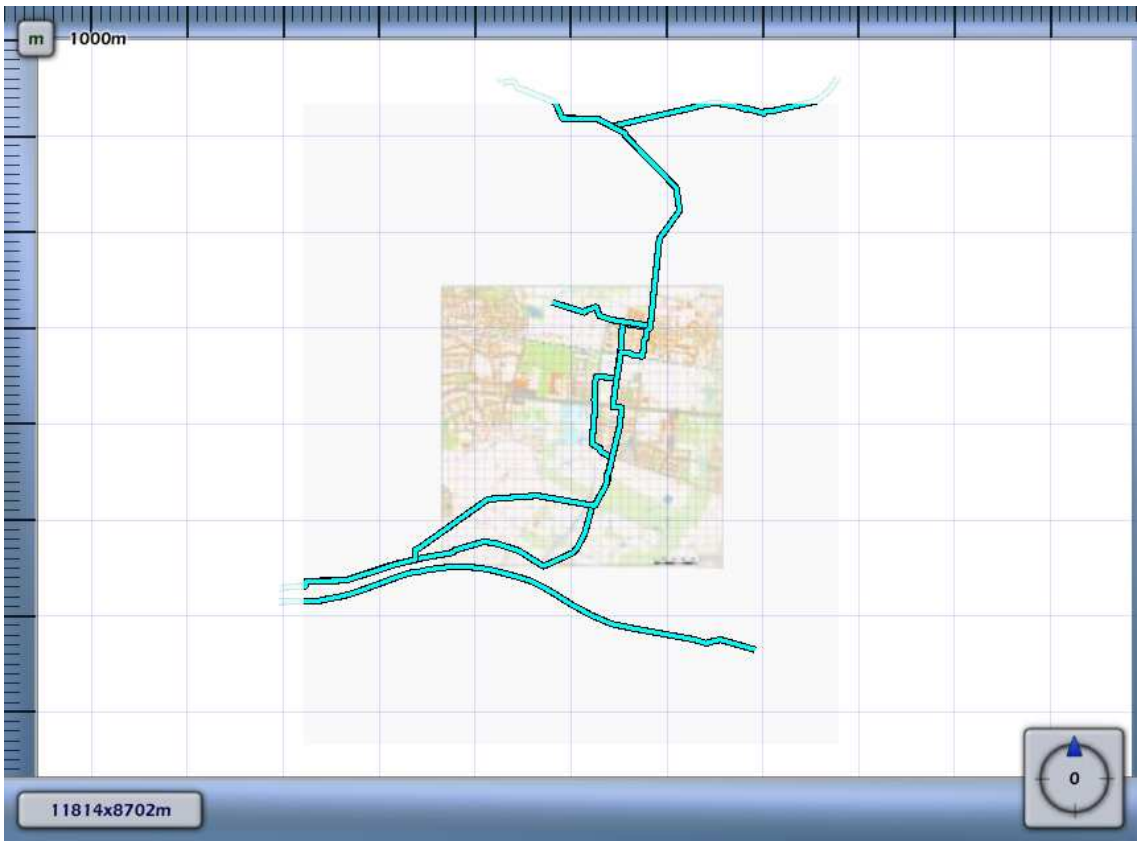
Het risico wordt berekend met Carola versie 1.0.0.51 parameterfile versienummer. Voor de berekening zijn de volgende gegevens benodigd:
- het interessegebied;
- leidingdatabestand van de leidingeigenaar, in dit geval de Nederlandse Gasunie;
- het aantal personen dat langs de leiding blootgesteld wordt aan de gevolgen van een ongeval met de leiding.

3.2. Interessegebied

Het interessegebied is het gebied waar een ruimtelijke ontwikkeling langs een buisleiding geprojecteerd is, of waar een aanpassing van een bestaande of nieuwe buisleiding gepland is. In deze studie gaat het om een nieuw bestemmingsplan.

3.3. Leidingdatabestand

Het leidingdatabestand bevat alle voor de risicoberekening benodigde leidingeigenschappen met daarin onder andere de diameter en maximale werkdruk van de relevante hogedruk aardgasleiding. Deze gegevens zijn opgenomen in bijlage 1 en 2. Figuur 2 geeft een overzicht en naamgeving van de relevante leidingen.



Figuur 2. Overzicht relevante leidingen

3.4. Bebouwing

De bevolkingsgegevens voor de bestaande en de nieuwe situatie zijn aangeleverd door de afdeling Vastgoed Informatie van de Gemeente Enschede. De geleverde bevolkingsgegevens omvatten de functies wonen en bedrijven.

Voor gebruik in Carola zijn de afzonderlijke bouwvlakken geaggregeerd tot grotere bevolkingsgebieden (figuur 4), de aanwezigheidgegevens zijn gesommeerd (zie tabel 1). Er is onderscheid gemaakt in een situatie dag en nacht overeenkomstig de standaars aanwezigheidspercentages uit Carola.
Vlak 30 vertegenwoordigd het nieuwe plangebied. Voor dit gebied met functie wonen is een aantal aanwezigen aangenomen van 287 personen. De overige vlakken vertegenwoordigen de huidige situatie. De aantallen personen in de vlakken zijn afkomstig van de afdeling Vastgoed Informatie van de Gemeente Enschede

Populatiepolygonen

Label	Type	Aantal
01	Wonen	328.0
02	Werken	15.0
03	Wonen	53.0
04	Werken	11.0
05	Wonen	84.0
06	Werken	123.0
07	Wonen	12.0
08	Werken	612.0
09	Wonen	3.0
10	Wonen	3.0
11	Werken	202.0
12	Wonen	21.0
13	Werken	19.0
14	Wonen	47.0
15	Werken	30.0
16	Wonen	95.0
17	Werken	1396.0
18	Wonen	69.0
19	Werken	11.0
20	Wonen	328.0
21	Werken	15.0
22	Wonen	98.0
23	Werken	17.0
24	Wonen	1438.0
25	Werken	151.0
26	Wonen	1098.0
27	Werken	153.0
30	Wonen	287.0

Tabel 3. Gegevensinvoer Carola

4. Resultaten risicoberekeningen

4.1. Plaatsgebonden risico

Voor de aardgastransportleidingen ter hoogte van het Bestemmingsplan Eschmarke Deelgebied II wordt geen plaatsgebonden risicocontour berekend voor de grenswaarde van 1.0 10^{-6} per jaar. Het plaatsgebonden risico vormt daarmee geen belemmering voor dit bestemmingsplan.
De ligging van de plaatsgebonden risicocontouren is weergegeven in bijlage 1 en 2.

4.2. Groepsrisico

Het groepsrisico is berekend voor de bestaande situatie en de situatie waarbij het Bestemmingsplan Eschmarke Deelgebied II is ontwikkeld. De hoogte van het groepsrisico in relatie tot de oriëntatiewaarde is voor deze twee situaties weergegeven in bijlage 1 en 2. Er liggen in de nabijheid van het bestemmingsplan zes aardgasleidingen. Met de bestaande bebouwing hebben drie van de zes leidingen een groepsrisico, zie tabel 4. De overige leidingen veroorzaken geen relevant groepsrisico.

Leiding	Factor	Opmerking
A670	0,0000	-
N528-50	0,0120	-
N528-51	0,0000	-
N528-52	0,0026	-
N528-57	0,0280	-
N528-80	0,0000	-

Tabel 4. Groepsrisico huidige situatie als factor ten opzichte van de oriëntatiewaarde (OW)

Wanneer gerekend wordt inclusief het nieuwe bestemmingsplan, blijven drie van de zes leidingen een ongewijzigd laag groepsrisico houden dat ver onder de in de Beleidsvisie genoemde waarde van 25% blijft. Voor de berekende waarde zie tabel 5.

Leiding	Factor	Opmerking
A670	0,0000	-
N528-50	0,0120	-
N528-51	0,0000	-
N528-52	0,0026	-
N528-57	0,0280	-
N528-80	0,0000	-

Tabel 5. Groepsrisico nieuwe situatie als factor ten opzichte van de oriëntatiewaarde (OW)

5. Conclusie

Voor het Bestemmingsplan Eschmarke Deelgebied II zijn de risico's die worden veroorzaakt door hogedruk aardgastransportleidingen onderzocht. Het plaatsgebonden risico en het groepsrisico zijn berekend met het huidig aantal aanwezigen en het toekomstig aantal aanwezigen inclusief het bestemmingsplan Eschmarke Deelgebied I. De belangrijkste conclusies naar aanleiding van de resultaten worden in dit hoofdstuk benoemd.

Plaatsgebonden risico

Voor de leidingen ter hoogte van het bestemmingsplan wordt geen plaatsgebonden risicocontour berekend voor de grenswaarde van $1.0\ 10^{-6}$ per jaar. Het plaatsgebonden risico vormt daarmee geen belemmering voor dit bestemmingsplan.

Groepsrisico

Het groepsrisico is berekend met het huidig en toekomstig aantal aanwezigen. Voor drie van de zes aardgasleidingen is in de bestaande situatie een groepsrisico berekend. De oriënterende waarde wordt niet overschreden. Wanneer gerekend wordt met het aantal aanwezigen overeenkomstig het nieuwe bestemmingsplan, wordt eveneens voor drie leidingen een groepsrisico berekend. Ook hier is geen sprake van een overschrijding van de oriënterende waarde. Het Bestemmingsplan heeft geen rekenkundige invloed op het groepsrisico. Overeenkomstig de vastgestelde Beleidsvisie Externe Veiligheid is een verantwoording van het groepsrisico voor dit bestemmingsplan geen vereiste omdat het groepsrisico niet toeneemt en met maximaal 0,026 ruim onder de 0,25-grens uit de EV-visie van de Gemeente Enschede blijft.

Omdat in Enschede elk bestemmingsplan voor wat betreft externe veiligheid aan een aantal randvoorwaarden dient te voldoen wordt hiermee al voldaan aan de criteria voor een beperkte verantwoording overeenkomstig het BevB. Het aantal aanwezigen is uit de rapportage, bijlage 2 af te leiden op 21 pers/ha (13,32 ha 287 personen 22/ha). De hoogte van het groepsrisico is 0,026 t.o.v. de orienterende waarde en met betrekking tot de zelfredzaamheid en de bestrijdbaarheid wordt verwezen naar het advies van de gemeentelijke brandweer.

De rapporten in bijlage 1 en 2, met daarin de uitkomsten van de berekeningen, zijn automatisch gegenereerd door Carola.

Referenties

1. Ministerie VROM 2011 Besluit Externe Veiligheid Buisleidingen
2. Ministerie VROM 2007 Handreiking verantwoordingsplicht groepsrisico
3. RIVM 2009 Handleiding Risicoberekeningen hogedruk aardgastransportleidingen

Bijlage 1

Kwantitatieve Risicoanalyse Deelplan II
Bestaande situatie

Door: R. Kuipers

Inhoud

1 Inleiding 2

2 Invoergegevens 3
2.1 Interessegebied 3
2.2 Relevante leidingen 3
2.3 Populatie 4

3 Plaatsgebonden risico 6
3.1 Figuur 3.1 Plaatsgebonden risico voor A-670 van N.V. Nederlandse Gasunie 6
3.2 Figuur 3.2 Plaatsgebonden risico voor N-528-50 van N.V. Nederlandse Gasunie 6
3.3 Figuur 3.3 Plaatsgebonden risico voor N-528-51 van N.V. Nederlandse Gasunie 7
3.4 Figuur 3.4 Plaatsgebonden risico voor N-528-52 van N.V. Nederlandse Gasunie 7
3.5 Figuur 3.5 Plaatsgebonden risico voor N-528-57 van N.V. Nederlandse Gasunie 8
3.6 Figuur 3.6 Plaatsgebonden risico voor N-528-80 van N.V. Nederlandse Gasunie 8

4 Groepsrisico screening 9
4.1 Figuur 4.1 Groepsrisico screening voor A-670 van N.V. Nederlandse Gasunie 9
4.2 Figuur 4.2 Groepsrisico screening voor N-528-50 van N.V. Nederlandse Gasunie 10
4.3 Figuur 4.3 Groepsrisico screening voor N-528-51 van N.V. Nederlandse Gasunie 10
4.4 Figuur 4.4 Groepsrisico screening voor N-528-52 van N.V. Nederlandse Gasunie 11
4.5 Figuur 4.5 Groepsrisico screening voor N-528-57 van N.V. Nederlandse Gasunie 122
4.6 Figuur 4.6 Groepsrisico screening voor N-528-80 van N.V. Nederlandse Gasunie 12

5 FN curves 14
5.1 Figuur 5.1 A-670 van Gasunie voor de kilometer tussen stationing 21280.00 en 22280.00 14
5.2 Figuur 5.2 N-528-50 van Gasunie voor de kilometer tussen stationing 5360.00 en 6360.00 14
5.3 Figuur 5.3 N-528-51 van Gasunie voor de kilometer tussen stationing 0.00 en 0.00 14
5.4 Figuur 5.4 N-528-52 van Gasunie voor de kilometer tussen stationing 0.00 en 1000.00 15
5.5 Figuur 5.5 N-528-57 van Gasunie voor de kilometer tussen stationing 3990.00 en 4990.00 15
5.6 Figuur 5.6 N-528-80 van Gasunie voor de kilometer tussen stationing 0.00 en 0.00 15

7 Referenties 16

1. Inleiding

De risicostudie in dit rapport is uitgevoerd conform de door de overheid gestelde richtlijnen voor het uitvoeren van risicoanalyses aan ondergrondse gelegen hogedruk aardgastransportleidingen [1, 2, 3, 4]. De analyse is uitgevoerd met het pakket CAROLA. CAROLA is een software pakket dat in opdracht van de Nederlandse overheid is ontwikkeld, specifiek ter bepaling van het plaatsgebonden risico en groepsrisico van ondergrondse hogedruk aardgastransportleidingen.
Het plaatsgebonden risico is gedefinieerd als de kans per jaar dat een onbeschermd persoon die onafgebroken op dezelfde plaats verblijft, komt te overlijden als gevolg van een ongeval met een potentieel gevaarlijke bron. Het plaatsgebonden risico wordt weergegeven door middel van contouren met een gelijke risicowaarde op een kaart.
Het groepsrisico voor buisleidingen is gedefinieerd als de frequentie per jaar per kilometer leiding dat een groep van tenminste tien personen komt te overlijden als gevolg van een ongeval met die buisleiding, waarbij een gevaarlijke stof betrokken is. Het groepsrisico wordt weergegeven in een FN-curve, een dubbel logaritmische grafiek waarbij op de horizontale as het aantal doden (N) wordt gegeven en op de verticale as de cumulatieve frequentie (F) van tenminste N doden.

Om te bepalen of de berekende risico's acceptabel zijn wordt getoetst aan de normen zoals die worden vastgelegd in het Besluit Externe Veiligheid Buisleidingen.
Voor het plaatsgebonden risico geldt dat er zich geen (geprojecteerde) kwetsbare objecten mogen bevinden binnen de plaatsgebonden risico contour van 10^{-6} per jaar. Voor (geprojecteerde) beperkt kwetsbare objecten geldt het 10^{-6} per jaar PR criterium als richtwaarde.
Het groepsrisico is voorzien van een oriëntatiewaarde, die voor buisleidingen gesteld is op $F \cdot N^2 < 10^{-2}$ per jaar per km leiding, waarin F de frequentie per jaar is met N of meer dodelijke slachtoffers. Daarnaast geldt een verantwoordingsplicht, waarbij het bevoegd gezag verplicht wordt gesteld om advies in te winnen bij hulpverleningsdiensten omtrent aspecten als hulpverlening en zelfredzaamheid. Laatstgenoemde aspecten, en daarmee de verantwoordingsplicht, worden in dit rapport niet geadresseerd.

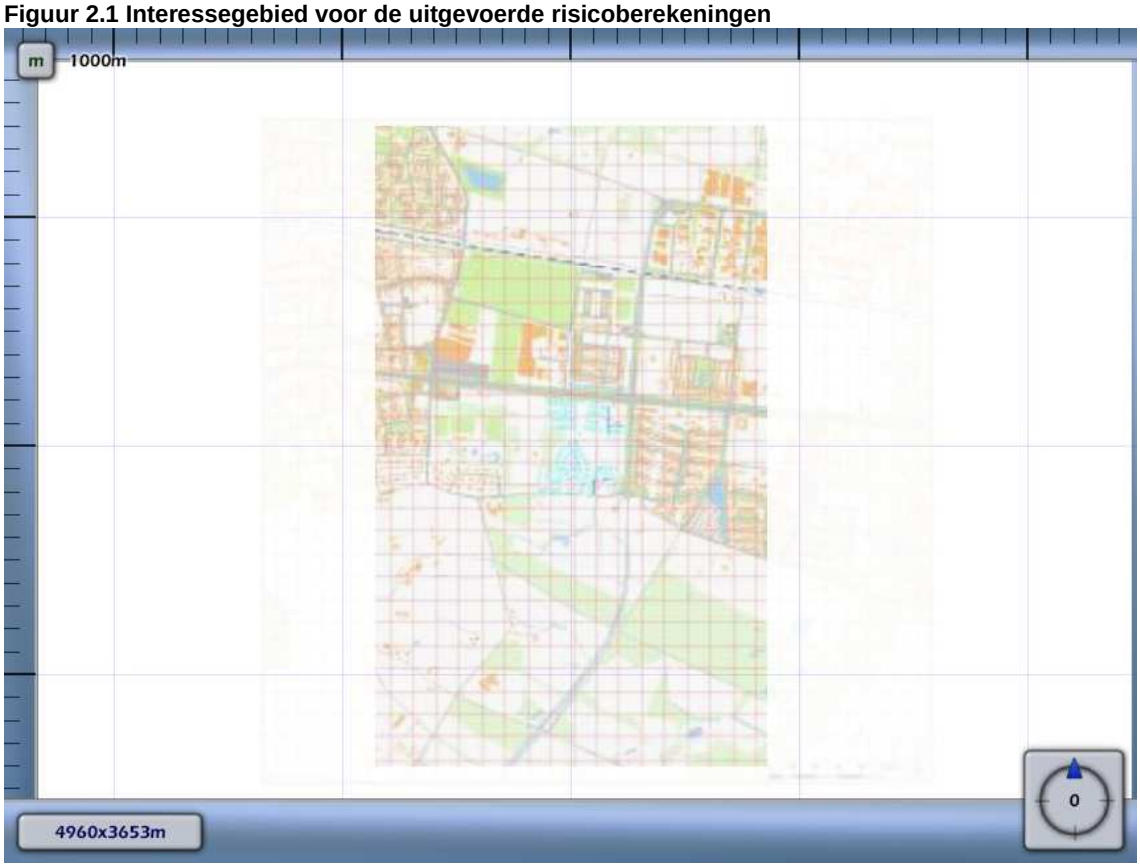
2. Invoergegevens

De risicoberekeningen die in dit rapport zijn beschreven zijn uitgevoerd met CAROLA versie 1.0.0.51. De gehanteerde parameterfile heeft versienummer 1.2. De berekeningen zijn uitgevoerd op 19-07-2011. Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van de meteorologische gegevens van het weerstation Twente. In dit hoofdstuk worden de verschillende invoergegevens nader gespecificeerd in de navolgende secties.

2.1 Interessegebied

Het interessegebied is weergegeven in figuur 2.1

Figuur 2.1 Interessegebied voor de uitgevoerde risicoberekeningen



2.2 Relevante leidingen

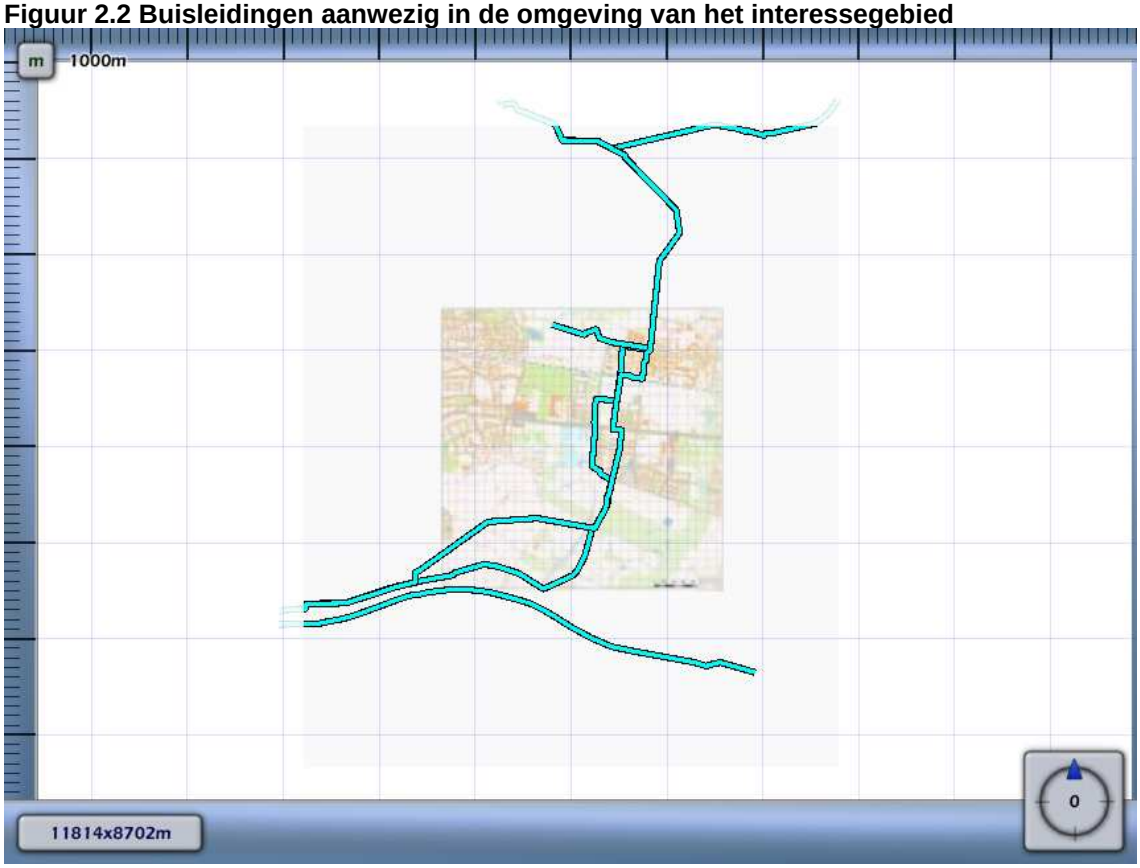
Op basis van het gespecificeerde interessegebied zijn de volgende aardgastransportleidingen meegenomen in de risicostudie.

Eigenaar	Leidingnaam	Diameter [mm]	Druk [bar]	Datum aanleveren gegevens
N.V. Nederlandse Gasunie	A-670	914.00	79.90	15-07-2011
N.V. Nederlandse Gasunie	N-528-50	323.90	40.00	15-07-2011
N.V. Nederlandse Gasunie	N-528-51	168.30	40.00	15-07-2011
N.V. Nederlandse Gasunie	N-528-52	219.10	40.00	15-07-2011
N.V. Nederlandse Gasunie	N-528-57	219.10	40.00	15-07-2011
N.V. Nederlandse Gasunie	N-528-80	108.00	40.00	15-07-2011

Er zijn alleen leidingen aanwezig waarvan de vervaldatum voor het gebruik van de gegevens is overschreden. Voor deze leidingen kunnen geen risicoberekeningen worden uitgevoerd.

De leidingen zijn gevisualiseerd in figuur 2.2.

Figuur 2.2 Buisleidingen aanwezig in de omgeving van het interessegebied



Leidingen meegenomen in de risicoberekeningen	
Leidingen waarvoor de houdbaarheidsdatum van de gegevens verstreken is	

Voor de in bovenstaande tabel opgenomen leidingen zijn geen risico mitigerende maatregelen verdisconteerd in de bijbehorende risicoberekeningen.

2.3 Populatie

Voor de bepaling van het groepsrisico is het van belang dat de populatie rondom de aardgastransportleidingen wordt geïnventariseerd. De relevante populatie is weergegeven in figuur 2.3

Figuur 2.3 Bevolking meegenomen in de risicoberekeningen



Populatietype	Polygoonpunten	Populatiepolygoon
Wonen		
Werken		
Evenement		

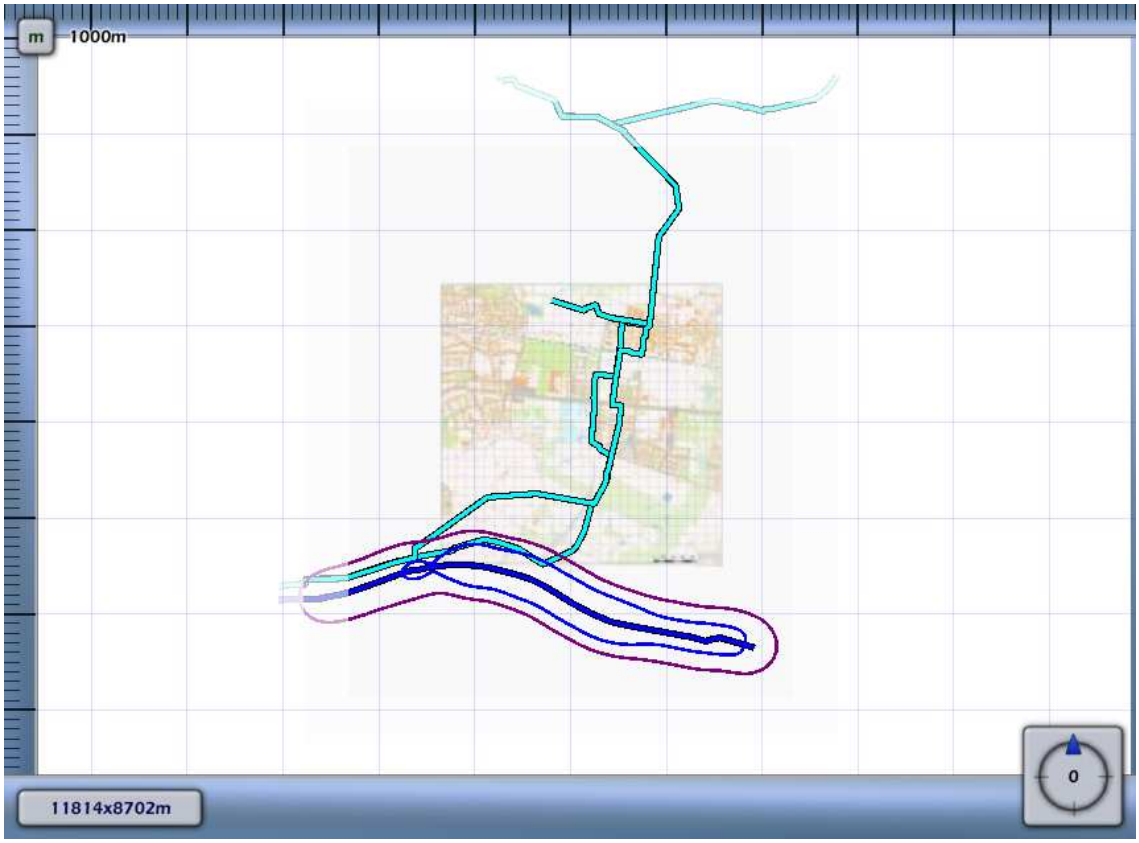
Populatiepolygonen

Label	Type	Aantal
01	Wonen	328.0
02	Werken	15.0
03	Wonen	53.0
04	Werken	11.0
05	Wonen	84.0
06	Werken	123.0
07	Wonen	12.0
08	Werken	612.0
09	Wonen	3.0
10	Wonen	3.0
11	Werken	202.0
12	Wonen	21.0
13	Werken	19.0
14	Wonen	47.0
15	Werken	30.0
16	Wonen	95.0
17	Werken	1396.0
18	Wonen	69.0
19	Werken	11.0
20	Wonen	328.0
21	Werken	15.0
22	Wonen	98.0
23	Werken	17.0
24	Wonen	1438.0
25	Werken	151.0
26	Wonen	1098.0
27	Werken	153.0

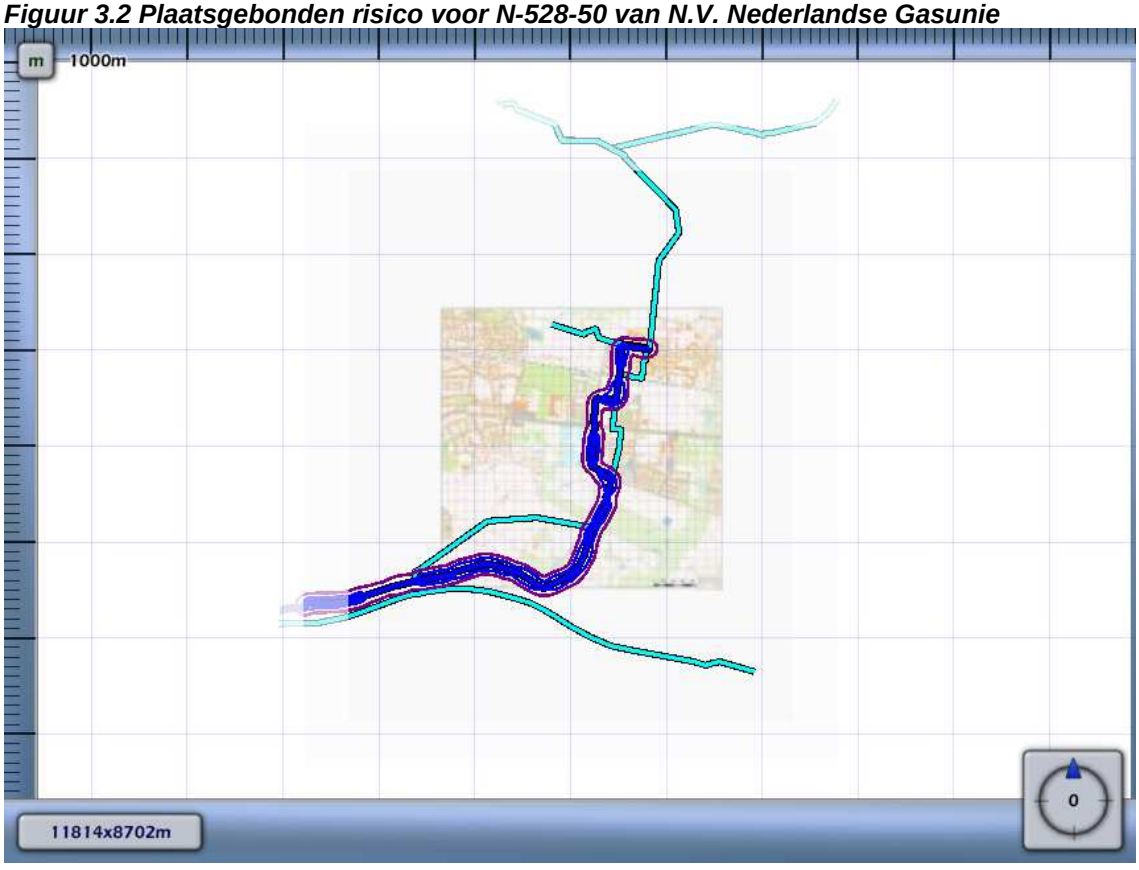
3 Plaatsgebonden risico

Voor de genoemde leidingen is het plaatsgebonden risico bepaald. Voor elk van de leidingen wordt het plaatsgebonden risico weergegeven als iso-risicocontouren op een achtergrondkaart.

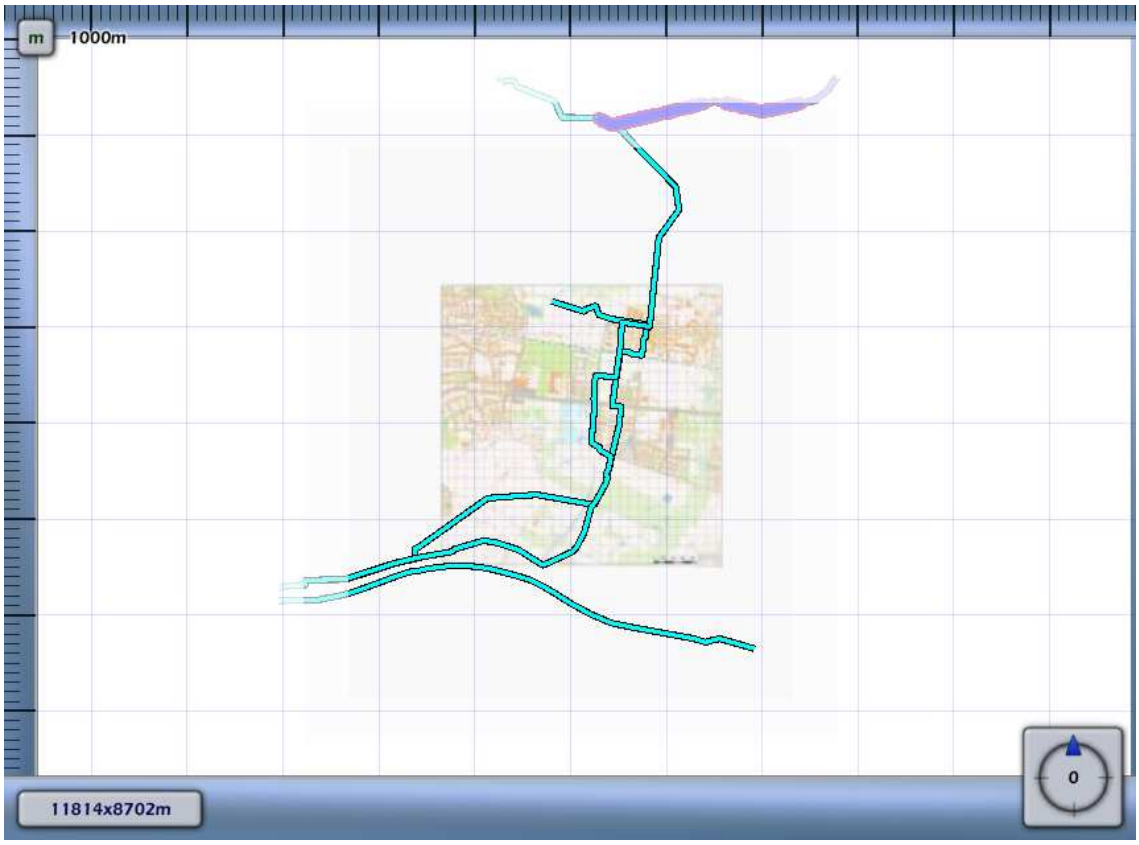
Figuur 3.1 Plaatsgebonden risico voor A-670 van N.V. Nederlandse Gasunie



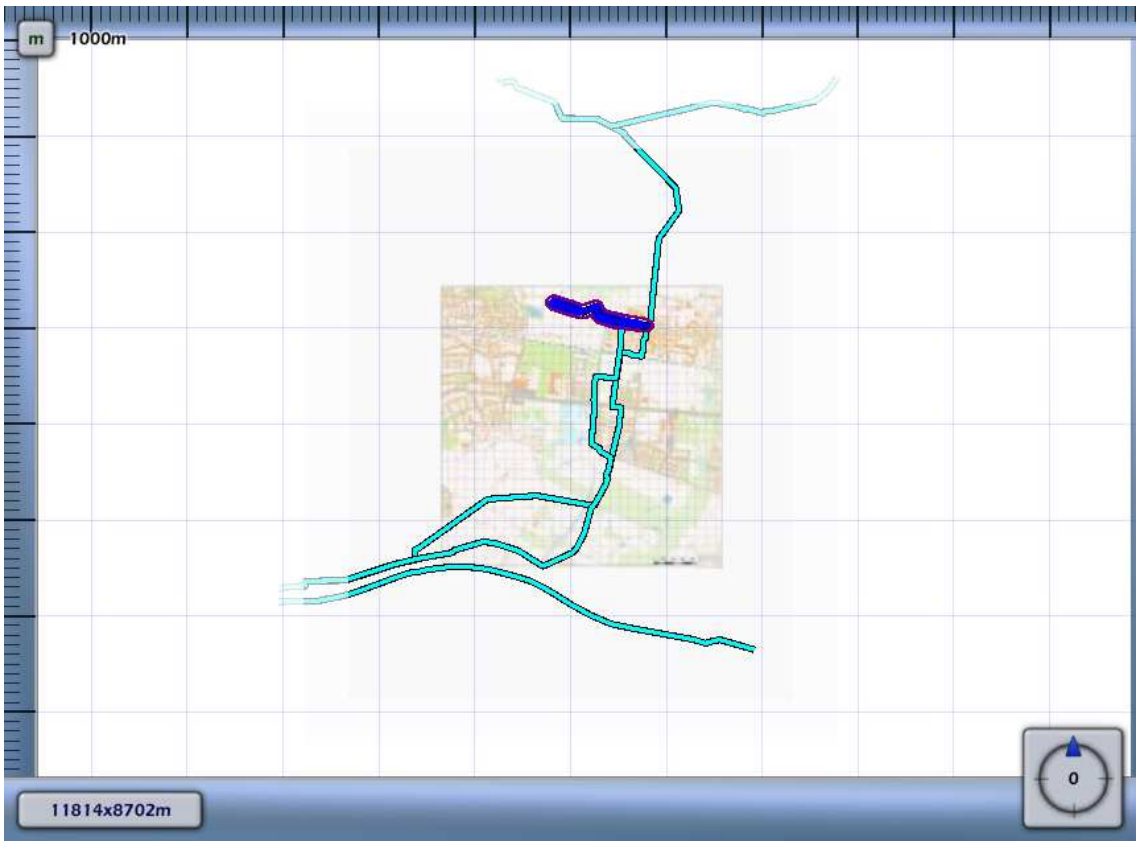
Figuur 3.2 Plaatsgebonden risico voor N-528-50 van N.V. Nederlandse Gasunie



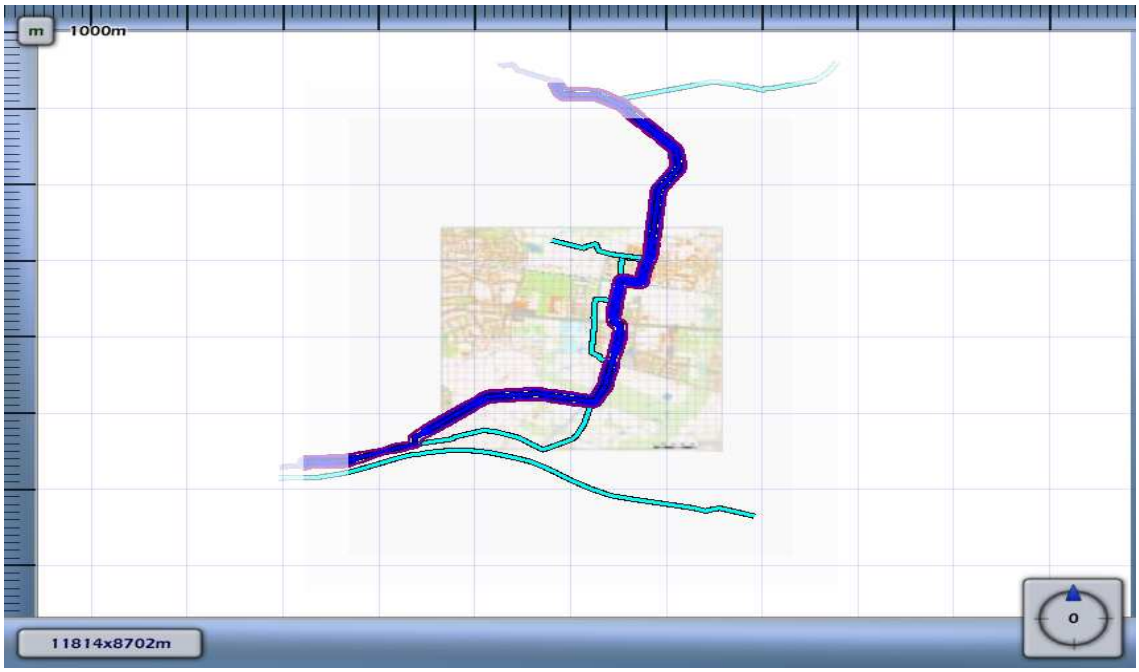
Figuur 3.3 Plaatsgebonden risico voor N-528-51 van N.V. Nederlandse Gasunie



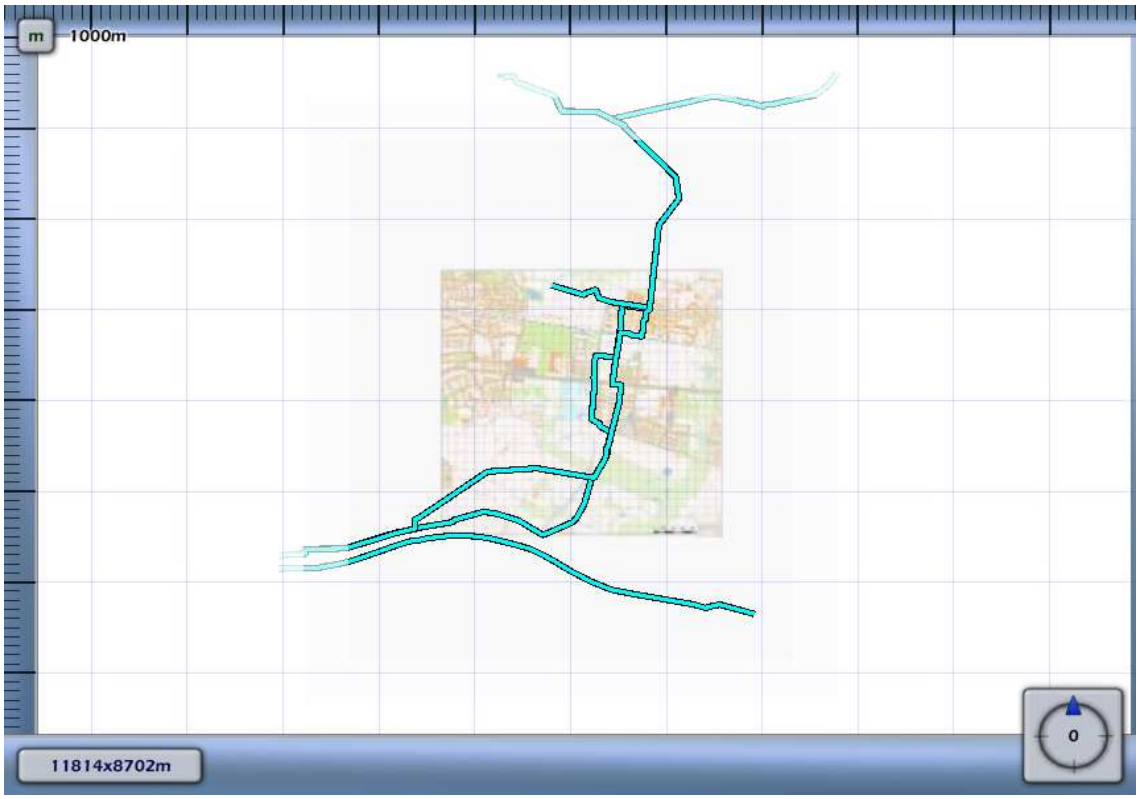
Figuur 3.4 Plaatsgebonden risico voor N-528-52 van N.V. Nederlandse Gasunie



Figuur 3.5 Plaatsgebonden risico voor N-528-57 van N.V. Nederlandse Gasunie



Figuur 3.6 Plaatsgebonden risico voor N-528-80 van N.V. Nederlandse Gasunie



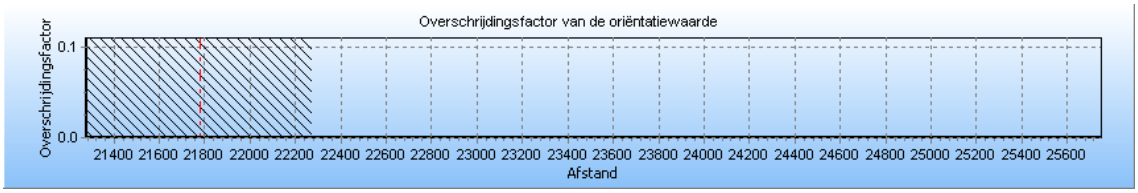
1E-4	
1E-5	
1E-6	
1E-7	
1E-8	

4 Groepsrisico screening

Om in één oogopslag een indruk te krijgen van het groepsrisico wordt het groepsrisico gescreend alvorens voor specifieke segmenten FN-curves te visualiseren. Voor elk van de leidingen wordt per stationing de overschrijdingsfactor van de oriëntatiewaarde van het groepsrisico weergegeven. Deze is berekend door rondom elk punt op de leiding één kilometer segment te kiezen die gecentreerd ligt ten opzichte van dit punt. Voor deze kilometer leiding is een FN-curve berekend en voor deze FN-curve de overschrijdingsfactor.

De overschrijdingsfactor is de verhouding tussen de FN-curve en de oriëntatiewaarde. Daarmee is de overschrijdingsfactor een maat die aangeeft in hoeverre de oriëntatiewaarde wordt genaderd of overschreden. Een overschrijdingsfactor kleiner dan 1 geeft aan dat de FN-curve onder de oriëntatiewaarde blijft. Bij een waarde van 1 zal de FN-curve de oriëntatiewaarde raken. Bij een waarde groter dan 1 wordt de oriëntatiewaarde overschreden.

Figuur 4.1 Groepsrisico screening voor A-670 van N.V. Nederlandse Gasunie



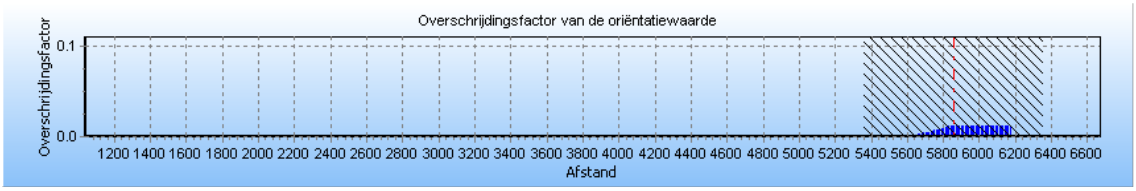
De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 0 slachtoffers en een frequentie van 0.00E+000.

De maximale overschrijdingsfactor voor dit tracé is gelijk aan 0.000E+000 en correspondeert met die kilometer leiding die gekarakteriseerd wordt door stationing 21280.00 en stationing 22280.00. Voor deze kilometer leiding is de FN-curve opgenomen in het volgende hoofdstuk. De betreffende kilometer leiding is gevisualiseerd in figuur 4.1

Figuur 4.1 Kilometer leiding behorende bij de maximale overschrijding van de FN-curve voor A-670 van N.V. Nederlandse Gasunie



Figuur 4.2 Groepsrisico screening voor N-528-50 van N.V. Nederlandse Gasunie



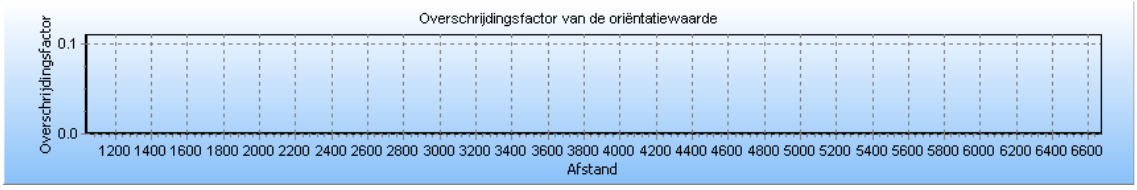
De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 40 slachtoffers en een frequentie van 7.38E-008.

De maximale overschrijdingsfactor voor dit tracé is gelijk aan 0.012 en correspondeert met die kilometer leiding die gekarakteriseerd wordt door stationing 5360.00 en stationing 6360.00. Voor deze kilometer leiding is de FN-curve opgenomen in het volgende hoofdstuk. De betreffende kilometer leiding is gevisualiseerd in figuur 4.2

Figuur 4.2 Kilometer leiding behorende bij de maximale overschrijding van de FN-curve voor N-528-50 van N.V. Nederlandse Gasunie



Figuur 4.3 Groepsrisico screening voor N-528-51 van N.V. Nederlandse Gasunie



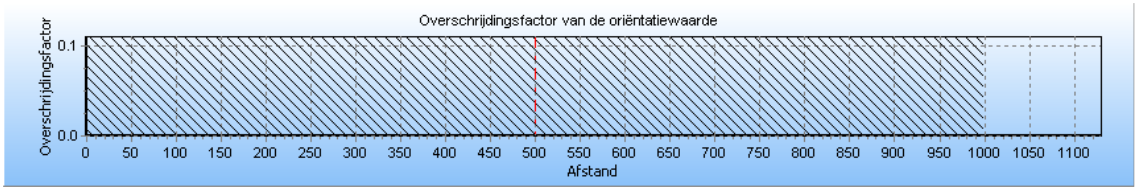
De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 40 slachtoffers en een frequentie van 7.38E-008.

De maximale overschrijdingsfactor voor dit tracé is gelijk aan 0.000E+000 en correspondeert met die kilometer leiding die gekarakteriseerd wordt door stationing 0.00 en stationing 0.00. Voor deze kilometer leiding is de FN-curve opgenomen in het volgende hoofdstuk. De betreffende kilometer leiding is gevisualiseerd in figuur 4.3

Figuur 4.3 Kilometer leiding behorende bij de maximale overschrijding van de FN-curve voor N-528-51 van N.V. Nederlandse Gasunie



Figuur 4.4 Groepsrisico screening voor N-528-52 van N.V. Nederlandse Gasunie



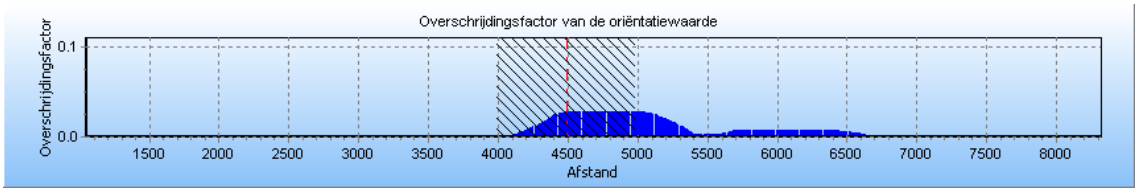
De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 10 slachtoffers en een frequentie van 2.65E-010.

De maximale overschrijdingsfactor voor dit tracé is gelijk aan 2.648E-006 en correspondeert met die kilometer leiding die gekarakteriseerd wordt door stationing 0.00 en stationing 1000.00. Voor deze kilometer leiding is de FN-curve opgenomen in het volgende hoofdstuk. De betreffende kilometer leiding is gevisualiseerd in figuur 4.4

Figuur 4.4 Kilometer leiding behorende bij de maximale overschrijding van de FN-curve voor N-528-52 van N.V. Nederlandse Gasunie



Figuur 4.5 Groepsrisico screening voor N-528-57 van N.V. Nederlandse Gasunie



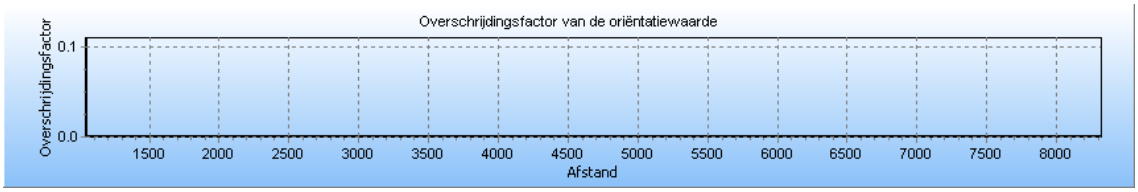
De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 32 slachtoffers en een frequentie van 2.70E-007.

De maximale overschrijdingsfactor voor dit tracé is gelijk aan 0.028 en correspondeert met die kilometer leiding die gekarakteriseerd wordt door stationing 3990.00 en stationing 4990.00. Voor deze kilometer leiding is de FN-curve opgenomen in het volgende hoofdstuk. De betreffende kilometer leiding is gevisualiseerd in figuur 4.5

Figuur 4.5 Kilometer leiding behorende bij de maximale overschrijding van de FN-curve voor N-528-57 van N.V. Nederlandse Gasunie



Figuur 4.6 Groepsrisico screening voor N-528-80 van N.V. Nederlandse Gasunie



De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 32 slachtoffers en een frequentie van 2.70E-007.

De maximale overschrijdingsfactor voor dit tracé is gelijk aan 0.000E+000 en correspondeert met die kilometer leiding die gekarakteriseerd wordt door stationing 0.00 en stationing 0.00. Voor deze kilometer leiding is de FN-curve opgenomen in het volgende hoofdstuk. De betreffende kilometer leiding is gevisualiseerd in figuur 4.6

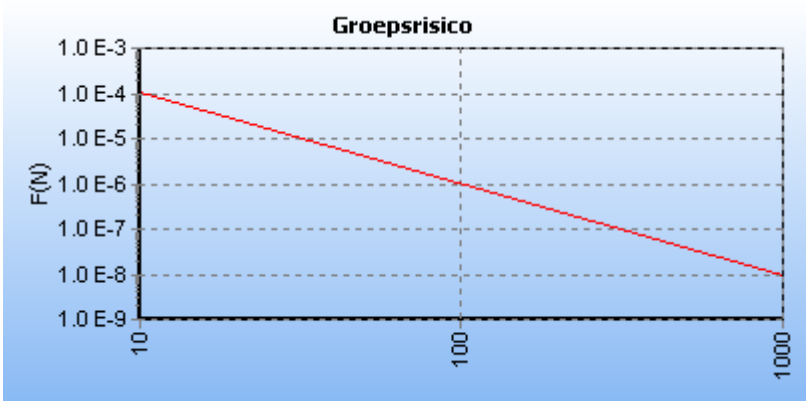
Figuur 4.6 Kilometer leiding behorende bij de maximale overschrijding van de FN-curve voor N-528-80 van N.V. Nederlandse Gasunie



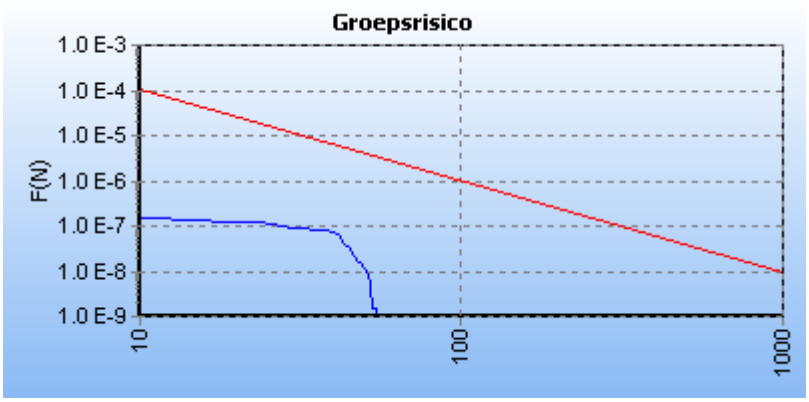
FN curves

Voor elk van de eerder genoemde leidingen is het groepsrisico berekend. Een samenvatting van de resultaten hiervan is gegeven in het voorgaande hoofdstuk; in dit hoofdstuk wordt voor elk van de leidingen de daadwerkelijke FN-curve gegeven van de (in termen van groepsrisico) “slechtste” kilometer van het betreffende tracé.

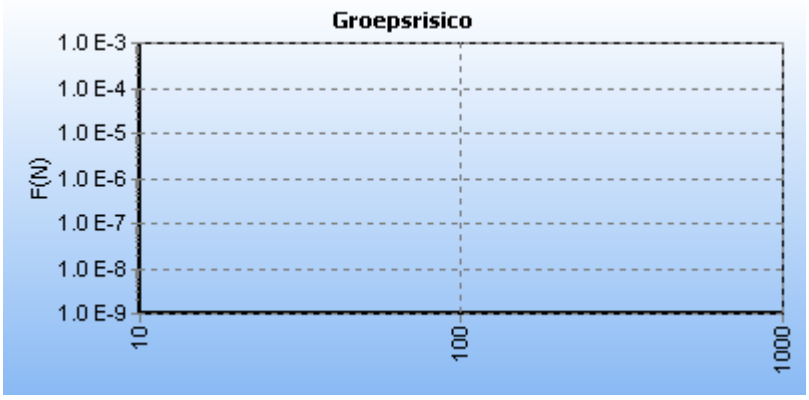
Figuur 5.1 FN curve voor A-670 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 21280.00 en stationing 22280.00



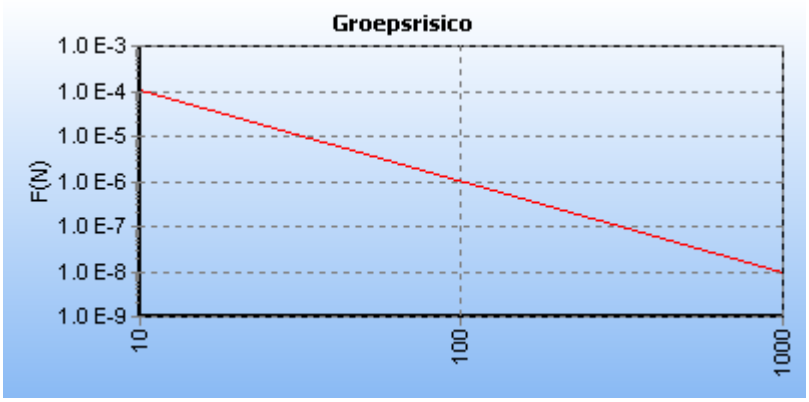
Figuur 5.2 FN curve voor N-528-50 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 5360.00 en stationing 6360.00



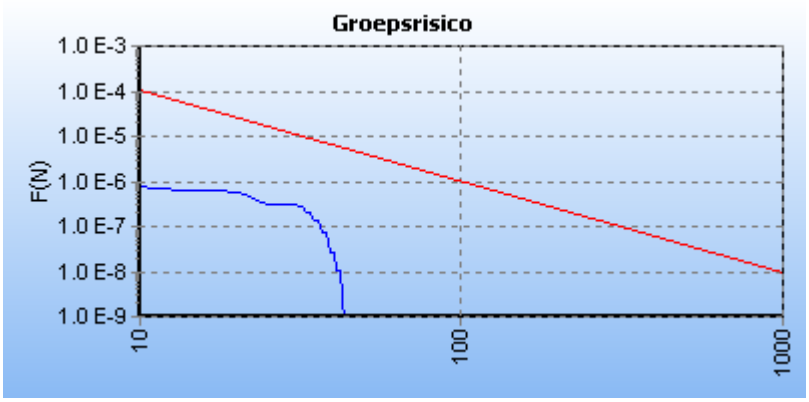
Figuur 5.3 FN curve voor N-528-51 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 0.00 en stationing 0.00



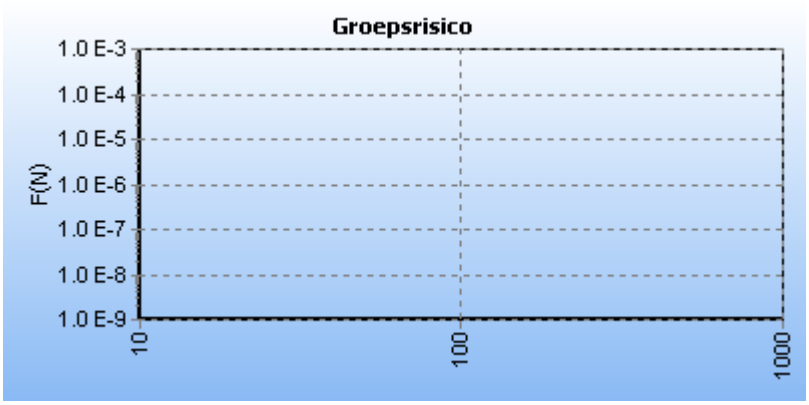
Figuur 5.4 FN curve voor N-528-52 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 0.00 en stationing 1000.00



Figuur 5.5 FN curve voor N-528-57 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 3990.00 en stationing 4990.00



Figuur 5.6 FN curve voor N-528-80 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 0.00 en stationing 0.00



Referenties

[1] Risicomethodiek aardgastransportleidingen. Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. Brief 390/06 CEV Lah/pbz-1191. 6 november 2006.

[2] Risicomethodiek aardgastransportleidingen. Ministerie van VROM. Brief 2006.334302. 7 december 2006.

[3] Laheij GMH, Vliet AAC van, Kooi ES. Achtergronden bij de vervanging van zoneringafstanden hogedruk aardgastransportleidingen van de N.V. Nederlandse Gasunie. Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. RIVM-rapport 620121001/2008. 2008.

[4] M. Gielisse, M.T. Dröge, G.R. Kuik. Risicoanalyse aardgastransportleidingen. N.V. Nederlandse Gasunie. DEI 2008.R.0939. 2008.

Bijlage 2

Kwantitatieve Risicoanalyse Deelplan II
Nieuwe situatie

Door: R. Kuipers

Kwantitatieve Risicoanalyse
Deelplan II

Door:
BMKuipr

Inhoud

1 Inleiding 2

2 Invoergegevens 3
2.1 Interessegebied 3
2.2 Relevante leidingen 3
2.3 Populatie 4

3 Plaatsgebonden risico 6
3.1 Figuur 3.1 Plaatsgebonden risico voor A-670 van N.V. Nederlandse Gasunie 6
3.2 Figuur 3.2 Plaatsgebonden risico voor N-528-50 van N.V. Nederlandse Gasunie 6
3.3 Figuur 3.3 Plaatsgebonden risico voor N-528-51 van N.V. Nederlandse Gasunie 7
3.4 Figuur 3.4 Plaatsgebonden risico voor N-528-52 van N.V. Nederlandse Gasunie 7
3.5 Figuur 3.5 Plaatsgebonden risico voor N-528-57 van N.V. Nederlandse Gasunie 8
3.6 Figuur 3.6 Plaatsgebonden risico voor N-528-80 van N.V. Nederlandse Gasunie 8

4 Groepsrisico screening 9
4.1 Figuur 4.1 Groepsrisico screening voor A-670 van N.V. Nederlandse Gasunie 9
4.2 Figuur 4.2 Groepsrisico screening voor N-528-50 van N.V. Nederlandse Gasunie 10
4.3 Figuur 4.3 Groepsrisico screening voor N-528-51 van N.V. Nederlandse Gasunie 10
4.4 Figuur 4.4 Groepsrisico screening voor N-528-52 van N.V. Nederlandse Gasunie 11
4.5 Figuur 4.5 Groepsrisico screening voor N-528-57 van N.V. Nederlandse Gasunie 122
4.6 Figuur 4.6 Groepsrisico screening voor N-528-80 van N.V. Nederlandse Gasunie 12

5 FN curves 14
5.1 Figuur 5.1 A-670 van Gasunie voor de kilometer tussen stationing 21280.00 en 22280.00 14
5.2 Figuur 5.2 N-528-50 van Gasunie voor de kilometer tussen stationing 5360.00 en 6360.00 14
5.3 Figuur 5.3 N-528-51 van Gasunie voor de kilometer tussen stationing 0.00 en 0.00 14
5.4 Figuur 5.4 N-528-52 van Gasunie voor de kilometer tussen stationing 0.00 en 1000.00 15
5.5 Figuur 5.5 N-528-57 van Gasunie voor de kilometer tussen stationing 3990.00 en 4990.00 15
5.6 Figuur 5.6 N-528-80 van Gasunie voor de kilometer tussen stationing 0.00 en 0.00 15

7 Referenties 16

1. Inleiding

De risicostudie in dit rapport is uitgevoerd conform de door de overheid gestelde richtlijnen voor het uitvoeren van risicoanalyses aan ondergrondse gelegen hogedruk aardgastransportleidingen [1, 2, 3, 4]. De analyse is uitgevoerd met het pakket CAROLA. CAROLA is een software pakket dat in opdracht van de Nederlandse overheid is ontwikkeld, specifiek ter bepaling van het plaatsgebonden risico en groepsrisico van ondergrondse hogedruk aardgastransportleidingen.
Het plaatsgebonden risico is gedefinieerd als de kans per jaar dat een onbeschermd persoon die onafgebroken op dezelfde plaats verblijft, komt te overlijden als gevolg van een ongeval met een potentieel gevaarlijke bron. Het plaatsgebonden risico wordt weergegeven door middel van contouren met een gelijke risicowaarde op een kaart.
Het groepsrisico voor buisleidingen is gedefinieerd als de frequentie per jaar per kilometer leiding dat een groep van tenminste tien personen komt te overlijden als gevolg van een ongeval met die buisleiding, waarbij een gevaarlijke stof betrokken is. Het groepsrisico wordt weergegeven in een FN-curve, een dubbel logaritmische grafiek waarbij op de horizontale as het aantal doden (N) wordt gegeven en op de verticale as de cumulatieve frequentie (F) van tenminste N doden.

Om te bepalen of de berekende risico's acceptabel zijn wordt getoetst aan de normen zoals die worden vastgelegd in het Besluit Externe Veiligheid Buisleidingen.
Voor het plaatsgebonden risico geldt dat er zich geen (geprojecteerde) kwetsbare objecten mogen bevinden binnen de plaatsgebonden risico contour van 10^{-6} per jaar. Voor (geprojecteerde) beperkt kwetsbare objecten geldt het 10^{-6} per jaar PR criterium als richtwaarde.
Het groepsrisico is voorzien van een oriëntatiewaarde, die voor buisleidingen gesteld is op $F \cdot N^2 < 10^{-2}$ per jaar per km leiding, waarin F de frequentie per jaar is met N of meer dodelijke slachtoffers. Daarnaast geldt een verantwoordingsplicht, waarbij het bevoegd gezag verplicht wordt gesteld om advies in te winnen bij hulpverleningsdiensten omtrent aspecten als hulpverlening en zelfredzaamheid. Laatstgenoemde aspecten, en daarmee de verantwoordingsplicht, worden in dit rapport niet geadresseerd.

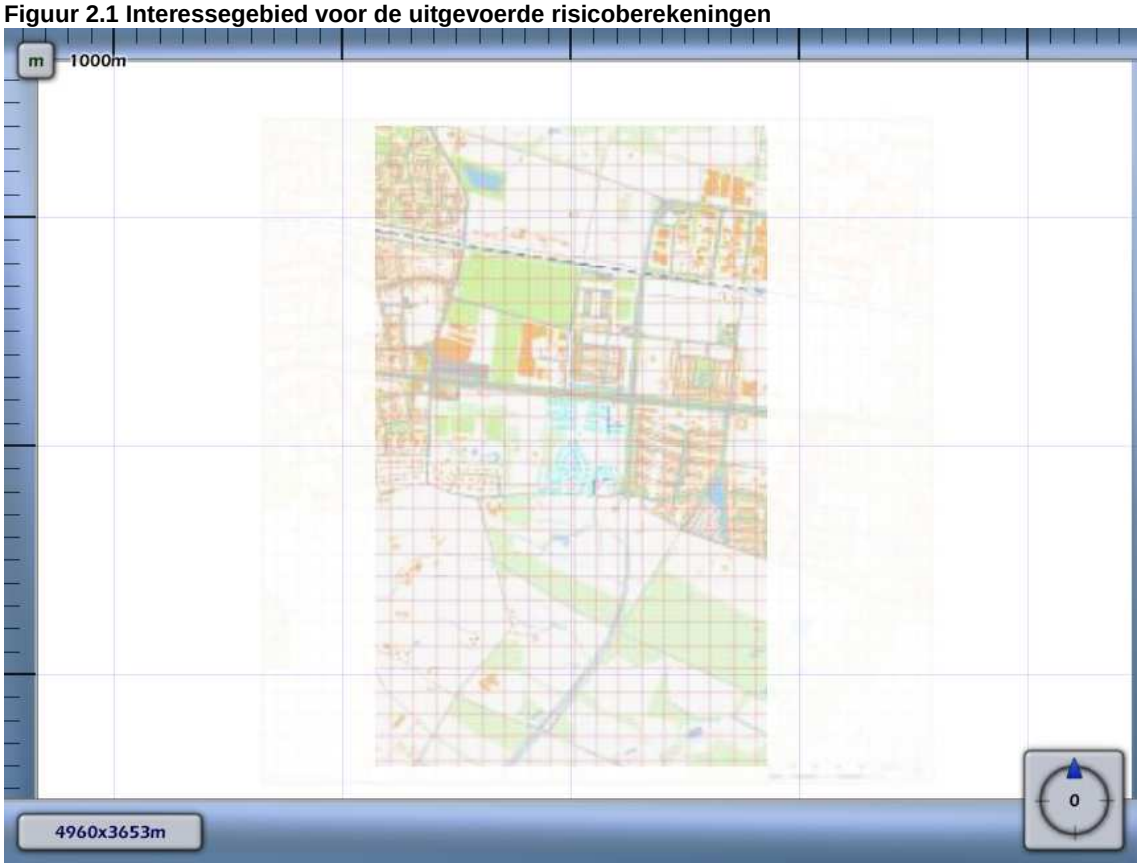
2. Invoergegevens

De risicoberekeningen die in dit rapport zijn beschreven zijn uitgevoerd met CAROLA versie 1.0.0.51. De gehanteerde parameterfile heeft versienummer 1.2. De berekeningen zijn uitgevoerd op 15-08-2011.
Dit project is opgeslagen onder de naam C:\Carolabestanden\Leuriks oost\versie 15aug2011.crp en is laatstelijk bijgewerkt op 15-08-2011. Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van de meteorologische gegevens van het weerstation Twente.
In dit hoofdstuk worden de verschillende invoergegevens nader gespecificeerd in de navolgende secties.

2.1 Interessegebied

Het interessegebied is weergegeven in figuur 2.1

Figuur 2.1 Interessegebied voor de uitgevoerde risicoberekeningen



Relevante leidingen

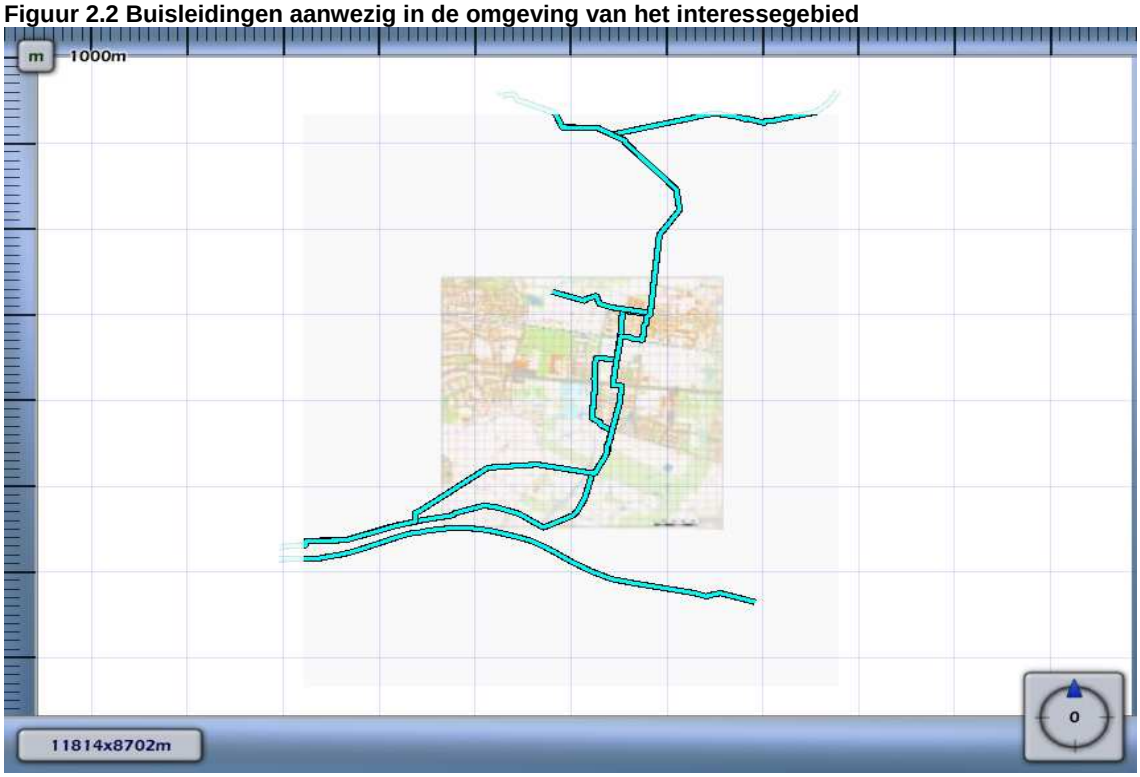
Op basis van het gespecificeerde interessegebied zijn de volgende aardgastransportleidingen meegenomen in de risicostudie.

Eigenaar	Leidingnaam	Diameter [mm]	Druk [bar]	Datum aanleveren gegevens
N.V. Nederlandse Gasunie	A-670	914.00	79.90	15-07-2011
N.V. Nederlandse Gasunie	N-528-50	323.90	40.00	15-07-2011
N.V. Nederlandse Gasunie	N-528-51	168.30	40.00	15-07-2011
N.V. Nederlandse Gasunie	N-528-52	219.10	40.00	15-07-2011
N.V. Nederlandse Gasunie	N-528-57	219.10	40.00	15-07-2011
N.V. Nederlandse Gasunie	N-528-80	108.00	40.00	15-07-2011

Er zijn alleen leidingen aanwezig waarvan de vervaldatum voor het gebruik van de gegevens is overschreden. Voor deze leidingen kunnen geen risicoberekeningen worden uitgevoerd.

De leidingen zijn gevisualiseerd in figuur 2.2.

Figuur 2.2 Buisleidingen aanwezig in de omgeving van het interessegebied



Leidingen meegenomen in de risicoberekeningen	
Leidingen waarvoor de houdbaarheidsdatum van de gegevens verstreken is	

Voor de in bovenstaande tabel opgenomen leidingen zijn geen risico mitigerende maatregelen verdisconteerd in de bijbehorende risicoberekeningen.

2.3 Populatie

Voor de bepaling van het groepsrisico is het van belang dat de populatie rondom de aardgastransportleidingen wordt geïnventariseerd. De relevante populatie is weergegeven in figuur 2.3

Figuur 2.3 Bevolking meegenomen in de risicoberekeningen



Populatietype	Polygoonpunten	Populatiepolygoon
Wonen		
Werken		
Evenement		

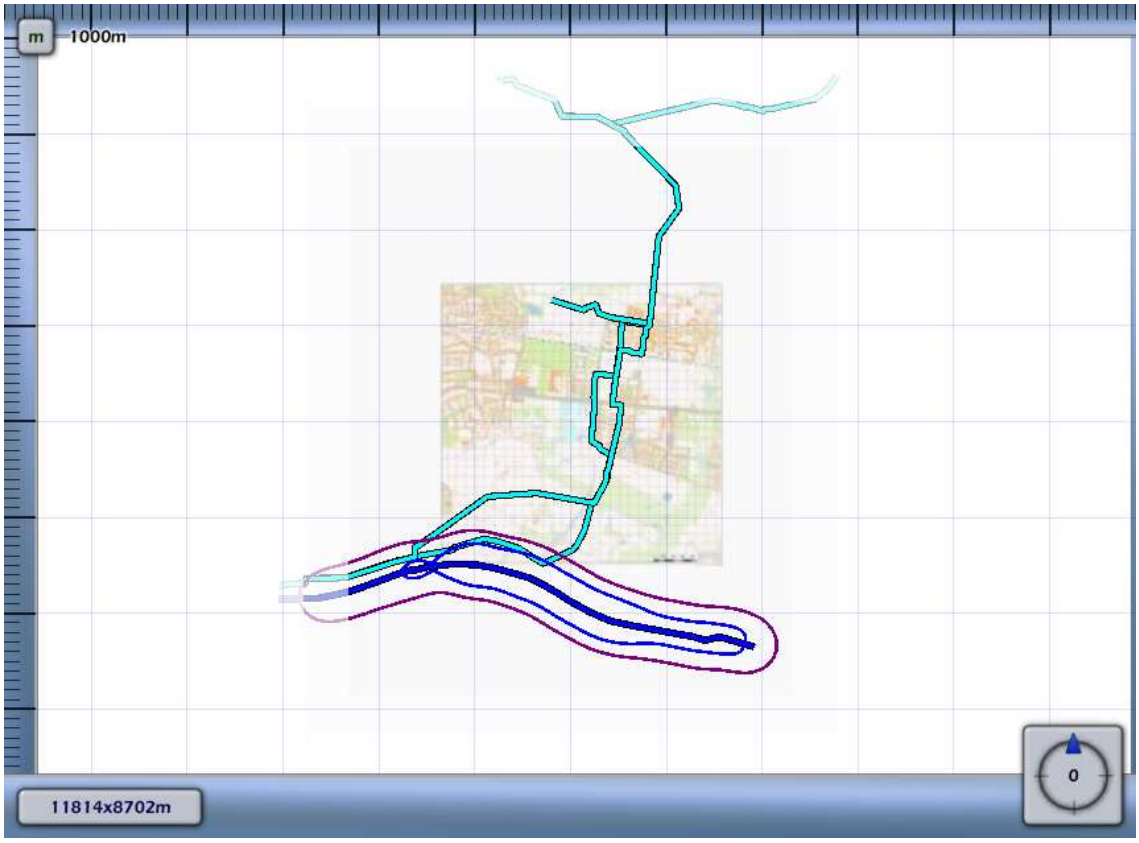
Populatiepolygonen

Label	Type	Aantal
01	Wonen	328.0
02	Werken	15.0
03	Wonen	53.0
04	Werken	11.0
05	Wonen	84.0
06	Werken	123.0
07	Wonen	12.0
08	Werken	612.0
09	Wonen	3.0
10	Wonen	3.0
11	Werken	202.0
12	Wonen	21.0
13	Werken	19.0
14	Wonen	47.0
15	Werken	30.0
16	Wonen	95.0
17	Werken	1396.0
18	Wonen	69.0
19	Werken	11.0
20	Wonen	328.0
21	Werken	15.0
22	Wonen	98.0
23	Werken	17.0
24	Wonen	1438.0
25	Werken	151.0
26	Wonen	1098.0
27	Werken	153.0
30	Wonen	287.0

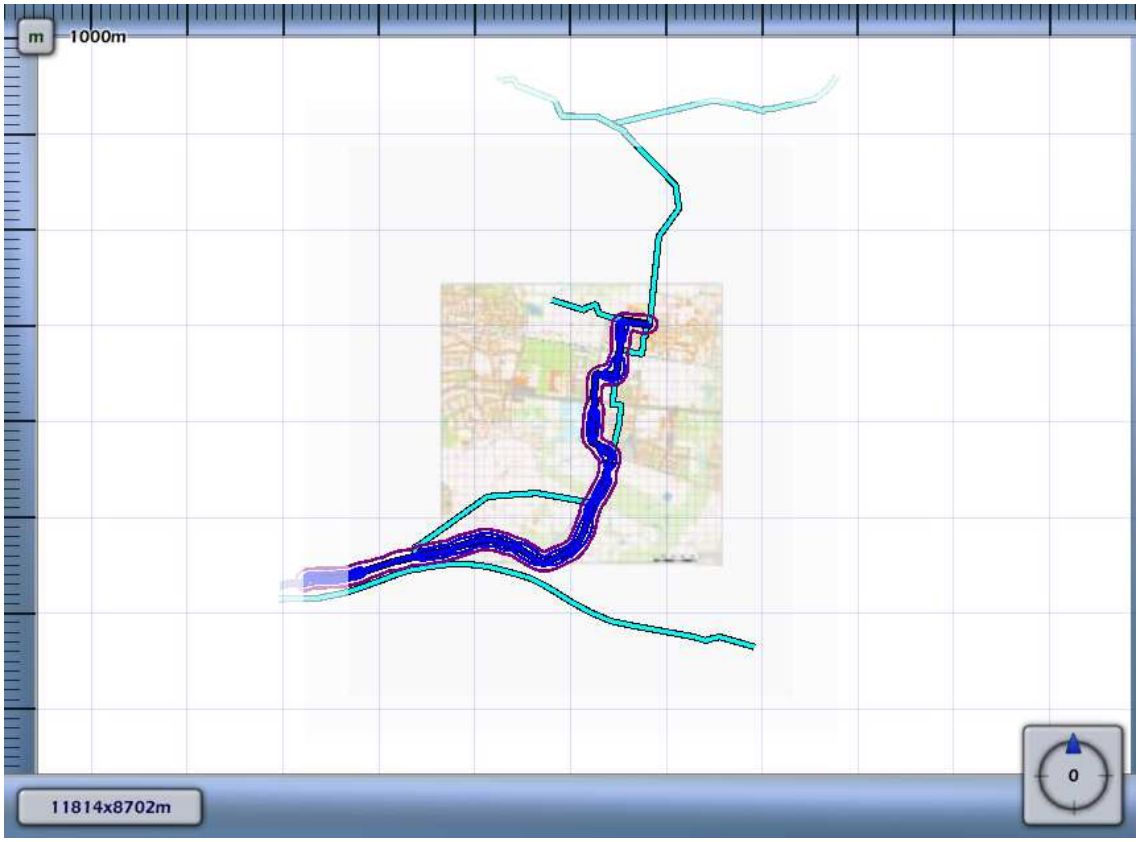
3. Plaatsgebonden risico

Voor de in voorgaande hoofdstuk genoemde leidingen is het plaatsgebonden risico bepaald. Voor elk van de leidingen wordt het plaatsgebonden risico weergegeven als iso-risicocontouren op een achtergrondkaart.

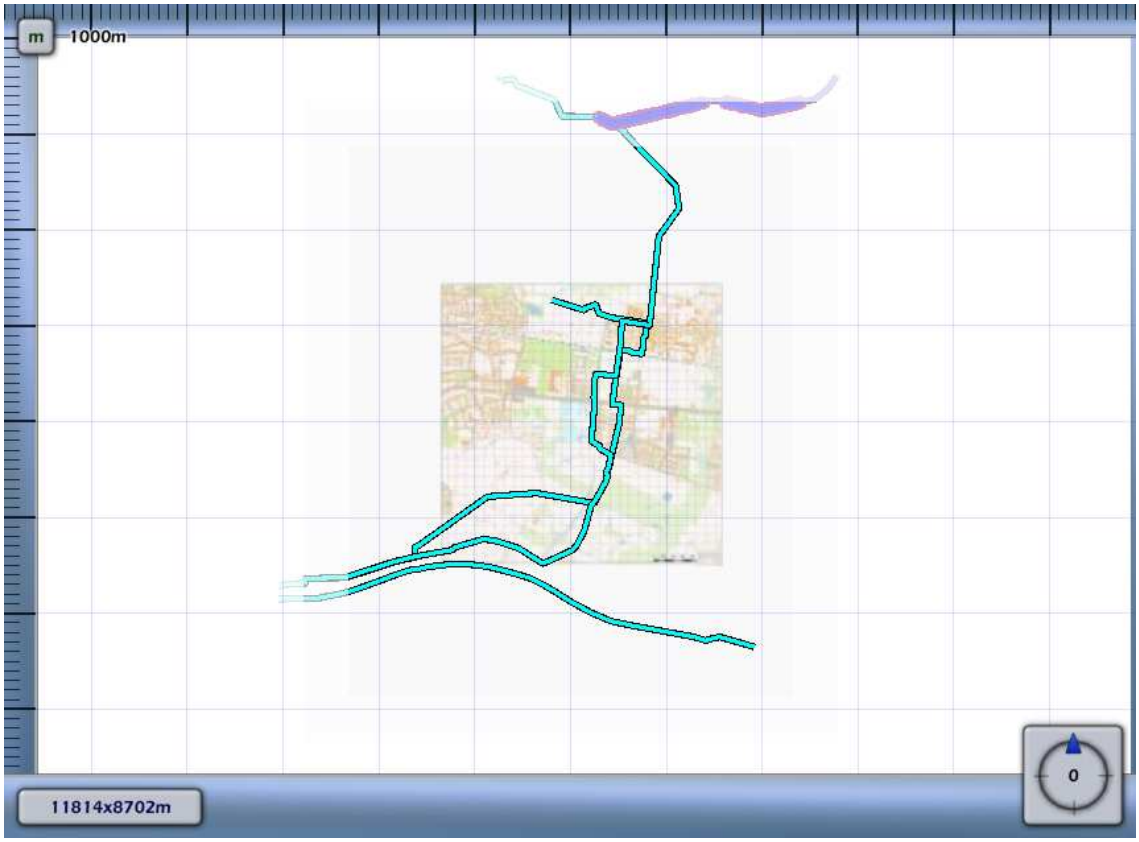
Figuur 3.1 Plaatsgebonden risico voor A-670 van N.V. Nederlandse Gasunie



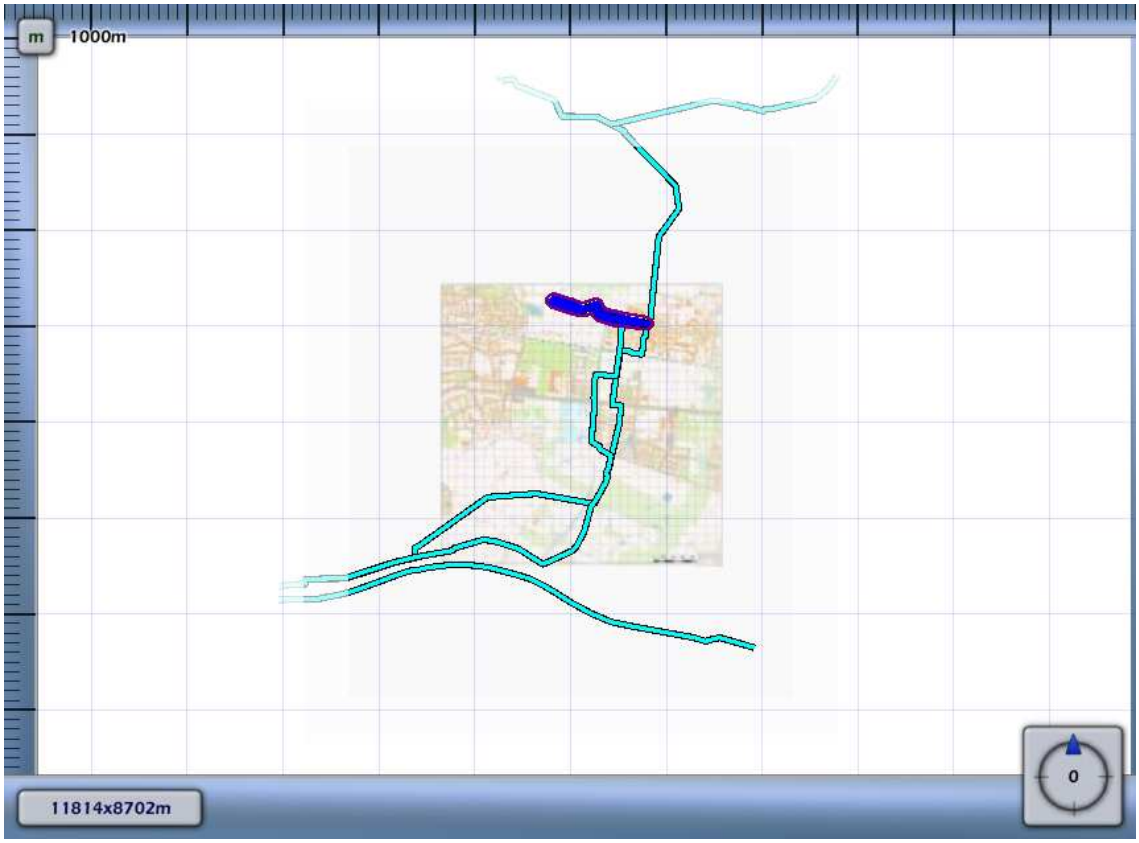
Figuur 3.2 Plaatsgebonden risico voor N-528-50 van N.V. Nederlandse Gasunie



Figuur 3.3 Plaatsgebonden risico voor N-528-51 van N.V. Nederlandse Gasunie



Figuur 3.4 Plaatsgebonden risico voor N-528-52 van N.V. Nederlandse Gasunie



Figuur 3.5 Plaatsgebonden risico voor N-528-57 van N.V. Nederlandse Gasunie



Figuur 3.6 Plaatsgebonden risico voor N-528-80 van N.V. Nederlandse Gasunie



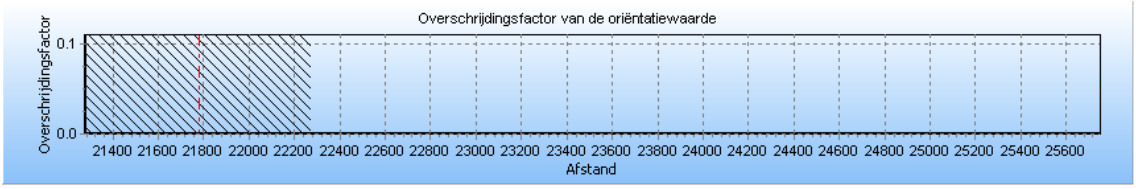
1E-4	
1E-5	
1E-6	
1E-7	
1E-8	

4. Groepsrisico screening

Om in één oogopslag een indruk te krijgen van het groepsrisico wordt het groepsrisico gescreend alvorens voor specifieke segmenten FN-curves te visualiseren. Voor elk van de leidingen wordt per stationing de overschrijdingsfactor van de oriëntatiewaarde van het groepsrisico weergegeven. Deze is berekend door rondom elk punt op de leiding één kilometer segment te kiezen die gecentreerd ligt ten opzichte van dit punt. Voor deze kilometer leiding is een FN-curve berekend en voor deze FN-curve de overschrijdingsfactor.

De overschrijdingsfactor is de verhouding tussen de FN-curve en de oriëntatiewaarde. Daarmee is de overschrijdingsfactor een maat die aangeeft in hoeverre de oriëntatiewaarde wordt genaderd of overschreden. Een overschrijdingsfactor kleiner dan 1 geeft aan dat de FN-curve onder de oriëntatiewaarde blijft. Bij een waarde van 1 zal de FN-curve de oriëntatiewaarde raken. Bij een waarde groter dan 1 wordt de oriëntatiewaarde overschreden.

Figuur 4.1 Groepsrisico screening voor A-670 van N.V. Nederlandse Gasunie



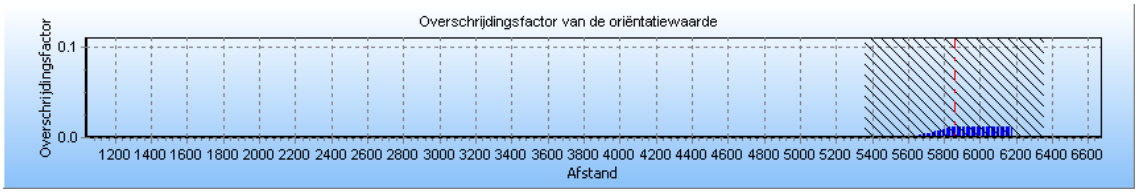
De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 0 slachtoffers en een frequentie van 0.00E+000.

De maximale overschrijdingsfactor voor dit tracé is gelijk aan 0.000E+000 en correspondeert met die kilometer leiding die gekarakteriseerd wordt door stationing 21280.00 en stationing 22280.00. Voor deze kilometer leiding is de FN-curve opgenomen in het volgende hoofdstuk. De betreffende kilometer leiding is gevisualiseerd in figuur 4.1

Figuur 4.1 Kilometer leiding behorende bij de maximale overschrijding van de FN-curve voor A-670 van N.V. Nederlandse Gasunie



Figuur 4.2 Groepsrisico screening voor N-528-50 van N.V. Nederlandse Gasunie



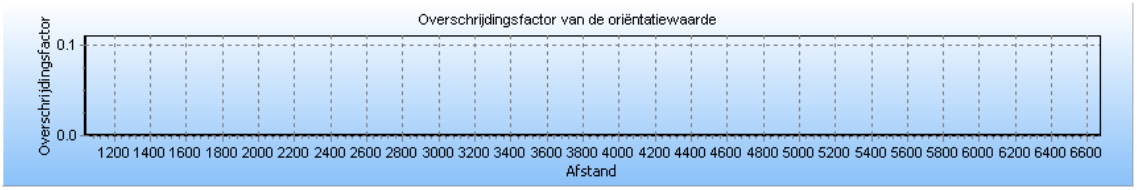
De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 40 slachtoffers en een frequentie van 7.38E-008.

De maximale overschrijdingsfactor voor dit tracé is gelijk aan 0.012 en correspondeert met die kilometer leiding die gekarakteriseerd wordt door stationing 5360.00 en stationing 6360.00. Voor deze kilometer leiding is de FN-curve opgenomen in het volgende hoofdstuk. De betreffende kilometer leiding is gevisualiseerd in figuur 4.2

Figuur 4.2 Kilometer leiding behorende bij de maximale overschrijding van de FN-curve voor N-528-50 van N.V. Nederlandse Gasunie



Figuur 4.3 Groepsrisico screening voor N-528-51 van N.V. Nederlandse Gasunie



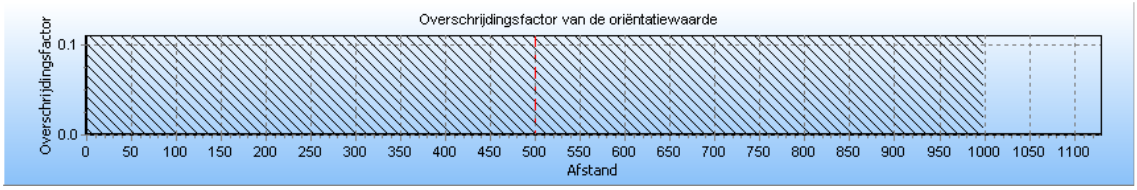
De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 40 slachtoffers en een frequentie van 7.38E-008.

De maximale overschrijdingsfactor voor dit tracé is gelijk aan 0.000E+000 en correspondeert met die kilometer leiding die gekarakteriseerd wordt door stationing 0.00 en stationing 0.00. Voor deze kilometer leiding is de FN-curve opgenomen in het volgende hoofdstuk. De betreffende kilometer leiding is gevisualiseerd in figuur 4.3

Figuur 4.3 Kilometer leiding behorende bij de maximale overschrijding van de FN-curve voor N-528-51 van N.V. Nederlandse Gasunie



Figuur 4.4 Groepsrisico screening voor N-528-52 van N.V. Nederlandse Gasunie



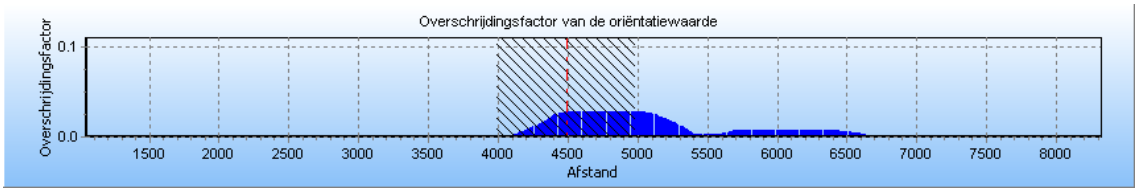
De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 10 slachtoffers en een frequentie van 2.65E-010.

De maximale overschrijdingsfactor voor dit tracé is gelijk aan 2.648E-006 en correspondeert met die kilometer leiding die gekarakteriseerd wordt door stationing 0.00 en stationing 1000.00. Voor deze kilometer leiding is de FN-curve opgenomen in het volgende hoofdstuk. De betreffende kilometer leiding is gevisualiseerd in figuur 4.4

Figuur 4.4 Kilometer leiding behorende bij de maximale overschrijding van de FN-curve voor N-528-52 van N.V. Nederlandse Gasunie



Figuur 4.5 Groepsrisico screening voor N-528-57 van N.V. Nederlandse Gasunie



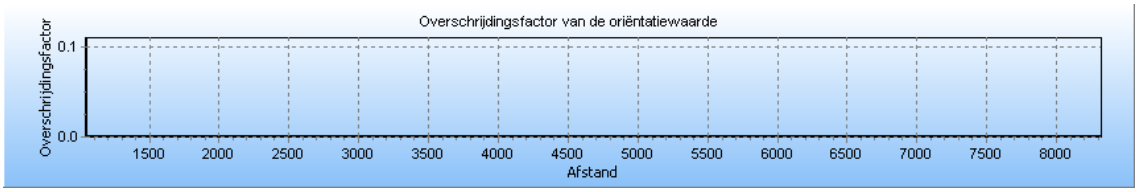
De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 32 slachtoffers en een frequentie van 2.70E-007.

De maximale overschrijdingsfactor voor dit tracé is gelijk aan 0.028 en correspondeert met die kilometer leiding die gekarakteriseerd wordt door stationing 3990.00 en stationing 4990.00. Voor deze kilometer leiding is de FN-curve opgenomen in het volgende hoofdstuk. De betreffende kilometer leiding is gevisualiseerd in figuur 4.5

Figuur 4.5 Kilometer leiding behorende bij de maximale overschrijding van de FN-curve voor N-528-57 van N.V. Nederlandse Gasunie



Figuur 4.6 Groepsrisico screening voor N-528-80 van N.V. Nederlandse Gasunie



De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 32 slachtoffers en een frequentie van 2.70E-007.

De maximale overschrijdingsfactor voor dit tracé is gelijk aan 0.000E+000 en correspondeert met die kilometer leiding die gekarakteriseerd wordt door stationing 0.00 en stationing 0.00. Voor deze kilometer leiding is de FN-curve opgenomen in het volgende hoofdstuk. De betreffende kilometer leiding is gevisualiseerd in figuur 4.6

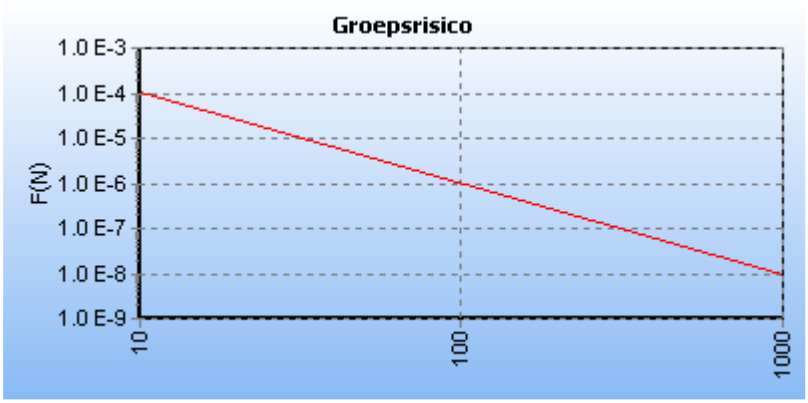
Figuur 4.6 Kilometer leiding behorende bij de maximale overschrijding van de FN-curve voor N-528-80 van N.V. Nederlandse Gasunie



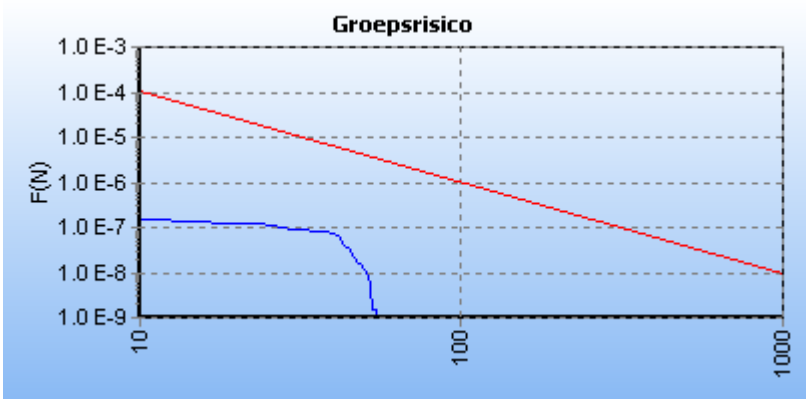
5. FN curves

Voor elk van de eerder genoemde leidingen is het groepsrisico berekend. Een samenvatting van de resultaten hiervan is gegeven in het voorgaande hoofdstuk; in dit hoofdstuk wordt voor elk van de leidingen de daadwerkelijke FN-curve gegeven van de (in termen van groepsrisico) “slechtste” kilometer van het betreffende tracé.

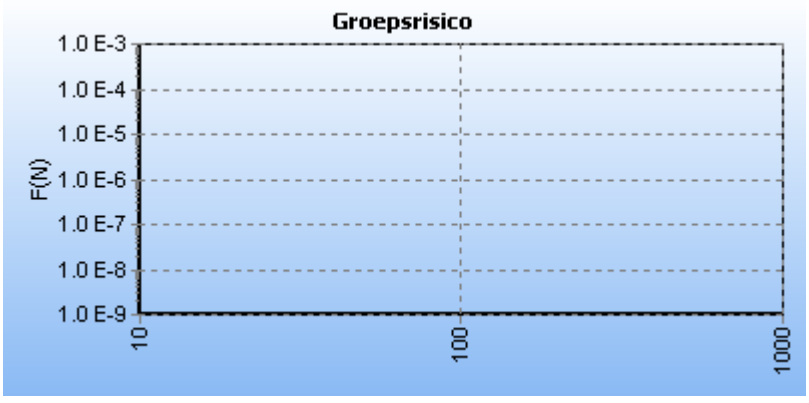
Figuur 5.1 FN curve voor A-670 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 21280.00 en stationing 22280.00



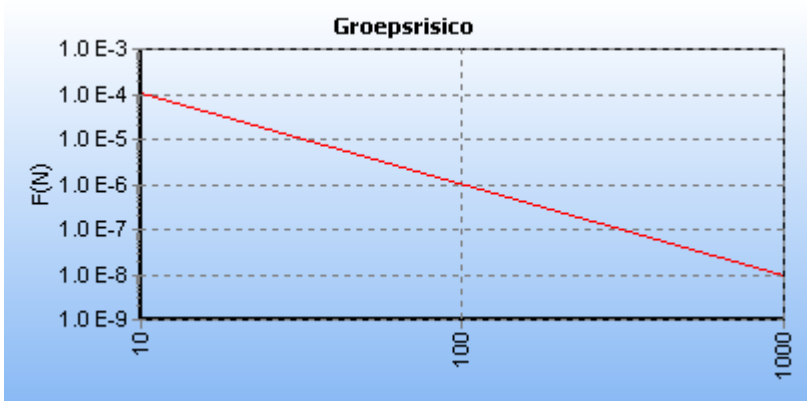
Figuur 5.2 FN curve voor N-528-50 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 5360.00 en stationing 6360.00



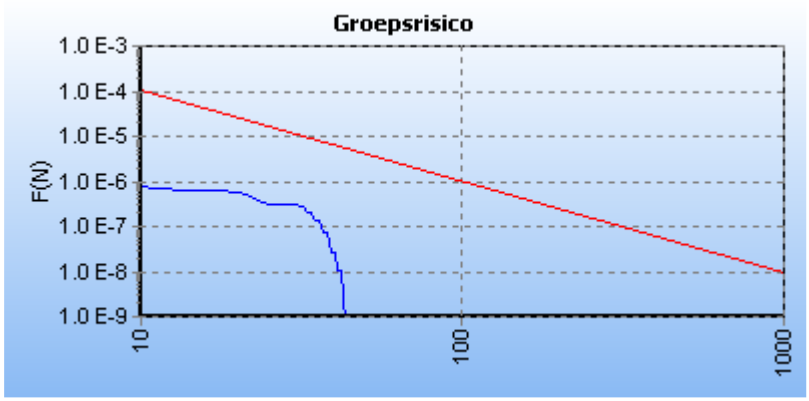
Figuur 5.3 FN curve voor N-528-51 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 0.00 en stationing 0.00



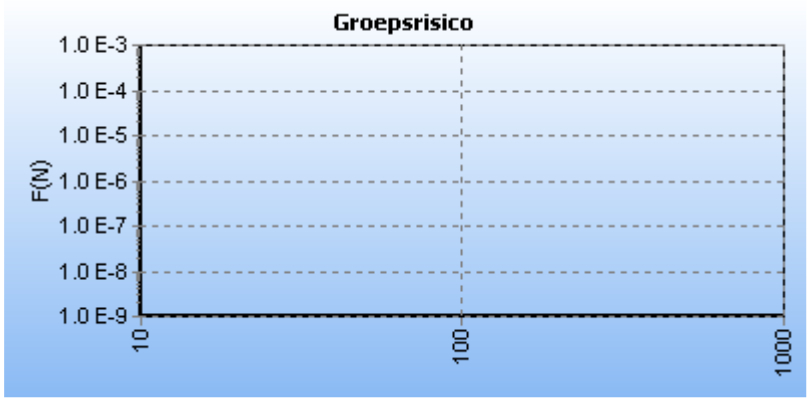
Figuur 5.4 FN curve voor N-528-52 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 0.00 en stationing 1000.00



Figuur 5.5 FN curve voor N-528-57 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 3990.00 en stationing 4990.00



Figuur 5.6 FN curve voor N-528-80 van N.V. Nederlandse Gasunie voor de kilometer tussen stationing 0.00 en stationing 0.00



6. Referenties

[1] Risicomethodiek aardgastransportleidingen. Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. Brief 390/06 CEV Lah/pbz-1191. 6 november 2006.

[2] Risicomethodiek aardgastransportleidingen. Ministerie van VROM. Brief 2006.334302. 7 december 2006.

[3] Laheij GMH, Vliet AAC van, Kooi ES. Achtergronden bij de vervanging van zoneringafstanden hogedruk aardgastransportleidingen van de N.V. Nederlandse Gasunie. Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. RIVM-rapport 620121001/2008. 2008.

[4] M. Gielisse, M.T. Dröge, G.R. Kuik. Risicoanalyse aardgastransportleidingen. N.V. Nederlandse Gasunie. DEI 2008.R.0939. 2008.

Bijlage 6 Nota Samenvatting en beantwoording zienswijzen

Nota Samenvatting en beantwoording zienswijzen

Bestemmingsplan “Eschmarke Zuid West 2010”

Exploitatieplan “Leuriks Oost”

Gemeente Enschede
Dienst Stedelijke Ontwikkeling en Beheer
Cluster Ruimtelijke Ontwikkeling
Afdeling Bestemmingsplannen
April 2013

SAMENVATTING EN BEANTWOORDING ZIENSWIJZEN MET BETREKKING TOT HET ONTWERP-BESTEMMINGSPLAN "ESCHMARKE ZUID WEST 2010"

Het ontwerp-bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010" heeft van 16 februari 2012 tot en met 28 maart 2012 ter inzage gelegen. Dit bestemmingsplan heeft betrekking op het gebied dat globaal wordt begrensd door de Gronausestraat, een lijn tussen Gronausestraat en Keppelerdijk parallel lopend langs de Avondroodvlinder \ Citroenvlinder, de Keppelerdijk en de Zuid Esmarkerrondweg.
Het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010" is een actualiserend bestemmingsplan en beoogt voor de gronden gelegen binnen het bovengenoemde gebied te voorzien in een actuele bestemmingsregeling. Hierbij wordt de bestaande situatie in het gebied vastgelegd. Tevens wordt het mogelijk gemaakt op gronden gelegen ten westen van de Oostweg tussen Gronausestraat en Keppelerdijk woningbouw met bijbehorende voorzieningen als wegen, groen en water te realiseren (gebied Leuriks Oost).

Er zijn in totaal tien zienswijzen ingediend.

Naar aanleiding van de behandeling van het ontwerp-bestemmingsplan in de Stadsdeelcommissie Oost d.d. 3 juli 2012 zijn er nadere gesprekken gevoerd met de appellanten genoemd onder 5, 7 en 8. De resultaten van deze gesprekken zijn hieronder vermeld onder 5, 7 en 8 "Aanvulling gemeentelijk commentaar".

---

1. De heer J.E. Schurink, Gronausestraat 460, 7533 BM ENSCHEDE
Brief d.d. 6 maart 2012, ingeboekt op 8 maart 2012.

Samenvatting reactie:
Na het inzien van het plan is men tot de conclusie gekomen dat een deel van het huisperceel, Gronausestraat 460 Enschede, de bestemming Sport is toegedacht.

Men verzoekt wijziging c.q. uitleg.

Gemeentelijk commentaar:
Naar aanleiding van deze zienswijze zal de verbeelding zodanig worden aangepast dat het gehele perceel Gronausestraat 460 overeenkomstig de eigendomssituatie wordt bestemd voor" Wonen". De bestaande woning is reeds aangegeven met een bouwvlak met maatvoeringsaanduidingen maximale goot- en bouwhoogte.

Deze zienswijze heeft geleid tot het aanbrengen van wijzigingen op de verbeelding behorende bij het ontwerp-bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010".

2. De heer R.G.P. Sanders, Watervioliерlaan 19, 7534 KG ENSCHEDE
Brief d.d. 10 maart 2012, ingekomen 13 maart 2012

Samenvatting reactie:
In het bouwvlak Watervioliерlaan 19 en 20 wordt uitgegaan van een maximum bouwhoogte van 10 meter en een maximum goothoogte van 6 meter. In de huidige situatie is de goothoogte echter 7.5 meter.
Verzoek om het ontwerp-bestemmingsplan de maximale goothoogte te wijzigen naar 7.5 meter overeenkomstig de bestaande situatie.

Gemeentelijk commentaar:
Naar aanleiding van deze zienswijze zal de op de verbeelding aangegeven maximale goothoogte voor perceel Watervioliерlaan 19 en 20 worden gewijzigd van 6.00 meter in 8.00 meter.

Deze zienswijze heeft geleid tot het aanbrengen van wijzigingen op de verbeelding behorende bij het ontwerp-bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010".

3. De heer en mevrouw J. Zevenbergen, Keppelerdijk 87, 7534 PA ENSCHEDE.
Brief d.d. 19 maart 2012, ingekomen 20 maart 2012

Samenvatting reactie:
Men heeft met plezier kennis genomen van het ontwerp-bestemmingsplan en dan vooral het gebied Leuriks Oost. Het plan voor Leuriks Oost lijkt een mooi plan met veel groen en een natuurlijk en speels ogende opzet van wegen en bebouwing.

Een paar punten vielen op en worden ter overweging voorgelegd.

1. *Zienswijze met betrekking tot ontsluiting Leuriks Oost voor auto's*

   De ontsluiting van Leuriks Oost is grotendeels via de Keppelerdijk. Men verwacht dat op het punt waar de ontsluiting op de Keppelerdijk uitkomt een situatie zal ontstaan die tot veel frustratie gaat leiden bij de toekomstige bewoners en (ouders van) schoolgaande jeugd. Elke werkdag zullen de bewoners de sliert schoolgaande fietsers (en brommers) richting Enschede moeten doorkruisen. Dit kan vrij gemakkelijk tot ongelukken leiden. Het is wenselijk om de auto- en fietsstroom elkaar zo min mogelijk en zo veilig en overzichtelijk mogelijk te laten kruisen.

   Ontsluiting naar het noorden op de parallelweg van de Gronausestraat zorgt voor dezelfde problemen.

   De enige zijde waar nauwelijks of geen fietsers langskomen is de oostkant van Leuriks Oost. Men doet twee voorstellen voor mogelijke ontsluiting. De eerste ontsluiting in oostelijke richting op de Oostweg of op de parallelweg (fietspad) van de Oostweg. De tweede in het zuid oostelijke deel van het gebied op de rotonde.

   In beide gevallen is verbreding van de Keppelerdijk niet meer nodig.

   In beide gevallen kruist het verkeer de fietsersstroom op de rotonde waar fietsers en automobilisten alert zijn. Dit is veiliger en overzichtelijker dan op een kruising.

   Bijkomend voordeel is dat de Keppelerdijk als veilige (recreatieve) fiets- en wandelroute behouden blijft.

2. *Zienswijze met betrekking tot de ontwatering via de greppels langs de Keppelerdijk*

   De hoofdontwatering van Leuriks Oost voor hemelwater zal richting de Keppelerdijk zijn. Daar wordt het water opgevangen door een bestaande greppel aan de noordkant van de Keppelerdijk. Om wateroverlast te voorkomen moet de doorstroming daarvan ten alle tijden goed zijn. Dit te meer omdat de greppel niet al te breed is voor de hoeveelheid water die straks moet passeren. Door het storten van afval verstoppen de duikers in de greppel regelmatig. Men vraagt hoe verstopping voorkomen kan worden. Wellicht door het verleggen van de ontsluiting. Zijn er technische mogelijkheden om verstopping van de duikers te voorkomen? Hierbij wordt aandacht gevraagd voor de relatief laag gelegen boerderij met bijbehorende schuur aan de zuidzijde van de Keppelerdijk.

3. *Zienswijze met betrekking op de kavelgrenzen Keppelerdijk 87 en 91*

   In het kader van afwatering is men akkoord gegaan met de aanleg van een wadi om het eigen perceel. De kavelgrens wordt daardoor opgeschoven. Op het bestemmingsplan is deze grensverschuiving niet te zien en men vraagt zich af of daar wel rekening mee is gehouden. Het kan van invloed zijn op de kavelgrootte / indeling van de nieuwe kavels.

Gemeentelijk commentaar:
Ad 1 Ontsluiting Leuriks Oost

Zowel het gebied "Leuriks Oost" als de Keppelerdijk maken onderdeel uit van een 30 km-zone waarbij de nadruk ligt op lage snelheden. Daarnaast zal de intensiteit van het autoverkeer op de Keppelerdijk circa 500 motorvoertuigen per etmaal bedragen. Dit is vergelijkbaar met een gemiddelde woon-/buurtstraat.
De opmerking dat het niet wenselijk is om meer verkeer via de (parallelweg van de) Gronausestraat af te wikkelen wordt onderschreven. Echter, de voorgestelde oplossingen om via de aansluiting op de Oostweg of via de wijk rechtstreeks op de rotonde Oostweg-

Keppelerdijk geeft eveneens bezwaren. Een aansluiting op de Oostweg is vanwege de nabijheid van de verkeerslichteninstallatie onwenselijk en de directe aansluiting op de rotonde geeft een onoverzichtelijke situatie. Om deze reden is besloten de aansluiting iets westelijker op de Keppelerdijk te laten plaatsvinden.
De ontsluiting van het gebied "Leuriks Oost" op de Keppelerdijk zal zodanig worden uitgevoerd dat de kruising en afwikkeling van automobilisten en fietsers op een overzichtelijke en veilige manier plaats vindt.

Ad 2 Waterhuishouding
Met betrekking tot mogelijke afwateringsproblemen door demping van de sloot aan de zuidzijde van de Keppelerdijk in verband met het verbreden van de Keppelerdijk wordt het volgende opgemerkt. De greppel wordt vanaf de entree naar het gebied "Leuriks Oost" opgevuld met grind en voorzien van een drainageleiding voor de afvoer en doorvoer van overtollig hemelwater. Deze leiding wordt - iets voor de rotonde - aangesloten op de bestaande duiker die onder de Keppelerdijk doorloopt naar de greppel aan de noordkant.
De greppel zorgt in de huidige situatie voor het transport van afvloeiend hemelwater van de Keppelerdijk in oostelijke richting en voor de ontwatering van de Keppelerdijk. Door de greppel te vullen met grind en een drainageleiding zal afstromend hemelwater van de weg via de berm afvloeien naar de drain en afgevoerd kunnen worden. Tevens zorgt de combinatie drain en grind voor de ontwatering van de weg bij hoge grondwaterstanden.
De geprojecteerde capaciteit is minder dan de huidige capaciteit maar dat wordt voldoende geacht voor de afvoer van het wegwater van de Keppelerdijk.

Door de bouw huizen aan de Keppelerdijk zal het waterbezwaar op de greppel ten noorden van de Keppelerdijk toenemen. Voor deze nieuwe situatie zijn modelberekeningen met extreme neerslagsituaties uitgevoerd. Het greppelsysteem is zo ontworpen dat een theoretische bui die één keer per 100 jaar voorkomt niet tot wateroverlast leidt.
Om deze situatie ook in de praktijk te realiseren wordt de greppel op profiel gebracht en opgeschoond en op sommige plekken vergroot. Er zal een intensiever beheerregime aangehouden worden zodat de capaciteit van de greppel beter benut wordt. Ter plaatse van de percelen Keppelerdijk 87 en 91 wordt een aantal duikers weggehaald om de doorstroming te verbeteren. Hoewel het verminderen van het aantal opritten van de geprojecteerde woningen aan de Keppelerdijk vanuit oogpunt van waterbeheersing de voorkeur heeft, zijn andere overwegingen leidend geweest voor de keuze hierin. Overigens: ook met meerdere inritten voldoet het systeem en zal niet leiden tot ongewenste situaties.
De kwetsbaarheid voor het verstopt raken van duikers zal worden opgelost door intensiever onderhoud en door het toepassen van duikers met een diameter van 400-500 mm.

Ad 3 Kavelgrenzen
In beginsel worden op verbeeldingen behorende bij bestemmingsplannen de grenzen tussen de diverse bestemmingen aangegeven en geen afzonderlijke kavelgrenzen. Overigens kunnen deze grenzen samenvallen waardoor het lijkt of de kavelgrenzen zijn aangegeven. Wijzigingen in kavelgrootte leiden dan ook niet tot aanpassingen van de verbeelding.

Deze zienswijze heeft niet geleid tot het aanbrengen van wijzigingen in het ontwerp-bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010".

4. De heer\mevrouw A. Veltman, Rembrandtlaan 302, 7545 ZT ENSCHEDE
Brief d.d. 20 maart 2012, ingekomen 21 maart 2012

Samenvatting reactie:

In zeer bevlogen taalgebruik worden bezwaren geuit tegen het te pas en te onpas gebruik maken door de gemeente van particuliere gronden. Gebruik van gronden al dan niet zonder dat daar een vergoeding tegenover staat. Onder andere voor het realiseren van het waterzuiveringsstation aan de Elsbeekweg; dit staat op gestolen grond en “veel meer zeker ook”. Hierbij wordt “Oud Duitse literatuur” aangehaald evenals publicaties in Nederlandse literatuur.

Gemeentelijk commentaar:
De gemaakte opmerkingen worden voor kennisgeving aangenomen. Indien er voor het realiseren van voorzieningen voor openbaar nut gronden van particulieren nodig zijn dan wordt alles in het werk gesteld om deze gronden te verwerven. Indien verwerving om welke reden dan ook niet mogelijk blijkt te zijn, is er altijd sprake van een vergoeding voor gebruik.

Deze zienswijze heeft niet geleid tot het aanbrengen van wijzigingen in het ontwerp-bestemmingsplan “Eschmarke Zuid West 2010”.

5. De heer F. Grin en de heer H. Grin, Keppelerdijk 40, 7535 PE ENSCHEDE.
Brief d.d. 25 maart 2012, ingekomen 28 maart 2012

Samenvatting reactie:
De woning van appellanten ligt direct zuidelijk van het plangebied tegenover het nu in ontwikkeling komende deel Leuriks Oost. Men probeert het bezit onder te brengen in de Natuurschoonwet 1928 om zo te pogen het omliggende landschap deels in een authentieke staat terug te brengen om flora en fauna zo veel mogelijk ruimte te geven. De ontwikkeling van Leuriks Oost wordt met gemengde gevoelens tegemoet gezien. Aandacht wordt gevraagd voor enkele aspecten die te maken hebben met de directe woonomgeving, de verkeersveiligheid, flora en fauna en de toekomstige bebouwing van het zuidelijk deel van Leuriks Oost.

Het nieuwe plan wordt als prettig ervaren. De verandering ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan dat uit ging van woningen met slechts twee bouwlagen is echter aanzienlijk. Inpassing in het bestaande landschap is aanvaardbaar; de nieuwbouw met erfontsluiting op de Keppelerdijk lijkt een minder gelukkige binding met de rest van het plan te hebben.

Het gebied Leuriks Oost is slechts bereikbaar via de rotonde in de Oostweg. Hulpdiensten komende uit de stad moeten een forse omweg maken om de noordzijde van de wijk te kunnen bereiken. Via een toerit vanaf de Gronausestraat kan het sneller. Van de geplande 111 woningen zijn er 101 bereikbaar via de Keppelerdijk en dit legt hoge druk op de nu reeds overbelaste rotonde. Het lijkt natuurlijker en verkeerstechnisch beter om de verkeersscheiding ergens midden in het gebied Leuriks Oost aan te brengen, op het laagste punt in de omgeving. Hiermee wordt een ingrijpende aanpassing van de Keppelerdijk ter plaatse van de rotonde vermeden. Mogelijke afwateringsproblemen door demping van de sloot aan de zuidzijde worden daarmee voorkomen. De aansluiting met de Gronausestraat krijgt een overzienbaar extra aanbod verkeer te verwerken.

Ook het wildbestand vaart wel bij deze oplossing. Het oostelijk deel van de bebossing in het plangebied is voor het wild slechts bereikbaar via het westelijk beboste deel. Er ontstaat een kleine verbindingszone als de weg is uitgevoerd met een bruggetje en afgesloten voor gemotoriseerd verkeer.

Voor de zes aan de Keppelerdijk te bouwen woningen worden voorstellen gedaan zodat deze minder storend op het bestaande landschap over komen. Voorkom dat de woningen worden gebouwd in een rechte lijn zoals op de plankaart is aangegeven. De rechte lijn in samenhang met de voorgeschreven smalle en hoge bouwwijze van de huizen zorgt voor een soort muur.

Tevens wordt voorgesteld per twee woningen een oprit aan te leggen zodat wateroverlast wordt voorkomen door dichtslibben van de duikers in de aanwezige sloot aan de noordzijde van de Keppelerdijk.

Het zal ook problematisch zijn om van de oprit weg te rijden. Van het erf zal achterwaarts de weg worden opgedraaid. Dit zal gevaarlijke situaties opleveren vanwege het fietsverkeer in ochtend en avonddrukte.

Men stelt voor één van de vijf geplande woningen te laten vervallen zodat meer ruimte ontstaat. De woningen kunnen dan worden gedraaid en met de zijgevel parallel aan de Keppelerdijk geplaatst worden. Op die manier kunnen gecombineerde opritten mogelijk worden en zullen problemen kunnen worden voorkomen. De stad vanuit het weiland gezien oogt nu veel vriendelijker. Bijkomend voordeel is dat de nieuwe bewoners meer profijt hebben van de zon.

Aandacht wordt gevraagd voor het wildbestand in de omgeving. De in het gebied aanwezige reeën trekken naar het plangebied en naar de ecologische verbindingszone. Door de nieuwbouw wordt deze toegang bemoeilijkt.

De kaveluitgifte zal worden gestart aan de zijde van de Keppelerdijk. Het lijkt aannemelijk dat de eerste bewoners nu ook het meest en het langst last zullen hebben van de bouwactiviteiten. In het midden beginnen lijkt beter zodat het bouwverkeer uit de wijk weg kan trekken daar waar de huizen opgeleverd worden.

Men hoopt dat de reactie aanleiding geeft het ontwerp-bestemmingsplan aan te passen om zo tot een betere inpassing in het landschap te komen en een grotere verkeersveiligheid te bereiken.

Gemeentelijk commentaar:

Bij de plannen voor de invulling tot woongebied van het gebied "Leuriks Oost" zijn alle mogelijk aspecten betrokken en zijn vele voors en tegens tegen elkaar afgewogen. Er is uiteindelijk een plan ontworpen dat voldoet aan alle noodzakelijke voorwaarden met betrekking tot onder andere stedenbouw, verkeer, natuur en waterhuishouding.
Gesteld wordt dat de verandering ten opzichte van het vigerende plan aanzienlijk is. Op basis van het –oude- bestemmingsplan "De Eschmarke" is het mogelijk woningbouw met bijbehorende voorzieningen als wegen en groen te realiseren. In dit plan is bepaald dat de goothoogte van deze woningen maximaal 7.00 meter mag bedragen. Op grond van het onderhavige bestemmingsplan mogen woningen worden gerealiseerd met een maximale goothoogte van 6, 7 of 8 meter; afhankelijk van de breedte van de kavel en/of de woning. Naar onze mening is er geen sprake van een aanzienlijke verandering.
Er is gekozen voor het gefaseerd uitgeven van de kavels in het gebied Leuriks Oost. Bij het opstellen van de fasering spelen diverse overwegingen een rol. Eén daarvan is dat de kavels aan de Keppelerdijk gezien worden als de meest courante.

Verkeer, ontsluiting
Tijdens de planvorming is in het kader van de ontsluiting van het gebied "Leuriks Oost" na overleg met de diverse hulpdiensten besloten om ook een toegang voor hen te maken aan de noordzijde van het plangebied vanaf de Gronausestraat. Dit is in het betreffende ontwerp als zodanig meegenomen om voor Leuriks Oost bij calamiteiten een naderingsroute vanuit meerdere richtingen mogelijk te maken.
Er is vanuit verkeersveiligheidsoogpunt besloten om slechts een zeer beperkte hoeveelheid verkeer van en naar het plangebied via de (parallelweg van de) Gronausestraat af te wikkelen. De reden hiervan ligt in het feit dat het kruispunt Gronausestraat-Winterweg in de huidige situatie reeds een aantal ongevallen laat zien en door grotere hoeveelheden verkeer via deze route te laten ontsluiten er een groot risico voor de verkeersveiligheid ontstaat. Weliswaar laat de verkeersafwikkeling op de rotonde Oostweg-Keppelerdijk met name in de ochtend- en avondspits te wensen over maar in de afweging heeft de verkeersveiligheid zwaarder gewogen.
De ontsluiting van het gebied "Leuriks Oost" op de Keppelerdijk zal zodanig worden uitgevoerd dat de kruising en afwikkeling van automobilisten en fietsers op een overzichtelijke en veilige manier plaats vindt.

Waterhuishouding
Met betrekking tot mogelijke afwateringsproblemen door demping van de sloot aan de zuidzijde van de Keppelerdijk in verband met het verbreden van de Keppelerdijk wordt het volgende opgemerkt. De greppel wordt vanaf de entree naar het gebied "Leuriks Oost" opgevuld met grind en voorzien van een drainageleiding voor de afvoer en doorvoer van

overtollig hemelwater. Deze leiding wordt - iets voor de rotonde - aangesloten op de bestaande duiker die onder de Keppelerdijk doorloopt naar de greppel aan de noordkant.
De greppel zorgt in de huidige situatie voor het transport van afvloeiend hemelwater van de Keppelerdijk in oostelijke richting en voor de ontwatering van de Keppelerdijk. Door de greppel te vullen met grind en een drainageleiding zal afstromend hemelwater van de weg via de berm afvloeien naar de drain en afgevoerd kunnen worden. Tevens zorgt de combinatie drain en grind voor de ontwatering van de weg bij hoge grondwaterstanden.
De geprojecteerde capaciteit is minder dan de huidige capaciteit maar dat wordt voldoende geacht voor de afvoer van het wegwater van de Keppelerdijk.
Op het punt waar de greppel gevuld wordt met grind en drainage ligt het maaiveld op circa 48,1 m NAP. Ter hoogte van de inrit tot het perceel Keppelerdijk 40 ligt de bodem van de greppel op circa 49 m NAP. Mocht de greppel om een of nadere reden niet functioneren dan zou dit niet tot overlast lijden op ter plaatse van deze inrit.

Door de bouw huizen aan de Keppelerdijk zal het waterbezwaar op de greppel ten noorden van de Keppelerdijk toenemen. Voor deze nieuwe situatie zijn modelberekeningen met extreme neerslagsituaties uitgevoerd. Het greppelsysteem is zo ontworpen dat een theoretische bui die één keer per 100 jaar voorkomt niet tot wateroverlast leidt.
Om deze situatie ook in de praktijk te realiseren wordt de greppel op profiel gebracht en opgeschoond en op sommige plekken vergroot. Er zal een intensiever beheerregime aangehouden worden zodat de capaciteit van de greppel beter benut wordt. Ter plaatse van de percelen Keppelerdijk 87 en 91 wordt een aantal duikers weggehaald om de doorstroming te verbeteren. Hoewel het verminderen van het aantal opritten van de geprojecteerde woningen aan de Keppelerdijk vanuit oogpunt van waterbeheersing de voorkeur heeft, zijn andere overwegingen leidend geweest voor de keuze hierin. Overigens: ook met meerdere inritten voldoet het systeem en zal niet leiden tot ongewenste situaties.
De kwetsbaarheid voor het verstopt raken van duikers zal worden opgelost door intensiever onderhoud en door het toepassen van duikers met een diameter van 400-500 mm.

<u>Flora en fauna</u>

Met betrekking tot de flora en fauna in het gebied "Leuriks Oost wordt opgemerkt dat in het kader van de ontwikkeling in dit gebied in 2009 een actualiserend verkennend Flora- en faunawet onderzoek is uitgevoerd. Dit onderzoek heeft uitgewezen dat er geen beschermde plantensoorten zijn aangetoond of zijn te verwachten. In het gebied zijn diverse algemene broedvogelsoorten aangetroffen maar geen nesten of andere vaste rust- en verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten. Ook zijn in het onderzoeksgebied vliegroutes en verblijfplaatsen van de vleermuissoorten aangetoond. De verblijfplaatsen blijven echter in de nieuwe situatie ongewijzigd aanwezig. Dat zelfde geldt voor de lijnvormige groenstructuren langs de wegen aan de west- en zuidzijde van het onderzoeksgebied als belangrijke vliegroutes.

Strikt(er) beschermde grondgebonden zoogdieren zijn in het onderzoeksgebied niet aangetoond of te verwachten.

Het bestemmingsplan "De Eschmarke" maakte de realisatie van een nieuwe woonwijk tussen Enschede en Glanerbrug mogelijk. Bij het opstellen van het bestemmingsplan is uitvoerig rekening gehouden met de in het gebied aanwezige flora en fauna. Om de migratie van dieren van en naar het ten noorden en ten zuiden van de nieuwe woonbebouwing gelegen buitengebied te waarborgen zijn in het plangebied in totaal drie ecologische verbindingszones opgenomen. Twee daarvan zijn gelegen binnen de grenzen van het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010". Deze ecologische verbindingszones zijn niet op gelijke wijze ingericht waardoor ze voor diverse zeer verschillende diersoorten van nut zijn. Ook zeldzame, strikter beschermde diersoorten maken gebruik van deze ecologische zones.

Geconcludeerd kan worden dat er vanuit een oogpunt van ecologie en natuurwetgeving geen belemmeringen zijn voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010" en daarmee van het woongebied "Leuriks Oost".

Aanvulling gemeentelijk commentaar

Naar aanleiding van de behandeling van het ontwerp-bestemmingsplan in de vergadering van in de stadsdeelcommissie Oost d.d. 3 juli 2012 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen appellant, stadsdeelmanager Oost en projectmanager Leuriks Oost. Tijdens dit gesprek geeft appellant aan bezwaren te houden met betrekking tot de ontwikkelingen in het gebied Leuriks Oost.

Waterhuishouding

Nogmaals wordt de zorg geuit over de capaciteit van de watergang langs de Keppelerdijk. Regelmatig is er sprake van verstopping van de duikers mede door het storten van afval.
In het gesprek wordt uitgelegd welke maatregelen er zullen worden genomen met betrekking tot de waterhuishouding in het gebied. Het afwateringssysteem is zodanig ontworpen dat er bij extreme neerslagsituaties geen wateroverlast zal ontstaan.
Naar verwachting zal het verstopt raken van de watergang als gevolg van afvaldumping zich niet of minder voordoen als er woningen langs de Keppelerdijk worden gebouwd, omdat daardoor de “sociale controle” zal toenemen.
In de praktijk zal blijken of het voor het gebied Leuriks Oost ontwikkelde systeem voor de waterhuishouding voldoende is. Mocht dit niet het geval zijn dan zullen, voorzover de gemeente daarvoor verantwoordelijk is, aanvullende maatregelen worden genomen.
Overigens wordt opgemerkt dat de waterhuishouding niet wordt geregeld in het bestemmingsplan maar onderdeel is van het bouw- en woonrijpmaken van het gebied.

Verkeersafwikkeling

Ook met betrekking tot de verkeersafwikkeling behoudt men twijfels. Door het verhoogde aanbod van auto’s zal de veiligheid van de fietsers op de Keppelerdijk in het geding zijn. Men voorziet met name problemen als toekomstige bewoners achterwaarts hun oprit afrijden tijdens de ochtendspits. Dit zou ondervangen kunnen worden door woningen verder van de Keppelerdijk te plaatsen zodat er ruimte ontstaat op het voorerf om draaien op eigen terrein mogelijk te maken. Aangegeven wordt dat het verder naar achteren plaatsen van de woningen ongewenst is vanuit oogpunt van verkoop. Hierdoor ontstaan te ondiepe achtertuinen, dit mede in relatie tot de bezonning (de achtertuin is op het noorden georiënteerd). Bovendien kan niet worden voorgeschreven hoe mensen hun erf moeten inrichten en hoe men het erf afrijdt.
Nogmaals wordt aangegeven dat bij de keuze voor het ontwikkelde ontsluitingsprincipe de verkeersveiligheid van alle weggebruikers is afgewogen.

Verkaveling

Het uiteindelijke plan voor de ontwikkeling van het gebied Leuriks Oost voldoet aan de noodzakelijke voorwaarden met betrekking tot stedenbouw, verkeer, natuur en waterhuishouding. Niet alleen deze voorwaarden spelen een rol bij planontwikkeling, ook de financiële haalbaarheid is van groot belang. Het gebied Leuriks Oost is binnen de bovengenoemde kaders zo optimaal mogelijk ingericht met zoveel mogelijk opbrengsten voor de gemeente.
Door een gewijzigde verkaveling zoals appellant voorstelt waarbij één woning aan de Keppelerdijk wordt geschrapt worden de bezwaren met betrekking tot waterhuishouding, verkeer en natuur niet opgelost. Het is niet mogelijk de inrichting van de kavels met onder andere de aanleg van een gezamenlijke in- en uitrit af te dwingen (zie ook hiervoor onder “Verkeersafwikkeling”).
Ook het gevoel dat er door de bouw van de woningen een soort muur zal ontstaan, wordt niet weggenomen door één woning te schrappen. Deze nieuwe bebouwing is min of meer een voortzetting van de reeds bestaande woningen elders langs de Keppelerdijk. Het gebied De Eschmarke is stedelijk gebied en bij de ontwikkeling is niet gekozen voor een overgangsgebied tussen buitengebied en bebouwing.

Als aanvulling wordt hier opgemerkt dat het Beeldkwaliteitplan “Leuriks Oost” en het bestemmingsplan “Eschmarke Zuid West 2010” zijn gewijzigd ten opzichte van de plannen zoals die in ontwerp ter inzage hebben gelegen. Deze aanpassingen houden in dat de verplichte minimum goothoogten en minimum bouwhoogte zijn geschrapt waardoor het mogelijk is om ook een lager woningtype (zogenaamde één laag met kap) te bouwen in het gebied Leuriks Oost.

Deze zienswijze heeft niet geleid tot het aanbrengen van wijzigingen in het ontwerp-bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010".

6. Hekkelman Advocaten en Notarissen, t.a.v. mevr. mr. E.H.M. Harbers, Postbus 1094, 6501 BB NIJMEGEN, namens de heer H.J.Hesselink wonende te Buurse
Brief d.d. 26 maart 2012, ingekomen 27 maart 2012

Samenvatting reactie:
Zienswijze wordt ingediend met betrekking tot het ontwerp-bestemmingsplan Eschmarke Zuid West alsmede het exploitatieplan Leuriks Oost. Cliënt is eigenaar van een perceel bosgebied inclusief een toegangsweg vanaf de rotonde Keppelerdijk gelegen parallel aan de Oostweg. In het ontwerp-bestemmingsplan is aan dit perceel de bestemming "Groen" toegekend.

Kern zienswijze

Cliënt stelt zich op het standpunt dat het ontwerp-bestemmingsplan in de huidige vorm niet uitvoerbaar is. Allereerst is niet aangetoond dat er enige behoefte is aan de in dit plangebied voorziene woningen. Daarnaast is het plan niet uitvoerbaar, nu zijn perceel niet in het exploitatieplan is opgenomen en aldus geen rekening is gehouden met de noodzakelijke verwerving van het perceel om het bestemmingsplan te kunnen uitvoeren. Het plan wordt ontwikkeld zonder dat vaststaat dat de bestemming zoals deze op zijn perceel rust binnen de planperiode zal worden gerealiseerd. Voor een goed begrip van de situatie is een historische terugblik noodzakelijk.

Terugblik/voorgeschiedenis

In het ter plaatse geldende bestemmingsplan "De Eschmarke" zijn de gronden deels bestemd voor "Wonen" en deels voor "Groengebied". Op de gronden rust de Wet voorkeursrecht gemeenten. Gewezen wordt op de gevolgde procedures.

Verkoop van de gronden aan projectontwikkelaars was in verband met het door de gemeente gevestigde voorkeursrecht niet mogelijk. In 2006 heeft cliënt besloten te onderzoeken of de gemeente bereid was het perceel voor een marktconforme prijs te willen aankopen. Aankoop door de gemeente is uiteindelijk niet doorgegaan, mede doordat cliënt zich niet kon verenigen met de door deskundigen berekende waarde van de gronden. Daarop is verzocht om het voorkeursrecht van het perceel af te halen. Dit is geweigerd omdat de gronden nodig waren voor realisering van het plan. De gemeente blokkeerde hiermee verkoop aan derden. Nadat de vastgoedmarkt geheel ingestort was, besloot de gemeente eind 2010 het voorkeursrecht op te heffen. De gemeente stelde zich plotseling op het standpunt dat verwerving van het perceel niet meer nodig was. Uit de plankaart blijkt evenwel dat het stedenbouwkundige plan niet is gewijzigd ten opzichte van 2006.

Inhoud huidige ontwerp

In het thans voorliggende ontwerp-bestemmingsplan heeft het perceel de bestemming "Groen" gekregen. In het exploitatieplan zijn de gronden buiten beschouwing gelaten, omdat ze niet meer nodig zijn voor de realisering van dit bestemmingsplan. Uit het ontwerp van het bestemmingsplan blijkt evenwel dat de gronden een belangrijke rol spelen in de realisering. Hierbij wordt verwezen naar passages uit de toelichting behorende bij het bestemmingsplan. In het plan wordt aangegeven dat met name de bestaande bomen van belang zijn voor de realisering van het plan.

Uitvoerbaarheid bestemmingsplan

Gelet op de gewijzigde woningbouwbehoefte is ten onrechte geoordeeld dat aan deze woningbouwplannen nog behoefte is. Ten onrechte is in het bestemmingsplan voorzien in een directe bouwtitel voor de voorziene woningen. Er wordt gesteld dat er in Enschede behoefte is aan "groene woonmilieus". Niet blijkt hoe deze behoefte in kaart is gebracht en of dit voldoende aanleiding is om het buitengebied te bebouwen, als er in Enschede voldoende woningen zijn om aan de woningbehoefte te kunnen voldoen.

Als er al sprake is van een zodanige woningbehoefte dan geldt dat dit plan niet uitvoerbaar is. In deze plannen is het bosperceel een belangrijke pijler. Het vormt volgens de toelichting zelfs “de ruggengraat” van dit plan. De uitvoerbaarheid van dit plan is niet gewaarborgd nu de gemeente niet voornemens is het perceel aan te kopen en de eigenaar niet voornemens is de bestemming binnen de planperiode te realiseren.

In het bestemmingsplan zijn de gronden bestemd voor “groen” omdat deze structuurbepalend zijn op wijkniveau. De gemeente is voornemens een plan te realiseren op gronden van cliënt maar wenst daarvoor op geen enkele manier te betalen. Aankoop is noodzakelijk om het plan te kunnen uitvoeren.

Vervallen woonbestemming

Ten onrechte is de geldende bestemming “Wonen” voor een gedeelte van het perceel komen te vervallen. In het huidige bestemmingsplan is voor een deel (circa 806 m2) de bestemming gewijzigd in een groenbestemming. Dat beperkt de ontwikkelingsmogelijkheden.

Begrenzing exploitatieplan

Mocht de gemeente van mening zijn dat het bestemmingsplan in deze vorm moet worden vastgesteld, dan is het van belang dat de begrenzing van het exploitatieplan wordt aangepast zodat de kosten van verwerving van deze gronden meegenomen worden bij het kostenverhaal van het gehele gebied.

Verzocht wordt het bestemmingsplan niet verder in procedure te brengen alvorens de uitvoerbaarheid van dit plan verzekerd is.

Gemeentelijk commentaar:

In het –oude- bestemmingsplan “De Eschmarke” zijn de gronden van cliënt (ca. 8432 m2) grotendeels bestemd voor “Groengebied”. Gronden met deze bestemming zijn bestemd voor de handhaving (en/of de aanleg) van onder meer parken, plantsoenen, bospercelen, waterpartijen, bermstroken, toegangspaden, fietspaden, voetpaden.

Een klein gedeelte van de gronden (ca. 806 m2) zijn bestemd voor de nader uit te werken bestemming “Wonen”. Gronden met deze bestemming zijn bestemd voor de handhaving van en/of het bouwen van woningen en het inrichten van standplaatsen voor woonwagens, met de daarbij behorende aanbouwen, -al dan niet aangebouwde- bijgebouwen, uitbouwen en andere bouwwerken, voor verblijfsdoeleinden, groenvoorzieningen en watergangen, alsmede voor wegen, alsmede voor op de plankaart aangegeven aanduidingen. Voor het gebied “Leuriks Oost” geldt een maximaal bebouwings-percentage van 20 woningen per hectare in maximaal 2 bouwlagen. Gebouwd kan pas worden op basis van een onherroepelijke nadere uitwerking. In een dergelijke nadere uitwerking wordt de bestemming en het gebruik van de gronden in detail vastgelegd.

Gesteld wordt dat voor het gedeelte van het perceel (ca 806 m2) met de bestemming “Wonen” deze bestemming komt te vervallen. Zoals gesteld zijn de gronden in het bestemmingsplan “De Eschmarke” bestemd voor de nader uit te werken bestemming “Wonen”. Gelet op de vorm van de gronden (smal over een grotere lengte; in gebruik als toegangsroute) ligt het niet voor de hand hierop woningbouw te realiseren. Naar onze mening is er dan ook geen sprake van het vervallen van de woonbestemming; ook “groen” is mogelijk op basis van de nader uit te werken bestemming “Wonen”. In het bestemmingsplan “Eschmarke Zuid West 2010” is dan ook de bestaande situatie zijnde groen opgenomen.

Voor de binnen de grenzen van het bestemmingsplan "De Eschmarke" gelegen gronden waarvan de gemeente dacht deze nodig te hebben voor het realiseren van de ontwikkelde plannen is de Wet Voorkeursrecht Gemeente van toepassing verklaard. Zo ook op de gronden van cliënt. Bij de eerste plannen in gebied Leuriks Oost was het de bedoeling het perceel in te richten als openbaar groen met de aanleg van voetpaden. Verwerving was dan ook noodzakelijk. Bij de verdere ontwikkeling van gebied Leuriks Oost kwam de gemeente te staan voor versobering van de plannen. Dit heeft er onder andere toe geleid dat het voor publiek toegankelijk groengebied mede uit financiële overwegingen (verwerving en onderhoud), uit de plannen is gehaald. Omdat betrokken gronden niet meer noodzakelijk zijn bij de ontwikkeling van het gebied Leuriks Oost behoeven deze ook geen onderdeel te zijn van het exploitatieplan voor dat gebied.

Woningbehoefte

Bij de ontwikkeling van het gebied Leuriks Oost is zo veel mogelijke rekening gehouden de woonvoorkeuren die uit woonwensonderzoek naar voren komen (groen woonmilieu, kavels rond 500 m2). Uit diverse signalen (belangstelling geregistreerd door de gemeente op woonbeurzen, de gemeentelijke website en de persoonlijke gesprekken met potentiële kopers) kan worden geconcludeerd dat er ruimschoots belangstelling is voor kavels in dit gebied. Er wordt vanuit gegaan dat de woonwijk Leuriks Oost binnen de looptijd van dit bestemmingsplan zal worden gerealiseerd.
De ontwikkelingen op de woningmarkt zijn aanleiding geweest de omvang, samenstelling en fasering van het gemeentelijk woningbouwprogramma te heroverwegen. De kavels in het gebied Leuriks Oost zullen dan ook gefaseerd op de markt worden gebracht. Te beginnen bij de meest courant geachte kavels aan de zijde van de Keppelerdijk.

Deze zienswijze heeft niet geleid tot het aanbrengen van wijzigingen in het ontwerp-bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010".

7. Mevrouw D.C.J. Kruyff- Hordijk, Elsmaathorst 44, 7531 LD ENSCHEDE
Brief d.d. 26 maart 2012, ingekomen 29 maart 2012

Samenvatting reactie:
De zienswijze heeft betrekking op het perceel Gronausestraat 690. In het bestemmingsplan Eschmarke Zuid West wordt de bestemming gewijzigd van bouwgrond naar groenstrook. Hiertegen wordt bezwaar aangetekend. De grond is gekocht als bouwperceel met bestaande gebouwen. De aanslag gemeente Enschede voor de WOZ-waarde 2012 is 537.000 euro. Er zijn gesprekken met de gemeente gaande wat er gebouwd mag worden.

Tevens wordt de gemeente aansprakelijk gesteld voor de planschade indien de bestemming wordt gewijzigd.

Gemeentelijk commentaar:
In het bestemmingsplan "De Eschmarke" is onderhavig perceel aan de Gronausestraat bestemd voor nader uit te werken bestemming "Wonen". Gronden met deze bestemming zijn bestemd voor de handhaving van en/of het bouwen van woningen en het inrichten van standplaatsen voor woonwagens, met de daarbij behorende aanbouwen, -al dan niet aangebouwde - bijgebouwen, uitbouwen en andere bouwwerken, voor verblijfsdoeleinden, groenvoorzieningen en watergangen alsmede voor wegen, alsmede voor het realiseren van met name genoemde dan wel aangeduide functies.
Het minimaal per hectare te bouwen woningen bedraagt 20, maximaal mogen 35 woningen per hectare worden gerealiseerd. Het maximum aantal bouwlagen van de te realiseren woningen bedraagt 4. Het realiseren van bebouwing is slechts mogelijk op basis van een onherroepelijke nadere uitwerking waarbij definitief een bestemming aan de gronden wordt toegekend. Zoals aangegeven kan dit naast woningen ook bijvoorbeeld zijn verblijfsdoeleinden, groenvoorziening of wegen.
Door de eigenaar van betrokken gronden is in 2010 een verzoek ingediend om ter plaatse drie woningen te mogen bouwen. Dit verzoek is afgewezen. In een daaropvolgend gesprek is door de betrokken wethouder nogmaals aangegeven waarom het realiseren van woningbouw

ter plaatse niet wenselijk is. Aangegeven is dat onderhavige gronden deel uitmaken van een waardevol en te handhaven groenelement. Tevens zijn er aanwijzingen dat het aanwezige groen wordt gebruikt door middels de Flora- en faunawetgeving strikt beschermde fauna. Daarnaast speelt op dit moment de woningbouwprioritering een rol binnen de gemeente Enschede. Een en ander is door de verantwoordelijk wethouder in een gesprek medegedeeld en vervolgens in een brief vastgelegd.

Indien appellante van mening is als gevolg van het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010" schade te leiden en van mening is dat deze schade niet voor haar rekening dient te blijven, kan een verzoek om planschadevergoeding worden ingediend.

Aanvulling gemeentelijk commentaar

Naar aanleiding van de behandeling van het ontwerp-bestemmingsplan in de vergadering van in de stadsdeelcommissie Oost d.d. 3 juli 2012 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen appellant en wethouder Hatenboer. In dit gesprek wordt kort aangegeven wat er heeft gespeeld rondom dit perceel en de verzoeken om daar woningen te mogen bouwen en waarom dit is afgewezen.
Het belangrijkste argument om de verzoeken af te wijzen is het te handhaven groengebied, met name het groene zicht vanaf de Gronausestraat. Aan appellant wordt medegedeeld dat nu in beginsel de bereidheid bestaat om medewerking te verlenen aan het realiseren van woningbouw op het perceel voorzover het gaat om het gedeelte langs de Waterlelielaan. De rest van het perceel dient groengebied te blijven om het groene zicht vanaf de Gronausestraat te handhaven. De mogelijkheid tot woningbouw zal niet worden meegenomen in het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010", maar zal via een afzonderlijk bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt. Voordat een nieuw bestemmingsplan wordt opgestart, dient appellant te zorgen voor de diverse noodzakelijke onderzoeken (o.a. bodem, akoestisch, flora en fauna, archeologisch). Met appellant zal een exploitatie-overeenkomst en een planschadeovereenkomst worden gesloten voor het maken en in procedure brengen van een nieuw bestemmingsplan en de mogelijkheid tot verhaal van eventuele planschadevergoeding als gevolg van dit nieuwe bestemmingsplan.
Appellant geeft aan blij te zijn met deze mogelijkheid tot bebouwing maar wil ook graag een woning bouwen in het resterende deel van het perceel. Met name gelet op de kosten voor onderhoud van dit gebied.
Afgesproken is dat de gemeente in een brief de bereidheid tot medewerking aan woningbouw zal vastleggen en wat de stappen daarin zijn. Aangegeven zal worden welke onderzoeken moeten worden uitgevoerd. Ook zal worden aangegeven of de bouw van een woning in het te handhaven groengebied al dan niet acceptabel is. De keuze of daadwerkelijk woningen worden gebouwd ligt bij appellant.

Deze zienswijze heeft niet geleid tot het aanbrengen van wijzigingen in het ontwerp-bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010".

8. Mevrouw C. Boedhoe, Keppelerdijk 91, 7534 PA ENSCHEDE
Brief d.d. 26 maart 2012, ingekomen 29 maart 2012

Samenvatting reactie:
Algemeen

Voorafgaand aan de aankoop van de woning in 2004 is informatie ingewonnen over mogelijke ontwikkelingen op de naastgelegen gronden. Kern van de informatie was dat er weliswaar een voorlopige woonbestemming op het hele gebied was gevestigd, maar dat in de praktijk op het braakliggende deel aan de oostzijde van ons perceel absoluut geen woningbouw zal gaan plaatsvinden. Dit in verband met de geluidshindercontour van de Oostweg. Nu ligt er het voornemen van de gemeente om vrijstelling hogere grenswaarde te verlenen om woningbouw op deze gronden wel mogelijk te maken.

Dit heeft volgens appellant te maken met overgaan van de bevoegdheid tot het vaststellen van een ontheffing hogere grenswaarde van de provincie naar de gemeente.

Naar aanleiding van de informatie dat er niet gebouwd zou worden op gronden gelegen oostelijk van de woning, is besloten deze bestaande karakteristieke woning te behouden en grondig te renoveren, rekening houdend met het vrije uitzicht aan de oostzijde. Als bekend was geweest dat bebouwing aan de oostzijde mogelijk was geweest dan was overgegaan tot het goedkopere slopen van de woning en nieuw bouwen en was de woning niet gekocht voor de destijds betaalde prijs. Ook ophoging van het maaiveld had dan kunnen worden overwogen.

Dat er meer woningen in gebied Leuriks Oost worden gebouwd is acceptabel. Niet acceptabel is dat dit leidt tot het bebouwing ten oosten van de woning. Appellant stelt schade te leiden doordat de woning in waarde zal afnemen, doordat meer is geïnvesteerd in renovatie dan dat nieuwbouw zou hebben gekost en vooral door minder woongenot.

Verzocht wordt af te zien van het bouwen van de drie woningen ten oosten van het perceel van appellant en men verwacht een schadeloosstelling voor genoemde schades.

Verkeer/ontsluiting/bouwverkeer

Voor de ontsluiting van de Leuriks Oost is gekozen voor ontsluiting via de Keppelerdijk, met uitzondering van een beperkt aantal woningen aan de Gronausestraat die via de parallelweg Gronausestraat worden ontsloten. Deze wijze van ontsluiten op de aangegeven plek is onwenselijk. Autoverkeer wordt gemengd met zeer grote stromen fietsers die dagelijks gebruik maken van de Keppelerdijk richting binnenstad of als landelijke fietsroute (onderdeel flamingoroute) met schone lucht (beperkt fijnstof en uitlaatgassen). Hierdoor ontstaan gevaarlijke situaties die voorkomen kunnen worden door te kiezen voor een andere ontsluiting. Verbreding van de Keppelerdijk zal de situatie nog gevaarlijker maken. Voor alternatieven wordt verwezen naar de zienswijze zoals hierboven vermeld onder punt 3.

Realistischer is ontsluiting op de Gronausestraat tegenover de Winterweg van in ieder geval het noordelijk deel van Leuriks Oost of beter nog, de gehele Leuriks Oost. Hierdoor wordt de toch al slechte doorstroming van de rotonde Oostweg Keppelerdijk niet nog extra belast.

Voor bouwrijp- en bouwverkeer wordt gebruik van de rotonde ten zeerste afgeraden. Verbreding van de Keppelerdijk is dan ook niet noodzakelijk. Hiermee wordt ook de kap van een aantal eiken niet langer noodzakelijk.

Waterbeheersing/ophoging van de te ontwikkelen kavels

In het plan wordt aangegeven dat de voorkeur uitgaat naar ophoging met kruipruimtevrij bouwen omdat het grondwater “duurzaam beheerst en niet permanent verlaagd mag worden”. Dit is voor appellant en diverse vitale grote bomen in het gebied een uiterst onwenselijke situatie. Door ophoging wordt betrokken perceel als het ware de bodem van een badkuip. Hoogteverschil met naastgelegen percelen is 80 – 100 cm. Het voorstel om rondom het perceel een greppel aan te leggen geeft geen garantie dat ernstige wateroverlast wordt voorkomen. Hierdoor zal schade worden geleden. Niet ondenkbaar is dat problemen ontstaan bij hevige regenval. Water gaat op zoek naar het laagstgelegen punt. Ook wordt gesteld dat de kavels oppervlakkig afwateren naar de voorzijde. Dit is evenwel niet waar te maken. Bewoners kiezen zelf hoe zij afwateren. De gemeente kan of zal daar niet op handhaven. Men wordt geconfronteerd met zes buren waarmee hierdoor conflictsituaties zullen gaan ontstaan. Woongenot wordt daardoor ondermijnd.

Uit het plan blijkt dat waterberging voor de helft wordt gerealiseerd in vijvers en watergangen. Eén van die watergangen ligt aan de noordzijde van de Keppelerdijk. Op deze watergang met beperkte capaciteit wateren de kavels langs de Keppelerdijk af. Deze capaciteit lijkt onvoldoende vergroot te kunnen worden. Vertraagde afvoer richting Heutinkbeek zal bijdragen aan wateroverlast van de eigen kavel. Nader onderzoek door onafhankelijk bureau wordt noodzakelijk geacht.

Er worden beschermende maatregelen voorgesteld onder andere aanleg van een greppel. Deze greppel wordt zodanig gedimensioneerd dat machinaal onderhoud niet mogelijk is. Voorstel is voorts dat appellant onderhoud daarvan doet. Gezien de diepte van de greppel is deze ook handmatig nagenoeg niet te onderhouden. Bijkomend nadeel worden de zes buren die geen affiniteit met de greppel hebben.

Er is onvoldoende rekening gehouden met de bestaande bebouwing. Conclusie luidt dat ophoging noodzakelijk is in combinatie met ontwateringsystemen. Niet is onderzocht of aanpassing op bestaande bebouwing mogelijk is. Bestaande woning staat op een niet opgehoogd perceel, heeft geen onoverkomelijke problemen met grondwater en er zijn geen ontwateringsmaatregelen getroffen.

Bouwvoorschriften t.a.v. erfafscheidingen en funderen

Het bestemmingsplan maakt het realiseren van schuttingen mogelijk tot een hoogte van 2 meter vanaf maaiveld. Door het hoogteverschil betekent dit voor perceel van appellant een hoogte van circa 3 meter. Dit kan niet de bedoeling zijn en er kan niet in redelijkheid worden verwacht dat men hiermee akkoord gaat. Verwacht wordt nadere regels met betrekking tot erfafscheidingen die zien op een groene afscheiding.

Uit het bestemmingsplan blijkt niet dat er in het te ontwikkelen gebied niet geheid mag worden. Dit zou wel geregeld moeten worden want door de aanwezige bodemstructuur zal heien leiden tot schade aan de woning.

Groenstructuren

Geschetst wordt bij de ruimtelijke structuur dat o.a. de houtwallen en de hoogteverschillen optimaal benut zijn. Dit wordt in twijfel getrokken. Aan de hoogteverschillen wordt getornd door de plannen voor ophoging. De ophoging van gronden zal vergaande gevolgen hebben voor de bestaande groenstructuren. Bomen zijn niet bestand tegen het aanbrengen van grond op de grond waarin zij wortelen. Geen rekening is gehouden met het belang van de bomen voor de vleermuizen. Uit te voeren werkzaamheden zullen schade veroorzaken aan de bomen. Voor verbreding van de Keppelerdijk zullen eiken worden gekapt waardoor de landelijke sfeer wordt aangetast. Verbreding Keppelerdijk en dempen greppel zijn niet nodig als wordt gekozen voor een andere ontsluiting.

Woningmarkt en fasering/vrijstelling wet geluidhinder (besluit hogere grenswaarden)

Het plan schetst dat de onzekere woningmarkt invloed zal hebben op de realisatie en de voortgang van invulling van het plan. Er wordt uitgegaan van gefaseerde ontwikkeling. Niet duidelijk is hoe die fasering er uit ziet. Indien rekening wordt gehouden met de belangen van bestaande bewoners zou de ontwikkeling van het zuidelijke deel maar vooral de percelen oostelijk gelegen van het eigen perceel als laatste worden ontwikkeld. Door deze kavels als laatste te ontwikkelen is ook de ontheffing hogere grenswaarden wet geluidhinder niet noodzakelijk. De ontheffing wet geluidhinder zou problemen kunnen opleveren bij een eventuele verbreding van de Oostweg.

Tot slot

Om aan de aangegeven bezwaren tegemoet te komen en te komen tot voordelen in de opzet van plan Leuriks Oost, wordt voorgesteld om gronden aan de noordzijde van het eigen perceel te ruilen met gronden gelegen ten oosten van dat perceel.

Gemeentelijk commentaar:

Algemeen

Bij de plannen voor de invulling tot woongebied van het gebied "Leuriks Oost" zijn alle mogelijk aspecten betrokken en zijn vele voors en tegens tegen elkaar afgewogen. Er is uiteindelijk een plan ontworpen dat voldoet aan alle noodzakelijke voorwaarden met betrekking tot onder andere stedenbouw, verkeer, natuur en waterhuishouding.
De mogelijkheid tot het realiseren van woningbouw in het gebied "Leuriks Oost" is opgenomen in het bestemmingsplan "De Eschmarke" dat in 1996 door de raad van de gemeente Enschede is vastgesteld. Onderhavige gronden zijn in dit bestemmingsplan bestemd voor de nader uit te werken bestemming "Wonen". Op basis van een nadere uitwerking is het realiseren van woonbebouwing met een aangegeven bebouwingspercentage en maximaal aantal bouwlagen, en bijbehorende voorzieningen als wegen en groen mogelijk. Bij de procedure tot vaststelling van het bestemmingsplan "De Eschmarke" is tevens een procedure op grond van de Wet geluidhinder gevoerd waarbij voor op dat moment min of meer concrete bouwplannen ontheffing is verleend voor de hoogste toelaatbare geluidbelasting afkomstig van wegverkeerslawaai. Dat de gronden gelegen ten oosten van het perceel van appellant hierbij niet was opgenomen wil niet zeggen dat er geen woningbouw mag komen. Mochten ontwikkelingen daartoe aanleiding geven dan kan een afzonderlijke ontheffingsprocedure op basis van de Wet geluidhinder worden gevoerd. Men

mocht er derhalve niet op vertrouwen dat er nimmer woningen zouden kunnen worden gebouwd. Het maakt hierbij geen verschil wie in deze het bevoegde gezag is.

Appellant geeft aan over te willen gaan tot een ruil van gronden. Dit is voor de gemeente niet bespreekbaar. Dit zou een onaanvaardbare vertraging betekenen in de procedure van het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010" en daarmee in de ontwikkeling van het gebied "Leuriks Oost".
Indien appellant van mening is als gevolg van het bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010" schade te leiden en van mening is dat deze schade niet voor haar rekening dient te blijven, kan een verzoek om planschadevergoeding worden ingediend.

<u>Verkeer/ontsluiting/bouwverkeer</u>
Er is vanuit verkeersveiligheidsoogpunt besloten om slechts een zeer beperkte hoeveelheid verkeer van en naar het plangebied via de (parallelweg van de) Gronausestraat af te wikkelen. De reden hiervan ligt in het feit dat het huidige kruispunt Gronausestraat-Winterweg in de huidige situatie reeds een aantal ongevallen laat zien en door grotere hoeveelheden verkeer via deze route te laten ontsluiten er een groot risico voor de verkeersveiligheid ontstaat. Weliswaar laat de verkeersafwikkeling op de rotonde Oostweg-Keppelerdijk met name in de ochtend- en avondspits te wensen over maar in de afweging hebben wij de verkeersveiligheid zwaarder laten wegen.

Zowel de Leuriks Oost als de naastliggende Keppelerdijk maken onderdeel uit van een 30 km-zone waarbij de nadruk ligt op lage snelheden. Daarnaast zal de intensiteit van het autoverkeer op de Keppelerdijk ca 500 mvt/etmaal bedragen – vergelijkbaar met een gemiddelde woon-/buurtstraat.

Een aansluiting op de Oostweg is vanwege de nabijheid van de verkeerslichteninstallatie onwenselijk en de directe aansluiting op de rotonde geeft een onoverzichtelijke situatie. Om deze reden hebben wij besloten de aansluiting wat westelijker op de Keppelerdijk plaats te laten vinden. De ontsluiting van het gebied "Leuriks Oost" op de Keppelerdijk zal zodanig worden uitgevoerd dat de kruising en afwikkeling van automobilisten en fietsers op een overzichtelijke en veilige manier plaats vindt.

<u>Waterbeheersing/ophoging van de te ontwikkelen kavels</u>
Ophoging geprojecteerde percelen rondom uw perceel met 0,8-1 m en bijkomend risico op wateroverlast.
Door het projecteren van kavels met woningen op gronden grenzend aan de percelen aan de Keppelerdijk nr. 79 en 81 zal de waterhuishoudkundige situatie ter plaatse wijzigen. Het is van belang dat deze in de geprojecteerde situatie minimaal gelijkwaardig blijft.
Consequenties woningbouw op de waterhuishoudkundige situatie rondom perceel 87 en 91

- *Regenwater vanaf het perceel stroomt deels (aan de achter en zijkant van de bestaande percelen het weiland in. Door de geprojecteerde bebouwing is dit in de toekomst niet meer mogelijk*
- *In de geprojecteerde situatie worden greppels op toekomstig uitgeefbaar terrein gedempt waardoor de greppels op de bestaande percelen niet meer 'naar achteren' kunnen afvoeren;*
- *Het realiseren van een goede ontwateringbasis voor de geprojecteerde kavels leidt tot ophoging van de uit te geven gronden. Hemelwater dat op de tuinen van de nieuwe percelen valt, zal deels via de bodem de weg van de minste weerstand volgen en, als grondwater naar de bestaande percelen stromen.*

In de huidige onbebouwde situatie rondom de percelen 87 en 91 zal de grondwaterstand door infiltratie van hemelwater aangevuld worden. Door bebouwing van het plangebied neemt het verhard oppervlak toe. Hemelwater dat op verhard oppervlak valt, zal vertraagd afstromen naar de beek in het centrum van het plan en vervolgens afvoeren in oostelijke richting naar de Heutinkbeek. Door de bebouwing van het plangebied zal de hoeveelheid hemelwater dat in het plangebied achterblijft en beschikbaar is voor infiltratie en aanvulling van de grondwaterstand afnemen. Door de ophoging zal de capaciteit van de tijdelijke buffer van water in de bodem toenemen wat resulteert in een tijdelijk hogere grondwaterstand. Dit zal

gedeeltelijk gecompenseerd worden doordat de aanvulling van het grondwater ter plaatse van het bebouwd gebied sterk zal afnemen. In het ontwerp is hiermee rekening gehouden door de aanleg van drainage in de openbare ruimte, de aanleg van zandbanen op de uit te geven kavels en de aanleg van greppels op de grens tussen bestaande percelen en geprojecteerde kavels.
Het klopt dat niet onderzocht is of het meest oostelijke deel van de ontwikkeling van Leuriks Oost aangepast kan worden aan de bestaande bebouwing. Het bodem- en geohydrologisch onderzoek heeft uitgewezen dat de ontwateringsituatie voor de ontwikkeling van Leuriks-Oost onvoldoende is en ophoging en-of drainage noodzakelijk is. Omdat grondwaterstanden niet substantieel verlaagd mogen worden, is volledige drainage geen optie en is gekozen voor ophoging in overeenstemming met het gemeentelijk beleid. Vanwege de aanwezigheid van een ondiep leempakket op de ontwikkellocatie, gepaard gaande met stagnerend hemelwater, is de aanleg van drainage toegestaan om stagnerend hemelwater af te voeren en hoge grondwaterstanden te beperken.

Afwatering geprojecteerde aangrenzende percelen en greppel rondom percelen 87 en 91
Bewoners zullen hemelwater dat op hun perceel valt aan de voorkant van hun woning aanbieden. De adviesbouwpeilen zijn zo aangegeven dat het water onder verhang van de achterkant naar de voorkant kan stromen. In de praktijk kan het inderdaad gebeuren dat afvloeiend hemelwater van terrassen de tuin in loopt en richting de percelen 87 en 91 afwatert. De greppel is een extra waarborg dat dit niet tot wateroverlast op deze percelen leidt.
Iedere perceeleigenaar is verantwoordelijk voor het hemelwater dat op zijn of haar perceel valt. De greppel is in eigendom van perceeleigenaren 87 en 91. Anderen mogen niet bouwen op grond dat niet in eigendom is en niet afwateren op de greppel. In het verkoop- en bouwtraject besteedt de gemeente hier gericht aandacht aan.
Wij kunnen inderdaad hier niet op handhaven en wij kunnen geen garantie geven dat u niet in een conflictsituatie met uw buren beland. Ingeval van een conflictsituatie stat de weg van de privaatrechtelijke rechtsbescherming open.

Capaciteit greppel noordkant Keppelerdijk
Door de bouw van woningen aan de Keppelerdijk zal het waterbezwaar op de greppel toenemen. Voor deze situatie hebben wij modelberekeningen laten uitvoeren met extreme neerslagsituaties. Het greppelsysteem is zo ontworpen dat een theoretische bui die een keer per 100 jaar voorkomt niet tot wateroverlast leidt.
Om deze situatie ook in de praktijk te realiseren wordt de greppel op profiel gebracht en opgeschoond en op sommige plekken vergroot. Er zal een intensiever beheerregime aangehouden worden zodat de capaciteit van de greppel beter benut wordt. Ter plaatse van de percelen 87 en 91 wordt een aantal duikertjes weggehaald om de doorstroming te verbeteren. Het verminderen van het aantal opritten van de geprojecteerde woningen aan de Keppelerdijk heeft vanuit waterbeheeroogpunt de voorkeur. Andere overwegingen zijn echter leidend voor keuzes hierin. Ook met meerdere inritten voldoet het systeem.
De kwetsbaarheid voor het verstopt raken van duikers kan opgelost worden door intensief onderhoud en door het toepassen van duikers met een diameter van 400-500 mm.

<u>Bouwvoorschriften t.a.v. erfafscheidingen en funderen</u>

De mogelijkheden voor de gemeente om in het bestemmingsplan regels met betrekking tot erfafscheidingen op te nemen zijn beperkt. Erfafscheidingen kunnen veelal vergunningvrij worden gebouwd. In een bestemmingsplan kunnen geen regels worden opgenomen die de mogelijkheden tot het vergunningvrij bouwen van erfafscheidingen beperkt. Ook het voorschrijven van de uitvoering van een erfafscheiding is iets dat niet in een bestemmingsplan kan worden geregeld.
Een verbod op heien is iets dat niet in een bestemmingsplan kan worden vastgelegd. Mocht appellant vrezen voor schade aan haar eigendom wordt er op gewezen dat men in contact dient te treden met de bouwer en een vorm van aansprakelijkheid vast te leggen. Dit is een privaatrechtelijke aangelegenheid waarbij de gemeente geen partij is.

<u>Groenstructuren</u>

Binnen het plangebied zijn veel bestaande houtopstanden/groenstructuren aanwezig. Deze zijn van belang voor de ruimtelijke kwaliteit van de toekomstige (groene) woonwijk en zijn zorgvuldig ingepast in het plan en ook (weer) als groen bestemd in het bestemmingsplan. Aangezien ophoging van het terrein waar wegen en woningbouwkavels komen noodzakelijk is voor de ontwikkeling van het gebied (zie hiervoor onder Waterbeheersing/ophoging van de te ontwikkelen kavels). Daarnaast zou het inpassen van de bomen in het plan door deze buiten de uitgeefbare kavels te houden een aanzienlijke kosten met zich meebrengen door verlies aan oppervlak voor woningbouwkavels.

Tegenover de kap van een aantal bomen staat de aanplant van meer dan honderd nieuwe bomen in het straatprofiel waarmee het groene karakter van de toekomstige woonwijk nog wordt versterkt.

Woningmarkt en fasering/vrijstelling wet geluidhinder (besluit hogere grenswaarden)

Bij de planontwikkeling is zo veel mogelijke rekening gehouden de woonvoorkeuren die uit woonwensonderzoek naar voren komen (groen woonmilieu, kavels rond 500 m2). Uit diverse signalen (belangstelling geregistreerd door de gemeente op woonbeurzen, de gemeentelijke website en de persoonlijke gesprekken met potentiële kopers) kan worden geconcludeerd dat er ruimschoots belangstelling is voor kavels in dit gebied.
De ontwikkelingen op de woningmarkt zijn aanleiding geweest de omvang, samenstelling en fasering van het gemeentelijk woningbouwprogramma te heroverwegen. In die heroverweging krijgt de ontwikkeling van woningbouw in Leuriks Oost prioriteit. Met doorvoeren van deze maatregelen is de verwachting dat de woonwijk Leuriks Oost binnen de looptijd van dit bestemmingsplan (10 jaar) zal worden gerealiseerd. Omdat de procedure voor de vaststelling van een hogere grenswaarde gekoppeld is aan de bestemmingsplanprocedure kan deze niet later alsnog worden vastgesteld. Daarvoor zou dan ook de bestemmingplanprocedure voor moeten worden doorlopen.
Er is gekozen voor het gefaseerd uitgeven van de kavels in het gebied Leuriks Oost. Bij het opstellen van de fasering spelen diverse overwegingen een rol. Eén daarvan is dat de kavels aan de Keppelerdijk gezien worden als de meest courante.

Aanvulling gemeentelijk commentaar

Naar aanleiding van de behandeling van het ontwerp-bestemmingsplan in de vergadering van in de stadsdeelcommissie Oost d.d. 3 juli 2012 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen appellant en medewerkers van de gemeente Enschede. Tijdens dit gesprek geeft appellant aan zich niet te herkennen in de samenvatting van de zienswijze en geeft aan bezwaren te houden met de weerlegging van het bezwaar met betrekking tot de verkeersafwikkeling en de waterhuishouding.

Voor de Nota Samenvatting en beantwoording zienswijzen worden de ingediende zienswijzen samengevat en voorzien van gemeentelijk commentaar. Deze samenvatting geeft de essentie van de zienswijze weer en wordt niet woordelijk opgenomen. De ingediende zienswijze is als bijlage gevoegd bij het raadsvoorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan zodat deze altijd kan worden ingezien.

Verkeer/ontsluiting
Met betrekking tot de verkeersafwikkeling is in het gesprek nogmaals uitgelegd waarom is gekozen voor deze oplossing. Specifiek is gesproken over de suggestie om de ontsluiting van de wijk te laten plaatsvinden op of nabij de rotonde waardoor o.m. een verbreding van de Keppelerdijk (en daarvoor benodigde kap van drie eiken en aanpassing van zuidelijke watergang) achterwege zou kunnen blijven) en het autoverkeer grotendeels van het fietsverkeer gescheiden zou kunnen worden.
Zoals in de beantwoording van de zienswijze is opgenomen is een ontsluiting op of nabij de rotonde vanuit verkeersveiligheid ongewenst. Dit bezwaar blijft ook bestaan bij de gedane suggestie om de ontsluitingsweg 10 of 20 meter verder van de rotonde op de Keppelerdijk aan te laten sluiten. Dit zou bovendien gaan ten koste van de uitgeefbaarheid van een aantal kavels.

Waterbeheersing/ophoging
Ondanks de weerlegging van de bezwaren met betrekking tot de waterhuishouding vreest de appellant voor het ontstaan van wateroverlast op haar perceel als gevolg van de ophoging van het omliggende terrein en de aanpassingen aan de watergang langs de Keppelerdijk. Het gesprek heeft dit niet weg kunnen nemen.
Ook is specifiek gesproken over het effect van het infiltreren van hemelwater in wadi's op de bomen/bospercelen. Naar dit mogelijke effect is in het kader van het afwaterings- en rioleringsplan voor Leuriks Oost onderzoek gedaan. De verwachting is dat het effect op de grondwaterstand beperkt is en geen bedreiging vormt voor de bestaande bomen/ het bos. Aanbevolen wordt om de grondwaterstand te monitoren tijdens en na de aanleg van de woonwijk en op basis daarvan, indien nodig maatregelen te treffen. In het plangebied zijn al geruime tijd peilbuizen aanwezig die worden gemonitord. Deze monitoring zal worden voortgezet.

Deze zienswijze heeft niet geleid tot het aanbrengen van wijzigingen in het ontwerp-bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010".

9. Stichting Natuur – en Milieuraad Enschede, Stationsplein 1a, 7511 JD ENSCHEDE
Brief d.d. 27 maart 2012, ingekomen 29 maart 2012

Samenvatting reactie:
Met het genoemde bestemmingsplan kan, op één uitzondering na, worden ingestemd. Er wordt op diverse wijzen goed rekening gehouden met het reeds aanwezige, vaak zeer waardevolle groen. Wat mist is echter een aparte paragraaf over bomen. Indertijd is afgesproken dat in elk plan ook een paragraaf gewijd zou worden aan het behoud van waardevolle bomen.

Enkele jaren geleden is overleg gevoerd met de Stichting over het behoud van het aanwezige waardevolle groen maar daarbij is niet gesproken over behoud van specifieke bomen. Over de plannen in de onbebouwde strook tussen Hoornbladlaan en Moerasspirealaan is geen overleg gevoerd. Deze strook is geschikt voor de bouw van 6 huizen. Aan de rand van de kavels bevindt zich een reeks mooie bomen. Zeer gewenst dat deze behouden blijven. Dat betekent dat er tijdens de bouw gelet moet worden op bescherming van deze bomen.

Gemeentelijk commentaar:
Eén van de aspecten die wordt onderzocht bij het opstellen van bestemmingsplannen is een inventarisatie van de in het plangebied aanwezige bomen. Mocht uit deze inventarisatie blijken dat bomen bijzonder karakteristiek zijn dan kan worden besloten deze in het bestemmingsplan nader te beschermen. Dergelijke te beschermen bomen bevinden zich niet in onderhavig plangebied. Hierbij wordt opgemerkt dat alleen voor bomen in openbaar gebied deze bescherming wordt opgenomen.

Uiteraard zal bij het realiseren van bebouwing of het aanleggen van wegen rekening worden gehouden met de ter plaatse aanwezige, al dan niet waardevolle bomen. Mochten bomen kapvergunningplichtig zijn dan vindt een afweging plaats of kap acceptabel is. Met betrekking tot de vergunning voor het kappen van bomen staat de gebruikelijke rechtsbescherming (bezwaar en beroep) open.

Deze zienswijze heeft niet geleid tot het aanbrengen van wijzigingen in het ontwerp-bestemmingsplan "Eschmarke Zuid West 2010".

10. N.V. Nederlandse Gasunie, Postbus 19, 9700 MA GRONINGEN
Brief d.d. 27 maart 2012, ingekomen 28 maart 2012

Samenvatting reactie:

In de regels behorende bij het bestemmingsplan is een opsomming opgenomen van omgevingsvergunningplichtige activiteiten binnen de belemmeringenstrook van de gasleiding. Verzoek om deze opsomming uit te breiden met “het permanent opslaan van goederen”. Opslag van zware goederen kan immers leiden tot verzakkingen, wat schade aan de leiding als gevolg kan hebben. Ook moeten de leidingen indien noodzakelijk snel kunnen worden opgegraven.

Op de verbeelding behorende bij het bestemmingsplan is ten behoeve van de aanwezige aardgastransportleiding een belemmeringenstrook opgenomen van 5 meter aan weerszijden van de hartlijn van de leiding (totaal 10 meter). Ten behoeve van een veilige ligging is een strook van 4 meter aan weerszijden van de hartlijn voldoende. Verzoek om de belemmeringenstrook terug te brengen tot 4 meter aan weerszijden van de hartlijn.

Gemeentelijk commentaar:
In de regels behorende bij het bestemmingsplan is artikel 16 Leiding – Gas, onder 4 lid a aangevuld met sub 6. “het permanent opslaan van goederen”.

Op de verbeelding behorende bij het bestemmingsplan “Eschmarke Zuid West 2010” is aan weerszijden van de in het plangebied aanwezige aardgastransportleiding een belemmeringenstrook opgenomen van 5 meter aan weerszijden van het hart van leiding. Nu wordt aangegeven dat een strook van 4 meter aan weerszijden van de hartlijn voldoende is ten behoeve van een veilige ligging van de leiding, is de verbeelding behorende bij bestemmingsplan Eschmarke Zuid West 2010 zodanig aangepast dat de gronden met de dubbelbestemming “Leiding – Gas” een breedte hebben van totaal 8 meter.

Deze zienswijze heeft geleid tot het aanbrengen van wijzigingen in de regels en op de verbeelding behorende bij het ontwerp-bestemmingsplan “Eschmarke Zuid West 2010”.

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© Januari 2015, gemeente Enschede

enschede.nl